

Bibliothèque numérique

medic@

**Ideler, Julius Ludovicus (éd.). Physici
et medici graeci minores volumen II**

Berlin : G. Reimer, 1842.

Cote : 33176x02

PHYSICI ET MEDICI GRAECI

MINORES.

CONGESSIT, AD FIDEM CODD. MSS. PRAESERTIM EORUM, QUOS
BEATUS DIETZIUS CONTULERAT, VETERUMQUE EDITIONUM PAR-
TITIM EMENDAVIT PARTIM NUNC PRIMA VICE EDIDIT, COMMEN-
TARIIS CRITICIS INDICIBUSQUE TAM RERUM QUAM
VERBORUM INSTRUXIT

IULIUS LUDOVICUS IDELER.

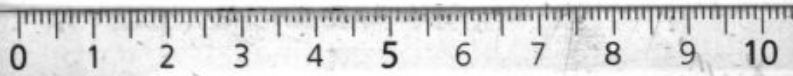
VOLUME II.

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS G. REIMERI

MDCCCXLII.

PHYSICI ET MEDICI GRAECI MINORES

MINORES

PHYSICI ET MEDICI GRAECI MINORES
VOLUMEN II

PHYSICI ET MEDICI GRAECI MINORES

PHYSICI ET MEDICI GRAECI MINORES

PHYSICI ET MEDICI GRAECI MINORES

SENI VENERANDO

PATRI DILECTISSIMO

CHRISTIANO LUDOVICO IDELER

**VIRO DECEM PER LUSTRA
IN REBUS PUBLICIS OCCUPATO
DE LITERIS QUOD OMNES NORUNT OPTUME MERITO
HOMINI CANDIDO MODESTO SINCERO
AB OPTUMIS AESTUMATISSIMO**

**FESTO DIE
OPERIS HUIUSCE CONTINUATIONEM
PIO QUO FAS EST ANIMO
LAETABUNDE AC GRATULABUNDE
OFFERT**

FILII GRATISSIMI

IULII LUDOVICI IDELER

PIETAS.

P r a e f a t i o .

Accipis, lector benevole, secundum volumen collectionis, quam institui, minorum medicorum, physicorum et chemicorum Graecorum. Magna opusculorum restat copia, inter quae *Rufi Ephesii* libros aegre nunc desiderabis. Atqui nuper demum effectum est, ut collationes librorum a b. *Dietzio* institutas uno obtutu comparare et varietatem lectionis certiori ratione colligere possem, ut deinceps nova contextus recensio prodiret. Codicum, qui *Rufum Ephesium*, egregium scriptorem, continent, numerus non est exiguus. Itaque seriem auctorum, quos tertio volumini inseram, inchoabit. In secundo hoc volumine accipis prima vice graece editos septem *Ioannis Actuarii* libros de urinis, opus haud exigui pretii; deinde alia, quae index tibi indicabit, opuscula maioris minorisve ambitus ac momenti, in fine eiusdem *Ioannis Actuarii* libros de diagnosi, hucusque ignotos. Moneo hoc unum: ne quis censeat in postremorum saeculorum Graecis scriptoribus adoptandas esse grammaticas veteris idiomatis leges vel orthogra-

phiam: nobis persuasum erat, codicum ipsorum, haud raro eodem aevo, quo vixerat auctor, conscriptorum auctoritatem esse respiciendam ac servandam. Quid hac in re fecerimus, indicabit ultima operis huiusce pars critica. Melius sibi consulit, qui *Quercetani* (*Du Cange, sieur du Fresne*) glossario in hisce scriptoribus legendis utitur, quam qui novissima adminicula eaque omni laude digna adhibet. Hinc inde tamen fit, ut, quae ex priorum saeculorum scriptoribus sunt a subsequentibus depromta, facillime queant agnosci, qua de re alias suo tempore erit dicendum.

Scripti Berolini Nonis Aprilibus a. MDCCCXLII.

Iulius Ludovicus Ideler.

[Faint, mirrored bleed-through text from the reverse side of the page, including the name 'Iulius Ludovicus Ideler' and other illegible words.]

INDEX.

	<i>Pag.</i>
*I. Τὸ περὶ οἴρων τοῦ σοφωτάτου Ἀκτιουαρίου.	
λόγος α'	3
λόγος β'	31
λόγος γ'	53
λόγος δ'	79
λόγος ε'	111
λόγος ς'	145
λόγος ζ'	171
*II. Τοῦ σοφωτάτου Ψέλλου περὶ λούτρων.	193
*III. Ἀνωνύμου περὶ διαίτης.	194
*IV. Στεφάνου Ἀλεξανδρείας οἰκουμηνικοῦ φιλοσόφου καὶ διδασκάλου τῆς μεγάλης καὶ ἱερᾶς τέχνης. Περὶ χρυσοποιίας	
πραξις α'	199
πραξις β'	202
ἐπιστολὴ πρὸς Θεόδωρον	208
πραξις γ'	209
πραξις δ'	213
πραξις ε'	219
πραξις ς'	223
πραξις ζ'	231
*V. Τοῦ λογιωτάτου Μονάχου Κύρου Μερκουρίου ἀναγκαιοτάτη διδασκαλία περὶ σφνγμῶν.	254
*VI. Ἀνωνύμου περὶ χνμῶν, βρωμάτων καὶ πωμάτων.	257
*VII. Περὶ λυκανθρωπίας Ἀνωνύμου.	282
*VIII. Συμειῶν Μαγίστρου καὶ φιλοσόφου Σίθ τοῦ Ἀντιοχείως φιλοσοφικὰ καὶ ἰατρικὰ	283
*IX. Περὶ οὔρων πραγματεία ἐρίστη τοῦ σοφωτάτου παρὰ μὲν Ἰνδοῖς Ἀλλη Ἐμπνι τοῦ Σινᾶ ἤτοι Ἀλλη νίου τοῦ Σινᾶ, παρὰ δὲ Ἰταλοῖς Ἀβιτζιανοῦ	286
*X. Περὶ οὔρων. Ἐκ Συρικοῦ βιβλίου.	303
*XI. Σύνοψις ἀκριβοστάτη περὶ οὔρων ἐξηγηθεῖσα ἐκ τῆς ἰατρικῆς τέχνης τῶν Περσῶν	305

*XII. Σύνοψις τῶν οὔρων Ἀωννύμου	307
*XIII. Περὶ σφυγμῶν Ἀωννύμου	317
*XIV. Μαξίμου τοῦ Πλανούδη περὶ τῶν ὑέλων πασῶν τῶν ἀσθενειῶν τῶν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐπιχομένων στίχοι	318
*XV. Περὶ οὔρων ἐν πυρετοῖς Ἀωννύμου	323
*XVI. Θεοφράστου φιλοσόφου περὶ τῆς θείας τέχνης διὰ στίχων ἰάμβων	328
*XVII. Ἱεροθέου φιλοσόφου περὶ τῆς αὐτῆς θείας καὶ ἱερᾶς τέχνης διὰ στίχων	336
*XVIII. Ἀρχελαίου φιλοσόφου περὶ τῆς αὐτῆς ἱερᾶς τέχνης διὰ στίχων ἰάμβων	343
*XIX. Τοῦ σοφωτάτου Ἀκτουαρίου Κυρλου Ἰωάννου περὶ διαγνώσεως παθῶν λόγος α'	353
λόγος β'	418
*XX. Ἰουλιανοῦ νόμος περὶ τῶν λατρῶν	464

111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500

PHYSICI ET MEDICI GRAECI

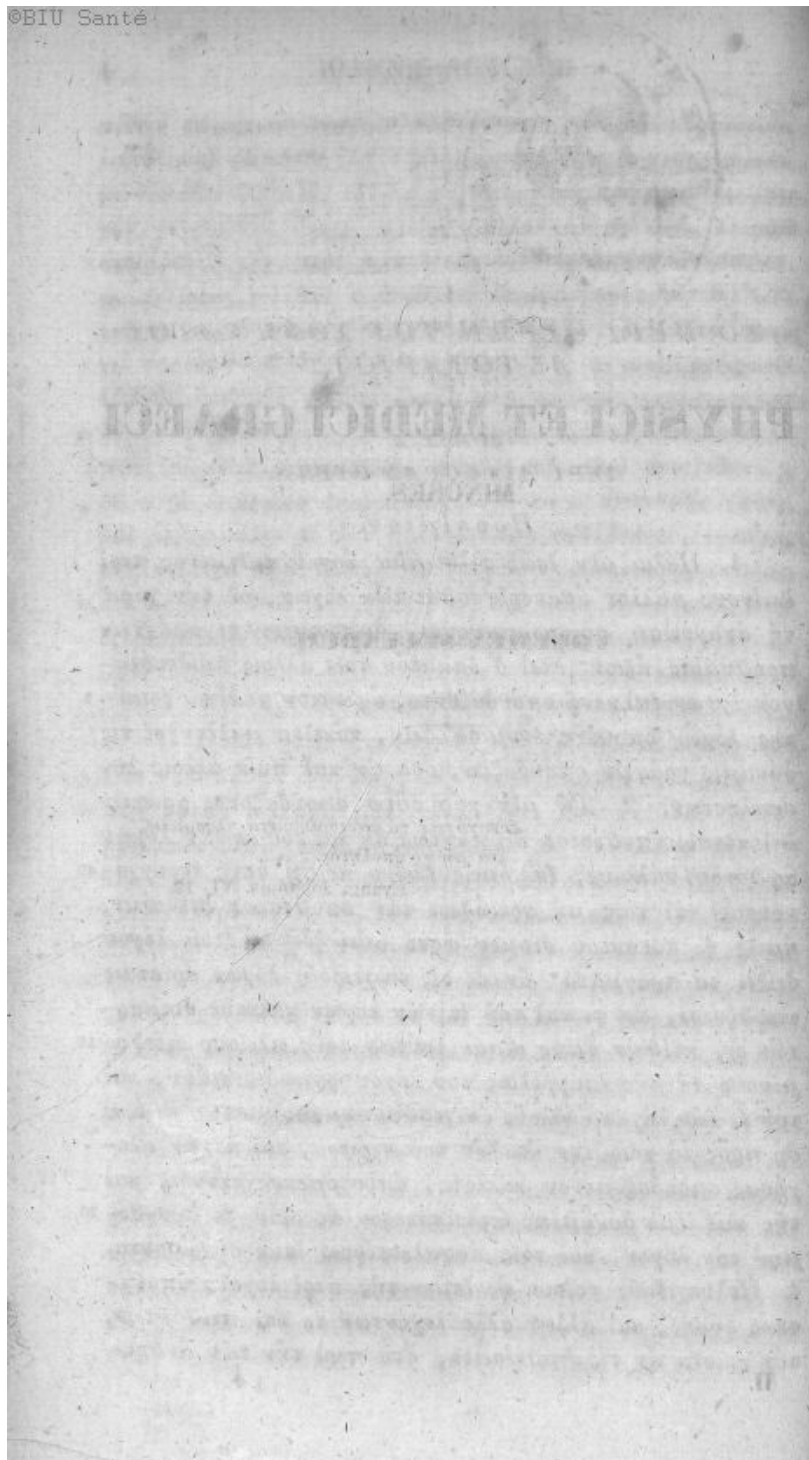
MINORES.

VOLUMEN SECUNDUM.

*Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα,
ἵνα μὴ τι ἀπόληται.*
Evang. Johannis. VI, 12.

II.

1

I.
ΤΟ ΠΕΡΙ ΟΥΡΩΝ ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ
ΑΚΤΟΥΑΡΙΟΥ.

ΛΟΓΟΣ Α.
ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΟΥΡΩΝ.

Προοίμιον.

1. Πάλαι μὲν ἴσως φιλοτιμίας ἔργον τιθέμενος περὶ
ἐκείνους μᾶλλον ἀναστρέφεσθαι τῶν λόγων, οἳ τὴν χάριν
τῆ ἀναγνώσει συγκαταπαύουσι, διανοοῦμένη τι πράττειν
προθυμίας ἄξιον· ἐπεὶ δ' ἑμαυτὸν τοῖς ἄλλοις παιδευόμε-
νον ἔγνω ἐπὶ κενῷ σπουδάζοντα, ἀφεκτέον τε εἶναι τοιαύ-
της λόγων σπουδῆς ἐνόμισα δεῖν, κάκεινα μᾶλλον εἰ τις
δύναμις γράφειν σπουδάζειν, ὅσα ἂν καὶ τίσιιν ἄλλοις λυ-
σιτελήσειεν. 2. Τῷ μὲν γὰρ οὕτω σπουδάζοντι γράφειν
ἐπὶ κεναῖς ὑποθέσει, δεῖ πάντως δὴ καὶ τοῦ ἐκ τῶν λόγων
ἀφθόνου κάλλους, ἵν' ὅπως ἐκείνο πείθῃ τοὺς ἐντυγχά-
10 νοντας καὶ ταῖς μὴ χρειώδεσι τῶν ὑποθέσεων ἐπινεύειν,
ἡμεῖς δὲ τοσούτου δέομεν ὥστε αὐτὰ δὴ τὰ τοῦ λόγου
δείξει τὰ πράγματα· ἂν δὲ τις ἐπιχειροῖ λόγων ἀρίσταις
ὑποθέσει, ἂν τι καὶ τοῦ ἐκ τῶν λόγων κάλλους διαμαρ-
15 τῶν ἢ, πείθειν ὅμως οἶμαι τούτων τοὺς πλείους πειθο-
μένους τὸ τῆς ἐπαγγελίας τοῦ λόγου χρειώδες πάνυ, καὶ
τοῦ ἐκ τῶν λόγων ἀκαλοῦς ἀνέχεσθαι συμφορήματος. 3. Καὶ
δὴ πρὸς τὸ τοιοῦτον ἀπιδῶν τοῦ σκόπου, καὶ λόγων ἀλο-
γῆσας σπουδαζομένου κάλλους, ἀποσχόμενος μέντοι, καὶ
τῆς κατ' ἐμὲ δυνάμεως ἀπλοϊκώτερον ὡς οἶόν τε συνεθέ-
20 μην τὸν λόγον, καὶ τοῖς ἀσφαλεστέροις ἴσως συνοίσοντα.
4. Πολυσχιδοῦς τοίνυν ὡς ἴσμεν τῆς περὶ λόγους ὑποθέ-
σεως οὔσης, καὶ ἄλλων ἄλλα λεγόντων τε καὶ πειθόντων,
οὐχ ἥμισυ ἂν τις ἐπαινέσειεν, ὅσα περὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων

πίνων σωμάτων θεωρίαν καθέστηκεν. 5. Εἰ γὰρ ἐκεῖνα μῆτε περὶ σώματος μῆτε περὶ ψυχῆς διατιθέμενα πολλοῦ γε τίθεται ἕκαστος, καὶ τὰ μέγιστα συνεισηνεγκεῖν τῷ βίῳ τὸν γεγραφότα δοκεῖ, πολλῷ μᾶλλον ἂν προθεῖη τε καὶ ἀσπάσαιτο τὴν περὶ τῶν ἀνθρώπων θεωρίαν σωμάτων, ὡς ἐκείνων μᾶλλον ταύτην αὐτῷ προσήκουσαν. 6. Ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, μάλιστα ἂν ἠδέως καὶ αὐτὸς περὶ τὰ τοιαῦτα τῷ λόγῳ ἐνδιατρίψαιμι, ἢ τι συνεισηνεγκεῖν ἐθελήσαιμι τῶν μέχρις ἀκοῆς τὴν ἡδονὴν παρεσχηκότων λόγων. 7. Ποικίλης οὖν τινος οὔσης τῆς περὶ τὰ ἀνθρώπινα σώματα θεωρίας, — ἡ μὲν γὰρ περὶ στοιχείων, ἡ δὲ περὶ ἐμβρύων διαπλάσεως, καὶ περὶ ἀνατομῆς ἑτέρα, καὶ ἄλλης ἄλλη μᾶλλον πραγματείας καθέστηκεν, — αὐτὸς τῆς περὶ τὰ σώματα τεθεωρουμένης ἠψάμην πραγματείας, καὶ ταύτης, ἐπεὶ πολυσχιδῆς τις καὶ αὕτη εἶναι δοκεῖ, ὅσον ἐς διάγνωσιν καθέστηκεν χρήσιμον.

Κεφ. α'. Ὅτι χρήσιμος ἢ ἐκ τῶν οὖρων ἐπίσκοπος.

1. Πολλῶν οὖν ὄντων, δι' ὧν ἂν τις τὰ κατέχοντα τῶν νοσημάτων διαγνοίη, οὐχ ἦντον ἂν, οἶμαι, ἔλοιτο τὴν περὶ οὖρων πραγματείαν τὰ μέγιστα λυσιτελοῦσαν ἐς τὴν τῶν κατεχόντων παθῶν διάγνωσιν. 2. Ταῦτά τοι καὶ αὐτὸς τῷ περὶ οὖρων ἐπιχειρήματι πραγματεία, εἰς τε τὸ ἀνεξέταστον αὐτῆς ἀπιδὼν τῶν πολλῶν, καὶ εἰς ἃ δὴ προβάλλεται ἀγαθά, καὶ τοίνυν τετραχῆ τὸν ἐπὶ ταύτῃ πάντα λόγον διατεμών, εἰς τε διαφορὰν δηλονότι καὶ διάγνωσιν καὶ πρὸς τούτοις αἰτίαν τε καὶ πρόγνωσιν, τῆς περὶ οὖρων πρώτως ἄπτομαι, θεοῦ διδόντος, διαφορᾶς.

Κεφ. β'. Ὅτι οὐδεὶς τῶν παλαιῶν ἐντελῶς τῶν ἡμῖν γνωρίμων ταύτης τῆς πραγματείας ἤψατο.

1. Ἐπεὶ γὰρ τοῖς πρὸ ἡμῶν περὶ τὰ τοιαῦτα σοφοῖς βραχὺ τι περὶ τοῦθ' οὐκ οἶδα ὅπως ἐμέλησεν — ὁ μὲν γὰρ σοφώτατος Ἰπποκράτης ὀλίγα τινὰ περὶ τούτων εἰρηκῶς σποράδην, ἀτελῆ τὴν θεωρίαν παρήκε, Γαληνῷ δὲ τῷ δεινῷ περὶ τὰ τοιαῦτα βραχὺ τι καὶ αὐτῷ μελήσαν, ὅσον δῆτα εἰκὸς ἦν πείσαι τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν ἐκ τῶν οὖρων

θεωρίαν λυσιτελή τοῖς ἀνθρώποις οἶσθαι σώμασι, τὸ λοιπὸν ἀμελεθῆναι φαίνεται τῆς περὶ ταῦτα ἐντελοῦς θεωρίας. 2. Μάγνῳ δὲ καὶ Ἀλεξάνδρῳ καὶ πρὸς τούτοις ἔτι Θεοφίλῳ καὶ τισὶν ἑτέροις περὶ τὰ τοιαῦτα ἐσπουδακότες, πλέον τι τῶν ἄλλων εἰπεῖν δόξασι, καὶ αὐτοῖς ὁ λόγος ἀτελής διέμεινεν, ὥσπερ ἀπ' ἐμπειρίας μᾶλλον ἀρχόμενος καὶ μήτε διαφορὰς μήτε αἰτία, μήτε ἄλλ' αἴτια τὰ τῆ ἀριότητι δοκοῦντα προσήκειν ὑποθεμένοις. 3. Ἐνθεν τοι ταῖς μὲν ἄλλαις ὁρῶν τὴν τέχνην σεμνυνομένην πραγματείας, οὐκ ὀλίγα τοῦ θ' Ἱπποκράτους καὶ Γαληνοῦ καὶ τῶν μετ' αὐτοὺς ἐξευρηκόντων ἀνδρῶν, τὴν δὲ περὶ οὖρων οἶον ὑποσκάζουσαν καὶ τινος εἰς τοῦτο συνάρσεως δεομένην, αὐτὸς τὸ ἔργον ἀνειλόμην, ὡς οἶόν τε ἦν, καὶ θεῶ θαρρήσας, τῷ παρόχῳ τῶν λόγων, ἐπικεχείρηκα. 4. Κἂν μὲν οὖν κατ' ἀξίαν τῆς προθυμίας τε καὶ τέχνης προβαίη τοῦγχείρημα, θεῶ χάρις τῷ χορηγῷ τῆς γνώσεως· εἰ δὲ πολλῷ τῆς σπουδῆς κατόπιν, οὐκ ἂν τις [ἐμοὶ] δικαίως μῶμον προσάψειε μὴ πάνυ κεκρατηκότε προθυμίας ἡλικίης, κἂν γάρ τι καὶ διαπεσεῖν τοῦ δέοντος γένηται, ἀνθρωπίνον μὲν τὸ πάθος, συγγνοίη δ' ἂν τις εὖ κρίνειν εἰδώς, ἀντιπαραθείς ταῖς μὴ καλῶς ῥηθείσι τὰ δέοντα. 5. Τὸ μὲν γὰρ ἕκαστον τῶν ὀτιοῦν εἰδόντων, ὅση δύναμις, εἰσενεγκεῖν τι τῶν κοινῶν λυσιτελείας τινὸς ἔνεκεν, ἐπαινετῆς ἂν ὁμολογήσειέ τις προθυμίας· τὸ δὲ ῥαδίως οὕτω διαβάλλειν ἐθέλειν τὰς τῶν αἰρουμένων τὰ κρείττω προθυμίας, φαύλων μᾶλλον ἀνδρῶν καὶ τὰγαθὰ φθορῶντων φήσειεν ἂν. 6. Καὶ τὸ μὲν εἶξαι ταῖς τῶν συνήθων ἀξιώσειν (εἰσὶ γὰρ οἱ πρὸς τοῦτό με προθυμίας ἤλασαν), εἶχεν ἂν ἴσως ἀρκοῦσαν ἀπολογίαν τῷ λόγῳ. 7. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ τέχνη κατὰ τοῦτο ἐνδέουσα πῶς, ὡς ἴσμεν, ὥπται ἀπὸ τῆς τῶν πολλῶν ἐπιτιμήσεως τοῦ λόγου ἀλογῆσαι γένηται, καὶ τῆς περὶ οὖρων ἄψασθαι καλλίστης πραγματείας, τῶν ἀλογωτάτων ἂν δόξειεν, οὕτω δὴ καὶ ποιῶμεν ὧδέ ποθεν ἡμέμενοι τοῦ λόγου.

Κεφ. γ'. Ὅτι τρεῖς αἱ συστατικά καὶ πρῶται ἀρχαὶ τοῦ σώματος.

1. Τριῶν οὖν ὄντων τῶν μάλιστα τὴν ἀνθρωπίνην
 συνεστώτων ζωὴν, καρδίας, ἥπατος καὶ ἐγκεφάλου, καὶ
 τῆς μὲν καρδίας ἀρχικῆς μᾶλλον οὐσῆς τούτων καὶ θε-
 5 σαυροῦ τῆς ἐμφύτου θερμότητος καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ ζωτι-
 κοῦ τόπου, καθ' ἃς ἂν τύχη ταῦτα ὄντα διαθέσεις, ὑπο-
 σημαίνουσης διὰ τῆς τῶν ἀρτηρίων ἀεικινήσιος, οὐχ ἦτιον
 μέντοι καὶ τᾶλλα τῶν ἀξιολόγων παθῶν τῶν ἐπὶ διαφόροις
 τοῦ σώματος μέρεσιν γενομένων, ἅτε κοινωνοῦσιν ὡς ἀρ-
 10 χηγῶ τῆς καρδίας. 2. Τοῦ δ' ἥπατος δευτέρου μὲν ἀξιώ-
 ματι πεφυκότος, ἐπικεκοινωνηκότος μέντοι καὶ αὐτοῦ τοῦ
 ἀπὸ τῆς καρδίας ἐμφύτου θερμοῦ, μᾶλλον τῶν ἄλλων
 μορίων διὰ τῆς κοίλης οὕτω καλουμένης φλεβός· ἀρχῆς δὲ
 τῶν φλεβῶν τυγχάνοντος καὶ τὴν αἵματοποιητικὴν ἐμπε-
 15 πιστευμένου δυνάμιν παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τῆς φύσεως.
 3. Ἐπὶ τούτοις δὲ τρίτου τοῦ ἐγκεφάλου, τὴν τε κίνησιν
 καὶ αἰσθησιν καὶ ἡγεμονικὴν ἐνέργειαν ἐπιχορηγοῦντος τῷ
 σώματι, ἐπικοινωνούντων μέντοι τῶν τριῶν καὶ τοῖς ἀλλή-
 λων συμπασχόντων πάθει, ἅτε μιᾶς οὐσῆς ἐν πᾶσι τῆς
 20 συρροίας τε καὶ συμπνοίας. 4. Ἡμεῖς περὶ τῆς ἐν ἥπατι
 μᾶλλον ἰρεῖν προϋθέμεθα δυνάμεως, εἴ γε τὸ μὲν ἦπαρ
 τὴν αἵματοποιητικὴν κεκλήρωται δυνάμιν ὑπὸ τῆς φύσεως,
 τὸ δ' οὖρον αἵματος περιήθημα πέφυκεν. 5. Ἄλλ' ἵνα ὁ
 λόγος σαφέστερος ᾗ, δίκαιον ἂν εἴη πρῶτον φάναι περὶ
 25 τῆς τοῦ αἵματος κατασκευῆς, εἰθ' οὕτως καὶ περὶ οὔρου,
 καθ' εἰρμόν τινα τοῦ λόγου προβαίνοντος.

Κεφ. δ'. Περὶ τῆς τοῦ αἵματος καὶ τῆς τῶν λοιπῶν χυμῶν κατασκευῆς,
 ἐν ᾗ καὶ περὶ οὔρων γενέσεως.

1. Καὶ δὴ τῆς τροφῆς ἐν γαστρὶ ἀλλοιωθείσης τε καὶ
 30 πεφθείσης, ἐπειδήπερ αἱ μεσαραικαὶ καλούμεναι φλέβες
 τὴν ἀρχὴν ἀφ' ἥπατος λαβοῦσαι διὰ τῆς στελεχιαίας οὕτω
 καλουμένης φλεβός αὐτὴν τε τὴν γαστέρα καὶ τὰ μετ' αὐ-
 τὴν ἐκμυζῶσιν ἔντερα, καὶ οἶον βδάλλουσι, τὸ καθαρώτε-
 ρον ὡς δι' ἡθμοῦ τῆς χυλοποιηθείσης τροφῆς ἐπισπώμεναι,
 35 διαπορθμεύουσαι δὲ ταύτην ἐπὶ τὰ κοῖλα τοῦ ἥπατος τῆ
 αἵματοποιητικῆς δυνάμει παραδιδόασιν, ἐπειδὴν μηδὲν ἐμ-

ποδῶν τυγγάνον ἢ, εἰς αἷμα ταύτης ἡλλοιωμένης. 2. Ὅσον μὲν οὖν λεπτόν τε καὶ ὀρμύτερον πέφυκεν, ἐκεῖ που παρὰ τὰ κυρτὰ τοῦ ἥπατος ἢ χοληδόχος κύστις ἐνιδρυσμένη ἀνιμάται τε καὶ ἐφέλκεται, βραχέως πάνυ καὶ τούτου κατὰ τινα, ὡς οἶμαι, χρεῖαν, διαπεφευγότες τὴν ἀκριβῆ διάκρισιν. 3. Εἴ τι δὲ τοῦ γαστρῶδους τε καὶ μελαγχολικοῦ τελοῖη χυμοῦ ἐν αἵματι, τοῦθ' ὁ σπλῆν ἀντιπαρακείμενος ἐπισπάται, φυσικαῖς τισιν ὀλκαῖς ἐκάστον τὸ ἴδιον ἐπισπωμένον. 4. Τρίτος ἐπὶ τούτους ὁ ὀρρώδης χυμὸς ἐπιλείπεται· ἀλλ' οὐκ αὐτοῦ που καὶ οὗτος ὁ χυμὸς ἀποκενοῦται, ἀλλ' εἰς μείζον τι καὶ χρειωδέστερον ἀπεταμιεύθη τῇ φύσει. 10 5. Ἐπεὶ γὰρ ὅτε λόγος καὶ ἡ αἴσθησις τὸ αἷμα οἶδε παχύτερον καὶ μὴ ῥαδίως τῶν φλεβίων διαπεραιούμενον, ὁ δ' ὀρρώδης οὗτος χυμὸς λεπτός τε καὶ εὐδιόδος πέφυκε, τὸ ἀδιάκριτον ἐπὶ τούτῳ ἢ φύσις ἐτι φυλάξασα, καὶ διὰ τῶν 15 κοίλων τοῦ ἥπατος ἐπὶ τὰ κυρτὰ μεταβίβασα, καὶ τῇ κοιλῇ φλεβί συνάψασα ἐφηγουμένῳ τῷ ὀρρώδει χυμῷ, κἀκεῖθεν ἐτι συνημμένους μικρὸν τι παραλλάξασα τοὺς χυμοὺς ἐπὶ τῷ λαβδοειδεῖ τῆς κοιλῆς φλεβὸς τὸ μὲν ὀρρώδες τοῖς νεφροῖς καθέλκειν τε καὶ διακρίνειν δίδωσιν· ὅσον δ' αἵματος 20 πέφυκε διὰ τε τῆς λαβδοειδοῦς καὶ τῆς εὐθύ χωρούσης τῆς καρδίας ταῖς ἐφεξῆς φλεβί κατακερματιζόμενον διανέμει. 6. Ὁ δὲ (sc. αἷμα) κἀπὶ τὰ βαθύτερα χωροῦν ἐντεῦθεν τοῦ σώματος εἰς σαρκὸς ἄλλοίωσιν κατεπίγεται, μηκέτι τὴν προτέραν διατηροῦν ἐρυθρότητα, ἀλλ' εἰς ὑφειμένην μεταπίπτει λευκότητα ὑπὸ τῆς τετάρτης οὕτω πέψεως καλουμένης. 7. Ἐπεὶ δ' ἡ μὲν τοιαύτη τετάρτη πέψις ἐς ὑφειμένην πάνυ ἐρυθρότητα τὴν τοῦ αἵματος χροῖαν μετατίθησι καὶ οἷα ἢ τῆς σαρκὸς, ἐν ταύτῃ γὰρ τὸ τέλος τῆς τροφῆς, καὶ τῷ λοιπῷ τῶν ὁμοιομερῶν καθέστηκε κατα- 30 λόγῳ, ὅσον μὲν ἀρμόζον καὶ ἀκραιφνὲς ἐκεῖ που προσφύειν δροσοειδῶς ἐξομοιοῦται ἀρρήτοις οἰκονομίαις φύσεως. 8. Ἐπεὶ δὲ καὶ περιττὸν εἶδος ἐκεῖθεν ἠθροῖσθαι τῇ ἀκριβείᾳ δηλονότι τῆς τοιαύτης πέψεως, τοῦτο λεπτότερον τε καὶ ἀρωδέστερον πεφυκός, διὰ τῆς ἀδήλου οὕτω διαφορῆς 35 θέν διαπνοῆς, ᾤχετο λαβὸν τὴν αἴσθησιν. 9. Ἄλλ' ἐπειδὴ περ τι λέληθεν ἡμᾶς, καὶ τόδε προσαποδοτέον τῷ λόγῳ.

Κεφ. ε. Περὶ τῶν ἐφ' ἐκάστης τῶν πέψων ἐκκρινόμενων περιττωμάτων.

1. Τετάρτων οὐσῶν ὡς οἶμαι τῶν γενικῶν πέψων ἐν διαφόροις τόποις γεγενημένων, ἡ μὲν δὴ πρώτη κατὰ γαστέρα πάντως ἐνεργεῖται, ἡ δὲ δευτέρα κατὰ τε τὴν σπληναίαν φλέβα καὶ τὰ κοῖλα τοῦ ἥπατος, ὡσπερ ἡ τρίτη κατὰ τε τὰ κυτὰ τοῦ ἥπατος καὶ τὸ ἐφεξῆς φλεβῶδες γένος, καὶ μετ' αὐτὴν ὑστάτη κατὰ τὰ περαιτέρω τοῦ σώματος, ὅτε δὴ καὶ πρόσθεσις τις καὶ πρόσφυσις καὶ ἐξομοίωσις γίνεται. 2. Τούτων τῆς μὲν προτέρας τὰ περιττά, ὅσα τε ἐμείται καὶ διὰ γαστρὸς χωρεῖ, τῆς δ' αὖ δευτέρας οἱ ἑτεροειδῆς χυμοί, ἐκείνης δὲ τὰ τοῖς οὖροις παρυφιστάμενα, ὑστάτης δὲ καὶ τετάρτης τὰ τε διὰ ἀδήλου διαπνοῆς χωροῦντα, λεπτὰ τυγχάνοντα, καὶ τὰ ἐξανθούντα περὶ τὴν ἐπιφάνειαν παχύτερα γεγονότα. 3. Κἂν μὲν οἷν αἱ πέψεις αὐταὶ πᾶσαι καλῶς τὸ σφῶν αὐτῶν ἔργον διασκευάσωσι, τὰ τε οὖρα τὴν ἀρμόζουσαν χροιάν τε καὶ σύστασιν ὑποφαίνουσι καὶ τὰ παρυφιστάμενα τὸν οἰκτεῖον ἔχοντα τόπον, λεῖα καὶ ὁμαλὰ ἐπιδείκνυνται. 4. Οὖρον γὰρ φησὶν Ἰπποκράτης ἄριστον τὸ λευκὴν καὶ λεῖαν καὶ ὁμαλὴν τὴν ὑπόστασιν ἔχον· ἄλλοι δὲ τινες πρὸς ἀπαρτισμὸν τὸν οὖρον προάγοντες, οὖρον ἔφασαν ἄριστον τῷ κατὰ πάντα εὐκράτῳ ἀνθρώπῳ, τὸ τῷ πλήθει μὲν ἀναλόγως ἔχον τῷ πινομένῳ, χροιάν δὲ ὑπόπυρρον ἢ ὑπόξανθον, ὑπόστασιν δὲ λευκὴν καὶ λεῖαν καὶ ὁμαλὴν. 5. Καθ' ἃς γὰρ ἂν πέψεις τύχη διαμαρτὸν τὸ αἷμα τοῦ δέοντος, καὶ τὸ οὖρον σαφῶς συµμεταβάλλεται, καὶ ἐφ' αἷς τισιν αἰτίαις δίδωσιν ἐξευρίσκειν. 6. Ἐπεὶ γὰρ τοῦ διὰ παντὸς χωροῦντος χυμοῦ τοῦ σώματος τὰ περιττά συνεκκρινόμενα φαίνεται ταῖς ἀμίσις, εἰκότως ἂν ἀποδείξαιεν ταῦτα τὰ περὶ τὰς πέψεις πλημμελήματα γεγονότα. 7. Ὡσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν ἀποστημάτων, ἂν μὲν λευκὸν καὶ λεῖον καὶ βραχὺ τι ἢ οὐδὲν ὄζον ὑπορρή τὸ πύον καὶ μηδὲ τινα ἑτεροειδῆ ἐμφερόμενα ἔχη, ἀγαθὴν τοῦ ἔλκους ὑποδείκνυσι γεγονέναι τὴν πέψιν· εἴ τι δὲ που τούτων λέλειπται, διημαρτῆσθαι καὶ τὴν πέψιν δηλοῖ, ὥστε ἐντεῦθεν διδόναι οἰεσθαι, ἢτοι κακοηθευθῆναι τὸ ἔλκος, ἢ χροῖσαι, ἢ μελανθῆναι, ἢ τι ἕτερον μείζον ἢ μείον παθεῖν

ἀναλόγως τῇ διαμαρτίᾳ τῆς πέψεως· οὕτω δὲ καὶ τῶν οὔρων προσήκει σκέπτεσθαι. 8. Τὰ τε γὰρ ποσὰ τῶν οὔρων μὴ φυλάττοντα τὴν ἀναλογίαν, αἱ τε συστάσεις ἐπιτεφνεύουσι τὸ σύμμετρον, τὰ δὲ χρώματα τῆς βαφῆς ἐπίτασιν τε καὶ ὕφασιν προσλαβόντα, τὰ δὲ παρυφιστάμενα μῆτε χρῶμα μῆτε σύστασιν μῆτε μὴν τόπον μῆτε λειότητα τηροῦντα καὶ ὁμαλότητα, εἰκότως ἂν σημαίνειν ἐκφυγόντα τὸ κατὰ φύσιν τε καὶ σύμμετρον ὅποιανδήποτε βλάβην ἐπιγεγονέναι τῷ σώματι· τὰς τε γὰρ ἐπιταθείσας δυσκρασίας ὁμοιομερῶν τε καὶ ἀπεψίας καὶ τὰ λοιπὰ τῶν κατὰ μέρος ἀξιολόγων παθῶν ἀντὰ δὴ τὰ οὔρα σημα-
νοῦσι ταῖς ἐξευρημέναις μεθόδοις κεκρημένω.

Κεφ. ζ'. Πρὸς τοὺς ἀνόητον οἰομένους τὴν ἐκ τῶν οὔρων ἐπίσπεψιν.

1. Ἐπεὶ δὲ τινες ὡς ἀνόητον τὴν περὶ οὔρων ἀπο-
στρέφονται πραγματείαν καὶ μηδ' ὀτιοῦν εἰς διάγνωσιν ἢ
πρόγνωσιν λυσιτελεῖν διατείνονται ὑῶν καὶ ἱσπῶν καὶ
κυνῶν καὶ ζῴων ἄλλων οὔροις τοὺς ἀπειροτέρους ἐξαπα-
τῶντες, βραχέα ἅπαντα πρὸς τούτους εἰρηκότες τῶν καθ' ἑξῆς
ἐχώμεθα λόγων. 2. Ἐπειδὴ περιήθημα αἵματος τὸ οὔρον
εἶναι λέλεκται τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα σοφοῖς, ἔναιμα δὲ καὶ
τὰ ῥηθέντα τῶν ζῴων πέφυκε, τί καινὸν ἂν εἴη, εἰ κα-
ταλληλίαν τινὰ τὰ οὔρα τούτων πρὸς τὰ τῶν ἀνθρώπων
κέννηται; 3. Τοσοῦτο μέντοι διεννηχότα ταῦτα ἀλλήλων
ἔσται, καθ' ὅσον οὐχ ἢ αὐτὴ τις πέψις ἐν πᾶσι πέφυκε,
εἴ γε μὴθ' αἱ τροφαί, μῆτε τὰ γυμνάσια, μὴθ' αἱ ἐμφυτοὶ
δυνάμεις τε καὶ κράσεις τοῖς πᾶσιν αἱ αὐταὶ καθ' ἑστέγησαι.
4. Καὶ τί δεῖ λέγειν ἐπὶ τῶν διαφόρων τῷ εἶδει, ὅπου γε
καὶ τῶν αὐτῶν τῷ εἶδει διάφορα ὑγαινότων τὰ οὔρα
δείκνυται διὰ τε τὰς διαφορὰς τῶν τροφῶν τε καὶ τῶν
κράσεων καὶ ἡλικιῶν, ἐθῶν τε καὶ τόπων, καὶ ὅτι ἂν ἄλλοι
λοιοῦν εἰώθει ἕτερον· ἐνίοτε γὰρ ἄπερ ὑγαινοῦσιν ἄλλοις
ἐπιφαινεται, ταῦτα νοσοῦσιν ἑτέροις ἐπιδείκνυται. 5. Τὰ
τε γὰρ τῶν γερόντων οὔρα, τοῖς νέοις ἐπιφαινόμενα, μὴ
καλῶς ἔχειν παραδηλοῦσι· τὰ τε τῶν νέων τοῖς γέρονσι
παρατετράφθαι φαίνουσι τὴν ὑγίαν· ἐπὶ τε τῶν νοσοῦν-
των πολλὰς ἂν ἴδης οὔρων διαφορὰς κατὰ τὰς τῶν νοση-

μάτων συμπιπτούσας ποιότητας, ὥστε δὴ καὶ συμπεσεῖν ἐνίοτε, ἀλόγων ζώων οὖροις εἰκέναι τὰ τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων ἀνθρώπων, καθάπερ εἰ καὶ φησὶν ὁ σοφὸς Ἱπποκράτης περὶ τῶν ἀνατεταραγμένων οὖρων, ὡς εἰκότων τοῖς τῶν ὑποζυγίων. 6. Ἐγὼ δὲ δὴ καὶ βεβούλευμαι περὶ τῶν ἐπὶ συνήθεσι ζώοις τεθεωρημένων διορίσασθαι οὖρων, ἵν' ὅπως μὴ ὑπὸ τῶν τὰ τοιαῦτα ῥαδιοιουργούντων ἐξαπατώμεθα. 7. Ἀλλὰ ἐπειδὴ τὸ μὲν ἀντιπαίξειν οὕτω πρὸς τοὺς κατὰ τῆς φύσεως μωραίνοντας ἀνθρώπους ἀκαιρον ἐνομίσθη πάμπαν, σχολή δ' ἂν εἴη, εἴ τις πειρωτὸ τὴν τέχνην δοκιμάζειν ἐντεῦθεν, καὶ ταῦτά γε συνιείς, ὡς ἐνδέχεται συμπεσεῖν τῷ εἶδει τὰ τῶν ἀλόγων ζώων τοῖς ἀνθρωπίνοις οὖροις ἐφ' οἷσιν δὴ τισὶ διαθέσει, τὸ μὲν οὖν οὕτως ἀκαιρολογεῖν πᾶν πάρεργον ἡγήσάμενος, ἀρκούντα δὲ προδιασημνήμενος τοῖς πειρωμένοις παίζειν ἐν οὐ παικτοῖς, τὸν περὶ τούτων ἀφήκα λόγον· ἐξῆς δ' ἂν εἴη δεόν ἐπιέναι τῷ λόγῳ.

Κε φ. ζ. Ὅτι οὐδὲν αὐταρκῆς τῶν σημειωτικῶν ἐς τὴν καθόλου τῶν παθῶν ἐπίσκεψιν.

20 1. Τῷ τοίνυν ἀκριβῶς διαγιγνώσκειν τε καὶ προγιγνώσκειν αἰρουμένῳ τῶν παθῶν τὰ συμβαίνοντα, οὐ μόνον οὖρων ἐπισκέπτεσθαι προσήκει διαφορᾶς, ὅπου γε καὶ αὐτῶν μόνων ἀρκούντων εἰς τὴν τῶν λυπούντων παθῶν ἐπίσκεψιν, ἀλλὰ καὶ σφυγμῶν αὐτῶν ἄπτεσθαι καὶ διαχωρῆματα καθορᾶν καὶ κίνησιν ἀναπνοῆς, ἔτι δὲ θέσειν προσώπου, καὶ τοῦ παντός κατάκλισιν σώματος, καὶ αὐτῆς δὴ τῆς γλώττης προσφοράς, ἵνα τὸ οἰκτεῖον ἀμέσως ἐπιχορηγούντος ἐκάστου, καὶ μὴ ταῖς ἀλλήλων συμπαθείαις ἐπικρινομένων, ἀσφαλῆς ἀποδοθεῖ ἢ τε πρόγνωσις καὶ ἢ 30 διάγνωσις. 2. Οἱ μὲν γὰρ σφυγμοὶ πρώτως τὸ ποσὸν τῆς τε θερμότητος καὶ ψυχρότητος σηματοῦσι· τὰ δ' οὖρα τὸ τε ποσὸν καὶ τὴν ποιότητα τῶν χυμῶν, τὰ τε διαχωρήματα τῆς γαστρὸς τὰς πέψεις καὶ ἀπεψίας, αἱ δὲ δὴ προφοραὶ τοῦ λόγου τὴν ἡγεμονικὴν ἐνέργειαν, αἱ δὲ ποιαὶ 35 κατακλίσεις τοῦ σώματος καὶ τοῦ παντός προσώπου διαθέσεις ἄλλας[οι] σημαίνουσι, καθὼς ἐξ ἄλλων βιβλίων

ἐστὶ μαθεῖν. 3. Οὔτε οἱ σφυγμοὶ γὰρ πάντ' ἀκριβῶς παραγνῶνῳσι τὰ πάθη, οἷθ' αἱ ἐπιχωρήσεις τῆς γαστρὸς, οὔτε τὰ οὔρα οὔτε τὰ ἄλλα, ἢ δὴ πρὸς διάγνωσιν τῶν κατεχόντων παθῶν ἐξεύρηται· ἀλλὰ ἄλλα μᾶλλον ἐτίρων ἐπιτόμωτερα πρὸς τὴν τῶν παθῶν διάγνωσιν γίνεται. 4. Τῷ 5 γε μὴν λόγῳ τῆς κοινωρίας καὶ τῇ διὰ πάντων ἀφίξει τῶν χυμῶν καὶ τοῦ πνεύματος, οὐ διαλανθάνει ῥαδίως τῶν παθῶν τὰ γινόμενα, καὶ τοσοῦτω ἐς καθολικὴν τῶν παθῶν ἐπίσκεψιν ἢ τῶν οὔρων θεωρία εὔρηται μετὰ τοὺς σφυγμοὺς, ὅσῳ καὶ μετὰ τὸ πνεῦμα διὰ πάντων ἢ τῶν 10 χυμῶν οὐσία διαπεφοίτηκε. 5. Τοσοῦτο δὲ ἀσφαλέστερόν τε καὶ πρόχειρον ἢ ἐν τοῖς οὔροις μέθοδος τῆς ἐπὶ τοὺς σφυγμοὺς καθίστηεν, ὅσον ὑπ' ὄψιν μὲν αὐτῇ τὸ πᾶν ἐκτίθησιν, ὑπὸ ἀφῆν δὲ ἐκείνη προστίθησι. 6. Τὸ μὲν οὖν ὄψει κρίνειν καὶ τὸ μὴ πάμπαν ἀκριβῆ τὴν γνῶσιν, 15 ῥαδίον ἴσως, ὥστε καὶ διαγνωσθεῖη ἂν προχείρως τούτω τὰ λεγόμενα. τὸ δ' ἀφῆ σφυγμῶν τὰ πάθη διαγιγνώσκειν ἐθέλειν νοῦ τε δεῖ καθαροῦ καὶ εὐαισθήσεως χειρὸς καὶ προσοχῆς ἴσως ἐσχάτης, ἵν' ἀκριβῶς μετροίη τὰ τῶν κινήσεων διαστήματα καὶ τοὺς τῶν ἡσυχειῶν χρόνους, καὶ τὰς 20 τῶν παρεπιπτόντων πυκνότητας καὶ ἄλλ' ὅσα ἢ περὶ αὐτῶν διέξεις πραγματεία, ἀκριβῆ μὲν ὄντα καταληφθέντα εἰς τὴν τῶν κατεχόντων παθῶν διάγνωσιν, δυσχερῆ δ' ὅμως πρὸς κατάληψιν πεφυκότα. 7. Καὶ τὸν μὲν ἀμφοτέρω εἰδῶτα βραγύ τι ἂν οἶμαι διαδράση ἐς τε πρόγνω- 25 σιν καὶ διάγνωσιν, θατέρον δὲ τῷ λεπτομένῳ πολλὴ ἂν ἐπιτοῖ ἢ διαμαρτεία, οὐχ ἤτιον ἐς διάγνωσιν τῆς περὶ τῶν οὔρων θεωρίας τῆς περὶ τῶν σφυγμῶν συντελούσης. 8. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὧδε κείσθω. νῦν δὲ ἐπεὶ περὶ οὔρων διαφορᾶς εἰπεῖν προουθέμεθα, περὶ διαφορᾶς χρωμάτων 30 πρῶτως εἰπόντες καὶ περὶ τῶν λοιπῶν εἰδ' οὕτως γενῶν ἐροῦμεν, ὅσα δῆτα τοῖς οὔροις ἐμφαίνεται.

Κεφ. η'. Περὶ διαφορᾶς τῶν κατὰ τὸ χῶμα χρωμάτων.

1. Ὅποσα τοίνυν εἶδη χρωμάτων τοῖς οὔροις ἐμφαίνεται, καθ' ἕκαστον μὲν οὐ ῥαδίον ἐστὶ φάναι, ταῖς πολ- 35 λαῖς τῶν χυμῶν συμπλοκαῖς τε καὶ πέψεσι πολλῶν καὶ

τῶν χρωμάτων ἐπιδεικνυμένων. 2. Ἐνεστί γε μὴν τῶν
 καιριωτέρων διορισθέντων τῷ λόγῳ, ἐκ τούτων ὡς ἀπό-
 τινων ὠρισμένων σημείων καὶ τῶν λοιπῶν καταστοχά-
 ζεσθαι χρωμάτων, μὴ διορισθέντων τῷ λόγῳ, ὀνομάτων
 5 οἰκείων ἀπορία. 3. Τῶν οἴρων τοίνυν τὰ μὲν λευκά, τὰ
 δ' ὄχρά, τὰ δὲ πυρρά, τὰ δὲ ξανθά, ἕτερα δὲ ἐρυθρά, τὰ
 δ' οἰνωπὰ κυανὰ τε ἐπὶ τούτοις καὶ χλωρὰ καὶ μέλαινα
 φαίνεται, οὐκ ἐν τούτοις τῶν πάντων ἀπαρτιζομένων χρω-
 μάτων, ἀλλ' ἐκ τούτων καὶ ἐμμέσων τε καὶ παραμέσων
 10 ὡς πλειόνων ἐντεῦθεν ἐπισυνηγμένων χρωμάτων. 4. Τῶν
 οὖν λευκῶν οἴρων τὰ μὲν κρυσταλλοειδῆ, τὰ δὲ χιονοειδῆ,
 τὰ δὲ ὡς ἀκραιφνὲς ὕδωρ πέφυκε, καὶ ταῦτα μὲν ἐσχατῆς
 ἂν εἴη λευκότητος. 5. Ἐπεὶ δὲ τὰς τε ἐπιτάσεις καὶ τὰς
 ὑφέσεις ἐπιδέχεται τὰ γενικὰ τῶν χρωμάτων, τὰ δὲ δὴ
 15 ῥηθέντα ἐπιτεταμένης ἂν εἴη λευκότητος, ἐπὶ τούτοις
 προσθῶμεν τῷ λόγῳ καὶ ὅσα δὴτα ὑφειμένης λευκότητος
 πέφυκεν. 6. Ἐπειδὴν τοίνυν τῆς ἄκρας λευκότητος ὑφίη-
 ται ἢ χροία, τὸ γαλακτώδες οὕτω καλούμενον ἀπὸ τοῦ
 εἰκέναι γάλακτι παρασκευάζεται κρεῖττον μὲν ὄν τοῦ τε
 20 ὕδατός τε καὶ κρυσταλλοειδοῦς, τοῦ δ' αὖ γλαυκοῦ τόσον
 λεπτόμενον. 7. Αὐτὸ γὰρ ἴσως μετὰ τὸ γαλακτώδες,
 ὅσον τὸ χρωπὸν ἐκπέφυγε τοῦ γλαυκοῦ τὴν λευκότητα,
 καὶ γλαυκὸν μὲν πέφυκεν οἷον τὸ διαυγὲς ἐστὶ κέρας, χα-
 ροπὸν δέ, ὃ καμήλων ὑπολεύκοις ἐρίοις εἴκειν, εἰτ' οὖν
 25 ὄνυχίτη οὕτω πως καλουμένῳ λίθῳ. 8. Ἄλλ' ἐπειδὴν
 τινα βαφὴν τὰ οὖρα δέχεται τὸ πολὺ τῆς ἀπεψίας ἐκπε-
 φυγῶτα, ὑπωχρα μὲν τὰ πρῶτα γίνεται, προϊόντα δὲ καὶ
 ὄχρά, ἀλλὰ τὰ μὲν μετρίως ζεοσάσης χυμένης χυλῷ ἐφίκει,
 ἐκεῖνα δ' αὖ καὶ πᾶν ζεοσάσης, εἰ δὲ γε βούλοιο καὶ οἶον
 30 τὸ ἀπὸ τῆς ῥοιᾶς τοῦ φλοιοῦ τε καὶ περικάρπου ζέσαντος
 ἐκείνως ὑγρὸν νόμισον. 9. Οὐ διοίσομαι γὰρ τῶν τε χυ-
 λῶν πολλῷ εἰκότων καὶ τοῦ τῆς ὠχρότητος ὀνόματος, μὴ
 διαπεφυγῶτος τῇ συνηθείᾳ τοὺς πλείστους. 10. Εἴ γε
 35 ἐμβάλῃς χυμῷ ὀρρώδει, ὑπωχρα ποιήσεις τὰ χρώματα·
 πλέον δὲ προσεμβάλων τῆς ὠχραῖς, καὶ ὠχρὰ τὰ χρώ-
 ματα καταστήσεις ἀφ' ἐτέρων θάτερα προσονομασθέντα.

11. Ἐπειδὴν μέντοι πλείονι ἐπιχρώσει βαφῇ τὴν ἀχρό-
 τητα, τῆς πέψεως προχωρούσης, τὰ ὑπόπυρρα τῶν οὔρων,
 ἃ δὴ καὶ σύμμετρα ὁ λόγος οἶδε, κατασκευάζονται, μὴ
 πάμπαν ἀκίβδηλῶ προσεοικῶτα χρυσῶ. 12. Τὸ δ' ἐπὶ
 τούτοις οὔρον πυρρὸν καλούμενον μᾶλλον εὐροίζω καὶ
 καθαρῶ χρυσίῳ ἐώκει. 13. Μάθοις δ' ἂν ἴσως τοῦτο τοῖς
 τῶν πλουσίων παρακόψας ταμείους, εἰ μὴ παρά σοι χρυ-
 σὸς, καθαρὸς καθέστηκεν. 14. Ὑπόξανθον μετὰ ταῦτα
 κνίκῳ τὴν χροιάν εἰκόσ. Καὶ ἴσασιν οἱ πολλοὶ τὸ τοῦ
 φυτοῦ κνίκου ἄνθος, οἶμαι, ὅπερ ὡς ὑποπεπτικὸς ἐστὶ
 τῆ χροιά τοῦ ἄνθους τοῦ κρόκου, ὥστε ἐκεῖθεν δεῖ συλλο-
 γίζεσθαι περὶ ὑποξάνθου χρώματος. 15. Τὸ γε μὴν
 ἀκριβῶς ξανθὸν κατὰ μηδὲν τι διενηνοχὸς φαίνεται τοῦ
 Κωρυνκίου κρόκου, τοῦ ἐπ' ἄλλοις τόποις τούτου διενεγκό-
 τος τῆ τοῦ χρώματος ἀκριβεία. 16. Ἄλλ' ἵνα μὴ τι πά-
 θης ἀνθρώπινον πολὺ διενεγκόντα τοῦτον οἰηθεῖς τῷ
 χρώματι τῶν λοιπῶν τῷ ξένῳ τοῦ ὀνόματος, ἐγὼ σοι τὸν
 ἀπὸ τοῦ Ἄθω παραθήσω κομιζόμενον καὶ τῷ ἐκείνου
 στοίχει χρώματι, πλὴν οὐχὶ τοῖς φαινομένοις ἐν τε κνίκῳ
 καὶ κρόκῳ δεῖ σε προσέχειν χρώμασιν, ἐπεὶ πολλῶ ἂν δια-
 μέρτης τοῦ δέοντος. ὑπερρυθρὰ γὰρ καὶ ἐρυθρὰ ἤδη τὰ
 ἐκείνων χρώματα πέφυκεν, ἀλλὰ τοῖς ἐξ ἐκείνων ὑγρῶ λυο-
 μένων χρώμασι. 17. Μετὰ ταῦτα τὸ ὑπέρυθρον καὶ ἐρυ-
 θρὸν τοῦ χρώματος πέφυκεν, οἷς δῆτα ἀρκέσει μὲν ἐς
 παράστασιν καὶ τὰ φαινόμενα, καθάπερ εἴρηται, χρώματα
 τοῦ τε κνίκου καὶ κρόκου. μάθοις δ' ἂν τῆ τε Ἀρμενίῳ
 βόλῳ καὶ τῆ Λημνίᾳ σφραγίτιδι τὰ ὑπέρυθρα προβάλλων.
 18. Τὰ δ' ἐρυθρὰ καὶ φοινικᾷ τοῦ χρώματος τῶν ὀπωρῶν
 ταῖς ἐρυθρὰ προβαλλομέναις χρώματα κεράσοις δηλονότι
 καὶ μήλοις καὶ τισὶ παραπλησίοις, ὧν τῆ τελειότητι τῆς
 ἐπιφανείας καὶ τῆ πέψει καὶ τὰ χρώματα διενεγκεῖν δο-
 κοῦσι. 19. Τὸ οἴνωπὸν ἐπὶ τούτοις ἀπὸ τε τῶν μελαντέ-
 ρων οἴνων τοῦνομα ἐσχηκὸς καὶ οἶον πεφυκὸς τὸ χρῶμα
 τοῦ ἥπατος, ὥστ' ἐντεῦθεν δεῖ τὸν συνετὸν λογιζόμενον
 πολλάκις μὲν ἥπαρ ἐωρακότα ζῆλον ἀλόγου εἰ μὴ ἀνθρώ-
 που, πολλάκις δ' ἐπιπίοντα τοιοῦτον οἶνον, εἴτ' οὖν ἐωρα-
 κότα τὸν περὶ τοῦ οἴνωπου χρώματος λογίζεσθαι λόγον.

20. Μέννημαι γάρ καὶ ἔγωγς τοιοῦτον ἐν ἀγορᾷ πολλάκις
 ἑώρακώς ἀπ' ἐμπορῶν κομιζόμενον οἶνον, ὃς ἐπὶ τοσοῦτω
 κέχρωται τῷ οἴνωπῳ τοῦ χρώματος, ὥστε τοῖς μὲν ἀγγεί-
 οῖς, οἷς κεκόμιστο, τοῦ οἰκείου μετεδίδου χρώματος· βρα-
 5 χύς δὲ ὕδατι πολλῷ μιγνύμενος ἔτι ἐρυθρὸς τῷ χρώματι
 διεφαίνεται. 21. Τὸ γὰρ μὴν κυανοῦν τοῦ χρώματος ἐξ
 ἐπιπαθέντος μὲν οἴνωποῦ γέγονεν ἴσως, μάλιστα δ' ἐφίκει
 σειραῖω, ὃ δὴ καὶ ἔψημα ὁ λόγος οἶδε. 22. Τοῦτο δὲ
 πέφυκε τοιοῦτον, ἐπειδὴ τινες ἀμφιγνοῖσαιεν ἂν ἔτι τοῦτο,
 10 τὸ ἀπὸ γλεύκου ἐς ἀποτρέτωσιν ἐψημένου γινόμενον.
 προσεπιθεῖης δὲ τῇ σαφηνείᾳ τοῦ χρώματος καὶ τὸ τοῦ
 κάρπου τῆς κεράσου, ὃ δὴ μάλιστα πρὸς τὸ μελάντερον
 ἐπινέενυκεν. 23. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν περὶ κυανοῦ χρώματος
 ἱκανῶς ἔχεις λόγον, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν νῦν μανθάνε·
 15 τὸ τοίνυν φαιὸν ἐπίδηλον οἶμαι γεγονέναι τοῖς πᾶσιν ἐξ
 ἀκράτου λευκοῦ καὶ μέλανος συγγραθέν. 24. Εἰ δὲ καὶ τῇ
 αἰσθήσει τοῦτο μαθεῖν ἐθέλεις, ψιμίθιον ἢ λευκὴν πάνυ
 τίτανον ἢ τι παραπλησίον μελανί τε καὶ πίσση καὶ
 ἀσφάλτῳ καὶ τισιν ἀκράτοις μέλασιν ἐνώσας χρώμασιν ἰσο-
 20 στάθμοις, τὸ φαιὸν ἂν ὧδε γνοίης χρῶμα γινόμενον.
 25. Ἀλλὰ δὴ περὶ χλωρῶν ὧδ' εἰρηκότες πρῶτον καὶ ἐλαιω-
 δῶν, περὶ πελιδνῶν εἶθ' οὕτως καὶ μελανῶν ἐροῦμεν.
 26. Τῶν τοίνυν χλωρῶν χρωμάτων τὰ μὲν κραμβίζοντά
 εἰσι, τὰ δ' αὖ χλοάζοντα, ἰώδη τε καὶ σμαραγδίζοντα, ὥστ'
 25 ἐξ ὧν παρωνομάσθησαν, ταῦτα δὴ καὶ μανθάνειν τοῖς
 ἐκείνων χρώμασι, ταῦτα δὴ παραβάλλοντα. 27. Ἀλλὰ δὴ
 καὶ τῶν ἐλαιωδῶν οὕτω κοινῷ τῷ γένει καλουμένων οὔρων
 τὰ μὲν ἐλαιωφανῆ, τὰ δὲ ἐλαιόχροα, τὰ δ' ἐλαιώδη ὁμωνύ-
 μως τῷ κοινῷ λέγεται γένει. 28. Τούτων δὲ τῶν τριῶν
 30 τοῦ μὲν πρώτου ἔτι ἀμφισβητεῖται τὸ χρῶμα, εἶθ' ὕδα-
 τῶδες ἢ ἐλαιῶδες εἴη τῇ τοῦ χρωαννῦντος τοῦτο λεπτότητι
 τοῦ δὲ δευτέρου ἤδη ἐπίδηλον ὡς ἤδη τὴν χροιάν ἐπιτεί-
 ναντος· ὃ δ' ἐλαιῶδες ὁ λόγος ὤρισε, τῇ τοῦ ἐλαίου μάλι-
 στα προσέοικε χροιά, πλὴν οὐχὶ τῶν παχέων τούτων καὶ
 35 τῷ χρώματι ἐπιτεταμένων, ἀλλὰ τῶν μάλιστα λεπτῶν.
 ἐκεῖνα γὰρ τοῖς ὑπὸ τὸ χλωρὸν ἀρμόζει μᾶλλον εἶδεσιν.
 29. Ἐπεὶ δ' ἱκανῶς καὶ τὸν περὶ χλωρῶν καὶ ἐλαιωδῶν

οὔρων ἐν διαφοραῖς ἐξεθέμεθα λόγον, ἐξῆς ἐπὶ τῶν πε-
 λιδνῶν τῷ λόγῳ ἴωμεν καὶ μελάνων φαινομένων οὔρων.
 30. Τὸ τοίνυν πελιδνὸν τοῦ χρώματος μολιβδόχρουν μὲν
 ἂν εἴη τις σαφηνίζων τὸν λόγον, ὥστε ἐκείθεν δεῖ καὶ
 περὶ τούτων στοχάζεσθαι. 31. Τοσοῦτω δὲ προσνέενυκε
 τῷ μέλανι χρώματι, ὅσον, οἶμαι, λείπεται τοῦ φαινοῦ,
 ὥστε καὶ εἰ διπλασίῳ λόγον ἔξει, τὰ μέλανα πρὸς τὰ λευκά
 χρώματα, τῇ συνθήκῃ, ἂν πελιδνὰ ἐντεῦθεν ὀρθεῖη χρω-
 ματα, καὶ πελιδνὰ τοιαῦτ' ἂν εἴη. 32. Μέλανα δὲ οὐδεὶς
 ἂν ἀγνοήσῃ χρώματα πᾶσιν ἐκδηλα γεγονότα. προσήκει
 10 τοίνυν ἐντεῦθεν τῷ περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδαίῳ ἐπινοῆσαι
 μὲν τὰ ῥηθέντα χρώματα καὶ τοῖς πλαξίν ἐγγράψαι τῆς
 διανοίας, οὐκ ὀλίγων ἐπ' αὐτοῖς ῥηθησομένων διαγνώσεων
 τε καὶ προγνώσεων. 33. Προσεπινοῆσαι δὲ τῷ λόγῳ δεῖ
 καὶ ἅ τῶν χρωμάτων μὴ διώριστα τῷ ἔξαπορῆσαι οἰκείων
 15 ὀνομάτων, ἧτοι ἐξυδαρωθέντα ἢ ἐπιταθέντα ἀπὸ τῶν
 ὀρισθέντων τούτων χρωμάτων, ὥστε ἂν εἰ τις ἀκριβῶς
 ταῦτα γνοίῃ, ῥαδίως καὶ τὰ διαπεπιτωκότα τῶν ὀρισμένων
 τούτων χρωμάτων δι' οἰονδήτινα καταγνοίῃ λόγον. 34. Οὐκ-
 οὔν οὐκ ἐπὶ πλέον προσανέχειν τῷ περὶ διαφορᾶς χρω-
 20 μάτων προσήκει λόγῳ, ἱκανῶς ἐνταῦθα πρὸς συντετοῦς
 τῶν πάντων διωρισμένων. 35. Τοῖς γὰρ δὴ τοι μέρος
 παιδείας τὰ τῇ τέχνῃ τιθεμένοις σπουδαῖα, οὐδ' ἂν πάντα
 τις συνελών, πολλάκις φαίη τὰ ἐνδεχόμενα συνίστασθαι
 χρώματα, πρὸς ἀποχωρῶσαν τούτοις διδασκαλίαν ἀρκέσειε.
 25 καὶ ὁ μὲν περὶ διαφορᾶς χρωμάτων οὔρων λόγος ὧδέ πη
 κείσθω. ἐνταῦθα δὲ προσήκει φάναι καὶ περὶ διαφορᾶς
 τῶν ἐπὶ τῷ χύματι συνισταμένων συστάσεων.

Κεφ. θ'. Περὶ διαφορᾶς τῶν κατὰ τὸ χῆμα συστάσεων.

1. Τὰ τοίνυν οὔρα ταῖς ἀμίσι διουρηθέντα πάντα
 30 μὲν μικροῦ δεῖν λεπτά φαίνεται θερμὰ ἔτι ὄντα. τὸ γὰρ
 τοι φυσικὸν θερμόν, ἐπικρατοῦν ἔτι, οὐκ ἔῃ τὸ χῆμα
 συνιέναι τε καὶ παχυνθῆναι δι' οἰονδήτινα ἠγῆσαμένην
 πρόφασιν. 2. Τοῦ θερμοῦ δ' ἤδη διασκεδασθέντος, ἔνια
 μὲν αὐτῶν παχύνεται τάχιστα, ἔνια δὲ βραδέως, ὥσπερ
 35 ποτα ἕτερα παχέα διουρεῖται, ἔνια δ' αὖ, οἷα οὐρήθη, μέ-

νει. 3. Τῶν δὲ παχυνθέντων ἕνια μὲν καθίστανται, ἕνια δ' αὖ, οἷα ἀπ' ἀρχῆς παχέα γέγονεν, ἀδιάκριτα μένει. 4. Ἀλλὰ τῶν μὲν τοιούτων παχέων τὰ μὲν μετρίως πάντα πεπάρχονται, θολερὰ οἷον τυγγάνοντα, τὰ δ' ἔτι πλέον, τὰ δ' ἔτι πλείστον, καὶ δεῖ καὶ τὴν ἐπὶ τούτοις συνίεναι διαφορὰν. 5. Τῶν δὲ δὴ καθισταμένων τὰ μὲν τὸ παχύτερον ἐπὶ τὸν πυθμένα ἐπισυναγαγόντα καὶ ταῦτα ἔτι παχέα μένει, ἢ τεθολωμένα ἢ καὶ σύμμετρα καὶ λεπτὰ γίνεται, τοῦ παντὸς ἐπὶ τὸν πυθμένα πάχους χωροῦντος, ὥστε δεῖ τὰς ἐπὶ τούτοις διαφορὰς ἀκριβῶς ἐκμανθάνειν, οὐκ ὀλίγα συνοισούσας τοῖς περὶ διαγνώσεώς τε καὶ προγνώσεως λόγοις. 6. Ὡσαύτως δὲ δεῖ κατὰ τῶν λεπτῶν ἐκμανθάνειν, ὡς οὐ πάντα τῇ αὐτῇ λεπτότητι συνίστανται, ἀλλὰ τὰ μὲν καὶ πάντα λεπτότατα πέφυκεν, οὐδὲν τι τοῦ διειδεστάτου διενεγκότα ὕδατος, τὰ δὲ τοιαύτης διαπέπτωκε συστάσεως, ἔτι καὶ αὐτὰ λεπτὰ τυγγάνοντα, ἔτετρα δὲ προσενέενυκε τῷ τῇ συστάσει συμμέτρῳ οὕρῳ. 7. Ἀλλ' ὁ μὲν περὶ διαφορᾶς συστάσεως οὕρων λόγος ἱκανὸς ἂν ἐντεῦθεν νομισθεῖη λελέχθαι.

20 Κεφ. ι'. Πρὸς τοὺς τῷ θύραθεν μόνῳ καταστήματι τὴν τοῦ πάχους τῶν οὕρων αἰτίαν προσάπτοντας.

1. Ἐπεὶ δὲ τινες τῶν ἀπαιδευτῶν περὶ τὰς τῶν οὕρων κρίσεις τὰ παχέα τῶν οὕρων οὐκ ἰδιότητι τινι διαθέσεων τῶν αὐτοῖς ἀρμοζουσῶν συμβαίνειν οἰοῦνται, ἀλλὰ τῷ θύραθεν ψυχρῷ καταστήματι καὶ μάλιστα ὅπου ἔνορῳεν λεπτὰ μὲν διουρηθέντα, μετ' οὐ πολὺ δὲ παχυνόμενα, καὶ πρὸς αὐτοὺς τὸν λόγον τρεπίτεον καὶ τὴν σφῶν ἀπάτην ἀποδεικτέον. 2. Οἶδε γὰρ τῇ τοῦ θερμοῦ ἀποχωρήσει οἰοῦνται τὸ θύραθεν ἐπικρατοῦν ψυχρὸν ταῦτα παχύνειν. τοῦτο δὲ τοσοῦτον λείπεται εἰς ἀλήθειαν, ὥστε καὶ ἀπὸ τῶν ὁσημέραι φαινομένων ἔστι μαθεῖν αὐτῶν τὴν ἄγνοιαν, αἰεὶ μὲν δηλοῦντι τῶν οὕρων τῷ θύραθεν προσομιλούντων ψυχρῷ αἴρι, μὴ πάντοτε δὲ παχυνόμενων. 3. Ἐπειτα εἰκὸς μὲν ἐνίοτε τὰ οὕρα παχυνθῆναι, ὅπουταν δηλαδὴ τὸ μὲν περιέχον ἢ πάντα κρυμνῶδες, τὰ δ' οὕρα ἐν ὑπαίθρῳ διανυκτερείσῃσι, καὶ παγεῖη ἂν ἴσως

ταῦτα μᾶλλον ἢ παχυνθεῖη. 4. Ἐπειτα εἰ διὰ τὸ προστυ-
χὸν κρύος παχυνθεῖη, διὰ θαλπωρῆν τοῦ περιέχοντος
λεπτυνθεῖη ἂν. 5. Ἄλλὰ μὴν ἔστιν ἰδεῖν καὶ χειμῶνι
οὖρα λεπτότατα, καὶ μὴ τῷ θύραθεν ἐκκινώμεθα ψύχει,
καὶ τῷ θέρει παχύτατα μηδὲν ἐνταῦθα τοῦ θερμοῦ δια-
λύοντος. 6. Εἶτα τί ποτ' ἄρ' ἂν καὶ φαίεν οἱ σεμνοὶ
τῶν οὔρων ἐπιόπται, ὁπόταν νῦν μὲν οὔρον λεπτὸν θεά-
σωνται, τὴν δὲ ἐπιούσαν παχυνθέν, τοῦ αὐτοῦ δὴ καὶ
ἀμφοτέροις καταστήματος γεγονότος; 7. Πῶς δ' ἂν καὶ
προγνοίεν, ὅτι ποτὲ βούλεται ἢ μεταβολή, καὶ πῶς ποίοις¹⁰
αἰτίαις γέγονεν; ἐμοὶ δοκεῖ πολλ' ἂν σφαλεῖεν τάληθους
ἀποπεπτωκότες. 8. Τίσι δ' ἂν σημείοις ἐν τοῖς οὔροις
πλήθος χυμῶν ἢ πάχος ἢ πέψεως ἀρχὴν γνοίεν, μηδὲν
ἔχοντες ἐπὶ παχέσιν οὔροις κρίνειν τὸ σύνολον; ἔπειτα
τὸν σφῶν αὐτῶν λόγον συνιστᾶν πειρώμενοι θερμοῖς τισιν¹⁵
ὑδασι τὴν ἀμίδα καθιάσι καὶ πῶς ὁμιλήσασαν πρὸς
βραγὴν δεικνύουσι λεπτυνθεῖσαν, μὴ συνιέναι ἔχοντες, ὡς
οὐκ ἦντο τοῦ φυσικοῦ τὸ τεχνικὸν θερμὸν τὰ οὖρα δια-
λύειν πέφυκεν, εἴ τί που πάχος σχοίεν, ἀλλὰ οὐδὲν τοῦτο
πρὸς ἀποχωρῶσαν αὐτοῖς ἀπολογία πέφυκεν, ἔτι δυοῖν²⁰
ἀμίδων τῷ αὐτῷ προσομιλουσοῖν ἀέρι καὶ τῆς μὲν παχυ-
νομένης, τῆς δ' ἑτέρας, ὡς εἶχεν, ἐπιφαινομένης. 9. Ἐτι
τίνα ἂν τις αἰτίαν ἀποδοίη, εἰ μὴ ἦν νῦν ἡμεῖς ἐροῦμεν
ἐν οἰκείοις τόποις. 10. Εἰ γάρ τοι τὴν τοῦ περιέχοντος
ψυχρότητα αἰτιάσονται, δέδοικα μὴ ἀλώσιν ἀπατηθέντες,²⁵
τῆς ἑτέρας ἀμίδος λεπτῆς μενούσης· ἀλλ' αὐτοῖς μὲν
ἀρκούσης ἴσως τῆς ἀπαιδευσίας εἰς ἔλεγχος ἰκανὴν ἂν
δόξῃ καὶ τὸ ῥηθέν· ἡμεῖς δὲ τῶν ἐξῆς ἐχόμενοι λέγωμεν.
11. Ἐπειδὴ τοίνυν δέδεικται τὰ μὲν τῶν οὔρων διατελεῖν
παχία, τὰ δ' αὖ λεπτά, ἐκεῖνα δὲ σύμμετρα, ἐπιδιείλομεν³⁰
δὲ καὶ ταῦτα ὡς ἐνεδέχτο, νῦν ἂν προσῆμον εἴη περὶ δια-
φορᾶς τῶν ἐν τοῖς οὔροις παρυφισταμένων φάσαι.

Κεφ. ια'. Περὶ διαφορᾶς χρωμάτων τῶν παρυφισταμένων.

1. Τῶν τοίνυν κατὰ φύσιν παρυφισταμένων, λευκῶν
μὲν ὄντων καὶ ὁμαλῶν καὶ προσέτι τῇ συστάσει συμμέ-³⁵
τρων καὶ πρὸς τὸν πυθμένα χωροῦντων, ἢ κατὰ φύσιν
II. 2

τρίτη πέψις τελείται. 2. Ἐπειδὴν δ' εἶθ' ὑπερβάλλοι
 ταῦτα, εἴτε ἑλλείπει τῶν κατὰ φύσιν τούτων γνωρισμά-
 των, καὶ τὴν ὑγίαν παρατετράφθαι δηλοῖ. 3. Ῥητέον
 τοίνυν ὡς περὶ τῶν ἐνδεχομένων τούτοις φαίνεσθαι χρω-
 5 μάτων, εἶθ' οὕτως καὶ τῶν ἐξῆς κατὰ τὸν αὐτοῖς ἀνή-
 κοντα λόγον. 4. Τῶν τοίνυν παρυφισταμένων τὰ χρώ-
 ματα τὰ μὲν σύμμετρα καὶ κατὰ φύσιν ὑπόλευκα, τὰ δὲ
 ἐκπίπτοντα τοῦ τοιοῦτου συμμέτρου παρυφισταμένου, ὧν
 τὰ μὲν ἐπιτέταται τῇ λευκότητι, τὰ δ' ἤδη ὑπωχρα καὶ
 10 ὠχρὰ φαίνεται· τὰ δὲ καὶ προχωροῦντα ἐτι χρώννυται,
 χολώδη τε φαινόμενα καὶ ὀροβοειδῆ, ὑπέρυθρά τε καὶ
 ἐρυθρὰ καὶ πρὸς τούτοις δίκαιμά τε καὶ ὀρφνώδη φαιά τε
 δὴ καὶ μέλανα. 5. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν παρυφι-
 σταμένων πέφυκε χρώματα καὶ τούτων δεῖ σκοπεῖν καὶ
 15 περὶ τῶν μὴ ῥηθέντων, ἐμπειροχόμενων μέντοι, καθὼς ἐν
 τοῖς περὶ διαφορᾶς χρωμάτων προλαβόντες ἤδη ἔφημεν
 τοῦ χύματος, ἀλλ' ὁ μὲν περὶ διαφορᾶς χρωμάτων τῶν
 παρυφισταμένων, ὡς ἐν βραχεὶ φάναι, λόγος δὴ τοιοῦτός
 ἐστι· νῦν δὲ περὶ συστάσεως ἐροῦμεν.

20 Κεφ. εβ'. Περὶ διαφορᾶς συστάσεων τῶν παρυφισταμένων.

1. Τὸ τοίνυν σύμμετρον τῆς τοῦ παρυφισταμένου
 συστάσεως ὁποῖον μὲν ἐστὶν ἢ πείρα δείκνυσιν· ἵνα δὲ
 καὶ τῷ λόγῳ εἶη διωρισμένον, οὕτως πῶς φαμεν περὶ
 συστάσεως συμμέτρου τοῦ παρυφισταμένου. 2. Τὸ σύμ-
 25 μετρον τῇ συστάσει παρυφιστάμενον παχύτερον μὲν πάν-
 τως πέφυκε τοῦ χύματος. 3. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐπίδηλον
 τῇ ὄψει ῥαδίως πέφυκε, μὴ ὡσαύτως αὐτὸ τῷ χύματι τῆς
 ὄψεως διαπεραιουμένης, ἀλλὰ πρώταις μὲν ἐπιβολαῖς αὐ-
 τοῦ ἀναπανομένης τῇ περιοράσει δὲ καὶ τοῦτο διαπεραι-
 30 ουμένης. 4. Ἐπεὶ τοίνυν τὸν περὶ σύμμετρον συστά-
 σεως τοῦ χύματος ἀνήκουσ λόγον, ἔξεστί σοι ὡσπερ ἀπὸ
 ἀσφαλοῦς ἡργένῳ σημείου τὰ τε λεπτὰ καὶ τὰ παχέα ἔχειν
 τῶν παρυφισταμένων εἶδέναι, πλὴν ἀλλὰ καὶ ἡμῶν ῥηθεῖη
 ἂν ὡς τὰ δεόντα. 5. Τῶν τοίνυν λεπτῶν παρυφισταμέ-
 35 νων, ὅσα μᾶλλον συγκοινωνεῖ τοῦ χρώματος τῷ χύματι,
 ἥττον διαφαίνεται τῶν ἀφισταμένων μᾶλλον τοῦ χρώμα-

τος τοῦ χύματος, ὥστε δὴ καὶ τοῦτο δεῖ προδιωρισθαι
 τῷ λόγῳ. 6. Τούτων δὲ τὰ μὲν βραχὺ τι διαπέπτωκε
 τοῦ συμμετροῦ, τὰ δ' ἐπὶ πλεον, ἃ δὴ καὶ οὐ ῥαδίως ἄν
 τις ὀρώη, τὰ δὲ ἐπὶ πλείστον, ἃ μάλιστα ἄν ἀκτίνα τοῦ
 ἡλίου διὰ τῆς ἀμίδος διαβιβάσας ἴδοι. 7. Τῶν δὲ ἐπὶ
 πάχος ἀπὸ τοῦ συμμετροῦ χωρῶντων παρυφισταμένων
 τὰ μὲν μετρίως φαίνεται παχύτερα, ὥστε μὴ ῥαδίως ἤδη
 ταῦτα τὴν ὄψιν διαπερᾶν, τὰ δ' ἐπιπλεον, ὥστε τὴν μὲν
 ὄψιν αὐτοῖς ἀναπαύεσθαι, τῷ δὲ λόγῳ καὶ πλεον τι τοῦτου
 πάχος οἶεσθαι. τὰ δ' αὖ ἐπὶ πλείστον, οὐχ ἦτοον τῆς
 ὄψεως ἐπαναπαυομένου τοῦ λόγου. οὐ γάρ τοι οἶόν τε
 πλεον ἐκείνου πάχος ἐν τοῖς παρυφισταμένοις οἰηθῆναι
 τῷ λόγῳ, ἤδη κατὰ σύστασιν τῷ πύῳ ἐοικόσιν. 8. Ἰστίον
 μέντοι καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ, ὡς περὶ παντοίων νῦν φαμεν
 προϋφισταμένων, κἂν τε τῆς τρίτης εἴη ταῦτα δηλονότι
 πέψεως περιπτώματα, κἂν τε χυμῶν ὁμῶν κόμματα, κἂν
 τε πύα τε καὶ τῶν ἐντὸς ἀγγείων τεμάχια. 9. Τὰς γάρ
 τοι διαγνώσεις αὐτῶν ἐν οἰκείοις λόγοις, τοῦ θεοῦ διδόν-
 τος, ἀποδώσομεν. νῦν δὲ τῶν ἐξῆς ἐχόμενοι καθ' εἰρμόν
 λέγωμεν. 20

10. Τοῦ τοίνυν διαστήματος τοῦ χύματος τριγῆ διη-
 ρημένον, εἰς τε πυθμένα δηλονότι τῆς ἀμίδος καὶ ἐπιφά-
 νειαν καὶ τὸ τῶν ἀμφοτέρων τούτων περάτων μέσον, τὰ
 μὲν πρὸς τὸν πυθμένα τῆς ἀμίδος χωρῶντα παρυφιστά-
 μενα ὑποστάσεις ἔφασαν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα σοφοί,
 ἀπὸ τοῦ ὑφίστασθαι δηλονότι, τῆς ὑπὸ προθέσεως
 δεδηλωκυίας τὴν κάτω σχέσιν, ὅσα δὲ χωρεῖ πρὸς τὸ τοῦ
 παντός διαστήματος μέσον, ἐναιωρήματα, ἀπὸ τῆς
 αἰώρας, οἶμαι, τῶν ἀμφοτέρων, ὡς ἴσμεν, ἀφροστηκίας
 περάτων, ὅσα δ' αὖ πρὸς αὐτὴν χωρεῖ τὴν ἐπιφάνειαν,
 νεφέλας καὶ ἀπογείους οὐσας, ἀνάλογον τῇ γῆ τιθέντες
 τὸν τῆς ἀμίδος πυθμένα, ἐπεὶ καὶ πρὸς αὐτὸν χωρεῖ τὰ
 βαρύτερα τὸν πυθμένα, κοινῶ δὲ ταῦτα ἅπαντα καὶ γε-
 νικῶ ὀνόματι παρυφιστάμενα λέγεται ἀπὸ τοῦ ὅπουδῆ-
 ποτε τοῦ χύματος παρυφιστάσθαι, καὶ οὕτω μὲν περὶ
 τοῦτο που τοῦ παρυφισταμένου λόγου διείλον πάλαι ἰα-
 τρῶν παῖδες, ἀρχὰς ὡσπερ τῶν ἐν ἰατρικῇ θεωρημάτων

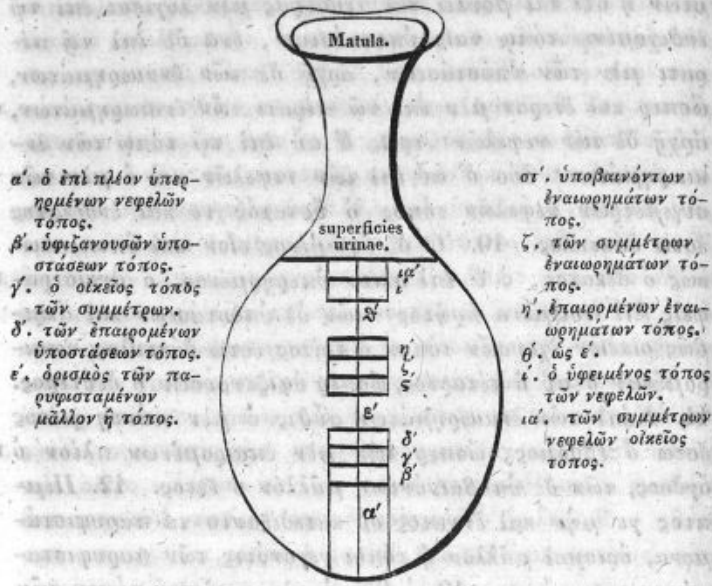
τιθέμενοι. Ἐξεσι δὲ καὶ οὕτως ἐπιδιελείν τὸν λόγον οὐκ ὀλίγα εἰς τε πρόγνωσιν συνοίσοντα καὶ διάγνωσιν.

Κεφ. ιγ'. Περὶ διαφορᾶς τόπων τῶν παρυφισταμένων.

1. Τῶν τοίνυν ὑποστάσεων — χρηστέον γὰρ ὡς τοῖς
 5 τεθεῖσιν ὀνόμασιν — αἱ μὲν τὸν ἄμεμπτον κατελιηφῆναι
 τόπον οὔτε πάντῃ ἄπτονται τοῦ τῆς ἀμίδος πυθμένος,
 οὔτ' αὖ ἀφίστανται· αἱ δὲ γε τὸν οἰκείον τε καὶ ἄμεμ-
 πτον ἐκλελοσπνῆναι τόπον καὶ αὐταὶ ἐπιδιαφοῦνται τῷ λόγῳ.
 2. Αἱ μὲν γὰρ αὐτῶν προσέχονται πρὸς τὸν πυθμένα
 10 πάντῃ, αἱ δ' αὖ βραχὺ τι τοῦ πυθμένος καὶ πλέον τοῦ
 προσήκοντος αὐτοῖς ἀφίστανται, φεύγειν ὡς περὶ πειρώμε-
 ναι τὸν ὠρισθέντα τόπον ταῖς ὑποστάσεσι. 3. Τῶν δὲ
 ἐναιωρημάτων ὅσα μὲν τὸν ἀκριβῶς μέσον τοῦ παντός
 ἀπέληφε διαστήματος τόπον, τὸν ἀκριβῆ τῶν ἐναιωρημά-
 15 των εἴληφε λόγον· ὅσα δ' εἶδ' ὑποβέβηκεν ἢ ὑπερῆρται,
 ἐναιωρήματα μὲν ἂν καὶ ταῦτα κληθεῖν τῆ τῶν ὀνομά-
 των καταχρήσει, ἐπεὶ καὶ τῶν περάτων ἀμφοτέρων ἀφ-
 εστήκεν. 4. Οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ ταῦτα εἶωθε λυσιτελεῖν τῆ
 περὶ οὕρων πραγματεία οὕτω διοριζόμενα, ὥστε τρεῖς δεῖ
 20 καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν ἐναιωρημάτων οἶεσθαι τόπους. 5. Τῶν
 δὲ νεφελῶν αἱ μὲν βραχὺ τι θέουσι τῆς ἐπιφανείας, αἱ δ'
 αὖ ἤδη πρὸς αὐτῇ τῆ ἐπιφανείᾳ νήχονται. 6. Ἐπεὶ δὲ
 καὶ τρίτου ταύταις τόπον ἐδέησεν, ἐπεὶ μὴ ἐνεδέχεται καὶ
 περαιτέρω χωρεῖν ἐπιλείποντος τοῦ χύματος — ἀνάγκης
 25 ὡς περὶ ἠγῆσαμένης ἀντιστραφεῖσαι αὐτῷ δὴ τῷ πυθμένι
 προσεπεφύκεσαν κατὰ κράτος, οἷον εἰ πειρώμεναι καὶ
 τὸν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ τῆς ἀμίδος
 πυθμένος τόπον ἐξαφανίσαι, οὕτως ἀκριβῶς περάσασαι
 τοῦ χύματος τὸ διάστημα προϊσχονται τῆ ἀμίδι, ὡς περ
 30 τοὺς πολύποδας ἐν ταῖς πέτραις ἀκριβῶς φασιν ἔχεσθαι.
 7. Ἐπεὶ τοίνυν δέδεικται, τρεῖς μὲν τοὺς γενικωτέρους
 τόπους τῶν παρυφισταμένων τυγχάνειν, εἰς τρεῖς δὲ ἕκα-
 στον ἐπιδιείλομεν τόπους, ὡς ἐντὸς τῶν δέκα λεπτομένους
 τυγχάνειν πάντας, τούτους δεῖ μανθάνειν ἀκριβῶς τὰ
 35 μάλιστα συνοίσοντας. 8. Ἴνα δ' ἀκριβῶς εἰδῆς τὸν λόγον
 τούτον, ἐπὶ παραδείγματος ὡδὶ παραθήσω. 9. Νόησόν

μοι διάστημα ὡσεὶ ἔνδεκα δακτύλων ἢ πήγγων ἢ παλαι-
 στῶν ἢ ὅτι καὶ βούλει καὶ τέσσαρας μὲν λογίσαι ἐπὶ τῷ
 ἐνδεχομένῳ τόπῳ ταῖς ὑποστάσεων, ἓνα δὲ ἐπὶ τῷ πέ-
 ρατι μὲν τῶν ὑποστάσεων, ἀρχῇ δὲ τῶν ἐναιωρημάτων,
 ὥσπερ καὶ ἕτερον μὲν ἐπὶ τῷ πέρατι τῶν ἐναιωρημάτων,
 ἀρχῇ δὲ τῶν νεφελῶν· τρεῖς δ' αὖ ἐπὶ τῷ τόπῳ τῶν ἐν-
 αιωρημάτων· δύο δ' αὖ ἐπὶ τῶν νεφελῶν καὶ ὁ μὲν τῶν
 συμμετρῶν νεφελῶν τόπος ὁ ὑστατός τε καὶ ἐνδέκατος
 ἔστω δάκτυλος. 10. Ὁ δὲ ὑφειμένος οἶον καὶ ὑποπεπτα-
 κῶς ὁ δέκατος, ὁ δ' ἐπὶ πλεόν ὑπερρημένος, ὁ ἀντιστρα-
 φεῖς ἐπὶ πυθμένα πρῶτος· τῶν δὲ ὑποστάσεων καὶ ἀκρι-
 βῶς οἰκίον ἐχουσῶν τόπον ὁ τρίτος ἔστω δάκτυλος, ἐπαι-
 ρομένων δ' αὖ ὁ τέταρτος, ὥσπερ ὑφίζανουσῶν ὁ δεύτερος.
 11. Κατὰ τῶν ἐναιωρημάτων αὐθις ὁ μὲν πάντη μέσος
 ἔστω ὁ ἕβδομος, ὥσπερ τῶν μὲν ἐπαιρομένων πλεόν ὁ
 ὄγδοος, τῶν δὲ ὑποβαιόντων μᾶλλον ὁ ἕκτος. 12. Πέμ-
 πτος γε μὴν καὶ ἔννατος οὐ κατεδέξαντο τὰ παρῳφιστά-
 μενα, ὀρισμοὶ μᾶλλον ἢ τόποι γεγονότες τῶν παρῳφιστα-
 μένων τοῖς οἴροις. 13. Ἄλλ' ὁ μὲν περὶ τοῦ τόπου τῶν
 παρῳφισταμένων λόγος ἰκανῶς ῥηθεὶς ὥδέ πη κείσθω·
 τάχα δ' ἂν τις αὐτὸν καὶ ἀπὸ τοῦ διαγράμματος γνοιή·
 νῦν δ' ἐπιθήσομεν τῷ λόγῳ τὰ λείποντα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ.

α'. ὁ ἐπὶ πλέον ὑπερ-
 ημένων νεφελῶν
 τόπος.
 β'. ὑφίκανουσῶν ὑπο-
 στάσεων τόπος.
 γ'. ὁ οἰκίος τόπος
 τῶν συμμετρῶν.
 δ'. τῶν ἐπαιρομένων
 ὑποστάσεων τόπος.
 ε'. ὁρισμὸς τῶν πα-
 ρυφισταμένων
 μάλλον ἢ τόπος.

στ'. ὑποβαινόντων
 ἐναιωρημάτων τό-
 πος.
 ζ'. τῶν συμμετρῶν
 ἐναιωρημάτων τό-
 πος.
 η'. ἐπαιρομένων ἐναι-
 ωρημάτων τόπος.
 θ'. ὡς ε'.
 ι'. ὁ ὑφειμένος τόπος
 τῶν νεφελῶν.
 ια'. τῶν συμμετρῶν
 νεφελῶν οἰκίος
 τόπος.

Κεφ. εδ'. Περὶ λιότητος καὶ τῶν ἀντικειμένων τῶν παρυφισταμένων.

1. Τῶν τοίνυν κατὰ φύσιν παρυφισταμένων πρὸς
 τοῖς ἄλλοις καὶ λειῶν εἶναι ὀριζομένων πρῶτον μὲν ῥη-
 τέον ὅποια εἶη τὰ λεία, εἶθ' οὕτως καὶ τὰ τούτοις ἀντί-
 5 θετα. 2. Λεία τοίνυν εἶη παρυφιστάμενα ὅσα συνεχῆ
 πρὸς ἑαυτὰ τυγχάνει καὶ ὡς ἐν οἶον συνεχῆς ἐπισυννηγμένα
 σῶμα, μήτε πρὸς ἑαυτὸ πάντη συνεπτυγμένον καὶ οἶον
 συνεσφηνωμένον, μήτε πως διαλελυμένον. 3. Καὶ τοι-
 οὔτο μὲν ἂν εἶη τὸ κατὰ φύσιν τε καὶ λείον παρυφιστά-
 10 μενον. τῶν δὲ παρὰ τοῦτο τὰ μὲν ἐπέτεινε τὴν συνέ-
 χειαν, ὡς ἤδη ταῦτα γλίσχρα τυγχάνειν, τὰ δὲ ταύτην
 διάλυσεν, ὡς ἤδη ταύτην εἶναι τραχείαν. 4. Καὶ τῶν μὲν
 γλίσχρων παρυφισταμένων τὰ μὲν μετρίως τοῦτο πέπον-
 15 θεν, ὥστε διακινήθῃσι τῆς ἀμίδος καὶ ταῦτά πως δια-
 λύεσθαι, τὰ δ' αὖ ἐπιπλέον, ὥστε καὶ σφόδρα κινουμένης
 τῆς ἀμίδος καὶ πᾶν μετρίως ταῦτα διαλύεσθαι. 5. Τὰ
 δ' ἔτι γλίσχρά οὐδ' ἂν, εἴ τι γένοιτο, ῥαδίως διαλυθῆι

ἐχέκολλα γεγονότα ἤδη· τῶν δὲ τραχυνομένων παρυφιστάμενων τὰ μὲν μετριῶς τοῦτο πάσχει διακεκριμένων αὐτῶν τῆς ὄψεως ἀντιλαμβανομένης, τὰ δ' αὖ ἐπιπλέον, ὡς ἤδη τὸ πλέον ἐπιλαμβάνειν τοῦ βάθους καὶ πλάτους τοῦ χύματος, τὰ δ' ἕτερα ἐπὶ πλείστον, ὡς ἤδη τὸ πᾶν αὐτὸ τοῦ πλάτους τε καὶ βάθους καὶ τὸ τοῦ μήκους πλέον ἐπιλαμβάνειν, οἷον κατακερματιζόμενον. 6. Καὶ τοιοῦτος μὲν ἂν εἴη ὁ τε τοῦ λεῖου τε καὶ γλίσχρου καὶ τραχέος λόγος· καὶ δεῖ μανθάνειν τὸν σπουδαῖον ἐντεῦθεν, οὐκ ὀλίγα τοῦ ἐπὶ τούτοις λόγου τοῖς μετὰ ταῦτα συνοίσοντος. 7. Ἐνταῦθα δὲ ῥητέον περὶ τε τῶν ὄροβοειδῶν καὶ πιτυροειδῶν, πεταλωδῶν τε καὶ κριμνωδῶν ὑποστάσεων. 8. Ὑποστάσεις γὰρ ταύτας θέμις καλεῖν αἰεὶ τὸν τῆς ἀμίδος ἐπιζητούσας πυθμένα, τὰ γὰρ εἰδῶν τοιούτων μετέχοντα ἐπινηχόμενα παρυφιστάμενα οὐκ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ταύταις αἰτίας πέφυκεν, ὥστε οὐδὲ τὰ αὐτὰ ἂν σημάνειεν πάθῃ. 9. Ἀλλὰ δὴ πρώτως περὶ τούτων εἰπόντες καὶ τῶν ἰοικότων ταύταις εἰδ' οὕτως ἐροῦμεν.

Κε φ. ι ε'. Περὶ ὄροβοειδῶν καὶ πιτυροειδῶν, πεταλωδῶν τε καὶ κριμνωδῶν ὑποστάσεων. 20

1. Αἱ τοίνυν ὄροβοειδεῖς τῶν ὑποστάσεων καὶ ἀπ' αὐτοῦ μὲν τοῦ ὀνόματος δῆλαι, προσεισαφηγίσωμεν δὲ καὶ ἡμεῖς τὸν λόγον. 2. Τὸν ὄροβον οἶδε πᾶς τις τῶν χερσοπῶν ὀσπρίων τυγχάνοντα, πολλαχοῦ δὲ γεωργόμενον τῆς γῆς, ἐρυθρὸς δ' οἷον τῷ εἶδει τυγχάνοντα. 3. Ὅπόταν οὖν τούτοις παραπλήσια τὰ παρυφιστάμενα ἴδῃς τότε δὴ τότε μαθήσῃ καὶ τὰς ὄροβοειδεῖς τῇ ὄψει ὑποστάσεις. νῦν γὰρ τῷ λόγῳ μόνῳ σοὶ ταύτας διαζωγραφῶ. 4. Οὐχ ἥττον δὲ καὶ αὐταὶ κατὰ ἐκείνους θρομβώδεις εἰσὶν, ὥστε καὶ ἀπὸ τούτου συνιέναι ἔχεις ἀσφαλέστερον τὸν περὶ τούτων λόγον. 5. Πιτυροειδεῖς δ' εἰσὶν ὑποστάσεις, αἱ δὲ πιτύροις εἰκόμασι, οἷτον ἀκριβῶς ἀληλεσμένου. αὐταὶ δὲ καὶ μήκος διωρισμένον ἔχουσι καὶ ὡς πίτυρα ἄντικρυς φαίνονται, ὥστε μανθάνειν ἐκείθεν ἀπὸ σφῶν προσήκει, οὕτω τούτων κατανομασμένων εἰδῶν, ὥστε μηδ' ἐπὶ πλέον τὸν περὶ τούτων λόγον μηκύνειν δεῖ ἀρκούντα οἷον καὶ ἀπ'

αὐτοῦ τοῦ ἐπικειμένου ταύτη ὀνοματος. 6. Πεταλώδεις δ' οἶδεν ὑποστάσεις ὁ λόγος, αἱ δὴ πετάλοις ἐφίκεσαν, οὐ μόντοι κατὰ μήκος. τοῦτο γὰρ πάνυ τῷ λόγῳ φαίνεται ἀπεικός, ἀλλὰ κατ' εἶδος. 7. Πέταλα δ' ἴσμεν ἄνομασμένα ὅσα μήκος μὲν καὶ πλάτος ἔχει, οὐ μόντοι πρὸς τούτοις βάρους ἐπίδηλον. 8. Τοιαῦτα δὲ καὶ οὕτω κεκλιμένα καὶ τὰ ἐκ ταλασιουργίας ταῖς γυναιξίν ἐξευρημένα ἐστί. 9. Ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ πεταλίτης λίθος οὕτω καλούμενος εἰς τοιαῦτα εἶδη κατατεμνόμενος φαίνεται, ὥστε ἐξ αὐτῶν δεῖ καὶ περὶ τούτων στοχάζεσθαι. 10. Λείπεται δ' ἤδη φάναι καὶ περὶ τῶν κριμνωδῶν ὑποστάσεων, ἀπ' αὐτῶν δὴ τῶν κριμνῶν καλουμένων. κρίμνα δὲ πάντως ἴσμεν λελεγμένα, ὅσα μὴ καλῶς ἀληθεσμένων σίτων ἢ κριθῶν ἐπιφαίνεται πιτυρώδη· τὰ γὰρ τῶν πιτύρων ἀδρότερα κρίμνα λέγεται, οὐ κατὰ τὰ πίτυρα, ἀλλ' ἤδη τριχῆ διαστατὰ τυγγάνοντα, καὶ κριμνώδεις μὲν διὰ ταῦτα καλοῦνται ὑποστάσεις. 11. Λείπεται δ' ἤδη φάναι καὶ περὶ τῶν συμπεπλεγμένων τε καὶ ἑτεροειδῶν παρυφισταμένων.

Κε φ. ιε'. Περὶ διαφορᾶς τῶν συμπεπλεγμένων καὶ παρυφισταμένων οἴρων.

1. Ἀνομοιομερῆ μὲν ἂν τις καὶ ταῦτα δῆπουθεν φαίῃ· ἐνίοτε γὰρ καὶ ταῦτα ποικίλα φαίνεται καὶ ποτε μὲν οἷα τὰ κρίμνα συνεμφέρεται τινα τοῖς παρυφισταμένοις, ποτε δὲ καὶ οἷα τὰ πίτυρα, ὥσπερ καὶ οἷα αἱ πεταλωδεῖς τε καὶ ὄροβοειδεῖς, ἔστι δ' ὅτε οἷον τρίχες συνεμφέρεται τινα τοῖς παρυφισταμένοις παλαιστικαῖα ἢ μείω τε καὶ μείζω, ἐνίοτέ γε μὴν καὶ οἷον ψήγματα ὑπέρουθρα βραχύτατα, καὶ ταῦτα πάντα ἢ μείω φαίνεται ἢ πλείω. 2. Ὅτι δὲ τούτων ἕκαστον βούλεται, ἐν τοῖς ἰδίῳις τόποις ἐροῦμεν, ὥσπερ καὶ τὰς αἰτίας ἀποδώσομεν ἐν τοῖς περὶ αἰτίας οὔρων λόγοις. νῦν δὲ εἰπώμεν περὶ τῶν ἐπινηχομένων τῷ χύματι.

Κε φ. ιεζ'. Περὶ τῶν ἐπινηχομένων τῷ χύματι.

1. Ἐπινήχονται τοίνυν τῇ τῶν οὔρων ἐπιφανείᾳ πομφόλυγες, αἱ δὴ καὶ λάμπαι λέγονται καὶ τινα συντήγματα.

2. Ἀλλὰ πρῶτον εἰπόντες περὶ τῶν ἐπινηχομένων συντηγμάτων, εἶθ' οὕτως λέξομεν καὶ περὶ τῶν ἐπιφαινομένων πομφολύγων. 3. Ἐπιφαινεται τοῖς οὔροις τοίνυν ἐπινηχόμενα ὅτε μὲν οἶον ἀράχνια, οἷα μάλιστα τὰ συνεχῆ καὶ ταῖς ὀθόλαις ἐοικότα, καὶ οὐχ ὅποια τὰ μὴ πάντη 5 συνεχῆ, κύκλων μὲν μειζόνων ἐπὶ μείους ἐμπεριφερομένων, γραμμῶν δὲ τούτους ὀρθῶν τε καὶ λοξῶν τεμνουσῶν ἀπὸ τοῦ κέντρου μὲν ἠργημένων, εἰ τὰ πέρατα δ' ἀφικομένων. 4. Ἔστι δ' ὅτε φέρεται καὶ οἶον στίγματα ἐλαίου μείω τε καὶ πλείω καὶ λεπτότερα καὶ παχύτερα, ὥσπερ 10 καπὶ τοῖς λιπώδεσι ζωμοῖς ψυχθεῖσιν ἐπινηχεται τὸ καλούμενον ὑπὸ πολλῶν γραῦς. 5. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπίδηλον ἔσται τῷ ἑτεροχρόνῳ τοῦ εἶδους, ὥστε οὐ δεῖ περὶ τούτου πλείω λέγειν· ἐμφέρεται μέντοι ἐνίοτε καὶ μάλιστα περὶ τὴν στεφάνην οἷον τινα τριχία μείω μὲν πάνυ τῶν 15 ἤδη ῥηθέντων, ἀδρότερα δ' αὖ, καὶ δεῖ ταῦτα προειδέναι τὸν σπουδαῖον, τάχα γὰρ ἂν καὶ περὶ αὐτῶν λέξομεν μετ' οὐ πολὺ ἐν ἰδίῳ λόγῳ, τοῦ πράγματος ἀπαιτήσαντος. νῦν δὲ τὸν περὶ διαφορᾶς πομφολύγων ἐπιθῶμεν λόγον, καθάπερ φθάσαντες ἐπιθέμεθα. 20

Κεφ. ιη. Περὶ διαφορᾶς πομφολύγων.

1. Τῶν τοίνυν πομφολύγων, τῶν μὲν πάνυ μειζόνων πεφυκυῶν, τῶν δ' αὖ λίαν μικρῶν, συμμετρῶν δὲ τῶν ἄλλων, αἱ μὲν διὰ πάσης τῆς ἐπιφανείας ἴασι τοῦ οὔρου, αἱ δ' αὖ διὰ μόνης τῆς στεφάνης, ἢ καὶ διὰ πάσης τῆς 25 στεφάνης ἢ διὰ μέρους οἰουδήτινος αὐτῆς, ἢ διὰ τινον αὐτῆς μερῶν ἐνεσπαρμένων, ἢ διὰ τῆς στεφάνης καὶ τοῦ μέσου τῆς ἐπιφανείας, ἢ διὰ μέσης μόνης τῆς ἐπιφανείας, ἢ πως ἀνωμάλως ἑτέρως καὶ συμπεπλεγμένως διὰ τε τῆς ἐπιφανείας καὶ τῆς στεφάνης, αἱ δὲ διὰ τῆς στεφάνης 30 ἰοῦσαι [μονόστιχοι] ἢ δίστιχοι ἢ τριστιχοι ἢ πολύστιχοι πεφύκασι καὶ ἢ πᾶσαι μικροῦ δεῖν ἰσομεγέθεις ἢ μείους αἱ πρὸς τὸ μέσον μᾶλλον χωροῦσαι, ὡσαύτως δὲ καὶ κατὰ τὸ τῆς ἀμίδος ὕψωμα ἢ μονόστιχοι ἢ δίστιχοι ἢ τριστιχοι ἢ πολύστιχοι. 2. Ἐπεὶ δὲ δύο τινὰ λέληθεν ἡμᾶς μὴ 35 ἀκριβῶς διορισθέντα τῷ λόγῳ, καὶ ταῦτα νῦν ἤδη σαφ-

νείας χάριν προσεπιθήσομεν. 3. Ἐν μὲν οὖν ἐστὶ τῶν
 παραδραμόντων ἡμᾶς τὸ περὶ τῶν πομφολύγων. τάχα γὰρ
 ἂν δοξείε τισιν περὶ τῶν ἅμα τῷ διουρηθῆναι τὰ οὖρα
 ἐπινηγομένων λέγειν, ἀλλ' οὐκ ἔστιν οἰηθῆναι τοῦτο θέ-
 5 μιν, ἀλλὰ περὶ τῶν ἀπομεινασῶν μετὰ τὴν τοῦ παντός
 ἀποψηχθέντος οὔρου κατάστασιν. 4. Ἐκεῖναί τε γὰρ ἀπα-
 θεῖς δοκοῦσιν ὑπὸ τοῦ περιέχοντος τυγχάνειν καὶ τὸ μὴ
 παθεῖν δηλοῦσιν ὑπὸ μείζονος ἐπιγεγενῆσθαι τῆς αἰτίας·
 αἱ γὰρ δὴ μετ' οὐ πολὺ συνδιαλυόμεναι τῆς ἐκκρίσεως,
 10 ἀφανροτέρας ἔχουσαι τὰς αἰτίας, καὶ ῥαδίως λένονται,
 ὥστε περὶ τῶν ἐπιμεινασῶν ἐπὶ πολὺ δεῖ σκέπτεσθαι
 πομφολύγων, καὶ τὰς ἐπὶ ταύταις δεῖ μανθάνειν αἰτίας
 τε καὶ διαγνώσεις. 5. Τὸ γε μὴν ἕτερον τῶν λειψθέντων
 πέφυκεν ὁ περὶ στεφάνης λόγος· τάχα γὰρ ἂν ἐκπλήξῃ
 15 τοὺς πολλοὺς ἀκηροῦτας ἐπιφαινομένην τινὰ τοῖς οὔροις
 στεφάνην καὶ μὴ καταλαμβανομένην τῇ τοῦ σκοποῦ ἀγνοίᾳ.
 6. Στεφάνην τοίνυν ἡμεῖς φάμεν εἶναι κατὰ τὸν κύκλον
 τῆς ἐπιφανείας τοῦ χύματος περιθέουσαν ἐσκιαγραφημέ-
 νην γραμμὴν, εἴ γε δῆπουθεν καὶ αἱ ἀμίδες, οὔσαι στρογ-
 20 γύλαι κατὰ κύκλον περιγράφουσι καὶ τὰς τῶν οὔρων ἐπι-
 φανείας. 7. Ἄλλ' αὐταὶ μὲν ἐπὶ τὰ πέρατα τῶν ἐπιφα-
 νειῶν διαγραφόμεναι, κυκλωτέρων μὲν οὐσῶν καὶ τῶν
 ἀμίδων, εἰκότως ἂν ῥηθεῖεν στεφάναι τῇ τοῦ σχήματος
 οἰκειότητι. 8. Τετραγώνων δὲ καὶ πολυγωνίων τῶν ἀμί-
 25 δων κατὰ τύχην αἱ μὲν διατρέχουσαι τὰ πέρατα πομφό-
 λυγες οὐκ ἂν δικαίως ἐπὶ στεφάνης περιθέειν λεγθεῖεν ἂν
 τῇ τοῦ σχήματος ἀφαιρέσει. τὰ αὐτὰ γε μὴν ἐκείναις κατὰ
 λόγον διαγνώσεως τε καὶ αἰτίας φαίεν ἂν δῆπουθεν.
 9. Ἄλλ' ὁ μὲν περὶ διαφορᾶς πομφολύγων λόγος τοιοῦτος
 30 ἂν εἴη, ὥστε καὶ αὐτὸν ἀσκεῖν προσήκειν, οὐχὶ τὰ μέτρια
 συνοίσοντα τοῖς ἐξῆς λόγοις. νῦν δὲ ἐπιθῶμεν τῷ λόγῳ
 τὰ λείποντα.

Κεφ. ιθ'. Περὶ διαφορᾶς ἐτεροχρόων τοῦ χύματος στεφανῶν.

1. Στεφάναι τοίνυν ἕτεροι πολλῶν τῶν ῥηθεισῶν ὑπαρ-
 35 χουσαι προσφορώτεροι τὴν ἐπιφανείαν περιῶσιν τῆς ἀμί-
 'δος, οὐκ ἐπινηχόμεναι τῷ χύματι κατὰ τὰς πομφόλυγας,

ἀλλὰ μᾶλλον οὐσαι πέρατα τῶν χυμάτων. 2. Τῶν γὰρ
 χυμάτων οἰωδῆτινι κεχρωμένων χρώματι, αὐταὶ περιθεύου-
 σιν ἐτέρου πεφυκκυῖαι χρώματος ἢ τοῦ λευκοῦ ἢ πυρροῦ ἢ
 χολώδους καὶ χλωροῦ καὶ μέλανος καὶ οἰουδήτινος ἐτέρου.
 3. Καὶ μέντοι ταῦτα ἀκριβῶς ἐνατενίζουσι ῥαδίως φαίνε- 5
 ται, ἀλλ' οὐχὶ μᾶλλον οἶον παραβλέπουσι, οἶον ἐπὶ τῶν
 ἀμυδροτέρων κομητῶν συμβαίνειν εἶωθεν. 4. Ῥᾶον γὰρ
 αὐτῶν ἢ κόμη παραβλέπουσιν ἢ ἀτενίζουσιν φαίνεται
 ἀμαυρουμένον, ὡσπερ τῆς ὄψεως ἐνοστηριζομένης ἢ μᾶλ-
 λον ταύτης ἐφελκομένης τῇ πλείονι τοῦ χρώματος καὶ 10
 τοῦ φωτός. καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τῷ περὶ τῆς στεφάνης
 εἶρηται λόγῳ συνοίσοντα τόποις ἰδίοις· νῦν δὲ τῶν ἐξῆς
 ἐρόμενοι λέγωμεν. 5. Ἐδόκει μοι τοίνυν καὶ τὰς ἐνδεχο-
 μένας συμπλοκάς συνίστασθαι χρωμάτων τε καὶ συστάσεων
 καὶ παρφυσιταμένων προσεπιθεῖναι τῷ λόγῳ. 6. Ἐπειδὴ 15
 δὲ πρὸς τῷ πολυσχιδεῖ καὶ δυσδιεξιτήτῳ ἐδόκει εἶναι τὸ
 πρᾶγμα καὶ ἐπεκτεινόμενον ἐπ' οὐδενὶ δέοντι τὸ μὲν
 οὕτω γράφοντά με συμπλέκειν μὴ πάντῃ δέον ὃν παρήκα.
 7. Ἐπὶ γὰρ τῷ μὲν παρόντι λόγῳ τὰς διαφορὰς ἐκτίθημι
 τῶν οὔρων, οἱ δὲ μετὰ τούτους ἔξουσι τὰς τε διαγνώσεις 20
 καὶ αἰτίας ἅμα καὶ προγνώσεις· ῥαδίως ἂν ἔχοι ὁ περὶ
 ταῦτα ἰσοπυδακῶς προσεπιπλέκειν μὲν τοῖς χρώμασι συ-
 στάσεις, χρώμασι δὲ καὶ συστάσεσι παρφυσιτάμενα διά-
 φορα κατὰ τε χρῶμα καὶ σύστασιν καὶ τόπον καὶ λειότητα
 καὶ ὁμαλότητα καὶ κατὰ τὰς τούτοις ἀντικειμένους διαφο- 25
 ρὰς· ῥαδίως δὲ καὶ διακρίνειν ἔξει ὅποια μὲν ἐνδέχεται
 τῶν συμπλακέντων συνίστασθαι, ὅποια δ' αὖ μὴ, ὥστε καὶ
 συμβουλεύσαιμ' ἂν αὐτὸς τῷ περὶ ταῦτα σπουδαίῳ περὶ
 τὰ τοιαῦτα ἐνδιατρίψαι οὐ μετρίαν πρόφασιν ἐς ἀσφαλῆ
 κατάληψιν ἐπιχορηγήσοντα. 8. Εἰ γὰρ τις προμεμαθη- 30
 κῶς εἰδείη, ἐπὶ ποίαις μὲν αἰτίαις ἕκαστον τῶν τε χρωμά-
 των, τῶν τε χυμάτων καὶ παρφυσιταμένων καὶ ἐκάστη
 τῶν ἐπὶ τούτοις συστάσεων καὶ τᾶλλα τῶν κατὰ μέρος,
 γνοίη δὲ καὶ ὅτι ἕκαστον βούλεται, ῥαδίως μὲν ἂν συμ-
 πλέξῃ ταῦτα, προχείρως δὲ συμπλέξας καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς 35
 αἰτίας τε καὶ διαγνώσεις ἐπιθήσει τοῖς συμπλακείοις.
 9. Ἄλλ' ὁ μὲν περὶ τούτων λόγος τὰ νῦν ἀφείσθω, ἐξῆς

δὲ ἐπὶ τούτοις προσήκει σκέπτεσθαι καὶ ἀνωμαλίας τῶν ἐμφερομένων τοῖς οὖροις χρωμάτων δηλονότι καὶ συστάσεων καὶ προσέτι τῶν παρυφισταμένων καὶ τὰς ἐπὶ ταύταις αὐθις διαφορὰς τῶν χρωμάτων.

5 *Κεφ. κ'. Περὶ ἀνωμαλίας χρωμάτων καὶ συστάσεων.*

1. Τὰ γὰρ δὴ τῶν οὖρων χρώματα ἢ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ αἰεὶ μένει ἢ μεταβάλλεται καὶ μεταβαλλόμενα ἢτοι ἐπὶ τὰ χεῖρω τῶν χρωμάτων φέρεται ἢ ἐπὶ τὰ κρείττω. 2. Καὶ προϊόντα ἢ ἐπὶ τὰ ἔσχατα τῶν χρωμάτων πρόεισιν ἢ μέ-
10 νει πη σταθέντα τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω ῥοπῆς, βραχὺ τι ἴσως προϊόντα. 3. Ἐπεὶ δ' εἰκὸς ταῖς μείζουσι τῶν ἀλλοιώσεων τῶν χρωμάτων συμμεταβάλλεσθαι καὶ τὰ παρυφιστάμενα, συνο-
ρᾶν δεῖ καὶ τὰς ἐν τούτοις λυομένας ἀνωμαλίας, τὰς τε κατὰ
15 τὰ χρώματα καὶ τὰς συστάσεις γενομένας καὶ προσέτι τὰς λειότητας καὶ τὰ τοπικὰ διαστήματα. 4. Ἐπειτα καί, εἰ διὰ πλείονος ἢ μείονος ταῦτα μεταβάλλεται τοῦ χρόνου, προσήκει σκέπτεσθαι, οὐχὶ τὰ μέτρια λυσιτελοῦσης καὶ τῆς ἐπὶ τὰς μεταβολὰς τῶν χρόνων παρατηρήσεως. 5. Ἐπεὶ δ' εἰώθησαν ἐνίοτε συναλλοιοῦσθαι καὶ αἱ συστάσεις —
20 οὐ γὰρ αἰεὶ δὴ τοῦτο πάσχουσι, μείζονος ἢ κατὰ τὰ χρώματα δεόμενοι κινήσεως, — καὶ τὰς αὐτῶν χρεῶν ἂν εἴη ἐκμανθάνειν μεταβολὰς καὶ τοὺς ἐπ' αὐταῖς ὡσαύτως χρό-
νους ἐξετάζειν, καὶ εἴτε πρωϊότερον ἢ ὀψιαιότερον ἐπιγι-
νονται πολυπραγμονεῖν, οὐχ ἥμισυ καὶ τούτων ἔς τε
25 πρόγνωσιν λυσιτελούντων καὶ διάγνωσιν. 6. Κάκεινο δὲ θέμις εἰδέναι, ὡς αἱ μὲν τῶν ἀνωμαλιῶν πεφύκασι τεταγμένοι, αἱ δ' αὖ ἄτακτοι, καὶ δεῖ καὶ ταύτας εἰδέναι τε καὶ σκέπτεσθαι. 7. Πολλὰ γὰρ ἂν ἴσως εἰδείης καὶ ἐκ τούτων ἔς τε διάγνωσιν λυσιτελοῦντα καὶ πρόγνωσιν,
30 καὶ ποτε ἴσως ὄψει τεταγμένας ἀνωμαλίας χείρους τῶν ἀτάκτων ἀνωμαλιῶν, αἱ δὴ καὶ ῥηθῆσονται ἐν τοῖς αὐταῖς προσήκουσι τόποις. 8. Τὸ γὰρ νῦν ἔχον περὶ διαφορὰς μόνον οὖρων εἰπεῖν προὔθεμεθα ἵνα μέντοι σαφέστερον τὸν λόγον διασκευάσωμεν, ὧδέ πως ἔτι παρα-
35 δείγματι τοιοῦτω χρησόμεθα.

Κεφ. κα'. Περὶ ἀνωμαλίας τῶν παρφυισταμένων.

1. Αἱ τῶν χρωμάτων ἀνωμαλίας γίνονται, ὅποταν ἀφ' ἑτέρου χρώματος εἰς ἕτερον γένηται ἢ μεταβολή. 2. Εἰ γάρ τοι νῦν μὲν τὸ οὔρον εἴη λευκόν, ἔπειτα δὲ πυρρόν, τὴν δ' ἐπιούσαν ἕτερον, ἢ τούναντίον, νῦν μὲν ὑπέρουθρον, 5 τὴν δ' ἐπιούσαν ὑπόπυρρον ἢ πυρρόν, ἑσαυθις δὲ ὠχρόν ἢ λευκόν, καὶ δὴ καὶ οὕτως νῦν μὲν ὑπέρουθρον, ἑσαυθις δὲ χλωρόν ἢ κυανοῦν ἢ μέλαν, ἢ κἀκείνως νῦν μὲν ὑπέρουθρον, εἰδ' οὕτως πυρρόν καὶ χαροπόν, ἐπὶ τούτοις ἢ γαλακτώδες ἢ πως ἑτέρως ἔχον ὡς ἂν καὶ συμπλέξαις (ἐν- 10 δέχεται γὰρ ποτὲ μὲν οὕτως, ποτὲ δ' ἐκείνως, ἐκνευκισμένης καὶ νικώσης τῆς ζωτικῆς δυνάμεως, φαίνεσθαι) αἱ γάρ τοι διαφοραὶ τῶν πέψεων, κἄν τε φαύλως κἄν τ' ἀγαθῶς ἐνεργῶνται, ἐπὶ ταῖς τῶν οὔρων φαίνονται μεταβολαῖς — πολλὰς δ' ἂν ἴδοις κἀπὶ ταῖς συστάσεσι τὰς ἀνω- 15 μαλίας, τὸν νοῦν προσέχων τοῖς γινομένοις ἐκάστοτε. 3. Ποτὲ μὲν γὰρ δι' ὅλου παχέα γίνεται τὰ οὔρα, μηδ' ἠγνιασοῦν διάκρισιν ἔχοντα, ποτὲ δ' αὖ ὑφιζάνει τούτοις κάτω πρὸς τὸν τῆς ἀμίδος πυθμένα τὸ παχύτερον, ἔτι τοῦ λοιποῦ παχέος τυγγάνοντος· ἐνίοτε δ' αὖθις τὸ πᾶν 20 τοῦ πάχους πρὸς τὸν πυθμένα χωρεῖ· ἔστι δ' ὅτε παλινδρομοῦν τὸ πάχος ἀναθολοῖ τὸ χῦμα μᾶλλον ἢ ἥττον. 4. Τὰ δ' αὐτὰ κἀπὶ τῶν λοιπῶν γίνεται ποτὲ μὲν πάνυ λεπτυνομένων, ποτὲ δ' αὖ ὀλίγως, ἢ τοι μετὰ φαύλου ἢ ἀμείνονος χρώματος· αἱ τοιαῦται δὴ συνιάσι συστάσεις, 25 ὥστε κἄν ταύτας ἐπιλέξαις τοῖς χρώμασι, πλείους, οἶμαι, καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν ἀνωμαλίας ποιήσαις. 5. Αὐταὶ γε μὴν πᾶσαι ἀνωμαλίας ἢ τεταγμένως γίνονται ἢ ἀτάκτως· εἰ γὰρ μέχρι μὲν τοσοῦτου χρόνου ἢ τοιαδὲ σύστασις μετὰ τοῦ τοιοῦτου χρώματος ἐπικρατεῖ, μετὰ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον εἰδ' ἢ σύστασις, εἴτε τὰ χρώματα, εἴτ' ἀμφοτέρω ἀλλοιοῦται ἐπὶ ῥητῷ χρόνῳ, εἰδ' αὖθις τὰ πρῶτα γίνεται, καὶ τοῦτο εἴη κατὰ πολλὰς περιόδους, τεταγμένη τις ἂν εἴη ἀνωμαλία· τούναντίον δὲ ἀτακτος, ὅποταν, ὅπως 35 ἔτυχεν, ἢ μεταβολὴ τῶν τε χρωμάτων γίνεται καὶ τῶν συστάσεων ἐπ' ἀτάκτοις δηλονότι περιόδοις τε καὶ χρόνοις. 6. Ἴνα δὲ σαφέστερον προαγάγωμεν τὸν λόγον, ὡδ' ἐπὶ

παραδείγματι τούτῳ χρησόμεθα· εἰ τοίνυν δυοῖν μὲν ἐφε-
 ξῆς ἡμερῶν τὰ αὐτὰ δὴ οὖρα φαίνεται, τῇ τρίτῃ δ' αὖ
 ἕτεροια, καὶ αὖθις τῇ τετάρτῃ μὲν καὶ πέμπτῃ ὅποια καὶ
 τῇ πρώτῃ καὶ δευτέρῃ, τῇ δὲ ἑκτῇ ὁμοία τραπέντα γίνε-
 5 ται τοῖς ἐπὶ τῇ τρίτῃ, καὶ τοῦτο ἐπὶ πολλαῖς ἐξῆς ἡμερῶν
 γίνεται περιόδοις, τεταγμένη τις ἂν ὧδε ῥηθεῖη ἀνωμα-
 λία. 7. Εἰ δὲ τυχὸν ἐφεξῆς μὲν δυοῖν ἡμέραιν τὰ αὐτὰ
 δὴ εἶη οὖρα, τῇ τρίτῃ δὲ μεταβάλλεται, ἄλλοια δ' αὖ γίνε-
 ται τῇ τετάρτῃ, ἕτεροια δὲ τῇ πέμπτῃ, καὶ μὴ κατὰ τινὰς
 10 περιόδους τὰ αὐτὰ δὴ γίνονται, ἀλλ' ὡς ἔτυχε καὶ
 ἀτάκτως, ἀνώμαλος ἂν ὧδὲ ῥηθεῖη ἡ ἀταξία. 8. Μαθεῖν
 γὰρ μὴν ἔξεστιν ἐπὶ τούτοις τὰς αἰτίας τε καὶ διαγνώσεις
 καὶ προγνώσεις, ὅποταν τὸν περὶ τούτων λόγον ποιώ-
 μεθα· αἱ δ' αὐταὶ ἂν συμβαῖεν ἀταξίαι τε καὶ ἀνωμαλῖαι
 15 κατὰ τῶν παρυφισταμένων, ποτὲ μὲν χωροῦντων πρὸς τὸν
 πυθμένα, ἐνίοτε δ' αὖ αἰωρουμένων καὶ αὖθις μέχρι αὐ-
 τῆς ἐξικνουμένην ἐπιφανείας, καὶ ποτὲ μὲν λείων μενόν-
 των, αὖθις δὲ σκεδαννυμένων, καὶ νῦν μὲν λευκῶν, αὖθις
 δὲ εἰς ἕτερα μεταπιπτόντων χρώματα, καὶ ποτὲ μὲν ἐς
 20 λεπτότητα μεταβεβλημένων ἐκ παχύτητος, ποτὲ δ' αὖ ἐκ
 λεπτότητος εἰς παχύτητα, καὶ ποτὲ μὲν ἄνωθεν κάτω τὰ
 παρυφιστάμενα χωροῦσι οὖροις, ποτὲ δ' αὖ ἄνω κάτωθεν
 μετὰ διαφορῶν δηλονότι τῶν τε χρωμάτων καὶ συστάσεων.
 9. Καὶ πολλὰς ἂν μάθοις κατὰ τούτων τὰς ἀνωμαλίας
 25 ἐξητακῶς τὸν λόγον. ἡμῖν γὰρ ἀπόρη τὰ ῥηθέντα, ὑφαι-
 ρουμένης τῆς σπουδῆς τῆν πλείω τῶν λόγων παράτασιν.
 10. Ἐπεὶ τοίνυν οὐδ' ἡμῖν καθέστηκε ἡράδιον, τὰ καθ'
 ἕκαστα τῶν οὖρων συντιθέναι τῷ τε μακροῦς ἀποτινύειν
 [φεύγειν] ἐθέλειν λόγους, καὶ τῷ ἐξεῖναι τῷ περὶ τὰ τοι-
 30 αὐτὰ ὀφθησομένῳ σπουδαίῳ ἐκ τῶν ῥηθέντων καὶ τὰ λεί-
 ποντα συλλογίσασθαι. 11. Ὁ τε λόγος ἄρκουν δοκεῖ μῆ-
 κος ἔχειν τοῖς βραχυλογεῖν σπουδάζουσιν, ὥστε ἐνταῦθα μὲν
 τοῦτον καταπαναστέον ἄρκουν ἀπειληφότα μέτρον. 12. Ἐπὶ
 δὲ τὸν περὶ διαγνώσεως οὖρων λόγον μετὰ τοῦτον με-
 35 ταβῶμεν.

Κεφ. κβ'. Περὶ τάξεως καὶ ἀταξίας ἐκάστου τούτων.

1. Χρεὼν γὰρ τῷ τὰ τῆς τέχνης ὄργια μνουμένῳ πρῶτον μὲν διαφορὰς οὔρων συνιέναι ἔχειν, ἵνα ἀκριβῶς εἴη μεμαθηκῶς, ὁποῖά τε καὶ πόσα τοῖς οὔροις ἐπιφαίνεται χρώματα καὶ μεθ' οἷων ἐνδέχεται συστάσεων συναναφανῆναι· εἶθ' οὕτως δὲ καὶ τὰς διαγνώσεις ἐκμανθάνει ἐπὶ προεγνωσμέναις διαφοραῖς τῶν οὔρων· τοῖς γὰρ οὕτως διδαχθεῖσι ῥαδίως ἂν διαγνωσθεῖη ὁποῖά τε θεραπευτέα, καὶ ὁποῖα ἀπαγορευτέα. 2. Ἐπὶ τούτῳ δ' ἔσται καὶ ὁ περὶ αἰτίας οὔρων λόγος διασημαίων, ἐφ' ὁποῖαις δὴ τισιν αἰτίαις οἶα δῆτιστα τῶν οὔρων γίνεσθαι. ἴσως γὰρ ἂν καὶ εἰς πολλὰ λυσιτελήσει ὁ περὶ αἰτίας οὔρων λόγος. 3. Ἔσται γε μὴν ἐπὶ τούτῳ τὸ περὶ τῆς ἐκ τῶν οὔρων προγνώσεως βιβλίον, διανοιγούσης ὡσπερ τῆς διαγνώσεως τὰς προγνώσεις. 4. Τῷ γὰρ ἀκριβῶς διαγιγνώσκοντι καὶ τὸ ἀσφαλῶς ἐγγίνεται προγιγνώσκειν, καὶ τούτων μὲν ἕκαστον, Θεοῦ δίδοντος, λελέξεται ἐν ἰδίοις λόγοις, ἡμεῖς δὲ ἐντεῦθεν πέρασ ἐπιθέντες τῷ λόγῳ ὡσπερ ἀφ' ἐτέρας ἀρχῆς τῶν μετὰ τούτων λόγων ἀψώμεθα.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΚΤΟΥΑΡΙΟΥ

ΛΟΓΟΣ Β.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΓΝΩΣΕΩΣ ΟΥΡΩΝ ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Προοίμιον.

1. Ἐπειδὴ τὸ μανθάνειν ἐθέλειν τὰς ἐκ τῆς τῶν οὔρων σημειώσεως τῶν ὁποῖωνδήτινων τοῦ σώματος διαθέσεων διαγνώσεις ἐκ τοῦ πρῶτον εἰδέναι τὰς τῶν οὔρων διαφορὰς ἐγγίνεται, ἔφθημεν δὲ ἡμεῖς ἀνωτέρω περὶ διαφορὰς οὔρων λόγον ἐκθέμενοι, καὶ πᾶν αὐτῷ περὶ τῆς μεθόδου, λείποιτ' ἂν ἴσως ἤδη φάναι περὶ διαγνώσεως οὔρων, ὃ δὴ καὶ λυσιτελέστατον τῇ τέχνῃ κατέστηκεν. 2. Εἰ γὰρ μὴ ῥαδίως ἔχοι νοῦν ἔχων λατρὸς δαιτῶν

[ἢ] φαρμακεύειν, ἄλλο τι θεραπευτικὸν προσάγειν τοῖς καθοτιοῦν κάμνονσι σώμασιν, εἰ μὴ αὐτίκα διαγνοῖη, ὅποιον δὴ τι τὸ κατέχον πάθος εἴη τυγγάνον, πάννυ ἂν οἶμαι λυσιτελήσειν τούτῳ τὰς ὁποιασδήποτε μεθόδους τῶν διαγνώσεων ἐξευρημένας τῇ τέχνῃ. 3. Ἄλλαι μὲν οὖν μέθοδοι τῶν διαγνώσεων ἄλλοις μᾶλλον ἀρκοῦσι πάθεσι, κοινῇ δ' ὥσπερ καὶ διὰ πάντων μικροῦ δεῖν διαπεφοίτηκεν ἢ ἐκ τῶν οὕρων διάγνωσις. 4. Ἐπικαίρως μὲν γὰρ ἂν φαίη, ὅσα περὶ τε κατὰ τὰς πρώτας φλέβας πέψεις ἐπισυμβέβηκε καὶ ἀπεψίας καὶ ὅσα περὶ τὴν τριτην πέψιν, καὶ προσέτι ὅσα περὶ τε τοὺς νεφροὺς καὶ κύστιν καὶ τὰ οὐρητικὰ ἄγγεῖα, ἐπὶ τούτοις δ' αὖ ἐρεῖ αὐξήσεις τε χυμῶν καὶ μειώσεις, ἐμφράξεις τε καιρίων πόρων καὶ ὅσα ἐπὶ τούτοις γίνεται, περὶ ὧν ἂν εἴη φάναι τοῦ λόγου προϊόντος. 5. Ἄλλὰ δὴ πρῶτον μὲν ὠδὲ ζήτησον περὶ ἀμίδος τε καὶ τόπου καὶ χρόνου καθ' ὃν προσήκει τὰς τῶν οὕρων ἐπισκέψεις ποιεῖσθαι· εἰδ' οὕτως τῶν οἰκειότερων ἔχεσθαι λόγων.

Κε φ. α'. Περὶ διαφορᾶς, ἐν ᾗ καὶ περὶ τῆς μάλιστα ἐπιτηδέου.

1. Αἱ τοίνυν ἀμίδες ἔστωσαν ἐκ λευκῆς μὲν πάννυ καὶ λεπτῆς ὑέλου κατεσκευασμένα, ἵνα ἀκριβῶς τὰ χρώματα διαφαίνηται. 2. Ἐνίαί γὰρ ὑποχλωρίζουσαι, κἀντεῦθεν μὴ ἀκριβῶς διαφανεῖς τυγγάνουσαι — τῷ γὰρ λευκῷ τοῦ χρώματος ἢ διαφάνεια ἐπιτεταται — ἀφαιροῦνται τι τοῦ χρώματος ἴσως καὶ τῆς συστάσεως. 3. Ἄλλ' οὐδ' ἀκριβῶς ὁρᾶται ταύταις τὰ παρυφιστάμενα, ὥστ' ἐκεῖνα μᾶλλον προτρέπειν ἔχειν δεῖν. 4. Τὰ δὲ σήματα αὐτῶν ὄντα διάφορα τάχ' ἂν τι καὶ λυμάνειεν τῆς ἐπ' αὐτοῖς διαγνώσεως. 5. Ἐπὶ τε γὰρ ταῖς πάννυ εὐρείαις, καὶ μάλιστα εἰ τύχη πάννυ μέτριον ὃν τὸ οὖρον καὶ διαδοθὲν ἐπὶ τὸ πλάτος μόνον, βραχὺ τι ἐφραγμένον τοῦ κατὰ μῆκος διαστήματος, οὐκ ἔσται γινῶναι τὰ παρυφιστάμενα, ὅποιον τόπον εἴληχε τοῦ κατὰ βάθος διαστήματος, τοῦ οὕρου βραχέος πεφυκότος. 6. Ταῖς τε ἀνωμάλοις ἀμίδεσιν οἷα δὴ καὶ νῦν κατασκευάζονται ἐπιμήκει πάννυ οὖσαις καὶ τὰ μὲν κάτω εὐρύτερά πως ἐχούσαις, ἐπισυναγο-

μέναις δέ, καθ' ὅσον ἂν ἀνίσχουσιν ἀπὸ τοῦ πυθμένος, αὐτὸν δ' ἐχούσαις τὸν πυθμένα ἐξέχοντα μὲν, πάνυ δ' ἐπισυννηγμένου, εἰς μὲν τὸ διακινῆσαι, εἴ που δέοι, τὰ οὔρα, καὶ πλείω δὲ εἴπερ εἴη ὅλα δέξασθαι — πολύχωρα γὰρ τὰ ἀγγεῖα — χρήσιμοι ἂν ἴσως εἴεν. 7. Εἰς δ' ἐπι-⁵ τηδειότητα ἐπιτηρήσεως οὔρων ἦντον ἂν λυσιτελεῖν τῶν λοιπῶν τῶν ἀμίδων, αἱ δὴ κατὰ τὸ σχῆμα τοῖς ὑελίνοις τούτοις ἐκπώμασιν εἰκόσασιν, οἷς δῆτα χρώμεθα οἱ πίνον-¹⁰ τες, ὥστε, εἰ δέοι καὶ τὰ μάλιστα λυσιτελοῦντα σχήματα τῶν ἀμίδων μανθάνειν, τὰ τοιαῦτα μᾶλλον ἂν δόξειε λυ-¹⁰ σιτελέστατα. 8. Δεῖ γε μὴν τὰς ἀμίδας ταύτας μῆτε ζώ-¹⁰ ναις περιδεῖν ἐξ ὑέλου ὡς ἐπιπροσθούσαις, ὥστε τοὺς πυθ-¹⁰ μένας αὐτῶν ἐπὶ πολὺ κεκτῆσθαι εἰσέχοντας, ἀλλ' ὡς οἶόν τε ἀπλοῦς καὶ λείους. 9. Ἄν τι δὲ καὶ βραχὺ μείζους εἴεν τῶν συνήθων τούτων ἐκπωμάτων, ἵνα καὶ τὸ ποσά ¹⁵ τῶν οὔρων ὀλοκλήρως δέχωνται, ἀποδεκτῆ ἂν εἴη. 10. Ἄλλ' ὁ μὲν περὶ σχήματος τῆς ἀμίδος λόγος τοιοῦτος· περὶ δὲ τῆς τῶν οὔρων ἐπισκέψεως οὕτω πως λέγωμεν.

Κεφ. β. Περὶ ἀρμόζοντος τόπου, ἐν ᾧ δεῖ τὰς τῶν οὔρων ἐπισκέψεις ποιεῖσθαι. ²⁰

1. Ἐπειδὴ οἱ τε σκιαυγείς πάνυ τῶν τόπων ἀφαι-²⁰ ροῦνται τι τοῦ χρώματος πρὸς τὸ ζοφῶδες τοῦτο μετατι-²⁰ θέμενοι, οἱ τε πάνυ διαυγείς καὶ ἠλιώδεις τῇ πολλῇ δια-²⁰ φανείᾳ πραῦτερα πολλῶν τὰ χρώματα ποιοῦσι φαίνεσθαι, δεῖ πάντως δὴ καὶ τοῦτο παρατηρεῖσθαι καὶ τὰς ἐξ ἀμ-²⁵ φότερων τῶν τόπων ἐπιπροσθήσεις ἐπὶ τὰς ἀριβεῖς τῶν οὔρων ἐπισκέψεις, ἀφαιρουμένης τῆς ὀντότητος τῶν χρω-²⁵ μάτων, πειράσθαι φεύγειν καὶ τὸν μέσον τούτων τόπον ἐπιζητεῖν, ὡς μηδέν τι τῶν χρωμάτων ἀδικοῦντα. 2. Κἂν μὲν οὖν διαφαινῆται σαφῶς τὰ παρυσιοτάμενα, ἀρκεῖσθαι ³⁰ δεῖ· εἰ δὲ πη πάνυ εἴη ἀμυδρὰ καὶ οὐκέτι δῆλα, τότε δὴ τότε καὶ πρὸς τὸν ἥλιον αὐτὸν προάγειν τὰ οὔρα, ὡς διαφανῆ καὶ τὰ λανθάνοντα ἐν ὑπαύγῳ τόπῳ· ἐκεῖνο δὲ τῶν προσφυσσάτων ἂν δόξειεν, εἰ τῷ λόγῳ προσδιο-³⁵ ρισθεῖη ὁ χρόνος, καθ' ὃν μάλιστα ἂν τις εἰκότως τὰς

II.

3

τῶν οὐρῶν ἐπισκέψεις ποιήσασθε, ὅθεν δὴ καὶ περὶ τοῦ-
του ῥητέον, ὡς τῶν λυσιτελεσιῶν ῥηθῆναι δοξάντος.

Κεφ. γ'. Περὶ χρόνου, καθ' ὃν οἰκειότερον τὰ οὐρα ἐπισκέπτεσθαι.

1. Τὰ τοίνυν οὐρα ταῖς ἀμίαι διουρηθέντα, ἔτι μὲν
5 ὑπόθερμα τῇ ἀφῇ τυγχάνοντα, τὰ χρώματα μόνον ἀκρι-
βῶς διδάσκειν ἐνορᾶν, παρφυσιτάμενα δὲ καὶ συστάσεις καὶ
πρὸς τούτοις αἱ πομφόλυγες οὐπω ἀκριβῶς ἐπίδηλα πέ-
φικε. 2. Τῶν γὰρ πομφόλυγων αἱ μὲν τῷ διαπνεομένῳ
συνδιαρρέουσι θερμῶ, αἱ δ' αὖ συμπαραμένουσιν ἀποψυχ-
10 θέντι τῷ οὐρῳ ἤτοι πᾶσαι, ἢ ἕναι. 3. Τὰ δὲ παρφυ-
σιτάμενα τὴν ἀρχὴν οὐ ῥαδίως φαίνεται, ἐπειδὴν δ' ἤδη
τὰ οὐρα φύγηται, καὶ αὐτὰ δὴ συνεπιφαίνεται, καὶ πως
τὴν ἀρχὴν ἐπινέφελα πεφυκότα, τῆς ὥρας ἐπιμετρουμέ-
νης, ἤτοι αὐτόθι ἔτι μένει, ἢ περὶ τὸ μέσον προϊόντα
15 γένηται τῆς ἀμίδος, ὡς περ' ἄλλοτε πρὸς αὐτὸν γούν
τὸν πυθμένα χωρεῖ. 4. Αἱ δὲ δὴ συστάσεις, ὅσαι μὲν
ὑπὸ τὴν σύμμετρον πεφύκασιν, αὐτοῖς τοῖς χρώμασι συν-
αναφαίνονται· ὅσαι δὲ ὑπὸ τὴν παχείαν μετὰ τὴν κατά-
στασιν τῶν παρφυσισταμένων δείκνυνται, ἔτι δὲ σχολαίτε-
20 ρον, ὅσαι τοιῶν αὐθις καθίστανται· ταῦτά τοι μὴ προῖ-
αίτερον τοῦ διεψύχθαι ἀκριβῶς τὰ οὐρα προσήκει
σκέπτεσθαι, ἢ μὴν πολλοῦ γε διαπέσοις ἐν τῆς ἀκριβοῦς,
ὡς εἴρηται, διαγνώσεως, ἀλλ' οὐδὲ διακνηθῆναι δεῖ ταῦτα
σφοδρότερον πρὶν ἢ σε ἐπισκέψασθαι, ἵνα μὴ πολλὰ τῶν
25 ὄντων μετατέθει· αἱ τε γὰρ πομφόλυγες διαρρήγνυνται
τε καὶ μετατίθενται καὶ τὰ παρφυσιτάμενα κλονούμενα
τῇ βίᾳ φεύγει τοὺς σφῶν αὐτῶν τόπους, ὡς περ' καὶ, κατα-
στάτων ἤδη τῶν παχείων, αὐθις τῇ συγκινήσει συγχέεται
οἷον ἢ γεγονυῖα κατάστασις. 5. Καὶ τοιαῦτα μὲν δεῖ περὶ
30 τοῦ χρόνου, καθ' ὃν χρῶν τὰς ἀκριβεῖς τῶν οὐρῶν ἐπι-
σκέψεις ποιῆσθαι, συνιέναι τὸν ἀκριβῆ τῆς τέχνης συνί-
στορα. καὶ ταῦτα μὲν ῥηθέντα τάχ' ἂν εἰκότως δοξάσκειν
λελέχθαι. 6. Νυνὶ δ' ἂν πᾶν δέον τελοίη, εἰ κατὰ μέ-
θοδον ἐντεῦθεν ποθεν ἀρξάμεθα τῶν περὶ διαγνώσεως
35 οὐρῶν λόγον. 7. Ἐπεὶ δ' ὡς περ' ἀπὸ τίνος στάθμης ἢ
κανόνος τοῦ ἐν πᾶσι συμμέτρου τε καὶ κατὰ φύσιν οὐροῦ

τάς τῶν παθῶν εἰδέναι διαγνώσεις διαπέφυκε, χρεῶν ἂν εἴη περὶ τοῦ κατὰ φύσιν οὔρου πρώτως εἰπεῖν καὶ συμμετρως, εἴθ' οὕτως καὶ περὶ τῶν ἀπεικόντων τῷ συμμετρῷ, καθ' οἷον δήτινα λόγον. 8. Ἄλλ' ἐπειδήπερ οὔτε τοῖς πᾶσιν αἱ αὐταὶ τυγχάνουσι κράσεις καὶ ἡλικίαι, οὔτε ταῦτά γυμνάσια καὶ τροφαί, οὔτε μὴν ὥραι καὶ χώραι αἱ αὐταί, καὶ τᾶλλα, ὅσα ἀλλοιοῦν τὸ σῶμα πεφύκασιν, ἀποχρῶσαν οἶμαι λαβεῖν τὸν λόγον τῆς μεθόδου συνθήκην, εἰ καὶ περὶ τούτων φαίην καθ' ἕκαστον, καὶ ταῦτα μὲν ἂν ῥηθεῖη μετ' οὐ πολὺ, τοῦ πράγματος ἀπαιτήσαντος. 9. Νυνὶ δ' ἂν εἴη προσήκον, τὸν ἐν πᾶσι κατασκευάσαι σύμμετρον ἄνθρωπον, εἴθ' οὕτως ἐπιθεῖναι τούτο τὸ κατὰ φύσιν οὔρον. 10. Τῷ γὰρ εἰδότε, ὅποιον εἴη τὸ κατὰ φύσιν οὔρον τῷ κατὰ πάντα συμμετρῷ ἄνθρωπῳ, ὥσπερ ἀπ' ἐκείνου ἠργμένῳ, ἔσται καὶ τὰς ἐκεῖθεν συνιέναι τροπᾶς, ὥστε καὶ τὰς ἐπὶ τούτοις ῥαδίως ἀποφαίνεσθαι διαγνώσεις, καθὼς ἂν ὁ λόγος προβαίνων ἐξείπη σαφέστατα. 11. Κανὼν μὲν γὰρ καὶ στάθμη τὰ τε κάμπυλα καὶ λοξὰ καὶ διστραμμένα τῶν ξύλων παριστώσιν ἀρμολοθέντες, οὔρον δὲ ἐν πᾶσι σύμμετρον τὰς ἀπὸ τούτου κατὰ τὸ μᾶλλον τε καὶ ἥττον ἐκτροπᾶς ὑποφαίνει.

Κεφ. δ'. Περὶ διαγνώσεως τοῦ κατὰ πάντα συμμετρῷ οὔρου.

1. Ἔστω δὴ τοίνυν ἀνὴρ ἀκριβῶς ὑγιαίνων, ἀμιάζων τῇ ἡλικίᾳ, τῇ πάσῃ κράσει τοῦ σώματος σύμμετρος, χρωμένως τε τροφαῖς εὐχύμοις τε καὶ συμμετροῖς καὶ γυμνασίοις μῆτε ἐνδέουσι μῆτε ὑπερβάλλουσιν, ἐν χώρᾳ τε καὶ ὥρᾳ συμμετρῷ, καὶ ἀπλῶς φάναι τοῖς πᾶσιν ἔστω συμμετρία ἢ ἄμεσός τε καὶ ἄτμητος. 2. Τῷ τοιούτῳ οὔροῖτ' ἂν οὔρον τῆ μὲν χροιά ὑπόπυρρον ἢ ὑπόξανθον, τῆ δὲ συστάσει σύμμετρον καὶ ἀναλογίαν ἔχον τῆ τοῦ πινομένου ποσότητι, οὔτε πομφολύγων ἐπινηχομένων, οὔθ' οἷον δήτινων ἐτέρων. 3. Ἰφιζανέτω δὲ τῆ ἀμίδι, ἄλλα μὴ προσισχέσθω ὑπόστασις λευκὴ καὶ λεῖα καὶ ὀμαλὴ, πάντη ἑαυτῇ ὁμοία, μὴ τινῶν συμπεπλεγμένων ταύταις ἐμφορομένων θριξὶ καὶ ψήγμασιν ἐοικόντων καὶ τισὶ παραπλησίοις εἶδеси. 4. Τὸ τοιούτον οὔρον ἀριστόν τε καὶ κατὰ

πάντα σύμμετρόν τε καὶ ὑγίης· καθ' ὅτι δ' ἂν τούτων ἐνδέη, λείπειτ' ἂν πάντη καὶ τῆς ἀκραιφνοῦς ὑγείας.

5. Καὶ ὑγείας μὲν πολὺ πάντως ὡς ἴσμεν πλάτος καὶ τινα εἰκότα τῶν ἀπαγορευθέντων ἐπὶ τῷ τῶν οὖρων κα-
5 νόμῳ ἐπὶ τοῖς τῶν ἀπλῶς ὑγαινόντων οὖροις φαίνοιτ' ἂν.

6. Ἄλλ' ὁ λόγος νῦν οὐ περὶ τῆς κατὰ πλάτος ἐπινοου-
μένης ὑγείας διέξεισιν, ἀλλὰ τῆς οἷον ἀμέμπτου πάντη
καὶ ἀκραιφνοῦς. αὐτῆς γὰρ οἷον διαζωγραφηθείσης τῷ
λόγῳ, ὅποσον τις τῆς ἀρίστης ταύτης ὑγείας λείπεται,
10 γνοίης ἂν ἀσφαλέστατα.

7. Ἐπεὶ οὖν δίδεικται, ὅποιον
οὖρον ἐν τοῖς εὐκράτοις καὶ κατὰ πάντα συμμέτρως ἔχουσι,
προσηκόν ἂν εἴη ὥσπερ ἀπὸ τινος ἀσφαλοῦς σημείου ἡμᾶς
ἤρχμένους τοῦ ἐν πᾶσι δηλονότι συμμέτρου ἀφίστασθαι
κατὰ βραχὺ, ἵν' ὅπως ταῖς ἀποστάσεσι τὰ μέτρα τῶν νο-
15 σημάτων ἔχοιεν κρίνειν τε καὶ διαγινώσκειν δεόντως, ὅσοις
ἂν ἄρα τοῦτ' ἔργον γένηται.

Κεφ. ε'. Περὶ διαγνώσεως τῶν κατὰ γένη καὶ ἡλικίας οὖρων.

1. Καὶ δὴ περὶ τε τῶν κατὰ τὰς ἡλικίας καὶ γένη
καὶ φυσικᾶς τινος δυσκрасίας καὶ γυμνασία καὶ προσέτι
20 ὥρας τε καὶ χώρας καὶ διαίτας εἰπόντες, εἶθ' οὕτως καὶ
περὶ τῶν ἐκάστῳ συμβαινόντων τῶν γενικῶν νοσημάτων
ἐροῦμεν προσδιορισάμενοι τούτων ὅσα τὰ τε χρώματα καὶ
αἱ συστάσεις καὶ τὰ παρυφιστάμενα καὶ τὰ ἐν τούτοις
τεθεωρημένα βούλεται. 2. Ἄνδρῶν οὖν εὐκράτως ἐχόν-
25 των καὶ ἀκμαζόντων οὖρα ὑπόπυρρά τε καὶ ὑπόξανθα
ἤδη καὶ συμμέτρως ἔχοντα καθ' ὑπόστασιν τε καὶ σύστα-
σιν, γερόντων δ' ἤδη λεπτὰ καὶ λευκὰ καὶ βραχυτέρας
ἔχοντα ὑποστάσεις καὶ πρὸς τὸ ὠμὸν λούσας. μικρῶν παι-
δων ὀλίγον μὲν τῶν ὑποπύρρων τε καὶ ὑποξάνθων δέουσι,
30 τῇ δὲ συστάσει μικροῦ δεῖν καὶ τῶν ἀκμαζόντων ὑπερ-
βάλλουσι, ἀθρόας τε τὰς ὑποστάσεις ἔχουσι. 3. Καὶ
ὅτω μὲν ταῖς ἡλικίαις οἱ παῖδες προβαίνουσι, τὰ μὲν
χρώματα ἐπιτείνεται τῶν οὖρων, τῶν δὲ ὑποστάσεων
ὑφαιρεῖται τὸ πλῆθος. εἰς ἀκμὴν δὲ ἰόντων τὰ τε χρώ-
35 ματα προβαίνειν τοῦ ὑποπύρρου πλέον παύονται, αἱ δ'
ὑποστάσεις ἐν τῷ συμμέτρῳ ποσῷ γίνονται. 4. Καθ' ὅσον

δ' ἂν παρακμάζωσιν αἱ ἡλικίαι, καὶ ταῦτα τοῦ τοιοῦτου
 χρώματος ἀφίστανται πρὸς τὸ λευκότερον προϊόντα καὶ
 αἱ ὑποστάσεις μείους τε καὶ ἀμαυρότεραι γίνονται καὶ
 ἡλικιῶν μὲν τοιαῦτα οὖρα συνελόντα φαίνεται φάναι.
 5. Γυναικῶν δὲ ἀκμαζουσῶν τε καὶ εὐκράτως ἔχουσῶν
 οὖρα ἐνδέοντα πολλῶ φαίνεται τοῦθ' ὑποπύρρου καὶ ὑπο-
 ξάνθου πρὸς τὸ λευκὸν ἰόντα· ὑπόλεπτοι τε τούτοις αἱ
 συστάσεις, ἀθροωτέρας γε μὴν ἔχοντα φαίνεται τὰς ὑπο-
 στάσεις τῶν ἀνδρῶν. 6. Τὰς γε μὴν διαφορὰς αὐτῶν ἐπὶ
 ταῖς τῶν ἡλικιῶν διαφοραῖς μαθεῖν ἐστὶν ἀσφαλῶς ἐκ τῶν
 προσεχῶς ῥηθέντων. 7. Ἐπὶ τούτοις θέμις εἰπεῖν, οἷα διὰ
 τὰς φυσικὰς τε καὶ κατὰ πάθος ἐπισυμβέβηκε δυσκρασίας.
 8. Καὶ δὴ δυοῖν μὲν οὖσαιν ταῖν παθητικαῖν ποιητήταιν,
 δυοῖν δ' αὖ ταῖν δραστικαῖν τε καὶ ποιητικαῖν, ὑγρότης μὲν
 καὶ ξηρότης, παθητικὰ τελοῦσαι, πλεονάσασαι βραχὺ τι ἂν
 ἀλλοιώσαιεν μόλαι, θερμότης δὲ καὶ ψυχρότης τὰ μά-
 λιστα, καὶ ὑγρότης μὲν πλεονάσασα ἀμβλύνειεν ἂν τὴν
 κατὰ φύσιν χροιάν τοῦ οὖρου, ἐπιτείνειε δὲ τὸ πλήθος,
 τραχύνοιο δ' ἂν καὶ ἡ ἐπιφάνεια τούτου. 9. Αἱ δ' ὑπο-
 στάσεις πλείους τε καὶ ἐνωμότεραι φανεῖεν ἂν. ξηρότης δὲ
 τοῦ τε κατὰ τὸ γύμα καὶ παρυφισταμένου ὑφαιρεῖται πο-
 σοῦ καὶ διαφάνειάν τινα ὅδε πλείω καὶ στιλπνότητα κέκτη-
 ται τὰ χρώματα σύμμετρα πεφυκότα αἷ τε ὑποστάσεις
 τούτοις τὰλλα σύμμετροι καὶ πῶς παχύτεραι τῇ συστάσει.
 10. Καὶ θερμότης μὲν οὖν βραχὺ τι μὲν ἐκστάσα τοῦ
 δέοντος ὑπόπυρρά τε καὶ ὑπόξανθα ἔτι ἀποδίδωσι ταῦτα,
 ἐπιταθείσα δ' ἤδη πυρρά τε καὶ ξανθά, ταῖς δὲ συστάσε-
 σιν ὑπερεκπίπτουσιν οἷον καὶ τὸ σύμμετρον, καὶ τις δ'
 αὐτοῖς ἐπιλάμπει στιλβηδῶν μετρία, ταῖς δ' ὑποστάσεσι
 συμέτρως ἔχοντα φαίνεται τῷ λόγῳ τοῦ ποσοῦ, ἀφαι-
 ροῦνται δ' ἔτι καὶ τῆς συνήθους λεπτότητος. 11. Ψυ-
 χρότης δ' αὖ πρὸς τε τὰ λευκὰ τῶν χρωμάτων ποιεῖ χω-
 ρεῖν τὰ οὖρα καὶ τῆς συμέτρου λείπεσθαι συστάσεως,
 προϊούσης δὲ τῆς ψύξεως ἤτοι ἔτι λεπτύνεται ἢ τούναν-
 τίον πάσχει παχυνόμενά τε καὶ ἀναθολούμενα, τούτοις ἢ
 πᾶν ἀμυδραῖ τε καὶ βραχεῖαι αἱ ὑποστάσεις ἢ πλείους
 μὲν, ἀνωμάλῳ μέντοι ἐνεῖσι καὶ ἐνωμοι. 12. Καὶ οὖρων

μὲν ἰδέαι τοιαῦται τινες κατὰ τὰς ἀπλὰς πεφύκασι δυσκρα-
 σίας· οὐ δ' ἂν ἴσως τῷ λόγῳ ποδηγούμενος ἐντεῦθεν ἐπι-
 νοήσῃς θαδίως καὶ τὰ ἐκ τῶν συνδυαζομένων δυσκρασιῶν
 γεγόμενά τε καὶ φαινόμενα οὖρα. 13. Ὅποια δὲ τοῖς τε
 5 πολλὰ καὶ ὑπὲρ τὴν δύναμιν γυμναζομένοις γυμνάσια
 ἐπιφαίνεται, καὶ οἷα δ' αὐτῶν νοθρὸν καὶ ἥσυχον με-
 τιοῦσι βίον νῦν ἂν εἴη λέξαι καιρός.

Κεφ. ε'. Διάγνωσις τῶν κατὰ τὰ γυμνάσια καὶ ἀνάσεις οὔρων.

1. Καὶ δὴ τοῖς μὲν πλέον κεκμηκόσιν ἢ δεῖ γυμνα-
 10 ζομένοις τὰ τε οὖρα ὑπόξανθα καὶ πρὸς τὸ ξανθὸν αὐτὰ
 χωροῦντα φαίνεται χρώμα, αἱ δ' ὑποστάσεις πάνυ τι τού-
 τοις βραχεῖαι καὶ λεπταί· ἀλλοιοῖντο δ' ἂν ἴσως καὶ κατὰ
 τὴν χροιάν αὐταί. 2. Ἐπίστε γε μὴν καὶ τινα συντήγ-
 ματα ἐπιπύκνεται τούτοις, πάνυ τάνθρώπου κεκμηκότος,
 15 εἴ που καὶ τι ἕτερον εἴη συνεργὸν αἴτιον, ἀλλὰ τοιοῦτο
 μὲν ὀφθέν, τὰ δ' ἂν καὶ ἀρχὴ τις εἴη νοσήματος. 3. Ἡμῖν
 δὲ οὐκέτι πρόσθεσις περὶ τοιούτων οὔρων φάναι· τοῖς γε
 μὴν ἀργὸν καὶ ἥσυχον βίον ἔχουσι τὰ τε οὖρα πρὸς τὸ
 λευκὸν χωροῖη ἂν, αἱ δ' ὑποστάσεις πλείους ἂν ὀφθῆεν
 20 καὶ παχύτεραι καὶ τραχύτεραι. 4. Ταῦτα μὲν ἀρκούντως
 ὡδ' ἂν ἴσως ἔχοι· περὶ δὲ τῶν κατὰ τὰς ὥρας τε καὶ χω-
 ραῖς μεταβολὰς ἐπιφαινομένων τοῖς ἀνθρώποις οὔρων, ὡδὶ
 ἂν εἴη φάναι προσῆκον.

Κεφ. ζ'. Διάγνωσις τῶν κατὰ τὰς ὥρας καὶ χώρας οὔρων.

1. Ἔαρὸς τοίνυν ὁπόσον ἂν ὁ καιρὸς προῖη ἐπὶ τὸ
 25 θερμότερον, τὰ τε χρώματα τῶν οὔρων τῶν ὑπόχρων καὶ
 ὠχρῶν ἀφιστάμενα πρὸς τὸ ὑπόπυρρον χωρεῖ καὶ ὑπόξαν-
 θον· καὶ τῆς ἀμετρίας φευγούσης τῶν συστάσεων ἀποκα-
 θίστανται πρὸς ὃ κατὰ φύσιν ἢ σύμμετρον· αἱ δ' ὑποστά-
 30 σεις τούτοις ἀπὸ τοῦ παχῆαι εἶναι λεπτύνεσθαι τε ἀρχόν-
 ται καὶ πρὸς τὸ σύμμετρον χωροῦσι· τὰ γε μὴν ποσά
 τῶν γυμμάτων καὶ πλείω τῶν ἐξ ἀναλογίας τυγχάνουσιν.
 2. Ἄλλ' ἐπειδὴν θέρος μὲν ἤδη ἀρχεται, παρῳήκει δὲ τὸ
 ψυχρότερον, ὑπόπυρρα καὶ ὑπόξανθα τὰ οὖρα φαίνεται
 35 καὶ σύμμετρα ταῖς συστάσεσιν· αἱ δὲ ὑποστάσεις τούτοις

ἤδη καὶ λεπτότεραι ἄρχονται φαίνεσθαι τοῦ συμμέτρου, ἔτι λευκαὶ καὶ λείαι καὶ ὀμαλαὶ τυγχάνουσαι. 3. Προϊόντος δ' ἔτι τοῦ θέρους καὶ πρὸς τὸ ἀκμαῖον ἤδη χωρήσαντος, μείω μὲν τῷ ἐξ ἀναλογίας χρόνῳ τὰ ποσὰ φαίνεται, αἱ δὲ ὑποστάσεις τούτοις ἂν ἤδη μὲν ἀφαιροῦνται καὶ τὴν 5 κατὰ φύσιν λευκότητα πρὸς τὸ ὑπωχρον οἶον χωραῖσαι μείους τε πολλῶ καὶ λεπτότεραι φαίνονται· λεπτότης δὲ μετὰ τινος ἐπιλάμπει τοῖς οὔροις στιλπνότητος, ἤδη καὶ αὐτὴ πρὸς τὸ ξανθὸν τε ὀρέπουσα καὶ πυρρὸν. 4. Ὁπί-
 ταν μέντοι τὸ φθινόπωρον ἦκη, τὰ μὲν χρώματα ἤδη 10 αὐθις ἀντιστρέφεται πρὸς τὸ σύμμετρον, ἡ δὲ στιλπνότης ἔτι καὶ πρὸς τούτοις ἢ λεπτότης μένει, αἱ δ' ὑποστάσεις ἀμαυραὶ μὲν ἔτι καὶ βραχεῖαι, λευκαὶ δὲ καὶ λείαι καὶ ὀμαλαί. 5. Προϊόντος δὲ τοῦ φθινοπώρου πρὸς τὸ κατὰ πάντα σύμμετρον χωρεῖ τὰ οὔρα. 6. Περὶ δὲ χειμερινῆς 15 τροφῆς ἤδη τοῦ ἡλίου γεγονότος, κατὰ μὲν τὸ ποσὸν ἀναλογώτερον ἴσως ἀποδίδεται τὰ οὔρα· τὰ δὲ γὰρ χρώματα τούτοις ἰόντα φαίνεται πρὸς τὸ λευκὸν τοῦ χρώματος, αἱ δ' ὑποστάσεις πλείους τε καὶ ἔτι σύμμετροι κατὰ τὰ ἄλλα. 7. Προήκοντος δὲ τοῦ χειμῶνος αἱ μὲν συστάσεις ἀνώμα- 20 λοι φαίνονται καὶ λευκὰ τὰ χρώματα ἤδη, τὰ δὲ ποσὰ τοῦ χύματος καὶ πλείω τῶν ἐξ ἀναλογίας, παρυφιστάμενα τούτοις πλείω ἅμα καὶ ἔνωμα. 8. Ἐπειδὴν δ' ἤδη ἰσημερία ἐαρινὴ ἦ, ἀνίσταί γὰρ ταῦτα καὶ χωρεῖν ἐπιέγεται πρὸς τὸ σύμμετρον. 9. Καὶ περὶ μὲν τῶν κατὰ τὰς ὥρας ἐπιφαι- 25 νομένων οὔρων μαθεῖν ἔστιν ἐντεῦθεν· τὰ δὲ κατὰ τὰς χώρας ἀναλόγως ἔχει ταῖς ὥραις καὶ δεῖ τὸν συνετὸν παραβάλλοντα ἐν τῶν κατὰ τὰς ὥρας ὀρθέντων στοχάζεσθαι καὶ τὰ ἐπὶ τοῖς διαφόροις τῶν τόπων ταῖς ὥραις ἀναλογεῖντα. 10. Τροφαὶ δὲ καὶ διαίται θερμότεραι ἢ ψυχρό- 30 τεραι καὶ ξηρότεραι ἢ ὑγρότεραι τοιαῦτα ἂν οὔρα τῷ χρόνῳ ποιήσαιεν, οἷα καὶ αἱ ὀρθεῖσαι δυσκρασίαι, εὐπέπτων δὲ καὶ εὐχύμων τροφῶν προσφοραὶ, τοιαῦτ' ἂν οὔρα ποιήσαιεν οἷα καὶ ἐν εὐκράτοις τῇ κράσει γίνεται. 11. Δυσπέπτων δὲ καὶ κακοχύμων ἀνώμαλα παντοίως καὶ 35 μείω μὲν καὶ διάφορα ταῖς συστάσεσι τὰ ἐπὶ τοῖς κακοχύμοις σιτίσι. 12. Καὶ περὶ μὲν τῶν κατὰ τὰς ἡλικίας τε

καὶ γένη δυσκρασίας τε καὶ χόρας καὶ ὄρας καὶ διαίτας
φαινομένων οὖρων ἰκανῶς ἂν ἔχῃς καὶ τούτων διαγι-
νώσκῃς.

Κεφ. η'. Διάγνωσις τῶν κατὰ τοὺς ὕπνους καὶ ἀγρυπνίας οὖρων.

5 1. Ὑπνηλῶν γε μὴν οὖρα κατὰ πάθος καὶ μὴ κατὰ
φύσιν τῷ μὲν χρώματι πρὸς τὸ λευκὸν ἀπέστραπται, τῇ
δὲ συστάσει εἰς τε τὸ ὑπόλεπτον καὶ παχύ. τὰ δὲ παρ-
ουφιστάμενα τούτοις πλείω τε καὶ ἔνωμα. 2. Τῶν δὲ φύ-
σει ὑπνηλῶν ἦττον μὲν λευκά, ἤδη γὰρ ὄχρα τῇ συστάσει
10 χωρεῖ πρὸς τὸ σύμμετρον, παρουφιστάμενα δὲ τούτοις
πλείω τε καὶ ἀκριβῶς πεπεμμένα. 3. Ἀγρυπνούντων δὲ
οὖρα, φύσει μὲν τοῦτο ἐχόντων, βραχὺ τι ἂν καὶ ἀσαφές
διαλλάξαιεν· πεπονθότων δὲ ὑφ' οἷας δῆτινος αἰτίας τοῦτο,
ταῖς μὲν ἀρχαῖς βραχὺ τι ἂν διαλλάξαιεν τῇ τε συστάσει
15 καὶ τοῖς χρώμασι καὶ τοῖς παρουφισταμένοις. 4. Προϊόν-
τος δὲ τοῦ χρόνου διασκεδασθεῖη τε καὶ ἔτι ἐκλείψει, τὰ
παρουφιστάμενα λεπτόνοιο δ' αὖ κατὰ βραχὺ τὰ χύματα
προχωροῦντα πρὸς τὸ λεπτότερον. 5. Τὰ δὲ χρώματα ἢ
πρὸς τὸ λευκὸν καὶ ὑδατῶδες τούτοις χωρήσει, ἢ πρὸς τὸ
20 πυρρόν τε καὶ ξανθίζον, ἐλαιῶδες τε καὶ μέλαν κατὰ τὴν
τῆς αἰτίας οἰκειότητα. 6. Καὶ πλείω μὲν ἐδηδοκότων καὶ
ἀπεπτησάντων λεπτά τε καὶ λευκά καὶ ποτε ἀνυπόστατα,
χροσιάντων δὲ ταῖς ἀπεψίαις ἀνόμαλα ταῖς τε συστάσει
καὶ τοῖς παρουφισταμένοις.

25 Κεφ. θ'. Διάγνωσις τῶν κατὰ τὰς ἀδδηφαγίας καὶ λιμοῦς οὖρων.

1. Ἀσιτησάντων δὲ οὖρα πυρρά ἤδη καὶ ξανθὰ καὶ
λεπτά φαίνεται καὶ τὰς ὑποστάσεις ἔχοντα βραχυτέρας·
λιμῷ δὲ πιεζομένων λευκά καὶ λεπτά καὶ ἀνυπόστατα μετά
20 τινος στυλπνότητος· ἀλλ' ὁ μὲν περὶ τούτων λόγος ὡς
κεῖσθω. 2. Ἐξῆς δ' ἂν εἴη θέμις φάναι περὶ τε τοῦ πο-
σοῦ τοῦ χύματος καὶ τοῦ χρώματος καθ' ἕκαστα, ἔτι δὲ
συστάσεως καὶ παρουφισταμένου καὶ τῶν ἐπινηγομένων τῇ
ἐπιφανείᾳ, ἵν' ἐκάστου ὀηθέντος καὶ τίσι μάλιστα τῶν
διαθέσεων αὐτῶν ἕκαστον ἔπεται, τὸ διαγινώσκῃς ἀσφαλῶς
35 ἐγγίνηται τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδαίοις. 3. Καὶ πρώτω

μὲν ὧδε ῥητέον περὶ πλῆθους καὶ ὀλιγότητος τοῦ χύματος, εἴθ' οὕτως καὶ περὶ τῶν ἐν τούτοις συμβαινουσῶν ἀλλοιώσεων. 4. Ἐπειδὴ γὰρ τοῖς μὲν ἀκριβῶς ὑγιαίνουσιν ἀναλογίαν τινὰ πρὸς τὰ πινόμενα σώζει τὰ διουρούμενα, ἀλλοίωσιν δὲ τινὰ γεγονέναι τῶν ἐντὸς σημαίνει ἢ μείζω ἢ ἐλάττω, κἄν θ' ὑπερβάλλοιεν πολλῶ τὴν ἀναλογίαν, κἄν τε πολλῶ ταύτης ἐνδείοιεν, χρεῶν ἂν εἴη περὶ τοῦ κατὰ τὴν ποσότητα τοῦ χύματος φάναι γένους.

Κεφ. ι'. Διάγνωσις τῶν κατὰ τὴν ὀλιγότητα καὶ πλῆθος τοῦ χύματος.

1. Καὶ δὴ πλείω ὀφθέντα οὔρα τοῖς μὲν ὑγιαίνουσι 10 πλείω προσενέγκασθαι πόσιν δηλοῖ καὶ μάλιστα ἦν ἐξίτηλος ὁ οἶνος ἢ καὶ τὰ χρώματα πρὸς τὸ λευκότερον ὧδε μεθίσταται, καὶ αἱ συστάσεις πρὸς τὸ λεπτότερον, τὰ δὲ παρρησιτάμενα λεπτά τε καὶ ἀνόμαλα, καὶ οὐ λεία. 2. Ἀλλὰ δὴ καὶ ἐγκειμένων ὁμοτέρων χυμῶν καὶ περὶ 15 τῶν, ἐπιρρωσθείσης πως τῆς φύσεως πλείω τε καὶ ὑπόλεπτα ἐκκρίνεται οὔρα, ἥτιον μὴν τῶν ῥηθέντων λευκά καὶ ἀμείνω δὲ τούτοις τὰ παρρησιτάμενα. 3. Πλείω γε μέντοι φαίνοιτ' ἂν τὰ οὔρα κατὰ τῶν μείω διαχωρούντων διὰ τινὰ τῆς κοιλίας φυσικὴν διάθεσιν· ταῦτα δὲ τοῖς μὲν 20 χρώμασι σύμμετρα, πλείω δὲ καὶ παχύτεραν τὴν ὑπόστασιν κέκτηνται, χωρήσει δ' ἂν καὶ διὰ φάρμακα διουρητικὰ τὰ οὔρα πλείω, ἃ τὸ μὲν κατὰ φύσιν χρῶμα μᾶλλον τοῦ προτέρου τηρήσει, τὴν δὲ ὑπόστασιν λεπτοτέραν ἀποφανεῖται, σιλιβηδῶν δὲ τις ἐπιλάμψει τῷ χύματι. 4. Καὶ 25 ταῦτα μὲν ὡς ἐπὶ τῶν μετρίως ὑγιαίνοντων εἴρηται· ἐπὶ δὲ τῶν νοσησάντων οὕτως ἔχει. 5. Πλείω οὔρα πρόεισιν ἐπὶ τοῦ διακαοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος πάθους ὀνομαζομένου· διαβήτου δὲ καὶ διαρροίας οὔρον εἰς ἀμίδα ἀπὸ τῆς παχύτητος κενώσεως λευκά πέφυκε καὶ λεπτά καὶ 30 ἀνυπόστατα. 6. Κάκεινο δὲ εἶδέναι χρεῶν ὡς ἐνίοτε ἐπὶ ταῖς κρίσεσι τῶν νοσημάτων οὔρων πλῆθος ἐκκρίνεται λευκοτέρων τε καὶ λεπτοτέρων καὶ μετρίως ἐχόντων τὰς ὑποστάσεις, μάλιστα παχύτερων τε καὶ θρομβοειδῶν οὔρων ἡγησαμένων. 7. Τοῖς δὲ ἀλοῦσιν ὕδρωπος πάθει 35 πλείω μὲν τοῦ συμμέτρου καὶ ὑδατώδη, ὠμὰς δὲ καὶ ἀνω-

μάλους ἔχοντα τὰς ὑποστάσεις. 8. Τὰ γε μὴν πυρρὰ καὶ
 ὑπέρυθρα ἢ τισι παραπλησίοις χρώμασι καταβαφέντα καὶ
 πλείω ἴοντα μέμφεσθαι δεῖ καὶ μᾶλλον εἰ μὴ σὺν ἀγα-
 5 θοῖς παρυφισταμένοις πρόεισιν· ἂν δέ γε οἰνωπὰ καὶ
 κυανὰ κατὰ τὰ χρώματα εἶη καὶ πλείω προῖοι καὶ μάλιστα
 μὴ πέφωσ τινος προηγησαμένην, ἔτι χεῖρω καὶ νέκρωσιν
 τινα καὶ σύντηξιν ὑποφαίνει τῆς καθόλου διαρτίας τοῦ
 σώματος. 9. Καὶ περὶ μὲν τῶν ὑπερβαλλόντων τῷ πλή-
 10 θει οὖρων τοσαῦτὰ ἔστιν εἰπεῖν· ἐλάττω δὲ τῶν κατ' ἀνα-
 λογίαν συμμέτρων ἴοντα διὰ τὰναντία τούτων γενήσεται.
 10. Ἡ τε γὰρ ξηροτέρα δίαιτα ὀλίγα ἂν τὰ οὔρα ποιή-
 σαιεν καὶ ὑπόξανθα καὶ ἐλάττους ἔχοντα τὰς ὑποστάσεις
 καὶ πως τῶν συμμέτρων παχύτερας· τὰ τε ἐμπλαστικά
 καὶ ἐμφρακτικά τῶν προσαρμάτων τε καὶ φαρμάκων ὀλίγα
 15 μὲν καὶ ταῦτα παρασκευάσει χωρῆσαι τὰ οὔρα, λεπτάς δὲ
 καὶ ὀλίγας τὰς ὑποστάσεις. 11. Ἄ δὲ διὰ πλείονα τοῦ
 συμμέτρου κένωσιν τῆς γαστρός, ἤτις τῆς ἀναλογίας φαί-
 νεται, πρὸς τὸ λευκότερον μὲν ἂν χωροῖη, πάνυ δὲ ἀσα-
 φεῖς ἔξει τὰς ὑποστάσεις καὶ λεπτάς καὶ οὐ λείας. 12. Ἄ
 20 μὲν τοι εἶη διὰ πάχος ἢ πλήθος χυμῶν ἀπέπτων ὀλίγα,
 λευκὰ μὲν ἂν ὀφθεῖη καὶ λεπτὰ καὶ ἀνυπόστατα, ἔστι δ'
 ὅτε καὶ παχέα, ὁμοτέρας ἔχοντα τὰς ὑποστάσεις καὶ οὐ
 λείας. 13. Ὀλίγα δ' ἂν ὑποχωρήσει καὶ διὰ τὴν τοῦ πυ-
 ρετοῦ σφοδρότητα καὶ τὰ χρώματα δ' αὐτὰ σημανεῖ σοι
 25 τὴν τοῦ τοιοῦτου πυρετοῦ ποσότητα. 14. Ἄ δ' ὀλίγα
 ἴοντα φαίνεται διὰ τινα τῶν οὖρητικῶν ἀγγείων διάθεσιν,
 αἷ τε τοπικαὶ ὀδύνη φαῖεν ἂν καὶ τὰ ἐν τοῖς οὔροις παρ-
 υφιστάμενα, περὶ ὧν ἂν εἴποιμεν τοῦ λόγου προϊόντος·
 νῦν δὲ περὶ ἐκάστου χρώματος τὰ ἐνδεχόμενα λέξομεν.
 30 15. Τῆς τοίνυν περὶ τὰ χρώματα διαγνώσεως πολυσχεδοῦς
 τινος οὔσης, ἄτε μὴ πάντων τῶν φαινομένων χρωμάτων
 ὀνόμασί τισι διωρισμένων, ἀλλὰ τῶν μὲν γενικωτέρων
 διωρισμένων, τῶν δὲ μέσων τε καὶ παραμέσων καὶ ἀπλῶς
 τῶν κατὰ εἶδος ὀποιωδῆτινων ἀμοιρησάντων ὀνομάτων
 35 οἰκείων, ἔργον μὲν ἂν εἶη καθ' ἕναστος ἐξαγγέλλειν καινῶ
 δυσπερίληπτον. 16. Τῷ δὲ γε νοῦ μὲν τετυχηκότι ὀξέως,
 φύσεως δὲ ἐπιμελοῦς, πείρας δὲ τινος βραχυτάτης, ἴα-

δίως ἂν συμπερανθεῖη καὶ τῶν ῥηθέντων καὶ τὰ μὴ
λεχθέντα.

Κεφ. ια'. Περὶ διαγνώσεως τῶν λευκῶν οὔρων.

1. Καὶ δὴ τὰ λευκὰ τῶν χρομάτων — ἀρκτέον γὰρ ἐν τοῦ λευκοῦ — ἐπειδήπερ τῶν ἀπλῶν τοῦτο πέφυκεν, αὐτὸ μὲν τοῦτο δείνυσιν ὡς οὐ καταδέξαντά τινα καταβαφὴν παρ' οἰουδήτινος χροίσματος. 2. Τέτμηται μέντοι εἰς πλείονα εἶδη τὴν κατὰ τὸ μᾶλλον τε καὶ ἥττον διαφορὰν εἰσδεξάμενα. 3. Ἀλλὰ ὅποια μὲν καὶ πόσα ἐν τοῖς περὶ διαφορᾶς οὔρων λόγοις σαφέστερον εἴρηται, ὥστ' αὐδὲ μηκύνειν αὐθις δεῖ τὸν περὶ τούτων λόγον ἰκανῶς ἐκεῖ ῥηθέντα. ἐπιθῶμεν δ' ἤδη τῷ λόγῳ, ὅσα ταῦτα διαφανόμενα σημαίνει. 4. Ἐπεὶ τοίνυν δέδεικται, ὅποιον οὔρον σύμμετρον ἐν πᾶσι κατὰ τε χρῶμα, σύστασιν καὶ προσέτι παρυφιστάμενον, ὥσπερ ἀπὸ τινος ἀκριβοῦς σημείου, τὸν ἀγγίχουσι χρεῶν σκοποῦντα ταῖς ἀποστάσεσι τούτων καταμετρῆν τὰ νοσήματα. 5. Καὶ πέψει μὲν οὖν ἀκριβέσι τῶν ἐν τῷ σώματι χυμῶν τὸ καθήκον λάμπει χρῶμα τοῖς χύμασιν. ἀπεψίας δ' αὖ ὠχρότης τε καὶ λευκότης καὶ ὅσα τούτοις παρὰ μέσα χρώματα, πλὴν ἀλλὰ διορισάμενοι τῷ λόγῳ τὰς λευκότητας ἐπιθήσομεν ἐκάστη τὰ δέοντα. 6. Τὰ τοίνυν λευκὰ τῶν οὔρων τοῖς ὑγιαίνουσιν ἀπαξ μὲν ὀφθέντα πολυποσίαν οἴνου σημαίνει καὶ μάλιστα εἰ εἴη ὁ οἴνος ἐξίτηλος, ἐπιμαρτυρήσει δὲ καὶ τὸ πλῆθος τὴν διάγνωσιν. 7. Σύμμετρα δὲ εἰ τῷ ποσῷ τιγχάνει καὶ ὑπόστασιν ἀναλογοῦσαν ἔχει, ψυχρὰν τινα δυσκρασίαν σημαίνει τοῦ ἥπατος· εἰ δ' ἀμυδρά τις εἴη πάνυ καὶ ἀσαφὴς ὑπόστασις, αὐτὰ δὲ πάνυ λευκά, ἢ τὸ κατὰ φύσιν ἢ τὸ ἐκ νόσου γῆρας ἀποφανεῖεν ἂν, λευκὰ δ' ὠσαύτως καὶ ἐπὶ τῶν ὑδροπιόντων προίεται, ἀνωμάλως μέντοι καὶ ὁμᾶς τὰς ὑποστάσεις ἔχοντα φαίνεται. 8. Οὐχ ἥττον γε μὴν κατὰ τῶν ἐμφραξίν τινα πεπονθότων τῶν ἐντὸς σπλάγγνων καὶ νεφρῶν, προαχθεῖη ἂν οὔρα λεπτά τε καὶ λευκά, ἃ δ' ἐπὶ πυρέσσουσιν ὀξέως λευκὰ προίεται, τοῦ χρωμνύντος τοιαῦτα φαίνεται μεταστάντος χυμοῦ. 9. Σύμμετρα δὲ ταῦτα ἢ καὶ πλείω πρόεισι τοῦ προσή-

κοντος, ὅτε μὲν διασκεδασμένον καὶ λεπτόν παρυφιστάμενον ἔχοντα, ὅτε δ' αὖ γονοειδές, καὶ φεῦγον τὸν τῆς ἀμίδος αὐτῆς πυθμένα, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπιλέλοιπε πάντα τοῦτου τὰ παρυφιστάμενα, οὐχ ἥμισυ δ' αὖ καὶ τὴν ἐπιγαστέρα ῥοπήν λαβὼν ὁ χροωνὺς χυμὸς σφοδροτέρων, ταῦτα δὴ λευκὰ τῇ ἀπουσίᾳ παρασκευάσει γερνόμενα.

10. Καὶ τοῦτο μαθεῖν ἔστιν ἀπὸ τῶν διαχωρημάτων, ὡσπερ καὶ τὸναντίον ἐνίοτε συμβαίνειν εἶθε, κατακρωσμένων μὲν τῶν οὖρων φαινομένων, ἐκ λευκῶν δὲ τῶν διαχωρημάτων.

11. Πολλάκις γὰρ εἰώθεσαν οἱ χυμοὶ τοιαύτης ἀφορμῆς τινος δραξάμενοι ῥοπὰς λαμβάνειν, καὶ εἰ συνελεῖν προσήκει τὸν πάντα λόγον, οὕτω πως ἔστι φάναι τὰ λευκὰ τῶν οὖρων ἤτοι διὰ πάχος τε καὶ πλήθος χυμῶν ὁμῶν γίνεται, ἢ δι' ἐμφραξίν τινα τῶν πόρων, ἢ διὰ πολυποσίαν ἢ διὰ ἀπεψίαν καὶ προσέτι τοῦ χροωνῦντος ἀποχώρησιν χυμοῦ, καὶ κατὰ φυσικὴν καὶ κατὰ πάθος ἐπὶ τούτοις ψυχρότητα καὶ ταῦτα μὲν πάνυ τε λευκὰ καὶ μετὰ λεπτῆς συνέρχεται τῆς συστάσεως, τὰ δὲ γε μετὰ πάχους ἴοντα λευκὸν ἦττον μὲν ἐκείνων, πολὺν δ' ἐμφαίνει τὸν ὁμὸν χυμὸν ἀκμάζειν τοῖς σώμασιν.

12. Καὶ τὰ μὲν λευκὰ τῶν χρωμάτων τοιαῦτα μὲν σημήνειν, καθόσον δ' ἐπιτέταται καὶ χεῖρω νομιζόμενα ἢ τῷ τῆς ὑγείας λόγῳ.

Κεφ. ιβ'. Περὶ διαγνώσεως τῶν ὑπόχρων καὶ ὠχρῶν οὖρων.

1. Τὰ δ' ὑπόχρα τε καὶ ὠχρὰ ἐπιφαινόμενα ἦττον μὲν τῶν ῥηθέντων τὴν ἀπεψίαν δείκνυσιν, ἐπιχειροῦσαν οἶον τὴν φύσιν φαίνοντα ταῖς πέψεσιν.

2. Ἀπεπτά γε μὴν καὶ ταῦτα φαίνεται παραβαλλόμενα τοῖς συμμέτροις καὶ τοσοῦτῳ λείπεται τῶν ὑγειῶν, ὅσω πεπλεονέκτηκε τῶν λευκῶν· τὰ μὲν γὰρ λευκὰ πρὸς τῷ λείπεσθαι συμμέτρου συστάσεως καὶ χρώματος ἀμοιρεῖ προσήκοντος.

3. Τὰ δ' αὖ βραχύ τι καὶ τοῦ χρώματος καὶ τῆς συστάσεως λείπεται, ὥστε ταῦτα μὲν ἐκ λευκῶν φαινόμενα τὴν πέψιν ἀναξωπυροῦσθαι σημαίνει· ἀπὸ δὲ συμμέτρου μᾶλλον πρὸς τὸ μείον χωρεῖν τὴν ἐμφυτον θερμότητα.

4. Καὶ τοιούτοις μὲν οὖσιν οὐχὶ ῥαδίως ἂν τι ὑποσταίῃ παρυφι-

στάμενον πεπεμμένον· τοῦ γὰρ ἀπέπτου χύματος ἀπέπτα
καὶ τὰ παρυφιστάμενα. 5. Καὶ τὰ μὲν ὠχρὰ τῶν οὕρων
οὕτω πως ἐνδεῖ τοῦ κατὰ φύσιν χρώματος καὶ [συστά-
σεως] συμμέτρον· καταβαφέντα γε μὴν πλέον καὶ σύστα-
σιν εὐληφότερα σύμμετρον τὰ ὑπόπυρρα ποιεῖ καὶ ὑπόξανθα 5
τελείας μὲν ὄντα πέψεως χρώματα, ἀσφάλειαν δ' ὑγιεινὴν
ὑπαγορεύοντα τελειν παντὶ τῷ σώματι. 6. Οὐδὲν δ' ἂν
διενέγκη ἴσως εἰ δι' εἰκότα λόγον καὶ ἀμφοτέρω συνιέναι
πέφυκε τοῖς συμμέτροις καὶ κατὰ φύσιν οὔροις. 7. Καὶ
ἢ αἰτία πρόδηλος, οἴμαι. τοῖς μὲν γὰρ αἱματηροτέροις 10
μᾶλλον κατὰ φύσιν τὰ ὑπόπυρρα πέφυκε. τοῖς δ' αὖ ξαν-
θογόλοις κατὰ φύσιν τὰ ὑπόξανθα, ὥσπερ αὖ τοῖς τε με-
λαγχολικοῖς καὶ φλεγματώδεσι δόξαιεν ἂν πρὸς τὸ λευκὸν
ῥέπειν τὰ σύμμετρα. 8. Καὶ περὶ μὲν τῶν συμμέτρων
χρωμάτων οὐ μοι καιρὸς νῦν ἐπεξιέναι εὐρηκότε προότερον 15
ἐν τῷ περὶ τῶν οὕρων κανόνι οὐ μόνον περὶ συμμέτρου
καὶ κατὰ φύσιν χρώματος, ἀλλὰ καὶ συστάσεως καὶ παρ-
υφισταμένου συμμέτρου, ὥστ' ἄρα λείπεται περὶ τῶν
μετὰ τοῦτον φάναι χρωμάτων ἤδη μὲν ἀφισταμένων τοῦ
συμμέτρου ὅποιανδήποτε δὲ διάθεσιν ὑπαγορευόντων. 20

Κεφ. ιγ'. Περὶ διαγνώσεως πυρρῶν τε καὶ ξανθῶν οὕρων.

1. Πυρρὰ τοίνυν καὶ ξανθὰ δ' ἐπὶ τοῖς ῥηθεῖσι φαί-
νεται οὔροις ἐπίτασιν τινὰ τῆς παρὰ φύσιν θερμότητος
ὑποφαίνοντα, ὑπόλεπτά γε μὴν ἢ καὶ τοῦ συμμέτρου
παχύτερα, καὶ ἀνυπόστατα ἢ βραχύ τι πᾶν καὶ ἀσαφές 25
τὸ παρυφιστάμενον ταῦτ' ἔχοντα φαίνεται. 2. Καὶ τὰ
μὲν πυρρὰ ἐπίτασιν μᾶλλον δι' ὕλης ποσότητα σημαίνει
θερμοτάτης ἢ ταύτης δηλονότι τῆς θερμότητος ἐπίτασιν
δι' ὕλης ἐνδειαν· μᾶλλον δ' αὖ διὰ τουναντίον γίνεται τὰ
ξανθὰ. 3. Τὰ μὲν γὰρ πυρρὰ διὰ πλείω προσφορὰν τρο- 30
φῶν τε καὶ φαρμάκων δριμέων καὶ ζέσιν αἵματος ἐκ θυ-
μοῦ καὶ δυσκρασίαν τινὰ ἐτι τὸ θερμότερον τῶν σπλαγγ-
χῶν ἐπισυμβαίη ἂν καὶ διὰ παραπλησίαν τινὰ ἑτέραν διά-
θεσιν, ἐκεῖνα δ' αὖ διὰ λύπην καὶ φροντίδα καὶ ἀγρυπνίαν
καὶ πρὸς τούτοις κόπον καὶ ἠλιοκάϊαν καὶ ἄλλ' ὅσα ξαν- 35

θῆν μὲν επισωρεύει λεπτήν χολήν τῷ σώματι, ἔνδειαν δὲ
τινα παρασκευάζει τῆς φυσικῆς ὑγρότητος.

Κεφ. ιδ'. Περὶ διαγνώσεως ὑπερύθρων καὶ ἔρυθρῶν οὔρων.

1. Ὑπερύθρον ἐπὶ τούτοις οὔρον φαίνεται παχὺ μὲν
5 ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, ἔστι δ' ὅτε καὶ λεπτόν φαινόμενον
ἀλλὰ τὸ μὲν ἔρυθρῶς μᾶλλον καταβαφὴν ὑπαγορεύει χολ-
λῆς καὶ οἶδεν ὅ τε λόγος καὶ ἡ πείρα τοιοῦτον εἶδος χολ-
λῆς, καὶ ῥηθεῖη ἂν ἴσως ἐν οἰκείῳ τόπῳ. 2. Τὸ δ' αὖ
ὀρρώδους πλεονασμὸν αἵματος καὶ τὸ μὲν μᾶλλον σφο-
10 δροτέροις συναναφαίνεται πυρετοῖς, τὸ δ' αὖ διὰ τὴν τοῦ
χυμοῦ συγγένειαν ἐπ' ἀσθενεστέροις, εἰ μὴ πού τις προσα-
ποδοθεῖσα αἰτία κατὰ τούτου σφοδρότερον ἀνάψῃ τὸν πυ-
ρετόν. 3. Ὁ δ' ἔρυθρὸν ὁ λόγος μεμάθηκεν ὑπὸ τῶν
15 αὐτῶν μὲν οἶδε τῷ ὑπερύθρῳ χυμῶν συνίστασθαι τοσοῦτον
δ' αὐτοῦς ἐπιταθέντας ἐδέξατο, ὅσῳ καὶ τὸ χρῶμα γέγονεν
ἐπιδηλότερον. 4. Κικείνου δὲ μεμῆσθαι χρεῶν, ὡς φλε-
βὸς τοτὲ ῥαγείσης περὶ τὰ οὔρητικὰ ἀγγεῖα ἢ καὶ προσω-
τέρῳ καὶ τοῦ αἵματος τοῖς οὔροις ἀνακραθέντος, τοιοῦτο
20 δὴ τὸ χρῶμα φαίνεται, προσεπιγνωσθεῖη δὲ τῇ τε τοπικῇ
ὀδύνῃ καὶ τῇ προηγησαμένη αἰτία, πυοποιηθεῖη δ' ἂν
οὔτω προϊόντος τοῦ χρόνου τὸ τραῦμα καὶ τῷ οὔρῳ συν-
διαδοθέντος τοῦ πύου ἢ διάγνωσις ἀκριβοθεῖη τ' ἂν καὶ
μαρτυρηθεῖη, ὥσπερ αὖ κατὰ τῶν διῶλιζόντων τὸν ὀρρὸν
25 ἀρραίσαι, ἀλλ' οὐ ῥαγόντων, συνδιακρίνεται καὶ αἷμα μι-
γρῶν τοῖς οὔροις. 5. Ἄλλ' ὠδε καὶ τις τῶν νεφρῶν κατα-
γνωσθεῖη χαυνότης, τῶν δὲ οὔρων ἔποιτ' ἂν πλείων ἐκ-
κρίσις καὶ πλείων ἀτονία γένοιτ' ἂν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ
μᾶλλον, εἰ μὴ τὰ ἐπὶ φλεβὸς ῥαγείσης φαίνοιτο σημεῖα,
30 καὶ τὸ μὲν ὑπερύθρον καὶ ἔρυθρον τοῦ χρώματος μέτριον
τε τὸ κακὸν ὑπαγορεύει, καὶν ὑφ' ὁποῖου εἴη γεγονότα χυ-
μοῦ, εἴπερ ὁ μὲν οἰκείος μᾶλλον πέφυκε τῷ ἀνθρώπῳ. 6. Ὁ
δ' αὖ οὐ πάνυ πονηρὸς καθέστηκεν ἀπὸ τῆς τῶν χρωμά-
των τεκμαιρομένων ἡμῶν οἰκειότητος.

Κεφ. ιε'. Περὶ διαγνώσεως οἰνωπῶν οὔρων.

1. Τοσοῦτῳ γε μὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον τὸ οἰνωπὸν τοῦ χρώματος πρόεισιν, ὅσῳ λείπεται τοῦ ἐρυθροῦ τὸ ὑπέρουθρον· ἤδη γὰρ ὀπτᾶσθαι τοῦτο σημαίνει τὸν ἀγαθὸν χυμὸν καὶ μεθίστασθαι ἤτοι πρὸς ξανθὴν ἢ μέλαιναν χολήν, αἷ δὴ καὶ χεῖρω τῶν ὑπαρχόντων πάθη τελείουσι. 2. Κἂν μὲν οὖν ἐμφαίνοιτό τι τῶν ἀγαθῶν ὑποστάσεων, μέτριον ἂν οὕτω εἴη τὸ δεινὸν καὶ τις ἐλπίς τὴν φύσιν τῶς ἐπικρατήσεων. 3. Εἰ δ' ἤτοι δεινὰ τελεῖ τὰ παρουριστάμενα ἢ τὴν ἀρχὴν μηδοτιοῦν παρουριστάται, σκιανγῆ δ' οἶον εἴη τὰ χρώματα, φαῦλα πάντως καὶ πολλῆς τῆς ῥώμης ἐπιδεόμενα πρὸς ἀνάκτησιν. 4. Τὸ γε μὴν ἐπὶ τῶν ὑγαινότων ἐξουρούμενον ἐνίοτε οἰνωπὸν πολλὰ δραμόντων ἢ μακρῶν ἰόντων ἐπιφαίνεται πορίαν, καὶ τινα δ' ἂν αὐτῶ τῶν ἀγαθῶν συνδράμοι σημείων.

Κεφ. ιε'. Περὶ διαφορᾶς κνανῶν οὔρων.

1. Κνανοῦ δ' ὁποῖον μὲν τῷ εἶδει καθέστηκε, φθάσαντες εἰρήκαμεν ἐν τοῖς περὶ διαφορᾶς οὔρων· ὃ, τι δὲ βούλεται νῦν ἂν εἴη προσήκον φάναι. 2. Τὸ τοίνυν τοιοῦτον οὔρον φαμεν πολλῶ μὲν ὑποφαίνει λείπεσθαι τοῦ συμμέτρου, πολλῆς δ' ἔτι δεῖσθαι τῆς ῥώμης ἐς ἀγαθὴν τὴν μεταβολήν. 3. Καὶ ὡσπερ δῆτα τὸ οἰνωπὸν τοῦ χρώματος ὑπεργόρευε τὸν αἱματινὸν ὀπτᾶσθαι χυμὸν, οὕτω νῦν τὸ τοιοῦτον, τὸν χολώδη χυμὸν συγκάεσθαι, ὡστ' εἰκότως ἂν καὶ ἑντερον προδιασημανεῖται γενέσθαι τὸ τοιοῦτον ἐπιμείναν οὔρον. 4. Ὅτι δ' ἂν ἐπιγένηται τῷ ἑντέρῳ εἴτε τοῦ ζῆν αὐτοῦ διαμάρτοι, τοῦ πάθους ἐπικρατήσαντος, εἴτε καὶ νίκη τῆς φύσεως προανακρουσθεῖσα δηλονότι ἐπὶ σημείοις πέψεως, ἐκ τοῦ προγνωστικοῦ μαθεῖν ἀκριβέστερον, ὃ δὴ μετὰ τὸ περὶ αἰτίας οὔρων γράφομεν, τοῦ θεοῦ δίδοντος.

Κεφ. ιε'. Περὶ διαγνώσεως χλωρῶν οὔρων.

1. Τὸ δὲ χλωρὸν τοῦ χρώματος δεινὸν μὲν γεγονὸς πολλοῦ δὲ χρόνου δεόμενον ἐς ἀγαθὴν τὴν μεταβολήν καὶ τύχην ἀγαθῆς καὶ καρτερᾶς δυνάμεως, πρόχειρον δ' αὖ

ὅτι φαῦλον ἐπενεγκεῖν τῷ κάμνοντι. 2. Παρακρουστικὸν γὰρ τὸ τοιοῦτον καὶ μάλλον εἰ ἀνατεταραγμένων εἶη, ὅτι καὶ πόρρω που τοῦ ὑγιεινοῦ καθέστηκε χρώματος· ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἐμφαίνει τὴν χολώδη τῶν λοιπῶν ἐπικρα-
 5 τεῖσθαι χυμῶν, καθόσον τὸ χρῶμα τῶν λοιπῶν χρωμάτων ἐς φαυλότητα διήλλαξεν. 3. Ἄν δὲ καὶ πλέον ὀπτηθῆναι τὸν τοιοῦτον γένηται χυμὸν, τὸ μέλαν μὲν ἐπιγενήσεται χρῶμα· ὃ, τι δ' ἂν κἀκείνο βούλοιτο μετ' οὐ πολὺ ῥηθεῖη, ἐν οἷς ἂν εἴποιμεν περὶ τοῦ μέλανος χρώματος· νῦν δὲ
 10 τῶν λοιπῶν χρωμάτων ἀπτόμεθα.

Κε φ. ιγ'. Περὶ διαγνώσεως ἐλαιωδῶν οὖρων.

1. Ἐπειδὴ τις ὁμοιότης τοῖς χρώμασι τοῖς ἐλαιώδεσι καὶ τῷ χλωρῷ πέφυκεν, ἐνταῦθ' ἂν εἶη θέμις καὶ περὶ τῶν ἐλαιωδῶν οὖρων φάσαι. 2. Τὰ τοίνυν ἐλαιώδη τῶν
 15 οὖρων εἰς τρία μὲν ὑποδιαίρουσθαι εἶδη, ἕκαστον δ' ἂν τοῦ οἰκείου τετύχηκεν ὀνόματος. 3. Τὰ μὲν γὰρ ἐλαιοφανῆ, τὰ δὲ ἐλαιόχροα κέκληται, τὰ δ' ἐπὶ τούτοις ὡσαύτως τῇ διαφορᾷ ἐλαιώδη. 4. Καὶ ὅποια μὲν ἕκαστον τούτων τῷ φαινόμενῳ εἶδει ἢ περὶ διαφορᾶς εἴληχε πραγμα-
 20 τεία τὰς δὲ διαγνώσεις νῦν χρεῶν ἐπιθεῖναι. 5. Ὅτι μὲν οὖν παρὰ φύσιν ταῦτα θερμότητος σύμβολα, καὶ αὐτὰ ἂν ἐπιμαρτυρήσῃ τὰ χρώματα. 6. Αἱ δὲ ἐπιτάσεις τῶν πονηρῶν τούτων χρωμάτων τὰς διαφορὰς σοὶ σηματοῦσι τῆς παρὰ φύσιν θερμότητος καὶ δὴ ἐντεῦθεν διακριτέον
 25 τῷ λόγῳ τὰ εἶδη καὶ τὰς διαγνώσεις ἀποδοτέον τοῖς θέλουσι. 7. Τῆς τοίνυν πιμελῆς τηρομένης ὑπὸ τυφούσης ταίτην δηλονότι τῆς νόθου θερμότητος καὶ ἀρχῆς καὶ ἐπιδόσεως καὶ προσέτι ἀκμῆς ἐπιγεγεννημένης τῷ πάθει τὰ τοιαῦτα τῶν οὖρων ἐπιφαίνεται· καὶ ἀρχῆς μὲν τὰ ἐλαιό-
 30 χροα. 8. Οὕπω γὰρ ἀκριβῶς ὡδ' ἐχρώσθη τὰ οὔρα βραχείας ἐτι πιμελῆς τακείσης· τὰ δ' ἐλαιοφανῆ ἐπιδόσεων ἤδη τῆς συντήξεως μείζω χῶραν ἐχούσης. 9. Ἄλλ' ἐπειδὴν ἐς ἀκριβῆς ἢ πιμελῆ συντακῆ, ἐς ἐλαιώδη μὲν χροίαν τὰ οὔρα μεθίστησιν· ἀκμάζων δ' ὡδέ πη τὸ πάθος ὑπο-
 35 σημαίνει, τὸ ἐπὶ τῇ διόλου δηλαδὴ τῆς πιμελῆς συντίξει. 10. Ἐκείνῳ γὰρ μὴν οἶκ' ἐπιλεῖσθαι χρεῶν, ὡς τὰ ῥη-

θέντα τῶν οὔρων ἐνίστε μὲν τῆς καθ' ὅλον τὸ σῶμα πί-
φουκε πιμελής σύμβολον τηκομένης, ἔστι δ' ὅτε τῶν νε-
φρῶν αὐτῶν μόνων. 11. Καὶ δὴ τῷ λόγῳ τούτῳ προσ-
διοριστέον καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ διάγνωσιν ὡς οἶόν τε ἀποδοτέον,
ἵνα μὴ τις πλανῶτο τοῖς ἀλλήλων πάθεισι ἀπατώμενος. 5
12. Εἰ μὲν οὖν κατὰ βραχὺ τὸ χρῶμα τοῦτο προβαίνει
ὡς διὰ πολλοῦ τοῦ χρόνου τὰ ἐλαιώδη ταῦτα καθίστασθαι
χρώματα, τοῦ κατὰ παντός τοῦτο τοῦ σώματος καθέστηκε
πυρετοῦ σημεῖον· εἰ δ' ἀθρόως καὶ διὰ βραχέος ταῦτ' ἀπο-
κατασταίη τοῦ χρόνου, τῶν νεφρῶν ὑπαγορεύει τὸ πάθος, 10
προσεπιμαρτυρήσει δὲ ταῦτα καὶ ἡ προσοῦσα θέρμη
πλείων, ἐκείνως μὲν περὶ νεφροῦς ἐγειρομένη μόνους, ὡς
δ' αὐτὸ ἐφ' ὅλῳ σμηγομένῳ τῷ σώματι. 13. Καὶ τὰ μὲν
ἐλαιώδη τῶν οὔρων ὡδὲ πῆ τις ἂν διαγνοίη ταῖς ῥηθείαις
μεθόδοις ἐπόμενος. ἐξῆς δ' ἂν εἴη προσῆκον φάναι καὶ 15
περὶ τῶν λειπομένων χρωμάτων.

Κεφ. ιβ'. Περὶ διαγνώσεως φαιῶν καὶ πελιδνῶν καὶ μελάνων οὔρων.

1. Φαῖά τοίνυν καὶ πελιδνά καὶ μέλανα τῷ αὐτῷ μὲν
κέρωσται χρώματι, τῇ δ' ἐπιπέσει καὶ ὑφέσει τοῦ χρω-
νύκτος χυμοῦ διαφόρων τῶν τε εἰδῶν καὶ τῶν ὀνομάτων 20
τετύχηκεν, ὥστε καὶ διάφορα τὰ πάθη διὰ τοῦτο σημαί-
νουσιν. 2. Καὶ τὰ μὲν φαῖά τοσοῦτον λείπεται τῶν πε-
λιδνῶν ἐς κακότητα, ὅσον τούτων τὰ μέλανα πεπλευσέ-
τηκε. τὰ μέλανα δ' οὐκ εἴασεν αὐτῶν χεῖρω χρώματα,
αὐτοῖς δὴ τοῖς χρώμασι τὴν Ἄδου πύλην παρασημαίνοντα. 25
3. Πλὴν ἄλλ' ἔστι καὶ τούτοις προσεῖτα μέλανα χρώματα
τὸ καινότερον, περὶ ὧν ἂν εἴη λέξαι μετ' οὐ πολὺ. 4. Καὶ
γούν τὰ μὲν οὖν φαῖά τῶν χρωμάτων ἤτοι καταβαφὴν
μετρίαν τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ δεξάμενα τοιαῦτα φαίνεται,
ἢ ψύξιν ἐπιπεταμένην ἢ νέκρωσιν τινὰ ἐνίστε παριστά. 5. Τὰ 30
δ' αὐτὰ πελιδνά καὶ ταῦτα μὲν ἔστιν ὅτε, προσεπιμαρτυρεῖ
δ' ἐνίστε καὶ πληγὰς καὶ μάλιστα ἐπιπεθείσας τὰνθρώπων.
καὶ ὑπόλεπτα μὲν ἂν εἴη μᾶλλον τῶν φαιῶν, τὰ δ' ἐπι-
πλοκὴν γινόμενα τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ πρὸς τὸ παχὺ
δὲ ῥέποντα, τὰ διὰ ψυχρότητα πολλὴν φαινόμενα φαῖά. 35
6. Ὅσα γε μὴν διὰ νενεκρωμένην δύναμιν, ἤδη οὐκ ἔσχε

πη πρότερον σημεῖα πέψεως, καὶ ἀπὸ φαύλων ἐπὶ χεῖρῳ
 φέρεται χρώματα. 7. Τοῖς δ' αὐτοῖς δ' ἂν διαγνοίη καὶ
 τῶν πελιδνῶν τὰ παραπλήσια σημαίνοντα· ὅσα γε μὴν
 διὰ πληγὰς καὶ μάλιστα φαίνεται, τὰ τε στίγματα καὶ αἰ-
 5 πληγαὶ δηλώσουσί σοι τοῦ σώματος. τάχα δ' ἂν καὶ ἕτερα
 προσεξεύρης σύμβολα. 8. Τὰ γε μὴν ἄκρατα μέλανα ἔστι
 μὲν ὅτε ἐπὶ τὸ ἔσχατον ἐπιταθείσης θερμότητος σημεῖα
 πέφικεν, ὁπόταν δηλονότι τούτων χλωρὰ ἠγήσονται ἢ
 τινὰ παραπλήσια. ἔστι δ' ὅτε ἄκραν διασημαίνει ψυχρό-
 10 τητα. 9. Καὶ διαγνοίη ἂν οὕτω ταῦτα ἔχοντα τῷ τε πε-
 λιδνὰ ἠγήσασθαι καὶ φαῖὰ τούτων. 10. Ὅτι δὲ ἐς ἔσχα-
 τον ἀφικομένη οἷα δήτις ποιότης διαλύειν εἴωθε τὸ ὑπο-
 κείμενον τῆν ἀμετρίαν μὴ στέγον, εἴπερ ἐκ συμμετρου
 ταῦτα πάντα συνέστηκεν· ἄλλων τε μαθεῖν ἔστι καὶ
 15 τῆς ἐνεργείας αὐτῆς τῶν ὁσημέραι γινομένων φθορῶν.
 11. Πλὴν ἵνα μὴ πάμπαν ὦμεν δεδειχότες φαῦλα τὰ τῶν
 οὔρων μέλανα χρώματα, καὶ τούτῳ προσδιοριστίον τῷ
 λόγῳ. 12. Ἔστι γὰρ ἰδεῖν σωτήρια οὔρα μέλανα, παθῶν
 δηλονότι προσηγασμένων τὰνθρώπων ἀπὸ μέλανος καὶ σύ-
 20 στασιν εἰληφότων χυμῶν. τὰ τε γὰρ τῶν μελαγχολικῶν
 εἰδῆ, καὶ προσέτι ὁ τεταρταῖος διαλείπων πυρετός, μελά-
 νων οὔρων ἐπιφανέντων διαλύεται τάχιστα. 13. Οὐ και-
 ρὸν δ' ἂν εἴη καὶ εἰ μελαγχολικῶ καὶ ὑποσπλήνῳ ἀνθρώπῳ
 φαρμάκου ἐπιδοθέντος ὕπτικου τε ἅμα καὶ διουρητικῷ
 25 μεθ' ὑγροῦ ἀρμόζοντος τοιοῦτον οὔρον ἀποδοθεῖη καὶ
 μάλιστα εἴ τις ἕτερα τούτοις προσαποδοθεῖη αἰτία. 14. Καὶ
 γὰρ ποτε καὶ αὐτὸς τοιοῦτόν τι ἐφ' ἡμετέρου ἔωρακὸς θε-
 ράπωντος οὐκ ἂν νῦν ὀνήσαιμι διηγήσασθαι. τάχα γὰρ
 ἂν τι καὶ τοῦτο λυσιτελήσει τῷ λόγῳ καὶ ἄλλως χαρὴν ὄν
 30 λεγόμενον. 15. Ἐπὶ τινὰ θεραπείας τινὸς δεόμενον ἀφι-
 κόμην, ἔπετο δὲ καὶ ὁ θεραπεῶν ἐκεῖνα νομιζόμενος τῶν
 φαρμάκων, ἃ δὴ λυσιτελήσειν αὐτὸς ᾗθηεν τὰνθρώπων.
 16. Καὶ τοίνυν μετὰ χεῖρας αὐτὸ λαβὼν τὸ φάρμακον —
 πρόχρισκος δὲ ἦν ὁ πικρὸς οἶμαι — προσεπέμιξα τούτῳ
 35 καὶ ὄξυμέλιτος ὅσον ἄρκειν ἐνόμισα, προσενέχεον δὲ καὶ
 ὕδατος ζέοντος, ἵνα ὑγρότερόν τε ἅμα καὶ ἐνκατάπτονον
 εἴη τὸ φάρμακον καὶ τῷ θεραπευομένῳ πιεῖν παρέσχον.

17. Ὁ δὲ λαβὼν τὴν κύλικα καὶ τοῖς χεῖλεσι προσερείσας, ἐπεὶ τις ἦσθετο τοῦ φαρμάκου ἀηθείας πικροῦ μὲν αὐτοῦ καὶ δηλονότι τυγγάνοντος, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦ ἀνθρώπου τᾶλλα μὲν ἀγερώχου καὶ ἐμβροίθοῦς, πᾶν δὲ περὶ τὰς προσφορὰς τῶν φαρμάκων ἀγεννοῦς καὶ οὐκ εὐαγώγου, ⁵ προσπαῖξαι μὲν τι καὶ αὐτὸς βουλόμενος, ἐλέγξαι δὲ καὶ τὸ εὐεμὲς ἐκείνου τοῦ σοβάρου ὑπὸ χαννότητος ψυχῆς γινόμενον. 18. Ἐπισυλλογισάμενος δὲ μηδὲν τι ὑποστήναι δεινὸν τὸν ἀνθρώπον, εἰ μὴ καὶ προσεπωφεληθῆναι, πειν ἐνέδωκα τῷ θεράποντι, φήσας οὐ τὰ μέτρια λυσιτελεῖν τῷ ¹⁰ σώματι. 19. Ὁ δὲ τὴν κύλικα λαβὼν ἀνὰ χεῖρας προσήγγισε τοῖς χεῖλεσι καὶ τὸ δέπας κενὸν ἐθείκνυεν, ἀσμένως πᾶν πετωκὼς τὸ φάρμακον. 20. Κάκειθεν ἐξιόντες ἐγὼ μὲν ὄχρημην ὄπη ἐδεύμην, τὸν δὲ θεράποντα πέμπω εἰς τινα τῶν φίλων διὰ τινα τότε καλοῦσαν χορίαν καὶ συν- ¹⁵ τονώτερον ἀφικέσθαι φήσας. 21. Ἦν γὰρ ὡσεὶ τριάκοντά που οἶμαι διάστημα σταδίων, — πειθῆνιόν τε ἔσχον καὶ ταχέως παλινδρομήσαντα. 22. Ἐπεὶ δὲ εἰς οὖρον αὐτὸν ἠρέθισεν ἰέναι, μέλαν δὲ οἱ ἐπεφάνη, ἐμοὶ τε ἠγγεῖλε τὸ δεινὸν καὶ τὴν αἰτίαν ἀγνοῶν οὐ μετρίως ἤσχαλεν. 23. Ἐπὶ ²⁰ ἀμίδα τοίνυν φήσας αὐτὸν τὴν ἐπιούσαν δεῖξαι, οὕτω τε ἐποίει καὶ ἐλπάρει τὸ ἀποβηθόμενον μαθεῖν δεδιώς, μὴ πη λάθῃ θανὼν αἰφνίδιον. 24. Κάγὼ μὲν ἐθαύμαζον πρῶτον ἐπιλαθόμενος τοῦ δοθέντος φαρμάκου οἱ ἔναγχος, μήτε τεταρταῖον αὐτῷ σκοπῶν ἐμφύντα μήτε μελαγχολίαν, ²⁵ μόνον δὲ τὴν κρασὶν ὄρων εἰς οἶον εὐκρατὸν ῥέπουσαν χυμὸν μέλανα. 25. Αὐτῇ δὲ μόνῃ οὐκ ἐπίστευον τὸ γεγονός, μὴ κέ τις ἐτέρας προσαποδοθείσης αἰτίας. 26. Ἐπειδήπερ δὲ ἀπεμνήσθην τοῦ φαρμάκου, ἐδάην τε καὶ ἐγέλασα καὶ τὸν παῖδα θαρρεῖν ἐκέλευσα, ὡς μηδενὸς ³⁰ αὐτῷ προσδοκωμένου δεινοῦ. 27. Οὐκ ἀκριβῶς δὲ οἱ τὰ οὔρα κέχρωστο τῷ μέλανι, ὅτι μὴ πλεονάκεις οἶμαι τῷ φαρμάκῳ ἐχρήσατο, ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν φαιὸν φανέν, τὴν μετὰ αὐτὴν ἐνήλλακται πρὸς τὸ κατὰ φύσιν χωρήσαν. 28. Τάχα δ' ἂν τὴν ἀρχὴν οὐκ ἐχρώσθη τὰ οὔρα, εἰ μὴ ³⁵ καὶ ὁ κόπος τὰ μέγιστα συνεβάλλετο, διαδοθέντος μὲν οὕτω ῥαδίως τοῦ φαρμάκου, ἔσπασαμένου δὲ τὴν ὕλην

ἀκμάζουσάν τε καὶ πλήθουσαν. 29. Ταῦτά τοι δεῖ τούτων ἐκάστου μεμνημένον καὶ τὰ ἐπισυμβαίοντα σκοπεῖν εἴτ' ἐκ φαρμάκων εἴη δηλαδὴ τοιοῦτον χυμὸν κενούτων εἴτ' ἐκ τροφῶν καὶ πωμάτων παραπλησίως χρωσθέντων χρώματι. 30. Καὶ ταῦτα μὲν ἐφ' ὑγαιονόντων συμβαῖεν ἂν ἀνθρώπων, καὶ μέτριον ἢ οὐδὲν δεινὸν ὀφθέντα σημαίνεται, ἐπὶ δὲ νόσούντων χρονίως μὲν καὶ μάλιστα εἰ ἀπὸ μελαγχολικῶν ἠγγησαμένων χυμῶν σωτήριά τε καὶ τὰς νόσους λύοντα πέφυκεν· ἐπὶ δὲ τῶν ὀξέων πυρεσσόντων ἄει τι φραῦλα καὶ θάνατον τὸ πλέον ἀγγέλλοντα. 31. Ἐπεὶ τοίνυν δέδεικται, ὅποιον μὲν ἄριστον οὖρον ἐν πᾶσι, ποῖα δὲ τίσι μάλιστα ἔπεται, ἐπὶ τούτοις δ' αὖ ὅτι τῶν χρωμάτων ἕκαστον βούλεται, λείποιτ' ἂν ἤδη· περὶ συστάσεως λέξαι οὖρον καὶ παρυφισταμένον, τὰς ἐφ' ἑκάστῳ διαγνώσεως ἐπιτεθεικότι τῷ λόγῳ, ὅτι τούτων ἕκαστον διασαφούντι βούλεται. 32. Ἄλλ' ἐπειδήπερ ἄριστον ἴσως μέτρον ἐπιθήκαμεν τῷ λόγῳ καὶ οὐ χρεῶν μακύνειν τούτον, ἵνα μὴ καὶ ἴλιγγον ἐπιθῶμεν τοῖς τούτων διεξιούσι, τούτον μὲν ὠδέ πη καταπαύσωμεν ἱκανῶς ἐν πᾶσι τοῖς ῥηθείσι τὰς ἐξευρημένας ἀπειληφότα διαγνώσεις. 33. Ἐπὶ δὲ τὸν ἐξῆς μετίωμεν λόγον, οὕτω τοῦ πράγματος ἐκκαλουμένου ἡμᾶς· θεοῖς δ' ἂν εἴη δῶρον ἀσφαλῶς περαινέιν τὸ σπουδαζόμενον. 34. Ἡμῖν τε γὰρ τὸ ἀνέγκλητον ἔποιτ' ἂν μὴ διαπεπτωκόσι τοῦ δέοντος καὶ τοῖς μαθεῖν ἐθέλουσι τὸ ἀπλανὲς παρομαρτήσῃ περὶ τὰς διαγνώσεις τῶν καθολικῶν τούτων ἀφορμῶν δραξαμένοις. 35. Οὐκ οἶδα δ' ὅ,τι ἂν εἴη βέλτιον τῆς ἀληθοῦς διαγνώσεως ἐπὶ κακῶς οὕτω διατεθέντος σώματος, ἢν πάντα τρόπον ἀκριβῶς ἀσκεῖν προσήκει πειραῖσθαι.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΓΝΩΣΕΩΣ ΟΥΡΩΝ

ΛΟΓΟΣ Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Προοίμιον.

1. Τὸ διαγινώσκειν τῶν παθῶν τὰ κατέχοντα πεφυκὸς ἀρίστης μεθόδου καὶ μάλιστα λυσιτελοῦσης τῇ τέχνῃ πά-
 λαι μὲν ἐσπούδασται τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδαίοις ἐν
 διαφόροις τόποις ἐξευρημένα, τῆς δὲ ἐκ τῶν οὖρων ἐπὶ
 τούτῳ πραγματείας οὐ πολλῶ τῶν ἄλλων θεούσης, οὐκ
 οἶδα ὅπως οὕτως ἀμεληθείσης ἤδη μὲν ἡμεῖς ταύτης
 ἠψάμεθα, μήπω δὲ τὸ πᾶν τῆς διαγνώσεως πρώτῳ λόγῳ 10
 περὶ ἀναγνῶντες ἤδη καὶ δευτέρου ἐδεήθημεν λόγου, ἵνα εὐ-
 κρινῆς τὸ πᾶν τῆς περὶ διαγνώσεως μεθόδου ἀποδοθῆ
 τῷ λόγῳ. 2. Ἄν τε μὴν μὴ κύνειν γένηται τοῖς περὶ
 ταύτης λόγους, ἀπεικὸς ἂν τοῖς ἐγκαλεῖν προχείροις δό-
 ξαι καὶ μάλιστα ἂν τὰναγκαῖά τε καὶ ἀποχρώντα οἱ λόγοι 15
 ὑπαγορεύουσιν. 3. Οἷ τε γὰρ μανθάνοντες ῥαδίως ἂν ἐν-
 τεῦθεν γνοῖεν παντὸς ἐξηπλωμένου ἐς τὴν τοιαύτην μέ-
 θοδον ἀρκοῦντος λόγου, οἷ τε θεραπεύειν ἐπιχειροῦντες
 ἐντεῦθεν διδασκόμενοι ῥαδίως μὲν ἂν κατατολμῶεν, ὡς
 ἂν διαγνοῖεν ὡς ἐπικρατηθησομένων, προχείρως δ' ἂν ἀπα- 20
 γορεύσασιν, ὧν μὴ προσήκον ἀπτεσθαι νικηθείσης ὑπὲρ
 τῆς φυσικῆς δυνάμεως. 4. Τὸ μὲν οὖν καθ' ἐκάστην
 ἐξαγγέλλειν, ὅποιον δὴ τι ἢ διάγνωσις τῇ τέχνῃ πέφυκε,
 τοῖς ἀπαιδευτοῖς τὰ τοιαῦτα ἔργον ἂν ἴσως δόξειεν ἀπαξ
 καταγνωσθεῖσιν ἀπαιδευσίας, τοῖς δὲ περὶ τὰ τοιαῦτα 25
 σπουδαίοις ἀναμνήσεώς τινος οὐκ ἀχρήσιου. 5. Ταῦτά
 τοι παλλογεῖν μὲν ἔργον οἰηθεῖς, μὴ ἀναμνήσαι δ' αὐτῶν
 ἀλυσιτελές, ὅποιόν τι ἢ διάγνωσις, καὶ αὐθις ἔφη, ῥυπὴν
 οὐκ ἦντον ποριζόμενος τοῖς λόγοις ἢ τῇ τῶν σπουδαίων
 ἡλικίᾳ προθυμία. 6. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὧδε κείσθω, μὴ 30
 πᾶνν χρεῶν ὄν τὸν περὶ τούτου μὴκύνων λόγον. ἡμεῖς δ'
 ἐπεὶ φθάσαντες ἔφημεν περὶ τοῦ κατὰ φύσιν ἐν πᾶσιν
 οὖρου ἐν τῷ πρὸ τούτου λόγῳ, ἔτι γε μὴν περὶ ποσότη-
 τος χίματος καὶ προσίτι χρωμάτων, λείποιτ' ἂν ἴσως ἐν-

ταῦθα φάναι περὶ τε τῶν ἐν τῷ χύματι φαινομένων συ-
στάσεων καὶ περὶ τῶν ἐν τοῖς οὖροις ὑφισταμένων καὶ
προσέτι τῶν ἐν τοῖς παρυφισταμένοις διαφόρως τε θεωρη-
μένων, ἔτι τε πομφολύγων, καὶ ἄλλοιων τινῶν τῇ ἐπιφρα-
5 νείᾳ νηχομένων καὶ πρὸς τούτοις εἴ τι ἕτερον ἐξήτηται
περὶ τὰ οὖρα.

Κεφ. α'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν κατὰ τὰ οὖρα συστάσεων διαγνώσεως.

1. Πέψεως τοίνυν τῷ φλεβώδει γένει ἠγησαμένης
προσηκόντως, σύμμετρος ἂν ὀφθεῖη ἢ σύστασις· καθ'
10 ὅσον δ' ἂν αὐτῆ τοῦ δρόντος ἔλλειψη καὶ ἡ σύστασις δια-
πεπτωκνῖα ἂν ὀφθεῖη τοῦ συμέτρου. 2. Ἀπεψίας γὰρ
ἠγησαμένης τῷ φλεβώδει γένει αἱ διάφοροι συστάσεις γί-
νονται. 3. Ἐπεὶ δὲ ἡ τυχοῦσα ἀπεψία ἢ δι' ἀτονίαν γί-
νεται τῆς ἐμφύτου δυνάμεως, ὑφ' οἰασθήτινος δυσκρασίας
15 πέπονθυίας, ἢ διὰ τινὰ χυμῶν ἐπικράτειαν ἀμβλύνουσαν
τὴν φυσικὴν θερμότητα, αἱ μὲν διὰ τὴν πρώτην ἀπεψίαν
ἐπιδεικνόμεναι συστάσεις λεπταὶ που πάνυ πεφύκασι, πολ-
λὰς δ' ἂν ἴδης ἴσως ἀκριβοῦμενος τὸν λόγον διαφορᾶς κατὰ
τὸ μέτρον δηλονότι τῆς ἀποτυχίας τῆς πέψεως. 4. Αἱ δ'
20 αὖ διὰ χυμῶν τινῶν ἐπικράτειαν γινόμεναι συστάσεις
λεπταὶ που πάνυ πεφύκασι, πολλὰς δ' ἂν ἴδης ἴσως ἀκρι-
βοῦμενος τὸν λόγον διαφορᾶς κατὰ τὸ μέτρον δηλονότι
τῆς ἀποτυχίας τῆς πέψεως. 5. Αἱ δ' αὖ διὰ χυμῶν τινῶν
ἐπικράτειαν γινόμεναι συστάσεις παχύτεραι πως ἀναλόγως
25 φαίνονται ταῖς ἐπιγινόμεναις τῆς πέψεως διαμαρτίαις.
6. Τὰ δ' αὐτὰ ποιήσαιεν ἂν αἱ τε ἐμφράξεις τε καὶ ἐπὶ
πλέον τῶν πόρων ἀποφράξεις. ἐκεῖ μὲν γὰρ οἷον στενοχω-
ρουμένης τῆς ὕλης ἀμπέσχεται τὰ παχύτερα, ὥστ' ἐντεῦ-
θεν φαίνεσθαι λεπτὰ τὰ διουρούμενα. 7. Ἐνταῦθα δ'
30 αὖ παχύτερα φαίνεται, ἀπωθονμένης ὥσπερ τῆς φύσεως
τῇ τῶν ἀγγείων εὐρύτητι καὶ τὰ καλῶς φθάσαντα μὴ πε-
πέφθαι. 8. Οὐ περιττὸν δ' ἂν ἴσως δόξαι, καὶ εἰ ταῦτα
προδιορισθεῖη τῷ λόγῳ· τὰ γὰρ δι' ἐνδειαν τροφῆς λεπτὰ
τυγχάνοντα ὑπόξανθα τῷ χύματι φαίνονται καὶ βραχύ
35 τι ἢ οὐδὲν παρυφισταμένων ἔχοντα, ὥσπερ τὰ δι' ἄμε-
τρον χρονίσασαν κένωσιν εἴτε γαστροῦς εἴθ' αἵματος ἢ καὶ

οὔρου ὡσπερ ἐπὶ διαβήτου, λευκά μὲν ἐστὶν ἰδεῖν καὶ λεπτά δὲ τῷ χρώματι, μικροῦ δὲ καὶ ἀνυπόστατα. τὰ παρ-
 ρωπλήσια γὰρ ἐπὶ τε τῷ ἐκ νόσου γήρα καλουμένῳ καὶ τῷ
 κατὰ φύσιν συμβαίνοντι. 9. Τὰ γε μὴν εὐληφότα τῶν
 οὔρων πάχος ἦτοι τὸν πλεονάζοντα χυμὸν ὑποδείκνυσιν,⁵
 ἢ τινα τῆς ἐπιφανείας ἐκ ψυχρότητος πύκνωσιν ἢ πέψεως
 ἀρχήν, ὡς ἐπ' ἐνίων εἴωθε συμβαίνειν νοσημάτων, ὁπόταν
 δηλονότι λεπτά τούτων οὔρα ἡγήσονται. 10. Ἀλλὰ τὰ
 μὲν τῷ χρώματι διορίζεται, τὰ δὲ τῇ ῥαδίᾳ μεταβολῇ, τὰ
 δὲ τῇ τῶν παρυφισταμένων παχύτητι. 11. Ἐνδέχεται δὲ¹⁰
 καὶ δυοῖν ἢ τριῶν ἢ καὶ πλειόνων συμπλακέντων αἰτίων
 καὶ τὰ οὔρα δεῖξαι τὴν φύσιν συμπεπλεγμένα. ἀλλὰ ἡμῖν
 ὁ λόγος νῦν οὐ περὶ συνδυαζομένων φάναι πρόκειται,
 ἀλλὰ περὶ ἀπλῶν. 12. Ἐκεῖνο μὲν γὰρ εἰς πολὺ τε ἂν
 τὸν λόγον παρατείνει καὶ δυσδιεξίτητον ἴσως δόξειε· τὸ δὲ¹⁵
 οὐχ ἦττον πρόχειρον ἢ ῥαδίον καὶ τοῖς σπουδαίοις οὐκ
 ὀλίγας τὰς ἀφορμὰς παρέχον εὖ ἔχειν κρίνειν καὶ τὰ συμ-
 πεπλεγμένως φαινόμενα τῶν οὔρων. 13. Ἀλλ' ὁ μὲν
 περὶ διαγνώσεως συστάσεως οὔρων λόγος ἱκανῶς ἂν ὧδε
 διαγνωσθεῖη ἡμῶν τε τὰ καιριώτερα εἰρηκότων καὶ τῶν²⁰
 συνετῶν εὖ πεφυκότων καὶ ἀπὸ τούτων κρίνειν τὰ λεί-
 ποντα, εἴ τι καὶ λείπεται. 14. Τὸ γὰρ ἐπιμηκύνειν τὸν
 λόγον ὡς εὐδιάβλητον ὑφορώμενος ἐκπεφυγῆναι δεῖν
 ἔκρινα· νυνὶ δὲ περὶ τῶν παρυφισταμένων προσήκον ἐστὶ
 σκέψασθαι. 15. Καὶ πρῶτον μὲν περὶ τοῦ κατὰ ποσὸν²⁵
 ἐνηλλαγμένου ῥητέον, εἴθ' οὕτως καὶ περὶ χρώματός τε
 καὶ συστάσεως, ἐτι τε λειότητος καὶ ὁμαλότητος καὶ εἴ τι
 ἕτερον συναναφαίνεται τούτοις.

Κεφ. β'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν κατὰ ποσότητα τῶν παρυφισταμένων
 διαγνώσεως.

30

1. Τὰ τοίνυν τοῖς οὔροις παρυφιστάμενα σύμμετρα
 ἢ πλείω τῷ ποσῷ τελοίη ἢ ἐλάττω, ἢ πάντη σύμμετρα.
 καὶ συμμέτρων μὲν ὄντων, εἰ σύμμετρα μὲν εἴη τῷ ποσῷ,
 οὐδὲν καιρόν, πλειόνων δ' ἢ ἐλαττόνων εἰκότως ἂν καὶ τις
 ἐπ' αὐτῶν ῥηθεῖη διάγνωσις, καὶ πλειόνων μὲν ὄντων τῷ³⁵
 ποσῷ, συμμέτρων γε μὴν κατὰ ἄλλα πολλῇ τροφῇ κε-

χρῆσθαι τὸν ἄνθρωπον ῥαδίως κατεργαζομένη ὑπὸ ῥώμης
 τῆς φυσικῆς δυνάμεως, ἀγυμνασία τε καὶ βίῳ ζῆν ῥα-
 θύμῳ καὶ ἀπλῶς δηλονότι κεχρησθαι, ὅσα τρέφειν καὶ πι-
 αίνειν εἴωθε τὸν ἄνθρωπον. 2. Ἔστι δ' ὅτε καὶ μετρία
 5 τις τῆς καθόλου διαπνοῆς ἐπίσχεσις καὶ οὐκ εὐδίοδος τῶν
 λοιπῶν φυσικῶν ἐκκρίσεων τρόπος· τσαῦτα δὲ προβάλλε-
 ται τὰ παρυφιστάμενα· διὰ τὰναντία δ' αὐτῶν ἐλάττω
 ἂν ἐπισυμβαίη τὰ παρυφιστάμενα, ὡσπερ καὶ διὰ τὰ σύμ-
 μετρα καὶ τὰ παρυφιστάμενα σύμμετρα. 3. Λεπτὰ δὲ
 10 ὄντα τῆ συστάσει τὰ παρυφιστάμενα, κἂν τε πλείω ἢ κἂν
 τε ἐλάττω, κἂν τε καὶ σύμμετρα τῷ ποσῷ δηλονότι, οὕτω
 μαθεῖν ἐστίν, ὡς ἐνίοτε μὲν ὤμου χυμοῦ λεπτυνθέντος
 πάνυ πέφυκε σύμβολον· γνοίης δ' ἂν ἐντεῦθεν. 4. Εἰ
 γὰρ μετρίως διακινούης τὴν ἀμίδα, αὐτὰ τε μετεωρίζεται
 15 καὶ ἡ λειότης ἀπέοικεν. ἐνίοτε δ' αὐτὴ ἀσθενῶς ἔχουσαν ὑπὸ
 ψύξεως τὴν τρίτην πέψιν μὴ ῥαδίως ἔχειν ἐς τὴν σύμμε-
 τρον σύστασιν ἀγαγέσθαι τὰ παρυφιστάμενα, πολλῶν δὲ
 πρότερον, ὧν ταῦτα πέφυκε περιπτώματα. 5. Διηνήνοχε
 δὲ ταῦτα τῶν προτέρων τῷ μὴ παχέως καθίστασθαι πρὸς
 20 τὸ σύμμετρον, χρόνου τε ἢ ῥώμης δεόμενα. ἢ γε μὴν ἐν
 αὐτοῖς διάφορος ποσότης τὰ μέτρια τῶν κατεργαζομένων
 χυμῶν παρίστησι.

Κεφ. γ'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν κατὰ τὴν σύστασιν τῶν παρυφισταμένων
 διαγνώσεως.

25 1. Παχέος δὲ ὄντος τοῦ παρυφισταμένου, ἦν μὴ ὄζη
 τι, καὶ ἀκριβῶς λείον ἢ, πῦρον μὲν οὐκ ἐπι αὐτῷ εἶη, ὡμοχυ-
 μίας δὲ τινος περὶ τὰς φλέβας ἀπόκομμα, ὥστε καὶ κατὰ
 τὴν ἀναλογίαν τοῦ τε ποσοῦ καὶ τοῦ πάχους ἐπιμαρτυρή-
 σαι καὶ τὸν ἀκμάζοντα χυμὸν. 2. Ἔστι γε μὴν ὅτε καὶ
 30 κριτικῶς ἐνταῦθα τῆς φύσεως ἀποκρινούσης τὸ περὶ τὰς
 φλέβας περίττωμα καὶ ἀθρόως οὕτω κενουμένης τῆς ὕλης,
 σφόδρα ὑπερβάλλοντα τὸ σύμμετρον φαίνεται τὰ παρυφι-
 στάμενα, ὥστε καὶ δέος ἐπάγουσιν οὐκ ὀλίγον τοῖς ἀγνοή-
 σαι τὴν αἰτίαν. 3. Προσδιορισθεῖη δὲ καὶ ταῦτα τῷ μὴ
 35 φαῦλα εἶναι, τότε μὴ κεκτῆσθαι χαλεπὰ τὰ χρώματα καὶ
 τῷ μετὰ τὴν ἀκμὴν τὸ πλεον δεῖνυσθαι τοῦ νοσήματος.

4. Τὰ γὰρ ἐν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ἀναβάσει φαινόμενα τοιαῦτα τῶν πυρετῶν ὑφορᾶσθαι ὡς πονηρὰ προσήκει καὶ μάλιστα εἰ μετὰ φαύλων ἐπιφαίνεται τῶν χρωμάτων.
 5. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τῷ προγνωστικῷ ταμιευέσθω, ἐκεῖ γὰρ ἴσως εἴποιμεν ἄν, θεοῦ διδόντος, περὶ τούτων. 6. Προσ-
 ἀποδοτίον δὲ κάκεινο τῷ λόγῳ, ὃ δὴ τοῦ μὲν αὐτοῦ γέ-
 νους τῆς ὁμοχυμίας πέφυκε. διενήνοχε δὲ τῶν ῥηθέντων
 τῷ γλισχρον εἶναι καὶ μιξῶδες, ἐξεταζόμενον οὐκ ὀλίγας
 ἔσθ' ὅτ' ὀδύνας ἐμποιεῖ ἀνθρώπῳ στηριχθέν πον περὶ τὰ
 οὐρητικὰ ἀγγεῖα. 7. Εἰκάσαις ἂν ἰδὼν πῦν· διενήνοχεν 10
 ἐκείνου μέντοι τῷ τε μὴ ὄξειν καὶ πάνυ τυγχάνειν γλι-
 σχρον. 8. Τὸ γὰρ τοι πῦον καὶ αὐτό τινα γλισχροτητα
 κεκτημένον τῆς ἐπὶ τῷ ῥηθέντι ἤδη ὁμῶ χυμῶ λείπεται,
 διαγιγνώσκεται δ' ἔτι τὸ πῦον τῷ τε προηγῆσασθαι πη ὀδύ-
 νην καὶ αἷμα ἴσως διουρηθῆναι, ἀλλὰ δὴ καὶ τῷ ἐπ' ἀν- 15
 θράκων ἐντιθεμένων βαρέως ὄξειν. 9. Καὶ ἂ μὲν ἐστὶ
 διαγιγνώναι ἐκ τε τῶν πλειόνων τε καὶ ἐλαττόνων τοῦ συμ-
 μέτρου παρυφισταμένων, κἄν τε πάχος ἔχοιεν δηλαδὴ, κἄν
 τε λεπτότητα, κἄν τε καὶ τινα συμμετρίαν τηροῖεν, ἐντεῦ-
 θέν ἐστι μαθεῖν τὸν συντετὸν λογισάμενον· ἐπὶ δὲ τούτοις 20
 ῥητέον περὶ τῶν ἐνδεχομένων συναναφανῆναι τοῖς παρ-
 υφισταμένοις χρωμάτων.

Κεφ. δ. Περὶ τῆς ἐκ τῶν λευκῶν παρυφισταμένων διαγνώσεως.

1. Τὰ μὲν οὖν εὖ πεφυκότα τῶν παρυφισταμένων
 οὐτ' ἐπιτεταμένως λευκὰ τις ἂν φαίη, οὐτ' αὖ ὑπωχρα· 25
 ἐκατέρων γὰρ διαπίπτωκε τὴν τούτων εὐληφότητα μεσότητα.
 2. Ὅποταν τοίνυν τὸ παρυφιστάμενον εἴη λευκὸν ἀκρι-
 βῶς ἢ χυμοῦ τινός ἐστι φλεγματώδους τεμμάχιον, ἢ πῦον
 ἀκριβῶς πεφθέν, ἀπὸ τινος τῶν ἐντὸς μορίων πεπονθότος
 συνεκκριθέν, καὶ διαγνοίης ἂν ταῦτα, οἷς ἔφην διακρι- 30
 νεῖσθαι τὰ τε πῦα καὶ τοὺς χυμούς. 3. Τὸ γὰρ ταυτολο-
 γεῖν ὡς περιττὸν οἶόμενος διαπέφευγα, οὐχ ἦττον δια-
 βάλλον ὡς ἄτοπον τοῦ τὰ δέοντα εἰρησθαι παραλελειφθαι
 ἐθέλοντι· τοῦτο γὰρ οὐκ ἂν τις ὡσαύτως μέμψαιτο, τοῖς
 πολλάκις ἐπ' οὐδενὶ προσήκοντι γραφομένοις. 35

Κεφ. ε'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν ὑπόχρων καὶ ὄχρῶν παρυφισταμένων
διαγνώσεως.

1. Ἐπειδὴ τούτοις τὰ τε ὑπόχρα καὶ ὄχρα τῶν παρυφισταμένων οὐκ ἀγαθὰ μὲν, ὡς ἐκπεπτωκότα τοῦ κατὰ φύσιν χρώματος, ὑπενέγκοι δ' ἂν τις ταῦθ' ὡς μέτρια ὑπὸ μετρίας δηλονότι χολῆς χρωσνύμενα περὶ τὰ βάρη καταδυομένης τοῦ σώματος. 2. Τὰ δὲ χολώδη τῶν παρυφισταμένων ἤδη καὶ φαῦλα πέφυκεν ἐπιταθεῖσαν τὴν ξανθὴν χολὴν ἐπὶ τῇ τρίτῃ πέψει σημήναντα, ὥσπερ ἐτι
10 χεῖρω τὰ ὀφρυνώδη τῶν παρυφισταμένων φαίνεται, ἐπικρατουμένης ἤδη τῆς ἀπωστικῆς τῶν πονηρῶν δυνάμεως. 3. Εἰ μὴ γὰρ ἀκράτως ἡ δύναμις ὡς οἶμαι εἶχεν, οὐκ ἂν τοιαῦτα χρώματα χυμῶν ἀλλόκοτα κατεδέξατο πολιορκουμένη ὥσπερ ὑπ' ἐφθαρμένης ὕλης.

15 Κεφ. ε'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν φαιῶν, πελιδνῶν καὶ μελάνων παρυφισταμένων διαγνώσεως.

1. Χεῖρω γε μὴν τούτων εἴη ὅσα τε φαιὰ καὶ πελιδνά καὶ μέλανα. τοσοῦτο δὲ κεκρατηκέναι φαίνονται τῆς φύσεως, ὅσῳ καὶ χεῖρω πέφυκε. 2. Καὶ τις ἂν εἰκάζων
20 πρᾶγμασι τὰ παρυφιστάμενα, πόλιν μὲν ἂν θεῖη τὴν διὰ παντός ἰούσαν φυσικὴν τοῦ σώματος οἰκονομίαν, πολιτικὸν δὲ στρατὸν τὰς τῆς δυνάμεως ἐνεργείας, νόμους δὲ τινὰς καὶ κατάστασιν τὰς γινομένας κατὰ λόγον πέψεις. 3. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς πόλεως τὸ μὲν εἰς πρόθυρα καὶ τὸν
25 ἐκτὸς περίβολον διορίσθη, τὸ δ' εἰς αὐτὸν ἐτάχθη τὸν περίβολον καὶ τὰς ἐπάλξεις, τὸ τρίτον δὲ καὶ ἔσχατον ὡς εἰς αὐτὴν τὴν ἀκρόπολιν, ἐπὶ τῇ εἰκόνι δεῖ τὴν φύσιν παραβάλλοντας τὰ κατ' αὐτὴν γινόμενα μανθάνειν. 4. Τὰς μὲν οὖν μετρίας ἀπεψίας φαίη ἂν τις παρανομίαν, ὧν
30 δὴ μετρίων οὐσῶν, βραχὺ τι ἂν τὸ κοινὸν λυμαίνοιτο, προκοψασῶν δὲ καὶ στάσις ἂν ἐπενεχθεῖη· ἂν δὲ καὶ ἐτι μᾶλλον εἰς παντελῆ καθάρσεις ἢ πόλις κατασταίη ἂν, οὕτω ταῖς ἐσχάταις τε καὶ χρονιζούσαις ἀπεψίαις ἔσθ' ὅτε
35 νίαν τῶν φυλασσόντων, ὑπ' ἐχθρῶν τῇ πόλει γίνεται, οἱ συναναδιδόμενοι φαῦλοι χυμοὶ τῷ σώματι δηλώσουσι περὶ

τὰ βάρη ἤδη χωρήσαντες. 5. Ὅποταν γὰρ ἤδη κατακρα-
 τῶντο καὶ αὐτῆς τῆς ἀκροπόλεως κατασχύωσι, τί ἂν τις
 οἰκειότερον κατασκαφῆς νομίση τῇ πόλει, πάσης ἤδη ἀπο-
 ρούσης δυνάμεως. 6. Ταῦτ' ἄρα καὶ θείη ἂν τις τῶν
 παρυφισταμένων τὰ μέλανα σημεῖα εἶναι τῶν πολεμίων
 ἐπιχειμένων τοῖς τείχεσι καὶ τοσοῦτω ἐπὶ τὰ τῆς πόλεως
 ἰσχυρότερα, ὅσῳ καὶ τὰ παρυφιστάμενα πρὸς τὸν πυθ-
 μένα χωρεῖ. 7. Οὕτως ἂν καὶ τῆς σχεδιασθείσης σοι
 εἰκότος λογίσαιο τὰ κατὰ φύσιν ἡμῖν συμβαίνοντα. ἀλλὰ
 ἐπαναληπτέον τὸν λόγον καὶ περὶ τῶν λειπομένων ὧδε 10
 ῥητέον χρωμάτων.

Κεφ. ζ'. Περὶ τῆς τῶν ὑπερύθρων καὶ ἐρυθρῶν παρυφισταμένων
 διαγνώσεως.

1. Τὰ τοίνυν ὑπερύθρα καὶ ἐρυθρά τῶν παρυφιστα-
 μένων ἀπεψίαν μὲν τινα δεικνύουσι τῆς τρίτης πέψεως δι' 15
 ἀγαθῆς ὑπερβολῆς ὕλης· μέτρια δὲ καὶ ἴσως ἀκίνδυνα.
 2. Τῆλλα μὲν γὰρ τῶν ῥηθέντων παρυφισταμένων οὐχ
 ἦτον ἀπέκνασε τῇ ποσότητι ἢ τῇ ποιότητι· ταῦτα δὲ τῇ
 ποσότητι μόνῃ τὴν δύναμιν αὐτὴν εἴωθεν ἀδικεῖν, ὡς
 δῆτα ὑφαιρουμένων ῥαδίως πρὸς ἑαυτὴν ἢ δύναμις ἐπαν- 20
 ἔρχεται.

Κεφ. η'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν ὑφαιμῶν παρυφισταμένων διαγνώσεως.

1. Ἐπὶ δὲ τούτοις αἱ ὑφαιμοὶ τῶν ὑποστάσεων φαί-
 νονται, αἱ χεῖρους μὲν τῶν ἐρυθρῶν πεφύκασι πάντως,
 ἀμείνους δὲ τῶν πελιδνῶν καὶ μελάνων. 2. Καὶ γὰρ μηδὲ 25
 κατειργάσθαι ὅλως τὸν αἱματικὸν χυμὸν σημαίνουσιν,
 ἀλλ' εἰ μὲν δια πλήθος, ἀτονούσης τῆς δυνάμεως, τοῦτο
 γίνεται, ἀνεκτὸν ἂν ἴσως δόξῃ καὶ φέροι ἂν τοῦθ' ὁ ἄν-
 θρωπος, χρόνον μὲντοι δεηθεῖς ἐς ὑγίανσιν οὐκ ὀλί-
 γον· εἰ δὲ δι' αὐτῆς τῆς φυσικῆς δυνάμεως ἀτονίαν καθ' 30
 αὐτὴν συμβάσαν, τοῦτο τῶν ἐσχάτων κακῶν ἀπαγορεύειν
 μὲν κατηγοροῦν τὴν δύναμιν τὰ ἑαυτῆς ἐργάζεσθαι, ἀπο-
 λύνει δὲ τοὺς μάλιστα λυσιτελεῖν χυμοὺς τῷ ζῳῷ εἰωθό-
 τας. 3. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν διαγνοίης ἂν πρὸς τε τὰς προη-
 γησαμένους καὶ οὕσας πέψεις ἀποσκοπήσας, πρὸς τε τὴν 35

ἔξιν τε καὶ ἡλικίαν τοῦ κάμνοντος καὶ ὥραν τε καὶ διαί-
ταν, καὶ αὐτὴν δὴ τὴν εὐφορίαν. 4. Οὐχ ἦττον γάρ
τῶν ἄλλων καὶ ταῦτα εἰώθεσαν λυσιτελεῖν ταῖς διαγνώ-
σεσιν, ὥστε καὶ ταῦτα πειραῖσθαι θέμις ἐκμελειᾶν τὸ
ἔργον τὸ διαγνώσκειν ἀσφαλῶς ποιούμενον.

Κεφ. θ'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν ὀροβοειδῶν, πιτυροειδῶν, πεταλωδῶν τε καὶ
κριμνωδῶν ὑποστάσεων διαγνώσεως.

1. Νυνὶ δ' ἂν εἴη προσήκον γράναι περὶ τε ὀροβοει-
δῶν καὶ πιτυρώδων ὑποστάσεων, καὶ προσέτι πεταλω-
10 δῶν καὶ κριμνωδῶν, ὅτι τούτων ἐκάστη διασημαίνεται.
2. Ὅποιαί τοίνυν τῷ εἶδει πεφύκασιν, ἐκ τοῖς περὶ διαφο-
ρᾶς οὖρων ἔφθημεν εἰρηκότες· νῦν δ' ἐπιθήσομεν τὰς
διαγνώσεις οὕτω πως προαγαγόντος ἡμᾶς τοῦ λόγου. 3. Αἱ
τοίνυν ὀροβοειδεῖς τῶν ὑποστάσεων τοῖς οὖροις ἐπιφαίνον-
15 ται, ὁπόταν ἤδη τῆς πιμελῆς τακείσης καὶ ἡ σὰρξ αὐτὸ
δὴ τοῦτο πάσχειν ἄρξαιτο. 4. Οὐ δεῖ δὲ λανθάνειν ὡς
ἐνίοτε καὶ τῶν νεφρῶν μόνων τὸ πάθος αἱ ὀροβοειδεῖς
τῶν ὑποστάσεων τοῖς οὖροις ἐπιφαίνονται, ὁπόταν ἤδη
τῆς πιμελῆς τακείσης καὶ ἡ σὰρξ αὐτὸ δὴ τοῦτο πάσχειν
20 ἄρξαιτο. 5. Οὐ δεῖ δὲ λανθάνειν ὡς ἐνίοτε καὶ τῶν νε-
φρῶν μόνων τὸ πάθος αἱ ὀροβοειδεῖς τῶν ὑποστάσεων
διαφαίνουσι πλὴν ἄλλ' ἔστιν ὡδέ πη διορίσασθαι τῷ λόγῳ,
ἵνα μὴ τις ἀπάτη τοῖς ἀπειροτέροις ἐγγίνηται. 6. Ἐπι-
μὲν οὖν τοῦ διόλου πυρέσσουσι καὶ τοῦ παντὸς δηλοῦσι
25 σώματος σύντηξιν, ἐπὶ δὲ τοῖς μὴ πυρέσσουσι τῶν νε-
φρῶν μόνον τελεῖν τὸ πάθημα. 7. Προσδιορισθήσεται δὲ
ταῦτα μὴ ταῖς πέψεσιν· αἱ μὲν γὰρ ἀπεψίαι τοῦ παντὸς
σώματος τὴν τηκεδῶνα σημαίνουσιν· αἱ συναναφαινόμε-
ναι δὲ πέψεις τῶν νεφρῶν μόνων. 8. Λοιπαὶ δὲ φαῦλαι
30 ὑποστάσεις αἱ πιτυρώδεις οὕτω καλούμεναι, χεῖρους μὲν
τῶν ῥηθειῶν, ἐλλείπουσαι δὲ ἐς φανλότητα τῶν πεταλω-
δῶν· φαίνονται δ' ἂν τοιαῦται, ὁπόταν ἐν τῷ βᾶθει τῶν
ἀγγείων ὁ πυρετὸς κατασκήψῃ. 9. Δεῖ γε μὴν καὶ τούτου
μεμνηῖσθαι, ὡς ἔστιν ὅτε καὶ μόνῃς τῆς κύστεως πασχού-
35 σης σύμβολον γίνεται· διορισθήσεται δὲ καὶ αὕτη πέψει
τε καὶ ἀπεψίαις, ἀπυρεξίαις τε καὶ πυρετοῖς, ὥσπερ δῆτα

καπὶ τῶν ὀροβοειδῶν φθάσαντες ἐξεθέμεθα. 10. Τὰς γε μὴν τῶν ὑποστάσεων πεταλώδεις μαθεῖν ἔστι γινόμενας, ὅποταν καὶ στερεῶν αὐτῶν ὁ πυρετὸς προοίκων ἄψηται· ἃ δ' ἐπὶ τῶν πεταλωδῶν ὑποστάσεων εἴρηται, ταῦτα μαθεῖν ἔστι καὶ ὧδε. 11. Ἡ γὰρ τοι τοῦ παντός τὸ πάθος νομίζεται σώματος, εἴπερ οἱ τε πυρετοὶ καὶ αἱ ἀπεψαῖαι ἐνεισιν, ἢ μόνῃς αὐτῆς τῆς κύστεως, ὅποταν δηλαδὴ ἀπυρεξία μὲν τὸν ἄνθρωπον ἔχη. 12. Πέψις δ' ἐν τοῖς οὖροις δείκνυται· ἐπὶ δὲ ταῖς τρισὶ ταύταις φάυλαις ὑποστάσεσι ταῖς ῥηθείσαις χειρίστη καὶ ταύταις ὑπερβάλλουσα φαίνεται ἢ κριμνώδης, τοσοῦτον διενέγκασα τούτων τῆ φανλότῃ, ὅποσον αὐτῇ τῆ νεκρώσει προσώκειεν. 13. Ἐπὶ γὰρ τῶν τριγῆ διαστατῶν σωμάτων ὁ πυρετὸς τομὴν πεφθακῶς τὰς κριμνώδεις ταύτας ὑποστάσεις τετέλεκεν. 14. Ἄλλ' οὖν ἔστι κἀναυῖθα διορίσασθαι τὰς κριμνώδεις τῶν ὑποστάσεων τοῦ κατοπηθέντος αἵματος. 15. Εἰ μὲν δὴ λευκὰ τὰ παρυφιστάμενα εἴη, τῶν κριμνώδων ὑποστάσεων τοῦτο σημεῖον· ἐρυθρὰ δὲ τοῦ κατοπηθέντος αἵματος σύμβολον καὶ δεῖ τὸν σννετόν καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπισημένον ἀκριβῶς καταστοχάζεσθαι τῶν ῥηθέντων, καὶ οὕτω λέγειν τε καὶ πράττειν ὅ, τι προσῆκον, καὶ δις καὶ τρίς καὶ πολλάκις, εἰ δίδωσιν ὁ καιρὸς, προδιασκεψάμενον, εἰ μὴ πῶ ἢ πρώτῃ τοῦτο ἐπιδοίῃ ἐφοδος, προσεπινοοῦντα δηλονότι τὸ ἀδιάπτωτον. 16. Τῷ μὲν γὰρ τάληθους διαπεπτικότη, πρώταις ἐφόδοις κριναί τε καὶ πράξιαι σπουδάσαντι, γελῶς ἂν παρομαρτήσῃ· τάχα δ' ἂν νοσεῖν καὶ ἄγνοιαν καταψηφισθεῖη. 17. Τῷ δὲ προσεπισκεμένῳ καὶ ἀκριβῶς συνωρακότι τό τε τάληθῆ λέγειν ἔποιτ' ἂν καὶ τὸ πείθεσθαι τοὺς κάμνοντας αὐτῷ γενήσεται. 18. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν, εἰ καὶ ἐκ παρόδου, ἀποχρώντως οἶμαι λέλεκται. οὐ δεῖ δὲ λανθάνειν ἡμᾶς, ὡς ἐνίοτε χυμοὶ τινες πρὸς τὸν τῆς ἀμίδος καθιζάνοντες πυθμένα καὶ ἤδη λεπυνθέντες τε καὶ διαστάντες ὑπὸ παχίος πνεύματος, κατοπηθέντες δὲ καὶ συστάντες φαντασίαν τινὰ δεικνύουσι τῶν ῥηθείσων ὑποστάσεων, ἀλλὰ ταῦτα ῥαδίως ἂν διαγνοίης τῷ τε προηγῆσασθαι πλεῖον ὑποστάσεων πάχος καὶ τῷ ταύτας κατὰ βραχὺ μετεωρίζο-

μίνας πέτεσθαι τε καὶ διασκεδάννυσθαι. 19. Αἰ δὲ ῥη-
θεῖσαι φαῦλαι τῶν ὑποστάσεων αἰ μὲν πλήθος καὶ πάχος
ἐπικτῶνται, τὸ πλέον δὲ τὸν τῆς ἀμίδος τηροῦσι πυθμένα
κατὰ μηδὲν διαλάττουςαι. 20. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ῥη-
θεῖσῶν ἀρκούντως ἂν ἔχῃ ὧδε· ἐπόμενον δὲ φάναι καὶ
περὶ τῆς ἀνακεκραμένης ἀγαθῆς ὑποστάσεως φαύλοις τισὶ
καὶ ἀπέπτοις κόμμασι χυμῶν οἶων δῆτινων.

Κεφ. ι'. Περὶ τῆς ἐν τῶν συμμιγμένων παρυφισταμένων διαγνώσεως.

1. Καὶ γὰρ τοι ἔσθ' ὅτε ψήγματα τινα συνεπιθεω-
ροῦνται τοῖς παρυφισταμένοις ἢτοι πρὸς τὸ πυρρὸν ἀπε-
στραμμένα ἢ πρὸς τὸ λευκὸν ἢ τι παραπλήσια. 2. Ἀλλὰ
ταῦτα πλείω μὲν ὄντα ἡμίπεπτον μὲν τὴν ὕλην δείκνυ-
σιν, ἐκείνον δὲ τὸν χυμὸν ἐν τῷ βάθει πλεονάζειν τε καὶ
συγκάεσθαι, οὗ ψήγματα τοῖς παρυφισταμένοις συννηγό-
μενα, ἐλάττω δέ, μετριοτέραν μὲν τὴν τοιαύτην κακοχυ-
μίαν δείκνυσι, πονηρὰν δὲ τινα διαίταν ἐπιγεννήσαι ταῦτα.
3. Ἀντίστραπτται δ' αὖ ὧδε τὸ πρῶγμα ἐπὶ τῷ τοῦ μεγέ-
θους λόγῳ· ὅσῳ μὲν γὰρ ἢ μείζω τὰ τεμμάχια καὶ τὴν
ἐντὸς τῶν φλεβῶν σύγκουσιν ἐλάττω δηλοῖ, ὅσῳ δὲ ἐλάττω,
καὶ τὴν θερμότητα μείζονα. 4. Καθ' ἣν ἂν ἡμεῖς αἰτίαν
τοῦ λόγου προϊόντος ἀποδώμεν· τὸ γὰρ νῦν ἔχον περὶ
διαγνώσεως μόνον εἰπεῖν προὔθεμεθα· ἐνίοτέ γε μὴν καὶ
οἶον τρίχες ὑπόλευκοι, παλαιστιαῖοι καὶ μείους τε καὶ μεί-
ζους συναναφαίνονται τοῖς παρυφισταμένοις, αἰ δὲ τι πά-
θος ὀφθεῖσαι τῶν νεφρῶν ὑπαγορεύουσι. 5. Τῶν οὖν
συναναφαινομένων τοῖς παρυφισταμένοις ἑτεροειδῶν σα-
μάτων πλείονων ὄντων καὶ διασκεδασθέντων ὑφ' οἷας δῆ-
τινος αἰτίας ἐς τὸ κύτος τοῦ χύματος, ὀδύναι λαμβάνουσι
τὸν ἄνθρωπον ἐνσπαρμέναι τῷ σώματι, ὥσπερ δῆτα καὶ
ἡμεῖς πού τεθεάμεθα ἐπὶ τινος γυναικὸς ἐλκώδη κόπον
αὐτόματον νοσοῦσης, ἐφ' ἑτέρας δὲ χρονίως τὰς ἀρμονίας
ἀλγούσης. 6. Ἀλλὰ τῆς μὲν προτέρας τὰ οὖρα πλείω τε
καὶ παχύτερα τὰ συμφερόμενα τοῖς παρυφισταμένοις εἶχε,
καὶ μικροῦ δεῖν πιτύροις ἔοικε παντὶ πλανώμενα τῷ χύ-
ματι ἤδη καὶ αὐτῷ πυρρῷ τυγχάνοντι. 7. Τῆς δὲ λεπτῆς
ὑπόλεπτον μὲν καὶ λευκόν, ὀλίγον τοῦ κατὰ φύσιν κατὰ

ούστασιν τε καὶ χροιάν λειπόμενον· μείω δὲ καὶ λεπτό-
 τερα ἰδοῦναι τῶν προτέρων εἶναι τὰ παρεμφερόμενα τῷ
 χύματι. 8. Ἄλλ' ἢ μὲν τὸν αὐτόματον τόπον νοσοῦσα
 ὑφ' ἡμῶν διαιτηθεῖσα τοῦ πάθους ἀπήλλακται· ἢ δ' ἑτέρα
 φάρμακον μέντοι ὑφ' ἡμῶν πεπωκέναι πέπειστο λυσιτε-
 λήσον τῷ πάθει. 9. Ἐπεὶ δ' οὐκ οἶδα ὅπως ἀνεβάλλετο
 περισχεθεῖσα δέει. οὐπω γάρ τοι ἔτυχε καὶ ὄνομα πυθο-
 μένη φαρμάκου, μὴ τοιγε ἐπεπώκει. 10. Ἦν γὰρ ἡ γυνή
 καὶ τὰλλα ἀγροικῶς ἐσταλμένη· ἐγὼ μὲν ταύτην παρῆς
 φρόνην, ὃ, τι δὲ οἱ γέγονεν ἀγνοῶ, καὶ ταῦτα λέλεκται
 οὐχ ἴν' ἐμπρέπων ἢ ὁ λόγος ταῖς ἱστορίαις, ἀλλ' ἴν' ὑμεῖς
 εἰδήτε, ὅποσον εἴωθε λυσιτελεῖν ἐπίσκεψις ἀκριβῆς τῶν
 οὔρων. 11. Ταῦτά τοι βουλευσαίμην ἂν καὶ ὑμῖν ἡδέως,
 ὅσοι τῇ περὶ οὔρων ἐντροφαῖς πραγματεία καὶ πρὸ ταύτης
 τῇ εἰδήσει τῶν ὀσημέραι γινόμενων ἐπ' ἀνθρώποις κάμνουσι
 καὶ ταῦτα προσεπισκοπεῖν, οὐκ ὀλίγα συνεισενεγκεῖν δυνά-
 μενα τῇ τέχνῃ· ἐφ' αἷς γε μὴν αἰτίαις ταῦτα γίνεταί,
 ἐροῦμεν τοῦ θεοῦ παρεσχηγός, ἐν οἷς ἂν λόγοις περὶ
 αἰτίας οὔρων γράψομεν. 12. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν
 συμπεπλεγμένως φαινομένων παρυφισταμένων, περὶ δὲ
 λειότητος ὧδέ πη φάναι θέμις.

Κεφ. ια'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν κατὰ λειότητα τῶν ἀντικειμένων
 παρυφισταμένων διαγνώσεως.

1. Λείων τοίνυν καὶ συνεχῶν μερόντων πᾶν τῶν
 παρυφισταμένων οὐδέν τι νεώτερον ἐπιγεγενῆσθαι δηλοῖ
 τῷ ἀνθρώπῳ. 2. Τραχυθέντων δὲ καὶ οἷον διασκεδασθέν-
 των, οὐκ ὀλίγη τις ταραχὴ τεκμαίρεται τῷ βιάθει γεγε-
 νῆσθαι τοῦ σώματος ὑπὸ τινος νόθου καὶ βιαίου πνεύ-
 ματος, ὃ δὴ διακινῆσαν οὕτω τὴν ἄλλην διελίκμησε κατὰ
 τὴν τοῦ πνεύματος δηλονότι σφοδρότητα, ὡς ἐντεῦθεν
 συμβαίνει καὶ ὅπερ ἤδη εἴρηται. 3. Ἄν τι τύχη πᾶν
 ὤμῳ συμπεπλεγμένον τοῖς παρυφισταμένοις πρὸς τὰ πέ-
 ρατα τοῦ σώματος εὐθούμενον τῇ βίᾳ τοῦ πνεύματος,
 τῇ τῆς παχυμεροῦς ὄλης στενοχωρία οὐκ ὀλίγην αἰσθησὶν
 ἀλγηδόνος γενέσθαι καὶ καθ' ὅσον μὲν τὰ ἀνομοιομερῆ
 ταῖς παρυφισταμέναις συστάσει πεπλεονέκτημε, καὶ ἡ τοῦ

ἀλλοις αἰσθησις γίνεται. 4. Καθ' ὅσον δ' αὖ ἐπὶ πλέον
διανεμένηται τῷ κύτει τοῦ χύματος, καὶ τὴν ἐπὶ πλείω
μέρη τοῦ σώματος ἀλγεινὴν γνοίης ἂν αἰσθησιν. μάθους
δ' ἂν ἴσως καὶ τὰς αἰτίας ἀκριβέστερον ἐν τοῖς περὶ αἰτίας
5 οὕρων λόγοις. 5. Καὶ τὰ μὲν οὕτω τραχυνόμενα τῶν
παρυφισταμένων, οὕτω τυγχάνοντα διάφορα, καὶ τὰς ἐπ'
αὐτοῖς διαφόρους ἂν διαγνώσεις σχοίη, ὥσπερ καὶ τὰ συν-
ιζάνοντα καὶ συμπιλούμενα πρὸς ἑαυτὰ τῶν παρυφιστα-
μένων παχυμέρειάν τινα τῆς ὕλης ἐπισημαίνει δυσμετά-
10 βλητον, τῇ τῆς γλισχρότητος ἐπιπαρτυρουμένην ποιότητα,
ὥστε καί, καθ' ὅσον ἂν τόπον ταῦτα χρονίσωσι τοῦ χύ-
ματος, καὶ τὴν ἐπ' ἐκείνῳ τοῦ σώματος διάθεσιν χρονίσει
φάσκουσι, καὶ μᾶλλον εἰ πολλῶ γλίσχρα ταῦτα τυγχάνουσι
ἐξ αὐτῆς τῆς ὕλης ἔχοντα τὸ δυσμετάβλητον. 6. Ἄλλ' ὁ
15 μὲν περὶ λειότητος καὶ τῶν ἀντικειμένων ταύτη λόγος καὶ
ὡς ἂν διαγνωσθεῖ τῷ συνετῷ· νυνὶ δὲ λέξωμεν καὶ περὶ
τῶν τοῦ παρυφισταμένου τόπων διοριζόμενοι καὶ ὅσα
ἀπὸ τούτων ἔξεστιν εἰδέναι τῷ τὴν περὶ οὕρων θεωρίαν
μνουμένῳ.

20 Κεφ. ιβ'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν κατὰ τόπον παρυφισταμένων διαγνώσεως.

1. Ὅτι μὲν οὖν τῶν παρυφισταμένων τὰ πρὸς τὸν
πυθμένα χωροῦντα ὑποστάσεις λέγεται, τὰ δὲ ἐπαιρόμενα
πρὸς τὸ τῆς ἀμίδος μέσον ἐναιωρήματα, νεφέλαι δ' αὖ
ὅσαι πρὸς αὐτὴν ἰκνεῖται τὴν περιφάνειαν, ἐν τοῖς περὶ
25 διαφορᾶς οὕρων εἴρηται ἀκριβέστερον, ὥστ' οὐ δεῖ τὸν ἐπ'
ἐκείνοις λόγον καὶ ὡς μὴ κύνειν. ὅσα δ' ἐφ' ἐκάστῳ λέγε-
ται τῶν τύπων, νῦν πως ἰθῦναι θέμις. 2. Αἱ τοίνυν
πρὸς τὸν πυθμένα ἰζάνουσαι ὑποστάσεις, ἀγαθαὶ μὲν
οὔσαι καὶ σύμμετροι, οὐδέν τι καινὸν σημαίνουσιν, ὡμαί
30 δ' αὖ οὔσαι καὶ διάφοροι τῷ μὲν εἶδει φράζουσι τὴν πο-
νηρίαν, τῷ δὲ τόπῳ φαίνουσι πολλὴν ῥαθυμίαν τῆς φύ-
σεως μὴ διανισταμένης πρὸς τὴν τῶν λυπούντων ἀνα-
τροπήν, ὥστε καὶ χρόνου ὡς δεῖ σκοπεῖν καὶ ῥώμης.
3. Σκοπεῖν γε μὴν χρεῶν εἰ μὴ προσίσχοντο τῷ πυθμένι
35 προσπεφυκνῖαι· ἄλλως δὲ λεπταὶ τυγχάνουσιν, αὐταὶ γὰρ
εἰσιν αἱ ῥηθεῖσαι τοῦ τρίτου τόπου τῶν ὑποστάσεων

τυγγάνειν ἐν τῷ περὶ διαφορᾶς οὔρων λόγῳ· οὐ μετρίαν
 δ' ἄρα αἱ τοιαῦται τῇ κεφαλῇ τὴν βλάβην σημαίνουσι,
 λόγον ἔχουσαι νεφελῶν. 4. Αἱ δὲ μετεωρισθεῖσαι φαῦλαι
 μὲν οὔσαι μετριώτεραι τῶν ὑφιζανουσῶν πεφύκασι τῇ
 τόπον διαφορᾶ, τᾶλλα δὲ ἀγαθαὶ τυγγάνουσαι κατὰ τὸν
 τόπον μόνον τοῦ τελείως ἀγαθαὶ τελεῖν λείπονται, ὑπὸ
 νόθου πνεύματος κουφιζόμεναι. 5. Τῶν δ' ἐπινεφελοῦ-
 μένων αἱ μὲν ἀγαθαὶ πάντη διὰ τοῦτο καταπίπτουσιν οὐ
 μέτριον ὄν πρὸς ἀπόστασιν τοῦ κατὰ φύσιν τόπου, ὥστε
 δεῖ καὶ πλείονος προσδεῖν ὡδὶ τοῦ χρόνου· αἱ δ' αὖ φαῦ- 10
 λαι τοσοῦτῳ μετριώτεραι δοκοῦσι τῶν λοιπῶν, ὅσῳ καὶ
 τοῦ τόπου τοῦ κατὰ φύσιν ταῖς κατὰ φύσιν ὑπεχώρησαν
 ὑποστάσει. 6. Κοινῷ γὰρ ὥδε δεῖ λόγῳ περὶ τούτων
 συνιέναι, ὡς τὰγαθὰ τῶν παρυφισταμένων ἀπὸ μὲν τῶν
 ἀνωθεν πρὸς τὰ κάτω χωροῦντα δεῖ προσίεσθαι. τούτων- 15
 τίων δ' αὖ, ἀποτρέπεσθαι· τὰ δὲ φαῦλα κρεῖττον ἀφί-
 στασθαι τοῦ πυθμένος ἢ πρὸς αὐτὸν χωρεῖν. 7. Καὶ τὸ
 μὲν κατὰ διαφέροντας τόπους τοῦ χύματος παρεμφερόμε-
 νον παρυφιστάμενον ὡδ' ἂν, οἶμαι, διαγνωσθεῖη· σκέπτε-
 σθαὶ γε μὴν ἀκριβῶς προσήκει τῶν παρυφισταμένων τὰς 20
 διαφορὰς. 8. Τῶν μὲν γὰρ κατὰ φύσιν ἐπὶ τὴν ἐπιφά-
 νειαν φερομένων, ἐπὶ πολλῷ τῷ πνεύματι ὠθουμένων,
 οὐκ ὀλίγην ἂν τις καὶ περὶ κεφαλὴν χειρίστην διαγνοίη
 διάθεσιν, ὥσπερ αὖ ἐπὶ τῶν ἐναιωρουμένων περὶ τὰ ἀνά- 25
 λογα τοῦ σώματος μέρη τοῦ παντός ἐν οὔροις διαστήμα-
 τος ἀναλογοῦντος τῷ τοῦ σώματος διαστήματι. 9. Τῶν
 δὲ νόθων ἅμα καὶ παρὰ φύσιν παρυφισταμένων χεῖρω δὴ
 καὶ τὰ συμβαίνοντα πρὸς τὸν πυθμένα χωροῦντων, ὥστ'
 ἀκριβῶς προσήκει τὰς διαφορὰς μανθάνειν. 10. Ἐνίοτε
 γὰρ ἤδη χυμοὶ πεπτόμενοι καὶ πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν αὐ- 30
 τὴν χωροῦντες ἔμφασιν μὲν προὔξηνσαν τοῖς ἀπειροτέ-
 ροις ἀγαθῶν παρυφισταμένων. 11. Οἱ δ' ἐπιθίντες τὰς
 ἐπὶ τοῖς πεπεμμένοις παρυφισταμένοις προρρήσεις πολλῷ
 δήμαρτον τοῦ σκόπου, ἀλλὰ τοῦτο μὲν τοῦ προγνωστικοῦ
 μᾶλλον ἴδιον, ὥστε δεῖ τὸν λόγον ἐκείσε ταμιεύεσθαι. 35
 ἡμεῖς δ' ὥσπερ ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς ἀρξάμενοι λέγωμεν.

II.

5

Καφ. εγ'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν κατὰ τὰ οὖρα πομφόλυγων διαγνώσεως.

1. Ἐπειδήτιερ ἐν τοῖς οὖροις τεθεώρηται οὐκ ὀλίγαις ἐπινηχόμεναι πομφόλυγες διάφοροι τῷ σχήματι καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῇ ποσότητι, καθὼς περὶ διαφορᾶς οὖρων ἐξεθέμεθα, περὶ τούτων νῦν ἀκριβέστερον ἀποδοτέον καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς νομιζόμενας διαγνώσεις, ἵν' ὥσπερ κατ' ἀριθμὸν τοῦ λόγου προβαίνοντος συνθήκη τις ἀποδοθῆι εὐήγος. 2. Ἐπεὶ δὲ καὶ μετὰ διαφορῶν αὐταὶ χρωμάτων εἰώθασι συνίεναι, μετὰ τε γὰρ ὑπολεύκων καὶ ὠχρῶν πυρρῶν τε καὶ ὑπερύθρων ἴσως συναναφαίνεσθαι πεφύκασιν· οὔτε γὰρ τοῖς ἄγαν λευκοῖς συνδιαθεῖεν ἄν, οὔτε τοῖς τῶν ὑπερύθρων ἐπέκεινα χρώμασιν, ἅτε δηλονότι ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν ἐπικρατουσῶν ποιότητων μὴ δυναμένων τοιούτων ἀποτίκεσθαι πνευμάτων. 3. Πνεύματος γὰρ αὐταὶ νόθου σύμβολα, καθὼς ἐν τοῖς περὶ αἰτίας οὖρων γράφομεν. 4. Αἰεὶ που δὴ καὶ ταῦτα μανθάνειν οὐκ ὀλίγα ταῖς ἐπὶ ταῖς πομφόλυξι συντείνοντα διαγνώσεις. 5. Αἰ μὲν οὖν περὶ στεφάνην μόνην ὀλοκλήρως περιδεδραμηκυῖαι πομφόλυγες, ἂν που τύχη καὶ τὸ τοῦ χύματος κατακεχωῶσθαι χρῶμα, μείζω σηματοῦσί σοι τὴν διάθειν, κεφαλῆς οὐ μέτριον ἄλγος ὑπαγορεύουσαι. 6. Αἰ δὲ διεσπαρμένως περιῶσαι τὴν στεφάνην, ὑπ' ἀσθενεστερας μὲν αἰτίας γεγένηται, τὰ παραπλήσια δὲ σημαίνουσι, καὶ τοσοῦτῳ μείζους φέρουσιν αὐταὶ τῇ κεφαλῇ τὰς ἀλγηδῶνας, ὅσῳ καὶ μετὰ πυρρωδετέρων ἐπιφαίνονται τῶν χρωμάτων πολλὴν τὴν τοῦ λυπούντος πνεύματος δριμύτητα καταγγέλλουσαι. 7. Αἰ δὲ μετὰ λευκῶν χρωμάτων καὶ τῶν ἐγγύς λευκῶν πομφόλυγες συνιστάμεναι περὶ τὴν στεφάνην βραχὺ τι ἢ οὐδὲν σημαίνουσιν ὀδονῶδες τῇ κεφαλῇ, καὶ μᾶλλον, ὅσῳ λευκὰ τυγχάνουσι τὰ χρώματα. 8. Κἂν μὲν οὖν λευκὰ τὰ οὖρα τότε εἴη, καὶ οὐ πεπεμμένα πάντῃ τὰ παρυφιστάμενα κέκτηται, τὴν τοῦ φυσικοῦ θερμοῦ ἂν ἴσως γνοίης ἀρρωστίαν τούτων πρόξενον· εἰ δὲ παχέα πάντῃ, τοῦ κατ' ἐκεῖνα χυμοῦ τὰ πνεύματα ἔγγονα. 9. Ἐπὶ γε μὴν τῶν λεπτῶν τε καὶ ἀνυποστάτων ἐμφραξις ἂν μᾶλλον τῶν νεφρῶν διαγνωσθῆι, καὶ περὶ μὲν τῶν κατὰ τὴν στεφάνην μόνον πομφόλυγων τοιαῦτα

ἂν τις διαγνοίη. 10. Ἐπεὶ δ' ἐνίοτε πρὸ τῆς στεφάνης καὶ περὶ τὸ μέσον τῆς ἐπιφανείας συνηγμέναί τινες συνίστανται πομφόλυγες, καὶ ταύτας οὕτω διαγινώσκειν προσήκει. 11. Ἐπεὶ περ αἱ περιοῦσαι τὴν στεφάνην ἀλγεινὴν τινα διάθεσιν τῇ κεφαλῇ ὑπεσήμενον, νῦν καὶ πρὸς τὸ μέσον αὐτὸ χωρήσασαι ἀνεσὶν τινα τῶν ἀλγεινῶν σημανοῦσιν, ὡς περ παλινδρομησάσης τῆς τὰς ἀλγηδόνας προξενούσης προφάσεως. 12. Αἱ δ' ἐπὶ ταύταις ἕτεραι πομφόλυγες ἀνωμάλως διακεχυμέναί τῇ τοῦ οὔρου ἐπιφανείᾳ, τοιοῦτο μὲν οὐδὲν τι σημανοῦσι, πολλὴν δ' ἂν ἴσως ἰο καταγνοίην ἀρρωστίαν τῆς φύσεως, καὶ μᾶλλον ὅσῳ πλείους εἴεν, ἐμφράξεις τε καὶ χυμῶν ὀμῶν πλήθος, καὶ ὅσα ἂν ἕτερα εἰκότως φαίης, καὶ ὁ περὶ προγνώσεως σοὶ ἀποδώσει λόγος. 13. Ἐφ' αἷς γε μὴν αἰτίαις αὐταὶ συνίστανται, καὶ διὰ τί μὴ μετὰ πάντων τῶν χρωμάτων, ἐν τοῖς περὶ αἰτίας οὔρων ἀποδώσομεν λόγοις. 14. Προσεπιθεῖναι δὲ τοῦτο μόνον δεῖ τῷ λόγῳ, ὅτι πολλάκις ἤρκεσαν ἂν τὰ γαδοῦ σημείου πέψεως ἐπιφανεῖσαι πομφόλυγες μὴ πρότερον ὀφθεῖσαι, ἐπιχειρούσης ἤδη δηλονότι πέττειν τῆς φύσεως. 15. Τοῖς γε μὴν γονορροεῖσι πυκνότεραι μὲν τοῖς οὔροις ἐπιφαίνονται πομφόλυγες περὶ τὴν στεφάνην. ἐνίοτε δὲ καὶ τινα συνεπιφέρεται ταύταις πάνυ βραχύτατα σωματῖα, θριξὶ τὸ πάχος ἰοικότα, οὐ μόντοι ἐπιμήκη, ἀλλ' ὅσῳ ἂν τις τὴν ἐπὶ ταῖς ῥηθείσασιν οἰηθείη πομφόλυξι διάμετρον, καὶ βραχὺ τι μείους τε καὶ μείζους εἴτε τῆς γονῆς αὐτῆς ὡς ἂν τις φαίη κόμματα καὶ τῶν νεφρῶν συντήγματα. 16. Ἄλλ' ὁ μὲν ἐπὶ ταύταις λόγος ἱκανῶς ῥηθεὶς ὡδέ πη καὶ πανέσθω· ἐπεὶ δὲ τῶν περὶ στεφάνην λόγων ἐμνήσθημεν, καὶ ταῦθ' ὡς πως ἐξευρημένα τῷ λόγῳ προσαποδοτέον.

Κεφ. ιδ. Περὶ τῆς ἐν τῶν ἑτεροχρῶν στεφανῶν διαγνώσεως.

1. Ἐπεὶ γὰρ ποτε καὶ διαπίπτοντες τὰ χρώματα περὶ τὴν στεφάνην διαφαίνεται τῆς ἀμίδος τοῦ παντός ἐν χύματι χρώματος, ὅσα μὲν μεθίσταται πρὸς τὰ προηγήστερα τῶν χρωμάτων, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀγαθῶν οὐκ εἶη, τούτοις ἀγαπᾶν ὡς ἀγαθοῖς σημείοις· ὅσα δ' αὖ εἰς

χειρῶ τῶν τοῦ χύματος, ἀποστρέφεται καὶ μᾶλλον εἰ
 πρὸς τὰ πολλῶ χωροῖη χειρῶ χρώματα. 2. Ἐπὶ πυρρῶν
 γὰρ ἤδη καὶ ἐρυθρῶν καὶ οἰνωπῶν καὶ τινων παραπλη-
 5 σίων οὖρων λευκῆς διαδραμούσης στεφάνης ἢ τινος παρα-
 πλησίας, ἀγαθὰ τοῖς οὖροις σημαίνει, ὥσπερ ἡργμένης
 ἤδη κρατεῖν τῆς φύσεως. γλωρῆς δ' αὖ καὶ κυανῆς καὶ
 χείρονος διαδραμούσης τὰναντία τούτων δεῖ τεκμαίρεσθαι,
 κρατεῖν τῶν φαύλων πειρωμένων χυμῶν. 3. Οὕτως ἔσται
 10 καὶ τῶν περὶ τὴν στεφάνην ἐμφαντικῶς οἶον ἐνδεικνυμέ-
 νων χρωμάτων διαγιγνώσκειν τὰ τοῖς ἰατροῖς προσήκοντα
 καὶ τοῖς κάμνουσιν, ἵν' οἱ μὲν ὀρθῶς θεραπευόμενοι τε-
 λοῖεν, τοῖς δὲ τὸ ἀσφαλῶς διαγιγνώσκειν γίνηται.

Κεφ. ιε'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν ἐπινηχομένων τῶ χύματι διαγνώσεως.

1. Ἐπεὶ δὲ καὶ τινὰ ἑτεροειδοῦς αἰτίας ἐπινηχεται
 15 τοῖς οὖροις ἀραγνίαις τε καὶ στίγμασιν ὡς ἐξ ἐλαιῶν ἐοι-
 κότες, καὶ ταῦτα εἰδέναι θέμις σύμβολά τινος συντήξεως
 τυγχάνοντα, ἥτοι τῶν νεφρῶν αὐτῶν μόνων, ἢ καὶ τοῦ
 παντὸς αὐτοῦ σώματος, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον μὲν ὀφθέντα,
 ἀναλύσαντα δ' αὖθις οὐδέν τι δεινὸν σημαίνουσι, ἐπίμο-
 20 νόν τινὰ δ' εἰληφότα ὡς ἀρχὴν σημαίνοντα συντήξεως
 ταῦτ' ἀποστρέφεται προσήκει.

Κεφ. ις'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν κατὰ τὴν ὁσμὴν διαγνώσεως.

1. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς δυσώδους ἀποφορᾶς τῶν οὖρων
 τῶν ἐντός τινὰ σῆψιν μερῶν ἥτοι μείζω ἢ μείω τεκμαι-
 25 ρόμεθα καὶ ταῦτα ὡδε χρὴ διαγιγνώσκειν. 2. Εἰ μὲν καὶ
 πῦόν τι τοῖς οὖροις διαφαίνεται, πρόδηλον τὸ αἴτιον· εἰ
 δὲ τοῦτο οὐκ εἶη, μέτρια δ' ἄλλα πέψεως εἶη σύμβολα,
 τάχ' ἂν τινος μορίου νέκρωσιν διασημαίνοιτο, ὥσπερ αὖ
 φαύλων τῶν ἐπὶ τοῖς οὖροις ὄντων σημείων, ἢ διὰ παν-
 30 τὸς τοῦ σώματος συνάγεται περιοῦσα νέκρωσις καὶ δεῖ καὶ
 τῆς ὁσμῆς οὕτω λογίζεσθαι. 3. Ἐπεὶ τοίνυν περὶ πάν-
 των τῶν τοῖς οὖροις γενικῶς παρρησισταμένων εἴρηται, καὶ
 αἱ ἐπ' αὐτοῖς ὡς οἶόν τε ἐξετέθησαν διαγνώσεις, νῦν ἂν
 εἶη χρῆσθαι καὶ τὰς ἐπὶ τοῖς ἀνυποστάτοις ἐπιθεῖναι τῶ

λόγῳ διαγνώσεις τὰ μάλιστα προσήκουσας τῇ περὶ οὔρων
πραγματεία.

Κεφ. ιζ'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν ἀνυποστάτων οὔρων διαγνώσεως.

1. Τῶν τοίνυν ἀνυποστάτων οὔρων τὰ μὲν καὶ πάννυ
πέφυκε λεπτά, τὰ δ' αὖ σφόδρα, ἔνια δ' ὑπερηγήσαντα
τὸ σύμμετρον τῶν μὲν συμμέτρων φαίνεται πυκνότερα·
οἱ μὲντοι γε παχέα ταῦτα ῥηθεῖη μεταξὶ τυγχάνοντα τῶν
τε συμμέτρων καὶ τῶν μετρίως παχέων. 2. Ἐπεὶ δὲ καὶ
οὐ τοῖς αὐτοῖς τὰ πάντα κέχρωσται χρώματι, (τὰ μὲν γὰρ
πάννυ λευκὰ καθέστηκε, τὰ δ' αὖ μέτρια, ὡχρὰ δ' αὖ ἕτερα
καὶ ξανθὰ καὶ οἰαδῆτινα ἕτερα· οὐ γὰρ δεῖ τὰ πάντα νῦν
καταστρωννύειν τοῖς γράμμασι πολλάκις εἰρηκότα), ὥστε
δεῖ ποθεν ἐντεῦθεν λέγειν ἀρξάμενον. 3. Τῶν τοίνυν
λεπιτοτάτων οὔρων λευκῶν πάννυ καὶ ἀνυποστάτων τελού-
των ἤτοι ἀξιόλογός τις ἔμφραξις ἐπινοεῖται τῶν ἀγγείων ἢ
τις ἐξαισία ψύξις τε καὶ ἀπεψία, μετριαζόντων δὲ καὶ
ταῦτα συμμετριάζεται. 4. Τὰ γε μὴν ὡχρὰ καὶ ὑπωχρα
ἤττους μὲν καὶ τὰς ἔμφραξεις σημαίνεται, οὐχ ἤττους δὲ
καὶ τὰς ἀπεψίας· μὴ γὰρ ἠγησαμένης πέψεως τὰχ' ἂν
οὐδὲ παρρησιάζετο εἴποιτο περιττώμα τελούν τῆς γινο-
μένης πέψεως. 5. Τὰ δὲ πυρρὰ τε καὶ ξανθὰ ἤσους
μὲν φαῖεν τὰς ἔμφραξεις· ἀπεψία δὲ ἐμποητικὰ τυγχά-
νουσιν ὡσπερ ἀπομαχομένης τῇ φυσικῇ τῆς νόθου θερ-
μότητος· ταῦτα δ' ἂν ἴσως ἀνυπόστατα ὀφθεῖεν καὶ δι'
ἀμετρίαν μὲν κόπου τε γυμνασίων, οὐχ ἥμιστα δὲ καὶ δι'
ὑλῆς ἐνδειαν. 6. Ἄ δὲ τῶν οὔρων τοῖς ἐπέκεινα τῶν ῥη-
θέντων χρώμασι κέχρωσται, ἐρυθρὰ καὶ κυανὰ καὶ οἶα
δήτινα τυγχάνοντα, τοῖς μὲν χρώμασιν ἐπιμαρτυρήσει τὴν
τῶν ἐπικρατούντων χυμῶν ποιότητά τε καὶ ιδιότητα καὶ
λέλεκται περὶ χρωμάτων ιδιότητος ἐν τῷ πρὸ τούτου λόγῳ. 7. Τῷ δὲ γε τελεῖν ταῦτα ἀνυπόστατα ἔμφραξις μὲν οὐκ
ἂν δηλοῖεν ἐπιδήλως, μάλιστα γὰρ μὴν οὐχὶ βραχεῖαν τινα
τελεῖν τὴν σηπεδόνα τε καὶ ἀπεψίαν τῷ φλεβῶδει γένει,
καὶ ποτε φλεγμονή τις ἀξιόλογος μορίων τῶν καιριοτέρων
τοιαῦτα οὔρα ἤνεγκεν οὐκ ἀπεικότως ἐκεῖσε δήπουθεν
ἐφελκομένης τῆς ὑλῆς ὡς διὰ σικνίας τινὸς τῆς ἐπισωρευ-

θείσης νόθου θερμότητος. 8. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τοῦ περι
 αἰτίας οὔρων λόγου, ὡστ' ἐκείσε μᾶλλον θέμις εἰπεῖν φυ-
 λάττειν. τὰ νῦν δὲ τῶν ἐξῆς ἐχόμενοι λέγωμεν. 9. Καὶ δὴ
 τὰ ἀνυπόστατα τῶν οὔρων αἰεὶ μὲν ὡς ἴσμεν φραῦλα πέ-
 5 φκε πολλῶ λειπόμενα τοῦ κατὰ φύσιν· τοσοῦτον δ' ἀλλή-
 λων διαφέρουσιν ἐς κακίαν, ὅπόσον ἂν καὶ τὰ χρώματα
 διενέγκωσιν. 10. Ἄν μέντοι τὰ μὲν χρώματα καὶ αἱ συ-
 στάσεις βραχὺ τι λείπονται τοῦ συμμετροῦ, ἀφανῆ δ' εἶεν
 αὐτοῖς τὰ παρφυριστάμενα μέμφεσθαι χρεῶν καὶ ταῦτα
 10 νόθότητά τινα κατηγοροῦντα τῆς φύσεως· προσείεσθαι δ'
 ὡς μετ' ὀλίγον ὑπόστασιν ἐπιδειξόμενα. 11. Τῆς γὰρ δυ-
 νάμεως βραχὺ τι τῶν σφετέρων ἔργων διαπεπτοικνίας καὶ
 ἢ ἀνάκτησις ῥαδία ἔψεται, φαίνοιντο δ' ἂν ἀνυπόστατα
 καὶ δι' ἀλγηδόνας τε καὶ ἀϋπνίας ἐπιταθείσας πάνυ· ἀξιο-
 15 χρεος γὰρ τούτων ἐκατέρα, τὴν δύναμιν ἐπὶ τοσοῦτω κα-
 ταλῦσαι, ὡστ' ἀφελέσθαι καὶ τῶν οὔρων τὰ παρφυριστά-
 μενα. 12. Ἐκότερον γὰρ ὡς εἴρηται γεγονὸς ἀξιόλογον
 δι' ἑαυτὸ ὑφ' οἷας δήτινος αἰτίας καταλῦσαι μὲν τὴν δύ-
 20 ναμιν χρονίαν δύναται, τὰ πέψεως δ' αὐτὸ ὑφελέσθαι σύμ-
 βολα· θατέρον γὰρ ἐνίοτε συμβαίνειν τελεῖν σύμπτωμα,
 ἀλλ' οὐ μὲν οὖν τοῦ συμπτώματος τὸ αἴτιον τῆς ἀπο-
 λήψεως τοῦ παρφυρισταμένου, ἀλλὰ τοῦ διὰ τὸ σύμπτωμα
 γέγονεν. 13. Κάκεινο γοῦν δεῖ προσεξευρίσκειν τῷ λόγῳ·
 ἐφ' αἷς γε μὴν καὶ ταῦτα αἰτίαις γίνεται, ὁ περὶ αἰτίας
 25 οὔρων ἐπαποδάσει λόγος, ὡστ' οὐ δεῖ λανθάνειν τὰς δια-
 γνώσεις τῶν ἀνυποστάτων οὔρων, ἀποδομένων καὶ τῶν
 αὐτῶν. 14. Καὶ τινος δὲ δεῖ ῥοπῆς οἰκείας τῷ διαγι-
 γώσκοντι ἐς τ' ἀγγίνοιαν καὶ στοχασμὸν ἀδιάπτωτον.
 15. Ἐπεὶ γὰρ οὐχὶ ποσοῖς τισιν ὠρισμένοις αἷ τε συστά-
 30 σεις καὶ τὰ χρώματα καὶ προσέτι τὰ παρφυριστάμενα καὶ
 ὅσα περὶ αὐτὰ συμβέβηκεν, ἐνδέχεται διορίσασθαι. τῆς
 γὰρ αἰεὶ ῥεούσης καὶ κικουμένης ὕλης οὐδεὶς ἂν θείῃ
 ἐσιῶτα μέτρα καὶ ἀδιάπτωτα. 16. Τοῦτο γὰρ τῶν ὑπὸ
 τὴν αἰσθησιν ὡσαύτως ἔχουσῶν οὐσιῶν πέφυκεν, ἀλλὰ
 35 διορισμοῖς τισι καὶ συμβόλοις οἷον ὑποτεύπνεται τὰ τῆς
 φύσεως ἐν κινουμένοις σώμασιν ἔργα. 17. Δεῖ τινός δὴ
 στασίμου καὶ μὴ βεβηκότος πράγματος, ὃ τις ἂν ἐχόμε-

νος ταῖς αἰσθήσεσιν ἐπικρίνοι ἂν τὰ τῶν κινήσεων καὶ ἀλλοιώσεων μέτρα. 18. Νοῦ δ' ἂν εἴη πάντως ἀκραιφνοῦς ἔργον τοῦτο, ἐξευρεῖν τε ὅσον εἰκὸς μέτρα μεταβολῶν ἐπὶ τῶν μὴ αἰεὶ ὡσαύτως ἐχόντων καὶ διαφορὰς αὐτοῖς ἐπιθεῖναι τοὺς λόγους τούτων προδιευκρινήσας. 19. Ὡστ' ἂν τις ἔτυχε τινος τοιαύτης ἀστειότητος, τῆς φύσεως ἡδὴ μὲν καὶ τούτων ἔξει διαγινώσκειν, προχείρως δ' αὐτὸ καὶ τὰ τῷ λόγῳ λείποντα προσεξευρίσκειν, ἃ τοῖς καθολικοῖς ὡς οἶμαι προσδιορισμοῖς ἐμπεριεῖληπται, ταῖς δὲ κατὰ μέρος ἀπολέλειπται γραφαῖς. 20. Ἀλλὰ ταῦτα, καὶ μὴ πρὸς τὸν προκείμενον ἐπὶ ταῖς διαγνώσεσι σκοπὸν συντείνῃ, ἀλλ' οὖν οὐδ' ἀπὸ τῷ λόγῳ πάντῃ πέφυκεν. 21. Ἡμεῖς δ' ἐπιθέντες τὸν λόγον καὶ περὶ τῶν ἐνδεχομένων οὔρων τοῖς ὁποίοις δῆτ' αἰ τῶν νοσημάτων (τούτο γὰρ ἤδη μόνον ἐς ἀπαρτισμὸν τῶν περὶ διαγνώσεως λόγων λείπεται), τέλος ἐπιθήσομεν τοῖς περὶ διαγνώσεως οὔρων λόγοις. 22. Καὶ ἄλλως τὸ μακροῦς ὡς εὐδιάβλητον ἀπομυκύνειν φεύγοντες λόγους, οὐ μείων δ' ἂν εἴη πρόφασις καὶ τὰ ἐξηγησόμενα τῶν οὔρων τοῖς συμπεπλεγμένως ἐξεταζομένοις οὔροις. 23. Τάχα γὰρ εἰ μὴ ἐν πᾶσιν ἀλλ' οὖν τοῖς πλείοσι μεθόδοις ταῦτ' ἂν δοίη τοῖς σπουδαίοις διαγνώσεων.

Κεφ. ιη'. Ὅτι ἀδύνατον τὰ κατὰ μέρος διαλαβεῖν εἰς ἀπικρίαν οἷον διαπέπτοντα.

1. Εἰδέναι μέντοι πρὸ τούτων χρεῶν, ὡς ἡμεῖς περὶ 25 ἀπλῶν χρωμάτων τὸν λόγον ποιούμενοι — ἐπὶ τούτοις γὰρ μόνους ὀνομάτων ἀπορήσομεν οἰκείων τε καὶ γνωρίμων —, ἀποδείξαντες, τίσι μάλιστα τῶν χρωμάτων τίνες συναναφαινόνται χυμοί, περὶ τῶν συμπεπλεγμένων οἷον ἐν τοῖς χρώμασιν ἐπιφαινομένων χυμῶν, οὐθ' ἡμῖν ἡδὴ κατὰ λέξει γέγονεν οἰκείων ἀπορήσασιν ὀνομάτων, ὑμῖν τε τοῖς περὶ ταῦτα σπουδαίοις οὐκ εὐληπτον ἂν ἔδοξεν, ἥτοι χρώμασι τινῶν εἰδῶν παραβαλλόντων ταῦτα ἢ καὶ τίσι διαφορισμοῖς ὑπογραφόντων οὐκ ἀκριβέσι, καὶ ἄλλως ἀπείρου τε καὶ δυσχεροῦς τῇ γνώσει τοῖς ἐν διαφοροῖς τῶν χυμῶν 35 ποσοῖς μίξεως τυγχανούσης. 2. Ἐπεὶ τοίνυν δέδεικται

τὰ γενικώτερα τῶν χρωμάτων καὶ οἶδε πᾶς τις νοῦν ἔχων
 ταῦτα διορισμοῖς τισι καὶ ὁμοίησιν τινων γνωρίμων πα-
 ραβληθέντα, προσήκον ἂν εἴη τῷ συνειῶ καὶ τῶν ἐκ δια-
 φόρων χυμῶν συνιόντων καταστοχάζεσθαι χρωμάτων καὶ
 5 τὰς ἐπὶ τούτοις ποίας μίξεις ὡς οἶόν τε ἐξετάξεν. 3. Οὐ-
 δεὶς γὰρ ἂν χρόνος ἀρκέσῃ οἶμαι ἐς ἀκριβῆ κατάληψιν τε
 καὶ ὑπογραφὴν ἐπὶ τὴν ὁσημέραι συμπλεκῶν τοῖς οὖροις
 φαινομένων. 4. Εἰ γὰρ τις τὰ χρώματα ῥηθέντα καὶ τὰς
 ἐπὶ τούτοις ἐπιτάσεις τε καὶ ὑφέσεις καὶ τὰ ἐκ τῆς πρὸς
 10 ἀλλήλας τῶν μίξεων ἀποτελούμενα ἴσως τε καὶ ἀνίσως
 λόγους τε καὶ ἀναλογίας καὶ ὅπως ἄλλως ἔτυχε, καὶ τὰς
 ἐπὶ τούτοις μικροῦ δεῖν ἀπειροῖς οὔσι, μεθ' ἐκάστης τῶν
 ἐνδεχομένων ἐνώσει συστάσεων καὶ τὰ ἐν ἀμφοτέροις συν-
 αγόμενα τοῖς ἐνδεχομένοις φαίνεσθαι ἐπισυνάψει παρ-
 15 υρισταμένοις καθ' ἕκαστα, πολυσχιδῆ ἂν οἶμαι καὶ μικροῦ
 δεῖ καὶ ἀπειρα ποιήσειεν. 5. Ἐὼ δὲ λέγειν εἴ τις πειρωτό
 λέγειν τὰ συμπλεκόμενα ἐπὶ ταῖς διαφοραῖς ἡλικιῶν καὶ
 κρᾶσεων καὶ γενῶν κατὰ ἓν καὶ κατὰ δύο καὶ τρία καὶ
 20 ἄλλως πῶς ἐθῶν τε καὶ τροφῶν καὶ γυμνασίων, ὠρῶν καὶ
 χωρῶν καὶ ὑπνῶν καὶ ἀγρυπνιῶν καὶ οἶων δῆτινων ἀρρω-
 στημάτων. 6. Τάχα γὰρ ἂν καὶ νοῦς ἰλιγγιάσειεν ἐκάστω
 τούτων τὰ κατὰ μέρος ὑφ' ἓν ἐπιμιγνύς· οὔτε γὰρ οἶμαι
 χρόνου πρὸς ἀπαρτισμὸν τοῦ βεβουλευμένου εὐπορήσει καὶ
 τὰ χρεῖα ἀπορήσας χρόνου διαφεύξεται, ὥστε μένειν ἔτι ἀπο-
 25 ρον τὸ ἀπορον. 7. Ἀλλὰ τί πρὸς ταῦτα γέγονεν ἡ πρόσληψις
 τῆς διανοίας ἐμμεθόδως πῶς τὰ κατὰ τὴν θεωρίαν προσ-
 διασκευασμένη καὶ καθολικαῖς τισι προλήψεσι τὰ κατ' αὐτὴν
 συναγαγοῦσα ἡκριβωμένην μέθοδον ἐν πᾶσιν ἔθεντο τῇ
 30 τέχνῃ, ὅθεν καὶ τὰς ἐπὶ αὐτοῖς διαφοράς τε καὶ διαγνώ-
 σεις καὶ προσέτι αἰτίας καὶ προγνώσεις ἀκριβῶς ἐξέθετο,
 ὥστ' ἐντεῦθεν καὶ τῶν μὴ εἰς προὔπτον καταστοχάζεσθαι
 ῥηθέντων. 8. Σκεπτιόν τοίνυν ἐνταῦθα καὶ περὶ τῶν
 λειπομένων τῷ λόγῳ, ἵν' ὅπως πέρας εὐληφότες τοῦ προ-
 κειμένου σκοποῦ καὶ τοῦ περὶ αἰτίας οὔρων θεοῦ διδόν-
 35 τος ἀνώμεθα.

Κεφ. ιδ'. Ὅτι οὐ ἁπλῶς ἐντεῦθεν οἱ ἐφημέριοι διαγιγνώσκονται πυρετοί.

1. Τῶν οὖν ἐφημέρων πυρετῶν ὅσοι ἐκ θυμοῦ καὶ λύπης, κόπου τε καὶ ἀγρυπνίας καὶ φροντίδος καὶ ἐγκαύσεως καὶ ψύξεως, ἐπ' αἰστίᾳ τε καὶ ἀπεψία γινομένων καὶ τῶν λοιπῶν κατὰ εἶδος ἐξευρημένων ὀλίγην ἂν τινα διαφορὰν ἐν οὖροις ἴδῃ τις, μὴ τινος ἑτέρου πάθους παραπεσόντος ἢ σήψεως τινος χυμῶν συμπεσοῦσης ἐντεῦθεν. 2. Ἐπεὶ γὰρ ἀλλοιωθέντος μόνου πνεύματος τὰ τοιαῦτα τῶν ἐφημέρων εἶδη γίνεται πυρετῶν, τὰ δ' οὖρα δέδεικται τὰ περὶ τοὺς ἐν φλεψὶ χυμοὺς τελούντας συμβαίοντα μαρτυρεῖν μᾶλλον, εἰκότως οὐκ ἂν ἀξιολόγως ἐπὶ τοῦτων ἀλλοιωθεῖν τὰ οὖρα, εἰ μὴ που κατὰ τὸ χρῶμα· τοῦτο γὰρ εὐπαθέστερον καὶ τοῦτο δ' οὐκ ἐπὶ πολὺ. 3. Πρὶν ἢ γὰρ αἰσθῆσθαι τε καὶ ἡλλοιωθῆναι τοὺς ἐν φλεψὶ χυμοὺς ὑφ' οἰωνδήτινων ἐφημέρων πυρετῶν, ἐκείνοι μὲν ἐφθασαν λυθέντες καὶ μᾶλλον εἰ προσηκούσης τύχοιεν διαίτης· ἐκεῖνα δὲ βραχὺ τι ὅσον ἀλλοιωθέντα κατὰ τὰ χρώματα, τὴν τε σύστασιν μικροῦ δεῖν παρεφυλάξαντο σύμμετρον καὶ τὰ παρυφιστάμενα τὴν καθήκουσαν ἀναλογίαν προτινόντα. 4. Καὶ ἐφημέρων μὲν πυρετῶν οὕτως οἴομαι τῶν δ' ἀπὸ σήψεως ἀναφθέντων μαθεῖν ἔστιν ὥδε τοῦ λόγου διεξιόντος. 5. Ἄλλ' ἐπειδήπερ οἱ μὲν αὐτῶν εἰσι διαλείποντες, οἱ δὲ συνεχεῖς, περὶ τῶν διαλείπόντων πρώτως εἰπόντες καὶ περὶ τῶν συνεχῶν εἶθ' οὕτως ἐροῦμεν.

Κεφ. κ'. Διάγνωσις τριταίου ἀκριβοῦς καὶ νόθου πυρετοῦ.

1. Τριταίου τοίνυν ἀκριβοῦς ἐπιγεγονότος, οὖρα ἂν φανεῖν ἤδη πυρρὰ τι καὶ ξανθὰ τὴν σύστασιν καὶ τοῦ σύμμετρον παχύτεραν εἰληφότα· καὶ ταῖς μὲν ἀρχαῖς οὐδὲν τι τούτοις παρυφίσταται σημεῖον πέψεως, τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος καὶ πέψεως ἐπιφαίνεται σύμβολα καὶ τᾶλλα πρὸς τὸ σύμμετρον αὐτὸ χωρεῖ κατὰ λόγον. 2. Ὁ γὰρ μὴν νόθος τριταῖος τό τε χρῶμα πολλῶ διηλλαγμένον ἐν τοῖς οὖροις δείκνυσιν ἐπὶ τὸ χλωδέστερον καὶ τὴν σύστασιν εἰληχε καὶ τὰκριβοῦς παχύτεραν. 3. Καὶ πλείω δὲ τούτοις τῆς ἀπεψίας ἐν τοῖς παρυφισταμένοις δείκνυται σύμ-

βολα, και τριταίου μεν ακριβοῦς τε και νόθου τοιαῦτ' ἄν
οὔρα ὀφθείη.

Κεφ. κα'. Διάγνῳσις ἀκριβοῦς τεταρταίου και νόθου πυρετοῦ.

1. Τεταρταίου δὲ ἀπὸ σπληνὸς εἰληφότος τὴν σύστα-
5 σιν δυσπραγήσαντος λεπτὰ μὲν και λευκὰ και ἀνυπόστατα
ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐμφαίνεται, τοῦ χρόνου δὲ προσήκοντος ταῖς
μὲν ἀνέτοις μᾶλλον τῶν ἡμερῶν και ἀθρόας ἐπιφαίνεται
τὰς ὑποστάσεις ἔχοντα, και αὐτὰ δὲ τεθόλωται ἐνίοτε, τῇ
δὲ τῶν παροξυσμῶν ἐχούσῃ ἔτι λεπτὰ και λευκὰ, και πως
10 ἀμυδρὰν ὑπόστασιν ὑποφαίνοντα, εἴ γε πέψιν ἤδη λαμβάνει τὸ νόσημα. 2. Ἐπειδὴν δ' ἤδη καθαρώς εἰς πέψιν
τὰ τοῦ πάθους χωρήσῃ, τὰ τε οὔρα καθαρώτερα φαίνεται
πρὸς τὸ κατὰ πάντα σύμμετρον χωροῦντα, και τὰ πολλὰ
τῶν συμπτωμάτων παραλύεται τῆς καθ' αὐτὰ δυνάμεως.
15 3. Ἔστι γε μὴν ὅτε και μέλανος ἐπιρροέντος χυμοῦ τοῖς
οὔροις, ἀνείται λήξαντα τὰ δεινὰ. 4. Τοῦ δ' ἥπατος
φλεγμαίνοντος και πως ἄλλως θερμῶς διατεθέντος ἐπὶ
γεγονότι τεταρταίῳ, ἐξέρυθρα ἄν και σανδαραχάδη οὔρα
φανείη, παχύτερα μὲν τοῦ συμμέτρου τυγχάνοντα, με-
20 τρίας δὲ και ἀνωμάλους τὰς ὑποστάσεις ἔχοντα. 5. Ἔσθ'
ὅτε δὴ και διὰ ὅλου ταῦτα φαίνεται παχέα και ἐρυθρά
κατὰ τὴν τῶν χυμῶν ἐπιπλοκὴν τε ἅμα και ἐπικράτειαν
και τεταρταίων μεν τοιαῦτ' ἄν εἶη οὔρα.

Κεφ. κβ'. Διάγνῳσις ἀμφημερινῶν πυρετῶν.

25 1. Τοῦ δὲ γε ἀμφημερινοῦ κρατοῦντος λεπτὰ τε και
λευκὰ και οἶον ὑδατώδη και ἀνυπόστατα ταῖς ἀρχαῖς ὡσπερ
καπὶ τῶν τεταρταίων εἴρηται. 2. Προβαίνοντα δὲ παχύνεται
και ὑποστάσεις ἀθρόας δεικνυσι και παχείας, ἔγγονά
τινα τελούσας τῆς τῶν χυμῶν ὁμότητος, ἔτι δὲ προβαί-
30 νοντος τοῦ χρόνου, και πέψεώς τινος ἀμυδρὰ σημεῖα φαί-
νεται, ὁπότε δὴ τὸ πάθος εἶη κεχωρηκὸς πρὸς τὸ μηδέν.
3. Τῶν γὰρ τοιούτων πυρετῶν διαλειπόντων τότε τεκμαί-
ρόμεθα τὴν λύσιν ἔσσεσθαι ἐξ ὑπογυίου, ὁπότεν δηλονότι
πέψεώς τινος ὀφθῆ ἡ σημεῖα. 4. Πεπλεονέκτηκε δὲ τούτων
35 τῇ παχύτητι ὁ τριταῖος διαλείπων πυρετός· τότε γὰρ ἅπαν

τῆς ἐπικρατείας τούτου οὐκ ἂν ὑπάρχῃ τὴν δευτέραν ἑβδομάδα, εἰ μὴ πον νόθος εἴη τριταῖος καὶ καθόσον ἂν ἢ πέψις προίσῃ, καὶ τὴν λύσιν ὅσον οὕτω παραγεγενῆσθαι σημαίνει. 5. Συνεχῶν δὲ ἐπὶ σήψει πυρετῶν πρώτως μὲν ἂν τὰ χρώματα ἀλλοιωθῆι πρὸς τε τὸ πυρρόον καὶ ἐρυθρόον καὶ οἰνωπὸν καὶ κυανοῦν καὶ τὰ παραπλήσια χωροῦντα κατὰ τὴν τῶν χυμῶν ποιότητά τε καὶ ποσότητα καὶ αἱ συστάσεις τούτοις ἀνώμαλοι καὶ μᾶλλον πρὸς τὸ παχύτερον ῥέπουσαι· ἐνίστε μὴν ἐπὶ τὸ λεπτότατον. 6. Ὅτι δὴ καὶ τὰ χρώματα ἦτοι λευκὰ ἢ ἕτεροῖα τυγχάνει, 10 παρυσιστάμενα δὲ ταῖς ἀρχαῖς οὐκ ἂν ὀφθῆι πεπεμμένα, ἀλλ' ἀνώμαλά τε καὶ διάφορας προχωρούσης δὲ τῆς νόσου, εἰ γε ῥῶν τὰ πάντα γίνεται, καὶ πέψεως ἤδη φαίνεται σύμβολα.

Κεφ. κγ'. Διάγνωσις οὔρων τῶν ἐπὶ σήψει πυρετῶν. 115

1. Οὐ δεῖ δὲ καὶ τοῦτο λανθάνειν, ὡς ἐνίστε μετὰ τὰς ἀκμὰς ἀθρόα τε καὶ παχέα ὑφίσταται παρυσιστάμενα τὴν ὀσμὴν ἐκείσε λαβούσης τῆς ἐπὶ τῷ φλεβῶδει γένεσ τῶν χυμῶν σήψεως. 2. Καὶ τούτου μὲν ἀποδέχεσθαι δεῖ ἔγγιον ὑγίαν σημαίνοντα, ἀποστρέφεσθαι δὲ τὰ τοιαῦτα 20 κατὰ τὰς ἀρχὰς ἐπιφαινομένους· δεῖ γὰρ ἐνταῦθα χρόνον τε καὶ ῥώμης εἰς πέψιν δυνάμεως. 3. Χείρονα δ' ἂν εἴη τούτων τὰ οὔρα, εἰ μὴ γε προχωρούσης τῆς νόσου καὶ παρυσιστάμενα φαίνεται μήτε καὶ φαινόμενα τῶν ἀμείνων ἢ. 4. Τάχα γὰρ ὡδ' ἐπιδοθείσης τῆς νόσου καὶ τῶν 25 θαιῶν ἐν οὔροις φαινομένων σημείων, προαφῆλη θάνατος τῆς παρακμῆς τὴν κάμνοντα, ἀλλὰ τοῦτο τοῦ προγνωστικοῦ μέρους ὃν ἐκείσε δὴ καὶ ταμιενέσθω. 5. Λοιπὸν οὐκ ἂν εἴη φάναι καὶ περὶ τῶν ἐφ' ἑτέροις τρόποις ἀλλοιουμένων οὔρων. 30

Κεφ. κδ'. Διάγνωσις οὔρων τῶν ἐπὶ τισι τῶν καιρῶν πεπονθότων μορίων.

1. Φλεγμονῆς τοίνυν καὶ ἐρυσσιπέλατος καὶ τινος ἑτέρας παραπλησίας διαθέσεως ἐπὶ τὸ θερμότερον ῥεπούσης περὶ τινὰ τῶν καιριωτέρων γεγονότων μορίων, ἀξιολόγως 35

ἂν καὶ τὰ οὖρα ἀλλοιωθεῖν. 2. Τοσοῦτω γε μὴν πρὸς
 ἄλληλα διαφόρως ἕξει, ὅσω καὶ τὰ μόρια ἀλλήλων εἰς τε
 καιριότητα καὶ ἐγγύτητα τοῦ πρώτου θερμοῦ διενήνοχε.
 3. Καὶ ἥπατος μὲν καὶ πνεύμονος τοιαύτην τινὰ καυ-
 5 σάδη διάθεσιν ὑφ' οἰουδήτινος ἐσχηκότων χυμοῦ, ἐξερυ-
 θρα ἂν καὶ αἱματώδη οὖρα καὶ οἰνωπὰ ὄφθῃ κατὰ τὸ
 ποσὸν καὶ τὴν ποιότητα τῆς θερμότητος. 4. Ἐλάττω
 τούτων δὲ ὅσα δρᾷ τε τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὸν ὑπεζωκῶτα
 10 ὑμένα καὶ τὴν κοιλίαν, τοὺς τοιαῦτα πάσχοντας ἀλλοιοῦ-
 ται οὖρα· ἐπὶ σπληνός μέντοι φαῦλα μὲν τὰ χρώματα
 διὰ τὴν τοῦ πλεονάζοντος ἐκείσε χυμοῦ σκαιότητα. 5. Εἴ
 γε τὴν ὄρμην ἐν οὖροις τῆς ἐκκρίσεως λάβῃ, μείω δὲ ὁ
 πυρετός τῶν ἐν τοῖς ῥηθείσι μορίοις, μήτρα δὲ καὶ νε-
 φρός καὶ κύστις, κῶλόν τε καὶ ἀρχός, ἀλλοιώσει μὲν καὶ
 15 ταῦτα πεπονητότα τὰ οὖρα, ἐλαττον μέντοι ἐγκεφάλου καὶ
 ὑπεζωκῶτος τοῦ αὐτοῖς ἐλακκότων πάθει. 6. Τὰ γε μὴν
 ἐπὶ πᾶσι τούτοις παρυσιστάμενα ἐπισημανεῖται μὲν καὶ
 τὰς τῆς φύσεως ἐπικρατείας καὶ ἀρρωστίας, ἐπιδηλοτέρους
 δὲ καὶ τοὺς πεπονητότας ἀποδείξει τόπους, ὧν τὰ μὲν
 20 εἴρηται, τὰ δὲ καὶ λεχθήσεται. 7. Τῶν δὲ ἐκτός καὶ πόρ-
 ρωθεν κῶλων τοιαῦτα νοσησάντων, μετρίως μὲν τὰ οὖρα
 καὶ οὐ πάνυ σαφῶς ἀλλοιωθεῖν. 8. Πέψεως δὲ μᾶλλον
 ἰσημεῖα δείξει, μὴ προσαναφθέντος ἀπ' ἐκείνων δηλονότι
 σηπεδονώδους τινὸς πυρετοῦ, οὐ δὴ τὰ σύμβολα πρό
 25 βραχέος τῷ λόγῳ τούτῳ παραδεδώκαμεν. 9. Ὅσα δ' αὖ
 τὴν ἀρχὴν τοῦ πάθους ἀπὸ τινος ἐπιρρυνέντος εἴληψε ψυ-
 χροῦ χυμοῦ, εἴτ' ἐγκέφαλος εἴη, εἴθ' ἥπαρ ἢ πνεύμων,
 εἴθ' ὑπεζωκῶς ὑμῆν, ἢ γαστήρ ἢ τι ἕτερον μόριον τού-
 των, τὰ μὲν πόρρω τοῦ θερμοῦ μᾶλλον ἂν ἀλλοιωθεῖν
 30 καὶ ψυχρότητος καὶ ὁμοχυμίας ὑποδείξειεν οὖρα. 10. Ἦτ-
 τον δ' αὖ ὅσα πεπλεονέκτηκεν ἐκείνων τὴν φυσικὴν θερ-
 μότητα διὰ τε τῶν ἀγγείων τὰ ἀξιόλογα, καὶ διὰ τὴν τῆς
 καρδίας ἐγγύτητα· ἢ γὰρ τὴν ἀρχὴν οὐ καταδέχεται ἢ πα-
 ραδεξάμενα μετρίαν ὑποφαίνει τὴν μεταβολὴν τοῖς οὖροις
 35 γεγεννημένην. 11. Φανλότερα μέντοι οὖρα κινηθέντα δεί-
 κνυσι τῶν πόρρω πού τοῦ θερμοῦ πεφυκότων, εἴτε τόπῳ
 εἴτε φυσικῇ τινι κράσει. προσδιορισθήσεται δὲ περὶ τούτων

οικειότερον κὰν τῶ περὶ προγνώσεως οὔρων βιβλίῳ.
 12. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῶν ἀπλῶν κράσεων ἐπιταθειῶν μεμά-
 θηκας οὔρων εἶδη, οἴσθα δὲ καὶ τὰ τῶν πλεοναζόντων
 ἐξευρίσκειν χυμῶν ἐν οὔροις εἶδη, ῥαδίως ἂν καὶ τὰ ἐπὶ
 τοῖς κατέχουσι νοσήμασι ἐξεύροις οὔρα, ὥστ' ἀκριβῶς καὶ 5
 τὰ ἐπὶ τούτοις ἐπιθεῖναι διαγνώσεις. 13. Οὐ γὰρ ἐξὸν
 ἡμῖν καθ' ἕκαστον ἐξαγγέλλειν, ὅσα δῆτα τοῖς κατὰ μέρος
 ἐπιφαίνεται νοσήμασι, τὸ μὲν τὸ πλάτος τοῦ λόγου φεύ-
 γουσι, τὸ δ' αὖ ἀρκούσας ἀποδεδοκόσι πρὸς διάγνωσιν
 μεθόδους, ὥστε καὶ ῥᾶον ἂν δόξειεν τὸ πολὺ τοῦ λόγου 10
 συνελόντι τις σπουδαίῳ καὶ προανεγνωκότι περὶ τῆς τῶν
 νοσημάτων διαφορᾶς τε καὶ αἰτίας βιβλία τὸ διαγνώσκειν
 ἕκαστα τῶν φαινομένων οὔρων. 14. Εἰ γὰρ τις ταῦτα
 ἀκριβῶς εἰδείη καὶ ἐφ' ὁποίοις μάθοι χυμοῖς συνίσταται
 τῶν ἀξιολόγων νοσημάτων ἕκαστον, ἐν ἔξει δὲ καὶ τῶν 15
 ῥηθειῶν ἐνταῦθα μεθόδων γένηται, ῥᾶστα ἂν λογισάμε-
 νος ἐξεύροι, οἷά τισιν οὔρα νοσήμασιν ἐπιφαίνεται μά-
 λιστα. 15. Τὰ μὲν γὰρ ἐκ προχείρου ἴσως μάθοι, ὅσα
 δῆτα περὶ τὸ φλεβῶδες γένος συνίσταται· ὅσα δ' ἐπέκεινα
 τούτων, δυσχερὲς μὲν ἴσως, οὐ μέντοι καὶ τούτων τὰ 20
 σπουδαιότερα διαδιδράσκουσι τὸν ἀκριβεῖς τὰς ἐπισκέψεις
 ποιούμενον. 16. Ὅσα καὶ γὰρ ἢ πνεύματος ἀλλοιωθέν-
 τος μόνου γίνεται, ἢ τοῦ νευρώδους πεπονθότος γένους,
 ῥαδίως ἀπὸ τῆς τῶν οὔρων οὐκ ἂν γνοίης ἐπισκέψεως, εἰ
 μὴ πως ἐπιδοθέντος τοῦ τυχόντος πάθους τὸ φλεβῶδες 25
 αἴσθησιν λάβῃ γένος· ἐντεῦθεν γὰρ τοῖς οὔροις ἐπίδηλα
 τὰ πάθη γίνεται.

Κεφ. κί. Ὅτι δὲ τὸν ἀκριβῶς ἐπισκέπτεσθαι βουλόμενον καὶ τὴν περὶ
 σφυγμῶν πραγματείαν ἀκριβῶς ἐπίστασθαι.

1. Ἀσφαλέστερον δ' ἂν ἴσως περὶ τούτων γνοίη ὁ τὰς 30
 τῶν σφυγμῶν κινήσεις ἐξησικηκῶς κρίνειν. αἱ γὰρ τοὶ ἀρ-
 τηρία νευρώδους μὲν κεκοινωνήκασιν, ὡς ἴσμεν, χιτῶνος·
 πνεῦμα δ' ἐν αὐταῖς ἔμπλεον ἔχουσιν, ὥστε πρῶτως ἂν
 αὐταὶ γνῶσιν παράσχοιεν τοῖς εἰδόσι σφυγμῶν ἄπτεσθαι 35
 γεγονυῖαν τινα περὶ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ τῶν νεύρων ἀλ-
 λοίωσιν. 2. Αὐτῶν μέντοι κρεῖττον δηλώσουσι τὰ οὔρα;

ὅσα περὶ τὰ χυμοὺς καὶ τὰς πέψεις καὶ ὅσα ἐπὶ τοῖς
 συμβέβηκε, καὶ εἰ τὰληθῆς θεὸν εἰπεῖν, καὶ ἀμφο-
 τέρων δεῖ τῶν μαθημάτων τῷ διαγινώσκειν ὀρθῶς
 σπουδάζοντι. 3. Ὡσπερ γὰρ τῷ διερωγῶτα οἶκον ἀνα-
 5 καινίσαι σπεύδοντι καὶ ἀμφοτέρων δεῖ χειρῶν, δυοῖν
 γὰρ θατέρας λειπομένης οὐκ ἀσφαλές ἐστι διευθετεῖν τὰ
 δέοντα, οὕτω τῷ τὴν τέχνην μετιόντι καὶ ἀμφοτέρων δεῖ
 τῶν πραγματειῶν. 4. Ἄλλ' ὁ μὲν περὶ διαγνώσεως οὖ-
 ρων λόγος ἀγαθὸς μὲν τοῖς ἀκοῦσιν οὕτω φανείη, ὠφέλι-
 10 μος τοῖς κάμνουσι σώμασιν, ὅπόσον ἂν ἀληθείας ἀπτηται
 καὶ σπουδαστέος ἂν τοῖς γε νοῦν ἔχουσιν εἰκότως κρινοίτο,
 ἡμῖν δὲ σύμμετρον ἀποδεδωκόσι τῷ λόγῳ μέτρον, δίκαιον
 ἂν εἶη καταπαύειν ὡδὲ πη τὸν λόγον, ἵνα μὴ καὶ πολυ-
 λογεῖν ἐγκληθῶμεν. 5. Ἄ δ' ἂν τις ἐγκαλῶν τῷ λόγῳ
 15 νομίσει λείπειν τοῦτο νῦν ἡμῶν πνυθόμενος πανέσθω,
 ἐπειδήπερ τὰ μὲν ὡς ἐκ τῶν ῥηθέντων ἐπίδηλα νο-
 μισθέντα λέλειπται, τὰ δ' αὖ γε καὶ λεχθήσεται ἐν τοῖς
 περὶ προγνώσεως λόγοις, ἐκείσε μᾶλλον ἐφαρμόζειν δόξαντα.
 6. Κοινωνήκασι γὰρ ἀλλήλων πολὺ τῶν ἄλλων ταῦτα
 20 τῆς πραγματείας τὰ μέρη, ὥστε οὐ δεῖ θαυμάζειν, εἰ τι
 καὶ λελεῖφθαι δοκεῖ, μᾶλλον ἐκείσε δόξαν ἡμῖν ἀρμόσειν.
 7. Ἐπειτα κἂν τι καὶ λελεῖφθαι τῷ λόγῳ δόξετε, συγγνώμη
 δ' ἂν τις πάθος ἐγκαλῶν ἀνθρώπινον καὶ πολλοῖς τῶν
 ὁσημέραι μετιόντων λόγους συμβαῖνον. 8. Καὶ ταῦτα
 25 μὲν οὕτω δίκαιον δ' ἂν εἶναι τῷ λόγῳ δόξη καὶ τὰς τῶν
 ῥηθέντων αἰτίας ποῖς μετὰ τούτους ἐπιθεῖναι λόγοις, βραχὺ
 τι μὲν λυσιτελοῦσας ἴσως τῇ τέχνῃ, ἀσφαλῆ δ' ὅμως πα-
 ρασκευαζούσας τὴν ἐπὶ τῶν λεχθεισῶν μέθοδον διαγνώ-
 σεων. ἀποδοθεισῶν γὰρ τοῖ τῶν αἰτιῶν, πιστώσαιτ' ἂν τις
 30 μᾶλλον τὰ λελεγμένα. 9. Καὶ ὁ μὲν περὶ τῆς διαγνώ-
 σεως οὖρων λόγος ἀφείσθω ἤδη ῥηθεὶς ἀρκούντως· ἐφεξῆς
 δ' ἀρχέσθω ὁ περὶ αἰτίας, οὕτω τῆς ἀκολουθίας ἀπαιτού-
 σης τῆς ἐπὶ πάσης συνθήκης. ὁ θεὸς δὲ δοίη κάκεῖνα
 συμπεράναι λόγοις ἀληθείας πιστούμενα.

ΠΕΡΙ ΑΙΤΙΑΣ ΟΥΡΩΝ.

ΤΟ Α.

Προοίμιον.

1. Ἐπειδήπερ τῷ περὶ τινος αἰρουμένῳ γράφειν ζητή-
 ματος, οὐτ' ἀναγκαῖα μόνον θέμις καταστρωννύειν τοῖς
 γράμμασιν, ἀλλὰ καὶ ὅσα χρήσιμα τῷ προκειμένῳ σκοπῷ
 πέφυκεν, οὕτω γὰρ διὰ πάντων ἰῶν ὁ λόγος τέλειος νο-
 μισθεῖη καὶ ὁ περὶ αἰτίας οὔρων δεόντως νῦν ἀποδοθεῖη
 τῇ πραγματείᾳ. 2. Τοῖς μὲν γὰρ πείρα τὸ πλέον ἐγ-
 γυμνασθεῖσι τῇ τέχνῃ καὶ λόγων ἀλογήσασιν οἰωνδήτωνων 10
 μόνος ἂν ὁ περὶ διαγνώσεως ἀρκέσῃ λόγος· τοῖς δὲ φιλο-
 σοφία τὴν τέχνην καλύνουσι καὶ προεῖσι πάντα ἢ μηδέν
 τι ἀνάτιον βούλεσθαι εἶδέναι, ἀναγκαῖως ἂν καὶ ὁ περὶ
 αἰτίας οὔρων λόγος ἀποδοθεῖη· ὁ μὲν γὰρ ἀκριβῶς εἰδὼς
 ἐξιτάξει τὰς τῶν γινομένων αἰτίας, ἑαδίως ἂν καὶ τὰ 15
 διαγνωσθέντα δέξαιτο καὶ τὰ λείποντα προσθεῖη ἂν βου-
 ληθεῖς. ὁ δ' ἀγνοήσας τοὺς περὶ αἰτίας λόγους οὐδ' ἐπι-
 στημόνως ἔξει τὰς διαγνώσεις τούτων, ὥστε δίκαιον ἂν
 εἴη καὶ τοὺς περὶ αἰτίας οὔρων λόγους ἐπιθεῖναι τῇ πρα-
 γματείᾳ, ἵνα διὰ πάντων καλῶς καὶ τελείως ἦκον ὁ λόγος 20
 πᾶσιν ἀρκῶν ὀφθεῖη τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐσπουδακόςιν.
 4. Ἐπεὶ τοίνυν περὶ αἰτίας οὔρων οἰωνδήτωνων φαινομέ-
 νων εἰπεῖν προουδόμεθα, χρεὼν ἂν εἴη προεπιθεῖναι
 τῷ λόγῳ τοὺς περὶ αἰτίας πέψεως ὡπερ ἐπαναλαβοῦσι
 τὸν λόγον. 25

Κεφ. α'. Περὶ αἰτίας τῆς τῶν ζώων διαμονῆς.

1. Τῆς τοίνυν αὐτῆς φύσεως αἰεὶ μὲν τὸ παράμονον
 ταῖς τῶν εἰδῶν διαδοχαῖς τηρούσης ταῖς ἐξ ἀλλήλων δηλο-
 οῦσι γεννήσεσι, τοῖς δὲ καθ' ἕναστον δεῖσαν αὐθις διαμο-
 νῶν, ἵνα μὴ τῷ γεγενῆσθαι ἅμα διαφθείροιστο, τὴν ἐπὶ 30
 ταῖς τροφαῖς ἐξεῦρε μέθοδον. 2. Καὶ ταύτη τοῦ καθ'
 ἕναστον συνεστήσατο τὴν ζωὴν, προεποικοδομήσασα τρο-
 φῆς ἀγγεῖα ποικίλα καὶ τούτοις ἐπιθεῖσα τὴν ζωτικὴν

αὐτὴν δύναμιν. 3. Ὑγρῶν οὖν καὶ ξηρῶν καὶ πνευμά-
των ὄντων τῶν τὴν σύστασιν αὐτὴν τοῦ σώματος διειλη-
φότων καὶ διὰ τούτων τῆς ζωῆς ἐνεργουμένης, ὁ μὲν περὶ
τροφῆς ἐκ πνεύματος λόγος ἄλλοις μᾶλλον ἢ πραγμα-
5 τείαις ἀρκέσαι, ὁ δὲ γε περὶ ξηρᾶς καὶ ὑγρᾶς τροφῆς δι-
καιος ὢν λελέχθαι ἤδη πού καὶ καταρχεσθω λυσιτελήσων
οὐ τὰ μέτρια τῇ περὶ οὕρων πραγματείᾳ. 4. Τῆς τοίνυν
τροφῆς πρῶτον διαμασηθείσης καὶ προπαρασκευασθείσης
εἰς πέψιν ἔτοιμον, αὐτὴν τε καὶ τὰ πινόμενα ἢ γαστήρ
10 εἰληφνῖα καὶ περιπτυσσάμενη τῷ ἐμφύτῳ ἄλλοιοῖ θερμῷ,
μηδενός τινος ἐμποδῶν τυγχάνοντος. 5. Ἐπειδὴν δὲ ταύ-
την γυλοποιήσῃ, ὅσον μὲν λεπτότερον καὶ ἀκραιφνέστερον
ταύτης, διὰ τῶν καθηκουσῶν ἀφ' ἥπατος φλεβῶν ἐκμυζᾶ-
ται οἶον καὶ ἀνιμᾶται πρὸς κρείττω τινὰ ταύτης μεταβο-
15 λήν. 6. Πρώτην μὲν γὰρ ἀληθῶς ἀλλοίωσιν ἢ τροφή
περὶ τὴν γαστέρα δεξαμένη τὴν ἐν φλεβῇ καὶ ἥπατι ἐπὶ
ταύτην δευτέραν λαμβάνει κρείττω μὲν τῆς προτέρας,
μειώ δὲ τῆς μετ' αὐτὴν τρίτης πέψεως. 7. Ἄλλ' ἐπειδὴν
ἀρκούντως, ὡς εἴρηται, ἢ περὶ τὴν γαστέρα τροφή πεφθῆ,
20 καὶ τὸ μὲν ἀρχεῖον ταύτης δι' ἐντέρων ἀποκριθῆ, τὸ δ'
ὡς χρήσιμον ἀναδοθῆ, τοῦτο ἢ ἐν ἥπατι καὶ φλεβῇ
δεξαμένη δύναμις καὶ αὐτὴ καθ' αὐτὴν ὑγιῶς ἔχουσα ἄλ-
λοιοῖ τε καὶ εἰς ἐρυθρότητα μεταβάλλει αἷματος, κἀκεῖσε
πὺρ περὶ τὰ κοίλα γεγονυίας τῆς τοῦ αἵματος διακρίσεως.
25 8. Οὐ γὰρ ἔαται ἔτι πορρωτέρω βαίνειν τοῦθ' ὡς ἔτυχεν,
ἵνα μὴ οὐκ ἀκραιφνοῦς ἀποδοθείσης τῷ σώματι τροφῆς
καὶ ἢ σὰρξ φαύλη κατασκευασθείη, ἐκεῖ πού παρὰ τὰ
κυρτὰ παραδεμένη τοῦ ἥπατος τὴν χοληδόχον κύστιν, τὸ
μὲν λεπτότερόν τε καὶ δριμύτερον τοῦ αἵματος ἐκεῖ πού
30 διὰ τοῦ καθήκοντος πόρου μεταχωρεῖν ποιεῖ· ὅπόσον δὲ
γεῶδες τε καὶ παχύτερον ὁ σπλῆν πρὸς ἑαυτὸν ἐφέλκεται.
9. Καὶ δὴ τοῦ μὲν ξανθηχόλου τε καὶ γεώδους οὔτω
διακριθέντος χυμοῦ, λεπτομένου δὲ τοῦ ὀρρώδους, ἐκεῖ
μὲν αὐτὸς οὐκέτι εἰάθη διακριθῆναι, οὔτω δόξαν, καὶ τοι
35 τῶν νεφρῶν παρακειμένων. 10. Διὰ δὲ τῆς στελεχιαίας
φλεβὸς καὶ τῶν κοίλων διαβιβασθέντος τοῦ ἥπατος καὶ
ἐπὶ τὰ κυρτὰ διαδοθέντος ἐπὶ τῇ κοίλῃ καλουμένῃ φλεβῇ,

ἔν' ὅπως δηλονότι καὶ τὸ αἷμα διαπορθμευεσθῆι. 12. Στε-
νοχωρία γὰρ τῶν πόρων πέφυκε μεταξύ τῶν τε κοίλων
καὶ κυρτῶν τοῦ ἥπατος διὰ τοῦ ἀποσχιζομένου κατὰ τὸ
λαβδοειδῆ σχῆμα καλούμενον τῆς κοίλης φλεβὸς περὶ τοὺς
νεφροὺς διακρινόμενον χωρεῖ τὸ ὄρρωδες οὖρον μόνον
ἐκείθεν φερόμενον. 12. Ὅσον δὲ τοῦ αἵματος πέφυκεν,
ἐπ' αὐτὴν ἤδη χωρῆσαν τὴν καρδίαν καὶ κρείττω τῆς
προϋπαρχούσης δεξιόμενον ἀλλοίωσιν ἐπὶ τὰ τοῦ σώματος
ἐκείθεν διὰ τῶν φλεβῶν κατακερματίζεται μέρη, ἄρδον
οἶον τὸν ἀνγμὸν τοῦ σώματος. 13. Καὶ γοῦν πρώτης 10
μὲν πέψεως τῆς περὶ τὴν γαστέρα δηλονότι περιττώματά
τε ἐμύμενα καὶ διαχωρούμενα δεινύονται· τῆς δ' ἐν τοῖς
κοίλοις τοῦ ἥπατος αἷ τε χολαὶ καὶ τὰ οὔρα. 14. Λεί-
ποιο δ' ἂν οὖν καὶ περὶ τῆς τρίτης ἤδη πέψεως φάναι ἐπὶ
τῷ φλεβώδει μέρει ἐνεργουμένης· οὕτω γὰρ ἀποδοθέντος 15
τοῦ λόγου ἀρκοῦσαν ἂν οἶμαι προπαρασκευῆν ἕξιν πρὸς
τὰ ῥηθησόμενα ἐπὶ ταῖς τῶν φαινομένων αἰτίαις οὔρων.

Κεφ. β'. Περὶ αἰτίας τῆς τῶν παρυφισταμένων γενέσεως.

1. Τῆς τοίκυν τελευτήρας τε καὶ τρίτης πέψεως γινο-
μένης κατὰ τὸν αὐτῆς προσήκοντα λόγον καὶ τὰ ἐπ' αὐτῇ 20
ἐν τοῖς οὔροις φαίνεται παρυφιστάμενα περιττώματα, ὧν
περὶ δὴ τὰ λεπτότερα οἶοί θ' ἰδρῶτες καὶ τὰ διαπνεόμενα
πεφύκασιν ἀδήλως, καὶ καθόσον ἂν διαμαρτία καπὶ τῇ
τοιαύτῃ τρίτῃ πέψει γίνηται, καὶ τὰ παρυφιστάμενα δει-
ξουσιν. 2. Ὁ γοῦν ταῦτα εἰδὼς, ἐφ' αἷς αἰτίαις μετα- 25
βάλλεται, καὶ τὰς διαγνώσεις ἀσφαλέστατα τῷ λόγῳ ἂν
ἀποδοίη, ἀλλ' ὁ μὲν περὶ διαγνώσεως λόγος ἤδη που λέ-
λεκται. 3. Πηθεῖθ' ἂν νῦν εἰκότως ὁ περὶ τῆς αἰτίας
οὕτω προαγόντος τοῦ παντὸς λόγου. 4. Προδιασκευά-
μενοι γοῦν τὰς αἰτίας τῶν παρυφισταμένων οὕτω τῶν 30
λοιπῶν ἀψόμεθα καθ' εἰρμὸν προβαίνοντες τὸν προση-
κόντα, οἷον οὖν τι συμβαίνειν εἶωθεν ἐν τοῖς ἀψοστήμασι
καὶ οἰοισθήσιον ἔλκεσιν· ἂν μὲν ἐπικρατοῦσα ἢ ἡ φύ-
σικὴ καὶ πεπτικὴ δύναμις, βραχὺ τι ἢ οὐδὲν τὰ πῦα ὄξει
καὶ λευκὰ καὶ λεῖα καὶ ὁμοιομερῆ πάντα τυγχάνει· κρατη- 35
θείσης δὲ τῆς φυσικῆς δυνάμεως, τάναντία φαίνεται τρα-

Π.

6

χέα καὶ ἀνώμαλα καὶ τοῖς χρώμασιν αὐτῶν διάφορα· ὄξει
 τε βαρέως καὶ πάντη τῶν ὑγείων αὐτῶν ἀπέοικα. 5. Τοιοῦ-
 τόν τι καπὶ τῶν παρυφισταμένων ἐστὶ συνορᾶν· τὸ γὰρ
 μὴ φθῆσεν ἐν φλεβῶν ἀλλοιωθῆναι εἰς αἷμα, εἰς ἀνάλογον
 μὲν τῷ πύω εἶδος μεταβάλλεται, ἐπικρατούσης τῆς πεπτι-
 κῆς δυνάμεως. 6. Καθόσον δ' ἂν αὕτη μὴ κρατοῦσα δια-
 μαρτάνη, καὶ ταῦτα πρὸς τὰ χεῖρα μεταβάλλεται εἶδη.
 7. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς εἴρηται γέγονεν· ἐξῆς δ' ἀναληπτέον
 τὸν λόγον.

10

Κε φ. γ'. Περὶ αἰτίας τῶν γενομένων ἀπεψιῶν.

1. Αἱ τοίνυν ἀπεψίαι αἱ κατὰ γαστέρα γένοιντο ἂν
 μὲν καὶ διὰ τινὰ δυσκρασίαν αὐτῇ συμβᾶσαν, γένοιντο δ'
 ἂν καὶ διὰ τι συμβᾶν ὀργανικὸν πάθος, ὥσπερ καὶ διὰ
 πάχος ἢ πλῆθος ἢ γλισχρότητα ἢ τινὰ ποιότητα ἀλλοιο-
 15 του τῶν χυμῶν ἢ καὶ διὰ τινὰ τῆς τροφῆς ἰδιότητα.
 2. Αἱ δὲ δὴ καθ' ἧπαρ καὶ διὰ ταῦτα μὲν, ἀλλὰ καὶ διὰ
 τὴν τῆς πεπτικῆς καὶ αἱματοποιητικῆς δυνάμεως ἀρρω-
 στίαν. 3. Διὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἂν καὶ παραπλησίας αἰτίας
 καὶ ἢ τῆς τρίτης πέψεως διαμαρτηθεῖν ἂν ἐνέργεια. 4. Καὶ
 20 δι' ἃς μὲν ἂν τῶν πέψεων ἐκάστη ἀποτύχοι αἰτίας τοῦ
 προσήκοντος ἔργου, συνελόντα με φάναι αὐταὶ εἶσιν.
 5. Ἐκεῖνο δὲ θέμις εἰδέναι, ὡς κἂν θ' ὑπερβάλοιεν τὸ
 σύμμετρον τὰ χρώματα κἂν τε λείποιεν τούτου, ἀπεψί-
 ἂν εἶεν εἰκότως, τῷ γενικῷ τῆς ἀπεψίας ὀνόματι καὶ οὕτω
 25 λέγειν προσήκει. 6. Πῶς δ' ἂν ἐκάτερα ῥηθεῖεν ἀπεπτα,
 οὐ τοῦ νῦν ἐστὶ λόγου, εἴτ' ἀμανδρομένης ὑφ' οἰασθήτι-
 νος ψυχρότητος τῆς ἐμφύτου θερμότητος εἴτε πλεονεκτου-
 μένης ὑφ' ὀποιασοῦν νόθου θερμότητος. 7. Τῶν τε γὰρ
 φουσημάτων καὶ τῆς ὑδαλέας ἕξεως, ἀρθρίτιδος τε καὶ τῶν
 30 παραπλησιῶν ὑπ' ἀπεψίας τῶν γενομένων διὰ οἰανδήποτε
 ψυχρότητα καὶ τῶν ἰκτερικῶν παθῶν ἐρηπῆτων τε καὶ τρι-
 ταίων καὶ τῶν παραπλησιῶν ὑπ' ἀπεψίας ὕλης διὰ οἰασ-
 θήτινος ἐπικρατησᾶσης νόθου θερμότητος τῆς ἐμφύτου
 τε καὶ προσηνοῦς θερμότητος. 8. Δικαίως ἂν πάντα τὰ
 35 ἐπὶ τοῖτοις οὖρα τὸ σύμμετρον ἀποφνύοντα τῶν οὖρων
 κληθεῖν ἀπεπτα. 9. Ἐπεὶ γὰρ ἐπέκεινα τοῦ συμμέτρου

καὶ κατὰ φύσιν οὔρου οὐκ ἔστιν εὐρεῖν ἄμεινον, πάντως, ὅσ' ἂν ἐκλείπη τε καὶ ὑπερβάλλῃ, ῥηθεῖη ἂν ἀπεπτα.
 10. Σὺ δὲ καὶ ἄλλο εἴ τι βούλει πρόσθετες ὄνομα τὸν λόγον διορίζον· οὐ γὰρ ἐγὼ διοίσομαι ἐπὶ σφῶν τινῶν ὀνομάτων, μόνον μὴ διαμάρτανε τοῦ σκοποῦ τῷ λόγῳ. 11. Καὶ ὁ μὲν περὶ ἀπεψίας λόγος ὑφ' οἰασθήτινος αἰτίας γίνεται, ἱκανῶς ἂν καὶ τῶν ῥηθέντων γνωσθεῖη, τῆς κατὰ φύσιν πέψεως δηλονότι ὑπὸ συμμέτρου τε καὶ κατὰ φύσιν θερμότητός τε καὶ ὑγρότητος γεγονυίας. 12. Νυνὶ δὲ πρώτως ῥητέον περὶ ποσότητος τοῦ χύματος, δι' ἧς αἰτίας πλεόν τοῦ προσήκοντος φαίνεται· εἰδ' οὕτως καὶ περὶ τῶν ἐξῆς, καθὼς καὶ τοῖς περὶ διαφορᾶς τε καὶ διαγνώσεως οὔρων λόγοις ἐξεθέμεθα.

Κε φ. δ. Περὶ τῆς κατὰ τὸ ποσὸν τοῦ χύματος αἰτίας.

1. Τὰ οὔρα τοίνυν πρόεισιν πλείονα, ὅποταν πλείονι 15 τροφῇ καὶ μάλιστα ὑγροτέρᾳ καὶ πολυποσίᾳ οἴνου καὶ μάλλον εἰ ὑδαρῆς ὁ οἴνος τυγχάνει, ὧν ἂν ὁ ἄνθρωπος χρήσεται. 2. Ἐπεὶ οὖν ἐν ἄλλοις δέδεικται ὡς αἱ ὑγρότεραι καὶ εὐγυμοὶ τροφαὶ μάλιστα τε ἀναδίδονται καὶ διαρρέουσι αὐθις, τῶν μὴ τοιούτων ὁ δὲ οἴνος πλεόν τῶν ἄλ- 20 λων ἀναδίδεται καὶ ῥαδίως διαφορεῖται, εἰκότως ἂν διὰ ταῦτα πλείω ποθείς καὶ διουρηθεῖη ἂν, οὕτως εἰς τοῦτο πως ἐπιτηδείως ἔχοντος τοῦ ὑδαροῦς τῶν οἴνων· μὴ τῶν παχέων ὡσαύτως τούτῳ δηλονότι διουρουμένων, τὰς γε μὴν καὶ ἐπὶ τούτοις αἰτίας οὐ μοι νῦν καιρὸς ἐπιπλέκειν τῷ λόγῳ, ἄλλων τε εἰπόντων περὶ τούτου ὡς οἶμαι ἀποχρώντως, καὶ μηδὲ τῆς νῦν τοῦτο ἀπαιτούσης πραγμα- 25 τείας. 3. Εἰκότως ἄρα τε καὶ πλείω καὶ λεπτότερα καὶ προσέτι ἀχρούστερα φανείη τὰ οὔρα. 4. Τὸ μὲν γὰρ ποσὸν τούτοις διὰ τὸν τοῦ ποσοῦ μάλλον ἀποδίδεται λόγον· ἢ δὲ λευκότης τε καὶ λεπτότης διὰ τὴν τῆς πέψεως ἀτονίαν μὴ ἐξικνουμένης πλείονος τοῦ προσήκοντος ἐπικρατῆσαι ποσοῦ. 6. Εἰ γὰρ ἐπειράται, τάχ' ἂν ἐπέδηκεν αὐτοῖς καὶ χροῶμα σύμμετρον καὶ σύστασιν καὶ τινα προσαπεδόθη 30 δεόντα παρρησιτάμενα, πλείω δὲ μάλλον τοῦ πινομένου ἐπὶ τῶν ἤδη πεφθέντων ὁμῶν χυμῶν οὔρα φαινόμενα.

6. Διὰ τοιάνδε τινα τὴν αἰτίαν γένοιτ' ἂν, ἐπειδήπερ ταῖς
πέψεισι καὶ θρέψις ἐπιταί καὶ ἀνάδοσις πρὸ ταύτης, εἰκὸς
δὲ καὶ περιττὸν ὑγρὸν ἀποδίδοσθαι τῇ πεπτομένης ὕλης,
δεόντως ἂν ἐπὶ τῶν ἤδη χυμῶν ὤμων πεφθέντων καὶ
5 οὔρα φανείη. 7. Καὶ τῷ μὲν οὖν ὑγραίνειν τε καὶ τρέ-
φειν αὐτοὺς τὰ σώματα πεπτομένους οὐ χρεία τις τοῦ
θύραθεν ἐπιγίνεται πόματος, εἰ μὴ τις βραχεία τῆς συ-
νηθείας μᾶλλον καὶ ταύτῃ βιασαμένης. 8. Τῷ δὲ θείσθαι
τὰ περιτώματα τῆς ἐκκρίσεως οἱ νεφροὶ καὶ τὰ διουρη-
10 τικὰ ἀγγεῖα τοῦτ' ὑπηρετοῦσι. 9. Μαθεῖν δ' ἔστι τοῦτο
καπὶ τῶν ὀσημέραι γινομένων ἐπ' ἀνθρώποις κάμνουσί τε
καὶ μικρὸν ὑγαίνουσι σώμασι. 10. Διενήνοχε δὲ τούτων
τὰ ἐπὶ τῷ λόγῳ κρίσεως τὰ ἐπὶ τῶν πυρεσσόντων ἐκκρι-
νόμενα πλείω οὔρα, τῷ μὴ μόνον δι' ὁμότητα χυμῶν
15 πεφθείσαν ἐκείθεν τὰ περιτὰ ἐκκρίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὴν
πᾶσαν τῶν οἰωνδήτινων νοσερῶν διαφθορὰν χυμῶν ἐκεί-
θεν ἀποκρίνεσθαι, διουρητικὰ δὲ φάρμακα πλείω χωρεῖν
παρασκευάζει τὰ οὔρα τῇ τε φυσικῇ λεπτομερείᾳ καὶ τῇ
θερμότητι· μικροῦ γὰρ πάντα τὰ τοιαῦτα διουρητικὰ κα-
20 θέστηκε. 11. Καὶ τῇ μὲν οὖν θερμότητι ῥαδίως ἀναδί-
δοται ταῦτα· τῇ δὲ λεπτομερείᾳ τὰ προσόντα τῆς ὁμο-
χυμίας τέμνοντά τε καὶ διαιροῦντα δι' οὔρου μᾶλλον
οἰκειότητα τῇ τῶν φαρμάκων χωρεῖν παρασκευάζουσιν.
12. Ἐπὶ δὲ τοῦ διαβήτου καλουμένου πάθους δυσκρασία
25 τις ἐπιτεταμένης θερμότητος περὶ τοὺς νεφροὺς αἰτία πέ-
φνκεν· αὕτη γὰρ νεφροὺς οὕτω διαθείσα ἐπισπαστικούς
εἰργάσατο τῆς τοῦ οὔρου οὐσίας· οἱ δ' ἀφ' ἥπατος καὶ τοῦ
φλεβώδους γένους τῇ ἀνθελκῇ ταχέως ἐπισύρονται. 13. Ἐπεὶ
δ' ἐντεῦθεν ἐνδείαν συμβαίνει γίνεσθαι καὶ φυσικῆς ὑγρό-
30 τητος συνεπιφερομένης τῇ τοσαύτῃ τῶν ὑγρῶν ῥύμη, οὐκ
ἀγεννῆς μὲν ἐπιγίνεται τῷ ἀνθρώπῳ δίψα· οὐ μείω δὲ
τῆς δίψης πόματα καὶ οὔρων ἐπὶ τούτων ἐκκρίσις ἀνάλο-
γος, αὐτῶν δὲ τῶν νεφρῶν πρὸς αὐτοὺς ἐφελκομένων τὰς
ὑγρότητας. 14. Διὰ ταῦτα γοῦν πολλὰ μὲν τὰ οὔρούμενα
35 πέφνκεν, οὐ μείω δ' αὖ τούτων τὰ πινόμενα· ὅπη δ' οὐκ
ἔστι μέλησις τις καὶ εὐκρασία, οὐδ' ἂν ἴσως πέψις ἐποιτο·
τοῖς γε μὴν ξηρὰν κατὰ φύσιν ἔχουσι τὴν γαστέρα αὐτοῦ

δὴ τοῦτο παρασκευάζει πλείω τὰ οὔρα φέρεσθαι. 15. Τὰ
 γὰρ τοι περιπτώματα δέον ὄν κρίνεσθαι καὶ τῆς γαστρὸς
 μὴ τὰ πλείω κενούσης διὰ τὸ κατὰ φύσιν αὐτῷ συμ-
 βάν πάθος, ἐκείσε μᾶλλον τὴν ὄρμην λαβόντα φέρεται.
 16. Ἐπεὶ τοῦτοις κἀκείνο δεῖ προσεπιθεῖναι τῷ λόγῳ, ὃ
 μᾶλλον τῇ τηκεδόνι μὲν τῆς πάσης ἐξεως, τῇ δὲ νεκρώσει
 τῆς καθεκτικῆς ἐγγίνεται δυνάμειως. 17. Ἐπειδὴν γὰρ
 ἀπαγορευούσης τῆς φύσεως διὰ χειρίστην τινὰ διάθεσιν
 οἰουδήτινος νοσήματος ἢ καθεκτικῆ τῶν χυμῶν δύνამις
 ὡσπερ παρεθείσα τούτους ἀπολύσῃ, αὐτοὶ μὲν τὴν ἐξοδὸν 10
 ἐπισπεύδοντες ἀποκρίνονται, ὅπῃ δ' ἂν τὴν ὄρμην οἶδα
 λάβοιεν, οὐκ ἔστιν ἰδεῖν ὡσαύτως. 18. Ὅτε μὲν γὰρ δι'
 ἰδρώτων χωρήσαντες πεπληθυσμένων ὤφθησαν, ὅτε δ' αὖ
 διὰ γαστρὸς, ἔστι δ' ὅτε καὶ δι' οὔρων, ὧν νῦν τὸν λόγον
 ἡμεῖς προὔθεμεθα. 19. Ἄλλ' οἱ μὲν περὶ πεπληθυσμέ- 15
 νων ὀπισθόηποτε ἰόντων οὔρων λόγοι ὡδε κείσθωσαν, ἀρ-
 κούντως σφίσι καὶ τῆς αἰτίας ἀποδοθείσης· ἐξῆς δ' ἂν εἴη
 φάσαι καὶ περὶ τῶν ἐλαττόνων φερομένων οὔρων, δι' ἀστι-
 νας αἰτίας μείω φέρεται. 20. Εἰρηται μὲν οὖν ἐν τοῖς
 περὶ διαγνώσεως οὔρων λόγοις, δι' ὅσους τρόπους ἐλάττω 20
 φαίνεται· ῥηθεῖη δ' ἂν καὶ τινος νῦν ἀναμνήσεως ἕνεκεν,
 ἵν' ὅπως καὶ τὰς ἐπὶ τούτοις αἰτίας προσαποδοίημεν τῷ
 λόγῳ. 21. Ἐλάττω τοίνυν φέρεται διὰ ξηρότητα τροφῆς
 καὶ ὀλιγοποσίαν, γυμνάσιά τε πλείω καὶ ὅσα ξηραίνειν
 εἶωθε τὰ σώματα. 22. Ἐπεὶ τοίνυν ἴσμεν ὡς ταῖς μὲν 25
 ξηροτέραις τροφαῖς ἢ διὰ γαστρὸς μᾶλλον ἀρμόζει ἐκκρι-
 σις, τότε δὲ καὶ τὸ θερμὸν αὐτὸ τῆς ὑγρότητος τοῦ σώ-
 ματος κατισχύον ἀναλοῖ ξηραίνον, εἰκότως ἐπὶ τούτοις καὶ
 τὰ οὔρα ὀφθεῖη μείω, μὴ ἐξαρκούντος τοῦ ὑγροῦ πρὸς
 παντελῆ τοῦ σώματος ἀρδεῖαν, τῶν ἰσχυραίνοντων ὡσπερ 30
 ἀφαιρουμένων αὐτοῦ τὴν ποσότητα. 23. Ἐλάττω δ' ἂν
 ὀφθεῖη καὶ διὰ φάρμακά τε καὶ τροφὰς ἐμπλαστικὰς τοὺς
 πόρους ἀποκλείσαντα. 24. Ἐνταῦθα γὰρ οὔτε ἀνάδοσις
 ῥαδίᾳ γένοιτο ἂν οὔτε γεγονυῖα ἀνάδοθέντα ῥαδίως δια-
 κριθεῖη, ὥστε συμβαίνειν ὡδε μὴ δι' ἐνδειαν, ἀλλὰ δι' 35
 οἶον ἐμφραξιν τὰ οὔρα μείω φέρεσθαι. 25. Τὰ παρα-
 πλήσια δ' ἂν συμβαίη διὰ πάθος καὶ γλισχρότητα τῶν γυ-

μῶν οὐχ ἦντον τῶν ἐμπλαστικῶν τροφῶν τε καὶ φαρμά-
 κων, καὶ τούτων ἐπεχόντων τὰς προσηκούσας ἐξόδους, ὥστ'
 ἐντός μὲν συμβαίνειν τόσῃν πλήθειν ὑγρότητα, μείω δ'
 ἐκτός προχέσθαι τοῦ δέοντος. 26. Ἄ δὲ διὰ γαστροῦ
 5 πλείω κένωσιν ἐλάττω φαίνεται, προδήλους ἐπιδεικνύσι τὰς
 αἰτίας, μήτε δεούσης ἢ ἀναδόσεως γινομένης καὶ τοῦ
 πλείονος περιττοῦ τὴν ὄρμην ἐκείσε εἰληφότος. 27. Χρεία
 μὲν γὰρ τῇ φύσει τὸ πᾶν ἀποκινεῖσθαι τῶν περιττωμά-
 10 των διὰ τῶν συνήθων πόρων· ἂν τι δὲ τύχη πλεονεκτῆ-
 σαι ἄτερος ἐτέρου πόρος, ἐπὶ θατέρῳ τοῦλακτον φέρεται,
 ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ διὰ σφοδρότητα πυρετοῦ ἐλάττω φέρε-
 15 ται τὰ οὖρα, καίτοι πλείω τοῦ συνήθους τοῦ κάμνοντος
 πίνοντος. 28. Καὶ οὐδὲν ἀπεικὸς εἰς σφοδρότητα διε-
 νέγκας ὁ πυρετὸς ἅπασαν ἐμφερομένην ἀποδαπανᾷ τοῦ
 15 σώματος ὑγρότητα περιττήν, ὅπου γε καὶ πικρῆς ἐσθ' ὅτε
 καὶ τῶν στερεῶν αὐτῶν χρονίσας ἄπτεται. 29. Ἄ δ' ἦτοι
 τῶν νεφρῶν μόνων ἢ τῶν λοιπῶν οὐρητικῶν ἀγγείων πε-
 πονηθότων μείω φαίνεται ἢ καὶ τῆς τοῦ σύμπαντος ἀπο-
 κριτικῆς δυνάμεως ἠτονικίας, προδήλον μὲν τὴν αἰτίαν
 20 ἔχει, ὡς ἦτοι διὰ τινὰ δυσκρασίαν ἢ πάθος ὀργανικὸν γί-
 νεται. 30. Ὁ δὲ τὸ περὶ αἰτίας νοσημάτων βιβλίον
 ἀνεγνωκὸς γνοίη ἂν ἐκείθεν μαθὼν ἀσφαλέστερον. 31. Καὶ
 ὁ μὲν περὶ ποσότητος οὔρων λόγος ἀρκούσας εἰληφῶς
 αἰτίας ὠδέ πῃ καὶ πανέσθω, λειπόμενον δ' ἂν εἴη καὶ τὰς
 25 ἐπὶ τοῖς χρώμασιν αἰτίας ἐπιθεῖναι καὶ μετὰ ταύτας τὰς
 ἐπὶ ταῖς συστάσεσιν, εἰδ' οὕτως καὶ τὰς ἐπὶ τοῖς παρυφι-
 σταμένοις, ἵνα διὰ πάντων ἀποδοθέντος τοῦ λόγου καὶ
 τῶν ἐπὶ τούτοις ἀναπτυχθειῶν αἰτίων ῥαδίως μὲν ἕκα-
 30 λέγειν τε καὶ πράττειν τὰ ἐπὶ τούτοις δέοντα. 32. Ὁ γὰρ
 οἶμαι τοὺς λόγους ἀγνοήσας τῶν γινομένων οὐτ' ἂν ῥα-
 δίως πιστεύσῃ ταῖς διαγνώσεσιν οὔτε πιστεύσας ἀντίσχη
 κατασεισθεῖς ὑφ' ἐτέρων λόγων. 33. Ταῦτά τοι αἰ μὲν
 αἰτίαι οὕτω γνήσια φανείσαι τῇ περὶ οὔρων πραγματείᾳ
 35 ἤδη καὶ λέγονται. 34. Ὡδ' οὖν προσηκόν τοῦ περὶ αἰτίας
 λόγου χρωμάτων ἄπτεσθαι. καὶ δὴ περὶ λευκῶν πρῶτον
 εἰπόντες, καθὼς ἐν τοῖς περὶ διαφορᾶς τε καὶ διαγνώσεως

οὔρων λόγοις ἐφθήμεν εἰρηκότες, οὕτω καὶ τὰ λοιπὰ τῶν
 χρωμάτων προάξομεν τὸν λόγον τὴν ἐπὶ ἐκείνοις τάξιν
 καὶ ταῦθ' αὖτε φυλάττοντες. 35. Καὶ γοῦν, καθάπερ ὁ λόγος
 πρῶτον ἔδοξε, τῆς ἀκριβοῦς τε καὶ συμμέτρου ἐν τοῖς σι-
 μοῖς τοῦ ἥπατος γεγονυίας πέψεως τε καὶ διακρίσεως καὶ
 τοῦ μὲν γεώδους ὀλοκλήρως διαδοθέντος χυμοῦ τῷ
 σπληνί, ὡς μὴ ῥαδίαν τούτου τὴν ἀνάδοσιν ἔχοντος, τοῦ
 δ' ὄρρωδους συμπαρομαρτοῦντος τῷ αἵματι, δι' ἣν ἔφη-
 μεν χρεῖαν, τοῦ μικροχόλου τὸ μὲν πλεόν καὶ μικροῦ δεῖν
 ἅπαν ἐκεῖ που περὶ τὴν χοληδόχον κύστιν ἀθροϊζόμενον
 φαίνεται. 36. Συνάνεισι δέ τι μέρος τούτου καὶ τῷ αἵ-
 ματι τῷ τε λεπτομερὲς τελείν καὶ εὐανάδοτον, τῷ τε λυ-
 στελεῖν τῷ ὄρρω τῆ τοῦ αἵματος δίοδω. 37. Τῆ γὰρ
 δακνώδει ποιότητι τὴν ἀποκριτικὴν ἐρεθίζον δύναμιν συν-
 ἔξεισι μὲν τῷ οὔρῳ ἤδη φανέν ἀχρεῖον τῆ τρίτῃ πέψει, 15
 χρῶμα δὲ χαρίζεται μίγνεν τῷ χύματι, οἷονπερ ὁ λόγος καὶ
 ἡ αἰσθησις οἶδε τὸ σύμμετρον. 38. Τοσοῦτω μέντοι κε-
 κοινώνηκεν αἵματος ἐμφάσεως τῶν οὔρων τὰ χρώματα,
 ὅσαπερ καὶ τὸ λαμπρὸν ὑπογεῖα τοῖς χύμασιν ἀκτινοβο-
 λούν, τοῦ γὰρ τοῦ αἵματος τοῦτ' εἶναι τοῖς εὖ εἰδόσι κρι- 20
 νειν πιστεύεται, ἀλλ' ὁ μὲν περὶ συμμέτρου λόγος τοιοῦ-
 τος. 39. Ἐπεὶ δ' εἰκὸς πλεονάζειν τε καὶ ἐλλείπειν τὸν
 τοιοῦτον ξανθήχολον χυμόν, ἐξυδαροῦσθαι τε καὶ κατα-
 χρώννυσθαι δι' οἰασθήτινας αἰτίας δεόντως κατὰ τὰς ἐπὶ
 αὐτοῖς γινομένης διαφορᾶς, διάφορά τινα καὶ τῶν οὔρων 25
 χρώματα φανείη. 40. Ἐπεὶ τοίνυν τῶν λευκῶν χρωμάτων
 καὶ μάλιστα ὅσα κρυσταλλοειδῆ τε καὶ ὕδατῶδη, ἥτοι παν-
 τελῆ τις ἂν ἀπεψίαν διὰ ψυχρότητα καταγνοίη τῆς φύ-
 σεως, ἢ ἐμφραξιν μεγίστην τῶν τὰ οὔρα μάλιστα διακρι-
 νόντων πόρων, ἢ καὶ τῆς χολῆς αὐτῆς τῆς χρωρυννούσης 30
 ἐπὶ ἄλλα μέρη τοῦ σώματος μετοχεύτῃσιν. 41. Ὅσα δ'
 ὑφειμένην δείκνυσι τὴν λευκότητα καὶ μᾶλλον ἤδη πρὸς
 τὰ γλαυκὰ καὶ χαρωπὰ τῶν χρωμάτων χωρεῖ, διὰ μὲν με-
 τάστασιν οὐκ ἂν ῥαδίως γένηται τοῦ μικροχόλου χυμοῦ,
 δι' ἀτονίαν δὲ γε τῆς τ' ἀλλοιούσης καὶ πετιούσης τοῦς 35
 χυμοῦς δυνάμειος καὶ πᾶς τις νοῦν ἔχων ὁμολογήσειεν.

Κεφ. ε'. Πρὸς ὑφ' αἵματος φάσκοντας τὰ οὖρα πάντοτε χρώννυσθαι.

1. Ἐπεὶ δὲ τινες ὑφ' αἵματος τὰ οὖρα κεχρωσθαι οἴονται πρὸς αὐτοὺς βραχὺ τι λέξομεν τὴν σωῶν ἀπάτην ἀνακαθάραντες. 2. Τὴν φύσιν ἴσμεν μηδέποτε, ὑγιῶς ἐχόντων τῶν σωμάτων καὶ μάλιστα ἐν συμμετρῷ χυμῶν τυγχανόντων, ἔαν τινα τῶν τρέφειν εἰωθότων χυμῶν ἐκκρίνεσθαι αἰεὶ τροφῆς τοιαύτης δέουσαν. 3. Ἄλογον πάντη καὶ γὰρ ἐδόκει, εἰ τόσα πρὸς τροφήν μηχανωμένην τοῦ ζώου καὶ αἰεὶ τοῦ πλήρους λειπομένην ἀλόγως οὕτως οὐκ ὀλίγον αἷμα τοῖς οὖροις συνεξεκρίνετο. 4. Ἐπειτα τοῦ αἵματος ἐρυθροῦ τῷ χρώματι τυγχάνοντος, ὑπολευκοῦ δὲ τοῦ ὀρροῦ, ἔδει οἷον ὑπέρυθρον τὸ κατὰ φύσιν οὖρον τυγχάνειν. 5. Τοῦτο δὲ τοσοῦτο λέλειπται τοῦ ὑγειοῦς, ὅσην καὶ τοῦ ἐρυθροῦ παρέσχε χρώματος ἔμφασιν. 6. Τί δ' ἂν ἐκόλυεν αἰεὶ τοῦ αἵματος πλήθοντος μὴ πάντοτε τὰ οὖρα τοιαῦτα φαίνεσθαι, οἷα ὁ λόγος οἶδε σύμμετρα; ἔπειτα δὲ προσῆκε τοῖς ξανθῇ ἀπογεννώσει χολῆν τῷ σώματι πλείω τοιαῦτα οὖρα ἐργάζεσθαι, οἷα τοῖς ἐκείνων δοξάζουσιν ὑφ' αἵματος μᾶλλον ἔδει ηὔξημένου χρώννυσθαι. 7. Τοῦτο δ' ἐς τοῦναντίον ἔστραπται ἤπερ ἐκείνοις ἐπεισι δοξάζειν καὶ πολλάς ἂν ἴσως ἐμεσαιέν τε καὶ διαχωρήσαιεν χολὰς οἷα τοιαῦτα οὖροῦντες οὖρα καὶ ἐμεθεισῶν ἀποκατασταίῃ αὐτὰ συμμέτρα (καὶ πολλά τις ἂν ἐξεύροι ἕτερα τὸν νοῦν γυμνάζων πείθοντα) τὰ σύμμετρα τῶν οὖρων καὶ τὰ προσεχῆ ὑπὸ ξανθῆς χολῆς, ἀλλ' οὐχ ὑφ' αἵματος χρώννυσθαι. Εἰ δὲ τινα καὶ ὑφ' αἵματος καὶ μελαγχολικοῦ χυμοῦ χρώννυται, ὁ μετ' ὀλίγον δείξει λόγος.

Κεφ. ζ'. Περὶ αἰτίας ὑπόχρων καὶ ὠχρῶν παρυσισταμένων.

1. Ἐπεὶ δὲ οἶσθα ὅστις χυμὸς τὰ οὖρα μάλιστα χρωννύων πέφυκε, μεμάθηκας δὲ καί, δι' ἃς οὐκ ἐπιτίθησι τοῖς οὖροις χρώματα, λευκὰ δὲ ταῦτα παρὲς ὀφθαλμοῦ ἂν ἐντεῦθεν καὶ τὰς ἐπὶ τοῖς λοιποῖς χρωματοποιήσιν γνοίης, τὴν τῶν χρωμάτων μέθοδον κατελιγῶς. 2. Πλὴν ἀλλ' ἐπειδήπερ ἀμφιγνοεῖς τὸν λόγον, τὸ δὲ σαφές ἐν πᾶσι καὶ ἀνεπτυγμένον ἀσφαλέστερον εἰς διδασκαλίαν καθέστηκεν, οὐδ' ἂν ἡμεῖς ἔασαι μὲν σε δογεῖσθαι ὑφ' οἰωνδήτινων

τροφάσεων, ἕκαστον τῶν προφῆν ἐν ἄλλοις ἀποδειχθέντων
 χρωμάτων ἀποδεικνύντες, δι' ἃς τινὰς αἰτίας οὕτω πως
 κέχρωσται. 3. Πολλὰ γὰρ ἂν ἴσως, μὴ μαθῶν, ἀγνοήσῃς.
 μετὰ τοίνυν τὰ λευκὰ τῶν χρωμάτων τὰ τε ὑπωχρα καὶ
 ὠχρά γινόμενα φαίνεται, τῆς ἀλλοιωτικῆς καὶ πεπτικῆς
 ἤδη τόνου λαβοῦσης δυνάμεως. 4. Ἐπεὶ τοίνυν, ὡς πολ-
 λάκις εἴρηται, τοῦ χολώδους ἠτυχηκότος πέψεως προση-
 κούσης τὰ οὖρα φαίνεται λευκὰ, ἀρχὴ δὲ χρωμάτων τὰ
 ὑπωχρα καὶ ὠχρά, εἰκότως ἂν τις οἰηθείη πέψεως ἀρχὴν
 λαμβάνειν τὴν ἀναδιδόμενην τροφήν καὶ ἤδη ζωπυροῦσθαι
 φαίνεσθαι τὴν ἐμφυτον θερμότητα καὶ πως μετρίως κρα-
 τεῖν τῆς ὕλης, εἰ καὶ μὴ ὀλοκλήρως, ἀλλ' οὖν μέσως πως
 ἐπιχειρεῖν τὴν φύσιν πέψεως. 5. Ὅποταν γὰρ ὁ ξανθὸς
 χολος χυμὸς ἀρκοῦντος κατασκευασθεῖ τῇ φύσει, αὐτὸς
 μὲν οἴου πέφυκε χρώματος ἀπ' αὐτοῦ δὴ μαρτυρεῖ τοῦ
 ὀνόματος, ἐπίτασιν δὲ τινὰ εἰληφῶς ἐρυθρὸς τε καὶ ἰώδης
 καὶ ἰσαϊώδης, κραμβίζων τε καὶ ὑπομέλας ἤδη πρὸς τὴν
 μέλαιναν χολὴν μεθιστάμενος φαίνεται, ὥσπερ αὐθις ἀφι-
 στάμενος τοῦ κατὰ φύσιν χρώματος ὑπόξανθός τε καὶ
 ὑπόπυρρος, ὠχρός τε καὶ ὑπωχρος καὶ ἐτι πούτου φαυλό-
 τερος. 6. Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' οὕτως ἔχει, συναγαγεῖν ὠδὶ τὸν
 λόγον προσήκει. 7. Ὅποταν ἀσύμμετρος καὶ ὡς προσήκει
 πέψις γένηται, ξανθὴ τε καὶ πυρρά τελεῖται ἡ χολή· τὰ δ'
 οὖρα ὑπόξανθὰ τε καὶ ὑπόπυρρα, τοῦ χρώματος ὠδε
 ἀμυρωθέντος τῆς χολῆς τῇ τοῦ ὀρρώδους χυμοῦ ἐπι-
 μίξια, λευκοῦ που καὶ αὐτοῦ τυγγάνοντος, ὡς ἂν ῥηθείη
 τὰ κοιᾶντα τῶν ἀσύμμετρων οὔρων χρώματα, ξανθοῦ τε
 καὶ λευκοῦ μίξιος χρώματος, οὖν ἂν σφαιεῖς, οἴμαι, τοῦ
 δεόντος. 8. Τὰ τοίνυν ὑπωχρα καὶ ὠχρά — ῥητέον γὰρ
 ὠδε καὶ περὶ τούτων — φαυλοτέραν ἴσως ἐπιμαρτυρήσει
 τὴν ἀπὸ τῆς χολῆς βαφὴν διαμαρτηθείσης δηλονότι τῇ
 πέψει. 9. Καὶ πως στοχαζόμενον τινὰ βραχὺ τι τάλη-
 θοῦς διαπεσεῖν οἴμαι. εἰ δὲ ταῖς αὐταῖς ἀναλογίαις κατὰ
 τῶν λοιπῶν χρωμάτων χρήσαιο καὶ τὰ μὴ ὠχρά τῶν οὔ-
 ρων ἐν τοῖς οὔροις φαινόμενα ἐπιμίξιαν ἂν τις εἴποι εἶναι
 ὑπόξανθου τε καὶ λευκοῦ χρώματος τοῦ ἐξ ὀρροῦ, ὥσπερ
 ἐξ ὠχρᾶς τε καὶ ὀρροῦ τῶν οὔρων λέγεται τὰ ὑπωχρα δι'

οιανδήτινα τῆς πέψεως ἀμαρτίαν. 10. Ἄλλ' ὁ μὲν περὶ
 ὑγρότητος οὖρων λόγος τοιοῦτος ἂν ἀποδοθῆι· νυνὶ δὲ
 καὶ περὶ τῶν λοιπῶν χρωμάτων εἰπωμεν, δι' ἧς ἕκαστον
 τούτων ἀποδίδεται αἰτίας καὶ τὰ μὲν σύμμετρα τῶν οὖ-
 ρων ἤδη που εἴρηται, δι' οὐστίνας λόγους ὑποπυρρά τε
 καὶ ὑπόξανθα ἀποδίδεται. ἐξῆς δὲ λέγωμεν περὶ τῶν πυρ-
 ρῶν καὶ τῶν ξανθῶν φαινομένων οὖρων.

Κεφ. ζ'. Περὶ αἰτίας πυρρῶν καὶ ξανθῶν οὖρων.

1. Τὰ τοίνυν τοιαῦτα ἐν τοῖς οὖροις χρώματα αὐτῶν
 10 δὴ τὸν χολώδη χυμὸν ἢ τῇ ποσότητι ἢ τῇ ποιότητι ἐπι-
 τεταῖσθαι δίδοσιν οἶεσθαι πρὸς τε τὸ εὐχρύτερον κευ-
 ρηκότεα καὶ δριμύτερον. 2. Ὅποταν γὰρ ὑπὲρ τὸ ξανθόν
 τε καὶ πυρρὸν ἢ τῆς χολῆς χροία προίη, τὰ δηλωθέντα
 τῶν οὖρων φαίνεται τῇ ἀναλόγῳ μίξει χροίων τῶν δια-
 15 φέρων.

Κεφ. η'. Περὶ αἰτίας ὑπερύθρων καὶ ἐρυθρῶν οὖρων.

1. Τὰ γε μὴν ὑπέρυθρα καὶ ἐρυθρά τῶν οὖρων ἦτοι
 20 δι' ἐπιμειξίαν ἐρυθρᾶς χολῆς γίνεται ἢ δι' ἰχώρα αἵματος,
 ἐκεῖ που τὴν ὁρμὴν ἀπειληφότα τῆς ἐκκρίσεως. 2. Ὅτι
 20 δὲ καὶ ἐρυθρὰ χολὴ ἐνίοτε διαφαίνεται, ἔστι μὲν καὶ λατρῶν
 αὐτῶν πυθέσθαι. 3. Ἐγὼ τε πολλάκις εἶδον χολὴν τοι-
 αύτην, ὡπερ δὴ καπὶ τινος πρὸ βραχέος χρόνου πυρέσ-
 25 σοντος, ὡπερ ἢ γαστήρ ὑπέρυθρα διεχώρησεν, καὶ οὖρα
 δὲ τὰ παραπλήσια διαφαίνοτο. 4. Καὶ οὐ δεῖ τὸν ἐπὶ
 τούτου λόγον ἀπλῶς μηκύνειν ἤδη γνώριμον πεφυκότεα
 30 ἐκεῖνα δὲ μᾶλλον εἰπεῖν προσήκει, ὅσα δι' αἵματος ἰχωρώ-
 δους ἐπιγεγονυῖαν αὔξησιν τοιαῦτα φαίνεται. 5. Ἐπὰν
 οὖν πλεονάσῃ τὸ αἷμα μὴ ῥαδίως ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ τού-
 του διαπνῆται πνεύματος, στενοχωρουμένων οἶον τῶν ἀγ-
 30 γείων τῷ πλήθει, ἰχώρ τις ἐπιγίνεται τῷ αἵματι, οἷον τι
 καπὶ τῶν ἀδιαπνευστούντων ὑγρότητός τινος ἐπικκοινο-
 νηκότεων γίνεται σωμάτων πρὸς σῆψιν ἤδη κευρωκότεων.
 6. Ὁ γὰρ τοι εὐρῶς μὲν παρὰ τοῖς γραμματικοῖς καλού-
 35 μενος, ὀμίχλη δὲ παρὰ τοῖς κοινολογοῦσι τοιαῦτα παρα-
 τροπῆς μὲν σύμβολον τῆς οἰασθήτινος οὐσίας πέφυκεν,

ὅσον δ' οὖρον παραγεγενῆσθαι σῆψιν σημαίνει. 7. Καὶ τοίνυν ἀπὸ τῶν ὑπερῶδρων οὔρων ἰχώρ μὲν τις αἵματι ἐπιγεγενῆσθαι διαφαίνεται, οἷον τι καὶ τοῖς ὁσημέραι φαινομένοις ὑγροτέροις σώμασιν ἢ ὀμίχλη, διαδίδοσθαι δ' ἐπὶ τὴν ἐκκρίσιν τῆ ἀποκριτικῆ δυνάμει τοῦτον ἀπωθούμενον. 8. Ἐπεὶ γὰρ ἐρυθροῦ χρώματος καθέστηκεν ὁ ἰχώρ, αἷμα γὰρ οἷον οὗτος διαφθαρέν, πάντως ἂν ἐνωθεὶς τῷ ὀρρώδει χυμῷ τότε αὐτοῦ χρῶμα ἀλλοιώσει μεταβαλὼν πρὸς τὸ σφέτερον, ἐλλείψει τε τῆς ἐντελοῦς ἐρυθρότητος τῷ ἐξυδαρωθῆναι οἷον ταύτην τῆ τοῦ ὀρρώδους κράσει χυμοῦ. 9. Οὐ δεῖ δὲ λανθάνειν ὡς κἂν τι τοῦ χολώδους εἴη χυμοῦ χρωματίζον τὸ οὔρον καὶ τοῦτ' ἀμαυροῦται τῆ τοῦ ὑπερβάλλοντος ἐν τε ποσῷ καὶ χρώματι κράσει. 10. Καὶ ὑπερῶδρα μὲν διὰ ταύτας ἂν ἀποδοθῆι τὰς αἰτίας· ἐρυθρὰ δ' αὖ ἦτοι διὰ ὑπερβάλλον πλήθος χολῆς ἐρυθρᾶς ἢ δι' ἰχώρα πλείονα τοῦ αἵματος ἐν τοῖς οὔροις τὴν ὀρμὴν εἰληφότα πᾶσαν. 11. Τῷ γὰρ τοι πλήθει ταῦτα ἐπικρατήσαντα βραχὺ τι διαφαίνεσθαι ἕως τὴν τοῦ ὀρρώδους ἐπιμιξίαν χρώματος. 12. Ὅποῖον μὲντοι ἀκριβῶς ἐρυθρὰ εἴη καὶ φοινικὰ τὰ οὔρα, αἵματός ποθεν ἐπιρρύντος ἐπιδεικνύται τοιαῦτα, ἦτοι φλεβὸς τινος ῥαγείσης τῶν περὶ τὰ οὔρητικὰ ἀγγεῖα ἢ τῶν διυλιζόντων περὶ τοὺς νεφροὺς τὰ οὔρα ἀγγείων, χαύνωσις τις καὶ ὑπὲρ τὸ δέον ἀραιώσεις, ὥστε συμβαίνειν ἐκεῖθεν καὶ τῆς τοῦ αἵματος οὐσίας οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς οὔροις φέρεσθαι καὶ χρωματίζειν οὕτω τὰ οὔρα. 13. Ἄλλ' ὁ μὲν περὶ αἵματος, ἄλλως μὲν ἐπίδηλος ὢν, περιετὸς δὲ νῦν εἰρησθαι — περὶ γὰρ οὔρων ἡμεῖς, ἀλλ' οὐ περὶ ἐνουρουμένων αἱμάτων εἰπεῖν προὔθεμεθα — τανῦν ἀφείσθω.

Κεφ. δ'. Περὶ αἰτίας οὔρων οἰνωπῶν.

1. Ἐξῆς δὲ ῥητέον περὶ τε τοῦ οἰνωποῦ καλουμένου χρώματος, καὶ ὅσα μετὰ τοῦτο πέφυκεν. 2. Ὅποῖον μὲν οὖν πέφυκεν τὸ οἰνωπὸν καλούμενον χρῶμα, ἐν τοῖς περὶ διαφορᾶς οὔρων ἐφθήμεν εἰρηκότες, ὅτι δὲ σημαίνεται, ἐν τοῖς περὶ διαγνώσεως εἰρηται. νῦν δ' ἐπιθῶμεν τῷ λόγῳ καὶ τὰς αἰτίας, ἐφ' αἷς τοῦτο γίνεται. 3. Ἐπὶ μὲν οὖν

τῶν πολλὰ δραμόντων καὶ κεκοπιακῶτων συμβαίη ἂν δι-
 ὑπερόπτησιν τοῦ αἵματος. 4. Ἐπειδὴν γὰρ ἡ συνεχῆς
 καὶ σύντονος κίνησις τὸ αἷμα διαθερμάνη, καὶ τοῦ προσ-
 ἤκοντος πλέον ἐξέκασέ τε καὶ διῦδρωθῆναι ἐν τοῖς διου-
 5 ρητικῶσι ἀγγείοις ἐποίησε καὶ τῇ ἐνώσει ἀμφοτέρων τὸ
 οἰνωπὸν τοῦ χρώματος γέγονεν καὶ οὐδὲν ἂν δόξῃ παρὰ-
 δοξον, ὅπου γε καὶ θρόμβοι αἵματος διαδίδονται εἰς τὴν
 ἐπιφάνειαν διῦδρούμενοι, κόπου τε καὶ ἡλιοκαΐας ἐνίοτε
 τὸν ἄνθρωπον ἐπισχόντων. 5. Ἐγὼ γε μὴν ἐπὶ τινος
 10 μείρακος τοιοῦτόν τι μέμνημαι ἰδῶν. ἀφικόμεθα ποτε
 περὶ Κυρὸς ἐπιτολὴν ἐντὸς τῆς πόλεως ἐπὶ τινα πανήγυ-
 ριν προσυνηήσαντες μὲν τὸν ἐκεῖσε ἅγιον διαφερόντως
 τιμώμενον, ἐνδιατρίψοντες δὲ καὶ τοῖς ἐκεῖσε χάριτός τινος
 γέμουσι. 6. Καὶ οὐπω μὲν τὸ τρίτον τῆς ἡμέρας παρὰ-
 15 χηκε καὶ ἡμεῖς ἐκεῖσε παρεγενόμεθα καὶ τὰς εὐχὰς ἀπο-
 δόντες καὶ μικρὸν τι προσδιατρίψαντες, ἐπεὶ καὶ μεσημ-
 βρία ἦν, ἤδη νόστον τε ἐμνήσθημεν καὶ τῷ ἡλίῳ συγ-
 καόμενοι δείλης ὀψίας περὶ τὰς οἰκίας ἀφίγμεθα, μέγι-
 στον τὸν δι' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἡγησάμενοι κόπον. 7. Τό-
 20 τε γὰρ μὴ ἔθος ἔχειν ἡμᾶς εἶναι προσταλαιπωρεῖν ὁδῷ καὶ
 καύμασι τό, τε ἀπαλωτέρων τυχεῖν σωμάτων οὐ μετρίως
 ἡμῶν ὁ καύσων καθίκετο. 8. Ἄλλ' ἐγὼ μὲν τότε δὴ τότε
 τῆς ἐπ' ἐκείνης βλάβης ἀπηλλαττόμην· ὁ δ' ἕτερος τῶν
 σὺν ἡμῖν ἀφίγμένων, μαλακώτερός τε ὢν καὶ εὐπαθέστε-
 25 ρος, ἐλεύθερος μὲν καὶ αὐτός, ὡς ἐδόκει, ἐτύγγανε τῆς
 ἀπ' ὁδοῦ βλάβης. 9. [ἡ δὲ ἐπιούσα ἐδειξεν αὐτὸν μεταλα-
 χόντα τινὸς ἐκ τῆς ὁδοῦ βλάβης]. 10. Ἐπεὶ γὰρ αὐτὸν
 ἡ γαστήρ ἐνυξεν, ἐξήει μὲν εἰς λάσανον, ὑπόμελαν δὲ οἶ-
 ἡ γαστήρ ὑπεχώρησε. 11. Τοῦτ' ἰδῶν ἐκεῖνος ἀπεπάγη
 30 καὶ ἐμοὶ τὸ πάθος ἐξήγγειλε καὶ ἐπυνθάνετο, ὅτι ἂν ἡ
 τοιαύτη βοίλοιτο τοῦ διαχωρήματος μεταβολή. 12. Εἰδὼς
 οὖν ἐκείνον εἰδισμένον μὲν συνεχῶς τέμνειν φλέβα, πολ-
 λοῦ δὲ τοῦ χρόνου παραρρυνέντος μὴ χρησάμενον τῷ ἔθει,
 καὶ ἄλλως δὲ θερμὸν καὶ εὐπαθῆ γινώσκων τὸν ἄνθρω-
 35 πον, προσεπιτιθεῖς δὲ καὶ τὸν χθιζὸν περίπατον ἔγνων
 δὴ τότε ἀκριβῶς διῦδρωθέντος αἵματος κατὰ τὴν ἐντὸς
 τῶν φλεβῶν ἐπιφάνειαν καὶ συγκαέντος, εἶθ' οὔτως ἀνθ-

ελευθεύστος ἐπὶ γαστέρα, ἀνακραθέντος τῷ ἀποπάτω
καὶ συνεκκριθέντος τὸ μετ' ἐκείνην τοιοῦτον φανῆναι εἶδος
διαχωρήματος. 13. Ἐνταῦθεν οὖν καὶ τὸ περὶ τῶν οἰνω-
πῶν συλλογισάμενος οὕρων ταῖς αὐταῖς καὶ ταῦθ' ὑπέ-
βαλλον αἰτίαις γίνεσθαι καὶ δεῖ τῷ λόγῳ πιστεύειν τὸν 5
σπουδαῖον. 14. Καὶ ταῦτα μὲν ὑφ' ὕγιων καὶ λέγεται καὶ
φαίνεται· ἐπὶ δὲ τῶν πυρετοῖς ἐαλωκότων οὐ μετρίοις
τὸν μὲν ἰχώρα πλεονάζειν ὑποδείκνυσι τοῦ αἵματος, σή-
πεσθαι δ' αὐτὸν ἤδη καὶ συγκάεσθαι καὶ πρὸς χολῆς ξαν-
θῆς εἶδος ταύτη μεθίστασθαι. 15. Ταῦτα τοι καὶ ἀμφο- 10
τέρων μὲν τῶν χυμῶν τὰς ἀκριβεῖς τῶν χρωμάτων ἐκπέ-
φενγεν ἰδέας μηδὲν ἔτι τελοῦν ἴδιον· τὸ δ' οἰνωπὸν οὕτω
καλούμενον κατεσκεύασε χρῶμα μεταβεβλημένου αἵματος
εἰς χολῆν. καὶ ὁ μὲν περὶ οἰνωποῦ χρωματος λόγος οὕτω
πῶς ἀποδίδεται. 15

Κεφ. ε'. Περὶ αἰτίας οὕρων κνανῶν.

1. Τὸ δὲ κνανοῦν ἔτι πορρωτέρω τοῦ συμμετροῦ πε-
φνκὸς χρωματος καὶ μείζονος τετύγηκεν ἀλλοιώσεως.
2. Τῆς γάρ τοι ξανθῆς χολῆς συμμετροῦ γεγονυίας, σύμ-
μετρ' ἂν καὶ τὰ οὔρα προβαίη. 3. Καθ' ὅσον δ' ἂν αὕτη 20
ἄλλοια τοῦ προσήκοντος ἐκστᾶσα γένηται καὶ τὰ οὔρα
δείκνυσι μεταβαλλόμενα καὶ δὴ τῆς τοιαύτης ἐξοπτωμένης
χολῆς καὶ ἰώδους οἷον γεγεννημένης καὶ βραχείας τινὸς τῆς
ροπῆς δεομένης ἐς τὴν τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ ἰδέαν
καὶ διαδραμούσης τὸ φλεβῶδες γένος, τὰ κνανὰ τοῦ χρω- 25
ματος ἀποδίδεται.

Κεφ. ια'. Περὶ αἰτίας οὕρων χλωρῶν.

1. Τῶν δὲ χλωρῶν οὕτω καλουμένων χρωμάτων ὅσα
μὲν διὰ τηκεδὸνα γίνεται τῆς πιμελῆς διαφανέστερά τε καὶ
πρὸς τὸ ἐλαιῶδες χρῶμα διασκεδάζεται. 2. Γίνεται δὲ τοι- 30
αὔτα δι' ἐπιμίξιν τοῦ ἀπὸ πιμελῆς συντήγματος ἐλαιώ-
δους ἤδη γεγονότος διὰ τὸ τοῦ πυρετοῦ παριόν. 3. Ὅσα
δ' αὖ πρὸς τὸ μελάντερον ἐπιρρέπει σκιαυγῆ μὲν καὶ χλω-
ρίζοντα, πλήθος δ' ὑποφαίνει καὶ πάχος τῆς ἰώδους τε καὶ
ἰσατιώδους οὕτω καλουμένης χολῆς. 4. Πάνν μὲν γὰρ αὐ- 35

ται χλωραί, βραχείας δέ τινος τῆς μεταβολῆς δεόμεναι, πρὸς γε τὸ μελαγχολικὸν εἶδος· ἐντεῦθεν γάρ τοι μέλανα γίνεται τῶν χρωμάτων. 5. Καὶ χλωρὸν μὲν ὡς εἴρηται δι' ἐπικρατείας αἰσχίστης γίνεται χολῆς κατὰ τε τὸ ποσὸν 5 καὶ τὸ ποιὸν ἐπαυξηθείσης· ἤδη δὲ καὶ πρὸς ἕτερον ἐπιγεγομένης εἶδος χολῆς.

Κε φ. ιβ'. Περὶ φαιῶν καὶ πελιδνῶν καὶ μελάνων οὖρων.

1. Τὰ δὲ φαιὰ καὶ πελιδνά καὶ μέλανα διὰ τε ψύξιν καὶ χυμὸν γινόμενα μέλανα τῇ μὲν διαφορᾷ τῇ πρὸς ἄλ-
10 ληλα, καὶ τὴν ποσότητά τε καὶ τὴν ποιότητα δεικνύσι τῶν τὰ τοιαῦτα χρωμνύτων χυμῶν. 2. Τὴν ἐνότητα δὲ τῷ ὁμοιεῖ — ἐνός* τε γὰρ εἶδους κεκοινωνήκασι χρώματος, καὶ οὐκ ὀλίγην ἔσχον τὴν πρὸς ἄλληλα διαφορὰν τῇ ἐπιτάσει τε καὶ ὑφέσει τοῦ χρώματος. 3. Πλὴν οὐδ' αἰ
15 ταῖς αὐταῖς τὰ πάντα γίνεται αἰτίαις, ἀλλὰ καὶ ἐτέρως. 4. Τὰ μὲν γὰρ φαιὰ διὰ θερμότητα οὐκ ἂν οἶμαι τοιαῦτα γένοισ' ἂν ὡσπερ οὐδὲ τὰ πελιδνά, ἀλλ' ὅτε μὲν διὰ ψυχρότητα, ὅτε δ' αὖ διὰ χυμὸν τινα μέλανα. 5. Τὰ δὲ γε πελιδνά καὶ τῶν φαιῶν πεπλεονέκτημε, τῷ καὶ διὰ πλη-
20 γὰς ἐνίστε καὶ μάστιγας ἐπιτεθείσας τὰνθρώπῳ τοιαῦτα γίνεσθαι, τὰ μέλανα δὲ τῶν χρωμάτων καὶ διὰ ψυχρότητα ἐπιταθείσαν πᾶν καὶ διὰ ὑπερβολὴν θερμότητος ἐπιρροὴν τε χυμοῦ τοῦ μέλανος καὶ νέκρωσιν ἐσχάτην. 6. Καὶ ταῦτα μὲν κἂν τοῖς περὶ διαγνώσεως, ὡς οἶμαι
25 εἴρηται, νῦν δ' ἐπιθήσομεν καὶ τὰς αὐτοῖς νομιζομένας εὐαρμόζειν αἰτίας. 7. Τὰ μὲν οὖν πελιδνά διὰ πληγὰς γινόμενα πολλὴν κατηγορεῖ τοῦ αἵματος τὴν νέκρωσιν γεγομένα. 8. Τῶν γὰρ πληγῶν διασπασμῶν καὶ νεκρωσα-
σῶν τὸ αἶμα, εἰς ὑπόμελαν δὲ εἶθε νεκρούμενον τὸ αἶμα
30 μεταχωρεῖν, ὅψι ποτε τῇ ἀποκριτικῇ δυνάμει τοῦτο διὰ γαστρὸς ὠθούμενον καὶ τῶν οὖρων τοιαῦτα καὶ τὰ οὖρα δεικνύσι καὶ τὰ διαχωρούμενα. 9. Ἐνίστε δὲ ἐφ' ἐνὶ τῶν πόρων τὴν ὀρμὴν λαβάν, τὸν ἕτερον ἀφήκε καὶ δεῖ τούτῳ τῷ λόγῳ σημειοῦσθαι. 10. Ἄ γὰρ οὐκ ἔσχε δεῖξαι τὰ
35 οὖρα, ἢ γαστήρ διαχωροῦσα ἔδειξε ὡσπερ καὶ τοῦμπαλιν, ἢ μὴ ἢ γαστήρ δεικνύειν ἔτιγε, ταῦτα τὰ οὖρα δεικνύσι.

11. Καὶ ποτε αὐτὸς λευκὰ τε καὶ λεπτὰ τεθεαμένος οὔρα, χολώδη πάνυ εἶδον διαχωρήσαντα ὡσπερ καὶ λευκὰ διαχωρούσης ἄλλοτε γαστρός, οὐκ ὀλίγην εἶναι τὴν χολὴν τῷ σώματι τὰ οὔρα ὑπεδείκνυον. 12. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τοῦ διαγνωστικοῦ μᾶλλον μέρος ὄν, ἐν ἐκείνῳ δὴ καὶ λελέχθω. 5 ἡμεῖς δὲ τῶν ἐξῆς ἐχόμενοι λέγωμεν. 13. Τὰ τοίνυν φαιὰ καὶ πελιδνά καὶ μέλανα κατηγοροῦσι μὲν αὐτῶν καὶ τὴν χολὴν ὡς χρώσασαν τὴν μέλαιναν, προσεπιμαρτυροῦσι δὲ καὶ ψύξιν καθάπερ καὶ θερμότητα. 14. Ἐπὶ μελάνων οὔρων μέντοι. ὅτι δὲ φύξις εἶωθε μελαίνειν τοὺς χυμούς 10 καθάπερ καὶ θερμότης ἄμετρος, μαθεῖν ἐστὶν ὧδε. 15. Ψύξις μὲν γὰρ τῷ συναγειν τε καὶ πυκνοῦν, καθάπερ καὶ πῶν νεφρῶν ἐστὶν ἰδεῖν ὁσημέραι. 16. Καθόσον γὰρ ἂν ταῦτα πύκνωσιν προσλαμβάνηται, καὶ μέλανα μᾶλλον διαφαίνεται τοῦ διαφανοῦς ἀποχωροῦντος, οἷον τῇ πυκνώ- 15 σαι, οὐχ ἥτιόν γε μὴν καὶ διὰ νέκρωσιν ἐκ ψύξεως εἰσθῆσαι μελαίνεσθαι τὰ οὔρα· οἰκτεῖον γὰρ τοι τοῦτο πέφυκε τὸ χρῶμα τῶν νεκρωμένων ἤδη σωμάτων. 17. Ἐπεὶ γὰρ ἀντικεῖσθαι λέγεται ζωῇ θανάτῳ, πάντως ἂν ἀντιτεθεῖη τὰ τοῖς ζῶσι τοῖς νεκρωθεῖσιν ἴδια καὶ κατὰ τε εἶδη καὶ 20 ποιότητα καὶ χρώματα. 18. Καὶ τοίνυν εἰ ὑπόλευκὰ τε καὶ ὑπόπυρρα τοῖς ὑγιέσιν ἀποδίδονται, τίνα ἂν ἀποδοθεῖη οἰκτεῖοτερα τοῖς ἤδη νεκρωμένοις, εἰ μὴ τὰ μέλανα τὸ πάντων αἰσχιστον ὡς κληρωσάμενα χρῶμα. 19. Θερμότης γε μὴν εἶωθε μελαίνειν τὰ οὔρα τῷ οἷον ἐξοπτᾶν τε καὶ 25 συγκάειν τὴν ἐν φλεψὶν ὕλην, ὡσπερ δῆτα καὶ πῶν ἐσβεσμένων ἀνθρώπων φαίνεται. 20. Καὶ γὰρ καὶ ταῦτα τῇ τοῦ πυρός ὑπερβολῇ διεμελάνθη τῇ παρὰ σφίσιον οὔσῃ ὑγρότητι ταύτην. 21. Παραδεξάμενα ἴδης δ' ἂν ὁσημέραι τοὺς μὲν πελιδνοὺς τε καὶ μέλανας ἀκροτέρους γεγονότας 30 διὰ τὴν τῆς τοιαύτης ψύξεως ἐπικράτειαν, τοὺς δ' ἀνθρώπων οὔτω καλουμένους ἔλκη πονηρά, ῥέποντας ἤδη πρὸς τὸ τοῦ χρώματος μελάντερον τῇ τῆς θερμότητος ἀμετρίᾳ. 22. Ἐγὼ γε μὴν καὶ τι τοιοῦτον μέμνημαι ἰδὼν περὶ τὸ 35 ἰατρικὸν θαμίζων. 23. Ἦκέ τις ἀμίδα κομίζων, ἐν ἧ ἔναιον τε καὶ ὑπόλεπτον οὔρον ἐδείκνυτο. ὃ γε μὴν τοῦτ' ἐνουρήσας οὔτ' ὀρθῶς βαίνειν ἴσχυε πολλῷ γε συγκοπτό-

μενος καὶ οὐ μετρίων ἤσθετο περὶ τοὺς νεφροὺς ἀλγηδόνων· ἔφρασκε δὲ πρότερον μετρίως πως ἀλγήσας τοὺς νεφροὺς φλέβα τε τεμῆν καὶ ἱκανῶς ῥυῆναι τοῦ αἵματος.

24. Ἐκείθεν δὲ αἱ ὀδύνας ἐπὶ τὸ σφοδρότερον προϊοῦσαι πονηρῶς οὕτω διέθεσαν τὸν ἄνθρωπον. 25. Ἦν δ' ἄρα τῷ τότε χειμέριος μὲν ἡ ὥρα, τύχη δὲ τινι καὶ πλέον τοῦ προσήκοντος ἐσφοδρύνετο. 26. Ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα ἰδὼν τε καὶ πνθόμενος οὐ μετρίαν τινὰ τὴν ψύξιν εἶναι καταστοχασάμενος τοῖς θερμότεροις ἔφρασκον δεῖν χρῆσασθαι.

27. Ὅτι δὲ θέμις τὰ τοιαῦτα σκέπτεσθαι καὶ μανθάνειν ἔχειν, ὡς ὑπερβολὴ ψυχρότητος τοιαῦτα πολλάκις οὕρα δείκνυσιν. 28. Ἀλλ' ὁ μὲν περὶ αἰτίας χρωμάτων λόγος ἀρκούντως οἶμαι ῥηθεῖς ὧδέ πη καὶ πανέσθω, καὶ ἄλλων ἐν τοῖς περὶ αἰτίας οὔρων τεθεωρημένων ζητημάτων καὶ ἐφ' ἑαυτὰ τὸν λόγον ἐπισπομένων. 29. Τῶν μὲν οὖν καθ' ἕκαστα γινομένων ἀποδιδόναι τὰς αἰτίας μακροῦ τε οἶμαι δεήσει λόγον καὶ οὐ πᾶν ὡς οἶμαι ἀκριβομένου ἀποιήσει τῶν κατὰ μέρος μὴ πῶ τινι διωρισμένων μέτρῳ καὶ ἀριθμῷ. 30. Ἐπειτα δὲ καθολικοῖς τισι διορισμοῖς ὡς οἶόν τε ἦν τὰ γενικώτερα διορισμένοις καὶ τὰς ἐπ' αὐτὰς ἀποδιδούσιν αἰτίας τὰ κατὰ μέρος αὐθις ἐξετάξιν τῷ λόγῳ περιττὸν ἂν ἴσως δόξειεν, κακείνων ὡσπερ ἐν τοῖς καθολικοῖς ἐμπεριειλημένων διορισμοῖς. 31. Ἐπὶ τούτοις δὲ προσήκει τοῦ περὶ συστάσεως ἀπομένου λόγου καὶ τὰς ἐφ' αὐτοῖς νομιζομένας ἀποδιδόναι αἰτίας.

Κεφ. ιγ'. Περὶ αἰτίας τῶν τατὰ τὰ οὔρα συστάσεων.

1. Δυσὶν τοίνυν οὔσαιν ταῖν δραστικαῖν τε καὶ ποιητικαῖν ποιότηταιν, δυσὶν δ' αὖ ταῖν παθητικαῖν, ἐφ' ἑκάστη τούτων ἦτοι ἐπικρατούση ἢ ἐπικρατουμένη πᾶσα πέψις καὶ ἀπεψία γίνεται, ἐφ' αἷς δηλονότι καὶ τῶν συστάσεων τὰ εἶδη συνίστανται. 2. Πέψις γάρ τοι κατὰ τὸν εἰπόντα φιλόσοφον τελείωσις ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ καὶ οἰκείου θερμοῦ ἐκ τῶν ἀντικειμένων παθητικῶν· ταῦτα δ' ἔστιν ἡ οἰκεία ἐν ἑκάστῳ ὕλη. 3. Ὅταν γὰρ πεφθῇ, τέλειον γέγονε καὶ ἢ ἀρχὴ τῆς τελειώσεως ὑπὸ θερμότητος οἰκείας συμβαίη, καὶν διὰ τινος τῶν ἐκτὸς βεηθείας συνεπιτελεσθῇ. τὸ δὲ

τέλος εἰς οἰκείον τι καὶ ὠρισμένον εἶδος τὴν ὕλην μετα-
 γαγέσθαι. 4. Ἄπειψία δ' ἂν συμβαίῃ διὰ τάναντία τού-
 των τῷ μὴ δηλονότι τὴν ὕλην επικρατεῖσθαι τῇ φυσικῇ
 θερμότητι ἥτοι διὰ τὴν αὐτῆς ἢ μοχθηρίαν ἢ ὑπερβολὴν
 ἢ καὶ τῆς ἐμφύτου ἀτονίαν θερμότητος δι' οἰανδήτινα ἐπι-
 κρατήσασαν δυσκρασίαν. 5. Ἐπεὶ τοίνυν, εἰ συνελόντα
 με δεῖ φάναι, πέψις ἐστὶν ὑπὸ θερμότητος οἰκείας τῆς
 ὁποιασοῦν ὕλης εἰς οἰκείον τῷ πέττοντι ταύτην εἶδος
 ὠρισμένον μεταβολή, δῆλον ἂν εἴη ὡς ἢ ἐν συμμέτρῳ τῇ
 συστάσει τῆς ὕλης μεταβολὴ δι' επικρασίαν ἂν συμβαίῃ 10
 τῆς ἐμφύτου θερμότητος. 6. Ὅπόταν γάρ, τῆς ὕλης οὐ-
 σης συμμέτρου, ἢ φυσικῇ ταύτης επικρατήσῃ θερμότητος,
 ἢ τε πέψις κατὰ τὸν ἑαυτῆς ἀποδίδοται λόγον καὶ αἱ τῶν
 περιπτωμάτων ἐκκρίσεις τὴν ἀναλόγως ἀπαιτουμένην ἀπο-
 λαμβάνουσι σύστασιν. 7. Καὶ τοίνυν οὐστάσις οὔρου 15
 συμμέτρου ἐπιφαινομένη καὶ τὴν πέψιν ἀρκούντως ἐπι-
 γεγονέναι δηλοῖ. καθ' ὅσον δ' αὐτὴ τοῦ συμμέτρου
 λείποιο καὶ τὰς πέψεις διημαρτῆσθαι τοῦ τελείας εἶναι
 δηλοῖ καθ' οἰονδήτινα διαπεσοῦσας τρόπον. 8. Ἐπεὶ δὲ
 τὰ τε λεπτὰ καὶ παχέα τῶν οὔρων καὶ ὅσα δηλονότι τὴν 20
 σύμμετρον ἐπιπεφυγότα σύστασιν φαίνεται, οἰανδήτινα
 μὲν ἑτέραν εἴληψε σύστασιν, ἀπειψίαν δὲ κατηγορεῖ τῆς
 φύσεως, χρεῶν ἂν εἴη κατὰ τὴν ὁμολογίαν ἀποδεδωκέναι
 καὶ τὰς ἐπὶ τούτοις νομιζομένας αἰτίας. 9. Ὅτι μὲν οὖν
 οἰκεία θερμότης επικρατοῦσα τῶν εἰσαγομένων τροφῶν τε 25
 καὶ πομάτων, ἔτι τε τῶν ἐντὸς χυμῶν τὰς κατὰ λόγον
 πέψεις ἐργάζεσθαι πέφυκε, ἂν τι δὲ τύχῃ διαμαρτοῦσα
 καθ' οἰονδήτινα λόγον ἀπειψία τις ἐπὶ τούτων γίνεται,
 ἤδη που λέλεκται. 10. Καὶ τὰ μὲν λεπτὰ τῶν οὔρων
 ἐπιφαινόμενα, διαπεπτωκυῖαν τὴν ἐμφύτον ὑποφαίνει τοῦ 30
 προσήκοντος θερμότητα, ἥτοι δὲ τῷ κεραιῆσθαι ὑπὸ τι-
 νος ἀξιολόγου ψυχρότητος ἢ τῷ τὴν νόθον καὶ φθαρτικὴν
 θερμότητα ὑφ' οἰασδήτινος ἀναφθεῖσαν προσάσεως ἐπι-
 κρατεῖν, τὴν ἐμφύτον ταύτην καὶ φυσικὴν ἀμαυροῦσθαι
 τε καὶ τῆς οἰκείας ἐνεργείας ἀπείργεσθαι. 11. Ὅτι δὲ 35
 τοῦθ' οὕτως ἔχει, μαθεῖν ἐστὶ κατὰ τῶν ἐψημένων ἐδε-
 σμάτων. 12. Ἦντον γὰρ ἐψηται, ἃ ἂν τύχῃ ἐν ἡλίῳ βάλ-
 II. 7

λόντι σφοδρότερον ἐψόμενα ὑπὸ πυρὸς ἢ ἄπερ ὑπὸ σκιερῶ
 καὶ ἀνηλίω τόπῳ, ὅσπερ οὖν καὶ ἂ ἂν τύχη ὑπὸ κρυμώ-
 δει πάνυ τῷ καταστήματι ἐψόμενα ἦττον ἐψείται τῶν ὑπὸ
 θαλπωρῇ τοῦ περιέχοντος καταστάσει. 13. Ἐκεῖ μὲν γὰρ
 5 ἢ τοῦ ἡλίου τὴν τοῦ πυρὸς ἐφελκομένη θερμότητα, ὣδε
 δ' αὖ ἢ τοῦ σφοδροῦ ψύχους δύναμις τῇ τοῦ πυρὸς θερ-
 μότητι πολεμοῦσα ἦττον τὰ ἐν αὐτοῖς ἐψόμενα παρασκευά-
 ζουσιν ἐψείσθαι τῶν ἐν μὴ τοιούτοις τόποις ἐχομένων,
 ἄτε μηδενὸς τινος ἐμποδῶν τυγχάνοντος, ὥστε καὶ συμ-
 10 βαιή ἂν ἐντεῦθεν ἀνεφθα τελεῖν τὰ ὄψα ἔτι τὰ ἐν ὑπαί-
 θρω οὕτω καύσωνι καὶ κρυμῷ ἐψόμενα, καθ' ὃν ἂν χρό-
 νον ἐψηθῇ τῶν τὰ ὑπὸ σκιῶδει τε καὶ θερμοτέρῳ οἴκῳ.
 14. Μάθοις δ' ἂν τοῦτο καπὶ τῶν λύχνων. ἐπειδὴν γὰρ
 μείζονι μείω λύχνον προσπελάσας, ἀπομαρανθήσεται ἢ
 15 καὶ σβεσθήσεται ὁ ἐλάττων τῇ τοῦ μείζονος ἐπικρατεία.
 15. Καὶ ὣδε μὲν τῇ ποσότητι μόνῃ τὰ φῶτα διαλλάξαντα
 τοῦτο πέπονθεν, ἐκεῖ δὲ καὶ τῇ διαφορᾷ τῆς ἐπ' αὐτῷ τῷ
 γένει ποιότητος, ὥστε τὸ ἐξ ἀμφοτέρων δεῖ συναγόμενον
 συνελόντα τὸν συνετὸν ἀντεξετάζειν τοῖς ἐπὶ ταῖς διαμαρ-
 20 τίας γινομένοις πέψεως. 16. Καὶ δὴ καθόσον ἢ πεπτικῇ
 τε καὶ ἀλλοιωτικῇ δύναμις ὑπὸ τινος τῶν ῥηθειῶν πάθῃ
 δραστηκῶν ποιότητων, καὶ αἱ συστάσεις φύγοιεν ἂν τὴν
 σύμμετρον ἐπὶ τὸ λεπτότερον σύστασιν. 17. Καὶ ταῦτα
 μὲν ἐπὶ ψυχραῖς ἐπιταθείσας συμβαίεν ἂν δυσκρασίαις,
 25 μᾶλλον ὅποταν δ' οὐχὶ διὰ ἐαυτὴν ἢ πεπτικῇ πέπονθε
 δύναμις ἢ ἐκ τινος δυσκρασίας, ἀλλ' ἐξ ἐπικρατείας οἰασθή-
 τινος ὕλης, τότε δὴ μᾶλλον τὰ παχύτερα τῶν οὖρων ἂν
 φανείη ἐνουρούμενα. 18. Εἰκὸς γε μὴν τῷ χρόνῳ ἦτοι
 τῆς ἐμφύτου μαραινομένης θερμότητος ἢ τούναντίον τῆς
 30 ὕλης ἐπιδιδούσης διάφορ' ἄττα καὶ τὰ πάχῃ δεικνυσθαι.
 19. Καπεῖδ' ἂν δὲ ἢ φύσις πέττειν ἐπιχειροίη τὴν ὕλην
 μήπω ταύτης πάμπαν ἐπικρατήσασα, τὰ οὖρα ἐκ λεπτῶν
 παχύτερα δεικνυσθαι. 20. Ὅτε μὲν γὰρ εἶδ' ὑπὸ ψυχρό-
 τητος ἐπικρατησάσης εἶδ' ὑπὸ νόθου δηλονότι θερμότητος
 35 οὐκ ἐφικνεῖτο πράττειν τὰ ἐαυτῆς καθότι μὴ ἐπεχείρει
 πλεονεκτουμένη πέττειν, λεπτά τε τὰ οὖρα ὕφιστο. 21. Καὶ
 τῆς ἐμφύτου πολλή τις κατηγορεῖτο ἀτονία δυνάμεως.

22. Ὅτε δ' αὖ κρατεῖν ἤδη τῆς ὕλης ἤρξατο εὐόριστον αὐτὴν ποιοῦσα ἢ τῷ τὴν ἐπιταθεῖσαν ἀμβλυνοθῆναι νόσον ποιήθητα ἢ τῷ τὴν λυποῦσαν ὕλην ὀλιγωθῆναι.

23. Ἀναταράσσεται μὲν ἤδη τὸ περιλειφθὲν τῆς ὕλης καὶ παχύνεται μετρίαν τινὰ λαμβάνον τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω ἢ ῥοπήν, ἀρχὴν δὲ ἤδη πέψεως ὑποδείκνυσι. 24. Τῶν γὰρ ἐξ ἀρχῆς λεπτῶν φαινομένων οὖρων ἀλλὰ μὴ διὰ τινὰ ψιλὴν δυσκρασίαν, οὐκ ἂν ἢ ἐπὶ τὸ σύμμετρον ἀποδοθεῖ μεταβολή, μὴ πρότερον αὐτοῖς ἐπιγεγονότος πάχους.

25. Ἐκεῖνα μὲν γάρ, ὡς ἢ πειρὰ τε καὶ ὁ λόγος ἔδειξε, 10 μεγάλην τινὰ τὴν ἀτονίαν κατηγορεῖ τῆς φύσεως καὶ μᾶλλον ὅσον ἢ μετὰ φανωτέρων χρωμάτων. 26. Τὰ δὲ γε παχέα μάχην τινὰ τῆς φύσεως καὶ ἀγῶνα πειρωμένης ὥσπερ ἐπικρατῆσαι τῆς ὕλης καὶ ἤδη ἴσως ἐπικρατούσης, εἰ μὴ που καὶ αὐτοῖς τὰ πάχη ἄμετρα διαφαίνηται. ἐν- 15 ταῦθα γὰρ εἰκὸς ὑφ' ὕλης ἐπικρατουμένην τὴν φύσιν τοσαύτης καταβεβλήσθαι. 27. Ἐπεὶ δὲ τινὰς εἰκὸς ἀντιλέγοντας φάσκειν, ὡς εἰ τὰ λεπτὰ ἐσχάτης πέφυκεν ἀπειρίας, τὰ δὲ σύμμετρα ἀρίστης πέψεως, ἔδει τὰ ὑπόλεπτα ἀλλὰ τὰ μὴ παχέα φαίνεσθαι τῆς ἐγγειρήσεως τῆς φύσεως 20 σύμβολα. 28. Ῥητέον τοίνυν καὶ πρὸς ἐκείνους τὰ δέοντα καὶ τὰς ἐπὶ ταῖς συστάσει νομιζόμενας ἀνακαλυπτιέων αἰτίας. 29. Ἐπεὶ τοίνυν τῶν ὑπὸ νόσου κεκρατημένων ἀνθρώπων οἱ μὲν διὰ ψιλὴν τινὰ ἐπιταθεῖσαν δυσκρασίαν πάσχουσιν, οἱ δ' αὖ δι' οἰασθήτινος ὕλης πλε- 25 ονασμὸν τοῖς μὲν διὰ τινὰ δυσκρασίαν πάσχουσιν, ὡς γε εἴρηται ἤδη, τὰ λεπτὰ μᾶλλον ἐπιφαίνεται τῶν οὖρων. 30. Τοῖς δ' αὖ διὰ τινὰ πλεονασθεῖσαν ὕλην πλέον τοῦ δέοντος, ταῖς μὲν ἀρχαῖς καὶ ὧδε τῶν νοσημάτων τὸ πλέον τὰ λεπτὰ, ἃ δὴ καὶ προοῦσης τῆς νόσου παχύνε- 30 ται, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκ πρώτης τοῦ λόγου ἀφειρητίας παχέα φαίνεται. 31. Ῥητέον οὖν ἐφ' ἐκάστω τούτων κατὰ τὴν ὁμολογίαν τὰ δέοντα. τῶν τοίνυν ἐπὶ ψιλὴν δυσκρασίαν καμόντων τὰ οὔρα πάνυ λεπτὰ διαφαίνεται τῆς οἰασθήτι- 35 νος ἐπικρατούσης δυσκρασίας, ἥττον δ' αὖ λεπτὰ διαφαίνεται, ἀπομαχομένης ἔτι τῆς φύσεως, ὥσπερ δῆτα καὶ σύμμετρα κατακρατούσης τῆς ὕλης, ἀλλὰ τὰ μὲν τούτων

διὰ καταβολὴν ἐσχάτην τῆς φύσεως οὐκ ἐξικνουμένης τὰ
 ἑαυτῆς ἐργάζεσθαι καὶ λείπεσθαι μικροῦ δεῖν τὴν ὕλην
 ἀνεπέργητον. 32. Τὰ δ' αὖ διὰ βραχείαν αὐτῆς ἀνάρρω-
 σιν ἐπιχειρούσης ἤδη, ἐκεῖνα δὲ δι' ἐπικράτειαν μηδενός
 ποθεν ἐμποδῶν τυγχάνοντος, συμμαρτυροῦσι δὲ καὶ τῷ
 λόγῳ μεταβαλλόμενα τὰ χρώματα. 33. Καὶ διὰ τοιαύτας
 μὲν αἰτίας τῶν ἐπὶ ψιλῇ ἐαλωκότων δυσκρασίᾳ φαίνεται
 λεπτά τε καὶ ὑπόλεπτα τὰ οὖρα· ἐπὶ δὲ τῶν διὰ τινος
 χυμοῦ πλεονάσαντας οὐχ ὑγιῶς ἐχόντων ταῖς μὲν ἀρχαῖς
 10 ἔτι λεπτά τὰ οὖρα φαίνεται, μὴπω ἐπιχειρούσης τῆς φύ-
 σεως, ἅτε δὴ ὁμοῦ τοῦ πάθους ἔτι τυγχάνοντος. καθόσον
 δ' ἂν ἢ τὰ οὖρα λεπτά καὶ ἡ ὁμότης καταστοχαζομένων
 συνάγεται. 34. Ὅποταν οὖν ὁμότης ἢ τοσαύτη τῆς ὕλης,
 οὐδὲν τι διαδίδεται ταύτης πρὸς ἔκκρισιν ἐπεχούσης μὲν
 15 τῆς κατὰ τὴν φύσιν δυνάμεως, ταύτην ἔτι πέψιν δ' ἐπιθήσειν
 πειραζομένης τῆς φυσικῆς ὡς οἷόν τε δυνάμεως. 35. Ὅπο-
 ταν οὖν ταῦθ' οὕτως ἔχη καὶ μήθ' ἢ φύσις ἐξικνεῖται πέ-
 τεσθαι τὴν ἕλην, μήθ' ἢ τροφή καὶ πόσις ἢ χορηγούμενη
 20 ἡμῶν μέτροις πέψως ἐξετάζεται, τῆς φυσικῆς δυνά-
 μεως ἀπομαχομένης πρὸς μείζονα, λεπτά μὲν διὰ τοῦτο,
 ὡς καὶ ἔχει δ' αὖ, δι' ἐκεῖνο τὰ οὖρα φαίνεται. 36. Ἀλλ'
 ἐπιθεῖν τῆς φύσεως τῆς ὕλης ἐπικρατούσης, τὰ ὡμὰ γοῦν
 πέττηται, καὶ μάλιστα καὶ διὰ γαστροῦ καὶ οὖρων χωρεῖν
 μέλλει, ἤδη καὶ τὰ οὖρα δείκνυται κεκτημένα πάχος οὐ
 25 μέτριον. 37. Ὑποβιβαζομένης γὰρ τῆς ὕλης ὡς πρὸς ἔξο-
 δον τῆς περιττῆς δι' ἐπικράτειάν τιναν τῆς πεπτικῆς δυνά-
 μεως, καὶ ταῦτα δείκνυται κτησάμενα πάχος, ὥστε καὶ
 πολλοὶ τινες ἐντεῦθεν τὴν ἐπὶ τὰ κάτω ῥοπήν στοχαζό-
 μενοι τῶν περιττῶν καὶ τῆς γαστροῦ διαχωρήσεις οὐ με-
 30 τρίας προέφασαν. 38. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τοῦ προγνωστι-
 κοῦ μέρους· κακέισε δεῖ τηρεῖσθαι· ἡμεῖς δὲ καὶ τῶν προ-
 δήλων ἐπιθήσομεν καὶ τόδ' εἰς παράστασιν. 39. Εἰώθεσαν
 ἐν τῇ τοῦ σώματος ἐπιφανείᾳ ὄγκοι τινὲς διάφοροι γί-
 νεσθαι. 40. Τούτων οἱ μὲν οὐδέ ποτέ τι πῦρον ἢ τι πα-
 35 ραπλήσιον ὑγρὸν ὑφ' ἑαυτοὺς ἔχουσιν, ὡσθ' ὁσάκις ἂν
 αὐτοὺς ἐπιδήλως, σάρκας εὐρησ ἀλλοκότους τυγχάνοντας.
 41. Οἱ δ' ἕτεροι ἐπισπασάμενοι πρὸς ἑαυτοὺς ἀθρόαν ὕλην,

τῷ χρόνῳ πέττουσι τε καὶ ἀλλοιοῦσιν εἰς πύου εἶδος, εἴθ' οὕτως εἴτ' αὐτομάτως εἴτε καὶ τέγγη τὸ περιττὸν τοῦ πύου κενώσαντες, πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανέεισαν αὐθις. 42. Ἀλλὰ τούτους μὲν ταῖς ἀρχαῖς διαιωῶν, ἐπεὶ τὸ πάθος ἐστὶ ὁμόν, οὐδὲν ἂν ὑγρὸν ἐξέλῃς, εἰ μὴ τὸ φυσικῶς τοῖς μέλεσι κατεσπαρμένον αἷμα· ἐν ταῖς ἀρχαῖς δ' αὐθιγῶν τῶν πέψεων ὑφαιμον ὄψει πύον. 43. Ἄν δὲ καὶ ταῖς ἀκμαῖς διατηρήσας ἀτμητὸν τὸν ὄγκον, εἴθ' οὕτως ἐπιδειλῃς, ἐπιταθείσης ἤδη τῆς πέψεως, τὸ πύον ὄψει ἀκραφνῆς καὶ πεπεμμένον ῥέον. 44. Ταῦτά σε δεῖ τοῖς οὔροις παραβολῆν, ὧ βέλτιστε. κἀκείνοις γὰρ ὁμοῦ μὲν ἐστὶ τοῦ πάθους τυγχάνοντος, οὐδὲν τι τοῖς οὔροις καὶ ταῖς λοιπαῖς ἐκκρίσει ἀποδίδεται, βραχὺ δὲ τι ἐναυμάζοντος· ὁπόταν δ' ἤδη καὶ ἡ ἀκμη παρῆ, πέψις μὲν τέλεια ταῖς ὕλαις γίνεται, πάχος δ' ἤδη τὰ οὔρα δέχεται, τὴν ἐπὶ τὰ κάτω ῥοπήν λαβούσης τῆς ὕλης. 45. Αἰεὶ γὰρ τοι τῶν ἐμπλεόντων ὁποιοῦντων γυμῶν γαστρὶ τε καὶ ἐντέροις καὶ πού τοις τοῦ ἥπατος κοίλοις, σύμβολα τῶν οὔρων πέφυκε τὰ παχέα. 46. Ὅποτε μέντοι ταῦτα σημαίνει ἐκκρίσει τῆς γαστρὸς, ὁπότε δὲ γ' οὐ σημαίνει, ὁ περὶ προ- γνώσεως ἀποδώσει λόγος. 47. Εἰ συνελόντα δ' ὠδέ με δεῖ φάναι, τὰ μὲν λεπτότατα τῶν οὔρων ἐσχάτην τινὰ καὶ τὴν ἀπειρίαν κατηγορεῖ τῆς φύσεως, ἐπὶ μείζουσι πλημμελήμασι τῆς ἐμφύτου θερμότητος, τὰ δὲ παχυνόμενα καὶ τοιαῦτα μένοντα ἢ καὶ καθιστάμενα ἐπιχειρεῖν μὲν ἤδη τὰ πρότερος τὴν ἐμφυτιὸν τῆ πέψις θερμότητα, ἐπικρατεῖν δὲ πῶς τὰ δεύτερα, μὴ μέντοι γ' ἐστὶ ἐξικνεῖσθαι πέψεως ὀλοκλήρου, εἴθ' ὑπὸ ποσότητος ἢ ποιότητος τῶν γυμῶν, εἴθ' ὑπὸ οἰκείας ἀμυνομένην χαννότητος. 48. Ἐπεὶ δὲ καὶ δι' ἐμφράξεις εἴρηται λεπτὰ δὴ φαίνεσθαι τὰ οὔρα ἐξόντα, καὶ τὰς ἐπὶ τούτοις ἐπιθετέον τῷ λόγῳ νομιζόμενας αἰτίας. 49. Ὅταν τοίνυν ἦτοι περὶ νεφροῦς καὶ τὰ λοιπὰ τῶν οὔρητικῶν ἀγγείων ἢ περὶ τινὰ τῶν λοιπῶν μορίων τῶν ἐνδεχομένων ταῦτ' ἀπειργεῖν σύμμετρα φέρεσθαι, ἐμφράξις τις ἀξιόλογος γένηται ὑφ' οἰασθήτινος διαθέσεως, τῆ στενοχωρία διολιζόμενα τὰ οὔρα, ὡς διὰ τρυγίπου ἐξείσιν ἰκανῶς λεπυνθέντα, καὶ οὐκ ἂν δόξειεν

ἀπεικός, ὅπου γε καὶ τῶν ὁσημέραι τοῖς πολλοῖς γινο-
 μένων ἐστὶν ἰδεῖν. 50. Ὅποταν γὰρ δὴ τινες ἰλυώδη καὶ
 παχὺν οἶνον ἔχωσι, τοῦτον ἐν τρυγοίῳ διολίσαντες πολ-
 λάκις, ἱκανῶς ἀπελέπτυναν τὸ πλεον ἀγρηγκότες τοῦ πά-
 5 χους τῆ δωλίσει, ὥστε καὶ διαφανέστατον αὐτὸν γένεσθαι.
 καὶ τῶν οὔρων τοίνυν, τοίως τότε δεῖ συλλογίζεσθαι ὡσθ'
 ἂ ἂν συμβαίη δι' οἰασδήτινας ἐμφράξεις λεπτὰ δῆπουθεν
 φαίνεσθαι, τὰ ἐμφράττοντα μᾶλλον ἂν τις αἰτιάσαι τοὺς
 πόρους ἢ τὴν τῆς πεπτικῆς δυνάμεως ἀρρωστίαν. 51. Ἄλλ'
 10 ὁ μὲν περὶ πέψεως τε καὶ ἀπεψίας καὶ προσέτι ὠμότητος
 λόγος ἱκανῶς ῥηθεὶς ὠδέ πη κείσθω καὶ διὰ τούτων ἴστω
 πᾶς τις περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδάζων, ὡς αἱ μὲν τῶν συ-
 σταάσεων πέψειν ἐπονται τῶν χυμῶν, αἱ δ' ἀπεψίαις, ἐκεί-
 ναι δ' αὖ ὠμότησι. 52. Νῦν δὲ προσήκει φάναι περὶ
 15 αἰτίας τῶν ἐν τοῖς οὔροις παρυφισταμένων ὡσπερ οὖν ἐπὶ
 τῆς κατὰ τὴν γαστέρα καὶ τὰ σιμὰ τοῦ ἥπατος καὶ τῶν
 προσεχῶν ἀξιολόγων ἀγγείων πέψεως καὶ ἀπεψίας αἱ τῶν
 χυμάτων σύμβολα συστάσεις μᾶλλον πεφύκασιν, οὕτω δὲ
 καὶ τῆς ἐν τῷ φλεβῷδεὶ γένει οὕτω καλουμένῳ πέψεως
 20 οἴεσθαι δεῖν τὰ παρυφιστάμενα ῥητέον τοίνυν καὶ τού-
 των. 53. Πρῶτον μὲν περὶ τῶν συναναφαινομένων τοῖς
 παρυφισταμένοις χρωμάτων καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς νομιζομέ-
 νας ἀποδοτέον αἰτίας, εἶθ' οὕτως καὶ περὶ συστάσεώς τε
 καὶ τῆς τοπικῆς μεταβολῆς καὶ ὅσα ἐπὶ τούτοις φαίνεται.

25 Κεφ. ιδ'. Περὶ αἰτίας τῶν λευκῶν παρυφισταμένων.

1. Λευκὰ τοίνυν μετρίως ὄντα καὶ λεῖα καὶ ὁμαλὰ
 τὰ παρυφιστάμενα ὑγιᾶ τὴν ἐν τῇ τρίτῃ πέψει δύναμιν
 παριστά. 2. Καὶ γὰρ ὡσπερ ἐπὶ τοῦ ἀκριβῶς πεφθέντος
 αἵματος περιήθημα ὑπόπυρρον τε καὶ ὑπόξανθον φαίνε-
 30 ται, ἐνδέον δηλονότι τοῦ χρώσαντος αὐτὸν χυμοῦ κατὰ
 χροίαν, οὕτω δεῖ σκοπεῖν καὶ τῆς ἐπὶ τῷ φλεβῷδεὶ γένει
 πέψεως. 3. Ἐπειδὴ γὰρ αἷμα μὲν οὐκ ἀκριβῆς ἀναδοθεί-
 σης τε καὶ ἀλλοιωθείσης περὶ αὐτὰ τὰ κοίλα τοῦ ἥπατος
 τῆς χυλοποιήθεισης ἐν γαστρὶ τροφῆς γίνεται, ἀκραιφνῆς
 35 δ' αὖ ἀλλοιωθέντος τούτου καὶ τελειωθέντος περὶ τὸ φλε-
 βῷδες γένος, τὸ μὲν ἐκείσε περιττῶν καὶ ἀχρεῖον οὔρον

οἶδεν ὁ λόγος, τὸ δ' αὖ ἐνταῦθα παρρησιάζεσθαι ἐν τοῖς οὔροις ἀπέδειξεν, ὥσπερ δῆτα καὶ ἐπὶ τῆς ἐν γαστρὶ τε καὶ ἐντέροις πέψεως τὰ διαχωρούμενα πέφυκε σύμβολα, καὶ δὴ πρὸς τὸ λευκὸν ἤδη χρῶμα τοῦ ἀκριβοῦς κεραιώ- κότητος πύου διὰ τὴν συμμετρίαν τῆς πέψεως. 4. Ἐπὶ τούτῳ γὰρ οἶδεν αἷμα μεταβαλλόμενον μεθίστασθαι τοῦ χρώματος νόμοις ἀλλοιούμενον καὶ μεταβαλλόμενον νόμῳ φύσεως, συμμαρτυρήσει δὲ καὶ γάλα καὶ γονὴ τῷ λόγῳ. 5. Ἐκείθεν γὰρ καὶ ταῦτα μεταβληθέντα τοιαῦτα φαίνε- ται καὶ τὰ παρρησιάζεσθαι ἄρα τὴν ἀναλογίαν σώζοντα πρὸς τὰ τοιαῦτα, ὑγιούς ἂν εἴη σύμβολα πέψεως. 6. Δέ- δεικται γὰρ ταῦτα τοῦ ἀκριβοῦς πεφθέντος αἵματος ἐν τῷ φλεβώδει γένει περιτώματα τελεῖν· ὅσον γὰρ ἂν τύχη μὴ μεταμειφθέν εἰς κρείττω μεταβολὴν καὶ ἀλλοίωσιν ὥσπερ ἐκτραπὲν εἰς τοῦτο μεταβάλλεται τὸ εἶδος ὑπὸ τῆ φυσικῆ κρατούσῃ δυνάμει. 7. Διὰ ταῦτα τοίνυν λευκὸν ἂν δι- καιῶς ὀφθεῖη τε καὶ ῥηθεῖη τὸ παρρησιάζεσθαι, οὐ μὴν ἐπιτεταγμένην ἔχον γε τὴν λευκότητα, ὅτι γε μὴδὲ κατὰ πύον μεταβίβληται. 8. Ἡ γὰρ ἂν καὶ τὴν αὐτοῦ οὐστα- σιν ἀπειληφὸς ἦν, καὶ τοιοῦτος μὲν ἂν ὁ λόγος τῷ κατὰ φύσιν ἀποδοθεῖ χρώματι. 9. Ὅσα δὲ ἐπιτέταται εἰς λευ- κότητα φλεγματώδων χυμῶν μᾶλλον ἔγγονα πέφυκεν ἢ αἵματος ἀτελοῦς εἰς τὸ ἀνάλογον τῷ πύῳ μεταβλημένου ἐπικρατεῖα τῆς ἀλλοιωτικῆς δυνάμεως.

Κιφ. ιε'. Περὶ αἰτίας τῶν ὑπόχρων καὶ ὠχρῶν καὶ χολώδων παρρησιάζεσθαι. 25

1. Ὅσοις δὲ τοὶ ὑπόχρωα καὶ ὠχρά καὶ χολώδη φαίνε- ται τὰ χρώματα διὰ τοιαύτας ἂν αἰτίας τούτοις ὀφθεῖη, ὁπόταν τις τοιοῦτος πλεονάσας χυμὸς ἦτοι τοῦ αἵματος αὐτοῦ διαφθαρέντος εἰς χολώδη τινὰ καὶ ἀλλόκοτον ποιό- τητα ἢ διὰ πλείω προσφορὰν τροφῆς ἰδίως αὐτὴν γεννώσης ἢ διὰ τοιούτους χυμοὺς ἐντὸς ἀκμάσαντας ἢ δι' οἰανδήποτε παραπλησίαν διάθεσιν τε καὶ διαίταν τὰ αὐτὰ τούτοις ποιοῦσαν, μὴ ῥαδίως δ' ἢ φύσις ἔχη ἀποδιωθεῖσθαι πᾶσαν τὴν τῶν τοιούτων διαφθορὰν χυμῶν ἦτοι τῷ χρόνῳ κα- μούσα ἢ τῷ πλήθει νικηθεῖσα συναναδίδεται μὲν ὁ τοι-

οὗτος τῇ τρίτῃ πέφει χυμὸς χολώδης. 2. Συμφθαρῆς δὲ καὶ οὗτος τῷ αἵματι καὶ συναναδοθεὶς, ἐπὶ τῷ φλεβώδει γένει, ἀποκρουσθεὶς δ' ὅσον οἶόν τε ἐκείθεν ἐν τοῖς οὖροις τὴν επικρατοῦσαν ἐκείσε τῶν χυμῶν ποιότητα τοῖς παρ-
 5 υφισταμένοις δηλοῖ. 3. Ἐκ γὰρ τῶν ἐκκρινομένων καὶ τὰ προσλαμβανόμενα δοκιμάζεται, ὥστε δεῖ διὰ πάντων τούτων ἰόντα τὸν ἐπόπτην τῆς φύσεως μέτρον χρωμάτων τε καὶ συστάσεων, ἔτι τε παρυφισταμένων καὶ τὸν ἐπὶ
 20 τούτοις καθ' ἕκαστον ἐξετάζοντα καὶ τὰς ἀναλογίας ἀναδοῦντα οὕτω τὰς ἀποφάσεις ποιῆσθαι καὶ μέτρα ἀν ἴσως οὕτω τις ποιῶν οὐ σφαλοῖη οἶμαι τοῦ δέοντος.

Κεφ. ις. Περὶ ὑπερύθρων καὶ ἐρυθρῶν καὶ ὑφαίμων παρυφισταμένων.

1. Περὶ δὲ ὑπερύθρων τε καὶ ἐρυθρῶν καὶ προσέτι
 15 ὑφαίμων παρυφισταμένων τοσαῦτά ἐστιν εἰπεῖν, ὅσα καὶ μὴ διορισμένων ἀπ' αὐτῆς μαθεῖν ἐστὶ τῆς αἰσθήσεως. 2. Ἐπειδὴν γὰρ ὁ αἱματικὸς ἀναδοθεὶς οὕτω χυμὸς ἐπὶ τὴν κρεῖττω πέψιν, ὅσον ἂν δόξαν μὴ προσληπτέον, ἀν-
 20 χήσῃ τῆς κατὰ φύσιν μεταβολῆς τῷ μὴ κρατεῖσθαι ἦτοι διὰ πλῆθος ὑπερβάλλον τὸ σύμμετρον ἢ τῷ τὴν καθεκτικὴν ἐκείσε δύναμιν ἀτονήσασαν καὶ τοὺς βελτίστους τῶν χυμῶν ἀπολύειν, τὰ τοιαῦτα φαίνεται παρυφιστάμενα. 3. Ἐπικρατούσης μὲν γὰρ τῆς ἐκείσε δυνάμεως, ἔασι' ἂν
 25 πάντα ἀλλοιωθεῖν μεταβληθέντα, κατὰ τι δὲ πεπονηθείας καὶ τὰ παρυφιστάμενα παρατραπέντα τοῦ ὑγιῶς φαίνεται.

Κεφ. ιζ. Περὶ αἰτίας ὀρφνωδῶν καὶ μελάνων οὔρων.

1. Ὄρφνωδὴ δὲ γε μὴν καὶ πελιδνὰ καὶ μέλανα δια-
 φαινόμενα ἦτοι διὰ νεκρωσιν τῆς ζωτικῆς δυνάμεως — εἰς
 30 τοιοῦτο γὰρ εἶδος ὁ νεκρωθεὶς χυμὸς μεταβάλλεται — ἢ διὰ τὸν μέλανα χυμὸν ἐκείσε ποθεν ἀναδραμόντα ἢ γεννηθέντα, εἴθ' οὕτως καὶ τοῖς οὔροις παρυφίστασθαι παρ-
 αρρύνετα ἢ διὰ νεκρωθέν τε καὶ μεταβληθέν αἷμα καὶ τοῖς οὔροις συνδιαδοθέν. 2. Ὅποταν γὰρ ἦτοι συνανα-
 35 ἀποκρητικὴν ἀτονῆσαι δύναμιν μέχρι καὶ τῆς τρίτης χω-

ρήσει πέψεως, ἐκείθεν δ' ἀποκροσθῆ ζωπύρου ἐκ τῆς ζω-
 τικῆς δυνάμεως ὄντος, συνανακραθεὶς τῷ παρυφισταμένῳ
 τοῦτο χρώση. 3. Μέτριος μὲν ὢν φαίᾳ τε καὶ πελιδνᾷ
 ὑποδείκνυσι χρώματα, μέλανα δ' αὖ εἰ γε τῇ ποιότητι καὶ
 τῷ πλήθει ἐπιδοθεῖη καὶ οὕτω μὲν ἂν ὁ μελαγχολικός χυ-
 μὸς ἀναδοθεὶς καὶ διὰ τοιαύτην ἀποδοθεὶς αἰτίαν φαίνε-
 ται, ἔστι γε μὴν ὅτε, τοῦ ἀναδομένου αἵματος μελαγχολ-
 λικοῦ τυγχάνοντος, ἤτοι τῷ ἐκ τοιοῦτον χυμὸν γεννώσης
 τροφῆς ἀπαρτίζεσθαι ἢ τῷ τὴν ξανθὴν χολὴν καὶ αὐτὸ τὸ
 αἷμα εἰς τοιοῦτον χυμὸν τῷ χρόνῳ μεταβεβληῖσθαι ὑφ'
 οἰασθῆναι ἑτέρας αἰτίας οἶδε. 4. Καὶ γὰρ ὅ τε λόγος
 καὶ ἡ πείρα τοῦτο προσλαμβάνεσθαι μὲν τούτου ὅσον
 ἀκραφνὲς τῇ τρίτῃ πέψει, τὸ δὲ μεταβεβλημένον ἤδη
 πρὸς χολὴν μέλαιναν ἀποκρίνεσθαι τῇ ἀποκρατικῇ δυνάμει
 προσπικεῖσθω δὲ καὶ τῷδε τῷ λόγῳ. 5. Ἐπειδὴν γὰρ
 τοῦ αἵματος νεκρωθέντος καὶ πρὸς μέλαν χρωμα κεχωρη-
 κότες ἤτοι διὰ βασάνους καὶ μάστιγας ἐπιτεθείσας ἢ διὰ
 τὴν τῆς δυνάμεως πάρεσιν τε καὶ νέκρωσιν, ἢ φύσιν τοῦθ'
 ὡς περιττὸν, ἐκείθεν ἐξοχτεύει, τότε δὴ τότε καὶ τὰ οὖρα
 τὰ τοιαῦτα συναποκριθέντα παρυφιστάμενα πλουτεῖ. 6. Καὶ
 ὁ μὲν περὶ αἰτίας χρωμάτων λόγος ἐπὶ τοῖς παρυφιστα-
 μένοις ὧδέ πη κείσθω, τὰναγκαῖα μόνον ἡμῶν εἰρηκότων·
 περὶ δὲ ποσότητος παρυφισταμένων νῦν ἂν εἰη δίκαιον
 φάναι, εἰδ' οὕτω καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἐπ' αὐτοῖς ζητη-
 μάτων.

Κεφ. ιη'. Περὶ τῆς κατὰ τὴν ποσότητα τῶν παρυφισταμένων αἰτίας.

1. Τὰ τοίνυν πλείω τῶν συμμέτρων κατὰ τὸ ποσὸν
 παρυφιστάμενα πλείω μὲν ὑποφαίνει τὴν τροφήν τῷ σώ-
 ματι ἀναδιδόσθαι, ῥώμην δὲ τινὰ τῇ ἀλλοιωτικῇ παρεῖναι
 δυνάμει. 2. Ὄπότεν γὰρ ὕλης μὲν δεύσης ἢ φύσιν ἐπι-
 τῆ, ῥώμη δ' αὐτῇ παρῆ, οὐχ ὑφίεται τῆς ἐπὶ πλείον
 θρέψεως, ἀλλ' αἰ μὲν πρὸς φύσιν τε καὶ ἑξομοίωσιν ἐρ-
 γάζεται, αἰ δ' ἐπιεται τῇ ἀναλώσει ταύτη καὶ περιττωμά-
 των πλῆθος οὐκ ἀγεννές. 3. Οὐ γὰρ ἔστιν οὐκ ἔστιν ἐφ'
 ὅποιασούν ἀναδομένης τῷ σώματι τροφῆς μὴ καὶ περιτ-
 τώματι ἀποκρίνεσθαι. 4. Τῆς τοίνυν κατεργασίας τῶν

χυμῶν καὶ τὰ περιττώματα πλείω τελεῖν ἀνάγκη. 5. Οὐ
 δεῖ δὲ λανθάνειν, ὅτι καὶ τῆς ἀλλοιωτικῆς τε καὶ πεπτι-
 1 κῆς ταύτης δυνάμεως ὑφ' οἰασθήτινος ἀμανρωθείσης αἰτίας
 πλείω τὰ παρυφιστάμενα φέρεται. 6. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν
 5 ἤδη πρὸς πάχος χωρεῖ τὴν ἀκριβῆ πέψιν ἐκπεφυγῶτα,
 περὶ ὧν ἐροῦμεν μετ' οὐ πολὺ, ἐν οἷς ἂν περὶ συστάσεως
 παρυφισταμένων φῶμεν. 7. Νυνὶ δὲ περὶ ὀλιγότητος τῶν
 παρυφισταμένων ῥητέον. καὶ ταῦτα γὰρ εἴρηται ἐπὶ τε
 ἐνδείαις καὶ γυμνασίοις, ἐμφράξεσι τε καὶ βραχυπεψίαις
 10 γίνεσθαι. 8. Τῆς τοίνυν θρεπτικῆς δυνάμεως ὕλης μὲν
 ἀρκούσης ἀπορούσης, τὰ κρείττω δὲ ταύτης προσλαμβαν-
 ομένης τὰ χεῖρω ἀποθούνται, περιττὸν δὲ εἰ καὶ ταῦτα
 προσλαμβάνοιτο. 9. Ἐπειδὴν μέντοι προσηκούσης τε καὶ
 ἀκραιφνοῦς δι' ὅλου λείπηται τροφῆς, καὶ τὰ παρυφιστά-
 15 μενα τοῦ κατὰ ἀναλογίαν λείπεται ποσοῦ· ἐν γε μὴν
 τοῖς πολλοῖς γυμναζομένοις κἂν ἡ τροπὴ πλείων ᾗ, ἀλλ'
 οὖν ταῦτ' ἐλάττω φαίνεται τῷ κατειργάσθαι τε καὶ λε-
 λεπτύνθαι τὰ τοιαῦτα περιττώματα καὶ δι' ἀδήλου τῆς
 διαπνοῆς χωρῆσαι, ὥστε βραχὺ τι ταύτης λείπεσθαι σι-
 20 νοχωρηθὲν τὴν ἐξοδὸν καὶ τοῖς οὔροις συνδιαδοθῆν.
 10. Οὐ καινὸν δ' ἂν εἶη, εἰ τῶν πόρων ἐμφραχθέντων τὰ
 παρυφιστάμενα μείω φαίνεται καὶ λεπτότερα ἀπολαμβαν-
 ομένου τῆ στενοχωρίᾳ τοῦ παχυτέρου. 11. Κἀνταῦθα μὲν
 οὖν ὁ περὶ ποσότητος παρυφισταμένων πανέσθω λόγος·
 25 λεκτέον δ' ἐφεξῆς καὶ περὶ συστάσεως δι' ἄστινας δηλονότι
 αἰτίας. λεπτά τε καὶ παχέα φαίνεται τὰ παρυφιστάμενα.
 οὕτω γὰρ ἀποδοθέντος τοῦ λόγου καὶ ἡ κατὰ συνθήκην
 τάξις ἀποδοθείη ἂν.

Κεφ. ιθ'. Περὶ τῆς κατὰ τὴν σύστασιν τῶν παρυφισταμένων αἰτίας, ἐν
 30 οἷς καὶ περὶ ὀροβοειδῶν καὶ πιτυρωδῶν καὶ πεταλωδῶν καὶ κριμνωδῶν
 παρυφισταμένων αἰτίας.

1. Τὰ μὲν οὖν λεπτὰ τῶν παρυφισταμένων ἀκραιφνῆ
 μὲν ὄντα καὶ μὴ ῥαδίως μετεωριζόμενα διακινουμένης τῆς
 ἀμίδος πολλὴν τὴν ἀτονίαν τὴν ἐπὶ τῇ τρίτῃ πέψει κατ-
 35 ηγορεῖ τῆς φύσεως. 2. Εἰ γὰρ τοι ἰσχυεν αὕτη, τάχ' ἂν
 τὴν σύμμετρον αὐτοῦ παρενέθηκεν σύστασιν. νυνὶ δ' οἶόν

τι περὶ τὴν πρώτην τε καὶ δευτέραν πέψιν ἀτυχήσασαν
 ἐπισυμβαίνει. 3. Ἐπεὶ μὲν γὰρ λεπτὰ καὶ κάθυγρα τὰ
 διαχωρούμενα, ὧδε δ' αὖ λευκά τε καὶ ὑδατώδη τὰ οὖρα
 τοιοῦτόν τι καὶ ἐπὶ τῇ τρίτῃ πέψει γίνεσθαι ἀμαρτηθείση
 εἶωθε. 4. Τὰ γὰρ τοι λεπτὰ τῶν παρυφισταμένων οὐκ
 εὐόριστα τῷ ἐμφύτῳ γέγονε μὴ κρατηθέντα θερμῷ. 5. Ἄ
 γε μὴν λεπτὰ φαίνεται δι' ὁμὸν χυμὸν λεπτυνθέντα, κα-
 θὼς καὶ τοῖς περὶ διαγνώσεως οὖρων ἐφθήμεν εἰρηκότες,
 ὑπορρωννυμένης ἤδη τῆς ἐμφύτου γίνεται δυνάμεως, ἀπο-
 λεπτυνούσης καὶ σκεδαννυούσης ὅσον πάχος ὕλης περὶ τὰς 10
 φλέβας καθέστηκεν ἐξ ὁμοχυμίας. ταῦτα δὲ ὀσημέραι κατὰ
 τῶν μετεωρολογουμένων δείκνυται. 6. Καὶ γὰρ κἀκεῖσε
 τοῦ μὲν ἡλιακοῦ θερμοῦ κρατοῦντος ὅσον πάχος πέφυκεν
 νεφώδους οὐσίας, λεπτύνεται τε καὶ διασκεδάννυται ἐξαι-
 ρούμενον, κρατηθέντος δ' αὖ συνάγεται τε καὶ παχύνεται 15
 καὶ πρὸς τούτοις τῇ πολλῇ μελαίνεται συμπιλήσει καὶ
 χεῖρω τοῖς ἐπὶ γῆς τὴν ἐφοδὸν ἀπειλεῖ. 7. Ἀρκέσει δ' ἂν
 τὸ παράδειγμα κατὰ τῶν παχέων παρυφισταμένων. τοῦ
 γὰρ τοι ἐμφύτου θερμοῦ ἡτονηκότος καὶ μὴ ῥαδίως ἐν-
 τεῦθεν τῶν χυμῶν κρατουμένων τε καὶ λεπτυνομένων, 20
 τοῦτο γὰρ ἐπὶ τῶν χυμῶν θερμοῦ πέφυκεν ἴδιον, τοὺς μὲν
 λεπτοὺς καὶ οἷον ἀορίστους συνιστᾶν τε καὶ οἷον εὐορί-
 στοὺς ποιεῖν τῇ πέψει, τοὺς δ' ὁμοῦς τε καὶ παχεῖς ἀπο-
 λεπτύνειν τε καὶ πέττειν, τὸ πάχος ἐν τοῖς παρυφισταμέ-
 νοις συμβαίνει φαίνεσθαι. 8. Ὅσα γὰρ τῶν ἀναδιδομένων 25
 μὴ φθάση νικηθέντα τῇ πέψει δι' οἰουοδήτινας λόγους,
 ἤτοι πάμπαν λεπτὰ φαίνεται ἢ πάχος ἔχοντα ἐκπεφευγότα
 δηλονότι τὸ ἐπὶ τῇ πέψει σύμμετρον. 9. Ἄ δὲ τῆς φύ-
 σεως ἐκεῖσε τὰ περιττὰ ἀπωθουμένης λόγω κρίσεως πάχος
 ἔχοντα παρυφιστάμενα φαίνεται, διὰ ῥώμην μᾶλλον τῆς 30
 ἀποκριτικῆς δυνάμεως γίνεται, τὰ φαῦλα καὶ ἀρχεῖα πάντῃ
 διωθουμένης ἐκεῖ που τὴν ὀρμὴν εἰληφότα. 10. Ἄ γε
 μὴν δι' ἀπόκρισιν πύου πάχος ἔχοντα παρυφιστάμενα φαί-
 νεται, ὅπως μὲν ἂν διαγνωσθεῖεν, ὁ περὶ διαγνώσεως
 ἔσχε λόγος, τὴν δὲ αἰτίαν ὁ περὶ πέψεως ἀποδώσει. 35
 11. Ὅσα μὲν γὰρ ἀκριβῶς πεφθέντα φαίνεται, τὴν σύμ-
 μετρον ἀπολαμβάνει κατὰ γένος σύστασιν, ὅσα δ' αὖ

ἀμαρτηθέντα τύχη, ἤτοι λεπτότερα ἢ παχύτερα δείκνυται,
 ἐνθεν τοι καὶ τῶν πτυοποιουμένων σύμμετρον ἂν δόξαιε
 πύον τὸ τῆ πέφει κρατησάση γινόμενον, ὃ παχύτερον μὲν
 παντὸς παρυφισταμένου φαίνεται, λεπτότερον δ' αὖ πε-
 5 πηγότος αἵματος. 12. Ἀλλὰ τὸν περὶ πύου λόγον καὶ
 ἄλλοτε ἂν τύχης μαθῶν, ὡσθ' οὗτος μὲν ἀφείσθω, μὴ
 πάνυ χρεῶν ὄν αὐτὸν εἰρησθαι ἡμεῖς δ' ἐπεὶ περὶ συστά-
 σεως τῶν ἐν οὖροις παρυφισταμένων τὸν λόγον ποιού-
 μεθα, εἰκότως ἂν καὶ περὶ ὄροβοειδῶν καὶ πιτυροει-
 10 δῶν, πεταλωδῶν τε καὶ κριμνωδῶν φαίημεν ὑποστάσεων.
 13. Ὅποῖαι μὲν οὖν εἰσι τῷ εἶδει αὐταί, ὃ περὶ διαφορᾶς
 οὖρων ἔσχε λόγος· ὅ,τι δὲ βούλονται, ἐν τοῖς περὶ διαγνώ-
 σεως εἴρηται. νυνὶ δὲ τὰς αἰτίας ἐπιθῶμεν τὸν λόγον
 ἀπαρτίζοντες πᾶντοθεν. 14. Ὅποταν τοίνυν ἐπὶ τοσοῦ-
 15 τον τῆς σαρκὸς καθίηται ὁ πυρετός ὡς ἤδη ταύτην ἀπο-
 νναίειν τε καὶ τήκειν τῆς τιμελῆς προαναλωθείσης ὑπὸ
 τῷ τῆς ἀμίδος ὑφίζάνει πυθμένι, ὅσον ἂν τύχη τῆς σαρ-
 κώδους δαπανηθὲν οὐσίας· οὐ γὰρ τοι οἶδε τὸ τοιοῦτον
 μετεωρίζεσθαι τε καὶ ἀποπλανᾶσθαι ῥαδίως, καθάπερ ἐπὶ
 20 τῶν παραπλησίων τῷ εἶδει τούτῳ παρυφισταμένων συμ-
 βαίνειν εἶωθεν. 15. Ἀλλ' αἰεὶ τῷ πυθμένι προπέφυκε
 φυσικῶ τινι προσιζάνον τῷ βάρει. καὶ ὡς μὲν ὅτι μέρους
 ἀδιαπλάστου καὶ παχυμέρους ὁ πυρετός καθίηκετο, καὶ τὰς
 ὑποστάσεις τοιαύτας ἀπέδωκεν. 16. Ἐπὶ γε μὴν τῶν πι-
 25 τυροειδῶν ὑποστάσεων, καὶ τι σχῆμα διασώζεται τοῖς παρ-
 υφισταμένοις, ἀφ' οὗ δὴ καὶ τούνομα γέγονεν· ἐπὶ γὰρ
 ἤδη καὶ τῶν στερεωτέρων ἄψηται τὸ πάθος τοῦ πυρετοῦ,
 ὡσπερ τινῶν ἀποσπωμένων τεμμαχίων ὑπ' ἀντιτύπων σω-
 μάτων ταῦτα φαίνεται. 17. Τῶν γὰρ ὑπὸ πυρός λυομέ-
 30 νων τὰ μὲν τηκόμενα λύεται, τὰ δ' αὖ θραύεται τε καὶ
 διατέμνεται, ὅσα δηλονότι σκληρᾶς καὶ ἀποτόμου τετύχη-
 κεν οὐσίας ὄντα καὶ καθόσον ἂν προῖηται σκληρότητος τὰ
 σώματα, καὶ τὰ τεμμαχία μείζω γίνεται ἀντιτυπήσαντα
 τὸ πρῶτον πρὸς τὴν τοῦ πυρός ἐνστασιν, ἐνδόντα δ' αὖθις
 35 νικηθέντα μᾶλλον τῶν ὑγρᾶς τινος κεκοινωνηκότων οὐσίας,
 ὡσπερ δῆτα ἐπὶ τε τῶν κραύρων ξύλων καὶ τῶν λίθων ὁση-
 μέραι πάρεστι θεάσασθαι. 18. Ἀρίπτανται τε γὰρ τούτων

καομένων οὐκ ὀλίγα τμήματα ἐκπυρορηιζόμενα, ἄγε μὴν
 τηκόμενα λύεται, πιμελή δ' ἄρα τοῦτο καὶ σὰρξ στέατι τε
 καὶ κηρῷ καὶ τοῖς ἀναλογοῦσι παραβληθείη. 19. Διὰ ταῦτά
 τοι καθόσον ἂν ὁ πυρετὸς στερεωτέρων ἄψηται σωμάτων,
 μείζω τε καὶ ἐπιδηλότερα τὰ διατεμνόμενα φαίνεται κόμ- 5
 ματα καὶ τοῦτο μαθεῖν ἔστιν ἀπὸ τε τῶν πεταλωδῶν καὶ
 κριμνωδῶν ὑποστάσεων. 20. Αὗται γὰρ ἐκπυρορηιζομένα
 τινὰ τῶν στερεῶν μερῶν τοῦ σώματος καθεστήκασιν ὑφ'
 ἐντικεῖν πυρετοῦ καομένων. 21. Καὶ τοίνυν ὡς περ συμ-
 μέτρῳ τε καὶ οἰκείῳ θερμῷ διεπλάττετό τε καὶ ἀπηροτίζετο 10
 ἕκαστον τούτων, οὕτω νόθῳ τε καὶ ἀμέτρῳ διασπᾶται τε
 καὶ συντήκεται πυρετῷ. 22. Καὶ τοῦ μὲν τὰ σώματα
 οὕτω πως καταδαπανᾶσθαι ὁ πυρετὸς ἂν εἴη καθικνού-
 μενος τοῦ βάρους αἰτίας, τοῦ δὲ διάφορά τινὰ τὰ εἶδη 15
 τῶν τεμνομένων φαίνεσθαι παρὰ τῇ τῆς τηκόμενης ὕλης
 διαφορᾷ συμβέβηκεν, ὥστ' ἔχεις καὶ τὸν τῶν πιτυροειδῶν
 καὶ πεταλωδῶν καὶ κριμνωδῶν ὑποστάσεων λόγον ἀρκούντα
 τοῦν ἔχουσι νομιζόμενον.

Κεφ. κ'. Περὶ τῶν συμμιγμένων ἢτοι ἀνομοιομερῶν
 παρυσισταμένων αἰτίας.

20

1. Οὐ δεῖ δὲ λανθάνειν, ὡς ἔσθ' ὅτε καὶ χυμῶν ὁμῶν
 συμπηχθέντων εἰς παραπλήσια εἶδη, ἐμφασίς τις τῶν ῥη-
 θεισῶν ὑποστάσεων διαφαίνεται· οἷον γὰρ τοι τοῖς ἐν τη-
 γάνῳ ἐψομένοις συμβαίνειν εἶωθεν· ὁπώμενα γὰρ ταῦτα 25
 συνίσταται· καθόσον δ' ἂν περιφλέγοιτο, καὶ μείω γίνεται,
 τοιοῦτόν τι δεῖ συλλογίζεσθαι. 2. Καὶ καθόσον ἂν ἢ
 μείω τὰ κόμματα καὶ τὸν πυρετὸν ἐπικρατέστερον τεμμαι-
 ρόμεθα. 3. Ἐνίοτε γε μὴν καὶ τοῖς ἐκτὸς τυγχάνουσι
 πυρετοῦ τοιαῦτα συναναφαίνεται τοῖς παρυσισταμένοις
 δυσκατεργάστου τινὸς χυμοῦ ἔργονα καὶ ταῦτα μὲν τῷ 30
 χρόνῳ κατάφορα γεγονότα καὶ διαλύονται καθάπερ καὶ τοῖς
 οὖροις ἐνίοτε συνεπιφαίνονται τρίχες, ὧν τὰς διαγνώσεις
 ἐν οἰκείῳ τόπῳ παραδεδώκαμεν. 4. Νῦν δὲ θέμις καὶ
 τὰς ἐπὶ τούτοις αἰτίας παραθεῖναι τῷ λόγῳ ἴσως οὐκ
 ἀχρεΐας ἀποβησομένης τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδάζουσιν. 35
 5. Ἐπειδὴν γὰρ τινες ἐναπολειφθῶσι χυμοὶ περὶ τινὰς

πόρους καὶ μήτε τύχοιεν διαλυθέντες τε καὶ διαλείπυ-
 θέντες, μήτ' αὖ διουρηθέντες ταχέως, ἀλλὰ τῷ χρόνῳ
 περὶ τοὺς πόρους ἐνδιατρίψαντες, σύμπηξιν τινα καὶ πώ-
 ρωσιν ἐπιλάβωσιν ὑφ' οἰασθήτινος θερμότητος εἰς τοιαῦτα
 5 εἶδη μεθίστανται, μήτε πόροι γεγονότες τελείως μήτε μὴν
 ἀκριβῶς χυμοὶ τυγχάνοντες, ἀλλὰ μᾶλλον ὄντες χυμοὶ
 πρὸς πόρον χωροῦντες. 6. Τᾶλλα μὲν οὖν τῶν εἰκότων
 ψήγμασι καὶ πιτύροις καὶ ὅ,τι ἂν ἕτερον φαιῆς εἰκάξω
 συσταῖεν ἂν καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος, ἄγε
 10 μὴν θριξίν εἰκόσασιν ἐπὶ τοῖς ἀπὸ τῶν νεφρῶν εἰς κύστιν
 ἰοῦσιν πέφυκεν οὐρητικῷ ἀγγείῳσιν γίνεσθαι, καὶ καθόσον
 ἂν μήκους ἐν τοῖς ἐντὸς ἀγγείῳσιν ἢ σύμπηξις τε καὶ ὀπη-
 σις γένηται τοῦ χυμοῦ καὶ αἱ οἷον τρίχες παρατέτανται
 καὶ πολλάκις τοιαῦτα ἐν ἀνθρώπων οὔροις ἑώρακῶς οὐ
 15 διήμαρτον τῆς τε διαγνώσεως καὶ προορήσεως φάμενος μὴ
 καλῶς διατεθεῖσθαι τὸν ἀνθρώπον τοὺς νεφροῦς. 7. Ἐκεί-
 νοὶ τε γὰρ τὸ πάθος ὡσπερ ἐλεγχθέντες ἀνωμολόγησαν
 κάμοι τε τεταρρηκότες τὴν θεραπείαν ἐπιστευον. ἀλλὰ
 τοῦτο μὲν ἄλλου τοῦ λόγου μέρος. 8. Ἡμεῖς δ' ἐπεὶ προὔθι-
 20 μεθα τὰς ἐφ' ἐκάστῳ τῶν φαινομένων ἐν τοῖς οὔροις αἰ-
 τίας ἀποδιδόναι, οὕτω δὴ καὶ πεποιήκαμεν, τὰς τε δηλον-
 ότι ἐπὶ τοῖς καθ' ἕνασιν τῶν σωμάτων ἀποδιδόμενας αἰτίας,
 τὰς τε ἐπὶ ταῖς συστάσεσι καὶ προσέτι τὰς ἐπὶ τοῖς τῶν
 παρυφισταμένων χρώμασι καὶ ποσότησι καὶ συστάσεσι πα-
 25 ραθέντες τῷ λόγῳ. 9. Ἐπεὶ δὲ ἔδοξε μέτρον ἀρκοῦν ὁ
 λόγος ἀπολαβεῖν, ἐνταῦθα μὲν τούτου καταπαύσωμεν, ἵνα
 μὴ καὶ τοῖς σπουδάζουσιν ὑπὲρ τὸ μέτρον ἐκτεινόμενοι
 φαινοίμεθα. 10. Τὸ μὲν γὰρ ἐν βραχέσι λόγοις ἀπαρτί-
 ζειν πολλὰς οὕτω ἐννοίας βούλεσθαι, συντομίας τ' ἂν καὶ
 30 σπουδῆς οὐκ ἀκόμψου φαίη τις· τὸ δὲ παλλιλογεῖν ἐθέλειν
 καὶ παρεξιέναι ἐπ' ἀντιθέσεις τε καὶ φιλοτιμίας κενάς, εὐ-
 φροῦς μὲν ἂν τις ἴσως θεῖτο τρόπου, πλην ἀλλ' οὐχὶ καὶ
 προσήκοντος ἀνδράσι σπουδαίοις καὶ βραχέσι λόγοις πολ-
 λὰς ὑποθέσεις συντιθέναι σπεύδουσι. 11. Καὶ ὁ μὲν περὶ
 35 τούτου λόγος ὧδέ πη κείσθω καὶ ἄλλοτε ποτε ῥηθησόμε-
 νος· ἡμῖν δ' ὅσον λείπεται μὴ τοῦ μέτρου συγχωρήσαν-
 τος τοῦ λόγου ἐν ἑτέρῳ προσγράψομεν. 12. Κἂν τι δὲ

λείπη τῷ λόγῳ, ἐγὼ μὲν οἶμαι τοῖς καθολικοῖς ἐμπεριέ-
γεσθαι τοῦτο λόγοις· εἰ δ', ὃ παθεῖν εἰκὸς ἀνθρώπους
τυγχάνοντας, ὅπως ἐξευρῶν μὴ μεμφέσθω πάθος ἀνθρώ-
πινον, ἀλλὰ προστιθέτω τὸ πορισθὲν εἰς τὴν τοῦ δέοντος
πλήρωσιν. 13. Οὕτω γὰρ διὰ πλειόνων τὴν συνθήκην
ἀπειληφῶς ὁ λόγος αὐτὸς μὲν ἀπολαύσει ἂν τοῦ τέλειος
εἶναι, τοῖς δὲ σπουδάζουσιν οὐκ ἀγεννῆς ἔσται μέθοδος.

Ὁ Β' ΠΕΡΙ ΑΙΤΙΑΣ ΟΥΡΩΝ ΛΟΓΟΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΚΤΟΤΑΡΙΟΥ.

Προοίμιον.

10

1. Οἷόν τι τοῖς φιλοθεάμοσι συμβαίνειν εἶωθε, ἐπει-
δὴν εἰς τινα περικαλλῆ εἰσίσωσιν οἶκον — οὐ γὰρ τὰναγ-
καῖα μόνον αὐτοῖς ἐξετάζειν γίνεται, βάρβαρα δηλονότι καὶ
σιόσας, ὑπανέχοντας κίονας καὶ ὄροφον καὶ ὅσα ἐπὶ τού-
τοις φαίνεται, ἀλλὰ καὶ εἴ τι προσαπεδόθη τῷ οἴκῳ καλ- 15
λονῆς εὐπλάστου ἔκ τε διαφορᾶς σχημάτων καὶ γραφῶν
καὶ διαφανοῦς καταστροφώματος — τοιοῦτόν τι κάμοι συμ-
βέβηκεν οὐ μόνον περὶ τὰναγκαῖα τῆ τέχνης ἐσπουδακότε
ἀλλὰ καὶ περὶ τὰ κάλλος οὐχ ἦντον ἢ βάσιν ἀσφαλῆ τοῖς
ῥηθῆϊσι παρεσχηκότα. 2. Ἐνθεν τοι δευτέρου λόγου τῆ 20
περὶ αἰτίας οὔρων ἐδήξεν ὑποθέσει, ἵνα ὅπως ὁ ἐφ' ἐκά-
στοις τῶν ῥηθέντων ἐν ταῖς διαγνώσεσι λόγος καὶ τὴν
ἀνήκουσαν ἀπανειληφῶς εἴη αἰτίαν. 3. Ἀλλὰ ὁ μὲν περὶ
αἰτίας οὔρων λόγος πάσαι ποτ', ἴσθι, τοῖς σοφοῖς ἐσπού-
δασται, ἅτε τῆ φιλοσοφίᾳ προσκείμενον. 4. Νυνὶ δ' οὐκ 25
οἶδα, τίσιν ἂν ἀσπαστὸς ὀφθῆϊ τῶν κατὰ ἡμᾶς ἰατρῶν
πάσαι τὸ περὶ φιλοσοφίαν φιλότιμον καταλύσασι καὶ μόλις
τοῖς περὶ διαφορᾶς καὶ διαγνώσεως ἐπιπνευκῶσι λόγοις,
ὥστε καὶ μέχρι τινὸς ἀνεβαλλόμεν τὰς ἐπὶ τοῖς οὔροις
ἐξευρημένας μοι αἰτίας ἐξαγγέλλειν, πάσαι παραλειφθείσας 30
τῆ τῶν μειόντων τὴν τέχνην ἀπραγμοσύνη. 5. Ἐπεὶ δὲ

πρὸς ἑμαυτὸν γεγονὼς τὸ μὲν ἀτελῆ τὸν λόγον ἀφεῖναι
 ῥαθυμίας τινὸς ἔκρινα, τὸ δὲ τὰ δεόντα προσγράψαι σπου-
 δῆς τινος οὐκ ἄγεννοῦς, ἐπιχειρήσασθαι τοῖς περὶ αἰτίας λό-
 γοις, θέμενος, πολλοῖς λυσιτελήσειν τὸν λόγον, ὅσοις ἂν
 5 τι δηλονότι φιλοτιμίας λόγος μετῆ. 6. Ταῦτ' ἄρα δίκαιον
 νομισθὲν τὸ προσγραφῆναι τῇ πραγματείᾳ τὸν περὶ αἰ-
 τίας οὖρων λόγον τὸ μὲν αὐτοῦ ἤδη λέλεκταί μοι, τὸ δ'
 αὐτὸ ῥηθήσεται, δοίη δ' ὁ πάσης ἐπέκεινα αἰτίας καὶ τὰς ἐπὶ
 τοῖς λειπομένοις ἀσφαλῶς αἰτίας ἐπιθεῖναι, ἵνα τε ἡμῖν ὁ
 10 λόγος ῥάδιος προβαίη καὶ τοῖς ἐγκαλεῖν ἀεὶ τοῖς λόγοις
 σπουδάζουσι ἢ εἴσοδος ἀποκλεισθῆ τῆς νεμέσεως. 7. Ἐπεὶ
 τοίνυν τὰς τε ἐπὶ τοῖς χρώμασι καὶ συστάσεσιν ἀποδεδώ-
 καμεν αἰτίας καὶ προσέτι τὰς ἐπὶ τοῖς παρυφισταμένοις,
 οὐ μέντοι ἐπὶ τούτοις πᾶσι λεγομένοις ἀπεδόθησαν αἰ
 15 αἰτίαι — λέλειπται γὰρ ὅσα περὶ λειότητα καὶ ἀνωμαλίαν
 καὶ τὴν τοπικὴν θέσιν τοῦ παρυφισταμένου πέφυκε καὶ
 προσέτι ὅσα περὶ πομφόλυγας καὶ εἴ τι ἕτερον ἐπινηήσεται
 τῇ τῶν οὖρων ἐπιφανείᾳ — προσήκον ἂν εἴη ὡδὲ ποθεν
 ἀψαμένω μοι καὶ τὰς περὶ τούτων ἀποδοῦναι αἰτίας, εἰδ'
 20 οὕτως δὲ καὶ περὶ τῶν ἐξῆς καθὼς ἂν ὁ λόγος προσήκων
 διασκευάσειεν. 8. Ἐπεὶ τοίνυν ἐν τοῖς κατὰ τὰ ἄλλα
 συμμέτροις παρυφισταμένοις τυγχάνουσι καὶ ἡ λειότης
 προσοῦσα, τὴν κατὰ φύσιν ὑπεσήμεναι πέψιν, κατὰ τι δὲ
 ἐνηλαχίαν καὶ τὴν τῆς πέψεως ἀποτυχίαν ἐδήλου. 9. Καὶ
 25 ἢ μὴ λειότης ἄρα, ἣν δὴ τραχύτητα τις ἂν φαίη τῷ ἀν-
 τιθετικῷ ὀνόματι, τῇ λειότητι ἀποτυχίαν ἂν τινα κατη-
 γορήσῃ τῆς πέψεως φύσεως τινος ἑτεροειδοῦς οὐσίας ἀνα-
 κοψάσης τὴν τοῦ παρυφισταμένου συνέχειαν, ὡσπερ δὴ
 τοῦ ἐναντίου τούτου, γλίσχρον δ' ἂν τις τοῦτο φαίη πολ-
 30 λὴν τὴν ἐκ τῆς παχυμεροῦς τε καὶ κολλώδους κατηγορήσει
 οὐσίαν, δι' ἣν καὶ πρὸς ἑαυτὰ συνέρχεται πυκνούμενα, ὅτε
 τοῦτο τύχη, τὰ παρυφιστάμενα ὡσπερ τις ὁπὸς τὰ οἶον
 διίστάμενα προσεπιγλισχραίνουσα ἢ τοιαύτη διεφθορούα
 τῶν χυμῶν ὕλη καὶ τὸ μὲν γλίσχρον ἐντεῦθεν ἂν τις τοῦ
 35 παρυφισταμένου λογίσαιτο. 10. Νυνὶ δὲ ῥητέον περὶ τοῦ
 τραχέος καὶ τί τὸ διαίρουσιν αὐτοῦ τὴν συνέχειαν. τάχα γὰρ
 ἐντεῦθεν καὶ τις ἕτερος ἀναφανείη λόγος οὐκ ἄγεννης.

Κεφ. α'. Περὶ αἰτίας λείων καὶ τραχέων καὶ γλοχρῶν
παρυφισταμένων.

1. Ἐπεὶ τοίνυν ἐν ταῖς ἀκριβέσι πέψεσιν οὐδέν τι μὴ
κρατηθὲν φαίνεται — οἷ τε γὰρ χυμοὶ μὴ κρατηθέντες
καὶ πεφθέντες ἀποχρώντως ἐκ τῶν κατὰ φύσιν ἐκκρίσεων
ὑποφαίνονται, — τὰ τε νόθα καὶ διάφορα πνεύματα οὐδὲ
τὴν ἀρχὴν λαμβάνουσι τῆς συστάσεως ὑπὸ τῆς φυσικῆς
θερμότητος ἐκνικώμενα, δῆλον ἂν εἴη, ὡς κατὰ τι τούτων
ἀποτυχούσης τῆς πέψεως οἷ τε χυμοὶ ἀπεπτηθέντες καὶ
τὰ πνεύματα σύστασιν ἰδίαν ἀπειληφότα φανείη. 2. Ἄλλ' 10
ὁ μὲν περὶ ὁμότητος καὶ ἀπεψίας λόγος τῶν χυμῶν πά-
λαι τῷ πρὸ τούτου λόγῳ ἀποδέδοται, ὥδε δ' ἂν εἴη προσ-
ῆκον καὶ τοὺς περὶ ἐπικρατήσαντος νόθου πνεύματος
ἀποδοῦναι λόγους, ἢ ὅπως διὰ πάντων ἄρτιος ὁ ἐπὶ πάσῃ
τῇ πραγματείᾳ λόγος ἀφείδεν καὶ τούτῳ τὸ ἀνέγκλητον αὐτῷ 15
περιποιήσαιο.

Κεφ. β'. Περὶ αἰτίας γενέσεως τῶν νόθων πνευμάτων.

1. Οἷόν τι τοίνυν ἐν τοῖς περὶ ἡμᾶς καὶ φαινόμενοις
στοιχείοις γίνεσθαι εἰώθασι — νηγεμίαι γὰρ ἐν τοῖς σφο-
δροτάτοις ψύχεσιν, ἐν τε ταῖς ὑπερβαλλούσαις θερμότησι — 20
τοιούτων τι κατὰ τῶν ἡμετέρων τούτων σωμάτων. 2. Ψύ-
ξεις μὲν γὰρ ἐλακώτων μεγίσταις καὶ τοῦ θερμοῦ ἠτονη-
κότες τελείως πῆξις τις τῶν χυμῶν ἐκ ψύξεως ἐπιγίνεται
καὶ τὰ πνεύματα οὐκ ἐγείρεται μετρίως τινὸς εἰς τοῦτο
δεόμενα τῆς θερμότητος, ὥσπερ δῆτα κατὰ τῶν σφοδρο- 25
τάτων καύσεων καὶ ἄλλως διακαῶν οἰωνδήτινων πυρετῶν
ἀπαιθαλουμένης πάσης αἰτίας πνεύματος. 3. Ἐπεὶ γε
μὴν ταῖς ἤδη τοῦ θερμοῦ ἀνακλήσεσιν ὥσπερ διαμα-
χομένης τῆς φύσεως καὶ τοὺς ψυχροὺς διαλύειν τε καὶ
πέττειν χυμοὺς πειρωμένης, ἀπογεννᾶται πνεύματα διά- 30
φορα κατὰ τε τὸ ποσὸν καὶ τὴν σύστασιν τὰ μὲν βρα-
χείας τινὸς τῆς μεταβολῆς δεόμενα καὶ πέψεως, τὰ δ' αὖ
μικροῦ δεῖν τὰς πάσας διαπεφευγότα τῶν πέψεων εἶτι ἐπι-
κρατοῦντα φαίνεται καὶ τοῦτο μαθεῖν ἐστὶ κατὰ τῶν ὁση-
μέραι γινομένων ἐν ταῖς περὶ ἡμᾶς τοῦ καταστήματος 35
ἀλλοιώσεσι. 4. Ψύχους μὲν γὰρ προσπιγεγόνους σφοδροῦ

II.

8

καὶ ὑετῶν καὶ χιόνων πέμπαν μὲν κρατησάντων τὰ τε
 πνεύματα οὐκέτι φαίνεται μηδ' ὀπόθεν οὖν ἀρχῆς κινή-
 σεως προεπιγεγοννίας πνεύματος καὶ πῆξις τις ἐπιλαμβάνει
 τὰς ἐπιγεγεννώσας ὕλης τὰ πνεύματα. 5. Ἐπειδὴν δὲ
 5 τι τὸ μὲν φυσικὸν θερμὸν ἐπιλάμψη καὶ κρατεῖν ἤδη τῆς
 ὕλης ἀρχεται, ἢ δ' ἐκ πῆξεως συνέχεια λύεται, τὰ πνεύ-
 ματα τὴν οὐσίαν ἀπολαμβάνειν εἶωθε κατὰ τὸ μέτρον
 τῆς ὑποκειμένης ὕλης καὶ τὸ κύτος, εἶθ' οὕτως τοῦ παν-
 τὸς διατρέχουσι καὶ μέτρια μὲν ὄντα τοῦ θερμοῦ πάνυ
 10 κεκρατηκότος παύεται περφεύοντα, πλείω δὲ καὶ ὑπὲρ τὴν
 τῆς θερμότητος ἐπικρατείαν, διωσθέντα μὲν βραχὺ τι
 ὅσον εἰκός, πρὸς ἑαυτὰ δὲ οὐσάντα τε καὶ πιληθέντα τῆ
 τοῦ πυρὸς ἀλλοτριότητι ἕτερον αὖ ἐπήγαγον χειμῶνα πλεί-
 ονος τῆς παρασκευῆς δεόμενον εἰς διάλυσιν. 6. Καὶ
 15 οὕτως ταῖς καθ' ἑκάστην μεταβολαῖς διαφορὰ τινα καὶ τὰ
 καταστήματα γίνεται· ὃν μὲν οὖν λόγον τὸ περιέχον τοῦτο
 καὶ ἡλιακὸν θερμὸν πρὸς τὰ περὶ ἡμᾶς στοιχεῖα κέκτηται,
 τὸν αὐτὸν δὲ καὶ τὸ περὶ τὴν καρδίαν ἐμφυτον πῦρ πρὸς
 τὰς τῶν ἐν ἡμῖν διαφορῶν χυμῶν οὐσίας. 7. Ἄλλ' ἐπει-
 20 δήπερ ταῖς μὲν κατὰ φύσιν καὶ προσηκούσας πέψει τὰ
 ἐμφυτα καὶ φυσικὰ ἀπογεννᾶται πνεύματα, ταῖς δ' αὖ
 ἀποτυχίαις τῶν πέψεων τὰ νόθα τε καὶ λυποῦντα γίνε-
 ται πνεύματα, τὰ δὲ τὴν συνέχειαν τῶν παρυφισταμέ-
 νων λύοντα πνεύματά τινα ὑποπτεύεται νόθα καὶ διεφθα-
 25 ρότα τυγχάνειν, εἰκότως ἂν ὡδε ἢ τῆς συνέχειας ἐν τοῖς
 παρυφισταμένοις διάλυσις ἀτέλειαν τινα κατηγορήσει τῆς
 πέψεως, καπὶ τοσοῦτο δ' ἂν προβαίῃ ἢ διάλυσις, καθ' ὅσον
 ἂν ἐπικρατεῖας καὶ τὸ πνεῦμα ἐφίκηται, ὥσπερ καπὶ τῶν
 30 διεξασμῶν νεφῶν ὡς ὄντα πνεύματα ἐπισημειούμεθα
 κίνησιν.

Κεφ. γ'. Περὶ αἰτίας γεννήσεως τῶν ἐπιφανομένων πομφόλυγων.

1. Ἐπεὶ δὲ τὰ διαλελυμένα καὶ μετεωριζόμενα παρ-
 υφιστάμενα καὶ οἷα δῆτινες ἐπινηχόμενα τοῖς οὖροις
 πομφόλυγες διὰ τι πνεῦμα γίνονται νόθον, προσήκει καὶ
 35 τὰς ἐπὶ τούτοις ἀποδοῦναι αἰτίας. 2. Ἐκεῖνο τοίνυν χρεὼν
 μεμνήσθαι, ὡς οὔτε τὰ αὐτὰ αἰεὶ ποσὰ τῶν πνευμάτων,

οὔτε αἱ αὐταὶ ποιότητες. 3. Τὰ μὲν γὰρ πλείω, τὰ δ' αὖ
 ἐλάττω, καὶ τὰ μὲν λεπτότερα, τὰ δ' αὖ παχύτερα, καὶ τὰ
 μὲν τούτων ψυχρά, τὰ δ' αὖ θερμά, καὶ εἰ προσεπιμιγνύ-
 ναι ταῦτα χρεῶν τὰ μὲν ἔσται πολλά τε καὶ παχέα καὶ
 ψυχρά, τὰ δ' αὖ πολλά τε καὶ παχέα καὶ θερμά, ἄλλα δ'⁵
 ὀλίγα καὶ παχέα καὶ ψυχρά, ἕτερα δ' ὀλίγα καὶ παχέα καὶ
 θερμά. 4. Εἴ γε μὴν ἐπιδιακριῶν τὸν λόγον τὰ τε πολλὰ
 ἐπιδιέλοις καὶ ὀλίγα, μέτρα καὶ ὁρισμούς αὐτοῖς ἐπιθείς,
 τὰ τε παχέα καὶ λεπτά, καὶ πρὸς τούτοις τὰ τε θερμά καὶ
 ψυχρά πολλὰς ἂν εὖροις συμπλέκων διαφορὰς τῷ λόγῳ,¹⁰
 ὥστε καὶ ποδηγούμενος ἐντεῦθεν τὰς ἐπὶ τοῖς παρφυριστα-
 μένοις μὴ τὸν οἰεῖον τηροῦσι τόπον καὶ τὰς ἐπὶ ταῖς
 διαφοραῖς τῶν πομφολύγων γνοίης ἂν αἰτίας. 5. Τὰ μὲν
 οὖν παχύτερα τῶν πνευμάτων ταῖς πομφόλυξιν ἐπιφαίνε-
 ται μᾶλλον, τὰ δὲ λεπτότερα ταῖς τῶν παρφυρισταμένων¹⁵
 διασκεδάσειν, ὥσπερ καὶ αἱ ποσότητες τούτων ταῖς τῶν
 πομφολύγων ἀναλογοῦσι ποσότησι καὶ ταῖς τῶν παρφυρι-
 σταμένων ἀπὸ τοῦ πυθμένος ἀποστάσει καὶ ταῖς ἐπὶ
 πλεόν διασκεδάσειν. 6. Αἱ δὲ δὴ ποιότητες συνεπιμαρ-
 τυρηθεῖεν ἂν ἀπὸ τῶν ἐπὶ τοῖς χρώμασι συνεπιμαρτυροῦ-²⁰
 μένων ποιότητων. 7. Καὶ γοῦν ἐπαναληπτέον ὡς οἶόν τε
 τὸν λόγον καὶ διασαφητέον ὡδὶ πως. 8. Τῶν εἰσιουσῶν
 τροφῶν ἐν τῷ σώματι αἱ μὲν τῇ πρώτῃ καθομιλήσασθαι
 πέπει καὶ εἴ τι πνεύματος ἐνήν αὐταῖς ἐσκέδασται τῇ φυ-
 σικῇ ἀλλοιωθὲν θερμότητι. 9. Ταῖς δ' αὖ εἰς τοῦτο δευ-²⁵
 τήρας πέψεως ἐδέχσεν, ἔτι μᾶλλον ἐναπειλημμένον κεκτη-
 μέναις τὸ πνεῦμα, ἐνίαις δ' αὖ καὶ τῆς τρίτης πέψεως.
 10. Ὅσαι δὴτα πάμπαν ὁμόν καὶ φθαρτικὸν μικροῦ δειν
 ἀπογεννώσι χυμόν, οὕτω δὴ κατὰ τῶν ἐν γαστρὶ τε καὶ
 φλεβί καὶ πορρωτέρω ἔτι χυμῶν δεῖ σκοπεῖν. 11. Ἐπει-³⁰
 δὲν οὖν τι περὶ τὴν πρώτην πέψιν γεννηθὲν πνεῦμα καὶ
 τὴν ἔξοδον ζητοῦν, πλανώμενον συνδιακριθῆ τοῖς οὖροις
 λεπτόν μὲν ὄν καὶ μέτριον πομφόλυγας τινὰς ἐπιφυσῆσαν
 τῇ τοῦ οὔρου ἐπιφανείᾳ ἅμα τῷ ψυχθῆναι τὸ οὔρον καὶ
 ταύτας διασκεδασθὲν διέλυσεν ἀπὸ βραχυτάτης ἀρχῆς τῆς³⁵
 τοῦ πνεύματος ἐπιγεγοννίας ουστάσεως, παχύτερον δὲ καὶ
 πλείονος συνεκκριθέντος τοῦ πνεύματος καὶ τὸ ὑγρὸν κτ

νήσαντος καὶ συστρέψαντος ἐπιτηδείως ἔχοντος, πομφόλυ-
 γες μὲν γέγοντο περὶ τὴν ἀμίδα, οὐκ ἐφθασαν δὲ διαλυ-
 θῆναι μὴ διαπνευσθέντος, ἀλλ' ἐναπειληθέντος τῆ παχυ-
 μερῆς τοῦ πνεύματος. 12. Καὶ αἱ μὲν πομφόλυγες τῶν
 5 κατὰ γαστέρα μᾶλλον πνευμάτων γενομένων σύμβολα,
 ὅσα δὲ πνεύματα περὶ τὴν δευτέραν ἐπικρατοῦντα φαίνε-
 ται πέψιν τὰ παρυφιστάμενα μετεωρίζει τοῦ πυθμένου
 κατὰ λόγον, ὥσπερ καὶ τὰ ἔτι κεχωρηκότεα περὶ τὸ τοῦ
 σώματος βάθος διασκεδαννύει ἤδη καὶ τὰ παρυφιστάμενα
 10 κατὰ τὴν τῆς ἐπικρατίας ἀναλογίαν. 13. Ἐπὶ τὸ πλείστον
 γὰρ μὴν ταῦτα καὶ θερμοῖς συναναφαίνεται πάθει· διὰ
 τοῦτο γὰρ καὶ διὰ βάθους μᾶλλον χωρεῖ· ἐπὶ γὰρ μὴν τῶν
 ὠμῶν καὶ ἀπέπτων παρυφισταμένων πεπτομένων μειω-
 ρίζονται τὰ παρυφιστάμενα τοῦ πλείονος θερμοῦ, πλείονα
 15 μὲν διαλύοντος πεπηγυῖαν ὕλην, οὐκ ὀλίγα δ' ἀπογεν-
 νώσης πνεύματα, πλείονων δὲ γενομένων πνευμάτων.
 14. Ἄλλ' ἐπειδὴν ὑπερέχῃ μὲν ἡ ἔμφυτός τε καὶ πεπτική
 δύναμις, ἢ δ' ἀπεπτος ἐκείνη καὶ ὠμὴ κατακρατηθεῖσθαι ὕλη,
 ἤδη μὲν ὑποκαταβαίνειν ἄρχεται τὰ παρυφιστάμενα τῶν
 20 πνευμάτων μειουμένων, τέλος δὲ καὶ διατμηθέντων ὑφι-
 ζάνει πρὸς τὸν πυθμένα. 15. Οὐ καινὸν δ' ἂν εἴη εἰ
 ταῖς τοπικαῖς ἐπισημασίαις καὶ τοῖς πεπονθέντοισι τόποις
 ὑποσημαίνεται.

Κεφ. δ'. Περὶ αἰτίας τῶν κάτω διαφόρων τόπων παρυφισταμένων.

25 1. Τοῦ γὰρ τοῦ διαστήματος τοῦ χύματος κατὰ τὴν
 τοῦ σώματος εἰκονιζομένου ἰδέαν, καθ' ἃ ἂν μέρη τοῦ
 χύματος τὰ παρυφιστάμενα τελοῖν τὸν οἰκίον τόπον ἐκ-
 πεφευγότεα καὶ τοὺς τόπους ἐκείνους μᾶλλον τοῦ σώματος
 πεπονθέναι δηλοῖ καὶ εἰκότως. 2. Τὸ γὰρ τοῦ νόθου
 30 τοῦτο καὶ φθαρτικὸν πνεῦμα καθόσον ἂν εἴη κραταίότε-
 ρον καὶ τὴν ὕλην ἀπωθεῖται πορρωτέρω ἐπὶ τὰ μετέωρα
 τοῦ πυθμένου τῆς ἀμίδος ἀρξάμενον. 3. Λέγον οὖν ὑφι-
 στασθαί τε καὶ ἀποκρίνεσθαι ταύτην ὑπὸ οὐδενὸς ὠθού-
 μενον πνεύματος, καθάπερ κἂν ταῖς κατὰ πλάτος τοῦ
 35 χύματος τοῦ παρυφισταμένου διαλύσει, τὰς κατὰ πλάτος
 ἀλγηδόνας τοῦ σώματος ὀρῶμεν πεπλανημένας γενομένας

καθὼς ἐν τοῖς περὶ διαγνώσεως οὖρων λέλεκται. 4. Τοῦ γὰρ τοῦ πνεύματος τὴν ὕλην ἀπωθουμένου καὶ μᾶλλον εἰ τύχοι τραγεία οὖσα καὶ ἄπειτος καὶ διαπλανηθεῖη κινουμένη εἰς ἅπαν τὸ σῶμα, βάρος μὲν ἐπάγεται τῷ πλήθει τῆς σαρκὸς, ἄλλος δὲ τῇ τε κινήσει τοῦ πνεύματος καὶ τῇ τοῦ ἐπαγομένου ἁλλοτριότητι, καθάπερ ἐπὶ τῶν πομφόλων ἀλγηδόνας κεφαλῆς ἢ νεφρῶν δηλοσῶν καὶ προσέτι κατάρροϊαν εἰς πνεύμονα καὶ πως ἄλλως περιουσίαν πνεύματος. 5. Ἡ ποιά μὲν αὐτῶν θέσις τὰς διαγνώσεις ἀπέδωκεν· ὁ δὲ λόγος νῦν ἐπιθήσει καὶ τὰς αἰτίας. 6. Ὅτι μὲν οὖν ἕκαστον τούτων ὑφ' οἴου δῆτινος ἀπεικός τῷ φυσικῷ πνεύματος ἐπιγίνεται ἀντὶ φησι δείξει τὰ πράγματα ὁσημέραι ὑφ' οἷας δῆτινος κινήσεως παρὰ φύσιν πνευμάτων γινόμενων κἂν τε ζῶσιν αἱ ὑποκείμεναι ὕλαι δηλονότι κἂν τε καὶ ἄλλως κινῶσι, καὶ μαρτυρήσουσι τῷ λόγῳ τὰ τε ζέοντα τῶν ὑδάτων καὶ πομφόλυγας ἐντεῦθεν ποιοῦντα τὰ τε ψυχρὰ κινούμενα δῆποθεν. 7. Αἱ τοίνυν ὡςπερ στεφάνην περιδραμοῦσαι τὴν τῆς ἀμίδος ἐπιφανείαν πομφόλυγες μικραὶ μὲν οὖσαι καὶ πρὸς ἑαυτὰς συνεπιγμέναι ὑπὸ παχύτερου καὶ μὴ ῥαδίως διαφορουμένου γίνονται πνεύματος. 8. Τῷ μὲν οὖν ἐπὶ τὴν ἐπιφανείαν οὕτω χωρῆσαι περὶ τὴν κεφαλὴν ἀναλόγως δηλοῖ κωρηκέναι τὸ πνεῦμα, τῷ δ' οὕτω παχὺ καὶ γλισχρον εἶναι, ὡς μὴ μετεωρίζειν τε καὶ μεγεθύνειν τὰς πομφόλυγας, ἀλλ' ἐναπειληφθῆαι ἔτι καὶ περὶ τὴν ὕλην ἀνεστράφθαι ὡς βραχείας ἐπέγειρον μόλις πομφόλυγας. 9. Ἐτι πρόσυλον εἶναι μαρτυρεῖ τὸ πνεῦμα καὶ μὴ ῥαδίως διαφορούμενον, καθόσον μέντοι αἱ πομφόλυγες μετεωρίζονται τε καὶ ἐπεκτείνονται ἐπὶ τὴν ἐπιφανείαν, ἀφίστασθαι μὲν ἤδη τῆς ὕλης διαφορούμενον τὸ πνεῦμα, τὰς δὲ ἀλγηδόνας ἁμαρουῦσθαι λέγομεν, καὶ μᾶλλον εἰ ψυχρότης κατηγορεῖται τοῦ πνεύματος. οὐ γὰρ ῥαδίως εἴθεθεν ἐπάγειν ἄλλη τὰ ψυχρὰ τῶν πνευμάτων. 10. Ἐπειδὴ μέντοι καταρρείσθαι τῆς τὰ πνεύματα ἐπεγειρούσης ὕλης τῷ πεπέφθαι ἤδη ἐπινήχονται μὲν περὶ τὰ μέσα τῆς ἐπιφανείας τῆς ἀμίδος ἐπισυνηγμέναι πομφόλυγες, ἔτι δὲ καὶ στεφάνη πομφόλων ἐπινήχεται μηδὲν τι ὀδυνῶδες ἔτι διασημαι-

νομένη καταρρέεισιν ἤδη τῆς ἐμπνευματουμένης ὕλης, καὶ
 μάλιστα ἂν περὶ τὸν πνεύμονα ἢ κάθοδος γένηται, τότε
 δὴ τότε ἢ καταρρέεισα ὕλη περὶ τὸν πνεύμονα συνδια-
 στραφείσα πνεύματι θεὶ μᾶλλον πεφύσσηται. 11. Τῷ δὲ
 5 διωθεῖσθαι κρατησάσης ἤδη τῆς φύσεως ἐκκρίνεται μὲν,
 ἐπιμαρτυρεῖται δὲ τῇ περὶ τὸ μέσον ἐπινηχομένη πομφό-
 λυγι. 12. Τῆς αὐτῆς δ' αὖ κινήσεως περὶ νεφρούς καὶ
 κύστιν γινομένης ὑφ' οἷας δὴ τινας συμβάσης στενοχωρίας,
 καὶ πνεύματά τε ἐπιγίνονται καὶ πομφόλυγες ἐπιγείρονται,
 10 οὐ μείονος δὲ κινήσεως περὶ τὰ σπερματικὰ γινομένης
 ἀγγεῖα καὶ πνεύματος ἐντεῦθεν γεγονότος καὶ συνδιαδο-
 θέντος τοῖς οὐρητικοῖς ἀγγείοις, ἀναμίγνυται μὲν αὐτὰ
 τοῖς οὐροῖς, ἐκκρινόμενοι δὲ ἐπιφαίνεται πομφόλυγας πυ-
 κνωτάτας ἐγείροντα. 13. Ἐπιφαίνεται μέντοι ὡδ' ἐνίοτε
 15 καὶ οἷον τριχία ἢ τῆς γονῆς αὐτῆς ἀμαρύγματα ἢ τῶν
 νεφρῶν συνδιαθερμανθέντων συντήγματα. 14. Καὶ δὴ
 καθόσον μὲν ἂν αἱ πομφόλυγες μείους τε καὶ πυκνότεραι
 καὶ πρὸς μόνην αὐτὴν τὴν στεφάνην περιτρέχωσι, πλείω
 τε καὶ κραταιότερα καὶ λεπτότερα τὰ πνεύματα ὑποδει-
 20 κνυται, ἅτε ἐπιπροσισχόμενα τῇ ὕλῃ. 15. Καθόσον δ' ἂν
 τὰναντία τοῖς ῥηθείοι γίνηται καὶ ἢ τοῦ πνεύματος ἀδρά-
 νειά τε καὶ διαφόρησις ἐτοιμῶς διαγινώσκειται. 16. Ἄλλ'
 ὁ μὲν περὶ πνεύματος λόγος οὕτως ἀποδοθεὶς ὡδέ πη καὶ
 κείσθω. ἰκανὸν γὰρ καὶ τούτων τὸν σπουδαῖον καταστο-
 25 χαζόμενον καὶ τὰ λείποντα προσεξευρίσκειν τῷ λόγῳ.
 17. Ῥητέον δ' ἐφεξῆς τῷ λόγῳ καὶ περὶ τῶν διαφορῶν
 περὶ τὴν στεφάνην ἑτεροειδῶν χρωμάτων.

Κεφ. ε'. Περὶ αἰτίας τῶν ἑτεροχρῶν κατὰ τὴν ἐπιφανίαν στεφανῶν.

1. Ἐπεὶ τοίνυν παντὸς ὕγρου ἐξ ἑτεροειδῶν συστά-
 30 τος οὐσιῶν τὸ παχύτερον χωρεῖν πρὸς τὸν πυθμένα πέ-
 φυκε, ἀνάγκη ἄρα τὸ λεπτότερον ἐπινήχασθαι. 2. Ἐπι
 δ' ἐν ἄλλοις δέδεικται τὰ λεπτότερα τελείν εὐπαθέστερα
 ῥαδίως μὲν ὑφ' οἰασθήτινος αἰτίας ἀλλοιούμενα, προχείρως
 δ' αὖ καὶ διάδηλα γινόμενα. 3. Ἐνταῦθ' οὖν ἀντιρροπῶν
 35 μὲν τῇ δυνάμει τῶν λυπούντων πεφυκότων χυμῶν καὶ
 ἰσοτόπως τῶν χυμῶν τὰ οὐρα χρωσσύντων οὐδεμία τις

ἐπίδηλος στεφάνη διαφαίνεται, νικώσης δ' ἢ νικωμένης τῆς δυνάμεως καὶ τὰ χρώματα τῆς στεφάνης ἔσθ' ὅτε ἑτεροῖα φαίνεται, ὅποταν δηλαδὴ τὰ οὖρα προσφυῶς ἔχῃ στεφάνην παριστῶν. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. 4. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν οὖρων τὰ μὴ κεκτημένα παρυφιστάμενα μεγάλην μὲν τὴν ἀποτυχίαν τῆς πέψεως δείκνυσι, ἐπ' ἀξιολόγοις δὲ ταῖς αἰτίαις δείκνυται, χρεῶν ἂν εἴη καὶ τὰς ἐπὶ τούτοις αἰτίας ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ οὐκ ὀλίγα λυσιτελοῦσας ταῖς διαγνώσεσι.

Κε φ. ε'. Περὶ αἰτίας τῶν ἀνυποστάτων οὖρων.

10

1. Τὰ τοίνυν δι' ἰσχάτην ἀπεισίαν ἀνυπόστατα τῶν οὖρων φαινόμενα δι' αὐτὸ μὲν τοῦτο τὸ μὴ πεπεφθαι τὴν ὕλην ἄνευ παρυφισταμένου γίνεται· συνεπιμαρτυροῦσι δὲ τὰ τε χρώματα καὶ αἱ συστάσεις. 2. Ἐπεὶ γάρ τοι τὸ παρυφιστάμενον δέδεικται περιττωμά τι ὄν τῆς τρίτης 15 πέψεως, δεόντως ἂν μὴ ὀφθῆν τὴν ἐπ' ἐκείνῳ πέψιν ἠτυχηκέαι δηλώση. 3. Ὅπου μὲν γὰρ πέψις ὕλης καὶ περιττώματός τινος ἀπόκρισις γίνεται — οὐ γὰρ ἔστιν οὐκ ἔστι πέψεως γινομένης μὴ τι καὶ περιττὸν ἀποκριθῆναι. 4. Ὅπῃ δ' ἂν ἡ πέψις μὴ ἐπιχειρήσασα ἦ, οὐδ' ἂν τὸ ἐπὶ τῇ πέψει περιττὸν ὀφθῆι. 5. Ἐμφραξις μέντοι ἀξιόλογος ἀκριβέστερον διωλίζουσα τὰ οὖρα οὐκ ἀπεικίως ἂν ἐπίσῃ τὰ παρυφιστάμενα παχύτερα τοῦ χύματος κατὰ τὸν τῆς ἀναλογίας λόγον τυχάνοντά, ὅπου γε καὶ αὐτὰ τὰ χύματα τότε λεπτότερα τοῦ δεόντος προίεται. 6. Ἐπεὶ 25 γε μὲν ταῖς ἐνδείαις τε καὶ ἀτροφίαις ἢ φύσις ἀποροῦσα χυμοῦ τοῦ θρέψαντος, ἐλλείπει καὶ κατὰ τὰ παρυφιστάμενα, τῆς γὰρ τοι θρέψεως μὴ προηγησαμένης, οὐδ' ἂν τὸ ἐπ' ἐκείνῃ περιττὸν ὀφθῆι. 7. Διὰ ταῦτα δὲ ταῦτα καὶ ταῖς ἀξιολόγοις τῆς γαστρὸς χρονίως κενώσεσιν ἀνυ- 30 πόστατα τὰ οὖρα φαίνεται, ἥτοι ἐκεῖσε τὴν ὄρμην τῶν περιττωμάτων τῆς ἐκκρίσεως εἰληφότων, ἢ διὰ τὴν κένωσιν ἀτονίας τινὸς ἀκολουθησάσης τῇ πεπτικῇ δυνάμει. 8. Ἐπεὶ δὲ τούτοις καὶ διαφθορὰν τῆς ὕλης πλείω, ἀφ' ἧς μηδὲν τι προσλαβέσθαι εἰκὸς τὴν φύσιν, — ὅπῃ μὲν 35 γὰρ ὕλη πρόσφορος καὶ θρέψις ἂν ἐπιγένοιτο, καὶ περι-

τοῦ τινος περὶ ταῦτα ὡς εἶρηται ἐκκρίσις, ὅπη δ' αὖ
 ὕλης δεούσης ἐνδέοι ἢ τῷ μὴ προσεῖναι ἢ τῷ προσοῦσαν
 πᾶμπαν διεφθάρθαι τε καὶ ἡλλοιωθῆναι, οὐτ' ἂν τραφεῖν
 τὸ ζῶον οὔτε περιττὸν τὸ ἀπὸ θρέψεως ἀποδοθῆν ἐκκρίνει,
 5 οὐχ ἤτιον μέντοι καὶ διὰ συναγωγὴν παντοίας ὕλης
 ἐκ τε φλεγμονῆς καὶ τινος ἐτέρας διαθέσεως ἐπὶ θερμότητι
 πλείονι ἐφελκυσθεῖν ἂν τὰ περιττὰ πρὸς τοῖς ἀμεί-
 νωσι χυμοῖς, ὅτε λείπεσθαι χωρὶς παρφυρισταμένων τελείν
 τὰ ἐνουρούμενα. 9. Ὅπη γὰρ τύχη πλεονεκτοῦσα θερ-
 10 μότης ἀμετρος, ἐκεῖ που καὶ οἱ πλείους τῶν χυμῶν ἐφέλ-
 κονται καὶ τὰ περιττὰ συνεφέλκονται. καὶ τοῦτο μαθεῖν
 ἔστιν ἀπὸ τῶν ὁσημέραι γινομένων σικκιῶν. 10. Καὶ γὰρ
 τοὶ κάκειναι μετὰ μετρίας τινὸς φλογὸς ἐπιτεθεῖσαι οἴφ-
 δήτινι μέρει τοῦ σώματος ἐπισπῶνται τὰ τε παρακείμενα
 15 καὶ τὰ πορρωτέρω, κἂν ὁποίας ἄρ' ὄντα μοίρας τύχοιεν,
 τῇ ἀνθολκῇ τῆς ἐπιγεγονυίας θερμότητος. 11. Εἰ τοίνυν
 τοσαῦτα ἐπιταθεῖσα δεδύνηται σικκία, πολλῶ ἂν οἶμαι
 πλείω φλεγμονῇ τε καὶ ἐρυσίπελας καὶ τις παραπλησία
 διάθεσις ἐφ' ἑαυτὴν ἐλκύσειεν ὅσον εἰκός, ἄλλως τε καὶ
 20 τῆς φύσεως ἐκεῖ που τὰ περιττὰ διωθουμένης διὰ τὴν
 ἐπιγεγονυίαν τῷ μέλει ἀτονίαν ἐπὶ τῇ σωρίᾳ τοῦ πλείο-
 νος. 12. Πέφυκε γὰρ τοὶ καὶ τοῦτο δι' οἰονδήτινα λόγον
 ἡσθενηκότος μορίου ἐκείσε πη πᾶν ἀχρεῖον ὠθεῖσθαι.
 13. Ἐπεὶ γὰρ τὸ πεπονθὸς μὴ τὴν προτέραν πέφυκε
 25 κεκτῆσθαι δύναμιν ἀποκριτικὴν, τῇ τῆς ὕλης ἐπιφορᾷ βα-
 ρυνθὲν οὐ μόνον οὐκ ἀποτρέπεται τῶν ἐπιρρυνόντων τὴν
 ὕλην, ἀλλὰ καὶ τῶν προσεπιρρυνόντων ἐπιδέχεται τὴν ἀπω-
 στικὴν ὡς εἰκεν ἀπαγορεύσασαν δύναμιν. 14. Ἄλλ' ὁ
 μὲν περὶ ἀνυποστάτων οὔρων λόγος ἀρκούντως οἶμαι ῥη-
 30 θεῖς τανῦν ἀφείσθω.

Κεφ. ζ'. Περὶ τῆς τῶν κατὰ τὰ γένη καὶ ἡλικίας οὔρων αἰτίας.

1. Δεῖ γὰρ καὶ τὸ μὴ τοὺς λόγους ἐπιμηκύνειν πα-
 ρατηρεῖσθαι. Ἡμεῖς δ' ὡσπερ ἀφ' ἐτέρας ἀρχῆς ἀψάμενοι
 λέγομεν δι' οἰασδήτινας δηλονότι αἰτίας ἐτεροῖα τὰ οὔρα
 35 ταῖς διαφόροις ἡλικίαις ἀποδίδονται ὥραις τε καὶ χῶραις
 καὶ διαίταις καὶ τρόποις οἰοσδήτισιν ἐτέροις, καθὰ κ' ἂν

τοῖς περὶ διαγνώσεων οὔρων λέλεκται. 2. Οὕτω γὰρ ἀποδοθέντος τοῦ λόγου, τέλος ἂν αἴσιον οἶμαι καὶ ὁ περὶ αἰτίας οὔρων ἐπιλάβη λόγος καὶ αἱ ἐπὶ ἐκείνοις θέσεις ὡς ἂν τὸ ἀξιόπιστον τῶν αἰτιῶν ἀποδοθειῶν ἐπιλάβοιεν. 3. Ἴν' οὖν μὴ γρίφος τις ὁ λόγος δόξῃ καὶ δύσληπτος, προσεπιδήσομεν καὶ τὰ ἐπὶ τοῖς περὶ διαγνώσεως διορισθέντα λόγοις κεφάλαια, ἵν' ὅπως ἐπὶ ἐκείνοις τὰς αἰτίας κατασκευάζοντες δι' ἀλλήλων τὰς πίστεις παράσχοιμεν τοῖς σπουδάζουσιν. 4. Ἄνδρῶν οὖν εὐκράτως ἐχόντων οὔρα ὑπόπυρρά τε καὶ ὑπόξανθα καὶ συμμετρῶς ἐχοντα κατὰ 10 τε σύστασιν καὶ παρυφιστάμενον. 5. Καὶ τούτου μὲν ἀποδοθῆναι ἢ αἰτία, τὰ καθ' ἕναστον ἐν τῷ πρὸ τούτου λόγῳ διορισμένῳ μοι. ἔνεστί γε μὴν ἀνταῦθα βραχὺ τι φάναι τὸν λόγον ἀναλαμβάνοντι. 6. Ἐπεὶ γὰρ τοι δέδεικται τοῖς συμμετροῖς πέψει τοῦ αἵματος καὶ τὴν χολὴν συμ- 15 μέτρως κατὰ χροίαν ἀποδίδοσθαι ἢτοι ξανθὴν ἢ πυρρὰν δηλονότι, εἰκότως ἂν τῷ ἀπ' αὐτῆς ἐκείσε διαδιδόμενῳ χυμῷ ξανθῷ τῷ χρώματι τυγχάνοντι καὶ τῇ τοῦ ὀρρώδους ἐπιμείξια χυμοῦ ὑπόπυρρά τε καὶ ὑπόξανθα τὰ οὔρα ἀποδοθῆναι, σύμμετρα δὲ ταῖς συστάσεσιν ἐπὶ ἀκριβέσι ταῖς πέ- 20 ψει. 7. Λευκὰ δὲ καὶ λεία καὶ ὁμαλὰ καὶ πρὸς τὸν πυθμένα χωροῦντα τὰ παρυφιστάμενα γεγονότα καὶ τὴν ἐπὶ τῇ τρίτῃ πέψει ἀλλοίωσιν μαρτυρεῖ. 8. Ἐπὶ δὲ τῶν ἀκμαζόντων τε καὶ εὐκράτως χόντων ἀνδρῶν τὰ οὔρα ὅποια εἶη καὶ πάλαι μὲν λέλεκται καὶ αἱ ἐφ' αὐτοῖς 25 ἀπεδόθησαν αἰτίαι, καὶ νῦν δ' αὖ αὐτῶν ἐπεμνήσθημεν ὅσον εἰκὸς ἦν· προσῆκον ἂν εἶη καὶ τῶν λοιπῶν ἐπὶ ταῖς διαγνώσεσι ῥηθέντων ἐφάπασθαι, ἵν' ὅπως καὶ τῶν αἰτιῶν ἀποδοθειῶν ἄρτιος ἡμῖν ὁ λόγος ἀποδοθῆι. 9. Γερόντων τοίνυν οὔρα πρὸς τὸ λευκὸν ἤδη χωροῦντα φαίνεται 30 ὑπόλεπτα τὴν σύμμετρον διαφυγόντα σύστασιν καὶ μείω τὰ παρυφιστάμενα καὶ οἷον ἔνωμα ἐχοντα· παίδων δὲ κομιδῇ νέων τῷ μὲν χρώματι ὀλίγον τῶν τε ὑποπύρρων καὶ ὑπόξανθων δέουσι, μικροῦ δὲ δεῖν ὑπερβάλλουσι τῇ συστάσει τῶν ἀκμαζόντων, πλείω δὲ τὰ παρυφιστάμενα 35 ἔχουσιν. 10. Ὁ μὲν οὖν ἐπὶ διαγνώσει λόγος τοιοῦτος οἶμαι ἀπεδόθη, τὰς δὲ αἰτίας ὡς καταμαθητέον. 11. Ἐπεὶ

τοίνυν ἢ τῶν γερόντων ἡλικία καθόσον ἂν προῖη ἐπὶ τὸ
 ψυχρότερον ῥέπει, εἰκότως ἄρα καὶ τὰ οὖρα λευκά τε καὶ
 λεπτά ἀποδώσει, τοῦ μὲν ἐμφύτου ἤδη μαραινομένου
 θερμοῦ, τῆς δὲ πέψεως ἐλαττουμένης τε καὶ ἀμαυρουμέ-
 5 νης τῆ τῆς ψύξεως ἐπικρατεία. 12. Διὰ ταῦτ' οὖν εἰκό-
 τως καὶ τῆς θρέψεως γινομένης βραχείας καὶ τὰ παρυφι-
 στάμενα μείω φαίνεται τῆ τῶν τρεφόντων ἀκαλογοῦντα
 χυμῶν προσλήψει. 13. Ἐπεὶ γὰρ ἐκεῖνοι μείους εἴρηται
 τῷ τε τὴν ἀνάδοσιν ἀπημαυρῶσθαι, τῷ τε τὴν πέψιν ἠτο-
 10 νηκέναι, θεόντως ἐλάττω τε καὶ οἶον ἀπεπτούμενα φαίνε-
 ται τὰ παρυφιστάμενα. 14. Τῶν γε μὴν παιδῶν πολὺ
 τυγχάνον τὸ φυσικὸν καὶ ἐμφυτὸν θερμὸν μετὰ πλείονος
 τῆς φυσικῆς ὑγρότητος τὰ μὲν χρώματα τῶν οὖρων ἐνδέ-
 οντά πη τῶν ἐπὶ τοῖς ἀκμάζουσι προσβάλλεται τῆ πλείονι
 15 ἐξυδαρούμενα ὑγρότητι, τῷ δὲ πεπλεονεκτηκέναι τὴν ἐμ-
 φυτον θερμότητα ἀμείνω καὶ τὴν σύστασιν ἀποδοθῆναι
 γέγονεν τῆς ἐπὶ τοῖς ἀκμάζουσιν. 15. Ἡ γὰρ τοι πλείων
 ἐμφυτος θερμότης κρείττους καὶ τὰς πέψεις ἀπεργάζεται.
 16. Ἡ μὲν γὰρ τῶν ἀκμαζόντων θερμότης πλείων οὖσα τῆ
 20 ποιότητι ἢ τῆ ποσότητι — ἤδη γὰρ πρὸς τὸ δριμύτερον
 κενώρησε — καὶ τὰ χρώματα τοιαῦτα, οἷα λέλεκται, ἀποδέ-
 δωκε. 17. Ἡ τῶν παιδῶν δὲ μᾶλλον τῆ ποσότητι διενέγ-
 κασα κατὰ τὴν σύστασιν τῶν χυμῶν πεπλεονεκτήκεν. οὐ
 θεῦμα δὲ εἰ πλείω τὰ παρυφιστάμενα φαίνεται, πλείονος
 25 καὶ τῆς τῶν χυμῶν κατεργασίας γενομένης. 18. Ἐπεὶ
 γὰρ καὶ ἄλλως μὲν ἀδδηφαγοῦσιν οἱ παῖδες, ὥστε συμ-
 βαίνειν ἐντεῦθεν πλείω τὰ περιτώματα γίνεσθαι· οὐ
 μείω δὲ καὶ διὰ τὴν τῆς θρέψεως ἐνέργειαν ἐπιτεινομένην
 τῆ χρεία. 19. Δεῖ γὰρ ὕλης εἶς τε τροφήν τῷ θερμῷ, καὶ
 30 εἶς τὴν τῶν μελῶν ἐπίδοσιν, πλείω καὶ τὰ παρυφιστάμενα
 φαίνεται τῶν γερόντων τε καὶ ἀκμαζόντων. 20. Καὶ ὁ
 μὲν κατὰ τὰς ἡλικίας λόγος ὧδέ πη κείσθω ἱκανῶς ῥηθείς·
 νῦν δὲ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ῥητέον. — 21. Γυναικῶν
 οὖν οὖρα ἀκμαζουσῶν καὶ ἐν τοῖς πᾶσιν ἔχουσῶν συμμέ-
 35 τρως ἐνδέοντά πως τοῦ τε ὑποπύρρου καὶ ὑποξάνθου καὶ
 διαφανιότερά πως τῆ ουστάσει φαίνεται, πλείω γε μὴν τὰ
 παρυφιστάμενα τῶν ἀνδρῶν ἔχοντα. 22. Τοιαύταις μὲν

οὐν διαγνώσει τὰ οὔρα τῶν γυναικῶν δοκιμάζεται· αἱ δὲ αἰτίαι πῶς τεθεῖσαι βεβαιώσουσι τὴν διάγνωσιν. 23. Τὸ τοῖνον φύλον τῶν γυναικῶν οἰκουροῦν καὶ βραχεῖσι γυμνασίοις χρώμενον, ἔτι τε ὑφειμένην ἔχον τὴν φυσικὴν θερμότητα τῇ τῶν ἀνδρῶν παραβαλλομένην, ἀσθενεῖς μὲν τὰς πέψεις ποιεῖται, ἀβληχρὸν δὲ τὸ φυσικὸν κέκτηται πῦρ. 24. Ταῦτά τοι καὶ ὑπόλεπτα μὲν τὰ οὔρα προβάλλεται καὶ ὑπόλευκα μὴ ἀκριβῆ καὶ ἴσην τῇ τῶν ἀνδρῶν πέψει δεχόμενα, πλείω δὲ τὰ παρυφιστάμενα διὰ δύο αἰτίας οἶμαι συνιοῦσας. 25. Τῇ γὰρ περιουσίᾳ φυσικῆς ὑγρότητος, τῇ τε ἐκ τῆς ἀσθενοῦς πέψεως τῶν περιτωμάτων πλησμονῆς πλείω καὶ τὰ παρυφιστάμενα φαίνεται, ὥστε ἐντεῦθεν ἂν τις σκοπήσας δέξαιτο τὸν λόγον ὡς ἀληθῆ τὸν περὶ διαγνώσεως.

Κεφ. η'. Περὶ αἰτίας τῶν κατὰ τὰς ἀπλᾶς δυσκρασίας οὔρων. 15

1. Περὶ δὲ τῶν κατὰ τὰς ἀπλᾶς δυσκρασίας ἐπιταθείσας μεταβολῶν ἐν ταῖς οὔροις ὧδ' ἂν εἶη προσήκον φάναι. 2. Καὶ τοῖνον θερμότης βραχὺ μὲν ἐκατᾶσα τοῦ δέοντος ὑπόπυρρά τε καὶ ὑπόξανθα ἔτι τὰ οὔρα ἀποδίδωσιν, ἐπὶ πλέον μέντοι ἐπιταθείσα ἤδη πυρρὰ καὶ ξανθά, ταῖς δὲ 20 συστάσει ὑπερεκπίπτουσι ταῦτα τὸ σύμμετρον καὶ τις αὐτοῖς ἐπιφαίνεται στιλπνότης. 3. Τὰ δὲ γε παρυφιστάμενα τοῖτοις σύμμετρα μὲν καὶ αὐτά, ἤδη δὲ καὶ τὸ λευκόν, ὃ δὴ κατὰ φύσιν τε καὶ σύμμετρον ἔφημεν αὐτοῖς τελεῖν, ὑποφεύγουσι, τάναντία δὲ δὴ τούτων ἢ ψυχρότης 25 προβάλλεται. 4. Ἐφ' ὅσον γὰρ ἂν ἡ ψύξις ἐπιτείνηται, λευκαίνεται καὶ τὰ χρώματα καὶ πῶς τῆς συμέτρου συστάσεως λείπεται, τραχυτέραν τὴν τε ἐπιφάνειαν καὶ τὰ παρυφιστάμενα μείω καὶ ἔνωμα. 5. Ἐνίοτε δ' αὖ παχύνεται διάλου καὶ ἀναθολοῦται τὰ οὔρα, ὑγρότης δ' ἀμβλύ- 30 νοι ἂν τὴν κατὰ φύσιν τοῦ οὔρου χροιάν ἐξυδαρωθεῖσαν, τραχύνοιτο δ' ἂν καὶ ἡ ἐπιφάνεια τούτου. 6. Πλείω δὲ καὶ ἡ ὠμότης τῶν παρυφισταμένων, ἐνδείκειν δ' ἂν ὧδε καὶ κατὰ σύστασιν τὰ οὔρα. 7. Ξηρότης δ' αὖ ἀφαιρεῖται τοῦ τε κατὰ τὸ χῆμα καὶ τοῦ παρυφισταμένου ποσοῦ, 35 διαφάνειαν δὲ τινα καὶ στιλπνότητα πλείω ποιεῖ. 8. Τὰ

γε μὴν χρώματα τούτοις οἷα τὰ κατὰ φύσιν καὶ αἱ συ-
 στάσεις συμμετροί, εἰ μὴ γε τῇ τῆς τρεφούσης ὑγρότητος
 ἐνδεία δριμύτερα γένοιτο τῇ ἐπιταθείῃ τοῦ θερμοῦ ποιό-
 τητι. 9. Τοιαῦτα τὰ κατὰ τὰς δυσκρασίας οὖρα πέφυκε.
 5 νῦν δὲ ἐπιθῶμεν καὶ τὰς αἰτίας, τὰς διαγνώσεις ὡς πι-
 στούμενοι. 10. Ἐπεὶ τοίνυν ἐπιτεινομένης θερμότητος
 εἴρηται μεταβάλλεσθαι καὶ τὰ χρώματα τῶν οὔρων, εἰκό-
 τως ἄρα κατὰ τῶν δυσκρασιῶν ἤδη ἐαλωκότων θερμῇ, με-
 τρία μὲν οὖση, ὑπόπυρρά τε καὶ ὑπόξανθα ὄφθειν ἂν,
 10 πλείονι δὲ γεγενημένη ἤδη ξανθὰ καὶ πυρρά, τῆς ἐπιγε-
 γονίας δηλονότι θερμότητος τὴν μὲν χολὴν δριμύτεραν
 ποιούσης, τὴν δ' ἐξυδαροῦσαν ταύτην ὑπεξαιρουμένην
 ὑγρότητα. ταῦτά τοι καὶ τὰ χρώματα τοιαῦτα ἀποδίδοται.
 11. Ἐπεὶ δὲ καὶ ταῖς ἐπικρατείαις εἴρηται τῆς θερμότη-
 15 τος συμμετρους καὶ τὰς πέψεις γίνεσθαι, ὥστε καὶ τὰς
 τῶν οὔρων ἐντεύθεν συστάσεις συμμετρους φαίνεσθαι,
 εἰκότως ἂν πλεονασάσαι, μήπω δὲ καταλυσάσαι τὴν ὑγι-
 εϊαν καὶ τὴν ὑπὲρ τὸ σύμμετρον τὰ οὖρα σύστασιν ἀνα-
 λάβωσιν. 12. Οὐ θαῦμα δέ, εἰ καὶ ἡ ἐπιφάνεια στίλ-
 20 βει τῇ τοῦ χρωμνύντος κατὰ ποιότητα ἐπιτάσει χυμοῦ.
 13. Τῆς γάρ τοι ἐπιταθείσης δριμύτητος ἀναλισκούσης
 τὴν τραχύνουσαν ὑγρότητα ἢ στίλβηδῶν διαφαίνεται, σύμ-
 μετρα δὲ κατὰ τὰλλα τὰ παρυφιστάμενα πεφυκότα οὐ
 καινὸν ἂν εἴη, εἰ μὴ διὰ τὴν ἐπὶ θερμότητα ἐπιταθείσαν
 25 δυσκρασίαν παρεῖται τι καὶ τῆς λευκότητος, καταβαφῆς
 τινος ἀπὸ τῆς χολῆς ἐπιδόσεως συναναδιδομένης τε καὶ
 χρωμνυούσης τὰ παρυφιστάμενα. 14. Ἐπὶ γε μὴν τῶν
 ψυχρῶν ἐαλωκότων δυσκρασίᾳ καθόσον ἂν ἐπὶ τὸ ψυχρότε-
 ρον προΐωσι, καὶ τὰ χρώματα λευκότερα ἐπιδείκνυται.
 30 15. Ἐπεὶ γάρ τοι δίδεικται ξανθήγολος μὲν ὢν ὁ χρωμνὺς
 τὰ σύμμετρα τῶν οὔρων χυμὸς, οὗτος δὲ ἐπὶ συμμετρίᾳ
 τε καὶ ἀκριβέσι πέψασιν ἐπιγίνεται, εἰκότως ἂν ἀποτυχού-
 σης τῆς ἀκριβοῦς πέψεως διὰ ψυχρᾶν τινα διάθεσιν, ὃ
 ξανθὸς οὐκ ἀπολάβῃ τὸ οἰκτεῖον χρῶμα χυμὸς ὠχρὸν ἢ
 35 ὑπωχρον κατὰ τὸ τῆς ἀποτυχίας μέτρον χρῶμα δεξάμενος,
 ὥστ' ἂν εἰκότως τῇ τοῦ ὀρρώδους ἐπιμείξῃ χυμοῦ διάφοροι
 καὶ αἱ ἐπὶ τὸ λευκὸν χωροῦσαι χροιαὶ φανείεν κατὰ τὸ

μέτρον δηλονότι τῆς ἀποτυχίας τῆς πέψεως; ἐνθεν τοι
καὶ πρὸς τὸ λεπτότερον κατὰ τὴν συστάσιν χωρεῖ τὰ χύ-
ματα, μὴ ῥαδίως τῇ ἐμφύτῳ κρατούμενά τε καὶ πεττό-
μενα θερμότητι. 16. Διὰ τὰ αὐτὰ δ' ἂν καὶ ἡ ἐπιφάνεια
τραχητέρα ὀφθεῖν τοῦ στιλβηδόνα παρέχοντος ἠτυχηότος
κατὰ τὴν πέψιν τοῦ χυμοῦ. μείω γε μὴν καὶ ἐνωμα τὰ
παρυφιστάμενα τούτοις. 17. Τῷ μὲν γὰρ ἡλαττώσθαι τὸ
θερμὸν καὶ ἡ ἀνάδοσις ἐλάττων, ἐλάττω δ' ἂν εἰκότως εἶη
καὶ τὰ ἀπ' ἐλάττονος τῶν χυμῶν ἀναλήψεως· ταῖς δὲ δι'
ἀτονίαν τοῦ θερμοῦ φάυλαις καὶ ἀσθενέσι πέψεισι καὶ τὰ
παρυφιστάμενα ἐνωμότερα φαίνεται. 18. Οὐ θαῦμα δέ,
εἰ ἀναθολοῦνται τε καὶ παχύνονται ἤδη τῆς ὁμοχυμίας
κρατούσης διὰ τὴν τοῦ πέττοντός τε καὶ ἀλλοιοῦντός θερ-
μοῦ ἀσθενείαν. 19. Ὅπου μὲν γὰρ θερμότης φυσικὴ τῆς
ὕλης κατακρατούσα ἦ, τὰ μὲν λεπτὰ τῶν χυμῶν παχύνε-
ται πεττόμενα, τὰ δ' αὖ γε ἐτέρωθεν παχυνόμενα, ταύτη
λεπτύνεται τε καὶ διακρίνεται. 20. Ταῦτά τοι καὶ ἀμφο-
τέρας οἶδε τὰς συστάσεις διαφόρους αἰτίας ἢ κατὰ ψυχρό-
τητα προξενεῖν δυσκρασία. 21. Τὰ μὲν γὰρ λεπτὰ διὰ
τὴν ἑαυτῆς μᾶλλον ψιλὴν δυσκρασίαν, ἐκεῖνα δ' αὖ διὰ
τὴν δι' αὐτὴν ἐπιγεγονυῖαν τῶν χυμῶν ὁμότητα, ὑγρότης
γε μὴν ἐπιμαρτυρηθεῖη μὲντ' ἂν καὶ τῷ ποσῷ τῆς ἐκκρί-
σεως, συνεπιμαρτυρήσει δὲ καὶ ἡ ἀμαύρωσις τῆς ἀποδο-
μένης χροιάς. 22. Τῆς γὰρ πέψεως οὐκ ἀκριβοῦς γινο-
μένης τῇ τῆς ὑγρότητος περιοσίᾳ καὶ τὸ σύμμετρον ἐκ-
πεφευγίας, ἐπιθεῖναι ταύτη τῆς συστάσεως ὑπόλεπτα μὲν
ἴσως φαίνεται, ἐπιλείποντα δὲ τῇ χροιά τῇ τοῦ πλείονος
ἐπιμικξία ὀρρώδους χυμοῦ, οὐ θαῦμα δ' εἰ καὶ πλείω τε
καὶ ἐνωμότερα τὰ παρυφιστάμενα φαίνεται. 23. Τῇ μὲν
γὰρ ὑγρότητι τῶν χυμῶν, ῥαδία ἢ ἀνάδοσις γίνεται, ὥστε
καὶ πλείω κατὰ τὴν κατεργασίαν εἶναι εἰκός, συμβαίη δ'
ἂν ἴσως, πλείονος ὄντος τοῦ ἀναδιδόμενου ὑγροῦ, μὴ
ἀκριβῆ τὴν τῶν ὑγρῶν κατεργασίαν γίνεσθαι, ὥστ' ἐντεῦ-
θεν συμβαίνειν πλείω μὲν, ἐνωμότερα δ' ἐνίοτε τὰ παρ-
υφιστάμενα δείκνυσθαι. 24. Ἐπεὶ δὲ ξηρὰ τῷ σώματι
γεγονυῖα δυσκρασία μείω μὲν τὰ χύματα τῶν οὔρων φαί-
νεται διὰ τὴν τῆς ὑγρότητος ὀλιγότητα, τὰ χρώματα δ'

οἷα τὰ κατὰ φύσιν ἐν τοῖς ἀκμάζουσιν τε καὶ γυμναζομέ-
 νοις ἀνθρώποις, ἐπιτεινομένης δὲ καὶ ταυτ' ἂν ἐπιταθείη,
 αἷ τε συστάσεις ὅμοιαι τοῖς ὑγίαι τε καὶ συμμετροῖς,
 ἐνίοτε δὲ καὶ προσεπιτείνονται. 25. Τὰ μὲν οὖν χρώματα
 5 τῶν αὐτῶν μένει μηδὲν τι τοῦ χρωμνύντος πεπονθότος χυ-
 μοῦ, μάλιστα γὰρ μὴν καὶ ἐπιιδόντος, καὶ τὰ χρώματα ἐπι-
 διδοῦσιν. 26. Ὡς περὶ δὲ ἐπὶ ταῖς τῆς ὑγρότητος ὑπερβολαῖς
 οὐκ ἐκράτει ῥαδίως ἢ πεπτικῆ δύναμις, οὕτω νῦν ἐπὶ ταῖς
 10 ξηραῖς ῥᾶστα δυσκρασίαις κρατούσα οὐ μόνον ἀποδίδωσι
 τὴν σύμμετρον σύστασιν, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ τι πάχος προσ-
 ἐπιτίθει, στυλπνότης δὲ τις καὶ λειότης ἐπιλάμπει τὴν
 ἐπιφάνειαν διὰ τὴν τοῦ χρωμνύντος χυμοῦ αὐτάρκειαν.
 27. Τὰ γὰρ μὴν παρυφιστάμενα μείω μὲν ὀλίγησ οὕσης
 καὶ τῆς ἀναδιδόμενης ὑγρότητος, σύμμετρα δὲ ταῖς ὑπο-
 15 στάσεσι, καὶ ἀκριβῶς πεπεμμένα τῶ κενρατῆσθαι ταῦτα
 ῥαδίως ὑπὸ τῆς πεπτικῆς θερμότητος. 28. Καὶ ὁ μὲν
 περὶ αἰτίας οὖρων λόγος ἐν τοῖς κατὰ δυσκρασίαν ἀπλήν
 φαινομένοις οὖροις οὕτω πως ἀποδιδόσθω· οὐ μείντοι
 20 χρεῶν λανθάνειν, ὡς ἐπὶ μιᾷ τᾶνθρώπου δυσκρατίας ἔχον-
 τος ποιότητι λέλεκται ταῦτα, τῶν ἄλλων ὅσον εἰκὸς συμ-
 μέτρων πεφυκνυῶν. 29. Ἐπεὶ δ' ἀκριβῶς ὁ λόγος τὰς ἐπὶ
 ταῖς ἀπλάις δυσκρασίαις διαρίσατο αἰτίας, ἔξεσται τῶ σπον-
 δαίῳ καὶ τούτων τὰς συμπελεγμένας ἐξευρίσκειν ἐπιτε-
 θεῖσας ποιότητας.

Κεφ. θ'. Περὶ αἰτίας τῶν κατὰ τοὺς γυμναζομένους καὶ ῥαδίως
 βιοῦντας οὖρων.

1. Πρὸς τούτοις ἐν τοῖς περὶ διαγνώσεως εἰρηται, ὡς
 τοῖς μὲν σύμμετρως γυμναζομένοις καὶ τὰ οὖρα σύμμε-
 10 τρα ἀποδίδονται, οἷα καὶ ἐπὶ τῶν ἀκμαζόντων τε καὶ
 γυμναζομένων εἰρηται. 2. Τῶν δ' ὑπὲρ τὸ δεῖον κερμη-
 30 κῶτων τε καὶ γυμναζομένων τὰ οὖρα ἤδη μὲν πρὸς τὸ
 πυρρὸν τε καὶ ξανθὸν χωρεῖ, αἷ δ' ὑποστάσεις τούτων
 βραχεῖαι τε καὶ λεπταὶ ἀλλοιοῦντο δ' ἂν καὶ κατὰ χροαίῳ·
 25 ἐνίοτε γὰρ μὴν καὶ συντήγματα ἐπιμήχεται τούτοις. 3. Τῶν
 35 δὲ νωθρὸν καὶ ἥσυχον μειόντων βίον τὰ τε οὖρα πρὸς
 τὸ λευκὸν χωροῖ ἂν καὶ τὰ παρυφιστάμενα πλείω τε καὶ

ώμοτερα. 4. Αἱ μὲν οὖν ἐπὶ συμμέτροις γυμνασίοις αἰ-
 τία τῶν οὔρων πάλαι ἀποδέονται τῷ λόγῳ ἐπὶ τοῦ κατὰ
 πάντα συμμέτρον τε καὶ ἀκμαίου ἀνθρώπου. 5. Νυνὲ
 δὲ ἐπιθῶμεν τῷ λόγῳ καὶ τὰς ἐπὶ ἀμέτροις γυμνασίοις
 τῶν οὔρων αἰτίας, εἶθ' οὕτως τὰς ἐπὶ νοθρότησι καὶ ἡσου-
 χίαις. 6. Ἐπειδὴν τοίνυν πλείων τοῦ προσήκοντος ἢ τοῦ
 θερμοῦ γένηται κινήσις ἐξαφθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐκτὸς γυμνα-
 σίων πλείονων τοῦ προσήκοντος πεφυκότων, ἤδη μὲν ὁ
 χολώδης ἐπιτείνεται χυμὸς συγκαόμενος ὑπὸ τῆς ἐπιγε-
 γοννίας θερμότητος, ἤδη δὲ διὰ τὴν τοιαύτην ἔξαψιν καὶ 10
 τὰ χρώματα τῶν οὔρων πρὸς τὸ πυρρὸν καὶ ξανθὸν
 ἐπιρρέει, τοῦ μὲν κατακεραυννύντος ὀρρώδους χυμοῦ μειω-
 θέντος, τὴν δὲ ποιότητα τοῦ χολώδους ἐπιταθέντος χυμοῦ,
 7. Τὰ γε μὴν παρυφιστάμενα λεπτά τε καὶ βραχεῖα φαί-
 νεται, τι ὅτε πλείονι θερμότητι καταλελέπυνται καὶ δια- 15
 πεφόρηται συνδιαπνευσθέντα εἶθ' ἰδρῶσιν ἢ καὶ τῇ ἀδήλω
 διαπνοῇ ἐξαραιωθέντος ἐπὶ τόσοις γυμνασίοις τοῦ δέρμα-
 τος, εἰκὸς γε μὴν ἐπιταθέντων τῶν τοιούτων γυμνα-
 σίων καὶ τινα συντήγματα ἐπινηχέσθαι ἀπὸ τε τῶν νεφρῶν
 δηλονότι καὶ ἄλλων τινῶν ἴσως μερῶν τοῦ σώματος, τῇ 20
 τῆς πλείονος μετακινήσεως θερμότητι καὶ τῆς πιμελῆς
 συντηξάσης. 8. Ἐπὶ γε μὴν τῶν ἡσυχῶν καὶ ἀγύμναστον
 μετιόντων βίον τὰ τε οὔρα τοῦ συμμέτρον ἀφιστάμενα
 χρώματος χωροῖη ἂν πρὸς τὰ λευκὰ βραχυτάτην τοῦ θερ-
 μοῦ τὴν κινήσιν ἔχοντος καὶ πρὸς ἑαυτὸ ἐπινεύοντος καὶ 25
 τῇ ἀκινήσιᾳ οἷον ἀπομαραινόμενου. 9. Οἷον γάρ τοι ταῖς
 πυρκαϊαῖς συμβαίνειν εἴωθεν ἀρκούσης ὕλης ἐπισωρευθεί-
 σης. ἂν μὲν γὰρ καὶ τις ἐξωθεν ἐπισυνεργήσῃ κινήσις,
 ῥαδίως τε ἐξάπτεται καὶ κατεμπίπρεται ἢ ὕλη, προχείρως
 δὲ καὶ τὰ προσεπεμβαλλόμενα καταδαπανᾶται, μήτινος δ' 30
 ἐξωθεν ἐπιγεγοννίας κινήσεως, δυσχερὲς μὲν τὸ κατακαίειν
 τὴν ἀποδοθεῖσαν ὕλην. 10. Λέος δὲ οὐχὶ μικρὸν μὴ καὶ
 ἀπομαρανθῇ προσεπιβληθείσης καὶ πλείονος ἐτέρας ὕλης.
 11. Τοιούτῳν τι κατὰ τῶν γυμναζομένων τε καὶ ἀγύμνα-
 στούντων συμβαίνειν εἴωθε. διὰ ταῦτό τοι πρὸς μὲν τὸ 35
 λευκὸν ἤδη χωρεῖ τὰ τῶν οὔρων χρώματα ἐπὶ τῶν νοθρῶν
 καὶ ἡσυχῶν μετιόντων βίον. 12. Τὰ παρυφιστάμενα δὲ

πλείω τε καὶ ἐνωμότερα τούτοις εἰκότως ἐπιφαίνεται. τῇ μὲν γὰρ ἡσυχῶ διαγνωσῆ ῥαδία ἢ ἀνάδοις γένοιτ' ἂν καὶ ἢ ἀλλοιώσις, ἢ δὲ πέψις κατὰ τὴν τοῦ θερμοῦ ἐπικράτειαν. 13. Ἐπεὶ δὲ καὶ τούτο δέδεικται, ὡς μὴ κινουμένη ἀπομαραίνεσθαι τῷ χρόνῳ εἴωθεν ἢ θερμότης, εἰκότως ἂν πλείω μὲν ἐπὶ τῶν ῥαθυμοτέρων ἐπισυμβαίη τὰ παρυφιστάμενα, ὁμότερα δὲ τῆς ἀκριβοῦς ἠτυχηκότα πέψως. 14. Καὶ ὡς μὲν ἐπὶ τῶν γυμναζομένων τε καὶ ῥαθυμούντων κατὰ τὰ οὔρα παυέσθω λόγος. μεττιέον δ' ἔφεξῆς ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς ὥρας τε καὶ χώρας ἠλλοιωμένων οὔρων.

Κεφ. ἰ. Περὶ αἰτίας τῶν κατὰ τὰς ὥρας τε καὶ χώρας οὔρων.

1. Ἐαρος τοίνυν ἀρχομένου ἔτι τὰ μὲν χρώματα λευκά τε καὶ ὠχρά καὶ ποτε καὶ παχύνεται, τὰ ποσὰ δὲ τῶν χυμάτων πλείω τῶν ἐξ ἀναλογίας ἀποσιτουμένων, τὰ δὲ παρυφιστάμενα πλείω τε καὶ παχύτερα. 2. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐπὶ τὸ θερμότερον, τὰ τε χρώματα πρὸς τὸ σύμμετρον ἤδη χωρεῖ καὶ τὰ παρυφιστάμενα ἤδη δὲ θέρους ἤργμένου ὑπόπυρρα μὲν καὶ ὑπόξανθα τὰ οὔρα, λεπτότερα δὲ τὰ παρυφιστάμενα τούτοις φαίνεται. 3. Ἀκμάσαντος δὲ τοῦ θέρους μείω μὲν τῷ ἐξ ἀναλογίας ποσῷ τὰ χύματα καὶ πρὸς τὸ πυρρὸν ἤδη καὶ ξανθὸν χωρεῖ τοῦ χρώματος. 4. Αἱ δὲ συστάσεις αὐτῶν βραχύ τι τοῦ σύμμετρον λεπτότεραι, καὶ τις ἐπιλάμπει αὐτοῖς στυλιπνότης· τὰ δὲ γὰρ παρυφιστάμενα λεπτότερα μὲν καὶ μείω, ἤδη δὲ καὶ αὐτὰ ἐπιχρωνόμενα τὴν λευκότητα. 5. Παρακμάσαντος δ' ἤδη καὶ φθινοπώρου ἀρχομένου, ὑποχάλαται μὲν τὰ τε χρώματα τῶν τε χυμάτων καὶ τῶν παρυφισταμένων, λεπτά δ' ἔτι μένει. 6. Προϊόντος δὲ πρὸς τὸ ψυχρότερον ἔτι τὰ σύμμετρα χρώματα ἀποδίδονται· χειμερινῆς δ' ἐπιγεγοννίας τροπῆς κατὰ μὲν τὸ ποσὸν ἤδη πρὸς τὸ σύμμετρον χωρεῖ, κατὰ δὲ τὰ χρώματα πρὸς τὸ λευκόν, τὰ δὲ παρυφιστάμενα ἤδη πλείω, αἱ δὲ συστάσεις σύμμετροι. 7. Ἀκμάσαντος δ' ἤδη τοῦ χειμῶνος τὰ μὲν χρώματα τῶν λευκῶν γίνεται, αἱ δὲ συστάσεις ἀνόμαλοι ποτὲ μὲν παχεῖαι ποτὲ δὲ λεπτυνόμεναι φαινόμεναι, τὰ

δὲ ποσὴ καὶ τῶν ἐξ ἀναλογίας συμμετρῶν πλείω τὰ τε
 παρυσιατάμενα τούτοις πλείω τε καὶ ἔνωμα ἐπὶ τὸ πλεί-
 στον φαίνεται. 8. Καὶ τὰ μὲν κατὰ διαφορὰς τῶν ὠρῶν
 ἀλλοιούμενα οὖρα τοιαῦθ', ὡς ἐν βραχεὶ φᾶναι, λέγεται·
 λοιπὸν δ' ἂν εἴη καὶ τὰς ἐπὶ τούτοις ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ⁵
 ἐξευρημένας αἰτίας. 9. Οὕτω γὰρ ἀποδοθέντος τοῦ λόγου
 καὶ τὰς ἐπὶ ταῖς ἀναλογούσαις ταῖς ὥραις χώρας προσ-
 ποδώσεις ἰσθμῶν, ἀλλ' ἐπαναληπτέον ἤδη τὸν λόγον καὶ
 τὰς καθ' ἕκαστον τούτων νομιζόμενας ἀποδοτέον αἰτίας.
 10. Ἐαρος τοίνυν ἡγεμένου καὶ τοῦ ἡλίου πρὸς ἡμᾶς¹⁰
 ἀναβαίνοντος, ὁπότεν τοίνυν καὶ αἱ Πλειάδες ἀκρόνυχοι
 ἐτι φαίνονται, τὰ μὲν χρώματα τῶν οὔρων ἐτι λευκὰ τε
 καὶ ὄχρα ἐπιφαίνεται καὶ ταῖς συστάσεσιν ἀνώμαλα, πλείω
 δὲ τῷ ἐξ ἀναλογίας ποσῷ καὶ τὰ γε παρυσιατάμενα τού-
 τοις πλείω τε καὶ ἔνωμα. 11. Ἐτι μὲν γὰρ τοῦ ψύχους¹⁵
 κυριεύοντος, νικᾶται μὲν ἢ ἔμφυτος θερμότης τῷ περιέ-
 χοντι. 12. Ἀποινχίαι δὲ τῆς πέψεως ἐπιγίνονται κατὰ τε
 τὰ χρώματα καὶ τὰς συστάσεις. 13. Ὅτε δὲ καὶ τὰ προσ-
 φερόμενα πλείω, τῶν δὲ πολλῶν τροφῶν καὶ τὰ περιτιό-
 ματα πλείω καὶ τὰ παρυσιατάμενα τούτοις πλείω φαίνε-²⁰
 ται καὶ ἔνωμα, μὴ προσηκόντως τῶν χυμῶν κατεργασμέ-
 νων. 14. Ἐπὶ δὲ τούτοις πλείω τῷ ποσῷ τὰ οὖρα φαίνεται
 διὰ τὴν ἐκ τοῦ παντός χειμῶνος ἐπισωρευθεῖσαν ὑγρό-
 τητα τῶν χυμῶν τῷ σώματι. 15. Τοῦ γὰρ τοι χειμῶνος
 πλείονων μὲν τῶν προσεγομένων οὐσῶν τροφῶν, πλείω²⁵
 νων δὲ καὶ τῶν ὑπνῶν καὶ προσέτι τῆς τοῦ περιέχοντος
 κρᾶσεως ὑγρᾶς τε καὶ ψυχρᾶς τυγχανούσης, χυμῶν ὠμῶν
 οὐκ ὀλίγη ποσότης ἀθροίζεται, ἀλλὰ χειμῶνος μὲν ἐτι
 ὄντος, πεπηγυῖα ἢ τοιαύτη ὕλη ἴσως βραχὺ τι πλείων τοῦ
 ἐξ ἀναλογίας συμμετρον πρόβεισιν. 16. Ἐαρος δ' ἐπιλάμ-³⁰
 ψαντος καὶ τῆς καταστάσεως ἐτι ὑγρᾶς τελούσης, τῶν χυ-
 μῶν ἤδη πεπτομένων κραιπτόνως καὶ λυομένων, πολλῶ ἂν
 ἴδης πλείω τῶν προσφερομένων τὰ ἐξουρούμενα. 17. Προϊ-
 όντος δὲ τοῦ χρόνου, ὅτε δὴ καὶ Ἰάδες ἐφαί φαίνονται,
 τὰ τε χρώματα καὶ αἱ συστάσεις πρὸς τοῖς παρυσιαταμέ-³⁵
 νοις πρὸς τὸ σύμμετρον χωρεῖ. 18. Ἦδη γὰρ τοῦ περιέ-
 χοντος καθισταμένου πρὸς τὸ σύμμετρον καί, ὅσα διὰ
 II. 9

τὴν προγεγονυῖαν ἡλλοιοῦντο κατάστασιν, ἐπαγάγεται πρὸς
τὸ σύμμετρον. 19. Ἐπὰν γὰρ ἡ τοῦ περιέχοντος κρῆσις
μῆτε ψυχρὰ εἴη πᾶν, ὥστ' ἀδικεῖν τὴν ἔμφυτον θερμότη-
τητα, μῆτ' αὐτὴν ἐπιτεταμένως θερμῆ, ὡς διαφορεῖσθαι ἤδη
καὶ τὴν ἐν ἡμῖν θερμότητα, αἱ φυσικαὶ δυνάμεις τὰς φυ-
σικὰς ἐν ἡμῖν ἐνεργείας πρὸς τὸ κατὰ φύσιν τε καὶ σύμ-
μετρον διεγείρουσιν, οὐδενός τινος θύραθεν ἐμποδῶν
προσισταμένου. 20. Ὅποταν δὲ ἕως μὲν Ὠρίων ἀρχή-
ται ἐπιτέλλειν, θερμῶν δ' ἤδη τροπαὶ τυγχάνωσιν, ὑπό-
10 πυρρα μὲν καὶ ὑπόξανθα τὰ οὖρα φαίνηται, λεπτότερα δὲ
τῶν συμμέτρων τὰ παρυφιστάμενα καὶ εἰκότως. 21. Τοῦ
γὰρ τοῦ θερμοῦ καθαρώς ἐν τῷ παντὶ διαχυθέντος σώ-
ματι καὶ τῆς εὐρισκομένης ὕλης κατακρατοῦντος, καὶ πέ-
ψεως ἐπιγινωμένης προεπούσης, καὶ οὖρα ἀποδίδεται τὸ
15 σύμμετρον ἔχοντα χρῶμα, λεπτότερα δ' οἷον αὐτοῖς τὰ
παρυφιστάμενα τῷ εἶδει τούτων τὰ πλείω λεπτύνεσθαι τε
καὶ τῷ περιέχοντι διαφορεῖσθαι θερμῷ. 22. Ἀκμάζοντος
δ' ἤδη θέρους, ὁπότε καὶ Προκύων ἕως ἐπιτέλλει, μείω
μὲν τὰ οὖρα τῷ ἔξ ἀναλογίας ἀποδιδόμενῳ φαίνεται ποσῷ,
20 ἤδη δὲ πρὸς τὸ πυρρὸν καὶ ξανθὸν χωρεῖ τὰ χρώματα
καὶ αἱ συστάσεις λεπτότεραι τῶν συμμέτρων, τὰ δὲ παρ-
υφιστάμενα μείω τε καὶ λεπτότερα καὶ πως ἐπιχρωνώ-
μενα τὴν λευκότητα. 23. Τοῦ γὰρ τοῦ περὶ ἡμᾶς θερ-
μοῦ ἀκμαίου μὲν ἤδη γεγονότος, ἐφελκομένου δὲ πρὸς
25 ἑαυτό, τὸ ἡμέτερον τοῦτο φυσικὸν πῦρ καὶ τῇ ποιότητι
ἐπιτείνοντος, πλείων μὲν χρεῖα προσφορᾶς γίνεται πόμα-
τος, μείων δ' ἡ ἔξ ἀναλογίας ἐκκρίσις εἰς θ' ἰδρωτᾶς καὶ
τὴν ἄδηλον, διαφορουμένη διαπνοήν. 24. Τῇ γε μὴν διὰ
τὸ περιέχον τῆς χολῆς ἐπιδόσει καὶ τὰ χρώματα τοιαῦτα
30 φαίνεται. ὅτι δὲ τοῦ φυσικοῦ συνδιαφορουμένου θερμοῦ
αἱ κατὰ φύσιν πέψεις ἀποτυγχάνουσι, καὶ τὰ οὖρα τὴν
σύστασιν λεπτότερα ἐπιφαίνεται. 25. Τὰ δὲ γε παρυφι-
στάμενα χρώννυται μὲν ἤδη τῇ τῆς χολῆς παρουσίᾳ,
μείω δὲ καὶ λεπτότερα φαίνεται τῷ τε διαφορεῖσθαι καὶ
35 λεπτύνεσθαι τὰ πλείω τούτων καὶ τὰς πέψεις ἀσθενεστί-
ρας γίνεσθαι, τῷ θύραθεν ἐκκρινομένου δηλονότι τοῦ
φυσικοῦ θερμοῦ. 26. Ἦδη δ' ἀρχομένου φθινοπώρου,

ὅτε δὴ καὶ Ἀρκτοῦρος ἐπιτέλλει, ὑποχαλάται μὲν τὰ χρώ-
 ματα τῶν τε χυμῶν καὶ τῶν παρυφιστάμενων πρὸς τὸ
 σύμμετρον χωροῦντα, λεπτὰ δ' ἔτι μένει καὶ διαφανῆ καὶ
 μείω. 27. Τοῦ γὰρ τοι σφοδροῦ παρηγμακότος θερμοῦ
 καὶ τὰ δι' ἐκεῖνο χρώματα ὑπενδιδόναι ἀρχεται, καθόσον
 ἂν ἀπολήγειν ἢ θερμοῦ φαινῆται. 28. Διὰ γε μὴν τὴν
 ἔτι τοῦ περιέχοντος ἐπικρατοῦσαν ξηρότητα μείω καὶ δια-
 φανῆ τὰ τε χύματα καὶ τὰ παρυφιστάμενα φαίνεται.
 29. Προήγοντος δ' ἔτι τοῦ φθινοπώρου, ὅποτε δὴ καὶ
 Πλειάδες δύνουσι, ἤδη μὲν σύμμετρα τὰ τε χρώματα
 καὶ τὰ παρυφιστάμενα τῶν πέψεων ἀμεινόνων δηλονότι,
 γινομένων, τῆς ὑπὲρ τὸ δέον διαπνοῆς ἐκ τῆς τοῦ περιέ-
 χοντος θερμοῦ ἐπισχομένης. 30. Ψυχρῶν γὰρ ἤδη
 πνευμάτων ἐπιπνευσάντων, τόνον μὲν ἢ ἔμφυτος ἀπο-
 λαμβάνει θερμοῦ, τὴν ἐν πᾶσι δὲ συμμετρίας ταῖς πέ-
 ψεσιν ἀποδίδωσιν. 31. Ἄλλ' ἤδη χειμερινῆς τροπῆς γινο-
 μένης, αἷξ τότε ἔωα δύνει, τὰ μὲν χρώματα τοῦ συμμέ-
 τρου ἀφίστανται, ἤδη λεπταὶ δὲ αἱ συστάσεις, ἔτι καὶ τὰ
 παρυφιστάμενα πλείω μὲν, ἔτι δ' ἴσως τηροῦνται σύμμε-
 τρα. 32. Τοῦ γὰρ περιέχοντος γινομένου ψυχροτέρου, 20
 συναλλοιοῦται πως καὶ ἢ ἐντὸς θερμοῦ, ἐπιδίδωσι δὲ
 καὶ ὁ φλεγματικὸς τότε χυμὸς, ὥστε συμβαίνειν ὡδ' εἰκό-
 τως καὶ τὸν ἐν ἡμῖν χροωνύοντα χυμὸν ἀσημαντῶσθαι
 ἢ τονηκότα. 33. Ὅτι δ' αἱ προσφοραὶ τῶν τροφῶν πλείους,
 ἐνεργέστεραι δ' αἱ πέψεις τῷ τε ἤδη τὸ θερμὸν ἐρρῶσθαι 25
 καὶ τοὺς ὑπνοὺς πλείους εἶναι, ταῖς πέψεσιν οὐκ ὀλίγα
 λυσιπελοῦντας, καὶ τὰ παρυφιστάμενα πλείω φαίνεται.
 34. Ἀκμάσαντος δ' ἤδη, ὁπόταν καὶ ζέφυρος πνεῖν ἀρχή-
 ται, τὰ μὲν χύματα τῶν οὐρῶν πλείω μὲν τοῦ ἐξ ἀναλο-
 γίας ποσοῦ, ἤδη δὲ καὶ λευκὰ φαίνεται. 35. Καὶ τὰς τῶν 30
 συστάσεων ἀπωθεῖ ἀμετρίας, τὰ δὲ γε παρυφιστάμενα
 τούτοις πλείω τε καὶ ὠμότερα πρόεισι. 36. Τοῦ γὰρ τοι
 περιέχοντος ψύχους ἐπὶ τοσοῦτον ἐπιταθέντος, ὡς ἤδη
 μὲν τὴν ἔμφυτον ἀδικεῖσθαι θερμοῦ καὶ τοῦ χολώδους
 δὲ τότε πάντη μαραινομένου χυμοῦ, τοῦ δὲ φλεγματώδους 35
 καὶ ἀκμάζοντος, λευκὰ μὲν ἀποδίδεται τὰ οὐρα. 37. Διά-
 φορα δὲ ταῖς συστάσεσιν ἤτοι δηλονότι λεπτὰ δι' ἀποτυ-
 9*

χίαν τῆς πέψεως ἐξ ἐπικρατείας συμβᾶσαν τῆς τοῦ περι-
 χοντος ψύξεως ἢ παχία καὶ ἀνατεταραγμένα, τοῦ ὁμοῦ
 καλουμένου οὔτω χυμοῦ κατὰ τὸν ἴδιον καιρὸν ἐπακμά-
 σαντος. 38. Τῷ τε μὴ δεδοῆσθαι κρατεῖν καὶ πέπειν
 5 πλείω τὰ προσφερόμενα τελοῦντα τὴν ἔμφυτον θερμό-
 τητα, καὶ τῷ τὸ ψύχος ἴδιον ἔχειν συνιστᾶν τὰς ὕλας, διὰ
 ταῦτά τοι καὶ τὰ παρυφιστάμενα ὡδε πλείω διὰ τὴν πλείω
 τῆς τροφῆς κατεργασίαν, ὡμὰ δὲ καὶ παχύτερα ἐνίοτε ἢ
 διὰ ψυχρότητα ἀπομαραίνουσαν τὴν ἔμφυτον θερμότητα,
 10 ἢ διὰ τὸ πλείω τὴν ἀναδοθεῖσαν ὕλην τῆς κατὰ τὴν θερ-
 μότητα τελεῖν δυνάμεως. 39. Αἱ μὲν οὖν τοῖς κατὰ τὰς
 ὥρας μεταβλημένοις οὔροις ἀποδιδόμεναι αἰτίαι τοσαῦ-
 ται ἂν ἀποδοθεῖεν τοῖς τὰ τοιαῦτα σπουδάζουσιν· ἐντεῦ-
 15θεν δ' ἂν τις σκοπῶν καὶ τὰς ἐπὶ ταῖς χώραις ἐξεταζομέ-
 ναις ἀποδώσει αἰτίας. 40. Αἱ δὲ ἐπὶ ταῖς διαίταις μετα-
 βλημέναις ἀναλόγως ἔξουσι ταῖς ἐπὶ ταῖς δυσκρασίαις
 ῥηθείσαις.

Κεφ. ια'. Περὶ αἰτίας τῶν κατὰ τοὺς εὐχύμους τε καὶ κακοχύμους
 τροφῆς οὔρων.

20 1. Οὐ καιρὸν δ' ἂν εἴη, εἰ ἐπὶ τῶν εὐχύμων τε καὶ
 εὐπέπτων τροφῶν ῥαδίαι μὲν αἱ πέψεις, ἀκίβδηλα δὲ τὰ
 παρυφιστάμενα. 2. Τοῖς γὰρ τοι φυσικῆς θερμότητος
 ῥαδίως μὲν τὰ εὐπεπτα ἀλλοιούσης, προχείρως δὲ τῆς πέ-
 25ψεως ἐπὶ τοῖς εὐχύμοις ἐνεργουμένης ἐτοίμως πάντα γίνε-
 ται, σύμμετρα δ' ἐν πᾶσι τὰ τοῖς οὔροις τεθεωρημένα
 φαίνεται. 3. Ὡσπερ δὴ τὰ τούναντίον ἐπὶ προσφοραῖς
 δυσπέπτων τε καὶ κακοχύμων αἰτίων, δυσχερῶς μὲν αἱ
 πέψεις γίνονται, διεφθαρῶτα τε καὶ ποικίλα τὰ παρυφι-
 30στάμενα φαίνεται, μὴ παραδεχομένης τῆς πεπτικῆς δυ-
 νάμεως τοὺς ἀτροφοῦντας τῶν χυμῶν, ἀλλὰ κἂν τύχοιεν
 ἀναδοθέντες ἀπωθουμένης. 4. Αἱ μὲν γὰρ ἀπεψίαί γί-
 νονται καὶ διὰ τὴν τῶν προσφερομένων ἀνεπιτηδεϊότητα.
 5. Ἦτοι γὰρ διὰ ποιότητα τῶν προσφερομένων ἢ πεπτικῆ
 35πάσχειν εἴωθε δύναμις, ἢ διὰ ὑπερβάλλουσαν ποσότητα.
 6. Τὰ τε γὰρ πλείω καὶ ὑπὲρ τὴν δύναμιν οὐ ῥαδίως κρα-
 τεῖται τῇ φυσικῇ θερμότητι, τὰ δὲ τῇ ποιότητι χείρως οὐδὲ

τὴν ἀρχὴν προσλαμβάνεται τῆς ἐλκτικῆς δυνάμεως τὰ οἰκεία μόνον ἐπισπωμένης. 7. Κἂν τύχοιεν δὲ προσληφθέντα, τῇ ἀποκριτικῇ δυνάμει ἐκκρίνεται· γένοιτο δ' αὖ καὶ διὰ τὴν τῆς δυνάμεως οἰκείαν βλάβην καθ' οἰανδήτινα διάθεσιν ἐπιγεγονυῖαν. [καὶ ταῦτα μὲν ὧδε.] 5

Κεφ. β'. Περὶ αἰτίας τῶν κατὰ τοὺς ὑπνηλοὺς τε καὶ ἀύπνους οὔρων.

1. Ὑπνηλῶν δὲ οὔρα εἴρηται ὅσα χρώματι μὲν πρὸς τὸ λευκὸν ἀπέστραπται, συστάσει δὲ ἢ μετρίως λεπτὰ ἢ παχέα ἐν παρυσισταμένοις δὲ πλουτεῖ ὤμοις τε καὶ πλείοσιν. 2. Ἀύπνουτων δὲ μάλιστα κατὰ πάθος τὰ οὔρα 10 τοιαῦτα εἴρηται ταῖς μὲν συστάσεσι λεπτὰ, τοῖς δὲ χρώμασι διάφορα. 3. Ποτὲ μὲν γὰρ λευκὰ πάνυ πέφυκε, ποτὲ δὲ ξανθὰ τε καὶ πυρρά, ἐλαιώδη τε καὶ μέλανα, τοῖς δὲ παρυσισταμένοις εἰ μᾶλλον ἀλλόκοτα· ἥτοι γὰρ ἐπιλείπει καὶ ταῦτα ἢ προσόντα μετέωρά τε καὶ τραχέα καὶ 15 τοῖς χρώμασιν οὐκ ἀγαθὰ πέφυκε. 4. Καὶ ὁ μὲν ἐπὶ διαγνώσει λόγος τοιοῦτος· νῦν δὲ καὶ τὰς αἰτίας ὧδε προσθετέιον. 5. Τὸν οὖν ὑπνον ἴαμεν γεγενημένον κατὰ φύσιν μὲν ὑγιῶς τοῦ ἀνθρώπου ἔχοντος, ἐπὶ τε προσηνεῖ ὑγρότητι καὶ μετρίᾳ φυσικῇ θερμότητι, διατεθέντος δὲ 20 πρὸς ἐτέρως, ἐπὶ τε πολλῇ ὑγρότητι καὶ μάλιστα φλεγματοειδὲ καὶ ἐπὶ τροφαῖς τε καὶ φαρμάκοις ψυχροτέροις, τὰς δ' αὐπνίας ἴσμεν γεγενημένας τὸ μὲν πλεόν ἐπὶ ξηρότησιν, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἐπὶ θερμότησι πλείοσιν. 6. Ἐπεὶ τοίνυν ἐπὶ τοῖς οὕτως ἢ ἐκείνως διατεθείσιν ὑπνοι τε καὶ 25 αὐπνίαί γίνονται κατ' εἰκότα λόγον καὶ τὰ τοιαῦτα οὔρα ἀποδίδονται. 7. Λέδεικται μὲν γὰρ ὡς τὰ πρὸς τὸ λευκὸν τοῦ χρώματος οὔρα χωροῦντα καὶ τὴν πέψιν διημαρτημένην δείκνυσιν. 8. Οὐ μείον δὲ τούτων δείκνυσι τὰς ἀπεψίας καὶ αἱ τῶν συστάσεων ἀπὸ τῆς συμμέτρον διαπτώ- 30 σεως καὶ πρὸς τούτοις τῶν παρυσισταμένων τὰ ἔνομά τε καὶ πλείω. 9. Ὅπῃ δὲ τοίνυν τοιαῦται ἀπεψίαί γίνονται μέτρια μὲν οὔσαι αἰσθητὴν μὲν βλάβην οὐκ ἐπάγουσι τοῖς παθοῦσι, φιλυπνεῖν τούτους πείθουσι. 10. Τῆς γὰρ ὁμοχυμίας ἢ σπῆθαινομένης τε καὶ λυομένης, πολλοὶ 35 μὲν οἱ ἐκείθεν ὑγροὶ ἀτμοὶ γίνονται, πολὺ δὲ καὶ ὁ ἐγκέ-

φάλος τῆς ἀπ' ἐκείνων ἀπολαύει τροφῆς. 11. Ἐπεὶ δ' οὐκ
 ἐπιλείπουσιν οἱ χυμοὶ τούτοις ῥαδίως, οὐδ' οἱ ἐπὶ τούτοις
 ἀτμοὶ ἂν ἐπιλείψαιεν, ὥστε συμβαίνειν ᾧδε πλησμένως
 οὕτω τὸν ἐγκέφαλον ὑγραινόμενον καὶ τοὺς ὑπνους πλεί-
 5 οὺς ἐργάζεσθαι. 12. Τῆνος γὰρ οἶμαι γίνεται τῆς ἀνα-
 δοθείσης ἐν ἐγκεφάλῳ ἀγαθῆς τροφῆς πεττομένης· καθ'
 ὅσον δ' ἂν αὕτη πέττηται καὶ αἱ αἰσθήσεις ἐναπολαμβάν-
 νονται τοῦ ζῴου, τῆς μείζονος τὰς μείους ἀπειρογούσας
 δυνάμεις τε καὶ ἐνεργείας. 13. Ἐπειδὴν δὲ τύχη ἢ προο-
 10 ληφθεῖσα τροφή πεφθεῖσα, λύεται μὲν τοῦ δεσμοῦ ἢ
 αἰσθήσεις, ἐργήγοροις δὲ οὕτως τοῖς ζῴοις ἔπεται. 14. Ἄλλ'
 ὁ μὲν περὶ ὑπνίου λόγος ἄλλοις ῥηθεὶς ἀρκούντως τανῶν
 ἡμῶν ἀφείσθω, ἐφεξῆς δ' ἰτίον τῷ λόγῳ. 15. Τῶν μὲν
 οὖν ὑπνηλῶν διὰ τοιαύτας αἰτίας τὰ οὖρα τοιαῦτα πέφυ-
 15 κεν, ἀϋπνων δὲ τὰναντία διὰ τὰς ἐναντίας αἰτίας οἶμαι.
 16. Ἐπεὶ γάρ, ὅσα ξηραίνειν εἴωθε, τὰς ἀϋπνίας πέφυκε
 προξενεῖν, εἰκότως ἂν καὶ αἱ ξανθαὶ χολαὶ διαλεπτηνθεῖ-
 σαι οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον αὐτὸν διαδοθεῖσαι οὐ μόν-
 ον οὐκ ἀποδώσουσιν αὐτῷ τροφήν ὑγραινούσαν, ἀλλὰ
 20 ἀφαιρήσουσι καὶ τὴν ὑπάρχουσαν, ὡς ἀπνεῖν ἐντεῦθεν
 τὸν ἄνθρωπον. 17. Τὰ γὰρ τοιαῦτα χρώματα δέδεικται
 χολῆς μᾶλλον ξανθῆς οἰκεία ὄντα. 18. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ
 παρυφιστάμενα λέλεκται τυγχάνειν πέψεως σύμβολα, πέ-
 ψις δ' οὐκ ἂν ῥαδίως γένοιτο ἤτοι δυσκρασίας τινὸς ἐπι-
 25 ταθείσης ἢ τὰνθρώπου ἐργηγορότος, εἰκότως οὖν καὶ τῶν
 παρυφισταμένων ἐντεῦθεν γένοιτο ἀνωμαλία καὶ σύγχυσις
 πλείστη. 19. Τὰ δ' ἀκριβῶς λεπτὰ τῶν οὔρων καὶ λευκὰ
 ἤτοι διὰ τὴν τῆς χολῆς ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον ἀναδρομὴν μεί-
 ναντα τοιαῦτα τὴν ἀπ' ἐκείνης ὁμιλούσης τῷ ἐγκεφάλῳ
 30 δηλώσει ἀγρυπνίαν ἢ διὰ μελαγχολίας εἶδος. 20. Τοιαῦτα
 γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον τὰ τῶν μελαγχολούντων οὖρα.
 21. Ἐλαιώδη γε μὴν καὶ μέλανα θάνατον ἀπειλοῦντα τὸ
 πλέον οὐδὲν ἴσως καινόν, εἰ ἀγρυπνίαν φέρει καὶ παρα-
 κοπήν, ἀλλὰ τὰς ἐπὶ τούτοις ἔχεις καὶ ἄλλοις ῥηθείσας
 35 αἰτίας, ὥστε φευκτέον τὸ παλιλλογεῖν οὕτως ἀκαίρως. ἰτίον
 δ' ἐφεξῆς τῷ λόγῳ.

Κεφ. γ'. Περὶ αἰτίας τῶν κατὰ τοὺς ἀπεπιούνας ἐκ πλημονῆς καὶ λιμώτιτος οὔρων.

1. Πλείω γούν ποτε ἐδηδοκότων καὶ ἀπεπιησάντων λεπτά τε καὶ λευκά καὶ πως ἀνυπόστατα φαίνεται· ἐγχρο-
νίζόντων δὲ ταῖς ἀπεψίαις ἀνώμαλα ταῖς συστάσεσι καὶ 5
τοῖς παρυφισταμένοις, ὥσπερ καὶ ἀσιτησάντων πρώτως
μὲν πυρρά τε καὶ ξανθὰ καὶ ταῖς συστάσεσιν ἐπιφαίνεται
λεπτά, λιμῶ δ' ἤδη πιεζομένων λευκά τε καὶ λεπτά καὶ
ἀνυπόστατα φαίνεται. 2. Καὶ ποτε καὶ πρὸς πονηρὰ τινα
μεθίσταται χρώματα, ἀλλὰ γε καὶ τούτοις ὡς οἶόν τε 10
ἀποδοτέον τὰς αἰτίας τοῖς χρήζουσιν οὐκ ἀγενεῖς ἴσως
ὀφθησομένας τοῖς ἀκριβέσι τῶν λόγων ἐξετασταῖς. 3. Ἐπει
τοίνυν πέψις εἴθε γίνεσθαι τῶν ἐπεισιουσῶν κρατουμέ-
νων τροφῶν, ἀπεψία δὲ ὑπερβαλλουσῶν τὸ μέτρον πολλή,
ὥσπερ αὖ ὁμότης ἦττον ὑπερβαλλουσῶν τὸ σύμμετρον, 15
εἰκότως ἂν ὦδε τὰνθρώπου καταβαρύναντος αὐτὸν πλείοσι
τροφαῖς, διαμαρτία παντελῆς τῆς πέψεως γένοιτ' ἂν.
4. Φαίνεται γὰρ βραχύ τι ἢ οὐδὲν ἐνταῦθ' ἢ φύσις ἐνεργή-
σασα ταῖς τροφαῖς μῆτε χρώμα μῆτε σύστασιν ἀποδοῦσα
σύμμετρον, ὑφελομένη δὲ καὶ τὰ παρυφιστάμενα τῇ πολλῇ 20
ἀποστάσει τῆς πέψεως. 5. Ἀφ' ὧν γε μὴν ἦττον μὲν
τοῦ δέοντος διαπίπτει, τῷ χρόνῳ δὲ βιαζομένη πείθεται
σίγειν τὰς διαμαρτίας ταύτας ἡμιπέπτους ἀποδίδωσι καὶ
τὰς ἐνεργείας ἢ δύναμις. 6. Ὡς δὲ καὶ περὶ τῶν ἀσι-
τούντων ῥητέον. ἐπειδὴ γούν αἰεὶ τῷ φυσικῷ τούτῳ θερμῷ 25
ὑπεκκαυμάτων χρεία, ἵνα τε αὐτὸ συνίστατο καὶ τὰ μό-
ρια τρέφεται, ἀρκούσης μὲν ἐπισωρευομένης ὕλης καὶ τὰ
δέοντα γίνεται. 7. Ἐπειδὴ δ' αὕτη ἐπιλίπη, πρὸς ἑαυτὸ
μὲν τοῦτο ἐπινεῖει· εἴ τις δὲ ὑγρότης καταδαπανᾷ ταύ-
την καὶ δριμύτερον ὑφαιρουμένης ταύτης γίνεται. 8. Καὶ 30
ὁ ξανθήχολος ὦδε χυμὸς ἐπιδίδωσι ξηραῖς τε καὶ θερμαῖς
αὐξάνων διαθέσεσι καὶ τὰ οὔρα κατ' ἐκεῖνο τοῦ θερμοῦ
τῆς διαθέσεως γίνεται, μείω δὲ καὶ τὰ παρυφιστάμενα
φαίνεται. 9. Ἐπιλιπούσης τῆς τροφῆς τὰνθρώπῳ, ἢ δὴ
πεπιτομένη τε καὶ τρέφουσα ταῦθ' ὑφίησι σύμβολα τῆς τρο- 35
φῆς. 10. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐνστάς ὡς οἶόν τε τὸ θερμὸν
αὐθις ἀποροῦν τροφῆς ἐνδῶ, ἤδη μὲν αὐτὸ καταμαραίνει-

ται. 11. Ἦδη δὲ ἡ ἕξις πέφυκε χωρεῖν μαραινομένου τοῦ
 θερμοῦ πρὸς τὸ ψυχρότερον καὶ τὰ λευκὰ καὶ φαῦλα,
 εἶθ' οὕτως ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀποδίδωσι προχωροῦσα χρώματα
 καὶ συστάσεις δὲ τοῖς χρώμασι κατ' ἀλλήλους. 12. Ἀλλ' ὁ μὲν
 5 περὶ τούτων καὶ τοιούτων λόγος ἀρκούντως ὄμαι ἤθηεις
 ἀφείσθω ἤδη, μήπως καὶ λάθωμεν τῇ ἐπὶ τούτοις πλείονι
 διατριβῇ τὸ σύμμετρον ἀποδεδωκότες μέτρον τῷ λόγῳ.
 13. Ὡστε καὶ ἄλλου ἐπὶ τοῖς λεπτομένοις δεηθῆναι λόγου καὶ
 παθεῖν τὸ τῶν ἀπειροτέρων, οἱ διὰ βραχυτέρας ὁδοῦ τὸ
 10 σπουδαζόμενον καταλαβεῖν ἐφιέμενοι διὰ τινὰς ἐτέρας
 ἐκτοπισθέντας διατριβάς ἐπὶ μακρὰς ἑαυτοὺς περιόδους
 ἐμβάλλουσιν, ὥστε δίκαιον ἂν εἴη ὡδὲ ποθεν ὡς ἀφ' ἐτέ-
 ρας ἀρχῆς τῶν ἐπὶ τοῖς λεπτομένοις ἐξευρημένων ἀπτεσθαι
 αἰτιῶν. 14. Οὕτω γὰρ ἡμῖν ῥαδίον τε καὶ συντετριμμένον
 15 ἀποδοθεῖ τὸ ὑγχείρημα· πρόχειρον δὲ τοῖς ἐν βραχείαι
 λόγοις πολλὰς ἀφορμὰς μαθεῖν σπουδαζοῦσι μαθημάτων.
 15. Ῥητέον τοίνυν κἀνταῦθα περὶ τῶν ἐν τοῖς γενικοῖς
 τῶν νοσημάτων ἀναφαινομένων οὔρων καὶ τὰς τούτων
 προσαποδοτέων αἰτίας. 16. Οὕτω γὰρ προσήκουσαν μὲν
 20 τὴν ἐκ τῶν κεφαλαίων ὁ λόγος ἀπολαύει συνθήκην, πέρας
 δ' αἴσιον ἀποδοθῆ παντὶ τῷ λόγῳ.

Κεφ. ιδ'. Περὶ αἰτίας τῶν κατὰ τὰ γενικὰ τῶν νοσημάτων οὔρων.

1. Εἶρηται τοίνυν ἐν τοῖς περὶ διαγνώσεως οὔρων λό-
 γοις, ὡς ἐπὶ τῶν ἐφημέρων πυρετῶν ψιλῶν τελούντων καὶ
 25 οὐχ ἐτέρας προσεπιδούσης αἰτίας, οὐκ ἀξιολόγως ἂν τις ἴδῃ
 τὰ οὔρα μεταβληθέντα. καθὸ γὰρ ἂν τύχῃ μεταβληθέν,
 βραχείως πάνυ καὶ ἀσαφῶς μεταβάλλεται. 2. Τῶν γὰρ
 τοῖ ἐφημέρων πυρετῶν διὰ πνεύματος μόνου ἐπὶ τὸ θερ-
 μότερον διατεθέντος ἀλλοίωσιν γεγονότων, δικαίως οὐδὲ
 30 πάνυ ἐπίδηλος ἐν τοῖς οὔροις γίνεται ἀλλοίωσις. 3. Ἀπὸ
 μὲν τῶν μικρῶν προσφάσεων βραχείων καὶ τῶν κινήματων
 γινομένων, μειζόνων δ' ἀπὸ τῶν ἀξιολογοτέρων. 4. Ἐπειδὴ
 γὰρ τὰ οὔρα τὴν ἀλλοίωσιν τῶν χυμῶν δεικνύουσιν, οἱ δ'
 ἐφήμεροι τῶν πυρετῶν ἐπὶ ταῖς τοῦ πνεύματος, ὡς εἶρη-
 35 ται, μεταβολαῖς ἐπὶ τὸ θερμότερον γίνονται, οὐκ ἀξιόλο-
 γόν τι ἂν ἀλλοιωθῶσι τὰ οὔρα. 5. Ἡδὲν ἡ γὰρ τὴν τῶν

χυμῶν αἰσθῆσθαι ὕλην τῆς ἐπιγεγενημένης ἀλλοιώσεως τῷ φυσικῷ πνεύματι, οὗτοι προσηκούσης ἐλύθησαν τετυγηκό-
τες διαίτης. 6. Ἄλλ' ἐπὶ μὲν τῶν ἐφημέρων πυρετῶν βραχείας τινὸς τῆς μεταβολῆς γεγενημένης, μέτρια καὶ αἱ τῶν οὖρων φαίνονται ἂν ἀλλοιώσεις. 7. Ἄν τις δὲ προσ-
οῦσα ὕλη τύχη τῷ σώματι διεφθαρμένη ἐπιτηδεία μὲν εἰς
ἐξαψιν, βραχείας δὲ τινὸς τῆς κινήσεως δεομένη, ῥαδίως
ἐντεῦθεν ἐξάπτεται τε καὶ καταπίμπραται, τοὺς ἐπὶ σήψει
μὲν ἀνεγείρουσα πυρετούς, οὖρα δὲ οἷα οἱ ἐπὶ σήψει χυ-
μῶν προβάλλονται πυρετοὶ ἐπιδείξασθαι, περὶ ὧν νῦν
ἐροῦμεν. 8. Τῶν τοίνυν ἐπὶ σήψει χυμῶν γεγενημένων
πυρετῶν ὅσοι μὲν ἂν ὡς διαλείποντες, ἄλλοια οὖρα προ-
βάλλονται, ὅσοι δ' αὖ συνεχεῖς ἕτεροῖα διὰ τε τὴν διεφθα-
ρότων χυμῶν διαφορὰν καὶ τὴν ἐπὶ τούτοις συνέχειάν τε
καὶ διάλεψιν. 9. Ῥητέον τοίνυν ἡμῖν πρώτως μὲν περὶ
τῶν διαλειπόντων γινομένων πυρετῶν τὰς αἰτίας τούτων
ἀποδοῦσιν, εἶθ' οὕτως καὶ περὶ τῶν ἐξῆς καθὼς ἂν ὁ
λόγος ἀποδώσει προβαίνων.

Κεφ. ιε'. Περὶ αἰτίας τῶν κατὰ τοὺς τριταίους ἀμφοτέρους οὖρων.

1. Τῶν ἀκριβῶς οὖν τριταίων τὰ οὖρα πρὸς τε τὸ
πυρρὸν καὶ ξανθόν, ὡς εἴρηται, χωρεῖ τῶν χρωμάτων,
σύστασις δ' αὐτῶν καὶ τοῦ συμμετρου δεικνύται παχύτερα,
καὶ ταῖς μὲν ἀρχαῖς οὐδὲν τι προβάλλεται παρρησιτάμε-
νον, τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος τὰ τε παρρησιτάμενα φαί-
νεται καὶ τὰ χρώματα χωροῦντα πρὸς τὸ σύμμετρον τε
καὶ κατὰ φύσιν καὶ αἱ τοῦ κατέχοντος νοσήματος λύσεις
διὰ ταχέως ἤξειν ἐλπίζονται ταῖς πέψειν ἐπιμαρτυρηθεῖ-
σαι. 2. Τοιαύτη τις ἢ τῶν τριταίων ἐπὶ σήψει διαλειπόν-
των πυρετῶν διάγνωσις ἐκ τῶν οὖρων φαίνεται· νῦν δ'
ἂν εἴη χρεῶν καὶ τὰς ἐπὶ τούτοις δεδωκέναι αἰτίας. 3. Τῆς
τοίνυν ξανθῆς χολῆς ἀξήθεισης δι' οἰασθήτινας αἰτίας
ταύτην ἀπογεννώσας καὶ τῶν φλεβωδῶν ἀγγείων ἀποπλα-
νωμένης ἐκτός, οἱ τριταῖοι μὲν οὕτω καλούμενοι γίνονται
πυρετοί, εἰς διαλείματα δὲ καθίστανται, ἅτε μὴ τῶν φλε-
βῶν ἐντὸς τῆς πλείονος οὔσης ὕλης. 4. Κεκοινωνήκασι
μὲν γὰρ καὶ αὐταὶ τοῦ τοιούτου χυμοῦ διὰ τε τὴν ἐγγύ-

τῆτα καὶ τὴν τοῦ χολώδους χυμοῦ πληθῶραν, ἀλλ' οὐχ
 ὥστε κατακερασθῆναι τὴν τοῦ αἵματος γλυκύτητα. ἢ γὰρ
 ἂν καὶ συνεχεῖς ἦσαν οὕτω πυρετοί. 5. Ἐπεὶ τοίνυν τῶν
 μὲν ἀγγείων ἐκτὸς καθέστηκεν ὁ τοιοῦτος χολώδης χυμὸς,
 5 αἰσθάνεται δὲ πως, διὰ τοῦτο τὴν τε σηπεδόνα καὶ τὰ δια-
 λείμματα δείξει. χρωσθεῖν δ' ἂν τὰ οὖρα κατὰ τὴν τῆς
 χολῆς ἐπίδοσιν. 6. Ἐπεὶ δὲ καὶ πάννυ μὴ διαφθαρεῖς ὁ
 χολώδης οὗτος χυμὸς ἐν τοῖς τριταίοις δέδεικται πυρετοῖς,
 τὰ μὲν χρώματα οἷα δὴ καὶ λέλεκται, δείκνυται, διὰ δὲ τὸ
 10 πληθὺς καὶ σύμμετρον τῆς χολῆς πάχος διὰ τῶν οὖρων
 ἀποκρινόμενον. 7. Συμβαίνει καὶ τῆς συμμέτρου φαι-
 νέσθαι τὴν σύστασιν παχύτεραν, ἐπιλείπεται δὲ τὰ παρ-
 ουφιστάμενα ταῖς ἀρχαῖς τῷ τῆς ἀπεψίας καὶ ἐμφράξεως
 τινος λόγῳ. 8. Ἐπεὶ γὰρ οὕτω πέφθακεν ἡ φύσις κατα-
 15 κρατῆσαι τῆς ὕλης, οὐγὲ πέψουσιν ὀλοσχερῶς ἐπεχειρήσειν,
 ὥστε οὐδὲ παρουφιστάμενα διὰ τοῦτο φαίνεται σύμβολα
 καθεστηκότα τῆς πέψεως. 9. Ἐπειδὴν μέντοι ἑαυτὴν
 ἐπιουναίηται καὶ ῥώση, ἀπώσεται δὲ τὰ περιττὰ προσαπα-
 ραλαβόμενα τὰ δέοντα, καὶ καλῶς καὶ κατὰ κόσμον δια-
 20 θεῖν τὰ κατὰ τὸν λυποῦντα χυμὸν, ἤδη μὲν πέψουσιν ἐπι-
 φαίνονται σημεῖα τὰ παρουφιστάμενα δηλονότι, πρὸς τὸ
 σύμμετρον δὲ τὰ τε χύματα καὶ αἱ συστάσεις χωροῦσιν.
 10. Ἄλλ' ὁ μὲν περὶ τῶν ἐπὶ τριταίοις ἀκριβέσιν οὖρων
 λόγος τοιοῦτος ἂν, ὡς ἐν βραχεῖ φάναι ῥηθεῖν. 11. Νό-
 25 θων δὲ τριταίων οὖρα καὶ τὸ πυρρὸν μὲν ὑπερβάλλει τοῦ
 χρώματος, ἤδη δὲ ποτε καὶ οἰνωπὸν προβάλλεται· τῇ δὲ
 συστάσει ταῦτα καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ ἀκριβοῦς τριταίου παχύ-
 τερα, τὰ δὲ παρουφιστάμενα τούτοις ἦτοι μείω τε καὶ
 φαῦλα ἢ τὴν ἀρχὴν οὐδ' ὅλως φαίνονται. 12. Δεόντως
 30 οὖν ἂν τις τὸν τοιοῦτον νόθον τριταῖον πλήθει τε καὶ
 ποιότητι χολῆς τὸν ἀκριβῆ τριταῖον ὑπερβάλλεσθαι, ὥστε
 καὶ πλείονος διὰ τοῦτο ἐς πέψιν δεηθῆναι χρόνου.
 13. Καὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα οὖρα καὶ πάλαι λέλεκται ἐν τοῖς
 περὶ διαγνώσεώς τε καὶ αἰτίας χρωμάτων λόγοις ὑπὸ πλεί-
 35 ονός τε καὶ φαυλοτέρας γίνεσθαι χολῆς. 14. Οὐ θαῦμα
 δ' ἂν εἴη, εἰ πλείονος ἐς πέψιν χρόνου τοῦτο δεήσει, πολ-
 λῆς μὲν οὖσης τῆς διασπαείσης ὕλης, πλείονος δὲ χρόνον

δεομένης ἐς πέψιν, κραταιᾶς δὲ τῆς δυνάμεως. 15. Τάχα
 δ' ἂν τι κἄν τοῖς περὶ προγνώσεως περὶ τούτου ῥηθῆι.
 νῦν δὲ ἐφ' ἕτερον ὁ λόγος μεταβαίνεται κεφάλαιον ἀρκούν-
 τως ὁμιλήσας ἐν τοῖσδε.

Κεφ. ις'. Περὶ αἰτίας τῶν κατὰ τοὺς τεταρταίους οὔρων. 5

1. Τεταρταίων τοίνυν ἀπὸ σπληνὸς μᾶλλον τὴν ἀρ-
 χὴν εὐληφότεων τῆς συστάσεως λεπτὰ μὲν καὶ λευκὰ ταῖς
 ἀρχαῖς τὰ οὔρα διαφαίνεται· τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος ταῖς
 ἀνέταις μᾶλλον τῶν ἡμερῶν ἀθρόα καὶ ὠμὰ δεικνύται τού-
 τοις τὰ παρυφιστάμενα. 2. Καί ποτε δι' ὅλου ἀναθολούται 10
 τὰ χύματα, ταῖς δὲ τὸν παροξυσμὸν ἐχούσαις ἔτι που
 λεπτὰ καὶ τὰ παρυφιστάμενα μέτρια τε καὶ λεπτὰ προ-
 βάλλεται, πρὸς λύσιν ἤδη κωχωρηκὸς τοῦ πάθους. 3.
 Ἐνίοτε γε μὴν καὶ μέλανα φαίνεται οὔρα τὴν τοῦ
 κατέχοντος ὑπαγορεύσοντα πάθους ἀπόλυσιν· ὅσοι γε μὴν 15
 διὰ τετάρτης παροξυνόμενοι πυρετοὶ ἔμφασιν μὲν παρέ-
 χουσι τοῦ ῥηθέντος τεταρταίου πυρετοῦ, πολλῶ δὲ γε λεί-
 πονται, διὰ τὸ μᾶλλον ἐπὶ θερμῇ τοῦ ἥπατος γίνεσθαι
 δυσκρασία, ὑπέρυθρα μὲν καὶ ἐρυθρὰ καὶ οἷα ἢ σανδα-
 ράχη οὔρα προβάλλονται. 4. Λεπτὰ δὲ τούτοις αἱ συ- 20
 στάσεις πρώτως, ἐνίοτε δὲ καὶ παχύνονται, τὰ γε μὴν
 παρυφιστάμενα. 5. Καὶ ταῦτα μὲν οὐκ ἄμοιρα χρωμάτων
 πυρρῶν καθέστηκεν, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἀνώμαλα τούτοις τὰ
 παρυφιστάμενα φαίνεται, ὡσπερ καὶ τῶν χυμάτων τὰ
 χρώματα. 6. Δέδεικται μὲν οὖν ἐν ἄλλοις ὡς ὁ τεταρταῖος 25
 διαλείπων πυρετὸς ἐπὶ διαίτη ψυχρᾷ τε καὶ ξηρᾷ τῇ τὸν
 μελαγχολικὸν ἀπογεννώσῃ χυμὸν συνίσταται. 7. Ὅποταν
 τοίνυν ὁ τοιοῦτος ἀυξηθῆ χυμὸς καὶ κατὰ τὸ τοῦ σπλη-
 νὸς ἀπερσεισθῆ σπλάγγνον, τοὺς διὰ τετάρτης ἐπάγει πα-
 ροξυσμούς, λευκὰ δὲ καὶ λεπτὰ τὰ οὔρα προβάλλεται. 30
 8. Τοῦ γὰρ τοιοῦτου χυμοῦ παχέος μένοντος καὶ διὰ
 τοῦτο ἐμπράττοντος, καὶ ἄλλως δὲ ψυχροῦ τυγχάνοντος,
 καὶ τὴν ἔμφυτον, ὡς ἴσμεν, ἀδικούντος θερμότητα, φαῦ-
 λαι μὲν αἱ πέψεις γίνονται, λεπτὰ δὲ καὶ λευκὰ τὰ οὔρα
 φαίνεται, οὐχ ἥττον διὰ τὴν ἐκ τῆς τοῦ χυμοῦ ψυχρότη- 35
 τος ἀδικίαν, ἢ διὰ τὴν αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς πόρους οἶον ἐπι-

πομάτιον. 9. Ἐπιφράξας γὰρ τοὺς πόρους ὁ ἀυξηθεὶς
 χυμὸς διὰ τὴν παχύτητα ἔτι καὶ τῶν διὰ ψιλὴν πυκρό-
 τητα λεπτῶν λεπτότερα προϊέναι ποιῶν. 10. Τοῦ γε μὴν
 χρόνου προήκοτος καὶ τῷ χρόνῳ τοῦ χυμοῦ λεπτυνομέ-
 5 νου, εὐδιόδος μὲν ἢ ὕλη ἤδη γίνεται τοῖς οὐρητικοῖς ἀγ-
 ρείοις, ἀθρόαι δ' ὑποστάσεις ἐπιφαίνονται, ἢ μὴν καὶ δι'
 ὄλου ἀνατεταραγμένα τὰ οὖρα, ἀλλὰ τὰ μὲν πάχη τε καὶ
 τὰ παρυσιστάμενα διὰ τὴν ἐπιγεγονυῖαν ἤδη λέπτυνσιν
 ἐπιφαίνεται τῶν χυμῶν. 11. Αἱ δὲ δὴ λευκότητες διὰ τὴν
 10 ἐκ τοῦ χυμοῦ πυκρότητα ἢ τὴν πέψιν οἷον ἀπείρογοσα
 σύμμετρον οὐκ ἐξ ὕστασιν τοῖς οὔροις χαρίζεσθαι. 12. Οὐ
 θαῦμα δ', εἰ καὶ μελάνων οὔρων διαχωρούτων λύσιν
 τεκμαιρόμεθα τοῦ τετραταίου. 13. Αὐτὸς γὰρ οἷον ἀρχὴ
 καὶ ῥίζα πέφυκεν ὁ μελαγχολικὸς χυμὸς τοῦ τετραταίου
 15 δὴ πυρετοῦ, ὅς ἐκκρινόμενος ἤδη ἀφείσθαι δείκνυσι τὸν
 ἄνθρωπον τοῦ νοσήματος, οὐκ οἶδα δ' ὁποῖον φύτου ῥί-
 ζης ἀπομηθείσης ἢ πρὸς τοῦμπανὲς χωρησάσης οὐκί καὶ
 τὰ μετ' αὐτὴν ὡς τὴν ἀρχὴν ἀπολειωκότα διαφθαρεῖ τε
 καὶ μαρανθεῖ. 14. Ὅδ' ἐφ' ἥπατι κακῶς διατεθέντι λε-
 20 γόμενος τετραταῖος κατ' εἰκότα λόγον τοιαῦτα οὖρα προ-
 βάλεται. 15. Αὐτοῦ γὰρ δὴ τοῦ σπλάγγνου φλεγμαινον-
 τος ἤδη καὶ ἄλλως δὲ ἐπιτεταμένως θερμανθέντος δι'
 ἐπιρροὴν τινα θερμότερας ὕλης, συνδιαθερμαίνεται μὲν
 τὸ φλεβῶδες γένος, ἐπιζει δὲ τὸ αἷμα, ἢ δὲ χολὴ προσπι-
 25 δοθεῖσα συνδιατίθησιν οὕτω τὸ σῶμα, ὥστε συμβαίνειν
 καὶ τὰ οὖρα διὰ ταῦτα εἰς τοιοῦτον χρώματος εἶδος μεθί-
 στασθαι. 16. Ἀνόμαλά γε μὴν ἔσθ' ὅτε τῆ χρώματι
 τούτοις φαίνεται διὰ τε τὰς ἐμφράξεις καὶ μὴ προσηκού-
 σασ διαίτας, ἢτοι τοῦ χρωανύντος ἐπιφραττομένου χυμοῦ,
 30 ἢ καὶ μεθισταμένου ἐφ' ἕτερα τοῦ σώματος μέρη. 17. Εἰ
 γε μὴν καὶ σφυγμῶν ἄψασθαι δεῖ, οὐδ' ἀκριβῶς ἐντεῦθεν
 ἂν στοχάσαις τούτον διαλείποντα τελεῖν πυρετόν, ὥστε καὶ
 συνεχῆ μᾶλλον ἂν τις φαίη διὰ τετάρτης παροξυνόμενον.
 18. Ἐπεὶ δὲ τοὶ καὶ ταῖς ἐπικρατούσαις ἔσθ' ὅτε συνη-
 35 θείαις τῶν ὀνομάτων εἴκειν χρεῶν, ἀπλῶς καὶ οὕτως τε-
 ταραταῖος καλεῖσθω, δόξαν οὕτω τοῖς πλείοσιν.

Κεφ. ιζ'. Περὶ αἰτίας τῶν κατὰ τοὺς ἀφημερινοὺς πυρετοῦς οὔρων.

1. Ἀφημερινοῦ γε μὴν οὔρα λευκὰ καὶ λεπτὰ καὶ ὑδατώδη πρώτως, τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος καὶ παχύνονται καὶ ἀθρόας δείκνυσιν ὑποστάσεις ἥπατι τοῦ χυμοῦ πεπιτομένου. 2. Καὶ ὁ τοιοῦτος πυρετός, ὡς εἶρηται, ἀπὸ ψυχρῶν τε καὶ ὑγρῶν τροφῶν, παραπλησίους χυμοὺς διαίτης ἀπογεννώσης, συνίσταται, ὥστε καὶ διὰ ταῦτα πάντα τὸν ὥμον οὔτω καὶ φλεγματώδη ηὔξημένον χυμὸν φαίεν ἂν ἀδικεῖν τὴν ἔμφυτον θερμότητα τῇ περιουσίᾳ τῆς ψύξεως, ἀποκλείειν δὲ τοὺς πόρους, ὥστε λεπτὰ τε καὶ λευκὰ καὶ ἀνυπόστατα διὰ ταῦτα τὰ οὔρα φαίνεται καὶ τοῦ μὲν, ὡς εἶρηται, φυσικοῦ κατακρατοῦντος θερμοῦ ἀλλοίωσις τις καὶ πέψις καὶ θρόψις γίνεται. 3. Τούτου δὲ τοῦ οἰκείου τόνου διαπεπτικοκότης καὶ τὰ οὔρα διημαρτηκότα φαίνεται τοῦ προσήκοντος. 4. Ἀναρρωσθείσης μέντοι τῆς ἔμφυτον 15 θερμότητος λεπτύνεται μὲν τὸ πολὺ τῆς παχύτητος, διακρίνεται δὲ τὸ περιττὸν τῆς ὠμότητος. 5. Ἄλλ' ὁ μὲν περὶ διαλειπόντων πυρετῶν λόγος ἀρκούσας ἀποδεδωκὼς ἐς αἰτιολογίας προφάσεις ὠδὲ πη καὶ πανέσθω. 6. Ἐξῆς δ' ἀπιτέσθω τῶν ἐπὶ σήψει συνόχων τε καὶ συνεχῶν καὶ 20 τῶν ὑφ' οἰαοδήτινος ἀμέτρου γεγεννημένων θερμότητος, εἰδ' οὔτως καὶ ἐπὶ τῶν ἀπὸ ψυχρότητος οἰαοδήτινος, ἢ ὅπως καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς αἰτίας ἀπολαβὼν ὁ λόγος καὶ αὐτὸς εἰδ' οὔτως συμπερανθείη.

Κεφ. ιη'. Περὶ αἰτίας τῶν ἐπὶ σήψει συνεχῶν πυρετῶν οὔρων.

25

1. Τῶν τοίνυν ἐπὶ σήψει συνόχων τε καὶ συνεχῶν πυρετῶν ἐπὶ τὸ χεῖρον μὲν τὰ χρώματα πρόεισι τῶν οὔρων, φαῦλα δὲ καὶ τὰ παρυφιστάμενα τούτοις φαίνεται καὶ ποικίλα κατὰ τὴν τῶν επικρατούντων χυμῶν ποιότητα. 2. Τῶν γάρ ται ἐπὶ σήψει πυρετῶν ἦτοι ὑπὸ ἀκραιφνοῦς 30 γεγεννημένου διασπαείσης χολῆς ἢ ὑπὸ αἵματος ἢ χυμοῦ φλεγματώδους ἢ μελαγχολικοῦ ἢ καὶ ἐκ πάντων συμμεμιγμένων ὡσπερ καὶ ἐκ δυοῖν ἢ τριῶν χυμῶν συμπεπλεγμένων διαφόρος. 3. Τῶν μὲν ἐφ' ἀπλοῖς χυμοῖς γεγεννημένων πυρετῶν ῥᾶστα ἂν τις εὖρη τὰς διαγνώσεις καὶ 35 τὰς αἰτίας, εἰδ' οὔτως ἀποδῶη. 4. Τῶν δὲ συμπεπλεγμέ-

νων δυσχερής μὲν ἢ ἀκριβής διάγνωσις καὶ ἡ ἑξαγγελία
 ὀνομάτων ἠμοίρησεν οἰκείως, 5. Ἐνθεν τοι τῶν μὲν
 ἀπλῶν ὡς εὐλήπτων ἐπιμνησθῶμεν καὶ πάσαι διασαφή-
 σαυτες περὶ τούτων ἐν τοῖς περὶ διαγνώσεως οὖρων λόγους.
 6. Τὰ δὲ συμπελεγμένα ἐπειπερ ὀνομάτων οἰκείων ἠμοί-
 ρησεν, ἐάσωμεν τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδαίους καὶ
 ἐπινοίας μανθάνειν. 7. Τῶν οὖν ἐπὶ σήψει αἵματος πυ-
 ρετῶν τὰ οὔρα ὑπερῦθρα μὲν καὶ ἐρυθρὰ καὶ οἰνωπὰ
 προϊόντα, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ παχύνεται καὶ παραπλήσια
 10 προβάλλεται τὰ παρυφιστάμενα. 8. Ἐπεὶ τοίνυν ἐπὶ τού-
 τοις αἵματος ἐπίδοσις ἐν ταῖς φλεβῖν ἐπιφαίνεται, ὅπου δὲ
 ἐπίδοσις τὸ μέτρον ὑπερβάλλουσα τὸ προσήκον καὶ τις
 ἔπεται διαφθορά, εἰκότως ἂν ὥδε τῷ μὴ κρατεῖσθαι διὰ
 πληθὸς τὸν αἱματικὸν τοῦτον χυμὸν, ὅσον ἀχρεῖον τοῦ-
 15 του καὶ περιττὸν ἐν οὔροις ἀποδίδεται καὶ τὰ τοιαῦτα ἀπο-
 δίδωσι χρώματα. 9. Εἰωθέ γε μὴν ταχύτερον τῶν λοιπῶν
 παχύνεσθαι οὖρων τὰ τοιαῦτα διὰ τὴν τοῦ μαρτυρημένου
 οἰκειότητα χυμοῦ. 10. Βραχείας γάρ τινος οὔτος ἐπιδείται
 ῥοπῆς εἰς πέψιν, ὅτι δ' ἡ πεπτική κατακρατεῖται, δύναμις
 20 τῷ πλήθει καὶ τὰ παρυφιστάμενα δείκνυσι μὴ τὸ κατὰ
 φύσιν ἀπολαβόντα χρῶμα. 11. Χολῆς δ' ἐπικρατούσης καὶ
 συσσαπίσης ἐν τῷ φλεβῶδει γένει, μετρίως μὲν ξανθὰ
 καὶ ἐρυθρὰ, πλείωως δὲ κνανὰ τε καὶ χλωρὰ καὶ ἤδη μέ-
 λανα, χολώδη δὲ καὶ πάνυ φαῦλα, εἴ γε πάρεσι τὰ παρ-
 25 υφιστάμενα τούτοις. 12. Τοῦ γὰρ τοιούτου κεκρατηκότες
 χυμοῦ καὶ τὸν αἱματικὸν τῇ κοινῇ διαφθείροντος χυ-
 μόν, τῷ δὲ γε πλήθει καὶ τῇ ποιότητι καταβαλόντος τὴν
 δύναμιν, συναναδιδομένου δὲ καὶ τοῖς τρέφουσι χυμοῖς,
 δεινὰ μὲν τὰ παρυφιστάμενα δείκνυται, φαῦλα δὲ καὶ τὰ
 30 χύματα. 13. Ἐπὶ δὲ τῶν φλέγματος συσσαπέντος οἷον
 συνεχῶν πυρετῶν ὑπόλευκα μὲν καὶ παχέα οἷα τὰ γλαυκὰ
 τε καὶ χαρῶπα. 14. Τῷ γὰρ χρώματι διασημαίνει τὴν τοῦ
 χρωμνύντος χυμοῦ ποιότητα, ὁμότερα δὲ καὶ τούτοις τὰ
 35 παρυφιστάμενα διὰ τὸ τοῦ χυμοῦ δυσκατέργαστον ἦτοι τῷ
 τῆς δυνάμεως διὰ ἑαυτὴν πασχούσης καὶ ὑπ' ὀλίγων χυ-
 μῶν ῥαδίως καταπονουμένης. 15. Μελαγχολικὸς δ' εἴ ποτε

διασπείρει τε καὶ διαδραμῶν τὸ σῶμα χυμὸς πυρετὸν ποιήσκειν, ἀγεννῆς καὶ οὗτος κατὰ τὸν ἐπὶ τῷ φλεγματώδει ἠρῆξήμενον χυμῷ. 16. Λευκὰ μέντοι ἴσως καὶ λεπτὰ πρῶτως ποιήσει τὰ οὔρα, συγκατικῶν δ' ὡς πρὸς ἐξοδὸν φαίά τε καὶ μέλανα. 17. Τὰ μὲν οὖν πρῶτα διὰ τε τὴν ἐπιπομάτησιν τοῦ χυμοῦ καὶ τὴν ἐπὶ τὰ ἄνω ῥοπήν, τὰ δευτέρα δὲ διὰ τε τὴν ἀπόφραξιν καὶ τὴν ἐπὶ τὰ κάτω ῥοπήν. 18. Καὶ ταῦτα μὲν σπάνια· δεῖ μέντοι γε εἶδέναι. περὶ γὰρ τῶν ἐνδεχομένων, ἀλλ' οὐχὶ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φαινομένων ἡμεῖς εἰπεῖν προὔθεμεθα, περὶ δὲ τῶν κατὰ τὰς φλεγμονὰς καὶ ἐρυσσιπέλατα κατὰ τοὺς ἐντὸς πεπονθότας τόπους οὔρων εἴρηται μὲν ἐν τοῖς περὶ διαγνώσεως οὔρων ἀρκούντως. νῦν δὲ τὰς αἰτίας ἀποδοτέον.

Κεφ. ιθ'. Περὶ αἰτίας οὔρων τῶν κατὰ θερμὴν διάθεσιν καιρῶν πεπονθότων μορίων. 15

1. Καὶ γοῦν τὰ μὲν ἐγγυτέρω τῆς τοῦ θερμοῦ πηγῆς τῆ τε ἐγγύτητι καὶ καιριότητι μᾶλλον τὰ οὔρα χρώννυσι διὰ τὴν τῶν μορίων δηλονότι εὐπάθειαν, λεπτὰ δὲ πρῶτως φαίνεται καὶ παρυφισταμένων παρῆξ ἔσθ' ὅτε διὰ τὸ μήπω τὴν ἐπισωρευθεῖσαν ὕλην τῆ τῆς παρὰ φύσιν θερμοτότης ὅλην πεπέφθαι καὶ διὰ τὸ τὴν φύσιν ἀεὶ περὶ τὰ κατεπεύγοντα διατρίβειν. 2. Οὐ γὰρ ἐστὶν οὐκ ἐστὶ καὶ τῶν φαυλοτέρων ταύτην ἐπιλαθέσθαι τῶν οἰκονόμων τούτων πολλῶ γε συμπαθεστέραν πεφουκίαν. 3. Τοῦτο δὲ ἢ τῷ τὴν ὕλην ὑπερβαλεῖν ἢ τῷ τὴν δύναμιν αὐτὴν προαποκαμῆν τοῦ ἀγῶνος γίνεται. 4. Πεφθείσης δ' ἤδη τῆς φλεγμονῆς παχύνεται μὲν τὰ οὔρα καὶ ὑποχαλάται τῆς ἐπιτεταμένης χραιῆς. ἀθρόας δὲ καὶ διεφθορίας τὰς ὑποστάσεις ἔχει ἐκείθεν ἀποκρινομένου τοῦ περιττοῦ. 5. Ἔστι γε μὲν ὅτε καὶ πῦον ὑφίσταται διουρηθὲν ἀπὸ τοῦ πεπονθότος πόπου. 30

Κεφ. κ'. Περὶ αἰτίας οὔρων τῶν κατὰ ψυχρὴν διάθεσιν καιρῶν πεπονθότων μορίων.

1. Τῶν γε μὲν ἐπὶ ψυχρότητα πεπονθότων τόπων λεπτὰ μὲν καὶ λευκὰ ὡς εἴρηται τὰ οὔρα φαίνεται καὶ 35

ἀνυπόστατα τὸ πλεόν, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ παχέα, μετὰ παρ-
 υφισταμένων ὀμιῶν τε καὶ φλεγματοδῶν. 2. Πολλοῦ τοί-
 νυν τοῦ κατὰ τὸ λευκὸν πλάτους τεθωροημένου, κατὰ τὰ
 μέτρα τῆς ψυχρότητος καὶ ταῦτα μεταβάλλεται. 3. Ἐπει-
 5 δὲν γὰρ τοι μέρος τοῦ σώματος διατεθῆ ἔς μείω τε καὶ
 πλείω ψυχρότητα, κατὰ μὲν τὴν τῆς ψυχρότητος ποσό-
 τητα καὶ τὰ οὔρα συμμεταβάλλεται. 4. Ἐπὶ γὰρ ἡ ἐπι-
 κρατήσασα ψυχρότης προϊούσα καὶ μέχρις αὐτῆς τῆς καρ-
 δίας ἀφίκηται, κατασείει μὲν τὸν τῆς καρδίας τόνον, ὡς
 10 οἶόν τε, ἀσθενέστερον δὲ τὸ θερμὸν ποιεῖ. 5. Καθόσον
 δ' ἂν αὐτὸ μαλακισθὲν ἀπαγορεύσῃ τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν,
 ἀσθενέστερα μὲν αἱ πέψεις γίνονται· πέψεων δὲ ἀσθενῶν
 οὔρα φαίνονται. 6. Καὶ ταῦτα μὲν οὖν ἂν τοῖς περὶ
 15 διαγνώσεως οὔρων εἴρηται, ὥστε οὐ δεῖ τὸν περὶ τούτων
 ἔτι μηκύνειν λόγον. 7. Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ πᾶς περὶ αἰτίας
 20 λόγος ὧδ' ἱκανῶς ἀποδοθεὶς ἔχει, καὶ τοῦ πορρωτέρω βαι-
 νειν ληγέτω, καὶ τοι πολλῶν ἐτέρων βιαζομένων τὸν λό-
 γον εἰς ἐπίδοσιν, ὥστ' ἂν μὴ τις νόμος ἡμᾶς ἀπειργε-
 βραχυλογίας, ἐπεθήκαμεν ἂν τῷ λόγῳ καὶ ἕτερον τὸ περὶ
 25 τὰς ἀφορμὰς τῶν διαγνώσεων. 8. Τοῦ θεωρητικοῦ τῆς
 τέχνης ἐνδεικνύμενοι τὸ φιλότιμον ἀποχωρῶσαν δ' ἂν ὁ λό-
 γος τὴν ἐν πᾶσι σχοίῃ συνθήκην, εἰ μετὰ τοὺς περὶ αἰτίας
 λόγους τοὺς περὶ προγνώσεως θεῖημεν, χρειώδεις μὲν τῇ
 30 τέχνῃ τυγχάνοντις, προφητὰς δ' οἶον τῶν τῆς φύσεως κι-
 νημάτων τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδαίους ἀπεργαζομέ-
 νους. 9. Θεοῦ δ' ἂν εἴη καὶ τοῦτο δᾶρον, εἰ κατὰ θυμὸν
 καὶ ταῦδε τοῦ λόγου τὸ μέρος προβαίῃ, δόξαν μὲν οὔρα
 εὐδιάβλητον περιποιούμενον τοῖς μειουσι λυσσιτέλειαν δ'
 οὐκ ἀγεννή τοῖς κάμνουσιν, ὥστε διὰ ταῦτα πέρας μοι
 35 ὁ περὶ αἰτίας οὔρων λόγος ὧδ' ἐχέτω· ἐναρτέον δ' ἤδη
 καὶ τοῦ περὶ προγνώσεως οὔρων.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΓΝΩΣΕΩΣ ΟΤΡΩΝ

ΤΟ Α.

Προοίμιον.

1. Ἐδόκει τισὶ τῶν τὰς προγνώσεις διαβάλλειν προ-
 χείρων, μὴ οἶόν τ' εἶναι τινα περὶ τῶν ἀποβησομένων
 προειδέναι ἐν τοῖς κατ' ἀκολουθίαν φύσεως γινομένοις
 πράγμασιν, ἐποίει δὲ τοῦτ' αὐτοὺς λέγειν τε καὶ διαβάλ-
 λειν ἢ τε σφᾶς κατέχουσα τῶν γινομένων κατὰ φύσιν
 ἄγνοια καὶ ἢ περὶ τὰ καλὰ τῶν μαθημάτων ζήλοτυπία,
 ὥστε καὶ δῖος οὐκ ὀλίγον ἐνεποίει τοῖς κατὰ λόγον ἐπι-
 στήμης τὸ προειδέναι μειουσίην ἢ τῶν προχείρων τὰς
 προγνώσεις διαβάλλειν αὐθάδεια. 2. Οἷ τε γὰρ οἰουοδή-
 τινας σχηματισμοὺς ἀστέρων καὶ ποιότητας ἐξετάζοντες
 συνόδους τε καὶ οἰκοδεσποτείας καὶ ἄλλ' ὅσα ἐπὶ τούτοις
 λέγεται τε καὶ γράφεται, καὶ πρὸς τούτοις τὰς περὶ στοιχεῖα
 ἀλλοιώσεις οἰασθήτινας προεπιγινώσκοντες τῇ θεωρίᾳ τῆς
 επιστήμης εὐλαβοῦνται τὸ τῶν πολλῶν ὡς εἰς διαβολὴν
 πρόχειρον καὶ σιωπᾶν ἄμεινον τίθενται. 3. Εἰσὶ γὰρ οἱ
 καὶ τερθραῖαι ταῦτα καὶ ὁμιλίαις μᾶλλον δαιμονίων προσ-
 ἄπτουσι, τὴν σφῶν αὐτῶν ἐντεῦθεν περὶ τὰς κατὰ φύσιν
 ἀλλοιώσεις γινομένας ἄγνοιαν ἐξελέγοντες, οἷ τε ὄνει-
 ροσκοπίαις καὶ τισὶ παραπλησίαις φυσικαῖς ἀρχαῖς τῶν καθ'
 ἡμᾶς πραγμάτων προορώμενοι τὸ ἀποβησομένον λανθά-
 νειν μὲν πειρῶνται διὰ τὸ τῶν πολλῶν ἀπρόοπτον. 4. Κιν-
 δυνεύει δὲ οὕτω τὰ καλὰ μαραίνεισθαι τῷ χρόνῳ. 5. Οἷ
 γὰρ μὴν τοιοῦτοι θαυμάζουσιν ἂν μᾶλλον τοῖς σοφοῖς ἢ
 διαβάλλουσιν, ἐπόπται πεφυκότες τῶν κατὰ φύσιν γινομέ-
 νων πραγμάτων. 6. Ἄλλ' ὁ μὲν περὶ τούτων λόγος ἄλ-
 λους ἂν μᾶλλον ἀρμόσειεν, ὅσοις δὴ τὰ τὸ μειέναι ταῦτα
 εὐκαταῖον ἔργον καθέστηκεν, ἡμῖν δὲ ἰατρικὴν μὲν τέχνην
 μειουσί, τὰς δ' ἐξ αὐτῆς προγνώσεις περὶ τὰνθρώπινα
 σπουδάξουσι σώματα τοῦτο μᾶλλον ἐκείνων ἔργον καθέ-
 στηκεν. 7. Ὅποσα τοίνυν προειδέναι θέμις εἰς τὴν τοῦ
 προγνώσκου ἐντελέχειαν πέφυκεν, ὅλαι βίβλοι διδάσκουσι

II.

10

προεκτεθείσαι τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδάσαι. 8. Δὲ γὰρ τοι δὴ τὸν προγινώσκειν σπουδάζοντα τοὺς τε στοιχειώδεις χυμούς εἰδέναι καὶ ταῦτα τὰ φυσικὰ πνεύματα, κράσεις τε καὶ ἀλλοιώσεις καὶ μεταβολὰς ἐκάστου, καιρῶ-
 5 τηγίας τε καὶ ἰδιότητος, συμπαθείας τε καὶ ἀντιπαθείας τε καὶ ἄλλα ὅσα ἐξεύρηται τε καὶ δέδοται τοῖς μαθεῖν ἐθέλουσι φυσικὰς κινήσεις τοῦ σώματος. 9. Τῷ γὰρ τοι ταῦτα προεξηρηκῶτι ῥάδιον μὲν τὸ διαγνῶναι, πρόχειρον δὲ τὸ προγινώσκειν καθέστηκεν τοῖς φυσικοῖς ἀκολουθοῦντι
 10 τῶν χυμῶν κινήμασι.

Κε φ. α'. Ὅτι μετὰ τοὺς σφυγμοὺς τὰ οὖρα συντείνει εἰς τὴν πρόγνωσιν.

1. Πολλῶν οὖν ἐξευρημένων μεθόδων τοῦ ἐπὶ σοφίᾳ διενέγκασιν τοὺς πολλοὺς εἰς τε πρόγνωσιν καὶ διάγνωσιν
 15 τῶν ἐν τοῖς σώματι γινομένων μεταβολῶν, τούτων τὸ προὔχον ἔχειν ἔδοξεν ἢ περὶ σφυγμῶν πραγματεία. ἐκείθεν γὰρ τοῖς μειουῦσιν ἀκριβῶς τὰ πλείω τῶν προγνώσεων ἐπιγίνεται. 2. Ταῖς γὰρ μεταβολαῖς τοῦ σώματος πρώτου τοῦ πνεύματος ἡλλοιωμένου τε καὶ ἡσθημένου,
 20 ἀρτηριαὶ δ' ἄρα πνεύματος ἀγγεῖα μᾶλλον ἢ αἵματος πεφύκασιν, εἰκότως καὶ αἱ ἐπὶ σφυγμοῖς προγνώσεις ἀδιάπτωτοι γένοιντ' ἂν. 3. Ἐπεὶ δὲ δευτέροι μετὰ τὸ πνεῦμα οἱ χυμοὶ ἀλλοιωθέντες τὴν αἴσθησιν τοῖς οὖροις διδόντες ἀκραιφνεστέρην τὴν ἐν αὐτοῖς ἀλλοίωσιν τούτοις ὑποση-
 25 μαινόντες. τῶν γὰρ χυμῶν τὸ οὖρον περιήθημα πέφυκεν. 4. Ἀποκρῶσαν ἂν οἶμαι καὶ ταῖς προγνώσεσιν ἀποδοθῆναι τῷ λόγῳ μέθοδον, ταῖς οἰαισθήτεσι μεταβολαῖς τῶν χυμῶν μεταβαλλομένων τῶν οὖρων. 5. Ἐπεὶ δ' ὡς πη καὶ πρῶτην εἴρηται κοινωρεῖ ἢ πρόγνωσις τῶν διαγνώσεων,
 30 ἂν τις τῶν ἐκείσε ῥηθέντων ὡδὶ προσεπιμνησθῶμεν ἐντελεῖ τὴν πραγματείαν ποιούμενοι, μηδεὶς ἡμᾶς αἰτιόσθω παλιλλογήσαντας, εἰ πού γε τοῦτο συμβαίῃ τᾷσφαλῆς προκρίνων τοῦ περιπτῶ. 6. Ἡ μὲν γὰρ δευτερολογία τὸ ἐντελές τε δοίη ἂν καὶ ἀδιάπτωτον οἶμαι, τῇ δὲ φυχῇ τῆς
 35 κοινωρίας τῶν λόγων πολλὰ ἂν οἶμαι ὧν ῥηθῆναι χρεῖων προαπολείται τῷ λόγῳ. 7. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐχὶ βραχὺ

τι ἂν ἀμάρτημα προσάψη τῷ λόγῳ· ἐκείνῳ δὲ κἄν τις ἐπαινέσειε μᾶλλον ἀναμνήσεώς τε καὶ σαφηνείας ἔργον πεφυκὸς ἢ τινος ἀκαιρολογίας, ὡς ἂν τινες τῶν διαβάλλειν οἰηθῶσι προχείρων. 8. Ἡμεῖς δ' ὥσπερ κἄν τοῖς ἄλλοις πεποιθήκαμεν προεκτιθέμενοι χρώματα καὶ συστάσεις, εἶθ' οὕτως παρυσιοτάμενα, καὶ ὅσα ἐπ' αὐτοῖς τεθειώρηται, οὕτω δὴ καὶ νῦν ποιῶμεν καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς κεφαλαίοις τάξιν ὡς ἀμείνω τῆς ἀταξίας προκρίναντες. 9. Προσμιγθῆσεται δὲ τῶν ῥηθησομένων ἐκάστω καὶ ἡ ἀνωμαλία, οὐχ ἥτιον δι' αὐτῆς ἢ δι' ἐκείνων συναγομένης τῆς προγνώσεως. οὕτω δὴ καὶ ποιῶμεν ἐντεῦθεν ποθεν σὺν θεῷ τοῦ λόγου ἀρξάμενοι.

Κεφ. β'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν λευκῶν οὔρων προγνώσεως.

1. Ἐπεὶ τοίνυν δίδεσθαι τὰ λευκὰ τῶν οὔρων εἰς πλείω διαιρούμενα εἶδη καθὼς κἄν τοῖς περὶ διαφορᾶς οὔρων εἴρηται, χρῶν ἂν εἴη περὶ αὐτῶν σκεπτομένους ἐπιδιελθὲν ταῦτα τῷ λόγῳ, καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς ὡς οἷόν τε προγνώσεις ἐπιθεῖναι. 2. Τῶν οὖν λευκῶν μὲν τῷ χρώματι κρυσταλλοειδῶν δὲ καὶ ἰδατωδῶν τῷ εἶδει αἰεὶ μὲν λεπτῶν τελούντων, ἐκείνα δὲ δηλούντων, ἃ κἄν τοῖς περὶ διαγνώσεως εἴρηται καὶ ταῦθ' ὥδε προσεπιθεῖναι δεῖ τῷ λόγῳ. 3. Πυρρῶν οὖν καὶ ἐρυθρῶν καὶ οἰνωπῶν καὶ οἰωδῆτιν κεχρωσμένων χρώματι ἡγησαμένων οὔρων ἐπὶ πυρρετῷ κρατίστῳ, εἰ ἐπὶ τὰ τοιαῦτα τῶν λευκῶν χρωμάτων μεταβληθῆναι τὰ οὔρα, ἔτι τῆς τοῦ πυρρετοῦ μενούσης σφοδρότητος καὶ μήπω τινὸς ἀξιολόγον κρίσεως σημείου γεγονότος, εἰκότως ἂν γνοίης ἔσομένην φρενίτιν, καὶ τοσούτῳ χεῖρῳ, ὅσω καὶ τὰ προὔποδεδειγμένα χρώματα χεῖρῳ καθέσκηκε. 4. Διαφύση δ' οὐδόλως πάλιν ἐπιχρωσθέντων τῶν οὔρων, εἰ καὶ τὴν φρενίτιν ἐπιλελύσθαι φαίης. 5. Ἐκείνα μὲν γὰρ τὴν τὸ οὔρον χρωγνύουσαν μετεωρισθῆναι δείκνυσιν ἐπὶ κεφαλῆν χολήν, ἢ δὴ καὶ χρονίασσα προσθήκην ἂν προσενίγκαι τῷ πάθει θάνατον, τὰ μῖντοι προσεπιχρωσθέντα τῶν οὔρων αὔθις καὶ τὸ δεινὸν λελύσθαι τοῦ παροτρύναντος τὴν πρώτην αἰσθησιν φάσκει, ἀντιστραφείσης αὔθις τῆς χολῆς πρὸς τὰ κάτω. 6. Τῶν

γε μὴν μετὰ παχείας ουστάσεως ἡγησαμένων τοιοῦτων
 οὔρων μετὰ θρομβοειδῶν τῶν ὑποστάσεων ἐν ἀσθενεσι-
 ροις πυρετοῖς, πλήθει δὲ καὶ τῷ λευκῷ διαλλαξάντων χρώ-
 ματι μετὰ τὴν τοῦ νοσήματος ἀκμὴν, ὅσον οὐπω λυθῆ-
 5 ναι προγινώσκεται ὁ πυρετός. 7. Τῆς γὰρ τοι φύσεως
 κρατησάσης μὲν τῆς ὕλης, πεινάσης δὲ καὶ προσλαβούσης,
 ὅσον ἂν χρεῖωδες δόξειε, τὸ περιτόν τε καὶ ἀχρεῖον οὕτω
 δι' οὔρων ἀπωθεῖται μὴ χρεῖων ὄν ἐπέχουσαι νομοσθέν.
 8. Ἐπὶ γε μὴν τοῦ διαβήτου μήτε χρωανύμενον μήτε
 10 συνιστάμενον καὶ μειούμενον οὐκ εἰς καλὸν προβῆναι τὴν
 εἰς ἀμίδα φάσκει διάρροϊαν. 9. Τῆς γὰρ τοι φύσεως
 προαποκαμουσῆς δέος οὐκ ὀλίγον, μὴ καὶ τὴν ζωὴν ὁ
 κάμωνν ζημιωθεῖη. 10. Οὐ δεῖ δὲ λανθάνειν, ὡς τὰ τοι-
 αῦτα χρώματα τῶν οὔρων γέρουσι μετρία τινὰ τὰ κακὰ
 15 σημήνεις· νέοις δὲ καὶ ἀκμάζουσιν ἐπιφαινόμενα πονηρό-
 τερα καὶ μᾶλλον εἰ μηδὲ παρυσιστάμενα τούτοις φαίνηται
 καὶ φαινόμενα ἢ φαῦλα καὶ οὐ προσήκοντα. 11. Ἐπὶ
 γὰρ ἐσχάταις ταῦτα ἀπεψίαις καὶ ψύξεσι καὶ μακροῖς τιαν
 ἀρρωστίαις γίνεται καὶ πρὸς τούτοις οὐ μετρίαίς ἐμφρά-
 20 ξεσι. 12. Καὶ ἐπανιόντων μὲν εἰς τὸ σύμμετρον αὐτῆς,
 βραχὺ τι ἂν τὰ σώματα λυπηθεῖη καὶ τὰ φθάσαντα λυ-
 μανθῆναι ῥαδίως ἂν ἢ δύναμις ἀνακαλέσαιο ἤδη τὴν
 αὐτῆς ἀναλαμβάνουσα ῥώμην. 13. Ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δὲ
 εἶδεσι μένοντα δυσθυμίας μὲν καὶ σκοτοδίνας, ἱλιγγὰς τε
 25 καὶ ἐπιληψίας ἐποίσει, σιτίων τε ἀπόστροφάς καὶ φαύλων
 ἐσθ' ὅτε ἐπιθυμίας βρωμάτων, καὶ κυνώδεις ὀρέξεις, ἀρ-
 θρων τε ὀδύνας παρέσσονται καὶ δυσκινησίαι νεύρων, νε-
 φριτιδές τε καὶ κεφαλῆς διάφορα πάθη, κόλου τ' ἀλγεινὰ
 αἰσθήσεις καὶ μαρασμῶδες ἐκ νόσου γῆρας. 14. Τοιαῦ-
 30 ἂν προγνοίης τὰς διαφορὰς μεμαθηκώς τῶν ἐπὶ τῆς περὶ
 διαγνώσεως ῥηθέντων οὔρων λευκῶν, προανεγνωκώς δὲ καὶ
 τὸ περὶ τῶν συμπτωμάτων συγγραφέν τῷ Γαλήνῳ βιβλίον.
 15. Τὰ μὲν γὰρ τούτων ἀπεψίαις μάλιστα ἐπεταὶ συνε-
 χέσι, τὰ δ' αὖ ψύξεσιν ἐφ' οἰασθήτινος ἐπιγεγεννημέναις
 35 αἰτίας· ἐκεῖνα δὲ ἐμφράξεσιν ἢ χυμῶν μεταστάσεσι.
 16. Σκοπεῖν δὲ δεῖ πρὸς τούτοις τὸν ἀληθεῖς τὰς ψήφους
 ἐπιθεῖναι σπονδάζοντα ἡλικίας τε καὶ κράσεις, ἔθνη τε καὶ

γένη καὶ ὥρας καὶ τὰς προγεγενημένας ἔσθ' ὅτε διαίτας.
 17. Τῷ γὰρ ταῦτα ἐπιμετρήσαντι καὶ τῇ ἐπινοίᾳ τὸ κατὰ
 φύσιν τάνθρώπων λογισαμένῳ οὔρον καὶ τούτῳ τὸ φαινόμε-
 νον παραβάλλοντι ἡσθίως μὲν' ἂν ἡ διαμαρτία, ὀπόση
 εἴη, ὀφθεῖν, πρόχειρος δὲ ἢ ἐπὶ τῷ φανέντι πρόγνωσις
 ἀποδοθείη, προεπεσκευμένης δηλονότι καὶ τῆς ἐπὶ τῷ
 ποσοῦντι εὐαισθησίας τε καὶ εὐπαθείας τῶν μορίων.
 18. Τὰ μάλιστα γὰρ καὶ αὐταὶ λυσιτελεῖν πως εἰώθεσαν
 ταῖς προρρήσεσι, μὴ πάντων ἐπὶ ταῖς αὐταῖς ἀσάντως
 ἡσθημένον διαθέσασιν. 19. Ἐπὶ μὲν τῶν οὕτως ἐπιτε-
 10 ταιμένων λευκῶν τοιαύτας ἂν τις ἀποδοίη τὰς προγνώσεις,
 εὐ κρίνειν μεμαθηκώς· ἐπὶ δὲ τῶν ὑφειμένως λευκῶν γα-
 λακιοειδῶν δηλονότι καὶ γλαυκῶν καὶ χαροπῶν καὶ τῶν
 τοιούτων, τοιαύτας τινὰς προειδείη τὰς ἐπισημασίας, ἐν
 μὲν ταῖς ἀρχαῖς τε καὶ ἐπιδόσει τῶν πυρετῶν πονηρὰ
 15 καὶ ταῦτα καὶ μᾶλλον ὅσον οἱ πυρετοὶ κρατύνονται,
 20. Πλήθος γὰρ ἐνταῦθα τῆς ὀμῆς ἀκμάζειν ουσσαπί-
 σης ὕλης φαίνεται, παρακμασάντων δὲ τῶν πυρετῶν σω-
 τήρια καὶ μᾶλλον, εἰ τῷ πλήθει ὑπερβάλλει. 21. Ἐκείνο
 μὲν γὰρ ἦτοι πλήθος ἐπισσωρευῆσθαι τῆς τοιαύτης ἀνα-
 20 φθείσης ὁμοχυμίας δηλοῖ ἢ τοῦ χρωγγύτου χυμοῦ καὶ
 τᾶλλα μέρη τοῦ σώματος ἡσθῆν, τὰ δ' ὕστατα παρακμῆν
 μὲν τοῦ πυρετοῦ, πυρρωδεστέρων οὔρων δηλονότι ἡγησα-
 μένων, ἀπόκρισιν δὲ τῶν πυρετῶν ὑπορρωσθεῖσαν τῇ ἀπο-
 κριτικῇ δυνάμει. 22. Ταῦτ' ἄρα διὰ μὲν τῶν πρώτως καὶ
 25 ἐν ἀρχαῖς φαινομένων κακοήθειαν μὲν ἂν προγνοίης τοῦ
 νοσήματος, χρόνον δ' ἐς πέψιν πλείονος δεῖσθαι τὴν τοι-
 αύτην φαίης ὁμότητα. 23. Ἐπεὶ δὲ μήπω διάδηλον ἐν
 τοῖς τοιούτοις οὔροις τὸ μέγεθος τοῦ πυρετοῦ καθίστα-
 30 ται— ἢ γὰρ ἂν οὐδὲ κακοήθης νερόμιστο ἀπὸ σφηνγμῶν—
 εὐψάμενον τὸ τε μέγεθος ἐπισκοπεῖν προσήκει τῶν πυρε-
 τῶν καὶ τὸν τῆς δυνάμεως τόνον, συμμαρτυρήσει δ' ἂν
 καὶ διαχωρήματα καὶ χροιά προσώπου καὶ ὅσα συμπτώ-
 35 ματα λέγεται καὶ φαίνεται. 24. Ἐπὶ οὖν ἄλλοθεν τὸ
 μέγεθος ἀναμάθης τοῦ πυρετοῦ, γνοίης δὲ καὶ τὸν τῆς
 φυσικῆς δυνάμεως τόνον, ἐπισκοπήσης δὲ καὶ τὸ μέτρον
 τῆς ἀπειρίας, ἐνταῦθα δεῖ σε καὶ σπαντοῦ φανῆναι σκοπι-

μώτερον, ὡς δ' ἐκάστω στοχαστικῶς μὲν, ἠκριβωμένως δ' ἐπιθεῖναι τὰ μέτρα. 25. Ἄν μὲν οὖν πλείω μὲν τὰ τῆς ἀπειρίας πέφυκε σύμβολα, ἐπὶ συχναῖς δ' ἡμέραις παρατείνει ταῦτα, πολὺ δὲ τὸ πυρετοῦ μέγεθος, ὁ δὲ δὴ τόνος μείων τε καὶ ἀσθενῆς καταλαμβάνεται, ἀπαγορευῆσαι μὲν ἐνταῦθ' εἰκὸς τὴν φύσιν, λύσιν δὲ τῶν κακῶν τὸν θάνατον ἐπιγενεῆσθαι προγνοίης, καθ' ἃς ἂν μᾶλλον τῶν ἡμερῶν στοχάσαις τὴν δύναμιν ἀπειρηκυῖαν παύσασθαι.

26. Ἄν δὲ ἐκεῖνα μὲν ἔχῃ, ὡς περ δῆτα καὶ λέλεκται, ἡ δὲ δὴ ῥώμη κρατύνηται, ἐλπίς μὲν διὰ χρόνου περιγενεῆσθαι τῶν ἀναιρῶν τὸν κάμνοντα, ἀσφαλοῦς τετυχηκότα διαίτης. πολλὰ δ' ἂν μεταξὺ συμβαίῃ φαῦλα συμπτώματα.

27. Εἰ δὲ ταῦτα μὲν μείω, ἡ δὲ τοῦ σώματος ῥώμη φυσικὴ ἀμείνων, περιγενεῆσθαι μὲν ὁ ἄνθρωπος οὕτως, μέτρια δὲ προσέσται τῶν συμπτωμάτων τὰ φαῦλα. 28. Ἐπὶ οὖν πυρέσσουσιν ἀνθρώποις καὶ τοιαῦτα οἶρα προϊόμενοις δίψαι μὲν μείους τῶν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν πυρετῶν προσδοκωμένων ἔσονται, πλείω δ' ἴσως τὰ οἶρα καὶ τὰ κατὰ γαστέρα ξηρότερα καὶ κεφαλῆς βάρη καὶ ἀλγηδόνες ἀλλόκοτοι, ἴλιγγοι τε καὶ κατὰ γαστέρα σιρόφοι, ἐνίοτε καὶ ὑδατώχολα τούτοις ἡ γαστήρ διεχωρεῖ, ἐκ δὲ τοῦ χρόνου τῶν μεταβολῶν τῶν οἴρων τὴν λύσιν ἀποσκοπήσαις ἂν τοῦ πυρετοῦ, ὡς περ δῆτα καὶ ἐκ τῶν πέψων τὰς τῶν κρίσεων ποιότητας. 29. Ἄλλ' ἡ μὲν ἐπὶ τοῖς ὑφειμένως λευκοῖς οἴροις πρόγνοις ἐπὶ τοῖς πυρέσσουσιν ἀνθρώποις τοιαύτη τις ἂν ἀποδοθῆι· τοῖς γε μὴν ὑγαινοῦσι τοιαῦτά ποτε φαινόμενα μετρίαν μὲν τὴν ἐπὶ τῆς ψύξεως βλάβην δηλοῖ. 30. Προλέγειν δὲ κἀνταῦθα χρεῖον, ἃ ἂν τῶν παθῶν τε καὶ τῶν συμπτωμάτων διὰ μετριοτέρως ψύξεις ἐπάγεσθαι οἰηθῆς. 31. Πρὸς τούτοις δὲ κάκεινο προειδέναι θέμις, ὡς ὅσα δῆτα τῶν συμπτωμάτων ἡμεῖς τῷ λόγῳ προτίθεμεν, οὐθ' ὡς κατ' ἀνάγκην ἐπόμενα λέγομεν, οὔτε μὴν σπανίως φαίνεσθαι. 32. Ὡς περ οὐθ' ὅλα οὔτε τὰ πλείω ἢ ἐλάττω, ἀλλ' ὡς ἐνδεχόμενα αἰεὶ συναναφαίνεσθαι τοιούτοις ἀρρωστημάτων εἴδεσιν, ἢ πάντα ἢ τὰ πλείω ἢ ἐλάττω κατὰ τε τὸ τῶν παθῶν μέγεθος καὶ τὴν εὐπάθειάν τε καὶ εὐαισθησίαν τῶνθρώπου. 33. Δεί

δὲ πάντως ὧδε καὶ ἀγγινούσας τε καὶ πείρας καὶ μαθήσεως τὸν τὰ τοιαῦτα σκοπήσαντα.

Κεφ. γ'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν ὑπόχρων καὶ ὄχρων οὔρων προγνώσεως.

1. Ὑπόχρω δὲ καὶ ὄχρᾳ ἐπὶ πυρετοῖς μὲν οὐκ ἂν ὀφθεῖεν, κἂν τύχοιεν δ' ἐπὶ τούτοις ὄντες πυρετοὶ ἀβλή-
χοι τε πάνυ καὶ εὐλυτοὶ τῶν ἐφημέρων τινὲς τυγχάνον-
τες, πυρρωδεστέρων μὲντοι προηγησαμένων ταῦτ' ἐπιφα-
νέντα τὸν μὲν πυρετὸν ἐπιλελύσθαι δηλοῖ, ἐπὶ τὸ ψυχρό-
τερον δ' ἤδη κερωρημέναι τὴν ἕξιν. 2. Ἀλλ' αὕτη μὲν
βραχείας τινὸς ἰσότης τῆς ἀπὸ προσηκούσης ἐπιτυχοῦσα
διαίτης ἐπιρρώννυται τε καὶ διορθοῦται καὶ τὰ σύμμετρα
ἐντεῦθεν ἐπεται τῶν οὔρων φαινόμενα, περὶ ὧν ἂν εἴη
νῦν προσῆκον φάναι.

Κεφ. δ'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν ὑπόπυρρων καὶ ὑπόξανθων οὔρων
προγνώσεως.

1. Τὰ τοίνυν ὑπόπυρρᾳ τε καὶ ὑπόξανθα τῶν οὔρων
οὐκ οἶδα ὅτι ἂν πλέον ὑγείας διασημάνουσιν ἐν νέοις τε
καὶ ἀκμάζουσι σώμασιν. 2. Ἐπὶ γάρ τοι τῶν διὰ ψυχρᾶν
τινα δυσκρασίαν φυσικῶς αὐτοῖς συμβᾶσαν γερόντων τε
καὶ γυναικῶν καὶ τῶν ὅσοις πρὸς τὸ λευκότερον τὰ οὔρα
φαίνεται, ῥέποντα καθ' οἰονδήποτε λόγον, καθὼς ἐν ἄλ-
λοις τούτων ἀρκούντως ἔφημεν, ταῦτα ἐπιφαινόμενα ἐπὶ
τὸ δριμύτερον τὴν ἕξιν ἀπεστράφθαι δηλοῖ, εἴτε διὰ συν-
εχεῖς τινος δριμυφαγίας ἢ διὰ γυμνάσιω τὸ σύμμετρον
ὑπερβάλλοντα. 3. Θερμότητος γάρ τινος ἐμποητικαὶ δί-
αιται ἐπὶ τούτοις τὰ τοιαῦτα οὔρα προὔξενησαν, ἀλλὰ
ταῦτα μὲν πάνυ μέτρια ὄντα καὶ μετρίως ἂν τὰς βλάβας
ἐπαγάγοι καὶ ῥαδίως ἂν διορθοῖτο. 4. Τὰ γὰρ μὲν πυρρᾳ
τε ἤδη καὶ ξανθᾳ ἐπὶ μείζουσι μὲν προφάσειν ἐπιφαινεται
τούτοις, ἐπὶ μείουσι δὲ τοῖς ἀκμάζουσιν, ὥστε τοῖς πόρρω
τῶν κατὰ φύσιν τε καὶ κρᾶσιν ἔχουσι ταῦτα μείζους μὲν
τὰς προγεγενημένας αἰτίας δείκνυσιν, ἤδη δὲ καὶ πυρετοῖς
τούτους κατέχεσθαι χολῆς ξανθῆς διαχυθείσης τῷ σώματι,
ὅσα μὲν ἐν τοῦ καιροῦ εἴης στοχαζόμενος αἰτία, θερμότη-
τητα, φαίης ἂν ὡς προξενήσασαν τὴν χολὴν αὔξειν, καὶ

μάλιστα εἰ προσιδῶς εἴη τὴν τε διαίταν καὶ τὴν καθόλου
 διαγωγὴν. 5. Ἐποίσεις δ' εἶθ' οὕτως τῷ λόγῳ καὶ τὰ τῆς
 χολῆς ἐν σώματι διασπαρείης συμπτώματα. 6. Οἱ τε
 γὰρ σκοτόδινοι ἐπὶ τούτοις συνίστασθαι εἰώθασιν καὶ αἱ
 τῆς κεφαλῆς ἀλγυδόνες, πικρότητες τε τοῦ στόματος καὶ
 τῶν σιτίων ἀποστροφῆς καὶ δίψαι ἰκαναί. 7. Τοὺς γε μὴν
 ἀκμάζοντας καὶ θερμότερους τῆ κράσει τοιαῦτ' οὖρα προ-
 βαλλομένους φαίης ἂν εἰκότως καὶ αὐτοὺς ἐπὶ τε παρα-
 πλησίαις διαίταις καὶ γυμνασίαις πλείουσιν εἰς τοῦτο ἐνε-
 10 χθῆναι τῆς καταστάσεως, μείους δὲ τῶν προρηθρισῶν τὰς
 ταῦτα προξηγησάσας προφάσεις, ἀσθενέστερα δὲ καὶ τὰ
 συμπτώματα φαίης ἂν καὶ πλείονος μὲν ἐκείνους εἰς ἀπό-
 λυσιν τοῦ πάθους ἐπιδείξεσθαι χρόνου, μείονος δ' αὖ
 ὅσοι κατὰ φύσιν τοῖς οὖροις παρακείμενα ταῦτ' ἔχοντες
 15 χρώματα.

Κεφ. ε'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν ὑπερύθρων καὶ ἐρυθρῶν οὖρων προγνώσεως.

1. Ἐνταυθὶ δὲ καὶ περὶ ὑπερύθρων τε καὶ ἐρυθρῶν
 προσήκει φάναι χρωμάτων. 2. Καὶ νέοις μὲν καὶ ἀκμά-
 ζουσιν ἀνθρώποις ἐπιφανόμενα τῆ τοῦ χρωμάνντος οἰκεί-
 20 τητι χυμοῦ οὐκ ἄγαν ἐπιταθῆναι δηλοῖ τὴν βλάβην, γέ-
 ρουσι δὲ καὶ πάλαι τὸ φυσικὸν ἀποβεβληκόσι θερμὸν
 χειρίστα μὲν φαινόμενα, πάντ' δ' εἰς τὴν κατὰ φύσιν ἀπο-
 κατάστασιν πλείστου χρόνου δεόμενα ὅπου γε καὶ οὐκ
 ὀλίγον δέος, μὴ προαποκαμούσης τῆς ζωτικῆς δυνάμεως
 25 λύσις τοῦ πάθους ὁ θάνατος ἐπιγένηται. 3. Ἐν μὲν γὰρ
 τοῖς νέοις καὶ ἀκμάζουσι ταῦτα δὴ τὰ χρώματα φαινόμενα
 ὑπαγορεύει μὲν τὸν αἱματικὸν ἠύξησθαι χυμὸν, καθὼς
 τοῖς περὶ διαγνώσεως οὖρων ἐφθήμεν εἰρηκότες. 4. Σὺ δ'
 ἂν πρόρρησιν ἀψευδῆ τῷ λόγῳ ἐπιθείης, ὡς ἦτοι διαίταις
 30 ταῖς τὸν τοιοῦτον χυμὸν ἀπογεννώσας ὁ κάμνων ἐρη-
 σατο ἢ συνήθους αἵματος ἐκκρίσεως ἐπίσχεσις γέγονεν,
 ἦτοι φύσει ἢ τέγγη κεκενωμένου. 5. Γέρουσι δὲ σπανίως
 ἂν ταῦτα συμβαίη, ὅσοις δηλονότι αἱ φυσικαὶ δυνάμεις
 ἔτι ἔρρωνται, καὶ τὰ γυμνάσια καὶ αἱ διαίται εἰσι προσ-
 35 ἦκοντα. 6. Χρόνου γε μὴν τούτους δεήσει πλείονος εἰς
 ὑγίαν· τό γε μὴν ἐπὶ πλείστον αὐτοῖς συμβαίον ἦτοι

θάνατος ἢ μακρονοσία καθέστηκεν. 7. Ἐπὶ γὰρ ἀρρω-
 στίᾳ μάλιστα τῆς καθεκτικῆς τε καὶ διακριτικῆς δυνάμεως
 γίνονται μηκέτι ἰσχυροῦσης τὸν οἰκίον ἔχειν χυμὸν, ἀλλ'
 ἤδη μαραινομένης, ὥστ' αὐτὸν ἀπολύειν. 8. Τὰ γὰρ δι'
 αὐξήσιν λόγον τοῦ τοιοῦτου χυμοῦ πάνυ βραχεία τε καὶ
 ἀσαφῆ τοῖς γέρονσι πέφυκε, κὰν καὶ διὰ πυρετοῦ μέγεθος
 τοιαῦτα τοῖς γέρονσι φαίνεται, ἥλιον ὅσον μεταλαμβάνε-
 ται τὸ τοῦ πυρετοῦ μέγεθος. 9. Διὰ μὲν γὰρ τὴν ἀπὸ
 τοῦ κατὰ φύσιν χρώματος ἀπόστασιν τὸ μέγεθος τοῦ πυ-
 ρετοῦ καταλαμβάνεται, διὰ δὲ τὸ τῆς ἡλικίας ἀνοίκειον ἢ
 πονηρία τοῦ πυρετοῦ, διὰ δὲ τὴν τῆς φυσικῆς δυνάμεως
 ἀτονίαν ὁ κίνδυνος ὑποπτύεται. 10. Ἐπειδὴ καὶ δι'
 ἐρυθρᾶς χολῆς αὐξήσιν τοιαῦτ' ἐνίοτε ἀποδίδονται οὖρα,
 εἰκότως ἂν στοχάσαιτο διὰ τῶν τὴν χολὴν γεννιώντων ταύ-
 την ἠξῆσθαι. 11. Ἦδη ἀκμάζουσιν ἐπιφαίνεται μάλιστα,
 χεῖρω δὲ ποιεῖ συμπτώματα τῶν ἐξ αὐξήσεως αἵματος,
 ὅσῳ καὶ δριμύτερος καὶ κουφότερος ὁ χυμὸς οὗτος πέ-
 φυκε, μετριώτερος δὲ τῶν ξανθῶν τε καὶ προσχολῶν πέ-
 φυκεν. 12. Ἐκεῖ μὲν γὰρ αἷ τε δίψαι πάνυ μέτριαι καὶ
 οἱ ὕπνοι οὐ πάνυ θορυβώδεις. 13. Τὰναντία δ' αὖ ὠδε
 ὅσα καὶ εἰς ξηρότητα μετὰ δριμύτητος ὁ χολώδης αἷμα-
 τικοῦ πεπλεονέκτηκε χυμοῦ καὶ ταῖς μὲν πέψεσι τε καὶ
 ἀπεψίαις. 14. Αἱ οἰαιδήτινες ἐπιγίνονται κρίσεις, τῇ δὲ
 βραδύτητι τε καὶ παχύτητι τῶν κινήσεων τε καὶ μεταβο-
 λῶν ὁ χρόνος τῆς παρατάσεως ἐξευρίσκειται. 15. Ταῖς μὲν
 γὰρ ὀξείαις τοῦ νοσήματος κινήσει μετὰ ῥώμης τῆς ἐμφύ-
 του δυνάμεως ῥάδιαί μὲν αἰ ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολαί,
 βραχίαι δ' ἐπινοῦνται τῶν νοσημάτων αἰ λύσεις. 16. Ταῖς
 δὲ δὴ νόθραις κινήσει τοῦ σώματος καὶ ὁ χρόνος ἐπὶ
 πλεῖον ἐκτέταται. 17. Δεῖ γε μὴν ἐν πάσι ῥώμης δυνά-
 μως, ἵνα μὴ προαποκαμουσῆς ταύτης ἐπὶ τὸ χεῖρον προ-
 βαίη τὰ τοῦ νοσήματος. 18. Κὰν οὖν μετὰ τὴν κατὰ
 πλάτος ἀρχὴν καὶ ἐπίδοσιν αὐθις ἐπὶ τὰ φανῶλα καὶ χολω-
 δέστερα τὰ χρώματα προχωρεῖη, εὐλαβεῖσθαι δεῖ καὶ δε-
 διέναι, μὴ πως πάμπαν τὸ φυσικὸν καταπνιγείη θερμὸν
 ὑπὸ τῆς νόθου ταύτης καὶ διεφθορίας θερμότητος.
 19. Ἄν δ' αὖ τούναρτίον τὰ τε χρώματα πρὸς τὸ κατὰ

φύσιν επιστρέφεται χωροῦντα, καὶ αἱ πέψεις ἤδη διαφαί-
νονται τοῖς οὖροις, ἀποδέχσθαι θέμις, καὶ θαρσύνειν
τοὺς κάμνοντας.

Κεφ. ε'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν οἰνωπῶν οὖρων προγνώσεως.

5 1. Τὰ δ' οἰνωπὰ τῶν χρωμάτων χεῖρω μὲν ὡς εἶκε
τῶν ὑπερύθρων τε καὶ ἐρυθρῶν· ἐπιχλωθέντος δ' αἵμα-
τος εἴθε ταῦτα συνίστασθαι. 2. Ὅποταν γάρ τοι τοῦτο
εἰς χολῆν μεταβληθεῖη μετρίως ἰδίαν ὑφ' οἰασθήμιος αἰ-
10 τίας τὰ τοιαῦτα τῶν χρωμάτων ἀποδίδεται, ὥστ' οὐ θαῦμα,
εἰ χολῆς οὕτω κατακρατούσης δίψαι μὲν οὐ μέτρια ἐπιγι-
15 νονται, ὕπνοι δὲ θορυβῶδεις καὶ ξηρότητες στόματος, καὶ
πυρετῶν ὀξύτητι ληροὶ τε καὶ βῆχες, ἤδη συναλοῦντος
τοῦ ἥπατος. 3. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα ταῖς μὲν μεταβολαῖς
τῶν χρωμάτων κρίνεται, εἴ τε φαῦλα τελοίη, ἢ καὶ σωτή-
16 ρια. ταῖς δὲ δὴ κατὰ μέρος πέψει τὴν ταχυτῆτα κρίνο-
μεν τῆς ἀπολύσεως. 4. Ἀλλὰ τούτων μὲν πέρι καὶ ἄλ-
λοτέ ποτε ἔσται φάναι καθαρώτερον. νῦν δὲ φῶμεν καὶ
περὶ τῶν κτανῶν οὕτω καλουμένων χρωμάτων.

Κεφ. ζ'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν κτανῶν οὖρων προγνώσεως.

20 1. Ταῦτα δὲ μετὰ πλήθους τε καὶ πάχους καὶ δια-
φθορᾶς τῷ ἥπατι ἐπισωρευθείσης φαίνεται χολῆς, ἀφ' ἧς
δὴ καὶ τοὺς ἰκτέρους ἴσμεν μᾶλλον γεγεννημένους, ὥστ'
25 οὐκ ἂν ἀμάρτοισι τοιαῦτα οὖρα ἐωρακῶς, φάμενος ἰκτερον
ἐπιγενῆσθαι τάνθρωπον. 2. Ἀλλὰ μήπω μὲν ἐξαφθεί-
25 σης τῆς ὕλης, φθασάσης δηλονότι τῆς ἐκκρίσεως τὴν ἐξα-
ψιν, βραχεῖς τινες καὶ ἀσαφεῖς οἱ πυρετοὶ ἐπιγίνονται καὶ
δίψαι πάνυ μέτρια, ἐφ' οἷς οἱ πλείους ἐξαπατώμενοι
30 συμπτώμασι καὶ διατηθέντες ἀδρότερον ἐξέκαυσαν μὲν
τὸ πολὺ τῆς ὕλης, σφοδρότατον δ' ἤγειραν πυρετόν, θο-
30 ρύβους δὲ καὶ ἀϋπνίας καὶ ἐξαισίους δίψας ἐπήγαγον.
3. Καὶ ποτε αὐτὸς ἐπὶ τινος γνωρίμου τὰ παραπλήσια
ἐωρακῶς νῦν ἂν διηγησαίμην κατὰ καιρόν. 4. Ὡρα μὲν
ἦν χειμῶνος καὶ ὁ ῥηθεὶς ἡμέτερος γνώριμος τὰ μέγιστα
35 ῥόμενος περὶ τὰ βασιλεῖα, λύσιν εὐρεῖν ζητῶν τοῦ ἀδινῆ-

ματος. 5. Τὰς πλείους δ' ἄσπιτος διημέρευε, κἄν ποτε αὐ-
 τὸν ἐδέχθη ἄψασθαι βρωμάτων, τῶν δριμυτέρων ἢ ταρι-
 χων τὸ πλέον ἐτύγγανεν. 6. Ἔστειγε δ' ἐφ' ἱκανὸν τὸ
 σῶμα τὰς τοιαύτας τῶν βρωμάτων προσφορὰς διὰ τὴν
 τοῦ περιέχοντος κατάστασιν· εἰκὸς δ' ἐκείνον διαμάχεσθαι
 μὲν πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἀδημονεῖν δ' ἐφ' ἑαυτοῦ ὡς τὰ
 μέγιστα ζημιωθῆναι δεδιότα. 7. Ἐγρύπνει οὖν διὰ ταῦτα
 καὶ ἄλλως δέ οἱ τὸ σῶμα ἀνχηρὸν ἐτύγγανεν καὶ βραχύ-
 πνον. 8. Εἰκὸς γε μὴν καὶ πρότερον φαύλων αὐτὸν
 βρωμάτων χρῆσασθαι προσφοραῖς, ὡς ἐδίδου οἴεσθαι· 10
 ἐτύγγανε γὰρ ὁ ἄνθρωπος κίμβιξ τε καὶ τὴν οὐσίαν μὴ
 ἀναλώσαι φειδόμενος. 9. Ταῦτα δὴ ταῦτα πάντα τὸν
 χολώδη χυμὸν ἐκείνον συνήθροισαν ἤδη δὲ καὶ δι' οὗρου
 οὗτος ἐξεκροῦτο. 10. Ἐπεὶ δ' ἐκείνος τύχη τινὶ τὰ οὖρα
 ἐώρακε μὴ κατὰ φύσιν ἰόντα τῷ χρώματι, καὶ τινος βρα-
 15 χείας τῆς ἀνωμαλίας ἤσθετο, ἐμοὶ τε τὸ πρᾶγμα ἐξήγ-
 γειλε, καὶ τὴν αἰτίαν μαθεῖν ἐπυνθάνετο. 11. Ἐγὼ δὲ
 τὸ μὲν τοιαῦτα οὖρα προῖεσθαι ἐξαίφνης αὐτὸν μὲν ὄρων
 εἰ ὑγῆ περιούσια, ἐκείνα δ' εἰδὼς ἐπὶ χειρίστοις νοσήμασι
 φαινόμενα, καὶ δὴ λέξας ἐπ' ἀμίδος τὴν ἐπιούσαν δεῖξιν 20
 τὸ οὖρον, ἐγὼ μὲν ἀπηλατιτόμην, αὐτὸς δὲ καὶ εἰσαύθις
 περὶ τὰ οἰκία διέτριβε διημερεύσας ἄσπιτος. 12. Ἐπεὶ δὲ
 νυκτὸς μὲν ἦκε, βραχέος δὲ τοῦ σπιίου γευσάμενος ἐκεῖτο,
 κομίζει μὲν ἡμῖν ἔωθεν ἀμίδα κυανᾶ οὖρα ἔχουσαν καὶ
 οἷα τὰ τῶν ἰκτερώντων, αὐτὸς δὲ ᾤετο εἶτι ἀπύρεκτος 25
 εἶναι. 13. Πρόβρησις, εἰ μὴ φυλάξαιτο ἰκτέρω περιπεσεῖν.
 ὁ δὲ τὴν πρώτην φυλατιόμενος ἀτάραχος ἔμεινεν ἡουχῆ
 τῶ πάθους κεννημένον. 14. Τὴν μετ' αὐτὴν δὲ σκοπιῶν
 ἑαυτὸν μηδὲν τι δεινὸν πάσχοντα (οὔτε γὰρ ἀξιόλογός τις
 δῆμα οἱ οὖσα ἐτύγγανεν, οὔτ' αἰσθητὸς πυρετός, οὔτ' ἄλλο 30
 τι τῶν ἐπὶ νοσοῦσι σαφέστερον σύμβολον), ἡμᾶς μὲν εἶ-
 σεν ὡς μηδὲν δῆθεν εἰδότας φάμενος, αὐτὸς δὲ ἐγεύσατο
 μὲν τροφῆς παχυτέρας, οἶνον δ' ἀσθενῆ ἐπίπιε, καὶ οὐπω
 νῆξ ἦν καὶ ὁ χυμὸς ἐκκίνητο καὶ διετεθέρμαστο καὶ τα-
 35 ραχῆ τις οὐκ ὀλίγη τὸν ἄνθρωπον κατέσχε καὶ ἡμᾶς τότε
 συνείς εὐ κρίνοντας μετεκαλεῖτό τε καὶ τὴν σωτηρίαν ἐπί-
 στευει. 15. Ἐγὼ δὲ ἐκείνον μὲν λόγοις ὡς ἐδόκουν παι-

δεύσας μὴ ἀπιστεῖν ἰατροῖς προστάσσουσι, συνεῖς δὲ μὴ ἐπὶ πολὺ ἐξῆφθαι τὸν χολώδη χυμὸν τοῦτον παραφυλάξασθαι μὲν ἔφην τὰ παχύτερα βρώματα καὶ τὸν οἶνον.

16. Διαιτήσας δὲ λεπτοτέρῃ διαίτῃ, ὑγιᾶ μὲν αὐτὸν ἀπέδειξα στοιχήσαντα τῇ διαίτῃ. ἡ χροιά δὲ οἱ κατὰ τὰ λευκὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἰκτερώδη διεφαίνετο.

17. Καὶ τοῦ νοσήματος ἀπαλλαγέντος ὡσθ' οἷόν τε καὶ μὴ πάννυ λεπτῇ διαίτῃ κεχηρημένον ἀνθρώπου τὸν τοιοῦτον ἀνωδύνως ἀποκριθῆναι χυμὸν χολώδη, καὶ μᾶλλον εἰ μήτε τι τῶν προσφρομένων ἢ τοῦ περιέχοντος εἰς ἕξαψιν ἐρεθίζει τὸν ἄνθρωπον.

18. Παχεῖα γὰρ οὔσα ἢ τοιαύτη χολή σχολῆ μὲν ἐξάπτεται, ἀναφθεῖσα δὲ οὐχὶ ῥαδίως σβέννυται. καὶ τούτων μὲν ἄλις. ἐξῆς δὲ ἴτιον τῷ λόγῳ καὶ περὶ τῶν ἐλαιωδῶν ῥητίον χρωμάτων.

15 Κεφ. η'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν ἐλαιωδῶν οὔρων προγνώσεως.

1. Τῶν τοίνυν χλωρῶν χρωμάτων διαφόρων μὲν ὄντων, ἐν δυοῖ δ' οἷον γένησι τεθεωρημένων τῶν τε ἐλαιωδῶν δηλονότι καὶ τῶν ὁμωνύμων τῷ γένει κεκλημένων χλωρῶν, καθὰ καὶ τοῖς περὶ διαφορᾶς οὔρων εἴρηται.

2. Ὅσα μὲν εἰσὶν ἐλαιώδη, διὰ σύντηξιν τῆς πιμελῆς γίνονται, ἐκτικὸν δ' ὑπαγορεύει τὸν πυρετὸν τελεῖν, καθὼς καὶ τοῖς περὶ διαγνώσεως οὔρων λέλεκται.

3. Ὅσα δὲ διὰ τὴν τοῦ νοσήματος κακοήθειαν χλωρίζοντα μὲν, οὐ μείω δὲ εἰς φανλότητα τῶν ἐλαιωδῶν τυγχάνει, προσήκει τοίνυν

25 ὡδὶ προσέχειν τῷ λόγῳ.

4. Ἄν μὲν γὰρ αὐθις κατὰ βραχὺ παλιδρομοῦντα τὰ ῥηθέντα ἐλαιώδη χρώματα πρὸς τὰ κατὰ φύσιν ἴωσι, προλέγειν δῆπουθεν χρεῶν τὴν τῶν περιστοιχοῦντων συμπτωμάτων ἀπόλυσιν.

5. Ἄν δέ τι τοῦ πυρετοῦ ἔτι τὴν ὑγίαν λυμαινομένου, χείρω καὶ τὰ οὔρα

30 φαίνοιτο προβαίνοντα, προλέγειν μὲν προσήκει τὸν ἐπιηρημένον κίνδυνον, μετ' εὐλαβείας δὲ προσείσθαι τῷ κάμνοντι κινδυνεύοντι, ἵνα μὴ καὶ πρόφασιν κατηγορίας δοίης τοῖς ἐγκαλεῖν προχείροις ἀφυλάκτως τὴν νόσον ἐξεργόμενος.

6. Ὅποταν γὰρ τοι τοῦ δεινοῦ προκόψαντος καὶ τὰ

35 παρυφιστάμενα χείρω φαίνηται, καθὼς μετ' οὐ πολὺ ῥηθήσεται, ἐν οἷς ἂν φῶμεν περὶ προγνώσεως παρυφιστά-

μένων, ἔτι μᾶλλον ἀσφαλεστέραν ἐπιθήσεις τῷ λόγῳ πρόρ-
ρησιν διὰ πασῶν τῶν πέψεων τὴν διαμαρτίαν συνιείς
τῆς φύσεως.

Κεφ. θ'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν χλωρῶν οὔρων προγνώσεως.

1. Ἄ γε μὴν ὁ λόγος οἶδε χλωρὰ χρώματα, οὐκ οἶδα
εἰ ἐπὶ φαυλότητι τὰ ἐλαιώδη ὑπερέβαλλε καὶ ἀμφοτέρων
ἀντιφιλοτιμουμένων, ὅποιον ἂν ἐτοιμότερον ἀνέλη τὸν
κάμνοντα. 2. Ὅπόσον μὲν οὖν ἡ χολὴ τοὺς ἄλλους ὑπερ-
βάλλουσα χυμοὺς ἐπεκράτησε, δείκνυσι μὲν καὶ ἀπὸ τῶν
χρωμάτων τῶν οὔρων· εἰδείης δ' ἂν καὶ προσείτης μαθῶν 10
τὰ συμπτώματα. 3. Παρακοπαὶ μὲν γὰρ συνεχεῖς καὶ
διαλείπουσαι καταλαμβάνουσι τοὺς κάμνοντας, ἐμετοὶ τε
καὶ διαχωρήσεις ἐνίοτε χολῶν ἀκράτων, ἰωδῶν τε καὶ συγκε-
καυμένων δίψαι τε συνεχεῖς καὶ καῦσοι, γλώσσαι τε κεκαυ-
μένοι καὶ ἐπυρόμενα ἐνίοτε ὑποχόνδρια. 4. Ταῦτα καὶ τὰ 15
τοιαῦτα τῶν χλωρῶν συμπτώματα πέφυκεν, ἀλλ' ἂν μὲν
ἐρρωμένη ἡ δύναμις ἦ, ὑποχαλᾶται δὲ καὶ μεταβάλληται
ἐπὶ τὸ προσηγὲς τὰ χύματα, ἐλπίς μὲν σεσῶσθαι τὸν ἄν-
θρωπον καὶ θαρρεῖν δεόν· μηδενὸς δὲ τῶν ῥηθέντων ὄν-
των, εἰ ἐπιμείνῃ τὰ τοιαῦτα οὔρα, δεός οὐκ ὀλίγον, μὴ 20
πως τῷ ἀπὸ ξηρότητός τε καὶ καύσεως σπασμῶ περιπεπτω-
κίτι τῷ κάμνοντι ὕπνος τις ἀνέγερτος αὐτὸν διαδέξῃται.
5. Καὶ δεῖ γοῦν οὕτω πως ταῖς καθ' ἐκάστην μεταβολαῖς
πέψασί τε καὶ ἀπεψίασι τὰς προρρήσεις ἐπάγειν ἀκριβῶς
στοχαζόμενων. 25

Κεφ. ι'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν φαιῶν καὶ πελιδνῶν καὶ μελάνων οὔρων
προγνώσεως.

1. Φαῖα ἐπὶ τούτοις καὶ πελιδνά καὶ μέλανα χρώματα
τῷ μελαγχολικῷ μὲν ἐπὶ τὸ πλείστον χυμῷ χρωανύμενα,
οὐχ ἦντον δὲ καὶ δι' ἑτέρας αἰτίας τοιαῦτα φαινόμενα κα- 30
θὼς ἂν τοῖς περὶ διαγνώσεως οὔρων λέλεκται. 2. Νῦν
δ' ἐπιθῶμεν τῷ λόγῳ, ὅσον μὲν εἰς πρόγνωσιν ἀσφαλές,
λέλειπται δ' ἐν τοῖς περὶ διαγνώσεως οὔρων λόγοις. 3. Ὅσα
τοῖνον ἐπιφαίνεται τοιαῦτα οὔρα, ἦτοι λευκῶν ἢ παραπλη-

σίων ἐτέρων προηγησαμένων χρωμάτων, καὶ μάλιστα ἤτοι
 μελαγχολίας προηγησαμένης ἢ τεταρταίου πυρετοῦ, καὶ
 πρὸς τοῦτοις σπληνὸς ἐξωθηκὸς καὶ τοιούτου χυμοῦ
 ὑπόπλευ, λύσειν ἀποκενοίμενα τοιαῦτα οὖρα τῶν ἤδη ἔχ-
 5 θέντων μαρτυροῦσι παθῶν, ὥστε δεῖ καὶ πεπεισμένως
 προλέγειν. 4. Εἰ γὰρ ταῦτα ἐπὶ μελαγχολικῷ χυμῷ παρ-
 οξύνεσθαι εἶωθε, πάντως ἂν διαλυθῆι τοῦ παροξύνον-
 τος ἐκκενωθέντος χυμοῦ, ὥστε καὶ κατὰ βραχὺ προϊόντα
 πρὸς τὸ κατὰ φύσιν μετασταίη ἂν. 5. Ἐπὶ γὰρ μὴν τῶν
 10 χλωρῶν καὶ πελιδνῶν προηγησαμένων, εἰ μέλανα φανείη,
 ἀπαγορεύειν μὲν ἤδη χρῶν τὴν θεραπείαν, εἰς ἄκρον τῆς
 φαυλότητος ἐληλακτότων τῶν παθῶν. 6. Εἰ τὸ μὲν ἐπι-
 τεταμένης πέφυκε θερμότητος, ἐκεῖνο δὲ τῆς ἀντιροόπου
 ψυχρότητος — αἱ γὰρ εἰς ἄκρον ἰοῦσαι ποιότητες λύειν
 15 εἰώθασιν τὴν τοῦ σώματος συνέχειαν, μὴ στεγούσης τὴν
 ἀμετρίαν τῆς φυσικῆς δυνάμεως, ἔπειτα καὶ ἄλλως ἐν
 πυρετοῖς μετρίοις οὔσι καὶ τῆς δυνάμεως ἐρρωμένης —
 τάχ' ἂν ὀφθέντα ἐν μὴ κρίσιμοις ἡμέραις ἀπειλήσουσι μὲν
 θάνατον, οὐκ ἰσχύσουσι δὲ δυοῖν ἀγαθῶν ἐνὶ μαχομένῳ
 20 φάτῳ σημείῳ, ὀξείως δὲ τοῦ πυρετοῦ τυγχάνοντος, προσ-
 δεκτικῆς ὁ θάνατος καὶ μάλιστα εἰ κρίσιμος ἢ μαρτυρή-
 σασα πέφυκεν. 7. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν κρίσιμων ἐν ἄλλοις
 εἴρηται τῷ σοφῷ Γαλήνῳ. 8. Ἐξέστω δὲ καὶ ἡμῖν ὡδέ
 πῶς προϊόντος φάναι τοῦ λόγου, ὅσον ἂν ἀνήκειν δόξῃ τῆ
 25 περὶ οὔρων πραγματεία. 9. Τοῖς γὰρ μαθεῖν σπουδάξου-
 σιν, ἀσφαλέστερον ἢ Γαλήνῳ γραφεῖσα πραγματεία συνοί-
 σαι, τῆς κατὰ τὴν σύστασιν προγνώσεως, ἡμῖν δ', ἐπεὶ περὶ
 τῶν ἐν χρώμασι τεθεωρημένων προγνώσεων εἴρηται, δι-
 καιον ἂν εἴη ἐνταῦθα μὲν τὸν περὶ τούτου καταπαύειν
 30 λόγον, ἐξῆς δὲ τοῦ περὶ τῶν συστάσεων ἄσασθαι, καθὼς
 κὰν τοῖς ἄλλοις ἔφαμεν λόγοις, εἴθ' οὕτως καὶ περὶ τῶν
 παρρημισταμένων καὶ τῶν ἐν τούτοις τεθεωρημένων.

Κεφ. ια'. Περὶ τῆς κατὰ τὴν οὐράσιον προγνώσεως ὅτι καθ' ὅσον ἂν
χρωσθεῖν τὰ οὔρα ἀφαιρεῖται τῆς ἐρούσης λεπτότητος τὸ πλεον τῆ
φαινομένης.

1. Τῶν τοίνυν ἐν τοῖς οὔροις τεθεωρημένων συστά-
σεων, πολλῶν μὲν οὐσῶν καὶ διαφορῶν, τῶν πλείονων δὲ 5
ὡς παραμέσων ἀπορησασῶν οἰκείων ὀνομάτων, ἀκριβέστε-
ρον δὲ περὶ τούτων ἐν τοῖς περὶ διαφορᾶς οὔρων διορι-
σαμένων τῷ λόγῳ, νῦν ἂν εἴη προσῆκον καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς
ἐπιθεῖναι προγνώσεις, οὐχ ἦττον τῶν ῥηθέντων λυσιτε-
λοῦσας τῇ περὶ οὔρων θεωρίᾳ. 2. Ὅσαι μὲν οὖν τῶν 10
ουσιᾶσεων παραπετήγασι τῇ συμμετρῷ, ῥαδίως τ' ἂν ἴσως
λύονται πρὸς τὸ σύμμετρον χωροῦσαι καὶ πως ἐτι τὴν
δύναμιν ἐρρωσθαι σημαίνουσι τῷ λόγῳ τούτῳ. 3. Καθ'
ὅσον δ' ἂν ἀποσταίεν πρὸς ἀμετρίαν τὸ σύμμετρον ἐκκλί-
νουσαι, τὴν δύναμιν πολλῷ καταβεβλήσθαι σημαίνουσι 15
καὶ τὴν ἐν τῷ σώματι τῶν χυμῶν οὐσίαν διηλλάχθαι τοῦ
κατὰ φύσιν, κατὰ τε ποσότητα καὶ ποιότητα· ἀλλ' ἐναρ-
κτίον ὡδε τοῦ λόγου καὶ καθ' ἕκαστα περὶ τῶν φαινομέ-
νων διασαφητέον συστάσεων. 4. Αἱ τοίνυν λεπταὶ συστά-
σεις φαινόμεναι, δι' ἃς μὲν αἰτίας καὶ ὅ,τι βούλονται, ἐν 20
τοῖς προρρηθεῖσιν εἴρηται λόγοις. νῦν δὲ προσαποδοθήσε-
ται τῷ λόγῳ καὶ τὰ λείποντα. 5. Αἱ μὲν ἐπὶ τὸ αὐτὸ
χρονίσασαι συστάσεις λεπταὶ τὰ τῶν κατεχόντων παθῶν
συμπτώματα μένειν τε καὶ ἐπιτείνεσθαι ἴσως σημαίνου-
σιν, ὡς μήπω διανισταμένης τῆς φύσεως πρὸς τὴν τῶν 25
λυπούντων ἀμύνην. 6. Εἰκότως γὰρ ἂν καὶ ἐπιτείνοντο,
τοῦ μὲν κατεχόντος προσισταμένου πάθους, τῆς δὲ φυσι-
κῆς κατὰ βραχὺ δυνάμεως ἀπαγορευούσης. 7. Ταῖς μὲν
γὰρ ἀρχαῖς καὶ μάλιστα εὐτόμως ἀντίσχοῦσα αὕτη φαίνε-
ται. 8. Ἄν δὲ γε τὰ ἀντίσχοντα μείζω τῆς κατ' αὐτὴν 30
δυνάμεως ἦ, βραχὺ τι ὅσον εἰκὸς διαναστᾶσα τοῦ λοιποῦ
ἀπαγορεύει τὴν ἦτταν ἀπειληφῦτα, ὥστε καὶ χεῖρω προσ-
αποδοθεῖν ἂν διὰ τοῦτο τοῖς λεπτοῖς οὔροις χρώματα καὶ
διαφανέστερα γένοιεν ἂν αἱ ἀπειψίαι. 9. Ἐντεῦθεν οὖν
στοχαζόμενος φαίης ἂν ἦτοι πλείονος ἐπιδηήσασθαι χρό- 35
νου τὴν φύσιν εἰς ὑγίειαν, εἴπει ἐτι τὰ τῆς δυνάμεως ἐρ-
ρωται, ἢ ταύτης ἀπέπουσης, τῷ μὴ τοσοῦτῳ χρόνῳ τὴν

μάχην ἐξικνεῖσθαι φέρειν, ζημίαν ὑπενεγκεῖν τὸν κάμνοντα
 τῆς ζωῆς. 10. Ἄν μόντοι αἱ ἄμετροι λεπτότητες ὑποχα-
 λῶσιν ὑπενδιδούσαι, τὰ τε φαῦλα τῶν συμπτωμάτων ὑπο-
 μεινοῖντ' ἂν καὶ ἡ δύναμις ὡσπερ ἀναρρωνυμένη τὰς πέ-
 5 φεις ἐπιθήσει προβαίνουσα, ὥστε καὶ τὴν σωτηρίαν ἐν-
 τεῦθεν συνιέντα προσήκον ἐξαγγέλλειν τοῖς κάμνουσιν.
 11. Οὐ δεῖ δὲ λανθάνειν ὡς ὑφαίρεται τι τῆ φαντασίᾳ
 τῆς λεπτότητος, τὰ ταῖς λεπταῖς συστάσεσιν ἐπιμιγνύμενα
 χρώματα, ὡσπερ δῆτα τὸ πολὺ τοῦ χρώματος ἀφαίρεται
 10 τὸ πάχος. 12. Δίκαιον δ' ἂν εἴη ἐνταῦθα περὶ τούτων
 φάναι, καὶ τι καὶ ταύτης λυσιτελοῦσης τῆς θεωρίας, ὥστε
 ἐντεῦθεν ὡς εἰκὸς τὸν περὶ τούτου λόγον σκεπτέον.
 13. Ἀφαιροῦνται τοίνυν τῶν λεπτῶν συστάσεων τὰ χύ-
 ματα τῆ φαντασίᾳ, καθ' ὅσον ἂν τὰ χρώματα τοῦ λευκοῦ
 15 διαπίπτῃ τρόπῳ τοιῷδε. 14. Ἐπειδὴ τοῦτο λέλειπται
 λεπτόν ἐν οὖροις, ὅπερ ἂν ἦ διαφανέστατον, τὰ δὲ λευκὰ
 τῶν χρωμάτων μᾶλλον ἐν αὐτοῖς τῶν ἄλλων τὸ διαφανές
 ἐκληρώσαντο τῷ μεταλαχεῖν τῆς ἀερώδους μᾶλλον οὐσίας,
 εἰκότως ἂν ἀμφοτέρων συνιόντων ἐν διαφανεστάτῳ σώ-
 20 ματι τῆ ἀμίδι, ῥαδίως ἢ ὄψις πάντα διαπερώη, μηδεὶς
 ἦντον διαφανοῦς ἀντίστοιχτος σώματος. 15. Ἐπεὶ γὰρ ἡ
 ὄψις τότε δὴ ἐντελεχεία ὄψις ἐστίν, ὅποταν ἀπεραιοθεῖη
 ἐπὶ συνεστηκότος σώματος — ἐν γὰρ τοῖς λεπτοῖς καὶ
 ἀερώδεσιν οὐκ ἂν ἀπεραιοθεῖη διαδήλως οὔσι λεπτοῖς τε
 25 καὶ διαφανέσιν, εἰκότως ἂν κἀνταῦθα τῷ τῆς ἀναλογίας
 λόγῳ μᾶλλον τὰ μετὰ λευκοῦ διαπεράσῃ χρώματα λεπτά,
 ἢ τὰ μεθ' ἑτέρου χρώματος ὡσπερ ἐνδιατριβούσης μᾶλλον
 τῆς ὄψεως τῷ ἦντον διαφανεῖ καὶ μὴ ῥαδίως διαπεραιου-
 μένης, ὡσπερ ἐπὶ τῶν λευκῶν, ὥστ' ἐντεῦθεν συνάγεσθαι,
 30 ἦντον ἐκείνων ταῦτα λεπτὰ τυγχάνειν τῆ ἐπὶ πλείονι
 χρόνῳ περὶ τὰ χρώματα διατριβῆ τῆς ὄψεως. 16. Τοσοῦτον
 μόντοι ἀλλήλων τὰ χρώματα διενήνοχεν εἰς τὴν τοῦ ὄντος
 λεπτοῦ κατὰ φαντασίαν ἀφαιρέσιν, ὅσον ἢ τοῦ λευκοῦ
 διαπέπτωκε χρώματος, καὶ δῆλον ἂν εἴη ἀπὸ τῶν λεπτῶν
 35 μὲν τῆ συστάσει, μελάνων δὲ τῷ χρώματι, μὴ ῥαδίως
 οὔτως διαφαινομένων ἐν ταῖς ἀμίσι. 17. Ἐπεὶ γὰρ ταῦτα
 μικροῦ δεῖν πάσης νομιζομένης ἡμοίωσσε διαφανείας τῆ

πρὸς τὰ λευκὰ ἐπιτεταμένως ὄντα διαφανεῖ ἀντιθέσει· τῷ
 γεωδεδωτέρως μᾶλλον κεκοινωνηκέναι φύσεως, εἰκότως καὶ
 τῆς ἐπ' ἐκεῖνα διαπέπτωκε διαφανείας κατὰ τὸ μέτρον
 ἀναλόγως τῆς ἀποστάσεως. 18. Ἐπὶ γε μὴν τῶν ἀφαι-
 ρούντων τῷ πάχει τὰ χρώματα τοιοῦτος ἂν ὁ λόγος ἀπο-
 δοθεῖ.

Κεφ. ββ. Ὅτι καθόσον ἂν παχυνθῆναι τὰ οὖρα ἀφαιρεῖται τοῦ ἐνότος
 πρὶν ἢ παχυνθῆναι χρώματος.

1. Ἐπειδὴ τὰ τῆς αὐτῆς οὐσίας τυγχάνοντα σώματα
 διαφανῆ καθόσον ἂν ἦν λεπτότητος, διαφανέστερα γίνε-
 10 ται (τὰ γὰρ μᾶλλον διαφανῆ καθαρώτερον καὶ τὰ οἰκεία
 δεικνύσι χρώματα, ῥαδίως μὲν τῆς ὄψεως περαιομένης
 τὰ λεπτότερα, ῥαδίως δὲ καὶ ἀντιλαμβανομένης τῶν ἐν
 αὐτῇ χρωμάτων), εἰκότως ἂν ἀφαιρεῖτο ὡς τὰ χρώματα
 τῷ τε ἐπιγεγεννημένῳ πάχει, καὶ τῷ τὴν ὄψιν ταῖς ἐπιφα-
 15 νείαις ἀναπαυομένην μὴ περαιοῦσθαι. 2. Ἐπειτα καὶ τῆς
 λιότητος πολλῷ διενεγκούσης τῆς τραχύτητος, εἰς τὴν τῆς
 ὄψεως ἀντίληψιν, τὰ δὲ πάχια τοῖς τραχυνομένοις ἐφίκει
 μᾶλλον σώμασιν. 3. Εἰκότως ἂν ἀφέληται τούτων τὸ πά-
 20 χος τὸ πολὺ τοῦ χρώματος, ὥσπερ δῆτα καὶ φρίσσουσα
 θάλασσα, τῷ τῆς τραχύτητος λόγῳ τοῦ καθεστηκότος
 ἀφήρηται χρώματος, καὶ τῶν διαφάνειαν δὲ τίνα κεκρη-
 μένων λίθων ἔστιν ὁσημέραι μαθεῖν τοῦτο. 4. Τῶν γὰρ
 25 λείων δηλονότι γεγονότων τῇ τέχνῃ, τὰ χρώματα ἐπιδηλό-
 τερα φαίνεται τῶν ἔτι τραχέων μενόντων. 5. Ἄλλ' ὁ μὲν
 περὶ τούτων λόγος τὰ νῦν ἀφείσθω ἀρκούντως, οἶμαι,
 ἔφηθεις. ἔξῃς δὲ περὶ τῶν ἐπὶ ταῖς παχείαις νομιζομένων
 συστάσεσι ῥητέον. περὶ γὰρ τῶν λεπτῶν ἱκανῶς εἴρηται.
 6. Τὰ τοίνυν παχέα τῶν οὖρων, εἰ μὲν ἐπὶ πυρετῶν
 30 λεπτῶν τε καὶ διαφανῶν ἠγῆσαμένων οὖρων ὀφθεῖν προ-
 ἴκναι τοῦ νοσήματος, ἀποδέχεσθαι χρὴ καὶ προλέγειν
 ὅσον οὕτω τὴν ἄνεσιν ἐσομένην. 7. Ἐπιφαίνεται γὰρ
 ἐνταῦθα τὴν φύσιν ἤδη τῆς ὕλης κατακρατεῖν, καὶ ταύτην
 35 πειραῶσθαι πέττειν, ὥστε καὶ διαχωρήσεις γαστρὸς ὡς γέ-
 νοιεν ἂν ὑποβιαζομένης ἤδη καὶ πετιτομένης τῆς ὕλης.
 8. Τσοῦτόφ' ἂν ἀμείνω τε καὶ ἀσφαλέστερα εἶη, ὅσον

καὶ προῖαίτερον ἦτοι τὸ πλέον ὑφίστησι τοῦ πάχους καὶ
τὸ πᾶν μείζονος δηλαδὴ τῆς διακρίσεως γινομένης, ἐντε-
θεν δ' ἂν εἰκότως κατὰ βραχὺ τοῦ πάχους ἀφαιρουμένου,
ἄτε πετιομένης τε καὶ μειουμένης τῆς λυπούσης ὕλης.
9. Τὰ τε προσόντα συμπτώματα διαλύονται ἂν τῶν φυ-
σικῶν ἐκκρίσεων ἐπὶ ταῖς πέψεσιν ἠΰξημένων, καὶ τὰ οὖρα
πρὸς τὸ οἰκτεῖον ἂν χωροῖη χρώμα. 10. Εἰ δ' ἅμα τῇ
προσβολῇ τοῦ πυρετοῦ παχέα φαίνεται, καὶ μῆτε προϊόν-
τος καθίσταται μῆτε καθιστάμενα λεπτύνονται, αἰεὶ δ' ἦτοι
10 τῷ πάχει ἐπιδιδούσι ταῦτα ἢ καὶ μὴ ἐπιδιδούντα οὔτε
λεπτύνεται οὔτε ἐπὶ τὰ κρείττω τῶν χρωμάτων μετα-
βάλλεται, μανθάνειν μὲν ἔξεστιν ὧδε τὴν τῆς δυνά-
μεως ἀτονίαν, τὸ πλῆθος δ' οὐκ ὀλίγον καταστοχάζεσθαι
τῶν χυμῶν, ὥστε καὶ δέος οὐχὲ βραχὺ, μὴ ἀπειποῦσαν
15 ἤδη τὴν φύσιν τῶν αὐτῆς πάμπαν ἐνεργειῶν λαθέσθαι,
οὐ τι ἂν εἴη χειρὸν σώματι τῇ ταύτης ἐνεργεῖα συνιστα-
μένῳ, οἷόν τι κάπῃ τινος οὐ πάνυ πρῶην ἐώρακα μειρα-
κίου. 11. Εὖ μὲν γὰρ οὗτος εἶχεν ῥώμης τε καὶ μεγέ-
θους σώματος, πλείοσι δὲ καὶ διαφοροῖς χρώμενος βρωμα-
20 σιν ἀδιατήτως. 12. Τῶν ἀδδηφάγων καὶ γὰρ ἦν ὁ μεί-
ραξ, συνεχῶς ἠλίσκετο πυρετοῖς καὶ γαστρορροαῖς ἐπὶ
τούτοις περιπίπτων, ἀπηλλάττετο τοῦ δεινοῦ. 13. Ἄλλὰ
ποτε περπεσῶν πυρετῶ ὑπὲρ ἐξαισίας ἀναφθέντι σήψεως
ἐμὲ τε μετεκαλεῖτο καὶ τὴν θεραπείαν ἐπίστευε. 14. Τρίτη
25 μὲν οὖν ἦν ἐκείνη, καθ' ἣν ἐγὼ μετακληθεὶς εἰσῆκειν καὶ
ὁ κάμνων οὐ μετρίως εἶχε. 15. Σφυγμοῦ οὖν ἠψάμην
καὶ οὐκ ὀλίγον πυρετὸν διέγων ἐπὶ τῇ σήψει τῶν χυμῶν
γεγεννημένον. 16. Ἐπὶ τούτοις ἀμίδα ζωρακῶς πολὺ μὲν
τὸ πάχος ἔχουσαν καὶ ὅσον μὴ οἷον τε πλέον ὑπολαβεῖν,
30 καὶ τὸ χρῶμα ποικιλὸν τε καὶ ἀλλόκοτον. 17. Οὔτε γὰρ
ἀκριβῶς ἐδόκει λευκόν, οὔτε κερρόν, οὔτε μέλαν, οὔτε πυρ-
ρόν, τῶν πάντων τούτων καὶ τοι γε τῶν χρωμάτων ὧδε
διαφαινομένων, οὔτε ἀκριβῶς διακεκριμένων τε καὶ ὠρισμέ-
νων ἰδίῳις τόποις, οὔτ' αὖ ἀνακεκραμένων πάνυ, ἀλλὰ
35 μέσως πως κειμένων. 18. Τὸ οὖν ἀλλόκοτον τοῦ εἶδους,
τοῦ τοιούτου οὔρου πάνυ τε ἰδῶν, ἐθαύμασα καὶ πολλήν
τὴν τῶν χυμῶν διαφορὰν ἕποναι ἐπήει μοι, ἢ τὰ γε

ἀληθέστερον ἀναστοιχείωσιν τινα τῶν χυμῶν εἶπέ τις ἰδῶν
 τὰ οὖρα γεγενῆσθαι. 19. Τὰ γε μὴν ἐπὶ τούτοις γαστροῦς
 ὑποχωρήσεις ἄμετροί τε καὶ βαρέως ὄζουσαι ἦσαν, τὴν
 ἐπὶ τὰ κάτω ῥοπήν τῶν διεφθαρῶτων εἰληφότων χυμῶν.
 20. Καὶ τις δ' ἔκλυσις τούτῳ τοῦ παντός καθίετο σώμα-
 τος τῇ τε τοῦ πυρετοῦ σφοδρότητι καὶ τῇ τῶν κενονμέ-
 νων πλησμιότητι καταβεβλημένης τῆς δυνάμεως. 21. Ἄκρα-
 τοι γὰρ καὶ οἶον ὑδατώδεις τούτῳ χολαὶ προΐεσαν, πλήθει
 τε καὶ συνεχέσιν ἐξαναστάσεσιν ὑπερβάλλουσαι τὸ σύμ-
 μετρον, καὶ ταύτην μὲν οὕτω πονήρως εἶχεν. 22. Ἡ δὲ 10
 ἐπιούσα καὶ τὴν τῶν οὔρων ἔσχεν ἀπόκρισιν τῷ τε τὴν
 πᾶσαν ὀσμὴν τῆς ὕλης ἐπὶ τὴν γαστέρα χωρῆσαι καὶ τῷ
 τῇ τοῦ πυρετοῦ δριμύτητι διεξηράνθαι τὸν περὶ τὸν τρά-
 χηλον τῆς κύστεως τὰ οὖρα ἀορὶ συνέχοντα φέρεσθαι νῦν.
 23. Ἐπὶ τοσοῦτῳ δὲ ἡ καθεκτικὴ τούτῳ παρείτο δύναμις 15
 τῇ ἀξιολόγῳ τῆς ὕλης ἐπὶ τὰ κάτω ῥοπή, ὡς νενεκρῶσθαι
 ἤδη ταύτην, αἵματος δὲ τεμμάχια ἤδη νενεκρωθέντος διὰ
 τε τοῦ μυκτῆρος πέμπεσθαι καὶ διὰ τοῦ φάρυγγος ἐξο-
 θεῖσθαι, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἰδῶν τις τῶν ἐκείσε θαμιζόντων
 ἰατρῶν φλέβα ἔτεμεν μηδὲν ὄν προσῆκον, οἰηθεὶς τῷ 20
 πλήθει διωγλῆσθαι τοῦ αἵματος. 24. Ἐπεὶ δὲ ἤδη τε-
 τάρη μὲν ἦν, ἀφ' ἧς τὰ οὖρα ἐπέσχετο, ἡ δὲ κύστις ἐξέ-
 δηκε, πλείονος ἀθροισθέντος οὔρου καὶ μὴ χώραν εἰς ἐξο-
 δον ἔχοντος, ἔκρη τε ἤδη ἦν καὶ σπασμὸς ἐξαίσιος ἐντεῦθεν
 εἶχε τὸν κάμνοντα, καὶ οὕτω ῥαδίως καταβληθείσης τῆς 25
 λεπιομένης δυνάμεως, συναπῆει τῷ συμπτώματι ὁ ἄν-
 θρωπος. 25. Καὶ τοῦτο μὲν εἴρηται μὴ πάνυ δέον ὄν
 τοῦ παχέος οὔρου τὸν λόγον ἐφελκυσσάμενου. 26. Ἐπεὶ
 δὲ τινος εἰκὸς ποθεῖν εἰδέναι καὶ τοιαύτην ἱστορίαν ἐτέ-
 ραν, καὶ ταῦτα προσεπιθήσω τῷ λόγῳ διὰ παραπλήσια 30
 ῥηθησόμενα οὖρα. 27. Τοῦ γὰρ τοι σκοποῦ μὴ ἐκβεβλη-
 μένῳ καὶ ταῦτ' εἰ λέγοιτο, μετρίως ἂν ἴσως λυποίη τὸν
 περὶ τὰ τοιαῦτα σπονδαῖον. 28. Ἡκέ τις ἀγρόθεν εἰς
 ἡμᾶς ἀμίδα φέρων οὔρα πάνυ παχέα ἔχουσαν καὶ ποι-
 κίλα καὶ μικροῦ οἶα τὰ τοῦ ῥηθέντος πρὸ βραχέος. 29. Ἐλέ- 35
 λειπτο μίντοι τοῦ συναναφαινομένου κίνοις πυρροῦ χρω-
 ματος καὶ εἰ δεῖ παραδειγματίσαι τὸν λόγον νέφεσιν ἐφ-

κεσαν, ἃ μήτε πάμπαν ἀπεστραμμένον τοῦ ἡλίου μήτε
καταφωτιζομένου, πυκνά δὲ καθ' αὐτὰ πεφυκότα καὶ τῆ
χροιά ἀνώμαλα φαίνεται. 30. Οὗτος δ' αὖ ὁ τὴν ἀμίδα
ἔχων ὑδάλεος ἦν καὶ ἐξωθηκώς, ἔφασκε δὲ προνενοσημέναι
5 νόσον οὐ μετρίαν, ἀφ' ἧσπερ ἀνακληθεὶς εἰς τοῦτο τοῦ
πάθους γέγονεν. 31. Ἔδοξε οὖν ἡμῖν ἐπὶ ἀρρώστῳ ἔτι
τῆ πεπτικῆ δυνάμει ἐκδεδιτηθῆσαι τὸν ἄνθρωπον, ὥστ'
ἐντεῦθεν εἰς ἐκεῖνο τοῦ πάθους περιπεσεῖν πολλῆς ὁμο-
χυμίας συναθροισθείσης τῷ σώματι. 32. Καὶ δὴ τότε
10 μὲν ἢ κεκοῖσθαι ἐχρῆν διαίτη πυθόμενος ἄγχοτο. οὐκ οἶδα
δὲ τοῦ λοιποῦ ὅτι καὶ γέγονεν, εἰ μὴ καὶ αὐθις ἐπανιόντι.
33. Σύ γε μὴν ὁ περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδαῖος οὕτω πάνυ
φασίλα συνιών τὰ σφόδρα παχέα οὖρα καὶ τὰς ἐπὶ τούτοις
ὡς εἰκὸς ἐπιτίθει προσηρήσεις εἰς τε τὴν φυσικὴν ἀφορῶν
15 δύναμιν καὶ εἰς τὴν τῶν συστάσεών τε καὶ χρωμάτων
μεταβολὴν. 34. Κα τὰ μὲν ἦτοι λεπτυνόμενα καὶ χρώ-
ματα ἀμείνω δεχόμενα ἀποδέχεσθαι τε καὶ τὴν τῶν λυ-
πούντων ἄνεσιν ὡς ὑφιζομένην ἀποδέχεσθαι, τὰ δ' αὖ ἐπὶ
τὰναντία χωροῦντα μέμφεσθαι τε καὶ ἀποστρέφεσθαι,
20 πολλὴν μὲν τῆς δυνάμεως ἀτονίαν κατηγοροῦντα, πολλὴν
δ' αὖ τὴν τῆς κακοχυμίας πληθῶραν. 35. Ἄλλ' ὁ μὲν
περὶ συστάσεως λόγος ὡδὲ πη κείσθω ἱκανῶς, ὡς οἶμαι,
ῥηθεῖς, εἴ γε τοῖς συνετοῖς καὶ τὰ μέτρια λόγῳ μόνον
ἀληθείας ἐχόμενα πολλὰς ὀρέγει τὰς ἀφορμὰς εἰς τὴν τῶν
25 νοσημάτων πρόγνωσιν. 36. Ἐνταῦθα δὲ προσήκον ἂν
εἶη καὶ περὶ παρυφισταμένων φάναι οὕτω τῆς συνθήκης
ἀπαιτούσης τοῦ λόγου.

Κι φ. γ'. Περὶ τῆς ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν τόπων τῶν παρυφισταμένων
προγνώσεως.

30 1. Ὅτι μὲν οὖν τὰ παρυφισταμένα λευκά τε ὄντα καὶ
λεῖα καὶ ὁμαλὰ παρ' ἅπαντα τὸν χρόνον ἀσφάλειάν τε καὶ
ὑγίαν σημαίνει, ὁ Ἰπποκράτης προλαβὼν ἔφη καὶ ἡ πείρα
πρὸς τῷ λόγῳ διδάσκει. 2. Καθ' ὅτι δ' ἂν λείποιτο ταῦτα
35 τούτων καὶ ἡ ἀκριβὴς ὑγίεια λείπεται κατὰ τὸ μέτρον δη-
μένον. 3. Καὶ δὴ τὰλλα μὲν ἔχοντος τοῦ παρυφισταμένου

κατὰ φύσιν τε καὶ κόσμον, ἐκλελοιπότες δὲ τὸν οἰκτεῖον
τόπον, καθόσον ἂν ἀποσταίῃ τοῦτο τοῦ τῆς ἀμίδος πνεύ-
μέως ἐπὶ τὰ μετέωρα, πλείω μὲν τὴν τοῦ κουφίζοντος
πνεύματος κατηγορεῖ οὐσίαν, ἐκείνους δὲ τῶν τόπων τοῦ
σώματος μὴ καλῶς διακείσθαι, καθ' οὓς ἂν τύχῃ ἐμφερό-
5 μενα τὰ παρυφιστάμενα. 4. Καὶ χρονίζοντα μὲν ἐπὶ τοῦ
αὐτοῦ, μείζονς καὶ τὰς βλάβας σημαίνει μετ' ἀρρωστίας
τῆς δυνάμεως, κατὰ βραχὺ δὲ καθιστάμενα μετριώτερα
τούτων πέφυκε. 5. Τοιοῦτον δὲ τι καὶ αὐτός ποτε μέμνημαι
ἰδὼν ἐπὶ τινος γυναικός, ἢ παρὰ τινος Σύρον πιούσα φάρ-
10 μακον καθαίρον, ἐπεὶ δριμύτερόν πως ἐκείνο ὃν ἐτύγχανε,
πρὸς βραχὺ μὲν ἐκάθηρε τὰ προσήκοντα, τῇ δὲ δριμύτητι
προῖόν καὶ τῶν ἐντέρων καθήψατο. 6. Αἱματώδη οὖν ἐπὶ
τούτοις ἐφέρετο καὶ ὀδύνη ἐν τῇ ἄνω γαστρὶ καὶ τοῖς ἐν-
τέροις παρείποντο. 7. Τοῦτο ἑωρακῶς ὃ τε ἰατρός καὶ οἱ 15
περὶ τὴν κάμνουσαν ἀνθρώποι ἰστιάων τε ἐπεχείρησαν τὰ
αἱματώδη ἐκεῖνα καὶ τοῖς ἐπέχουσι πάνν πολὺ κατεχρή-
σαντο. 8. Ἄλλ' αὐτῇ μὲν οὕτω καταστάσα τότε μὲν ἔδοξε
ἐγῆς τυγγάνειν. οὐ πολλαὶ δ' ἡμέραι καὶ περὶ τὰ ὑποχόν-
δρια βάρους τε καὶ ἀλγηδόνας ἤσθετο, ἀποσιταί ἐπὶ τού-
20 τοῖς μέτριοι καὶ δίψαι ἦσαν. 9. Οὖρα ταύτῃ ὅτε μὲν
θερμὰ καὶ παχία καὶ τῷ ἐκτὸς πυρὶ διαλεπτινόμενα, τὰ
παρυφιστάμενα δὲ τὸν μέσον εἶχεν ἀπολαβόντα τόπον
τοῦ χύματος, ἐνίοτε δ' αὖ καὶ μὴ παχνομένων καὶ αὐθις
ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τὰ παρυφιστάμενα ἠόρηται τόπου. 10. Ἐγὼ 25
μὲν οὖν ταῦθ' ὄρων ἐστοχαζόμεν ἀπὸ γε τοῦ δοθέντος
ἐναγχοῦ φαρμάκου ταύτῃ οὐ μετρίαν ὕλην ἀποσπασθεῖσαν
τῶν βαρυτέρων τοῦ σώματος ἐκεῖ που ἐναπολελειφθαι τῶν
στυφόντων καταχρήσει φαρμάκων, προσεμφράξαι δὲ καὶ
τὰς προφὰς ψόμην μετὰ στυφόντων οὕτω προσαγομένων 30
εἰδῶν- καὶ μὴ κλύσματά τε καὶ βαλάνους ἐνίμαι δεῖν
φάσκων ἐμαντιόν τε ἐώρων ἀκριβῶς ἐστοχασμένον καὶ τὴν
κάμνουσαν ἀνίσταί τε τῶν ἀλγειῶν ἐποιοῦν. 11. Οὐ
μέντοι ταῦτα οἶά τε ἦσαν καὶ τοῦ παντελοῦς ἀπαλλάξαι
35 πάθος τὴν ἀνθρωπον, καὶ μείζονος οὖν ἢ κατὰ κλύσμα
δεῖσθαι ταύτην καθάρσεως οὐτ' ἐπειδὴν δέος οὐκ ὀλίγον
ἔχουσαν διὰ τὰ πρῶτά οἱ συμβᾶντα, οὔτε ἀπαγορεύουσαν.

εἰρων πάνυ παιδευομένην ταῖς μετριωτέραις κενώσεσι, καὶ
 ἐμοὶ μὲν οὐχ ὑπέβηε τότε ὑποθεμένῳ τῷ ῥηθέντι δέει,
 συνεχομένη. 12. Ἐπεὶ δὲ μετ' οὐ πολὺν τινα τὸν χρόνον
 ἐπὶ τὰ χεῖρω φερομένη τῶν ἀξιολογωτέρων τινὰ τῇ τέχνῃ
 5 μετεκαλεῖτο ἄνθρωπον, κἀκείνος εἰξαις ταῖς ἀξιώσεσιν καὶ
 ἀφικόμενος ᾤθη εἰς ὑποχονδρισμοῦ περιπεσεῖν τὴν κάμνου-
 σαν πάθος. 13. Τὸ δ' οὐκέτι μὲν τοιοῦτον ἦν, ὡς γε ἐμοὶ
 ἐδόκει. εἰκὸς δὲ ἦν ἔσεσθαι μετὰ οὐ πολὺ τοιοῦτον, τὴν
 τοῦ καθαρηρίου ἐπειθε προσφορὰν φαρμάκου, καὶ μὴ ἂν
 10 ἄλλως ἔφρασκεν ἀπηλλάχθαι τὸν κατεχόντων ἀλγεινῶν, εἰ
 μὴ ταῖς ὑποθήκαις ἐνδοίῃ τῶν εὐ κρίνειν εἰδόντων νοσή-
 ματα. 14. Ἐπεὶ δὲ καὶ μικρὰ τις ῥοπή ἐνίστε τὰ μεγάλα
 δύναται — ἐτύχμεν γάρ καὶ ἡμεῖς τὸν λόγον τάνδρος
 ἐπαινέσαντες — ἐπέισθη τε ἡ κάμνουσα καὶ μετρίως κα-
 15 θαίρον ἐπιπιούσα φάρμακον τῶν λυπούντων αὐτὴν δεινῶν
 ἀπηλλάττετο. 15. Οὕτως ἢ ἐφ' ἕτερα τοῦ πυθμένος δια-
 τριβὴ χρονία τοῦ παρυφιστάμενου τοὺς καὶ ἀναλογίαν
 πεπονθότας τόπους τοῦ σώματος δείκνυσι. 16. Τῶν γάρ
 τοι περιττῶν ὑγιαίνοντος τοῦ σώματος φύσει κάτω διω-
 20 θουμένων πρὸς ἔκκρισιν, ἂν ἐπὶ τάναντία ταῦτα φέρεται
 ἀντωθούμενα ἐκείσῃ πῃ ἐπισωρεύεσθαι εἴωθε καὶ τῷ χρόνῳ
 λυπεῖν τὸν κάμνοντα καὶ τὰ μὲν αἰωρούμενα ἐπὶ τὸ μέ-
 σσον χύματος μᾶλλον ὑποχονδρίων τε καὶ σπλάγγων ἀπτε-
 σθαι δοκεῖ. 17. Καὶ ἐτι θώρακος, τὰ δ' ὡς νεφέλαι ἐπι-
 25 νηχόμενα τῶν περὶ τὴν κεφαλὴν καθέστηκεν ἀλγεινῶν
 σύμβολα καὶ προσθήσω καπλὶ τούτων ἱστορίαν ἑτέραν σα-
 φηρείας τινὰ τῶν λεγομένων ἔνεκεν. 18. Ἐκετό τις τῶν
 ἡμῖν γνωρίμων οὐ μετρίως πυρέσσω καὶ δι' ὅλου μὲν
 αὐτοῦ τὰ παρυφιστάμενα τῶν οὔρων μετεωριζόμενα προ-
 30 γῶρει καὶ προϊόντα ἐπινέφελα ἦν. 19. Ὁ κάμων ἐπὶ
 τούτοις παρελήρει καὶ ἀνεπαισθήτως ἐπὶ κλίνης τὰς φου-
 κάς ἀνάγκας ἐπλήρου. 20. Ἐνδεκάτῃ ἐπὶ τῇ ἐπιφανείᾳ τὸ
 παρυφιστάμενον ἐνήχεται λευκὸν μὲν, ὑπόγλισχρον δὲ καὶ
 οἶον εἶρηται ἐν τοῖς περὶ διαφορᾶς οὔρων τὸ ἀντίθετον
 35 τῷ τραχεῖ τυγγάνειν. 21. Ἐώκει γάρ τοῦ κατὰ φύσιν εἶ-
 ναι παχύτερον καὶ οἶον ἂν φαίης εἶναι τὸ γονοειδές, τὴν
 μετ' αὐτὴν δὲ καὶ ἑτέραν οἶμαι οὐδὲν πῃ ᾤθη τοῖς οὔροις

παρυσιστάμενον. 22. Ἀνείδθη μετ' οὐ πολὺ τὴν παραφροσύνην ὁ ἄνθρωπος, ἐρράϊσε πάντη, ἐτέθραπτο. 23. Οὐπω ἀκριβῶς εἰς τὴν προτέραν ἤκειν ὑγίαν, καὶ παρωτίδες ἐκατέρωθεν οἱ ἐξεπεφύκεσαν. καὶ αὐταὶ δὲ πεπανθεῖσαι τε καὶ ἀναστομωθεῖσαι ὑγίανται. 24. Ἐδόκει οὖν τὸ δι' ὄλου ἐπιπέφυλον παρυσιστάμενον τὴν ἐπὶ ἐκεῖνα ῥοπήν τῆς ὕλης ἐπισημαίνειν. 25. Ταῦτ' ἄρα καὶ ὑμῖν προσήκον, ὅσοι δῆτα περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδάσετε ἐμμανθάνειν τε καὶ προλέγειν τὰ δέοντα. 26. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ παρυσιστάμενα λευκά τε ὄντα καὶ ἀμιγῆ, σωμαίων ἑτεροειδῶν τῷ τόπῳ μόνῳ διαλλάξαντα τοσαῦτα λυπεῖν εἴωθεν. 27. Ἄν μέντοι καὶ τινὰ αὐτοῖς ἐπιφέρηται ἑτεροειδῆ, ἀπὸ μὲν τοῦ χρώματος τὸν χυμὸν καταγγέλει. 28. Εἰ δὲ καὶ διαζαίνοντο δι' ὄλου τὰ τοιαῦτα παρυσιστάμενα καὶ τὸ κατὰ πλάτος τοῦ χύματος καταλαμβάνουσιν διάστημα κατ' ἀναλογίαν καὶ τὰς ἄλλων ἀισθήσεις τοῖς κάμνουσιν ἐπεγείρει, ἐπὶ τὰ μέρη ταῦτα τῆς ὕλης διωθουμένης τῷ προσισταμένῳ νόθῳ πνεύματι. 29. Καὶ λέλεκται περὶ τούτων καὶ τοῖς περὶ διαγνώσεως οὖρων λόγοις.

Κεφ. ιδ'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν ἀνομοιομερῶν παρυσισταμένων προγνώσεως. 20

1. Τὰ γε μὴν φαῦλα τῶν παρυσισταμένων τῷ χρώματι τοσοῦτω χεῖρω καταγγέλει τῷ σώματι ὅσῳ καὶ πρὸς τὸν πυθμένα τοῖς κατὰ φύσιν ὡσαύτως παρυσισταμένοις χωρεῖ. 2. Μέλανα γὰρ ἐναιωρήματα κάτω ἰόντα μὲν εἰς ὑπερβολὴν πονηρίας ἤκειν δηλοῖ τὴν νόσον καθόσον ὅσῳ ἂν ἐπιπεφουλοῦται, καὶ τὸν κάμνοντα περιέσεισθαί ποτε δηλοῖ, τῆς φυσικῆς δυνάμεως ἰσχυρούσης. 3. Ἐκεῖνα μὲν γὰρ τὴν φύσιν οἷον καταδέξασθαι νικηθεῖσαν ὑπαγορεύει, ταῦτα δὲ πῶς ἐτι ἀντίσχουσαν ἀπωθεῖσθαι, ἀντιστραμμένως τούτου συμβαίνοντος τοῖς κατὰ φύσιν παρυσισταμένοις. 4. Αἱ δὲ χολώδεις τε καὶ δῖαιμοι καὶ ἐρυθραὶ τὸν μέσον τῶν τε πάντων πονηρῶν καὶ ὑγειῶν ἀνειληφτοῖσι λόγον καὶ τὴν ἐπὶ τῇ κρίσει μεσότητά ἀνειλήφασιν, δέοντο ὅσῳ καὶ αὐταὶ πλείονος εἰς πέψιν χρόνου, ὥστε δεῖ καὶ τῆς δυνάμεως αὐτῆς καταστοχαζόμενον ἀναλόγως καὶ τὰς προγνώσεις ἐπισημαίνειν. 5. Περὶ δὲ τῶν ἀθρόων καὶ τὸ

πλέον τῆς ἀμίδος παρφυσιταμένων ἐχόντων καὶ διενεγκόντων
 πάχει τὰ σύμμετρα ὡδὲ πῆ μαθεῖν ἔστιν ἀκριβέστατον.
 6. Ἐν μὲν ταῖς ἀρχαῖς τε καὶ ἐπιδόσει τῶν νοσημάτων
 φαινόμενα καὶ μάλιστα εἰ ἀξιόλογος εἴη ὁ πυρετός, 5
 περιουσίαν μὲν ἐξαγγέλλει τῶν χυμῶν, ῥώμης δὲ καὶ χρόνου
 εἰς πέψιν δεῖσθαι καὶ τύχης ἀγαθῆς οἶμαι, ὥστε καὶ
 στενοχωρίαν τινὰ ἐντεῦθεν περὶ τὸν θώρακα στοχάσαιο,
 τῷ πλήθει οἶον στενοχωρουμένου τοῦ διαφράγματος.
 7. Ἀκμαζόντων δ' ἤδη καὶ παρακμαζόντων τῶν πυρετῶν,
 10 σωτηρίά τε καὶ ἀγαθὰ ἐπ' ἐκεῖνα τὴν ὁρμὴν ἀπειληφότων
 τῶν περιττῶν. 8. Ὁ δὲ περὶ ὀροβοειδῶν τε καὶ πιτυροειδῶν,
 πεταλωδῶν τε καὶ κριμνωδῶν ὑποστάσεων λόγος πά-
 λαι μὲν ὡς ἔδει ἐν τοῖς περὶ διαγνώσεως οὔρων εἴρηται.
 9. Νυνὶ δὲ τοσοῦτόν ἐστιν ἐπιθεῖναι, ὡς, ἂν μὲν ἐπὶ τὰ
 15 χεῖρω καὶ πλείω ταῦτα προῆ, μέμψοσθαι καὶ ἀπαγορεύειν,
 ὡς τὴν ἔξιν φθείροντα θέμις. 10. Τούναντίον δ' αὖ
 μειούμενά τε καὶ ἐπὶ τὰ ἥτιον πονηρὰ χωροῦντα, προσ-
 ἔσθαι τε καὶ μὴ ἀπελπίζειν τὴν σωτηρίαν τοῦ κάμνοντος.
 11. Ἐχεις καὶ τὸν περὶ τῶν παρφυσιταμένων λόγον
 20 ἰκανῶς ἐκτεθειμένον, οἶμαι, τοῖς τὸ βραχυλογεῖν ἀσπαζο-
 μένοις καὶ τοῖς διὰ μετριωτέρων τὰ πλείω μανθάνειν
 ἐθέλουσιν. ἔξῃς οὖν ἴωμεν τῷ λόγῳ.

Κεφ. ιε'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν πομφολύγων προγνώσεως.

1. Ἐπεὶ τοίνυν ὁ περὶ πομφολύγων λόγος οἶδ' εἰ
 25 λυσιτελεῖν εἰς διάγνωσιν, καθὰ καὶ περὶ τούτου ἐκεῖ πον
 ἔφαμεν, καὶ νῦν ἐπιθεῖμεν τῷ λόγῳ ὅσον ἀποχρήσειν δόξῃ
 εἰς πρόγνωσιν. 2. Ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ὑγαινότων ἐπινη-
 χόμενα τοῖς οὔροις ψυχρῶν πνευμάτων περιουσίας σύμ-
 βολα νομίζονται ἂν, καὶ μάλιστα εἰ μείζους τε καὶ διακε-
 30 χυμένα φαίνονται ἀνωμάλως. 3. Ἐπὶ δὲ πυρεσσόντων
 μήπω μὲν πρότερον ὀφθεῖσθαι κρίσιν ὅσον οὔπω τοῦ πυ-
 ρετοῦ σημαίνουσιν. 4. Ἦρκεσαν γὰρ ποτε φανεῖσαι πεί-
 σαι παρηκμακότα τὸν πυρετὸν οἶσθαι, ὥσπερ ἀμυδρὰ
 τυγχάνουσαι πέψεως σύμβολα καὶ ἄγγελοι παρφυσιταμέ-
 35 νων τότε πεπεμμένων νομίζονται, καὶ ἀντ' ἐκείνων ἐνίστα
 μὴ φαινομένων ἀποχρῶσιν αἱ λάμπαι, συναμφαινόμεναι

δὲ καὶ συμπροϊούσαι πυρετοῖς, ἄλλη μὲν ἐπάγουσιν οὐ
 μέτρια κεφαλῆς. 5. Οὐ μέντοι καὶ κινδυνώδη, καὶ μά-
 λιστα εἰ μετὰ λεπτιῆς ουστάσεως ὡς στεφάνη ἐπιπλήγονται,
 μετὰ δὲ παχσίας ὡς μετριωτέρας οὔσης καὶ αὐταὶ μετριώ-
 τερα φαινόμενα σημαίνουσιν. 6. Ὁ δ' ἐκεῖ μὲν εἴρηται
 καταρροίας σύμβολον, εἰς πνεύμονα δὲ εἶναι ἐπιπροηγη-
 σαμένης κεφαλαλγίας ὥφθη, τοιοῦτόν τι πέφυκεν. 7. Ἐπει-
 δὴν θέρους ὄρα ἢ — τότε γὰρ μάλιστα συμβαίνειν εἴω-
 θεν — ἢ καὶ ἄλλως πως ἐπὶ τὸ θερμότερον διατεθεῖς ὁ
 ἄνθρωπος, δίψα δ' αὐτὸν ἔχει, προσενέγκηται δὲ τοῦ δέ-
 10 οντος πλείω πόματα, τότε δὴ τότε ἢ κεφαλὴ αὐχμῶσα
 ἐπιπασατο τὸ πολὺ τῆς ὑγρότητος καὶ πλήρης γέγονε.
 8. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ὀδύνη ἔοχεν αὐτὴν καὶ βάρος μέτριον,
 ἐπιπασαμένην μὲν τοῦ προσήκοντος πλέον ὡς εἴρηται διὰ
 τὴν ἐπιγεγονυῖαν αὐτῇ θερμὴν κατάστασιν, ἐξαποροῦσα
 15 δὲ τὴν τοσαύτην πέψαι ὑγρότητα, ἀφ' ἧς καὶ αἱ ὀδύνη
 γίνονται μὴ κρατουμένης. 9. Ἄλλ' ἐπειδὴν ἢ κεφαλὴ
 βαρυνομένη τὸ μὲν προσλάβηται, τὸ δὲ ἕτερον ἀπολύσῃ,
 τοῦτο κατενεχθὲν καὶ τῇ λεπτότητι παραρρὸν εἰς τὸν
 πνεύμονα, βῆχα μὲν ἠρέθισε, κοιλίαν δ' ἤδη ὑποκατιόν
 20 βραχὺ τι ὅσον ἐτάραξεν. 10. Καὶ ὑγαίνουσι μὲν καὶ νο-
 σοῦσι τοιαῦτα φαινόμενα οὔρα τὰ παραπλήσια ἂν σημάνειεν.
 11. Οὐ μέντοι ἐπὶ νοσοῦντων ἢ πολλοῦ πόματος προσφο-
 ρὰν ἢ αὐχμὸν ἐκ κόπου καὶ ἄλλα ὅσα αἴτια διεννηροχότα
 ἢ, τῇ τῆς τοιαύτης θήσεις μέρει προγνωσέως. 12. Αἱ γὰρ
 25 μὴν τὴν τῆς κεφαλῆς ὀδύνην ἐσήμαινον, κατὰ βραχὺ μὲν
 διαλυόμεναι καὶ τὰς ἀλγηδόνας μειοῦσθαι σημαίνουσι,
 πάνπαν δὲ πολλαὶ καὶ μείζους καὶ ἀνώμαλοι διὰ κακοχυ-
 μίαν ἐπὶ τῆς ἀμίδος ἐπιλελύσθαι ἤδη τὰς ἠγρησαμένας
 ὀδύνας. 13. Ὅτι δὲ καὶ τῶν σημαινουσῶν ὀδύνην πομ-
 30 φολύγων αἱ μὲν διὰ πάσης τῆς στεφάνης καὶ τῆς ὅλης
 κεφαλῆς σημαίνουσι τὴν ὀδύνην, αἱ δ' ἡμιτόμοι τῆς ἡμι-
 σείας καὶ αἱ λοιπαὶ ἀναλόγως, καὶ τοῦτο μαθεῖν ἐστὶν
 ἐντεῦθεν.

Κε φ. ις'. Περὶ προγνώσεως τῆς ἐκ τῶν κατὰ τὴν στεφάνην
ἑτεροειδῶν χρωμάτων.

1. Περὶ δὲ τῶν κατὰ τὴν στεφάνην ἑτεροειδῶν χρωμάτων οὕτω δεῖ οἶεσθαι, ὡς τὰ μὲν χεῖρω χρώματα τῶν
κατὰ τὸ λοιπὸν χύμα μέμφεσθαι δεῖ καὶ τοσοῦτω μᾶλλον
ὄσω καὶ χεῖρω διαφαίνεται. 2. Τὰ δὲ ἀμείνω δὲ προσ-
ῖεσθαι ἀρχῆς τυγχάνοντα ἐπικρατείας τῆς φύσεως. 3. Ἐκει-
θεν γὰρ ὥσπερ ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἠργμένης τῆς φύσεως ἢ
κρατεῖν ἢ κρατεῖσθαι κατὰ τὴν ἀπὸ τῶν περὶ τὴν στεφά-
10 νην χρωμάτων διάγνωσιν ἔστιν ὡς εἰκὸς εἰδέναι σωτηρίαν
καὶ θάνατον. 4. Ἄλλ' αὐταὶ δὴ αἱ στεφάναι τὸ μὲν πλέον
ὁμόχροοι τυγχάνουσαι τῷ λοιπῷ τοῦ χύματος χρώματι
οὔτε διαφέρονται, καὶ ἀπὸ τοῦ παντός ἐστιν ὡδε χρώμα-
τος συλλογίζεσθαι. 5. Ὅποταν δὲ τύχοιεν διαφέρονται
15 τῷ χρώματι, ἐπίδηλοι μὲν ἤδη τοῖς νοῦν ἔχουσιν. ἐκείθεν
δὲ δεῖ τεκμαίρεσθαι τὰς οἰασθήτινας κινήσεις τοῦ σώμα-
τος. 6. Καὶ περὶ μὲν τῶν κατὰ τὴν στεφάνην εἶρηται
καὶ πρότερον καὶ τοῖς περὶ διαγνώσεως, ὥστε καὶ τὸ νῦν
ῤηθὲν πρὸς ἐκείνω ἀρκούν δόξει τοῖς ἐκ βραχέων συλλογι-
20 ζομένοις καὶ πλείονα. 7. Νῦν δὲ προσεπιμνησθέντες καὶ
τῶν, εἴ τι λείπεται, τὸν περὶ προγνώσεως ὡδέ πη καταπαύ-
σωμεν τὸν πρῶτον λόγον. 8. Τὰ τοίνυν ὄζοντα τῶν οὖ-
ρων μετὰ φαύλων μὲν χυμάτων καὶ παρυφισταμένων φαι-
νόμενα τὴν ὄλην ἔξιν νενεκρῶσθαι διαφαίνει τοῦ σώματος,
25 ὥστε ἐγγὺς ἤδη τελεῖν τὸν θάνατον οἶεσθαι καὶ προσῆμιν
καὶ προλέγειν, ἐτέρως δὲ ἔχοντα καὶ μάλιστα εἰ πῦον ὑψί-
ζον, κάκινό γε τὸ ὄζον, καὶ πον τὴν ἐντὸς σημαίνει πλη-
γὴν. 9. Κὰν μὲν ἐπὶ προήκοντι τῷ χρόνῳ μείω τῆς ὀσμῆς
καὶ τοῦ ὄγκου φαίνεται, τάχ' ἂν ἐπικρατεῖν τὴν φύσιν
30 λογισαίω, ἐκείνο δ' αὖ εἰ τάναντία. 10. Ἄλλα δὴ καὶ τὰ
συνεχῶς ἐπινηγόμενα συντήγματα καὶ οἷον ἀράγνια φαύλά
τε καὶ προλέγειν χορή, ἢ νεφροὺς πεπονθέναι ἢ τὸ σῶμα
ἀτροφεῖν συντήξεως γινομένης. καὶ ταῦτα μὲν ὡδε κείσθω.
11. Ἐπεὶ δὲ μέτρον ἀρκούν ἤδη τῷ λόγῳ τούτῳ τεθήκα-
35 μεν, ἐνταῦθα μὲν τούτον καταπαύωμεν διεξιόντες ὅσα ἐν
τε χρώμασι καὶ συστάσει παρυφισταμένοις τε καὶ [ὅσα
ἐν αὐτοῖς τεθεώρηται, στεφάναις τε καὶ] πομφόλυξιν,

ὁδμαῖς τε καὶ τοῖς ἐπινηχομένοις συντήγμασιν ἐς πρόγνω-
σιν εἰώθε λυσιτελεῖν, ὅσα δὲ λείπεται, ὁ μετὰ τοῦτον
ἔξει λόγος. 12. Τὰχα γὰρ ἂν ἐν ἐκείνῳ καὶ τὸ πᾶν τῆς
πραγματείας περᾶνωμεν. 13. Εἴη δὲ κάκει τὰ δέοντά τε
καὶ λείποντα φάναι, κἂν τι δὲ καὶ διαμαρτεῖν γένηται ἀν-
θρώπουσ ὄντας, καὶ τοῖ γε πολλὰς ἐν ἄλλοις ἀφορμὰς
εἰρηκότων συγγνώμῃ μὲν ἂν ὁ συνετὸς πρὸς τὸ οὐκ εὐεπή-
βολον τῆς πραγματείας ἑωρακώς, προσθεῖη δ' ἂν ὁ προς-
εξευρὼν τὸ ἐπὶ πᾶσι κάμνουσί τε καὶ ὑγαιίνουσι τῆς πρα-
γματείας σκοπήσας χρήσιμον. 10

ΠΕΡΙ ΠΡΟΓΝΩΣΕΩΣ ΟΥΡΩΝ

ΛΟΓΟΣ Β.

Προοίμιον.

1. Τὸ τὴν πρόγνωσιν ἀσκεῖν τε καὶ ἐπιτηδεύειν πά-
λαι μὲν Ἰπποκράτῃ τῷ σοφῷ διὰ σπουδῆς γέγονεν, ὥστε 15
καὶ προγνωστικὸν κατέλιπε σύγγραμμα καὶ μετ' αὐτὸν δὲ
τῷ δεινῷ τὴν τέχνην Περγαμηῷ Γαληνῷ. 2. Ἀλλὰ δὴ
καὶ εἴ τις ἕτερος κατ' αὐτοὺς ἢ καὶ τι ἐλλείπων πολλὴν
τὴν περὶ τούτου πρόνοιαν ἐποιεῖτο, τὸ μὲν ἀλογίστως θε-
ραπεύοντά τινα ἐπιτυγχάνειν, τύχης μᾶλλον ἂν τις ἢ τέχ-
νης θεῖη. 3. Τὸ δὲ λόγῳ μὲν ἐπιχειρεῖν τοῖς νοσήμασι,
προλέγειν τὰ τε ὄντα καὶ συμβησόμενα καὶ τὰ προγεγο-
νότα πρὸς τούτοις, τούτο μὲν ἀξίεραστον τῆς τέχνης μέ-
ρος καθέστηκεν, οὐκ ὀλίγην δὲ τινα πειθῶ καὶ δόξαν ἐπι-
τίθησι τοῖς ἀσκήσασιν. 4. Οἱ τε γὰρ κάμνοντες πυθόμενοι 25
ἢ πάσχουσι, πρὶν ἢ φάναι, ἐτοίμως ἑαυτῶν τὴν σωτηρίαν
τούτοις πιστεύουσι, καὶ οἱ δ' αὖ μετ' ἀσφαλείας καὶ βεβη-
κότος φρονήματος λέγουσί τε καὶ πράττουσι τὰ δέοντα,
τῆμῃ δ' ἀγαθῇ περιρρεῖ τοὺς πολλοὺς τῆς ἐπὶ τοὺς κάμνον-

τας προγνώσεως τὸ ἀξιόπιστον παρεσηκνίας τοῖς ἀσκή-
 σασι. 5. Πολλῶν οὖν ὄντων, ἐξ ἧν ἂν τις ἀσκήσας ἐπι-
 τηθεύοι πρόγνωσιν, οὐχ ἦττον τῶν ἄλλων καὶ ἢ ἀπὸ τῶν
 οὕρων πέφυκε πρόγνωσις. 6. Ὁ γὰρ δὴ ταύτην ἀσκήσας
 βραχὺ τι ἂν οἶμαι τῆς ἐπὶ πᾶσι γινομένοις τοῖς ἀνθρωπί-
 νοις πάθει διαπέσει προγνώσεως. 7. Ἐπεὶ τοίνυν ἐφθη-
 μεν εἰρηκότες ἐν τῷ πρὸ τούτου λόγῳ, ὅσα προσήκειν
 ἔδοξε ἐπὶ τε χρώμασι καὶ συστάσεσιν καὶ παρυφισταμένοις
 καὶ εἴ τι ἕτερον, νῦν ἂν προφρόνως ἐπιθείημεν καὶ τὰ
 10 λείποντα τῷ λόγῳ. 8. Ἐπεὶ οὖν καὶ τὰ ἀνυπόστατα τῶν
 οὕρων λυσιτελεῖν εἰς πρόγνωσιν εἰώθασι, περὶ τούτων πρῶ-
 τον εἰρηκότες, εἴθ' οὕτω καὶ περὶ τῶν λειπομένων ἐροῦ-
 μεν, ὅσα δηλονότι ἐπὶ τε διαφοραῖς πυρετῶν λέγεται καὶ
 πεπονθόσι τόποις καὶ πρὸς τούτοις ὅσα ἐν τε τοῖς κρισί-
 15 μοις καὶ μὴ τῶν ἡμερῶν ταῦτα δύνανται.

Κεφ. α'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν ἀνυποστάτων οὕρων προγνώσεως.

1. Τὰ μὲν οὖν ἀνυπόστατα τῶν οὕρων δεινὰ μὲν ὅσα
 εἰκός, οὐκ ὀλίγην δὲ τὴν ἐν αὐτοῖς διαφορὰν ἐκληρώσατο.
 2. Ἐν μὲν γὰρ τοῖς ὀξέσι πυρετοῖς κατὰ τε τὰς ἀρχὰς καὶ
 20 ἐπιδόσεις μὴ φαινόμενα παρυφιστάμενα οὐ μετρίαν τινὰ
 τὴν ἀρρωστίαν τῆς δυνάμεως ἐξαγγέλλει. 3. Ἐπεὶ γὰρ ἐπὶ
 21 τοσοῦτον ἦμεν ἀτονίας αὐτῆς, ὡς καὶ τῶν ἀναγκαίων αὐ-
 τῶν ἐπιλαθέσθαι διὰ σφοδρῶς λυποῦντα αἶτια, τί ἂν τις
 φαίη ἢ μὴ ἐξικέσθαι καὶ μέχρις αὐτῆς ἀκμῆς τὸ νόσημα,
 25 προαπειρηκνίας ὥσπερ τῆς φύσεως, καὶ πολλοὶ μὲν τού-
 τοις ἀϋπνίαί γένοιντ' ἂν, οὐ μέτριοι δὲ θόρυβοι, καὶ πα-
 30 ραφροσύνη, ἀλυσμοί τε καὶ ὅτι χειρόν τούτων θάνατον
 ἀπειλούσης τῆς νόσου. 4. Ἄν μὲντοι μέτριος ὁ πυρετός
 τούτοις εἴη καὶ τοιαῦτα φαίνηται ἐν ἀρχαῖς τε καὶ ἐπιδό-
 30 σεσι τὰ οὕρα, συμβαῖεν μὲν ἂν καὶ οὕτω παραπλήσια
 συμπτώματα, πάνυ γε μὴν μετρωτέρα, καθόσον ἂν δή-
 35 λον ὅτι ἢ τε δύναμις ἔρρωται καὶ ὁ πυρετός πραῦτερος
 φαίνηται. 5. Εἰκός γὰρ ἑαυτὴν ποτε ἀνακαλέσασθαι τὴν
 δύναμιν, μὴ πάνυ ὑπὸ νοσερῶν πολεμουμένην αἰτιῶν,
 35 καὶ πέψουσιν ἐπιχειρήσαι καὶ παρυφιστάμενα δεῖξαι, πέψουσιν
 τινος τυγχάνοντα σύμβολα. 6. Συμβαίνει γε μὴν ἐνίοτε

ἐπὶ τοῖς ἀνυποστάτοις τῶν οὔρων λεπτοῖς τυγγάνουσι μετὰ
 προὔτερον τῶν πυρετῶν εἴ γε καὶ ἕτερα ἅτινα συνεργά
 αἰτία εἴη, ἀπόστασιν γενέσθαι πῆ τοῦ σώματος, ἐκεῖσε δη-
 λονότι συναθροισζόμενον τοῦ περιττοῦ. 7. Εἴη δ' ἂν αἰτία
 συνέργος χειμεριῆ μὲν τοῦ περιέχοντος κατάστασις, ἀκρί-
 σια δὲ καὶ πεπλανημένη κίνησις τοῦ νοσήματος καὶ αὐτοῦ
 δὴ τοῦ νοσοῦντος μετρίως ἄρρωστος δύναμις. 8. Καὶ
 ταῖς μὲν ἀρχαῖς τε καὶ ἐπιδόσεσι τῶν νοσημάτων φαινο-
 μένων ἀνυποστάτων οὔρων τοιαῦτ' ἂν ἴσως προγνοίης,
 παρακμάσαντος δὲ τοιαῦτα ἐπιφανέντα οὐ πάνυ μέμφε-
 σθαι δεῖ. 9. Ἐπεὶ γάρ, ὃ σπουδαζόμενον ἦν, περιγεγε-
 νῆσθαι δηλονότι τάρρωστέματος τὴν φύσιν γέγονεν, ἀκμά-
 σαντός τε καὶ παρακμάσαντος τοῦ νοσήματος, οὐδὲν ἂν
 εἴη τοῦτο ξέγον, εἰ ὡσπερ κεμηκνῖα ἢ φύσις ἑαυτὴν μὲν
 ἀνακαλεῖται πρότερον, εἰθ' οὕτως δὲ καὶ τὰ ἑαυτῆς θρέ-
 ψεις μὲν ποιούσα τῷ σώματι, παρυφιστάμενα δὲ τοῖς
 οὔροις δεικνύουσα. 10. Τῷ μὲν γὰρ τῆς συναγωγῆς τε
 καὶ ἀναρρώσεως χρόνῳ βραχεία τινα ἐπισηπωμένη, ὡς μὴ
 ἐλλείπη τούτοις, ἀρκεῖται. 11. Ἐπισυναχθεῖσα δ' αὐτῆς
 πλείω μὲν ἐπισπάται θρέψουσαν ὕλην, ἐπίδηλα δ' ἤδη καὶ
 τὰ παρυφιστάμενα γίνεται, ὡς οἶμαι καὶ ἐπὶ θηριομαχί-
 σαι συμβαίη ἂν ἀνδράσιν, οἳ πολλὴν μὲν ἀγῶνα ὡς πε-
 ριγίνωνται, ποιοῦνται, περιγενόμενοι δὲ πρῶτον μὲν ἑαυ-
 τῶν ἀνακαλοῦνται κεμηκνῖαν τὴν δύναμιν, εἰθ' οὕτως δὲ
 τὰ σφῶν αὐτῶν ἐπιτελοῦσιν ἐπιτηθεύματα. 12. Ἐνίστόε
 γε μὴν, ὡς πον καὶ πρόφην εἴρηται, πομφόλυγες ἐπιφα-
 νεῖσαι ἤρκεσαν ἀντὶ παρυφισταμένου μὴ πρόφην φανεῖσαι.
 13. Καὶ δι' ἀπεψίας μὲν καὶ ἐμφράξεις συμβαίειν ἂν ἀνυ-
 πόστατα οὔρα καὶ τοῖς ὑγαιίνουσιν, ἀλλὰ πρὸς βραχὺ μὲν
 ὀφθέντων τάχ' ἂν ἀντίσχη ὑγαιίνων ὁ ἄνθρωπος. 14. Χρο-
 νίζοντος δὲ τοῦ δεινοῦ, ῥαδίως μὲν ἂν ἀλῶ νοσήματι,
 προχείρως δὲ καὶ αὐτὸς προγνοίης, εἰδὼς ὅποια ἐπὶ ποίαις
 διαθέσει μάλιστα νοσήματα εἴωθε γίνεσθαι, οὐ μείον
 τῆς τε ἡλικίας καὶ διαίτης καὶ τῆς τοῦ περιέχοντος κατα-
 στάσεως, τῶν τε ἐν αὐτοῖς λοιπῶν τοῖς οὔροις τεθεωρή-
 μένων, καθάπερ πρότερον ἔφημεν, εἰς τὴν τῶν τοιούτων
 πρόγνωσιν συντεινόντων. 15. Ἄλλ' ὁ μὲν περὶ τῶν ἀνυ-

πιοστάτων ὡς ἐν βραχεὶ φάναι λόγος τοιοῦτος ἂν ἀποδο-
θεῖη. ἔξῃς δ' ἂν εἶη χρεῶν καὶ τῶν ἐπὶ διαφοροῖς πυρετῶν
εἶδесιν ἀπὸ τῶν οὕρων προγινωσκομένων φάναι.

Κε φ. β. Περὶ τῆς ἐκ τῶν ἐπὶ διαλείπουσι πυρετοῖς οὕρων προγνώσεως.

- 5 1. Τῶν τοίνυν διαλειπόντων πυρετῶν τριταίου φήμι
καὶ τεταρταίου καὶ προσέτι ἀφημερινοῦ δι' ἐμφράξεις τε
καὶ ἀπειρίας καὶ προσέτι ἐπιδόσεις τῶν αὐτοῦς παροξυνόν-
των χυμῶν γεγενημένων, ἐν ἀρχαῖς δ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
ἀνυπόστατα τὰ οὖρα προῖεμένων, καθά που καὶ πρότερον
10 διωρίσαμεν, ἐντεῦθεν ἂν στοχαζόμενος προγνοίης τὸν τῆς
παρατάσεως χρόνον. 2. Ἐπεὶ γὰρ μήπω κρατησάσης τῆς
ἐμφύτου θερμότητος τῆς οἰασθήτινος ὕλης καὶ πενύσεως,
οἷ τε παροξυσμοὶ καὶ οἱ ἐπὶ τούτοις γίνονται πυρετοί,
ὥσπερ διαμαχομένης ἐτι τῆς φύσεως εἰς τὴν τῶν λυποῦν-
15 των πέψιν τε καὶ ἀπόκρισιν, εἰκότως ἄρα καθόσον μὲν ἂν
χρόνον ἀμοιροῦντα φαίνεται τὰ οὖρα πέψεως, καὶ οἱ κατέ-
χοντες παροξυσμοὶ ἐπιμείνοιεν λυποῦντες τὸν κάμνοντα.
3. Ἐπειδὴν δὲ βραχὺ τι πέψεως διαγνωσθεῖη σύμβολον,
ἐλπίς μὲν περιγεγενῆσθαι τὸν ἄνθρωπον τοῦ νοσηματος,
20 ἐπικρατῆσαι δ' ἤδη πάμπαν τῶν νοσερῶν τὴν δύναμιν.
4. Ἐπεὶ γὰρ τοῖς καθ' ἕκαστον παροξυσμοῖς βραχὺ τι ἄλ-
λοιοῖ καὶ πέττει οὐκ ἐπίδηλον ὃν αἰσθήσει μὴ κατακρατεῖν
τοῦ πάθους νομίζεται τοῦ πλείονος ἀπέπτου καὶ προσιση-
μένου τυγχάνοντος. 5. Ἐπειδὴν δ' ἐπὶ τοσοῦτον ἐπικρα-
25 τείας ἦκη τοῦ λυποῦντος χυμοῦ, πέψεως μὲν ἐπίδηλα τοῖς
οὖροις παρυφιστάμενα φαίνεται, ὅσον δ' οὐπω, καὶ πᾶν
τὸ περιττὸν ἀπώσασθαι τὴν φύσιν πέψασαν μαρτυρεῖ,
πεπλεονέκτηκε δὲ ἐπὶ τῶν διαλειπόντων πυρετῶν ὁ τρι-
ταῖος, ὅτε καὶ νεφέλη μόνη ἐπὶ τούτοις τοῖς οὖροις
30 ὀφθεῖσα ἤρκεσε τὴν λύσιν ἐπισημῆνασθαι. 6. Τοῦ γὰρ τοι-
λεπτοῦ τε καὶ εὐδιαφορήτου χυμοῦ ῥαδίαι μὲν αἱ πέψεις
τε καὶ ἀποφράξεις, ῥαδίως δ' ἐπιχειρούσης τῆς φύσεως τὰ
ἐπὶ τούτῳ συμπτώματα λύεται, ὥστε δεῖ σε τὸν συνετὸν
διὰ ταῦτα τοῖς μὲν χρόνοις τῶν ἀπεισιῶν, τὴν βραδυτῆτα
35 καταστοχάζεσθαι τῆς ἀνέσεως, τῇ δ' ἀρχῇ τῆς πέψεως, καὶ
τὴν παχύτητα καταστοχάζεσθαι τῆς κρίσεως. 7. Καὶ περὶ

μὲν τοιούτων χρόνων εἴρηται τῷ σοφῷ Γαληνῷ, ἐν οἷς περὶ κρίσεως διατίθεται, τάχα δ' ἂν καὶ ἡμῖν ῥηθεῖη ὡς μετρίως, ὅσον ἂν δηλονότι δόξῃ τῇ περὶ οὔρων ἀνήκειν πραγματεία. 8. Ἐξῆς τοίνυν καὶ περὶ τῶν ἐπὶ συνεχέσι πυρετοῖς φαινομένων οὔρων διορισάμενοι ὅσα δῆτα εἰς πρόγνωσιν ἀρκεῖν νομίζουσιν οἱ καθ' ἡμᾶς λόγοι, εἰδ' οὕτως καὶ περὶ τῶν λειπομένων ἐροῦμεν.

Κεφ. γ'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν ἐπὶ συνεχῶν πυρετῶν οὔρων πρόγνώσεως.

1. Οἱ τοίνυν συνεχεῖς πυρετοὶ ἐπὶ σήψει γεγενημένοι χυμῶν, ὅποιοι μὲν ἂν τινες ᾖσιν, εἰδ' ἀπλοὶ εἴτε δὴ καὶ 10 συμπεπλεγμένοι, ἀπὸ τῶν ἐμφερομένων δηλώσουσι χρωμάτων. 2. Τὸ δὲ δὴ ποσὸν τῆς πέψεως καὶ τὴν ποιότητα τῶν χυμῶν αἱ τε συστάσεις καὶ τὰ παρυσιστάμενα καὶ λέλεκται περὶ τούτων πρότερον ἀσφαλέστερον. 3. Νῦν δὲ τοσαῦτά ἐστιν ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ, ὅσ' ἂν εἰς πρόγνωσιν 15 ἀρκέσειν δόξῃ, ὥστε ῥητέον γὰρ ἐντεῦθεν ῥαδίως μὲν πεπτομένων τῶν οὔρων, διὰ βραχείας δὲ τοῦ χρόνου πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἐπειγομένων, ὀξείαν μὲν τὴν τοῦ νοσήματος κίνησιν εἶναι νομίζομεν, ἐρρωμένην δ' αὖ γε τὴν δύναμιν. 4. Βραδέως δ' αὖ τὰ οὔρα πεπτόμενα καὶ διὰ χρόνου μάλ- 20 λον εἰ πονηρότερον εἴη ταῦτα καὶ πόρρω τῶν συμμετρῶν πεφυκότα ὀξείαν μὲν τὴν κίνησιν τῶν νοσημάτων δηλοῖ. 5. Ἀρρωστον δ' ἱκανῶς τὴν δύναμιν, ὥστ' οὐκ ὀλίγον ὑποπεύεται δέος ἐντεῦθεν μὴ οὐχὶ φθάσῃ ἐξικέσθαι ταῦτα πέψαι προαπορήσασα ἢ δύναμις. 6. Ἄν μέντοι μετρίως 25 μὲν φαῦλα τὰ οὔρα ἦ, διὰ χρόνου δὲ καθίσταται πρὸς τὸ ἀσύμμετρον, οὔτε τὴν δύναμιν ἐρρωσθαι δίδωσιν ἐννοεῖν καὶ τὴν τοῦ νοσήματος ἡρέμα πως ἐμφαίνει κινεῖσθαι κίνησιν. 7. Εἰ δὲ τὰ μὲν οὔρα τάχιστ' ἀλλοιοῦται μεταβαλλόμενα, οὐ πολλῷ δὲ λείπεται τῶν συμμετρῶν, ῥώμην 30 μὲν τινα τῆς δυνάμεως καταγγέλλει, οὐ μέντοι τοῦ νοσήματος κακοήθειαν. 8. Ἄλλ' ὁ μὲν περὶ ποιότητος νοσήματος καὶ διαθέσεως λόγος ἐντεῦθεν συναγόμενος φαίνεται καὶ δεῖ τὰς τούτων ἀκριβῶς παρατηρεῖσθαι μεταβολὰς καὶ ἀπὸ ποίων ἐπὶ ποῖα μεταβάλλεται ἐννοεῖν, καὶ εἰ τοῖς 35 οὔροις ἢ τοῦ νοσήματος εὐήθειά τε καὶ κακοήθεια διαφαί-

νεται. 9. Τὰ γὰρ ὑπερναντίως ἔχοντα ὑπουλά τε καὶ πο-
νηρά. πρὸς τούτοις γε μὴν καὶ τοὺς ἐπὶ ταῖς μεταβολαῖς
χρόνους θέμις σκοπεῖν, ἐκ τούτων δ' ἂν καὶ τὰς ἐσομένας
κρίσεις, εἴτε δηλονότι βραδύτεραι εἴτε ὀξύτεραι στοχάσαι,
περὶ ὧν μετ' οὐ πολὺ λέξομεν. 10. Νῦν δ' ὡσπερ ἀφ'
ἐτέρας ἀρχῆς ἀρχάμενοι λέγωμεν περὶ τῶν ἐκάστοις τῶν
καιρίων συμβαινόντων μορίοις.

Κεφ. δ'. Περὶ προγνώσεως τῶν καθ' οἰανδήποτε διάθεσιν τῆς
καρδίας οὕρων.

10 1. Ὅποταν οὖν ἢ τις ἀξιολογὸς δυσκρασία καταλάβῃ
τῶν καιριωτέρων ἔνια μορίων ἢ γυμὸς ἐπιρρυῆ τινι τού-
των οὐ τὰ μέτρια λυπῶν κατὰ τοῦτο ἂν ἀλλοιωθεῖ τὰ
οὔρα, καθόσον καὶ τὸ μόριον μειζόνων ἐπικκοινώνηκε
φλεβῶν τε καὶ ἀρτηριῶν· τῶν γὰρ τοι τοιούτων φλεβωδῶν
15 ἀγγείων ῥαδίως αἰσθομένων τῆς ἐπὶ τῇ καρδίᾳ ἀλλοιώ-
σεως. 2. Οὐ γὰρ ἐφ' ὁποιουδήποτε τῶν καιριωτέρων κα-
κῶς διατεθέντος αὕτη ἀμετάβλητος μένει, ἀλλὰ καθ' ὅσον
ἂν ἐφ' ἑτερά τινι μόρια γένηται ἢ ἀλλοίωσις, καὶ αὕτη
μεταβάλλεται ἢ τοι θερμότερα γεγεννημένη ἢ ψυχρότερα,
20 κάπειθ' οὕτως καὶ τῶν λοιπῶν τῷ χρόνῳ συνδιατεθειμέ-
νων μερῶν ἐπιδηλότερον οἷ τε σφυγμοὶ καὶ τὰ οὔρα φαί-
νεται εἰκόνες τῆς ἐντὸς τυγχάνοντα διαθέσεως. 3. Ἄλλ'
ὁ μὲν περὶ σφυγμῶν λόγος κάλλιστά τε καὶ ὑψηλότατα
πάσαι τῷ σοφωτάτῳ ἀποδίδεται Γαληνῷ καὶ μαθεῖν ἔξεστιν
25 ἐκεῖθεν τῷ βουλομένῳ· νῦν δ' ἡμεῖς ἐπιθῶμεν τῷ λόγῳ,
ὅσα ἂν οἰόμεθα τῇ πραγματείᾳ λυσιτελήσειν. 4. Τῆς
καρδίας τοίνυν ἑαυτῇ τὴν κατὰ θερμότητα ἐπιδηξαμένη
δυσκρασίαν, τὰ τε οὔρα ἀλλοιωθεῖ ἂν δριμύτερά τε καὶ
λεπτότερα γεγεννημένα καὶ τοῦ πυρετοῦ ἐπινεμομένου ἤδη,
30 μέτρια μὲν ἐξ ἀρχῆς ὀφθεῖν ἂν τὰ συντήγματα, προβαί-
νοντος δὲ τοῦ δεινοῦ, ἤδη μὲν ἐλαιοφανῆ καὶ ἐλαιόχροα
καὶ ἐλαιώδη γίνεται. 5. Καὶ ἤδη δὲ τὴν πιμελήν ἐπινε-
μηθὲν τὸ τοιαῦτον νόθον πῦρ τῆς σαρκὸς τε ἤδη καὶ τῶν
στερεωτέρων ἄπτηται σωμάτων, ἐκτεῖναι τῶν ὑποστάσεων
35 φανούνηται, ἃς ἐπὶ ἐκτικαῖς ἤδη καὶ μαρασμώδεσιν ἔφαμεν
συνίστασθαι πυρετοῖς. 6. Ὁροβοειδεῖς δὲ ὁ λόγος οἷδε

καὶ πιτυρώδεις καὶ πεταλώδεις τε καὶ κριμνώδεις. 7. Ψυχρὰν δὲ δυσκρασίαν δεξαμένης τῆς καρδίας μετρίως μὲν ἀλλοιωθεῖν ἂν τὰ οὖρα πρὸς τὸ λευκότερον χωροῦντα, ἔνωμα δὲ καὶ μέτρια τούτοις τὰ παρφυσιτάμενα ἔσται. 8. Τὰ μὲν γὰρ χρώματα ἀλλοιοῦντ' ἂν ἴσως μετρίως, μήπω 5 πᾶν συμπαθήσαντος τοῦ ἥπατος, τὰ δὲ παρφυσιτάμενα ὡμὰ τε ἔσται καὶ μέτρια, τῆς ἐμφύτου μᾶλλον θερμότητος, ἢ δὴ καὶ πίπτειν τε καὶ ἀλλοιοῦν πεπίστευται, μαραινομένης τῆς γενομένης ψυχρότητι. 9. Ἐπιταθείσης δ' ἤδη τῆς ἐν αὐτῇ ψυχρότητος ἤδη μὲν μαραίνοιτ' ἂν ἡ φυσικὴ 10 τε καὶ ἐμφυτος θερμότης, λευκὰ δὲ ἐπὶ τούτοις ἔσται καὶ λεπτὰ τὰ οὖρα καὶ ἀνυπόστατα, τοῦ δὲ δεινοῦ πᾶν κεκρατημένος πελιδνά τε καὶ μέλανα τούτοις ἂν ἀποδοθεῖν τὰ παρφυσιτάμενα, ἴσως δ' ἂν καὶ δι' ὅλον οὖρα μέλανα 15 ὀφθεῖν, ἢτοι τοῦ μελαγχολικοῦ ἐκείσε διαδοθέντος χυμοῦ δι' ἐσχάτην ἀτονίαν τῆς ἐμφύτου δυνάμεως, ἢ τῆς ψύξεως νεκρωσὶν τινα παρεσχηκνίας. 10. Μέλανα δ' ἐπιθήσεις τοῖς οὖροις τῆς νεκρώσεως χρώματα. ἐνδέχεται γὰρ καὶ θάτερον ἐπιγεγονέναι. 11. Τὸ μὲν γὰρ ἔσται τῆς ἀποκριτικῆς δυνάμεως ἐσχάτη ἀρρωσία, ἐπιρροεύσης ἐκείσε τῆς με- 20 λαίνιας χολῆς, ὅτε δὴ καὶ φόβοι καὶ δυσθυμίαι γένοιντ' ἂν τᾶνθρώπῳ καὶ θροῦς οὐ μέτριος· ἐκείνο δ' αὖ τῆς ἄγαν ψυχρότητος ἐπισυναγωγούσης τὰ ὑγρά καὶ μέλανα ποιούσης καὶ μάλιστα ὅταν ἀποστραφείσα ἢ ἢ λαμπρύνουσα τὰ οὖρα χροιά. 12. Τοῦτο δὲ μαθεῖν ἔστι κατὰ τῶν ὁσημέραι φαι- 25 νομένων νεφῶν. καὶ γὰρ ταῦτα κεκραμμένα μὲν ὄντα μετρίως τὰ οἰκεία δεικνύσι χρώματα φωτιζόμενα, ἄγαν δὲ πυκνωθέντα μελαίνεται σκιερά μὲν πρώτως γινόμενα, τῆς ἐπιταθείσης δὲ τραχύτητι ἤδη καὶ μέλανα τοῦ χρόνου προήκοντος. 13. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως τῆς καρδίας διατε- 30 θείσης γίνεται.

Κεφ. ε'. Περὶ τῆς ἐκ τῶν οὖρων προγνώσεως τῆς κατὰ τὸν πνεύμονα ἀλλοιώσεως.

1. Ἐπεὶ δὲ ὁ πνεύμων μετὰ τὴν καρδίαν ἐτοιμότερον ἀλλοιοῦται καὶ τὰ οὖρα μεταβάλλει καθ' οἰανδήποτε 35 διατεθείς δυσκρασίαν, περὶ τούτου πρῶτον εἰπόντες καὶ

II.

12

περὶ τῶν λοιπῶν εἶθ' οὕτως ἐροῦμεν. 2. Καὶ δὴ κατὰ
 θερμὴν διατεθέντος δυσκρασίαν, μεταβληθεῖν μὲν ἂν ἀπὸ
 τῶν κατὰ φύσιν πρὸς τὸ πυρρὸν χωροῦνται, ἐπιταθείσης
 δὲ τῆς θερμότητος, προσεπιδοθεῖν ἂν καὶ τὰ χρώματα,
 5 ξερῶν τε καὶ οἰνωπὰ γινόμενα, μαρτυρήσουσι δ' ἀπὸ τῶν
 ἐκτὸς αἷ τε δύσπνοιαι, καὶ αἱ δίψαι, καὶ αὐτῆς τῆς γλωτ-
 τῆς ξηρότης τε καὶ μελανία. 3. Κατὰ ψυχρὰν δὲ διατε-
 θέντος δυσκρασίαν, βραδύτεραι μὲν αἱ ἀναπνοαί, ὕστερον
 δὲ καὶ μικρότεραι καὶ ἄδιψοι οἱ κάρνοντες καὶ ψυχρὸν
 10 αἰσθόμενοι τὸν ἐπεισπνεόμενον ἀέρα καὶ βῆχα τούτοις
 μικρὰ ἐρεθίζουσι. 4. Τὰ δ' οὖρα τούτων πρὸς τὸ λευκὸν
 χωροῦνται, οὐ μόντοι ἐπιταταμένως· θερμὸν γὰρ ὄν ἄλλως
 τὸ μόριον κἂν ἐπὶ βραχὺ τὰ οὖρα ἀλλοιώσῃ, πολλὴν τὴν
 ἐπιγεγονυῖαν ψίξιν δηλοῖ.

15 *Κεφ. ε'. Περὶ προγνώσεως οὔρων τῆς κατὰ τὸ ἥπαρ διαθέσεως.*

1. Ἡπατος δ' ἐπὶ θερμῇ ἐαλωκότος δυσκρασίᾳ πυρρὰ
 μὲν καὶ ὑπέρυθρα ἤδη, ἐπιταθείση δὲ λίαν οἰνωπὰ τε καὶ
 κινανά, καὶ βῆχες μᾶλλον ἐρεθίζουσι καὶ δίψαι τῶν κιν-
 20 τῶν ἤδη φλεγμαινόντος τοῦ ἥπατος, ὥσπερ ἔμετοι τῶν
 κοιλῶν κακῶς διατεθέντων τοῦ ἥπατος. 2. Ψυχρὰ δ' αὖ
 μετρίως μὲν ὠχρὰ τε καὶ ὑπωχρα, ἐπιτεινομένη δὲ καὶ
 λευκὰ καὶ παχέα δὲ τούτοις ἐρίοτε μετὰ λευκότητος δια-
 φαίνεται.

Κεφ. ζ'. Περὶ προγνώσεως τῆς κατὰ τὸν ἐγκέφαλον διαθέσεως.

25 1. Ἐγκεφάλου δὲ μετρίως μὲν θερμῶς διατεθέντος,
 πυρρὰ τε καὶ ὑπόξανθα πρὸς πλείονος δὲ καὶ ὥστε φλε-
 γμονὴν μελετᾶσθαι, οἰνωπὰ τε καὶ ὕφαιμα, τᾶναντία δ'
 αὖ ἐαλωκότε ψυχρότητι.

Κεφ. η'. Περὶ προγνώσεως οὔρων τῆς κατὰ τὴν γαστέρα διαθέσεως.

30 1. Γαστρὸς δὲ ἥττον αἱ μεταβολαὶ καὶ στομάχου τοῖς
 οὔροις περιπεπτωκότων δυσκρασίᾳ θερμῇ, ψυχρὰ μὲν ἐα-
 λωκότες δυσκρασίᾳ καὶ πάνυ λευκὰ γίνεται κατὰ τὸ μέ-
 τρον αὐτῆς, θερμότερα δ' αὖ πυρρὰ τε καὶ ξανθὰ, ἐφ' οἷς
 καρδιαλγαίαι γίνονται ἂν καὶ δίψαι καὶ χολῆς ἐρίοτε λεπτῆς

τε καὶ ξανθῆς ἔμετοι, ἀποσιτία τε καὶ πικρότητες στόματος καὶ κεφαλῆς οὐ μέτρια τίνα ἄλγη, ὥσπερ ἐπὶ τῇ ψυχρῇ διαθέσει εὐόρεκτοι μὲν καὶ ἄδιφοι μετρία οὔση, ἐπιταθείση δὲ καὶ σκοτοδινίῳσι καὶ ἀκρατεῖς ἑαυτῶν γίνονται, ὥσπερ λεπτοψυχοῦντες καὶ παλμῶν αἰσθόμενοι τῆς καρδίας βρώματά τε καὶ πόματα ἀποστεφόμενοι. 2. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ ψιλῆς μᾶλλον ταῖς δυσκρασίαις εἴρηγται· ἂν δὲ καὶ τις ἐπιρροεῖσα ὕλη τούτοις πᾶσι τοῖς ῥηθείσι ταῦτα ποιῇ, παχύνεται ὡδε τὰ οὔρα προϊόντα, καὶ τὰ παρυσιστάμενα δὲ τούτοις ἀθροώτερα φαίνεται, καὶ χρονιώτερα δὲ αἱ ἐπὶ τούτοις νόσοι γίνονται, πέψει τῶν χυμῶν ἀπολυομένης τῆς νόσου. 3. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν αἱ τε πέψεις καὶ ἀψυφία καὶ οἰαιδήτινες μεταβολαὶ τῶν οὔρων διασαφηνίσουσιν· ἡμεῖς δ' ἐξῆς ἴωμεν τῷ λόγῳ.

Κεφ. θ'. Περὶ προγνώσεως οὔρων τῆς κατὰ τὴν πλευρίτιν ἀκριβῆ καὶ νόθον. 15

1. Πλευρίτιδος τοίνυν οὔρα ἐξ ἀρχῆς μὲν ὑπέρουθρα, προϊόντα δὲ καὶ ξουθρά καὶ οἰνωπὰ γίνονται καὶ παχύνονται καὶ ταῖς μεταβολαῖς δεικνυσι τὰ ἀποβησόμενα. 2. Ψυχρῶν δὲ χυμῶν τὸ διάφραγμα διακναιόντων καὶ μετρίαν μὲν πᾶν τὴν ὀδύνην ποιούντων, βραχυτάτην δὲ τὴν δύσπνοϊαν τῷ τὸν θώρακα βαρύνεσθαι ὑπ' αὐτῶν λευκά τε καὶ λεπτά καὶ αὐθις ἀναθολούμενά τε καὶ παχυνόμενα.

Κεφ. ι'. Περὶ προγνώσεως οὔρων τῆς κατὰ τὸν σπλήνα διαθέσεως. 25

1. Σπλὴν δ' ὑφ' ὁποίας ἂν ἀλῶ δυσκρασίας καὶ τὰ ἐπ' ἐκείνη χρώματα τῶν οὔρων δείκνυσι καὶ ῥαδίως μὲν ὑπὸ ψυχρῶν ἀλίσκεται τε καὶ διαφαίνει ταῦτα, χρονίως δὲ ὑπὸ θερμῶν καὶ οὔπω λίαν διαφαίνει ταῦτα.

Κεφ. ια'. Περὶ προγνώσεως οὔρων τῆς κατὰ τοὺς νεφροὺς καὶ κύστιν διαθέσεως. 30

1. Νεφρῶν δὲ καὶ κύστεως τὰ παραπλήσια συμβαίη ἂν. 2. Εἴρηται γε μὴν καὶ περὶ τούτων ἐν τοῖς περὶ

διαγνώσεως οὔρων λόγοις ἀκριβέστερον, καὶ τᾶλλα δ' ὅσα
 συμβαίνειν αὐτοῖς εἶωθεν, ἐκ τῶν ἤδη ῥηθέντων μαθητά-
 νειν δεῖ. 3. Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' οὐρητικά ἀγγεῖα τετύχηκεν
 ἅντα, ῥαδίως κἂν τι αὐτοῖς συμβαίη δεῖξωσιν, ἐκ προχεί-
 5 ρου τὸν τρόπον ἔχοντα τῆς ἀποδείξεως. 4. Τὰ μὲν γὰρ
 ἄλλα τῶν μορίων μόνον ἀλλοιώσαντα σφοδρότερον τῆ
 οἰ-
 κεία διατίθει τὰ οὔρα οὐδέν τι ἕτερον διάδηλον ἐπιδεικνύ-
 ονσι σύμβολον, ὥστε κἂν τι ἀδρανὲς αὐτοῖς ἐπισυμβαίη
 πάθος, οὐκ ἂν προχείρως ἐν τοῖς οὔροις ὀφθῆι. 5. Ταῦτα
 10 δ' ἐπεὶ περ ὕστατα τῶν ἄλλων ὄντα τὸν ἐπισυναγόμενον
 ὄρρον ὑποδέχονται καὶ τὰ αὐτῶν κἂν μέτρια ἦ, ἐνίοτε
 ὑποδεικνύουσι οἷόν τινα μισθὸν τοῦτο πλέον τῶν ἄλ-
 λων ἀπειληφότα μορίων ὑπὲρ τῆς τοιαύτης διακονίας τῆς
 φύσεως.

15 *Κεφ. εβ'. Περὶ προγνώσεως οὔρων τῆς κατὰ τὸ κῶλον καὶ τὰ ἔντερα
 διαθέσεως.*

1. Κώλου γε μὴν φλεγμαίνοντος καὶ ἐντέρων κατ'
 ἐκεῖνα ἂν ἐπιχρωσθῆι, ὅσα τῷ φυσικῷ θερμῷ δηλαδὴ
 μᾶλλον ἐπιεκκοινώνηκε, ψυχρῇ δ' ἐαλωκότων δυσκρασίᾳ
 20 καὶ τοιοῦτου αὐτοῖς ἐπιρρυνέντος χυμοῦ, λευκὰ καὶ ὕδα-
 τώδη, καὶ εἴ τις εἴη ἔμφραξις ἐπὶ κώλω ἀνυπόστατα.
 2. Ἐπὶ δ' ἐντέρων παχύνεται πολλακίς γάλακτι ζοικότα
 καὶ τοῦ δεινοῦ προβαίνοντος καὶ διαχωρήματα πλείω πρό-
 εῖσι καὶ ὠμότερα· νυνὶ δὲ λείπεται καὶ περὶ μήτρας φάναι.

25 *Κεφ. εγ'. Περὶ προγνώσεως οὔρων τῆς κατὰ τὴν μήτραν καὶ τὸν
 ἄρχον διαθέσεως.*

1. Τῆς τοίνυν μήτρας, καιρίου μὲν οὐ πᾶν ὄντος
 μορίου, τὰ μάλιστα δ' ἀλλοιούντος τὸ ἅπαν σῶμα τῷ ἐα-
 λωκίαι τινὶ δυσκρασίᾳ παραπλήσια γούν καὶ ὡδε τὰ οὔρα
 30 τῷ χρόνῳ ἐπισυμβαίη ἂν ταῖς μὴ κατὰ τὰ λοιπὰ τῶν μὴ
 πᾶν καιρίων μορίων δυσκρασίαις. 2. Πύου δ' ἐν αὐτῇ
 γεγονότος ὑφ' οἰασθήτινος αἰτίας πᾶν μὲν μετρίου ὄντος
 οὐδ' ἐπίδηλον τοῦτο ἐστὶ τοῖς οὔροις, πλησιάζαντος δὲ
 συνδιαδίδεται μὲν τῇ κύστει τὸ πῦον. 3. Ἐπιφαίνεται δ'
 35 ὑφιζάνον τῇ ἀμίδι, ὃ δὴ δῆλον ἐστὶ ἀπὸ τε τοῦ εἶδους

καὶ τῆς ὀσμῆς καὶ πρὶν μὲν ἢ φάναι τὴν κάμνουσαν ἐρεῖς τὴν διάθεσιν. 4. Διαγνοίης δ' ἂν εἰ μὴ μᾶλλον κύστεως εἴη, ἐν τε τῷ ἡσθίως προΐεσθαι τὸ οὔρον καὶ μηδοτιοῦν τὴν κύστιν ἀλγεῖν. 5. Τῶν γε μὴν ἐπιμηρίων ἐπισχέθεντων ἀλόγως, ἐνὸς μὲν ἤδη μῆνος παρωχηκόςτος συνεπι- 5 φαίνεται τοῖς παρυφισταμένοις καὶ τινα συνεπινηχόμενα ἐρυθρὰ ψήγματα, προΐουσης δὲ τῆς ἐπισχέσεως καὶ ταῦτα πλείω φαίνεται καὶ παχύτερα. 6. Ἄλλ' ἐπειδὴν ἤδη καὶ τρίτος ἢ μὴν, ταῦτά γε πλείω καὶ ἀδρότερα φαίνεται καὶ τὸ χρῶμα ἤδη τοῦ οὔρου πρὸς γε τὸ ὑπέρυθρον καὶ ἐτι 10 τὸ ἐρυθρὸν πρόεισιν. 7. Ἄλλ' ἵνα τῷ μὲν λόγῳ χάρις τις ἢ μεταβαλλομένῳ, πίστις δ' οὐκ ὀλίγη τῶν λεγομένων, καὶ ταύτην ἐπιδήσωμεν τὴν ἱστορίαν τῷ λόγῳ λυσιτελοῦσαν οἶμαι τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδαίοις. 8. Γυνή τις τῶν μαλακῶν καὶ πλουσίων, παιδας τρεῖς ἢ τέτταρας τετοκυῖα 15 καὶ τῶν τριῶν κομιδῇ νηπίων ἀποικομένων, ἐνὸς παιδὸς ἠκούετο μήτηρ καὶ χρόνων μὲν παραρρυνέντων συγχῶν, αὐτῆς δὲ κινδυνευούσης ὑφ' ἐνὶ μόνῳ παιδί τὰς ἐλπίδας ἐν ἀπροόπτῳ σαλεύειν. 9. Ἐδεδίει γὰρ μὴ πως καὶ αὐτῷ θανάτου κοινωνήσαντι ἄλλοτρίοις ἢ οὐσία διαδοθεῖη. 20 10. Ἦν γὰρ καὶ ἑτέρους, ὡς εἴρηται, προαποβεβληκυῖα, ἐξῆτι τρόπον πῶς ἂν ἕτερον τέκνη παιδα καὶ τὰς ἐλπίδας σῶν κινδυνευούσας διαρρηῆναι. 11. Οἶα τοίνυν εἰκὸς γυναιξὶ τὸ πάθος ὁμολογοῦσα καὶ τὴν λύσιν ἐπιζητούσα ἐφασκόν τινες ταύτην. 12. Εἰ τις ἐπιγένηται τῶν ἐπιμη- 25 νίων ἐπίσχσεις — ἦν γὰρ αὐτῇ καὶ πλείω τοῦ δέοντος ἴοντα ταῦτα — εἴτε οὖν τέχνη εἴτε καὶ τύχη, τοῦτο γὰρ οὐκ ἐπυθόμην ἀκριβῶς, ἐπεσχέθη αὐτῆς τὰ ἐπιμήνια καὶ τοκετοῦ αὐτὴν ἐλπίς ὑπέσαινε. 13. Δεύτερος μὲν οὖν μὴν καὶ ἡ γυνὴ μετρίως πως ἐταράττετο, ἀθροίζομένου μὲν 30 περὶ τὴν μήτραν τοῦ αἵματος, μήπω δὲ χώραν εἰς τὴν ἐξοδὸν ἔχοντος, ἢ δ' ὤετο τὰ συμβαίνοντα τοῦ τοκετοῦ τυγχάνειν, ὡς ἐφῆκε, σύμβολα, ἐπεὶ κἂν ταῖς ἀρχαῖς τῶν τοκετῶν τὰ παραπλήσια συμβαίνειν εἶωθε. 14. Τρίτος ἤδη μὴν καὶ τὰ δεινὰ προυχώρει. 15. Ἐπεὶ δὲ καὶ τέ- 35 τартος ἦγε μὴν, ὅτε ταῖς τετοκυῖαις, κἂν τι προσῆ λυπηρόν, ἀνίσταται, ταύτη μᾶλλον ἢ γαστήρ ἐξώδηκε καὶ χεῖρω

τὰ συμπτώματα γέγονε. 16. Περί που τοίνυν τὸν πέμ-
 πτον μῆνα πυθόμενος τὸ τὴν γυναῖκα κατέχον πάθος —
 ἦν δὲ τῶν πάνυ γνωρίμων — ἐκείσε δὴ καὶ ὄχρῳμην καὶ
 ὑπίαν εἰσιῶν αὐτὴν ἐώρακα ἐπὶ κλίνης κειμένην. 17. Προς-
 5 αγορεύσας δ' ἠρόμην τε ὅπως ἔχει καὶ τοῦ σφυγμοῦ ἠπτό-
 μην. ἢ δ' ὑπισχνᾶ μὲν καὶ λεπτῇ πάνυ τῇ φωνῇ ἀπεκρί-
 νατο. 18. Σφυγμοὶ δὲ οἱ πάνυ λεπτοὶ καὶ ἀνώμαλοι ἦσαν,
 ἤδη νικωμένης τῆς ἐμφύτου δυνάμεως. χροιά δὲ σιδιοειδῆς
 καὶ πρὸς τὸ τῶν ἰκτεριῶντων οἶον ἀπεστραμμένη χροῶμα,
 10 ἰσχνὰ δὲ πάνυ, ὅσα περὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας καὶ
 αὐτοὺς τοὺς ὤμους ἐτύγγανε μέχρις αὐτοῦ τοῦ στήθους.
 ἢ δὲ γαστήρ αὐτῆς καὶ μάλα ἐξωδηγνία ἦν. 19. Ἐπεὶ δ'
 ἐδέησε καὶ οὖρα ὄψεσθαι, λεπτὰ μὲν ταῦτα καὶ μετρίως
 μοι διεφαίνετο ὕφαιμα, παρφυσιτάμενα δ' ὑφίζανεν αὐ-
 15 τοῖς πρὸς τῷ πυθμένι τῆς ἀμίδος πάνυ ἐρυθρὰ καὶ οἶον
 κριμνώδη. 20. Καὶ τότε μὲν οὐχ οἴος τε ἦν ῥαδίως δια-
 γνῶναι τὸ πάθος πάνυ προσομιλήσας βραχείαις βίβλοις
 ἰατρῶν καὶ ταῦτα μὴδὲ τῶν ἐκείσε θαμιζόντων τινὸς συν-
 ἑντος τοῦ πάθους, ὕδρωπα δ' αἰομένων. 21. Ἐπεὶ δὲ
 20 περὶ γυναικείων παθῶν μετὰ οὐ πολὺ βίβλους ἀναγνοῖς
 ἐπαιδευόμην ὅσον κακὸν ἐπέχεσθαι τὰ ἐπιμήνια πέφυκε,
 προακηκῶς δὲ τῇ γυναικὶ ταύτῃ ἐπισχεθέντα τὰ ἐπιμή-
 νια, εἶδ' οὕτως καὶ τὰ οὖρα συνελογιζόμεν, ἐκεῖνα κατὰ
 λόγον εἰκότα τοιαῦτα ἀποδοθῆναι, τῇ μὲν τοςαύτῃ τοῦ
 25 αἵματος δηλονότι ἐπὶ τὴν μήτραν συναγωγῇ, ὄγκου ἐπι-
 γεγονότος τοςοῦτου, τῇ δ' ἐγγύτητι τῆς κύστεως συνδιαδι-
 δομένου τοῖς οὖροις τοῦ αἵματος, ὥστ' ἐντεῦθεν τὰ οὖρα
 συμβαίνειν χρώνυσθαι, τῇ δ' ἐξοπτῆσει τοῦ αἵματος,
 κριμνωδῶν τε καὶ ἐρυθρῶν τῶν παρφυσισταμένων διαφαι-
 30 νομένων, οὕτως ἐκ τῆς ἀμέτρου τῶν καταμηνίων ἐπισχέ-
 σεως καὶ μᾶλλον εἰ φύσει πρῶτον πλείω πρόεσι, τὰ οὖρα
 ἀλλοιοῦνται καὶ συμμεταβάλλεται τῷ χρόνῳ, πλὴν ἵνα τὴν
 πᾶσαν ἱστορίαν περάνωμεν, ἐπιθῶμεν καὶ τὰ λείποντα
 τῷ λόγῳ. 22. Ἐκτος μὴν ἦν ταύτῃ καὶ ἤδη περὶ λαρόνα
 35 ἐξώδηκέ τι ἀποκορυφούμενον καὶ ἐμαλάσσετο τῷ χρόνῳ
 προήκοντι. 23. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἑβδομος ἦν μὴν, ἐμαλάχθη
 μὲν πάντῃ ἰατρῶν ἐπιθέμασιν, ἀνεστομοῦτο δ' εἶθ' οὕτως

καὶ ὕφαιμον τοῦ λοιποῦ ἐκείθεν ὑπερρῆη πῦον. 24. Ἡ δὲ γαστήρ ἐντεῦθεν ὑπεκενοῦτο καὶ πολλή τις ἐλπίς ὑγίας τῷ τε αὐτῆς ἀνδρὶ ἐτρέφετο καὶ τοῖς θαμιζουσιν ἰατροῖς. 25. Τῇ δ' οὐχ οὕτως εἶχεν. ἀλλ' ἄρδην μετὰ οὐ πολὺ συνέχει τὰς ἐλπίδας ἢ κένωσις. μετὰ γὰρ τέτταρας ἡμέρας, οἶμαι, τῆς ἐπιγεγονυίας ἀναστομώσεως ἢ τε γαστήρ ἐξεκνωθή τοῦ λυποῦντος καὶ τεταπεινῶται καὶ ἡ ἀνθρωπος ὥσπερ λιποψυχήσασα ἀμαχεὶ τὸ ζῆν ἀπεβάλλετο. 26. Τὰ μὲν οὖν τῆς ἱστορίας οὕτως πως εἶχε· σὺ δ' ἀκριβῶς ἐντεῦθεν πυθόμενος ἴσθι σαφῶς, ὡς λόγῳ τῆς ἐγγύτης μετέδωκε τοῦ χρώματος τὸ περὶ τὴν μήτραν ἀθροισθὲν τόσον αἷμα τοῖς οὔροις. 27. Καὶ μετρίου μὲν τοῦ ἀθροισθέντος αἵματος ὄντος τὰ παρυφιστάμενα κατὰ βραχύ τι ἂν ἀλλοιωθεῖν, πλεονάζοντος δὲ καὶ ἡ ἀλλοίωσις πλείων, εἰ δ' ἐπὶ τοσοῦτῳ, πλείω καὶ τὴν γαστέρα ἐξοιδαίνεσθαι καὶ τὰ χρώματα μεταβάλλεσθαι, πρῶτον μὲν εἰς τὸ ὑπέρυθρον, εἰδ' οὕτως δὲ καὶ εἰς τὸ ἐρυθρὸν καὶ ὕφαιμον. 28. Καὶ τὰ παρυφιστάμενα δὲ τότε τραχύτερα φαίνεται· τὰ παραπλήσια δ' ἂν συμβαίῃ ἀρχοῦ φλεγμαίνοντος χρονίως καὶ αἰμορροΐδος ἀλόγως ἐπισχεθείσης καὶ μάλιστα, εἰ πρότερον χρονίσει τῇ ἐκκρίσει, ἄλλως τε καὶ εἰ πολὺαίμιος ὁ ἀνθρωπος ἢ καὶ μὴ ἐτέρωθεν ἀποκενοίῃ τὸ αἷμα ἐπιγεννώμενον. 29. Τοσοῦτῳ μέντοι διαλλάξει τῶν κατὰ μήτραν ἐπισχέσεων, ὅσον καὶ τὰ κατὰ πάθος τῶν κατὰ φύσιν διαπέπτωκεν. 30. Ἐκείνη μὲν γὰρ τῷ μακρῷ παγειωθεῖσα χρόνῳ εἰς φύσιν ἤδη μεθίστασθαι πειράται· τῆς δ' ἀπὸ μήτρας ἐκκρίσεως κατὰ φύσιν γεγονυίας μείζω ἂν καὶ αἱ ἐπισχέσεις ἀλλοίωσιν ἐν τε τῷ σώματι καὶ τοῖς οὔροις ποιήσαιεν ἂν, ὥσθ' οἷα ἂν μηνὸς ἐπίσχεσις ἢ δυοῖν καταμηνίων οὔρα ποιήσῃ, ταῦθ' αἰμορροῖς ἐπισχεθεῖσα πολυπλασίου χρόνου. 31. Τῷ δ' αὐτῷ ἂν λόγῳ, κἄν τι ἕτερον ἢ παρὰ φύσιν ταῖς μήτραις διαδοθὲν τοῖς οὔροις σημασίαν τινὰ τοῦ πάθους παραστήσῃ τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδάζουσιν. 32. Ἄλλ' ὁ μὲν περὶ τούτου λόγος ὠδὲ πη κείσθω· ῥητέον δ' ἐφεξῆς καὶ περὶ τῶν λειπομένων, εἰ τι λείπεται.

Κεφ. εδ. Περὶ προγνώσεως οὔρων τῆς κατὰ τὰ ἄλλα τῶν κώλων διαθέσεως.

1. Τῶν τοίνυν χειρῶν ἢ ποδιῶν πεπονθότων ἤτοι ὑπὸ ψυχρᾶς πάνυ δυσκρασίας ἢ καὶ τοιοῦτου χυμοῦ ἢ ὑπὸ θερμῆς δυσκρασίας ἢ καὶ θερμῆς ἐπιρροῦσεως ὕλης, ἃν καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα συννοσοῦν ἢ, ἐπίδηλοι καὶ τοῖς οὔροις αἱ ποιούσαι διαθέσεις φαίνονται, ὥστε καθ' ὅσον ἂν ἢ τε ποιότητος καὶ ποσότητος τῶν λυπούντων ἐπιταθείη χυμῶν καὶ τὰ οὔρα μεταβληθείη ἂν τῶν κατὰ φύσιν ἀγιστάμενα. 2. Ἄν δὲ τὸ μὲν λοιπὸν ὑγιῶς καθ' αὐτὸ ἔχη σῶμα, ἐπισκηψάσης δὲ τινος λυπούσης αἰτίας τοῖς τοῦ σώματος κώλοις, ταῦτα κακῶς διατεθείη, μετρίως μὲν οὐκ ἂν ἀλλοιωθῆι τὰ οὔρα, πλησμίως δ' αὖ καὶ ταῦτ' ἂν μετρίως ἀλλοιωθῆι, συνδιαδοθέντος μόλις τὴν καρδίαν τοῦ πάθους. 3. Αἶ γε μὴν διαφοραὶ τῶν χρωμάτων τε καὶ τῶν παρυφισταμένων τὰς τε ποιότητος καὶ ποσότητος παραδηλώσουσι τῶν χυμῶν, αἱ πέψεις δὲ καὶ ἀπεψίαι τότε ἤθος τοῦ νοσήματος καὶ τὴν τῆς δυνάμεως ἰσχύην, ὡσπερ καὶ τὸ διάστημα τοῦ χρόνου αἱ ταχεῖαι τε καὶ βραδεῖαι μεταβολαὶ τῶν οὔρων. εἰδέναι μέντοι καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις χρεῶν.

Κεφ. εε. Περὶ τοῦ προγνῶναι ἐκ τῶν οὔρων εἴτε τάχιον εἴτε βραδύτερον λυθῆσεται τὸ νόσημα.

1. Ἐπειδὴ διαφορὰς πρὸς ἄλληλα τὰ τοῦ σώματος μόρια οὐ μετρίως ἐκληρώσαντο — ἄλλως γὰρ ἂν διαθερμανθείς ποῦς ἀλλοιώσειε καὶ ἄλλως κύστις, ἐτέρως δ' αὖ μήτρα, καὶ ἐτέρως νεφροί, καὶ ἄλλως μὲν σπλήν, ἐτέρως δὲ ὑπεζωκῶς ὑμῆν, ὡσπερ δ' ἐκείνως μὲν κεφαλὴ, οὕτως δ' ἤπαρ ἢ πνεύμων — τὰ μὲν γὰρ πλέον ἐκεκοινωνήκει τοῦ θερμοῦ — ἢ τῆ φυσικῆ ιδιότητι καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς ἀγγείοις ἢ τῆ τοῦ πρώτου θερμοῦ ἐγγύτητι ἢ τῆ τῆς αἰσθήσεως δαψιλείᾳ, δεῖ τῶν μορίων ἐκάστου τὰς δυνάμεις τε καὶ ιδιότητας ἐκμανθάνοντα τὰ οἰκεία μέτρα ἐκάστω ἐπιθεῖναι, τῆς τε μετρίως δηλονότι ἐπιταθείσης θερμότητος, τῆς τε ἤδη φθειροῦσης τῆ ὑπερβολῆ τὸ ὑποκείμενον, ὡσπερ δῆτα τὸναντίον τῆς μετρίως τε καὶ ἀμέ-

τως ψυχρούσης ποιότητος. 2. Τὰ μὲν γὰρ θερμότερα
 τῶν μορίων ῥαδίως ὑπὸ θερμῶν αἰτιῶν ἀλλοιοῦνται τε
 καὶ ἐλέγχονται, χρονίως δ' αὖ ὑπὸ τῶν ψυχρῶν, ὥσπερ
 δῆτα καὶ τὰ ψυχρὰ τῶν μορίων χρονίως μὲν ὑπὸ θερμῶν
 ἀλλοιοῦνται, τάχιστα δ' ὑπὸ τῶν ψυχρῶν. 3. Τῇ γὰρ ἐγ-
 γυτέρῃ ποιότητι, τῇ φυσικῇ τε κρᾶσει καὶ ιδιότητι ἕκαστον
 ἀλλοιοῦται τάχως. 4. Ἴνα δὲ σαφέστερον τὸν λόγον εἰδῆς,
 ἔστιν μαθεῖν ἐντεῦθεν ὡς ἐπὶ παραδείγματος, μετρίως
 εἰς θερμότητα διατεθέντος τοῦ ἥπατος, πυρρὰ ἂν τὰ οὔρα
 καὶ ξανθὰ συμβαίη γίνεσθαι. 5. Τοιαῦτα δ' ἐπὶ κώλῳ
 ὀδυνωμένῳ φανέντα μείζους τε πολλῶν τὰς ἀλγηδόνας
 ἐποίησαν καὶ φλεγμαίνειν ἀντικρὺς οἰηθεῖη ἂν τις τὸ μό-
 ριον. 6. Εἰ δὲ καὶ ποῦς ἢ χεῖρ εἴη τὰ πεπονθότα, καὶ
 τοιαύτην ἀλλοίωσιν τοῖς οὔροις ἐπιθήσει, διαρρήγνυσθαι
 ὑπ' ἀλγηδόνας καὶ συγκάεσθαι φήσας ἂν τὸν κάμνοντα. 15
 7. Καθόσον γὰρ ἀφιστάμενα τοῦ πρώτου θερμοῦ τὰ μό-
 ρια τυγχάνη, κατὰ τοσοῦτον ἥττον ἀλλοιοῦντι ἂν θερμῶ.
 8. Τὸν αὐτὸν δὲ λόγον ἔξει καὶ ἐπὶ ψυχρότητος. τοῦ μὲν
 γὰρ ἥπατος ψυχρᾷ τινι ἐαλωκότος δυσκρασία, ἥδη ἂν ὑπό-
 λευκα τὰ οὔρα ὀφθεῖη, ἐτέρου δὲ τινος πορρωτέρου μο-
 ρίου, οὐκ ἂν οὕτως ῥαδίως μεταβληθεῖη. 9. Καὶ τὰ μὲν
 οὕτω καιρία τῶν μορίων ἐφ' οἰωθήτινι κρατηθέντα πάθει
 ῥαδίως ἂν τὰ οὔρα ἀλλοιώσει τῇ καιριότητι, τὰ δὲ γε πορ-
 ρωτέρω, κἂν τὰ χεῖριστα πάθῃ, μετρίως τε καὶ διὰ χρό-
 νου, ὥστ' ἐντεῦθεν συλλογίζεσθαι δεῖν, χεῖρους τὰς δια-
 25 θέσεις ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς τελείν οὔροις ἐν τοῖς μάλιστα
 πορρωτέρω τῇ τε θέσει καὶ οἰκειότητι τῆς ἀρχῆς κειμένοις
 μορίοις. 10. Καὶ δεῖ τὸν συνετὸν οὕτω προσεσχηκότα
 τοῖς οὔροις τὰς τε οἰκειότητας τῶν μορίων ἀκριβῶς ἐξε-
 τάξιν καὶ τὰς ἐπὶ τούτοις ἐκ τῶν φαινομένων τοῖς οὔροις 30
 διαθέσεις συλλογίζεσθαι τε καὶ προλέγειν. 11. Δύναται δὲ
 τὰ μέγιστα συνεισηνεγκεῖν εἰς τοῦτο καὶ ἀκριβῆς τις εἰδη-
 σις τῆς διαφορᾶς τῶν νευρωδῶν καὶ φλεβωδῶν μορίων,
 ἐπειδὴ τούτοις ὅσα οἰκεία ταῖς ὥραις καὶ ταῖς ἡλικίαις καὶ
 κρᾶσει καὶ ταῖς τῶν νοσημάτων καταστάσεσι φαίνεται 35
 μετριώτερα δεῖ νομίζεσθαι ἢ τυγχάνοντι ἄλλότρια, ἔπειτα
 ὅσα μὲν ῥαδίως πέττεται καὶ μεταβάλλεται, τὴν τε φύσιν

ἐρρῶσθαι δηλοῖ καὶ τοὺς χυμοὺς πεφθῆσθαι καὶ ἀλλοιω-
 θῆσθαι τάχιστα. 12. Ὅσα δ' αὖ διὰ χρόνον μεταβάλ-
 λεται ἢ καὶ μεταβαλλόμενα ἐπὶ τὰ χεῖρω μάλιστα πρόεισιν,
 ἐκεῖνα μέμφεσθαι δεῖν καὶ βραχείας τινὸς εἰς διαφθορὰν
 5 τὸ ζῶον δεῖσθαι ἡσπῆς οἴεσθαι, ἀλλὰ κἀνταῦθα θεῖς τῷ
 λόγῳ ἱστορίαν προσήκουσαν ἐφ' ἕτερα τῷ λόγῳ τρέψομαι.
 13. Γέρων τις ἡμέτερος γνώριμος ἐπίρρασε τε καὶ κακῶς
 εἶχεν. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐπυθόμην — ἐνδεκάτην μὲν αὐτὸς
 εἶχεν — ἐγὼ δ' ἰδεῖν αὐτὸν ἀφικόμην, γείτονά τε ὄντα καὶ
 10 ἄλλως ἀγαθὸν τὸν ἄνθρωπον τυγχάνοντα. 14. Εὐρον οὖν
 αὐτὸν ὑπτιὸν τε κείμενον καὶ ὑποβήσοντά καὶ παχέα
 πτύελα ἀποχρημπτόμενον, λήμμαι δὲ οἱ περὶ τοὺς ὀφθαλ-
 μούς οὐκ ὀλίγαι ἐπεφύκεσαν. 15. Τὰ μὲν οὖν πτύελα οὐ
 πάνυ ἦν δεινά, εἰ μὴ ὅτι προϊόντα καὶ εἰς γαστέρα κα-
 15 τιώντα, ταύτην ἐμάλασε τοῦ προσήκοντος πλέον, σφυγμοὶ
 τούτῳ ἀκριβῶς πυρέσσοντον τάνθρωπον, τᾶλλα δ' ἀμυδροὶ
 ἐτίγγανον, οὔρα ὑπέρυθρα καὶ μετὰ ταῦτα ἐρυθρὰ δι-
 φραίνοντο. 16. Ἐκκαιδεκάτη μικρὸν τι διαλλάξαντα τὰ
 οὔρα ἐπὶ τὸ μετριώτερον αὐθις παχέα τε ἐγένετο καὶ ἐρυ-
 20 θρὰ καὶ ὕφαιμα κατὰ τὰ παρυφιστάμενα, γαστήρ πλείω
 διαχωροῦσα οὐδὲν ὤνησεν. 17. Ἐπὶ τούτοις οὖν διὰ γα-
 στρός ἅμα τοῖς διαχωρήμασι μετριὸν τι αἷμα ἐξεκροῦτο.
 ἐδόκει οὖν ἐκ τούτων ὁ ἄνθρωπος ἀποθανεῖσθαι. 18. Καθὼ
 μὲν οὐκέτι ἀφικόμην, ἀνάγκης τινὸς ἐφ' ἕτερα βιασαμέ-
 25 νης, πέπεισμαι δέ, μετὰ τρεῖς πού ἡμέρας τὸν ἄνθρωπον
 τεθνηκέναι. 19. Ἐδόκει τοίνυν ἐκείνον πλείονα ἢ κατὰ
 γέροντα ἔχειν τὸν πυρετὸν καὶ ταῦτα τότε χιμῶνος
 τυγχάνοντος. 20. Ὅποτε δὲ δὴ τοιοῦτον συμβαίη, οὐ
 μετρίως κατασεῖειν εἴωθεν τὴν ἔμφυτον καταπεπτοκνίαν
 30 δύναμιν ὑπὸ μικρῷ τῷ χρόνῳ. 21. Διεφρίνεται δὲ καὶ ἀπὸ
 τοῦ συνεχοῦς δίψους ἢ τοῦ πυρετοῦ σφοδρότης, οὐ με-
 τρίως δὲ καὶ ὁ βῆξ ἡνία τὸν ἄνθρωπον. 22. Ἐπεὶ δὲ καὶ
 μὴ κρατεῖν ἐφαίνετο τὴν φύσιν ῥαδίως τῆς ὕλης αἰ ἐπὶ
 τοσαύταις ἡμέραις ἀπεψία τῶν οὔρων ἐσήμαινον. 23. Ἐδει
 35 γὰρ πολλαπλασίου χρόνου, εἴπερ προὔχωρει τὰ τῆς ὑγείας
 ἐντεῦθεν ἀρξάμενα πρὸς τὸ κατὰ φύσιν χωρῆσαι. 24. Τὸ
 δὲ τοσοῦτον ἐδέησεν, ὥστε καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου χεῖρω

τά τε χρώματα καὶ τὰ παρῳφιστάμενα διεφαίνετο. 25. Τί οὖν ἂν τις ἐνταῦθ' ἐνόμισεν, ἢ μὴ περιέσεσθαι τὸν ἄνθρωπον προαποκαμούσης τῆς δυνάμεως. οὕτω δεῖ τὸν νονηχῆ καταμαντευόμενον προσορᾶσθαι τὸ μέλλον.

Κεφ. ιε'. Περὶ τοῦ προγνῶναι ἐκ τῶν οὔρων εἴτε θανάσιμον εἴτε σωτήριον.

1. Καὶ τὰς μὲν ἐπὶ ἀγαθὰ μεταβολὰς τῶν οὔρων χαριέντως προλέγειν τε καὶ ἀσπάζεσθαι, ἀπαγορεύειν δ' αὖ τὰς ἐπὶ φαῦλα ῥοπὰς καὶ τὰς μὲν διὰ χρόνου πλείονος γεγενημένας πολὺν καὶ τὸν τοῦ νοσήματος ἀποβῆναι χρόνον, διὰ βραχυτέρου δ' αὖ τὰς προσιαιτέρον γινομένας. 2. Κὰν μὲν οὖν ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερῶν πεπεμμένα φαίνεται τὰ οὔρα, διὰ τρίτης ἢ τετάρτης λυθῆσεσθαι τὸ νόσημα φήσαις ἂν, εἰ δὲ διὰ δευτέρας ἢ τρίτης ἀφίξεσθαι καὶ μέχρις αὐτῆς ἐβδόμης. 3. Ἄν δὲ ἢ τετάρτη ἐτι 15 ἀπέπτα τὰ οὔρα δεικνύη, οὐδ' ἂν εἰ τι γένοιτο ἢ ἐβδόμη κρίσιον τοῖς νοσήμασιν ἐπιτιθήσῃ. 4. Τὰς γὰρ ἐκεῖσε μελετωμένας κρίσεις αὕτη μᾶλλον προδιασαφεῖ τε καὶ μαρτυρεῖ βραχέαι ἄττα πέψεως προὔποδείξασα σύμβολα. 5. Ὡσπερ αὖ εἰ πάλιν φαῦλα ἀντιστραφεῖσα δείξει τὰ 20 σύμβολα, θάνατον τῇ ἐβδόμῃ ἐποιήσει, ὡσπερ δῆτα καὶ τῆς ἐνδεκάτης ἢ ὀγδόῃ ἐπίδηλος, ἐνδεκάτη δ' αὖ τῆς τεσσαρεσκαδεκάτης, καὶ ἄλλη ἄλλης, καθὼς κὰν τῇ περὶ κρίσεων ὁ σοφώτατος ἐξέθετο Γαληνός. 6. Καὶ τὰς μὲν τῶν χρόνων παρατάσεις οὕτως ἂν εὐρήσεις στοχαζόμενος ἐς 25 τριπλασίους καὶ τετραπλασίους περιοδεύων τὸν πάντα τοῦ νοσήματος χρόνον, καθ' ὃν ἂν ἢ κατὰ πλάτος ἀρχὴ λεγομένη ἐπιμετρηθῇ. 7. Τῶν μὲν οὖν ὀξυτέρων κινουμένων νοσημάτων τάχ' ἂν τι καὶ προλάβῃ, ὑστερήσῃ δ' αὖ τῇ ἐπὶ τῶν κεινημένων βραχύτερον, ἐπὶ τε τῶν σωθησομέ- 30 νων δηλονότι καὶ τῶν τεθνηζομένων ἀνθρώπων. 8. Εἰ γάρ τι ὡς ἐπὶ παραδείγματος ἐν τῇ τετάρτῃ γένοικό τι πέψεως ἀκριβοῦς σημεῖον, ὅξέως μὲν πάνυ τοῦ νοσήματος κινουμένου, οὕτω καθαρῶς ἡργμένης ἐβδόμης, ἐποιεῖ ἂν ἢ κρίσις, εἰ τύχει προεκηδῶσης οἷον τῇ ταχύτητι τῆς 35 ὕλης. 9. Ἄν δὲ νοθρότερον, μόλις ἂν καὶ ταύτης συμ-

πληρουμένης ἢ κρίσις ἀποδοθείη, ὥστε καὶ μέσης ὀγδόης
 ἤδη ἔτι κρίνεσθαι, τούναντίον δ' αὖ, ἀξιολόγου φαύλου
 σημείου τὴν ἐπίδηλον ὀφθέντος ἡμέραν πάνυ μὲν ὀξέως
 κεννημένου τοῦ νοσήματος, ἢ ἕκτη προανελοῦσα ἔξει τὸν
 5 ἄνθρωπον, ὡσπερ οὖν ἡ ὀγδόη, νωθρῶς τοῦ νοσήματος
 κεννημένου. 10. Ἄλλ' ὁ μὲν περὶ κρίσεως λόγος καὶ τῆς
 τῶν ἡμερῶν παρατάσεως ἀριθμὸς ἐντεῦθεν ἄν διαγνω-
 σθείη. 11. Ἐξεστί δὲ τῷ καθαρώτερον ἀσκεῖν σπουδά-
 ζοντι ἐκείνην ἀνελομένῳ τὴν βίβλον μανθάνειν, καθ' ἣν
 15 δῆτα περὶ κρίσεως τῷ Γαληνῷ ἐκτέθειται. 12. Ἐπὶ δὲ
 τούτοις κακείνο δεῖ μανθάνειν ὡς ἐν τοῖς παροξύνουσι
 καιροῖς ἐνουρήσαντος τοῦ κάμνοντος πολλῷ ἂν χεῖρω φα-
 νεῖη τὰ οὖρα τῶν ἐπὶ τοῖς ἀνεσίμοις τῶν χρόνων καὶ εἰ-
 κότως· ἐκεῖνα γὰρ τοιαῦτα φαίνεται, ἐπ' ἄλλα τῆς πετ-
 20 τούσης διατριβούσης θερμότητος. 13. Κἂν γὰρ τι καὶ
 ἄπεπτον εἴη τούτοις, τῆς ἐφ' ἕτερα τοῦτο ῥοπῆς τῆς φυ-
 σικῆς θερμότητος σύμβολον. 14. Ὅποταν γὰρ πρὸς μείζω-
 τε καὶ λυπούντα σφοδρότερον τὸν τόνον ἅπαντα ἐπισυνα-
 γουσα ἔχη ἢ φυσικὴ δύναμις, τότε οὐτ' ἂν θρέψει ῥαδίως
 25 οὔτε ἀλλοιώσει τε καὶ πέψει, ἐπισυννείσα, οἶον τὰ εἰς ἀμ-
 φότερα διατετιμῆσθαι φαῦλον καθέστηκε. μηδ' ἕτεραν γὰρ
 τῶν ἐνεργειῶν τελείαν οἶεται καταστήσεσθαι. 15. Εἰ γὰρ
 ἐφ' ἐνὶ προσταλαιπωρούμενος οὐχὶ ῥαδίως τὰ προσήγοντα
 ποιεῖ, πολλῷ ἂν διημαρτηκῆν ἄλῳ πλείοσιν ἐπικειρήσασα
 30 ἔργοις. 16. Ὅσηνίκα μέντοι τῶν χυμῶν ἤκε κεκρατηκῆν
 πέψιν αὐτοῖς ἐπιθείσα, ἤδη μὲν ἀμείνω τὰ τε χρώματα
 καὶ τὰς ουστάσεις δείκνυσι τῶν ἐπὶ τοῖς παροξυσμοῖς· ἤδη
 δὲ προβάλλεται καὶ παρυφιστάμενα κατὰ τὴν ἀναλογίαν
 τῆς πέψεως. 17. Ἄν μέντοι ἐπιχειροῦσα καὶ παροξυνο-
 35 μένη ἢ φύσις μήτ' αὖ τῶν καθηκόντων τι ἀνείη, καὶ
 παραπλήσια τὰ οὖρα ἐν τε τοῖς παροξυσμοῖς καὶ ταῖς
 ἀνέσεσι φαίνεται, ὥδε μὲν οὖν ἐπικρατεῖν τῆς ὕλης τὴν
 φυσικὴν σημαίνει θερμότητα καὶ δεῖν οὕτω ἐπισυναγα-
 γόντα καταστοχάζεσθαι. 18. Ἄν μὲν γὰρ ὀξέως τὰ τῆς
 νόσου κεννημένα ἦ, ἢ δὲ φύσις πέψει οὐκ ἀποδίωσι,
 40 πρόεισι δὲ οὕτως ὁ χρόνος, δέος οὐκ ὀλίγον εἴη, μὴ ἀπα-
 γορεύουσα ἢ δύναμις προίηται τὴν αὐτῆς ἐνέργειαν, οὐ

τί ἂν εἴη χεῖρον θανάτου τούτοις ἐπιφύετος, ὥστε δεῖ
 προλέγειν ἀκριβῶς ὑφ' ἐν τῶν κατὰ τὸν κάμνοντα στοχα-
 ζόμενον. 19. Ἄν δέ τοι βραδύτερον μὲν τὰ τῆς νοσοῦ
 κινήται, μετριώτερον δέ πως φαίνονται οἱ παροξυντικοὶ
 καιροί, θαρρεῖν κελεύειν, ὡς διὰ χρόνου λυθησομένου τοῦ
 πάθους, εἰ τὰ τῆς δυνάμεως ἔρρωται. 20. Τῆς γάρ τοι
 φύσεως ἐν μὲν ταῖς ἀρχαῖς ἀξιολόγῳ προσπαλαιούσης πλή-
 ϑει καὶ μήπω κατακρατούσης, καὶ αἱ ἀπεψίαι ἀξιόλογοι
 φαίνονται ἂν, ἠργμμένης δ' ἤδη τῷ χρόνῳ πέττειν καὶ κατὰ
 βραχὺ τῆς ὕλης κατακρατεῖν, ῥαδίως τε τοὺς παροξυσμούς
 ὁ κάμνων φέρει καὶ τὰ τῆς πέψεως ἤδη σύμβολα φαίνε-
 ται. 21. Ἄλλ' ὁ μὲν περὶ προγνώσεως οἶμαι οὕρων λόγος
 πέρας ὧδε ἀπειληφῶς ἐνταῦθά πη καὶ τὸν πάντα περὶ
 οὕρων λόγον ἀποκλείετω. 22. Οὐ γὰρ ἐτι χρεῶν μηχανεῖν
 τὸν λόγον καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα ὡς αὐτως κυλινδεῖσθαι καὶ
 ἀνασιρέφασθαι. 23. Ἐπεὶ γὰρ τοὺς τε περὶ διαφορᾶς
 καὶ διαγνώσεως οὕρων ἐξεθέμεθα λόγους καὶ πρὸς τούτοις
 τοὺς περὶ αἰτίας οὕρων, ὥσπερ καὶ νῦν τοὺς περὶ προ-
 γνώσεως, ἔδοξε δὲ ἡμῖν μηδὲν δεῖον ὄν εἰρησθαι λελεῖφθαι,
 ἐν πᾶσι κατὰ μέθοδον ἀψαμένους τοῦ λόγου, ὅσα δηλον-
 ὅτι ἐν τοῖς χρώμασι τε καὶ συστάσει ποσότησί τε τῶν
 χυμάτων καὶ παρυφισταμένοις καὶ ὅσα ἐπὶ τοῖς παρυφι-
 σταμένοις λέγεται τε καὶ φαίνεται, διορισμένους κατὰ τε
 χροῖαν καὶ σύστασιν καὶ ποσὸν μεταβεβλημένοις καὶ λειό-
 τητα καὶ τραχύτητα καὶ τὴν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ χύ-
 ματος διάθεσιν, καὶ ὅσα ἐπὶ ταῖς πομφόλυξι λέγεται
 ὄδραϊς τε καὶ τοῖς ἐπινηχομένοις συντήγμασι, καὶ πρὸς
 τούτοις ἐπιθεῖσι τῷ λόγῳ τὰς ἐντεῦθεν συναγομένας συμ-
 παθείας τε καὶ πρωτοπαθείας τῶν μορίων, δυσκρασίας τε
 καὶ πέψεις καὶ ἀπεψίας, γένη τε καὶ εἶδη πυρετῶν, μα-
 κρονοσίας τε καὶ βραχυνοσίας, καὶ ὅσα κατὰ τε θάνατον
 καὶ ζωὴν τὰ μὲν ἐπιδήλως ἐκτεθεικόσι, τὰ δ' αὖ ἐν τού-
 τοις περιεχόμενα ἐφείσειν ἐντεῦθεν προσεξευρίσκειν καὶ
 ὅσα ἐπὶ τούτοις τῷ τὴν βίβλον μετιόντι ἐκμανθάνειν
 ἔξεστι, δίκαιόν τε καὶ ὅσιον ἔδοξεν ὧδε πη καὶ τὸν πάντα
 περὶ τούτου καταπαύειν λόγον βραχὺ τι πρὸς τοὺς ὁμι-
 λήσαντας τοῖς λόγοις ἀξιώσαντι, ἵν' αὐτοὶ τε μὴ πρόχει-

ροι ὧσιν ἐγκαλεῖν καὶ ἡμῖν τὸ ἀνέγκλητον περιείψωσι.
 24. Κἄν τι δὲ προσεπιμνησθῶμεν τῶν ἐν ἀρχῇ τῆς
 πραγματείας εἰρημένων, τῇ ῥοπῇ τοῦ λόγου προσαιπτεόν
 καὶ τοῦτο.

5 Κεφ. ιζ. Ἐπανάληψις ὡς ἐν βραχεῖ τῶν κεφαλαίων τῆς ὅλης πραγμα-
 τείας ὅπως εἰς τοῦτο τῆς πραγματείας προήχθημεν.

1. Πάλαι μὲν τοίνυν τῷ φυσικῷ τῆς φιλοσοφίας μέ-
 ρει προσνευεγκότι καὶ τούτου ὡς οἶόν τε ἦν μοι ἐξεγο-
 μένω, ἐπὶ με καὶ τις ἐρωτῆς ἰατρικῆς περιέσχεν ἠψάμην
 10 μὲν καὶ τῆς ἐπ' αὐτῆς θεωρίας καὶ ταύτης ὅλος, ὡς εἰκός,
 ἐγενόμην, εἷς τε τὸ φιλάνθρωπον αὐτῆς καὶ θεραπευτικὸν
 ἀπιδῶν καὶ εἰς τὸ πρὸς φιλοσοφίαν κοινωνικόν, ὧκνον
 τε αἰεὶ ἐπὶ τοῖς νοσοῦσιν ἐπιχειρεῖν σώμασιν εἰ μὴ καὶ
 λογικῶς ἐξετάζων ἦν τὰ τῶν νοσοῦντων παθήματα, ὥστε
 15 καὶ ἀφεκτέον μὲν ἐδόκουν ἰσχυρᾶς τινος κινήσεως, ἐφ' ᾗ
 μὴ ἐφθην πάντῃ λογικῶς ἐπισκεψάμενος, ἀπρὸς δ' εἰλό-
 μην τε καὶ ἐπεχείρουν, ὡς εἰκός, τῶν λογικαῖς ἐφόδοις
 ἐπισημειουμένων παθῶν. 2. Τὸ μὲν γὰρ οὕτως ἀπρο-
 ὀπτως θεραπεύειν οὐκ ἀσφαλὲς φόμην, τὸ δὲ δὴ μετὰ
 20 λογικῆς ἐπιστασίας ἀσφαλὲς τε ἄμα καὶ ῥάδιον. 3. Ἐπεὶ
 δὲ τῷ χρόνῳ προβαίνων καὶ τι συνεισενεγκεῖν τῇ τέχνῃ
 ἐπειρώμην, ἴν' ὅπως πρόφασις μαθήσεως περὶ τὴν τέχνην
 ἢ καὶ πᾶσαν μὲν ἀφορμὴν λόγων εἰς ἰατρικὴν λυσιτελοῦ-
 σαν καθορῶν πλήρη λόγων τε καὶ παιδεύσεως, καὶ μύ-
 25 λιστα οἷς ὁ περιλάλητος σοφία τε καὶ τέχνη Γαληνὸς ἐπέ-
 κωψε, τὴν δὲ περὶ οὕρων πραγματείαν ζητῶν μὲν ὅπως
 ἂν ἀσκήσαιμι καὶ αὐτός, ἀπορῶν δὲ βραχεῖα τινὰ οὐκ οἶδ'
 ὅπως σποράδην περὶ τούτου διορισμένων τῶν τῆς τοιαύ-
 τῆς τέχνης ἐξετασιῶν, αὐτὸς μὲν τοῖς καθ' ἐκάστην ὁρω-
 30 μένοις ἐπὶ τε τῶν ὑγαινόντων καὶ νοσοῦντων, βραχέων
 δὲ πάνυ προσεπιλαβόμενος ἀρχῶν προσέχων τε καὶ τοῖς
 λόγοις ἀντεξετάζων καὶ τὰς νομιζόμενας ἀποδιδούς αἰτίας,
 κατὰ βραχὺ τε προουχώρουν καὶ οἷός τε ἦν ἤδη καθαρῶ-
 35 τερον ἀπὸ τῆς τῶν οὕρων ἐπισημασίας κρῖναι. 4. Ἐπεὶ
 δὲ τῷ χρόνῳ τὰς εὐρήσεις ἀληθευούσας πάνυ ἐώρων ἔργων
 τε τὰς αἰτίας ἀδιαιπτότους ἐξευρηθῆναι καὶ τοῦ λοιποῦ

ὡς περ ἀπ' ἀγαθῶν τινῶν προυχώρουν ἀρχῶν, ἐπὶ τε τὰς διαγνώσεις καὶ προγνώσεις, οὐκ ὀλίγα τῆς τε περὶ σφυγμῶν εἰς τοῦτο λυσιτελουσάσης πραγματείας καὶ τῶν λοιπῶν εἰς τε διάγνωσιν καὶ πρόγνωσιν τοῖς παλαιοῖς ἐγγεγραμμένων ἀνδράσι, ὅθεν δὴ συνεισενεγκεῖν τι προθέμενος, ὡς εἴ-
5 ρηται τῇ τέχνῃ, ἐπεὶ κατὰ τοῦτο μᾶλλον ἐνδέουσαν τὴν ἰατρικὴν ἐύρων, ἐπικεχίρηκά τε καὶ θεοῦ διδόντος εἰς πέρασ ἤγαγον.

Κεφ. ιη'. Ἐπίλογος ἐν ᾧ καὶ τις ἀξίωσις πρὸς τοὺς ἐντυχάνοντας τῇ
πραγματεῖα ταύτῃ. 10

1. Κἂν μὲν οὖν λυσιτελεῖν δόξῃ ὁ λόγος κάμνουσι τε καὶ ὑγαινοῦσι ἀνθρώποις ὡς τῆς ἀληθείας ἐχόμενος, θεῷ ἢ χάρις τῷ τῶν ἀγαθῶν παροχεῖ καὶ ἡμῖν οὐκ ἂν εἰκότως ἐγκλημά τι ἀπαιδευσίας προσάψειεν. 2. Εἰ δ', ὃ παθεῖν ἐνδέχεται, καὶ τι τοῦ προσήκοντος δημάρτομεν, αὐτὸς ὁ
15 τὴν τοῦ λόγου ἐξευρηκὸς ἀμαρτίαν παριῶν δεῖξάτω καὶ ἀποδείξάτω καὶ στέρξαιμεν ἂν ἡδέως περὶ τὰ μέγιστα ὀφθέντες διαπεπτωκότες τοῦ δέοντος. 3. Τάχα δ' ἂν καὶ χάριν δοίημεν, εἰ ἡμῖν τὰ βέλτιστα προμηθευομένοις ὑποσκάζων πῃ ὁ λόγος καὶ ἡμῖν προσάπτων οὐκ ὀλίγον
20 ἐγκλημα εἰς γνώσιν τε ἔλθῃ καὶ τὴν ἀνήκουσαν ἀπολάβῃ διόρθωσιν. 4. Καὶ τὸ μὲν οὖν τὰ πάντα γράφειν καθ' ἕναστον ἡμῖν τε δυσχερὲς ἐνομίσθη καὶ ἄλλοις οὐκ ἂν ὀφθεῖν ἡάδιον. 5. Ἄλλ' οὐχ ὅτι ἡμεῖς τὸ πᾶν τῆς τέχνης συνελόντες ἔσχομεν. 6. Πολλοῦ γὰρ πάνυ τοῦτο ἦν
25 ἡμῖν ἄξιον καὶ ταῦθ' ὧν εὐχόμεθα τυγχάνειν ἀκροαταὶ μικροῦ τὸ πᾶν περὶ τὴν τέχνην οὐκ ἐμπεριειληφρότων, ἀλλ' ὅτι τὰ μὲν καθόλου βραχυτέροις λόγοις ἐμπεριεχόμενα ἡάδιά τε ἐξελεῖν καὶ πρόχειρα ἐξαγγεῖλαι. 7. Κἂν τι καὶ ὑποδιαροῦντας ἐξετάζειν δεῖ, μέχρι μὲν ἂν τινος ὁ λόγος
30 ἀβιάστως προβαίῃ. 8. Ἐπειδὴν δ' εἰς τὰ εἰδικώτατα καὶ μερικὰ καταντήσῃ, τοῦ περαιτέρω βαίνειν ἀπέχεται, αὐτῶν μὲν τῷ τοῦ ἀπείρου λόγῳ συνδιανεμομένων, τοῦ νοῦ δ' ἐξαποροῦντος ἐντεῦθεν καὶ περαιτέρω βαίνειν, ὡς εἰ-
35 κεν. 9. Ὡς ἡμεῖς μὲν, ὅσα δῆτα ἐνεδέχeto φάναι, περὶ
τε χυμάτων καὶ παρυσισταμένων εἰρήκαμεν ἐν πᾶσι τὴν

ἀληθείαν ὡς οἶμαι σπουδάζοντες. 10. Κἄν τι δὲ δόξῃ
 τῶν ἀξίων λόγου εἰς προὔπτον λελείφθαι καὶ τοῦτο οἶμαι
 τῇ δυνάμει ἐμπεριέχεσθαι. 11. Ἐπεὶ δ' ὁ λόγος πρὸς
 συνετοὺς ἐκδέδοται, τάχ' ἂν καὶ οὗτοι τοὺς ἐφ' ἐκάστης
 5 λόγους ἐντεῦθεν ἐξησηκότες, ῥαδίως μὲν ἂν γνοῖεν, ὅσα
 τε συμπλέκεσθαι δύναται καὶ ὅσα μὴ, ῥαδίως δὲ ἐκ τού-
 των ὥσπερ χειραγωγούμενοι καὶ τὰς ἐπὶ τοῖς συμπλεγμέ-
 νοις ἀποδιδόναι πρόχειροι γένοιτ' ἂν διαγνώσεις τε καὶ
 10 προγνώσεις. 12. Ἐμοὶ γὰρ ἔργον ἔδοξεν αὐθις τὸν λόγον
 ἀναλαμβάνοντι τὰ δέοντα συμπλέκειν καὶ τοὺς ἐπὶ τού-
 τοις λόγους ἀποδιδόναι. 13. Καὶ ὁ μὲν παρῶν λόγος ὡς
 ἀπαρχή τις ἔστω τῇ τέχνῃ, τοῖς δ' αὐτὸν ἀσκήσουσιν εἴη
 15 τινὸς ἐντεῦθεν ὠφελείας ἀπονάσθαι. 14. Τῷ δὲ πρὸς τὸ
 φιλόανθρωπον ἀφωρακότε τῆς τέχνης καὶ τὰ λυσιτελήσειν
 20 δόξαντα συνεισενεγκόντι (τῶν μὲν ἐκ τῆς τέχνης καλῶν
 ἀπολαύσαι, συνεισενεγκόντι), καὶ εἴ τι ἕτερον δοκοῖη λεί-
 πεσθαι, καὶ ὃ τὰ μάλιστα λυσιτελεῖν πέφυκε διὰ τε πρό-
 γνωση καὶ θεραπείαν τῶν ἐπ' ἀνθρωπίνοις συμβαινόντων
 σώμασι κάμνουσι, τῶν δὲ πάντα μὲν ἑαυτοῖς περιποιου-
 25 μένων εἰδέναι, ζηλοτυπούντων δέ, εἴ τι δόξῃ τις συνει-
 ενεγκεῖν τῷ βίῳ χρήσιμον τὰς ἐκτόπους διαφυγεῖν γλω-
 σαλγίας. 15. Εἴη δὲ καὶ φάρμακον ἐξευρεῖν ἀντιπαθεῖν
 τοιοῦτοις πάθεσιν, ἵνα μὴ καὶ γλώσσαις ἄλλων ἐλλαβώ-
 μεθ' ἀ κινδυνεύειν. 16. Τάχα δ' αὖ καιριώτατόν τε καὶ
 30 φαρμακωδέστατον ὄφθειν πρὸς ταῦτα φάρμακον πρὸς θεὸν
 μὲν οὐκ ἀγεννῆς πεποιθήσεις, πρὸς δὲ τοὺς ἐντυγχάνοντας
 τῶν ἀνθρώπων μειριότης φρονήματος, αὐτῶν δὲ τῶν λό-
 γων ἀκριβὴς τις ἐπίσκεψις.

II.

* ΤΟΥ ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ ΨΕΛΛΟΥ
ΠΕΡΙ ΛΟΥΤΡΟΥ.

Πολλῶν τὸ λουτρὸν αἴτιον δορημάτων.
 Χυμὸν κατασπᾶ, φλέγματος λύει πάχας·
 Χολῆς περιττὸν ἐκκενοῖ τῶν ἐγκάτων·
 Χυμοὺς καθαίρει, [τὸν] κνησμὸν ἀποτρέπει.
 5 Τὴν βλεπτικὴν αἰσθησιν ὀξύνει πλέον·
 Τὴν γλωτταν εὐκίνητον εἰς λόγους ἔχει·
 Ὡτῶν καθαίρει τοὺς πεφραγμένους πόρους·
 Μνήμην φυλάττει, τὴν δὲ λήθην ἐκφέρει·
 Θυμηδίαν τε καὶ παράκλησιν φέρει·
 10 Τὰς θελεπίκρους κνισμονὰς καταστέλλει·
 Τρανεῖ δὲ τὸν νοῦν πρὸς νοήσεις εὐθέτους.
 Ὅλον τὸ σῶμα πρὸς κάθαρσιν λαμπρύνει,
 Ψυχῆς τὸ κάλλος, προξενεῖν πλέον λάμπειν
 Τοῖς εὐσεβῶς μάλιστα τούτῳ χρωμένοις
 15 Δι' ἀσθένειαν σαρκίον πολυνόσου.
 Δοίεσθαι τοίνυν εὐσεβῶς καθὼς θέμις
 Μὴ σπαταλικῶν καὶ γὰρ ἐγγὺς ἢ κρίσις,
 Ἄλλ' ὡς μοναχῶν φαρμάκῳ κεχρημένῃ.
 Οὕτω γὰρ εὔρε Σολομὼν εὐμηχάνως
 20 Τὴν ἰδίαν τε καὶ παράκλησιν φέρων
 Σκάφαις βροτοῖς πρὶν ἀφρόνως λελουμένους.

III.

* ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΤΗΣ
ΑΝΩΝΥΜΟΥ.

1. Τροφήν καὶ πόσιν οὐ χρὴ προσφέρεσθαι πολλάκις
 5 τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ ἀρίστου, ἐν δὲ τοῖς
 ἑσπερινοῖς δείπνοις οἴνου ποτηρία δύο ἢ τρία σὺν ἄρτω
 βραχεῖ ὡς ἂν ὑπαναθυμιῶσιν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τὰς ὑπνώ-
 10 δεις ἀναθυμιάσεις μετρίως καὶ ὑποσύρηται πρὸς τοῦτον
 ἥρέμα ὁ χρώμενος καὶ μὴ κάμνη αὐπνῶν ὑπὸ τῆς παν-
 15 τελοῦς ἀδειπνίας. 2. Τὸ γε μὴν πολλάκις τῆς ἡμέρας
 ἐσθίειν καὶ πίνειν κάματον παρέχει τῇ φύσει ἐν τῷ πολ-
 λάκις ἀναγκάζεσθαι ταύτην πέπτειν καὶ ἐπὶ ἡμιπέπτωις
 ὠμὰ δέχεσθαι καὶ ἡ μοχθηρῶς πέπτει ἡ τελείως ἀπεντὶ
 καὶ ἀμφοτέρωθεν ἀδικεῖ. 3. Τὸ δὲ ἐπιδειπνεῖν ὀλιγοδεῖς
 15 ὡς εἶπομεν ἀγαθὸν ὑπὲρ τὸ τελεῶς ἀδειπνεῖν, ἀλλὰ καὶ δι'
 ἐκεῖνο, ἵνα μὴ προσεσθίσας ἑαυτὸν ὁ ἄνθρωπος τῇ κατὰ
 τὴν ἐσπέραν παντελεῖ ἀπαστεία ἀνάγκης ποτὲ ἢ ἐκ νόσου
 ἢ ἐκ πείνης τυχὸν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν τραφῆναι δυσχε-
 20 ράνει μεγάλως τῷ καιρῷ τῆς πέψεως τοῦ στομάχου ἀγνοή-
 σαντος ἤδη ἐκ μακροῦ χρόνου τὴν τοιαύτην τροφήν καὶ
 πέψιν. 4. Ἔσται δὲ καὶ τὰ λεχθέντα ἐπιδειπνεία ποτήρια
 θερμὰ καὶ μέτρια, ἵνα καὶ μὴ τῷ ψυχρῷ ἀδικία τις ἐγγέ-
 νηται τῷ στομάχῳ κατὰ τὴν νυκτερίνην πέψιν ἢ τῷ πολλῷ
 πλημμύρα ὁμοίως ἀδικούσα καὶ αὐτή. 5. Ἔσται καὶ ἡ
 25 τροφή τοῦ ἀρίστου εὐχυμος. εἰ δὲ καὶ περὶ τινὰ τῶν
 μοχθηροτέρων ὀρεκτιῶ ὅπερ ἡμῶν διαιτώμενος κατὰ τὴν
 αὐτὴν ὥραν καὶ τράπεζαν συγκεχωρήσθω προσφέρεσθαι
 ταῦτα καὶ μὴ ἐν διαφόροις τῆς ἡμέρας χρόνοις. 6. Κατὰ

ταύτων γὰρ τοῖς εὐχύμοις τὰ μὴ τοιαῦτα ὡς ἐν μιᾷ χύτρᾳ
 τῇ γαστρὶ συμβληθέντα καὶ τοῖς εὐπέπτοις τὰ ἐναντία,
 εἰ συνεψηθῆσεται ὡς τῆς φύσεως ὅλης εἰς αὐτὰ ἀπασχο-
 ληθείσης ἄπαξ ἀκμαίας, οὐκ ἂν ἀδικήσωσιν ἢ μικρόν.
 7. Τοῦτο δὲ ἐξακουσθήσεται καὶ εἰς τὴν πόσιν τὴν τε 5
 ἀγαθὴν καὶ μὴ τοιαύτην τυχόν. 8. Ψυχρὸν δὲ ποτήριον
 ἐν ἢ δύο ἐν τῷ μεταξὺ τῆς ὅλης τροφῆς τοῦ ἀρίστου ἐκ-
 πίης, εἰ τῇ ψυχροποσίᾳ χαίρει σου τὸ σῶμα, χειμῶνος μὲν
 ὑποχλιαινόμενα, θέρους δε κρυερά. 9. Ἀκράτου δὲ ὕδα-
 τος οὐ γένουσι, πλὴν εἰ μὴ ἐν τῷ θέρει μόνον, καὶ ψυχρο- 10
 τέρου τηρναῦτα διὰ τὴν ἀλίαν τῆς ὥρας καὶ τὸ γεννώμε-
 νον τότε θερμὸν αἷμα καὶ τὴν χλωρὰν χολήν. 10. Δύσ-
 πεπτον γὰρ τὸ ὕδωρ καὶ δύσπορον εἰς οὖρα καὶ νεφροὺς
 καὶ στόμαχον ζυμοὶ καὶ ἄτροφόν ἐστι, ὧν τὰ ἐναντία ὁ
 οἶνος ἀγχεί, καὶ μᾶλλον ὁ χρηστός. 11. Καματοῖς χρῶ 15
 πρὸ τῶν σιτίων, τοσοῦτον ὡς ἰδροῦν συμμέτρως, ἵνα ἐκ
 τοῦ διαφορεῖσθαι καὶ διαπνέεσθαι τὸ σῶμα ἀσμένως τὴν
 τροφήν καὶ τὴν πλήρωσιν διὰ τὴν κένωσιν οὐχ ὡς ἄχθος.
 καὶ μὴ μόνως τῆς διὰ τῶν ἀδήλων πόρων κενώσεως φρόν-
 τιζε, ἀλλὰ καὶ τῆς διὰ τῶν ἐνδήλων μάλιστα. 12. Μετὰ 20
 δὲ τὴν τροφήν χρῶ μετρίοις περιπάτοις ὡς ἂν ὑποχαλῶν-
 ται τὰ σιτία, μὴ ἄλμασι καὶ ἀτάκτοις κινήμασιν ἢ κρα-
 γαῖς, ἵνα μὴ ἀναβράσσωνται. 13. Μετὰ δὲ τοὺς τοιοῦτους
 περιπάτους ὑπνω συμμέτρῳ χρῶ μεσημερινῷ καὶ μᾶλλον
 ἐν ταῖς μείζουσι καὶ θερμότεραις τῶν ἡμερῶν. 14. Ἐν 25
 μὲν τοῖς ὑποστρώμασι καὶ τοῖς ὑπνοῖς πᾶσι δεξιοκοπιῶν
 κάθευθε καὶ ἐπὶ τὸ ἥπαρ ἀνακλίνου· οὕτω γὰρ ἡ πέψις
 χρηστοτέρα γίνεται καὶ ταχύτερα, ὡς τοῦ ἥπατος κάτωθεν
 μὲν θαλπομένου τοῖς ὑποστρώμασιν, ἄνωθεν δὲ τοῖς ἐπι-
 πίπτουσιν αὐτῷ σπλάγγνοις. 15. Ἡ ἀριστερὰ δὲ κατά- 30
 κλιος τότε καὶ μόνη χρησιμωτάτη, ὅτι ἐκ πολυφαγίας ἢ
 καὶ πολυποσίας βαρύνονται τὰ σπλάγγνα καὶ ὁ στόμαχος
 καὶ εἰς ἔμετον ἀνακινουῦνται. 16. Ἀρκεῖ γὰρ τότε τῷ
 ἥπατι τὸ βάρος τῆς τροφῆς καὶ οὐχὶ καὶ τοῖς σπλάγγνοις
 ἐπιβαρυνθήσεται. παρενεχθήσονται δὲ ταῦτα ἐπὶ τὰ ἀρι- 35
 στερὰ καὶ τι τοῦ πλήθους τῆς τροφῆς καὶ τὸ ἥπαρ κου-
 ρισθὲν στέξει. 17. Ἡ δὲ πέψις δαῖται ἡσυχίας καὶ χρῶ-

νου, ἡσυχίας δηλονότι τῆς ἀπὸ κινήσεων καὶ ἀλμάτων καὶ
 δρόμων καὶ βοῆς ἴσως, τὸ δὲ χρόνον προσετέθη διὰ τὸν
 ὕπνον, ὡς μὴ βραχὺν εἶναι αὐτόν, ἀλλὰ ἄρκιον γίνεται
 γὰρ καὶ ἐν ἐργηγόρῳ πέψις, ἀλλὰ μοχθηρά. 18. Ἐπα-
 5 γωγῆς γαστρὸς φρόντιζε ὡς ἅπαξ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς
 νυκτὸς ὡσαύτως εἰ μὴ πλέον ἀποσκυλαβίζεται ταύτην καὶ
 εἰ μὲν ὁ στόμαχος μὴ ἀντιπράττει διὰ τροφῶν ὑγροτέρων
 καὶ πόσεων ὑπακτικῶν συνεργεῖ τῇ ἐκκρίσει τῆς γαστρὸς.
 19. Εἰ δ' οὖν διὰ τῆς ὑποκίττωθεν συνεργείας, φλεβοτο-
 10 μίας χρῶ. εἰ μὲν πολύαιμος ἔσται, συχνότερον· εἰ δ' οὖν
 χρονιώτερον, καὶ τὴν κρानιακὴν μάλιστα τέμνε κατὰ τοὺς
 ἀλεινοὺς καφούς καὶ θερμούς διὰ τὸ ἐν τούτοις μᾶλλον
 τὴν κεφαλὴν πάσχειν. 20. Ἐν δὲ τοῖς κρυεροῖς καὶ χει-
 μερινοῖς χρόνοις τὴν μέσῃ καὶ καθόλου διὰ τὸ ἐν τού-
 15 τοῖς μᾶλλον τῷ ἄλλῳ σώματι συμβαίνειν τὰ πάθη καὶ
 τὰς πλευρίτιδας ὑποπτεύεσθαι. 21. Πινέσθω σοι δὲ ἢ
 φλεβοτομία καὶ μετὰ ἐκκρίσει γαστρὸς καὶ τοῦ στόματος
 ἐπικράντου ὄντος καὶ ἀδάκνου. 22. Τοῖς δὲ λουτροῖς
 πυκνότερον μὲν χρῶ, ἐὰν ὑποξήρου τετύχηκας σώματος·
 20 εἰ δὲ πλαδαροῦ καὶ πληθωρικοῦ σπανιώτερον καὶ τῆς γασ-
 τρὸς καὶ τοῦ σώματος, ἐχόντων, ὡς ἐπὶ τῆς φλεβοτομίας
 εἵπομεν. 23. Μὴ πᾶν δὲ ζέοντα ἔστωσάν σοι τὰ λου-
 τρικά ὕδατος, ἀλλὰ συμμέτρως· ὁ γὰρ δύναται τὸ ψυχρὸν
 ὕδωρ ἐν τῷ σώματι, τούτο καὶ τὸ σφόδρα θερμόν. καὶ
 25 ὅρα τὰ σκύτη πῶς καταπνυῖσαι ταῦτα θέλοντες οἱ τῶν
 τοιούτων τεχνίται ὑπερξέουσιν ὕδασι ἐμβαπτίζουσι.
 24. Πνυθέντων δὲ τῶν πόρων τοῦ σώματος τοῖς λίαν
 θερμολούτροις, οὐδὲν ἔσθωθεν περιττὸν ἢ μοχθηρὸν δια-
 πνέεται ὁ κατόρθωμα τῆς θερμολουσίας καὶ δι' ὅπερ αὕτη
 30 σπουδάζεται. 25. Ἀλλὰ καὶ κατακλίσει μετὰ τὸ λουτρον
 καὶ περιθάψει τῶν ἐκκλινιδίων ἱματίων καὶ ὕπνω χρῶ,
 ὥστε καὶ ἰδρῶν τὸ σῶμα θαψιλέστερον. ὁ γὰρ τοιοῦτος
 ὕπνος καὶ ἰδρῶς φησὶν τὰ περιττὰ μὲν ἐπικρίνει, τὰ ὅμα
 δὲ πέπτει. 26. Καὶ μετὰ διαίταν δὲ πεφυλαγμένην καὶ
 35 χρηστὴν τὴν μετὰ τὸν τοιοῦτον ὕπνον εἰ πάλιν ἐφυπνώ-
 σεις καὶ πάλιν ἐφιδρώσεις ὑπερκαθάρσιον σχεδὸν ὅτι οὖν
 ἄλλο ἐγένετό σοι ἢ ὠφέλεια. 27. Καὶ οὐδὲ τῶν ποτῶν

βοηθημάτων δεηθήσῃ οὕτω λουόμενος καὶ οὕτω φλεβο-
 τομούμενος καὶ ὑγιαινῶς διαιτώμενος· ὅπερ δὲ ἐπὶ τῆς
 θερμομοσιᾶς εἶπομεν, τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς θερμομοσιᾶς
 λέγομεν, ὅτι οὐ δεῖ καὶ ταύτην πᾶν ζέουσαν εἶναι. 28. Τὰ
 αὐτὰ γὰρ ἐντὸς ἐν τοῖς σπλάγγνοις καὶ αὕτη καιουργήσει
 ἄπερ ἐκείνη ἐκτὸς ἐν τῷ σώματι καὶ τὸν στόμαχον συν-
 ἄξει καὶ οὐκ ἐάσει τὸ οἰκτεῖον ἐνεργεῖν ἐλευθέρως.
 29. Περιφρύξει δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ γαστρὶ περιττώματα καὶ
 βλάψει τῇ αὐτῶν ἐποχῇ· διὸ ἔστω μέση καὶ ἡ θερμομο-
 σία καὶ εὐκεκραμένη καὶ τὰ μεγάλα ὀνήσει. 30. Συμβαί-
 νει δὲ εἰς ὑγίαν καὶ ἡ ὀλιγομοσία, ὅτι καὶ τῇ πέψει συν-
 εργεῖ τῇ τε ἑαυτῆς· ἐπεὶ καὶ τὰ ὑγρά πέπτονται καὶ
 εὐπέπτονται μὲν καὶ ταχυπέπτονται ὡς τὸ εἶδος τὰ
 ὀλίγα· ἐναντίως δὲ συμβαίνει ἐπὶ τοῖς πολλοῖς καὶ τῇ τῆς
 τροφῆς. 31. Εἰ γὰρ ἡ ταύτης πέψις ἐψησὶς ἔστιν ὡς ἐν
 χύτρῳ τῇ γαστρὶ, ἡ δὲ ἐψησὶς τῇ πολλῇ πλημμύρῳ παρ-
 εμποδίζεται καὶ μᾶλλον τῇ ψυχρῷ. 32. Βραδύνει γὰρ
 αὕτη τε ζέσαι καὶ τῷ ἐψομένῳ βρώματι τὸ ὅμοιον ἐμποεῖ
 ὡς βλέπομεν γενόμενον καὶ ἐν τοῖς ἐψομένοις ἐν ταῖς
 ἐστίαις. 33. Πάντως ἡ πολυμοσία βλαβερόν· τούναντίον
 δὲ ἡ ὀλιγομοσία ὡς ἔφημεν. 34. Ἡ δὲ κρᾶσις τοῦ οἴνου,
 λέγω δὴ τοῦ εἰλικρινοῦς καὶ θερμοῦ γινέσθω σοι οὕτω.
 κατὰ τὸ χειμέριον κίρνα τοῦτον ἴσον ἴσῳ· ἐσπέρας δὲ
 τότε καὶ πλεονεκτεῖτω τι ὁ οἶνος διὰ τε τὸ ψυχρινότερον
 τῆς νυκτὸς καὶ διὰ τὴν πέψιν· κατὰ δὲ θέρος μοναπλοῦν
 τὸν οἶνον πρὸς διπλοῦν κίρνα διὰ τὴν τε ξανθὴν χολὴν
 καὶ τὸ θερμοῦν αἷμα καὶ ἀπλῶς τὴν ἀλσεινὴν κατάστασιν.
 35. Θέρους μᾶλλον καὶ καύματος φεῦγε τὰς δυσώδεις οἰ-
 κήσεις καὶ αἴρι περιεχυμένας μεμολυσμένας· ἐκ τῆς ἐν-
 τεῦθεν γὰρ εἰσπνοῆς ἡ κεφαλὴ δέχεται πολὺ τὸ βλάπτον
 καὶ αἱ λοιμώσεις ἐγγίνονται. 36. Χειμῶνος δὴ τὰς ψυ-
 χρὰς καὶ πρὸς βορρᾶν καὶ νότον ἀνοιγούσας θύρας καὶ
 παραθύρους, ἀλλὰ καὶ παντότε τῷ οἰκίματι σοι θύρας
 ἀναπεπταῖσθαι κρεῖττον τὰς πρὸς ἀπηλιώτην καὶ ζέφυρον,
 τὸν ἐωθινὸν δηλαδὴ καὶ δυτικὸν ἄνεμον διὰ τὸ ἡμέρους
 τούτους καὶ κερκαμένους πνεῖν.

Περὶ τῆς κατὰ τὰς τεσσάρους ὥρας διαίτης.

1. Τῷ χειμῶνι πλείοσι δεῖ κόποις χρῆσθαι καὶ πλείονα ἐσθίειν ἕαρος ἢ δι' ἐμέτων ἢ διὰ γαστρὸς κενούσθαι ἢ διὰ φλεβοτομίας· θέρους ἀνάπαισις τῶν πόνων συμφέρει, ἐλάττωσις τῆς τροφῆς, ψυχροτέρα τροφή καὶ ὑδροποσία. 2. Τὸ φθινόπωρον ἀνώμαλον καὶ παντοδαπὸς φέει νόσους· χρὴ οὖν ἐν τοῖς τοιούτοις πεφυλαγμένως διαιτᾶσθαι, φεύγειν τὰ ψυχρά, ὀπωρῶν μὴ ἐμπίπασθαι, συνᾶ δὲ καὶ σταφυλὰς πρὸ τῶν σιτίων ἐσθίειν, μὴ ψυχροτέρου τότε γενομένου τοῦ ἀέρος θερμαίνειν τὸ σῶμα, μετὰ δὲ τὴν ἰσημερίαν κενώσει χρῆσθαι μὲν τῶν εἰρημένων ἀνωθεν, ἵνα μὴ περιττόν τι κατασχεθῆν ἐν τῷ χειμῶνι γένηται λυπηρόν.

IV.

* *Στεφάνου Ἀλεξανδρέως οἰκουμενικοῦ φιλο-
σόφου καὶ διδασκάλου τῆς μεγάλης καὶ ἱερᾶς
τέχνης. Περὶ χρυσοποιΐας Πράξεις σὺν
θεῷ πρώτη.*

Θεὸν τὸν πάντων ἀγαθῶν αἴτιον καὶ βασιλέα τῶν
ὄλων, καὶ τὸν ἐξ αὐτοῦ πρὸ τῶν αἰώνων ἐκλάμψαντα μο-
νογενῆ υἱὸν σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι ὑμνήσαντες, καὶ τὸ
τῆς αὐτοῦ γνώσεως λαμφθὲν ἡμῖν καθικετεύσαντες, τῆς
ἐν χερσὶ πραγματίας, τοῦδε τοῦ συγγράμματος ἀπαρξώ-¹⁰
μεθα τὰ κάλλιστα δρέπεσθαι, καὶ τὰ ἀληθῆ ἀνιχνεύειν
ἐπιστωσάμεθα. νυνὶ δὲ ἐκ τῆς ἀληθοῦς φυσικῆς θεωρίας
κατασκευαστέον τὸ πρόβλημα· ὃ φύσις ὑπὲρ φύσιν νι-
κῶσα τὰς φύσεις, ὃ φύσις ὑπὲρ αὐτὴν γινομένη οἰκονο-
μηθεῖσα, ὑπεραίρουσα καὶ ὑπιορβαίνουσα τὰς φύσεις, ὃ¹⁵
φύσις μία καὶ ἡ αὐτὴ ἐξ αὐτῆς τὸ πᾶν φέρουσα καὶ ἀπο-
πληροῦσα, ὃ ἔνωσις πληθυνομένη καὶ διάκρισις ἡνωμένη,
ὃ ἡ αὐτὴ καὶ οὐκ ἄλλη φύσις, ἐξ αὐτῆς τὸ πᾶν ἀποσω-
ζουσα, ὃ ὕλη ἅυλος τὴν ὕλην διακρατοῦσα, ὃ φύσις φύ-
σιν νικῶσα καὶ τέρπουσα, ὃ φύσις οὐρανίη πνευματικὴν²⁰
ἀποστίλβουσα ὑπαρξιν, ὃ ἀσώματον σῶμα, τὰ σώματα
ἀσωματοποιῶν, ὃ σελήνης διαδρομὴ πᾶσαν τὴν διακόσμη-
σιν περιλάμπουσα, ὃ γενικώτατον εἶδος καὶ εἰδικώτατον
γένος, ὃ φύσις ἀληθῶς ὑπὲρ φύσιν νικῶσα τὰς φύσεις,
ποία φύσις εἶπέ, ἡ ἐξ αὐτῆς ἐαυτὴν οἰκείως αὐθις ἀποπα-²⁵
ζομένη, ἥτοι ἡ τὸ ἄπυρρον φέρουσα θεῖον καὶ πυρίμαχον
ἔχουσα τὸν τόνον, ἡ πολυώνυμος ἰδέα καὶ πολύειδος

ἐπωνυμία, ἢ ἔμπειρος φύσις τε καὶ ἐξάπλωσις, ἢ πολλύ-
 χρωμος ἐξανθίζουσα ἴρις, ἢ τὸ πᾶν ἐξ ἑαυτῆς ἀνακαλύ-
 πτουσα, ὃ φύσις ἢ αὐτὴ καὶ οὐκ ἐξ ἄλλης τὴν φύσιν δια-
 φαίνουσα, ὃ ὁμοιον ἐξ ὁμοίου ἀναφαῖνον, ὠκεανίζουσα
 5 θάλασσα ποικιλοχρώους ἀναθυμουμένη μαργαρίτας, ὃ
 σύλληψις τετρασωμίας ἐν ἐπιπέδῳ ὠραιζομένη, ὃ τριτηῆς
 τριάδος ἐπίγραμμα καὶ ὀλικῆς σφαγίδος ἐξάρτισμα, ὃ
 μαγνησίας σῶμα δι' ἧς τὸ πᾶν ἐπιφέρεται μυστήριον. ὃ
 χρυσορόσφον οὐρανίης νόμα, καὶ ἀργυρόλοφον ἐκ θαλάσσης
 10 ἀναπεμπόμενον πνεῦμα, ὃ ἀργυροθώρακον ἔχουσα χιτῶνα,
 καὶ χρυσοζῶμιον κομίζουσα βόστρυχον, ὃ σφωτάτων ἐν-
 νοιῶν καλὴ γυμνασία, ὃ θειοτάτων ἀνδρῶν σοφὴ παντο-
 ουργία, ὃ ἀμύητων ἀνθρώπων ἀνεξυχνίαστον πέλαγος,
 ὃ κενოდόξων ἀνδρῶν προκαταλαμβανομένη ἀπειρία, ὃ
 15 ὑπερηφάνων μερόπων ἀναθυμουμένη ἐξαψις, ὃ εὐσεβῶν
 ἀνθρώπων ἀπερικάλυπτος ἀφή, ὃ ἐναρέτων ἀνδρῶν θεω-
 ρουμένη ὄψις, ὃ πρακτικῶν φιλοσόφων ἠδύπνοον ἀνθος,
 ὃ τελεία μονοειδῆς ἀποσκηνή, ὃ σοφίας ἔργον, νοοσύνθε-
 τον φέρουσα κάλλος, ὃ πᾶν ἐκ μιᾶς οὐσίας τὴν τσοάντην
 20 αὐγὴν ἐξαστράπτουσα, ὃ σελήνη ἐκ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός
 φῶς ἀπολαμβάνουσα, ὃ μία φύσις ἢ αὐτὴ, καὶ οὐκ ἄλλη
 φύσις, τέρπουσα καὶ τροπομένη, κρατούσα καὶ κρατουμένη,
 σωζομένη τε καὶ διασώζουσα, τί ὑμῖν καὶ τῇ πολλῇ ὕλη,
 ἐνὸς ὄντος τοῦ φυσικοῦ καὶ μιᾶς φύσεως νικώσης τὸ πᾶν,
 25 ποίας ταύτης εἶπέ· ποίας; ὑμῖν τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἀνατί-
 θημι τὸ μέγα τοῦτο δῶρον, τοῖς τὴν ἀρετὴν ἡμφιεσμέ-
 νοις, τοῖς θεωρητικὴν πράξιν κεκοσμημένοις, καὶ πρακτι-
 κὴν θεωρίαν ἐνιδρυμένοις· ποίας ταύτης, φράσσον, τοιοῦ-
 τον ἡμῖν προμηνηύων ἔσεσθαι τὸ δῶρον. ποίας, λέγω καὶ
 30 οὐκ ἀποκρύψω. ὁμολογῶ τῆς ἀνωθεν φωτοδοσίας τὴν χά-
 ριν, ἢ παρὰ τοῦ πατρὸς τῶν φῶτων ἡμῖν δεδωρηται.
 ἀκούσατε ὡς ἰσαγγελοι νόες. ἀπόθεσθε τὴν ὑλώδη θεω-
 ρίαν, ὅπως τοῖς νοεροῖς ὑμῶν ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν ἀξιοθῆτε
 τὸ ἀποκεκρυμένον μυστήριον· ἐνὸς γὰρ τοῦ φυσικοῦ χάρις
 35 καὶ μιᾶς φύσεως νικώσης τὸ πᾶν. ποίας ταύτης, ἥδη ὑμῖν
 σαφῶς λελέχθαι, ὅτι ἡ φύσις τὴν φύσιν τέρπει καὶ ἡ φύ-
 σις τὴν φύσιν κρατεῖ, καὶ ἡ φύσις τὴν φύσιν νικά. τέρ-

πεται μὲν ὑπὸ τῆς ἰδίας οὐσης φύσεως, κρατεῖται δὲ τὴν
 ἐξ αὐτῆς ἔχουσα συγγένειαν, νικᾷ δὲ ὑπὲρ φύσιν τὴν φύ-
 σιν ὅταν τὴν ἔνσωμον τῆς οἰκονομίας ἀποπληρώσῃ μυσ-
 σταγωγίαν. ὅταν ἀφθαρτον ἀποθανατώσῃ τὸ σῶμα, ὅταν
 τὴν πνευματωθεῖσαν μεταποιήσῃ συμπλήρωσιν, τότε ὑπὲρ 5
 φύσιν ἔσται θαυμαζόμενον ὡς πνεῦμα, τότε κρατεῖ τὸ
 κινούμενον σῶμα, τότε τέρπει ὡς ἴδιον οἰκητήριον, τότε
 νικᾷ ἀσωμάτως κατεμβατεύον ὅλον ἐξ ὅλου τοῦτο γινόμε-
 νον ὑπὲρ φύσιν θαυμαζόμενον. τί εἶπα πρὸς σὲ περιεκτικῆ
 μαγνησία· τίς μὴ θαυμάσει τὸν ἐκ σοῦ ἀποτελούμενον 10
 χρυσοκόραλλον; ἐκ σοῦ γὰρ τὸ πᾶν τελεσιουργεῖται μυσ-
 τήριον, σὺ τεθάρρησαι μόνῃ τῆς τοιαύτης τὴν γνώσιν,
 ἐν σοὶ ἐφήπλωται ἡ ἀνατολικὴ αὐτὴ περιλάμπουσα νεφέλη,
 ὁμοδίαιτον φέρεις ἐν σοὶ τὴν πολύμορφον τῆς Ἀφροδίτης
 εἰκόνα, οἰνοχόον δὲ πάλιν διακονοῦντα τὸν πυρίβολον ἀν- 15
 θρακοβάτην (τοσαύτην οὖν ἐπιφέρουσα τὴν τηλαυγίαν
 νυμφικῶς ἑαυτὴν περικαλύπτεις, τὸ ἔναγρον τῆς φύσεως
 ἀναλαμβάνεις μυστήριον), δεῖξω λοιπὸν καὶ τοῦ σοῦ χα-
 ρακτῆρος τὴν λαμπηδόνα. ἄρξομαι τὰς πολυμόρφους εἰκί-
 νας μνηνεῖν εἰκόνας. τότε γὰρ σὲ τις νοερώς καθυφαίνων 20
 ἔνφλογον τὴν πυρώδη ἔξανάπτει. τὴν σὴν γὰρ θεωρῶν
 πολύχρωμον φαντασίαν, ἄρκειν οὐκ εὐτονοῦμαι περιθῆων
 αὐτῆς τὰ κάλλη. ὁ σὸς γὰρ περιλάμπων μαργαρίτης ἀμαν-
 ροῖ μου πρὸς θεῖαν τὰς κόρας. ὁ σὸς ἔξανάπτων φεγγίτης
 πᾶσαν μου καταπλήττει τὴν ὄρασιν, ἡ σὴ ἀποστίλβουσα 25
 αἴγλη ὅλην εὐφραίνει μου καρδίαν, ὃ φύσις ἀληθῶς ὑπὲρ
 φύσιν νικῶσα τὰς φύσεις. σὺ τὸ πᾶν ἢ μία φύσις. ἢ αὐτὴ
 δι' ἧς καὶ τὸ πᾶν γίνεται ἔργον. περιπτῶ γὰρ ἀριθμῷ ἢ
 σὴ τεχνολογεῖται πανκοσμία· τότε γὰρ γνωρίζῃ, ἐν οἷς
 προσδοκᾶσαι, τότε ἀνακαλύπτῃ, ἐν οἷς περιδρομῆσαι, τότε 30
 ἀποπνύεις τῆς στάσεως τοὺς ἀγῶνας, τότε μνηνεῖς βασι-
 λικὴν ἀλουργίδα, ἣν καὶ διὰ τῆς σῆς παιδίσκης ἐπικοπίζῃ·
 τότε οὐκ ἔναγχος κάματος, ἀλλὰ χρυσόρροφος θάλαμος,
 τότε οὐκ πολύτροπος ἐπιτηδειότης, ἀλλὰ πάνσοφος ἀγγί-
 νοια, τότε οὐκ στέργσις τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν εὐρίσκειται, 35
 ἀλλὰ ἀπόλαυσις τῶν τελείων ἀνδρῶν ἀναδείκνυται· τοιοῦ-
 τος γὰρ αὐτῆς ἔ ἐν περιπτῶ ἀριθμῷ εὐρισκόμενος ὄρος.

οὕτως αὐτὴν ἐπιγνώσκονται οἱ τῆς ἀρετῆς ἀνάπλεοι, ἀκούσατε οἱ τῆς σοφίας ἐρασταὶ καὶ εἴσεσθε τὰ μεταλία τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ πάσης σοφίας χορηγός, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, φῶς, ὃ φωτίζει πάντα ἀνθρώπων ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. οὐδὲν γὰρ ἐσμὲν, ἄτερ τῆς αὐτοῦ θεαρχίας, οὐδὲν ὅλως ἐστὶ τὸ ζητούμενον τοῦτο δῶρον πρὸς τὴν αὐτοῦ μακαριότητα. προσεγγίσατε ὡς φίλοι ἀρετῆς πρὸς τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἔφεσιν. μάθετε ὡς γλυκὺ Θεοῦ φῶς, οὐκ ἄξια τὰ νῦν θαυμάζόμενα πρὸς τὴν μακαρίαν ἐκείνην λῆξιν, μόνον οἰκειωθῶμεν αὐτῷ δι' ἀγάπης, καὶ ληψόμεθα παρ' αὐτοῦ τὴν ἐξ ἀβύσσου ἄβυσσον πηγάζουσαν σοφίαν, ἵνα δυνηθῶμεν διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ποταμούς ἀναβλύσαι ὕδατος ζῶντος, ὅπως θαυμάσας τοῦ δημιουργοῦ τὴν τοσαύτην σοφίαν ὑμνήσης αὐτοῦ τὴν εἰς ἡμᾶς μεγάλην φιλανθρωπίαν, τί θαυμάζειν δεῖ χρυσοκόραλλον εἶδος. θαυμάζειν δὲ δεῖ πλέον τὸ ἀπερίγραπτον κάλλος· ὅμως καὶ τὸν πόθον ὑμῶν πληρώσω, ἵνα τοσοῦτον ἐργᾶν ἀξιωθῆτε μεθ' ὑμνωδίας θεολογεῖν τὴν ὑπεράγαθον τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητα.

20 Τοῦ αὐτοῦ Στεφάνου σὺν Θεῷ Πραξις
δευτέρα.

Τὸ τῶν ἀριθμῶν συγκείμενον πλῆθος ἐκ μιᾶς τῆς ἀτόμου καὶ φυσικῆς μονάδος τὴν ὑπαρξιν ἔχει, ἄπειρον αὐτὴ συντείνουσα τὴν τῶν ἀλλήλων σχέσιν, ὡς ἐξ αὐτῆς προσεληλυθότα περιέχει καὶ περικρατεῖ. μονὰς γὰρ εἶρηται διὰ τὸ μένειν αὐτὴν ἀτρεπτον καὶ ἀμετακίνητον. τὴν γὰρ κυκλικὴν καὶ σφαιροειδῆ τῶν ἀριθμῶν θεωρίαν, ὅμοιαν ἑαυτῆς ἀναδείκνυσιν ἀποκατάληξιν τῶν σέπτε ἀριθμῶν φημί καὶ τῶν ἕξ· ἐκ γὰρ αὐτῶν εἰς ἑαυτὰ πάλιν ἀνακυκλοῦνται. καὶ πᾶσα μὲν τετραγωνικῇ πλευρᾷ ἐξ ἰδιομήκους γινομένη συγγένειαν ἔχει πρὸς τὸ ὅμοιον, ἵνα τελείαν ἀποκαταστήσῃ συμπλήρωσιν. παντὸς δὲ χύματος καὶ μορίων ἐξηκουστόν,

ἐξ αὐτῆς τὴν γένεσιν ἔχοντα καὶ ἀνακυκλῶντα πάλιν εἰς
 ἑαυτὴν συστέλλόμενα τὴν φυσικὴν ἀποπληροῦσι μονάδα.
 πάσης δὲ κυκλικῆς σφαίρας τὸ σημεῖον κέντρον ἐστίν,
 ὁμοίως δὲ καὶ παντὸς τριγώνου καὶ ἐπιπέδου καὶ στερεοῦ
 σχήματος διὰ γραμμῶν τιθέντος, τὸ αὐτὸ συννοεῖσθω. 5
 καὶ τῆς μουσικῆς δὲ ἱστορίας οἷ τε νέατοι καὶ παρῦπατοι,
 εἰ δὲ ἐκ τεσσάρων, εἰδὲ ἐπὶ τρίτῳ λόγῳ, τότε πρὸ αὐτοῦ
 πρόλογον εἶναι καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ὑπόλογον, δι' ἧς τὰς
 τοιαύτας τῶν ἀναλογιῶν συνδέσεις, καὶ διὰ πασῶν αὐτῶν
 συμφωνίας ἐκ τῆς τοσαύτης αὐτῶν ἀνασώζομεν μουσικῆς 10
 ἱστορίας. Ὁρφέα γάρ φησι ληγάνοντες ῥυθμικοῖς ἐνηρ-
 μόσθαι φθόγγοις, ὥστε καὶ τῆς ὁμοταγοῦς οὐσιῶν κινή-
 σεως ἢ συμφωνία ὑπηχεῖται, καὶ τὴν ἄδουσαν ἐμμελῶς
 ἐπελεῖ μελωδίαν. ἐξ ἐνὸς γὰρ τῆς τοῦ ὄργανου ἢ τούτων
 συνίσταται κατασκευή, ὅθεν καὶ τὴν ἐναρθρον τοῦ σώμα- 15
 τος κατασκευὴν οὔτως διακείσθαι ὁστέοις τε καὶ ἄρθροις
 καὶ μορίοις καὶ νεύροις, καὶ διὰ τοῦ πλήκτρον ἀναδιδομέ-
 νου ἀέρος δίκην ὄργανου κινῶντος τὴν φωνὴν ἀποπέμ-
 πεσθαι εἰς ἓν τι τῆς οὐσίας συναρμοσθέντα καὶ ἑαυτῆς
 βία κρατούμενα καὶ συνιστάμενα· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον 20
 καὶ τὴν τοῦ ἀέρος σύγκρασιν. δύο γὰρ ἄκρων ποιότητων,
 εἰς μεσότης καὶ διαλλάκτης εὐρίσκειται, σῶζων αὐτῶν τὰ
 ἐκείτερα, διὰ τὴν πρὸς αὐτὰς γειτνίασιν καὶ πολλὴν συγ-
 γένειαν. ἀλλὰ καὶ τῆς σφαιροειδοῦς καὶ ἀπλανοῦς ταύτης
 τῆς τοῦ πόλου κινήσεως, ἐκ τῆς τοῦ ὑπὲρ γῆν ἡμισφαι- 25
 ρίου παρὰ τοῦ ὀρίζοντος τὸν ἐγκόσμιον τοῦτον καὶ δια-
 φανῆ πόλον, καὶ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς ἐκ τῆς πᾶσι τούτοις
 ἐπιχορηγοῦντος τὰ φῶτα καταναγάζει. ἐξ αὐτῆς γὰρ οὐ μόν-
 ον οἱ ἀστέρες τὴν τοῦ φωτὸς μετέχουσι τάξιν, ἀλλὰ καὶ
 ἡ τῆς σελήνης ἐπιφάνεια τὴν ἐκ τοῦ φωτὸς ἐπιλαμβάνουσα 30
 αὐτὴν, φαίνει τε πᾶσαν τὴν νυκτερινὴν λαχοῦσαν δαδου-
 χίαν. καὶ ἕξεις πάντα ἀπλῶς εἰπεῖν τὰ τοιαῦτα ἐκ τοῦ
 ἐνὸς αὐτῶν καὶ πρωτίστου τὴν οὐσίαν εἰληγότα, σῶζουσι
 τὰ τῆς φύσεως καὶ ἀποπληροῦσι θεωρίας. καιρὸς ἂν εἴη 35
 λοιπὸν, τὴν ἐν τῷ προάγοντι τοῦ προοιμίου σκέψασθαι
 δαίλεξιν, καὶ τὸ τῆς σεληνιακῆς ἀπορροίας πίπτειν, πῶς δὲ
 εὐρίσκειται, καὶ πῶς οἰκονομεῖται, καὶ πῶς ἄκουστον ἔχει

φύσιν. ὡς διδασκαλίας σοφία τῆς τοιαύτης κατασκευῆς δια-
 σημαίνουσα τὸ ἔργον, ὡς λευγημονούσα σελήνη ἀποστίλβουσα
 λευκότητα, μάθωμεν τίς αὕτη ἢ σεληνιακή, ἵνα τὸ ἀπο-
 ρούμενον μὴ διαλάθωμεν. ἔστι δὲ αὕτη ἢ λευκοφόρος
 5 χιών, τὸ πολύφωτον ὄμμα τῆς λευκασίας, ἢ νυμφαγωγὸς
 στολή τῆς οικονομίας, ὁ ἄφθατος χιτών, τῆς εὐμορφίας
 τὸ νοοσύνθετον κάλλος, τῆς τελειώσεως τὸ λευκώτατον
 σύνθεμα, τῆς ἀποπληρώσεως τὸ πηκτὸν γάλα, τῆς θαλάσ-
 σης τὸ ἀφροσέληνον ἑώας, ἢ μαγνησία τῆς Λυδίας, τὸ
 10 ἰταλικὸν στήμι, τῆς Ἀχαΐας ὁ πυρίτης, ὁ ἀπὸ Ἀλβανίας,
 τὸ πολυώνυμον τῆς ἀγαθοεργίας, ἢ τὸ πᾶν ἐπικιοιμίζουσα,
 ἢ τὸ ἐν πᾶν φέρουσα, ἢ τὸ θαυμαστὸν ἔργον ἀποπληροῦσα·
 τί δὲ ἔστιν ἢ ταύτης ἀπόρροια; οὐκ ἀποκρῦψω, ἀλλ' ἐμ-
 φανὲς δεῖξω τὸ ζητούμενον κάλλος. ἔστιν οὖν αὐτῆς ἢ
 15 ἀπόρροια τὸ ἐν αὐτῇ κεκρυμμένον μυστήριον, ὁ πολυτίμος
 μαργαρίτης, ὁ φλογοφόρος φεγγίτης, ὁ χρυσοράντιστος χι-
 τῶν, τὸ χρυσοζώμιον βρωμα, ὁ χρυσόκοσμος σπινθήρ, ὁ
 νικηφόρος ἀνθαγαθεὺς, τὸ βασιλικὸν περιβόλαιον, ἢ ἀλη-
 θινή πορφύρα, τὸ πολυτίμητον στέμμα, τὸ ἄπυρρον θεῖον,
 20 ὁ εἰσκριτῆρ τῶν σωμάτων, τὸ ξανθὸν ὄλον εἶδος, ὁ ἐγκε-
 κρυμμένος θαλαυρός, ὁ θάλαμον ἔχων τὴν σελήνην, ὁ ἐν
 αὐτῇ τῇ σελήνῃ γνωστικῶς θεωρούμενος, \ \ ὁ ρ ρ ρ
 n αγς ρ ρ ω. ὁ λευκὸς μὲν θεωρούμενος, ξανθὸς δὲ γνω-
 ριζόμενος, ὁ τῇ λαχούσῃ σελήνῃ νυμφίος, ἢ ἐξ αὐτῆς
 25 χρυσῆ σταγών, ἢ ἀπ' αὐτῆς ἐνδοξος ἀπόρροια, ἢ ἀνακ-
 λωίωτος συμπλοκή, ἢ ἀνεξάλειπτος περιδρομή, ἢ θεοδώρη-
 τος ἐργασία, ἢ θαυμαστὴ χρυσοποιία, καὶ ἵνα μὴ ταύτην
 παραδράμω, ἐπὶ τὸ προκείμενον αὐθις ἐπάνεμι τοῦ λό-
 γου. μετὰ τὴν τοῦ χαλκοῦ ἐξίωσιν καὶ ἐξίσχνωσιν καὶ μέ-
 30 λανσιν ἐφ' ὕστερον λεύκωσιν, τότε ἔσται βεβαία ξάνθωσις.
 ὡς σοφίας ἔργον ὑπὲρ φύσιν θαυμαζόμενον, ὡς ἄφθατος
 χάρις δαυμιλῶς ἐπιηγάζουσα, οὐ φθονεῖ ὁ σοφώτατος, ἀλλ'
 ὑποδείκνυσαι σαφῶς τὴν ἐξήγησιν. [μετὰ τὴν τοῦ χαλκοῦ
 ἐξίωσιν καὶ ἐξίσχνωσιν καὶ μέλανσιν, εἰς ὕστερον λεύκωσιν,
 35 τότε ἔσται βεβαία ξάνθωσις.] τί λέγεις φιλόσοφε μετὰ τῆς
 τοῦ χαλκοῦ ἐξίωσιν; ποίαν ταύτην; εἰπέ, φράσον ἡμῖν
 τῆς ἐργασίας τὰ ἀπόκρυφα. μετὰ τὴν τοῦ χαλκοῦ ἐξίωσιν,

καὶ πῶς ἐστὶν ἐξίωσαι χαλκὸν τὸν ἰὸν ὄλον φέροντα; πῶς;
 ἐγὼ ὑμῖν λέξω τοῦ λόγου τὴν ἀκριβείαν, τὴν διὰ νεφέλης
 βαδίζουσαν Ἀφροδίτην. μετὰ γὰρ τὴν τοῦ χαλκοῦ ἐξίωσιν,
 τουτέστιν καλῶς οἰκονομηθεῖσαν λείωσιν καλῶς προβιβα-
 σθεῖσαν περίσκεψιν, μετὰ γὰρ τὴν τοῦ χαλκοῦ αὐτοῦ καὶ ἐ-
 ξίσχρωσιν τουτέστιν λεπτοτέραν τῆς λειώσεως διάθεσιν,
 καὶ ἔτι τὴν ἐπακολουθοῦσαν τούτοις ἐπιφερομένην μελα-
 νίαν εἰς ὕστερον εἶρηται λεύκωσιν, τότε ἔσται βεβαία ξάν-
 θωσις. ὅταν γὰρ τὴν τῆς ὑπίδος ἀποπτύση μελανίαν, εἰς
 λευκότητα λίαν μεταφέρεται. καὶ ὅταν εἰς λευκότητα λίαν 10
 μεταφέρηται, τότε τοῦ σιλαινοῦ φωτὸς ἢ σελήνη ἀπαυγά-
 ζει τὰς ἀκτίνας, τότε πότε, εἰς ὕστερον λεύκωσιν, ὅτε λευ-
 κὸν ἴδῃς τὸ σύνθεμα· ὅτε γὰρ πλησίον σελήνης φανῇ,
 τότε τὸ παρσέληνον αὐτῆς μηνύει τὸ φῶς. τότε βεβαία
 ἢ ξάνθωσις. ποία αὕτη; εἰπέ. ἢ θεωρουμένη λευκή. καὶ 15
 πῶς τὸ λευκὸν ξανθὸν ἀποτελεῖς; ὃ σοφώτατοι, ὑπερβαί-
 νει λογισμόν, τοῦτο κρύφιον ἐστὶν τὸ ἐρώτημα, μυστικὴ
 λέξις καὶ ἢ ἐπίσκεψις. ἐγὼ φράσω τὸ μυστήριον τὸ ἀπό-
 κρυφον καθὼς ἀνωτέρω ὑμῖν προλέλεκται· μετὰ τὴν τοῦ
 χαλκοῦ ἐξίωσιν καὶ ἐξίσχρωσιν καὶ μέλανσιν εἰς ὕστερον 20
 λεύκωσιν, τότε ἔσται βεβαία ξάνθωσις. ὅτε ἴδῃς τὴν γινο-
 μένην λεύκωσιν ἔνδον αὐτῆς, ἐπιγίνωσκε τὴν περικεκα-
 λυμμένην ξάνθωσιν, τότε ξανθὴν νόει τὴν λεύκωσιν οὖ-
 σαν, τότε καὶ λευκὴ οὔσα, ξανθοῖ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἀπο-
 κερυμμένην ξάνθωσιν, διὰ τὸ ἐμβατεῦειν αὐτῆς τὰ τῆς 25
 καρδίας βάρη διὰ τὸ ἐνσωμον ἔχειν τὴν τῆς Δ λεύκωσιν,
 καὶ ἀρρήτως ἐν αὐτῇ τὴν ξάνθωσιν διήκουσα. τότε βε-
 βαία ἔσται ξάνθωσις· ποία; ἢ γινομένη λευκή· αὕτη ἐστὶν
 ἢ ξανθή. αὕτη μὲν τῷ χρώματι λευκὴ φαίνεται, ἢ δὲ φύ-
 σις ξανθὴ ὑπάρχει, οὐδὲν ὑπολείπεται, οὐδὲν ὑστερεῖ, 30
 πλὴν τῆς νεφέλης καὶ τοῦ ὕδατος ἢ ἄραις. βλέπεις τὸν
 ἀρχαιότατον. οὐχ ὄρας τί ἀπεφήνατο ὁ σοφός; οὕτως αἰ-
 νίττεται ὡς τελείως. οὕτως ἀπεφήνατο ὡς καθηγγητῆς τὸ
 πᾶν ἀποδείκνυσι λέγων, οὐδὲν ὑπολείπεται, οὐδὲν ὑστερεῖ,
 πλὴν τῆς νεφέλης καὶ τοῦ ὕδατος ἢ ἄραις· δείξας ἐν 35
 τούτῳ τὴν τοῦ ὄλου κατασκευὴν, ἀποδοῦς δι' ὀλίγου τὸ
 πᾶν, ἵνα μὴ πάλῃ ὕλη καταχώσητε τὰ κινούμενα, ἵνα μὴ

Κιλικίας τὸν κρόκον, καὶ ἀναγαλλίδος βοτάνη καὶ τὸ Πόν-
 τιον αὐτοῖς ῥᾶ, καὶ τῶν ἄλλων ὀπιῶν, χολῆς τετραπόδων
 καὶ κνωδάλων τινῶν, λίθον τε καὶ μετάλλων φθαρτικῶν
 νοήσωσι, τὰ τῆς τελεσιουργικῆς καὶ ἐνικῆς καὶ μιᾶς φυ-
 5 σεως τὰ ἀνόμοια, ἵνα μὴ πλανηθέντες ἀνθρωποὶ ἀπο-
 στῶσι τῆς ἀληθείας, ἵνα μὴ ἐπὶ τῆς φυσικῆς ὑπάρξεως
 ἀνύπαρκτον διάθεσιν μετέλθωσιν. τί λοιπόν; ὁ ἐξοχώτατος
 καὶ πάσης ἀρετῆς σύμβουλος, περιάγων αὐτούς καὶ ἔλκων
 πρὸς τὸν τῆς ἀληθείας σκοπὸν, ἵνα μὴ ὡς ἔφην εἰς ὑλι-
 10 κὰς καμίνους καὶ διοργανισμοὺς ὑελῶν, ἀμβύκων, λωπάδων
 τινῶν καὶ κηροτακίδων καὶ αἰθάλων. καὶ οἱ εἰς τὰ τοιαῦτα
 ἐπασχολούμενοι εἰς κενὸν αὐτοῖς ὁ τοῦ καμᾶτου πόνος
 ἐξαγορευθῆ· ἀλλ' ὅρα πῶς ἐν τῇ φράσει τὸ πᾶν ἀπεπλή-
 ρωσεν. οὐδὲν ἀπολέλειπται, οὐδὲν ὑστερεῖ πλὴν τῆς νεφέ-
 15 λης καὶ τοῦ ὕδατος ἢ ἄρσις. ποῖα νεφέλη; εἶπέ. τίς ἢ
 νεφέλη καὶ τί τὸ ἐξ αὐτῆς ἐκτελούμενον ἔργον; δεῖξον ἡμῖν
 φανερώτατα, ὅπως ἐπιγνωσώμεθα τοῦ λόγου τὴν δύναμιν.
 καὶ πρὸς ταῦτα ὁ φιλόσοφος· νεφέλη ἐστίν, τοῦ ὄλου συν-
 θέματος ἔργον, ἢ διὰ τοῦ θείου ὕδατος καλῶς ἀποστιλ-
 20 βουσα, ἢ ἐμφυῶς τὴν λείωσιν ποιησαμένη, ἢ οἰκονομικῶς
 φαινομένη, καὶ νοητῶς καταλαμβανομένη. νεφέλη ἐστὶν ἢ
 τῆς ἐργασίας ἐξάπλωσις, ἢ ἐπίπεδος ἐπιφάνεια, ἢ ἀργυρώ-
 νητος στήμων, ἢ ἀεροῦφαντος περιπλόη, ἢ Κελτικὴ νάρ-
 δος, τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος, ἢ Βρεττανικὴ μέταλλος, ὁ
 25 στεφανόκοσμος ὠκεανός, ἢ ἀμέτρητος ἄβυσσος, ἢ σφαιρο-
 μορφος κτίσις, τὸ οὐράνιον σῶμα, ἢ τὸ πᾶν περιέχουσα
 καὶ περιλαμβάνουσα, αὐτὸ τὸ εἶδος τὸ ἀτίμητον, ἢ πο-
 δουμένη θεωρία, τὸ ζητούμενον θέαμα, τὸ ἐν ὄλον καὶ
 ὄλον ἐν, ἢ ἱερά λεύκωσις τοῦ παντός τιμίου ἔργου, ἢ ὅλη
 30 κατασκευή, τὸ ἐνεπίστημον ἔργον, τὸ συμπέρασμα τῆς
 συμπληρώσεως, τὸ λειωθὲν καὶ καλῶς οἰκονομηθὲν, τὸ
 τελείως πληρωθὲν. οὐδὲν γὰρ ὑπολέλειπται, πλὴν τῆς νε-
 φέλης καὶ τοῦ ὕδατος ἢ ἄρσις. τὸν τῆς νεφέλης σαφῶς
 ἐφοδηγηθέντες τρόπον, ἐπὶ τὴν τοῦ ὕδατος ἄρσιν μετε-
 35 λεύσώ μου τὸν λόγον. τί ἄρα ἐστὶ τοῦτο τὸ ἐπαγόμενον;
 τίς ἢ τοῦ ὕδατος αὕτη ἄρσις; εἶπε ὁ καθηγητᾶ· πληρώ-
 σον σοῦ τῆς χάριτος τὰς δωρεάς· καταύρασον ἡμῶν τὰς

ἀμβλυώπους κόρας, σαφήνισον τὴν τοῦ λόγου ἔναρθρον
 οὐσίασιν, τίς ἢ τοῦ ὕδατος αὕτη ἄρσις; καὶ περὶ τούτου
 οὐκ ἀπεσιώπησεν· εἶπεν, τὸ ἀμιγές κάλλος ὕλην οὐχ ὑπο-
 δέχεται, ἢ αὔλος οὐσία, ἀπλή μὲν ἐστὶ καὶ σύνθετος, τὸ
 μυριώνυμον τοῦτο ἀγαθόν. μιᾶς γὰρ ὑπαρχον οὐσίας, εἰς
 ἑαυτὴν συστέλλεται, περὶ αὐτὴν ἵναπαύεται τὴν μίαν αὐ-
 γὴν τὰς ὑγροποιούς ὅλως οὐκ ἐντίθεται ἱκμάδας. ἀποβο-
 λὴν δὲ ἔληθεν τῶν δρυμάτων τὴν βίαν· ἀποθεῖται τῶν
 ὑδάτων τὰς ῥύσεις· πῶς γὰρ ἐστὶν αὐτῆς ἰδεῖν τὴν κίνη-
 σιν, μὴ οὕτως ταῦτα ἀποσεισαμένης; οὐ δύναται τις αὐ- 10
 τῆς ἐμπλησθῆναι, εἰ μὴ πρῶτον ἐξάρῃ ἀπ' αὐτῆς τὰ πε-
 ριπολεύοντα ὕδατα. δεῖ οὖν νηχομένην αὐτὴν τοῖς ὕδασι,
 μὴ ἐὰν αὐτὴν ἐνυγρον, ἵνα μὴ ἀποφρενωθῇ, ἵνα μὴ δύνῃ
 ἀφ' ἡμῶν, ἵνα τι τῆ ὑγρᾶ οὐσία ἐνύγρως ἀπομείνῃ. ἀλλ'
 ἄρωμεν ἀπ' αὐτῆς τὴν τῶν ὑδάτων περιοχὴν, ἵνα θεασώ- 15
 μεθα τοῦ κάλλους αὐτῆς τὴν πολλὴν εὐσπτίαν. πῶς οὖν
 τὴν τοῦ ὕδατος ἄρσιν ποιησόμεθα; πῶς ἀπόσομεν ἐκ τῆς
 τοῦ ὕδατος μετουσίας; πῶς αὐτὴν διασπάσομεν, ἵνα οὕτως
 εὐχερῶς τοῦ ὕδατος γένηται ἄρσις; πανοπλίας χρῆ καὶ ἀνδρα-
 γαθίας. τίς ἱκανὸς πρὸς τοῦτο; τίς δυνατὸς ἐξάραι τὴν 20
 πλημμυρίζουσαν τῶν ὑδάτων διαδρομὴν; τίς οὕτως εὐρί-
 σκεται πρὸς ἀντίστασιν; τίς πρὸς διακονίαν εὐτρεπίζεται;
 εὐρηται ἢ εὐλυσία τοῦ πράγματος, ἵνα φανερωῶς ἴδωμεν τῆς
 νεφέλης τὴν ὠραιότητα. αὕτη ἐστὶν ἢ διὰ τοῦ θείου ἔμ-
 πειρος παρόπτησις. ὥσπερ γὰρ ἢ διὰ τοῦ ὕδατος ἐπὶ νῶ ἐστὶν 25
 ἀπόπλυσις, οὕτω καὶ διὰ θείου ἀποκάθαρσις τοῦ παντὸς
 γίνεται. τοῖς γὰρ θεοῖς ὕδασι ἀποπλύνοντες νῦν καὶ κα-
 λῶς οικονομῆσαντες, πάλιν διὰ πυρὸς καὶ θείου ἀποκαθα-
 ρίσομεν, ἵνα ἀποκαλυφθῇ τὸ τῆς ☉ σῶμα, ἵνα ἴδωμεν
 ἡλιόδωρον νεφέλην. ὦ σοφίας θεοῦ ἀνέκφραστα μυστήρια, 30
 ὦ πλουσία δωρεὰ τοῖς ἡγαπηκόσι τὸν κύριον, ὦ βάθος
 πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως μυστηρίων. εἰ τὰ παρ-
 όντα τοιαῦτα θαυμαστά καὶ ἐξαισία, ποταπὰ τὰ αἰώνια,
 ἃ οὐδεὶς νοῦς ἐξηγήσασθαι δύναται, εἰ τὸ ἐνυλον ἔργον
 ἔρρητῶ τινὲ λόγῳ τοιοῦτον ἡμῖν φαίνεται, ποταπὰ τὰ ἀκή- 35
 ρατα ἀγαθὰ καὶ ἀνεξιχνίαστα κάλλη, ἃ οὐδεὶς ἰσχύει θεά-
 σασθαι, ὕμνῳ καὶ προσκυνῶ καὶ δοξολογῶ σε, τρίας ὑπε-

ρούσιαι καὶ ὑπεράγαθε καὶ ὑπέρθεε, τίς ἐξαιρεῖν δύναται
 πρὸς ὕμνον τῶν θαυμασίων σου, ὡς ἐμεγαλύνθη. τὰ ἔργα
 σου, κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας.

Τοῦ αὐτοῦ Στεφάνου ἐπιστολὴ πρὸς Θεόδωρον.

5 Περὶ τοῦ ἀγροῦ γινώθι ὡς πολλοὺς γεωργοὺς ἀχρή-
 στοὺς ἔχει, καὶ εἰ μὴ τούτους ἐκβάλλῃς ἔξω, οὐ δύνασαι
 πρόσοδον ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ λαβεῖν. εἰσὶν δὲ οἱ περὶ Κλαυ-
 διανὸν καὶ τοὺς ἄλλους ὁμοῦ πάντες ἀδελφοὶ ἔξ· εἰ μὴ
 δύο χρήσιμοι μόνον οὐκ εἴσιν. καὶ ἡ λευκάργετος πᾶσα
 10 ἄχριστος. τί γὰρ ἡ δράκοντα ἔχει ὁ ἀγρός, καὶ διὰ τοῦ
 φουσήματος ἀναξηραίνει τὸν τόπον, ἐνθα καὶ ἄτονοι ὑπάρ-
 χουσιν. ἐγὼ δὲ αὐτὸν εἶδον καὶ τὰς ποικίλας τοῦ σώμα-
 τος αὐτοῦ φολίδας, καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ τῆς οὐρᾶς αὐτοῦ λευκὴ
 ὡς γάλα, ἡ δὲ κοιλία καὶ ὁ νῶτος κροκοειδῆς, καὶ ἡ κε-
 15 φαλὴ μελάγχλωρος. δεῖ δέ σοι εἰς τρία διελεῖν τὸν ἀγρόν,
 τοὺς τέσσαρας ἀδελφοὺς ἐν μέρος καὶ τὸν μέγα λίθον εἰς
 ἓν μέρος, οὕτως γὰρ πειρῶνται οἱ παλαιοὶ τοῦ ἀγροῦ ποι-
 εῖν ὡς εὖρον. οὕτως ποιεῖ ὁ μαγιστριανὸς Θεόδωρος καὶ
 Ἰάκωβος ὁ καβιδάριος διδασκαλεῖ. ἀληθῆς ἐστὶν αἰθάλη
 20 τις ὑγρὰ καὶ αἰθάλη ξηρὰ. καὶ ἡ μὲν ὑγρὰ αἰθάλη ἀνα-
 σπᾶται διὰ τῶν φανῶν, τῶν ἐχόντων τοὺς μαρσθούς. ἡ δὲ
 ξηρὰ αἰθάλη διὰ χύτρας καὶ πώματος χαλκοῦ, ὡς ἀπὸ κν-
 ναβάρεως αἰθάλη λευκὴ. εἰν οὖν τὴν ξηρὰν αἰθάλην πο-
 τίσης διὰ τῆς ὑγρᾶς αἰθάλης, θεῖον ἔργον ἀποτελεῖς. γί-
 25 νωσκε δὲ ὅτι πᾶσαι αἱ οὐσίαι καὶ τὰ μέταλλα καὶ αἰθάλαι
 εἰσὶν, μᾶλλον δὲ γίνονται. αὐταὶ γὰρ ποτισθεῖσαι γίνονται
 αἰθάλαι ὑγραί. ἡ Σκυθικὴ κόμαρις, ἣτις σπυρίραθεῖσα τῇ νέῃ
 αἰθάλη πάντα ἀποτελεῖ. καὶ ἄλλο ἐστὶν ἡ μυθικὴ χημῆ,
 καὶ ἄλλο ἡ μυστικὴ καὶ κρυπτὴ. καὶ ἡ μὲν μυθικὴ πολυ-
 30 πληθία λόγων συχέται, ἡ δὲ μυστικὴ λόγῳ δημιουργίας
 κόσμον μεθοδεύεται, ἵνα ὁ θεόφρων καὶ ὁ θεογενῆς ἀν-
 θρωπος διὰ τῆς εὐθείας ἐργασίας καὶ θεολογιῶν καὶ μυ-
 στικῶν λόγων μάθῃ.

Τοῦ αὐτοῦ Στεφάνου περὶ τοῦ ἐνόλου κόσμου.
 Πρῶξις σὺν θεῷ γ'.

Πῶς διοργανοῦνται καὶ πῶς ἐν αὐτῷ τὰ θεῖα μέρη
 ἐκαθαιρόμενα ἀνίστανται ἐπίπεδα ἐπιπεδέστερα ἀγομενα·
 ἢ γὰρ μέθοδος τῆς μυστικῆς χημίας εἰκόνες εἶσιν (Ω) καὶ
 τι δεῖ, μεθοδεύεται. οὕτως καὶ τὰ σώματα μεταλλεύμενα
 καὶ μεταλλοιοῦμενα ὑπὸ τῆς ἐναντίας φύσεως, μεθόδῳ
 τινὶ γίνεται ἐπίπεδος καὶ αἰθερώδης. ὡ σπέμα σπειρόμε-
 νον εἰς γῆν τῆς C καὶ ἀποτελεῖ O καὶ διὰ τῆς θείας ἐρ-
 γασίας ἢ τέφρα καὶ ἢ καθμεία καὶ ἢ σποδὸς τῶν λευκί-
 10 νων ξύλων. καὶ τὰ θειώδη οὕτω τεφρωθέντα θεῖον πάλιν
 ἔργον καὶ ὕδωρ θεῖον ἄδικτον διὰ τῆς αὐτῶν τέφρας ποι-
 οῦσιν εἰς παλιγγενεσίαν. ἔστιν οὖν ἀντὶ πολλῶν κατανοή-
 σαντα ἄρξιν, ὅτι ἡ τέφρα ἢ πολλὰ ποιούσα ἔργα μάλιστα
 τὰ βαφικὰ ἐὰν μὴ ὀλίγον ἢ τίτανος καὶ ἢ ἄσβεστος καὶ ἢ
 15 γύψος καὶ ἢ φέκλη καλουμένη, καὶ τὸ ἀφροσέληνον καὶ
 ὅσα τοιαῦτα εἶδη καιόμενα καὶ ἀποτεφρούμενα ποιούσι
 σποδὸν λευκὴν, ἔργα μεγάλα ἐπαγγέλλονται καὶ εἰς ἰα-
 τρείας καὶ εἰς χρωτῆσεις πάσας τὰς βαφικὰς μέχρι καὶ ὑέ-
 λων καὶ μαρμάρων· καὶ ἵνα μὴ δειλανθῆς ἀπὸ ἀπειρίας,
 20 καὶ γὰρ τοῦ Ἑρμοῦ λέγοντος, ἐὰν ἴδῃς τὰ πάντα σποδὸν
 γινόμενα, νόει ὅτι καλῶς ἐσκεύασται· ἢ γὰρ σποδὸς δν-
 νάμεώς ἐστιν πλήρης καὶ ἐνεργείας. ὥσπερ γὰρ τὰ ξύλα
 τὰ ποιῶντα στακτὴν ἄκανστα γίνεται, τουτέστιν ἀπονε-
 25 καυμένα, καὶ ἀποτεφρούμενα, καὶ συμμειγμένα τῷ χρυσο-
 ζωμίῳ μηκέτι καιόμενα, ἀλλὰ ἐνεργοῦντα εἰς πάσας τὰς
 βαφάς, μέχρι καὶ ἔργων καὶ μαρμάρων καὶ ὑέλων καὶ λί-
 θων καὶ ξύλων καὶ δερμάτων καὶ πάντων ὁμοῦ τῶν χυ-
 τῶν σωμάτων, καὶ ἀπυτεφρωθέντα πολλὰ ἔργα καὶ θεῖα
 30 ποιούσιν. καὶ χρώματα διάφορα ὅσα ἀπὸ S χρόνου καὶ
 ὅσα ἀπὸ λιθαργύρου καὶ πάμμου τεφρούμενα καὶ ἐξαγα-
 γόντα ἔξω τὴν φύσιν πάλιν εἰς τὸ φανερόν, τὰ μὲν ἐνεργά,
 τὰ δὲ δυνάμιγ δι' ἑτέρας ὁμιλίας δεικνύοντα τὴν ἐνέρ-
 γειαν. καὶ ὅσα μὲν οὖν ἔχει ὑμῖν ἀποδείξει ἀπὸ τῶν τε-

II.

14

φρωμένων καὶ σποδωμένων, ἔσται ἰατρικῆς ἐπιστήμονος.
 ὅσα δὲ καὶ εἰς παλιγγενεσίαν ἀρχονται, εἰς εὐσύνετον τέ-
 χνην. μάλιστα οἱ τὴν σποδὸν τῶν ἀγοραίων βοτανῶν τῆ
 ἴσῃ συναψούντες· καὶ τὰς σποδοὺς τῶν σωμάτων καὶ ὑ-
 5 λῶν τῆ ἴσῃ συγχωνεύοντες· ὡς οὐ δεῖ δειλιᾶν ἐπὶ τῶν και-
 ομένων καὶ τεφρουμένων τούτων τῶν σωμάτων. πάλιν
 γὰρ ἔχονται εἰς τινα δυνάμιν καὶ ἐνεργεῖαν καὶ παλιγγε-
 νεσίαν, φύσιν ἔχοντα μιμητικὴν τοῦ παντός κόσμου καὶ
 τῶν στοιχείων αὐτῶν ὅθεν καὶ τὴν παλιγγενεσίαν ἔχοντα,
 10 πνεύματός τινος μετουσίαν, ὡς ὑλαίῳ πνεύματι γινόμε-
 νον. οὕτω καὶ ὁ χαλκός ὡς ἄνθρωπος καὶ ψυχὴν καὶ
 πνεῦμα ἔχει· ταῦτα γὰρ τὰ χυτὰ σώματα καὶ τὰ μεταλ-
 λικά. ὡς δ' ἂν ἀποτεφρωθῶσιν ὁμιλήσαντα τῷ πυρὶ, πάλιν
 πνευματοῦνται, πυρὸς αὐτοῖς χαρίζομένου τὸ πνεῦμα.
 15 μεταλαμβάνοντα δηλονότι καὶ ἀπὸ τοῦ αἵρος τοῦ τὰ
 πάντα ποιοῦντος, ὡς καὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ πάντα
 ἐκείθεν δίδεται τὸ ζωτικὸν πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ, οὕτως
 καὶ τὰ χυτὰ σώματα σὺν τῶν μεταλλικῶν ἀποτεφρωθέντα,
 μεθόδῳ τινὶ ἀνακομίζονται τὸ πνεῦμα, τῷ συγγενῇ πυρὶ
 20 ὡσπερ ἀναγιγνώμενα. πάντα δ' ὁμοῦ τὰ στοιχεῖα καὶ γενέ-
 σεις καὶ φθορὰς καὶ μεταβολὰς καὶ ἀνακάμψεις ἔχουσι
 ἀπὸ ἑτέρου εἰς ἕτερον. οὕτως καὶ ὁ χαλκός κενθεῖς καὶ
 ἀνακαμφθεῖς ῥοδίνῳ ἐλαίῳ καὶ ἐκτιναχθεῖς, καὶ πολλὰς
 τοῦτο παθῶν, χρυσοῦ κρείττων ἀσπίαστος γίνεται. τοῦτο
 25 δὲ τριπλοῦν χρεῖ ἐκδέχσθαι εἰς τε τὸ ἄβαφον καὶ τὸ
 βαπτόμενον, καὶ τὸ βάπττον. καὶ γὰρ διὰ βαφῆς ἀνα-
 κάμπτεται, καὶν τε θείως, καὶν τε ἰατρικῶς. καὶ ἐπὶ τῆς
 τοῦ βαπτομένου δὲ τοῦτο νόει τὴν ἀνάκαμψιν, ὡς ὅταν
 ἀπὸ σποδοῦ καὶ τέφρας ἐπὶ ἐνεργεῖαν βαφικὴν ἐρχόμενος
 30 τὴν ἐν δυνάμει καὶ τῆς δι' ἐνεργείας. εἰσὶ γὰρ τινα τῶν
 πασχόντων ἀνακάμπτεσθαι. τοῦτο δὲ εἶπεν ὅτι ζ τῆς
 ἀληθοῦς συντέχνης καίεται καὶ πυρὶ φευκτὸν ἐστίν, ἀλλὰ
 πᾶσχει ἀπὸ τοῦ πυρὸς καὶ αὐτὸ ἂν διαβάς οὐ συγγέεται
 καὶ αἱ ὀπτήσεις τῶν κατ' Αἴγυπτον ἐπιβολῶν οἷς κέχρηται
 35 καὶ οὐ συγγέεται τὸ φάρμακον τῆ βαφῆ. ὡσπερ γὰρ εἶπεν
 ὁ κριτικός διδάσκαλος καὶ φιλόσοφος καὶ καθηγητής, ὅτι
 ὡσπερ σφενδόνη παρερχομένη ἀκοῦσαι μὲν τινα, οἴχεται

δε πετομένη τοῦ βάλλοντος ἰσχύει, οὕτως οὖν οἴχεται τοῦ
 ἀντιθέτου τοῦ τραύματος, ἀλλ' ὁ ἔχων ἔχει ὁποῖος, καὶ
 ἀληθῶς οἴχεται· οὕτω καὶ ἡ σποδὸς αὐτῆ ἔδραμεν καὶ
 βιάται ἀνεξάλειπτως καὶ ἀνεξάλειπτον ποιεῖ τῆς βαφῆς τὸ
 αἷτιον ἢ τὸ φάρμακον εἰς τὸ συγγενὲς πῦρ καὶ ἀέρα ἀνα-
 λύεται, ὡς ἐν κόλποις γονέων φεῦγον καὶ ἀποκαιόμενον.
 εἶτα ἔχομεν ὑμῖν ἑτέρους μεγάλους ἅ' συγγράψιν πολλὰ
 καὶ πλείονα. οὗτος ὁ χαλκὸς φ' ὅ πάντα πύσγων τὸ πλεόν
 παροπτούμενος γίνεται λίθος ἐτήσιος τῷ χρώματι ὡς πι-
 σφιγγὸν ἐτήσιος. μετὰ οὖν τὸ ὀπτηθῆναι ἀποσβέννεται
 τῷ θεῖῳ ὑγρῷ, ὃ καλοῦσιν ὕδωρ θεῖον τὸ ἀπολύμενον
 ἔλαιον, καὶ γίνεται οἶνος πάχος καὶ μείνας ἐκεί· μάλιστα
 ἡμέραν θεόρμητην πρᾶοτητα ἀδιαπνεύστου ὀργάνου, ἢ ὑψη-
 φθαρείου· λοιπὸν τὸ ἐμφανὲς μυστήριον τοῦ ὕδατος τοῦ
 θεῖου τὸ ἄθικτον τὸ ζητούμενον ἀποτελεῖ. καὶ αὐτὸ ἐστίν
 ὁ λίθος, ὃ ταῦτα ποιῶν. ὡς περὶ γὰρ ἡμεῖς τὰς τέσσα-
 ρας δυνάμεις, τούτεστι ἐσοκτική, δεκτική, τονοτική, ἀλ-
 λουωτική, τότε ποιούμεν τὸ ὕδωρ τοῦ θεῖου τὸ ἄθικτόν,
 τὸ πανβάσιον αἷμα ὡς δι' ὀργάνου διὰ τὸ τοῦ ἥπα-
 τος ὑποκείμενον τῇ γαστρὶ, καὶ τὸ σῶμα σχοῦν καὶ
 θάλασσαν αὐτῷ καὶ καίον καὶ τὰ πάντα τὰ δύο θεῖα. τὸ
 γάλα ξανθὸν δὲ ἐν ἥπατι ἐξαιματούμενον πλεόν ἀποζόν-
 των τῶν φυτῶν. καὶ τοῦτο πάλιν τὸ ἐλιμνινὲς ἔργον
 νεφροῖς ἐξαφριζόμενον ποιεῖ τὴν σποράν καὶ παλιγγενε-
 σίαν. ὡς καὶ ἡ τέχνη μετὰ τὴν τῶν λευκῶν καὶ τῶν ξαν-
 θῶν ποιεῖ τὴν σύνθεσιν ἐπὶ ὀλίγων βολβήτων· τού-
 τεστι τὰς τῆς τέχνης ἐξαφρίσεις καὶ παλιγγενεσίας σπορά,
 ἵνα μετ' ὀλίγον χρόνον ἀποτελεῖται ζητούμενον, σχήματι
 καὶ χρώματι καὶ μεγέθει. καὶ ὅδε μὲν ἡ τέχνη ἔχει. ἐμεῖ
 δὲ διὰ τῶν στοιχείων. εἰ καὶ δι' αὐτῶν τὸ ζητούμενον
 τοῦ θήλειου καὶ τοῦ ἀρρενοῦ ὁμοῦ ἐκθοροῦνται καὶ πλεού-
 νται τὸ γενόμενον. παρατήρει οὖν καὶ ἐν τῇ τέχνῃ τὸ πῦρ
 καὶ τὸ ἐκθόρημα τοῦ πνεύματος οὐκ ἀναμένοντος. ἐνθα
 καὶ τὰ πταίσματα γίνονται προερεθισμοί, τὴν ψυχρότητα
 τὴν θήλειαν, τὴν θερμότητα, τὴν ἐκτρομανῆ. ἢ δὴ καὶ
 κενρώδη καὶ ἄθικτον καὶ ἀνδροκαθάρσια μήτρα, παντὶ
 ἐπιθυμουμένη ὁπόταν πύσγων ποιήσῃ, ὅ ἐστι χαρᾶς καὶ

ἔρωτος ἀφροδισιακὸν σύμβολον ὃ ἐστὶν καχασμὸς. τοῦτο
 καὶ οἱ χρυσοῦχοι εἰδότες ὃ λέγουσιν, τοῦτό φασιν ἐγέλα-
 σαν, καὶ τότε χρῶνται τῶν κατ' Αἰγύπτου ἐπιβολῶν, ἅτινα
 ἐκφραζόμενα αὐτὸς ὁ λίθος ὁ ἐτήσιος οἰκονομούμενος
 5 ποιεῖ ὅσα καὶ ἡμεῖς, καὶ μὴ θαυμάσης, εἰ ἐκ πολλῶν λί-
 θων καὶ ἐτέρων εἰδῶν εἰς ἓν λίθος γίνεται καὶ λέγεται. ἢ
 οὐχ ὁρᾷς τοὺς τὴν μουσαν ἀπεργαζομένους καὶ τὰ καλά,
 ἵνα καὶ τὰ ξαθία καὶ τοὺς θηλοὺς, καὶ τὰς βαφάς, ὅτι ἐκ
 πολλῶν εἰδῶν ἓνα λίθον ποιοῦσι. μάλιστα οἱ διὰ ἑ κρό-
 10 νου καὶ χαλκοειδὸν γινόμενον, ὥστε καὶ γλυφῆς ἐπιδέεσθαι
 καὶ πάντα ὅσα ἂν οἱ λίθοι οἱ τοιοῦτοι οἱ χρήσιμοι, ἐκ
 πολλῶν λίθων ἓνα λίθον ποιοῦσιν, ὅτινα καλοῦσιν ἐτή-
 σιον. διὰ τοῦτο τοῖς ἐτήσιος σκευάζεσθαι τὴν γραφὴν
 ὄπτοντες καὶ ἀποσβεγνύοντες τὸ ἀπολειμμένον ὕδωρ, ὥστε
 15 ἔφην, καὶ σήποντες ποιοῦσιν τὸ ὕδωρ τοῦτο τὸ θεῖον
 ἄδικτον τὸ ἀπὸ μόνου θείου. οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐτή-
 σιος. σὺν τούτοις ἔχει πᾶσιν ὀνόμασιν. οὗτος ὁ πορφυ-
 ρῶς, ὃ ἐν τῷ πορφυρῷ μετάλλῳ εὗρισκόμενος, ὃ διακασ-
 σιτήρου πορφυροχρῶμος μακεδονικός, καὶ εἴ τι ἄλλο λί-
 20 γεται ἢ γράφεται ἢ σημαίνεται ἐν ταῖς θείαις καὶ ἀλλη-
 γορικαῖς γραφαῖς ὥστε εἴ τι δ' ἂν σημαίνωσιν αἱ γραφαὶ
 περὶ πολλῶν ἀλληγοροῦσιν. οὗτός ἐστιν ὁ ἐτήσιος ὁ παρερ-
 ρῶς ὃ πολυχρῶμος, ὃ ἐν τῷ κλειδίῳ ἐκδοθεὶς πρὸς ἕκαστον
 25 ἐλαίῳ τοῦ φανοῦ ἀναλαμφθεὶς. οὗτος εὐτυχεὶς ἐποίησε
 τοὺς τῆς Αἰγύπτου ἐπιμελητὰς καὶ τοὺς αὐτῶν προφήτας,
 καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἀποτεφρωμένων καὶ σποδωμένων,
 καὶ ἀκαυστούμενον ποιοῦντων ἔργων. περὶ δὲ τοῖς ἔργοις
 ἐλαιώσεως (μάλιστα γὰρ αὕτη εἴωθεν ποιεῖν τὰ πάντα)
 30 σποδὸν ποιοῦσιν διαφόρως μετὰ τὸ λευκανθῆναι τὸ λευ-
 κὸν σύνθεμα. καὶ πρῶτον μὲν ἡλίῳ καὶ δρόσῳ ἄλμη θα-
 λάσσης, ἢ οὐρῶ ἢ δξάλμη ἡμέρας πολλὰς ἀναξηραίνοντες
 ἡλίου δυνάμει, καὶ ὀστράκων δαψιλῆσι λειώσῃσι. συνλειοῦσι
 τὴν ἰωσιν ὕδραργύρῳ, ἵνα καταποθῆ ἀπὸ τοῦ ξηρίου, καὶ
 35 ἐλαιώσαντες ἐψοῦσιν τῷ ἡλίῳ, ποτιοῦντες τῷ ὀργάνῳ ἐπὶ
 ἡμέρας καὶ ἀναξηραίνοντες λειοῦσι πάλιν καὶ ὑγροῦσι. πάλ-
 λιν ἀναξηραίνοντες λαμβάνουσιν ὀξύμελι καὶ ἐποπιτοῦσιν

ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς. καὶ καρτεροῦσι ζῶντες καὶ φυλάσσοι
καὶ λειοῦσι πάλιν καὶ ποιοῦσιν οἶνον ἢ ἐλαίου πάχος, καὶ
σῆπουνι προσιτάω πυρὶ ἐπὶ ἡμέρας μέγιστα καὶ λειοῦσι
καὶ λαβόντες τὸ ἀργυροζώμιον καὶ τὸ θεῖον μετὰ τῶν
δαφνῶν καὶ τῶν ἄλλων πάντων, ὁποῦσι καὶ ἐπιβάλλουσι
χαλκὸν ἐξωθέντα, ἔλω λαμπρῶ καὶ νίτρῳ καὶ μυσί.

Τοῦ αὐτοῦ Στεφάνου εἰς τὸ κατ' ἐνέργειαν
πρᾶξις σὺν θεῷ τετάρτη.

Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἀνωθεν
ἔστι καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φῶτων. οὐκοῦν Ἰη-
σοῦν ἐπικαλεσάμενοι τὸ πατρικὸν φῶς, τὸ ὄν τὸ ἀληθινὸν
φωτὸς ἀπαύγασμα, φωτίζον πάντα ἀνθρωπίνον ἐρχόμενον
εἰς τὸν κόσμον. αὐτὸς γὰρ ἔστι τὸ φῶς καὶ ἡ ἀλήθεια,
καὶ ἡ ζωὴ, ὁ θεαρχικὸς τοῦ θεοῦ λόγος, ἡ σοφία καὶ δύ-
ναμις, ἡ παντοποιὸς καὶ ἄρρητος τοῦ θεοῦ σοφία, ὁ ζῶν
λόγος τοῦ πατρὸς, θεὸς ὢν καὶ πρὸς τὸν θεὸν αἰεὶ ὢν, ὁ
δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, ὁ φῶς τοῖς πιστοῖς παρέχων πρὸς
τὸ εἶδέναι τὴν τῶν ὄντων γνῶσιν καὶ ὑμῆσαι τὰ μεγα-
λεία τοῦ παντοκράτορος θεοῦ. αὐτὸς γὰρ ἔστιν δοτὴρ καὶ
σωτὴρ τοῦ κόσμου, αὐτὸς φωτίσειεν ἡμῶν τὸν νοῦν καὶ
τὰς καρδίας καὶ ἀναλάβηαι ἡμῖν λαμπάδα, καταλάμπου-
σαν ἡμῖν τὰ ἀνεξερεύνητα βάθη τῆς αὐτοῦ γνώσεως καὶ
σοφίας, πρὸς τὴν ἀληθῆ καὶ ἀπραγῆ γνῶσιν τοῦ γινώσκειν
σε τὸν μόνον ζῶντα καὶ ἀληθινὸν θεὸν ἡμῶν, τὴν ἁγίαν
καὶ ὁμοούσιον τριάδα καὶ πᾶν ζωοπάροχον πατέρα καὶ
υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰῶνων, ἀμήν. — δεὸν οὖν ἡμῖν ἔστι τὰ παρὰ τῶν
ἀρχαίων καὶ ἐναρτέων ἀνδρῶν ἀλληγορικῶς καὶ ποικίλως
ἐμπλεκόμενα ἀνασκευάσαι, καὶ τοὺς αὐτῶν σπινθήρας
ἐν τοῖς τῶν αὐτῶν συγγράμμασιν ἀναγυμνῶσαι, διὰ τῆς
ἀνωθεν ἡμῖν χάριτος. ζητῆσαι τε καὶ ἀνακαλύψαι καὶ
ἀναφάγει τὸ τοιοῦτον ἀποκεκρυμμένον μυστήριον. ἔλθω-

μεν οὖν ἐπὶ τὸ προκείμενον καὶ τὴν πρότασιν τῆς αὐτῶν
 συντάξεως μετὰ νοεῶς αἰσθήσεως ἀκουσάμενοι μέθω-
 μεν, τί ἄρα βούλεται ὁ φιλόσοφος προφθέγγασθαι, εἰπέ ὁ
 φιλόσοφος καὶ λέλει ἡμῖν τὰ κρείττονα, περὶ ὧν πᾶς ὁ τῶν
 5 ἀνθρώπων βίος ἐπιέγεται, περὶ ὧν οἱ πολλοὶ ἀσκοπῶς ἐπι-
 βαλλόμενοι, ἐματτοπόνησαν· λέλει ἡμῖν τὴν ἐμπειρον καὶ
 φλογώδη φλόγα, ἄρξαι τοῦ λόγου τὴν πρότασιν. ἀνακά-
 λυπτε τὰ χαρίσματα· ζῶντι γὰρ θεῷ λατρεύομεν. ἀλλ' ὁ
 ἱερά ποιμνὴ καὶ σοφίας ἐρασταὶ οἱ τοῦτο εὖρεῖν βουλόμε-
 10 νοι τῇ πρὸς τὸν θεὸν ἐγνοήσῃ διὰ τῆς τῶν ἀρετῶν ἐπι-
 κοσμήσεως ἐν ἑαυτοῖς ἀγωνιζέσθασαν, καὶ τῇ πολλῇ ἡσῆ
 τῶν δακρύων ἑαυτὸν ἀρδευσάτωσαν. ἐν πίστει καὶ ταπει-
 νοφροσύνῃ καὶ ἀγάπῃ θεοῦ στηριζόμενοι, ἵνα μηδὲν τῶν
 ἐνύλων ὑμᾶς ξενίσῃ ἢ θαυμάσῃ, πλήν τοῦ ἀγαπήσαντος
 15 ἡμᾶς θεοῦ. ἀλλὰ τί φησιν ὁ φιλόσοφος, περὶ οὗ ὁ λόγος
 προτείνεται, οὐκ ἀποκρίψω ὑμῖν τῆς φύσεως τὴν ἀλή-
 θειαν· ἐν τὸ πᾶν, δι' οὗ τὸ πᾶν. ἐν ἔστι τὸ ὅλον, καὶ τὸ
 ὅλον ἐν ἔστιν. μία φύσις ἀποτελοῦσα τὸ ζητούμενον, οὐκ
 ἐκ πολλῶν εἰδῶν συγκείμενον, ἀλλ' ἐκ μιᾶς τέχνης οἰκονο-
 20 μούμενον. ἐν οὖν τὸ πᾶν, δι' οὗ τὸ πᾶν. ἐν διὰ τί; ἵνα
 μὴ ἀκούσασιν τί ὑμῖν καὶ τῇ πολλῇ ὕλη· ἐνός ὄντος
 τοῦ φυσικοῦ. ἐν δὲ ἔστι τὸ ἀπ' αἰῶνος κεκρυμμένον
 μυστήριον. ἐν ἄτιμον καὶ πολυτίμον· ἄγνωστον πολ-
 λοῖς μὴ καταλαμβανόμενον, πολυώνυμον, μορφοποιῶν,
 25 ἐν τὸ πᾶν δι' οὗ τὸ πᾶν ἐξ αὐτοῦ τὸ πᾶν. οὐκ ἐναν-
 τία φύσεις τὸ ὅλον συμπληροῦσαι, ἀλλὰ μία ἢ αὐτὴ
 ἐξ αὐτῆς οἰκονομικῶς συμπληρουμένη καὶ κολακεντικῶς
 φανερομένη. ἐν τὸ ζητούμενον, οὐκ ἄλλα καὶ ἄλλα,
 ἀλλ' ἐν, αὐτὸ ἐξ αὐτοῦ γινόμενον καὶ πληθυνόμε-
 30 νον, καὶ πᾶσι θεωρούμενον καὶ γνωριζόμενον, οἰκονο-
 μεῖσθαι δὲ μὴ δυνάμενον καὶ διὰ τοῦτο τοῖς πᾶσι παρευ-
 πτόμενον, παρὰ πολλῶν δὲ καταλαβέσθαι ὅπως μὴ δυνά-
 μενον· ἐν τὸ πᾶν. μὴ τελευτῶ ταῖς τῶν φωνῶν ἀλληγορίαις,
 μηδὲ ἀπατηθῆς ἐπὶ ταῖς συνθέσεσι πῶν ὕλων. εἰ δὲ ἤκου-
 35 σας τοῦ φιλοσόφου λέγοντος· ἐν τὸν δι' οὗ τὸ πᾶν, νό-
 ησον τοῦ λόγου τὴν δύναμιν καὶ σκόπει τὰ βάθος τῆς
 νοήσεως. ἐν τὸ πᾶν δι' οὗ τὸ πᾶν. τί ὑμῖν καὶ τῇ πολλῇ

ὕλη, ἐνὸς ὄντος τοῦ φυσικοῦ καὶ μιᾶς φύσεως νικώσης τὸ
 πᾶν, ἐνὸς ὄντος τοῦ φυσικοῦ ἀληθίνου, ἐνὸς ὄντος τοῦ
 ἐγκειμένου καὶ ἐμφωλείοντος, καὶ μιᾶς φύσεως τῆς
 κεκαλυμμένης ἐντεριῶνος, ἐν ἣ κολακευομένη καὶ ἐξαγο-
 μενῆ νικᾷ τὸ πᾶν, μιᾶς φύσεως οὔσης καὶ νικώσης τὸ
 πᾶν. ἢ γὰρ φύσις τὴν φύσιν τέρει, καὶ ἢ φύσις τὴν
 φύσιν νικᾷ, καὶ ἢ φύσις τὴν φύσιν κρατεῖ, οὐχ ἕτερα
 φύσις καὶ ἕτερα, ἀλλ' ἢ αὐτὴ μία ἐξ αὐτῆς δι' οἰκονομίας
 πνευματουμένη, καὶ μορφοῦσα τὰς οὐσίας, τέρπουσα καὶ
 εἰσκρίνουσα καὶ μένουσα· ἐκ μονάδος γὰρ ἄρχεται καὶ εἰς
 μονάδα καταλήγει τὴν τελείωσιν τοῦ ζητουμένου. ὧδε νό-
 ησον, πολλὰ γὰρ ὄντα ἐν λέγεται, ὁμοῦ καὶ θειότατον
 ὄντων μιᾶς φύσεως νικώσης τὸ πᾶν, οὐχ εἶδους, ἀλλὰ
 εἴδους μετὰ νοεράς ἐπιστήμης πολλοὺς διαλανθανούσης.
 ὡ τέρη κατὰ νοεράς ἐπιστήμης πολλοὺς διαλανθάνουσα, 15
 ὡ φύσις οὐράνιαι φύσεων δημιουργοί. τὴν ἀσώματον αἰ-
 γνίσεται οὐσίαν. πάλιν ἐπὶ τὸ προκείμενον ἔρχεται. εἰ μὴ
 γὰρ τὴν ὕλην ἐξορφανίσεις, εἰ μὴ τὰ σώματα ἀσωματώσεις,
 εἰ μὴ διαφθορᾶς αὐτὰ ἀποτινάξεις καὶ διαλύσεις, τὸ ἐμ-
 φωλεῦον καὶ ἐμπυροχον οὐκ ἐξάξεις· εἰ μὴ οὗτος οἰκονο- 20
 μῶν ἀσωματώσεις, οὐ σωματώσεις καὶ μορφώσεις τὰς οὐ-
 σίας, ὡ φύσις οὐράνιαι. καθαρὰ γὰρ καὶ ἄνλος ἢ ψυχὴ
 οὐσα καὶ εἰς σῶμα εἰσκρίνουσα διὰ τῆς ἀνωθεν σοφίας
 μορφοποιεῖ τὸ σῶμα ἐν αὐτῷ μένουσα καὶ διακρατοῦσα.
 ὡ φύσις οὐράνιαι, θαύμασον τῶν οὐρανίων τὰς φύσεις 25
 ὡς ἀσωματῶν οὐσας. δεῖ οὖν ἐξορφανίσει τὴν ὕλην καὶ
 τὸ λεπτομερὲς καὶ ἐμπυροχον αὐτῆς ἐξεώσαντας, δι' αὐτῆς
 λοιπὸν ἀσωματῶσαι καὶ διακρατῆσαι καὶ μορφοποιῆσαι τὰ
 σώματα. δεῖ οὖν ἐξορφανίσει τὴν ὕλην, ἵνα ἐπὶ τὸ ἐμπυ- 30
 ρον μεταβῆ τελειοιογούμενον. ὅρος φιλοσοφίας ἐστὶ κα-
 τάλυσις σώματος καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος.
 τοιοῦτόν τι παρόμοιον βούλεται εἶναι τοῦ παρακειμένου
 καὶ δηλωθησομένου τὸ ἴνδαλμα, κατάλυσις σώματος, δια-
 φθορᾶς διαλυόμενον. καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος
 γινόμενον. οὗτος ὁ τρόπος, αὐτὴ ἢ θεωρία τοῦ προκειμέ- 35
 νου συντάγματος. ὡ φύσις οὐράνιαι φύσεων δημιουργοί.
 φύσις ἢ αὐτὴ ἐξ ἑαυτῆς καλῶς οἰκονομουμένη καὶ ἀνακα-

λυπτομένη. οὐράνιαι δὲ αἱ ἀσώματοι οὐσίαι. εἶπέ, ὦ φι-
 λόσοφε, φράσον ἡμῖν τῶν αἰνιγμάτων τὰς τοιαύτας παρα-
 βολάς. ἀνοίγε τὰς κλεῖς τῆς μυστικῆς σου ταύτης φωνῆς.
 εἶπέ σαφῶς καὶ φανέρωσον, τίνες εἰσὶν αἱ οὐράνιαι αὐταί
 5 φύσεις. καὶ διὰ τί καὶ πῶς οὐράνιαι κέκληνται. φανέρωσον
 ἡμῖν τὴν πολύχρωμον ἴριν. δείξον ἡμῖν διὰ νεφέλης τὸν
 πολύτιμον μαργαρίτην, εἶπέ καὶ περὶ φύσεων οὐρανίων
 ἡμῖν ὁ λόγος. οὐράνιαι φύσεις εἰσὶν αἱ ἀσώματοι οὐσίαι.
 τί οὖν ἐστὶ τὸ ζητούμενον, εἰ μὴ ἢ ἐκ σώματος ἀσωμά-
 10 τωσις. πῶς οὖν ἐνδέχεται ἀσωματωῖσαι τὸ σῶμα· εἰ μὴ
 κατάλυσιν ποιῆσαι τοῦ σώματος διὰ τῆς νεκρώσεως καὶ
 χωρισμὸν ψυχῆς ἀπὸ σώματος. λέγε φανερώτατα καὶ φα-
 νέρωσον τὰ κεκρυμμένα. ἢ κατάλυσις τοῦ σώματος ἐστὶν
 ἢ διὰ λειώσεως γινομένη. διὰ τί ταύτη κεκρήσει τῆ φωνῆ;
 15 διὰ τί; ἵνα τὸ ζητούμενον ἐξέλθῃ πνεῦμα, ἵνα τὸ βαπτικόν
 εἰσκήρῃ εἰς σῶμα, ἵνα ἢ τῆς φύσεως συγγένεια τέρη τὴν
 φύσιν κρατοῦσα καὶ νικῶσα καὶ ἐν αὐτῇ μένουσα. πότε ταῦτα
 γίνονται; ὅτ' ἂν ἐκ τῶν κάτωθεν ἄνω τερπομένη ἀπόδηται
 ὅλον τὸ γεῶδες. ὅτε πρὸ τούτου τὴν λεύκωσιν καὶ ξάνθω-
 20 σιν, καὶ ἰωσιν καὶ μέλανσιν ἐνδείξεται. ὅτε ἐν τῇ λειώσει
 τῶν σωμάτων τὴν πολυύλον τῶν βοτανῶν ὕλην ἐξανθί-
 σθαι· ὅτ' ἂν τῶν μεταλλικῶν διὰ τοιαύτης τέχνης ὑπο-
 στήσῃ τὰ χρώματα· ὅτε καὶ τὴν διὰ τοῦ ὕδατος ἄρσιν
 ἔναυλον ποιήσῃς τὸ σύνθεμα, ὅτε ταῖς ὀπτήσῃς θεῖα
 25 ἀνασπομένην τὴν αἰθάλην καὶ οὕτως ὡς διὰ νεφέλης φε-
 ρομένην. οὐ γὰρ δύναται ἡ ἀσώματος οὐσία εἰ μὴ τοῖς
 ἄνω προσομιλήσει. ἀνωφερῆς γὰρ οὐσα καὶ μετάρσιος οἰ-
 κειοῦται πρὸς τὸ ὅμοιον, φιλοῦσαι καὶ φιλουμένη τέρπουσα
 καὶ τερπομένη, καὶ ἐκλαμπρύνουσα, ἐὰν οὖν ἀκούσῃς ἐνὸς
 30 ὄντος τοῦ φυσικοῦ, καὶ μιᾶς φύσεως νικώσῃς τὸ πᾶν, τὸ
 ἐν καὶ τὴν μίαν σύνθετον νόμιζε. καὶ ποτὲ μὲν λέγεις ἐν
 τὸ πᾶν. τοῦτο δὲ τὸ ἐν. καὶ τὴν μίαν σύνθετον νόμιζε.
 τέχνη μὲν αὐτῇ μία ἐν τῇ συνθέτῳ οἰκονομία, ὡσπερ τὸ
 κρᾶμα ψυχῆς καὶ σώματος. τοῦτον αὐτὸν τὸν τρόπον δεί-
 35 ξει ἕνα τὸν ἀποτελεσθέντα ἄνθρωπον, ἐκ ψυχῆς καὶ σώ-
 ματος ἀποδεδεῖχθαι, καὶ εἰς ἕνα τελειούμενον, σύνθετος
 δὲ ἢ φύσις, ὅτε τὸ ἀσώματον σῶματι εἰσκήρῃται καὶ δια-

κρατήση καὶ μείνη. ἡ γὰρ ποιότης μόνη διαβάσα ἐποίη-
 σεν τὸ ζητούμενον. τί ἐστὶ διαβάσα; ἡ ἐνδοθεν διὰ κολα-
 κσίας ἐξαγομένη, καὶ μετὰ τέχνης φανερούμενη καὶ ἀνακα-
 λυπτομένη καὶ θεωρούμενη. τί ἐστὶν αὕτη; ἡ λευκὴ καὶ
 ἡ καθαρὰ σελήνη· ἐποίησέ φησι τὸ ζητούμενον ἐπὶ ὄρος ⁵
 ἐν καὶ ἀπεκατέστησε καὶ ἐτελείωσε τὸ ἔργον. τί ἐστὶν ἡ
 σεληνοειδὴς καὶ καθαρὰ αὕτη; εἰπέ, ἀνακάλυπτε τὸ κάλ-
 λος, καὶ δείξον αὐτῆς τὴν εὐμορφίαν. ἡ αἰθάλη ἐστὶν ἡ
 διὰ τοῦ θείου ὕδατος καλῶς ἀποσηχομένη καὶ ἀποπλυ-
 νομένη. καλῶς εἶπεν αἰθάλη ὡς θάλλουσα καὶ ἀναγεοῦσα ¹⁰
 καὶ ὠραῖζουσα. φησι γὰρ, οὐδὲν ὑπολείπεται, οὐδὲν ὑστε-
 ρεῖ πλὴν τῆς νεφέλης καὶ τοῦ ὕδατος ἢ ἄρσις· πάλιν
 ἐφαρμόζει τὰ ὄργανα, πάλιν ἡ συνημμένη τῇ διεξυγμένη
 συμπλέκεται, καὶ τῶν ὕδατων τὰ χυσοῦρειθρα νάματα
 ἀναφίρεται· οὐδὲν ὑπολείπεται οὐδὲ ὑστερεῖ, τὸ ἔργον διὰ ¹⁵
 τῆς οἰκονομίας ἐτελειώθη πλὴν τῆς νεφέλης ποίας νεφέ-
 λης; τῆς ἄνω ἀναφερομένης αἰθάλης τῆς δι' ὑγρότητος
 συμπλεκόμενης καὶ αἰθαλουμένης ἐπὶ τοῖς προαναφθεῖσιν·
 μεταβῆσομαι τῶν λόγων. μηδεὶς ἀδιάκριτος ἐνθάδε εἰσ-
 ῖτω, μηδεὶς ἄνευ ἀρετῆς ἐγκύψῃ ἐνθάδε, λίθον τὸν πᾶσι ²⁰
 γνωστὸν καὶ ἄγνωστον, τὸν ἄτιμον καὶ πολύτιμον. τίς
 οὗτος ὁ πᾶσι γνωστὸς καὶ ἄγνωστος λίθος, καὶ ποτὲ μὲν
 ἄτιμος, ποτὲ δὲ ἐντιμος. ἐκ μετάλλου βούλεται τὴν οἰκο-
 νομίαν ποιῆσθαι. ἄρα ποῖός ἐστιν οὗτος ὁ λίθος; οὐκ
 ἀποκρύψω ὑμῖν τῶν τοιούτων μυστηρίων τὴν γνώσιν. εἰς ²⁵
 μέσον προάξω τὸ ζητούμενον καὶ δείξω ὑμῖν τῆς τοιαύτης
 κατασκευῆς τὴν ἀρχὴν. μάχου Ϛ μάχου ϛ ζεῦξον ἄρρενα
 καὶ θήλειαν τουτέστι Ϛ τὸν πυρρὸν εἰσκρινον καὶ κατὰ-
 βαψον ἰὸν ὠϚ. ὁποῖον; τουτέστιν ἡ σῆψις τῆς Ἰσίδος,
 μέταλλα καὶ θαυμαστά ποιεῖ, μάχου Ϛ χεμοὶ βοήθει ἡ ³⁰
 μάχῃ ἐστὶν ἀντίστασις καὶ ἀντίθεσις, νικῶσα καὶ διαφθεί-
 ρουσα καὶ ἀπολλοῦσα, πάλιν ἐπὶ τὸ προκείμενον μετέρχε-
 ται ἀνακεφαλαιῶν τὸν λόγον. μάχου Ϛ μάχου ϛ ὁ Ϛ διὰ
 τῆς σελήνης μαχόμενος φθείρεται, ἡ σελήνη διὰ τοῦ Ϛ
 συμπλεκόμενη πηγνυται, μάχου Ϛ μάχου ϛ φθείρον τὸ ³⁵
 σῶμα τοῦ Ϛ καὶ ἀσωμάτωσον διὰ τῆς ϛ λείωσιν τελείως
 εἰς φθορὰν τὴν τέχνην καὶ ζεῦρον ἄρρενα καὶ θήλειαν.

εἴ τις γὰρ ξανθῶσει κατὰ πνεῦμα τοῦτο τὸ σῶμα καὶ τὴν
 ἐνάρετον αὐτοῦ φύσιν κατὰ τέχνην κολακεύσας ἐξάξει,
 βιάσσει πᾶν σῶμα, καὶ εἴ τις νεκρώσας τὸ σῶμα καὶ δια-
 λύσας κατὰ πνεῦμα διὰ τῆς αἰθάλης ξανθῶσει βιάσσει
 5 πᾶν σῶμα. πνευματοῦται γὰρ τουτέστι τὸ σῶμα ἐπὶ τοσο-
 οῦτον λεπυνώμενον καὶ διαπανώμενον, ὥστε καὶ ἐκ φυ-
 λακῆς τοῦ σώματος ἢ ψυχῆ βία χωρίζεται τῆς ὕλης ἀπο-
 καθαριζομένη ἐμψυχὸς καὶ φωτιστικὴ τοῦ σώματος οὕσα
 κατὰ κέλευσιν θεοῦ τοῦ ταύτην κτίσαντος, ἢ οὐκ ἤκουσας
 10 τοῦ φιλοσόφου λέγοντος· λαβὼν Δ πῆξον τῷ τῆς μαγγη-
 ρίας σώματι· τί βούλεται τοῦτο εἶναι. ὥδε ἄλλον τὸ σύν-
 θεμα λέγει τὴν διὰ Δ καὶ σώματος μιγνυμένην καὶ καλῶς
 ὁδοῦν οἰκονομουμένην. τοῦτω τῷ τρόπῳ μίξαντας συλ-
 λειοῦν τὸ σῶμα, καὶ καλῶς οἰκονομήσαντας αἰθαλάσαι καὶ
 15 ξανθῶσαι κατὰ πνεῦμα. εἴτις γὰρ τὴν ἐν τῷ σώματι ἐνά-
 ρετον φύσιν ἔνδον ἐμφωλεύουσιν κατὰ τέχνην κολακεύσας
 ἐξάξει, βιάσσει πᾶν σῶμα. τί ἐστιν ἔνδον; εἰ μὴ τὸ ψυχι-
 κὸν πνεῦμα τὸ περιέχον καὶ διακρατοῦν τὸ σῶμα καὶ μορ-
 φοποιῶν. πῶς οὖν ἐμφωλεύει; ἐν μέρει τινὶ ἢ ἐν ὅλῳ;
 20 ἐμφωλεύει βιάσει τοῦ σώματος. καὶ διὰ τί ἐν τῷ βιάσει;
 διὰ τὴν σκιάν τῆς ὕλης, καὶ τίς αὐτοῦ ἢ ἐνάρετος φύσις;
 ἢ καθαρὰ καὶ ἀμίαντος, ἢ πᾶσαν τὴν τῶν σωμάτων σκιάν
 ἀπειλάνουσα καὶ ἀποδιώκουσα. πῶς οὖν κολακεύσας ἐξά-
 ξοιμι; ποίῳ τρόπῳ αὐτῇ χορήσομαι. πῶς μετέλθω ἐπὶ τοῖς
 25 κολακεύμασι; πῶς μοι παρακολούθησει τὸ πρᾶγμα; ποίοις
 εἶδεσι χορήσομαι, ἵνα μετεωρίσας τὴν ἐνάρετον αὐτῆς φύ-
 σιν ἐξάξω; λαβὼν σελήνην πῆξον, σώματι οὐδενὶ ἐπὶ τοῦ-
 του κέχρηται πλήν τῆς Δ. εἰώθασιν γὰρ βαλεῖν τὸ ὅλον
 σύνθεμα, τὰ δὲ ἄρρετος καὶ θήλειος ἐκπληρούμενον ἐρ-
 30 γον. εἰ δὲ λέγεις τὸ ὅλον σύνθεμα, δεῖξον ταύτην ἡμῖν·
 ἔστιν ἢ ἐν τῷ σώματι μιγνυμένη καὶ συλλειομένη Δ ἢ
 διὰ νεφέλης καὶ τῆς αἰθάλης ἀμπληρονμένη, αὕτη κατα-
 λόγον οἰκονομουμένη τὴν ἐναίρετον ἔνδον ἐμφωλεύουσιν
 ἀνακαλεῖται φύσιν, βιάσσευσαν πᾶν σῶμα τὸν Ϟ λεικαί-
 35 νουσιν, καὶ τὸν ϙ ἄτριστον ποιοῦσιν καὶ τὰ ἐξῆς. εἴ τις
 οὖν οὕτως καλῶς διασκευάμενος, οἰκονομήσει καὶ ποιήσει
 καὶ τὴν ἐνάρετον αὐτοῦ φύσιν τὴν ἔνδον ἐμφωλεύουσιν

καλακείας ἐξάξει, βάπτει πᾶν σῶμα, μέγα ἐν τούτοις
 μυστήριον εἴληφεν, καὶ παράδοξα θεωρῶν γινόμενα, θαν-
 μάσας ὑμῶν θεὸν παντοκράτορα πατέρα, ἅμα τῆς παν-
 τοδυναμίου αὐτοῦ σοφίας, σὺν τῷ ζωοποιῷ πνεύματι. αὐ-
 τὸς γὰρ ὁ παντέλειος καὶ ἀπεράρχιος τοῦ θεοῦ λόγος, ἐνί-
 φέρων πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, φωτίζειν
 ὑμῶν τὸν νοῦν καὶ τὰς καρδίας καὶ διὰ τῆς ἀγάπης αὐ-
 τοῦ οἰκειωθῆναι, καὶ ἐνωθῆναι τῷ ἀληθινῷ φωτὶ τῆς αὐ-
 τοῦ θεογονίας, ἵνα διὰ τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς καταυγαζό-
 μενοι, δυναθῆμεν τὴν τῶν ὄντων γνῶσιν καταλαβεῖν¹⁰
 καὶ θεάσασθαι τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ τῶν ὄλων, ὅπως δοξά-
 ζηται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ἅγιον ὄνομα τοῦ
 πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, νῦν καὶ
 ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν.

Τοῦ αὐτοῦ Στεφάνου φιλοσόφου εἰς τὸ κατ' ¹⁵
 ἐνέργειαν τῆς θείας τέχνης πράξις
 σὺν θεῷ εἶ.

Τίς μακάριος καὶ συνήσει τὰ κρίματα τοῦ παντοκρά-
 τορος θεοῦ; τίς σοφὸς καὶ συνετὸς καὶ διηγήσεται τὴν
 ὑπεράβυσσον σοφίαν τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὄλων; τίς εὐ-²⁰
 μοιρὸς καὶ κατανοήσει τὰς δυναστείας τοῦ παντεπόπτου
 καὶ καθολικοῦ θεοῦ, καὶ δοξάσει τὴν ὑπεράγαθον αὐτοῦ
 ἀγαθότητα; ἐμοὶ μὲν ῥαδίως καὶ ἀπτότως καὶ εὐχερῶς
 ὁμιλεῖν εὐδελὸν ἔστιν καὶ τὰς γρίφους ἐγνοίας τῶν προ-
 γενεστέρων ἐμφανῶς τὰς πεύσεις ποιοῦμαι, συνεργούντος²⁵
 τοῦ παντοκράτορος θεοῦ. ὑμῖν δὲ ἔοικεν ὡς ἐπέφροσιν
 ἀναγκασθῆναι καὶ σφειροῦξιν τὰ ὑπὸ πολλῶν σοφῶν
 ἰδρυμένα καὶ καταντῆσαι τὰς ἐκείνων ἐγνοίας, καὶ οὕτως
 πρὸς τὸ βραχύτατόν μου πόνημα ἀπιέναι, αἰτούμενοι τὸν
 μόνον ἀληθινὸν θεὸν ἡμῶν, ἵνα ὑμῶν φωτίσῃ τὸ τῆς³⁰
 διανοίας ὄμμα, καὶ καταυγάσῃ τῷ ἄλλῳ αὐτοῦ φωτὶ τὰς
 καρδίας ἡμῶν πρὸς τὸ εἶδέναι τὰς δυναστείας τοῦ παν-

τοκράτορος θεοῦ καὶ τῆς δόξης αὐτοῦ, ἧς ἐγγένητο ἡμᾶς
 ἐν καθαρᾷ ἐπιτυχεῖν καρδία καὶ ὑμνεῖν τὰ μεγαλεῖα τοῦ
 θεοῦ τῶν ὅλων καὶ δοξάζειν τὸ πανάγιον καὶ μεγαλοπρε-
 πές ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύ-
 5 ματος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους τῶν αἰώνων,
 ἀμήν. — Ἦνωμεν ἐπὶ τὸ προκειμένον καὶ μάθωμεν τι
 βούλονται οἱ φιλόσοφοι, περὶ ὧν ὁ λόγος ἡμῖν πεπραγμα-
 τεύεται κεκαλυμμένην φέρων τὴν ῥῆσιν διὰ τὸ πολλοὺς εἰς
 10 θειωδῶν καὶ οὐσιῶν. „τὰ θειώδη ὑπὸ τῶν θειωδῶν κρα-
 τοῦνται καὶ τὰ ἐξῆς.“ ἀσθενεῖη τοίνυν ὁ ἔμφρων νοῦς
 περὶ τῶν οὐσιῶν καὶ γενῶν καὶ θειωδῶν καὶ τῶν φύσεων.
 καὶ ἄπερ εἰσὶ ταῦτα τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἄπερ ὁ θεὸς καὶ
 οὐκ ἄνθρωπος ἔθετο στοιχειώσας καὶ ἐνώσας πρὸς ἄλληλα.
 15 τῆδε γὰρ ἀπρακτέον περὶ τε ποιότητος αὐτῶν καὶ συγκρά-
 σεως καὶ ἐνώσεως, καθὼς καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πεποιήνται.
 ἐνωθέντα οὖν, καθὼς καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἡ ἱερά καὶ θεία
 20 τέχνη τῶν φιλοσόφων, ἰσοτρόπως συνίσταται εἰς μὲν αἶρος
 τὸ αἶμα θερμὸν καὶ ὑγρὸν ἔοικε τῇ Δ. ὑπάρχει γὰρ θερμὴ
 καὶ ὑγρὰ. ἐκ δὲ πυρὸς ἢ ξανθῆς χολῆς θερμὴ καὶ ξηρὰ
 ἔοικε τῷ Ϛ ὑπάρχοντι θερμῷ καὶ ξηρῷ. καὶ ἐκ μὲν γῆς ἢ
 25 μελαινα χολῆς ἔοικε τῇ σκορίας τῶν ἄμφω. ὑπάρχει γὰρ ξηρὰ
 καὶ ψυχρὰ. ἐκ δὲ ὕδατος τὸ φλέγμα ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν
 ἔοικε τῷ ἀνερχομένῳ ὕδατι Θ ὅπερ ἐστὶν αἱ ψυχραὶ τοῦ Ϛ.
 30 ὑπάρχει γὰρ ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν. ταῦτα οὖν τὰ τέσσαρα
 στοιχεῖα ἐναντία ὄντα οὐ δύνανται ἐνωθῆναι ὅλως εἰς ἄλ-
 ληλα, εἰ μὴ διὰ τινος μεσιτεύοντος ἔχοντος τῶν δύο
 ἄκρων τὰς ποιότητας, οἷον τὸ πῦρ Δ ἐνοῦται τῷ ὕδατι
 διὰ τῆς γῆς, ἧγουν τῆς σκορίας. ὥσπερ τὸ αἶμα ἐνοῦται
 35 τῷ φλέγματι διὰ τῆς μελαινης χολῆς, ἧτις ἐστὶν πρώτη
 κλεῖς καὶ χωρισμὸς τῶν ὑγρῶν ἐκ τῶν ξηρῶν, τοιούτου
 χωρισμὸς τῶν ψυχῶν τοῦ Ϛ ἐκ τῶν σωματίων ἧγουν τῆς
 σελήνης, καὶ τὸ ὕδωρ ἐνοῦται τῷ πυρὶ Δ διὰ τοῦ αἵρος Ϛ
 ἧγουν τὸ ἐξερχόμενον ὕδωρ ἐνοῦται τῷ πυρὶ. Δ διὰ τοῦ
 40 αἵρος Ϛ ἧγουν τὸ ἐξερχόμενον ὕδωρ ἐνοῦται τῷ πυρὶ Δ
 διὰ τοῦ Ϛ, ὥσπερ τὸ φλέγμα ἐνοῦται τῷ φλέγματι διὰ τῆς
 ξανθῆς χολῆς, ἧτις ἐστὶν ἀνάκλιψις τῶν ὑγρῶν, ἧγουν

τῶν ψυχρῶν, μετὰ τῶν ξηρῶν ἤγουν τῶν σωμάτων, ὅπερ
 ἐστὶν ἔνωσις καὶ μίξις τῶν ἄνω μετὰ τῶν κάτω. καὶ ἡ
 γῆ ἤγουν ἡ σκορία ἐνοῦται τῷ αἰέρι ☉ διὰ τοῦ πυρός ☽
 ἤγουν ἡ σκορία..... πυρός, ἤγουν διὰ τῆς ☽, ὥσπερ ἡ
 μέλαινα χολή ἐνοῦται τῇ ξανθῇ χολῇ διὰ τοῦ αἵματος, 5
 ἣτις ἐστὶ δευτέρα κλεῖς διάχωσεως τῆς σηπίας, ὅπως ἐνοθῇ
 ἡ σκορία τῷ θεῖῳ ὕδατι διὰ τοῦ πυρός, ἤγουν διὰ τῆς ☽,
 καὶ ὁ αἴρ ☉ ἐνοῦται τῇ γῆ, ἤγουν τῇ σκορία διὰ τοῦ
 φλέγματος, ἣτις ἐστὶ τρίτη κλεῖς, ἔνωσις τοῦ αἵρος μετὰ
 τῆς γῆς, ἤγουν λυομένης διὰ τῆς σήψεως καὶ ἐψήσεως 10
 τουτέστι τῶν ἐπτά ἀνακάμψεων, καὶ γινομένης ὕδωρ, καὶ
 ἐνομένων πάντων ἐν τῷ αἵμα ἤγουν γενομένων ἐν τῇ ☉.
 εἶτα τούτων οὕτως ἐχόντων, τὸ μὲν πῦρ πάλιν θερμὸν
 καὶ ξηρὸν ὑπάρχον γεννᾷ τὸ θερμὸν τοῦ αἵρος καὶ τὸ
 ξηρὸν τῆς γῆς, ὥστε δύο ποιότητος ἔχον γίνεται τρίστοι- 15
 γον. καὶ τὰ ἕτερα δύο στοιχεῖα ἅπερ κατέχει, ὡσαύτως δὲ
 καὶ τὸ ὕδωρ ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν ὑπάρχον γεννᾷ τὸ ὑγρὸν
 τοῦ αἵρος καὶ τὸ ψυχρὸν τῆς γῆς, ὥστε δύο ποιότητος
 ἔχον γίνεται τρίστοιγον. οὕτως δὲ καὶ ἡ γῆ ψυχρὰ καὶ
 ξηρὰ ὑπάρχουσα, γεννᾷ τὸ ψυχρὸν τοῦ ὕδατος καὶ τὸ ξη- 20
 ρὸν τοῦ πυρός, ὥστε δύο ποιότητος ἔχουσα γίνεται τρί-
 στοιχος. ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ αἴρ θερμὸς καὶ ὑγρὸς ὑπάρ-
 χων, γεννᾷ τὸ θερμὸν τοῦ πυρός καὶ τὸ ὑγρὸν τοῦ
 ὕδατος, ὥστε δύο ποιότητος ἔχον γίνεται τρίστοιχος. συν- 25
 εγόμενα οὖν πάντα γίνονται δώδεκα ἐν τέσσαρσι τριαδι-
 κῶς, ὥστε οὖν δωδεκάπυργος ὑπάρχουσα ἡ μῶν ἢ ἱερὰ
 τέχνη, τροπῶν τεσσάρων ἀνὰ τριῶν πύργων, δωδεκάζωδος
 λέγεται εἶναι ἀνακυκλουμένη τὰς τροπὰς οὕτως ἤγουν
 ἑαρινῆς, κριός, ταῦρος, δίδυμοι· θερινῆς, κάρκινος, λέων,
 παρθένος, γῆ μεθωπειρινῆς, ζυγός, σκορπίος, τοξότης 30
 ὕδωρ· χειμερινῆς, αἰγόκερως, ὑδροχόος, ἰχθύες. ἅπερ συν-
 εγόμενα ὁμοῦ γίνονται τροπαὶ τέσσαρες, ἑαρινή, θερινή,
 μεθωπειρινή, χειμερινή, ἤγουν τέσσαρα στοιχεῖα αἵρος, πυ-
 ρός, ὕδατος, γῆς. ὡσαύτως πάλιν ἔχει τὰ σώματα καὶ τὰ
 χρώματα τῶν ἐπτά ἀστέρων τῶν λεγομένων πλανήτων 35
 τῶν αὐτῶν εἰδῶν τε καὶ σχημάτων, ἅπερ εἰσὶ τὰ ἐπτά
 σώματα καὶ τὰ χρώματα τοῦ αὐτοῦ συνθέματος. ἅπερ

γίνονται μετὰ τὴν τάξιν τῶν ἐπτά ἀστέρων. ὡςπερ γὰρ
 οὗτοι οἱ ἐπτά ἀστέρες ἤγουν οἱ πλανῆται εἰσερχόμενοι ἐν
 τοῖς ἀπλανέσι δωδεκάζωδίοις καὶ ἐξερχόμενοι φαίνονται
 μὲν γινόμενοι καὶ ἀπορινόμενοι, οὕτως καὶ ταῦτα τὰ
 5 ἐπτά σώματα καὶ τὰ χρώματα φαινόμενα μὲν γίνονται
 καὶ ἀπογίνονται ἐν τῷ αὐτῷ συνθήματι τῷ ἐν τεσσάρων
 στοιχείων ἐκτεθέντι, ὡς διὰ τῶν ἐπτά ἀστέρων τῶν λεγο-
 μένων πλανῆτων, καὶ δώδεκα ἀπλανῶν ζωδίων τελεῖται τὸ
 τῶν φιλοσόφων ἀτρεκέστατον μυστήριον, ὅπερ κέκληται
 10 παρ' αὐτοῖς — — — — — τῶν φιλοσόφων ὅπερ κα-
 θαρῶς ἔφησαν. ἀλλ' ὁ νοῦς τοῦ προφήτου ἐφεύρατο ὅστις
 ὑπάρχει οὕτως. ἐκ μὲν ποδῶν ἕως τῶν γονάτων τὸ τῆς
 γῆς στοιχεῖον ὑπάρχει καὶ ἐστὶ λευκὸν ὡσεὶ χιών, ἐκ δὲ
 τῶν γονάτων ἕως τοῦ ὀμφαλοῦ τὸ τοῦ ὕδατος στοιχεῖον
 15 ὑπάρχει τοῦ κατορίμου καὶ ἐστὶ τηλαυγὲς καὶ διαυγὲς τῷ
 τε εἶδει καὶ τῇ θεωρίᾳ καὶ ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ ἕως τῆς καρ-
 διας τὸ τοῦ πυρὸς στοιχεῖον ὑπάρχει τοῦ κατορίμου, καὶ
 ἐστὶ ξανθὸν καὶ διάπυρον ὡς τὸ πῦρ, καὶ ἐκ τῆς καρδιας
 ἕως τοῦ ἀγκύρου τὸ τοῦ ἀέρος στοιχεῖον ὑπάρχει καὶ ἐστὶ
 20 κροκώδες. τούτων οὕτως ἐχόντων καθὼς προεῖρηται, τὸ
 μὲν πῦρ θερμὸν καὶ ξηρὸν, ἡ δὲ γῆ ψυχρὰ καὶ ξηρά, καὶ
 τὸ μὲν ὕδωρ αὔθις ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν, ὁ δὲ ἀῆρ θερμὸς
 καὶ ὑγρὸς. εἶτα μετὰ τὸ ἐνωθῆναι ταῦτα τὰ τέσσαρα
 στοιχεῖα εὐάλληλα, γίνεται ἐξ αὐτῶν ἄσβεστος καὶ κόνια
 25 ἤγουν τῶν φιλοσόφων, ἵνα ὅπως ὀλοτελῶς τε καὶ ὀλοσχε-
 ρῶς ἐνωθῶσιν κατὰ ἄκραν ἐνωσιν λευκαίνόμενα, δηλοῦσι
 διὰ τοῦ ἐνὸς μεσιτεύοντος, ἀποβάλλοντα τὴν ἐν αὐτοῖς
 οὖσαν μελανίαν τε καὶ σκότωσιν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως.
 κατανόησον δὲ πάλιν ὅτι διὰ μακροῦ τοῦ χρόνου λευκαί-
 30 νεται ὁ λευκόλιθος καὶ ὁ λίθος. πῶς οὐκ ἀποκάμνουσιν οἱ
 λευκαίνοντες αὐτόν, οὐδὲ ἀκηδιῶσιν οἰκονομοῦντος. οὕτως
 οὖν καὶ σύ, ὦ φίλτατε, ποιεῖ. λευκαίνων καὶ ἀποσμήλων
 τὰ εἶδη τῆς τέχνης διὰ μακροῦ τοῦ χρόνου, καὶ μὴ ἐκκα-
 κήσης μηδ' αὖ ἀποκάμας ἐργαζόμενος καὶ οἰκονομῶν, ἀχρὶς
 35 ἂν λευκανθῶσιν ὡς αὐτὴ ἡ χιών. τούτων δὲ οὕτως ἐχόν-
 τιν, προσέχετε, ὦ συνετοὶ καὶ σοφοὶ μετὰ πολλῆς ἀκρι-
 βείας καὶ νήψεως νοῦ τοῖς ὑφ' ἡμῶν λεγομένοις, καὶ μὴ

εἰς πολλά καὶ ἀνοφελῆ καὶ μάταια ἀπασχοληθῆτε, ἐξ ὧν οὐκ ἔστιν ὄφελος, ἀλλὰ μᾶλλον βλάβη καὶ ζημία καὶ θλίψις· ἢ γὰρ ἱερά καὶ θεία τέχνη τῶν φιλοσόφων ἐξ ἑνὸς εἶδους συνίσταται καὶ τελεσιουργεῖται τοιούτῳ τρόπῳ, θείως τε καὶ εὐπρεπῶς. εἰ γὰρ ποιήσεις τὰ σώματα ἀσώματα καὶ τὰ ἀσώματα σώματα, μεγάλως καὶ εὐπαραγώγως καὶ θαυμασίως ἐργάση, ἐπιτευξόμενος δηλονότι τῆς ἐφέσεως δι' ὧν στενούμενος τετραστοίχῳ σώματι τριδικῆ οἰκονομία δωδεκαδιζωδικῆ τροπῶν κινήσει, ἐπὶ δὴ τ' ἀστέρων λεγομένων πλανήτων, σώμασι τε καὶ εἰδεσι καὶ θεω- 10 ραῖς, μοναδικῇ τινι ἐνιαῖα ἄκρα ἐνώσει, δοξάσεις τὸν ἐν τριάδι καὶ μονάδι νιδὸν λόγον θεὸν τὸν ἐκ τεσσάρων στοιχείων τὸν ἅπαντα κόσμον τελεσιουργήσαντα πανσόφως καὶ εὐπρεπῶς, καὶ τέτρασι τροπαῖς κοσμήσαντα τὸν κύκλον τοῦ ἐνιαυτοῦ. καὶ μετὰ τοὺς ἐπὶ αἰῶνας εἰσάξοντα τοὺς 15 ἀξίως πολιτευσαμένους εἰς τὴν αὐτοῦ κατάπαυσιν ἐν τῇ τῶν οὐρανῶν ἀλήκτῳ βασιλείᾳ ὑμνοῦντας τὸ τῆς τριάδος ἐνιαῖον καὶ ἀκατάληπτον φῶς ἐν πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι νῦν καὶ αἰεὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

Τοῦ αὐτοῦ Στεφάνου φιλοσόφου πράξις 20
σὺν θεῷ ζ'.

Τὰ ἄτομα καὶ ἀμερῆ σώματα ἐν εἰδικωτάτοις σχήμασι τὴν ὁμοιογενῆ φέροντα σύνοψιν (καθ' ὧν αὐτῆς ἢ τῶν ὄρατῶν φύσις περιέχει ὅλας τὰς τῆς οὐσίας ἄσπερ 25 ὀρίζει ἐκφανεῖς) ἄτομα οὖν τὰ τοιαῦτα λέγεται, ἐπειδὴ ἐξ ἰδιοτήτων συνέστηκε καὶ τὰ τριχῆ διαστατά, ἐκ τε μήκους καὶ πλάτους καὶ βάθους συνιστάμενα, στερεά τε παντοῖα σώματα, καὶ ἵνα οὕτως εἴπω τῶν στοιχείων αὐτῶν, ἢ ἐκ πυρὸς καὶ ὕδατος, ἀέρος τε καὶ γῆς. καὶ τούτων αἱ ἄκραι ποιότητες, πρὸς ἀλλήλα μὲν αὐτῶν τῇ οικειότητι ὡς φίλα 30 διακρατούμενα, πᾶσαν τὴν τοῦ παντὸς φύσιν διασώζουσιν· ἕκαστον γὰρ τῶν στοιχείων ὡς ἐν τόπῳ θέλει εἶναι

προσεχῶς εἰδικώτερον αὐτοῦ. αἰ γὰρ τὰ εἰδικώτερα τόποι
 γίνονται τῶν ὑλικωτέρων. τὰ γὰρ λεπτότερα εἶδους λόγον
 ἔχει πρὸς τὰ παχύτερα, τὰ δὲ παχύτερα πρὸς τὰ λεπτό-
 5 τερα ὑλης τόπον ἔχει. τὰ δὲ πάντα εἰσὶ μέρη. τὸ δὲ
 εἶδος ἐν τοῖς μέρεσιν ἐπιγίνεται, ἀλλὰ τὸ ὅλον εἶδος καὶ
 ἢ ὕλη μέρη ἐστὶ τοῦ συναμφοτέρου. τὰ δὲ αὐτῶν μέρη
 συνεχῶς ἔχει πρὸς ἄλληλα. δύο γὰρ εἰσὶ τὰ ὑλικά καὶ αἷτια
 πάντων, ἢ ἀναφερομένη αἰμίς, καὶ ἢ τῶν ξηρῶν καπνώ-
 10 δης ἀναθυμίασις, ἣτις καὶ προκειμένων ἐστὶν αἰτία πα-
 θῶν. ἐστὶ μὲν αἰμίς ὕλη ἀέρος, ὃ δὲ κάπνος ὕλη πυρός.
 καὶ ἐπὶ μὲν ἰριδος, ἐκ νέπουσ ἢ ἀνάκλασις, ὅσον οὐπω
 μεταβληθέντος εἰς ὕδωρ. ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης ἐκ παχυτέρας
 αἰμίδος ἀέρος ἀποδεικτικῆς τῶν ἐν τοῖς μετεώροις συνι-
 15 σταμένων, εἴτε ἐκ τῶν ὑγρῶν σωμάτων ἐστὶ τὸ δεικνύναι,
 ποῖα ποίοις ὑπάρχει, καὶ ἐκ τῶν καθολικωτέρων κατα-
 σκευάζειν τὰ μερικώτερα, ὥστε ἔδει καὶ τὴν βασιλεύου-
 σαν τῶν μαθηματικῶν ἐπιστημῶν τῇ τελείῳ κεκοσμησθαι
 ἀριθμῷ. ἔχρη γὰρ εἶναι ἕξ τοὺς ἀριθμούς. ἔχρη δὲ καὶ
 τέσσαρας τὰς τούτων διαφορὰς ἀπὸ τε τοῦ ὑποκειμένου
 20 καὶ ἀπὸ τοῦ τέλους καὶ ἀπὸ τῆς ὑπεροχῆς καὶ ἀπὸ τῆς
 ἐτυμολογίας. ἑδραῖα γὰρ τὰ τετράγωνα· τὰ γὰρ τρίγωνα
 καὶ πεντάγωνα εὐκίνητότερα εἰσὶ τοῦ τετραγώνου. διὰ
 τοῦτο τὸ τετράγωνον ἑδραῖον. ἐννέα δὲ ἐκλήθη ὡς ἐν ὧν.
 μόνος γὰρ ὁ ἐννέα τῶν πρὸ τῆς δεκάδος ἀριθμῶν ἐφ'
 25 ἑαυτὸν πολυπλασιαζόμενος εἰς μονάδα καταπτᾷ. πολλὴν
 οὖν συγγένειαν ἔχει τῶν θεωρημάτων, μάλιστα τοῦ θεοῦ
 πρὸς φιλόσοφον ψυχῆν. τί γὰρ ἐστὶ φιλοσοφία, ἀλλ' ἢ
 ὁμοίωσις θεοῦ κατὰ τὸ δυνατόν ἀνθρώπῳ. τρισὶ γὰρ τού-
 30 τοις δεῖ τὴν φιλόσοφον ψυχῆν χαρακτηρίζεσθαι, τῷ τε
 ἀγαθῷ καὶ τῷ γνωστικῷ καὶ δυνατῷ. τότε γὰρ ὁ τοιοῦτος
 θεωρητικὸς ὧν καὶ καταληπτικὸς τῶν τῆς φύσεως πραγμά-
 των, ἀνακρίνει πάντων τὰς θεωρίας, πᾶσαν μὲν ἐξετάζων
 φύσιν καὶ ἀναλόγως αὐτῶν συγκρινῶν τὴν σύγκρασιν, τὰς
 35 τε ἐμπλοκάς καὶ μυσίας αὐτῶν συνθέσεις νοητικῶς ἀνα-
 λύων, καὶ τὴν εἰρημένην ἐντέχνως κατασκευάζει περιπλο-
 κήν, καὶ εἰς ἐνοειδῆ μονάδα περισυνάγει τὴν σύναψιν.
 εἴσεται δὲ σαφῶς ἐν αὐταῖς τὴν θεωρητικὴν καὶ διαγνώ-

στικὴν ἀκρίβειαν. αἱ γὰρ τῶν σωμάτων ποικιλόχως ἐξαν-
 θήσεις, σημαίνουναι τὰς τῶν ἐν βάρει καλῶς διηγουμένων
 πληρώσεις, ἀλλὰ καὶ τῶν μετάλλων ἢ ἀτιμώδης αὐτῆ ἐκ
 γῆς ἀναθυμιάσις, τῷ αὐτῷ τούτῳ οἶδεν ἐξομοιοῦσθαι, καὶ
 ἵνα μὴ τὰς τούτων θεωρίας παραδράμωμεν, φέρε λοιπὸν 5
 καὶ τὴν τῶν μεγίστων πραγμάτων παιδείτριαν ἐξηγεύ-
 σαιτες, αὐτῆς τὰς πρακτικὰς θεωρίας ἐπὶ τὴν ἀπεμφαι-
 νουσαν ἀνακύψαντες, ἐξετάσωμεν τῆς σοφωτάτης ἐννοίας
 τὸ πρόβλημα· ἔστι δὲ οὕτως· ἐννέα γράμματα ἔχω, τε-
 τρασύλλαβός εἰμι· νόει με· αἱ τρεῖς γὰρ αἱ πρῶται δύο 10
 γράμματα ἔχουσιν, ἐκάστη ἢ λοιπὴ δὲ τὰ λοιπὰ· καὶ εἰσιν
 ἄφωνα τὰ πέντε, τοῦ παντὸς δὲ ἀριθμοῦ ἑκατοντάδες εἰσί,
 δὲς ὀκτώ, καὶ τρεῖς τρισκαδεκάδες καὶ τέσσαρες. γνοὺς δὲ
 τίς εἰμι οὐκ ἀμύητος ἔσῃ τῆς παρ' ἐμοῦ ὠφελείας· ἀμέ-
 τητος ἢ ἄβυσσος· τὸ ἠηθὲν ὑπερβαίνει λογισμὸν, βαθύ 15
 τὸ ἐρώτημα. ὠδε δεῖξον τοῦ σοῦ στεφάνου τὸν ἔπαινον.
 ὠδε δεῖξον τὰ τῆς φύσεως ἔργα. δεῖξον, ὦ σοφώτατε, πῶς
 τὴν τοῦ βάρους σκοπήσομεν διόπτραν, ἵνα τοῦ τοιούτου
 μέτρου τὸ βαθύτατον καταφθάσωμεν, πῶς τοῖς ἐννέα
 γράμμασι προβάλλει τὸ τετρασύλλαβον τοῦτο νόημα. ἐκ- 20
 τεῖναι δεῖ τὰς ἀκουστικὰς τῶν ὀργάνων αἰσθήσεις, ἵνα
 ἀπαισιον εὐρωμεν τοῦ ὀνόματος τὴν δύναμιν. ἐννέα
 γράμματα ἔχω. τετρασύλλαβός εἰμι· νόει με. σοφίας ἔργον
 ἔστι τὸ θαυμαζόμενον, ἐνεργὸν πράξιν συνιστᾷ τὸ νοού-
 μενον· πάλιν ἢ τῆς Ἀφροδίτης τὴν περσικὴν λαχοῦσα 25
 ἑῶν, προηγείται τὰς τοῦ ἡλίου αὐγὰς· πάλιν ὁ τοῦ Ἑρ-
 μοῦ ὑπὸ τὰς τοῦ ἡλίου αὐγὰς ἐπὶ τὰ ἐπόμενα εὐρίσκειται.
 πάλιν ὁ τοῦ Κρόνου διὰ τὴν τοῦ ὕψους βαθύτητα, ἀμυ-
 δρῶς προσφαίνεται· πάλιν ὁ τοῦ Ἄρειος τὴν πυρρῶδη το-
 μὴν ἀπεργάζεται, ἐν οἷς ἢ νυμφικῶς διασκευασμένη προ- 30
 ἔρχεται σελήνη, τὰς ἐννέα τῶν τμημάτων ἀναλαμβάνει
 ὀλκάδας, δι' ἧς τὸ συγκινητόμενον τελειοῦται κρᾶμα. ὦ
 πλοῦτος σοφίας διὰ γραμμάτων καὶ τῶν ἀριθμῶν προ-
 φέρει τὰ δόγματα· ἐννέα γράμματα ἔχω. μόνος οὗτος ὁ
 ἀριθμὸς τῶν πρὸ τῆς δεκάδος ἀριθμῶν ἐφ' ἑαυτὸν πολυ- 35
 π्लाσιαζόμενος εἰς μονάδα κατανατᾷ. οὗτος μονάδος ἐστὶν
 εἶδος. πολυπλασιαζομένη γὰρ ἢ μονὰς τὸ αὐτὸ εἶδος φυ-

λάττει. τὰ δὲ φυσικὰ σώματα, οἷον τὰ τέσσαρα στοιχεῖα
 ἔχει τὴν ἀνάγκην τῆς ὁμολογίας διὰ τῆς μαθηματικῆς
 θεωρίας. οὐ γὰρ ἀπέσπασται αὐτῆς τὰ φυσικὰ πρὸς κατα-
 δοχὴν τῶν τελειωτέρων, προϋποκείμεθα τὰ καταδεέστερα.
⁵ ὥσπερ οὖν πρῶτον τὸ σωματοειδὲς ἔταξεν πρὸς καταδοχὴν
 ψυχῆς, εἶθ' οὕτως ἐψύχωσεν αὐτὸς ὃν ἅμα ἐκότερα οὕτως
 πάλιν ψυχῶσας ὑπερτέραν αὐτῶ τελειότητα ὁμοταγῶς
 προσάπτει. ὡ διδασκαλίας ἐρώτημα πάσης σοφίας ἔχον τὰ
 σύμβολα, νοερῶς ἡμᾶς καὶ ἐπιστημονικῶς θέλει ζῆν ὑπερ-
¹⁰ τέραν ζῶην καὶ θεωρίαν καὶ οἰκειότητα πρὸς θεὸν μάλ-
 λον μαρτυρεῖ. ἀρχαὶ γὰρ ἐπιστήμης εἰσὶν αἰσθησις καὶ
 ἐμπειρία. ἡ μὲν γὰρ ἐμπειρία ἀρχὴν παρέχει τῆς πρακτι-
 κῆς φρονήσεως· ἡ δὲ αἰσθησις τὴν τοῦ φαινομένου κατα-
 νόησιν. ἀφ' ἧς εἴρηται πᾶσα φύσις λογία. ὅσοι γὰρ τού-
¹⁵ των εἰσὶν ἀνάπλεοι πρὸς τὸ νοητὸν εὐτετραμμένοι, ἔχουσι
 μέντοι καὶ τὴν προνοητικὴν ἐνέργειαν· τοιοῦτος γὰρ ὁ τῶν
 σπουδαίων ἀνδρῶν νοῦς. περὶ γὰρ αὐτῆς τῆς νοερᾶς καὶ
 ἀχράντου νοήσεως ἡ τοῦ δημιουργικοῦ νόησις ἥτις πεπλή-
 ρωται τῶν ἁλῶν καὶ νοητῶν εἰδῶν. ἔστι δὲ καὶ ἡ νόησις
²⁰ τῆς κοσμικῆς ψυχῆς καὶ ἡ τοῦ κόσμου φρόνησις. ἐξηρη-
 μένη γὰρ πάντων αὕτη οὕσα τὸν αἰσθητὸν κόσμον πλη-
 ροῖ, ὡς διὰ τῆς ἐν αὐτῇ νοήσεως· αὕτη δὲ ἡ νόησις ἀμι-
 γῶς καὶ καθαρῶς καὶ διὰ τῆς ὕλης χωρεῖ. διὸ καὶ ἀχραντος
 λέγεται, ὡς τῶν νοήσεων αὐτῆς ἀκλινῶν καὶ ἀμιγῶν οὐ-
²⁵ σῶν πρὸς τὴν ὕλην. ἔλθωμεν ἐπὶ τὰ προκείμενον καὶ
 νοήσωμεν τίς ἡ τοῦ λόγου ἐξέτασις. ἐννέα γράμματα ἔχω
 τετρασύλλαβός εἰμι· νόει με· ὡς ἐνοοῦσαν τὴν ἐννέα ταύ-
 την προσβάλλεται πρότασιν, ἵνα τὴν ἐκθεσιν καινουργήσῃ
 τῆς θανματοουργίας. εἰς γ' γὰρ τριαδικᾶς καὶ τῶν ἁλῶν
³⁰ οὐσιῶν τὰς ἐννέα ἀποπληροῦσι τάξεις. τελειουργικὸν οὖν
 ἔστι τὸ νοούμενον. φοβερόν ἄρα καὶ παράδοξον, νοητικὴν
 ὀρίζον τὴν περιγραφὴν. χρυσοφωτοειδεῖς τὰς θεωρίας, ἐν-
 νέα γράμματα ἔχω· μέγας ὁ τούτου θεσαυρός. κενουρ-
 μένον ἔχει οὖν τῆς ἀληθείας σκοπὸν. γράμματα δὲ ἐκ-
³⁵ λεσεν ἵνα μυστικῶς διὰ τῶν στοιχειωδῶν γνώσεων ἐπινοήται.
 ἐν αὐτοῖς γὰρ ἀπόκειται τὸ τῆς σοφίας ἔργον. ἐννέα γράμ-
 ματα ἔχω, τετρασύλλαβός εἰμι, νόει με. ἐν γὰρ τοῖς τέσ-

σαρσι κέντροις τὸ κοσμικὸν προσδιάκειται θίαμα, ὅλον
 ὀρίζον τὸν ὑφ' ἡλίον κόσμον. ἄφωτος γὰρ ἢ τῶν στοι-
 χείων ἀλληλουγία, τὴν τοῦ παντός σώματος σώζουσι φύ-
 σιν, οὐ κατενεηγμένη ἢ ἐξάρτησις, οὐκ ἀνύπαρκτος ἢ
 ἐννεάγραμμος αὕτη συλλαβή. θανυμαστὴν βούλεται νεῦσαι⁵
 τὴν γεωργίαν, αὐτῷ τῷ νῶ καταβάλλει τὰ σπέρματα, ἵν'
 ἄφθαρτον δεῖξη τοῦ καρποῦ τὴν ἀπόλαυσιν, ἐννέα γράμ-
 ματα ἔχω, τετρασύλλαβός εἰμι· νόει με. πῶς νοήσω σε,
 ἐννεάριθμοι; σῶμά τι ἢ ἀσώματον; ἀσώματος γὰρ τὴν φύ-
 σιν νοητῶς καταλαμβάνομενος καὶ ἐν σώματι θεωρούμε-
 νος. τίς ὁ ἔχων σε; ἐπίνευσον, ὃ φίλη ποθεινοτάτη· τοῦτο
 θέλει εἶναι τὸ λεγόμενον· ἐν τίνι τὸν τοιοῦτον ἀριθμὸν
 ἐπιγράψω καὶ πρακτικὴ ἢ μυσταγωγία. πεπληρωμένην ἔχει
 τὴν διαγραφὴν, ἐν ἣ τὸ ὅλον ἐπιφέρει μυστήριον. αἱ τρεῖς
 αἱ πρῶται δύο γράμματα ἔχουσιν ἐκάστη. εἰπέ, τίνες αὐ-
 ται τῶν συλλαβῶν αἱ προάγουσαι συνθέσεις; ἐκ τριῶν
 πάλιν δηλοῖ τὸ μυστήριον, αἱ τρεῖς, ἢ λοιπὴ δὲ τὰ λοιπά,
 ἔστι δὲ τὰ ἄφωνα τὰ πέντε. αἱ τρεῖς εἰπέ, τίνες αὐταὶ αἱ
 πρῶται, αἱ τὸ τρισόλβιον φέρουσαι τοῦτο, δύο ἔχουσιν
 ἐκάστη ἐννοσίον συμλήρωσιν οἰκονομίας. ἢ λοιπὴ δὲ τὰ¹⁰
 λοιπά. ποῖα λοιπὴ; ἢ μία τοῖς τρισὶ τὸ ἐν ἀποσώζουσα.
 ποῖα μία; φανέρωσον ἡμῖν τὸ περατούμενον τοῦ ἔργου,
 τὴν ἀφ' ἐνός πληρώματος ἐντελὴ ὑπάρχουσαν τελείαν αἰ-
 νίττεται ἀποκατάστασιν, ἵνα τοῖς αὐτοῖς συγγραφείσῃ ὡς
 ἐν ὄντα ἐνωθῆ· καὶ τί ἐστὶν ἄφωνα τὰ πέντε; τί; ὅτε¹⁵
 κενόφωνον αὐτὴν πεποίηκε τῇ ἀφωνίᾳ. καὶ πόθεν εἶδιν
 ἄφωνα; ἀναλόγως τῶν ποιούτων πρὸς τὰς ἀλλοιωτικὰς τοῦ
 ὀνόματος. ὅτε γὰρ ἐπὶ τὸ φθοροποιὸν νεύσει, ἄφωνον τοῖς
 ὄρωσιν εὐρίσκειται. κείμενον γὰρ θνητόν, φωνὴν ὅλως οὐκ
 ἐπέμπει. ἐπειδὴν δὲ εἰς ἄφθαρτον μετέλθῃ σῶμα, τότε²⁰
 ἔμψυχον καὶ τὸ σῶμα γίνεται. τοῦ παντός δὲ ἀριθμοῦ
 ἑκατοντάδες εἰσὶ δις ὀκτώ, καὶ τρεῖς τρισκαίδεκάδες καὶ
 τέσσαρες. ὃ πλήρωμα πληρωματικὸν ἔχον τὸ πλήρες τοῦτου
 τοῦ πληρώματος. ἑκατοντάδες εἰσὶ δις ὀκτώ· διὰ τί δις ὀκτώ
 ἑκατοντάδες; πάσης γνώσεως τὸ ἦ δασύνεται, καὶ πᾶσαν²⁵
 ἔφωσιν δυνάμεως ἐνέργειαν. δεκατὶς γὰρ αὕτη πρὸ τῆς
 δεκάδος. τὸ γὰρ δέκα πλήρωμα τῶν ἐκ μονάδος ἀριθμῶν,

ἑκατοντάδες εἰσὶ δις ὀκτώ, ἐκ τοῦ πληρώματος δεικνύει
 τὸ πεπληρωμένον. ἑκατοντάδες εἰσὶ δις ὀκτώ τουτέστιν ἐκ
 τοῦ πληρώματος τῶν τελείων. τὸ γὰρ ὦ πλήρωμα καὶ τέ-
 λος ὑπάρχει τῶν στοιχείων. τὸ δὲ δις ὀκτώ, ἐπειδὴ συμμε-
 5 τρικὴν θίλει τῇ ἐννοίᾳ τοῦ πληρώματος, ἵνα πεταστικὴν
 εὐροὶ διάκρισιν. τρεῖς τρεῖς καὶ δεκάδες καὶ τέσσαρες. πάλιν
 εἰς διαλύει τὰ αἰνίγματα, καὶ τούτων ἀναπληροῖ τὴν θεω-
 ρίαν τοσαύτην γέμουσαν πιθανότητα, ἵνα δείξῃ δι' ὅλου
 τὴν πᾶσαν συμπλήρωσιν, ἄνω καὶ κάτω τὴν αὐτὴν δεικνύει
 10 συμπλήρωσιν. τρεῖς τρεῖς καὶ δεκάδες καὶ τέσσαρες. τί ἐστὶ
 τρεῖς καὶ διὰ τί τριάς. τρεῖς τὴν τοῦ ὅλου ὑπόστασιν λέ-
 γει. τριάς γὰρ εἶρηται παρὰ τὸ στερεὸν σίγμα καὶ ἀκα-
 ταπόνητον. οὐκέτι γὰρ τέμνεται εἰς δύο, ἀλλὰ εἰς τρία,
 τῆς μονάδος μὴ διαιρουμένης, οὐδὲ ἡ ποιοτικὴ αὐτὴ τέμνε-
 15 ται, ἵνα μάθῃς τῶν ἀμφοτέρων τούτων τὴν τοῦ γένους
 ὁμοιότητα. τρεῖς τρεῖς καὶ δεκάδες καὶ τέσσαρες. διὰ τί
 τρεῖς τρεῖς ἐκ δευτέρου ποιεῖται τὴν προσφώνησιν; ἵνα
 πρὸς τὴν αὐτὴν ἀναδρομὴν τάξιν. εἰς τρεῖς γὰρ τριδικὰς
 τούτων διέταξε τὰ γράμματα, ἵνα ὡς πρὸς μίαν τῆς μο-
 20 νάδος ἀπαρτίωσι κατέλεξιν, ὅπως ἂν καὶ τῆς τῶν φωτῶν
 αὐτῶν μετέχουσι διαυγείας, ἵνα ὡς ἐξ αὐτῆς ὄντα, πρὸς
 αὐτὴν ἀναδρομῶσιν. τρεῖς τρεῖς καὶ δεκάδες καὶ τέσσαρες.
 τίς ἢ τῶν δωδεκάδων ἐπὶ τοῖς τρισὶ κυβερνήσις αὐτὴ καὶ
 ἐξάπλωσις; ἵνα πληρώσῃ τὴν δι' αὐτῶν ἐπιφάνειαν. ὁ γὰρ
 25 ἀριθμὸς ἕως τῶν δέκα ἀνατείνεται. τρεῖς τρεῖς καὶ δεκάδες
 καὶ τέσσαρες. ἐκ τρίτου τὰς τῶν δεκάδων ποιεῖται αἰτή-
 σεως, ἵνα τελείως πληρώσῃ τὸ ζητούμενον. τρεῖς τρεῖς καὶ
 δεκάδες καὶ τέσσαρες, ἵνα τριῶν ὄντων τῶν τῆς καθόλου
 ἐργασίας, τετάρτην ἀναδείξῃ τὴν τετρασωμίαν βαδίζουσαν
 30 εὐτάκτως, καὶ διατρέχουσι πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς καθαρῶτά-
 τος, ἵνα διὰ τῶν εὐτονούντων κεντήσωσι πρὸς τὰς τοῦ
 ἡλίου ἀγὰς, ὅπως τὸ ἐκ τελείου τέλειον τελείοις συναρθῇ.
 ἀποδίδεικται σαφῶς ὡς τελείας οὐσης τῆς μονάδος ἀγχι-
 στενύουσαν ἔχει τὴν ἐξ ἰδίας ὑποστάσεως τριάδα, ἐξ ἧς καὶ
 35 ἡ ἑννέα καὶ ἡ δεκάς τῆς τοιαύτης τετράδος ὡς ἐξ ἑαυτῆς
 προεληλυθότα, πᾶσαν αὐτῆς τὴν οὐσίαν μετέχουσι τῇ οἰ-
 κειότητι. ἐν τούτοις οὖν οἰκονομικῶς προεληθούσα ὅλην τὴν

τῆς σελήνης ἐπανατέλλει θεωρίαν, πυρρόχρουν, θερμότατον ἐκ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐξανέπτοσα φεγγίτην. ὅλην οὖν τοῦ μυστηρίου περιφράσας τὴν δύναμιν, μετελεύσομαι λοιπὸν καὶ φυσικωτάτην φέρων θεωρίαν, ἵνα καὶ νεαροὶ παῖδες γενεσόμενοι τῆς αὐτῆς γλυκασίας καὶ τῶν τῆς 5 σοφίας μαζῶν γάλα ἐκδηλάσαντες καὶ καλῶς ἐκτραφέντες ἐπὶ τὰ κρεῖττω προβῶσι, καὶ εἰσελθεῖν δυνήσωνται εἰς τὰ τῶν προαυλίων προπύλαια, καὶ τῶν ἀδύτων προανακύψαντες τὰ μυστήρια ἰδεῖν δυνήθῳσι τὰ μεγαλεῖα τοῦ παντοκράτορος, καὶ τὴν τοσαύτην δόξαν ἐκπλαγέντες ὑμνήσωσι 10 τὴν ὑπεράβυσσον τοῦ θεοῦ σοφίαν. ἴδωμεν καὶ τῆς τῆς αὐτῆς θεωρίας τὸ πρόβλημα, ἐπειπερ ἢ τοῦ σπερματικοῦ γόνου ἐν τρισὶ τούτοις νοεῖται. καὶ διὰ τί ἀπεντεύθεν ἤδη ἐν τρισὶ τῆς προτάσεως ποιεῖται τὴν θεωρίαν; ἵνα δι' αὐτῶν τῶν προλεχθειῶν ἐννέα γραμμῶν τὰς πρώτας 15 τρεῖς συλλαβὰς, μὴ παραδράμωμεν τὸ θαῦμα, δι' ἧς τὸ πᾶν ἡμῖν ἀποδέδεικται μυστήριον. πῶς οὖν ἐν τρισὶ τμημασι τῶν συλλαβῶν τὴν τοῦ γόνου ἀποδεικτικῶς ποιεῖται μορφήν; πρῶτον μὲν γὰρ ἢ ἐπίτασις τοῦ σπερματικοῦ σπόρου ἐκ θερμότητος οὔσα, συμπλακείσα δὲ τῇ τῆς μήτρας 20 ὑγρότητι, καὶ σηπτικῇ οὔσα, ὁπῶ πεντάδων ὠρῶν ἐκτανθείσα τὴν μόρφωσιν τοῦ δημιουργοῦντος θεοῦ τῶν ὄλων. ἐκ γὰρ θερμότητος καὶ ὑγρότητος τῷ σηπτικῷ τῆς ἀναλογίας χρόνῳ προσομιλήσαντα τὴν τελείαν τῆς διατυπώσεως εἰκόνα ἐργάζεσθαι ποιεῖ. ἔστι γὰρ ἰδεῖν καὶ ἐπὶ τῶν σω- 25 μῶτων αὐτῶν διαιτητικὴν συμμετρίαν. ποιότητι γὰρ τὸ πᾶν αὐτῶν ἐν συμμετρῷ εὐτακτοῦν τὴν εὐκράτον ἐξάνθησιν τοῦ παντὸς σώματος ἀναφαίνει. τὸ γὰρ γεῶδες καὶ ὀστρακώδες τῆς τροφῆς, τοσοῦτον διὰ τοῦ ἀφειδρῶνος διαχωρήσαν, καὶ τοῦ ποτίμου αὐτῆς ὕδατος διὰ τῆς οὐρηδόχου 30 κύστιως ἐξουρηθῆν εἰς οὐδὲν ὅλως ἔσται. ὁ γὰρ ἄριστος βρωθεὶς θερμότατος ὢν, ἐνωθεὶς δὲ τῇ τοῦ ποτίμου ὕδατος ὑγρότητι οὐκ αὐτὰ ἐπὶ τῶν σωμάτων εἰσκρίνουσιν ὅλως οὐδὲ διαμένουσιν, ἀλλὰ ἢ ταύτων πεπτοτέρα ποίησις εἰσκρίνασα μίγνυται τῇ ὅλῃ ὑποστάσει καὶ αἵματι, καὶ 35 τὴν πᾶσαν σύγκρασιν τὴν εὐκράσιαν ποιησαμένη διασώζει τὴν τοῦ σώματος εὐχροίαν, καὶ λίθος μὲν ἐκ θερμοῦ καὶ

ὑγρότητος τὴν στερεάν τοῦ σώματος εἰληφώς, ὑγροῦ μὲν
 τὴν ἐκ τοῦ ὕδατος ἀπογεωθεισαν ὕλην, θερμοῦ δὲ τὴν
 ἐξοστρακισθεισαν διὰ τῆς ἄγαν τοῦ ἡλίου ἐκκαύσεως καὶ
 πλίνθος ἐκ θερμοῦ μὲν τῆ γεώδει οὐσία τοῦ χώματος,
 5 ὑγροῦ δὲ τῆ τοῦ ὕδατος ψυχρᾶ οὐσία συμμιγεῖσα καὶ τὴν
 τοσαύτην τῶν ὀρισμῶν ἐναποκειμένην πρὸς κτισμάτων οἰ-
 κοδομὴν ἐπιτηδείως, καὶ τῶν δένδρων οἱ καρποὶ ἐκ θερ-
 μότητος καὶ ὑγρότητος τὴν αὐξήσιν ἔχουσιν ἐπὶ τοσοῦτον
 τοῦ δηλουμένου καιροῦ. καὶ ἰδιοποιούμενα ὥραϊα εἰς βρω-
 10 σιν καὶ τροφίμα γίνεται· καὶ ἡ τοῦ πάντος δὲ αὐξήσις
 μάλιστα διὰ τὴν τοῦ χρόνου περιοχὴν, τῆς τε χειμερινῆς
 ὥρας τῆ ὑγρότητι καὶ πολλῇ τοῦ θεροῦς θερμότητι, καὶ
 διὰ τῶν τοσοῦτων διαστιάσεων καὶ ὥρων ἀποκαθίσταται
 καὶ ἀποπληροῖ, τῶν βλαστημάτων τὰ κάρπιμα δένδρα,
 15 καὶ τοσαύτην αὐτοῖς τὴν δι' ὀσφρήσεως χρωματοῖ γεῦσιν,
 ὥστε καὶ διάφορον αὐτοῖς ὁ τῶν ὄλων δημιουργὸς ἐντέ-
 θεικε τὴν ἐνέργειαν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἐπὶ τῶν λοιπῶν
 ὁμοίως ἡ ἄρρητος ἐκείνη τοῦ θεοῦ σοφία πάντα κατα-
 σκευάζουσα, ἐντίθησιν αὐτοῖς τὴν τοσαύτην διακόσμησιν,
 20 ἧς καὶ ἡ τοῦ σπερματικοῦ γόνου θεωρία ἐκ θερμότητος
 τῆ ὑγρᾶ ἐνωθεῖσα οὐσία, τὴν δηλουμένην τῶν ὀρισμῶν
 οἶδεν κατοικεῖν προθεσμίαν, ἵνα διαμείναν τὸ ἐμψυχοῦν
 τὴν ὁμοειδῆ τοῦ ζώου ἀποτελέσῃ μορφὴν. οὕτω δὲ λοι-
 πὸν νόει καὶ τὸ χαλκόχρῳον τῆς ἀφροδίτης σῶμα θερμὸν
 25 ὑπάρχον τῆ φύσει· πρὸς δὲ τὴν ἀπ' ἐώας ἐκσιτίζουσαν
 ἐνωθὲν ὑγρότητα, ὃ καὶ διὰ τοῦ πυραυγοῦς πυρίτου προ-
 βαῖνον εὐφυῶς, τὸν τῆς κεφαλῆς πλόκαμον τῷ μυρίσματι
 διασηπομένῳ πρὸς εὐκοσμίαν, εὐχρονν καὶ εὐπρεπὲς τὸ
 ἐξάνθημα ποιήσει· ἡ γὰρ τούτων ἄκρα ποιότης οἶδεν
 30 καὶ τὰς χρυσοφανεῖς τὰς χρυσοπλοκάμους ἀπεργάζεσθαι
 πρὸς πολλὴν εὐοπτίαν καὶ τοσαύτην διακόσμησιν τῆς συ-
 ζύγου ἐνώσεως. ἀρκεῖ πρὸς ταῦτα τοῖς εὐ φρονοῦσιν. ἀρ-
 κειὸν ὑμῖν ἔστω τῶν τοιούτων αἰνιγμάτων τὸ τοῦ λόγου
 σαφές. πᾶσαν γὰρ ὁμαλὴν διοδεύσας τρίβον τὸ μυστικόν
 35 τοῦτο καὶ μέγα ἀπεφηνάμην μυστήριον, ἵνα τοιούτου ἐκ-
 πλαγέντες θεάματος καὶ ἐπὶ τὸ παράδοξον τοῦτο ἐρχόμε-
 νοι ἔργον, εἰρ ὅψιν θεάσησθε τὸν τῆς σοφίας χαρακτήρα,

καὶ διὰ ταύτης μᾶλλον τῆς ἀρετῆς διαπεράσαντες, ἔλθω-
 μεν ἐπὶ τὸ ἥδύ τοῦ Θεοῦ φῶς, καὶ μάθωμεν τὴν ἐξ αὐ-
 τοῦ τοσαύτην τῆς χάριτος σοφίαν, ἐκπλάττουσαν καὶ ἐκ-
 λάμπουσαν ἐπὶ τοὺς εἰς αὐτὸν πεποιθότας τὸν Ἰησοῦν
 Θεὸν ἡμῶν. —

Τοῦ αὐτοῦ Στεφάνου φιλοσόφου πράξις
 σὺν Θεῷ ἑβδόμη.

Θεὸν τὸν ἄρρητον τὸν σοφίας καὶ ἀληθείας πατέρα,
 τὸν ζωῆς καὶ φωτὸς δατήρα, τὸν τῶν ὅλων αἴτιον καὶ
 πάντων ἐπέκεινα καὶ τὸν ἐξ αὐτοῦ μονογενῆ υἱὸν σὺν τῷ
 θεῷ τῆς ἀληθείας πνεύματι τῷ παρ' αὐτοῦ ἐκπορευο-
 μένῳ ὕμνῳ καὶ δοξολογῶ καὶ εὐχαριστῶ, ἵνα καὶ τὸ μετὰ
 χειρας τοῦτο ἑβδομον σύγγραμμα συνοδηγία τῇ παρ' αὐτοῦ
 ἐκπεράνω. κατὰ δὲ τὸ ἔθος ἡμῶν ἐχέτω τὸ προσοίμιον·
 γυμνάσια μὲν εἰσι τῆς ψυχῆς τὰ μαθήματα ἐκ τῶν ἐνύ-
 λων ἡμᾶς ἐπὶ τὰ αἴτια ἀνάγοντα καὶ ἐκ τῶν συνθέτων
 ἐπὶ τὰ ἀπλά καὶ ἀσύνθετα ἐνθεαστικῶς ἀγλαῖζοντα. σο-
 φίας γὰρ εἰσι νοήματα, καὶ φιλοσοφίας πράγματα. ἀλλ'
 οὗτος ὁ τρόπος καὶ ταῦτα τὰ μαθήματα· οὗτος ὁ σκοπὸς
 καὶ αὕτη ἡ πρότασις, ἢ νῦν τὰς θεωρητικὰς ἀποκόπτει
 ἀκτίνας, καὶ ὁ λόγος τὰς πρακτικὰς ἀποπληροῖ περατώσεις.
 οὗτος ὁ τρόπος ταῦτα τὰ μαθήματα. μέγας ὁ πλοῦτος
 τῆς χάριτος, πολλοὶ τῆς ἀρρήτου σοφίας οἱ θησαυροὶ·
 ἀνεκδιήγητα τὰ χαρίσματα, ποταμοὶ ὕδατος ζῶντος τὰ
 τριαῦτα ὕδατα, πηγὴ σοφίας τοῦ Θεοῦ ἢ ἄβυσσος, φῶς
 καθαρῶτατον τοῦ ἁγίου πνεύματος ἢ ἐπιφοίτησις, οὐδὲν
 σοφίας ἀνώτερον· δι' αὐτῆς γὰρ ὁ ὑπεράρχιος τοῦ Θεοῦ
 λόγος τὰ πάντα ἐδημιούργησεν, δι' αὐτῆς τὰς τῶν οὐρα-
 νίων νόων εὐπρεπεῖς ἐλλάμψεις ἐκόσμησεν. δι' αὐτῆς ὁ
 νοητὸς παράδεισος εἰς ἀπόλαυσιν τῶν κρείζοντων ἐντρέ-
 πισται, δι' αὐτῆς τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν ἡμῖν προση-
 τοίμασεν. πόθεν σὺν ἡμῖν πρὸς τὴν σοφίαν ἢ ἀνοδος;

πῶς αὐτὴν οἰκειωσόμεθα; πῶς αὐτῆς τὸν ἀφθαρτον χι-
 τῶνα περιβαλλόμεθα; μόνῃ τοῦ θεοῦ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν
 πόθον αὐτῆς ἔλκει. ἔλθωμεν ἐπὶ τὸ προκείμενον. μάθω-
 5 μιν τοῦ φιλοσόφου τὰ αἰνίγματα, ἵνα δυναθῶμεν νοῆσαι
 πηλίκος ἐστὶν ἡ τῆς σοφίας ἄβυσσος. τί δὲ οἱ δοκοῦντες
 φιλοσοφεῖν, ἔργα δὲ φιλοσοφίας μὴ ἔχοντες, οἱ καὶ τὴν
 ἀρετὴν τοῦ σχήματος ἐνδὸς τούτου μετερχόμενοι, ὧν ὁ
 θεὸς μὲν αὐτῶν ἡ κοιλία; οἱ καὶ τὴν πρόσκαιρον ἀποσκο-
 10 ποῦντες δόξαν, οἱ ὀνηροὶ καὶ ἠράθυμοι· οἱ μῆτε ὄλως
 κατ' ἴχνος ἀρετῆς βαδίσαι ἐθέλοντες, ἀνόμητοι οἱ τοιοῦ-
 τοὶ καὶ ἀπαιδευτοὶ. λέγουσι γάρ, ὅτι δυσχερὲς πρᾶγμα ποι-
 ῆσαι χρυσόν, οἱ ἀλόγως ποιοῦντες, πῶς λέγουσιν ὅτι δυ-
 σχερὲς ἐστὶ ποιῆσαι ☉. μάθετε καὶ γινώτε ὅτι οὐδὲν τῆ
 σοφία δυσχερὲς. πάντα γὰρ ἡ σοφία δύναται. αὐτὴ γὰρ τὰ
 15 ἀθεώρητα προφανῶς βλέπει, καὶ τὰ ἀδύνατα δύναται. καὶ
 πῶς οἱ τὸν ☉ φανταζόμενοι λέγουσιν ὅτι δυσχερὲς πρᾶγμα
 ποιῆσαι ☉; ἄρα οὐκ ἤκουσας αὐτοῦ τοῦ φιλοσόφου λέγον-
 τος, ὅτι πῆρ ἐστιν εὐχερὲς· εὐχερὲς τῆ σοφία παρακολου-
 θῆσαν τὸ πρᾶγμα· παρὰ δὲ ἀμνήτων δυσχερὲς. οἱ γὰρ
 20 κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ
 πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς,
 θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ζωὴ καὶ εἰρήνη,
 ὅτι τῆς σοφίας ἀμέτοχοι οἱ ὄλως εἰρήνην ἐν ἑαυτοῖς μὴ
 ἔχοντες. πῶς ἐν τῇ θελώσει τοῦ νοῦ αὐτῶν καὶ τῆ τοῦ
 25 βίου βάλῃ τὸ τῆς σοφίας ἀναβλέπουσιν ὄμμα; τὸ γὰρ
 νοῆσαι δυσχερὲς. οἱ οὕτως ὄντες ἠωθροὶ καὶ ἀπαιδευτοὶ,
 καὶ τὸ νοῆσαι μὲν αὐτοῖς ἀδύνατον. οἱ δὲ ἐνάρετοι, ἀν-
 δρεῖοί τε καὶ φρόνιμοι. ἴσταιτο μὲν αὐτοῖς παρὰ τῆς ἀνω-
 θεν σοφίας τὰ τε ὄντα καὶ ἐσόμενα καὶ μέλλοντα, οἱ-
 30 κείον ἂν εἶη καὶ γνωριμώτερον. ἀπίδειξε γὰρ ὁ φιλόσοφος
 ἐν τῷ μόλιβῳ ♁ λέγων ποίω ♁ ♁ τῷ ἡμετέρῳ δηλονότι
 ἐπίβαλλε, ἕως οὐ γένηται ἄρρευτος. καὶ πῶς τὸ φύσει ρευ-
 στὸν ἄρρευτον εἶναι μέλλει; πῶς τὴν ὑγρὰν καὶ ἄστατον
 στερεοῖς οὐσίαν; ἐὰν γὰρ γένηται ἄρρευτος, οὐκέτι ἐστὶ
 35 μόλιβος. ὡς ξένα μυστήρια, ὡς παράδοξα ἔργα, ὡς σοφίας
 προβλήματα. ἐὰν γὰρ γένηται ἄρρευτος, οὐκέτι ἐστὶ
 ἰδοῦ ἀπίδειξεν τὸ ἔργον καὶ οὐκ ἀπέκρυψεν, ἀλλ' ἐφανέ-

ρωσεν· αὐτὸς γὰρ δι' αὐτοῦ μαρτυρεῖ λέγων, ὅτι εὐχερές
 ἔστι τὸ πρᾶγμα εὐκόλον, σύντομον, οὐκ ἐκβατόν, δηλωτι-
 κόν, ἀλλ' ὡς οἶμαι νοὸς χρῆζει, καὶ γίνεται· νοὸς τοῦ τῆς
 σοφίας ὄμματος, τὴν θείαν τῆς φρονήσεως, τὸν φωτιστι-
 κὸν σπινθῆρα τῆς χάριτος, νοὸς χρῆζει καὶ γίνεται. ποῦ
 εἰσιν οἱ ἀμαθέστατοι; ποῦ εἰσιν οἱ ἀφρονέστατοι, οἱ ἀλό-
 γων διώκοντες βίον; οἱ σοφίας περιφρονοῦντες καὶ φιλο-
 σοφίας καταφρονοῦντες, οἱ τὴν γνῶσιν μὴ ἔχοντες; οἱ
 κλειψίδηρες καὶ ἀμύητοι; οἱ πάσης ἀνοίας πεπληρωμένοι;
 οἱ ἐργαλείων πολλῶν χρεῖαν ἔχοντες, καὶ λαμβύκων καὶ
 καμίνων ἱερατικῶν κατασκευάζοντες; οἱ πολύειδα καὶ πο-
 λύχρωμα καὶ πολυμέταλλα ἐπιτηθεύοντες· ἔλεινοι οἱ τοι-
 οῦτοι ἔλεινότεροι τοῖς πράγμασιν. εἰ γὰρ τούτων ἦν
 χρεῖα, εἶχεν ἂν ὁ φιλόσοφος τοῦτο ἀπογράψασθαι, πάντως
 εἶχε καὶ τοῦτο συντάξασθαι. αὐτὸς γὰρ πάλιν μαρτυρεῖ,
 τίς οὗτος ὁ σοφίας σύννοικος; ὁ σοφίας καὶ γνώσεως πε-
 πληρωμένος; ὁ ἀληθῆς φιλόσοφος πᾶσιν μαρτυρεῖ λέγων
 οὐδὲν ὑπολείπεται, οὐδὲν ὑστερεῖ, πλὴν τῆς νεφέλης καὶ
 τοῦ ὕδατος ἢ ἄρσις· πάλιν ἢ τῆς νεφέλης ἀναφαίνεται
 ὠραιότης· πάλιν ἢ τοῦ ὕδατος ἄρσις διακρίνεται, ἵνα ξαν-
 20 θοῦντα δείξῃ τὸν Σ φ ἄνω καὶ κάτω συγκρίνων τοῖς στοι-
 χείοις τὰς προτάσεις, ἵνα ἐπὶ τὸν νοῦν ἔλθῃ τοῦ πράγμα-
 τος. εἴαν γὰρ ἔσῃ νοήμων, καὶ ποιήσῃ ὡς γέγραπται, ἔσῃ μακά-
 ριος, ἀληθῶς εἴαν ποιήσῃ ὡς γέγραπται ἔσῃ μακά-
 ριος. τὸν τέλειον ὠδε μακαρίζει νοῦν· τὸν φωτιστικὸν πά-
 25 σης τῆς διακριτικῆς γνώσεως. εἴαν γὰρ ποιήσω, ὡς γέ-
 γραπται, οὐδὲν ὠφελήσω. ἐπειδὴ πάντα τὰ κάλλη καὶ τὰ
 ὀνόματα λέγει, τὴν μὲν θεωρίαν διὰ τῆς τῶν σωμάτων
 ἐπιφανείας, τὴν δὲ νόησιν διὰ τῆς τῶν ὀνομάτων ἀπο-
 30 δείκνυσιν ἀποκαταστάσεως. καὶ οὐκ οἶδα τὸ τί ἐπιβαλεῖν
 τῶν οὐσιῶν, ἢ ποιῆσαι τῶν ὀνομάτων. ὡς γὰρ δοκεῖ μοι
 πάντα ἐν τι εἰσιν. βαβαὶ τοῦ φιλοσόφου τὴν διδασκαλίαν,
 βλέπεις φιλοσοφίαν, βλέπεις μυστήρια, βλέπεις τὴν σύν-
 35 τομον ἀπόδειξιν· ὡς δοκεῖ μοι, ταῦτα πάντα ἐν τι ἔστι.
 καὶ αἱ δύο βαβαὶ ἐν οὐδενὶ διαφέρουσι χρώματι μόνον.
 βλέπεις μίαν αὐτήν, καὶ πῶς τὸ ὅλον ἐξ ἐνός εἶδους ποι-
 εῖται. ἀλλὰ μὲν τοῦ φ καὶ ἄλλα τοῦ Σ καὶ ἄλλα τοῦ Θ .

ἄλλα μὲν ὡς ἐκ τῆς τῶν ὀνομάτων διαφορᾶς ἐπάλληλα
 αὐτὰ διαχωρίζει· ἀλλ' ἐν δοκεῖ μοι τὸ εἶδος εἶναι ἀδικαιρέ-
 του μενούσης τῆς φύσεως, καὶ νομίζω ταῦτα πάντα οὕτως
 ἐν ἀφελῆσαν εἶναι. πάντες γὰρ οἱ ἀρχαῖοι βουλόμενοι κρύ-
 5 ψαι τὴν τέχνην, πάντα κατὰ μέρος ἐτίμησαν, καὶ πολυωνυ-
 νομίαν ἐπέθεσαν, καὶ ὅλα δι' ὅλου ἔγραψαν, κρύψαι μὲν
 τὴν τέχνην διὰ τὴν τῶν ἀμνητῶν ἀφροσύνην ἐβούλοντο,
 ἵνα μὴ ὑπὸ αὐτῶν καταβληθῆ ἢ πολυτίμος διακόσμησις.
 οὐ γὰρ θεμιτὸν εἰς ὕλας ἀπορρίψαι τὴν τῶν νοσητῶν μαρ-
 10 γαρικῶν ἀμιγῆ καὶ φωτισειδῆ καὶ καλλοποιὸν εὐκοσμίαν·
 τούτου χάριν πάντα κατὰ μέρος ἐτίμησαν καὶ πολυωνυ-
 μίαν ἐπέθεσαν, καὶ ὅλον διόλου ἔγραψαν, ἀλλὰ καὶ τὸ
 πόντιον ῥᾶ προτιμήσαντες, μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον σύνθεμα
 προσφάτως εἶπον χρῆσασθαι, ὡς τέλειον αὐτοῖς μνηύοντες
 15 τὸ τοιοῦτον σύνθεμα· ἄνευ γὰρ τοῦ ὅλου παράχρησις ἢ
 χρῆσις. τὸ γὰρ ῥᾶ ἐκ τοῦ πόντου κομίζεται. πόντος γὰρ
 παρ' αὐτοῖς καὶ τὸ πέλαγος ὀνόμασται. τιμιώτερον τὸ
 πόντιον, ῥᾶ τὸ ὅλον ἐν θυσίᾳ τοῦ συνθέματος ἔργον. πόν-
 τον γὰρ ἐκάλεσαν τῆς θυσίας τὸ μέταλλον, ὠκεανόχρῳον
 20 ὄντα, ῥᾶ δὲ ἢ ἐν αὐτῷ ῥέουσα τοῦ πελάγους ἐπιφάνεια.
 τοῦτο οὖν προτιμήσαντες τὸ τέλειον ἐν αὐτῷ τῆς οικονο-
 μίας ἔργον. πᾶσα γὰρ ἀρχὴ προτίμησιν ἔχει τῆς ὑφ' αὐ-
 τὴν ποιήσεως. πόθεν γὰρ ἐδύναντο ὕδατα πλημμυρίζειν
 ὠκεανοῦ μὴ ὑπάρχοντα; πόθεν ὄγκων ἐπιχύσεις, μὴ τῶν
 25 νεφελῶν ἐξ αὐτοῦ ἀνασπασῶν τὴν ἐνδροσον ὑετίαν; ἔχειν
 αὐτοῦς τὸ πόντιον προετίμησαν. ῥᾶ τὸ δι' οὐ καὶ ἐν ᾧ
 ἀποπληροῦται τὸ ἔργον. ἴδια δὲ σοφίας ἐντελείσιν εἶδеси.
 τὸ πᾶν ἐκ τοῦ παντός ἐποίησαν, καὶ ἐν χρωμα ἀπέδειξαν.
 εἶδες σοφίαν ἀνδρῶν ἐναρέτων. ἐντελείσιν εἶδеси τὸ πᾶν
 30 ἐκ τοῦ παντός ἐποίησαν καὶ ἐν χρωμα ἀπέδειξαν. τὸ πόν-
 τιον ῥᾶ ἢ προτίμησις. ἐντελέσι γὰρ εἶδеси. ποίσις ἄρα;
 ταῖς οικονομίαις τῆς φύσεως αἰνιτιόμενος. ποίας φύσεως;
 τῆς μιᾶς φημι τὸ πᾶν ἐκ τοῦ παντός, τὸ ὅλον σύνθεμα
 ἐκ τοῦ ὅλου πληρώματος ἐποίησαν, τουτέστι κατέστησαν
 35 καὶ ἐν χρωμα ἀπέδειξαν. ὁ δὲ παμμέγης ἐξ οὐ καὶ μόνου
 τὸ πᾶν ἀπέδειξε γενέσθαι ἔργον, εἰς πολλὴν ὕλην ἀπέδειξε
 τὴν τέχνην, ἵνα μὴ εἰς ἀμνητῶν ἐμπέση, ποιμίλην αὐτοῖς

τὴν μέθοδον ἐνέδωκεν, δοκιμάζων αὐτῶν τὰς φρένας, πολυ-
 λυχρῶμους ὑλῶν εἰδέας ἐνέθηκεν, ἵνα γυμνάσωσιν αὐτῶν
 τὰς αἰσθήσεις, ἵνα μὴ εἰς ἀμνήτους ἢ τέχνη ἐμπέσῃ. λέ-
 γει γάρ, ἐὰν ποιήσῃς ὡς γέγραπται, ἔσῃ μακάριος. πῶς
 εἶσομαι μακάριος, ὦ φιλόσοφε; ὅλα γὰρ διόλου ἔγραψας,
 ὅλα ἐνέθηκας, ὅλα ἐσαφήνισας, ὅλα γὰρ διόλου ἐδήλωσας.
 καὶ σὺ εἶπας, ποτὲ ἐπίβαλλε ☉ καὶ ἔσται ☉ κόραλλος. ξένα
 τὰ ὄρηματα, πολλῆς πυκνώσεως δεόμενα. ἄρα τί ἐστὶν ὁ
 ☉; τί τὸ λεγόμενον; τί θέλει εἶναι τοῦτο; τί λέγεις, φι-
 λόσοφε; ὑπόδειξον τῆς σῆς μυσταγωγίας τὰ πράγματα.
 εἰπέ φιλόσοφε. ἄρα τί ἐστὶ ☉ μὴ ὁ ♂ ♀; εἰπέ τί χρεῖαν
 ἔχει ὁ ☉ ἐν τῇ βαφῇ; πῶς ο☉ "☉ βιάπται; ποίαν θέλει
 δεῖξαι τὴν ἐπιφάνειαν; ὅπως γὰρ ☉ ὦν, τίνος ἔνεκεν ☉
 δεῖται; τί λέγεις φιλόσοφε; τί γνωμοσκοπεῖς ἡμῖν τοὺς
 τρόπους; σοφίας γὰρ εἰσι ταῦτα τὰ αἰνίγματα, πολλῆς γέ-
 μοντα μαθήσεως. τί γὰρ χρεῖαν ἔχει ὁ ☉ ἐν τῇ βαφῇ;
 πῶς ο☉ "☉ βιάπται; ποίαν θέλει δεῖξαι ἐπιφάνειαν; ὅπως
 γὰρ ☉ ὦν, τίνος ἔνεκεν ☉ δεῖται; τί λέγεις φιλόσοφε; τί
 γνωμοσκοπεῖς ἡμῶν τοὺς τρόπους; σοφίας γὰρ εἰσι ταῦτα
 τὰ αἰνίγματα, πολλῆς γέμοντα μαθήσεως. τί γὰρ χρεῖας
 ἔχει ὁ ☉ ἐν τῇ βαφῇ; τί χρεῖαι ὁ ἀνελλιπὴς πληρώματος;
 καὶ πάλιν λέγεις, λαβὼν ☽ ἀπὸ ἄρρενος γύμναζε πῆξον
 ὡς ἔθος. ποία πάλιν αὕτη ἢ ☽; ἐκ ποίου ἄρρενος; γύμναζε
 ἡμῶν τὰς φρένας, ὦ φιλόσοφε, ἵνα μὴ ἀγνοίας λήθην
 ἐπισπασώμεθα, ἵνα μὴ βυθῶ ἀπωλείας καταφθαρωμέν, 25
 ἵνα μὴ κυμαιομένη ζάλη περιπέσωμεν. καλῶς ποιεῖς,
 φρονιμώτατε. δεῖξον ἡμῖν γνώμης προοίμιον, ἵνα συνέ-
 σεως ἐπιλαβώμεθα. λαβὼν ☽ ἀπὸ ἄρρενος πῆξον ὡς ἔθος.
 ὡδε τῆς ὅλης ἐργασίας δεικνύεις τὰ πράγματα, ὡδε τῆς
 οἰκονομίας δεικνύεις τὴν ἔκφασιν. ☽ τὴν ἀπὸ ἄρρενος, 30
 τουτέστι ταύτην ἐσομένην τὴν ἀπὸ Κρόνου συμπλήρωσιν.
 ἄρρενα γὰρ τὸν ♀ ἐκάλεσαν. πῆξον ὡς ἔθος. οἰκονόμησον
 ὡς οἶδας. πραγματεύσαι ὡς ἐπίστασαι. λείοι, μάλα εὐ-
 τακτως. ἄρμοσαι, ἵνα στερεωθῇ πρὸς τὸ ἔθος. μὴ τὴν
 ἀπὸ ☉ ἠβουλήθῃ λέγειν. ἢ γὰρ ἀπὸ ἄρρενος πάντως φεύ- 35
 γει. ὡδε νοήματα πάντως θέλει συνθεῖναι, ἵνα ἀποδείξῃ
 τὰ πράγματα. ἄγε δὴ τὸν φιλόσοφον λέγοντα. λάβε ὑδράρ-

γυρον, τὴν ἀπὸ ἄρρενος, καὶ πῆξον ὡς ἔθος. ἐπίβαλε Ϛ
 ἢ ϛ θειωθέντι καὶ λευκανθήσεται, τὸ ἐξ ἰδίας φύσεως
 παρὰ πάσης καλῶς οἰκονομηθέν. συγγενείας τέρπει καὶ
 λευκαίνει τὰς φύσεις. τινὲς τῷ θειωθέντι καέντι λέγουσιν,
 5 ἀγνοοῦντες ὅτι τὸν Ϛ θείω καίουσιν, καὶ τὸν ϛ καίουσι
 μαγνησίᾳ. οὗτοι δὲ ἔχοντες τὸν φιλόσοφον ἐν τούτῳ συν-
 ηγοροῦντα, τοῦτο ἐπιτηδεύοντες ποιοῦσιν οἱ ταῖς φρεσὶ
 νηπιιάζοντες μηδὲν ὄλως ἐπιστάμενοι. τὴν γὰρ καῦσιν λέ-
 γει τὴν σύντομον, καὶ εὐ μάλᾳ μειρίαν λείωσιν. μαγνη-
 10 σίαν δὲ τὸ ὅλον τοῦ συνθέματος ἔργον, τετρασωμίαν ἀπο-
 φαίνει τὸν Ϛ θείω καίουσι καὶ τὸν ϛ μαγνησίᾳ. τὸ δὲ
 οὐκ εἰδότες τί ἐστὶ τὸ λεγόμενον, οὐ γὰρ ἐστὶν αὕτη
 καῦσις, ἀλλὰ φθορά. ἢ δὲ σὴ καῦσις διόλου λεύκωσις ἐν
 τούτῳ τῷ προκειμένῳ. ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἢ ξάνθωσις ταύτη
 15 ἐστίν, ἧ φιλόσοφοι ἐν ποίῳ προκειμένῳ, καὶ ποῖον τὸ προ-
 κείμενον; ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἢ ξάνθωσις γίνεται, ἐνθα ὑπο-
 δεικνύει λευκὴν τὴν πρώτην οὐσαν τῆς οἰκονομίας χάριν.
 ἐν ποίῳ τούτῳ; ἐν τῷ τῆς θύρας λειωμένῳ συνθέματι.
 ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ποίῳ δευτέρῳ ἐρμήνευσον τοῦ λόγου
 20 τὴν δύναμιν, ἵνα ἴδωμεν συνετῶς τὰ διακρινόμενα. ἐν δὲ
 τῷ δευτέρῳ ἢ ξάνθωσις, τουτέστιν ἐν τῷ τῆς ζηναχαϊκῆς
 καμίνου ἢ ξάνθωσις γίνεται. οὐχὶ σὺ καίεις τὸν Ϛ ὕδατι
 θείω; οὐχὶ σὺ πάλιν λέγεις, ἐπίβαλλε τοῦ λευκοῦ φαρμά-
 κου τὸ ἥμισυ, καὶ ἔσται πρωτεῖον. τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ ἐν
 25 τῇ τελειώσει τηρούμενόν ἐστι. τί γὰρ λέγει Ἐπιβήχιος· δια-
 μερίσατε τὸ φάρμακον εἰς δύο καὶ καύσατε τὸν χρόνον
 ἐν δαφνίνοις ξύλοις. διαμερίσατε τὸ φάρμακον εἰς δύο σὺ
 μόνον ἐν τῇ λειώσει τὴν ἀρχὴν ποιεῖται, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ
 τέλει διὰ τῆς ζηναχαϊκῆς τὴν ἀποκατάστασιν ἔδειξεν, καύ-
 30 σατε τὸν χρόνον ἐν δαφνίνοις ξύλοις ἐν τῷ λευκῷ συνθέ-
 ματι. ποίῳ τούτῳ; τῷ δὲ ὕδατος τοῦ θείου τῷ καίοντι τὰ
 σώματα καὶ πάλιν ἰῶντι, ὁμοῦ δὲ καὶ λευκαίνοντι. τὸ γὰρ
 ἐπίβαλλε Ϛ ἢ ϛ θειωθέντι καὶ λευκανθήσεται, τοῦτό ἐστιν.
 αὕτη γὰρ ἐστὶν ἢ καῦσις ἢ ἀπ' αἰῶνος κηρυσομένη· αἱ
 35 δὲ ἄλλαι καῦσις φθοραὶ εἰσιν. βάλτε τοῦ Νείλου τὰ ρεύ-
 ματα. ποῖον Νείλου; ἄρα μὴ τοῦ ἀρχιερείως, τοῦ τὰ πάντα
 ποιοῦντος ἐπιτήδεια, τὴν λεύκωσιν τε καὶ τὴν ξάνθωσιν;

ἀληθῶς, φιλόσοφε, πάντα τὰ σὰ εὐνοήτα καὶ ἐν ἀληθείᾳ
 γινόμενα, πάντα πρὸς νοῦν εὐκόλα, πάντα σαφῆ τε καὶ
 ἐνδιάθετα πράγματα, πάντα συμφώνως ἐνέθηκας, πάντα
 συσίχως ἀπέδειξας, μίαν ἀγῆν ἐκ μιᾶς λαμπρότητος, τὸ
 πᾶν ἐκ τοῦ παντός, ἐξ ὅλου τὸ ὅλον, ὡ σοφίας χάρις, ὡ⁵
 συνέσεως ἔργον, ὡ νοήματος πρᾶγμα, ὡ λόγων συμπλή-
 ρωσις, ὡ χαρίσματα παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὅλων, ὡ
 πλουσιαὶ δωρεαὶ παρὰ τοῦ πατρὸς τῶν φῶτων. τίς οὖν
 εἰπεῖν δυνήσεται πρὸς ὕμνον τῶν θαυμασίων σου δέσποτα;
 ποῖον στόμα ἱκανὸν πρὸς ἀξίαν ὑμνήσαι σε τὸν πάντων¹⁰
 δεσπότην καὶ κύριον; ποῖος νοῦς μεθ' ὑμνωδίας οὐκ ἐκ-
 πλαγήσεται, τῶν ζητημάτων σου τὰς εὐκοσμίας θεωρῶν;
 τίς μὴ ὑμνήσει τὰ μεγαλεῖα τοῦ παντοκράτορος θεοῦ;
 μεγάλα τὰ θαυμάσια σου σωτήρ· πολλὴ ἡ φιλανθρωπία
 σοῦ δέσποτα, πλούσιον τὸ ἔλεος τῆς σῆς ἀγαθότητος, πηγὴ¹⁵
 πάσης σοφίας τὰ σὰ χαρίσματα, σέ ὑμνῶ τὸν πάντων
 δεσπότην καὶ σε δοξολογῶ τῶν πρὸ αἰῶνων ἐκ πατρὸς
 γεννηθέντα τὸν δημιουργὸν πάσης κτίσεως. τὸ ἐκ τοῦ φω-
 τὸς ἀληθινὸν φῶς, τὸν ἐκ θεοῦ θεὸν καὶ πρὸς τὸν θεὸν
 αἰὶ ὄντα, ἐπ' ἰσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν διὰ τῆς ἐνδόξου²⁰
 θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας ἐνανθρωπήσαντα διὰ
 τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χρι-
 στὸν, τὸν ἀληθινὸν ἡμῶν θεόν· οὐ γὰρ ἔτι προστεθείσε-
 ταί σοι τῷ πλήρει καὶ τοῖς πᾶσι τῷ εὐ πράττειν ἐθελοντί,
 οὐ ζῶν, οὐ θάνατος, οὐκ ἄγγελος, οὐ τὰ παρόντα περὶ²⁵
 ἧς ὁ λόγος, οὐκ ἀρχαί, οὐ δυνάμεις, οὐδέ τι τῶν ὄντων ἢ
 ἰσομένων, οὐδὲ τὰ μέλλοντα χωρίσει ἡμᾶς τῆς σῆς ἀγά-
 πης Χριστέ ὁ θεὸς ἡμῶν, δι' οὗ τῷ πατρὶ δόξαν, τιμὴν,
 αἶνον, μεγαλοπρέπειαν ἀναπέμφωμεν σὺν τῷ παναγίῳ καὶ
 ζωοποιῷ καὶ προσκυνητῷ αὐτοῦ Πνεύματι, εἰς πάντας τοὺς³⁰
 ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν.

Τοῦ αὐτοῦ Στεφάνου οἰκουμενικοῦ φιλοσόφου
πρᾶξις ἢ περιτομῆς τῆς ἱερᾶς τέχνης.

Ἐξομολογούμαι σοι, πάτερ ἅγιε, κύριε ὁ θεὸς τοῦ
οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ὁ καθολικὸς θεὸς καὶ παντοκράτωρ,
5 ὁ τῶν ἰσχυρῶν ἀγαθῶν αἴτιος καὶ δοτὴρ, ὃν οἱ οὐράνιοι
ἐξομολογοῦνται καὶ διηγούνται τὰ θαυμάσιά σου τοῦ παν-
τοκράτορος θεοῦ καὶ τῆς δόξης σου, ἧς γένοιτο καὶ ἡμᾶς
ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ ὑμνεῖν, αἰνεῖν, δοξολογεῖν καὶ λατρεύειν
τὰ μεγαλεῖά σου τοῦ θεοῦ τῶν ὅλων, τοῦ τῶν ὄντων ὄν-
10 τος ἁγίου αἰτίου καὶ προσκυνεῖν τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ
πανάγιον καὶ ζωαρχικόν σου ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ
υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς
ἀτελευτήτους αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. — Ἐλθωμεν
οὖν ἐπὶ τὸ προκείμενον καὶ ἴδωμεν τί βούλεται τοῦ τε-
15 τάρτου τὴν πρότασιν ἐνάρξασθαι, περὶ ἧς ὁ λόγος ἡμῖν
πεπραγμάτευται, κεκαλυμμένην φέρων τὴν ῥῆσιν, διὰ τὸ
πολλοὺς εἰς γυμνασίαν προτρέψασθαι βουλόμενος καὶ φη-
σιν οὕτως· ποιήσον τὰ σώματα ἀσώματα καὶ τὰ ἀσώματα
σώματα. ταῦτα οὕτως ποιήσον ὡςπερ προφήν, καὶ νῦν τῇ
20 τέχνῃ μετεωρίζων, τὸ σύνθεμα καὶ τὴν ἐμφωλεύουσαν
ἐξεώσας φύσιν καὶ διὰ τῆς Δ τὰ σώματα φθεῖρον καὶ διὰ
τῆς μαγνησίας νεφέλης ἄρρεν καὶ θῆλυ ἔτι ζεύξον, καὶ
αὐθις τὴν ἐμφωλεύουσαν ἀνακαλέσας φύσιν, δι' αὐτῆς
λοιπὸν τὴν τῶν σωμάτων μόρφωσιν ποιήσεις, καὶ οὕτω
25 τὰ σώματα ἀσώματα ποιοῦνται, καὶ τὰ ἀσώματα σωμα-
τοῦνται. εἰάν τὰ πάντα τῷ πυρὶ ἐκλεπυνθῇ, καὶ ἡ αἰ-
θάλη βασταχθῇ, ἔσται ποικίλα καὶ ἀρραγῆ τὰ σώματα.
πῦρ νόησον τὴν Δ καὶ πύρινον φάρμακον καίουσα καὶ
φθεῖρουσα καὶ λεπτύνουσα σώματα ἐν μιᾷ τῇ τέχνῃ. λει-
30 ούμενα γὰρ καὶ συμμिशγόμενα λεπτύνονται. λεπτύνονται
γὰρ τὰ σώματα ὑπὸ τοῦ πυρός, ἢ γον ὑπὸ τῆς μγ φθα-
ρέντα. λειούμενα γὰρ καὶ κατὰ λόγον βασταζόμενα, καὶ
διὰ τῆς ἄρσεως ἐπὶ τῶν ἄνω ἀναφερομένων ἢ διὰ τοιούτων
γινομένη αἰθάλη, ἢ φύσις ἢ καλὴ γλυκεῖα καὶ ἀρραγῆς ἢ
35 τὰ χροῖατα τουτέστιν ἄφυκτος τῷ πυρὶ γινομένη καὶ

ἐτοιμῆ εἰς χρώματα μένουσα καὶ νικῶσα καὶ κρατούσα.
 ὁ Ϛ οὐ βάπτει, ἀλλὰ βάπτεται, καὶ ὅταν βαφῆ, βάπτει.
 οὐδὲν γὰρ δύναται ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ σῶμα βάψαι ἢ χωρίσαι
 ἑαυτὸ μὴ τοῦ πνεύματος τοῦ ἔσωθεν ἐμφωλεύοντος, τὴν
 ἐξάνθησιν ποιοῦντος. πῶς γὰρ ἐνδέχεται ἄνευ ψυχῆς συ-
 στήναι σῶμα, εἰ μὴ διὰ τῆς ἐν αὐτῷ καλῆς φύσεως, τοῦ
 ψυχικοῦ πνεύματος φημι, τοῦ καὶ τὴν χροῖαν τῆς βαφῆς
 ἑαυτῷ ἐξανθοῦντος καὶ ἐπιφέροντος; ὁ Ϛ οὐ βάπτει, ἀλλὰ
 βάπτεται. τὸ γεῶδες γὰρ τῆς ὕλης ὡς παχυμερὲς ὑπάρχον
 οὐ βάπτει, ἀλλ' ἡ ποιότης τῆς λεπτομεροῦς οὐσίας ἐκείνη 10
 εἰσπρὶνει εἰς σῶμα· ὅταν δὲ ὁ Ϛ, τουτέστι τὸ σῶμα, διὰ
 τῆς μγ καλῶς οικονομηθῆ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἐξάξην λεπτομερῆ
 οὐσίαν, τότε βαπτικὸν γίνεται καὶ βάπτει. τὸν γὰρ Ϛ φησὶ
 βάπτεσθαι καὶ οὐ βάπτειν. ὁ δὲ Ϛ ἐστὶ τὰ τέσσαρα σώ-
 ματα. αἱ δὲ βαφαὶ τὰ εἶδη τοῦ καταλόγου στερεὰ καὶ 15
 ὑγρά καὶ βοτάναι. στερεὰ μὲν ἀπὸ νεφέλης ἕως Θ. ὑγρά
 δὲ ὕδωρ θεῖον. τὰ γὰρ θεῖα ὑπὸ τῶν θειωδῶν κρατοῦν-
 ται καὶ τὰ ἐξῆς. τὸ δὲ ἀληθὲς τοῦτο ἐστίν. ἡ φύσις τὴν
 φύσιν τέρπει καὶ νικᾷ καὶ κρατεῖ. πάλιν ἡ τοῦ Ϛ τετρα-
 σωμία διὰ μγ ἀναφαίνεται καὶ αἱ ποικιλόχρωοι τῶν εἰδῶν 20
 βοτάναι, ἐν τῇ τοῦ συνθέματος λειώσει ἐξανθίζουσιν.
 ὅταν κατάλογον αἱ λειώσεις γίνονται, τότε καὶ γλοΐζει
 ἐξανθούντα, βοτάναι ὅλως μὴ οὔσαι, εἰ μὴ τῷ χρώματι
 μόνον. οὐδὲ γὰρ δύναται τὰ τοιαῦτα πυρὶ ὑπομεῖναι.
 στερεὰ γὰρ καὶ ὑγρά καὶ βοτάναι. στερεὰ μὲν καλεῖ σώ- 25
 ματα τὴν λεύκωσιν καὶ ξάνθωσιν καὶ τὰ ἐξῆς εἰσπρὶνόμε-
 να καὶ ἐν τοῖς σώμασι μένοντα καὶ ὅλως μὴ ἀναχω-
 ροῦντα, ἀλλὰ στερεῶς αὐτὰ διακρατοῦντα καὶ νικῶντα.
 ὑγρά δὲ ἐκάλεσεν, ὡς οὕτως αὐτὰ δι' ὑγρῶν ἀποκαθί-
 στασθαι, τουτέστι δι' ὕδατος θείου. τί ἄρα ἐστὶ τοῦτο τὸ 30
 θεῖον ὕδωρ, καὶ διὰ τί θεῖον αὐτὸ ἐκάλεσεν; μέγα ὄνομα
 καὶ ἄξιον τοῦτο ὑπὲρ πάντα τὰ λοιπά. οὐδὲν γὰρ ἄνευ
 τούτου, συντελεῖ πρὸς τὸ ἔργον. θεῖον ὕδωρ ἐστὶ τὸ ἀμι-
 γές καὶ διαυγές καὶ καθαρῶτατον καὶ ἄσκιον ποιοῦν τὴν
 τῶν σωμάτων φύσιν, ὡς ἐν ἄλατι τὸ σῶμα καὶ σμῆχον, 35
 καὶ δρῶν ἐν τοῖς σώμασι, τὴν ἑαυτοῖς ἐμφωλεύουσαν φύ-
 σιν. συμπλεκόμενον γὰρ τῇ φύσει, καθαρῶτατον τῷ εἶδει

καλῶς ἀπεργάζεται διὰ τῆς νεφέλης, ὅξυ θείον ὕδωρ ἀνα-
 φερόμενον καὶ ἀνακαλούμενον, τὰ γὰρ θειώδη ὑπὸ τῶν
 θειωδῶν κρατοῦνται. θεία δὲ εἰσι τὰ ἐμφωλεύοντα καὶ
 νολακευτικῶς ἐξαγόμενα, ψυχὴ καὶ πνεῦμα· ὑπὸ τῶν θειω-
 5 δῶν καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν κρατοῦνται τῇ ποιότητι τὰ σώ-
 ματα εἰσκρίνοντα. τὸ δὲ ἀληθὲς τοῦτο ἐστίν· ἡ φύσις
 τὴν φύσιν τέρπει, καὶ ἡ φύσις τὴν φύσιν κρατεῖ, καὶ ἡ
 φύσις τὴν φύσιν νικᾷ. ὅτι γὰρ τὸ ἔνδον ἐμφωλεῦον διὰ
 τοῦ θείου ὕδατος καλῶς οἰκονομηθῆ, καὶ ἀποκαθαρισθῆ,
 10 τέρπεται πρὸς τὴν ἰδίαν τοῦ σώματος φύσιν εἰσκρίνουσαν
 ἑαυτὴν καὶ νικῶσαν καὶ ἐμμένουσαν τὴν ἰδίαν ἐν τούτοις
 ἀναγνωρίζουσα φύσιν. τέρπεται ἠνωμένη καὶ συμπλεκο-
 μένη τῇ ἀλληλουχίᾳ. ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ προκείμενον ἔλθωμεν,
 τὰ τέσσαρα σώματα βάπτονται καὶ οὐ βάπτουσι. ἡ γὰρ
 15 μγ μαγνησία λευκανθεῖσα οὐκ ἐξ ῥήγνυσθαι τὰ σώματα,
 οὐδὲ τὴν σκιὰν τοῦ Ϛ ἐπιφέρεσθαι· βλέπε, τί λέγει ὁ φι-
 λόσοφος. τὰ τέσσαρα βάπτονται καὶ οὐ βάπτουσι, καὶ
 ἀπεσιώπησεν, καὶ οὐκ εἶπεν ὡς ἔθος αὐτῷ ἐστίν, καὶ ὅτε
 βάπτονται βάπτουσι, ὡδὲ τὴν τῶν στερεῶν σωμάτων
 20 οὐσίαν. νόησον γὰρ μγ. μγ γὰρ φησι λευκανθεῖσα οὐκ ἐξ
 ῥήγνυσθαι τὰ σώματα, οὐδὲ τὴν σκιὰν τοῦ Ϛ ἐπιφέρεσθαι.
 ποῖα μγ, εἰ μὴ αὐτὸ τὸ ὅλον σύνθεμα; πῶς οὖν λευκαί-
 νεται; ὅταν καλῶς οἰκονομηθεῖσα καὶ ὀπτηθεῖσα καὶ σὺν
 θειώδει ἀνακαθαρισθεῖσα, ἕαστον τῶν στερεῶν σωμάτων,
 25 οὕτως τὰ ἐν βάθει κείμενα ἀνακαλύπτει ἐμφωλεύουσα ἐν
 αὐτοῖς γλυκίαν ποιότητα. τὰ εὐχρωα βλαστήματα ξεώ-
 σαντες δι' αὐτῶν τὴν τῶν σωμάτων βάπτεσθαι φύσιν. τὸ
 γὰρ σύνθεμα διὰ τοῦ θείου ὕδατος ποτιζόμενον, οὐκ ἐξ
 ῥήγνυσθαι τὰ σώματα. τὸ Ϛ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνοῦσαν σκιὰν
 30 τῶν σωμάτων ἀπελαύνει τὸ ἀφ' Ϛ τῇ μγ μίγν. πᾶν σῶμα
 λευκαίνει. ὁ ϙ ἅμα τῇ Ϛ πᾶν σῶμα λευκαίνει καὶ τὰ τού-
 των ὁμοία ἡ μγ Ϛ καλή. βλέπε καὶ θαύμασον τὸ πῶς τὸ
 ἐν πολωννυμίαν φέρει. τὰ μὲν ἀπὸ μονάδος, τὰ δὲ ἀπὸ
 35 δυάδος, τὰ δὲ ἀπὸ τριάδος, καὶ ἔτι πλείονα ἐπεκτείνῃ, ἕως
 οὐ τὸ ὅλον αὐτοῦ ἀποσωθῆ· τὰ μὲν ἀπὸ μονάδος τὸ πύ-
 ρινον λέγω φάρμακον, τὰ δὲ ἀπὸ δυάδος, σὺν τῷ σώματι
 αὐτῷ τὸ σὺν Ϛ, τὰ δὲ ἀπὸ τριάδος ἦτοι ἡ σὺν τῷ θείῳ

ὕδατι ἀποκάθαρσις καὶ εἴτι ἐπεκτείνει, καὶ διοπτήσεως
 διέλθῃ, ἕως οὗ ὅλη αὐτοῦ ἀποσωθῇ καθαριζόμενον καὶ
 πληρούμενον τελειωθῇ καὶ ἀποπληρωθῇ τὸ ζητούμενον.
 ἢ γὰρ εἰς ᾠποιῶν ὕλη ἐστὶν αὕτη Δ ἢ ἀπὸ ᾠ κιννα-
 βάρους. Δ λέγει, ποτὲ μὲν ἀπὸ ᾠ ποτὲ δὲ τὴν ἀπὸ τοῦ 5
 ς. καὶ ἢ μὲν ἀπὸ ᾠ ἐστὶν ἢ μγ. ἢ δὲ ἀπὸ τοῦ ς τὸ
 θεῖον ὕδωρ τὸ ἐκ τοῦ συνημμένου ὄργανου ἀναφερόμε-
 νον. καὶ ταῦτά εἰσι τὰ μεταλλοῖοντα τὴν ὕλην. ὁ Ϛ ὡς
 ἄνθρωπος καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἔχει. χρῆ οὖν ἐξορφανίσαι
 τὴν ὕλην τοῦ σώματος ἵνα ἀπομείναντος τοῦ πνεύματος, 10
 ὅ ἐστι τὸ βαπτικόν, ἄρμοσθῇ πρὸς παντὸς τοῦ ζητουμέ-
 νου τελείωσιν· τί ἐστὶν ὁ Ϛ ὡςπερ ἄνθρωπος τὸ ἔνυλον
 σῶμα τὸ τὴν σκιὰν ἔχον; τίς αὐτοῦ ἢ ψυχὴ, καὶ ποῖον τὸ
 σῶμα; ἢ ψυχὴ μὲν τὸ λεπτομερὲς ἐν αὐτῷ, τὸ δὲ οἰκὸ-
 νομίας προερχόμενον, τουτέστι τὸ βαπτικὸν πνεῦμα. τί δέ 13
 ἐστὶν τὸ σῶμα; τὸ βαρὺ καὶ ἔνυλον καὶ γεῶδες καὶ σκιὰν
 ἔχον· χρῆ οὖν ἐξορφανίσαι τὴν ὕλην. πῶς ἐστὶν ἐξορφάνι-
 σαι τὴν ὕλην, εἰ μὴ τῷ πυρρίνῳ φαρμάκῳ; τί δὲ ἐστὶν
 ἐξορφανίσαι; ταπεινώσαι καὶ φθεῖραι καὶ διαλύσαι καὶ θα-
 νατώσαι, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἔνυλον ὕλην ὑποσπάσαι, 20
 καὶ πολλὴν ταχύτητα, ἵνα ἀπομείναντος τοῦ πνεύματος
 καὶ ἀναφανέντος ὅ ἐστι τὸ βαπτικόν, ἄρμοσθῇ πρὸς τὴν
 τοῦ ζητουμένου τελείωσιν. τοῦτο γὰρ ἔτοιμον καὶ ἐπιτή-
 διον πρὸς παντελῆ συμπλήρωσιν. ἐκ τῶν αἰσθητῶν με-
 τάβηθι ἐπὶ τὰ νοητὰ θεάματα, καὶ ἴδε τῶν οὐρανίων τὴν 25
 πολλὴν εὐκοσμίαν καὶ αὔλον. ὁ τὰς τούτων εὐπρεπείας
 θεασάμενος, ἐπέκεινα τὸν νοῦν ἀνυψώσας καὶ τὴν πολ-
 λὴν καὶ ὑπεραστράπτουσαν τῆς δόξης καὶ χαρᾶς τοσαύτης
 τῶν ἀγγέλων ἐννοῶν, μὴ παρατραπῆς τὸ λοιπὸν ἐπὶ τὴν
 ἔνυλον μόρφωσιν τῆς χαμαιζήλου ταύτης, τοῦ μετὰ χεῖρα 30
 ζήλουμένου καὶ ἀνακαλυπτομένου τῆς ἐμφιλοσόφου ᾠποι-
 ῖας. ἀλλ' ὅλον σεαυτοῦ τὸν νοῦν ἐπὶ τὰ ἄνω αἴρει. καὶ
 φωτειδῆ τῶν ὑπερτάτων οὐσιῶν ἀναπτερώσασθαι, ἂν
 νοεροῖς ὄμμασι τὰ ἀναρίθμητα καὶ ἀμήχανα τούτων κάλλη,
 καὶ πρὸς τὸ φῶς ἐκεῖνο τὸ ὑπὲρ πᾶν φῶς ἀτενίσας καὶ 35
 θαυμάσας τὰ ἔργα τε πάντα τὰ ἐν κόσμῳ ἀποθέμε-
 νος. καὶ τὸν προαιρετικὸν μελετήσας θάνατον, καὶ ὅλον

τὸ ἑαυτοῦ σῶμα κατανεκρώσας, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ
 ψυχὴν ἀρνησάμενος, ὕμνοις ἀσιγήτοις τὸν παμβασιλεῖα
 τῶν ὄλων καὶ κύριον τῆς δόξης δοξολογήσας καὶ ὑμνήσας.
 τρόμφω δὲ καὶ φόβῳ φρίξας τὴν παντοδύναμον δύναμιν,
 5 ἐγνόησον αὐτοῦ τὴν ὑπεράγαθον ἀγαθότητα, πῶς τὰ
 πάντα παρήχθη διὰ τῆς ἀρρήτου αὐτοῦ σοφίας. ἡλιγ-
 γιᾶ δὲ γλώττα καὶ νοῦς, καὶ οὐκ ἰσχύει φέρειν ἢ ὅπως
 ἐξερευνῆσαι καὶ εἰπεῖν τὰ μεγαλεῖα τοῦ παντοκράτο-
 ρος. ταῦτα δὲ πάντα ἐν ἑαυτοῖς κατανοήσαντες σπου-
 10 δάσωμεν καὶ ἡμεῖς, ὦ ἀδελφοί, διὰ πίστεως καὶ ἀγάπης
 ἐνωθῆναι καὶ οἰκειωθῆναι τῷ θεῷ λόγῳ, τῷ ἡμᾶς ἀγα-
 πήσαντι καὶ αὐτὸν τὸν κύριον καὶ θεὸν ἀγαπήσαι ἐξ ὅλης
 ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας
 καὶ αὐτὸν τὸν τῆς ζωῆς θησαυρὸν θαυμάσαντες δοξάσω-
 15 μεν αἰεὶ καὶ διὰ παντός ἐν παντὶ καιρῷ τε καὶ τόπῳ τῇ
 θεολογίᾳ ἐπευφρανόμενοι, καὶ τῆς τοῦ θεοῦ συνομιλίας
 ἀξιούμενοι τῆς χάριτος ἐμπλησθῶμεν, κατοικητήριον θεοῦ
 γενόμενοι, τὸ ἡδὺ φῶς τοῦ θεοῦ ἐναπολαύσωμεν, πρὸς
 20 ἐκεῖνο τὸ φῶς σπειρόμενοι τὸ φωτιστικὸν πάσης τῆς λογι-
 κῆς φύσεως, τὸ φωτίζον καὶ καταυγάζον τὰς αἰσθήσεις καὶ
 καρδίας καὶ διανοίας πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον,
 ἧς γένοιτο ἡμᾶς διὰ πίστεως καὶ ἀγάπης θεοῦ ἐπὶ τὸν
 λιμένα κατανεῆσαι τοῦ θελήματος αὐτοῦ, καὶ τῶν αἰω-
 νίων ἀπολαῦσαι ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μο-
 25 νογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ, μεθ' οὗ τῷ πάντων αἰτίῳ καὶ
 παμβασιλεῖ καὶ ἀφθάρτῳ θεῷ καὶ πατρὶ τῶν ὄλων, σὺν
 τῷ θεῷ καὶ προσκνητῷ καὶ ζωοποιῷ τῆς μεγαλοσύνης
 αὐτοῦ πνεύματι σέβας, κράτος, λατρεία, τιμὴ, δόξα, με-
 γαλοπρέπεια, ὕμνος αἰδιος, πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, καὶ
 30 μετὰ πάντας τοὺς αἰῶνας καὶ νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς
 σύμπαντας καὶ αἰδίως διαιωνίζοντας αἰῶνας τῶν αἰώνων,
 ἀμήν.

Τοῦ αὐτοῦ Στεφάνου φιλοσόφου διδασκαλία
 πρὸς Ἡράκλειον τὸν βασιλέα. πρᾶξις σὺν
 Θεῷ ἐννάτη.

Ὁ ἀναρχος καὶ ὑπεράρχιος θεός, ὁ ἀγαθός καὶ ὑπερ-
 ἀγαθος τῇ φύσει, καὶ φιλόανθρωπος τῷ τρόπῳ, ὁ ἀπερί-
 γραπτος καὶ ἀκατάληπτος, ὁ καθολικὸς θεὸς καὶ παντο-
 κράτωρ, ὁ δημιουργὸς πάσης τῆς κτίσεως, ὁ ἐκ τοῦ μὴ
 ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν τὰ πάντα, ὁ τῇ ἰδίᾳ δόξῃ
 καὶ βουλήσει καὶ δυνάμει καὶ σοφίᾳ κτίσας τὰ σύμπαντα,
 καὶ κατ' ὁμοίωσιν καὶ κατ' εἰκόνα πλάσας τὸν ἄνθρωπον¹⁰
 λογικόν τε καὶ νοερόν καὶ αὐτεξούσιον, καὶ ποιήσας αὐ-
 τὸν βασιλέα πάσης τῆς αὐτοῦ κτίσεως, αὐτός σε ὁ παν-
 τοκράτωρ καὶ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων οἰκουμενικόν καὶ
 αὐτοκράτορα βασιλέα κατέστησεν ἐπὶ πάσης τῆς γῆς, καὶ
 ἄρχην πάσης τῆς αὐτοῦ κτίσεως μετ' εὐμενείας καὶ συν-¹⁵
 εἰδήσεως ἀνέδειξεν, καὶ ὑπὸ τῆς αὐτοῦ συνεκτικῆς τε καὶ
 ποιητικῆς δεξιᾶς τὸ νεῦμα ἐχαρίσατο, καὶ ἐκ τῆς ἀενάου
 αὐτοῦ πηγῆς πᾶσα εὐφροσύνη καὶ δώρημα ἀγαθὸν ἐν σοὶ
 ἐβλάστησεν, καὶ τὰς πολυμερεῖς ἰδέας τῶν ἀγαθοεργιῶν
 τῆς θεοσιτέφρου σου γαλήνης καὶ πολυτρόπου εὐσεβείας ὑπέ-²⁰
 δεῖξεν καὶ λάτρην καὶ ὁμολογητὴν τὸν μόνον ἀληθινὸν
 θεόν, καὶ ὃν ἀπίστευεν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ
 θεοῦ τοῦ ζῶντος ἀνέδειξεν, δίκαιον οὖν λοιπὸν σοὶ ἐστιν,
 ὡς ἀληθῶς, ὃ θεόστεπτε βασιλεῖ, προσδραμεῖν μετ' εὐ-
 μενείας καὶ φόβῳ θεοῦ καὶ ἀνυποκρίτῳ ἀγάπῃ, ἵνα δυνη-²⁵
 θῆς διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
 ποταμοὺς ἀναβλύσαι ὕδατος ζῶντος, καὶ κληρονομήσαι
 τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐφέσεως τῆς ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ πα-
 ραστάσεως. ὧν οὖν ἄξια τὰ νῦν ὀρώμενα καὶ θαυμαζό-
 μενα πρὸς τὴν μακαρίαν ἐκείνην λῆξιν, μόνον οἰκειωθῶ-³⁰
 μεν αὐτῷ δι' ἀγάπης καὶ ληψόμεθα παρ' αὐτοῦ τὴν ἐξ
 ἄβυσσου ἄβυσσον πηγάζουσαν ἡμῖν ἕλεος, ἃ ὀφθαλμοὺς
 οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου
 οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς κατὰ σε καὶ τοῖς
 ἀγαπῶσιν αὐτὸν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ὃ τρέπει δόξα³³

τιμή τε καὶ καλοπρέπεια τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ
 ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ τῶν αἰῶνων καὶ ἐκαιώ-
 νων καὶ ἔτι, ἀμήν. — Πάλιν ἐπὶ τὸ προκείμενον ἐπανα-
 λεύσομαι, καὶ τὸν πόθον σου, ὃ πανάριστε βασιλεῦ,
 ἀνασπηλώσω καὶ ἐπιφανῶς τὰς ῥήσεις ποιῶμαι, ἵνα τοσ-
 οῦτον ἔργῳ ἀξιοθῆς μεθ' ὑμνωδίας θεολογεῖν τὴν ὑπερά-
 γαθον τοῦ θεοῦ ἀγαθότητα, τὴν πολυπληθεῖαν τῶν ἐνύ-
 λων ἀποσάμενος καὶ ὑπὸ τῆς εὐσπλαγγνίας τοῦ πάθους
 ἐπειγόμενος. καὶ τὴν τῶν ἀρχαίων εἰσβολὴν τυπικῶς ἐπι-
 10 σιέπτομαι, ἐφ' ἧς οὐδὲν ὑπολέλειπται, οὐδὲν ὑστερεῖ, πληρὴ
 τῆς νεφέλης καὶ τοῦ ὕδατος ἢ ἄρσις. ἐγὼ δὲ τῇ εἰκόνι
 15 χορησάμενος τῇ ἀληθινῇ εἶπον ὕδωρ χαλκάνθου αὐτό. καὶ
 γὰρ ἐκεῖ γένεσις τοῦ Ϛ καὶ ἡ γάλλικανθος ποιεῖ τὸ χρυσίον·
 ἰὸν φησιν ὁ φιλόσοφος, καὶ αὐτὸς ἔφη ἐστὶν ὁ ἀρμόζων
 20 ἐπὶ παντός τοῦ ζητουμένου τελείωσίν τε καὶ ἀπαρτισμόν.
 καὶ πόθεν δείξει, ὅτι λόγος ἐστὶ πνεῦμα ἀρροσότητος, ὡς
 ἔχει ἡ βίβλος; οὕτως ἐκτίθεται καὶ Ἀγαθοδαίμων καὶ οἱ
 περὶ τοῦτον· καὶ φασὶ βάλει ἐκ τῆς οὐσίας τῆς ἀρροσείσης
 ἀπὸ τοῦ ὑψίστου ἵνα θειοθεῖσα ἡ δύναμις καὶ ἐμπνευ-
 25 ματωθεῖσα θεῖον ἔργον ἀποτελέσῃ. ποίας δὲ χάριν αἰτίας
 ἅμα τοῦ θεοῦ ζητῶ καὶ τίς ἡ διαφορὰ τοῦ ἀρροσθέντος
 πρὸς τὸ μὴ ἀναπαύεσθαι, ἵνα ἐξοφανισθῇ τῆς ὕλης, καὶ
 γένηται μόνη ψυχὴ καὶ πνεῦμα καὶ πῦρ ἀνωφερές καὶ
 30 χρῶμα λάβη καὶ πυριμαχότερον γένηται, καὶ καθεκτικώ-
 τερον καὶ ἐπιδεικτικώτερον, ἅτε δὴ ὡς ἐπίπεδον σῶμα ὡς
 τὸ τῶν δαιμόνων καὶ τῶν ἐπεισερχομένων. ῥίζα γὰρ τοῦ
 35 στερεοῦ τὸ ἐπίπεδον. ὡς δὲ νοήμοσι καὶ ταῦτα πάντα
 ἐπισταμένοις ὑμῖν διαλέγομαι. πνευματωθὲν οὖν καὶ ἀνω-
 φερόμενον ὡς πῦρ μεθόδῳ τρόπον τινὰ συνεξομοιοῦται
 τῷ πυρὶ, καὶ εἰσδυτικώτερον καὶ καθεκτικώτερον γίνε-
 ται. αὐταὶ δὲ αἱ μέθοδοι ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου φύσεως ἠϋρη-
 νται. ὡςπερ γὰρ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα εἰς αὐτὰ μεταβάλ-
 λονται καὶ γίνονται ὃ οὐκ ἦσαν τῆς οὐσίας τῆ οὐσίας μὴ
 οὐσης ἐναντίας (τὸ γὰρ πῦρ γίνε-
 35 ται γῆ, καὶ ἡ γῆ γίνε-
 ται ὕδωρ, καὶ τὸ ὕδωρ ἀήρ καὶ πάλιν τὸ ὕδωρ γῆ καὶ ἀπὸ
 γῆς ἕως ἀνω) καὶ εἰς ἑαυτὰ μεταβαλλόμενα καὶ ἀναλύ-
 μενα πάντα κατεργάζονται, ὡς ἔχει παρ' Ἐρημῆ· αἱ γὰρ

ποιότητες ἐν αὐταῖς ἐναντιοῦνται, ἀλλ' οὐχὶ αἱ οὐσίαι αὐ-
 τως. τὸ σύνθεμα γῆ ὄν, γίνεται ὕδωρ καὶ ἐξ ὕδατος ἀήρ,
 καὶ ἐξ ἀέρος πῦρ. ὥσπερ οὖν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καμαροειδῶς
 τῆ γῆ ἐπικειμένου, ταῦτα πάντα εἶσιν ἐκ τῶν ἀναθυμιά-
 σεων, οὕτως καὶ ἐκ τῆς κύθρας ἦτοι λαπάδος, ὡς ἐκ γῆς,
 καὶ ἐκ τοῦ ἐπικειμένου φανοῦ, ὡς ἐξ οὐρανοῦ σφοδραὶ γί-
 νονται αἱ μεταβολαί. καὶ ὥσπερ αἱ τῆς γῆς σήψεις ἀνα-
 θυμιώμεναι μεταβάλλονται, οὕτως καὶ ὁ ἰός συμμετα-
 βάλλεται ἀναθυμιώμενος. τὸ δὲ αὐτὸ κατανοήσεις καὶ ἐπὶ
 τῆς τοῦ ἀνθρώπου κεφαλῆς, οἰκίας δίκην ἐπικειμένης τῷ
 σώματι, καὶ τὰ ὕγρα μεταβαλλούσης τῷ ἐπικρατοῦντι πά-
 θει, ὡς αἱ τροπαί. ὥσπερ γὰρ οὐ μάτην εἶπεν λειούμενα,
 οὕτως καὶ ὡδε, οὐ μάτην ἔψεται πρόως, καὶ μετεωρίζεται
 ἄλλα, τῆ μὲν προότῃ τὸ πνεῦμα τὸ βαπτικὸν ἐκκα-
 λείται κρυβόμενον, τῆ δὲ μετεωρίσει τὸ παρ' αὐτῶν δι-
 15 δάσκουσιν ἀνωφερὲς καὶ πνεῦμα ἀσώματος καὶ ψυχὴν τοῦ
 παντός συνθέματος ἦτοι σώματος. ὥσπερ οὖν ἡ ψυχὴ
 τοῖς σώμασι δεικνύσιν ἑαυτὴν ζυμοῦσαν τὸ πᾶν, ἔχουσαν
 ἐν αὐτῇ τὰς τρεῖς οὐσίας συνεργητικὰς, κίνησιν, αἰσθη-
 σιν, πύρωσιν, οὕτως καὶ τοῦτο τὸ πνεῦμα τὸ πυρρινόν
 20 γενόμενον, καὶ ψυχὴ ἀσώματος, ἐνδυσάμενον τὸ σῶμα
 τοῦ παμφαίου ἐν αὐτῷ κρυβόμενον ὡς ἐπίπεδον, ἐν στε-
 ρεῷ. χυνοθεῖς ὁ ἄσιμος ἀπὸ τοῦ πυρός, καὶ ἐπιβληθέν-
 τος τοῦ φαρμάκου τὸ κρυπτόμενον ἐν τοῖς σώμασι πνεῦμα
 τὸ πυρρινόν τὸ ἀνωφερὲς εἰσπῆδᾶ εἰς τὸν πύρρινον ἄσι-
 25 μον χαιρον καὶ τὰ σώματα τὰ κατέχοντα αὐτὰ αὐτὸ ὡς
 ψυχὴν, μὴ δυνάμενα εἰσελθεῖν τάχιον ἀδυνατοῦντα, διὰ
 σώματος διαβῆναι σώματα ὄντα, ἐνθεν οὐδὲ ἐπιστάθμην
 φέρει τὸ βαφέν, ὡς μὴ μετασχόν σωμάτων. ἀρπασθέντος
 γὰρ τοῦ βαπτικοῦ πνεύματος ὑπὸ τοῦ C ἀπὸ τοῦ παμ-
 30 βαφιαστικοῦ συνθέματος, τοῦ μὲν γίνεται θάνατος, τοῦ
 δὲ θατέρου ζωὴ· ἐξήφθησαν γὰρ ἀπ' ἀλλήλων ὡς καὶ ὁ
 Πλάτων μαρτυρεῖ, τῆς γὰρ ποιοποιου φύσεως αὐτῶν τὸ
 ποιῶν ἀρπασθὲν ὑπὸ τοῦ αἵμου μηδενός φησὶν κωλύ-
 οντος ἔβαψεν. καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον. περὶ δὲ τῆς
 35 διαφοροῦς αἰτίας τοῦ ἀνασπώμενου ὕδατος, μὴ τοῦτο σε-
 πτοῆσθαι, κἂν γὰρ ὁ ἰός ἐστὶν ὁ ἀνασπώμενος, οὐ μόνον

ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ δις καὶ τρίς κατὰ ἀρσενότητος. ἐπειδὴ οὖν
 ἀπεδείχθη κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον ἰὸς ὕδωρ θείου ἀθικτὸν
 ἔστι πάντως καὶ πήξεως ἔχει χρεῖαν, ἐπεὶ πῶς ἔλεγεν καὶ
 κόμη ὀλίγον πᾶν σῶμα βάψεις. φέρε τοίνυν καὶ Μαριάμ
 5 καὶ τὰς Ἰουδαϊκὰς γραφὰς ἀμφοτέρων σε διδασκούσας ἐξεί-
 πωμεν. οὕτως ἡ Μαρία· κάτοχος πάντων τῶν πυροφενύτων
 ἀλάστρον, τὸν πᾶν λευκότετον λίθον, τὸ ἐγκέφαλον
 τῷ νῶ σῶζον ἔχοντα ὡς θέρμην. τοῦτον λαβὼν λείψον
 καὶ ταρίχευσον ὄξει καὶ βελῶν εἰς κωθόνιον μετὰ πάντα,
 10 φησὶν, ἐγκρυψον εἰς κόπρον ἰσπείαν ἢ ὀρνιθίαν μέρη
 εἴκοσι ἡμερῶν καὶ τὰ ἐξῆς. τὰ δὲ αὐτὰ φράζει καὶ Θεόφι-
 λος ὁ Θεαγένουσ λέγων· ἔστι τι γεννώμενον ἐν Αἰγυπτιακῇ
 χώρᾳ λίθος κάλλιστος καὶ θεοφιλέστατος λοιπὸν καὶ τὸ
 πέρασ τῆς ἀφθόνου γραφῆς εἰς σῆψιν καταλήγει, εἰς τὸ
 15 ἐμφανὲς μυστήριον, τὸ ὕδωρ τοῦ θείου τὸ ἀθικτὸν, ἰοῦ
 δ' οὐδὲν ἀθικτότερον οὐδὲ διαβαπτικώτερον, ταύτη τῇ οἰ-
 κονομίᾳ ὁ Ἀγαθοδαίμων καὶ κατόχημα ποιεῖ πάντα καὶ
 πυρίμαχα. φησὶ γὰρ καὶ ἔξεις κρόκον πυρίμαχον κάτοχον
 20 εἰληφότα φύσιν. τοῦτο ἐφ' ἐκάστου σχεδὸν εἶδους λέγει τὴν
 σῆψιν ὑποτιθέμενος. τί γὰρ τοῦτου λαμπρότερον εἶχεν
 εἰπεῖν, εἰ μὴ καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἰοῦ αἰθάλην αἰρεσθαι
 συμβουλεύων, καὶ φησιν, ἐν ταῖς αἰθάλαις αὐτοῦ, ὅτι αὕτη
 ἡ αἰθάλη καὶ τῇ ὕδραργύρῳ μιγείσα παραμονιμώτερον τηρεῖ
 τὸ πνεῦμα τῆς Δ καὶ περὶ μὲν τῶν ἀμφιβαλλομένων πό-
 25 τερον εἰ οὕτως ἔχει, ἢ ὡς ἄλλως οὐδὲν ἔχεται καμῖν·
 τοῦτο γὰρ τὸ πρᾶγμα τὸ ζητούμενόν ἐστιν, ὅτι ὕδωρ
 τοῦ γ τὸ ἀθικτὸν καὶ ὁ ἰὸς ταυτόν ἐστι καὶ τοιοῦτος. ἀλλ'
 ὄντως ἡ σύμπασα ἀναλίσκεται τέχνη. ἐν αὐτοῖς γὰρ λοι-
 πὸν ἐπινοεῖται ὅτι ἐκ τοῦ ἐνὸς συνθέματος τὰ πάντα γί-
 30 νεται, καὶ τὸ βάπττον καὶ τὸ βαπτόμενον καὶ τὸ φεῦγον
 καὶ τὸ διώκον, καὶ τὸ ἴδιον καὶ τὸ ἐναντίον, καὶ τὸ ἄρρεν
 καὶ τὸ θῆλυ καὶ τὸ γαμοῦν καὶ τὸ γαμούμενον, καὶ τὸ
 ποιοῦν καὶ τὸ πάσχον· εἰς γὰρ ἐστὶν ὁ ὄφις ὁ ἔχων τὰ
 δύο συνθέματα καὶ τὸν ἰόν. ἐν γὰρ τὸ πᾶν δι' οὗ τὸ πᾶν
 35 δυνατὸς χίμης. καὶ εἰ μὴ τὸ πᾶν ἔχοι τὸ πᾶν, οὐδὲν τὸ
 πᾶν φησιν ὁ πᾶν δυνατὸς χίμης. καὶ φησιν ἡ φωνὴ ἢ
 ἱερατικὴ ἠῦρηται. ὁ πᾶν ὁ ἀπὸ κτίσεως Αἰγύπτου ζητού-

μενος τὸ μένει ἀρρήκτους ποιῆν τὰς οὐσίας καὶ ἀφρεύκτους
 τὰς βαφάς. οὐκ ἔτι θεῖον ἐστὶ μόνου, ἀλλὰ καὶ τῶν οὐσιῶν τῶν
 λευκανθειῶν καὶ μαλαχθειῶν καὶ ἀρευσιθειῶν. ὀπη-
 νίκα γὰρ αἱ οὐσίαι ἀπὸ τοῦ λευκοῦ θεοῦ ἐν τελειώσει καὶ
 ὀπιτήσῃ καὶ σήψει πάθωσι ταῦτα, τὸ τηρικαῦτα καὶ αὐταὶ
 θεῖον γενόμεναι, ἀκαυστον μένει. καὶ ποιήσασαι ὅπερ πε-
 πόνθασαι μετουσίᾳ δόσεως καὶ λήψεως, τότε ἄμφω θεῖα
 γενόμενα ποιούσιν ἀρρήκτους τὰς οὐσίας, τουτέστι μὴ
 ἀπορηγνυμένας ἀλλήλων. λοιπὸν τί φησιν τὴν πολυῦλον
 φαντασίαν μιᾶς φύσεως νικώσης τὸ πᾶν. ταύτην τὴν φύ-
 σιν ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους κατανοήσας, εὐρήσεις μυστήριον
 ἐμφανές, τουτέστι τὰ κυμβάλεια, τί γὰρ φησιν λέγει εἰς
 τὴν τῶν εἰδῶν ἀναφάνησιν; ὡς φύσεις οὐρανίων φύσεων
 δημιουργοί, ταῦτα ἀναλυόμενα πάντα κατεργάζεται. τί
 οὖν ἐστὶ τοῦτο τὸ ἀναλύσαι; δεῦρο ἐπὶ τοὺς ζωμούς, καὶ
 μάθε. δεῖξαι χρόνον τὸν Κιλικίας ἅμα ἄνθει τοῦ κνίκου
 τῷ προσταγέντι γυλῷ τῆς ἀμπέλου καὶ κατὰ μίαν τάξιν
 τῶν ζωμῶν εὐρήσεις τὴν ἀνάλυσιν. δεῦρο καὶ ἐπὶ τὸ λευ-
 κὸν καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἢ ἀνάλυσις. ἀνάλυσις ὕδωρ
 σποδοῦ λευκίνων ξύλων. φησὶν οὖν τί ποιεῖ αὕτη ἢ ἀνά-
 λυσις; αὐτὸς ὅς διδάσκει λέγων. ἔα κάτω καὶ γενήσεται.
 ἄρα τί γίνεταί; οὐκ ἄρα ἰὸς νοερός; καὶ φησὶν ἐν τοῖς
 ζωμοῖς. μετὰ τὸ ἔα κάτω, καὶ γέλεσαν καὶ ἀλήθεσαν, καὶ
 ἀλήθειαν εἶπον. ἕτεροι δὲ σώματα ἐκάλεσαν. ἄλλοι θεῖον
 καὶ οὐκ ἔπταισαν καὶ διὰ τοῦτο ἐσπάρη ἢ πλάνη ἐν τῷ
 κόσμῳ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐπωνυμιῶν, καὶ οἱ ἄφρονες
 ἐπλανήθησαν καὶ ἐξωστρακίσθησαν τῆς ἀληθείας, περὶ
 τῶν τεσσάρων στοιχείων καὶ τῶν πέντε. εἰς αὐτὰ γὰρ
 ἀποσώζεται. τινὲς μὲν ἐκάλεσαν τὰ σώματα καὶ ἔθηκαν
 αὐτὰ κατέναντι ἀλλήλων, καθὼς ἔθηκεν αὐτὰ ὁ δημιουρ-
 γός. πρῶτον μὲν ἔθηκαν τὸν χρόνον, κατέναντι αὐτοῦ
 τὸν μόλιβδον ἐν τῷ στέγει τῷ ἀνωτάτῳ, καὶ μετεθείκασιν
 μετ' αὐτὸν τὸν διά, καὶ κατέναντι αὐτοῦ τὴν ὑδράργυρον
 ἐν τῷ στέγει τῷ δευτέρῳ. καὶ τεθείκασιν μετ' αὐτὸν τὸν
 ἥλιον ἐν τῷ στέγει τῷ μέσῳ, καὶ τεθείκασιν μετ' αὐτὸν
 τὴν σελήνην ἐν τῷ στέγει τῷ ἐσχάτῳ, ἕκαστον πρὸς τὸν
 ἕτερον, καθὼς ἔθηκεν αὐτὰ ὁ δημιουργός. καὶ τοῦ ἑτέρου

ἕκαστον διίσταται, καὶ ἐνὶ τροχῷ ὑποξενγνύονται, καὶ εἰς
 ἀνὴρ διακονεῖ αὐτοῖς, καὶ δι' ἐνός πνεύματος στέργονται,
 καὶ ἐν ἀλλήλοις ἀτενίζουσιν καὶ ἐν ἀλλήλοις συνεκδημοῦ-
 σιν, καὶ σὺν ἀλλήλοις καταλύουσιν, καὶ ἐν ταῖς στείγαις
 5 αὐτῶν περιπατοῦσιν καὶ καλῶς ἔθηκεν αὐτὰ ὁ δημιουργός.
 ἐν γὰρ τῇ γῆ εἰρίσκονται καὶ ἐν τῷ αἰερί ὑπάρχουσι,
 καὶ ἐν ὕδατι καὶ πυρὶ εἰσιν, ὅπως εἰρήνην μετ' ἀλλήλων
 ἔχουσιν, καὶ εἰς δημιουργός διακονεῖ αὐτοῖς καὶ διοικεῖ
 αὐτούς, καὶ ἐνὶ ζυγῷ ὑπεξεύχθησαν πάντες, καὶ ἐν πόμα
 10 πίνονται. ἐκ γὰρ τῆς γῆς τρέφονται καὶ ἕκαστον αὐτῶν τὸ
 ἴδιον διακονεῖ καὶ ἐν τῇ στείγῃ τῇ ἰδίᾳ ἴσταιται, καὶ τὸ
 θέλημα τοῦ πεποιηκότος ποιεῖ, καὶ ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῇ
 γῆ κέκρυπται ἐν τῇ ἰδίᾳ δόξῃ. καὶ ὑμεῖς, ὦ φίλοι, ὅτ' ἂν
 τὴν τέχνην ταύτην τὴν περικαλῆ βούλεσθε προσεγγίσει,
 15 βλέπετε τὴν φύσιν τῶν βοτανῶν πόθεν ἔρχονται. τὰ
 μὲν γὰρ ἐκ τῶν ὀρέων κατέρχονται, καὶ τὰ μὲν ἐκ τῆς
 γῆς ἀναφύονται, καὶ τὰ μὲν ἐκ κοιλάδων ἀνέρχον-
 ται, τὰ δὲ ἐκ πεδίων ἄγονται. ἀλλὰ βλέπετε πῶς προσεγ-
 γίσετε αὐτοῖς. ἐν καιροῖς γὰρ καὶ ἐν ἰδίαις ἡμέραις τραγή-
 20 σατε αὐτὰ καὶ ἐκλέξασθε ἐκ τῶν νήσων τῆς θαλάσσης, ἐκ
 τῆς χώρας τῆς ἀνωτάτης, καὶ βλέπετε τὸν αἶρα τὸν δια-
 κονοῦντα αὐτοῖς καὶ τὸν σίτον τὸν περικυκλοῦντα αὐτοῖς,
 μὴ λυμῆν τε μὴδὲ θανατώσῃται. βλέπετε τὸ θεῖον ὕδωρ
 τὸ ποτίζον αὐτὰ καὶ τὴν νεφέλην τὴν βασιτάζουσαν αὐτὰ
 25 καὶ τὸν ἀστέρα τὸν κυβερνῶντα αὐτὰ. καὶ ὅταν ἐνωθῶσι
 ἐν εἰσι καὶ οὐδεὶς δύναται διαχωρίζειν αὐτὰ, ἐπειδὴ ἐσω-
 ματώθησαν ἐν μιᾷ οὐσίᾳ. ἀποκριθεὶς Ἰωσιάνης καὶ οἱ σὺν
 αὐτῷ ὄντες εἶπον τῇ Κλεοπάτρᾳ, ἐν σοὶ κέκρυπται ὅλον
 τὸ μυστήριον τὸ φρικτὸν καὶ παράδοξον. σαφήμισον ἡμῖν
 30 τηλαυγῶς, καὶ περὶ τῶν στοιχείων, εἰπέ πῶς κατέρχεται τὸ
 ἀνώτατον πρὸς τὸ κατώτατον καὶ πῶς ἀνέρχεται τὸ κατώ-
 τατον πρὸς τὸ ἀνώτατον, καὶ πῶς ἐγγίξει τὸ μέσον πρὸς
 τὸ ἀνώτατον καὶ κατώτατον καὶ οὐκ ἀπαντοῦσι τὰ μέρη
 τοῦ προσελθεῖν καὶ ἐνωθῆναι τὸ μέσον, καὶ τί τῶν στοι-
 35 χείων αὐτοῖς; καὶ πῶς κατέρχονται τὰ ὕδατα τὰ εὐλογη-
 μένα τοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς νεκροὺς παρεμμένους καὶ πε-
 πεδημένους καὶ τεθλιμένους ἐν σκοτίῳσι καὶ γνώφῃ ἐντός

τοῦ ἄδου, καὶ πῶς εἰσέρχεται τὸ φάρμακον τῆς ζωῆς καὶ
 ἀφυπνίζει αὐτούς ὡς ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι τοῖς κτήτορσιν;
 καὶ πῶς εἰσέρχονται τὰ νέα ὕδατα, ἅπερ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς
 κλίνης, καὶ ἐν τῇ κλίνῃ τικόμενα, καὶ μετὰ τοῦ φωτός ἐρ-
 χόμενα καὶ νεφέλη βαστάζει αὐτά, καὶ ἐκ θαλάσσης ἀνα-
 βαίνει ἢ νεφέλη ἢ βαστάζουσα τὰ ὕδατα, τὰ ἐμφανι-
 σθέντα δὲ θεωροῦντες οἱ φιλόσοφοι χαίρονται. ἡ δὲ Κλεο-
 πάτρα ἔφη πρὸς αὐτούς· τὰ ὕδατα εἰσερχόμενα ἀφυπνί-
 ζουσι τὰ σώματα καὶ τὰ πνεύματα ἐγκεκλεισμένα καὶ
 ἀσθενῆ ὄντα· πάλιν γάρ φησιν θλίψιν ὑπέστησαν καὶ
 πάλιν περικλεισθήσονται ἐν τῷ ἄδῃ, καὶ κατὰ μικρὸν φύ-
 ονται καὶ ἀναβαίνουσι καὶ ἐνδύονται ποικίλα καὶ ἐνδοξα
 χρώματα, καθάπερ τὰ ἄνθη ἐν τῷ ἔαρι, καὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ
 εὐφραίνεται καὶ γάννυται ἐν τῇ ὡραιότητι ἣν περικίενται·
 ἡμῖν δὲ λέγω τοῖς εὖ φρονοῦσι· τὰς βοτάνας καὶ τὰ στοι-
 χεῖα καὶ τοὺς λίθους ὅταν ἐπαίρητε ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν,
 ὡραῖοι μὲν φαίνονται λίαν καὶ οὐχ ὡραῖοι, ἐπειδὴ τὰ πάντα
 τὸ πῦρ δοκιμάζει· ὅταν δὲ ἐνδύσωνται τὴν δόξαν ἐκ τοῦ πυρός
 καὶ τὴν χροιάν τὴν περιφανῆ, ἐκεῖ ὁράσεις μείζονες δόξα
 κεκρυμμένη, τὸ σπουδαζόμενον κάλλος, καὶ χούτης μετα-
 βληθεῖσα εἰς θεότητα, ὅτι ἐν τῷ πυρὶ τιθῆνῃσιν αὐτά,
 ἅπερ τὸ ἔμβρονον ὑπὸ τῆς γαστρὸς τιθηνούμενον κατα-
 βραχὺ αὖξει. ὅτε δὲ προσεγγίσει ὁ μὴν ὁ νενομισμένος οὐ
 καλύπεται τοῦ μὴ ἐξελεθῆναι. οὕτως ὑπάρχει καὶ ἡ τέχνη
 αὕτη ἢ ἀξιάγαστος· τιρώσκουσιν αὐτὴν κλύδωνες καὶ κύ-
 ματα, ἀλλ' ἐπάλληλα ἐν τῷ ἄδει καὶ ἐν τῷ τάφῳ, ἐν ᾧ
 κατέκεινται. ὅταν δὲ ἀνεωχθῇ ἡ τάφος, ἀναβήσονται αὐτά
 ἐξ ἄδου ὡς οἷα βρέφος ἐκ γαστρὸς. θεωροῦντες οἱ φιλό-
 σοφοι τὸ κάλλος, οἷα φιλόστοργος μητὴρ τὸ τεχθὲν ἐξ
 αὐτῆς βρέφος, τότε ζητοῦσι πῶς ἵνα τιθηνήσωσιν ὡς βρέ-
 φος τὴν τέχνην ταύτην ἀντὶ γάλακτος τοῖς ὕδασιν. μιμει-
 ται γὰρ ἡ τέχνη τὸ βρέφος, ἐπειδὴ καὶ ὡς τὸ βρέφος μορ-
 φοῦται, καὶ ὅτ' ἂν τελειωθῇ ἐν τούτοις πᾶσιν, ἰδοὺ μν-
 στήριον ἐσφραγισμένον. ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ ἐρῶ ὑμῖν τηλαυγῶς,
 ποῦ κείνται τὰ στοιχεῖα καὶ αἱ βόταναι· ἐν αἰνίγμασι δὲ
 ἄρξομαι τοῦ λέγειν. ἀνελθε εἰς τὴν στέγην τὴν ἀνωτάτω,
 εἰς τὸ δασὺν ὄρος ἐν δένδροις, καὶ ἰδοὺ, πέτρα ἐν τῇ

ἀκρωρεία, καὶ ἐκ τῆς πέτρας λάβε ἀρσένικον, καὶ λεύκαναι
 θείως. καὶ ἰδοὺ ἐν τῇ μέσῃ τοῦ ὄρους κάτωθεν τοῦ ἀρ-
 σενικοῦ, ἐκεῖ ἐστὶν ἡ ὁμόζυξ αὐτοῦ, ἐν ἣ ἔνοῦται, μεθῆς
 ἔχει τὴν τέρψιν. καὶ χαίρεται φύσις ἐν φύσει καὶ ἐκτὸς
 5 αὐτοῦ οὐχ ἔνοῦται, κάτελθε εἰς τὴν Αἰγυπτιακὴν θάλασ-
 σαν, καὶ ἀνάγαγε μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ τῆς ψάμμου ἐκ τῆς πη-
 γῆς τὸ λεγόμενον νίτρον. καὶ ἔνωσον αὐτὸ ἀλλήλοις, καὶ
 αὐτὸ ἐξάγει ἔξω τὸ παμβαρφὲς κάλλος, καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ οὐχ
 ἔνοῦται· μέτρον γὰρ ἐστὶν ἡ ὁμόζυξ. ἰδοὺ φύσις τῇ φύσει
 10 ἀνταποδίδεται, καὶ ὅτ' ἂν τὰ πάντα ἰσομέτρως συναθροί-
 σης, τότε νικῶσιν αἱ φύσεις τὰς φύσεις καὶ τέρονται ἐν
 ἀλλήλαις. βλέπετε σοφοὶ καὶ σύνεστε. ἰδοὺ γὰρ τὸ πλήρωμα
 τῆς τέχνης τῶν συζευχθέντων νυμφίου τε καὶ νύμφης καὶ
 γενομένων ἐν. ἰδοὺ αἱ βοτάναι καὶ αἱ διαφοραὶ αὐτῶν.
 15 ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, καὶ πάλιν ἐρῶ ὑμῖν
 βλέπετε καὶ συνίετε, ὅτι ἐκ τῆς θαλάσσης ἀνέρχονται τὰ
 νέφη βαστάζοντα τὰ ὕδατα τὰ εὐλογημένα καὶ αὐτὰ πο-
 τίξει τὰς γέας, καὶ ἀναφύει τὰ σπέρματα καὶ τὰ ἄνθη.
 ὁμοῦ καὶ τὸ ἡμέτερον νέφος ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ ἡμετέρου
 20 στοιχείου βαστάζον τὰ θεία ὕδατα, καὶ ποτίζων τὰς βο-
 τάνας καὶ τὰ στοιχεῖα, καὶ οὐδενὸς χρήζει ἐκ τῶν ἄλλων
 γεῶν. ἰδοὺ τὸ παράδοξον μυστήριον, ἀδελφοί, τὸ ἄγνωστον
 ὅλως, ἰδοὺ ἡ ἀλήθεια ὑμῖν πεφανέρωται, βλέπετε πῶς
 ποτίζετε τὰς γέας ὑμῶν καὶ πῶς τιθηνίθετε τὰ σπέρματα
 25 ὑμῶν, ὅπως καρποφορήσητε ὄριμον κέρπον. ἀκουσὸν τοί-
 ρυν καὶ σύνεστε καὶ ἀνάκρινον ἀκριβῶς ἐν οἷς λέγω. λάβε
 ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων ἀρσένικον ἀνώτατον καὶ κα-
 τώτατον, ἄσπρον τε καὶ ῥόυσιον, ἰσόσταθμα ἄρσεν καὶ
 θῆλυ, ὅπως συζευχθῶσιν ἀλλήλοις. ὅσπερ γὰρ ἡ ὄρνις ἐν
 30 θερμότητι θάλπει καὶ τελειοῖ τὰ ὠὰ αὐτῆς, οὕτως καὶ
 ὑμεῖς θάλψατε καὶ λειώσατε καὶ ἐξενέγκαντες καὶ ποτί-
 ζοντες ἐν τοῖς θελοῖς ὕδασιν ἐν ἡλίῳ καὶ ἐν τόποις ἐγκαύ-
 στοῖς, καὶ ὀπτήσατε ἐν πυρὶ μαλακῷ μετακείμενον, τοῦ
 παρθενικοῦ γάλακτος, καὶ προσέχετε ἐκ τοῦ καπνοῦ· [ἐν γὰρ
 35 τῷ ἄδη κατέκλεισον αὐτὰ καὶ πάλιν ἐξαγαγόντες, ποτίσατε
 αὐτὰ κρόκον Κιλίκιον ἐν ἡλίῳ καὶ ἐν τόποις ἐγκαύστοις
 καὶ ὀπτήσατε ἐν πυρὶ μαλακῷ μετὰ γάλακτος παρθενικοῦ

ἐν τοῦ καπνοῦ] καὶ ἐν τῷ ἄδῃ κλείσαστε αὐτά, καὶ ἐν
 ἀσφαλείᾳ κινήσατε αὐτά μέχρις ἂν γένηται ἡ κατασκευὴ
 αὐτῶν στερεωτέρα καὶ οὐκ ἀποδιδράσκουσα ἐκ τοῦ πυρός.
 καὶ τότε λαβὼν ἐξ αὐτοῦ καὶ ὅτ' ἂν ἐνωθῇ ἡ ψυχὴ, καὶ
 τὸ πνεῦμα, καὶ γίνονται ἐν, τότε ἐπίρριπον ἐπὶ σῶμα
 σελήνης, καὶ ἕξεις ἥλιον, ὃν οὐκ ἔχουσιν αἱ τῶν βασιλέων
 ἀποθήκαι. ἰδοὺ τὸ μυστήριον τῶν φιλοσόφων, καὶ περὶ
 αὐτοῦ ἐξόρκισαν ὑμῖν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῦ μὴ ἀποκα-
 λῦσαι αὐτό, καὶ δημοσιεῖσαι, θεῖον ἔχον τὸ εἶδος, θεῖαν
 καὶ τὴν ἐνέργειαν. θεῖον γὰρ ἔστιν, ὅτι ἐνούμενον τῇ 10
 θεότητι, θείας ἀποτελεῖ τὰς οὐσίας, ἐν ᾧ τὸ πνεῦμα σω-
 ματοῦται καὶ τὰ θνητὰ ἐμψυχοῦνται, καὶ δεχόμενον τὸ
 πνεῦμα τὸ ἐξελθὼν ἐξ αὐτῶν κρατοῦνται καὶ κρατοῦσιν,
 ἄλλα. ὥσπερ γὰρ τὸ πνεῦμα τὸ σκοτεινὸν τὸ πλήρες
 ματαιότητος καὶ ἀθυμίας τὸ κρατοῦν τὰ σώματα τοῦ μὴ 15
 λευκανθῆναι καὶ δέξασθαι τὸ κάλλος καὶ τὴν χροιάν, ἣν
 ἐνεδύσαντο ἐκ τοῦ δημιουργοῦ (ἀσθενεῖ γὰρ τὸ σῶμα καὶ
 τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ διὰ τὸ σκότος τὸ ἐκτεταμένον)
 ἐπὶ ἂν δὲ αὐτὸ τὸ πνεῦμα τὸ σκοτεινὸν καὶ βρωμοῦν
 ἀποβληθεῖ ὥστε μὴ φανῆναι ὁσμὴν, μήτε τὴν χροιάν 20
 τοῦ σκότους, τότε φωτίζεται τὸ σῶμα καὶ χαίρεται ἡ ψυχὴ
 καὶ τὸ πνεῦμα ὅτε ἀπέδρα τὸ σκότος ἀπὸ τοῦ σώματος.
 καὶ καλεῖ ἡ ψυχὴ τὸ σῶμα τὸ πεφωτισμένον ἔγειραι ἐξ
 ἄδου καὶ ἀνάστηθι ἐκ τοῦ τάφου, καὶ ἐξεγέρθητι ἐκ τοῦ
 σκότους. ἐνδίδουσαι γὰρ πνευμάτωσιν καὶ θείωσιν, ἐπειδὴ 25
 ἔφθακεν καὶ ἡ φωνὴ τῆς ἀναστάσεως, καὶ τὸ φάρμακον
 τῆς ζωῆς εἰσηλθεν πρὸς σέ· τὸ γὰρ πνεῦμα πάλιν εὐφραί-
 νεται ἐν τῷ σώματι καὶ ἡ ψυχὴ ἐν ᾧ ἔστιν, καὶ τρέχει
 κατεπειγόν ἐν χαρᾷ εἰς τὸν ἀσπασμὸν αὐτοῦ καὶ ἀσπά-
 ζεται αὐτὸ καὶ οὐ κατακυριεύει αὐτοῦ σκότος, ἐπειδὴ ὑπέ- 30
 στη φωτὸς καὶ οὐκ ἀνέχεται αὐτοῦ χωρισθῆναι εἴτε εἰς τὸν
 αἰῶνα, καὶ χαίρεται ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς, ὅτι καλύπτουσα
 αὐτὸ ἐν σκότει, εὖρεν αὐτὸ πεπλησμένον φωτός. καὶ
 ἠνώθη αὐτῷ, ἐπειδὴ θεῖον γέγονεν κατ' αὐτήν, καὶ οἰκεῖ
 ἐν αὐτῇ. ἐνεδύσατο γὰρ θεότητος φῶς καὶ ἠνώθησαν, καὶ 35
 ἀπέδρα ἀπ' αὐτοῦ τὸ σκότος, καὶ ἠνώθησαν πάντες ἐν
 ἀγάπῃ, τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα καὶ γεγονά-

σιν ἐν ἐν ᾧ κίρυνται τὸ μυστήριον· ἐν δὲ τῷ συνεισελ-
 θεῖν αὐτά, ἐτελειώθη τὸ μυστήριον, καὶ ἐσφραγίσθη ὁ
 οἶκος, καὶ ἐστάθη ἀνδρείας πλήρης φωτὸς καὶ θεότητος.
 τὸ γὰρ πῦρ αὐτοὺς ἤνωσεν καὶ μετέβαλεν καὶ ἐκ τοῦ
⁵ κόλπου τῆς γαστρὸς αὐτοῦ ἐξῆλθεν. ὅμως καὶ ἐκ τῆς γαστρὸς
 τῶν ὑδάτων, καὶ ἐκ τοῦ ἀέρος τοῦ διακονοῦντος αὐτοῖς,
 καὶ αὐτὸ ἐξήνεγκεν αὐτοὺς ἐκ τοῦ σκότους εἰς φῶς, καὶ
 ἐκ πένθους εἰς φαιδρότητα, καὶ ἐξ ἀσθενείας εἰς ὑγίαν,
 καὶ ἐκ θανάτου εἰς ζωὴν, καὶ ἐνέδυσεν αὐτοὺς θεῖαν δό-
¹⁰ ξαν πνευματικὴν, ἣν οὐκ ἐνεδύσκοντο τὸ πρῖν, ὅτι ἐν αὐ-
 τοῖς κίρυνται ὅλον τὸ μυστήριον, καὶ θεῖον ἀναλλοίωτον
 ὑπάρχει, διὰ γὰρ τῆς ἀνδρείας αὐτῶν συνεισέρχονται ἀλ-
 λήλοις τὰ σώματα, ἐξερχόμενα ἐκ τῆς γῆς ἐνδύονται φῶς
 καὶ δόξαν θεῖαν. ἐπειδὴ ἠϋξήθησαν κατὰ φύσιν καὶ ἡλ-
¹⁵ λωιώθησαν τοῖς σχήμασι καὶ ἐξ ὕπνου ἀνέστησαν, καὶ ἐκ
 τοῦ ἄδου ἐξῆλθον. ἡ γαστήρ γὰρ ἡ τοῦ πυρὸς ἔτεκεν αὐ-
 τοὺς, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐνεδύσαντο δόξαν. καὶ αὕτη ἤνεγκεν εἰς
 ἐνότητα μίαν, καὶ ἐτελειώθη ἡ εἰκὼν σώματι καὶ ψυχῇ
 καὶ πνεύματι καὶ ἐγένοντο ἐν. ὑπετάγη γὰρ τὸ πῦρ τῷ
²⁰ ὕδατι, καὶ ὁ χοῦς τῷ ἀέρι, ὅμως καὶ ὁ ἀήρ μετὰ τοῦ πυ-
 ρός, καὶ ὁ χοῦς μετὰ τοῦ ὕδατος, καὶ τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ
 μετὰ τοῦ χοός, καὶ τὸ ὕδωρ μετὰ τοῦ ἀέρος, καὶ ἐγένοντο
 ἐν. ἐκ γὰρ βοτανῶν καὶ αἰθάλων γέγονε τὸ ἐν, καὶ ἐκ
 φύσεων καὶ ἀπὸ θείου θεῖον γεγονάσιν ἐνθιγεῦον πᾶσαν
²⁵ φύσιν καὶ κρατοῦν. ἰδοὺ ἐκράτησαν αἱ φύσεις τὰς φύσεις
 καὶ ἐνίκησαν, καὶ διὰ τοῦτο ἀλλοιοῦσι τὰς φύσεις καὶ τὰ
 σώματα, καὶ πάντα ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν. ἐπειδὴ εἰσῆλ-
 θεν ὁ φεύγων εἰς τὸν μὴ φεύγοντα, καὶ ὁ κρατῶν εἰς τὸν
 μὴ κρατοῦντα, καὶ ἀλλήλοις ἠνώθησαν. τοῦτο τὸ μυστή-
³⁰ ριον. ἐμάθωμεν ἀδελφοὶ ἐκ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν κομε-
 ρίου τοῦ ἀρχαίου. ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν ἀδελφοὶ πᾶσαν τὴν
 ἀλήθειαν κεκρυμμένην παρὰ πολλῶν σοφῶν καὶ προφη-
 τῶν. φασὶν δὲ πρὸς αὐτὴν οἱ φιλόσοφοι, ἐξέστησας ἡμᾶς,
 ὦ Κλεοπάτρα, εἰς ὃ λελάληκας ἡμᾶς. μακαρία γὰρ ὑπάρχει
³⁵ ἡ σε βασιτάσασα κοιλία· καὶ πάλιν πρὸς αὐτοὺς ἔφη Κλεο-
 πάτρα· σώματα οὐράνια καὶ θεῖα μυστήρια ὑπάρχουσι
 τὰ ὑπὲρ ἐμοῦ ὑμῖν ῥηθέντα. ὑπὸ γὰρ τῆς διαστροφῆς καὶ

ἀλλοιώσεως αὐτῶν μεταβάλλουσι τὰς φύσεις, καὶ ἐνδύου-
 σιν αὐτὰς δόξαν ἄγνωστον καὶ ἐπηρμένην, ἣν πρότερον
 οὐκ εἶχον καὶ φησὶν ὁ σοφὸς· εἰπέ μοι, ὦ Κλεοπάτρα, καὶ
 τοῦτο· διὰ τί γέγραπται μυστήριον τῆς λαίλαπος, σώματά
 ἐστὶν ἡ τέχνη καὶ τροχοῦ δίκην ἄνωθεν αὐτῆς ὡσπερ τὸ
 μυστήριον, καὶ ὁ δρόμος καὶ ὁ πόλος, ἄνωθεν καὶ οἰκή-
 ματα καὶ πύργοι καὶ παρεμβολαὶ ἐνδοξόταται; καὶ φησι
 Κλεοπάτρα· καλῶς τεθεύκασιν αὐτὴν οἱ φιλόσοφοι, ὡς
 ἐπέθη ἐκ τοῦ δημιουργοῦ καὶ δεσπότου τῶν ἀπάντων. καὶ
 ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ πόλος ἐκ τῶν τεσσάρων δραμεῖται,¹⁰
 καὶ οὐ μὴ παύσῃται. ταῦτα ἐτέθησαν ἐν τῇ γῆ ἡμῶν
 ταύτῃ τῇ Αἰθιοπίδι, ἐξ ἧς λαμβάνονται βοτάναι καὶ λίθοι
 καὶ σώματα θεία, αἵτινα ἔθηκεν ὁ θεὸς καὶ οὐκ ἄνθρωπος.
 ἐν ἐκάστῳ δὲ ἐνέσπειρεν ὁ δημιουργὸς τὴν δύναμιν, τὸ ἐν
 χλωραίνει, καὶ ἄλλο οὐ χλωραίνει, ἐν ξηρῶν, ἐν ὑγρῶν,¹⁵
 καθεκτικῶν, καὶ ἐν κριτικῶν, ἐν κρατοῦν, καὶ ἐν ἀναχω-
 ροῦν, καὶ ἐν τῷ ἀπαντῆσαι ἀλλήλοις κρατοῦσιν ἀλλήλα,
 καὶ ἐν ἐν τῷ ἄλλῳ σωματοῖ, καὶ ἐν τῷ ἐτέρῳ καταγλαΐζει.
 καὶ γίνονται μία φύσις ἢ πάσας τὰς φύσεις θηρεύουσα
 καὶ κρατοῦσα, καὶ αὐτὸ τὸ ἐν νικᾷ πᾶσαν φύσιν τὴν τοῦ
 πυρὸς καὶ τοῦ χροῦς. καὶ ἄλλοιοὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐ-
 τῶν, καὶ ἰδοὺ λέγω ὑμῖν τὸ πέρας αὐτοῦ. ὅταν τελειού-
 ται, γίνεται φάρμακον φονευτὸν ἐν τῷ σώματι τρέχον.
 ὡσπερ γὰρ εἰσέρχεται τῷ ἰδίῳ χρώματι καὶ διέρχεται εἰς
 τὰ σώματα. ἐν σήψει γὰρ καὶ θέρμῃ γίνεται φάρμακον²⁵
 τρέχον εἰς πᾶν σῶμα ἀκωλύτως.

V.

ΤΟΥ ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΚΥΡΟΥ ΜΕΡΚΟΥΡΙΟΥ

ἀναγκαιοτάτη διδασκαλία περὶ σφυγμῶν.

p. 50
ed.
Salv.
Cyrilli.

1. Πιάσον τὸν σφυγμὸν ἅμα τοῖς τέσσαρσι δακτύλοις, καὶ πιέσον συμμέτρως, καὶ σφίξον· εἶτα ἄνεσιν δὸς τοῖς δακτύλοις καὶ σκέπτου.
2. Πιάσον δὲ μετὰ τῆς δεξιᾶς σου χειρὸς τὴν σκαιὴν χεῖρα· καὶ ἄρξου ἀπὸ τοῦ λιγάνου, καὶ κατέρχου μέχρι καὶ τοῦ μικροῦ δακτύλου, καὶ σκόπει κατὰ σαντόν.
3. Καὶ εἰ μὲν κρούει τὸν λιγανὸν εἴτε τὸν πρῶτον δακτύλον, λογίζου ὅτι τὴν κεφαλὴν πάσχει.
4. Εἰ δὲ τὸν τρίτον, λέγε νεφρούς καὶ τὰ περιέχοντα, ἢ γουιν ἔντερα, κύστιν καὶ τὰ τοιαῦτα.
- 52 5. Εἰ δὲ τὸν δεύτερον, τὸ στήθος, τὸν στόμαχον καὶ τὰ περιεχόμενα, ἢ γουιν σπλήνα.
6. Εἰ δὲ τὸν τέταρτον, μηρούς, πόδας, ἀστραγάλους.
7. Πάλιν ἄρχου ἀπὸ τοῦ λιγάνου· καὶ εἰ μὲν κρούει 15 μίαν ἐπὶ τοῦ λιγάνου, πονεῖ τὸ ἥμισυ τῆς κεφαλῆς· εἰ δὲ δύο, πονεῖ καὶ τὸ ὀπισθεν μέρος· εἰ δὲ τρεῖς, ὅλην τὴν 54 κεφαλὴν.
8. Εἰ δ' ἔλθοι μίαν καὶ πάλιν τρεῖς, ἐν τῇ κεφαλῇ τὸ βάρος· εἰ δ' ἔλθοι δύο καὶ ἓν, πάσχει ὁ ἐγκέφαλος· εἰ 20 δὲ δὶς καὶ δὶς, γίνεται παλμὸς εἰς τὴν κεφαλὴν.
9. Εἰ δ' ἔλθοι δεύτερον, ἢ γουιν δύο καὶ δύο, ἢ γουιν ἕξ, γίνεται ἦχος καὶ βάρος εἰς τὸ ὠτίον.

10. *Εἰ δὲ τρεῖς καὶ πάλιν μίαν, πάσχει τοὺς μυκτῆ- 50*
ρας· εἰ δὲ μίαν καὶ πάλιν τοὺς ὀδόντας.
11. *Εἰ δὲ γένηται διπλοῦς, ἐπίτονος, πάσχει τὸν γούρ- 56*
γουρον.
12. *Εἰ δὲ τὸν δεύτερον ἔλθοι μίαν καὶ δύο, πάσχει τὸ*
στῆθος· εἰ δὲ μίαν καὶ τρεῖς, τοὺς ἄρμούς.
13. *Εἰ δὲ μίαν, καὶ ἀργῆ, καὶ πάλιν μίαν, πάσχει ὁ*
σπλῆν· εἰ δὲ τρεῖς καὶ δύο, πάσχει ἡ καρδία ὑπὸ ὀλιγω-
ρίας συχνῆς.
14. *Εἰ δὲ λεπτὰ συχνά, δύσπνοια ἢ στένωσις. 10*
15. *Εἰ δὲ μέγας, γέματος, βῆξ· εἰ δὲ μέγας, εὐκeros*
καὶ εἰς ὅλους τοὺς δακτύλους εἴτε ἐργήγορος, τὸ ἥπαρ, καὶ
χρὴ φλεβοτομεῖν.
16. *Εἰ δὲ μίαν καὶ δύο καὶ τρεῖς, στομάχου ὀδύνη, 58*
καὶ τὰ περὶ τοὺς νεφρούς καὶ τὰ τούτους περιέχοντα· εἰ 15
δὲ τρεῖς, τοὺς νεφρούς.
17. *Εἰ δὲ τὸν τρίτον δάκτυλον κρούει μίαν καὶ μίαν,*
πονεί τὴν ῥάχιν· εἰ δὲ μίαν καὶ τρεῖς, πάσχει ὅλα τὰ
νεφρά.
18. *Εἰ δὲ δεύτερον ἐργήγορον, καὶ ἀργεῖ μίαν, πάσχει 20*
τὴν ὄρχιν, ἢ πρίσμενος ἐνι.
19. *Εἰ δὲ ἔλθοι ἐκ δευτέρου συχνά, δυσουρίαν ἔχει.*
20. *Εἰ δὲ δι' ὅλου πλήττει τὸν δάκτυλον, ἐνι κολικῇ*
ὀδύνη· εἰ δὲ ἀργός, ἀγχώμενος, ἐσοχάδας.
21. *Εἰ δ' ἔλθοι ἀργός, καὶ πάλιν ἀργός μίαν καὶ 25*
μίαν, πάσχει τοὺς κωκάλους.
22. *Εἰ δὲ εἰς τὸν τέταρτον δάκτυλον ἔλθοι μίαν καὶ 60*
δύο, τζέσμα εἰς τοὺς πόδας· εἰ δὲ δύο καὶ μίαν, πάσχει
τοὺς ἀστραγάλους.
23. *Λέον σε ἀνελθεῖν εἰς τὸν ἀσθενοῦντα, καὶ καθί- 30*
σαι σύγμη μιᾶ· εἴθ' οὕτως κρατῆσαι τὸν σφυγμὸν τοῦ
ἀρρωστοῦντος ἀκριβῶς.
24. *Καὶ εἰάν κρούῃ ἕως τῶν πέντε ἢ ἕως τῶν ἐννέα*
καὶ πάλιν ὑποστρέφει εἰς τὰς δύο ἢ τὰς τρεῖς καὶ εἰς τὰς
πέντε, ἀποθνήσκει· εἰ δὲ διαβῇ ταῦτα, ὑγιαίνει. 35

- 62 25. Κράτησον τὸν σφυγμὸν τοῦ ἀρρώστου καὶ εἰ μὲν ῥίπτει ἔξω πυκνὰ καὶ πολλὰ ἤγουν ὀψὲ ἀποθνήσκει.
- 26. Εἰ δὲ ῥίπτει ἔξω δύο, καὶ μίαν ἔσω, ἄχρι δύο ἡμερῶν τελευτᾷ.
- 27. Εἰ δὲ ῥίπτει μίαν ἔξω καὶ δύο ἔσω, ἀδυναμίαν μὲν ἔχει, ὑγιάνει δέ.
- 28. Εἰ δὲ ἐστὶ γαληνός, ποθὲν μὴ ῥίπτων, εἰς τὰς πύλας τοῦ θανάτου ἐστίν.

15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

VI.

* ΑΝΩΝΥΜΟΙ

ΠΕΡΙ ΧΥΜΩΝ, ΒΡΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΜΑΤΩΝ,

[τῶν τε χερσαίων, ἰναερίων καὶ θαλαττίων, ὅσα τε ἐκ τούτων εἰσι τροφίμα καὶ εὐχύμα, καὶ ὅσα δύσπεπτα καὶ κακέχυμα.]

Κεφ. α'. Περὶ εὐχύμων.

Εὐχυμώτατον ἐστὶ τὸ ἄριστον γάλα σχεδὸν ἀπάντων. ἄριστον δὲ ἐστὶ τὸ τῶν εὐεκτούτων ζώων, ὅταν ἀμελχθῆ πιτόμενον εὐθείως. προσλαμβάνειν δὲ χρὴ τοῦτο πρὸ παντός μὲν σιτίου τε καὶ ποτοῦ καὶ μηδὲν ἕτερον μετ' αὐτοῦ συνεσθίειν, ἕως ἂν πεφθῆ καὶ διαχωρίσῃ κάτω. Καὶ γὰρ εἰ καὶ μικρὸν οὐτίμος προσμιγῆ, τοῦτο αὐτὸ τε διαφθείρεται καὶ τὸ ἐπ' αὐτῷ προσληφθέν. Καλὸν οὖν πρώτως πίνειν τοῦτο, εὐθύμελκτον καὶ ἀσιτεῖν ἐπ' αὐτῷ ἤσυχῆ περιπατοῦντα. Κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν κινεῖ τὴν κοιλίαν, καὶ μετὰ τοῦτο τρέφει κάλλιστα καὶ οὐκέτι διαχωρεῖ, ἀλλὰ καὶ ἴσθησι τὴν γαστέρα. Μετὰ δὲ τὸ γάλα εὐχύμα εἰσι τὰ ἢ τὰ τρομηγὰ καὶ ῥοφητὰ τὰ τῶν ὄρνιθων, χείρονα δὲ τὰ τῶν γηνῶν. Κρέατος δὲ πρὸ πάντων, ὄρνιθος καὶ φασιανῶν καὶ οἱ ὄρχεις τῶν ἀλεκτρούων. Καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν πετωμάτων, πέρδικος, ταγηναρίου· περισσότεράς δὲ φεύγε, κίχλας δὲ, κοσσύφους, καὶ τῶν μικρῶν στρουθίων, ἐν οἷς εἰσι καὶ οἱ τρωγλήται. σκληρότερα δὲ τούτων καὶ δύσπεπτότερα καὶ εὐρωδέστερα τὰ τοῦ ταῶνος. Ἐπι δὲ τούτων σκληρότερα τὰ τῆς τρίγονος καὶ τῆς φάσσης καὶ τῆς νήσσης καὶ τοῦ γεράνου. Περιττωματικώτερα δὲ τού-

II.

17

των τὰ τῶν χηρῶν καὶ τῶν κύνων καὶ ὠτίδων. Τούτων
 δὲ αὐτῶν εὐχυμότερά εἰσι τὰ τῶν ἔτι ἀξαναμένων ἤγγου
 τὰ τρυφερά· βλαβερά δὲ τὰ παλαιὰ καὶ τὰ νεογενή. Τού-
 των δὲ αὐτῶν κάλλιστα ὄρνιθες καὶ περισσότεραί· αἱ κατ'
 5 ἀγρὸν διαιτώμεναι, καθόλου δὲ τὰ γεγυμνασμένα καὶ τὰ
 ξηροτέrais τροφαῖς χρώμενα καὶ τὰ καθαρὸν καὶ λεπτὸν
 εἰσπνέοντα τὸν ἀέρα, βελτίω τῶν ἐναντίων εἰσί, τουτέστι
 τῶν ὑγροτέrais τροφαῖς χρωμένων καὶ τῶν ἀγυμνάστων.
 Τῶν μέντοι τοιούτων αἱ μάλιστα μαλακὴν ἔχουσαι τὴν
 10 σάρκα καὶ εὐθρυπτον καὶ εἰς κόρον ἐσθίειν, τῶν δὲ ἄλ-
 λων φειδομένως. Τῶν δὲ πεζῶν αἱ ἔριφοι, τῶν ἀγρίων
 κρεῖττονες, βλαβερότερα δὲ τὰ μετὰ τὸ δέσμα ἐψόμενα.
 Ἰχθύων δὲ οἱ πελάγιοι καὶ πετραῖοι, ἐν οἷς ἐστὶ καὶ ὁ
 ἐκείθεν κρατούμενος κέφαλος καὶ ὁ λαύραξ, ἔτι δὲ καὶ τὰ
 15 σελάχια καὶ κωβίδια καὶ γαλεοί. Ἐφεξῆς δὲ τούτων, πλὴν
 ὅτι σπληρότεραι, αἱ μεγάλαί τριγλαί, μὴ ἔχουσαι τι βρω-
 μῶδες κατὰ τὴν γεῦσιν, μηδὲ εἰς τὰ ἐντόσθια τούτων
 ἔχουσαι βοτάνην. Μέσον δὲ εὐχύμων καὶ κακοχύμων εἰσί
 καθαροί, καὶ βούλωσσοι, καὶ ψισίον, καὶ καθόλου τῶν
 20 ἰχθύων κάλλιστοι, ὅσοι μῆτε γλισχροῦντά τινα μῆτε ἀη-
 δίαν ἔχουσι κατὰ τὴν γεῦσιν. Τῶν δὲ πεζῶν ζῳῶν αἱ
 σάρκες τῶν τρυφερῶν χοιριδίων, οἷον τὰ ἐνιαύσια καὶ
 μῆπω τὴν διαίταν πληρώσαντα καὶ τὰ μαστάρια καὶ οἱ
 πόδες [καὶ τὰ πόδια]. Τούτων δὲ χεῖρονα αἱ ῥίνες καὶ τὰ
 25 ὠτα. Τῶν ἀγρίων ζῳῶν ἡ σὰρξ εὐχυμότερα τῆς τῶν ἡμέ-
 ρων. Ἄρτος καθαρὸς καὶ καλῶς ἐσκευασμένος, χονδρὸς,
 ἤγγου σίτινος ἀδρομερῶς ἀληλεσμένος, κριθαὶ ἀπολει-
 σθεῖσαι καὶ καλῶς ἐψηθεῖσαι. Τῶν δὲ ὀσπρίων κύμοι.
 Τῶν δὲ ὀπωρῶν σῦκα ὄριμα καὶ σταφυλαὶ ὄριμοι, κρε-
 30 μασθεῖσαι ἐπ' ὀλίγον, ἰσχάδες ταχὺ μὲν πεφθεῖσαι εὐχυ-
 μοι, χρονίσασαι δὲ ἐν τῇ γαστρὶ κακόχυμοι γίνονται.
 Μετὰ δὲ καρῶν ἐσθιόμεναι, κάλλιστα. Ὅσοι δὲ μετὰ
 τινος ἄλλου τῶν ἐδεσμάτων ἐσθίουσι τὰ σῦκα καὶ τὰς
 ἰσχάδας ἰσχυρῶς βλάπτονται. κάστανα οὐ κακόχυμα· ἐκ
 35 διαλειμμάτων δὲ λαμβάνειν πιστάκια καὶ ἀμύγδαλα. Τῶν
 δὲ λαχάνων μαϊούλιον, καὶ μετ' αὐτὸ ἐντύβια, μαλάχη,
 κολόκυνθα ἐκζεστή, ὅταν μὴ ἀπεπτηθῇ. Τῶν δὲ οἴνων

οἱ εὐώδεις καὶ εὐποτοί. Ἐμφράξεως δὲ συμβαινούσης, λαμβάνειν δεῖ τοῦ ὑδρογάρου τὸν ζωμόν καὶ τῶν οἴνων τοὺς λευκοὺς καὶ λεπτοὺς καὶ σκόρδα καὶ κρόμμυα ἐκξεστά, καὶ εἰσαρτύματα μάλιστα κατὰ χειμῶνα, πέπερι καὶ ὄριγανον καὶ θρύμβον καὶ βλισκούνην καὶ σίνηπι εὐζωμόν, σέλινα, πετροσέλινα, ῥεφάνια, ἡδύσομον, πεντάρτυμα, ἀνηθον, κύμινον, ἀνισσον, δαυκία, πήγανον· ταῦτα πάντα ἀρτύματα ἔχει τῶν εἰρημένων τροφῶν.

Κε φ. β. Ὅσα εὐπεπτα.

Ἄρτοι καλῶς σκευασθέντες τουτέστιν οἱ καλῶς μαλαχθέντες ἐν τῇ ζυμώσει καὶ ὁμαλῶς ὀπηθέντες καὶ ἀλῶν συμμέτρων δηλονότι αὐτοῖς ἐμβληθέντων. Τῶν ἰχθύων οἱ πετραῖοι πάντες, κωβίος, νάρκη, τρύγων· ἅπαν τὸ γένος τῶν πτηνῶν. Ὀρνίθων ἡ σὰρξ, οἶον πέρδικος, ταγηναρίου, οὐ καλή· περιστερᾶς, ἀλεκτοριδῶν, καὶ ἀλεκτρούων μηκέτι φασιανῶν, τὰ πτερυγία τῶν χηνῶν, εὐπεπτα καὶ μᾶλλον τῶν ἀλεκτοριδῶν ἤγουν τῶν ὀρνίθων. Καὶ καθόλου κάλλιστα τὰ τῶν λιπαρῶν καὶ νέων πτερυγία, χεῖριστα δὲ τὰ τῶν ἰσχνῶν καὶ γεγηρακότων, τῶν σιτευθέντων διὰ τυρογάλακτος, χηναρίων τὸ ἥπαρ καὶ τῶν ὁμοίως τραφέντων τῶν πετεινῶν οἱ ὄρχεις. Κάλλιον δὲ τῶν βοῶν εἰσι τὰ μοσχάρια καὶ τῶν αἰγῶν τὰ ἐρίφια καὶ τούτων αὐτῶν ὅσα βόσκεται ἐν ξηροῖς τόποις, ψὰ τρομητὰ καὶ ῥοφητὰ. Μαρούλλιον, ἴντυβα, μαλάχη, κολοκύνθα ἐκξεστή, ὅταν μὴ ἀπεπιτηθῇ· τὸ κάρνον τοῦ λεπτοκαρίου εὐπεπτότερον καὶ οἱ γλυκύτεροι οἶνοι ἔμπροσθεν πινόμενοι παρὰ τοὺς αὐστηροὺς κάλλιον, ἥμισα δὲ τὸ ἡδέως ἐσθιόμενον, εὐπεπτότερον τοῦ ἀνηδύντου.

Κε φ. γ. Ὅσα δύσπεπτα.

Αἰγία, βόεια, ἐλάφεια κρέη, χεῖρον δὲ τούτων τὰ τράγεια, ἐφεξῆς δὲ τῶν κριῶν, εἶτα τῶν ταύρων. Καὶ τὰ παλαιὰ δὲ ζῶα δύσπεπτα πάντα, κοιλία δύσπεπτος, ἔντερα, μήτρα, καρδία, ἥπαρ, ὦτα, οὐραί, νεφροί, σπλάγχνα πάντα, ἐγκέφαλος, μυελοὶ καὶ τῶν τελείων ζῴων οἱ ὄρχεις, κῆνες πλὴν τῶν πτερυγίων, φάσσαι, κίσσαι, κίχλαι, κόσσι-

φοι, καὶ ἡ τῶν μικρῶν στρουθίων σὰρξ σκληροτέρα, καὶ
 ἔτι μᾶλλον τρυγόνος καὶ κήσσης, καὶ πλέον ἢ τοῦ ταύρου
 καὶ ἡ τῶν ὀτιδῶν. Ἐπι κοιλίαι πᾶσαι τῶν πτηνῶν δύσ-
 πεπτοι, κοχλιοί, ὀξύγαλα, τυρὸς παλαιός, κογχύλια, ἀστα-
 5 κοί, πάγουροι, καρκίνοι, καρραβίδες, καρίδες, ὀκταπόδια,
 σηπία, μοσχίται, καλαμάρια, βᾶτοι, λειόβατοι, ῥίται, δρά-
 κοντες, κοκύλια, ομορπίδια, τριγλαί, ὄρφοι, φαγρία, φᾶ
 ἐκξεστά καὶ ὀπτά καὶ τηγαμιστά, σιτάριον ἐκξεστόν, φάβα,
 αὐχος, λωβοὶ τῶν φασουλίων καὶ αὐτὰ τὰ φασούλια, λά-
 10 θυροι, ἐρέβινθος, ὀρίξιν, λουπηνάρια, κεγχρίς, φακή, σι-
 σάμιον, κάστανα, μῆλα καὶ ἄπια καὶ σῦκα, σούρουβα,
 ἄγουρα, σταφυλὴ ὄξυνος, φοίνικες, ξυλοκέρατα, κίτρον
 πλὴν τοῦ φλοιοῦ, γόγγυλον ὁμότερον, βολβοὶ οἱ ὁμότε-
 15 ροι, δαυκίς καὶ πᾶσαι αἱ ῥίζαι τῶν λαγάνων, καὶ αὐτὰ τὰ
 λάγανα, πλὴν μαρουλλίου καὶ ἰντιβίου. Τῶν οἴνων οἱ
 παχεῖς καὶ νέοι δύσπεπτοι, καὶ ὕδωρ πάνυ.

Κεφ. δ. Ὅσα εὐστόμαχα καὶ ῥωστικά.

Φοίνικες οἱ στυφότεροι, μῆλα, κυδώνια, ἔλαιαι ἄσπρα,
 κολυμβάδες, καὶ πλέον τούτων αἱ μετὰ ὄξους συντιθέμε-
 20 ναι, σταφίδες αἱ στυφουσαι, σταφυλαὶ αἱ ἐν σταφύλοις
 ἀποτιθεμέναι, κάρνα μετὰ ἰσκάδων, κινάρα, οἴνηπι, ῥε-
 φράνια, γόγγυλια ἐκξεστά ἰσχυρῶς ἐψημένα, κάρδαμα ἐλαιο-
 δάφνια, βολβοί, οὗτοι δὲ καὶ ὄρεξιν ἐμποιοῦσιν, κίπαρις,
 τοῦ κίτρον τὸ δέρμα, ὡς βοήθημα λαμβανόμενον, οἶνος
 25 ὀστυφής, εἰς βοηθήματος δὲ λόγον παραλαμβάνεται, ὡς
 εὐστόμαχα, ἀψίνθιον καὶ ἀλόη.

Κεφ. εἰ. Ὅσα κακοστόμαχα.

Σεῦτιλον ὡς καὶ δρασμὸν ἐμποιοῦν, ὅταν πλεῖον βρωθῇ,
 γόγγυλιον ὁμότερον κακοστόμαχον, ὥσπερ τὸ καλῶς ἐψημένον
 30 εὐστόμαχον, βλήτα, χρυσολάχανον, εἰάν μὴ μετὰ ὄξους καὶ
 γάρου καὶ ἐλαίου φαγωθῇ, τήλη, σήσαμον, γάλα ψυχρόν.
 τοῖς μὲν ψυχρὸν ἔχουσι τὴν κοιλίαν ὀξύδα ποιεῖ. τοῖς δὲ
 θερμὴν κνισοῦται. βλαβερόν δὲ καὶ τοῖς πυρρῶσσοισιν.
 πεπώνια μὴ καλῶς πεφθέντα χολερικὸς ἀποτελεῖ. καὶ γὰρ
 35 καὶ πρὶν διαφθαρῆναι εἰς ἔμετον ἐπιπτήδεῖα εἰσὶ καὶ πλείω

βρωθέντα, ἐὰν μὴ τις αὐτοῖς τι τῶν ἐγγύμων ἐδεσμάτων ἐπιβάλλῃ. ἐγκέφαλος πῶς κακοστόμαχος καὶ εἰς ἔμετον παρορμῶν, ὡσπερ καὶ ὁ τῶν ὀστέων μυελός. οἶνος ὁ μέλας καὶ στυφής, εὐκόλως ὀξίζει καὶ εἰς ἔμετον ὁρμᾷ, καὶ ὁ παλαιός καὶ ὁ νέος. 5

Κεφ. ζ'. Ὅσα ῥύπτει, τίμνει καὶ ἐκφράττει.

Κριθὴ, τῆλις μηλοπέπων, σταφίδες γλυκίαι, φάβα, ἐρίβανθοι, καὶ μᾶλλον οἱ μέλανες, κάπαρις, καὶ μάλιστα δι' ὄξυμέλιτος ἢ ὄξελαίου ἐμπροσθεν ἐσθιομένη, σεύτλου ὁ χυλός, καὶ αὐτὸ τὸ σεύτλον, ὅταν μετὰ σινάπεως ἢ ὄξους 10 ἐσθιέται, λάπαθον, βολβοί, κρόμμυα καὶ σκόροδα καὶ πράσα καὶ ἀμπελόπρασα· ἐψηθέντα δὲ δις ἢ τρις ἀποτίθεται τὴν δριμύτητα, λεπύνει δὲ ὁμοίως τυρόγαλα, σῦκα ῥύπτει· διὸ καὶ ψαμμώδη οὔρα πολλάκις τοῖς νεφρικοῖς ἐσθίοιοι ταῦτα ἐκκρίνεται, ἰσχάδαί, ἀμύγδαλα, πι- 15 στάκια, κρόμβη, μέλι, ὄξύμελι, οἱ λεπτοὶ τῶν οἴνων, ἐὰν δὲ ψυχροὶ τυγχάνωσιν οἱ χυμοί, ἔστωσαν καὶ παλαιοὶ ὑδατώδεις οἶνοι.

Κεφ. ζ'. Ὅσα ἐμφράττει.

Γάλα τὸ ἔχον ὀλίγον τυρόγαλα οὐκ ἀσφαλές ἐστὶ τοῖς 20 ἐν αὐτῷ πλεονάζουσιν ὡς βλάπτειν καὶ νεφροῦς καὶ λίθους ποιεῖν, ἐμφράττει δὲ καὶ τὸ ἥπαρ, ἰσχάδες καὶ σῦκα μετὰ τὴν τροφήν λαμβανόμενα τῷ λόγῳ τῶν γλυκίων ἐπὶ τῇ τροφῇ λαμβανόμενα ἐμφράττει, μινγίμενα δὲ ὑσσώπῳ ἢ ὀριγάνῳ ἢ πέπερι. καὶ ἐμπροσθεν ἐσθιόμενα οὐ μικρὸν 25 ὄφελος ἔχουσιν. τὸ δὲ εὐκρατόμελι ἀνεπιτήδειον τοῖς κακοσπλάγγνοις, φοίνικες οἱ γλωροὶ καὶ ὅσα διὰ ἵτρίων καὶ σεμιδάλεως σκευάζεται, ἐμφραντικά καὶ σπληνός ἀψήθητικά καὶ λίθων ποιητικά. ὁμοίως καὶ ἀλευραῖαι μετὰ γάλακτος καὶ οἶνος ὁ γλυκὺς ἐμφράττει καὶ τοὺς ὄγκους τῶν σπλάγγνων ἀψήθει. 30

Κεφ. η'. Ὅσα ἰπάγει γαστέρα.

Φακὴς τὸ πρῶτον ἀπόξεμα ἐν τῇ ἐψησει, καὶ κρόμβης ὁμοίως, καὶ μάλιστα ἀρτυόμενα δι' ἐλαίου καὶ γάρον.

τῶν ὀστρακοδέρμων ὁ ζωμὸς οἶον ἀστακῶν, καὶ παγού-
 ρων καὶ τῶν ὁμοίων. εἰ τὸ ἀφέψημα δι' ἐλαίου καὶ πεπέ-
 ρεως καὶ γάρου ὡς εἴρηται πίσι, εὐλντον ἔξει τὴν κοιλίαν.
 ἀλλὰ καὶ τῶν θαλασσίων ἐχίνων, καὶ τῶν κογγυλίων οἱ
 5 ζωμοί, καὶ τῶν παλαιῶν ἀλεκτρούων ὑπάγουσι τὴν κοι-
 λίαν. ἄρτοι μῆβαροὶ διὰ τὸ πλεῖστον μετέχειν πιτύρων.
 τήλεως ὁ ζωμὸς ἐψηθεὶς μετὰ μέλιτος, καὶ λαμβανόμε-
 νος, ἐπιτηδεῖός ἐστιν εἰς τὸ ὑπάγειν ἅπαντας τοὺς ἐν τοῖς
 ἐντέροις μοχθηροὺς χυμούς, ὀλίγον δὲ εἶναι χρὴ τὸ μι-
 10 γνύμενον μέλι, ἵνα μὴ δακνωδὲς γένηται· ἐλαίαι κολυμ-
 βάδες μετὰ γάρου πρὸ τῶν σιτίων ἐσθιόμεναι, τυρόγαλα
 μετὰ μέλιτος καλλίστου ὀλίγου, εἰ δὲ ἥπατικούς βούλη
 ποιῆσαι τοὺς χολικούς, οὓς εἴπομεν, ἄλας περισσώτερον
 15 ἔμβαλλε. τὰ νέα τῶν ζώων κρέα τῶν παλαιῶν μᾶλλον
 ὑπάγει καὶ τὰ ἄκη τῶν μελῶν. ἀπὸ δὲ τῶν ἰχθύων
 20 νάρκη καὶ τρυγῶν μετρίως ὑπάγει, σεῦλον, λάπαθον, νεα-
 ρὸς τυρὸς μετὰ μέλιτος, χροσολάχανον, βλήτον, κολό-
 κυνθα, πέπωνες, σῦκα, ἰσθάσαι, σταφυλαὶ γλυκείαι, ὅταν
 ὦσιν ὑγραί, σικάμινα, καθαρὰ μὲν ἐμπέσσοντα τῇ γαστρὶ
 25 καὶ πρῶτα ἐσθιόμενα, ὑπάγει τὴν γαστέρα. ἐσθιόμενα δὲ
 ὕστερον ἢ καὶ κακοχυμίαν εὐρόντα ἐν τῇ γαστρὶ διαφθεί-
 ρεται. ὡσαύτως καὶ ἡ κολόκυνθα τοῦτο ποιεῖ, τὰ κάρυα
 τὰ χλωρὰ καὶ τῶν ξηρῶν τὰ ἀποβεβρεγμένα ἐν ὕδατι καὶ
 ἀπολεπισθέντα, δαμάσκηνα τὰ ὑγρά καὶ τῶν ξηρῶν τὰ εἰς
 30 εὐκρατόμελι ἀποβεβρεγμένα, πλεόν ἔχουσι τοῦ μέλιτος,
 κἂν μόνα τις καταφάγη, κἂν δὲ ἐπιροφήσῃ καὶ ἀπὸ τοῦ
 35 εὐκρατόμελιτος πλεόν ὑπάγη, ἢ γλυκὺν οἶνον ἐπιπίη,
 καὶ μὴ εὐθείως ἀριστήσῃ [ἀλλὰ διαλιπεῖν τινα χρόνον]. κε-
 ράσια ἀπαλά, βερίκοκκα, ῥοδάκινα ἀπαλά καὶ πάντα τὰ
 30 ὑγρά καὶ ὕδατώδη πρὸς τὸν ἐπιτηδεῖως ἔχοντα τὴν γασ-
 τέρα εἰς τὴν κάτω διαχώρησιν. καὶ διὰ τοῦτο μέση πῶς
 35 ἐστὶν τῶν τοιούτων ἐδεσμάτων ἢ ὕλη, διὰ τὸ μηδεμίαν
 αὐτοῖς ὑπάρχειν δριμύειαν ἢ νιτρώδη ποιότητα. μουστάρην,
 ἀλλὰ καὶ οἶνος γλυκὺς ἐπιτηδεῖως ἔχει πρὸς αὐτάς ὅσα
 35 ἐπέχει γαστρός.

Κεφ. θ. Ὅσα ἐπέχει γαστέρα.

Φοίνικες οἱ στυφότεροι, σταφίδες αἱ στύφουσαι, συκά-
 μινα τὰ ὠριμα, βάτζινα, ὃ δὲ τῆς λαγνίδος καρπὸς πλέον,
 μυρσινόκοκκα τὰ ἄγρια, προῦμνα, μῆλα τὰ στύφοντα, τὰ
 δὲ γλυκύτερα μετὰ δριμύτητος κινεῖ τὴν γαστέρα. ταῦτα
 καὶ ἐπὶ ῥοιδίων, καὶ ἀπιδίων νόμιζε λέγεσθαι. τὸ γάλα ἐάν
 τις αὐτὸ ἐψῆσῃ ὡς δαπανηθῆναι τὸ τυρόγαλα, ἀστακοί,
 πάγουροι, καρίδαί, καραβίδες ἐάν ἐψῆσῃ, αὐτὰ καὶ κενώσῃ
 τὸ ὑγρὸν αὐτῶν, κρατεῖται τὴν κοιλίαν, ὥσπερ καὶ τῶν
 ὄστριδιῶν καὶ μυδιῶν καὶ τῶν ὁμοίων αὐτοῖς ἢ σὰρξ. φοκὴ
 δὲ καὶ κράμβη δις ἐψηθεῖσαι ἐπέχουσι τὴν κοιλίαν, ἵνα
 μετρίως μὲν ἐψηθῇ, εἶτα τὸ ὕδωρ ἀποχυθῇ, καὶ ἐμβάλῃς
 αὐτὰ ἐν ἐτέρῳ θερμῷ, καὶ ἰσχυρῶς ἐψῆσας, ἕως ἀπαλὰ
 γίνωνται, ἔλυμιν, ὀρίζιν, ἐλίμην, κέγχρος, τὰ τηγάνου, λα-
 γουῦ κρέατα, οἶνος στυφῆς καὶ ξανθός. 15

Κεφ. ι. Ὅσα κακόχυμα.

Τῆς κακοχυμίας οὐχ ἐν εἰδός ἐστιν. τὰ μὲν γὰρ φλε-
 γματικώτερα τυγγάνει, τὰ δὲ χολοδέστερα, καὶ ἄλλα με-
 λαγχολικώτερα. ἀπέχεσθαι δὲ χρὴ πάντων τῶν κακοχύμων
 ἰδεοματίων, κἄν εὐπεπτά τισιν ἢ ἐν τῷ χρόνῳ γὰρ κακοχυ-
 μία θησαυριζομένη ἐν ταῖς φλεψίν, ἐπειδὴν ἀφορμῆς ὀλί-
 γης εἰς σῆψιν ἐπιλάβηται, πυρετούς χαλεπούς ἀπεργάζε-
 ται. ἔστι δὲ κακόχυμα τὰ δὲ τῶν προβάτων ἢ σὰρξ καὶ
 τῶν αἰγῶν ὁμοίως μετὰ δριμύτητος, ἢ δὲ τῶν τράγων
 χειρίστη, ἐφεξῆς δὲ ἢ τῶν κριῶν, ἔπειτα τῶν ταύρων, ἐν
 πάσῃ δὲ παλαιὰ χειρίστα. τῶν λαγῶν ἢ σὰρξ αἵματος
 μὲν ἐστὶν παχύτερον γεννητικῆ. βελτίονος δὲ εἰς εὐχυ-
 μίαν, βοῶς καὶ προβάτου· κακόχυμος δὲ καὶ ὁ τῶν ἐλά-
 φων νεφρός καὶ οἱ ὄρχεις τῶν ἐπὶ πλέον ἠϋξημένων ζῴων
 πλὴν τῶν ἀλεκτρούων ἐγκέφαλος, ὃ τῆς ῥάχης μυελός,
 σπλῆν, τὸ δὲ ἦπαρ ὀλίγον κακοχυμότερον τοῦ χοιρείου.
 πάντα τὰ σπλάγγνα τῶν ζῴων κακόχυμα, ὡς τὰ τηγα-
 νιστά, τυροὶ παλαιοὶ βολῖται, ἀμανῖται, τῆλις, φακὴ, τύφη,
 βρωμός· ἢ δὲ ὄλυρα μέσον ἐστὶ σίτου καὶ τύφης καὶ βρω-
 μου, ἐλίμην, κέγχρον καὶ ὅσα τοιαῦτα, οὐκ εὐχυμα. Τῶν
 δὲ ἰχθύων δρακόντιον κοκύλιον, γαλαιώννυμοι, σκορπίοι, ὄρφοι,
 20
 25
 30
 35

τριγλαί αἱ τὰς καρίδας ἐσθίουσαι, καὶ οἱ μεγάλοι τῶν
 ἰχθύων καὶ τὰ ὀπωρινὰ πάντα. σῦκα δὲ ὀλίγον τῶν ἄλλων
 κακόχυμα, καὶ αἱ σταφυλαὶ ὁμοίως. κακόχυμοι δὲ καὶ
 ἰσχάδαι τοῖς ἐν αὐταῖς πλεονάζουσιν, ἀπιπίδια, ἄγουρα,
 5 κινάροι καὶ μᾶλλον ὅταν σκληρότεροι γένωνται, πεπώνια·
 ἢ δὲ κολόκυνθος τούτων μὲν ἐστὶ κάλλιον, ἐὰν καλῶς πεφθῇ·
 ἐὰν δὲ ἀποπεφθῇ, κακόχυμος γίνεται. Τῶν δὲ λαχάνων
 οὐδὲν ἐστὶν εὐχύμων, μέσων δὲ τῶν εὐχύμων καὶ κακοχύ-
 μων ἐστὶν τὸ μαρούλιον καὶ τὰ ἴντιβα καὶ μετὰ ταῦτα
 10 μαλάχῃ, εἶτα χρυσολάχανον, καὶ χοιροβότανον, καὶ βλή-
 τον καὶ λάπαθον. αἱ δὲ ῥίζαι τῶν λαχανωδῶν φυτῶν κα-
 κόχυμοι εἰσιν. ὅσαι δοιμεῖται οἶον κρόμμυα καὶ πράσα καὶ
 σκόροδα, καὶ κραμβίου ὁ καυλός, καὶ δανκία, γογγύλιον τὸ
 μὴ ἐψηθὲν καλῶς, κράμβη, βολβοὶ καὶ μὴ καλῶς ἐψη-
 15 θέντες. τὰ κρόμμυα δὲ καὶ τὰ σκόροδα καὶ τὰ πράσα καὶ
 ἀμπελόπρασα, δις ἐκξεσθέντα ἀποτίθεται τὴν κακοχυμίαν·
 κακόχυμα δὲ εἰσιν ἐσχάτως τὰ ἄγρια λάχανα ἤγουν ἀγριο-
 μαρούλλια, καὶ ζοχία, καὶ πικρίδες, καὶ τὰ ὅμοια τούτων
 τῶν οἴνων οἱ παχεῖς καὶ δυσώδεις καὶ αὐστηροί.

20

Κεφ. ια'. Ὅσα φλέγμα γεννᾷ.

Τῶν ζώων τὰ νευρώδη μόρια ἤγουν τὰ ποδάρια, τὰ
 δερματα, ἐγκέφαλος, πνεύμων, τῆς ῥάχης ὁ μυελός καὶ
 τῶν ἀρνίων ἢ σάρξ, ἀμανιτάρεις καὶ ἡ σάρξ τῶν ὀστρακο-
 δέρμων καὶ τῶν ἀπαλοσάρκων καὶ μῆλα ἄγουρα.

25

Κεφ. ιβ'. Ὅσα μελαγχολικὸν χυμὸν γεννᾷ.

Κρέατα βόεια, αἴγεια, καὶ μᾶλλον τῶν ταύρων τε καὶ
 τράγων, λαγωῦ σάρξ, ἀγριοχοίρεια, τὰ παστά κρέη τὰ τῶν
 τετραπόδων ζώων καὶ οἱ σπληνές τῶν ζώων. Τῶν δὲ θα-
 λασσιῶν ἰχθύων κοχλίας, τῶν δὲ λαχάνων κράμβαι καὶ τῶν
 30 δένδρων οἱ βλαστοὶ δι' ἄλμης ἢ καὶ ὀξάλμης συντιθέμε-
 νοι. τῶν δὲ ὀσπρίων ἡ φακὴ ἐστὶν μελαγχολικώτερον
 ἔδεσμα καὶ μετὰ αὐτὴν οἱ πυρίται τῶν ἄρτων καὶ οἱ ἐκ
 τῆς τύφης καὶ κέγχρου καὶ ἐλιμίου καὶ βύκου. τῶν δὲ οἴ-
 των οἱ παχεῖς καὶ μέλανες.

Κεφ. ιγ'. Ὅσα χολήν γεννᾷ.

Ξυλοκέρατα, καὶ κινάρια, καὶ τὸ μέλι ἐκχολοῦται εὐκόλως κατὰ τὰ θερμὰ σώματα, καὶ οἱ γλυκεῖς οἶνοι.

Κεφ. ιδ'. Ὅσα γλίχρους χυμούς γεννᾷ.

Οἱ σεμιδαλίται ἄρτοι καὶ αὐτὴ ἡ σεμιδαλις καὶ τὰ 5 τραγανά μέρη τῶν ζώων, ὄστια, ὠτία, καὶ τὰ μυτία καὶ περὶ τὰ χεῖλη, καὶ τὸ χοίρειον κρέας τὸ χλωρόν, καὶ τὸ τῶν ἀρνίων, τὸ σησάμιν καὶ οἱ βολβοὶ τὰ τετραάγουρα καὶ οἱ λιπαροὶ φοίνικες.

Κεφ. ιε'. Ὅσα ἄμους χυμούς γεννᾷ.

10

Οἱ χλωροὶ φοίνικες, ῥίζα τοῦ γογγυλίου, ὅταν πλεονάσῃ τις ἐν αὐτῇ, ἢ σὰρξ τῶν ὀστρακοδέρμων τῶν σκληροσάρκων, ἀποβαλοῦσα τὸν ζομὸν ἐκ τῆς πολλῆς ἐψήσεως, καὶ τὰ μαλάκια καλούμενα, ὅσον ὀκταπόδια, σηπία, καλαμάρια, μοσχίται, καὶ τὰ μεγάλα ὀψάρια, ὡς θύναι, σαν- 15 ροί, ξιφία. τῶν δὲ ζώων τὰ μέρη, κοιλία, ἔντερα, μήτρα, ὀξύγαλα, τυροὶ ἀπαλοί, λουπηνάρια, σταφυλαί, ὅταν κρατήσῃ τὴν κοιλίαν, τὰ δὲ αὐτὰ καὶ τοὺς ψυχροὺς τίπτει χυμούς.

Κεφ. ις'. Ὅσα ἄφουσα.

20

Κύμινον, λιβυστινοῦ ῥίζα καὶ τὸ σπέρμα, λινόχοκκα, ναβαδόσπερμα, φάβα φρυκτόν, βολβοὶ δις ἐψηθέντες ἐν ἐλαίῳ καὶ γάρῳ καὶ μετ' ὄξους ἐσθιόμενα, μέλι τὸ ἀπαφρισθέν, ὀξύμελι, ὥστε καὶ πνεύματα καταρρήγνυσιν, ἄρ- 25 τοὶ κρήθινοι.

Κεφ. ιζ'. Ὅσα φισώδη.

Ἐρεβίνθια, λουπηνάρια, φασούλια, αἶχος, κέγχρος, κνάμοι, οἱ χλωροὶ φοίνικες, γάλα, καὶ μάλιστα τὸ ψυχρόν, βολβοὶ οἱ ἁμότεροι, μέλι τὸ ἐψηθέν. τῶν οἴνων οἱ γλυκεῖς ἅμα καὶ αὐστηροί. σύκων δὲ καὶ μάλιστα τῶν ὀρίμων 30 καὶ ἰσχάδες. ὀλιγοχρόνιος ἢ ἐμπνευμάτωσις.

Κεφ. ιη'. Ὅσα παχύχυμα. Ὅσα ἐξώδη χυμὸν γεννῆ.

Οἱ λειψανάβατοι ἄρτοι, αἰμονστόπιται, λιρίν, τὰ πλα-
κούντια, οἱ λοβοὶ τῶν φανσουλίων, τὰ λουπηγάρια, φακὴ,
φάβα φρυκτόν, σισάμην, οἱ κτηνώδεις τῶν ἰχθύων, σηπίαι,
5 οὐτάποδες, ὀστράκδια, μίδια, κτένια, πίννες, κηρύκια, χηβά-
δες, σωλήνες, ἐγγέλια, κοχλίδια, ἐλάφεια κρέη, αἶγεια,
βόεια, λάγεια, χοίρεια, ἥπαρ, νεφροὶ, ὄρχεις, ἐγκέφαλος τουτ-
έστι μυελὸς ὁ τῆς κεφαλῆς, μυελὸς τῆς ῥάχης, μαστά-
ρια, γλῶσσαι, γάλα τὸ ἐπὶ πλέον ἐψηθὲν, τυροὶ πάντες,
10 ὀξύγαλα, ὡὰ ἐκζεστά, μᾶλλον δὲ τὰ ὀπτά σκληρὰ γενόμενα,
καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ τυγανιστά, κάστανα, βαλάνια, βολβοί,
γογγύλια, ὕδνα, κώνειον, σύκα τὰ ἀγούροτερα, κίτρου σάρξ,
ἀγγούρια καὶ τετράγγουρα, μήλα τὰ μὴ ὄριμα. τῶν οἴ-
νων οἱ γλυκεῖς καὶ μᾶλλον τὸ ἐψημα καὶ τὸ μουστάριον.

15 Κεφ. ιθ'. Ὅσα πολύτροφα.

Χοίρεια κρέη, βοῶν ὁ ἐγκέφαλος, ὄρχεις, καρδία, τῆς
ῥάχης ὁ μυελὸς, καὶ πᾶς μυελός. τὰ πτερόγυια τῶν χητῶν
καὶ μᾶλλον τῶν ὀρνίθων καὶ παντοίων τῶν πετεινῶν αἰ-
κοιλία. τῶν ὀστρακοδέρμων τὸ σκληρόσαρκα, οἷον κηρύκια,
20 κογγύλια, ἀστακοί, πάγουροι, καρίδαι, καραβίδες, οὐτάπο-
δες, σηπίαι, καλαμάρια καὶ τὰ τοιαῦτα, νάρκη, τρυγῶν,
βάτοι καὶ λειοβάτοι, καὶ ῥίμαι, καὶ τρίγλαι, ὁ σεμιδαλίτης
ἄρτος, εἶτα ὁ καθαρὸς ἀλευρίτης, σιτάρην ἐψητόν, σεμί-
δαλις, κύαμοι, ἐρέβινθοι, φάσουλοι, αὔχος, τήλη, λωβοί,
25 λουπηγάρια, κάστανα, φακὴ, οἱ γλυκεῖς φοίνικες, σταφίδες
γλυκεῖαι καὶ λιπαραί, βαλάγιον, γογγύλιον, βολβοὶ δις ἐψη-
θέντες, μέλι τὸ ἀπαφρισθὲν, καὶ εὐκρατόμελι τὸ καλῶς
ἐψηθὲν, οἱ παχεῖς τῶν οἴνων καὶ ρούσιοι, πλέον δὲ οἱ
μέλανες καὶ γλυκεῖς καὶ παχεῖς καὶ στυφοντες.

30 Κεφ. κ'. Ὅσα ὀλιγότροφα.

Τὰ ἄκρα τῶν ζώων, μήτρα, κοιλία, ἔντερα, οὐρά,
ὠτία, ἀξούγγιν, καθόλου πᾶν τὸ γένος τῶν ὀρνίθων ὀλι-
γοτροφέστερά ἐστι τῶν τετραπόδων καὶ τῶν γεγηρακότων
ζώων τῶν ἔτι ἀξανομένων. τῶν ἰχθύων ἡ τροφή αἵματός
35 ἐστι λεπτοτέρου γεννητικῆ, τῶν ὀστρακοδέρμων τὰ μαλα-

κόσασκα, οἶον τὰ ὄστρεα, ἄρτοι κριθῖνοι, ἄρτοι πιτυρίται
καὶ ἑυπαροί, ἀλλὰ καὶ οἱ πλυτοί, ἄμυλον, βρωμος, κέγχρος
καὶ μάλλον ἐλίμην, ὄριζιν, φάβα χλωρόν, σνκάμινα,
ἀμύγδαλα, πιστάκια, δαμάσκηνα, ῥοδάκινα, μαξιζάνια,
βερίκοκκα, ἐλαῖαι μαῦραι, λεπτυκάρινα καὶ μάλιστα τὰ με- 5
γάλα, κάρνα, ζίνζιφα, κράνια, προῦμμα, κάπαρι, σεῦτλον,
λάπαθον, ὄξυλάπαθον χοιροβότανον τὸ καὶ τραῦλον λε-
ρόμενον, ῥάφανον, γογγύλιον, σινάπι, κάρδαμον καὶ οἱ
ἀσπάραγοι πάντες, δαυκίν· κρόμμινα δὲ καὶ σκόροδα καὶ
πράσα καὶ ἀμπελόπρασα ὡμὰ μὲν οὐδὲ ὅλως τροφήν δι- 10
δουσι τῷ σώματι, ἐψηθέντα δὲ δις ἢ τρίς, ὀλιγίστην ῥοῖ-
δια, ἄπια κολόκυνθος, σταφίδες αἱ στύφουσαι καὶ μὴ λιπα-
ραί· τὰ σῦκα ἔχει τι πολυτροφώτερον, χαύνην δὲ ποιεῖ τὴν
σάρκα, ὁμοίως ταῖς σταφυλαῖς· ἐλαττον δὲ αἱ σταφυλαὶ
τῶν σῦκων τρέφουσιν. 15

Κεφ. κβ. Ὅσα περιτωματικά.

Φάσσαι, χῆναι πλὴν τῶν πτερυγίων σπλάγγνα πάντα,
ἢ ἥπαρ, σπλήν, νεφρός, ἔντερα, μήτρα, τῆς ῥάχης ὁ μυε-
λός, τὰ ἐν ταῖς λίμναις καὶ τοῖς ἔλεσι βοσκόμενα ὄρνεα,
ἐρέβινθοι, καὶ κύαμοι χλωροί, τὰ λακτέντα, τῶν προβά- 20
των ἢ σὰρξ καὶ πάντων τῶν νέων ζώων καὶ τῶν ἀργῶς
βιούντων, καὶ τῶν ἰχθύων οἱ ποτάμιοι καὶ λιμναῖοι καὶ
οἱ ἐν πόλει διαιτώμενοι, καὶ πάντα τὰ κητώδη τῶν ἐν
θαλάσῃ ζώων.

Κεφ. κβ. Ὅσα περιττά. 25

Τράχηλοι τῶν ζώων, οὐραί, πτερύγια, ἢ τῶν ἀγρίων
ζώων σὰρξ καὶ τῶν ἐν ξηροῖς τόποις διαιτωμένων.

Κεφ. κγ. Ὅσα λεπτόναι.

Σκόροδα, κρόμμινα, κάρδαμα, πράσα, σινάπι, πέπερι,
ὄριζανον, ἠθύσμον, ὕσσωπον, βλυσκούνιν, θύμος, θρούμ- 30
βαι χλωραὶ προσφερόμεναι, εὐζωμα, σέλινα, πετροσέλινα,
ῥεφάνια, κράμβη, σεῦτλα, σκώλιμον, μάλαθρον, πήγανον,
ἀνηθον, κύμινον, κάππαρι, ἄνισον, δαυκίου σπέρμα, κρι-
θαί, οἱ πετραῖοι τῶν ἰχθύων καὶ τῶν ὀρείων ὀρνέων τῶν

μικρῶν, καὶ τὰ ἐν τοῖς ὄρεισι διαιωόμενά τετράποδα, ὄψα-
ροι, καὶ κίχλαι, καὶ κόσσυφοι, καὶ πέρδικες καὶ οἱ τρογλι-
ται, καὶ τὰ ἐν ἀμπέλοις εὐρισκόμενα πτηνὰ καὶ αἱ περι-
στεραὶ αἱ διαιωόμεναι εἰς τοὺς πύργους. ἐκ δὲ τῶν σελα-
5 χίων ἢ τάρκη καὶ ἡ τρυγῶν τῆς αὐτῆς ἐστὶ δυνάμεως. τὰ
βοόγλωσσα καὶ τὰ ψισία, τὰ δὲ μεγάλα τῶν ζώων καὶ τὰ
ὄρενα, σφάξαντα μετὰ μίαν ἡμέραν ἐσθίειν, καὶ τὰ πεσπία
ὅσα εἰσὶ μαλακά, καὶ τῶν ὀπώρων τὰς ὑγρότερας καὶ εὐ-
κοιλίους, ἰσχάδες μετὰ καρῶν καὶ πιστακίων καὶ τῶν
10 ἀμυγδάλων αἱ ὑπόπικροι, μέσα δὲ πῶς εἰσὶν αἱ ἐλαιαί·
τῶν οἴνων οἱ λευκοὶ καὶ λεπτοί, καὶ τὸ τυρόγαλα. χρησιμω-
τέρον δὲ ἐστὶν εἰς λεπτόνουσαν διαίταν τὸ ὄξύμελι μάλιστα.

Κεφ. κδ. Ὅσα θερμαίνει.

Σιτάριον ἐκζεστόν, καὶ οἱ ὑπ' αὐτῶν ἄρτοι, τῆλις, οἱ
15 γλυκεῖς φοίνικες, μῆλα τὰ γλυκέα, οισάμην, κανάβευς
σπίσμα, αἱ γλυκεῖαι τῶν σταφυλῶν, σέλινον, εὐζωμον,
ράφανον, γογγύλιον, σίνγηρι, κάρδαμον, δαῦκιον, σκόροδα,
κρόμμυον, πέρσπον, ἀμπελόπρασον, τυρός παλαιός, οἶνος
γλυκύς, θερμότερος δὲ ὁ ξανθὸς οἶνος καὶ παλαιός.

Κεφ. κε. Ὅσα ψύχει.

Κριθαὶ κατὰ πάντας τοὺς τρόπους τῆς ἐψήσεως,
κίχρος, ὕδνα, κολόκυνθος ἐκζεστή, πέπωνες, μηλοπέπωνες,
ἀγγούρια, τετράγγουρα, κοκκίμηλα, συγκόμορα, καὶ ὄξυναι
σταφυλαί, καὶ αἱ στύφουσαι τῶν σταφίδων, τὰ στύφοντα
25 μῆλα, ροῖδια ὄξυνα, μαροῖλιον, ἰντύβια, χοιροβότανον, μυρ-
σινόκοκκα, ὕδωρ, ὑδατώδης οἶνος, οἶνος ὁ λευκὸς καὶ αὐ-
στηρὸς καὶ παχὺς καὶ νέος αἰσθητῶς ψύχει καὶ τὸ ὄξος.
μέσα δὲ τῶν θερμαινόντων καὶ ψυχόντων εἰσὶν ἄρτοι
πλυτοί, ἄμυλον, αἱ οἰνώδεις τῶν σταφυλῶν.

Κεφ. κς. Ὅσα ξηραίνει.

Φακή, καὶ κράμβη, διὰ τοῦτο καὶ τὴν ὄψιν ἀμβλύ-
νουσιν, πλὴν εἰ τύχει ὑγρότερον ὁ σύμμιξ ὀφθαλμός,
ἀλγότερον δὲ τῆς κράμβης ὁ καυλὸς αὐτὴν ξηραίνει. τῶν
δὲ ἄλλων λαχάνων ξηρότερος ὁ καυλὸς ἐστὶν, ῥαφάνια, γογ-

γάλια, σίνγηπι, λιγόκοκκον, ὄροβοι δις ἐψηθέντες καὶ ἀπο-
 γλυκανθέντες πολλάκις δι' ὕδατος ἕδεσμα ξηραντικὸν γί-
 νεται, καλλίω δὲ εἰσιν οἱ λευκοὶ καὶ ὅσα ὀπτᾶται καὶ τη-
 γανίζεται. Ξηροτέρην δίδωσι τροφήν καὶ ὅσα ἀρτύεται διὰ
 οἴνου καὶ γάρου, ξηρότερα τῶν οὐκ ἐχόντων εἰσὶ καὶ ὅσα
 διὰ σπερμάτων σκευάζεται ἤγουν ἐν οἷς εἰσέρχεται πεν-
 τάρτυμα, καρναβάδιον, βλισκούνην, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

Κεφ. κζ. Ὅσα ὑγράναι.

Κριθάριον ἐψημένον, κολόκυνθα, πέπωνες, μηλοπέπω-
 νες, ἀγγούρια, καὶ τετράγγουρα, καρδία γλωρά, δαμά-
 σκηνα, συγκόμορα, συκάμινα, μαρούλλια, ἰντύβια, χοιροβό-
 τανον, μαλάχη, βλήτα, χρυσολάχανον ὑγραίνει δὲ καὶ τὸ
 τοῦ μαρουλλίου καὶ τὸ τῆς κωδίας βλύτα σπέρμα, φάβα,
 καὶ ἐρέβινθα γλωρά, ὕδωρ.

Κεφ. κη. Ὅσα εὐφθάρτα.

Ῥοδάκινα, μαξιζάνια, βερικόκκα καὶ πᾶσαι εἰ ὀπῶραι,
 ὅταν μὴ ταχέως διαχωρηθῶσιν, διόπερ προεσθίειν αὐτὰ
 χεῖρ τῶν ἄλλων, οὕτως γὰρ αὐτὰ τε ταχέως ὑπέροχεται καὶ
 τοῖς ἄλλοις ὀδηγεῖ. ὕστερον δὲ βρωθέντα αὐτὰ τε διαφθεί-
 ρεται, συνδιαφθείρει δὲ καὶ τὰ ἄλλα διαφθείρει.

Κεφ. κθ. Ὅσα δύσφθάρτα.

Κογχύλια, κηρύκια, ἀστακοί, καρναβίδες, πάγουροι, κα-
 ρίδες, πίνναι, ταῦτα τοῖς διαφθείρουσι τὴν τροφήν ὑπὸ
 κατοχυρίας γινόμενα. ἐψῶντες δις καὶ τρίς ἐν ὕδατι καλ-
 λίστω, μετατιθέντες καθαρὸν, ὅταν ἤδη τὸ πρότερον ἀλ-
 μυρὸν φαίνεται.

Κεφ. λ. Ὅσα βραδίπορα.

Πάντα ὅσα δι' ἰερῶν καὶ σεμιδάλεως σκευάζεται βρα-
 δύπορα, φάβα φρασόμενον, οἱ καθαρὸι τῶν ἄρτων, φακὴ
 τοῦ λεπτοῦς ἀφηρημένη, ἐγκέφαλος, τῆς ῥάχεως ὁ μυελός,
 ἦπαρ, συγκότιν, καρδία, ὀπτὰ φά, ἐκζεστὰ καὶ ἔτι μᾶλλον
 τηγανιστά, λουπινάρια, φασούλια, σισάμην, βαλάνια, μήλα,

καὶ ἀπίδια τὰ ἀγουρότερα, ξυλοκέρατα, οἶνος γλυκὺς, καὶ μᾶλλον ὁ στρυφνός καὶ τὸ ὕδωρ.

Κεφ. λα'. Ὅσα κεφαλὴν βλάπτει.

Συκᾶμινα, βᾶτζινα, κεδρόκοκκα, κανναβάκοκκα, φοινίκια, εὐζώμα, τήλις, λιγόνκοκκον, ὁ ξανθὸς καὶ αὐστηρὸς οἶνος· καὶ οἱ εὐώδεις δὲ ἅπαντες οἶνοι τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν νεύρων ἄπτονται, ὁ δὲ ὑδατώδης οὔτε κεφαλὴν οὔτε νεῦρον ἀδικεῖ, γάλα, δαμάσκηνα, κρόκος, κάρνα, ὁ νέος οἶνος, κάστανα, πράσα, κρόμμινα, σκόροδα, ταρχὸς
10 φουκάς.

Κεφ. λβ'. Περὶ πίστου.

Πίστος, ἢ κέγγρος ὀλιγότροφος καὶ ψυχρόν, ὑγρανομένην δὲ γαστέραν ξηραίνει. ἔχει δὲ τι καὶ δύσπεπτον.

Κεφ. λγ'. Περὶ δρύζης.

15 Ὅριζιν ἐπέχει δὲ τὴν γαστέρα, δυσπεπτότερον δὲ ἔστιν τοῦ χόνδρου.

Κεφ. λδ'. Περὶ χόνδρου.

Ὁ λέγουσιν οἱ ἄγροικοὶ κουρκούτιν καὶ ἀτροφώτερον χόνδρος, τὸ κουρκούτην τροφιμὸν ἔστιν, φλέγμα δὲ
20 γεννᾶ, εἰς κόρον αὐτὸ φάγη τις, ἢ καὶ ἀπεπτήση.

Κεφ. λε'. Περὶ φακῆς.

Στύφει τὸ λέπος αὐτῆς. ἢ δὲ σάξ αὐτῆς μελαγχολικὸν γεννᾶ χυμὸν, βλάπτει δὲ καὶ τὸ φῶς εἰς τοὺς ξηροτέρους ἔχοντας ὀφθαλμούς.

25

Κεφ. λς'. Περὶ κνάμου.

Κνάμος τὸ λεγόμενον φάβα αἵματος λεπτοτέρου γεννητικόν. φυσῶδες δὲ ἔστιν ἔδεσμα, χλωροὶ δὲ ἐσθιόμενοι ὑγραίνουσι τὰ σώματα.

Κεφ. λς'. Περὶ ἐρέβινθων.

30

Οἱ ἐρέβινθοι φυσῶδεις εἰσὶ καὶ αὐτοὶ καὶ τροφίμοι,

ὡσπερ οἱ κύαμοι, ἐπεγείρουσι δὲ καὶ τὰς εἰς τὰς μίξεις κινήσεις, καὶ σπέρματός εἰσι γεννητικοί. θρύπτει δὲ τὸ ἀπόξεμα αὐτῶν τοὺς ἐν τοῖς νεφροῖς λίθους καὶ μάλιστα οἱ μαῦροι καὶ μικροί. εἰάν δὲ φρυγῶσιν οἱ ἐρέβινθοι, ὡσπερ καὶ οἱ κύαμοι, καὶ τὴν κοιλίαν ἐπέχουσι καὶ τροφιμότεροι γίνονται. γλωροὶ δὲ καὶ αὐτοὶ ἐσθιόμενοι, ὑγρασίαν τοῖς σώμασι παρέχουσι.

Κεφ. λη'. Περὶ λουπιναρίων.

Δύσπεπτόν ἐστι καὶ παχὺν γεννᾷ χυμόν, μέσον δὲ ἐστὶν λουπιναρίου εὐκοιλίου καὶ δυσκοιλίου. 10

Κεφ. λθ'. Περὶ τήλεως.

Ἀποβραγεῖσα καὶ ἀπογλυκανθεῖσα καὶ φντροθεῖσα ἢ τήλις ὑπάγει γαστέρα, διὰ γάρου προεσθιομένος ὁ καρπὸς δηλονότι ἢ δι' ὄξους, καὶ γάρου ἢ δι' οἴνου καὶ γάρου καὶ ἐλαίου· κεφαλαλγῆς δὲ ἐστὶν ἢ διὰ γάρου μόνου ἐσθιο-15 μένη· εἰάν δὲ μετὰ οἴνου καὶ γάρου καὶ ἐλαίου λάβῃ τις αὐτήν, οὐ γίνεται κεφαλαλγῆς. ὁ χυλὸς δὲ αὐτῆς ἐψηθεὶς καὶ μετὰ μέλιτος λαμβανόμενος ὑπάγει τοὺς ἐν-τέροις μοχθηροὺς χυμούς. ἐστὶ δὲ καὶ εὐκοίλιος.

Κεφ. μ'. Περὶ φασουλίου. 20

Καὶ αἴχους καὶ ταῦτά τινες ἀποβρέχουσι μέχρι τοῦ φνῆσαι ῥίζαν καὶ ἐσθίουσιν πρὸ τῆς ἄλλης τροφῆς, ὑπαγωγῆς ἔνεκα γαστρός, καὶ ἐναποβάπτοντες γάρους. τροφιμον γεννῶσι δὲ χυμόν ὅταν καλῶς πεφθῶσι. καὶ πλέον τῆς τήλεως· εἰσὶ δὲ ταῦτα μέσα πως τῶν εὐχύμων καὶ 25 κακοχύμων, εὐπέπτων τε καὶ δυσπέπτων, βραδυπόρων τε καὶ ταχυπόρων, ἀφύσων τε καὶ φυσιωδῶν, ὀλιγοτρόφων τε καὶ πολυτρόφων.

Κεφ. μα'. Περὶ λαθύρων.

Οὗτοι τροφιμότεροι τῶν φασουλίων καὶ αἴχους. τὰ 30 δὲ ἄλλα ὅμοιοι· χορτάζει γὰρ τοὺς ἐσθιόντας ταχέως.

Κεφ. μβ'. Περὶ σήσαμον.

Σήσαμον παχέως τοὺς ἐσθιόντας χορτάζει· ἔστι δὲ βραδύπορον, δύσπεπτον καὶ κακοστόμαχον καὶ παχύγυμον καὶ δυσῶδες.

5

Κεφ. μγ'. Περὶ καναβοκόκκου.

Δύσπεπτον καὶ κακοστόμαχόν ἔστι, καὶ κεφαλαλγῆς τε καὶ κακόγυμον. Θερμαίνει δὲ ἱκανῶς.

Κεφ. μδ'. Περὶ κολοκύνθης.

Ἵγρὰν δίδωσι καὶ ψυχρὰν τροφήν τῷ σώματι καὶ ὀλίγην καὶ εὐκόιλιον. εἰάν δὲ ψυχρῇ ὥσπερ κόπτουσι καὶ ξηραίνουσι αὐτήν καὶ ξηρὰν ἐσθίουσιν ἐν χειμῶνι ὤμων γυμῶν ἔστι γεννητικὴ.

Κεφ. με'. Περὶ πιπύων.

Ψυχροὶ εἰσι καὶ ὑγροὶ· ἔχουσι δὲ τι καὶ καθαρτικόν· διὸ καὶ κινουῦσιν οὖρα καὶ ὑγραίνουσι τὴν κοιλίαν, πλεόν τῆς κολοκύνθης, καὶ τῶν μηλοπέπωνων, πλεόν δὲ τῆς σερκόσ ἀντῶν οὖρουσι, κινεῖ τὸ σπέρμα. κακογυμίαν δὲ ποιουῦσι ἐν τῷ σώματι, καὶ μάλιστα ὅταν μὴ πεφθῶσι καλῶς. τηρικαῦτα δὲ καὶ χολερικοὺς ἀποτελοῦσι, καὶ πρὶν ἀπεπτηθῶσι, πρὸς ἔμετον ἐπιτήδειοί εἰσι, καὶ μάλιστα, εἰ πλεόν βρωθῶσι.

Κεφ. μς'. Περὶ μηλοπέπωνων.

Οἱ μηλοπέπωνες οὐ τοσοῦτόν εἰσιν ὑγροὶ ἢ κακόγυμοι ὅσον οἱ πέπωνες, οὐκ εἰσι δὲ οὕτως οὖρητικοί, οὐδὲ εὐκόιλιοι, οὐδὲ εἰς ἔμετον ὁμοίως ἐκείνοις ἐξορμῶσιν· ἀπολείπόμενοι δὲ τῶν εὐστομάχων ὁπωρῶν τῶν ἄλλων οὐκ ἔχουσι τῶν πεπόνων τὸ κακοστόμαχον.

Κεφ. μς'. Περὶ ἀγγούρων καὶ τετραγούρων.

Ἐχουσιν οὖρητικόν τι καὶ αὐτοί, περισσῶς δὲ ἐσθιόμενοι ἐν τῷ χρόνῳ παχὺν γυμὸν γεννῶσι, μὴ δυνάμενον εἰς αἷμα μεταβληθῆναι.

Κεφ. μγ'. Περὶ σύκων.

Κακόχυμα μὲν εἰσιν, ὡς αἱ λοιπαὶ ὀπωραὶ, πλὴν ὀλιγώτερον ἐκείνων, ἔχουσι δὲ καὶ ἀγαθὰ ταῦτα. εὐκοίλια γὰρ εἰσι καὶ ὑπνικὰ ἤγουν καθαρτικόν τι ἔχουσι, τροφήν δὲ πλείονα τῶν ἄλλων ὀπωρῶν δίδωσι τῷ σώματι. τὴν δὲ σάρκα τῶν ἐσθιόντων, οὐκ ἐσφιγμένην καὶ ἰσχυρὰν ἐργάζεται, ἀλλ' ὑπόσομφρον, τουτέστιν ὑπόζογγον. ποιεῖ δὲ ἐμπνευμάτωσιν, ἀλλ' ὁμως ὀλιγοχρόνιον, ἐσθίειν δὲ δεῖ τὰ πάνυ ὄριμα.

Κεφ. μδ'. Περὶ ἰσχυάδων.

Τὰ ἰσχυάδια κακόχυμά εἰσιν, ὅθεν καὶ φθειρῶν πλήθος γεννῶσι. δύναμιν δὲ ἔχουσι λεπτυντικὴν τε καὶ τμητικὴν, δι' ἣν εἰσι καὶ εὐκοίλια καὶ καθαρτικὰ τῶν νεφρῶν ἥπατι δὲ καὶ σπληνὶ φλεγμαίνουσι βλαβερά καθάπερ καὶ τὰ σύκα καθὼς πάντα τὰ γλυκία· ἐμπεφραγμένοις δὲ καὶ σκληρομένοις ἤγουν σκληροῖς τοῖς σπλάγγνοις μετὰ ὑσώπου ἢ βλισκουρίου ἐσθιόμενα μεγάλως ὠφελοῦσι. ὅσοι δὲ αὐτὰ ἐσθίουσιν μετὰ ἄλλων βρωμάτων, μεγάλως βλάπτονται, ἀλλὰ καὶ τρέφουσιν ἱκανῶς, καθὼς τὸ παλαιὸν τοῖς ἀθληταῖς ἐδίδοντο.

Κεφ. ε'. Περὶ σύκου καὶ σταφυλῆς.

Κεφαλαὶ εἰσιν αὐταὶ τῶν ὀπωρῶν. εἰσὶ δὲ καὶ πασῶν τροφιμώτερα καὶ μάλιστα τὰ σύκα καὶ ὀλίγον εἰσὶ κακόχυμα, ὅταν εἰσὶν ἀκριβῶς ὄριμα. ὀλιγώτερον δὲ τῶν σύκων αἱ σταφυλαὶ τρέφουσιν. ἀγαθὸν δὲ αὐταῖς ὑπάρχει τὸ ταχέως διαχωρεῖσθαι. διὸ κἂν ἐπισχεθῶσιν ποτε, βλάπτουσιν ἱκανῶς, οὐκ ἐγόντων τοῦτο τῶν σύκων· ἐκεῖνα γὰρ κἂν μὴ διαχωρισθῆ, ἀβλαβῆ τροφήν δίδωσι τῷ σώματι. αἱ δὲ σταφυλαὶ μὴ τὴν κοιλίαν κινεῖσαι οὐδὲ χονεύονται καλῶς καὶ ἄμὸν χυμὸν γεννῶσι μὴ δυνάμενον εὐκόλως εἰς αἷμα μεταβληθῆναι. ἐσθίειν δὲ αὐτὰς χρὴ χωρὶς τῶν γιγάρτων καὶ τῶν σταφυλῶν. ἀπεπτα γὰρ ὑπάρχουσι ταῦτα. τὰ δὲ γίγαρτα καὶ στύφει, καὶ ἀχόνευτα μένει· αἱ μὲν οὖν γλυκία τῶν σταφυλῶν, θερμότερον ἔχουσι τὸν χυλόν, αἱ δὲ αὐστηραὶ ψυχρότερον.

II.

18

Κεφ. γα'. Περὶ ἀσταφίδων.

Αἱ μὲν οὖν αὐστηραὶ τῶν ἀσταφίδων ψυχρότεραι, ῥωγνύουσαι δὲ τὸν στόμαχον καὶ τὴν κοιλίαν ξηραίνουσιν. αἱ δὲ γλυκτεῖαι θερμότεραι. καὶ μέσαι πῶς εἰσὶν εὐστόμαχοι καὶ δυσκοίλιοι. ἔχουσι δὲ τι καὶ ῥυπτικόν, καὶ τὰς μικρὰς τοῦ στομάχου θεραπεύουσαι δὴξεισ. τροφή δὲ ἐκ τῶν ἀσταφίδων ἀναδίδεται, οἷα καὶ ἀπὸ τῶν σταφυλῶν.

Κεφ. γβ'. Περὶ μήλων.

Ὅσα μὲν στύφη τῶν μήλων, ψυχρὸν ἔχει καὶ γεώδη 10 χυμὸν, τουτέστι παχύν. ὅσα δὲ ὄξυνα, ψυχρὸν καὶ λεπτομερῆ. μείσης δὲ ὑπάρχει κράσεως, τὰ γλυκτεῖα πρὸς τὸ θερμότερον ἀποκρίνονται. τὰ δὲ ἄπια ψυχρὰ καὶ ὑδαταδῆ καὶ διὰ τοῦτο τὰ μὲν στυφία ἐπέχει τὴν γαστέρα. τὰ δὲ ὄξυνα χυμὸν εὐρόντα καὶ τοῦτον τέμνοντα ὑπάγει τὴν 15 κοιλίαν. καθαρὰ δὲ εὐρόντα ἐπέχει. τὰ δὲ ἄπια, τουτέστιν τὰ μήτε γλυκτεῖα μήτε ὄξυνα, μήτε στυφία χεῖριστα πάντων.

Κεφ. γγ'. Περὶ κυδωνίων καὶ στρουθομήλων.

Τὰ κυδωνία στύψιν ἔχει πολλὴν καὶ εἴ τις ἐψήσας 20 αὐτῶν τὸν χυλὸν μετὰ μέλιτος ἀποτίθησιν, φυλάττονται. τῶν δὲ ἄλλων μήλων ὁ χυλὸς ὄξυζει. τῶν δὲ στρουθομήλων καὶ αὐτὸς ὁμοίως τοῖς κυδωνίοις σώζεται.

Κεφ. γδ'. Περὶ ἁπίων καὶ ροιδίων.

Ἀμφότερα στύφουσι, ὀλιγοτροφώτερα δὲ τὰ ροΐδια.

Κεφ. γε'. Περὶ μεσιλων καὶ σουρούβων.

Ἀμφότερα στύφουσι καὶ τὴν γαστέρα ῥεοῦσαν ἰσιώσιν. εἰδὶ δὲ τὰ σουρούβα στυπτικώτερα καὶ ἡδονὴν ἔχοντα πλείονα.

Κεφ. γς'. Περὶ φοινίκων.

30 Τῶν φοινίκων οἱ μὲν γλυκτεῖς εἰσιν, οἱ δὲ στύφοντες. εὐστόμαχοι καὶ γαστρὸς ἐρεπτικοί. ἅπαντες δὲ οἱ φοινίκεις

δύσπεπτοί τε εἰσι καὶ τὴν κοιλίαν κρατοῦντες, πλείονες βρωθέντες.

Κεφ. νζ. Περὶ ἐλαίων.

Ὀλιγότροφοί εἰσι καὶ μάλιστα αἱ μαῦραι. αἱ δὲ ἄσπραι αἵτινες γίνονται κολυμβάδαι, διὰ τὴν στύψιν εὐστόμαχοί εἰσιν, ἐπεγείρουσαι καὶ τὴν ὄρεξιν. ἐπιτηδειόταται δὲ εἰσιν αἱ δι' ὄξους συντιθέμεναι.

Κεφ. νη. Περὶ κάρων.

Ὀλιγότροφά εἰσι τὰ τε κάρνα καὶ τὰ λεπτοκάρνα. τὰ δὲ χλωρὰ ὑδατώδη δύναμιν ἔχει, εἰσπεπτότερον δὲ ἐστὶ καὶ 10 εὐστόμαχώτερον τὸ κάρνον τοῦ λεπτοκαρνού καὶ μάλιστα μετὰ ἰσχυρῶν ἐσθιόμενα. τὸ δὲ ξηρὸν κάρνον βροχόμενον καὶ ἐκλεπιζόμενον ἴσον δύναται τοῦ χλωροῦ.

Κεφ. νθ. Περὶ ἀμυγδάλων.

Ὀλιγότροφα [δὲ] ἐστὶ. ἐπικρατεῖ δὲ ἐν αὐτοῖς ἡ λεπτυν- 15 τική τε καὶ ῥυπτική δύναμις. τὰ δὲ πικρὰ πολλὴν ἔχει τὴν τμητικὴν τῶν παχίων καὶ γλίσχρων χυμῶν δύναμιν.

Κεφ. ξ. Περὶ ζωζιφων.

Ὀλιγότροφα καὶ ταῦτα ἥπατι δὲ ὠφέλιμα.

Κεφ. ξα. Περὶ πιστακίων.

20

Ὀλιγότροφα καὶ ταῦτα, ἥπατι δὲ ὠφέλιμα, ὀλιγότροφα καὶ δύσπεπτα ἐστὶ καὶ κακοστόμαχα.

Κεφ. ξβ. Περὶ ἐυλοκιδάτων.

Κακόχυμά ἐστὶ καὶ χολώδη καὶ δύσπεπτα καὶ κρα- 25 τυντικά τῆς κοιλίας.

Κεφ. ξγ. Περὶ καπάρως.

Ἀπορρίπτει τὸ ἐν τῇ γαστρὶ φλέγμα καὶ ἐμφράττει τὰ σπλάγχνα πρὸ τῶν ἄλλων σιτίων, δι' ὄξυμέλιτος ἢ ἐξ ἐλαίου.

Κεφ. 48. Περὶ κίτρου.

Τὸ μὲν ὀξῶδες αὐτοῦ ἄχρηστον, ἡ δὲ σὰρξ αὐτοῦ δύσπεπτος. ἀλφούς συνεργεῖ εἰς πέψιν καὶ εἰς ῥύσιν στομάχου, ὡσπερ φάρμακον ὀλίγον ληφθέν.

Κεφ. 49. Περὶ ἀγριολαχάνων.

Τὰ ἀγριολάχανα ἐσχάτως εἰσὶ κακόχυμα.

Κεφ. 50. Περὶ μαρούλλων.

Πάντων τῶν λαχάνων ὀλίγιστον καὶ κακόχυμον αἶμα γεννώντων, τὸ μαρούλλιον ἥττον ἐστὶ κακόχυμον, καὶ ὀλιγότροφον.

Κεφ. 51. Περὶ ἰντίβων.

Δεύτερόν ἐστι μετὰ τὸ μαρούλλιον· γλίσχρον γὰρ καὶ διὰ τοῦτο εὐκόλιον μετ' ἐλαίου καὶ γάρου ἐσθιόμενον καὶ μετρίως ἐστὶν εὐπεπτον.

Κεφ. 52. Περὶ σιύτλου.

Κακοστόμαχόν ἐστι πλείων βρωθέν, ὀυπτικόν δὲ ἐστὶν καὶ διὰ τοῦτο εὐκόλιον. χρήσιμον δὲ εἰς τὰς τοῦ ἥπατος καὶ σπληνὸς ἐμφράξεις, καὶ μάλιστα, ὅταν μετ' ὄξους ἢ σινάπεως ἐσθιῆται.

Κεφ. 53. Περὶ σιλίνου.

Οὐρητικόν ἐστὶ καὶ εὐστομαχώτερον τῶν ἄλλων λαχάνων· ἐστὶν ὅτε καὶ ἡδονὴν ἐμποιοῦντα ὡμὰ ἐσθιόμενα.

Κεφ. 54. Περὶ εὐζώμου.

Θερμαίνει σαφῶς τοῦτο τὸ λάχανον. γεννᾷ δὲ καὶ σπέρμα καὶ πρὸς συνουσίας ἐπεγείρει, κεφαλαλγικόν δὲ ἐστὶ.

Κεφ. 55. Περὶ ὑσπαράγων.

Πάντες εἰσὶν εὐστόμαχοι καὶ διουρητικοὶ καὶ βραχύτι τροφίμων ἔχοντες.

Κεφ. οβ'. Περὶ βολβῶν.

Οἱ βολβοὶ εὐστόμαχοι εἰσι καὶ μάλιστα δι' ὄξους ἄμα
ἐλαίῳ καὶ γάρῳ ἐσθιόμενοι.

Κεφ. ογ'. Περὶ δανκίου.

Διουρητικόν ἐστὶν πλὴν δύσπεπτον.

Κεφ. οδ'. Περὶ ὕδων.

Ἀποιά εἰσι καὶ ὕδατάδῃ κατὰ τὴν γεῦσιν. εἰσὶ δὲ πα-
ραπλήσια τοῖς ἀμανίταις. φλεγματοῦδης δὲ ἐστὶν ἢ ἐξ αὐ-
τῶν τροφή καὶ ψυχρά, καὶ εἰ πλεονάσει τις ἐν αὐτοῖς
κακόχυμος.

Κεφ. οε'. Περὶ ῥαφάνων.

Λεπτυντικῆς ἐστὶ μετὰ τοῦ θερμαίνειν δυνάμεως.
ἐπικρατεῖ δὲ ἢ ὀρμιεῖα ποιότης ἐν αὐτοῖς, ὁμοίως καὶ τὰ
πράσα καὶ τὰ σκόροδα καὶ τὰ ἀμπελόπρασα.

Περὶ τῆς ἐκ τῶν ζῴων τροφῆς.

Αἱ σάρκες τῶν ζῴων αἵματός εἰσιν ἀρίστου γεννητι-
κοῦ καὶ μάλιστα τῶν εὐχύμων, ὁποῖόν ἐστι τὸ ὕσιον· τὰ
δὲ νευρώδη φλεγματοῦδης εἰσὶν αἵματος γεννητικά. πάν-
των οὖν τῶν ἐδωδῶν κρεῖττόν ἐστι τὸ ὕσιον κρέας, τὰ δὲ
βόεια παχύτερον καὶ μελαγχολικώτερον καὶ παχύτερον αἵ-
ματος γεννητικά καὶ βλαβερά, μάλιστα τοῖς μελαγχολικοῖς.
Μόσχια δὲ καὶ ἐρίφειά τῶν βοείων καὶ αἰγείων ἀμείνω·
τὰ δὲ ἄρνια ὑγρότερον αἶμα καὶ φλεγματοῦδης γεν-
νώσι. Τῶν δὲ προβάτων ἢ σαρξ κακόχυμος καὶ περιττω-
ματικῆ, καὶ ἢ τῶν αἰγῶν ὡσαύτως μετὰ ὀρμιότητος· ἢ δὲ
τῶν τράγων χειρίστη πρὸς ἀχνμίαν καὶ πρὸς πέψιν. Ἐφε-
ξῆς δὲ ἢ τῶν κριῶν καὶ μετὰ ταῦτα ἢ τῶν ταύρων. Ἐν
πᾶσι δὲ τούτοις τὰ τῶν εὐνοουχισθέντων κρεῖττονα. Χεί-
ριστα δὲ τὰ παλαιὰ πρὸς πέψιν καὶ εὐχνμίαν καὶ θρέψιν.
Τοῦ δὲ λαγῶσ αἵματός ἐστι παχύτερον γεννητικῆ. Κρεῖτ-
τον δὲ εἰς ἀχνμίαν βοῶς καὶ προβάτου. Κακόχυμος δὲ ἢ
τῶν ἐλάφων καὶ σκληρὰ καὶ δύσπεπτος.

Περὶ τῶν ἐν τοῖς πετοῖς ζῴοις μορίων. Οἱ
πόδες τῶν χοίρων ἐπιτήθεισι, δεύτερον δὲ τὰ ῥέγγη, καὶ

τρίτον τὰ ὠτία. τὴν δὲ γλώσσαν χαύνην τε καὶ ὀλιγαίμον, οἱ δὲ ὄρχεις κακόχυμοι, χονδρώδη καὶ δύσπεπτα τὰ μυτία.

Περὶ γλώσσης. Χαύνη καὶ ἄνεμος καὶ ὀλιγότροφος καὶ ὀλιγαίμος.

Περὶ νεφρῶν καὶ ὄρχεων. Βρωμώδη καὶ δύσπεπτα, πλὴν τῶν ἀλεκτρονίων, ὄρχεις καὶ νεφροί, κακόχυμα καὶ ἄπεπτα. ἔχουσι δὲ καὶ δυσώδεις.

Περὶ μασταρίων. Τὰ δὲ μαστάρια εὐχυμὰ εἰσιν, εἰ καλῶς πεφθῶσιν, αἷμα γεννώσι καλόν· ἀπεφθηθέντα δὲ ὠμὸν καὶ φλεγματοῦδη χυμὸν.

Περὶ ἐγκεφάλων. Τοὺς δ' ἐγκεφάλους κακόχυμους φαμέν, ὡς βραδύπορον ἔδεσμα καὶ δύσπεπτον καὶ κακοστόμαχον καὶ ναυτίας ποιητικὸν καὶ περιττωματικόν. ὁ δ' ἐν τοῖς ὀστοῖς μυελὸς γλυκύτερος καὶ ἡδονικώτερος· ναυτιώδεις δὲ καὶ οὗτοι καὶ εἰς ἔμετον ὁρμῶντες. Εἰ δὲ καλῶς πεφθῶσι, τρόφιμοι καὶ αὐτοί.

Περὶ σπλάγγων. Τὸ ἥπαρ ἀπάντων τῶν ζῴων παχύχυμὸν τε καὶ δύσπεπτον καὶ βραδύπορον. Κάλλιον δὲ παρὰ πᾶσι τὸ τοῦ χοίρου, πλὴν δὲ κακόχυμον καὶ μελάγχολον. Ὁ δὲ σπλὴν μελαγχολικοῦ γεννητικός ἐστὶ αἵματος καὶ βλαπτικός. Εὐπεπτότερος δὲ ὁ πνεύμων ὡς χαύνος, πλὴν ὀλιγότροφος καὶ φλεγματικός. Ἡ δὲ καρδία σκληρὰ μὲν ἐστὶ καὶ δύσπεπτος· εἰ δὲ πεφθῆ, τρόφιμός ἐστι καὶ οὐ κακόχυμος γίνεται. Κοιλία δὲ καὶ μήτρα καὶ ἔντερα σκληρὰ καὶ δύσπεπτα καὶ φλέγματα γεννητικά· κἂν καλῶς πεφθῶσι, οὐκ ἀκριβὲς αἷμα ἀπογεννώσι, ἀλλὰ ψυχρότερον καὶ ὠμότερον ἐργάζεται, καὶ χρόνου δεόμενον πρὸς κατάστασιν τοῦ ἀρίστου αἵματος.

Περὶ τῆς τῶν ἡμέρων ζῴων καὶ τῶν ἀγρίων διαφορᾶς. Τὰ ἡμέρα τῶν ζῴων ὑγρότερα ἐστὶ τῶν ἀγρίων· τὰ δὲ ἄγρια ξηρότερα τῶν ἡμέρων, ὥστε τῶν μὲν ἀγρίων ἀπείριτος ἡ τροφή, τῶν δὲ ἡμέρων περιττωματική.

Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν πτηνῶν ζῴων τροφῆς. Τὸ γένος ἅπαν τῶν πτηνῶν ὀρνίθων ὀλιγοτροφέστερόν ἐστι τῶν τετραπόδων. εὐπεπτότερα δὲ ἐστὶ τὰ τῶν ὀρνί-

θων, καὶ μάλιστα περδικῶν, ταγηναρίων, περιστερῶς. Ξηρότερα δὲ τούτων κίχλαι, κόσσυφοι, καὶ στρουθία, τούτων δὲ πλεόν τρυγῶν καὶ φάσσα καὶ νῆσσα. Ὅμοιοι δὲ τῶν ὀρνίθων εἰσὶν οἱ φασιανοὶ εἰς πέψιν καὶ τροφήν, πλὴν ἡδύτερα τὰ τῶν φασιανῶν. Σκληρότερα δὲ καὶ δυσπεπτότερα πάντων τὰ τῶν ταύων. Χῆνες δὲ περιτοματικώτεραί τε καὶ δυσπεπτότεραι πάντων πτηνῶν ζώων, πλὴν τῶν περυγίων. Καλλίονα δὲ τὰ ἀυξανόμενα τῶν νεογνῶν καὶ γεγηρακῶτων.

Περὶ σπλάγχων πτηνῶν. Αἱ δὲ κοιλίαι τῶν χήνων τροφίμα καὶ ἡδύτεραι· ἐφεξῆς δὲ τῶν σιτευθέντων ὀρνίθων. Τὰ περύγια τῶν πτηνῶν ἐπιτήδεια πεφθῆναι καὶ θρέψαι καὶ οἱ παχεῖς τῶν ἀλεκτρούων ἀριστοί.

Περὶ ἰχθύων. Κέφαλος βλαβερός ἰκανῶς, ὡς περικτωματικός ἐκ πηλοῦ τρεφόμενος. κρεῖττον δὲ ὁ ἐν πέλαγος τρεφόμενος. ἔτι δὲ χείρονες οἱ ἐν ταῖς λίμναις· οἱ δὲ ἐν τοῖς ποταμοῖς γινόμενοι καλλίονες καὶ μάλιστα οἱ κατὰ τοὺς ὄξυρρέοντας· οἱ δὲ λιπαροὶ χείρους πεφθῆναι. εἰσὶ δὲ καὶ κακοστόμαχοι καὶ κακόχυμοι.

Περὶ λαυρακίων. Αἷματός ἐστι λεπτοτέρου γεννητικός, καθάπερ καὶ οἱ λοιποὶ ἰχθύες· οὐδὲν δὲ ἕτερον φαῦλον ἔχει.

Περὶ τριγλῆς. Ἡ τριγλή σκληροτέραν καὶ εὐθρυπτόν ἔχει τὴν σάρκα καὶ διὰ τοῦτο τρέφει μᾶλλον τῶν ἄλλων ἰχθύων, ὅταν πεφθῆ καλῶς· εἰσὶ γὰρ καὶ καλαὶ τριγλαὶ αἱ ἐν καθαροῦ διαιτώμεναί τε χωρὶς, ἔνθα οὐκ ἐστὶ βοτάνη.

Περὶ πετραίων ἰχθύων. Οἱ πετραῖοι δὲ τῶν ἰχθύων τροφήν ὑγιεινοτάτην καὶ εὐπεπτον παρέχουσι τοῖς μεταλαμβάνουσιν. Τούτων οὐ φαῦλον γὰρ ὡς ἕτερος καὶ λοιποὶ, ἀλλὰ σύμμετρον καὶ καλὸν αἷμα γεννῶντες.

Περὶ κωβίων. Ὁ δὲ κωβίος ἀριστότερός ἐστι· ἡδονικός γὰρ καὶ πρὸς πέψιν ἐπιτήδειος, ἀνάδοσιν τε καὶ εὐχυμίαν. Ὁ κατὰ τὰς ψαμμώδεις αἰγιαλοὺς ἢ τὰς πετρώδεις ἀκτᾶς. Βλαβερός δὲ ἐστὶν ὁ ἐν ταῖς λίμναις καὶ οὗτος ἐν τοῖς στομίοις τῶν ποταμῶν ἢ λιμνοθαλάσσης,

καὶ μάλιστα ἐὰν ἐκείσε βάλλονται κάραβοι. Ὅμοιως καὶ πάντες οἱ ἰχθύες φαῦλοι οἱ ἐν τοιούτοις διαιτώμενοι ὕδασι.

Περὶ σκληροσάρκων ἰχθύων. Οἱ δὲ σκληρόσαρκοι τῶν ἰχθύων δύσπεπτοι, οὐ μόνον ἐν τῇ γαστρὶ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς φλέβας καὶ καθ' ἕκαστον μῦρον δηλονότι. Παχυνώτεροι δὲ μαλακοσάρκων εἰσὶ δράκαινα, κοκκύγια, σκορπίος, ὄρφοι καὶ τρίγλαι μεγάλοι.

Περὶ τῶν ὀστρακοδέρμων. Κοινόν ἐστὶ τούτοις ἀλυκὸν χυμὸν ἔχειν ἐν τῇ σαρκί, ὑπακτικὸν τῆς γαστρὸς· ἔχουσι δὲ τὰ μὲν πλεόν, τὰ δὲ ἔλαττον. Καὶ γὰρ ὀστρῦδια μαλακωτέραν ἔχει τὴν σάρκα τῶν ἄλλων, ἐπεὶδὴ λοιπὸν τὰ μὲν σκληρόσαρκα καὶ δύσπεπτότερα πάντα. Καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον αἰρετέον αὐτὰ πρὸς τοὺς διαφθείροντας τὴν τροφήν ὑπὸ κακοχύμου ἐν τῇ γαστρὶ ἢ ἐν αὐτῇ τικτομένου ἢ ἐξ ἥπατος καταθρόνοντος. Γεννᾶται δὲ ἐξ αὐτῶν ὁ καλούμενος ὠμὸς χυμὸς πάμπολυς. Ἐκ δὲ τῶν μαλακοσάρκων ἐψηθέντων τὸν πολὺν ἀποτίθεται ἀλυκὸν χυμὸν καὶ γίνεται τῶν τοιούτων ἡ σὰρξ δύσφθαρτος καὶ γαστρὸς ἐφρεκτικὴ. Τὸν δὲ ζωμὸν ὅς τις ἐκπίη, τὴν κοιλίαν προτρέπει. Εἰσὶ δὲ ταῦτα ὀστρῦδια, μύδια, κογχλίοι, κογχύλαι καὶ κτένια.

Περὶ τῶν σκληροσάρκων. Τὰ σκληρόσαρκα δύσπεπτα καὶ αὐτὰ· εἰσὶ δὲ καὶ τρόφιμα· ἐψηθέντα δὲ, καθάπερ τὰ ὀστρεα, ἐπέχει τὴν κοιλίαν, καὶ γίνεται ὅμοια τοῖς σκληροῖς τῶν ὀστρακοδέρμων. Ἔστι δὲ ταῦτα ἀστακοί, πάγουροι ποτάμιοι καὶ θαλάσσιοι, καρκίνοι, καρβίδες, καρίδες, καὶ ὅσα ἄλλα. τὸ περιέχον αὐτοῖς λεπτὸν ὀστρακον.

Περὶ τῶν μαλακίων. Τὰ δὲ μαλάκια σκληρόσαρκά τε καὶ δύσπεπτα, πεψθέντα δὲ πολὺτροφα γίνεται. Πλείστον δὲ καὶ ταῦτα γεννᾷ τὸν ὠμὸν χυμὸν. Ἔστι δὲ ταῦτα ὀκταπόδια, σπηΐαι, καλαμάρια, μοσχίται, καὶ τὰ τοιαῦτα.

Περὶ τῶν σελαγίων. Γλυκίαν ἔχει τὴν σάρκα καὶ μαλακὴν καὶ εὐκοίλιον καὶ εὐπεπιον καὶ τρόφιμον μέσως, οἷον νάρκαι τε καὶ τρυγόνες. βᾶτοι δὲ καὶ λειοβάτοι, καὶ

εἶναι δυοπεπτότερα. τροφήν δὲ πλείονα παρέχοντα, νάρκῃς καὶ τρυγόνος.

Περὶ τῶν καταπόδων. Πλήν τῆς ὕσκας, θύννας οὐχ ἕτερον τῇ χρήσει τῇ καθ' ἡμᾶς· εἰσὶ δὲ πάντα κακόχυμα καὶ περιστοιματικά. ταριχεύοντας δὲ ἤγουν πάσσο-
τας δεῖ ἐσθίειν. —

Κοινὰ βοηθήματα πρὸς τὰς τῶν ἰοβόλων πληγὰς.

Προφυλάττεσθαι μὲν οὖν χρὴ διὰ τὸ προειρημένον μοι παραπεσεῖν τινα κακοποιῶ θηρίῳ. εἰ δὲ ἄρα συμβῇ ὑπὸ ἰοβόλων τινῶν θηρίων πληγῆναι, κοινὸν τοιοῦτον χρη-
σιόν· κουφοτέρας μὲν οὔσης τῆς πληγῆς, ἢ τοῦ δῆγμα-
τος, καταντλεῖν μὲν ὀξύκρατον θερμὸν καὶ ἐκμυζᾶν τὸν
τόπον οὕτως, διὰ κλυσαμένου τὸ στόμα πρότερον, ἐψεώ-
μενον ἐκμυζᾶν πρὸς τὸ μὴ βλάπτεσθαι. οὕτως προβά-
λειν τὸ στόμα τῷ πλήγματι ἐκμυζᾶν καὶ ἐν παύσει τὴν
ὀδύνην. δεῖ δὲ μὴ ἐλκόμενον ἔχειν τὸ στόμα ἢ τὸ παρ-
ίσθμιον ἢ ὅλως ἐμπαθῆς ἔχειν. μετὰ δὲ ταῦτα τέφραν
ὄξει φηράσας κατάπλασσε· μάλιστα δὲ συκίνου ξύλου ἢ
ἀμπελίνου. εἰ δὲ μὴ, τοῖς παρούσι χρηστέων σπουδάζων,
μάλιστα δὲ ποιούσιν ἐπιτιθέμενα τῇ πληγῇ. εὐθέως ἐξ
ἀρχῆς μετὰ συκισμὸν· ἀπότεμνε ζῶα μικρὰ ἐνθερμα,
οἶον ὄρνις, ἰρίφια, ἄρνοι, δέλφακες, καὶ τὰ ἔμοι κατά
πάντα πλάσματα, οἶον σκόρδα λεῖα μετὰ μέλιτος, κρόμυα
μεθ' ἄλων, πήγανον μεθ' ἄλων, σὺλφιον ἐπιπαττόμενον,
χάσαρ, σκόρδα, ἀρνόγλωσσον μεθ' ἄλων, μελισσόφυλον,
συνασπρίμενες μετὰ μέλιτος, γηρὸς ἄφοδος ὄξει ἐφθῆ, κα-
λαμινθον καταπλασσομένον λίαν ὠφελεῖ, σφυράνθιον αἰγὸς
μετ' ὄξους. ἄκρωσ δὲ ποιεῖ πρὸς πᾶσαν ἰοβόλων πληγῆν
χωρὶς ἀσπιδίου· ἄσβεστος μετ' ἐλαίου καὶ μέλιτος, ὡς κηρὸν
τὸ πάχος ἔχειν ἐπιτιθεμένη. 30

VII.

* ΠΕΡΙ ΛΥΚΑΝΘΡΩΠΙΑΣ.

Εἶδος μανίας ἐστὶν ἡ λυκανθρωπία, καὶ νυκτὸς ἐξίαισι
 τὰ πάντα καὶ τάφους διατρίβουσι. γνωρίζεις δὲ τοὺς οὕτω
 5 πάσχοντας. τοῖς δὲ ὄχροι τυγχάνουσι καὶ ὀρῶσιν ἀδρα-
 νές καὶ ξηροὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσι, οὔτε δακρύουσι
 οὔτε ὑγραίνονται. θεάσῃ δὲ αὐτῶν καὶ κοίλους τοὺς ὀφθαλ-
 μούς καὶ τὸ πρόσωπον ὑγρὸν καὶ τὴν γλῶτταν ξηροτάτην
 καὶ σιέλον οὐδ' ὄλως προχωρῶν αὐτοῖς. εἰσι δὲ καὶ διψώ-
 10 δεις ξηροὶ καὶ τὰς κνήμας, διὰ τὸ πολλάκις προσπίπτειν
 ἀνία αὐτοὺς καὶ ἐλκομένας ἔχουσι. ἴδια δὲ σημεῖα τῶν
 μελαγχολικῶν τότε κατισχνάειν τὸ σῶμα καὶ μελαγχολι-
 κὸν εἶναι τῇ φύσει, ἢ καὶ ἐξεπήκτη [?] τὸν διὰ τινοσ
 φροντίδος ἢ ἀγρυπνίας ἢ μοχθηρῶν σιτιῶν ἢ προφορᾶς ἢ
 15 ἐπίσχεσιν αἰμορροΐδων καὶ καταμηνίων γυναικῶν. τοιαῦτα
 μὲν δεῖ συμβαίνειν καὶ τὰ τῆς λυκανθρωπίας σημεῖα.

Πῶς οὖν θεραπεύσεις. Κατὰ μὲν οὖν τὸν πρῶ-
 τον χρόνον τῆς ἐπισημασίας τέμνω φλέβα τὴν ἐξ ἀγκώ-
 νων καὶ κενῶ τοῦ αἵματος ἄχρι λειποθυμίας καὶ διαίτησιν
 20 τὸν κάμνοντα ταῖς εὐχύμοις τροφαῖς· καὶ χρῆσθαι λουτροῖς
 γλυκέσι ἢ ὀρῶ γάλακτος χρησάμενος ἐπὶ τρίτην ἡμέραν.
 καὶ καθαίρων δὲ τῇ διὰ τῆς κολοκυνθίδος ἰερᾶ καὶ β'
 καὶ γ' καὶ μετὰ τὰς καθάρσεις τῇ διὰ τῶν ἐχιδνῶν θη-
 ριακῇ χρῆσομαι καὶ τὰ ἄλλα παραλήψομαι ὅσα ἐπὶ τῆς
 25 μελαγχολίας εἴρηται καὶ τὰς αἰμορροΐδας ἀναστομῶσαι καὶ
 καταμήνια γυναικῶν προπέσθαι κελεύω διὰ τὴν τούτων
 ἐπίσχεσιν, τὴν γεγενημένην εἰς τὸ πάθος· ἀγαθὰ δὲ καὶ
 αἱ διουρητικαὶ δυνάμεις καὶ τῶν ἰδρώτων καθάρσεις.

VIII.

* ΣΥΜΕΩΝ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΣΗΘ
ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΑ.

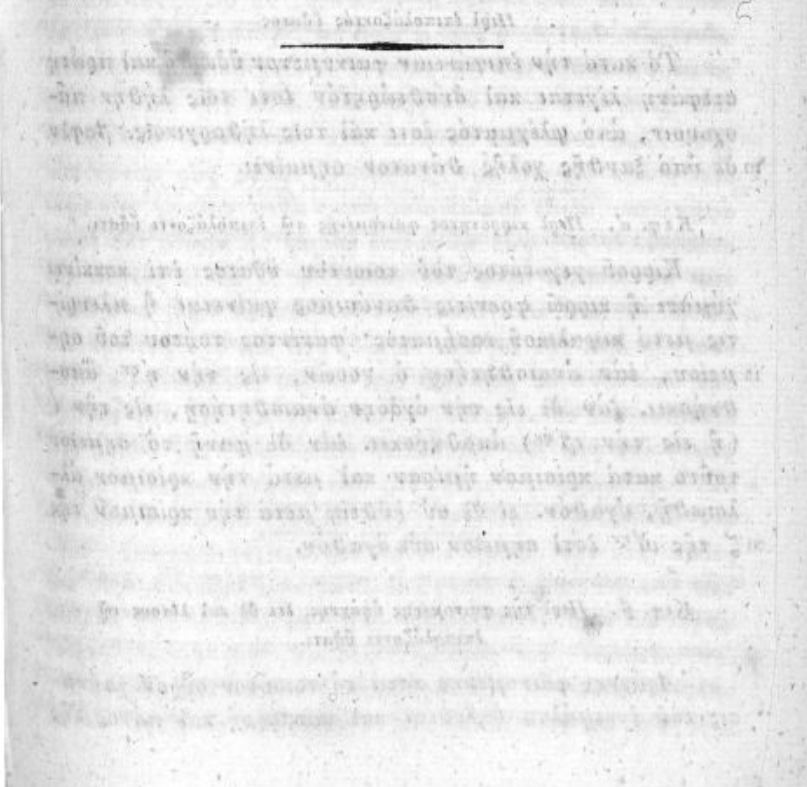
I. Περὶ ὀσφρήσεως.

Τῆς ὀράσεως διὰ πυρώδους φύσεως γινομένης, τῆς δὲ ἀκοῆς δι' αἰρώδους, ἢ ὀσφρησις γίνεται διὰ μέσης τινὸς φύσεως, τοῦ γε ὕδατος καὶ τοῦ αἵρος ἢτοι ἀπμώδους. τὴν δὲ αἰσθησιν ταύτην οὐκ ἔχομεν οἱ ἄνθρωποι ἀκριβῆ, ἀλλὰ χείρονα πολλῶν ζῴων. φαύλως γὰρ ὁ ἄνθρωπος ὀσμᾶται καὶ οὐδενὸς ὀσφραίνεται τῶν ὀσφραντῶν ἄνευ τοῦ λυπηροῦ ἢ τοῦ ἡδέος. οὐχ ὡσπερ γὰρ ὀρῶμεν, οὕτω καὶ ὀσφραίνομεθα. ὀρᾷ γὰρ ὁ ἄνθρωπος καὶ κατανοεῖ τὰ μῆτε εὐφραίνοντα μῆτε λυποῦντα καὶ ἀκούει ὁμοίως. οὐχ οὕτω δὲ καὶ ὀσφραίνεται. αἴτιον δὲ τούτου τὸ μὴ ἀκριβὲς εἶναι τὸ αἰσθητήριον. πάνυ δὲ ἀκριβῶς παρείκασε τοῦτο Ἀριστοτέλης τοῖς σκληροφθάλμοις, οἳ οὐκ αἰσθάνονται τὰς διαφορὰς τῶν χρωμάτων, πλὴν τῷ φοβερῷ καὶ ἀφόβῳ. διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἀπὸ τῶν γεύσεων εἴληφε τὰ ὀσφραντὰ ὀνόματα· λέγωμεν γὰρ γλυκίαν ὀσμὴν καὶ δριμύτιαν διὰ τὸ μὴ σφόδρα ταύτην τὴν αἰσθησιν εἶναι διάδηλον. θαυμαστὸν δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ μὲν ἄνθρωπος μὴ ἀναπνεῖων, ἀλλὰ κατέχων τὸ πνεῦμα οὐκ ὀσφραίνεται οὔτε ἔγγυθεν οὔτε πόρρωθεν. πολλὰ δὲ ζῶα ὀσμᾶται ἄνευ τοῦ ἀναπνεῖν. καὶ γὰρ τὰ ἐν τοῖς ὕδασι ὀσφραίνεται καὶ τὰ ἀναίματα τῶν ζῴων. διὰ τοῦτο ἀναπνεύοντα οὐκ ὀσμᾶται ἐν τῷ ὕγρῳ.

II. Περὶ γεύσεως καὶ ἀφῆς.

Ἡ δὲ γεῦσις γίνεται διὰ φύσεως ὑδατώδους. ἔστι δὲ εἶδη γεύσεως ὅστω· τὸ γλυκὺ, τὸ πικρὸν, τὸ δριμύ, τὸ ὀξύ, τὸ ἀλυκόν, τὸ αὐστηρόν, τὸ στρυφνόν, τὸ λιπαρόν. ἀπλᾶ δὲ εἰσι τὰ ἐναντία τὸ τε γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν. ἔχοντα γλυκίως τὸ λιπαρόν, τοῦ δὲ πικροῦ τὸ ἀλυκόν. μεταξὺ δὲ τούτων τὰ λοιπά. τὸ μὲν οὖν πικρὸν ῥύπτει τὴν γλῶσσαν σφόδρα, ὥστε καὶ ξέειν. τὸ δὲ αὐτὸ πάθος περὶ αὐτὴν ἀλυκόν τοιοῦτον ἐργάζεται περὶ αὐτὴν πάθος, πλὴν ἔλαττον. τὸ δὲ αὐστηρόν καὶ στρυφνόν πυκνοῦσι ταύτην καὶ σὺνάγουσιν, ἐπὶ πλέον μὲν τὸ στρυφνόν, ἐπὶ ἔλαττον δὲ τὸ αὐστηρόν. τὸ δὲ δριμύ καὶ τὸ ὀξύ δάκνουσιν ἄμφω τὴν γλῶτταν. διεισδύνει δὲ τὸ ὀξύ ἐπὶ πλείστον, τὸ δὲ γλυκὺ καὶ λιπαρόν λιπαίνουσι τὸ τοιοῦτον αἰσθητήριον. τούτων θερμὰ μὲν τότε πικρὸν καὶ δριμύ καὶ τὸ ἀλυκόν καὶ τὸ λιπαρόν. ψυχρὰ δὲ τότε ὀξύ, τὸ στρυφνόν καὶ τὸ αὐστηρόν. ἔστι δὲ ἡ γεῦσις ἀφή τις, ἔχουσα ταύτης πλείον τὸ αἰσθάνεσθαι τῶν γευστῶν. ἡ δὲ ἀφή ἀναγκαιοτέρα ἔστι τοῖς ζῴοις τῶν λοιπῶν αἰσθήσεων. ἄνευ γὰρ ταύτης οὐδὲ ζῶον ὅλως ἔστι. καὶ δύναται μὲν χωρισθῆναι τῶν ἄλλων αἰσθήσεων ὡς ἐπὶ τῶν ζροφύτων. ταῦτα γὰρ μόνην τὴν ἀφήν ἔχει. αἱ δὲ λοιπαὶ αἰσθήσεις ἄνευ ταύτης οὐκ ὑφίστανται. ἐν μὲν γὰρ τῷ νοητῷ κόσμῳ τὰ πρῶτα τῶν ἐσχάτων οὐ δέονται πρὸς ὑπόστασιν· ἐν δὲ τῷ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ δέονται τὰ τιμιώτερα τῶν ἡττόνων πρὸς σύστασιν· ὅσα γὰρ ἔχει τὴν λογικὴν ψυχὴν, ἔχει καὶ τὴν ζωτικὴν καὶ τὴν φυσικὴν· οὐ μὴν ὅσα ἔχει τι τῶν ὑποδεεστέρων, ἥδη κέκτηται καὶ τὸ κρεῖττον. τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων· ὅσα γὰρ ἔχει τὸ τούτων τιμιώτερον, τὴν ὄψιν, ἔχει καὶ τὰς λοιπὰς τέσσαρας, καὶ ὅσα ἀκοήν, δευτέραν οὖσαν τῆς ὄψεως τῇ τιμιότητι, ἔχει καὶ τὴν ὄσφρησιν καὶ τὴν γεῦσιν καὶ τὴν ἀφήν· καὶ οἷς πρόσσεστιν ὄσφρησις, τούτων καὶ γεῦσις καὶ ἀφή, καὶ ἃ μέτεσχε γεύσεως, ἥδη καὶ ἀφῆς, οὐ μὴν ἀντιστρόφως. αἰσθάνεται δὲ ἡ ἀφή πολλῶν ἐναντιοτήτων ἥτοι θερμοῦ, ψυχροῦ, καὶ ὑγροῦ, ξηροῦ, σκληροῦ, μαλακοῦ, τραχείου, λείου, γλίσχρου καὶ αὔρου, βαρείου καὶ κούφου· ἀποροῦσι δὲ τινες, εἰ τὸ βαρὺ καὶ τὸ

κούφον τῆ ἀφῆ διαγιγνώσκεται, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἡμᾶς
 διὰ μόνου τοῦ προκειμένου σώματος τοῦ ἄπτεσθαι γινώ-
 ναι, εἰ βαρὺ ἢ κούφον ἐστι. καὶ λέγομεν, ὅτι αὕτη μόνη
 τῶν αἰσθήσεων διαγιγνώσκεται· ἐπεὶ οὐδεμία τῶν λοιπῶν
 τεσσάρων διακρίνει τὸ βάρος δύναται καὶ τὴν κούφότητα. 5
 αἴτιον δὲ τοῦ μὴ ἐκ μόνου τοῦ ἄπτεσθαι διαγινῶναι ἡμᾶς
 τὴν τοιαύτην αἰτίαν, μᾶλλον δὲ ἐναντιότητα, ὡς αἱ αἰσθή-
 σεῖς οὐ πρότεροι ἀντιλαμβάνονται τῶν αἰσθητῶν, πρὶν
 ἂν πάθωσιν ὑπὲρ αὐτῶν· πρὶν δὲ ἄραι τὸ βαρὺ καὶ τὸ
 κούφον, οὐ πάσχει τι ἢ τοιαύτη αἰσθησις ὑπὲρ αὐτῶν. ἐστὶ 10
 δὲ διεσπαρμένη καὶ ἐν παντὶ τῷ σώματι καὶ οὐχ ὡςπερ αἱ
 λοιπαὶ αἰσθήσεις ἐν ἐνὶ τόπῳ, εἰ καὶ ἐν τῷ θένναρι τῆς
 χειρὸς ἐστὶ πλεῖστον. διὸ καὶ ἀτριχον ἐδημιουργήθη.

κεφαλῆς, πολλάκις καὶ βηχεῖον παλαιὸν καὶ ἐκτικόν. εἰ τὸ σημεῖον τοῦτο φανεῖ τοῖς ἐκτικοῖς καὶ ἡ τρίτη στεφάνη κοκκινόχρους γένηται καὶ ἐναιωρηθεῖ τὸ παρυφιστάμενον, ἐγγὺς ὁ θάνατος, εἰ δὲ κατὰ μικρὸν ἐκλείπει, ἐλπίς ἐστὶ ζωῆς. εἰ δὲ λίπος φανεῖ περὶ ταύτην τὴν ἐπιφάνειαν καὶ τὸ οὖρον ὀλίγον ἐξέρχεται, δυσεντερία δηλοῦται καὶ εἰ οὐ πυρέττοι, ὁ νοσῶν ἐλπίδα ἔχει ζωῆς· εἰ δ' οὖν, δυσχερῶς ζῆσεται.

Κεφ. γ'. Περὶ τῆς κατὰ τὸ κοινὸν συνδρομένης, τῆς β^ας καὶ δ^ης στεφάνης. 10

Πολλάκις ἡ β^α, καὶ ἡ δ^η στεφάνη ὁμοῦ φαίνονται κίρραί, ἐστὶ δὲ ὅτε ἡ δ^η φαίνεται λεπτοτέρα ἐν χύμασι λευκοῖς καὶ δηλοῦται νόσημα ἐντέρου τοῦ ἀπευθυμένου οἷον ἐσχαθές, ἐσωχάδες, ραγάδες καὶ συκάμινον καὶ διατρήσεις εἰς τὸν τόπον τοῦτον καὶ δυσεντερία. καὶ εἰ μὲν 15 ἀδρότερα φανεῖ τὰ γνωρίσματα, νεαρὸν ἐστὶ τὸ νόσημα. εἰ δὲ λεπτά, παλαιὸν, φαινομένης ὡς εἴρηται τῆς δ^ης στεφάνης λεπτοτέρας τῆς β^ας, δηλοῦται ὅτι ἀπὸ τῶν ῥινῶν αἷμα ἐξῆλθεν ἢ μέλλει ἐξελθεῖν ἀναντιρρήτως.

Κεφ. δ'. Περὶ κοκκινότητος τῆς β^ας στεφάνης. 20

Κοκκίνου γεγονυίας τῆς β^ας στεφάνης, ἀφανεῖς γίνονται αἱ ἕτεραι ἀνευ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπιπολάζοντος καὶ σημαίνεται κεφαλαλγία ἀπὸ αἵματος καὶ ὀφθαλμοπονία ἢ οὖσα ἢ μέλλουσα. εἰ καὶ τὸ χῆμα λευκὸν ἐστὶ καὶ εἰ διαμείνει τὸ σημεῖον τοῦτο, φλεγμονὴ τοῦ ἐγκεφάλου μελε- 25 τᾶται. χρεῖα οὖν καθάρσεως αἵματος εἰς ὅλον τὸ σῶμα καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν, εἰ καὶ τὸ οὖρον λευκὸν ἐστίν.

Κεφ. ε'. Περὶ τῆς κίρρότητος τῆς β^ας στεφάνης καὶ διαφορῶν χρωμάτων τοῦ χύματος.

Εἰ ἡ β^α στεφάνη κίρρα ἢ πράσινος φαίνοιτο, τὸ δὲ 30 χῆμα κόκκινον ἢ οἰνόχρουν ἢ οἰονεὶ ζωμὸς τυροῦ, μίσον δὲ τῆς στεφάνης ὡσανεὶ πίτυρον, αὕτη δὲ ἡ στεφάνη παχύτερα καὶ πιτυρώδης πρὸς τὸ χῆμα, θάνατον δηλοῖ φλεγμονὴ γὰρ τοῦ ἐγκεφάλου ἀπὸ αἵματος ὑπεμφαίνεται.

διὰ γὰρ τοῦτο καὶ παραφροσύνη γίνεται ἀπὸ τῆς τρίτης
 ἡμέρας καὶ ἀναισθησία καὶ καταφορά. σημεῖον δὲ εἰς τὸ
 πρόσωπον θανάτου οὐ φαίνεται. σφυγμοὶ δὲ ταχεῖς καὶ εἰ
 μένοι τὰ οὖρα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς κόκκινα καὶ λεπτά. ἕως δὲ
 5 τῆς δ' παχυνθείη, ἐλπίς ἐστι ζωῆς. εἰ δὲ ἐστι ταῦτα ἀπὸ
 τῆς ἀρχῆς θολερά, ἄρξεται δὲ ἀπὸ τῆς τρίτης ἢ τῆς τε-
 τάρτης λεπτύνεσθαι οὐχὶ εἰς λευκόν, ἀλλ' εἰς ἐρυθρὸν θο-
 λερόν, εἰς τὴν ἕκτην ἢ εἰς τὴν ζ' κίνδυνος γίνεται. εἰ δὲ
 τὸ χῦμα ὁμοίον ἐστι ζωμῶ τυροῦ εἰς τὴν ὀγδόην ἢ εἰς
 10 τὴν ἰβ' κίνδυνος γίνεται· εἰ δὲ λεπῶδες τὸ χῦμα πολλα-
 κως φανείη οἶον φαίνεται ἐνίοτε τὸ ὕδωρ, περὶ οὗ εἰρηται
 καὶ τοῦτο τὸ χῦμα κατὰ τὴν ἀρχὴν λεπτόν ἕως τῆς ἕκτης.
 ἀπὸ δὲ τῆς ἕκτης παχύνεται εἰς τὸ χρωμα τὸ προορηθέν.
 ἢ δὲ στεφάνη αὕτη μέλαινα καὶ στενὴ καὶ διὰ τὴν στε-
 15 νότητα μὴδὲ ῥαδίως φαινομένη, μὴδὲ ἄνευ ἀφροῦ, κιν-
 δυνος δηλοῦται. εἰ δὲ μεταλλαγὴ γένοιτο, ἐλπίς ἐστι ζωῆς.
 εἰ δὲ διαμείνῃ εἰς τὴν δεκάτην ἕκτην, κίνδυνος δηλοῦται.

Κεφ. ζ'. Περὶ μελανίας τῆς β' στεφάνης καὶ διαφόρων χρωμάτων
 τοῦ χύματος.

20 Μέλαινα, ἄλλη στεφάνη οὐδὲν φαίνεται. εἰ οὖν ἐστι
 τὸ χῦμα λευκόν καὶ λεπτόν καὶ ἢ στεφάνη τοιαύτη, με-
 λαγχολία δηλοῦται καὶ ἐπιληψία καὶ λογισμοὶ κακοί. εἰ
 φαίνεται δὲ τὸ ὕδωρ τὸ ἐπιπολάζον πλεόν καὶ λιθιασμός
 ὑπεμφαίνεται καὶ δειλία εἰς τὴν καρδίαν. εἰ δὲ ἐστι τὸ
 25 χῦμα κόκκινον, φλεγμονὴ τοῦ ἐγκεφάλου δηλοῦται ἀπὸ
 αἵματος καὶ μελαίνης χολῆς. εἰ δὲ ἐστι κατ' ἀρχῆς κόκκι-
 νον, προϊόντος δὲ τοῦ καιροῦ λευκαίνεται καὶ ὁ νοσῶν
 ἀναισθητεῖ, φλεγμονὴ δηλοῦται τῆς ὀπῆς τῆς παχείας, ἣτις
 ἐστὶν ὑποκάτω τοῦ ὀστέου τῆς σιαγόνας. ἐστὶ δὲ ἐλπίς
 30 ἀγαθῆ· ὅμως ἢ μακροτονία τοῦ νοσήματος. τὰ τοιαῦτα
 οὖρα οὐ ποιεῖ ὑπόστασιν, εἰ μὴ ὅταν ἄρξῃται πεπαι-
 νεσθαι ἢ ὕλη, εἰ δὲ γένοιτο κρίσις, καὶ μετὰ τὴν κρίσιν
 οὐ φανείη, ὑπόστασις ἐστὶ κακὸν τοῦτο σημεῖον. φαίνον-
 35 ται γὰρ καὶ ἕτερα σημεῖα εἰς τὸ πρόσωπον, οἱ ὀφθαλμοὶ
 αἱματώδεις, τὸ πρόσωπον εὐχρον, ἢ γλῶσσα ἐρυθρά, οἱ
 σφυγμοὶ πεπληρωμένοι καὶ ταχεῖς. ὅταν ἢ οὕτως ἔχουσα

αὕτη στεφάνη φανῆ στενή καὶ τὸ χῦμα οἷτε κίτρινον οὔτε
 ἐρυθρόν, δηλοῦται καρυβαρία καὶ σκότωσις εἰς τοὺς ὀφθαλ-
 μούς καὶ ἀγρυπνία καὶ ὁ νοσῶν φωνῆς μεγάλης ἀκούων
 βαρύνεται καὶ πρὸς τὸ φῶς ἀχθεταί. εἰ τὸ τοιοῦτον οὖρον
 εἰς τὴν ε' ἢ εἰς τὴν σ' ἢ παχυνθεῖη, καὶ κρείσις ἐλπίζεται
 δι' ἰδρωτός ἀνευ λόγου. πολλάκις τοῦ χύματος ἀχυρόχρου
 φανέντος καὶ τῆς στεφάνης μελαίνης ἠναισθητήσεν ὁ
 νοσῶν, ὅμως δὲ ἐλπίδα ἔχει ζωῆς πλὴν μετὰ μακρονοσίας.

Κεφ. ζ'. Περὶ πομφολύγων φαινομένων κατὰ τὴν β' στεφάνη
 πολλῶν καὶ λεπτῶν.

10

Κατὰ τὴν β' στεφάνη κύνκλω φαινομένων πομφολύ-
 γων πολλῶν καὶ λεπτῶν, κεφαλαλγία δηλοῦται χρόνιος
 ἀπὸ πνευμάτων. εἰ δὲ εἰσιν αἱ πομφόλυγες κίρραι, ἀπὸ
 χολῆς, εἰ δὲ εἰσιν ἐρυθραί, ἀπὸ αἵματος, εἰ δὲ ἐπίμικτοι,
 ἀπὸ ἐπιμίκτων χυμῶν πλεονάζοντος τοῦ χύματος τοῦ μᾶλ-
 λον φαινομένου τῆ ἐπιμίξει, τὰ τοιαῦτα οὔρα ὑπόστασιν
 οὐκ ἔχει λείαν, εἰ μὴ ἐσορπισμένην αἰεὶ. πολλάκις παχύ-
 νεται τὸ χῦμα, κεφαλαλοῦσι δὲ καὶ ὀδονταλοῦσι οἱ νο-
 σοῦντες, τῶν τοιούτων πομφολύγων κύνκλω τῆς στεφάνης
 φαινομένων ὅλη ἢ κεφαλὴ ἀλγεῖ. κατὰ τὸ ἥμισυ δὲ ταύτης
 φαινομένων, τὸ ἥμισυ μέρος ταύτης κεφαλῆς ἀλγεῖ. καὶ εἰ
 μὲν ἐστὶ χρωματισμένον τὸ χῦμα, τὸ δεξιὸν τῆς κεφαλῆς
 μέρος ἀλγεῖ. εἰ δὲ λεπτὸν καὶ λευκόν, τὸ ἀριστερόν πά-
 σχει καὶ εἰ μὲν αἱ πομφόλυγες λίαν εἰσὶ λεπταί, τὸ νό-
 σημα παλαιόν ἐστὶ, εἰ δὲ ἀδραί, νέον.

25

Κεφ. η'. Περὶ πομφολύγων ἀδρῶν καὶ ὀλίγων φαινομένων κατὰ
 τὴν β' στεφάνη.

Κατὰ τὴν β' στεφάνη εἰ φανεῖται πομφόλυγες ἀδραὶ
 καὶ ἀρεαὶ καὶ ἐσορπισμέναι ἀνερχόμεναι πρὸς τὸ ἄνω
 μέρος ταραττομένου τοῦ οὔρου, κεφαλαλγία δηλοῦται ἀπὸ
 ζεύματος ψυχροτέρου ἢ ἀπὸ πολυποσίας, καὶ εἰ φανεῖται
 αἱ πομφόλυγες εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς στεφάνης λεπταί,
 δηλοῦται παλαιότης τούτου τοῦ νοσήματος καὶ ἀνακαί-
 νισις καὶ καρυβαρία καὶ σκότωσις καὶ ὄϊγος περὶ τὴν κε-
 φαλήν καὶ πτώσις τοιχῶν καὶ ἀνορεξία. καὶ ἐὰν φανῆ τὸ

35

II.

19

ἄνω καὶ τὸ κάτω τῆς στεφάνης κίτρινον, ἐποχὴ τῆς γαστρὸς δηλοῦται ἐξ ἀτονίας τῆς ἔδρας.

Κεφ. θ'. Περὶ πομφολύγων διαφορᾶς φαινομένων κατὰ τὴν δευτέραν στεφάνην.

5 Τῶν πομφολύγων φαινομένων κατὰ τὸ ἥμισυ τῆς β' στεφάνης, ὕπνος δηλοῦται ἡμισείας νυκτός. εἰ δὲ ὀλίγαι εἰσὶν αἱ πομφόλυγες εἰς ἓν μέρος τῆς στεφάνης, ὀλίγαι δὲ εἰς ἕτερον, δεύτερος ἐξυπνισμὸς δηλοῦται καὶ ἀγρυπνία ἀπὸ τροφῶν πολλάκις δυσπέπτων καὶ ψυκτῶν. εἰ δὲ διό-
10 λου εἰς ἓν μέρος αἱ πομφόλυγες φαίνονται, ἡμικρανία δηλοῦται καὶ ὠταλγία καὶ τοῦ ἐνὸς μέρους τοῦ λευκοῦ ὀδύνης, πολλάκις καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ εἰ μὲν ἔστι τὸ χύμα λευκὸν καὶ λεπτὸν καὶ στίλβον, τὸ ἀριστερὸν μέρος νοσεῖ· εἰ δὲ ποσῶς κεχρωματισμένον, τὸ δεξιόν.

15 Κεφ. ι'. Περὶ ἄφρων φαινομένων εἰς ὅλην τὴν δευτέραν στεφάνην.

Εἰς ὅλην τὴν β' στεφάνην εἰ φανεῖται ἄφροὶ μικροτάτοι καὶ ἀμυδρότατοι, κεφαλαλγία δηλοῦται χρονία, καὶ ζάλη περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ καρηβαρία καὶ σκότωσις τῶν ὀφθαλμῶν καὶ βάρος ὅλου τοῦ σώματος. καὶ τὸ τοιοῦτον
20 σημεῖον πλέον εἰς τὰ τῶν γυναικῶν οὖρα φαίνεται, ἐν οἷς οὐδὲ ὑπόστασις φαίνεται. εἰ δὲ καὶ φανείη, ὀλίγη φαίνεται καὶ λεπτή, δι' οὗ σημεῖον δηλοῦται καὶ παλμὸς εἰς τὴν καρδίαν καὶ λήθη καὶ ἐποχὴ τῶν αὐτῶν συνήθων.

25 Κεφ. ια'. Περὶ ἄφρων λεπτῶν καὶ ἄδρων φαινομένων εἰς ὅλην τὴν δ' στεφάνην.

Πολὺς ἄφρος πολυποσίαν δηλοῖ καὶ ἀπεισίαν, ὃ δὲ ὀλίγος πλησμονὴν πνευμάτων τοῦ ὅλου σώματος διὰ συνήθειαν τροφῶν ὑγροτέρων καὶ ὀπωρῶν. ἔστι δὲ ὁ πολυποσίας σημαντικὸς καὶ ἀνδρὸς καὶ ἐν ἀνυποστάτοις οὖροις
30 φαίνεται. φαίνονται δὲ καὶ ἀμφοτέρω εἰς ὅλην τὴν στεφάνην μηδεμιᾶς ἄλλης στεφάνης φαινομένης, καὶ εἰ ἀνρόχρους φαίνοιτο, ἰσότητα τῶν χυμῶν δηλοῖ καὶ καθαρὰν ὑγίαν. ἔχει δὲ καὶ ὑπόστασιν ὀλίγην· εἰ δὲ ὁμοίως ὕδατι, ἀτονίαν τοῦ ἥπατος δηλοῖ καὶ ἀγρότητα καὶ ἀτονίαν τοῦ

στόματος τοῦ στομάχου καὶ ἀρμοποιαν καὶ ἐν τοῖς παρ-
οξυμοῖς τοῖς ἀπὸ φλέγματος. τοιοῦτον οὔρον φαίνεται
καὶ τοῖς παιδίοις διὰ ὑγρότητα τῆς κράσεως καὶ ἀδδηφα-
ρίας, φαίνεται διὰ ξηρότητα καὶ μεσαιψλίαν τοιαῦτα οὔρα.
ἢ ὀλιγότης τῶν τοιούτων ἀφρῶν στενότητα δηλοῖ τῶν πό-
ρων τῶν πνευμάτων διὰ γλισχρότητα τῶν χυμῶν.

Κεφ. ιβ'. Περὶ ἀφρῶν ὀλίγων φαινομένων διαφόρῳ χρώματι τοῦ
παρουφισταμένου τῆ δευτέρῃ στεφάνῃ.

Εἰ ἀφροὶ ὀλίγοι εἰσὶ περὶ τὴν β' στεφάνην, τοῦ ἡμί-
σεος τῆς κεφαλῆς ὀδύνη δηλοῦται καὶ τῆς τοῦ ὠτός ῥίζης, 10
καὶ εἰ μὲν εἰσὶν οἱ ἀφροὶ ἀδροί, τὸ πάθος νεόν ἐστίν. εἰ
δὲ λεπτοὶ παλαιόν, τοῦ τοιούτου οὔρου κεχρωματισμένου
ὄντος σὺν ὑποστάσει λεπτῇ καὶ ἀκροεσκορπισμένῃ, ἀτονία
δηλοῦται τοῦ στομάχου καὶ τῶν γονάτων καὶ ἐμφραξις
τοῦ σπληνός καὶ ὀδύνη τοῦ τραχήλου καὶ αἴσθησις ψί- 15
ξεως κατὰ τὴν κεφαλὴν.

Κεφ. ιγ'. Περὶ κίτρινον ἀφρῶν φαινομένων τῆ β' στεφάνῃ.

Εἰ ἡ β' στεφάνη φαίνεται ὅλη κίτρινους ἀφρούς ἔχουσα
οὔτε λίαν ἀδρούς οὔτε λίαν λεπτούς, τὸ χῦμα δὲ ἐρυθρόν
καὶ θολερὸν καὶ ἀνυπόστατον, ἴκτερος δηλοῦται ἀπὸ σπλη- 20
νός ἢ ἀπὸ τοῦ ἥπατος, καὶ εἰ μὲν εἶη ἀπὸ τοῦ ἥπατος,
ἀφροὶ φαίνονται αἰεὶ καὶ δίψα καὶ θέρμη καὶ βῆξα. εἰ δὲ
ἀπὸ τοῦ σπληνός, ἀφροὶ οὐ φαίνονται ἢ ὀλίγοι.

Κεφ. ιδ'. Περὶ μελανίας τῆς δευτέρας στεφάνης καὶ χρωμάτων
διαφόρων τοῦ χύματος. 25

Εἰ μὲν μέλαινα φαίνεται ἡ β' ὅλη στεφάνη ἄνευ
ἀφρῶν, τὸ χῦμα δὲ λευκόν ἐστὶ, μελαγχολία δηλοῦται καὶ
μανία καὶ σκότωσις τῶν ὀφθαλμῶν. εἰ δὲ κεχρωματισμέ-
νον ἐστὶ τὸ χῦμα ἢ τοῖ ἐρυθρόν ἢ κίτρινον ἢ ἐπίμικτον,
ἐπιληψία δηλοῦται καὶ μανία καὶ μελαγχολία καὶ καρδιακά 30
πάθη μετὰ φόβου. φαίνεται καὶ τοῖς τεταρταίοις τοι-
αῦτα οὔρα.

Κεφ. ιε'. Περὶ μελανίας τῆς δ' στεφάνης καὶ χρώματος τοῦ
παρυφισταμένου.

Ἡ στεφάνη χωρὶς τοῦ ἄνω ὕδατος τρίτη καταλέγεται.
εἰ δ' ἐστὶν ὅλη ἢ τοιαύτη στεφάνη μέλαινα, τὸ δὲ χῆμα
λεπτόν, ἐπιληψία δηλοῦται καὶ καρηβαρία καὶ λογισμοὶ
κακοὶ καὶ λήθη καὶ ἀτονία στομάχου καὶ νέρων τὸ τοι-
οῦτον σημεῖον ἄνευ ἀφρῶν φαίνεται.

Κεφ. ις'. Περὶ τοῦ φαινομένου κονιορτοῦ τῆ δ' στεφάνη.

Εἰς τὴν τοιαύτην τετάρτην στεφάνην εἰ φαίνεται
ὡς δῆθεν κονιορτός, χάνωσις τοῦ ἐγκεφάλου δηλοῦται καὶ
πύκνωσις ἐγγυτάτη καὶ βῆξ παλαιὰ ἀπὸ καταρροῆς. εἰ δὲ ἢ
τοιαύτη στεφάνη κεχρωματισμένη εἴη, οὐ λείπει αἰσθησις
πύξως, πολλάκις γίνεται καὶ ὀδύνη εἰς τὰ ὦτα.

Κεφ. ιζ'. Περὶ τῶν φαινομένων πιτύρων τῆ δ' στεφάνη.

Εἰ δ' ὡς δῆθεν πίτυρα φαίνοιτο τῆ δ' στεφάνη, εἰ
πράσινος αὕτη εἴη, φλεγμονὴ τῷ ἐγκεφάλῳ δηλοῦται καὶ
φρενίτις πολλάκις βωβαίνεται καὶ ὁ νοσῶν καὶ εἰς τὴν ε' ἢ
ἢ εἰς τὴν ζ' ἀποθνήσκει.

Κεφ. ιη'. Περὶ παρυφισταμένου.

Φαίνεται τὸ παρυφιστάμενον τοῦ ἐν ὄλῳ τῷ σώματι
ὑγροῦ διήθημα καὶ περιττώμα εἶναι. οὐ γὰρ ἂν διὰ τού-
του νέρων καὶ δέρματος ἐδηλοῦτο διάθεσις, ἔτι δὲ καὶ
τῶν μορίων τῶν ἐντὸς πάντων. εἰ μὲν οὖν ἐστὶ τοῦτο
λευκόν, τὸ σῶμα πρὸς τὸ ὑγρότερον νεύει, εἰ δὲ ἀχυρό-
χρουν, πρὸς τὸ ξηρότερον καὶ εἴ ἐστὶν ὀλίγον, ὁ στόμαχος
ἰσχυρός, ἔστιν καὶ ἡ πέψις καλή. εἰ δὲ ἐστὶ πολὺ, ὁ στό-
μαχος ὑγρὸς ἐστὶ καὶ καλός, εἰ πέττοι καλῶς, εἴ τι πε-
πεμμένον βαρὺ ἐστὶ. εἴ τι δὲ ἀπεπτον, ἐλαφρὸν καὶ δη-
λοῦται τῷ τόπῳ τῆς ἀμίδος.

Κεφ. ιθ'. Περὶ ἐναιωρήσεως τοῦ παρυφισταμένου καὶ χρώματος
τοῦ χύματος.

Ἐναιωρούμενον τοῦ παρυφισταμένου καὶ μὴ ὄντος πε-
ριττώματος περὶ οὗ αἰωρηθήσεται καὶ τοῦ οὔρου ἀκροκε-

χρωματισμένου ὄντος, πλήρωσις δηλοῦται ὄλου τοῦ σώματος καὶ ἀτονία τῶν ἀλλοιωτικῶν καὶ ἀποκριτικῶν δυνάμεων, μελετᾶται οὖν νόσημα. εἰ δὲ ἔστι τὸ οὔρον λευκὸν καὶ ἡ ὑπόστασις αὐτοῦ τοιαύτη, πολυφαγία ὑπεμφαίνεται ἢ πολυποσία, καὶ ἐκ τῶν ἀγρυπνία. εἰ δὲ ὀλιγοτροφία γέγονε καὶ ὕπνος, ἀτονία δεικνύται τοῦ στομάχου καὶ τῶν γονάτων καὶ νεφρῶν βάρος καὶ νωθρότης τοῦ σώματος ὄλου τοῦ ἐνὸς μορίου ἀγανάκτησις.

Κεφ. κ'. Περὶ τῆς ἐν ἐνὶ μέρει νεύσεως τοῦ παρυφισταμένου

Εἰ ἡ ὑπόστασις εἰς μέρος ἴσεται τῆς ἀμίδος, δηλοῦται πάθος τοῦ μέρους τοῦ σώματος τῆς ἀμίδος ἐκείνου εἴτε ἄνω εἴτε κάτω. ῥηθήσεται δὲ περὶ τούτου τρανότερον καὶ εἰ μὲν ἔστι τὸ οὔρον ἀπροκεχρωματισμένον, κατὰ μέρος τὸ δεξιὸν ἔστιν ἡ ἀγανάκτησις. εἰ δὲ λευκὸν κατὰ τὸ ἀριστερόν, ἐκ ποίας δὲ ὕλης δεικνύται τὸ νόσημα, 15 ἀπὸ τοῦ χρώματος δεικνύται.

Κεφ. κα'. Περὶ τοῦ ὑπὸ τὴν στεφάνην παρυφισταμένην διάφορον ἔχουσαν τὴν σύστασιν.

Παρυφισταμένου ὑπὸ τὴν ὄ στεφάνην ὄντος, ποτὲ μὲν παχέα φαινόμενη, ποτὲ δὲ λεπτή δίκην παχέος κο- 20 νιοροῦ, εἰ ἐρυθρὰ ἢ στεφάνη φαίνεται, δηλοῦται καταρροὴ ἐκ τῆς κεφαλῆς εἰς τὸ στήθος καὶ βῆξ καὶ φθίσις καὶ πυρετὸς ἐμφολεύων. εἰ τὸ χῦμα λευκὸν ἔστι καὶ ἀνορεξία δηλοῦται καὶ εἰ μὲν ἔστι διόλου τὸ παρυφιστάμενον παχύ, τὸ νόσημα ἀπὸ ψυχρότητος γέγονεν, εἰ δὲ διόλου λεπτόν 25 ἀπὸ θερμότητος, καὶ εἰ πολλάκις φθείρεται τὸ οὔρον, ἀπόσκημμα δηλοῦται εἰς τὸ στήθος καὶ βηχικὸν πάθος φαίνεται καὶ ἐμπνικαῖς τοιαῦτα οὔρα ἄνευ βηγίου καὶ ἥπατικαῖς. πολλάκις ἀπὸ πυκνώσεως ἢ θερμῆς τοῦ ἥπατος βή- 30 ττουσί τινες, ὧν ὑπόστασιν οὐκ ἔχει τὰ οὔρα. ἐτι δὲ καὶ τὸ χρώμα τούτων ἐρυθρόν.

Κεφ. κβ'. Περὶ μεταβολῆς τοῦ παρυφισταμένου καὶ τοῦ χρώματος
τῆς στεφάνης.

Τοῖς ἐκτικῶς πυρέττουσιν ἀπὸ λεπτότητος εἰς πάχος
μεταβληθείη ἢ ὑπόστασις, πλησίον ὁ θάνατος, εἰ ἢ στε-
φάνη ὅλη ἐρυθρὰ ἢ ὅλη μέλαινα, ἢ ὑπόστασις δὲ λευκὴ
καὶ παχύει καὶ πολλὴ καὶ ὑπὸ τὸν πυθμένα τῆς ἀτμίδος,
πλήρωσις δηλοῦται τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἄλλων φλεβῶν
ἀπὸ φλεγμάτων παχέων καὶ ὄκνος καὶ βάρος εἰς ὅλον τὸ
σῶμα καὶ ἀναπνοὴ δύσκολος καὶ καργβαρία καὶ καταφορὰ
10 πολλὴ οὐ καθ' ὕπνον φυσικόν. τὸ τοιοῦτον οὖρον ταῖς
γυναιξὶ πλέον συμβαίνει διὰ τὴν ἐξ ὑγροῦ πλήρωσιν τῆς
μήτρας, πλὴν ἐπ' ἐκείνων οὐκ ἔστιν ὑπόστασις τὸ φαινό-
μενον, εἰ καὶ φαντάζει, ἀλλὰ περίττωμα τῆς μήτρας, ὅθεν
καὶ μικρὸν μετεωρίζεται.

15 Κεφ. κγ'. Περὶ λευκότητος τοῦ παρυφισταμένου.

Τὸ λευκὸν παρυφιστάμενον ἐνδειαν τοῦ ἐμφύτου θερ-
μοῦ ἀναγγέλλει λευκὸν παρυφισταμένον ἢ μακρὰν ἀρρω-
στίαν ἢ ῥεῦσιν αἵματος πολλοῦ ἢ ξηρότητα κράσεως ἢ
γῆρας καὶ ἀτονίαν τῶν δυνάμεων καὶ μετὰ πολλὴν κινή-
20 σιν τῶν ἀφροδισίων τοιοῦτον οὖρον φαίνεται· καὶ εἰ μὲν
ἐν φαινόμενον ἐπὶ ἡμέρας μὲν τοιοῦτο, ἐπὶ ἡμέρας δὲ
ἄλλοιον, ἀτονία δηλοῦται τοῦ στομάχου καὶ τοῦ ἥπατος.

Κεφ. κδ'. Περὶ μεταβολῆς τῆς ἀπὸ λευκότητος εἰς ἕτερα χρώματα
τοῦ παρυφισταμένου.

25 Λευκότης τῶ παρυφισταμένῳ φυσικὴ ἔστι, ὅτι περίττωμά
ἔστι τοῦ φυσικοῦ ὑγροῦ καὶ τὸ φυσικὸν ὑγρὸν λευκὸν ἔστι.
ὅταν οὖν μεταβληθείη ἀπὸ λευκότητος, ἀρρωστία δηλοῦ-
ται· ὑγιὸς γὰρ ἔξεως ὑπόστασις λευκὴ καὶ λεῖα καὶ ὁμαλὴ
καὶ καταμένουσα. πρὸς τὴν ποσότητα δὲ τῆς ἔξεως καὶ ἢ
30 ποσότης αὐτῆ, ἐκλείπουναι δὲ καὶ αἱ κίτριναὶ δύο στεφάναι
αἱ φαινόμεναι κατὰ τὰ νοσήματα τῆς ἔδρας. εἰ δὲ φα-
νεῖεν, οὐκ ἔστι δηλωτικόν τὸ τοιοῦτον οὖρον ἀκραιφνοῦς
ὑγείας, πολλάκις ὑπόστασις τοιοῦτου χρώματος, καὶ κίτρι-
νου ἢ ἐρυθροῦ ὄντος τοῦ τοιοῦτου γύματος, οὐκ ἐμφαίνει
35 ἀρρωστίαν ὅλου τοῦ σώματος, ἀλλὰ τοῦ ἥπατος ἢ τῶν

νεφρῶν καὶ εἰ μὲν ἔστι λευκὸν τὸ οὔρον ἄνευ τῶν στεφανῶν προρηθρισῶν, ἢ ὑπόστασις δὲ λευκὴ καὶ λεία καὶ ὀμαλὴ καὶ κάτω τοῦ σώματος πυθμένος ὑγεία δηλοῦται. εἰ δὲ ἔστιν ἐρυθρὸν, ἐνδέχεται, ὄντος τοῦ σώματος εὐκράτου, τοῦ δὲ ἥπατος θερμοῦ ἀπὸ ἀτονίας τοῦ στομάχου, 5
θερμαίνεσθαι τὸ ἥπαρ καὶ χρωματίζειν τὸ οὔρον.

Κεφ. κ'. Περὶ ἐρυθρότητος χύματος παρυφισταμένου καὶ στεφάνης.

Οὔρον ἐρυθρότερον κοκκίνην ἔχον ὑπόστασιν καὶ στεφάνης ὁμοίας οὐκ ἂν συμβαίη. εἰ δὲ οὖν, θανάσιμον. εἰ μὲν ἐνὶ ἢ στεφάνῃ, ἐρυθροτέρα ἢ ὕλη πρὸς τὴν κεφαλὴν 10 ὤρμησεν, εἰ δὲ ἢ ὑπόστασις ἐρυθροτέρα, εἰς τὰ βάθη καὶ εἰς ὄλον τὸ σῶμά ἐστιν. εἰ δὲ ἔστι τὸ χῆμα ἐρυθρότερον, εἰς τὸ ἥπαρ ἔστιν ἢ ὕλη ἢ εἰς τοὺς νεφρούς. εἰ λείπει τὸ σημεῖον τὸ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν ἢτοι ἢ κίρρότης τοῦ ὕδατος, ζωῆς ἔστιν ἐλπίς. εἰ δὲ οὖν, κατὰ τὴν πρῶ- 15 τὴν ἀρρωσῶν θνήσκει. τὸ τοιοῦτον οὔρον εἰν ἀπὸ τῆς ἐβδόμης καὶ ἔμπροσθεν ἄρξεται παχύνεσθαι καὶ τῆς κίρρότητος ἐξανίστασθαι, ἐλπίς ἔστι ζωῆς. τὸ δύσκολον καὶ ἐπίφοβον τοῦ τοιοῦτου τοῦ νοσήματος ἢ ὀγδοῇ ἔχει καὶ ἢ δεκάτῃ καὶ ἢ δωδεκάτῃ. εἰν παχυνθῇ τὸ οὔρον πρὸ 20 τούτων τῶν ἡμερῶν ἐλπίς ἔστι ζωῆς.

Κεφ. κζ'. Περὶ κίρρότητος παρυφισταμένου καὶ στεφάνης καὶ λευκότητος τοῦ χύματος.

Εἰ κίρρον τὸ παρυφιστάμενον, τὸ χῆμα δὲ λευκότερον καὶ ἢ στεφάνῃ κίρρα, πυρετὸς δηλοῦται διηνεκῆς καὶ 25 ἀναισθησίας καὶ μαρασμός. τοιοῦτον οὔρον πλειστάκις φαίνεται εἰς ἐκτικὸς πυρετοὺς ἐγγύτατα τοῦ θανάτου καὶ εἰς φρενιτικὸς ἐγγύτατα τοῦ θανάτου. κατὰ τὴν ὀγδοῇ δὲ ἢ τὴν δεκάτῃ ἢ τὴν δωδεκάτῃ θνήσκει ὁ νοσῶν. σπανίως δὲ φαίνεται τοιαῦτα οὔρα. Φαίνεται τοιαῦτα οὔρα 30 καὶ εἰς περιπνευμονικὸς ἀπὸ ξανθῆς χολῆς καὶ εἰς τοὺς ἔχοντας ἀπόστημα πλησίον τοῦ πνεύμονος· μόνον δὲ ἐπὶ τούτων φαίνεται καὶ ἐρυθρότερον τὸ χῆμα καὶ ὁ ἀρρωσῶν δυσπνοεῖ. ὅτε δὲ ἄρξεται δυσπνοεῖν, κακὰς ἐλπίδας ἔχει. 35

Κεφ. κζ'. Περὶ λευκότητος τοῦ χύματος καὶ μελανίας τοῦ
παρυφισταμένου.

Οὖρον λεπτὸν καὶ λευκόν, μέλαιναν ἔχον ὑπόστασιν,
ὑδρον δηλοῖ ἀνασάρκα ἢ μᾶλλον θάνατον ἐξ ὑδρουῦ· οὖρα
5 εἶδομεν πολλάκις μέλαινα, εἰς ἑκτερικὸν ἀπὸ μελαίνης χο-
λῆς καὶ ἀπὸ τῶν νεφρῶν καὶ πάντα ἦσαν ἀκίνδυνα.

Κεφ. κη'. Περὶ τῶν φαινόμενων κατὰ τὸ παρυφιστάμενον στιγμῶν.

Εἰ περὶ τὸ παρυφιστάμενον φαίνονται στιγμαὶ δίκην
σπέρματος μήκωνος ἔμφραξις καὶ ὀδύνη δηλοῦται τῶν
10 νεφρῶν καὶ ἀτονία τοῦ ἥπατος καὶ βάρος καὶ νωθρότης
περὶ τὴν κίνησιν. ἔστι δὲ ταῦτα καὶ προσοίμια τοῦ ψαμ-
μίου καὶ εἴπερ οὐ γένοιτο ἐπιμελεία, μέλλει συστῆναι λί-
θος τὸ τοιοῦτον οὖρον καὶ ἰσχίασιν δηλοῖ. γίνεται δὲ πρῶ-
τον βάρος καὶ ἀγανάκτησις εἰς τοὺς νεφροὺς ἔκτοτε καὶ
15 ῥευματισμὸς εἰς τὸν ἕνα πόδα κατὰ τὸ ἔξω μέρος τοῦ
μηροῦ τὸ καλούμενον ἰδιοτικῶς σαῖτα ἕως κάτω τοῦ γόνα-
τος καὶ ὅταν ἰσχυροποιηθῇ τὸ κακὸν κάτεισι καὶ μέχρι
τοῦ ἀστραγάλου. θερμῶν δὲ ὄντων καταπολὺ τῶν νεφρῶν,
πρωματίζεται καὶ τὸ οὖρον εἰς τὸ ἐρυθρὸν καὶ πολλάκις
20 αἱ φαινόμενα στιγμαὶ αὗται κύκλω τῆς ὑέλου εἰσὶ καὶ
δηλοῦσι ἔνδειαν καὶ ἀτονίαν πολλὴν τῶν νεφρῶν.

Κεφ. κθ'. Περὶ τῶν κατὰ τὸ παρυφιστάμενον φαινόμενων
στιγμῶν λευκῶν.

Εἰ ἔνδον τοῦ παρυφισταμένου λευκότεται φαίνονται
25 στιγμαί, δηλοῦται ψώρα καὶ κνησμονή, διότι περιτίτωμά
εἰσι, τοῦ ἀλυκοῦ ὑγροῦ τοῦ ὑποκάτω τοῦ χρώματος. τὸ
τοιοῦτον γὰρ περιτίτωμα εἰ μὲν κατὰ πολὺ δοιμύ ἐστι, ποιεῖ
πληγὰς καὶ ψώρας. εἰ δὲ ἀλυκόν, ποιεῖ πλησμονὴν καὶ εἰ
μὲν αἱ στιγμαὶ πολλαὶ φαίνονται, ἡ κνησμονή καὶ ἡ ψώρα
30 εἰς ὅλον τὸ σῶμα δηλοῦται εἶναι. εἰ δὲ εἰσιν ἄχρι τῶν δέκα
μέχρι τῶν μηρῶν καὶ τῶν ὑποχονδρίων ἐστὶν ἡ κνησμονή.
εἰ δὲ πέντε ἢ κάτω τῶν ἑῖς εἰς τοὺς ὄρχεις καὶ τὴν ἔδραν
μόνην ἔρχεται ἡ κνησμονή ἄνευ λόγου καὶ εἰ οὐ φαίνεται,
μέλλει φανῆναι.

Κε φ. λ'. Περὶ τῶν φαινομένων κατὰ τὸ παρυφιστάμενον
στιγμῶν κίτρινων.

Εἰ φαίνονται κατὰ τὸ παρυφιστάμενον στιγμαὶ κίτρι-
νοι βαρεῖαι κατὰ τὸν πυθμένα τῆς ἀμίδος πλεονασμὸς
ἐμφαίνεται ξανθῆς χολῆς εἰς τοὺς νεφροὺς καὶ εἰ τὸ χύμα
φαίνεται λευκὸν ἢ ἀγυρόχρουν, αὕτη ἢ ἀκολουθία καὶ ἐπὶ
τῶν φαινομένων κίτρινων ψαμμύων.

Κε φ. λα'. Περὶ τῶν φαινομένων κατὰ παρυφιστάμενον ὡς δῆθεν
σκολήκων μικρῶν καὶ τῆς τούτων ποσότητος.

Εἰ φαίνονται κατὰ τὸ παρυφιστάμενον ὡσανεὶ σκω- 10
λήκια μικρὰ οἷα εἰς τὸ ὄξος γεννᾶται, ἀγανάκτησις τῶν
ἀρμονιῶν τῆς ῥάχεως δηλοῦται καὶ εἰ μὲν εἰσι πολλὰ τῶν
ἀρμονιῶν ἀπασῶν ἢ ἀγανάκτησις ἐστίν, εἰ δὲ ὀλίγα καὶ
μικρὰ, ψύξις δηλοῦται ἢ πλεονασμὸς ὑγροῦ καὶ ἀτονία
ἀπὸ πολλῆς ἀρρωστίας ἢ ἐνδείας πολλῆς τοῦ ἐμφύτου 15
θερμοῦ ἢ ἀπὸ ἐμφράξεως γλίσχρου χυμοῦ καὶ ἐνδεία τῆς
θέρμης καὶ εἰ μεγαλύτερα φαίνονται τὰ φαινόμενα, δευ-
τέρω δὲ ἢ τρίτῃ σημαίνεται σπᾶσμα ἢ προγεγονὸς ἢ
μέλλον γενέσθαι. εἰ δὲ ἐν μόνον καὶ μεγαλύτερον καὶ
δεδιπλωμένον ὡσπερ σκώληξ, δηλοῦται τοῦ ἐνὸς ὄρχεος 20
ἀγανάκτησις ἢ τοῦ δεσμοῦ τῶν ὄρχεων ἢ γεγονυῖα ἢ μιλ-
λουσα γενέσθαι καὶ εἰ ἐστὶ τὸ οὖρον λευκὸν τοῦ ἀριστε-
ροῦ μέρους ἢ ἀγανάκτησις ὑπεμφαίνεται. εἰ δὲ κεχρωμα-
τισμένον, τοῦ δεξιοῦ· εἰ δὲ τὸ φαινόμενον κατὰ κρῖνον
φαίνοιτο θώρακος κεκλωσμένον, γόνατος δηλοῖ ἀγανάκτη- 25
σιν καὶ εἰ μὲν ἐνὶ κάτω τοῦ κάτω μέρους τοῦ γόνατος,
εἰ δὲ ἄνω τοῦ ἄνω ταῦτα τὰ οὖρα οὐκ ἄνευ ἀφρῶν φαί-
νονται.

Κε φ. λβ'. Περὶ τοῦ ὡς δῆθεν κονιορτοῦ παρυφισταμένου ὑπὸ
τὴν στεφάνην. 30

Παρυφισταμένου ἐσκορπισμένου δίκην κονιορτοῦ ἄνω
τῆς ἀμίδος ὄντος ὑπὸ τὴν στεφάνην· φαίνεται δὲ τοῦτο
ἐπὶ τῶν χρωμάτων ἀπάντων, τοῦ στομάχου καὶ τοῦ ἥπα-
τος ἀτονία δηλοῦται. οὐκ ἐστὶ παρυφιστάμενον φυσικόν.
ὁ τὸ τοιοῦτο οὖρον ἔχων, εἴ τι προσφέρει, ἐξεμεί τοῦτο 35

καὶ ἄνευ ἐγγύου γυναικὸς ἐπὶ τῶν ἄλλων τὰ τοιαῦτα οὖρα
κεχρωματισμένα φαίνονται ἐπὶ τοῦ ἐξεμῶντος τὴν τρο-
φήν. τοιούτων οὖρων φαινομένων, παραληπτέον εὐκρα-
τον διαίταν.

5 Κεφ. λγ'. Περὶ τῶν φαινομένων κατὰ τὸ παρυφισταμένον ὡσανεὶ
πετρῶν μυίας.

Εἰ φαίνονται ὡσανεὶ πετρά μυίας ἔνδον τοῦ παρυφι-
σταμένου, φαίνονται δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν χύμασι
λευκοῖς, εἴ ἐστι τὸ οὖρον γυναικεῖον καὶ νοσήματος ἀρ-
10 θρητικῷ ἔξω, σύλληψις δηλοῦται καὶ εἴ ἐστι λευκὸν ὡς
ὔδωρ, θήλεος παιδός. χρεῖα δὲ πολλῆς προσοχῆς ὅτι τὸ
τοιούτον οὖρον ἐπὶ τῶν ἀρθρητικῶν μᾶλλον φαίνεται διὰ
τὰς ἀπεψίας. φαίνεται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ὑγροτέρῃ τροφῇ
χρωμένον καὶ ἐπὶ τῶν πολυποσία καὶ ἐπὶ τῶν συχνάκις
15 ἀφροδισιαζόντων, πλὴν ἐπὶ τῶν ὑγροτέρῃ τροφῇ χρωμένων
μετὰ ἀφρῶν φαίνονται, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων χωρὶς ἀφρῶν
ἢ μετὰ ὀλίγων καὶ ἐπὶ τῶν γερόντων τοιαῦτα οὖρα φαί-
νονται.

20 Κεφ. λδ'. Περὶ τῶν φαινομένων κατὰ τὸ χῆμα ὡσανεὶ
πετρῶν μυίας.

Εἰ φαίνοιτο ἅπαν τὸ χῆμα πεπληρωμένον τοιούτων
σημείων, δηλοῦται ἀγανάκτησις εἰς ὅλους τοὺς ἀρμούς.
πολλάκις καὶ ἄνευ τῶν τοιούτων σημείων λεπτοῦ ὄντος
τοῦ χύματος καὶ ὑδατώδους, οἱ ἀρμοὶ ὅλοι τοῦ χύματος
25 ἀργοῦσιν ὡς παραλελυμένοι καὶ ἐπὶ τῶν γυναικῶν τῶν
ἐγγύων τῶν ἀπὸ φύσεως ὑγρὸν ἔχουσῶν τὸν στόμαχον
καὶ ἄτονον, τοιαῦτα οὖρα φαίνεται καὶ ἐπὶ τῶν γραιῶν
γυναικῶν καὶ καταρχὰς ἐπὶ τῶν ὑδροπικῶν τοιαῦτα οὖρα
φαίνονται καὶ ἐπὶ τοῦ παροξυσμοῦ τοῦ ἀπὸ φλέγματος.
30 χρεῖα οὖν πολλῆς προσοχῆς τῷ ἀποφαινομένῳ.

Κεφ. λε'. Περὶ ὀλιγότητος φαινομένων κατὰ τὸ χῆμα
μυίας πετρῶν.

Εἰ φαίνεται κατὰ τὸ οὖρον πετρὸν μυίας ἐν ἡ δύο
ὑποκάτω τῆς στεφάνης, δηλοῦται τοῦ πλατέος τοῦ ὤμου

ἀγανάκτησις ἢ τῆς ψόας καὶ εἴ ἐστι τοῦ πλατέος ὤμου, λεπτότερον φαίνεται τὸ φαινόμενον, εἰ δὲ τῆς ψόας, παχύτερον.

Κεφ. λζ'. Περὶ τοῦ φαινομένου κατὰ τὸ χῆμα ὡς γόνου λεπτοῦ ψοῦ.

Ὡς γόνου λεπτοῦ τοῦ ψοῦ φαινομένου ἐν τῷ χύματι κατὰ τὸ μέσον τῆς ἀμίδος, δηλοῦται ἀσθένεια κατὰ τὸ στόμα τῆς κύστεως καὶ ἀγανάκτησις τοῦ γόνου, εἶ δὲ καὶ τοῦ πλατέος τοῦ ὤμου, πλὴν τὸ μὲν σημεῖον τῆς νόσου τοῦ γόνου ὡσπερ ὁ γόνος τοῦ λεπτοῦ τοῦ ψοῦ μέ- 10 σου πεπηγμένος ἐστί, κύκλω δὲ λεπτότερος· οὕτω καὶ τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς νόσου τοῦ γόνου; τὸ δὲ τοῦ πλατέος τοῦ ὤμου λεπτότερον καὶ λειόν καὶ ἄνω εἰς τὴν ἀμίδα φαίνεται καὶ τὸ μὲν σημεῖον τῆς νόσου τοῦ γόνου εἰς τὸ μέσον ἔχει παχύτητα. τὸ δὲ σημεῖον τῆς νόσου τοῦ πλα- 15 τέος τοῦ ὤμου λειόν ἐστίν, ἔλλειπουσῶν τῶν στιγμῶν καὶ ἐτέρων τινῶν, εἰ πολλῶν.

Κεφ. λζ'. Περὶ ὡς δῆθεν κοριορτοῦ φαινομένου ἐν τῷ χύματι.

Εἰ τὸ ὅλον χῆμα ὡς κοριορτοῦ φαίνεται πεπληρωμένον, φαίνεται δὲ οὗτος ὁ κοριορτός ἐν πᾶσι τοῖς χρώμασι, 20 ἀτονία δεικνύται τοῦ στόματος τοῦ στομάχου, καὶ εἰ μὲν τὸ χῆμα λευκόν ἐστί, δηλοῦται ὅτι ἡ ὕλη ὠμὴ καὶ ἀπέπτως ἐστίν ἐντὸς τῶν φλεβῶν. εἰ δὲ παχὺ δηλοῦται ὅτι πεπεμμένον ἐστί καὶ κενούνται αἱ φλέβες, καὶ εἰ μὲν ὑπῆρξε τὸ πάθος ἀπὸ χολῆς, ἀποφραχθείσης τῆς χολη- 25 δόχου κύστεως, ἐλαττωθήσεται ἡ χολὴ καὶ κινηθήσεται πρὸς τὸ σύνθηδες. εἰ δὲ ἀπὸ τῆς πληρώσεως τῶν φλεβῶν καὶ τῆς ὕλης ἐστί, κενῶσθαι χρὴ τὰς φλέβας. ἂν δὲ ἀπὸ συνηθείας τοῦ μακροῦ χρόνου καὶ ἀτονίας, δεῖ τοιοῦν τὸν στόμαχον. 30

Κεφ. λη'. Περὶ τοῦ φαινομένου κατὰ τὸν πυθμένα ὡσανεὶ παρυφιστάμενου ὀλλοῦ καὶ περὶ τῆς ὡς δῆθεν κοριορτοῦ φαινομένου ὑπὸ τὴν στεφάνην.

Εἰ φαίνοιτο εἰς τὸν πυθμένα τῆς ἀμίδος ὡσπερ ὑπόστασις ὀλίγη καὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν ἐπὶ τὴν στεφάνην οἷα κοριορτὸς λευκός, εἰ γυναικός ἐστι τὸ οὖρον, σύλληψις δηλοῦται ἄρρενος παιδός, ὅποιον ἂν εἴη τὸ χρῶμα. πολλάκις δὲ συμβαίνει διὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ στομάχου καὶ φαίνεται διεσκορπισμένον τὸ κοριορτῶδες ἐκεῖνο. καὶ λοιπὸν οὐκ οὐκέτι ὡς κοριορτὸς φαίνεται, ἀλλ' ὡσπερ στίλος ἰστάμενος μέσον τῆς ἀμίδος.

Κεφ. λθ'. Περὶ τῶν κατὰ τὸ χῦμα φαινομένων ὡς δῆθεν πιτύρων.

Εἰ φαίνοιτο τὸ χῦμα ὅλον πεπλησμένον ὡσανεὶ πιτύρων, ἐλεφαντιασμός σημαίνεται. ἔστι δὲ τὸ σημεῖον τοῦτο ἕξομοιούμενον τῷ σημείῳ τῆς κνησμονῆς πλὴν ὅτι ἐκεῖνο στρογγύλα ἔχει τὰ περιπτώματα, τοῦτο δὲ ὡς πίτυρα. φαίνεται δὲ καὶ ἡ στεφάνη ἐνταῦθα κισρῶ.

Κεφ. μ'. Περὶ τοῦ φαινομένου ὡς δῆθεν ἄμμου κοκκίνου.

Φαινομένου ὡς ἄμμου ἀδρᾶς κοκκίνης ἐν τῇ ἀμίδι, θυσουρία σημαίνεται, ἣτις καὶ πρὸ τοῦ πληγωθῆναι τὴν κύστιν θεραπεύεται, μετὰ δὲ τὸ πληγωθῆναι οὐ θεραπεύεται.

Κεφ. μα'. Περὶ τῶν φαινομένων ὡς ἄμμων λευκῶν.

Φαινομένων ὡσανεὶ κατὰ τὴν ἀμίδα ἄμμων λευκῶν, τὸ αὐτὸ νόσημα σημαίνεται ἀπ' ἄλλης αἰτίας βαπτομένης τῆς κοκκίνου ἄμμου. ὀδύνη δὲ γίνεται σφοδρὰ τοῖς τῷ νοσήματι τούτῳ ἐαλωκόσιν, ὡς καὶ τινες οἴεσθαι κωλικὸν νόσημα εἶναι.

Κεφ. μβ'. Περὶ τῶν φαινομένων κατὰ τὸν πυθμένα ὡσανεὶ τμημάτων ὀνύχων.

Φαινομένων εἰς τὸν πυθμένα τῆς ἀμίδος ὡς τμημάτων ὀνύχων ἀνθρώπου ἐπὶ λευκοῖς χύμασι θολεροῖς,

δυσουρίαν δηλοῦται ἀνθρώπων προσφερομένων διόλου διαίταν ψυχρὰν καὶ γλισχρὰν, ἧτις ἐστὶ καὶ ἀθεράπευτος.

Κεφ. μγ'. Περὶ τοῦ φαινομένου κατὰ τὸ χῆμα ὡσαυτὶ λεπτοῦ ῥοῦ πολλοῦ καὶ παχέος.

Εἰ φαίνεται κατὰ τὸ οὔρον ὡσπερ λεπτὸν ῥοῦ πολὺ καὶ παχύ, καὶ πολλάκις πλέον ἢ τὸ χῆμα καὶ τοῦτο δὴ τὸ χῆμα διόλου λευκὸν καὶ εἰ ἡ οὔρησις συχνάκις γίνεται μετ' ὀδύνης, ἐξ ἀλυκοῦ χυμοῦ τὸ πάθος ἐστὶ καὶ δύναται ὑπὸ τούτου ἢ κίστις καὶ ὑπὸ τῆς παχύτητος τούτου καὶ γλισχύτητος οὐκ ἐξέρχεται ῥαδίως τὸ οὔρον καὶ διὰ τοῦ συν-
10
εργοῦ ὠθισμοῦ συνεκκενοῦνται τῷ ὄρῳ ἅπαν τὸ τοῦ σώματος ὑγρὸν. καὶ στερούμεναι αἱ δυνάμεις ἀπονοῦσι καὶ ἐστὶ δυσθεράπευτον τοῦτο τὸ νόσημα καὶ μάλιστα τοῖς διουρητικοῖς δυσθεράπευτον. κινουσι γὰρ ταῦτα πλέον τὸ τοῦ σώματος ὑγρὸν καὶ τούτω τῷ τρόπῳ καταβλά-
15
πτουσιν. εἰ ἀντιστραφεῖ δὴ μᾶλλον ἀπὸ φύσεως τὸ τοῦ οὔρου ὑγρὸν καὶ τὴν ὁδὸν σχοίη τὴν διὰ τῆς ἑδρας, ῥαίσεται ὁ νοσῶν. εἰ δὲ τοῦτο οὐ γένοιτο, τελευταῖον αἵματος ἐξουρουμένου θνήσκει ὁ νοσῶν.

Κεφ. μδ'. Περὶ τοῦ κατὰ τὸν πυθμένα φαινομένου μυξώδους ὀλιγον
20
τε καὶ λεπτοῦ.

Πολλάκις φαίνεται κατὰ τὸν πυθμένα τῆς ἀμίδος μυξώδης τι ὀλίγον λεπτόν, ὃ τινες ἐξαπατώμενοι ὑπόστα-
25
σιν εἶναι λογίζονται. φαίνεται δὲ ἐπὶ χύμασι λευκοῖς καὶ λεπτοῖς καὶ δηλοῖ ἀγανάκτησιν τῶν πελμάτων, καὶ εἰ μὲν ὅλον τὸν πυθμένα τῆς ἀμίδος κατέχει, τὰ πέλματα καὶ ἀμφοτέρων τῶν ποδῶν, ἀγανακτεῖ ὁ νοσῶν. εἰ δὲ ἐστὶν εἰς μέρος τῆς ἀμίδος, τὸ τοῦ ἐνὸς ποδὸς πέλμα ἀγανακτεῖ καὶ ταῦτα ὅτε ἴσταται καὶ κοπιᾷ πολλὰ ἢ ὅτε ψυχρότητος αἰσθεται, εἴρηται ὅτι τὰ τῶν ἐλαφροτέρων μερῶν τοῦ
30
σώματος σημεῖα ἦτοι χειρῶν καὶ ὤμων ἀνωφερέστατά εἰσι, τὰ δὲ τῶν βαρυτέρων ἦτοι τῶν ποδῶν καὶ τῶν πελμάτων βαρύτερα καὶ τὸν κάτω τόπον ἔχει.

Κεφ. μί'. Περὶ τοῦ κατὰ τὸ χυμὰ φαινομένου ὡς δῆθιν ξύσματος κεκλωσμένου τοῦ ἀπὸ βέλους.

Φαινομένου κατὰ τὸ οὔρον ὁμοίου τινὸς κεκλωσμένου ξύσματος τῷ ξυομένῳ τοῦ βέλους ἐνεργουμένου, φαίνεται δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λευκοῖς οὔροις καὶ ἀνυποστάτοις, ἀγανάκτησις τῶν ἀρμονιῶν δηλοῦται τῆς ῥάχεως καὶ εἴ ἐστι παχύτερον, χαλνῶσις δηλοῦται τῆς γονοδόχου κίστεως. ὁ ἔχων οὔρον τοιοῦτον χαλνός ἐστιν εἰς τὴν τῶν ἀφροδισίων κίνησιν, εἰ καὶ νέος ἐστίν.

10 Κεφ. μί'. Περὶ τοῦ φαινομένου κατὰ τὸ χυμὰ ὡσαυτεῖ εἰ γόνου ψοῦ μικροτάτου καὶ λεπτοτάτου.

Φαινομένου κατὰ τὸ οὔρον ὡσαυτεῖ γόνου ψοῦ μικροτάτου καὶ λεπτοτάτου καὶ κατὰ οὔρον ἀνδρὸς καὶ γυναικός, τεινεσμός δηλοῦται καὶ τῷ ἀνδρὶ καὶ τῇ γυναικί. 16 δηλοῦται δὲ ἰδίᾳ τῇ γυναικί καὶ κνησημονή εἰς τὴν μήτραν καὶ γαργαλισμός εἰς τὸ στόμα τῆς μήτρας, ἔτι δὲ καὶ ἀτονία εἰς τοὺς πόδας. τοιοῦτον οὔρον ταῖς γυναιξὶν πλέον φαίνεται.

X.

* ΕΚ ΣΥΡΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

Περὶ οὔρου *.

I. Οὔρον ρόυσιον καὶ παχὺ ἔχον ἀφρόν ἐστιν ἀπὸ αἵματος, αὖξει δὲ τὸ αἷμα ἀπὸ τῆς κακῆς τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἕως τῆς κ' τοῦ Ἰουνίου. δηλοῖ δὲ πλησμονὴν πνευμάτων καὶ νυγμὸν καὶ βῆχα καὶ στένωσιν καὶ νυγμὸν λαγόνων καὶ βάρος πλατῶν καὶ σφυγμὸν καρδίας. εἰ οὖν ἐστι νέος ὁ τὸ τοιοῦτον οὔρον ἔχων, γενέσθω κένωσις αἵματος κάτωθεν τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν εἰάν ἔχη δύναμι- 10 μιν. εἰ δὲ διαβιβάσει τὰς ζ' ἡμέρας, οὐκ ἐνδέχεται διὰ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ σώματος. πιέτω δὲ τὴν διὰ κρόκου ἢ μάννα μετὰ ὕδατος ἢ φοίνικας Ἰνδικὰς καὶ τὰς βιόλας τὰς συνθέτους ἢ τὸ χεράβιν τῶν βιόλων καὶ εἰ ἔαρ ἐστὶ κἂν γέρον ὑπάρχη, κενωσάτω αἷμα διότι πλησμονὴ αἵματος ἐστίν. 15

II. Τὸ ρόυσιον καὶ λεπτὸν οὔρον δηλοῖ ξανθὴν χολήν. ἐστὶ δὲ ἡ ξανθὴ χολὴ θερμὴ καὶ ξηρά, καὶ δηλοῖ τὸ τοιοῦτον οὔρον πυρετὸν καὶ φρίκην καὶ καταπλάσμον καὶ πικρότητα στόματος καὶ σκότος εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ πόνον εἰς τὴν ῥάχιν καὶ τὰς λαγόννας καὶ δίψαν. ἐνδέχεται 20 οὖν, ἵνα γένηται κάθαρσις μετὰ μυροβαλάνου τῶν ξανθῶν καὶ τοῦ χεράβιν τῶν δαμασκηῶν καὶ τῶν ῥόδων καὶ τοῦ χεράβιν τοῦ ῥοδοστάγματος.

III. Τὸ λευκὸν οὔρον καὶ λεπτὸν δηλοῖ μέλαιναν χολήν, ἡ δὲ μέλαινα χολὴ αὖξει ἀπὸ τῆς κ' τοῦ Ἀυγούστου ἕως καὶ τῆς κ' τοῦ Νοεμβρίου. δηλοῖ δὲ τὸ τοιοῦτον οὔρον βάρος εἰς λήθαργον καὶ πόνον λαγόνων καὶ ὀκνίαν καὶ

ἀγρυπνίαν καὶ ὄρῳματα κακὰ καὶ κτύπον καρδίας καὶ φόβον. ἐνδέχεται οὖν ἵνα πῖη τὴν Θεοδώρητον καὶ τὴν Λογαδίου καὶ τὸ μοναχικὸν καὶ τὴν εὐλογίαν καὶ τὸ χεράβιν τοῦ βουγλώσσου καὶ τοῦ καπνοῦ τῆς γῆς.

5 IV. Οὕρον λευκὸν καὶ παχὺ ἐστὶν ἀπὸ ὑγρότητος καὶ χυμοῦ φλεγματικῶ, αὖξει δὲ ὁ τοιοῦτος χυμὸς ἀπὸ τῆς κ' Νοεμβρίου ἕως κ' Μαρτίου. δηλοῖ δὲ τὸ τοιοῦτον οὕρον βάρος εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ δάκρυα καὶ κώφωσιν καὶ ἔμφραξιν εἰς τὰ ὄτια καὶ πόνον ῥάγεως καὶ κακοστομαχίαν
10 καὶ πληθυσμὸν στέλου καὶ ὀκνίαν καὶ βήχα καὶ στένωσιν καὶ κτύπον καρδίας. ἐνδέχεται οὖν ἵνα γένηται κάθαρσις μετὰ τῶν κόκκων γαληνοῦ καὶ ἵνα πῖη ὁ νοσῶν τὴν πικρὰν καὶ τὸ μοναχικὸν καὶ τὴν Θεοδώρητον καὶ τὴν Λογαδίου καὶ τὴν Ρούφου καὶ τὴν Συγκέλου, εἴ ἐστὶ δυνατός.
15 εἰ δὲ μήγε, πιέτω τὸ χεράβιν τῶν ζινζίφων καὶ τὴν ἀγοριστον καὶ τὴν ἀθανασίαν καὶ τὴν διὰ λιβάνου, καὶ αἵματος κένωσις μὴ γενέσθω.

V. Οὕρον λευκὸν μὴ ἔχον ὑπόστασιν ἀπειψίαν δηλοῖ καὶ δυσουρίαν.

20 Οὕρον ἐν πυρετῶ μέλαν ἰοικὸς οἴνω ἀυστηρῶ ἥπατικὸν νόσημα σημαίνει.

Οὕρον τεθλωμένον ἰοικὸς ἐλαίῳ θάνατον σημαίνει.

Οὕρον ὠχρὸν παχύτατον ποδαλγίαν σημαίνει.

25 Οὕρον ἐρυθρὸν μὴ ἔχον ἐναλλαγὴν ἐλεφαντίασιν σημαίνει.

Οὕρον κροκῶδες μὴ ἐναλλάσσον πνευμόνεϊν καὶ βηχικὸν νόσημα σημαίνει.

Οὕρον μελάντερον στίλβον κωλικὸν νόσημα σημαίνει.

30 Οὕρον μέλαν πελιδνὸν ἄνευ πυρετοῦ καὶ ἰδρώτων κεφαλαλγίαν σημαίνει.

Οὕρον κρυσταλλῶδες μὴ ἔχον ἐναλλαγὴν ὑδρωπία σημαίνει.

Οὕρον ἐν τριταίῳ πυρετῶ μὴ ἔχον ὑπόστασιν μαρασμὸν σημαίνει.

XI.

* ΣΥΝΟΨΙΣ ΑΚΡΙΒΕΣΤΑΤΗ ΠΕΡΙ ΟΥΡΩΝ ΕΡΜΗΝΕΥΘΕΙΣΑ ΕΚ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ.

Δεί γινώσκειν ὅτι ὅταν ἢ τὸ οὔρον ἐρυθρόν καὶ θολόν, δηλοῖ ὅτι ἀπὸ αἱματός ἐστιν. ἐρυθρότης θερμασίαν σημαίνει, ἢ δὲ θολότης τὴν ὑγρότητα. τὸ γὰρ αἷμα θερμόν ἐστι καὶ ὑγρόν· ὅτε δὲ πάλιν ἐστὶ τὸ οὔρον ἐρυθρόν καθαρὸν, λεπτὸν ἤγρουν ἐκσιλιβον, δεῖ γινώσκειν ὅτι ἢ ξανθὴ χολὴ ὑπερέχει. ἢ μὲν γὰρ ἐρυθρότης δηλοῖ τὴν 10 θερμασίαν, ἢ δὲ λεπτότης τὴν ξηρότητα. ἢ γὰρ ξανθὴ χολὴ θερμὴ ἐστὶ καὶ ξηρά. ὅταν δὲ τὸ οὔρον λευκὸν καὶ θολόν, δηλοῖ τὸ μὲν θολῶδες ὑγρότητα, τὸ δὲ λευκὸν τὴν ψυχρότητα. σημαίνει οὖν τὸ τοιοῦτον ἐπικρατεῖν τὴν φλεγματικὴν διάθεσιν. τὸ γὰρ φλέγμα ψυ- 15 χρόν καὶ ὑγρόν ἐστὶν. ὅταν δὲ τὸ οὔρον λεπτὸν καθαρὸν ἐστὶ καὶ λευκόν, δεῖ γινώσκειν ὑπερνεκῶν τὴν ξηρότητα. ἢ γὰρ λευκότης τὴν ψυχρότητα δηλοῖ, ἢ δὲ καθαρότης τὴν ξηρότητα. καὶ γὰρ ἢ μέλαινα χολὴ ψυχρὰ ἐστὶ καὶ ξηρά. ὅταν δὲ τὸ οὔρον βεβαμμένον ἢ, γίνωσκε ὅτι 20 ἀρρωστίαν καὶ νόσον καὶ ταραχὴν δηλοῖ. ἐστὶ δὲ τὸ τοιοῦτον οὔρον ὅμοιον κόνει πρωτοστάκτω φαινομένη πρασοειδεῖ. ὅταν γὰρ ἀναμιχθῇ τὸ ὀρρώδες περιττώμα τῇ μελαίνῃ χολῇ, τοιαύτην ἰδέαν τοῦ οὔρου πρασοειδῆ ἀπεργάζεται. ὅταν δὲ ἀναμιχθῇ μετὰ τοῦ προσειρημένου, γίνε- 25 ται τὴν χροιάν ὡς κρόκος. δηλοῖ οὖν ὅτι ἢ ξανθὴ χολὴ

II.

20

ἀναμίχθη μετὰ τῆς προειρημένης ὑγρότητος καὶ διὰ τοῦτο
 γέγονε τὸ οὔρον ὡς κροκοειδές, ἤτοι ὡς ὅταν τις ἐμβάλῃ
 ἐν ὕδατι κρόκον καὶ τρίψας ἀποθλίψῃ καὶ χρῶμα τοιοῦτον
 ἀποτελέσῃ, ὅταν ἀναμιχθῇ ἢ ξανθὴ χολὴ μετὰ τῆς μελαί-
 5 νης καὶ θολωθῇ. γίνεται τὸ τοιοῦτον οὔρον μελανοξανθί-
 ζον παρόμοιον κνίκῳ μεμιγμένῳ αἵματι καὶ ἐστὶν ἐξ ἐπι-
 μιξίας χολῆς ξανθῆς καὶ μελαίνης. δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι τὸ
 οὔρον τῶν νέων ἤτοι τῶν ἀκμαζόντων παρόμοιον ἐστὶ τῷ
 κίτρω. ἐστὶν οὖν ποσῶς ἐρυθραίνόμενον καὶ καθιστάμε-
 10 νον, τῶν δὲ καθεστηκότων λευκότερον τοῦ προειρημένου
 καὶ λεπτότερον. τὸ δὲ τῶν γερόντων παρόμοιον τῷ τῶν
 παιδῶν. ἐστὶ δὲ καὶ τὸ γυναικείον οὔρον λευκότερον τοῦ
 ἀνδρῶν, ἢ δὲ ὑπόστασις αὐτοῦ εἰς τὸν πυθμένα ἐγκάθ-
 ηται καὶ εἰ κινήσῃ βουληθείης, οὐ σκορπίζεται. ἐποχεί-
 15 ται δὲ καὶ ἀφρὸς τῷ τοιούτῳ οὔρῳ. ὅταν οὖν ἴδῃς ἐν τῷ
 τοιούτῳ οὔρῳ ὡσπερ ῥαμμάτια εἰς τὸν ἀφρόν, δηλοῖ συν-
 ουσιασμόν. ὅταν δὲ ὀφθῆι σοι τὰ οὔρα ὡς λευκὴ νε-
 φέλη, δηλοῖ ὡς ἔγκυός ἐστιν ἡ γυνή, καὶ ὅτι ἂν ὑπόστασις
 βενετίζουσαν ἔχει, δηλοῖ ἀρχὴν ἔχειν τὸ ἐγγάστριον. εἰ δὲ
 20 οὐ βενετίζει, τέλειον εἶναι σημαίνει.

XII.

* ΣΥΝΟΨΙΣ ΠΕΡΙ ΟΥΡΩΝ.

Τῶν μὲν οὔρων πολλαὶ μὲν κατὰ γένος διαφοραί, πολλαὶ δὲ καὶ κατὰ γένος εἰδέαι. καὶ πρῶται μὲν καὶ γενικώταται δύο χυμὰ τε καὶ παρυφιστάμενον. καὶ χυμὰ 5 μὲν καλεῖται αὐτὸ τὸ ὅλον οὔρον παρὰ τὸ κεχύσθαι, παρυφιστάμενον δὲ τὸ ἐν ἑαυτῷ ἕτερόν τι ἐμφαῖνον. ἐν τούτῳ δὲ τῷ χυμῷ, δύο θεωροῦνται ἐν συγκρίσει διαφοραί, σύστασις καὶ χροιά. ἑκατέρα δὲ τούτων εἰς ἕτερα διαιρεῖται καὶ ὑποδιαιρεῖται. ἡ μὲν γὰρ σύστασις εἰς λεπτότητα 10 καὶ παχύτητα καὶ ἐξ ἀμφοτέρων σύμμετρον. ὅπερ δὴ κατὰ φύσιν ὑπάρχει ἀδιαίρετος, φέρον φορὰν θεωρεῖται. τὸ δὲ λεπτόν καὶ τὸ παχὺ τέμνεται διχῆ. εἰ γὰρ ἐξουρεῖται λεπτόν καὶ μένη λεπτόν, ἢ οὔρεται μὲν λεπτόν, ἀναθολοῦται δὲ καὶ γίνεται παχὺ καὶ τὸ ἀνάπαλιν, ἢ οὔρεται παχὺ 15 καὶ μένει παχὺ, ἢ οὔρεται μὲν παχὺ καὶ ὕστερον ἀποκαθίσταται, καὶ τὸ μὲν ἐξουρούμενον λεπτόν καὶ μένον λεπτόν δηλοῖ ἐσχάτην ἀπεψίαν τοῦ φλεβώδους γένους. οὐ γὰρ ἐνεχείρησεν ἡ φύσις ὅλως ἐπαναστῆναι πρὸς ἄμνηναν τοῦ ἐπισωρευθέντος καὶ πλεονεκτοῦντος ἐν φλεβῇ χυμοῦ. 20 τὸ δὲ ἐξουρούμενον λεπτόν καὶ ὕστερον ἀναθολούμενον δηλοῖ τὴν φύσιν ἐπαναστᾶσαν. ἀρχεται δὲ κενεῖν καὶ ἐκμοχλεύειν τὴν ὑποκειμένην καὶ πλεονάζουσαν ἐν φλεβῇ ὕλην. πάλιν τὸ ἐξουρούμενον παχὺ καὶ μένον παχὺ δηλοῖ 25 τὴν ἀκμάζουσαν τῶν παχέων πνευμάτων καὶ χυμῶν ζύμωσιν, τὸ δὲ ἐξουρούμενον πολὺ καὶ ὕστερον ἀποκαθιστάμενον δηλοῖ, παύεσθαι μὲν τὴν τῶν παλαιῶν χυμῶν

ζύμωσιν, ἄρχεσθαι δὲ τὴν διάκρισιν γίνεσθαι. αἱ δὲ ἐν
 συστάσει τοῦ χύματος θεωρούμεναι διαφοραὶ τῆς πέψεως
 καὶ τῆς ἀπεψίας τῶν χυμῶν δηλοῦται. αἱ δὲ ἐν χρώματι
 διαφοραὶ πολλαὶ μὲν, ἐν συντόμῳ δὲ εἶπείν, εἰς ἕξ ταύτας
 5 παραστήσομεν ὡς οἶον λευκόν, ὠχρόν, ξανθόν, πυρρόν,
 ἐρυθρόν καὶ μέλαν. καὶ τὸ μὲν λευκόν πολλὰ σημαίνει. εἰ
 γὰρ ἀσθένειαν δυνάμεως καθάπερ ἐπὶ τῶν γερόντων καὶ
 τῶν χρονίων νοσημάτων ἢ δι' ἔμφραξιν τῶν ἀγγείων ἢ διὰ
 πολυποσίαν. εἰ δὲ πάχος ἔχει τὸ λευκόν, σῆψιν ὠμῶν χυ-
 10 μῶν ἐν φλεψὶ κειμένην δηλοῖ. πάλιν τὸ ὠχρόν ἀσθένειαν
 φύσεως δηλοῖ μὴ δυναμένης δεόντως ἀλυῶσαι καὶ πέψαι
 τὸ χῦμα τὸ ἐν φλεψί. τὸ δὲ ξανθὸν οὖρον ἐνδειαν ὕλης
 σημαίνει, ὡς δηλοῖ νεώτερος, ἀσιτήσας ἢ ἀγρυνήσας ἢ
 θερμότητα ἐν τῷ βιάθει ἐναποκειμένην ἔχων ὡς ἐπὶ τοῦ
 15 τριταίου. τὸ δὲ πυρρὸν ἀπεπτον ὑπάρχον κατὰ τὴν σύ-
 στασιν, ξηρότητα πολλὴν σημαίνει. εἰ δὲ καὶ πάχος ἔχει
 καὶ πυρετιόν, τὰ δὲ πολλὰ τῶν οὐρῶν εὐχερῶς χρώννυνται
 ἀπὸ χολῆς * * * * πλὴν τὸ ἐρυθρὸν οὖρον ἀπὸ πλείστου
 αἵματος γίνεται. οἱ γὰρ ἰχώρες τοῦ αἵματος καταβάπτουσι
 20 τὸ οὖρον. τοῦτο δὲ γίνεται καὶ ἐπὶ τῶν φλεγμονῶν. τὸ δὲ
 μέλαν οὖρον ἢ διὰ τὸ ἐκκαθαίρεσθαι καὶ ἐκκρίπτεσθαι
 τὸν μελαγχολικὸν χυμὸν ἢ διὰ ὑπερόπτησιν τοῦ αἵματος.
 ταῦτα δὲ πάντα τὴν διάθεσιν τῶν ἐν φλεψὶ κειμένων χυ-
 μῶν σημαίνουσι. τὸ μὲν κατὰ φύσιν οὖρον ἐν συμμετρίᾳ
 25 τῶν προειρημένων ποιότητων θεωρεῖται, κατὰ μὲν τὴν σύ-
 στασιν μῆτε λεπτόν μῆτε πολὺ, κατὰ δὲ τὸ χρῶμα ξαν-
 θόν τε καὶ ὑπόπυρρον, λευκὴν λείην καὶ ὀμαλὴν ἔχων
 ὑπόστασιν καὶ ἐν τῷ πυθμένι τοῦ κολοκίου ἀποκαθιστα-
 μένην. τοῦτο κυρίως λέγεται κατὰ φύσιν. εἰρηκότες τοίνυν
 30 τὰς ἐν συστάσει καὶ κατὰ χροιάν διαφορὰς ζητήσωμεν
 ὁμοίως καὶ τοῦ παρυφισταμένου τὰς διαφορὰς, ἀλλὰ πρό-
 τερον μάθωμεν τί ἐστὶ παρυφιστάμενον. παρυφιστάμενον
 λέγεται τῷ ἐν αὐτῷ τὸ οὖρον ἕτερόν τι ἐμφαῖνον ἢ ὑπο-
 φαινόμενον καὶ οἶον εἰ μετεωριζόμενον ἢ καὶ ὑφίζόμενον.
 35 καὶ ἐν τούτῳ δὲ τοῦ παρυφισταμένου ὅ τινα θεωροῦνται
 πρὸς ἀκριβῆ γνῶσιν, σύστασις, τόπος, χρόνος καὶ χροιά.
 καὶ σύστασις μὲν ὀμαλὴ ἢ ἀνωμάλως καὶ λιμνὴ τραχία.

χροιά, εἰ κατὰ φύσιν, ἔστι λευκή, μὴ καταβαφείσα ἀπὸ χυ-
 μῶν τινος ἢ ἄλλως πως πλεονεκτήσαντος καὶ ἐπιχρώσαν-
 τος αὐτήν. καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τῶν κατὰ σύστασιν καὶ
 χροιάν. τοῦ δὲ τόπου τρεῖς εἶναι λέγομεν διαφορὰς, ἀνω-
 τέραν, μέσην καὶ κατωτέραν καὶ εἰ μὲν ἐν τῷ οὐρῷ ἄνω
 κερρέμαται τὸ παρυφιστάμενον, καλεῖται νεφέλιον. εἰ δὲ ἐν
 τῷ μέσῳ μετεωρίζεται, καλεῖται ἐναιώρημα. εἰ δὲ πάλιν ἐν
 τῷ πυθμένι τοῦ κοκίου καθυφίζεται καὶ ἀποκαθίσταται,
 καλεῖται ὑπόστασις. καὶ πάλιν τὸ μὲν διεσπασμένον καὶ
 μετώρον ἐν τῷ οὐρῷ φαινόμενον ἄνω, ὅπερ λέγεται νε-
 φέλη, σημαίνει πλῆθος πνευμάτων παχέων ἀποκλεισθέν-
 των ἐν τῷ βράθει καὶ μὴ δυναμένων ἐκλεπτυνθῆναι. τὸ δὲ
 ὑποκατελθόν καὶ κατὰ τὴν μέσην χώραν μείναν, ὅπερ
 ἐναιώρημα καλεῖται, πέψιν μὲν τῶν χυμῶν σημαίνει, ἀλλ'
 οὐ τέλειαν. ὑπόστασις μὲν γὰρ τῇ φύσει γνωρίζεται τῷ 15
 τόπῳ καὶ τῇ θέσει, καταλλαττομένη τὸν δὲ τόπον ἀμείβη
 ἢ τοῦ πνεύματος περιουσία τοῦτο τὸ πνεῦμα ἀπὸ τῆς κατὰ
 μέρος πέψεως λεπτύνεται καὶ διαφορεῖται καὶ ἢ μὲν τέλεια
 ἢ πέψις γίνεται ὑπὸ τῆς φύσεως. τοῦτο πνεῦμα λεπτυ-
 νθέν καὶ τελείως διαπνευσθὲν τὸ ἐναιώρημα φαίνεται κάτω 20
 καὶ ποιεῖ τὴν ὑπόστασιν· τότε δηλοῦνται τελεία ἢ πέψις
 ἐκ τούτων τῶν τριῶν, λέγω δὴ συστάσεως χρώματος καὶ
 τόπου. καὶ ὁ χρόνος τοῦ νοσήματος μετρηθήσεται. ἢ μὲν
 γὰρ ἄνω ἐπιπολάζει ἢ λεγομένη νεφέλη, ἀρχὴν δείκνυσι
 τοῦ νοσήματος, εἰ δὲ ἐν τῷ μέσῳ ἐναιωρεῖται, μεσάζουσαν 25
 τὴν πέψιν δηλοῖ τοῦ ὅλου νοσήματος, εἰ δὲ κάτω ὑποκα-
 ταστήσεται, τὴν τέλειαν καὶ ἀσφαλῆ πέψιν δηλοῖ τοῦ ὅλου
 νοσήματος, ὅσον λεπτύνεται τὸ πνεῦμα καὶ ὑποκαταβαίνει
 τοῦ ὕψους, τὸ παρυφιστάμενον τοσοῦτον τὰ νοσήματα καὶ
 συμπτώματα πρῶτερα ἐαυτῶν γινήσονται, ἐν τούτοις θεω- 30
 ρεῖται ὁ χρόνος τοῦ νοσήματος ἐκ τῶν μέτρων τῆς πέ-
 ψεως καὶ τῆς ἀπεψίας. οὐρα πονηρὰ ἔστι ταῦτα χλωρά,
 πελιδνά, μέλανα, αἱματώδη, καὶ λίαν παχέα τὰ πυρρά,
 λίαν ἀνάκρατα τὰ ὠμά καὶ λεπτά καὶ μηδεμίαν ἔχοντα
 ὑπόστασιν. μοχθηρὰ δὲ τὰ δυσώδη καινὰ δὲ τὰ λιπαρὰ 35
 καὶ ἐλαιώδη. φαῦλα δὲ ἔστι τὰ λεπτά καὶ ὕδατώδη καὶ
 ὑπερβάλλοντα τὸ πλῆθος τοῦ πινομένου, νεφέλαι δὲ καὶ

ὑποστάσεις πονηραὶ καὶ πελιδναί, μέλαιναί καὶ ζοφώδεις, ποικίλαι διεσπασμέναι καὶ κρυμνώδεις, αἱ μὲν πυρετώδεις καὶ χλωραί, φλεγματώδεις καὶ δυσώδεις, τὰ δὲ ἀνυπόστατα πάντα πονηρά. καὶ ταῦτα μὲν τὰ εἶδη τῶν οὔρων σημαί-
 5 νοῦσι πλήθος αἰτιῶν καὶ διαφοραὶ νοσημάτων καὶ αἰξήσιν τούτων καὶ μείωσιν, διάκρισίν τε καὶ κρίσιν, πέψιν τε καὶ ἀπεψίαν καὶ τρόπους κινδύνων γεννησομένων. * * *. σκοπεῖν δὲ δεῖ τὸν ἰατρὸν ἐπὶ τούτων ἀπάντων τὸ πλήθος καὶ τὴν δύναμιν τῶν αἰτιῶν καὶ τὴν ὑπεροχὴν εἰς τὸ δια-
 10 μάρτητον φυλαχθῆναι τὰ πολλὰ τούτων τῆς διακρίσεως ἢ γούν διαγνώσεως καὶ τῆς γεννησομένης προορήσεως. ὡς ἐν τῶν οὔρων θεωρία.

Περὶ τῶν κατὰ φύσιν ἀριστῶν οὔρων.

Ἐπὶ τῶν πυρεκτικῶν νοσημάτων ἢ ἐκ τῶν οὔρων
 15 σημείωσις χρησιμωτάτη καθέστηκε. ἐπειδὴ δὲ πᾶν τὸ κατὰ φύσιν ἐν τοῦ κατὰ φύσιν εὐρίσκεται, ἀπὸ τῶν κατὰ φύσιν ἀρξώμεθα. οὔρον μὲν οὖν ἀριστόν ἐστι ἐπὶ τῶν ἐν ὑγείᾳ καὶ εὐεξίᾳ διακειμένων ἀνθρώπων ὑπόπυρρον, ὑπόξανθον καὶ τῷ πάχει σύμμετρον καὶ μένον τοιοῦτον τῇ χροᾷ,
 20 ὅποσον ἀπουρηθῆ, λεῖαν τε καὶ ὁμαλὴν καὶ λευκὴν ἔχον ὑπόστασιν παρὰ πάντα τὸν χρόνον. πλήθος δὲ πρὸς λόγον τοῦ πινομένου, ἐπὶ δὲ τῶν γυναικῶν τὸ κατὰ φύσιν οὔρον τῇ χροᾷ λευκότερον τοῦ ἀνδρὸς εἶναι χρὴ καὶ ὑπόστασιν ἔχειν πλείονα. ἐπὶ δὲ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἰκανῶς
 25 παχεῖαν ὑπόστασιν αὐτὸ ἔχειν χρὴ διὰ τὰς τῶν παιδῶν ἀδδηφραγίας καὶ ἀκάτους καὶ ἀκαίρους κινήσεις, λεῖαν δὲ ὑπόστασιν Ἰπποκράτης καλεῖ τὸ συνεχὲς καὶ ἀδιάπαυστον δηλῶσαι βουλόμενος, ὁμαλὸν δὲ φησιν, ἵνα διόλου αἰεὶ ὁμοιον οὔρηται καὶ μὴ σήμερον μὲν πεπεμμένον, τῇ δὲ
 30 ἐξῆς ἄπεπτον, μήτε μὴν τὴν ὑπόστασιν ἢ τὸ χῆμα ὅλον ἔχειν ἀνώμαλον.

Ζητούμεν οὖν ἐπὶ τοῦ κατὰ φύσιν οὔρου χροῶμα καὶ σύστασιν τοῦ χύματος καὶ τὰ παρεμφερόμενα ἐν τῷ χύματι οἷον νεφέλην ἐναιώρημα κατὰ τὴν ἐν τῷ πυθμένι
 35 ὑπόστασιν. εὐδῆλον οὖν ὅτι κατὰ τι τούτων τρεπόμενον τὸ οὔρον ἀπεψίαν τὴν ἐν ταῖς φλεβί ἐνδείκνυται.

Ποῖον ἄριστον οὖρον τῶν νοσούντων.

Ἄριστον μὲν οὖν ἐστὶ οὖρον ἐπὶ τῶν νοσούντων τὸ τοῖς ὑγιαίνουσιν ὁμοιότατον ὑπωχρον, ἢ ὑπόξανθον, καὶ λευκὴν καὶ λείαν καὶ ὁμαλὴν ἔχον ὑπόστασιν, ὑποδεέστερον δὲ τὸ ἔχον ἐναιώρημα λευκὸν καὶ λείον καὶ ὁμαλόν. 5 ἔτι δὲ τούτου ἀπεπτότερον τὸ νεφέλην τοιαύτην ἔχον. ἐφ' ὧν γὰρ πνεῦμά ἐστιν ἐν τῷ βιάθει παχὺ καὶ ἀπεπτον, εἰ μὲν ὀλίγον εἴη, συγχωρεῖ μὲν τὴν ὕλην ἐπὶ τὸν πυθμένα τοῦ ἀγγείου κάτω φέρεσθαι, διαμερίζον δὲ αὐτὴν οὐ συγχωρεῖ ἐνοῦσθαι. εἰ δὲ τι πλεονάσει τὸ ἀπεπτον πνεῦμα, ἐν 10 τῷ βιάθει μετεωρίζει τὴν ὑπόστασιν κατὰ τὸ μέσον τοῦ χύματος καὶ ποιεῖ τὸ καλούμενον ἐναιώρημα. εἰ δ' ἔτι καὶ μᾶλλον εἴη τὸ ἀπεπτον πνεῦμα, πρὸς τὴν ἄνω ἐπιφάνειαν τοῦ χύματος φέρει τὴν ὑπόστασιν καὶ ποιεῖ τὴν καλουμένην νεφέλην. ἐφ' ὅσον οὖν ἰσχύει τὸ πνεῦμα μερί- 15 ζειν καὶ μετεωρίζειν τὴν ὑπόστασιν, ἐπὶ τοσοῦτον ἀπεπτότερον νομίζεται τὸ οὖρον. ἐπὶ δὲ τῶν ἀκριβῶν τριταίων καὶ ἐφημέρων πυρετῶν νεφέλη μόνον ἢ ἐναιώρημα πολ- λάκις ἤρκεσε πρὸς λύσιν τοῦ νοσήματος, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ εὐχρον γενέσθαι τὸ οὖρον μόνον. 20

Ὅτι οὐ πᾶσα λευκὴ ὑπόστασις ἀγαθὸν τι σημαίνει καὶ περὶ ὁμοῦ χυμοῦ καὶ πύου.

Πολλάκις δὲ τὸ λευκὸν χρώμα τοῦ παρεμφερομένου ἐν τῷ χύματι ἀπατᾷ τοὺς ἰδιώτας, ὡς ὑπόστασιν χρηστὴν νομίζεσθαι, μὴ οὖσαν χρηστὴν. σημαίνει γὰρ ὁμὸν χυ- 25 μὸν καὶ λευκόν, συνεκκρινόμενον τὸ οὖρον, ὑφίστασθαι καὶ φαντασίαν χρηστῆς ὑποστάσεως παρέχειν. ἐνίοτε δὲ ἥπατος ἢ νεφρῶν πεπονηθῶτων πύον ἐκκρίνεται σὺν τῷ οὐρῳ καὶ παρυφιστάμενον ἀπατᾷ τὸν τεχνίτην. ἀλλὰ τοῦτο πρῶτον διορίζεται τὸ προπεπονηκέναι τὸν ἄνθρω- 30 πον τὸν νεφρὸν ἢ τὸ ἥπαρ ἢ τι ἕτερον μέρος τῶν εἰωθῶτων ἐκκαθαίρεσθαι διὰ τῶν οὐρῶν. ἔπειτα καὶ δυσῶδες εὐρίσκειται τὸ μετέχον πύου. ὁ δὲ ὁμὸς χυμὸς διορίζεται, τῶν χρηστῶν ὑποστάσεως καὶ τῆ ἀνωμάλῳ συστάσει τὸ παρυφιστάμενον. οὐ γὰρ συνεχὲς ἑαυτῷ μένει, ἀλλὰ δια- 35 μερίζεται εἰς μικρά, οἷον ψάμμια καὶ οὐδὲ ὅλως λείον ἐστὶ,

καθώς ἢ ἀληθῆς ὑπόστασις. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν χρησιῶν οὔρων πρῶτον μὲν ἐπιφαίνεται νεφέλη, ἔπειτα ὑποκαταβαίνουσα ποιεῖ τὸ ἐναιώρημα, ἐπὶ τέλει δὲ ὑφιζάνουσα ἐν τῷ πυθμένι τοῦ ἀγγείου ποιεῖται τὴν ὑπόστασιν δηλονότι, ἂν τελείως πεφθῆ, ἐπὶ δὲ τῶν ὠμῶν χυμῶν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ἀγγείου, ὑποχωρεῖ πλήθος πολὺ μετὰ τοῦ εἶναι κακόχροον καὶ τὸ χῦμα ὅλον. ἔπειτα δὲ κατὰ βραχὺ πεπτόμενος καὶ λεπτυνόμενος, αἰωρεῖται κατὰ τὸ μέσον τοῦ χύματος καὶ ποιεῖ τὸ ἐναιώρημα. ὅταν δὲ ἐπὶ πλέον λεπτυνθῆ καὶ πεφθῆ, ἐρίσταται ἐπὶ πολὺ τοῦ χύματος καὶ ποιεῖ τὴν νεφέλην καὶ πλανᾷ τοὺς ἰδιώτας ὡς ὑπολαμβάνειν ἐπὶ τὸ χεῖρον προβαίνειν τὴν νόσον.

Τί δηλοῖ τὸ λεπτόν καὶ ὄχρον.

Τὸ δὲ λεπτόν καὶ ὄχρον οὔρον ἄπεπτον μὲν ἐστὶ τῆς συστάσεως· πεπεμμένον δὲ μετρίως τῆ χροῶ ἀσθενείαν καὶ τοῦτο δηλοῖ τῆς φύσεως. τῷ μὲν γὰρ χρώματι, ἔπευεν ὡς ἂν ῥάδιον ὑπαρχόν, οὐκέτι δὲ καὶ τῆ συστάσει, διὰ τὸ δυσκολώτερον.

Τί δηλοῖ τὸ λεπτόν καὶ πυρρόν.

Τὸ δὲ λεπτόν τῆ συστάσει καὶ πυρρόν τῷ χρώματι βέλτιον τοῦ ὄχρου, ὁμῶς ἄπεπτον διὰ τὴν σύστασιν.

Τί δηλοῖ τὸ ἐρυθρόν.

Τὸ ἐρυθρόν οὔρον ἀπεψίαν σημαίνει, οὐ θάνατον, ἀλλὰ χρόνον δεῖται εἰς πέψιν. ἐστὶ γὰρ ἐξ αἵματος ἤγουν χροειδοῦς μήπω τελείαν πέψιν λαβόντος μηδὲ τὴν ἰδίαν χροῶν καὶ διὰ τοῦτο χρονιώτερον σημαίνει τὸ πάθος. ἐπὶ δὲ τῶν συνοχῶν πυρετῶν, τῶν ἐπὶ πλήθει αἵματος συνιστάμενον ἐκκρίνεται τὸ οὔρον ἐρυθρόν καὶ παχὺ καὶ δῆλον, ὡς ἐστὶ τοῦτο καὶ τῷ χρώματι καὶ τῆ συστάσει τοῦ χύματος καὶ τῷ παρυφιστάμενῳ ἄπεπτον.

Τί δηλοῖ τὸ λεπτὸν οὐρούμενον καὶ ἔξω ἀναθολούμενον.

Τὸ δὲ λεπτὸν οὐρούμενον καὶ μετὰ ταῦτα ἔξω ἀναθολούμενον ἀπεπτὸν ἐστὶ διὰ περιουσίαν πνεύματος παχέος, δηλοῖ δὲ τὴν φύσιν ἄρχεσθαι πέττειν.

Τί δηλοῖ τὸ παχὺ οὐρούμενον καὶ μένον παχὺ καὶ μὴ καθιστάμενον οἷον ἐστὶ τὸ τῶν ὑποζυγίων.

Ἀμιάζειν δηλοῖ τὴν τῶν παχέων πνευμάτων τε καὶ χυμῶν οἷον ζύμωσιν, ἐπὶ τούτων κεφαλαλγία ἢ πάρεσις ἢ παρέσσονται διὰ τὴν ἐν τοῖς χυμοῖς ταραχὴν καὶ τὰς ἀναθυμιάσεις.

Τί δηλοῖ τὸ οὐρούμενον παχὺ καὶ μετὰ ταῦτα καθιστάμενον.

Τὸ δὲ οὐρούμενον παχὺ καὶ μετὰ ταῦτα καθιστάμενον παύεσθαι μὲν τὴν ἐν τοῖς χυμοῖς ζύμωσιν καὶ λεπτινεοθαι ποσῶς δηλοῖ, ἄρχεσθαι δὲ τὴν διάκρισιν.

Τί δηλοῖ τὸ λευκὸν καὶ λεπτὸν οὐρούμενον καὶ μένον τοιοῦτον.

Τὸ λευκὸν καὶ λεπτὸν οὐρον ἐσχάτην ἀπεψίαν σημαίνει. οὐ γὰρ ἐνεχείρισεν φύσις ὅλως ἐπὶ τούτου πρὸς τὴν πέψιν, γίνεται δὲ τοῦτο ἢ δι' ἀσθένειαν τῆς δυνάμεως ἢ δι' ἔμφραξιν ἢ διὰ τὸ χρόνιον εἶναι τὸ νόσημα. ἐπὶ γὰρ τῶν τετραταίων χρονιωτάτων ὄντων ἐν ἀρχαῖς διὰ τὸ πάχος καὶ τὸ δυσπαιθὲς τῆς ὕλης, διηθούμενον τὸ οὐρον λεπτὸν οὐρεῖται. οὐρεῖται δὲ λεπτὸν καὶ δι' ἔμφραξιν ἥπατος ἢ νεφρῶν, ἀλλὰ διαγινώσκειται διὰ τῆς τοπικῆς οἰδύνης. οὐρεῖται δὲ ἐνίοτε λεπτὸν καὶ λευκόν, καὶ ἐπὶ τῶν διακαιῶν πυρετῶν καὶ σημαίνει φρενίτιν ἀπειλουμένην. καὶ γὰρ ὁ καῦσος πυρετὸς πλήθος δηλοῖ χολῆς, οὐ χρώννυται δὲ τὸ οὐρον. εὐδηλον οὖν ὅτι οὐ μένει ἐν τοῖς ἀγγείοις ἢ χολῇ, ἀλλὰ τῇ κορυφότητι εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἀνέδραμεν. εἰ μὲν οὖν μὴ πάρεστιν ἢ φρενίτις, ἐπὶ τούτων γίνωσκε αὐτὴν μέλλουσαν ἤδη ἔσεσθαι. εἰ δέ, καὶ παρουσίας φρενίτιδος οὐρεῖται λευκὸν καὶ λεπτὸν οὐρον, ἐπὶ διακαιῶς πυρετοῦ προαγγέλλει θάνατον ὡς ἐπιπολύ. οὐ γὰρ ὑπομένει ἢ ἐν ἐγκεφάλῳ δύναμις ἤδη προκαταβεβλημένη τῷ διακαιῶ πυρετῷ, ἐνεγκεῖν θριμύτητα καὶ δῆξιν χολῆς, ἤδη σεσηπυίας.

Πόσαι διαφοραὶ τῶν ελαιῶδων οὔρων καὶ τί σημαίνουναι.

Εἴωθε ὁ πυρετός πρότερον τὴν πιμελὴν ἐκτῆκειν, ἔπειτα τὴν σάρκα· ἔσχατον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν στερεῶν σαμμάτων καθάπτεται. πυρετῷ οὖν τῆς πιμελῆς τηκομένης, τὰ ελαιώδη οὔρα ἐκκρίνεται, κατὰ βραχὺ δὲ ἢ πιμελὴ τήκεται, ὅθεν καὶ ἀρχὴν ἔχει καὶ ἀνάβασιν καὶ ἀκμὴν. ἐν ἀρχῇ μὲν οὖν τῆς συντήξεως ἐλαιόχροα ποιεῖ τὰ οὔρα, ὡς εἶναι αὐτὰ ἄμφω, εἴτε ελαιώδη εἴτε ὕδατώδη ἐστίν· ἐν δὲ τῇ ἀναβάσει ἐλαιοφανῆ γίνεται, ἐπισημοτέραν τὴν μίξιν τοῦ ἐλαιώδους ἔχοντα, ἐν δὲ τῇ ἀκμῇ τῆς συντήξεως ὅλα δι' ὅλων τὰ οὔρα καὶ ἐν χρώματι καὶ ἐν συστάσει οἶον ἐλαιόν ἐστι. ἀλλ' αὕτη ἢ τηκομένη πιμελὴ ἢ τῶν νεφρῶν μόνον ἐστίν ἢ τοῦ παντός σώματος. εἰ μὲν οὖν μόνον νεφρῶν εἴη, ἀθρόως ἐκκρίνεται πλῆθος τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ 15 θερμασίας πλείονος αἰσθησις περὶ τοὺς νεφρούς γίνεται· εἰ δὲ ἐκ τοῦ παντός σώματος εἴη, κατὰ βραχὺ τὴν προσθήκην ποιεῖται.

Τί σημαίνουναι αἱ ὀροβοειδεῖς ὑποστάσεις.

Ὅταν δαπανηθῇ ἢ πιμελὴ καὶ λοιπὸν ἢ σὰρξ τήκεται, ὀροβοειδεῖς ὑποστάσεις γίνονται ἐν τοῖς οὔροις, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ ἢ τῶν νεφρῶν μόνον εἰσίν, ἢ τοῦ παντός σώματος. εἰ μὲν οὖν ἐν πυρετοῖς φανείη τὸ τοιοῦτον οὔρον, τοῦ παντός σώματος δηλοῖ τὸ πάθος εἶναι· εἰ δὲ μὴ τῶν νεφρῶν μόνον καὶ πάλιν εἰ μὲν ἐστίν ἀπεψία τῶν οὔρων, 25 ὅλον τοῦ σώματος τὸ κακόν. εἰ δὲ πεπεμμένον μὲν εἴη τὸ οὔρον, αἱ ὀροβοειδεῖς δὲ εἰσίν ὑποστάσεις, τῶν νεφρῶν δηλοῖ τὸ πάθος.

Τί δηλοῦσιν αἱ πυροειδεῖς ὑποστάσεις.

Ὅταν δ' ὁ πυρετός δαπανήσῃ τὴν πιμελὴν καὶ τὸ πλεόν τῆς σαρκός καὶ ἐν τῷ βάθει τῶν ἀγγείων ἐγκατασκήψῃ, γίνονται πιτυρώδεις ὑποστάσεις, στενωτέραι μὲν τῶν πεταλωδῶν, παχύτεραι δὲ αὐτῶν, ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῆς κύστεως ἐκκρίνεται. ἀλλ' εἰ μὲν πυρετός παρῆι ὅλου τοῦ σώματος, ἂν δὲ μὴ, τῆς κύστεως καὶ εἰ μὲν ἀπειτον

εἴη τὸ οὔρον, τοῦ παντὸς σώματος τὸ πάθος, εἰ δὲ πεπεμμένον, τῆς κύστεως μόνης. ἀλλὰ καὶ τοπικὴ ὀδύνη ἐστίν.

Τί δηλοῦσιν αἱ πεταλωδεῖς ὑποστάσεις.

Ὅταν ἀνὰ πάθωσι τὰ στερεά, πρῶτον μὲν τὰ ἐπιπολῆς διαζέονται καὶ γίνονται πεταλωδή τὰ ἐν τοῖς οὔροις· ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς κύστεως μόνης τοιαῦτα ἐκκρίνεται. εἰ μὲν οὖν εἴη πυρετός, τὸ ὅλον σῶμα κεκάκωται, εἰ δὲ μὴ, τῆς κύστεως τὸ πάθος. καὶ εἰ μὲν ἄπεπτα τὰ οὔρα, τοῦ ὅλου σώματος τὸ πάθος, εἰ δὲ μὴ, τῆς κύστεως μόνης.

Τί δηλοῖ τὰ κριμνώδη ἐν τοῖς οὔροις. 10

Ἐπειδὴν πυρετός μετὰ τοῦ κατειληφέναι τὸ βᾶθος καὶ μείζον πλάτος ἐπιλάβῃ καὶ μῆκος, ἀδρότερα γίνεται τὰ τοιαῦτα τῶν πιτύρων καὶ καλεῖται κριμνώδη· δύο δὲ σημαίνει· ἢ ὀπτῆσιν τοῦ αἵματος δηλοῖ ἢ σύντηξιν ἰσχυρὰν τῶν στερεῶν. εἰ μὲν οὖν λευκὰ εἴη ἀνὰ τὰ κριμνώδη, τῶν στερεῶν σωματίων ἐστὶ τὸ πάθος, εἰ δὲ ἐρυθρά, τοῦ αἵματος.

Τί δηλοῖ τὸ δυσῶδες οὔρον.

Τὸ δυσῶδες οὔρον σῆψιν δηλοῖ καὶ τῆς φύσεως νέκρωσιν μέλλουσαν. 20

Τί δηλοῖ τὸ μέλαν οὔρον.

Πάντα τὰ μέλανα τῶν οὔρων εὐθύς καὶ παχέα. τὰ δὲ ἰχωρώδη καὶ σανδαραχίζοντα τῶν οὔρων θάνατον δηλοῦσα πάντως, εἰσὶ. σπάνιον γὰρ ἢ οὐδ' ὅλως εὑρεθῆναι λεπτόν καὶ μέλαν. τὸ γὰρ μέλαν χροῶμα προσγίνεται τοῖς οὔροις ἐκκαθαιρομένου τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ ἢ αὐτῆς τῆς μελαίνης χολῆς, τῆς τε διὰ ψύξιν γενομένης καὶ τῆς δι' ὑπερόπτῆσιν. αἱ δὲ τρεῖς αὗται διαφοραὶ παχύτητος κέκτηνται τὰς οὐστάσεις· ἐξ ἀνάγκης οὖν καὶ παχέα εὑρεθήσεται τὰ μέλανα τῶν οὔρων· ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ὀξέων νοσημάτων ὀλεθριώτατόν ἐστι σύμπαν τὸ οὔρον μελανθέν, καὶ μάλιστα ὅταν καὶ δυσῶδες ὑπάρχῃ καὶ παχὺ καὶ ὑπόστασιν ἔχον μέλαιναν. ἀδύνατος γὰρ ὀξέως νοσοῦντα τοι-

οὔτον οὐρήσαντα σωθῆναι. καὶ εἰ μὲν ὑπόστασις εἴη μέ-
 λαινα, ὀλεθριώτατον. εἰ δὲ ἐναιώρημα μᾶλλον, ἦττον κα-
 κόν, ὅμως κακόν. εἰ δὲ νεφέλη εἴη μέλαινα, ἔτι ἡπιώτερον,
 ὅμως κακόν. τὸ δὲ μέλαν ποτὲ μὲν ἐνδεικνύται ψύξιν,
 5 ποτὲ δὲ θερμότητα ἤγουν ἐξυπερόπτησιν. εἰ μὲν οὖν πρό-
 τερον, οὐρηθεῖη πελιδνὸν οὔρον, εἰδ' οὕτως γένοιτο μέ-
 λαν, ἔχει ψύξιν τὴν αἰτίαν. εἰ δὲ τὸ ξανθὸν προηγήσοιτο
 καὶ οὐρηθεῖη, ἐπειτα μέλαν γένοιτο, δηλονότι ὑπὸ πλείο-
 νος θερμότητος μέλαν γέγονεν ἐξυπεροπτηθέν. γνωστέον
 10 μέντοι ὅτι καὶ ἐπὶ τῇ παρακμῇ τοῦ τεταρταίου πυρετοῦ
 καὶ ἐπὶ τῆς μελαγχολικῆς παρανοίας λυομένης, οὔρα φαί-
 νεται μέλαινα παχία. ἡμεῖς δὲ ὀλέθρια ἔφημεν εἶναι ταῦτα
 ἐπὶ τῶν ὀξέων.

Τί δηλοῦσι τὰ ἰχωρώδη καὶ σανδαραχίζοντα τῶν οὔρων.

15 *Παρεικομένων, καὶ αὐτῆς τὴν οὐσίαν ἀναλύεσθαι καὶ
 τὸ λεπτομερές αὐτοῦ τὴν ἰχωρώδη χροιάν διαλύει. εἰ δὲ
 παχυμερές, τὴν σανδαραχίζουσαν, καὶ ὡς ἐπιπολὴ θάνα-
 τον σημαίνουσιν, εἰ δὲ περισώζει τὴν ἰχώρα.*

XIII.

* ΠΕΡΙ ΣΦΥΓΜΩΝ.

Σφυγμός ἐστι κίνησις τῶν ἀρτηριῶν ἀπὸ μὲν τῶν ἐν-
 τὸς εἰς τὰ ἐκτὸς, ὃ δὴ καὶ διαστολή καλεῖται. ἀπὸ δὲ τῶν
 ἐκτὸς εἰς τὰ ἐντὸς, ὃ καὶ συστολή λέγεται. χρεῖα δὲ τῆς⁵
 διαστολῆς κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς θερμῆς ἐπιπαθεῖται
 τοῦ ἐκτὸς ἀέρος πρὸς εὐκρασίαν, τῆς δὲ συστολῆς τὸ ἀπώ-
 σασθαι τὰ λιγνυώδη καὶ καπνώδη περιττώματα. πᾶσαι
 μὲν οὖν αἱ ἀρτηρίαι τὸν αὐτὸν τρόπον σφύζουσιν, οὔτε
 δὲ εὐσχημονέστερον οὔτε τῇ χρεῖα συμφορώτερον ἄλλης ἂν¹⁰
 ἄπτιοιο τὰς ἐν τοῖς καρποῖς παρεῖς.

Ἐὶ πολλά γε εἴη τὰ τὴν χρεῖαν ἐπιείγοντα μέγεθος
 πρῶτον, εἰδ' οὕτω καὶ τάχος ἐπιγένεται τοῖς σφυγμοῖς καὶ
 μέγεθος μὲν ἕξ μεγάλης τοῦ αἵματος θερμότητος τῆς ἐν-
 δον, ὃ μάλιστα ἐστι σημεῖον θανάτου οὐ πόρρωθεν.¹⁵

XIV.

* Τοῦ σοφωτάτου κυρίου Μαξίμου τοῦ Πλανούδη περὶ τῶν ὑελίων πασῶν τῶν ἀσθενειῶν τῶν ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἐπερχομένων σίγχοι.

- 5 1. Τῶν ἀσθενέων ὑέλια μάθε τρεῖς καὶ δέκα· τὸ μὲν λευκὸν τὸ πρῶτον, τὸ ξανθὸν δ' ἐπὶ τοῦτο β' τρίτον ῥοδινίζον, ῥούσιον δέ· τὸ δὲ τέταρτον γίνωσκε, αἷμα καθάπερ πυρῶδες πέμπτον ἐστί, τὸ δὲ ἕκτον ὄλον κρόκινον.
- 10 2. Μετὰ δὲ τοῦτον ὡς κίτρον ἴσθι τὸ ἑβδομον, τὸ ἐφεξῆς δὲ μέλαν, τὸ δὲ ἔννατον ἄσπρον ὡσπερ καὶ τὸ ὕδωρ, δέκατον δὲ συντριγία ὑπόλευκον, τεθολουμένον δὲ ἐστὶ ὄλον, αὐτὸ γὰρ ὡσπερ τὸ ἐνδέκατον.
- 15 3. Τοῦ δωδεκάτου τὸ εἶδος μόνον οὐ πέφυκε, οὐ θολερὸν οὐδ' αὐθις καθαρὸν, ἀλλ' ὁράται μίγμα πεφυρμένον· βούρκος δὲ ἐστὶ τρεῖς καὶ δέκατον δύσωχρον, ἀλλὰ πονήσας ἐνταῦθα μάθε λοιπὸν τουτωνὲ καὶ τὴν διάγνωσιν.
- 20 4. Τὸ λευκὸν ἐκ ψύξεώς ἐστὶ καὶ νεφροαλγήσεως· ἰατρεβέσθω δὲ πάσων κλυστήρια, δραστικά τὰ ἔχοντα μαλαθρόρριζα καὶ θρυμβόξυλα· τούτων δὲ ἀντὶ δὲ τοῦ νάρδου ἄλειψον καλὸν χαμεμηλέλαιον.
- 5 5. Τὸ ξανθὸν δὲ νέφος ἂν ὄρῃς μέσον αἰωρούμενον εἰς παντελῆ καταμάνθανε ἴασιν τὸν νοσοῦντα ἔρχεσθαι· εἰ λυθείη δὲ τὸ ῥωθάνιον μάλιστα τοῦτο δεληλωμένον σύντωμον σημεῖον τῆς ἰάσεως.
- 25 6. Εἰ μὴ αἷμα δώσει ὁ μυκτῆρ, ποιήσον ζουλόπιον τὸ κεκτημένον γυμνόκηθον, τζίντζιρα μετ' αὐτῶν καὶ σάνδαλον, ἐψηθέντα δὲ τὸν ζωμόν τε σακέλισον καὶ καλὸν ἰσάχαρ· ἔψησον καὶ δίδου τῷ νοσήσαντι.

7. Μετά ταῦτα δ' ὅταν σὺν θεῶ ἰδῆς ὡς τὸ ὄστρακον περὶ τὸν πάτον γενόμενον, φίλτατε, ὑελίου κείμενον τοῦ νοσήσαντος παρευθὺς φλεβοτόμησον καὶ σὺν ταχυτάτῃ ὄψει τὴν ὑγίαν ἐπιλάμψασαν.

8. Τὸ τρίτον ὑέλιον τὸ ῥοδινίζον· ξανθῆς ἀπὸ χολῆς γὰρ συνέβη τοῦτο ὡδὴ γ'. Ἐν πέτρῃ με τῆς πίστεως καὶ πάνυ γε, ὃ πάσχων κατεθερμάνθη· εἰ μαῦρον, νέφος δὲ μέσον προσκρέμαται, ἀλήθεια γίνωσκε τοῦτο θανάσιμον.

9. Εἰ μέσον δὲ σὺν ἴδοις τὸ μαῦρον νέφος κρεμάμενον, ἀλλ' ἄνω τοῦ ὑελίου κέκτῃται καὶ τζίπαν ὡς ἐλαιώδη, 10 χολῆ ἐξέκαυσε τὸν ἀσθενήσαντα καὶ ψυχρὰ ὡς δύναμις τοῦτω πρόσφερε.

10. Ψυχοῖς γὰρ εἰ μὴ σβέσει, χολῆν ἐν τάχει, κοιλίας κρατηθήσεις τοῦ ἀσθενούντος, φρενίτις ἐπιγίνεται τῷ ἀθλίῳ, διὸ καὶ πότισον ὡς δοκιμώτατος ἀναλόγως φίλτατε ὄξυφοίνικον. 15

11. Κατάπλασμα ποιήσας ῥοῦ μετ' ἄσπρον ψιλλίῳ τε, σύναμα καὶ κριθαλεύρω ἐπίθεις τῷ νοσοῦντι παρά τῷ ὕπαρ λειώσας, σπέρματα μετὰ σαχάρως· ἀγκουρίων κάμνοντα τοῦτον πότισον. 20

12. Πινέτω δὲ κριθόχυλον ἐν τῇ δίψῃ ὁμοῦ ξυμῆλων καὶ βλασταρίων, ψυχρὰ δὲ καὶ κλυστήριον εἰσδεχέσθω, σὺν κριθαλεύρω καὶ ἰσαχάρει, εἰ δρόσατον ἔχεις, τοῦτον κάλλιον.

13. Τὸ τέταρτον εἰ καὶ ῥοῦσιον νέφος ἐνέσχηκεν ἐν αὐτῷ κρεμάμενον, τὴν λεγομένην ὑπόστασιν ἴσθι ὡς κεράτῃται γαστήρ τοῦ πάσχοντος, ὅθεν καὶ ἠσθένησεν. 25

14. Κατάπλασμα συσκευάσας τῷ ἄνω παρόμοιον τῷ ἀνθρώπῳ πρόσφερε καὶ ποτιζέσθω γλυκύτερος, ἔπειτα κλυστήρια ἰατρυνέσθω μὴ ὅλως ἄλας ἔχοντι.

15. Τῷ νεύματι τοῦ χυμοῦ, ἐντεῦθεν γὰρ τοῦ ἡμῶν 30 χηροτότητος τὰς ἀσθενείας βαστάσαντος, οὗτος ἰαθήσεται καὶ μετ' εἰρήνης ἐντεῦθεν ἐγεροθήσεται.

16. Κατάπειρον ὡς τὸ αἷμα τὸ πέμπτον; ὡς ἔφημεν τῶν διττῶν στοιχείων γὰρ ἀναμιχθέντος τοῦ αἵματος· μετὰ 35 ξανθίζούσης δὲ χολῆς σκοτίζουσιν ὅλον τὸν ἐγκέφαλον.

17. Σκοτίζουσιν μετὰ τούτου καὶ κόρας καὶ φρόνησιν

καὶ λαλεῖ παράφορα καὶ ψηλαφᾷ τὰ ἱμάτια, ἀγρίως δ' ἀν-
θρώπος ὄρᾳ, ξηρός τε τὰς ῥίνας ὡς οὐδέποτε.

18. Καὶ καίεται τοῦ τοιοῦτου ἡ γλῶσσα ὡς κλίβανος
καὶ κοιμάται κάτωκα, παρεφθαρμένον ὡς τελέων τρι-
5 ζει τοὺς ὀδόντας τε διυπνισθεῖς, βλοσυροὺς δὲ κόρας
δείκνυσιν.

19. Ὁξος λοιπὸν ποτήριον ἐπάρας ἡμισυ μόνον καὶ
τὸν τετραγουροζωμον συμφύτου σὺν ἀμαράντῳ καὶ ζωμῷ
κολοκύντης, ἅμα ταῦτα καὶ ῥοδοστάμασιν ὅσον ποτηρίου
10 ἐνὸς εἰς ποσότητα.

20. Ἄσπρα ὠν μετὰ τούτων ἀπάντων σύμμικτον τρία
ἔπειτα μανδήλια πέντε ἔχων ταῦτα ἄλασσον καὶ συσφίγων
ὀλίγον, οὕτω κατὰπλάσσε πάντα βεβρεγμένα καλῶς ἐν
τῷ ἥπατι.

21. Τίθει ταυτὶ ἐφ' ἐκάστην ἡμέραν λοιπὸν τρισάκας,
ἐπὶ τῇ πρώτῃ μέσης ἡμέρας καὶ τῇ ἐσπέρα ὀξυφρονίικον,
εἶτα πόσιν δίδου τῷ ἀσθενήσαντι, κνίκον καὶ σάχαρ
15 ἰαν νηστεύοντι.

22. Βρέχε δ' αὐτὰ ῥοδοσταγμαν πρώτον καὶ τότε δι-
20 δου καὶ τὰς θριδακίνας, δίδου εἰς βρώσιν τῷ ἀσθενεῦντι,
καὶ ἰντίβιον τούτῳ, ἅμα δίδου μετὰ σαχάρως, τρώγειν
καὶ τῇ νεύσει θεοῦ λαθήσεται.

23. Τὸ δὲ ἕκτον ὡς ἔφημεν κρόκινον, νέφος ἐὰν ἔη
δὲ μαῦρον κρεμάμενον ὡς ἀληθῶς θανάσιμον, εἰ μὴ ἄλλο
25 τι πάθος προγέγωνεν.

24. Ἐκ στομάχου καὶ γὰρ ἀνεγένετο· τοῦτο δυσπεπτή-
σαντος, δεῦρο καὶ τρίτοσον, τὰ ὑελία ἀνθρώπου καὶ τριῶν
τὴν ἰδαίαν κατὰμαθε.

25. Καὶ ἂν ὡσι τὰ τρία παρόμοια, θάνατον σημαί-
30 νουσιν· εἰ δ' ἀλλαγῆσονται πρὸς τὸ λευκὸν κρινόμενον ἢ
ξανθὸν ὑγιαίνει ὁ ἄρρωστος.

26. Μαρουλλόσπορον οὖν καὶ χαμέμηλα καὶ βασιλ-
κόσπορον σὺν κριθαλείῳ τε καὶ τὸν ζωμὸν ἀνάμιξον τὸν
τοῦ σενύτλου καὶ τίθει τῷ ἥπατι.

27. Τὸ τοιοῦτον ὡς ἔμπλαστρον τίθει δὲ καὶ ἐπὶ τὸ
35 μέτωπον τοῦ ἀσθενήσαντος καὶ λατρείας ποιήσον τῷ ἀν-
θρώπῳ καὶ δώης τὴν ἴασιν.

28. Τὸ ἔβδομον κίτρινον, ὡς θεῖα κίτρου· ἂν ἔχη δὲ κάτωθεν καὶ νέφος ὡς σερμίδαλιν, κριθὲν κάτω μάνθανε τῷ ὑέλῳ αὐτῷ, τοῦτον οὖν διαίτησον λεπτῶς καὶ λαθεῖη θεοῦ θέλοντος.

29. Τὸ ὄγδοον μέλαν δὲ ὡς ἐκ μελαίνης χολῆς ἤνε-
σχήντισεν· χολῆ γὰρ μετὰ αἵματος, στοιχεῖα δ' ἀνέμιξεν καὶ κινδυνεύειν ποιεῖ πνεύμονα καὶ ἥπαρ καὶ χολῆν καὶ συσκοτίζει κακῶς τὸν ἄνθρωπον.

30. Σταφίδας καὶ τζίντζιφα συναποβράσας ζουλάπιον ποίησον καὶ πότιζε τὸν πάσχοντα καὶ ἄλλο ζουλάπιον μετὰ 10 σελίνου ῥιζῶν, λιπηναροκήχωρος, ἐν αἷς δι' αὐτῶν δὲ τὰς ῥιζὰς ἔνωσον.

31. Ἐν τούτῳ ἐπίβαλε καὶ λίτραν μίαν ἰσάχαρ καὶ πότιζε ἡμέραν ἐφ' ἑκάστην τε τὴν μίαν ἐκ πρώτου γε καὶ τοῦ δευτέρου ἑξῆς, ἀγριαγκουρέας τὸν ζωμὸν καὶ ῥοβα- 15 λείρου αὐτῷ κατάπλασσε.

32. Ὡσπερ τῷ ὕδρω καθαρὸν, τὸ δ' ἔννατόν ἐστιν ἂν γοῦν ἐπάνω, ὡσεὶ ἔλαιον ἔχει, εἰς δὲ τὸν πύτον αὐτοῦ, οὐκ ἄνω, οὐ κάτω ὑπόστασιν, ἥπαρ τοῦ νοσοῦντος καὶ στόμαχος ὁ πάσχων. 20

33. Ἀπὸ ψυχρότητος αὐτῷ, ἐπεισῆλθε γὰρ αὐτῷ ἢ ἀρρωστία καὶ ἠτῶνήσε φύσις καὶ οὐ χωνεύει καλῶς καὶ μένει ἀνόρεκτος, βλέπει δὲ πρὸς ὑδροπηκίαν τὴν κακόσχο-
λον νόσον.

34. Τῷ γοῦν στομάχῳ ἀλοιφὰς καὶ ἐμπλάστρους τὰς 25 θερμὰς αὐτῷ ἐντίθει καὶ μαστίχιον ἔνδον μετὰ λαδάνου ἔνθεις τὰ σπλάγγνα, τὸ ἥπαρ, τὸν στόμαχον ἄλειπον ἐλαίῳ πηγάνων χαμαιμήλων.

35. Χυλοζυγίβερ γάλακταν καρυόφαλον κυμηνοκαρ-
ναβάδιον καὶ μακροπέπερι στάχος σὺν γλικανίσῳ λαβῶν, 30 πυρίθῳ ἀκόρω καὶ σπέρματα σεληνοανήθων μετὰ μοσχοκαρύδων.

36. Ψυβιστικὸν δὲ σὺν αὐτοῖς καὶ τὴν κύπερον ὁμοῦ
ἀλεξανδρείας εἰς ἰγδίον συντριψας καὶ κοικηνήσας καλῶς,
ἰσάχαρ τρεῖς λύτρας ἐπίβαλον, κύλικας δὲ δύο ῥοδόσταγμα 35
σὺν ἄμα.

37. Κύτρα καινῇ ταῦτα βαλῶν καὶ ποτήριον ἐκ μέλι-
II. 21

τος ἔψει καὶ πηχθέντα ἐκείθεν συναναμίξας καλῶς τὸν
τούτου κατάπλασσε στόμαχον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἥπαρ πρῶτως
καὶ ἐσπείρας.

38. Σύγνασον τοῦτον εἰς λουτρόν καὶ τὸν ἄκρατον
5 μετὰ ὕδατος μιγνύων καὶ τῇ πόσει πινέτω ὁ ἀρρώστος καὶ
ἀπαλλαγῇ τῆς κατεχούσης νόσου.

39. Τὸ δέκατον πέφυκε λευκελευκὸν θολὸν παρόμοιον
αἰδάρου τῷ οὐρῳ, νεφρὰ δ' ἐκ ψύξεως πάσχει ὁ νοσήσας. αὐτὰ
γὰρ φλεγματισμοῦ ἔχει πεπλοισμένα, διὸ καὶ ἐξέλκυσον
10 κλυοτήριω σὺ τὰ φλέγματα.

40. Προβάτου συνέψησον τὴν κάραν σύμαλον μετὰ
ἄλατος μόνου καὶ κληστηάρισον, σπόρον δὲ καρδάμου πι-
νέτω καὶ γαλακτῶν μετὰ τοῦ κυπέρου. εὐθύς δὲ τὸν πά-
σγοντα εἰς τὸ σκέλος φλεβοτόμησον.

15 41. Ὅλον τὸ ἐνδέκατον τρυγίαν ἔχον κάτωθεν ἐκ τῆς
φύσεως δὲ ἦλθεν ἐνούσης οὐρημα καὶ πρὸς δυσουρίαν ἐπά-
γει ὁ ἀσθενῶν ἢ λίθον ἢ ἄμμον γὰρ, ὁ τοιοῦτος ὑπο-
στήσεται.

42. Ἀσπίη πινέτω κισσήριον ἐν τάχει καὶ ὀρύγανον,
20 ἔλαιός τε ἅμα τριπτὰ εἰς βρώσιν τε ἔστω ὀκτάπους, βλα-
στάριά τε καρπῶν, στάχος γαλακτῶν τε λυγόσπερμα ῥύχης
τε καὶ κινάμωμον ἀδιάντον.

43. Τὸ γαλακτώδες δὲ οὐρον, πύκτωμα ἔχον ἐξόλου,
θάνατον μάθε σημαίνει ἐξ ἅπαντος τῷ ἀρρώστῳ, τὸ βορ-
25 βορῶδες δὲ ὄξου θανάτου σημεῖον ἴσθι.

XV.

* ΠΕΡΙ ΟΥΡΩΝ ΕΝ ΠΥΡΕΤΟΙΣ.

Ἐὰν ἴδῃς τὸ οὔρον ἐρυθρὸν καὶ παχὺ εἰς τὴν πρώ-
 τὴν ἡμέραν τοῦ νοσήματος ἢ εἰς τὴν δευτέραν μέχρι τῆς
 τρίτης, ὑπάρχοι νέος καὶ σῶμα ἐμπλεον ἔχων, καὶ αἱ
 φλέβαι τοῦ βραχίονος ὡσαύτως καὶ ἔτρωγε καὶ ἐπινεν
 ἀπορέστως, ὅτε εἰς τὴν ὑγίαν αὐτοῦ διῆγε, καὶ ἔχει δύνα-
 μιν, τουτέστι περιπατεῖν καὶ καθεῦδειν, καὶ οὐ κατάνκειται
 ἐν κλίνῃ βεβαρωμένος ἢ καταχθονισμένος. καὶ ἡ ὥρα τοῦ
 ἔτους ἔαρ, τέμνε τὴν φλέβαν αὐτοῦ ἀδεῶς. εἰ δὲ καὶ πυ-
 ρετὸν συνεχῆ ἔχει, φημί ἄσπονδον νύκτα καὶ ἡμέραν περισ-
 ωτέρος ἢ ἑυῦσις τοῦ αἵματος αὐτοῦ γενέσθω. τροφή δὲ
 αὐτῷ ἔστω πᾶσα ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ διαίτα ὡσπερ χρυσολά-
 χανα καὶ μαλάχη καὶ ἀγγούρια καὶ κυτράγγουρα καὶ ῥόας
 καὶ τὰ ὅμοια καὶ πιέτω ζουλάβιν ἢ σάγαρ μετὰ ψιλλίου
 πεπλυμένον μεχρισότου γένηται γλιῶδες καὶ γλίσχρον, ποι-
 οῦντες οὐδὲ τὸν κανόνα τοῦτον τῆς θεραπείας καὶ παύσει
 ὁ πυρετὸς ἢ εἰς τὴν τετάρτην ἡμέραν ἐὰν ἰδρῶς γένηται
 ἢ αἱμορραγία ἐκ τῶν ῥινῶν ἢ κοιλίας ἑυῦσις. ἢ ποτοῦ ἕως
 τῆς ἐβδόμης ἡμέρας, λαβέτω διαίταν ἀδραν ὡσπερ ψά τρω-
 μητὰ καὶ ὀρνιθόπουλα μετὰ ζωμοῦ τῆς ὀμφακίου σταφυ-
 λῆς ἢ ὄξος ἢ δαμάσκηνα καὶ μετὰ ταῦτα λουθεῖτω. εἰ δὲ
 πολλάκις γένοιτο ὁ τοιοῦτος πυρετὸς ἐν θέρει, ῥίγους δὲ
 μὴ ὄντος ἢ ἐν φθινοπώρῳ ἢ ἐν χειμῶνι, καὶ ἔστιν ἡ δύ-
 ναμις τοῦ κάμνοντος, καὶ παρακολουθοῦσι τὰ προειρημένα
 σημεῖα, φλεβοτόμησον καὶ μὴ τήρει καιρὸν χειμῶνος, ἢ

ετέρου τινὸς καιρόν. εἰ δὲ κατίσχνον ἐστὶ τὸ σῶμα τοῖ
 πυρέττοντός ἐστι καὶ ὥχρὸν τῇ ὄψει ἀνάπαλιν τῶν προ-
 λεχθέντων, καὶ φράττει τὸ σωματίον καὶ συστέλλεται, παύ-
 σον τοῦ φλεβοτομεῖν, καὶ ἀρκέσθητι εἰς τὸ ὄξυσάχαρ, ἢ
 5 ὄξύμελι ἢ τὸν ζυμὸν τῶν ῥοῶν. εἰ δὲ ἴδῃς καὶ τὸ οὖρον
 λεπτόν καὶ πυρρόν, σημαίνει ξανθὴν χολὴν σεσημένην ἐν
 τῷ στομάχῳ, ἢ ἔξωθεν τοῦ ἀγγείου, τουτέστιν εἰς τὴν κοι-
 λότητα τοῦ στήθους, καὶ ἐν ἄλλῳ τόπῳ καὶ ἐποίησε ῥίγος
 10 τριταῖον. ἐν πρώτοις δὲ τὸν τοιοῦτον βλέπε εἰς τὴν δύνα-
 μιν καὶ εἰ ἔχει ἐναντίωσιν καὶ σκότωσιν, καὶ ἐπέχεται ἡ
 γαστήρ αὐτοῦ, κένωσον μετὰ χροσοβαλάνων ἀπογίγαρι-
 σμένων, συντεθλασμένα, ποιήσον δὲ οὕτως· λάβε ἐξ αὐτῶν
 15 ἐξ καὶ δέκα οὖγγίας καὶ θές εἰς χύτραν καινὴν σταφί-
 δος οὖγγίαν μίαν δαμάσκηνα ἢ ἢ κ' συρικά, λέγω δὴ ζι-
 20 ζιφα, ὁμοίως ἐὰν εὐρωθῶσιν, ὄξυφοίνικον οὖγγίαν ῥᾶνον
 ἐπ' αὐτῶν ὕδωρ γλυκὺ πηγημαῖον καὶ σκέπασον τὰ εἶδη
 καὶ τοῦτο εἰκάσμου λίτρας καὶ ἡμισυ καὶ βράσον, ἕως οὐ
 καταλειφθεῖ ἢ ἡμίσεια λίτρα καὶ τρίψας καὶ συρῶσας
 25 πιέτω ὁ ἄρρωστος μετὰ οὖγγίαν σάχαρ. εἰ δὲ καὶ ὁ κάμων
 30 ὑπάρχει ἐπίσημος, πρόσθετος τὸ μέλι τοῦ μέλανος καλάμου
 τοῦ Ἰνδικοῦ στάθμην οὖγγίας ε' LL ἢ καὶ σ' καὶ πιέτω
 καὶ μετὰ τὴν κένωσιν λαβέτω διαίταν ἐκ τῶν προειρημέ-
 νων λαχάνων. εἰ δὲ ἴδῃς ὅτι ἡ κοιλία ἐπέχεται καὶ ταῦτα
 οὐ καταδέχεται, καὶ αὐτὸς ἀσυνήθης τῶν πτώσεων τού-
 25 των, ἀλλ' ἰδιώτης καὶ ἄγροικος, ἐψησον τὸ παρθέριον μετὰ
 τῆς μαλάχης καὶ πινέτω, ὅταν φέρῃ ἡ κοιλία καὶ τῇ ἐξῆς
 γινομένης τῆς ἡμέρας, πινέτω τὸ ὄξυσάχαρ μετὰ τοῦ χυ-
 λοῦ τῆς πτισάνης ἢ ῥοδοσάχαρ καὶ ἡ τροφή γενέσθω λά-
 χανα. σημείωσαι δὲ τοῦτου τὴν ἡμέραν τῆς περιόδου μὴ
 30 λάβῃ διαίταν, μεχρισότου διέλθῃ τὸ ῥίγος καὶ πληρωθῇ.
 γίνωσκε δὲ ὅτι ὁ τριταῖος πυρετός, ὁ ἀκριβῆς φημι, τὸ κα-
 θαρὸν ῥίγος τὸ κρατοῦν δώδεκα ὥρας τουτέστιν ἡμέραν ἢ
 νύκτα, καὶ πλεον οὐδέν, ἀφίσι τεσσαράκοντα καὶ ὄκτω
 35 ὥρας, αἵτινες εἰσὶ δύο ἡμέραι καὶ μήτε πρόσθεσιν δεχό-
 μενον τὸ τοιοῦτον ῥίγος ἢ ἔλλειψιν, οὗτος καλεῖται ὁ ἀκρι-
 βῆς ὁ φυλάττον τάξιν τῶν ὡρῶν αὐτοῦ, καθὼς ἐν τοῖς
 ἀφορισμοῖς ὁ Ἱπποκράτης λέγει, τριταῖος ἀκριβῆς κρίνεται

ἐν ἐπιτά περιόδοις τὸ μακρότατον. φημί ὑπὲρ τῶν ἡμε-
 ρῶν οὐ διαβαίνει, ἀλλὰ λύεται, πῶς δὲ εἰάν μὴ συγκε-
 ρασθῆ μετὰ ἑτέρου ῥίγους, ἢ ἀπὸ πλήθους ὕλης μὴ κε-
 νωθείσης ἀπὸ τοῦ στομάχου, μήτε ἀπὸ τῆς αὐτομάτου
 φύσεως διὰ γαστρὸς ἢ δι' ἐμέτου. ἐπειδὴ γὰρ ὁ τριταῖος
 κινεῖ τὸν ἔμετον εἰς τὴν δευτέραν περιόδον ἢ εἰς τὴν τρί-
 την ἢ εἰς τὴν τετάρτην, διότι γεννᾶται ἢ σῆψις τῆς χολῆς
 ἐν τῷ στομάχῳ. περιόδον δὲ λέγει, τοῦ ἐμέτου εἰς τὴν τε-
 τάρτην ἡμέραν γίνεταί, ἢ πολλάκις ἐξ αὐτῆς μέχρι τῆς
 τετάρτης ἡμέρας, ὅσον δὲ ἐμεῖ, λείπει ὁ πυρετὸς καὶ τὸ
 ῥίγος πρὶν τῶν ἰδ' ἡμερῶν, ἢ διὰ τῆς κενώσεως τῆς αὐ-
 τομάτου φύσεως, ἢ διὰ τῆς τέχνης τοῦ ἱατροῦ, εἰ δὲ πα-
 ρακαλουθεῖ τὸν τοιοῦτον ἀρρωστον ἱατρὸς ἰδιώτης, με-
 αλλάττεται ὁ τριταῖος εἰς τεταρταῖον, μάλιστα εἰάν καὶ
 συμβῇ ὁ τριταῖος εἰς τὰ τέλη τοῦ θέρους καὶ εἰς τὴν ἀρ-
 15 γῆν τοῦ φθινοπώρου. εἰάν δὲ ἴδῃς τὸν ἀρρωστοῦντα τὸν
 τριταῖον, ὅτι φλέβας ἔχει ἐμπεπλησμένας καὶ νέος τὴν ἡλι-
 κίαν, τέμνε τὴν φλέβα τῆ ὀγδοῇ ἡμέρᾳ καὶ τῆ δεκάτῃ
 καὶ μὴ κενώσει αἷμα πολὺ, ὥσπερ ἐκένωσας εἰς τὸν σὺνο-
 χον πυρετόν, ἀλλ' ὀλίγον διὰ τὴν σῆψιν· ἐξέρχεται γὰρ διὰ
 20 τοῦ αἵματος καὶ κομφίζεται ὁ ἀρρωστος. πότιζε δὲ αὐτὸν
 καθ' ἡμέραν τὸ ὄξυσάγαρ μετὰ τῆς πιτσάνης καὶ ἀπόφυγς
 τὰ θερμὰ ἀπὸ τῆ διαίτης καὶ θεραπείας, διότι εἰάν θρέ-
 ψῃς αὐτὸν μετὰ τῆς θερμῆς διαίτης καὶ τῆς ἱατρείας,
 ἐξέρχεται εἰς ἵκτερον ὁ λεγόμενος χρυσασμός ἀσκὸς καὶ
 25 λύρα, βλάπτεται τὸ ὅλον σῶμα, καὶ οἱ ὀφθαλμοί, καὶ τὸ
 κλοκίον κίτρινον, καὶ ὁ ἀφρὸς αὐτοῦ, καὶ εἰάν ἴδῃς τὸ τοι-
 οῦτον κλοκίον, εἰπέ ἵκτερον ἔχει καὶ ἀρμόζει ἱατρεύεσθαι
 ὡς τριταῖος, πινέτω δὲ τὸν χυλὸν τῶν ἰνδύβων ἐξαφρισμέ-
 νον καὶ τοῦ στρύχνου μετὰ ὀξύμελιτος καὶ πᾶν ὄξυνον
 30 φαγέτω, ἐκτὸς τῶν ἀλμυρῶν καὶ φλεβοτόμησον, εἰ πλη-
 θωρικὸν σῶμα ἔχει ὁ κάμων καὶ δύναμιν, καὶ ἡλικίαν
 καὶ δύναμιν, κενούται γὰρ ἡ χολή. αὕτη γὰρ ἡ οἰκονομία
 — — τοῦ τριταίου. ὁ δὲ ἐφήμερος πυρετὸς — — — θε-
 ραπεύεται — — οὕτως. γίνεται δὲ ἢ ἀπὸ κόπου καὶ ἡλίου
 35 ἢ ἀπὸ ἀγρυπνίας ἢ ἀπὸ τροφῆς καὶ πόσεως θερμῆς — —
 ἢ ἀπὸ φρενίτιδος καὶ λύτης. διὰ τί δὲ καλεῖται ἐφήμερος,

ὅτι τὸ πρῶτ' ἐὰν πυρέξῃ ὁ ἄρρωστος καὶ οὐκ ἔχει ὕλην τὸ
 σῶμα, ἀφίη τῇ ἐσπέρα ἢ μέχρι τῆς τρίτης καὶ τῆς ἐβδό-
 μης. εἰ δὲ διαβιβάσει τὴν ἐβδόμην, γίνετο ἕτερον εἶδος
 πυρετοῦ καὶ λέγουσιν, ὅτι παρήχθη ὁ τοιοῦτος πυρετός ὁ
 5 ἐφήμερος, ἀπὸ ἰχθύος τινός, γεννᾷ τὸ πρῶτ', καὶ ἐκ τῶν
 γενομένων ἰχθύων, τελευτᾷ τῇ ἐσπέρα· ἐν τοῖς πνεύμασι
 γὰρ γίνεται ὁ ἐφήμερος καὶ λέγονται δυνάμεις εἶναι τρεῖς
 ὁ ἐφήμερος ἢ φυσικὴ ἢ τις ἐστὶ ἐν τῷ στομάχῳ καὶ ἥπατι,
 ὅθεν ἀλλοιοῦται ἢ τροφὴ πᾶσα καὶ μεταβάλλεται εἰς αἷμα
 10 καὶ χολὴν ξανθὴν καὶ μέλαιναν καὶ φλέγμα κατὰ τὸ εἶδος
 τῆς τροφῆς, καὶ ἐὰν λάβῃ ὁ χρώμενος οἶνον αὐστηρὸν
 πολὺ, ἢ νύκτι ἢ μέλι ἢ σκόρδα καὶ τὰ ὅμοια θερμά, ἐξ-
 ἀπτεται τὸ ἥπαρ καὶ διὰ τῶν ἀρτηρίων πλησιάζει τῆς καρ-
 δίας καὶ γίνεται ἐφήμερος πυρετός ὃν προείπομεν, ὅτι
 15 γίνεται ἀπὸ διαίτης θερμῆς καὶ ἀπὸ ἡλίου καὶ ἀπὸ κόπου,
 καὶ τοῦτον δὲ φλεβοτομεῖν τὸν ἀπὸ οἴνου καὶ πλησμονῆς
 γινόμενον, εἰ ἢ δυνάμις ἀπαιτεῖ — — — καὶ τὰ σημεῖα
 αἵματος ἔχει, ὡς περὶ βάρους μετώπου καὶ κεφαλῆς πόνον
 καὶ ὀφθαλμῶν ἐρυθρότητος καὶ χαννότητος σώματος, καὶ
 20 ὄκνη, καὶ ἢ διαίτα ἔστω ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ. — — —
 ἢ δὲ γένεσις τοῦ ἑτέρου πυρετοῦ ἀπὸ καρδίας — — —
 ἀπὸ χολῆς γενομένος καὶ θυμοῦ, — — ἢ θεραπεία τοῦ
 τοιοῦτου τοῦτου — — — τοῦ καταπραῦναι τὸν θυ-
 μόν — — αὐτοῦ διὰ — — — — — προσηγῶν λόγων
 25 καὶ πάντα τὰ πρὸς ἀρεσκίαν αὐτοῦ καὶ θεραπείαν — —
 — — — — — καὶ διὰ ψυχρῶν ποτῶν καὶ τροφῶν, ἢ δὲ
 γένεσις — — — τοῦ ἄλλου πυρετοῦ, τοῦ ἀπὸ τοῦ ψυχι-
 κοῦ πνεύματος, ἀπὸ λύπης, ἀπὸ φροντίδος, ἀπὸ συμφο-
 ρᾶς, καὶ ἀγρυπνίας — — — — τὸν τοιοῦτον ἄρρωστον
 30 δεῖ ἰατρῆσαι, τὸν μὲν ἀπὸ λύπης γενομένον, ὅσα εὐχαρῆ,
 ὅσα παρεμυθῆ ἀπὸ τε ἀκοῆς καὶ μελωδίας ταῦτα ἐρεῖ καὶ
 φίλων καὶ γνησίων καὶ ποθεινῶν συνομιλίας καὶ διηγήσεις,
 καὶ τῶν εἰρημένων ἢ θεωρία καὶ ἢ χρῆσις καὶ οἴνου κόρος,
 τὸν δὲ ἀπὸ ἀγρυπνίας συμβάλλοντα γλυκίων ὑδάτων, καὶ
 35 τροφαῖ ὑγραὶ ἀπὸ πετραίων ἰχθύων καὶ χρυσολαγάνων καὶ
 σπαναγίων καὶ μαλάγης καὶ μαρουλλίων καὶ ἀλοιφᾶς ἐν τῇ
 κεφαλῇ, ἔλαιον καὶ τὰ ὅμοια, τὸν δὲ ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ

XVI.

* **ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΘΕΙΑΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΔΙΑ ΣΤΙΧΩΝ ΙΑΜΒΩΝ.**

5 *Οι τῶν σοφιστῶν ἄνδρες ὡσπερ ῥήτορες
 Εὐδαιμονοῦντες καὶ βιοῦντες πανσόφως
 καὶ τὴν φύσιν δὲ γνόντες πάντων κτισμάτων
 καὶ ποιότητα στοιχείων ὡς καὶ κρᾶσιν
 καὶ συμπλοκὴν μαθόντες ἀλλήλων φέρειν
 10 εἰς ἓν τι καινὸν εἶδος εὐπρεπέστατον
 πάντῃ ξένον καὶ φαιδρὸν εὐειδὲς πέλων
 εἰς ὠφελείας κέρδος ὄνησιν φέρον
 τῇ συνθέσει καὶ πλείστον εἶναι ἐξ ἑνὸς
 πάντας βροτοὺς σοφίστας ὡς εὐγνώμονας
 15 καὶ γνώστας εὐλήπτους τε καὶ μνημένους
 θέλοντες αὐτοὺς ὡς τελείους ἐκτελεῖν
 πάντων σοφῶς τε τοὺς ὀρισμοὺς καὶ φύσιν
 διακρίνειν συγκριῶν ὡς καὶ συμπλέκειν
 καὶ εὐπραγεῖν ἅπαντα καὶ μηδένα λέγειν
 20 πλὴν ὧν ἔφησαν οἱ σοφοὶ διδάσκαλοι.
 οἳ προτρέπονται πάντας ὡσπερ ἔμφρονας
 εἰς γνώσιν ἔλθεῖν καὶ μύησιν ὧν φασὶ
 θεῶν λόγων οὕτως καὶ τοῖς ἔργοις πλέον
 βωῶντες ἢ [τοῖς] λόγοις φάσκοντες τάδε.
 25 ἡμεῖς μὲν ἄστρων τάξιν ὡσπερ καὶ θέσιν
 φύσιν τε καὶ ὕψωσιν ὡς διάστασιν
 μέτρων ὀρισμοὺς ἀκριβῶς καὶ ἀνατολὰς*

κρύψεις τε δείξεις προλέγοντες καὶ λύσεις
 οὐ σφαλλόμεθα μικρὰν ὄντων τὴν θεῖαν
 τούτων ἀφ' ἡμῶν καὶ νοὸς γνώσει μάλα
 ὀρῶντες ὡσπερ εἰσὶν αἰσθήσει φρενῶν.
 5 γινώσκομεν τᾶληθές ὡς εἶναι ἐκεῖ
 ἐν οὐρανῷ καὶ μηδὲν ἀγνοεῖν ὅλως
 τελουμένων ἐκεῖσε, πάντα δ' αὖ σοφῶς
 λέγειν ὀρίζειν τοῖς ἐχέβροσι βροτοῖς
 ἔγνωμεν ὡς ἡ πείρα μαρτυρεῖ τάδε.
 10 καὶ οὐ μόνον ταῦθ', ἀλλὰ καὶ παθημάτων
 τὰς αἰτίας φαίνοντες ἐν τῷ σώματι
 ἰατρικῆς τέχνης τε καὶ ἐπιστήμης
 ἐμπειρίαν καὶ πράξιν ἐντέχνου τέλους
 ὀρίζομεν μύησιν ὡστε καὶ λέγειν
 15 προγνωστικῶς μέλλοντα γίνεσθαι πάθη
 καὶ ἐκβασιν νόσου τε καὶ ἄκος φέρειν,
 καὶ μηνύειν ἐκδημον ἐκ νοσήματος
 βίου τελευτήν ὡς προγινώσκειν σαφῶς
 καὶ τοὺς πόνους τῆ πείρα καὶ παύειν νόσον
 20 καὶ οὐχὶ ταῦτ' ἔγνωμεν ὡς σοφοὶ μόνον
 καὶ τοὶ γε ὄντων παμμεγίστων θαυμάτων
 ἀλλ' αὐτίς ἀνθῶν τὰς τε ποιὰς καὶ κράσεις
 καὶ εἶδος ὡς καὶ γεῦσιν ἀκριβῶς λέγειν
 ὀπῶν τε τῶν ἐν-ξηρᾶ καὶ βλαστημάτων
 25 φυομένων γένος πανέγγραφον λόγον
 ἐθήκαμεν πρόγνωσιν ἀκριβῶν ἐπῶν
 καὶ τῶν λίθων τὰς χροιάς εἶδη καὶ τόπους
 καὶ τὰς μεταλλοὺς ἐνθα γίνονται σαφῶς
 ἔγνωμεν ὠφελείας ὡς καὶ τὰς βλάβας
 30 καὶ τῆς θαλάσσης ζῶα παντοίων γένη
 καὶ [τῶν] σχημάτων μορφὰς οἶδαμεν πάσας
 καὶ ὠφελείας ἐκφέρειν τούτων βροτοῖς
 καὶ τὰς βλάβας φεύγειν δὲ καὶ μὴ λανθάνειν
 πτηνῶν τε τὰς ποικίλας εἰδέας γενῶν
 35 ἀλληλοφόνους καὶ ξένας τοῖς σχήμασιν
 ὄντων πρὸς ὠφέλειαν ἀνθρώπων φύσιν
 ἐσχηκότων ὑπαρξιν εἰς τέρεψιν βίου

αὐτὸς δὲ καὶ πᾶν κτήνος ὡς καὶ ἔρπετων
 εἶδος γένος τε ἐξεφώνησεν λόγοις
 ἐπὶ ἔργον * μηδὲν εἰς ψεῦδος φέρειν
 μήσεως ἔχουσαν, ** ἀλλ' εὖ καὶ μάλα
 5 εἰρήκαμεν τὰ πάντα καὶ ἐδείξαμεν
 βροτοῖσι καὶ εἰς κέρδος εὐεκτεῖν βίῃ.
 Πῶς οὖν φασὶ πρὸς ἡμᾶς οἱ φιλόσοφοι
 καὶ μηδενὸς μύησιν οἱ ἐσχηκότες
 σοφιστικῆς ἐννοίας ἐστειρημένοι
 10 ψευδεῖς σοφοὺς λέγοντες εἶναι ἀθλίως
 πηροὶ φρεσὶ πρὸς γνῶσιν ὄντες πανσόφου
 μαθήσεως καὶ θείας ὄντως γνώσεως,
 λέγουσι γὰρ πῶς ἔστι τεῦξαι τὸν χρυσόν,
 ἢ πῶς δύναται ὅστις ἐστὶν τὴν φύσιν
 15 ἢ ἢ περ θεὸς τοιῶσδε ποιήσας πάλαι
 ὡς δημιουργὸς ἔκτισε πρὸς οὐστάσιν
 τρέψαι φύσιν μὴ οὐσῶν οὕτως τῇ θέσει [ἐξόλης]
 πρῶτῃ ἐν ἣ ὑπῆρχε καὶ ταύτην ὅλην
 δεῖξαι χρυσόν μένοντα καὶ τροπὴν ὅλως
 20 οὐκ εἰσφέροντα ὡς περ ἀλλοιούμενον
 εἶδους γένους ἐν ᾧ περ ἐκτραφεῖς ἔφυ.
 Ἀλλ' οἱ λέγοντες ταῦτα παίζουσι φρένας
 αὐτῶν. ὅμως οὖν οὐδὲν ἀψευδὲς φασὶ,
 ἡμεῖς δὲ τέχνης τῆσδε δεῖξωμεν τέλος
 25 εὐχρηστον, εὐληπτὸν τε μηδενὸς ξένου
 ἄλλου τινὸς χηρῆζοντος, ἀλλ' ἢ τῆς μίας
 φύτλης φερούσης [τὸ] πᾶν ἐξ αὐτῆς τῇ φύσει
 ἐκ τεσσάρων τρόπων τε τοῦ χρόνου μάθε
 τὸ ἔργον εἰς ἄριστον ἐμπληρούμενον
 30 τροπῶν σοφιστικῆς [τῆς] τέχνης τῶν σοφῶν
 χειμῶν γὰρ ὑγρὸς ψυχρὸς ἀρχεται κρύους
 ἐξ οὐ νέφη εἰς ὕψος αἶρονται θείων
 ὕειν ὅλη τῇ γαίᾳ καρποὺς ἐκφύειν
 εἰς τρεῖς δὲ πύργους ἐκτελεῖται τοῦθ' ὅλως.
 35 ἔαρ μεθὸν θερμὸν τε καὶ ὑγρὸν πέλον
 εἰσέρχεται, ἐν ᾧ περ ἡ γῆ βλαστάνει
 ἀνθῶν γένη παντοῖα καὶ πληρούμενον

εἰς τρεῖς μόνους πύργους μὲν ἐκτελεῖ τροπήν.
 μεθὸν θέρως ὃν θερμὸν ὡς ξηρὸν πάνυ
 τὴν οὐρανὸν ἐν γῆ ὑγρὰν ἐξεοὶ φύσιν,
 5 θερμαίνον εἰς θάλασσαν δὲ τὸ ψυχρὸς φέρει.
 οὕτως τε [τούς] πύργους τρεῖς ἔχον πληροὶ δρόμον.
 φθινόπωρον μεθὸν δὲ θῦττον ἔρχεται
 ψυχρὸν πέλων καὶ ξηρὸν εἰς ὅπερ ὀνείν
 τῶν ἀνθέων τὸ κάλλος ἄρδην φθείρεται
 10 τρίπτυρον τροπήν ὡς ἔχον θῦττον τρέχει,
 τοῦ ἡλίου τρέχοντος ἐν ταύταις τροπαῖς
 τέσσαρσιν καὶ κυκλοῦντος εἰς τοὺς δώδεκα
 πύργους ἔτους τοῦ παντός εἰς ὑπὸ οὐρανὸν
 φαίνοντος. ἔκλαμπρόν τε τῆς λαμπηδόνης
 τὸ φῶς πρὸς αὐξήσιν δὲ τὴν θέρμην πάσῃ
 15 τῇ γαίᾳ πέμπει, βλαστάνει λίαν θέρως,
 παντοῖα θερμαίνων δὲ δένδρα ἐκφύει
 ἐξ οὗ σελήνη λαμβάνει φωτὸς σέλας,
 ὡς πάντες οἱ φαίνοντες ἑπτὰ ἀστέρες
 ὄντες πλανῆτες, καὶ ὅσοι δὲ ἀπλανεῖς.
 20 οὕτως νόει τὸ ἔργον ὡςπερ τέσσαρας
 τροπὰς φέρειν εἰς ἓν τι σῶμα στοιχείον
 ἐκ τεσσάρων πλήρωσιν ἔργου ἐκτελεῖν
 ἐπτάχρωμόν τε ὡςπερ ἑπτὰ ἀστέρων
 ἔχει ἢ φύσις [καὶ] μορφὰς εἶδη καὶ γένη
 25 δι' ὧν τελεῖται τῆς σελήνης λευκότης,
 ξανθωσις ὡσαύτως * * ἐκπληρουμένη
 ἢ δευτέραν πρὸς λαμπρὰν ἔσται πορφύραν
 πᾶν σῶμα λαμπρύνουσα βάπτει ἡλίου
 μορφὴν χρυσεκλαμπρόν τε καὶ χρυσόχρουν.
 30 τρισσομένη γὰρ εἰς πῦρ ἡμερῶν τριῶν
 ἔσται ὅλη λευκωσις εἰς ξανθόχρωμον
 βέβαιον ἐκστραφεῖσα καὶ ξανθομένη
 ξανθοὶ πᾶν ἐκλευκόν τε σῶμα καὶ τρέπει
 35 βάπτουσα καὶ μορφοῦσα ποιεῖ χρυσόν
 καὶ γίνεται εἰς θαῦμα θαυμάτων τέρας.
 λίθος γὰρ οὐκ ὧν γίνεται λιθούμενος
 ἐκ τῆς μετάλλου, τρεῖς ἔχων ὑποστάσεις

ὧν ἔντιμος λίθος μὲν εὐγνωστός πέλει.
 πάντες δὲ ἀγνοοῦντες αὐτὸν πανταχοῦ
 ζητοῦσιν ὡς οὐκ ὄντα τοῦτον εὐχερῆ.
 τιμῆς στερηθεῖς δ' αὐτὸς εὐρετὸς πέλει
 ἐντὸς φέρων τὸ θεῖον ὡς μυστήριον
 κεκρυμμένον θησαυρὸν εὐληπτον πᾶσι
 δράκοντα γεννᾷ. οὗτος ὧν ἐν ἱππεΐᾳ
 κόπρωλούμενος μὲν ἑπτὰ ἡμέρας
 εἰς πέντε ὀκτὼ οὐρὰν ἐσθίει πᾶσαν.
 καὶ οὗτος ἐστὶν οὐροβόρος ὁ δράκων
 λευκὴν μὲν ὄψιν καὶ κατάστικτον δορᾶν
 ἔχων ξενὸν τὸ εἶδος ὡς μορφὴν φέρει.
 οὗτος δὲ γεννᾶται [μὲν] ἐκ θερμῆς ὁμοῦ
 ἐξ ὑγρᾶς οὐσίας τε συννεομένων
 ἅμα πρὶν ἐξ ἀρρένος ὡς ἐξευγμένου
 θηλείᾳ συμπλακίς δὲ ταύτῃ ἐν μέσῳ
 πόντου φέρει δράκοντα τοῦτον ὡς ἔφην
 ἔκφυρον ἐκκαίοντα γῆν πᾶσαν πυρὶ
 ἅπαν σθένος δεινῶντα καὶ πανοπλίαν
 πέλοντα εἰς τόπον τὸν ἐν ῥεΐθροις Νείλου
 πλέοντα καὶ φαίνοντα τῆς δορᾶς χροᾶν
 ὥσπερ χρυσεύκλαμπρόν τε καὶ χρυσᾶς πᾶσας
 φέροντα τὰς τε ζώνας εἰ σιγμάς φάους.
 τοῦτον λαβῶν δὲ σφάττε τέχνη πανσόφου
 μέσον θαλάσσης θάπτον ὡς ἐν διστόμῳ
 μαχαίρᾳ θερμῇ ὑγρᾷ καὶ ἄρον χολῆν
 ἐκ κοιλίης ἐκτμήξας ὥσπερ εἰς δύο
 μέρη διχῆ ἕως ἂν ἐξοίσης ὅλης
 οὔσης γεώδους βαρείας χοληδόχου
 μελάνσεως τὸ εἶδος ἐξ οὐπερ νέφη
 ἄνεισι βαστάζοντα καὶ πυκνούμενα
 φέρουσι τὸν δράκοντα πόντου ἐκ μέσου
 βαίνειν ἄνω εἰς ὕψος εἰς θερμὴν θέσιν
 αἴρος ὑγρότητι καὶ κοῦφον φέρειν
 τὸ σχῆμα καὶ τὸ εἶδος ὥστε σωφρονεῖν
 ῥίπτειν τε τὴν ἔκκαυσιν οὐσίας πᾶσαν
 καὶ εἰς νᾶμα τρέπειν δὲ θεῖον τὴν φύσιν

πότιζε τοῦτον αὐθις ὡς ὑδράργυρον
 εἰς χάσμα ἐκκενώσας ὡς θεῖον νῆμα
 καὶ τὴν ῥέουσαν στήσας οὐσίαν πλύνον
 μέλανοιν ἔκμηξόν τε γαίας πανσόφως
 5 καὶ λεύκανον σκοτασμὸν ἐγκεκρυμμένον
 ἐνδοσθίοις δράκοντος ἕως ἂν φέρῃς
 ἔξω τὸ κεκρυμμένον ἄρρητον τέρας.
 γενήσεται γὰρ ἔκλαμπρος στίλβος πᾶνν,
 λευκούμενος δὲ τῇ τε λευκώσει ὅλως
 10 ὀφθῆσεται θανμαστός ἔκλευκος λίαν
 ὅταν ἂν μέλανοις λευκὸν εἰς εἶδος τραπῆ.
 ἐκ γὰρ νέφους ἐκρεύσας ὡς ὕδωρ ῥέον
 τῆς γαίας ἀρθεύσει πᾶν ὡς μέλαν σκότος,
 οὕτως ἑαυτὸν αὐτὸς ἐκλύει ῥᾶον.
 15 πῶν δὲ νέκταρ οὗτος ἀθρόως νέκυσ
 ἔσται βροτοῖς τὸν πλούτον ἐκκενῶν ὅλον
 αὐτοῦ δι' ὑπερεκτρέφονται ἐν βίῳ
 οἱ γηγενεῖς εὐρόντες τοῦ μυστηρίου
 τὸ θαῦμα· καὶ πήξαντες ἄργυρος τόδε
 20 γενήσεται τὸ εἶδος ἔκλευκος πᾶνν
 μέταλλος ἢ ἐκ γαίας οὐδὲν ἐκφέρει
 τοιοῦτον ἄσπερον φαιδρὸν ἔκλευκον πᾶνν.
 λαβὼν δὲ τοῦτον αὐθις ὄνπερ σοι ἔφην
 δράκοντα λευκανθέντα ταύτῃ δευτέρᾳ
 25 λευκώσεως τῇ θείᾳ λευκώσει στρέφε
 σφάξας αὐθις μαχαίρᾳ θερμῇ τοῦ πυρός,
 τὸ αἷμα ἔξαξον πᾶν ἐκπυρον λίαν,
 ἐρυθρὸν ὡς φλόξ φεγγίτης ἄπτων φλόγα,
 βάψαι δορᾶν δράκοντος ἐν τῷ αἵματι
 30 χυθέντι τοῦ σφῶν ἐκ μέσου τῆς γαστέρος
 χιτῶνα λευκὸν κογχύλης εἰς πυρφύραν
 βάψῃ ἀληθινὴν τε λαμπρὰν εὐχροον
 στίλβουσαν ἐξανθούσαν ὥσπερ ἥλιος
 ὠραῖαν εὐειδῆ τε τέρψαι καρδίαν
 35 βροτῶν ὀρώντων τοῦ κλειάζειν πανσόφως
 εὐφραντικῶς τὸ δῶρον ἀξιουμένων
 τὸ θειοδωρητὸν τε τοῦτο πάντιμον

οὕτως λέγοντας καὶ κροτοῦντας τὴν χάριν.
 Ὡς θεῖον ἔργον εὐκόλον καὶ σύντομον
 ὃ φαιδρᾶς ὄψεως τε κάλλος εὐχρῶον
 ὃ ζεύξεως λαμπρᾶς τε τῆς συνουσίας
 5 ὃ ἄρρενος ἢ ζεύξις εἰς μίξιν μίαν
 ὃ θήλειος ἔνωσις ἄκρας συμπλοκῆς
 ὃ μίξις ἐν τι ἐκφέρουσα πρὸς κλέος
 ὃ εὐκλεῆς γέννημα δόξης ἔμπλεον
 ὃ φαιδρὸς εὐέκλαμπρος ἐντιμος γόνος
 10 ὃ ἔνδυμα χρυσοῖζον ἀργυρένδυτον
 ὃ διπλοῖς ἔκστιβον ὄμμα ὡς χιῶν
 ὃ τῆς μετάλλου τῆς βρονούσης ἀργυρον
 ὃ τῆς θαλάσσης λευκὸν εὐποτον νόμα
 ὃ τῆς λυθείσης ὡς ὕδωρ γαίας ὄρον
 15 ὃ γαίας ἧς αἰθὴρ ἀναβαινούσης ἄνω
 ὃ τῶν νεφῶν λεύκωσις ἐκ μελάνσεως
 ὃ οὐρανόχρουν κάλλος ἔκλαμπρον σέλας
 ὃ φωτὸς ἐκλάμποντος εἰς ὑπὲρ οὐρανόν
 ὃ ἀστέρων σύστημα καὶ φαιδρὸς δρόμος
 20 ὃ φῶς σελήνης λάμπων ὡς ἐξ ἡλίου
 ὃ ἥλιος χρυσοουργὸς ἀγαθὸς ἀκτίνων
 ἐξ οὗ γὰρ ἄρχεται μὲν ἔργον τῶν σοφῶν
 εἰς πρᾶξιν φέρειν ὥσπερ εὐχρηστον τέλος,
 ἐν σοὶ δὲ φαίνει αὐτὸ τὸ ζητούμενον.
 25 θαῦμα πλέω τοῦ φωτὸς ἐκλάμπεις νέμον
 θαυμαρὸς ὥσπερ παμπόθητος μαργάρων
 πλήρης φέρων εἰς κέρδος ὄνησιν βροτοῖς.
 τίς οὖν ὄρων σου τῆς τὸ σαύτης πανσόφου
 τεχνουργίας πᾶν κόσμον ὥσπερ ὄργανον
 30 κοσμούμενον τὸ ἔργον ἐκ τέχνης μιᾶς
 πίστωσιν εἰς ἔργων ἐκφαίν[ις]ον κλέος
 θαυμαστικῶς ὡς ἐκστάς οὐκ ἂν θαυμάσῃ.
 καὶ τὴν ἄμετρον δοξάσας θεοῦ λόγου
 πρόνοιαν ὑμνήσῃ τε τὴν εὐσπλαγχνίαν
 35 εἰς ἡμᾶς ἦνπερ πανσοφῶς ἐνδείκνυσι
 πολυτρόπως. θέλει γὰρ ὡς εὐεργέτης
 καὶ δεσπότης τοὺς πάντας εὐβιοῦν ὅπως

ταῖς πράξεσι πλουτοῦντες. εὐσεβῶς βίου
 ἡμῶν δράμωμεν εὐπαγοῦντες τὸν δρόμον
 στέργοντες εὐσέβειας ἔκλαμψιν φάους
 καὶ εὐπρεπῶς λάμποντες ἔργοις ἐνθέοις
 5 φιλοξενοῦντες καὶ ποθοῦντες τὸν πέλας
 καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς εὐχῶν ταῖς λιταῖς
 τὴν αἴνεσιν πέμποντες ὡς λάτραι σοφοὶ
 τῷ παντάνακτι παντεπόπιη δεσπότῃ
 αἰτούμενοι ἰλασμόν ἀμπλακημάτων
 10 καὶ κινδύνων λύτρωσιν εὐρεῖν εἰς τέλος
 τῶν ἄλλ' ἐπ' ἀλλήλων τε πειρασμῶν λύσιν
 πᾶν ἔμφυλον καὶ μηδὲν εἰς πράξιν τελεῖν
 ἀλλ' ἢ θεῷ τὸν αἶνον οὕτως προσφέρειν
 τῷ ὄντι πατρὶ ἐκφύσαντι τὸν γόνον
 15 αὐτοῦ τε γεννηθέντι τῷ θεῷ λόγῳ
 συνεκπορευτῷ ὄντι θεῷ πνεύματι
 νῦν πάντας εἰς αἰῶνας αἰώνων· ἀμήν.

XVII.

* **ΙΕΡΟΘΕΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΤΤΗΣ
ΘΕΙΑΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΣ ΤΕΧΝΗΣ.
ΔΙΑ ΣΤΙΧΩΝ.**

5 Ἀπάρχομαι προσπλέξας εὐφραδέστατον
 εἰπὼν λόγων ποίημα τοῦ ἰαμβικοῦ
 μέτρου φυλάττων ῥυθμὸν ὡς καὶ τοὺς πόδας,
 χώρας τομῆς σύνταξιν εὐρύθμως λέγων
 λάβην πᾶσαν φεύγων τε τῶν φιλοψόγων
 10 καὶ βασκάνων φθονηρᾶς ἐκκλίνων ψυχῆς
 ἀνδρῶν σοφῶν ἐννοίας ἐξηγούμενος
 γνώμης προοιμιῶδες ὡς αἰνίγματα
 φαίνοντα λοξῶς τῶνδε κεκαλυμμένως
 ῥηθέντα τῶν σοφῶν τὸ πρὶν· ὄφρα γυμνάσω
 15 τὸν νοῦν τε εἰς παιδείαν ἀρρήτων λόγων,
 ἄνωθεν ἐλθεῖν θάττον ἐκλαμψιν φάους.
 αἰτούμενος, πρὸς γνῶσιν ἀκριβῆ θέλων
 δεῖξαι τὸ δῶρον τοῦδε τοῦ μυστηρίου·
 ὅπερ θεὸς ποθοῦσι καρδίας πόθῳ
 20 καὶ ἀξίως αἰτοῦσιν ἐνθέως νέμει·
 οὕτως γὰρ ἔσται ληπτὸς, εὐγνώστος βροτοῖς,
 ὁ κείμενος θησαυρὸς ἐν ταῖς πανσόφοις
 τῶν ῥητόρων σοφῶν τε δέλτοις ἐμπόνως·
 Χριστοῦ θεοῦ νέμοντος ἐξ ὕψους χάριν.
 25 διὸ πρόσελθε θάττον ὅστις εἰ φίλε·
 ἄκουσον ἡθικῶς τε καὶ σόφων ἔπη
 αἰνιγμάτων γέμοντα καὶ φῶς γνώσεως

εἰς ὠφέλειαν κέρδος ὀλβίου κράτους
 πάντας σοφῶς ἄγοντα σωθῆναι βίου
 πενείας ὡς καὶ μόχθον ἐκφυγεῖν ῥᾶον.
 πρόσθε δέ σοι τί φησιν οὗτός μου λόγος
 5 θησαυρός εἰμι πλοῦτον ἄπλετον φέρων
 ἀνοιγε τήνδε τεύχων ὡσπερ γένησις
 φίλος πέλων. θεοῦ γὰρ εὐρήσεις μέγαν
 ὄλβον φέριστον ἔνδον ὡς ἐγκείμενον
 10 ἀνδρῶν μεγίστων τοῖς πόνοις ἐσκημένον
 στεφηφορούντων τῷ κλέει καὶ τοῖς λόγοις
 θεῖον σοφόν τε ἄνδρα τοῦτ' ἐσκημένον
 ἀρχὴν γε τῆν μύστιν τε καὶ διδάσκαλον
 σφράγισμα πάντων αὐχός ὡς χριστώνημον
 ἀπλοῦντα φωτὸς ὡσπερ ἀκτίνας λόγων
 15 ταῖς εὐπειαῖς μηδὲν ὑστερεῖν ὄλως
 ἐγκειμένης ἐννοίας ἐν τούτῳ πόνοις
 σελήνο ☾ ἡλίῳ τε ☉ τῶν ἄμφω λέγειν
 πιστούμενον τὸ ἔργον ὡς μηδὲν κόπον
 ἔχοντα, μᾶλλον δ' εὐκόλον καὶ σύντομον
 20 ἀνωθεν ἐκπεμφθέντα τοῖς εὐνοῖς φίλων
 ἀλλ' ὅστις πέλει ἀγγίνους ἔχων φρένας
 τὴν οὐσίαν γνοῦς ἤνεπε ὁ σοφὸς λέγει
 ἔχειν ἐν αὐτῇ πᾶν τὸ τοῦ μυστηρίου
 τὴν γνῶσιν. εὐρηκῶς δὲ ταύτην γινώσεται
 25 ἀνωθεν ἐκπεμφθεῖσαν αὐτὴν ἀξίους.
 οὐκ ἔστιν ἄλλη φησὶν ἀλλ' αὐτὴ μία.
 ἐξῆς γὰρ εὐρηξ τὴν φύσιν ταύτην λέγω
 τὴν θεοδωρητόν τε καὶ πασίγνωστον
 εὐληπτον εὐχερῆ τε οὐσαν σύντομον
 30 εὐέκβατον φέρουσαν ἐξ αὐτῆς τὸ πᾶν
 γνῶσιν. μυούμενος δὲ πιστεύσεις ῥᾶον
 ὡς οὐ μῦθος μᾶλλον δὲ θᾶπτον εἰς πέρας
 γενήσεται ἄριστον αὐτῆς εὐρεσίς.
 ὕλη γὰρ ἔστιν εὐρετὴ πανταχοῦ τε
 35 μηδὲν κόπον φέρουσα τοῖς εὐρηκόσιν,
 ἀλλ' εὐχερῶς νέμουσα τοῦ ζητουμένου
 τὴν ὠφέλειαν, εἰ μόνον θεὸς θέλει.

II.

22

ἄνευ γὰρ αὐτοῦ μηδὲν ἄρδην προσδόκα,
 εἰ δ' αὐτὸς ὡς κρούοντί σοι ἀνοίξειεν
 θάρασι, τάχιστα πλοῦτον εὐρήσεις, ὅτι
 φέριστον ἐξ οὐ πάντας εἰς δόξαν φέρεις
 5 παύων πείνας τὴν ὀλεθρίαν λύπην
 αἰεὶ μὲν ὡσπερ θρόνισμα φέριστατον πέλεις,
 πρόσελθε χαίρων τοῖσδε τῶν μυσταρχίῳ
 τῷ σκέμματι πρόσπιπτε, καὶ χαίρων θεῶ
 τὸν πλοῦτον ἐκ πλούτου τε τεύξῃ, ὡς μέγαν.
 10 εἰ δ' αὐτὸ ἀρχὴν πτωχῶς ἐννοίας πέλεις,
 πόρῳ πορεύου μηδὲν ἐκ τούτων ἔχων,
 μᾶλλον δὲ σὴ ἀλγῆμα καρδίῃ δέχου.
 ὡς τρισυπόστατος γὰρ ἥλιος ☉ μέλλει
 μίαν φέρων τελείαν εἶδους οὐσίαν,
 15 ἐν τοῖς τρισὶ γνώρισμα μορφῆς τῆς μιᾶς
 ἔχον τὸ ἀτρέπτον τε καὶ ἀνευθεῖς
 τῆς ταυτότητος μηδὲν ὡς ἀλλότριον
 κεκτημένος φῶς αὐτὸς ἐστὶν ἄσμιον
 λάμπων σέλας πηγῆς τε τῆς τρισολβίου,
 20 οὕτως νόει τὸν πλοῦτον ἄνευ προσμέμει
 ἰδεῖν θέλων τὸ κάλλος ἀστράπτου φάος.
 μίας πέλων φύτλης γὰρ οὐ μερίζεται
 εἰς συνθέσεις ἐννοίας ὡς ἀλλοτρίας
 ὕλης ὅλως, ἀλλ' ἐστὶν [ὁ] τρισσοῦμενος
 25 εἰς τρεῖς ἐνούμενος δὲ οὐ φέρει φύσεις
 τῆς ταυτότητος, ἀλλ' ἐγὼς περιγίνεται
 τριώνυμος εἰς τριτάτας οὐσίας τριχῶν
 οὐ τέμνεται, ἀλλ' αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ φέρει
 τριῶν προσώπων τὴν μίαν φύτλην ὅσον
 30 ἀλλοῖον ἐξ ἄλλου τε μὴ πρόην πέλων
 εὐοπτίας τὸ κάλλος ὡσπερ δεικνυσι
 καὶ θαῦμα τοῖς ὁρῶσι ἐκπέμπει μέγα
 χρυσαυθεῖς ἐκβλύσμα πηγῆς ἐκβλύσας
 λευχειμονούσης ἐκ σελήνης ☾ περιίδι
 35 λαγοῦσα τῆς ἑσπας ἢ ἀφροδίτη ♀
 τοῦ ἡλίου ☉ ἐκλαμψιν αὐγῆς προσμένει
 ἐρημῆς δὲ ☿ ὡς ἀλλοῖος ἄλλως δεικνύται.

πρὸ ἡλίου ☉ βαίνων τε οὐ φαίνει ὄλως·
 καλύπτεται αὐτὸς δὲ τοῦ χρόνου ⚡ μένει,
 τὴν ῥύσιν ἐκπέμπει γὰρ οὗτος ὡς κᾶμα
 πλύνει, καθαρτικῶς δὲ θάττον ἐκζέων,
 5 πυρὸς φορὰς τῆς ἐντὸς ἄρεως ♂ λάχων
 ζώνην τρίτην ἔπος ὡς ἡμιαγμένου
 εἶδους φέροντος αὐγὰς ἐκλάμπει σέλας.
 μεθούς τετάρτη ὡς γίγας ζώνη πάλιν
 φαίνει ὁ ☉ τε φῶς τούτοις νέμων
 10 ἐξ οὗ σελήνη ☾ ὥσπερ αὐ φωτίζεται.
 νύμφη κεκοσμημένη γὰρ οὕτως φαίνεται,
 ἐν ἧ τὸ παραέληνον εὐρήσεις τὸ πᾶν.
 μυστήριον τῆς λαμπρᾶς αὐθις εἰκότος
 ἑωσφόρου ♀, ἐν ᾧπερ ἔξανθῆ φυτὸν.
 15 τῆς περσέας πρόεισι καὶ ἀφροδίτη
 κοσμουμένη λάμπουσα ταῖς μορφαῖς πάσαις.
 τὸν ἄρρενα πρόζευξον ἐκ Ῥώμης τόπων
 ἦγοντα πορφυροῦντα νήσου ἐκ μέσης
 κάλλι κεκοσμημένον οἷάπερ σέλας
 20 ἔκσιλπνον εὐθαλῆ τε πολλοῖς ἀνθεσιν
 πυρρὸν ῥόδον πρόσωπον ὥσπερ πορφυρὸν
 αὐγὰς νέμοντα ἡλίῳ ☉ εἰκότα
 λαμπηδότος πλέω τε λάμποντος σέλας
 25 χρυσοργικὸν φέροντα τῷ κάρῳ στέφῳ
 λίθων δι' αὐγίαις γὰρ αὐτὸς στέμματι
 τῆς πορφυρᾶς χλαίνης τὸ πυρὸν ἐνδυμα
 κερτημένος μέγιστος ὡς νικηφόρος.
 θρόνῳ κάθηται καὶ μύρων εὐσομίας
 πέμπει πᾶσι πρὸς αὐτὸν ἐγγίζειν ῥᾶον
 30 θέλουσι καὶ ποθοῦσιν ὄψιν τοῦ βλέπειν
 τοῦ ἄρρενος φέροντος ὄλβον ὡς μέγαν
 τὴν νυμφικῶς πρὸς αὐτὸν ἐκ τῆς Περσίδος
 ἑώας ὡς τάχιστα ἦκουσαν ὅπως
 τούτῳ συναφθῆ πρὸς γάμων κοινωνίαν
 35 σιλπνὸν φέρει γὰρ λευκὸν ὡς σεληναίας ☾
 τὸ εἶδος ὡς νύμφη κεκαλλωπισμένη
 συζεύγνεται χείρουσα μίξει ἄρρενος

καὶ συμπλακείσ' ἀνδρὶ θήλεια προσμένει
ἐνουμένη. τούτω γὰρ οὐ χωρίζεται
ἀλλ' ἐν τι ἄμφω ἐκφέρουσι ὡς γένος,
ἀλλ' οἷον εἶδους κάλλος, ὡς ὑπέρτατον,
φέρων πάνυ. ξένον γὰρ ἠγλαῖσμένον
μὴ εἰκονίζον πάμπαν ἢ εἰκόσ τι
γεννήσασι, πλείον δὲ κάλλος προσέμει.
καὶ γεννᾶται μὲν εἰς γένος ξανθὸς μέλας
μητρὸς σελήνης λευκολαμπούσης πάνυ
10 πατρὸς τε πυροῦ πυρσοφόρου πυράκουσ
χρυσόν. φέρων τὸ εἶδος ὠραῖσμένον
ποικιλόμορφον τὴν στολὴν κοσμούμενος.
χιτῶνα τὸν ποικίλιον ὡς κεκτημένος
χρυσάνθιον πυρφόρον ἐνδιδύσκειται
15 στέμμα χρυσοκόλλητον ἐκ λίθων χροαῖς
ἔχων κατάστικτόν τε καὶ εἶδος μέγα
ψηφουρογικὸς. στίλβει γὰρ ἐκλαμπρὸν σέλας.
ζωστήρ χρυσέμπατος δὲ δείκνυσι στέφος
τὴν ὄσφυν ὡς πεδήσας ἀργυρένδετον
20 τὸ σχῆμα. καὶ τὸ κάλλος ἄλλως φαίνεται
ἀνθῶν βαφαῖς ἐκσιλιπνον. ἐκπέμπει φῶς
κοσμούμενον πρόσωπον ὄρας κάλλει
ξανθὸν μὲν [ἔστιν], ἀλλὰ πῦρ εὐχρον φέρει,
καλύπτεται δὲ ταῖς βαφῶν ποικιλίαις
25 ἀνθεὶ πάσας χροιάς τε τὰς γλοηφόρους
ζητούμενον τὸ εἶδος ὡς σκοπεὺς λέγει
ποιῶν πέλει τὴν χροιάν. ἐξ αὐτοῦ φέρει
καὶ μηνύει μέρος τι τὸ ζητούμενον
λέγων, πρόσσελθε θάττον, ὦ φιλούμενε,
30 πρὸς με βλέπων ἀντόψει τὸ ζητούμενον.
ἐγὼ γὰρ αὐτῷ μάρτυς εἰμι μὴ θέλων
ἄλλου τινὸς πρόσρησιν ἐν μυστηρίῳ
ἔχειν. ὅλως γὰρ εἰμι φέρτατον κλέος
προμαρτυρῶν. ἀληθῶς ἐκφαίνω τέλος.
35 ὄρων γὰρ ἐκλάμπων τε πύρσευμα χρυσοῦ
βλύζον τέ μου γαστρὸς ἐκ μέσου ὅ[τι]περ
ζητεῖς βλέπειν τὸ εἶδος ἴσθι μὴ πέλει

ὅλως ἐν ἄλλῃ τῇ φύσει. μᾶλλον δὲ με
 εἶναι πᾶν ἐξ ἑνός τε τοῦ γένους φέρον
 Ῥωμαῖος ἐκφυσᾷς με τέκνον Περσίδος
 ἐκ κοιλίης ἄγει με θησαυρὸν μέγαν
 λαβῶν δὲ με πρόσμιξον αὐτῆς Αἰγυπτίῳ
 τὴν συγγένειαν ὡς ἔχοντι τῶν δύο
 θερμοῦ τε ὑγροῦ πυρβατοῦντι τῇ φλογὶ
 σώζονται, τῶν ἄκρων τε φύτλης τὴν κρᾶσιν
 Αἰγυπτίων ἦκοντι ἐκ χώρας πάλαι
 μάχῃ πῦρ ἐκμαχοῦντι καὶ νικηφόρῳ
 εἰς πῦρ δύνονται μηδὲν ὡς βλαπτομένῳ,
 δι' οὐ λυθεῖς ὡς ῥεῖθρον ἐκφρανθήσομαι,
 ὕδωρ ὅλως θεῖωδες, ἐκβλύζων πᾶσι
 δισσούμενος γὰρ εἰς πῦρ ἐκ τρίτου ἡμᾶς
 γενήσομαι ἐμ' αὐτὸν ὡς λύων ὄλον
 χρυσόβρυτόν τε λαμπρὸν ἔκσιλβον βλέπων
 ὄλον με λεπτὸν ἰσχνόν. οὕτως εἰς τέλος
 τυθθέντα θάρσει θάττον εὐρηκῶς κλέος
 ἰδὼν δὲ ταῦτα μύστα φαιδρῶς εἰς πέρας
 ἄριστον εὐκοσμον ἀνθούντα [τὸ] στέφος
 σοφουργικῆς τέχνης τε καὶ ἐπιστήμης
 ἀνδρῶν σοφῶν πρόρρησιν ἐμπληρουμένην
 μηδὲν κόπον φέροντας οἷα εὐχερῶς
 πίστωσιν εἰσκαλοῦντας λεχθεῖσαν πάλαι
 κεκαλυμμένως μηδὲν εἰς ψεῦδος λέγειν
 ἐξ εὐεπίας μᾶλλον ἀξίοις χάριν
 πεμφθεῖσαν εὐσεβοῦσιν ἔργοις ἀνδράσι,
 χρηστοῖς τρόποις βιοῦσιν ὡς θέλει θεός.
 ἄνωθεν ἐκ ῥοπῆς τε θείας, ὡς θέμις
 αὐτοῖς ἔχειν τὸ κέρδος εἰς πλεῖστον φέρειν,
 ὑμνήσας ἐκπλάγηθι θαυμαστόν κλέος
 ἔργον γεραίων· θεία δ' αὐτῶν μυστήρια
 τοῦ δεσπότου Χριστοῦ λάτρευσον θεῶν,
 ὡς ὄντι αὐτῶν αἰτίῳ τῶν κτισμάτων,
 σωτηρία χαίροντι τῶν σφῶν εὐσεβῶν,
 πάντων πρόνοιαν θεῖαν ὡς ποιουμένην,
 καὶ χεῖρας ἐκτείνοντι σώζειν καὶ σκέπειν

λυτρομένῳ τε θλίψεως καὶ κινδύνων.
 αὐτὸς γὰρ ἔστιν εὐδῖος λιμὴν μέγας,
 ἀρρωγὸς ἀντίληψις ὡς θεῖον κλέος,
 καὶ κύψας εἰς γῆν προσκύνησον τὸν σοφῶς
 εἰ τὰ πάντα ποιήσαντα ῥήματος λόγῳ·
 μὴ ὄντα γὰρ πρὺν, εἰς ὕπαρξιν ἤγαγε,
 κοσμήσας ὡς παντουργὸς αὐτὸς φαιδρύνει,
 νέμων ἐκάστῳ τὰ πρέποντα τῇ φύσει,
 ὡς οἶδεν· ὁ κτίσας γὰρ οὕτως ἐξάγει·
 10 κρατεῖ κυβερνῶν εὐθύνων σωτηρίας
 τὸν πλοῦτον, ὀλβίως τε μὴ φθονῶν νέμει
 καὶ προσκαλεῖται πάντας εἰς γνώσιν ῥᾶον
 ἔλθειν, μεγίστων κτισμάτων ὧν ἔκτισεν,
 ὅπως ὄρων εἰς ἔργον ἔκβασιν λόγων
 15 πληρουμένην τὸ στέμμα δείξῃ κάρα,
 εἰς θαῦμα ἔλθῶν τοῦ γεραίρειν τὸν λόγον.
 ὡς αἴτιον χωρηγὸν ἔργων ἐνθέων
 αἰδίου τρυφῶντες αἴγλης τὴν χάριν
 τὴν δόξαν ἐπέμψωμεν αἶνον καὶ σέβας
 20 ἐκ χειλέων ψυχῆς τε καρδίας ποθοῦ
 εἰς κυκλικούς αἰῶνας αἰώνων, ἀμήν.

ΑΡΧΕΛΑΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΓΤΗΣ
ΙΕΡΑΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΔΙΑ ΣΤΙΧΩΝ ΙΑΜΒΩΝ.

5 Ἡ πάνσοφος καὶ θεία τέχνη τῶν σοφῶν
 τεχνουργικῶς ἔχουσα τὴν θεωρίαν
 σοφουργικὴν ἔντεχρον ἔνεργον φέρει
 πράξιν σοφὴν τελείαν ἔργων ἑκβασι
 πράξιν. θεωρίας γὰρ ἐστὶν ἡ βᾶσις,
 10 ὡσπερ ψυχὴ ἄπερ μένουσα σώματος,
 ἀπρακτός ἐστι, μηδὲν αἰσθητὸν τελεῖν
 ἐξιογύουσα πάντα ἢ τι ποιεῖν
 εἰς ἔργον. αὐτοῦ ἐκτός ὡς ἀποστάσα
 ἐνοῦσα δ' αὖ εἰς αὐτὸ σὺν τῷ ὀργάνῳ
 15 ἐργάζεται πᾶν ἔργον, ὡς λογίζεται
 σοφιστικῶν ἐννοίας εἰς πλοκάς ψόγων
 οὕτω νόει τὸ ἔργον ὁ ζητῶν, θέλεις
 ἔχειν μύησιν γνώσεως ἐπιστήμην
 καὶ πραγμάτων εἰς πέρας αὐτοῦ ἑκβασι
 20 τελουμένην πράξει τε καὶ θεωρίᾳ·
 ὡς καὶ ψυχὴ εἰς σῶμα τῇ τε συνθέσει
 κράσει ἐνώσει συμπλοκῇ τε τῶν δύο
 ἐν ζῶον ἄμφω θεία τέχνη ἐκτελεῖν,
 τοῦ πνεύματος συνόντος, ὡς τρίτου στίφους.
 25 τὸν νοῦν προγύμνασον γὰρ εἰς θεωρίαν
 πάσης σοφιστικῆς τε τῶν αἰνιγμάτων
 καὶ συμπλοκῆς ἐννοίας ἀρχαίων σοφῶν,

γνῶσιν τε πείρας πράξεως τεχνουργικῆς
 ἐμπειρίαν σοφῆν τε καὶ διάκρισιν
 τῶν στοιχείων τὸ κράμμα καὶ τὴν σύνθεσιν
 καὶ ποιότητα μανθάνειν καὶ πανσόφως
 5 συγκριῶν εἰς ἄλληλα, καὶ ὁμοῦ πλέκειν
 συνθεῖν τε καὶ πρὸς ἓν τι τῆς τέχνης τέλος,
 εὐχρηστον ὠφελείας εἰς κέρδος φέρειν.
 ἄτε γὰρ ἀμφοῖν τοίνδε σώματος ψυχῆς,
 λέγω θεωρίας τε καὶ τῆς πράξεως,
 10 γενήσεται σοι οὐδὲν ὠφελουμένῳ.
 εὐ δ' αὖ τεχνίτης ὥσπερ ἐμπειρος σοφός
 πέλων προσέλθης τῆδε τῆ τέχνη, θέλων
 γνῶναι λόγων μου πείραν ὡς τὴν ἔκβασιν,
 θάρσει ἔχων ἀνωθεν ἐμπνευσιν φάους,
 15 οὐκ ἀστογήσεις πείρα τοῦ ποθομένου,
 ἀλλ' εὐχερῶς σοι ἔργον ὥσπερ προσδοκᾶς,
 ἔσται φέρον σοι κέρδος ὄλβιον πάννυ,
 ψυχῆν ὅτ' ἂν καὶ σῶμα κοσμήσης σοφῶς
 ἀγνεία καὶ νηστεία καὶ ῥύψει φρενῶν,
 20 τύρβας βίου φεύγων τε καὶ μένων μόνος
 εὐχαῖς σχολάζων, καὶ θεῷ δὲ προσφέρων
 λατρείαν ὡς δέησιν ἐξαιτούμενος
 τῷ ἐν χεροῖν τὴν γνῶσιν ἐξ ὕψους χάριν
 δοῦναι ὅπως γνῶς μύστα θάττον ἐξ ἐνός
 25 εἶδους τὸ ἔργον τοῦτο ἐκπληρούμενον.
 Ἄκουε τοίνυν τοῦδε μοι προοιμίον,
 εἰπὼν λόγων τε [καὶ] τοῦ σοφοῦ σκέμματος
 σύνταξιν ὡς εὐληπτον ἐννοιῶν ἔπος,
 μηδὲν λέγειν κενόν τε ἢ πλεῖστον κόπον,
 30 ἔχειν δὲ μᾶλλον εὐκόλον καὶ σύντομον
 τὸ ἔργον ὄνησιν τε τοῖς σοφοῖς φέρων.
 θαυμαστικῶς οὕτως γὰρ ἄρχομαι λέγειν.
 ὦ τῆς τελείας τῶν σοφῶν ἐμπειρίας
 ὦ πανσόφου ἐννοίας ἀνδρῶν ῥητόρων
 35 ὦ τῆς μιᾶς φύτλης τὸ κάλλος εὐπρεπές
 ὦ εἶδος εὐχρουν παιδρὸν ἔκστιλβον πάννυ
 ὦ θαῦμα θαυμάτων τε τῆς τρισολβίου

ταύτης μιᾶς καὶ θείας οὐσίας τέρας·
 τέρει γὰρ ὄντως ἢ φύσις τε τὴν φύσιν
 νικῶσα καὶ κρατοῦσα τὴν φύσιν πᾶσαν
 ἔχουσα συγγένειαν οὐσίας, μένει
 5 ἐνουμένη τέρουσα θάττον δ' εἰσκρίνει,
 εἰς σῶμα βαίνει λευκὸν ὡς ἀσώματος,
 ὁμοιον ὡς φιλοῦσα σῶμα προσμένει·
 ἀσωμάτως τούτῳ γὰρ ἐνοῦται πᾶσα
 ὡς γνοῦσα τῆς οἰκείας ἐνοικήσεως.
 10 κατεμβατεύει ὡς μελάθρῳ καὶ μένει
 ὅλην φυλάττει οὐδόλως αὐτὴν ἐᾶ
 φεύγειν. μένειν δὲ μᾶλλον ὡς κρατήσασα
 τῇ εἰσδύσει. ταύτην γὰρ ἐκτρέφει φύσιν
 μορφοῦσα καὶ κοσμοῦσα· καὶ εἰς πῦρ φέρει
 15 καὶ πυρμαχεῖν. νικᾷν δὲ τοῦ πυρός φορᾶν
 ποιεῖ τάχιστα καὶ πέραν καῦσιν φλογός
 ἐλθοῦσα εἰς εὐμορφον εἶδους ἐκτροφήν·
 οὐκ εἰσκρίνει γὰρ σῶμα εἰς ἀσώματος,
 εἰ μὴ γένηται ὡσπερ ἡ ἀσώματος
 20 φύσις τραπέισα ἐκ φθορᾶς καὶ ἀφθορος
 τυχθεῖσα, χωρισθεῖσα δ' ἐξ ὕλης πάχους·
 γεῶδες ἐκβαλλοῦσα γὰρ λεπτύνεται
 καὶ γίνεται νικῶσα τὴν φύσιν πᾶσαν·
 ὡς ἐκστραφεῖσα ἐξ ὕλης ἄνω θείει
 25 καὶ γίνεται ὡς πνεῦμα καὶ κρατεῖ φύσιν
 καὶ εἰσκρίνει. μένει γὰρ, οὐκ ἀφίσταται.
 ῥᾶον δὲ τοῦτο γίνεται [τὸ] τέχνημα
 ἐνωσιν ἀμφω ξηρὸν ὑγρῷ ὡς σοφός·
 αὐθις δὲ θερμὸν ψυχρῷ ὡς ἐναντίων
 30 ὄντων τε ποιότητι καὶ ἐνουμένων.
 Ὅμοῦ γὰρ εἰς ἄλληλα τῇ μίξει φέρων
 ὅταν τετράστοιχα ταῦτά [πως] ἐμφρόνως
 ὡς ἀγγίλους σοφός τε μύστης ἐργάση,
 ἐνωσιν αὐτῶν πείρα καὶ μνούμενος
 35 ἄνω φέρων τὴν γνῶσιν ἢ τ' οὖν ἀρρένων,
 κάτω φέρων τε αὐθις ὄντα θήλων.
 τὸ πῦρ γὰρ ὡσπερ κοῦφον ὄν μεταρσίον

θερμὸν πέλον καὶ ξηρὸν οὐχ ἐνούμενον
 τῇ ψυχρᾷ καὶ βαρεῖα τοῦ ῥεῖθρον φύσει
 ὡς ὑγρᾷ οὐσῇ καὶ κάτω φέρει πάνυ.
 ἀῆρ γὰρ ὡς ὑγρὸς τε καὶ θερμὸς πέλων
 5 ἐνοῖ πρὸς αὐτὸν ταῦτα θάττον καὶ κρατεῖ.
 οὕτως τε γῆ ὡς ψυχρὰ καὶ κατωφερῆς
 ἀνικμος οὐσα, ξηρὰ δ' αὖ οὐ μίγνυται
 θέρμη ἀέρος ὑγρᾷ. κουφή δ' οὐσία.
 ὕδωρ γὰρ ψυχρόν τε καὶ ὑγρὸν φύσει
 10 ὑπάρχον, ἐχθραν τοίνδε παύει καὶ ἐνοῖ
 καὶ προσκαλεῖται συνδεσμῷ τε πρόσφιλα
 συγκρινᾷ ποιότητα καὶ μίσγει πρὸς ἐν.
 ὕδωρ γὰρ ὡς θερμανθέν εἰς πυρὸς φλόγα
 ἀτμηθὲν αὐθις γίνεται ἀῆρ ὅλον,
 15 ἢ γῆ τε πιληθείσα καὶ ζυμουμένη
 δι' ὑγρᾷς οὐσίας μὲν ἐκλυθήσεται
 καὶ ὡς νᾶμα πρόεισιν ἐξ ὕλης πάχους,
 καὶ γίνεται ὕδωρ μὲν ὑγρᾷ συμπλοκῇ
 ἐκ ποιότητος τῆσδε. ἔσται γὰρ νᾶμα·
 20 οὕτως τὸ πῦρ δὲ σβεσθὲν ἐκχωρισμένον
 ἄνω τὸ θερμὸν καὶ γεῶδες γίνεται
 κατωφερές· γῆ ὡς ἐξομοιούμενον,
 ἀῆρ ὅλως δὲ θερμὸς ἐκκαύσει φλογὸς
 ὀφθεις πῦρ ἔσται τῇ πυρῶσει καὶ ζέσει.
 25 οὐ γὰρ θέμις τὸ ὑγρὸν εἰς ξηρὸν τέρειν
 ἢ ξηρὸν εἰς τὸ ὑγρὸν ἐκτρέφειν πάλιν,
 εἰ μὴ φύσεις τούτων γὰρ ἐκτρέψης πάσας,
 αἱ τρεῖς δὲ οὕτως ὑγρᾷς οὐσίας ἴσιν
 εἰς ξηρότητα τρέψας ὑγρὸν ἐξεοῖς
 30 ξηροῦ ἐνώσει καὶ μάχῃ καὶ συμπλοκῇ,
 οὕτως ῥέειν τὸ ξηρὸν αὐθις ἐργάση,
 ὕδωρ τε βλύζειν θεῖον ἀρρήτως ἅπαν
 δείξεις. γενήσεται γὰρ ὑγροῦ συμπλοκῇ,
 τὸ ξηρὸν ὡσπερ ῥεῖθρον εἰς ὑγρὸν τραπείν.
 35 φύσις κατωφερῆς γὰρ οὐ δυνήσεται
 ἀνωφερῆς ἐλαφρὰ καὶ μεταρσῖος
 ὅλως γενέσθαι πρῶτον. εἰ μὴ ἐκστραφῇ.

λεπύνεται γάρ, γίνεται δ' αὖ ἐν πυρὶ
 ὡς πνεῦμα ἐνωθεῖσα τῷ ἀνωφερῆι
 καὶ πνεῦμα ὡσπερ σωματούμενον
 κρατούμενόν τε ψηλαφούμενον χερσίν
 οὐκ ἰσχύει ποιεῖν τις, εἰ μὴ πρότερον
 τὸ σῶμα ἐκλεπτυνθῆν ὡσπερ πνεύματος
 λεπτῆ φύσις. καὶ δειχθῆν ἰσχνὸν μὴ ἔχον
 ὕλης ὅλως τι λῆμμα, μᾶλλον δ' ὡς φάνεν
 ὁμοιον ὡδε τοῦ ἐν ᾧ πάλιν τοι γάρ,
 οὕτως γάρ ἢ μὴ οὔσα σῶμα γίνεται
 ἐκτὸς κόπου μόρφωσις ἐνσωμος θέσει
 μορφουμένη τάχιστα καὶ προσλαμβάνει
 τοῦ σώματος τοῦθ' ἀλλους ὄρας εἰκόνας,
 φαίνει ἐν αὐτῇ λαμπρὰν ὡς ἀλουργίδα
 ἀνακτος εὐχρον φαιδρὰν ἐκστιλβον λίαν
 ἔχουσα συγγένειαν, ὡς ἀσώματος
 πρὸς τὴν ἀσώματόν τε καὶ μετάρσιον
 ταύτην μίαν γάλακτος εἰκονίζεται,
 ὡς ἀστραπημόρφω γάρ εἶδει καὶ γένει
 λευκῆς σελήνης, τὴν δὲ καὶ ἀσπάζεται
 κρατουμένη τε καὶ φιλουμένη πάλιν.
 κρατεῖ φιλεῖ τέρπουσα καὶ τερπομένη
 ἀλλήλας αἱ φύσεις δὲ οἷα περ φίλαι
 κρατοῦσι καὶ μορφοῦσι τῶν σφῶν εἰσκήσει
 τοῦ σώματος· ψυχὴ γὰρ ἐκχωρίζεται
 τέχνη μόνη ὡς οἶδεν ὄντως πανσόφως
 ἀἴρ τὰ θεῖα ὡσπερ ἐξησκημένος.
 ταύτην λαβὼν φύλαττε σώματος δίχα
 ῥύψας μέλανσιν ἐνδον ὡς κεκρυμμένην.
 αὕτη καλύψει κάλλος ἔκλαμπρον σκότει
 ῥείθροις κάθετος ὡς χιόνα δ' αὖ ψυχὴν,
 τὸν τε ζόφον καὶ ἀγλὴν ἐκπλύνον πάλιν
 εἰς φῶς φέρων. ἄγεις γὰρ εἰς εὐοπτίαν
 ἀμήχανου αἴγλης τε δόξης φωσφόρου,
 τὴν ἐμφωλεύουσαν γὰρ ὅλως λάβης
 ἐνδον φύσιν κάλυμμα σώματος πάχος
 ἔχουσαν ὡς τείχισμα μέλανσιν σκοτούς,

και τῆς δὲ ἄρδην ἀγλὴν ὡς σοφὸς λύσεις
 τεχνουργικῶς λείων τε καὶ πλύνων πάλιν,
 μὴ ἀσχολούμενος δὲ τοῖς πολλοῖς κόποις,
 ἀλλ' εὐφυνῶς κάθαρσιν οἰκείως φέρων,
 5 ποιῶν, κυβερνῶν μὲν εἰς θεῖον νᾶμα
 καὶ εἰς πῦρ εἰσάγων δὲ τῷ ἰωμένῳ
 καιόντι δ' αὐτὸ ῥύπτοντι καὶ ὡς ἄργυρον
 δεικνῦντι καὶ πλύνοντι τοῦ σκοτούς μέλαν
 ὅψει τάχιστα, ἣν ποθεῖς ἰδεῖν, θεάν,
 10 καὶ εἰς θάλασσαν βάψας ἐν ῥεῖθροις πλέειν
 δεῖξεις κάτω τὴν οὖσαν οὐσίαν πάλαι
 ὠκεανόχρου ἀυθις ἐκοτίλβων, πλύνων
 ἕως ἂν ἰδῆς γαῖαν οἴαπερ νᾶμα
 λυθεῖσαν εἰς νέφος τε βαίνουσαν ῥᾶον
 15 ἰψομένην θεούσαν ἐν ῥεῖθροις ὄλην,
 μὴ δεικνύουσαν τῆς ὕλης τε παντελῶς,
 ἀλλ' εἰ μόνον τὴν φαιδρὰν εἰκόνας θεάν
 τὴν πολύμορφον λευκότητα, ἣν ποθεῖς
 καθοπτρίσασθαι καὶ θεάσασθαι ὄλην
 20 κατεμβατεύουσαν μὲν εἰς ὕδωρ ῥέον
 ὡσπερ χρυσέλαμπρόν τε καὶ χρυσήλατον
 νύμφην χρυσαυγίς τὸ πρόσωπον δεικνύουσα
 καὶ νήχεται στίλβουσα καὶ καλύπτεται
 ἐν τοῖς Νεῖλου γλυκέσιν, οἷα δὲ μέλη
 25 ῥεῖθροις νικῶσα ἡλίου δὲ φῶς πᾶν
 φαίνει ἄνωθεν, μηδ' ὀλως κρυπτιομένη
 ἔσωθεν ὡς ἔξωθεν ἐκλάμπει σέλας
 καὶ τῶν βλεπόντων τὰς κόρας ἀμβλυοπεῖν
 ποιεῖ. πόθῳ δὲ προσκαλεῖται πρὸς θεάν
 30 βαβαὶ λέγουσα τῆς ἀσωματουμένης
 καὶ προσμενούσης αὐθις οἷον πνεύματος
 τὸ σχῆμα τὸ εἶδος ὡς μορφουμένης
 καὶ μὴ ἐώσης πάμπαν ἀγλῆος σκοτός
 φαίνειν ἐν αὐτῇ μᾶλλον δ' ἐνδύει σέλας
 35 εἰς φωτὸς αἰγλήν λευκότητος ἐκτρέπει.
 ἰδοῦσα κείμενον δὲ ταύτης ὄργανον
 ἄφρων ἀψυχόν τε μὴ κινούμενον

ὡς προσδοκοῦν δὲ τοῦ κάφου ἀνάστασιν, καὶ
 πολλῶν τιμωριῶν τε προσβολῆς μάχην
 πρόσσει τοῦθ' χαιρουσα φαιδρῶ βλεμμάτι
 καὶ λαμπρῇ φωνῇ προσκαλεῖται κείμενον
 5 τὸ σῶμα, οὕτω φησὶν ἔργοις οὐ λόγοις·
 ἔξελθε βαινὸν ἐκ σκότους ὡς ἐξ ἄδου,
 ἕκασ βάλε σκότωσιν ἐκ σοῦ ἀγλῖος,
 ῥίψον φθορᾶς χιτῶνα καὶ πάλιν ἐνδυμα-
 10 τῶν ὅπερ σε εἶχεν ὡς κατάκριτον,
 δι' οὐ πυρῶσεις πλείστας ὡς παχὺς φέρων
 ἔσπεξας ὄφρα λεπτός ἐκφανθῆς ὄλως,
 ὡς πνεῦμα ἐκτραπῆς δὲ καὶ ζέσης πάλαι
 σὺν τῇ ψυχῇ πάροιδεν ἐκ σοῦ ἐκστάση
 καὶ αὐτίς ἐν σοὶ θάπτον εἰς οἰκουμένην
 15 εἰσδέξαι πνεῦμα καὶ τρίτον ὥσπερ στέφος·
 νεκρὸς γὰρ ἦσθα τὸ πρὶν εἰς φθορὰν πέλων
 τάφῳ κατώκησας τε νεκρὸς ἀψυχος
 ἄμορφος ἄπνους μηδ' ὄλως κάλλος φέρων,
 νικώμενος παλαιότερα καὶ φεύγων πάλιν,
 20 ἠττώμενος μάχῃ τε συμπλοκῆς ὄλης
 τῆν ἦταν ὥσπερ φεύγων ἐκφαίνων πᾶσι
 κρατούμενος γὰρ ἐνδον οὐκ ἀεὶ μένεις,
 φεύγεις βελῶν δὲ προσβολῆν ἔξω πλέον,
 νήχεις ὑπερθεν ὑγρᾶς οὐσίης ὄλως,
 25 οὐκ ἴστανται πρὸς θεῖον σοὶ ἐνούμενον.
 μίξει γὰρ, ὡς γέγηθας, οὕτως οὐ μένεις
 μάχης πάλιν θηλείας, ἀλλὰ φθείρη τε
 ὡς χνοῦς ὑπὲρ αὐτῆς κειμένης, ὥσπερ μέλας
 καλύπτεται σου κάλλος ἐκλαμπρον τάφῳ
 30 ταῖς κειρίαις δὲ νεκρὸς ἄπνους ἀψυχος
 ἠλίση μὲν πρόσωπον ἐκφαίνων μόνον
 γυμνὸς ἐρριμμένος δὲ τοῖς ὄρωσί σε
 ἄφωτος οὕτως φαίνῃ τε ζῆν προσδοκῶν,
 ἔργοις λέγων ποῦ ἐστιν ἡ ζῶσα ψυχῆ.
 35 ἐμοῦ ἀποστάσα πρὶν ἔξελθε ζῶσα
 σὴ εἰσκήσει με δεῖξον ἐκπιλβον πάλιν
 τῆν εἰκόνα χρανθείσαν ἐν ζόφῳ σκότους,

ἐμὴν πλόνασα σμηῆζον ἀφράστως πλέον
 ὅπως γένοιμαι φαιδρὸν οἰκητήριον
 σοῦ, ὦ ψυχὴ ἐκλαμπρον ἠγλαϊσμένον,
 μηδὲν ῥύπου σκότωσιν ἢ μελάνσεως
 5 ἀγλὴν φέρον, μᾶλλον δὲ ὡς περ φῶς μέγα
 τὰς ἀκτῖνας καὶ εἶδος ἄσκιον χέον
 νικητικὸν τὸ στέμμα συγκομίσσομαι,
 πάλιν νικήσας τὸν μαχῆσαντα συμπλοκῆς
 τρέψας τε δείξω οἶκον ἐκλαμπρον μένειν
 10 εἰς αὐτὸν ὡς οἰκεῖον ἄμφοιν ἄξιον
 τοῦ πνεύματός τε καὶ καθαρτικῆς ψυχῆς.
 Οὕτως γὰρ οἱ τρεῖς προσπλακέντες εἰς μίαν
 ἔνωσιν πόθον ἀραγοῦς στερεμνίου
 φίλτρον τε οἰκῆσουσιν ἐν μίξει μᾶ
 15 σῶμα, ψυχὴ καὶ πνεῦμα μὴ νικώμενά
 τῇ εἰσκήσει, μᾶλλον δὲ κοσμοῦνται πλέον
 φάει τε πυρμαχοῦντα. πῦρ βλάπτειν ὄντα
 βάπτει θελοῦσι πάντων, οὐ δεδοίκασι
 ὡς τρίπλοκον τείχιμα καὶ στερέμνιον
 20 ἀλλήλα συνδέοντα τέσσαρα στίχοις
 τῶν στοιχείων τῇ ἀκραποιᾷ συνδέσει
 τῇ εἰσκήσει μένοντα καὶ τὰ σώματα
 βάπτοντα καὶ μορφοῦντα παντοίαν χροῖαν
 τὸ ἐκ πυρός γὰρ στοιχεῖον εἰσέρχεται
 25 εἰς πῦρ νικούν ἐκκαυσὶν ὡς καὶ τὴν φλόγα
 οὕτως τε μορφοῖ λαμπρύνει τὸ στοιχεῖον
 αὐθις τὸ ἐκ γῆς ὑγρᾶς οὐσίας πέλον
 πᾶσαν φύσιν τυχεῖσαν αὐτῆς ἐνέκταρος
 τὸ στοιχεῖον γαίας δὲ βάπτει σῶμα πᾶν
 30 γεννηθὲν ἐκ τῆς ξηρᾶς καὶ λαμπρύνει
 τὸ θερμὸν ὑγρὸν στοιχεῖον δ' αὐτῆς, ὡς ἀήρ
 εἰσέρχεται τάγματα καὶ εἰς σώματα
 βάπτον φυλάττον κάλλος ὥρας σώματος
 οὕτως γὰρ ὡς ἄνθρωπε ταῦτα σκευάσας
 35 ἔση τέλειος ἀγγίλους λίαν σοφός
 ἀνὴρ φέρων ἐνεργῶν εἰς πράξιν λόγον
 μηδὲν κενὸν φρονῶν τε τῶν δέ μου ἐπιῶν,

μηδ' αὐ φρένας σου ἐκτρέπων, ἐξ ὧν ἔφην
 σοφῶν μεγίστων ὥσπερ εἰς ἅ μὴ θέμις
 ἀπασχολούμενος σὺ πολλὸν εἰς κόπον
 ἄκερον ὄλβον σοι δὲ μηδὲν φέρων,
 5 μᾶλλον δὲ σοι ἀκερδὲς ἔργον γίνεται,
 πείσθητί μοι λέγοντι καὶ ζήτει ῥοπῆς
 ἄνωθεν ἐμπνευσθεῖσαν ἔλθειν σοι χάριν,
 μηδὲν φρονῶν γεῶδες ἢ βίον ποθῶν
 τὸ φθαρτὸν ὡς οὐδὲν ἔσαι καὶ σκιά
 10 παρέρχεται, ὅλως γὰρ οὗτος τῶν βροτῶν
 ἢ δόξα καὶ ὁ πλοῦτος ἄρθρον ὀλλυται,
 μένει δὲ πίστις ἐλπίς, ὥσπερ καὶ πόθος
 θεῖος δι' ἔργων φωτὸς ἐκτελούμενος,
 ἐγὼ γὰρ οὐκ ἔκρυψα τοῦ ζητουμένου
 15 τὴν γνῶσιν, ἀλλ' ἔδειξά σοι τὴν σύντομον
 καὶ πάνσοφον τέγνης τε τὴν ἐμπειρίαν
 καὶ πράξιν ὡς εὐληπτον οὖσαν εὐκόλον
 μύησιν εὐσύνοπτον ἐγκρίτων σοφῶν
 ἀνδρῶν τελείων γυμνασάντων τοῖς πόνοις,
 20 τῶν ἐνθέων ἔργων γὰρ ἐσθλῶν πράξεων
 τὸν νοῦν τε καὶ λογισμόν εἰς θεωρίαν
 ὄραν σοφιστικῆς τε καὶ τῆς πρακτικῆς
 τῶν ῥητόρων ῥηθεῖσαν ἰσχνῶς τοῦ νοός
 θεωρίαις τὴν πράξιν ἀψευδῆ ὅλως
 25 φέρουσαν εἰς δῆλωσιν ἔργων σοφῶν.
 καὶ εἰ μὲν ἀγγίλους τε καὶ λίαν σοφὸς
 καὶ ἐξεταστής, ὧν ἔφην λόγων, γένη
 τῶν κειμένων πάντων μὲν ἐν βίβλοις σοφῶν
 ἔσῃ τὸ κέρδος πρὸς πυρισμὸν εὐρηκῶς
 30 εἰς ἀμπλακημάτων δὲ λύτρωσιν φέρων
 καὶ τῆς ἀλήκτου χαρμονῆς κληρουχίαν.
 νέκρωσον οὖν τὸ σῶμα δουλεύων θεῷ,
 ψυχὴν πτέρωσον ἐμπόνως πρὸς ἔνθεον
 θεωρίαν, ὡς μηδὲν, ἐξ ὧν οὐ θέμις,
 35 πράττειν θελήσεις, ἢ λογίζεσθαι ὅλως.
 ψυχῆς γὰρ ἰσχὺς ἐστὶν ἀνδρία φρενῶν
 σώφρων λογισμὸς καὶ φρόνησις τοῦ νοός

352 ARCHELAI DE SACRA ARTE VERSUS IAMBICI.

παθῶν τε πάντων ἑνύψις ὡς καὶ ἡδονῶν
 τοῦ σώματος τὸ αἰσχος ἐκπλύνων ῥοαῖς
 ἐξ ὀμμάτων σου θακρύων καὶ καρδίας
 ἄλγους πόνου τε τὸν στεναγμὸν προσφέρων
 5 φλογὸς γεέννης καὶ λογιζοῦ τὴν κρίσιν.
 οὕτως βιωὴν γὰρ ἀξιοθήσῃ βλέπειν
 τὸ φῶς τὸ ἀσκιόν τε καὶ αἰθιον,
 ὕμνοισι δόξαν προσφέρων ἐκ χειλέων
 σὺν ἀγγέλοις τὸν αἶνον ὑψίστῳ θεῷ
 10 ὑψιμέδοντι παντάνακτι ἐμφρόνως
 τῷ πατρὶ σὺν λόγῳ τε θεῷ πνεύματι
 εἰς ἀπείρωνας, καὶ κύκλους αἰωνίους
 αἰθίους αἰῶνας αἰώνων. ἀμήν.

XIX.

[Τῷ παρακοιμημένῳ τῷ Ἀποκαίχῳ τῷ και ὑστερον χρηματίζαντι
μεγάλῳ δουκί.]

* ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΑΚΤΟΥΑΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ
ἸΩΑΝΝΟΥ ΠΕΡΙ ΔΙΑΓΝΩΣΕΩΣ
ΠΛΘΩΝ ΛΟΓΟΣ Α.

A.

Ἐπειδὴ σοι εἰς τὴν ὑπὲρ τοῦ γένους ἡμῶν στελλο-
μένῳ προεβείαν ἐπὶ τοὺς ὑπερβορείους Σκύθας, οὕτω δὴ
τοῦ παντ' ἀρίστου καὶ θείου καὶ σοφοῦ ἡμῶν αὐτοκράτορος 10
κρίναντος, μηδὲ τῆς ἀφ' ἡμῶν σοι δεῖν ἐδόκει ἐπικουρίας
λείπεσθαι, ἀλλὰ τι καὶ τῆς ἡμετέρας σοι συναφικέσθαι
τέχνης, ὡς ἂν εἴ τι τῶν ἐκ τοῦ πεφυκότος συναντήῃ ἀνι-
αρόν εἰς υἰγίαν, ἔχῃς παραμυθίσθαι, προσέχων τοῖς τῆς
βραχυσυλλάβου ταύτης δέλτου γράμμασιν, ἔργον μὲν ἐδό- 15
κει μοι ῥαδίως οὕτω καὶ ἐπὶ βραχέσι ῥήμασιν αὐτὴν δὴ
τὴν μεγίστην καὶ ἀρίστην ὑποσχεδιάζειν σοι τέχνην, ὡς εἴ
τις καὶ τὸν τῶν ἀνθρώπων πάντων βίον τε καὶ διαίταν,
ἐπὶ βραχέσι νομιδῇ ταῖς λέξεσι, τοῖς ἀγνοοῦσι ὑψηλοῦσθαι
πειρῶτο· ὥστε καὶ ἀφεκτέον ἐδόκει μοι μᾶλλον δεῖν λόγων 20
τοιούτων, καὶ μὴ καθυβρίζειν τὴν τέχνην, τῷ οὕτω βρα-
χέσι γράμμασιν ἀποπειρᾶσθαι ταύτην συγκλείειν. ταῦτά
τοι ὡς οἶσθα καὶ σύ, φίλων ἀριστε, ἀνεβαλλόμεν πολλὰ-
κις ἀξιοθεῖς τὸν λόγον, καὶ ἀπεσχόμεν δ' ἂν τελέως, εἰ
μὴ τις λόγος παλαιῶν ἀνδρῶν καὶ καλῶς ἔχων ἐπήλθε 25

II.

23

πείθων με, ὡς ἀνάγκη φιλία εἶκειν, κἂν δέη συγκατείναι
 τὴν τέχνην ἐπὶ ταῖς ἀξιώσεσι, μηδ' αὐτοῦ τούτου φείδεσθαι,
 καὶ μάλιστα ὅποταν ἐνορῶῃ τις ἐντεῦθεν ἔσεσθαι τινα ταῖς
 ἀξιώσεσι λυσιτέλειαν, ἀμέλει καὶ ἔδοξέ μοι τουτὶ τὸ βιβλίον
 5 συντάξασθαι καὶ ὡς ἐν ὑποθήκης τρόπῳ ἐκδοῦναί σοι, ἔν'
 εἰ μὲν ὁ δὴ μοι εἴη συνενύξασθαι σοι μετὰ τῆς αὐτῆς ἡμῖν
 ἐπανήξειν ὑγείας, μηδενός σοι τῶν ἀνιαρῶν συναντήσαν-
 τος, μόνον εἴη τουτὶ τὸ γράμμα ἀκριβοῦς φιλίας ὑπόμνημα·
 εἰ δέ τι καὶ τῶν οἶα εἰκὸς συμβαίνειν γένηται, ἔχοις ἐπα-
 10 μύνειν ταῖς ἀφ' ἡμῶν ὑποθήκαις. ἀλλὰ τί ἂν τις καὶ φαίη
 πρὸς οὕτω πολυσχιδές τε καὶ ποικίλον πράγμα. θεός γάρ
 οὐχὶ σμικρὸν ἐπεισι, μήπως ὑφηγήσασθαι σοι ἡρημένος
 τὰ δέοντα, μᾶλλον ἐπαπορεῖν σε ποιήσω, τὰ μὲν ἔων ὦν
 θέμις εἰπεῖν, ὑποτεμνομένης ταῦτα τῆς βιαζομένης βρα-
 15 χυλογίας, τὰ δ' ἀσαφῶς καὶ οὐκ ἀριθῆλως ἐγγράφων, τῆς
 αὐτῆς δὴ ταύτης αἰτίας ἐμποδῶν ἰσταμένης. ταῦτά τοι
 καὶ ἀφεκτέον αὐθις ἐδόκει μοι λόγων τοιούτων, καὶ ἄμει-
 νον σιωπᾶν, κἂν ἐπεπαύμην τελέως, εἰ μὴ τις ἄρα ἐπεισο-
 ιοῦσα ἐννοια, γράφειν καὶ μὴ ἐνδοιάζειν περὶ τοὺς λόγους
 20 αὐθις προντρέψατο. καὶ γὰρ ἐπειδὴ σοι πολλάκις ὠμίλη-
 κότε οὐκ ἀκόμψως ἐδόκει μοι περὶ τὰ τῆς τέχνης θεωρή-
 ματα ἐπιβάλλειν, οἶσθα δὲ καὶ ὡς πολλάκις τὰ τῆς τέχνης
 προντρεψάμην μνηθῆναι ὄργια, οὕτως εὐφυῶς ἔχοντά σε
 περὶ ταύτην καταμαθῶν, οὐκ ἐπιλέλησαι δὲ πάντως, καὶ
 25 ὦν πολλάκις περὶ τὴν τέχνην καλῶν εἰς λόγους κατέστη-
 μεν, αὐτὰ δὴ ταῦτα κατὰ καιρὸν εἰς νοῦν μοι ἐπιόντα,
 μὴ ἀσγάλειν μηδ' ἀδημονεῖν πεποιήκεν, εἴ τι μὴ κατ' ἀξίαν
 ὦν ἂν εἴη θέμις ῥηθῆναι δοκεῖ. ἔχειν γὰρ σε καλῶς ὑπε-
 τόπασα προαποκειμένης τῆς τέχνης ὑποθήκας ἐν νῶ, καὶ
 30 οὐχὶ βραχείας τινὰς ἀπὸ ταύτης ἀρχὰς ἐπὶ τὸ συνιέναι
 τῶν λεγομένων τὸν νοῦν, ὥστε καὶ τοῦ τοιούτου διαλυ-
 θέντος ἀπόρου, εἴη ἂν προσήκον, ἐντεῦθεν ποθεν τῆς ὑπο-
 θέσεως σὺν θεῷ ἄψασθαι.

α'. Περὶ τοῦ ποῖα χρὴ προεπίστασθαι τὸν ἰατρόν.

35 Ἐπεὶ τῷ βουλομένῳ διαγινώσκειν εἶδη νοσημάτων, ὅσα
 τε εἰς κακοήθειαν καὶ θάνατον ἄγει, καὶ ὅσα εἰς ὑγίειαν

ἀποτελευτῶσι, χρεῶν ἔστιν ἐπιγινώσκειν, τίνα μὲν ἔστιν ὑγιεινὰ σημεῖα, τίνα δὲ καὶ μὴ, καὶ ποῖα ἢ κατὰ φύσιν τοῦ ζῶον δύναμις, καὶ ὅποια σημεῖα πέψων. τούτων γὰρ ὡς θέμις διαγιγνωσκομένων, ἔξεσται καὶ συμβουλεύειν καὶ πράττειν καλῶς τῷ περὶ ταῦτα ἰσπουδακῶτι. προσήκον ἂν οὖν εἴη φάναι περὶ ἐκάστου τούτων· ἐπειδ' οὕτως αὐτ' ἂν εἴη θέμις ἐπιφέρειν ἐκάστῳ τῶν διαγνωσθέντων παθῶν, φάρμακά τε καὶ ἐπιθέματα, καὶ αἷς τισι τροφαῖς κεχρησθαι δεόν. οὕτω γὰρ προβάντος τοῦ λόγου, τέλος ἂν τῆς κατ' αὐτὴν ὑποθέσεως ἂν ἢ ὑπόθεσις σχοίη. τῷ τοί-¹⁰ νυν ἀκριβῶς διαγινώσκειν ἐθέλοντι, ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἀνθρωπίνους σώμασι προσήκει ἐπίστασθαι τὰς κατὰ φύσιν αὐτῶν ἐνεργείας, ὑγιῶς ἔχουσιν. ἐντεῦθεν γὰρ συνοραῶντι ἔξεσται τὰς ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν ἐκτροπᾶς αὐτῶν, καθ' ὅσον λείπονται τοῦ ὑγιῶς, ἐξευρίσκειν. ἐπεὶ δὲ τὰς ἐκάστου λέγειν¹⁵ ἀμύχανον, χρεῶν ἂν εἴη ἡμῖν προσησαμένους τινά, ὥσπερ ἐπὶ κανόνι τούτῳ βλέπειν, καὶ τὰς τῶν λοιπῶν κρίνειν τε καὶ κατευθύνειν ὡς ὑγείας. καὶ ὁ μὲν κανὼν τῆς ὑγείας ἐν ταῖς κατὰ φύσιν ἡμῶν ἐνεργείαις ἐμφαίνεται, αἱ δὲ ἐνεργεῖαι διὰ τε τὴν διάφορον δύναμιν διὰ τε τὴν ποιαν²⁰ θείειν καὶ φάσειν τῶν ὁμοιομερῶν καὶ ὀργανικῶν μορίων, ὅποια δὴ τινες φαίνονται. συχνὸν δὲ ἄρα τὸ τῆς ὑγείας πλάτος ταῖς κατὰ μέρος ἐξεταζόμενον καταστάσεσιν. οὐκ ὀλίγων δὲ οὐσῶν καὶ τῶν κατὰ μέρος κράσεων, μία τις ἢ ἀρίστη καὶ σύμμετρος εἶναι νομίζεται. οὐκοῦν περὶ τῶν²⁵ κατὰ μέρος πρότερον ἐκτεθεικότες κράσεων, εἰδ' οὕτως περὶ τῶν κατὰ φύσιν τε καὶ μὴ ἐνεργειῶν, ἐροῦμεν.

β. Περὶ διαφορῶν κράσεων τῶν καθόλου καὶ κατὰ μέρος σωμάτων.

*Ἐπὶ τοίνυν τὰ μὲν πρότως τε καὶ ἄκρως λέγεται θερμὰ τυγχάνειν ἢ ψυχρὰ καὶ ξηρὰ καὶ ὑγρὰ, ὡς τὴν καθ'³⁰ ἣν φαίνεται ταῦτα ποιότητα, τὴν ἄκραν εἰληχότα ἀπόστασιν, τὰ δὲ δευτέρως καὶ ὑφειμένως, καὶ μετοχῇ τῶν πρώτων καὶ ἀπλῶν σωμάτων, στοιχεῖα μὲν τὰ πρώτα καὶ τῶν μετ' αὐτὰ ἀρχαὶ καλοῖντ' ἂν εἰκότως. ὧν οὐ πάνυ τοι προσήκων ὅδε ὁ λόγος. ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν πρώτων στοι-³⁵ χείων ἢ ὑπόθεσις γίνεται, σύνθετα δὲ σώματα τὰ μετ'

αὐτά, ἔμψυγά τε καὶ ἄψυχα πεφυκότα, ἢ κατ' ἀμφοτέρως
 ποιότητος ἐπιπέταται, ἢ κατὰ τὰς αὐτὰς αὐθις τοῦ ἐπιτε-
 τάσθαι λείπεται, ἢ τὸ γε τρίτον, καθ' ὅποιον τῶν συ-
 στοιχῶν ποιότητων, ἐπίτασιν τινα φυσικὴν εἰληχότα, ἢ
 5 κατὰ τὴν ἐτέραν τῆς ἄκρας ἐνίοτε ἀποστάσεως λείπεται.
 ἐπεὶ δὲ μὴ πάντα οἷόν τ' ἦν τὰ ἐξ ἐκείνων, ἴσοις μέτροις
 κράσεως συνίστασθαι· ἢ γὰρ ἂν ὁμοιοειδῆ καὶ ὁμοιοτρόπα,
 τὰ ἐξ ὁμοίων τε καὶ ἴσων ἦν συγκείμενα, εἰς μυρίας δια-
 φορὰς εἰδῶν καὶ κράσεων τὰ ἐκ τῶν πρώτων τὴν τοῦ εἶναι
 10 εἰληχότα οὐστάσιν, πανσόφως κατεμερίσθη, οὔτε τῆς ἐξ
 ὧν ταῦτα συνέστη οὐσίας οὔτε τῆς ἐξ αὐτῶν ποιότητος,
 δυοῖν ἐφεξῆς εἶδεσι ζώων ἢ φυτῶν, ἢ ὅτι ἕτερον σύνθε-
 τον, τῆς αὐτῆς θεωρουμένης, αἰεὶ δέ, ἢ τῆς διαφορῶν κρά-
 σεως καὶ συνθέσεως ἐξαλλατούσης τὸ εἶδος, ἢ τῆς τῶν
 15 εἰδῶν διαφορᾶς ἐκάστοτε ἀντεφελκομένης τὴν ἀναλογουσαν
 κρᾶσιν τε καὶ σύνθεσιν· ἐπειδὴ ταῦθ' οὕτω γέγονε καὶ
 εἰς μυρία εἶδη ἔσχισται τὰ ἐκ τῶν πρώτων στοιχείων σύν-
 θετα, κράσει τε καὶ τῇ τῶν πρώτων προσλήψει σωμάτων,
 ἀλλήλων διαλλάττοντα, φέρε τι καὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος
 20 εἰπωμεν κράσεων, ὡς ἂν ἐκ προσαγωγῆς τῶν ἀπωτέρων,
 καὶ περὶ τοῦ σκοπιμωτάτου ὧμεν διειληφότες. πρώτως οὖν
 θερμὸν καὶ ἄκρως τὸ πῦρ λέγομεν, ὅτι οὐδὲν τι κατ' αὐτὸ
 ἕτερον οὕτως ἀναλωτικὸν καὶ πυρῶδες, τῶν εἰς τὴν ἡμε-
 τέραν ἰόντων αἰσθησιν. ὅσα δὲ μᾶλλον αὐτοῦ μετέχοντα
 25 βλέπομεν, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς τούτοις συνθέτοις σώμασι,
 δευτέρως ὄντα θερμὰ, τῷ πρώτῳ τούτῳ θερμῷ παραβαλ-
 λόμενα, τῇ καθ' ἡμᾶς αἰσθήσει πρώτως τε καὶ ἄκρως
 θερμὰ καλοῦμεν, ὡς ἤδη τὴν αἰσθησιν διαλύοντα. καὶ ἐν
 μὲν τοῖς φυτοῖς, σκόροdon καὶ σίνηπι, ἐφόλβιον τε καὶ
 30 πύρεθρον καὶ ὅτι τοιοῦτον, ἤδη φθειρον τῇ ἐπιτάσει τῆς
 ποιότητος τὴν αἰσθησιν, ἐν ζώοις δέ, ὅσα πυρῶδη καὶ
 ἀναλωτικὰ τῶν ἰσχυροτέρων σιτίων, θυμοειδῆ τε καὶ ἀτί-
 θασσα· λέων δὲ ταῦτα καὶ πάρδαλις, καὶ τῶν πτηνῶν τὰ
 πλειῶ· ψυχρὸν δὲ πρώτως, ἐν μὲν στοιχείοις ὕδωρ, ἐν δὲ
 35 φυτοῖς, μήκων τε καὶ θριδακίαι καὶ κώνειον· ἐν δὲ τοῖς
 ζώοις, ἰχθύες, καὶ μᾶλλον τούτων τὰ μαλάκια, καὶ ὅσα
 μαλακόσαρκά τε καὶ ὀστρακόδερμα. ὡςπερ καὶ ὕγρον ἀτρά-

φαξὺς δ' ἐν φυτοῖς, καὶ θριδακίνας, καὶ οἰκνοί, τὰ δευτέ-
 ρως καὶ μετοχῇ τῶν πρώτων ὑγρά. ἐν δὲ τοῖς ζώοις, οἳ τε
 πλείους τῶν ἰχθύων, κοιλία τε καὶ τὰ τῆς γῆς καλούμενα
 ἔντερα. ξηρὸν δὲ πρώτως, τὸ πῦρ ἂν τις εἰκότως φαίη·
 πέπερι δὲ ἐν φυτοῖς, καὶ κώνιον, καὶ εἴ τι ἐπιτεταμένως 5
 ξηραῖνον πεπίστευται. ἐν δὲ τοῖς ζώοις, κύνες τε καὶ λα-
 γωοί, καὶ ὅσα τῶν ἐντόμων ζώων. καὶ ταῦτα μὲν ἀλλή-
 λους, καὶ τῷ ἐκ τούτων συμμετρῶ παραβαλλόμενα, ἦτοι
 θερμὰ ἢ ψυχρὰ λέγεται καὶ ἡ ξηρὰ ἢ ὑγρά, καὶ κεί μὲν ἐπι-
 τεταμένως, ὧδε δὲ ὑφειμένως. πάντα δ' ἐκ τεττάρων πέ- 10
 φυνκεν. ἄλλη μὲν γὰρ ἐντόμων ξηρότης, τῇ τῶν ἐντέρων
 τῆς γῆς παραβαλλομένη, ἕτερα δὲ κυνός ἢ ἵππου, ὥσπερ
 ἕτερα ὑγρότης ἰχθύων, παραβαλλομένη ἰκτίνων τε καὶ γυ-
 πῶν ὑγρότησιν. ἐπεὶ δὲ πάντα ἀλλήλων μετέχει, αὐτὸ ἐκ
 τῶν κοινῶν συνεστηκότα ποιότητων, ἕκαστον δὲ οἰκείσις 15
 ὄροις κράσεων ὀρίζεται, καὶ ἄλλα μὲν ἄλλοις ἀντεξεταζό-
 μενα, τοιαῦδε ἢ τοιαῦδε λέγεται, πάντα δὲ πρὸς τὸ ἐκ πάν-
 των σύμμετρον ἀφορᾷ. ἦτοι γὰρ μετοχῇ πάντα τοιαῦδε
 λέγεται, ὧν μετέχει, ἢ τῇ παραθέσει πρὸς ἃ ἂν τύχη ἐξε-
 ταζόμενα, καὶ τῇ μὲν μετοχῇ πρὸς τὰ πρῶτα σώματα 20
 ἀφορῶντα, τῇ παραθέσει δὲ, πρὸς τὰ μετὰ τὰ πρῶτα ἦτοι
 ἠλείποντα, ἢ ὑπερβάλλοντα κατὰ τὸν τῆς κράσεως λόγον
 φαίνεται. πάντων δὲ συμμετρότατον ἐξετάζουσιν, ἄνθρω-
 πος, καὶ κανὼν τις ὅδε συμμετροῦ κράσεως ἐν ἑτεροειδέσι
 συνθέτοις σώμασιν.

γ'. Περὶ τῶν κατὰ τὸν ἄνθρωπον κράσεων.

Ταῦτά τοι καὶ πολυειδῆς καὶ ποικίλον κατὰ τὴν γνῶ-
 σιν, ὅσον εἰς κράσιν ἦκει ὁ ἄνθρωπος, αὐτὸ ἐκ τοῦ συμ-
 μέτρον τε καὶ μέσου προχείρως ἀποκλίνων ἐφ' ἑκάτερα
 τῶν ἀντικειμένων θέσεων καὶ κράσεων. ὁποῖος οὖν ἐν ζώ- 30
 οῖς ἄνθρωπος, τοιοῦτον δὴ καὶ τὸν ἐν ἀνθρώποις αὐθις
 νόει μοι τῇ κράσει σύμμετρον· ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς ὁμοει-
 δέσι τῶν ζώων ἄλλο ἄλλου θερμότερον καὶ ψυχρότερον,
 καὶ ξηρότερον καὶ ὑγρότερόν φαμεν, διὰ τε ἡλικίαν καὶ
 κρᾶσιν καὶ διαίταν καὶ γυμνάσια, καὶ ἐν οἰκείσις ὄροις 35
 ἕκαστον τῶν κατ' εἶδος ζώων ἐμπεριέχεται, οὕτω δὴ καὶ

τῶν ἐν οἰκείοις ὄροις κράσεων θεωρουμένων, ἄλλος ἐξ ἄλλου τῆς κράσει διενήνοχε, ψυχρότερος, θερμότερος, ὑγρότερος, ξηρότερος λεγόμενος, ὥσπερ καὶ εἰ λευκότερος ἢ μελάντερος, ἢ εὐσαρκότερος ἢ ἰσχυρότερος, μείζων τε καὶ μείων τῷ μεγέθει, τῷ κατὰ πάντα συμμετρῷ παραβαλλόμενος λέγεται. κἄν γὰρ λόγῳ μᾶλλον καὶ διανοίᾳ ἢ αἰσθήσει ὁ κατὰ πάντα καταλαμβάνηται σύμμετρος ἄνθρωπος, ἀλλὰ πρὸς τοῦτον ἀφορῶν ὁ λόγος, τοιούσδε ἢ τοιούσδε τοὺς ἑτέρους φησὶν. ὥσπερ οὖν κανόνος τοῦ κατὰ πάντα

¹⁰ συμμετρῷ θεωρουμένου ἀνθρώπου, τοὺς ἐφ' ἐκότερα ἀποκλίναντας τῆς τοιαύτης συμμετρῷ τῶν κράσεων, δυσκρατούτους φασί, καὶ δυσκρασίας τὰς κατ' ἐκείνους ποιότητας· μίᾳς οὖν τῆς εὐκράτου θεωρουμένης, τῆς μέσης δηλαδὴ καὶ ἀπαρεγκλίτου, ὅσοι μὲν τὴν συμμετρίαν ταύτην ἐκ

¹⁵ πεφεύγασιν, ἢ θερμότεροι λέγονται, ἢ ψυχρότεροι, ὥσπερ καὶ ξηρότεροι ἢ ὑγρότεροι, ἰκανοῦ καὶ τοῦ κατὰ τοῦτους πλάτους θεωρουμένου. τῶν γὰρ τοι θερμότερων τοῦ συμμετρῷ ἢ ὑγρότερων, καὶ τῶν ἀντικειμένων τούτοις, ἄλλος ἄλλου μᾶλλον πέφυκεν, ἥτοι κατὰ μίαν ποιότητα μόνην

²⁰ ὑπερβάλλον τὸ σύμμετρον, τῆς λοιπῆς τε καὶ οὐλοῦσιν συμμετρῷ θεωρουμένης, ἢ κατ' ἀμφοτέρας τὴν συμμετρίαν ἐπεφευγώς, ὡς τέταρας μὲν εἶναι τὰς ἀπλᾶς δυσκρασίας, ψυχρότητα, θερμότητα, ξηρότητα, ὑγρότητα, τέταρας δὲ τὰς συμπεπλεγμένας, θερμότητα μετὰ ξηρότητος,

²⁵ καὶ αὐτὴ μετὰ ὑγρότητος, μεθ' ἐκατέρας δὲ αὐτῶν, τὴν ψυχρότητα, ἐνάτην δὲ ἐπὶ πάσαις εἶναι, τὴν σύμμετρον τε καὶ εὐκράτον. ὥσπερ οὖν κατὰ τὴν πρώτην σύμπληξιν ἐπὶ τοιαύδε κράσει πηγνυται ὁ ἄνθρωπος διὰ τε ὑλικᾶς καὶ εἰδικᾶς αἰτίας, οὕτω δὲ καὶ κατὰ τῶν ἡλικιῶν καὶ δι-

³⁰ αιτῶν μεταβολᾶς, μεταμείβει ταύτην, ἐπιτάσει τε καὶ ἀνάσει, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ εἰς τὰ ἀντικείμενα μεταβάλλει. οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνο θέμις ἀγνοεῖν, ὡς ἥτοι ὁμαλῶς ὁ ἄνθρωπος καὶ διὰ πάντων τῶν μερῶν ὁμοίως κέκραται, ἢ τοῖς μὲν τῶν μορίων εὐκράτως, ἄλλοις καὶ δυσκράτως, ἑτέροις

³⁵ δὲ καὶ ἀντικειμένως πρὸς τὸ πλεονεκτοῦν τῆς ἄλλης κράσεως διατίθεται. ὁ μὲν γὰρ θερμοῦ τυχῶν τοῦ λοιποῦ σώματος, ψυχρὰν εἴληχε τὴν κεφαλὴν. ἄλλος δὲ ὑγρὸς μὲν

τὸν ἐγκέφαλον, ξηρὸς δὲ εἰ τύχοι τὴν γαστέρα, ὥσπερ καὶ ψυχρὸς μὲν τοῦτο τυχὼν τὸ μέρος, θερμὸς δὲ κατ' ἄλλο. ἕκαστον δὲ αὐτῶν ἐκ τῆς κατ' αὐτὸ διαγιγνώσκεται ἐνεργείας κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀποστάσεως. ἐμφαίνονται δὲ γε αἱ ἐπικράτειαι, τοῖς τε ἐναντίοις βοηθούμεναι καὶ ἐνοχλού-
5 μιναι τοῖς ὁμοίοις, ὅποταν ὡς νοσῶδεις, ὥσπερ δῆτα τοῖς μὲν ὁμοίοις αὖξονται, κολάζονται δὲ τοῖς ἐναντίοις αἱ κατὰ φύσιν τε καὶ πρώτην διάπλασιν ποικαὶ δυσκρασίαι. καὶ τὸν μὲν περὶ κρᾶσεων λόγον ὧδ' ἂν ἔχοις εἰδῶς, τὰς ἀρχὰς τῶν ἐπὶ ταύταις θεωρημάτων καταμαθῶν. 10

δ. Περὶ τῶν κατὰ φύσιν καὶ μὴ ἐνεργειῶν τοῦ ἀνθρώπου.

Σκοπεῖν δὲ ἐντεῦθεν εἰκὸς καὶ τὰς ἐξ ὁποιωνοῦν κρᾶσεων ὁποιασδήποτε ἐνεργείας. ἄλλοι γὰρ ἄλλαις ἐνεργείαις ἐπιτηδειότεροί τε καὶ οἰκειότεροι φυσικαῖς τισι πεφύκασι κρᾶσειν. ὑπογραφειῶν δ' ἤδη τῶν κατὰ τὸν σύμμετρον 15 ἀνθρωπὸν φυσικῶν ἐνεργειῶν, ἔξεσται καὶ τῶν δυσκρατῶς κατεσκευασμένων, ἢ καθ' ὅλον, ἢ κατὰ τινα μέρη, τὰς ἀναλογούσας αὐτοῖς ἐνεργείας καταστοχάζεσθαι, οὐκ ἐώσης τῆς ἐπὶ τῷ λόγῳ βραχυλογίας πάντα κατὰ μέρος ἐπεξιέναι. καὶ δῆτα νόμι μοι ἀνθρωπὸν συμμέτρως μὲν ἔχοντα κρᾶ-
20 σεῶς τε καὶ διαίτης, καὶ ἐπὶ συμμέτρως ἔχοντι κρᾶσεως χωρὶς οἰκοῦντα, καὶ ἡλικίας ἐν ἀκμῇ τυγχάνοντα· τῷ τοιοῦτῳ μηδενὸς τινος ἐνοχλήσαντος ἔξωθεν, ἀγαθαὶ μὲν αἱ ὀρέξεις καὶ πᾶσαι αἱ φυσικαὶ ἐνέργειαι, ἀγαθοὶ δὲ καὶ οἱ ὕπνοι καὶ αἱ κατὰ τοὺς ὕπνους κατακλίσεις, καὶ αἱ πέψεις, 25 καὶ αἱ ἐπὶ ταύταις ἐκκρίσεις, ἀκραιφνεῖς δὲ καὶ αἱ τῶν αἰσθητηρίων ἐνέργειαι, καὶ πρό γε τούτων, αἱ ἡγεμονικαί, γενικώτεραι τούτων οὔσαι, καὶ ἔτι αἱ προαιρετικαὶ καὶ καθ' ὄρμην κινήσεις. παραπλήσιοι δὲ καὶ αἱ τῶν παρομοίως αὐτῷ κεκραμένων διαθέσεις, καὶ τοσοῦτῳ τούτου λειπόμε-
30 ναι, ὅσω καὶ αἱ κρᾶσεις τῶν σωματίων καὶ τῶν τόπων καὶ ἡλικιῶν, ἔτι τε διαιτημάτων καὶ ὠρῶν διενηνόχασιν ἀπ' ἀλλήλων. αἱ μέντοι ἀλλόκοτοι ὀρέξεις, καὶ αἱ πλημμυεῖς ἐνέργειαι τῶν φυσικῶν δυνάμεων, καὶ οἱ θορυβῶδεις τε καὶ μὴ καθεστηκότες ὕπνοι, καὶ αἱ μὴ συνήθεις κατακλί-
35 σεῖς, καὶ αἱ ἀποτυχίαι τῶν πέψεων, καὶ αἱ διάφοροι χροιαὶ

τε καὶ συστάσεις τῶν ἐκκρινόμενων, καὶ αἱ κατὰ τὸ ψυχικὸν πνεῦμα οὐκ ἀσφαλεῖς ἐνέργειαι, ἢ διὰ παγιωθείσάν τινα μορίου τινὸς δυσκρασίαν, ὡς διὰ ταύτην καὶ τὴν τοιάνδε πλημμελῆ συσκευασθῆναι διάθεσιν τε καὶ ἐνεργειαν, ἢ ὅσον οὕτω ἐσομένην βλάβην δηλοῖ ταῦτα τῷ σώματι, κατὰ τὴν ἀναλογίαν δηλονότι τῶν ἀτυχημάτων, τῆς διὰ πάντων λούσης ἐνεργείας τῆς φύσεως. τούτοις δὲ ὡς εἴρηται συνεργούσι τε καὶ ἀποσυνεργούσι κράσεις τε καὶ ὤραι καὶ χῶραι καὶ ἡλικίαι, δίδονται τε καὶ τινα ἔξωθεν
 10 συναντήματα, ὧν τὰ κατὰ μέρος λέγειν, οὐ τοῦ παρόντος μοι δοκεῖ τυγχάνειν καιροῦ. ἐκεῖνο δὲ μόνον ἐπίστασθαι χρὴ, ὡς ὅ,τι ἂν τοῦ κατὰ φύσιν ἐφ' ἐκάστῳ τῶν ἀνθρώπων ἐκβαίῃ, κατ' ἐκεῖνο δὴ καὶ πλημμελεῖν ἐκείνῳ συμβαίνει. ἀλλὰ γὰρ ῥητέον πρῶτον, ὅπως ἂν τις καὶ δι' ὧν διαγι-
 15 γνώσκοι τὰ τῶν κατεχόντων νοσημάτων σημεῖα. ἐπειδ' οὕτως ἐκθετέον καὶ αὐτὰ δὴ τὰ νοσήματα, καὶ αἷς τισι κεχρησθῆναι δεόν ἐπὶ τούτοις διαίταις. οὕτω γὰρ τοῦ κατ' αὐτὰ συντεθειμένου λόγου, ἀσφαλέστερον περὶ ἐκάστου τούτων εἰσόμεθα.

20 *ι. Περὶ τῶν ἀξιολογιαίων τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων.*

Τριῶν δὲ οὐσῶν τῶν κατὰ τὸ σῶμα ἀξιολόγων δυνάμεων, τῆς ζωτικῆς δηλαδή καὶ ἐμφύτου θερμότητος, καὶ τῆς ἡγεμονικῆς τε καὶ αἰσθητικῆς καὶ κινητικῆς καὶ προσέτι τῆς θρεπτικῆς τε καὶ ἀλλοιωτικῆς καὶ ἀνζητικῆς, ἐκά-
 25 στη τούτων τὸν οἰκεῖον εἴληχε τόπον, ὧν ἡ μὲν πρώτη, καρδίαν τε καὶ ἀρτηρίας, δι' ὧν ὡς ἐκ τινων ὀχετῶν εἰς ἅπαν τὸ τοῦ ζῴου σῶμα ἢ ἐμφυτος καὶ ζωτικὴ θερμότης διαπορθμεύεται· ἡ δὲ ἐπὶ ταύτῃ δευτέρα, ἐγκέφαλόν τε καὶ νωτιαῖον καὶ τὰ ἀπὸ τούτων νεῦρα, δι' ὧν αἱ ἡγεμο-
 30 νικαὶ ἐνέργειαι, αἰσθησίς τε πᾶσα καὶ προαιρετικὴ τελεῖται κίνησις. τρίτη δὲ καὶ ὑστάτη ἐπὶ ταύταις, ὅση τε ἐν ἥπατι καὶ φλεψί, δι' ὧν αἱμάτωσις τε καὶ θρέψις ἀποτελεῖται.

ς. Περὶ τῶν φυσικῶν δυνάμεων.

Καὶ κοινῇ μὲν ταῦτα, καὶ τὰ λοιπὰ ὀργανικά τε καὶ ἀνομοιομερῆ, καὶ προσέτι τὰ ὁμοιομερῆ ταῖς φυσικαῖς οἰκονομεῖται δυνάμεσιν, ἐλκτικῇ φημι καὶ καθεκτικῇ, ἀλλοιωτικῇ τε καὶ ἀποκριτικῇ. ἕκαστον γὰρ τῶν ἀπλῶν τε καὶ πρώτων μορίων, τὸ οἰκείον ἔλκον ἀπὸ τῆς οἰκονομηθείσης τροφῆς, κατέχει μὲν πρώτως, εἰθ' οὕτως δὲ καὶ ἄλλοιοῖ, καὶ τῷ μὲν ἐκάστῳ προσῆκον τῆς τοιαύτης τροφῆς προστίθεται τῷ τυχόντι μορίῳ, τὸ δ' ὡς ἄλλότριον ἀποδοκιμασθὲν ἀποκρίνεται, τό γε μὴν φθάσαν προστεθῆναι ἤδη, καὶ προσφύεται καὶ τῷ χρόνῳ ἐξομοιοῦται καὶ εἰς οἰκείαν θρέψιν τε καὶ αὔξησιν τοῦ τυχόντος μορίου γίνεται. τοσοῦτων ἡμῖν διοικουσῶν δυνάμεων, πόσας οἶε πλημμελείας γίνεσθαι κατὰ τὰς σφῶν αὐτῶν διαμαρτίας, νῦν μὲν πλημμελῶς αὐτῶν ἐκάστης ἐνεργούσης, νῦν δὲ καὶ ἀποκαμούσης, ἥτοι δυσκρασίας τινὸς προσισταμένης, ἢ χυμῶν ἐπιτεταμένης ποιότητος ἢ ποσότητος ἀμετρίας, ἢ καὶ τῆς πρώτης αὐτῶν δυνάμεως, ὧν αὐταὶ κατεμερίσθησαν, ἀπαγορευούσης ἤδη διὰ τινὰ φυσικὰ πάθη καὶ ἀπαράτητα συναντήματα. καὶ ταῦτα μὲν ὡς εἴρηται κοινὰ τῶν ὅλων μορίων, πάθη τε καὶ ἐνέργειαι, τῇ καιριότητι μόνῃ τῶν πεπονηθότων ἀλλήλων διαλλάττοντα.

ζ. Περὶ τῶν ἰδίων παθῶν ἐκάστου τῶν ὀργανικῶν μορίων.

Ἴδια δὲ ἐκάστου, καρδίας μὲν ψύξεις τε καὶ θερμότητες ἐκτικαὶ πρώτως αὐτῇ γινόμεναι, καὶ αἱ καθ' ἡντιναοῦν διάθεσιν μορίων ἄλλων προπεπονηθότων ἐπιγινόμεναι αὐτῇ ποιαὶ ἐξεις τε καὶ διαθέσεις, ὥσπερ δὴτ' ἀθυμῖαι τε καὶ φόβοι ἄλογοι, παλμοὶ τε καὶ συγχοπαί, καὶ ὅτι πρώτως ἐκεῖσε ἀναφέρεται. ἐγκεφάλου δὲ καὶ νοτιαίου καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν νέρων, ἀναισθησίαι τε καὶ δυσαισθησίαι, καὶ παραφροσύναι, ἐπιληψίαι τε καὶ μελαγχολίαι, καὶ φρενίτιδες καὶ λήθαργοι, καταλήψεις τε καὶ ἀγρυπνίαι, καὶ κόματα, ἀκινήσιαι τε καὶ δυσκινήσιαι, σπασμοὶ τε καὶ τρόμοι, καὶ τέτανοι καὶ παραλύσεις καὶ ὅτι τοιοῦτον ἔτερον. ἥπαιτός γε μὴν καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ φλεβῶν, πέψεων τε καὶ αἱματώσεων τῶν καὶ αὐτὸ καὶ τοῦ φλεβῶδους γέ-

νους ἀποτυχίαι, ποικίλα εἶδη νοσημάτων ἀπογεννώσαι, ὡσπερ δῆτα καὶ τῶν ὑπ' αὐτό, γαστρός τε καὶ ἐντέρων δηλαδὴ, αἱ πρῶται τῶν σπιίων ἀπεψίαι καὶ αἱ κατ' αὐταῖς διάφοροι διαμαρτίαι, οὐκ εὐαρίθμητα εἶδη νοσημάτων ἐπάγουσαι. τούτων οὖν ἕκαστον, οἰκείοις τεκμηρίοις καταλαμβάνεται.

η'. Περὶ τοῦ πῶς διαγιγνώσκεται ἕκαστον τῶν ὀργανικῶν μορίων πεπονθός.

Καὶ ὁμίλιας μὲν καὶ ἐνεργείαις αἰσθησέων τε καὶ κινήσεων, ἐκεῖνα διασημαίνεται, ὅσα κατὰ τὸν ἐγκέφαλον καὶ νοτιαῖον, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν νεῦρα συνίσταται. ταῖς ζώωδεσι δὲ τῶν δυνάμεων, καὶ ταῖς τῶν σφυγμῶν διαφοραῖς, αἱ κατὰ τὴν καρδίαν καταλαμβάνονται διαθέσεις, ὡσπερ δῆτα τὰ κατ' ἥπαρ τε καὶ τὸ φλεβῶδες γένος, τὰ φαινόμενα τῶν οὖρων διασημαίνει· τὰ δ' ἐμύμενα καὶ διὰ γαστρός φερόμενα, ὅσα συμβαίνειν εἴωθε περὶ τὸ στόμα τῆς γαστρός, καὶ αὐτὴν δὴ τὴν γαστέρα, καὶ τὰ ἐφεξῆς ἐντερα διασημαίνει. καταλαμβάνεται δ' οὐχ ἥττον καὶ τὰ κατὰ τὸν θώρακα, τοῖς διὰ βηχὸς ἀναγομένοις, καὶ αὐτοῖς τοῖς τῆς ἀναπνοῆς εἶδεσιν· οὐ μὴν οὐδὲ ἀγνοεῖν προσήκει, ὡς ἕκαστον αὐτῶν κατ' ὅποιονοῦν διατεθὲν πάθος, καὶ μάλιστα ἦν τε τὸ πάθος ἀξιόλογον ἢ καὶ κείριον τὸ πεπονθός μόριον, συμμεταβάλλει τε καὶ ἀλλοιοῖ καὶ τῶν λοιπῶν μορίων τὰ ἐγγύτατα ἢ τῷ τόπῳ ἢ τῇ καιριότητι· πάντα γὰρ σύμπνοά τε καὶ ξυμπαθῆ, καὶ ὑπ' ἀλλήλων πάσχει τε καὶ μεταβάλλεται. ἐπεὶ δὲ ἕκαστα μὲν οἰκείοις τεκμηρίοις ὡς εἴρηται γνωρίζεται, συνεπιμαρτυρεῖ δὲ καὶ τὰ ἕτερα ἐπιταθέντων τῶν δεινῶν, πρῶτως περὶ τῶν οἰκείων ἐκάστου διειληφότες γνωρισμάτων, καὶ τῆς ἐξ ἀπάντων εἴθ' οὕτως συμπαθείας ἐροῦμεν, ὡς μή τις σύγχυσις ἐπακολουθοίη τῷ σκέμματι.

θ'. Περὶ τῆς κατὰ τοὺς σφυγμοὺς θεωρίας.

Τούτων οὖν τῆς καιριωτάτης καὶ ἀναγκαιοτάτης εἰς ζωὴν τελοῦσης τῆς ἐκ τῆς καρδίας δυνάμεως, προσήκον ἂν εἴη περὶ ταύτης πρῶτον διαλαβεῖν, ὡς ἂν εἰδέναι ἔχωμεν

τοῦ ζωτικῆς τόνου τὰ μέτρα, τὰ μέγιστα λυσιτελήσοντα εἰς τε διάγνωσιν καὶ πρόγνωσιν τῶν κατεχόντων παθῶν, εἰδ' οὕτως καὶ περὶ τῶν ἐφεξῆς ἐρεῖν δυνάμεων. τῆς οὖν ποιάς κινήσεως τοῦ σφυγμοῦ καταγγελλούσης πρώτως μὲν τὰς καθ' αὐτὸν τῆς καρδίας διαθέσεις, εἰδ' οὕτως δὲ καὶ τὰς ἐξ ἑτέρων μορίων πεπονηθότων εἰς αὐτὴν διαθέσεις, αὐτὰς τὰς κινήσεις ἀσκητέον πρώτως διαγιγνώσκειν τῶν σφυγμῶν, εἰδ' οὕτως καὶ τὰς κατ' αὐτοὺς διαφοράς.

ι. Περὶ τῆς τῶν σφυγμῶν χρείας.

Οὐδὲν οὖν ἕτερον τοῦ σφυγμοῦ πεφυκότος ἢ διαστολῆς καὶ συστολῆς τῆς ἀρτηρίας καὶ τῆς μεταξὺ αὐτῶν ἡρεμίας, καὶ διαστολῆς μὲν οὔσης τῆς ἀπὸ τῶν ἐντὸς ἐπὶ τὰ ἐκτὸς κινήσεως ἐπὶ τοῦ σπάσασθαι τοῦ θύραθεν ἀέρος καὶ τὴν ἐμφυτον θρέψαι τε καὶ ἀναψύξαι θέρμην, τῆς δὲ συστολῆς ἀπὸ τῶν ἐκτὸς ἐπὶ τὰ ἐντὸς κινήσεως οὔσης ἐπὶ τῷ ἀπώσασθαι τὰ λιγνυῶδη καὶ περιττὰ τοῦ ζωτικῆς τοῦ πνεύματος, ταύτας δεῖ σε ἰκανῶς ἐπισκεπτόμενον ἐξευρίσκειν, καὶ τὰ τέλη τῶν κατ' αὐτὰς κινήσεων, ἔτι τε τὰς τῶν διασημάτων διαφοράς, καὶ τοὺς ἐπὶ ταύταις χρόνους, αὐτῶν τε τῶν κρουσμάτων τὰς σφοδρότητας, καὶ τὴν τῆς ἀρτηρίας σύστασιν, καὶ προσέτι τὰς ἐπὶ τῷ πέρατι τῆς συστολῆς καὶ ἀρχῇ τῆς διαστολῆς, ἡρεμίας τε καὶ τοὺς κατ' αὐτὰς χρόνους, καὶ ὅσον ἀλλήλων οἱ χρόνοι διαφέρουσι. ἐντεῦθεν γὰρ πάντα σοι ῥάδιον διαγνωσθήσεται.

ια. Περὶ συμμετροῦ σφυγμοῦ.

Καὶ γοῦν μὴ τινος ἔξωθεν ἢ ἔσωθεν ἐνοχλοῦντος οἴου τε ὄντος ἀξιολόγου τὸν σφυγμὸν ἀλλοιοῦν, εὖροις ἂν τοῦτον ἀπιτόμενος, σύμμετρον μὲν κατὰ μέγεθος καὶ σφοδρόν, ὡς μὴ ῥαδίως εἰκόντα τῇ ἀφῇ, καὶ οὐ σκληρόν καὶ ὀμαλὸν ἐν ταῖς ἐφεξῆς κινήσεσιν· εἰ δέ τι ἐνοχλοῦν εἴη, καὶ αὐτὸς αὐτίκα τραπήσεται.

ιβ. Περὶ τῆς κατὰ μέγεθος τῶν σφυγμῶν διαφορᾶς.

Θέρμης μὲν γὰρ ἠϋξημένης, εἰ μὴ τις σκληρότης τῆς ἀρτηρίας ἀντέχει, πρώτον μὲν εἰς μέγεθος ἐπιδίδωσιν ὁ

σφυγμός, εἶθ' οὕτω μὴ ἐν τούτῳ τῆς χρείας πληρουμένης, καὶ τάχος ἐπιδίδεται τῷ μεγέθει, κἂν μὴ ἐπὶ τοῖσι ἀρκοῖτο ἢ ἐπιταθεῖσα θερμότης, προσεπιπτάται καὶ τὴν πυκνότητα, καὶ μάλιστα εἴ τις ἐνοῦσα ταῖς ἀρτηρίαις σκληρότης ἀπείρογοι τὸ ἐπὶ τῇ χρεῖα μεγέθος. τάναντία δὲ τούτων ἐπάγει ψύξις ἐπιταθεῖσα, καὶ πρῶτον μὲν ἀραιότης ἀρχεται ἐπιφαινεσθαι, εἶθ' οὕτως δὲ ἡ βραδύτης, καὶ ἐπὶ ταύτῃ ὑστάτη μικρότης. ξηρότης δὲ ἡ ὑγρότης χροῖσασαι, ἡ μὲν σκληρόν, ἡ δ' ὑγρόν τε καὶ διάβροχον τὸν τῆς ἀρτηρίας χιτῶνα ἐναπεργάζονται. προσεπιπλακείσαι δὲ ταῖς δραστικαῖς ποιότησι, καὶ τοὺς ἐπ' ἐκείναις συναποδεικνύουσι σφυγμούς· κἂν μὲν οὖν αἱ ἐφεξῆς κινήσεις ὁμαλῶς προίενται, οὐδὲν τούτων ἐπισημαίνουσι νεώτεροι.

ιγ'. Περὶ διαλείποντος καὶ παρεμπύπτοντος σφυγμοῦ.

15 *Εἰ δέ τι διαλείπειεν μείονα χρόνον μιᾶς κινήσεως ἢ μικρῷ πλείονα, ἀπαλλαγίεν ἂν ἴσως τοῦ δεινοῦ οἱ τοιοῦτους σφυγμούς ἀτυχήσαντες ὡς θνεῖν ἐφεξῆς κινήσεων ἴσον εἶναι χρόνον τὸν τῆς ἀκινήσιος, οὐδ' ἂν ποτέ τινα διασωθέντα θεάσαιο, καὶ μάλιστα ἦν ἀκμάζων ὁ νοσῶν ἢ.*
 20 *τοῖς γὰρ τοι γέρουσι τάχ' ἂν ποτε καὶ διαφυγεῖν γένηται, κατὰ πάντα ἐνδεέστερον ἐνεργούσης αὐτοῖς τῆς φύσεως θερμῆς ὀλιγότητι. εἰ δὲ δὴ παρεμπύπτοιεν ἕτεροι, ταῖς ἐφεξῆς καὶ ἴσαις κινήσει, πολλῷ μὲν ἤττους εἰς κακίαν, ἀμείνους δὲ τῶν διαλείπόντων κριθεῖεν ἂν. εἰ γὰρ καὶ*
 25 *τινα χρεῖαν ἐλλείπουσαν ἀναπληροῦσθαι σημαίνουσι, ἀλλὰ καὶ ῥώμην ὑποφαίνουσι τῆς δυνάμεως, ὥσπερ ἀτονίαν καὶ ἀναβολὴν οἱ διαλείποντες τῆς δυνάμεως καὶ ὅσῳ χείρων ἀσφυξία λειπόντων σφυγμῶν, τοσοῦτω τούτων ἤττους εἰς κακίαν οἱ παρεμπύπτοντες· οἱ δ' ἐν πολλῶν εἰδῶν σφυγμῶν*
 30 *διάφορον τὴν ἀνωμαλίαν ποιούμενοι, κατὰ τὰς ἐπικρατείας αὐτῶν καὶ τὰς ἀποβάσεις σημαίνουσι. ἵνα δὲ μὴ πάνυ ἀσαφῆ τὸν λόγον ποιήσωμεν, ἕκαστον τῶν σφυγμῶν ὀρισάμενοι, δείξομέν σοι τὴν ἀπὸ τούτων συναγομένην τῆς καρδίας δύναμιν, καὶ τὴν τῆς θερμῆς αὔξησίν τε καὶ μεί-*
 35 *ωσιν, καὶ εἴ τις ἔμφραξις τε καὶ φλεγμονὴ ἐπὶ καιρίοις μορίοις εἴη, καὶ ὅπως πέψεις τῶν χυμῶν καὶ πλῆθος ἐπι-*

κρατεῖν νομίζονται. οὐδὲν οὖν ἄλλο τοῦ σφυγμοῦ τυγχάνοντος ὡς εἴρηται ἢ κινήσεως τῶν ἀρτηριῶν, ἀπὸ μὲν τῶν ἐντὸς εἰς τὸ ἐκτὸς, ὃ δὴ καὶ διαστολὴ καλεῖται, ἀπὸ δὲ τῶν ἐκτὸς εἰς τὸ ἐντὸς, ὃ συστολὴ καλεῖται. χρεῖα μὲν τῆς διαστολῆς κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς θερμῆς, ἐπισηπᾶσθαι τοῦ ἐκτὸς ἀέρος πρὸς εὐκρασίαν, τῆς δὲ συστολῆς τοῦ ἀπώσασθαι τὰ λιγνυώδη καὶ καπνώδη περιττώματα.

ιδ'. Περὶ διαφορᾶς ἐκάστου τῶν καὶ εἶδος σφυγμῶν.

Κἂν μὲν οὖν πολλῶ γε εἴη τὰ τῆς χρεῖας ἐπιείγοντα, μέγεθος μὲν πρῶτον, εἴθ' οὕτως δὲ καὶ τάχος γίνεται τοῖς σφυγμοῖς, καὶ μέγεθος μὲν διαστολῆς, τῆς εἰς τὰς τρεῖς τῶν σφυγμῶν διαστάσεις ἐπιδίδωσι, μῆκος δηλαδὴ καὶ βᾶθος καὶ πλάτος· τάχος δέ, τὴν δι' ὀλίγον χρόνου τῆς διαστολῆς ἀπὸ τῶν ἐκτὸς ἐπὶ τὰ ἐντὸς, καὶ ἀπὸ τῶν ἐντὸς ἐπὶ τὰ ἐκτὸς τῆς συστολῆς ἀποκατάστασιν. ὡς περὶ τῶν τῶν 15 τῶν τούτων, ὡς περὶ τῆς μὲν κατὰ τὰς τρεῖς διαστάσεις τοῦ συμμέτρου ἑλλείπουσα λέγεται. βραδυτῆς μὲν ἢ διὰ πολλοῦ χρόνου τὴν τῆς ἀρτηρίας κίνησιν ἀποκαθιστῶσα, σκληρὸν δέ, τὸν ἐν τῷ πλήτεϊν οἰονεὶ θλίβοντα τὴν ἀφήν φαμεν, ὡς περὶ δῆτα καὶ μαλακόν, τὸν οἶον δίυγρον, καὶ 20 ἠδέως τῇ ἀφῇ προσβάλλοντα· σφοδρὸν δὲ τὸν μετὰ προσηνοῦς ἀφῆς ἀντιβαίνοντα τοῖς ἐπαφωμένοις δακτύλοις· τὸν ἐναντίον δὲ τούτῳ, ἀμυδρὸν φαμεν, τὸν εἴνοντα δηλαδὴ ῥαδίως τῇ τῶν δακτύλων ἀφῇ, ὡς περὶ δὴ καὶ πυκνὸν μὲν φαμεν τὸν συνεχίζοντα τὰς κινήσεις· ἀραιὸν δέ, τὸν διὰ 25 χρόνου ταύτας ποιούμενον.

ιε'. Περὶ διαφορᾶς συστηματικῆς ἀνωμαλίας καὶ τῆς καθ' ἓνα σφυγμῶν συστηματικῆς.

Ἄνωμαλον δὲ φαμεν τὸν ἐκ δυεῖν ἢ τριῶν ἢ πλειόνων εἰδῶν σφυγμῶν συγκείμενον, ὅτε μὲν καθ' ἓνα σφυγμῶν τῆς τοιαύτης ἀνωμαλίας συστηματικῆς, ὅτε δὲ καὶ 30 διὰ πλειόνων. καὶ καθ' ἓνα μὲν σφυγμῶν ἀνωμαλίαν φαμέν, ὅποταν τῶν τεττάρων ἡμῶν δακτύλων τοῦ σφυγμοῦ ἐφαπτομένων, καθ' ἕκαστον δάκτυλον διαφόρως κινουμένου τοῦ σφυγμοῦ αἰσθανόμεθα, εἴθ' ὅτε δὲ καὶ ἄλλοιου 35

μὲν αὐτοῦ αἰσθανόμεθα κινουμένου τοῖς δυοῖ δακτύλοις,
 ἀλλοίου δὲ τοῖς ἑτέροις δυοῖν, ὥσπερ καὶ ἑτεροίου μὲν τῷ
 ἐνί, ἑτεροίου δ' αὖ τοῖς τρισὶ καὶ ἦτοι κατὰ τὴν ἀπλήν
 καὶ προκειμένην θέσιν τῶν δακτύλων τῆς τοιαύτης φαινο-
 5 μένης ἀνωμαλίας, ἢ κατὰ τὴν τὸ ὑπερβατὸν σχῆμα θέ-
 σιν· οἱ μὲν γὰρ τῶν δακτύλων αἰσθάνονται τῆς ἀρτηρίας
 κινουμένης ταχύτερον, οἱ δὲ βραδύτερον, καὶ οἱ μὲν πυ-
 κνότερον, οἱ δὲ ἀραιότερον, καὶ οἱ μὲν μείζονος αἰσθά-
 νονται τῆς διαστολῆς, οἱ δὲ μείονος, ὥσπερ καὶ οἱ μὲν
 10 σκληροτέρου τοῦδε τοῦ μέρους εἰ τύχοι, οἱ δὲ μαλακωτέ-
 ρου. καὶ ταῦτα φαίνεται ἐπὶ μιᾷ διαστολῇ, μιᾷ τοῦ ὄλου
 σώματος τῆς ἀρτηρίας γινόμενα, μετὰ τινος τάξεως ἢ
 ἀταξίας. εἰ μὲν γὰρ καὶ αἱ ἐφεξῆς κινήσεις ὡσαύτως ἔχουσι,
 τάξις τις ἂν ὦδε ῥηθεῖη. εἰ δ' οὐχ ὡσαύτως, ἀταξία λέγε-
 15 ται. ὡσαύτως δὲ τῇ καθ' ἓνα σφυγμὸν ἀνωμαλία, καὶ ἢ
 κατὰ τὴν συστηματικὴν ἀνωμαλίαν διαφορὰ γινομένη φαί-
 νεται, ὅτε μὲν μείονος ἢ μείζονος φαινομένου, ὅτε δὲ τα-
 χύτερου ἢ βραδυτέρου, ἢ ἄλλως συνισταμένου τοῦ σφυ-
 γμοῦ κατὰ τὰ ἐμφαινόμενα τοῖς σφυγμοῖς εἶδη, τάξιν δὲ
 20 τινα καὶ ἀταξίαν ἐπὶ τούτοις τηροῦντος.

15. Περὶ τῆς ἐκ τῶν τοιούτων σφυγμῶν διαγνώσεως.

Καὶ ὁ μὲν σφοδρὸς σφυγμὸς, ἀχώριστον σημεῖον ζω-
 μης ἐμφύτου καὶ ζωτικῆς δυνάμεως· δεύτερος δ' ἐπὶ τούτῳ
 ὁ ταχύς, ὁ δὲ μέγας οὐ πάντοτε. οἱ δὲ ἐναντίοι τούτων,
 25 ἔκλυσις τε καὶ ἀδυναμία τοῦ ζωτικοῦ σημαίνουσι τόνου,
 ὥστε ἐντεῦθεν ἐξέσται σοι καὶ τὰς ἐκ τῶν ἀνωμάτων συν-
 ἰέναι σφυγμῶν ἀποβάσεις. μεγάλων μὲν γὰρ ἢ σφοδρῶν
 ἢ παχέων ἐπικρατούντων, ἐρῶσθαι ἔτι λέγει τὴν ζωτικὴν
 δύναμιν. βραδέων δ' αὖ τε καὶ μικρῶν καὶ ἀμυδρῶν, κα-
 30 ταλύεσθαι, ὡς ἐντεῦθεν ἔχειν σε εἰδέναι, ὅπου ἀποπερα-
 τοῦσθαι τὴν νόσον εἰκός. ὅτι δ' ἐπ' ἐμφράξει τῶν και-
 ριωτέρων μορίων οἱ ἀνώμαλοι τῶν σφυγμῶν συνίστανται,
 δηλώσουσιν αἱ ἐπὶ τούτοις ἐκκρίσεις, τούτους ἀποκαθιστώ-
 35 ξίας, καὶ μάλιστα ἢν νικῶεν οἱ ἀμείνους τῶν σφυγμῶν,
 ἢν δὲ μὴ νικῶεν, αἱ ἀταξίαι ἀμείνους τῶν τάξεων· αἱ μὲν

γὰρ τάξεις ἐπιμονὴν τινα σημαίνουσι τῆς φύσεως εἰς
 ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῶν σφυγμῶν, διὰ τὸ τὸν λυποῦντα χυ-
 μὸν ἐν οἴωδῆποτε μορίῳ ἐστηρίχθαι, αἱ δ' ἀταξίαι πλά-
 νην τινὰ τῶν ἐνοχλοῦντων χυμῶν καὶ διαμάχην τῆς δυνά-
 μεως, καὶ διὰ τοῦτο ἄμεινον μὴ δεδεγμένην αὐτὴν φαι-
 νεσθαι τὰ χεῖρα τῶν σφυγμῶν, ἢ καταδεδεγμένην ἀνάγκη
 ὀλλυσθαι. οἳ γε μὴν σκληροὶ σφυγμοί, ἴδιοι τοῦ σώματος
 τῆς ἀρεθρίας τυγχάνοντες, ὅτε μὲν ταῖς ἔξωθεν ξηρότησιν
 ἔπονται, ὅτε δὲ καὶ ταῖς ἐντός, ὡς ἐν ἐκτικαῖς καὶ μα-
 ρασμώδεσι πυρετοῖς, φλεγμοναῖς τε νευρωδῶν μορίων μά-
 λιστα, καὶ πυρετοῖς ἀνχμώδεσι, καὶ σφοδραῖς πῆξουσιν ἐκ
 ψύξεως. ὥσπερ δὲ τάχος καὶ μέγεθος διαστολῆς τὴν χρεῖαν
 σημαίνουσιν, οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῆς συστολῆς τὸ αὐτὸ σκό-
 πει. εἰ γὰρ δὲ καὶ αὕτη ἐπὶ μέγεθος τε καὶ τάχος ἐπιδι-
 δοίη, τὴν κατ' αὐτὴν χρεῖαν σημαίνει, τότε πλήθος δη-
 λαδὴ τῶν ἐπὶ σήψει χυμῶν, καὶ τὸ ἐπὶ τούτοις τῶν λιγνυ-
 ῶδων περιττωμάτων συμφόρημα. γνοίης δ' ἂν, εἰ μὴ ἐτέ-
 ρωθεν τὸ τῆς συστολῆς μέγεθος τε καὶ τάχος, τὰς τε
 κινήσεις καὶ τοὺς ἐπὶ ταύταις χρόνους τῆς διαστολῆς, τοῖς
 χρόνοις τοῖς ἐπὶ ταῖς δοκούσαις ἡρεμίαις τῆς συστολῆς
 παραβάλλων. ἐντεῦθεν δὲ ἄρα ἔξεις ἀφορμὰς εἰδέναι πέ-
 ψεις τε καὶ ἀπεψίας χυμῶν, καὶ τὰς ἐπὶ ταύταις κρίσεις,
 ὅποια ἂν καὶ ἀποβαίεν. ἀμέλει καὶ ἐν ταῖς τῶν παροξυ-
 σμῶν ἐπισημασίαις, τάχος τε καὶ μέγεθος αἱ συστολαὶ μάλ-
 λον τῶν διαστολῶν προσλαμβάνουσιν, ἐπειγομένης οἷον
 τῆς ἐπὶ ταῖς συστολαῖς ἐκκριτικῆς δυνάμεως, ἀπόσασθαι
 ὅσον λιγνυῶδες δηλαδὴ καὶ ἄχρηστον, ὑπὸ τὸ βάθος ὑπο-
 τρέφεται τοῦ σώματος. ταῦτά τοι καὶ σμικρότεροί τε καὶ
 βραδύτεροί τε καὶ τὰς διαστολὰς τότε φαίνονται, μήπω τῆς
 χρεῖας ἐπειγούσης. ἀλλ' ἐπειδὴν γε τὸ μὲν αἰθαλωδές τε
 καὶ λιγνυῶδες διαπνευσθῆ ἐκεῖνο, ἢ δ' ἐμφυτος καὶ φυ-
 σικὴ ἐπαναφθῆ θερμότης, τῆς χρεῖας ἐπειγούσης ἤδη, μέ-
 γεθος τε καὶ τάχος ἢ διαστολὴ λαμβάνει, κολουομένης
 ἤδη τῆς συστολῆς ταχυτήτος, τότε δὲ καὶ αἱ ἐπιγεγόμεναι
 κρίσεις ἄμεινους φαίνονται. αἱ γε μὴν ἠργαίαι γίνεσθαι,
 πολυχρονιωτέρας τῆς συστολῆς πρὸς τὴν διαστολὴν φαινο-
 μένης, ἀτελεῖ τε καὶ φιλυπόστροφα τὰ ἀρρωστήματα προ-

σημαίνουσιν, ἄτε ὑποτυφομένης ἔτι ἔνδον ἡμιπέπτου τι-
νὸς ὕλης.

ιζ'. Περὶ τῶν λοιπῶν κατ' εἶδος καὶ τῆς κατ' αὐτοὺς αἰτίας
καὶ προγνώσεως.

5 Ἐἴ τινος δὲ ἀκούεις κυματώδους τε καὶ σκωληκίζοντος
καὶ μυρμηκίζοντος σφυγμοῦ, σπασμώδους τε καὶ κλονώ-
δους, καὶ δικρότου καὶ δορκαδίζοντος, καὶ τούτων τὰς αἰ-
τίας καὶ διαγνώσεις, ὥδε μάνθανε. καὶ δῆτα κυματώδης
μὲν, ὑγρᾶς ἔστι καὶ μαλακῆς ἀρτηρίας ἔγγονος ἅμα δυνά-
10 μει καμύση μετρίως. εὐρίσκεται δ' ἐν ὑγροῖς καὶ φλεγμα-
τικοῖς πάθεισιν, ληθάργοις τε καὶ ἀφημερινοῖς, ὑδέροις τε
τοῖς ἀνὰ σάρκας, καὶ μάλιστα, εἰ μὴ διὰ φλεγμονὴν ἢ
σκίρρον τινὸς σπλάγγνου οἶδε γεγόνασιν. εἰ δέ γε τόνου
πλείονα καὶ ὕψος ἐπικτήσονται, καὶ ὅσον οὐπω ἰσομένους
15 ἰδρωτᾶς σοι σηματοῦσι, καὶ μάλιστα ἢν πέψεως προηγη-
σαμένης σημεῖα ὀρώης. εἴρηται δὲ κυματώδης τῷ οἶον πε-
ριγραφᾶς τινὰς κυμάτων ἐν ταῖς διαστολαῖς ποιεῖσθαι,
ὥσπερ γε καὶ σκωληκίζων, τῷ πολλῷ βραχυτέρας τὰς οἶον
κυματώδεις διαστολὰς ποιεῖσθαι, σκώληκός τινος ἀπομι-
20 μούμενος κίνησιν. οὗτος ἔπιεται μὲν ἀρτηριῶν μαλακότησι
καὶ ἱκανῶς ἀρρωστίᾳ δυνάμεως. συμβαίνει δὲ ἐπὶ λαύραις
κενώσεσιν, αἰμορραγίαις τε καὶ διαρροῖαις καὶ χολέραις,
αἰμορροῖαις τε καὶ τῷ καλουμένῳ γυναικείῳ ῥῶ, καὶ μο-
χθηροῖς ἰδρωσιν, οὐχ ἦττον δὲ καὶ τοῖς ὑγρότητι πολλῇ
25 διασαπείσι τὸν πνεῦμονα, εἰ μὴ τις εἴη φλεγμονὴ τὴν ἀρ-
τηρίαν σκληρύνουσα. Μυρμηκίζοντα δὲ φασιν, ἔκ τε τῆς
μικρότητος καὶ τῆς πυκνότητος τοῦ ζώου, καὶ τῆς δοκού-
σης τεκμαιρόμενοι ταχυτήτος. ὅσων δὲ χείρων κυματώδους
ὁ σκωληκίζων, τοσοῦτῳ ὁ μυρμηκίζων τοῦ σκωληκίζοντος,
30 ἐσχάτην ἀρρωστίαν τοῦ ζωτικοῦ τόνου σημαίνων. ὁ δὲ
σπασμώδης οὕτω καλούμενος σφυγμός, ταῖς ἐντεταμέναις
καὶ ὑποκινουμέναις χορδαῖς ἔοικεν, ὥσπερ σπωμένων πρὸς
τὰ ἑαυτῶν πέρατα τῶν ἀρτηριῶν. οἶδε δὲ συνίστανται ἐν
τε τοῖς σπασμώδεσι πάθεισιν, καὶ κατὰ τὰς φλεγμονὰς τῶν
35 νευρωδῶν μορίων. σκληροὶ δὲ οὗτοι, καὶ οὐχὶ μείζους διὰ
τὴν σκληρότητα, ταχεῖς δὲ καὶ πυκνοί, καὶ μάλιστα ὅσον

ἡ χρεία ἐπέγει. κλονώδης δὲ πέφυκε συνίστασθαι, ὅταν ἡ μὲν δύναμις ἔρρωται, ἡ δὲ γε χρεία εἴη ἐπείγουσα, οὐχ ὑπέκει δὲ ἡ ἀρτηρία διὰ σκληρότητα. καὶ χρεία μὲν ἢ πλεονεξία ἐπιτεταί θερμότητος, ἢ θαπάνη τοῦ ψυχιμοῦ συν-
 5 αὔξεται πνεύματος, οὐχ ὑπέκει δὲ ῥαδίως τὰ ὄργανα, ἢ ἐμφράξεων καὶ θλίψεων καὶ σκληροτήτων ἠγγησαμένων. αἱ γὰρ μὴν σκληρότητες, ἢ φλεγμαινόντων ἢ σκιρρουμένων, ἢ τεινόμενων τῶν ὀργάνων γίνονται. δίκροτος δὲ γίνεται, ὅταν ἐξορμήσας καὶ βραχύτερον κινήθῃ ἐπισχεθῆ μὲν, αὐθις δὲ τὸ λείπον τῆς κινήσεως ἐκπεράνῃ. δεῖ γὰρ οὕτω
 10 πλήτεσθαι τὴν ἀφῆν ἐν μιᾷ διαστολῇ, τοῦ κλονώδους οὐδὲν πλέον ἔχοντος τοῦ κραδαίνεσθαι καὶ κατὰ πάντα τὰ μόρια διασεῖσθαι. ὁ μὲντοι δορκαδίζων κοινωνίαν ἔχων ἐν τῷ δίκροτῳ κατὰ τὸ δις παίειν, οὐχ ὑπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας συνίσταται, μήτε σκληρότητος οὔσης ὀργάνων ἄδε,
 15 μήτε μὴν δυσκρασίας τινὰς ὑποφαίνεται, ἀλλ' ὅταν τῆς δυνάμεως ὅσον ἐφ' ἑαυτῇ τὸν οἰκτεῖον σωζούσης τόνον, ἰσχηται τῆς κινήσεως ἢ ἀρτηρία διὰ πλήθος ἢ θλίψιν ἢ ἐμφράξιν τῶν ὀργάνων. ἡσυχία γὰρ τηρικαῦτα διακόπτει τὴν διαστολήν. ταῦτά τοι καὶ ἑαυτὴν οἷον ἐπισυναξάσα,
 20 σφοδρότεραν πολλῶ ποιεῖται τὴν δευτέραν πληγῆν, οἷονεὶ τὰ ἄλλατα μιμουμένη τῶν δορκαδίων, αἱ τῷ παύειν δόξαι τῆς κινήσεως ἐφάλλονται πολλῶ σφοδρότερον αὐθις τοῦ προτέρου ἄλλματος. Τοὺς δὲ δὴ μειούρους καὶ ἀπ' αὐτοῦ
 25 ἂν ἔχοις μαθεῖν τοῦ ὀνόματος, ὅσον δὴ προβαίνουσιν εἰς πέρους αὐτῶν μικροτέρους φαινομένους, μηκέτι ἰσοτόνως ἄδε διαστέλλειν τῆς δυνάμεως τὰς ἀρτηρίας δυναμένης, ὡς ἐντεῦθεν τῆς ἀτονίας τῆς δυνάμεως καταγιγνωσκομένης ἦτοι διὰ τινὰ δυσκρασίαν, ἢ διὰ πλήθος ἐνοχλούντων χυμῶν· ἐν πᾶσι δὲ τοῦτο ἐπίστασθαι χρεῖ, ὡς τοῦ μὲν ζώ-
 30 τικοῦ ἰσχύοντος τόνου, αἰεὶ σφοδρότης ἐπιτεταί τοῖς σφυγμοῖς, ἀμυδρότης δὲ κατηγορεῖ δυνάμεως ἄρρωστίαν. ἂ γὰρ ἐξωθεν αὐτὴν βαρύνει καὶ διακόπτει τὴν δύναμιν, ταῦτα ἐν ταῖς καθ' ἕνα τε σφυγμὸν καὶ ταῖς συστηματικαῖς καλουμέναις ἀνωμαλίαις, οὐ πάνυ τοι διακόπτει τοῦ
 35 σφοδροῦ σφυγμοῦ τὴν ἔνδειξιν, καὶ μὴ ὡσαύτως ἐν ἀπάσαις φαίνεται ταῖς κινήσεσιν. εἰ μὴ που γε τῷ πλήθει ἢ

II.

24

τῷ πάχει, ἢ ταῖς ἀξιολόγοις ἐμφράξεσιν, εἰς ἑαυτὴν τὸ πάθος καταδεξαμένη ἢ δύναμις, ἄρρωστος ἤδη γένηται, καὶ εἰς ἀμυδρότητα τὸ πᾶν ἐκτρέψη τῶν σφυγμῶν. τότε γάρ, ὡς ἤδη ἀπαγορευούσης τῆς δυνάμεως, τί ἕτερον ἢ θάνατον δεῖ προσδοκᾶν; σφοδρότης μὲν γὰρ σφυγμοῦ, ἀχώριστον σημεῖον δυνάμεως, καὶ ἀμυδρότης μὲν αἰεὶ κακῆ, ὡσπερ καὶ σφοδρότης πάντοτε ἀγαθῆ. δευτέρα δὲ μετὰ ἀμυδρότητα, βραδυτής, καὶ τρίτη ἢ σμικρότης, εἴτα καὶ ἀραιότης ἐπὶ πλείστον ἐπιπαθεῖσαι. ἦτιον δὲ σφοδρότητος ἀγαθαὶ ἐπιπαθεῖσαι, ταχυτής πρῶτον, εἴτα μέγεθος, εἰ μὴ μετὰ νοσώδους ὑγρότητος εἴη.

Περὶ τῶν κατὰ γένος σφυγμῶν.

Ἴνα δὲ μὴ παραβλάπτῃ ἐν ταῖς διαγνώσεσι τε καὶ ἐξετάσει ταῖς δι' αὐτῶν θεωρουμένας διὰ τε τὰς ἡλικίας καὶ τὰς κρᾶσεις καὶ τινὰ συνήθη τε καὶ κατὰ φύσιν συναντήματα, παραθήσομαι σοὶ καὶ τούτων ὅσα μοι δοκεῖ λυσιτελήσειν ἐν τῇ περὶ αὐτῶν θεωρίᾳ. καὶ δῆτα ἴσθι, ὡς ἄνδρες γυναικῶν μείζονα πολλῶ καὶ σφοδρότερον καὶ βραδυτέρον ὀλίγον, καὶ ἀραιότερον ἰκανῶς ἔχουσι τὸν σφυγμόν, τῶν οἰκείων διαιτημάτων ἐκάστῳ γένει σωζομένων. τῶν γάρ τοι ἀνδρῶν γυμναστικωτέρων, καὶ ἄλλως φύσει θερμωτέρων τυγχάνοντων, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἰσχυροτέρων, εἰκὸς ἐπιδίδοσθαι αὐτοῖς, διὰ μὲν τὴν χρεῖαν εἰς μέγεθος, διὰ δὲ τὴν ῥώμην εἰς σφοδρότητα τοὺς σφυγμούς. τῶν δὲ γυναικῶν ψυχροτέρων οὐσῶν, καὶ ἄλλως οἰκουρουσῶν, ἐκλελῦσθαι τὰ τῆς χρεῖας αὐταῖς εἰκὸς, συνητονηκέναι δὲ καὶ τὰ τῆς ῥώμης, ὥστε τῆς τε σφοδρότητος καὶ τοῦ μεγέθους λείπεσθαι. ἀλλ' ἐπειδήπερ ἔδοξε πλέον τῆς χρεῖας ὧδε λείπεσθαι τὸ μέγεθος, προστίθεται αὐταῖς τὸ τάχος καὶ ἡ πυκνότης. τῶν δὲ φύσει θερμωτέρων, μείζονας καὶ ὠκυτέρους καὶ πολλῶ πυκνοτέρους ἐσόψει τοὺς σφυγμούς, οὐ μὲν πολλῶ γε σφοδροτέρους. ἐκεῖνα μὲν ἀνέτηντα χρεῖαν εἶχε τινὰ καὶ ἐπείγουσαν σφοδρότητα. καὶ οὐκ ἦν εἰκὸς οὕτως ἐπιδεδωκέναι, ὡς μὴ συναυξανομένης τῇ θερμότητι τῆς δυνάμεως, ἀλλ' ἐκ συμμετρίας χυμῶν καὶ κρᾶσεων συνισταμένης. οἱ δ' ἰσχυροὶ μείζονα μὲν πολλῶ καὶ

ἀραιότερον πολλῶν, σφοδρότερον δὲ ὀλίγων τὸν σφυγμὸν ἔχουσι. μὴ διατειχίζουσης γὰρ τῆς πολυσαρκίας τὴν ἀρτηρίαν, εἰς τε μέγεθος ἢ ἀρτηρία ἐπαίρεται, καὶ ἀριδιχλότερον πρὸς τῇ ἀφῇ προσπίπτει· καὶ ὡς ἐν τῷδε ἀρκουμένης τῆς χρείας, ἀφαιρεῖται τι τῆς πυκνότητος αὐτῆς. τοσοῦτῶν δὲ δοκεῖ σφοδρότερος ὡδε ὁ σφυγμός, ὅσον ἐπὶ γυμνοτέρῳ ἢ ἀφῇ προσπίπτει τῇ ἀρτηρίᾳ.

ιβ. Περὶ τῶν κατὰ τὰς ἡλικίας καὶ ὥρας σφυγμῶν.

Ἐσάντως δὲ τάχιστος ὁ τοῦ παιδίου καὶ νεανίσκου, βραδύτερος δ' ὁ τοῦ γέροντος· οἱ δὲ τῶν ἄλλων ἡλικιῶν¹⁰ μεταξὺ· πολλῶν δὲ μείζων ἢ κατὰ τὴν ἀραιότητα διαφορὰ γέροντος πρὸς παιδίον τῆς κατὰ τάχος. ἐν δὲ τῇ κατὰ σφοδρότητα καὶ μέγεθος διαφορᾷ, μέγιστος μὲν ὡς ἐν ἡλικίαις ὁ τῶν ἀκμαζόντων, ἀμυδρότερος δὲ ὁ τῶν γερόντων, μέσος δ' αὐτῶν ὁ τῶν παιδίων βραχὺ μείζων, καὶ¹⁵ σφοδρότερος μὲν ὁ τῶν ἀκμαζόντων, ἀμυδρότερος δὲ ὁ τῶν γερόντων, μέσος δ' αὐτῶν ὁ τῶν παιδίων. ἐπεὶ δὲ εἴρηται, δι' ἧς μὲν αἰτίας οἱ σφυγμοὶ ἡλλοιώνται, καὶ τὰς ὡς ἐν ἡλικίαις τῶν ἀνθρώπων οἶσθα κρίσεις, εἰκὸς ἐντεῦθεν στοχαζόμενον, καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν ἐξευρίσκειν. κατὰ²⁰ δὲ τὰς ὥρας, ἤρος μὲν τὰ μέσα, μεγίστους καὶ σφοδροτάτους ὡς ἐν ὥραις, τάχει δὲ καὶ πυκνότητι συμμετρους. ὡσανύτως δὲ καὶ φθινοπώρου, τὰ μέσα. ἡνίκα δ' ἐπιλάβοι τὸ θέρος, ἀμυδροὶ καὶ συγνοὶ καὶ ταχεῖς καὶ πυκνοὶ γίνονται. τὸ δὲ φθινοπώρον προῖόν, ἀπάντων ἀφαιρεῖται,²⁵ μεγέθους, σφοδρότητος, τάχους, πυκνότητος, ὥστε τοῦ χειμῶνος ἐπελθόντος, εἰς μικρότητα καὶ ἀμυδρότητα, καὶ βραδύτητα καὶ ἀραιότητα τετράφθαι. ἐπεὶ δὲ καὶ τὰς ὥρας οἶσθα, ὅπως ἡμᾶς ἀλλοιοῦσι ταῖς μεταβολαῖς τῶν κράσεων, εἰκὸς σε καὶ τῶν κατ' αὐτὰς σφυγμῶν ἀνερευν-³⁰ νᾶν τὰς αἰτίας, προσεκτεθειμένων σοι τῶν ἐπ' αὐτοὺς αἰτιῶν, ὥστε ἐκεῖθεν δεῖ σε τὰς ἀφορμὰς λαβόντα, τὸν νοῦν γυμνάζειν οὐκ ἄχαρι γυμνάσιον.

κ. Περὶ τῶν κατὰ τοὺς ὕπνους σφυγμῶν.

Εἶεν δ' ἂν εἴπερ τι ἄλλο καὶ οἱ ὕπνοι κατὰ φύσιν.
 τρέπουσι δὲ οὗτοι τοὺς σφυγμούς, καὶ ἀρχόμενοι μὲν μι-
 κροτέρους καὶ ἀμυδροτέρους καὶ ἀραιότερους ἐργάζονται,
 5 ἐπειδήπερ εἴσω τρέπεται τὸ θερμὸν ὧδε, καὶ ἡ δύναμις
 βαρύνεται, καὶ τῷ πλήθει τῶν τροφῶν ἢ φυσικῇ δοκεῖ
 μαραίνεισθαι θερμῇ. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, βραδυτέτα
 μὲν ἐπιτείνουσι καὶ ἀραιότητα, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν τρο-
 10 φήν. μείζους δ' εἰς ὕστερον γίνονται καὶ σφοδρότεροι· τῷ
 μὲν γὰρ ἤδη τετράφθαι τὸ ζῶον, καὶ περιγενέσθαι τῆς
 τροφῆς τὴν θερμῆν, ἀνερωσθή μὲν ἡ δύναμις, ἠΰξεται
 δὲ πῶς ἡ θερμότης· τῷ δὲ μὴ πάνυ τὴν χρείαν ἐπιείγειν,
 καὶ ἄλλως τὸ τὴν συστολήν ἐπὶ τὰ εἴσω μᾶλλον σπεύδειν,
 15 ὡς διωθεῖν τὰ περιττὰ τῆς κατεργαζομένης τροφῆς, δοκεῖ
 ἐπιτετάσθαι τῆς διαστολῆς τὴν βραδυτέτα καὶ ἀραιότητα.
 χρονίσαντες γε μὴν οἱ ὕπνοι, τρέπουσι μᾶλλον εἰς ἀμυ-
 δρότητα τοὺς σφυγμούς, καὶ εἰκότως. ἐπεὶ γὰρ ἡ ἐπὶ μα-
 κρὸν ἐπὶ τὰ εἴσω τοῦ θερμοῦ ῥοπή συμπνίγειν εἴωθε τὸν
 20 τῆς καρδίας τόνον, οὐκ ἀπεικός, χρονίζοντός τινος ἐν τοῖς
 ὕπνοις καὶ τοῦ προσήκοντος πέρα, καὶ αὐτὸν δὴ τὸν τῆς
 καρδίας τόνον ἐκλύεσθαι. τῶν δ' ἐξ ὕπνου μεταπεπτωκό-
 των εἰς ἐργήγορσιν, ἐν μὲν τῷ παραχρῆμα μεγάλοι καὶ
 σφοδροὶ καὶ ταχεῖς καὶ πυκνοί, καὶ τινα τόνον ἔχοντες οἱ
 σφυγμοί, μετ' ὀλίγον δὲ εἰς συμμετρίαν ἔρχονται. ἐπὶ γὰρ
 25 ταῖς αἰφνιδίαις μεταβολαῖς, καὶ ταῦτα εἰκός οὐμβαίνειν,
 πολλῆς μὲν ἐξαφθείσης ἐντὸς τῆς θερμῆς, πολλῶν δ' ἐν
 ταῖς διόδοις τῶν τε τῆς τροφῆς καὶ τῶν τοῦ πνεύματος
 ἀγγείων τῶν ἀτμῶν ἠθροισμένων, οὓς ἐν ταῖς βιαίαις καὶ
 ἀθρόαις κινήσειν ἴσμεν ἐξωθουμένους ῥαδίως. ταῦτά τοι
 30 τοῦ μὲν θερμοῦ ἠΰξημένον, τῆς δὲ δυνάμεως ἀναρρω-
 σθείσης, τοιοῦτοι κατὰ τὰς ἐξ ὕπνων ἐργήγορσεις γίνονται
 οἱ σφυγμοί, καὶ μικρὸν τι διαμείναντες, ἐπὶ τὸ σύμμε-
 τρὸν τε καὶ κατὰ φύσιν αὐθις τρέπονται.

κα. Περὶ τῶν κατὰ τὰ γυμνάσια καὶ λουτρὰ σφυγμῶν.

35 Γυμνάσια δὲ μέχρι μὲν τοῦ μετρίου μεγάλους καὶ
 σφοδρούς καὶ ταχεῖς καὶ πυκνοὺς ἐργάζονται. πολλὰ δὲ καὶ

ὑπὲρ τὴν δύναμιν τοῦ πονοῦντος, μικροὺς καὶ ἀμυδροὺς καὶ ταχεῖς καὶ πυκνοὺς ἐσχάτως. τὰ μὲν γὰρ πρῶτα, τῇ τε τοῦ πνεύματος διαπάνῃ, καὶ τῇ τῆς θερμῆς αὐξήσει, μεγάλοι τε καὶ ταχεῖς, καὶ πυκνότητα ἴσχει, σφοδρότητα δὲ τῇ τῆς δυνάμεως διεγέρσει· τὰ δὲ δεύτερα, τῇ ἐπὶ πλέον τοῦ θερμοῦ διαφορῇσει, καὶ τῇ τῆς δυνάμεως ἐκλύσει, ἀμυδροὺς τε καὶ μικροὺς ἀπογεννᾷ τοὺς σφυγμοὺς. λουτρά δὲ θερμὰ μὲν, μεγάλους καὶ ταχεῖς καὶ πυκνοὺς καὶ βραχὺ σφοδροτέρους, ἐστ' ἂν ἢ σύμμετρα. τὰ δ' ἄμετρα, μικροὺς καὶ ἀμυδροὺς, ὧκεις δὲ τι καὶ πυκνοὺς. εἰ 10 δὲ μὴ ἐν τούτῳ παύσαιντο, μικροὺς καὶ ἀμυδροὺς καὶ βραδεῖς καὶ ἀραιούς. ψυχρὰ δὲ λουτρά παραχρῆμα μὲν μικροὺς καὶ ἀμυδροτέρους καὶ βραδεῖς καὶ ἀραιούς, ὕστερον δὲ ναρκάσαντα μὲν καὶ ψύξαντα, μικροὺς καὶ ἀμυδροὺς καὶ βραδεῖς. ἐκθερμάναντα δὲ καὶ ῥώσαντα, μεγά- 15 λους τε καὶ σφοδρούς, τάχει δὲ καὶ σφοδρότητι συμμέτρους. αἰτία δὲ τὰ μὲν πολλά, ὥστε βαρύναι τὴν δύναμιν, ἀνάμλους καὶ ἀτάκτους τοὺς σφυγμοὺς ἐργάζονται. τὰ δὲ σύμμετρα μεγάλους καὶ σφοδρούς καὶ ταχεῖς καὶ πυκνοὺς. τὰ δὲ ἐλάττω ἢ ὥστε τρέφειν ἀντάρκως, ὁμοίως τοῖς συμ- 20 μέτροις, ἄλλ' ἐλάττονα τε τὴν τροπὴν ἐργάζεται καὶ μέχρι χρόνου βραχέος.

κβ. Περὶ τῶν κατὰ τὸν οἶνον καὶ τὰς λοιπὰς τροφὰς σφυγμῶν.

Οἶνος δὲ τὰ μὲν ἄλλα παραπλησίως αἰτίοις τρέπει τοὺς σφυγμοὺς, διαφέρει δὲ τῷ τε παραχρῆμα τὴν τροπὴν 25 ἐργάζεσθαι, καὶ προτέραν τὴν ἀπ' οἴνου παύεσθαι τῆς ἀπὸ αἰτίων, καὶ τὸ τάχος ἐπαύξειν καὶ τὸ μέγεθος, ἢ περὶ τὴν σφοδρότητα καὶ πυκνότητα. σχεδὸν γὰρ ὅσῳ σφοδροτέραν καὶ διαρκεστέραν ἰσχὴν ἢ σύμμετρος τροφή παρέχει τοῖς σφυγμοῖς, τοσούτῳ τὸ μέγεθος αὐτῶν ὁ οἶνος ἐξαίρει. 30

κγ. Περὶ τῶν κατὰ τὰ ψυχικὰ πάθη σφυγμῶν.

Ἡδονῆς δὲ, μέγας καὶ ἀραιὸς καὶ βραδύς, οὐ μὴν σφοδρότητι διάφορος. διαχέεται γὰρ ἡ θερμὴ εἰς ἅπαν τὸ σῶμα, καὶ ἡ εἰς τὰ ἐκτὸς αὐτοῦ κρατεῖ κινήσεις, ὥσπερ καὶ τοῖς λυπουμένοις ἐντός. λύπης δὲ, μικρὸς καὶ βραδύς καὶ 35

ἀραιός. φόβου δὲ τοῦ μὲν ὑπογίου καὶ σφοδροῦ, ταχύς καὶ ἄτακτος καὶ ἀνώμαλος, τοῦ δὲ ἤδη κεχρονισμένου, οἷον ὁ τῆς λύπης.

κδ. Περὶ τῶν κατὰ τὰς ὀδύνας καὶ φλεγμονὰς σφυγμῶν.

5 Ἄλγημα δὲ σφοδρὸν ἢ ἐν καιρίοις μορίοις ἀρχόμενον μὲν, μείζονα καὶ σφοδρότερον καὶ ὑκύτερον καὶ πυκνότερον τὸν σφυγμὸν ἐργάζεται. αὐξηθὲν δέ, ὡς ἀδικεῖν ἤδη τὸν ζωτικὸν τόνον, μικρότερον καὶ ἀμυθρότερον καὶ τὰ χύν καὶ πυκνόν. τὸ δὲ ἤδη διαλύον τὴν δύναμιν, εἰς ἀμυθρότητα καὶ μικρότητα καὶ τάχους ψευδῆ φαντασίαν καὶ 10 ὑπερβάλλουσαν πυκνότητα, τὴν τροπὴν ἐργάζεται. φλεγμονῆς δὲ ἀπάσης ὁ μὲν κοινὸς οἶον ἐμπρίων ἐστίν, ὡς δοκεῖν, τὸ μὲν τοι διεισάλλθαι τῆς ἀρτηρίας, τὸ δέ, μὴ, σκληροτέρας φαινομένης δηλονότι αὐτῆς. ἔχει δὲ τι καὶ 15 κλονώδες ὁ σφυγμὸς οὗτος, καὶ ταχύς μὲν ἐστὶ καὶ πυκνός, οὐκ αἰὲ δὲ μέγας, καὶ ἀρχόμενος μὲν, μείζων τοῦ κατὰ φύσιν, καὶ σφοδρότερος, καὶ ὑκύτερος καὶ πυκνότερος, αὐξανομένης δ' ἔτι, ταῦτα προσαυξεῖ πάντα, καὶ σαφῶς σκληρότερός ἐστὶ καὶ κλονωδέστερος. τῆς δ' ἀκμαζούσης, σκληρότερος μὲν καὶ κλονωδέστερος, οὐ μὴν πυκνότερος γίνεται καὶ ταχύς. εἰ δ' ἰκανῶς χρονίζοι, καὶ ἤδη σκληρύνοιτο σκιρρωδῶς, τοῖς εἰρημένοις ἰσχνότης σφυγμοῦ καὶ πυκνότης προσγίνεται. ταῦτα ἐπὶ τὸν τῆς ἐν ὄλῳ τῷ 25 ζῳῷ τρεπούσης φλεγμονῆς σφυγμὸν, διὰ μέγεθος ἢ διὰ τὸ καιρίον τοῦ μέρους, ἐν ᾧ συνέστη.

κε. Περὶ τῶν κατὰ τὰς διαφορὰς τῶν μορίων ἀλλαιουμένων σφυγμῶν.

Ἐπιτείνεται δὲ καὶ ἀνίσταται τῶν εἰρημένων ἕκαστον τὸ ποσὸν τῆς φλεγμονῆς καὶ παρὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ φλεγμῆσαντος ὀργάνου φύσιν. τὰ μὲν γὰρ νευρωδέστερα μέρη, 30 σκληροτέρους ἐργάζεται καὶ μικροτέρους καὶ μᾶλλον ἐμπρίοντας, τὰ δὲ φλεβωδέστερα καὶ ἀρτηριωδέστερα, τοὺς ἐναντίους. αὐτῶν δὲ τούτων μείζων, ὁ ἐν ἀρτηριώδεσι, καὶ ῥαδίως ἀνώμαλος καὶ ἄτακτος γινόμενος. δῆλον οὖν ἤδη καὶ ὁ τῶν τὸ ἥπαρ φλεγμαινόντων σφυγμὸς, ὅποῖος ἔσται, 35 καὶ ὁ τῶν τὸν σπλῆνα καὶ νεφροῦς καὶ κύστιν, κωλόν τε

καὶ γαστέρα, καὶ ὁ τῶν πλευριτικῶν καὶ περιπνευμονικῶν, καὶ πάντων ἀπλῶς, ὧν τῇ τοῦ μέρους φλεγμονῇ πυρετὸς ἔπεται. καὶ τὰ μὲν αἰσθητικώτερα μέρη διὰ τὰς ὀδύνας τρέπει τοὺς σφυγμούς, τὰ δ' ἀναισθητότερα, κατὰ τὴν διάθεσιν μόνην. ἀλλ' ἐπειδὴ σοὶ καὶ τὴν περὶ τῶν σφυ- 5 γμῶν, ὡς οἶόν τε διὰ βραχείων ἐξεθέμεθα μέθοδον, ἔχεις γὰρ ἂν ἐντεῦθεν καὶ τὰ μὴ ῥηθέντα συνιδεῖν, ἀγχίνους ὧν καὶ περὶ τοιαύτην θεωρίαν δεικνύμενος σχετικῶς, δεόν ἂν εἴη ἐπιθεῖναι σοὶ μετὰ τοῦτο τὸν περὶ τῶν οὔρων λό- 10 γον, τὰ μέγιστα σοὶ συνοίσοντα.

κς. Περὶ τῶν ἀπὸ τῶν οὔρων σημαινομένων.

Ἐπειδὴ γὰρ τὸ μὲν ἥπαρ δέδεικται ὄργανον αἱματώ- 15 σεως, ὡς ἐκ πηγῆς δ' αὐτοῦ οἷά τινες ὀχετοὶ τὸ τῶν φλεβῶν γένος κατακερματίζουσιν εἰς ἅπαν τὸ ζῶον τὸ αἷμα, περιήθημα δὲ αἵματος τὸ οὔρον πέφυκεν, εἰκότως ἂν τὰς 15 ἐκεῖ που γενομένας πέψεις καταγνοίης καὶ ἀπεψίας, ἐνδιδίας τε καὶ πλεονασμούς καὶ δυσκρασίας καὶ ἐπικρατίας χυμῶν, σήψεις τε καὶ διαφθοράς καὶ πᾶν ὅ,τι περὶ τὸ ἥπαρ καὶ τὸ φλεβῶδες γένος συνίστασθαι πέφυκεν, οὐχ ἥττον δὲ καὶ ὅσα τῇ κοινωνίᾳ τούτου γνωρίζεται. ὥσπερ 20 γὰρ αἱ τῶν ἀρτηριῶν κινήσεις τὰς τῆς καρδίας αὐτῆς διαθέσεις, καὶ τὰς ἀφ' ἑτέρων πρόπεπονθότων ταύτης δευτέρας διαθέσεις ἐσήμαινον. οὐ γὰρ ἂν μεταβληθεῖεν αἱ ἀρτηρίαι, μὴ πρότερον τῆς καρδίας μεταβληθείσης· οὕτω 25 δὲ καὶ τὰ οὔρα. πρώτως μὲν τὰς καθ' ἥπαρ τε καὶ φλέβας διαθέσεις καὶ τὰς κατ' αὐτὰς πέψεις σημαίνουσι. τῇ κοινωνίᾳ δὲ καὶ συμπαθείᾳ, οὐκ ὀλίγαι διαθέσεις καὶ ἐτέ- 30 ρων μορίων ὀργανικῶν, ὧδε διαφαίνονται, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἥπατος πάθη.

κς. Περὶ τῶν τοῦ ἥπατος παθῶν.

Ῥητέον δὲ περὶ τούτου πρότερον. τὰ μὲν πρῶτα καὶ κοινὰ τοῖς ἄλλοις, δυσκρασίαι καὶ ἐμφράξεις τῶν πόρων, ἀπὸ τινῶν ἐνοσηψάντων χυμῶν, καὶ ἐμπνευματώσεις, φλε- 35 γμοναί τε καὶ σκίρροι μετὰ φλεγμονῆς, τὰ μέγιστα λυμαινόμενοι· τὰ δὲ ἴδια, ἴκτεροι καὶ εἴ τι ἕτερον περὶ τὴν

χοληδόχον κύστιν γινόμενον, ὡσπερ ἡ ἥπατιτις, καὶ αὐτὴ
 τοῖς πολλοῖς δυσεντερία ἥπατιτις καλουμένη, καὶ προσέτι
 ὁ διαβήτης, ὃς καὶ εἰς οὖρα διάρροια λέγεται. καὶ συν-
 επικοινωνῶσι τῷ ἥπατι τοῦ πάθους οἱ νεφροί, καὶ ψύξεις
 5 μὲν τοῦ ἥπατος, ἀσθενεστέραν τὴν ἐξαιμάτωσιν ἂν πα-
 ρασκευάσειεν, ὑφ' οὗ αἱ ὑδαλεώδεις ἕξεις τε καὶ καχεκτικαὶ
 γίνονται, θερμὴ δὲ πλεονεκτήσασα, ἤδη πυρετοὺς ἐγείρει,
 καὶ τὴν ἐν αὐτῇ χολὴν ἐκκαίει, καὶ μὲν ἄνω ἢ κάτω φέ-
 ροιτο αὐτῇ, ῥᾶόν τε ὁ κάμνων ἀπαλλάττεται, καὶ οὐδεὶς
 10 ἐσύτερον ἀπαντᾷ κίνδυνος. ἦν δ' εἰς αὐτὰ κίνδυνος φλέ-
 βας τε καὶ μέγρις αὐτοῦ τοῦ δέρματος ἀναχυθῆ, ἵκτερος
 μὲν τοδὶ τὸ πάθος λέγεται. κρίνεται δὲ, ἐπὶ προηγησαμέ-
 ναις πέψεσιν. ἦν μὲν γὰρ ὡς πέψεις προηγησάμεναι, τὸ
 πλέον λόγῳ κρίσεως ταῦτα γίνεται. εἰ δ' οὖν, ἤτοι πλήθει
 15 ἐννικήσας ὁ χυμὸς καὶ βαρύντας ἴσχυσεν, ἢ τῆς καθεκτικῆς
 δυνάμεως ἠτονηκίας, ἢ τῆς χολῆς ἀνάχυσις σύμβολον.
 καὶ μὲν οὖν επικρατοῦσα ἔτι ἡ φυσικὴ τελοίη δύναμις,
 ἐλπίς τοῦ πάθους ἀπαλλαγῆναι τὸν κάμνοντα. εἰ δ' ὡς
 ἠτονηκία καὶ αὐτῇ φαίνεται, τί χρὴ προσδοκᾶν ἢ τὰ
 20 χεῖριστα; ἐνίοις γε μὴν ὁ τοιοῦτος ὑπεραυξηθεὶς χυμὸς
 διὰ τινα εἰς τοῦτο συντελοῦσαν δίαιταν, καὶ μὴ τὴν κατὰ
 φύσιν εὐθυπορήσας ἐξοδόν, ὡσαύτως τὸν ἄνευ ἐπιδήλου
 πυρετοῦ ἐπάγει ἵκτερον, ὃς δὴ καὶ ῥᾶόν τε καὶ ἀκινδύνως
 λύεται, καλῶς τοῦ ἀνθρώπου διατηθέντος. ἦν γε μὴν εἰς
 25 φλεγμονὴν τὸ ἥπαρ παρατραπείη, τῶν μὲν κυριῶν αὐτοῦ
 τὸ πάθος καταδεγμένων, βηχία μᾶλλον ἐρεθίζουσι ξηρά,
 καὶ πλείων ὠδὲ θερμῆς αἰσθησις, ἔσθ' ὅτε καὶ ὀδύνης.
 τῶν δὲ σιμῶν τοῦ ἥπατος φλεγμαινόντων, μᾶλλον ὠδὲ
 ἔμετοι ἐρεθίζουσι, φλεγμάτιά τινα μετὰ χολῆς τὸ πρότερον
 30 ἀνάγοντες ἐς ὕστερον δέ, ὅ,τι καὶ λόγου ἄξιον, καὶ πολλῶ
 ἤττον οἶδε τῶν προτέρων διψώδεις. εἰς σκίρρον δὲ τῆς
 φλεγμονῆς θεραπείας, βραχεῖαι τινες ἐλπίδες σωτηρίας,
 καὶ μὴ τάχιον ὁ θάνατος αὐτοῖς ἐπιγένηται. φθάσαν γὰρ
 ἤδη σκίρωθῆναι τὸ ἥπαρ, τὸ μὲν εἰς ὑγίαιαν ἐπανελθεῖν,
 35 τῶν δυσχερεστάτων τῇ φύσει δοκεῖ, αἱμάτωσιν δ' ἀγαθὴν
 ἀφ' οὗτω καιρίου μορίου καμόντος οὐκ ἔστι γενέσθαι. λεί-
 πεται τοίνυν, ὑδαλεῖον τοῦ αἵματος καὶ ἀτελοῦς γενομέ-

νου, ὑπὸ τοιούτου μὲν ἀναφερομένου δῆθεν, τρέφεσθαι τὸ σῶμα, ὑδέρους δ' ὧδε τοὺς ἀνὰ σάρκα μᾶλλον ἀποτελεῖσθαι, ἀναδιδομένου μὲν, μὴ προσφυμένου δὲ τοῦ μοχθηροῦ τούτου καὶ ὑδαροῦς αἵματος, ὥστε καὶ τῶν ἄλλων μᾶλλον τούτους ὡς ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας συστάνας, οἶεσθαι δεῖν ἀψύκτους ὑδέρους· ἐμφράξεις δὲ οὐκ ἀγεννεῖς τοῦ ἥπατος διὰ τινος ἐκεῖ ἐπιρρύντας χυμούς, καὶ μύσεις τῶν πόρων διὰ τινος ἠγησαμένης ξηρότητας, τὰ μὲν πρῶτα τὰς ἀναδόσεις ἐλλείπει ποιούσιν. ἐς ὕστερον δὲ καὶ μᾶλλον αἱ ἐμφράξεις εἰς σικρῶδεις διαθέσεις καθι-¹⁰στῶσι τὸ σπλάγγνον. Τὰ παραπλήσια δὲ καὶ ὁ σπλήν πάσχων, ἦντον τῶν προτέρων βαρύνει καὶ λυπεῖ τὸν πάσχοντα. καὶ ἄμεινον οἱ τοῖς τούτου πάθεισιν ἀλόντες ἀπαλλάσσονται. ὑπεραυξηθέντων δὲ τῶν κατ' αὐτὸν παθῶν, τότε ἦπαρ ἀντιπαρακείμενον, τῆς ἐξ αὐτοῦ μετα-¹⁵λαμβάνει κακίας, καὶ τῷ χρόνῳ εἰς αὐτὸ τὸ ἦπαρ τὰ τοῦ κινδύνου περιϊσταται. ὁποῖον δὲ κατὰ τὸ ἦπαρ ὁ ἴκτερος εἶρηται συμβαίνειν, παραπλήσιός τις καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ σπληνὸς παθόντος, μελαντέρου τοῦ χρώματος φαινομένου, γίνεται, τοῦ ἐν αὐτῷ ἀναγεομένου χυμοῦ καθ' ὅλου τοῦ²⁰ σώματος, μὴ τυχόντος δὲ οἰκείου τοῦ πάθους ὀνόματος· οἱ μὲν οὖν αὐτῶν πρὸς τι ὑπωχρον, οἱ δὲ πρὸς τὸ χλωρόν, ἄλλοι δὲ πρὸς τὸ πελιδνόν ἢ μελάντερον τρέπονται, κατὰ τὴν τοῦ τυχόντος χυμοῦ χροιάν καὶ ποιότητα. πάντες δ' ἕτεροι τῶν ἴκτεριῶντων φαίνονται, καὶ τὸν νοῦν²⁵ ἐπιστήσας ἐπὶ διαφόροις σπληνώδεσιν ἀνθρώποις, εἶση τὰ λεγόμενα. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. νυνὶ δ' ἐπανιτέον ἐπὶ τὰ πρότερα.

κῆ. Περὶ τῆς κατὰ τὸ ἦπαρ οἰκονομίας τῆς τροφῆς.

Καὶ δὴ τοῦ ἥπατος διὰ τῶν ἐξ αὐτοῦ καθηκουσῶν³⁰ ἐπὶ τε τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα φλεβῶν, ἐπισπωμένον τε καὶ οἰοεὶ βδάλλοντος, ὅσον ἐν αὐτοῖς χυμῶδες καὶ εὐχρηστον, δευτέρως τις αὐθις παρὰ τὰ κοίλα γίνεται τοῦ ἥπατος διάκρισις· τὸ μὲν γὰρ οἶον ἄνθος καὶ κουφότερον, τῆς ἐπὶ τὰ κρυτὰ τοῦ ἥπατος ἐπισπωμένης κύστεως, ἦν³⁵ δὴ καὶ χοληδόχον φαμὲν. ὅσον δὲ τραγῶδες τε καὶ δυσδιε-

ίτητον, ἀνθέλκει τε καὶ ἀνιμάται ὁ σπλήν. τὸ δ' ἀκρα-
 φνές καὶ εἰς τροφήν λοιπὸν ἐπιτήθειον, ἔτι συνημμένον
 ὄν τῷ ὄρρωδει τούτῳ χυμῷ, διὰ τῶν κοίλων ἐπὶ τὰ κυρτά
 τοῦ ἥπατος, ὡσπερ προοδοποιῶ αὐτῷ δὴ χρώμενον τῷ
 5 ὄρρω, ἐπεὶ μὴδ' ἄλλως ἐνὸν ἐφαίνεται τὸ αἷμα διὰ στενῶν
 καὶ δυσδιεξιτήτων πόρων καὶ φλεβῶν χωρεῖν, παχύ τε
 ἱκανῶς ὄν καὶ στάσιμον, ἀλλὰ γὰρ ἐπὶ τὰ κυρτά χωρήσαν
 ἤδη καὶ τῆς κοίλης φλεβῶς ἀψάμενον, κατὰ μὲν τὴν λαμ-
 βδοειδῆ διασχίζόμενον ἐκαὶ που παρακειμένην, καὶ συν-
 10 επισπωμένων τὸν ὄρρὸν τῶν νεφρῶν, τὸ μὲν ἐπὶ τὰ κάτω
 χωροῖ τοῦ σώματος θρέψον, τὸ δ' αὖ ἐκείθεν εἰς τὴν καρ-
 διαν φέρεται, καὶ ὡς ἐκ πηγῆς ἑτέρας ἐπὶ τὰ λοιπὰ τοῦ
 σώματος χωρεῖ μέλη καὶ μέρη. οὐδὲν οὖν ἀπεικὸς ἀφ'
 οὗτω χρονίσαντος καὶ συνδιατρίψαντος τῷ αἵματι χυμοῦ
 15 πολλά τινα καταμανθάνειν, ὡσπερ ἐκ τινος ἡμῖν σπου-
 दाζομένον χωρίου ἀψευδοῦς τινος ἐπανιόντος ἀγγέλου. εἰ
 δὲ καὶ τούτου πλέον παραμείνας ἕτερος ἐπανήξει ἀγγελος,
 ὑπὲρ αὐτὴν δηλαδὴ τὴν τοῦ αἵματος εἰς τὸ ἐξῆς μεταβο-
 λήν, ὃ δὴ καὶ ὑπόστασιν ἐν οὖροις φαιμέν, ὀλίγα ἂν ἴσως
 20 τῶν ἐπὶ ταῖς πέψεισι γενομένων λάθῃ τὸν τοῖς γεγραμμένοις
 προσέχοντα τὸν νοῦν. καὶ τοίνυν ὡσπερ ἀπὸ τινος κανό-
 νος τοῦ συμμετροῦ οὔρου τῆς ὑποθέσεως ἡμμένοι, οὗτω
 καὶ ἐπὶ τὰ πόρρω τοῦ συμμετροῦ τε καὶ κατὰ φύσιν χω-
 ρῶμεν.

25 κθ. Περὶ τοῦ συμμετροῦ καὶ κατὰ φύσιν οὔρου.

Οὔρου τοίνυν ἄριστον τῷ κατὰ πάντα συμμετρῷ ἀν-
 θρώπῳ, ὑπόξανθον ἢ ὑπόπυρρον, καὶ τῇ συστάσει σύμ-
 μετρον, ἀναλόγως ἔχον καὶ τὸ ποσὸν τοῦ πινομένου,
 ὑπόστασις τε τούτῳ λευκὴ καὶ λεῖα καὶ ὁμαλὴ. οὗτος ὁ
 30 κανὼν τῆς θεωρίας νῦν προκείμεθω τῶν οὔρων. ἀλλ' ἐπειδὴ
 περὶ ποσοῦ καὶ χρώματος καὶ συστάσεως καὶ παρφυσιστα-
 μένου ὑφηγείται ὁ ὄρος, χρεὼν περὶ ἐκάστου φάναι πλα-
 τύτερον, καὶ δὴ περὶ χρωμάτων ῥητέον πρότερον.

κ'. Περὶ τῶν κατὰ τὰ οὖρα χρωμάτων καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν διαγνώσεως.

Πολυειδῶς οὖν ὑποχρωσθέντων τῶν οὔρων, διὰ τε τοὺς χυμοὺς αὐτοὺς καὶ τὰς ἐπιπλοκάς αὐτῶν καὶ τὰς διαφοροὺς πέψεις, ἐν σοὶ διὰ πάντων ἐν μνήμῃ ἔστω, ὡς ὅσα ἂν ἐγγύτερον τοῦ κατὰ φύσιν ἦ, ἐκεῖνα οἶον καὶ ἀσφαλέστερα, συνεξακολουθοῦντα δηλαδὴ τοῖς ὑγιεινοῖς μὴ μόνον χρώμασιν, ἀλλὰ καὶ ουστάσει, καὶ παρυφισταμένοις συμμέτροις. εἰ γὰρ ἄλλως πολλῶ ταῦτα λείποιτο, μόνοις χρώμασιν οὐ δεῖ πιστεύειν. καὶ δὴ τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ συμμέτρου ἐπὶ τὸ ὑφειμένον χωροῦντα τοῦ χρώματος, ὡχρὰ καὶ ὑπωχρὰ ἂν εἴη, χαροπά τε καὶ λευκά, οἶον τὰ ὕδατώδη καὶ γαλακτώδη, ἃ δὴ κατὰ τὸ μᾶλλον τε καὶ ἥττον τὴν διαμαρτίαν ἐπισημαίνει τῆς πέψεως· ὡχρὰ μὲν γὰρ ἥττον διαπεφευγῆναι δηλοῖ τὴν πέψιν, μᾶλλον δὲ τὰ ὑπωχρὰ, ἐφεξῆς δὲ τούτοις τὰ χαροπά. τὰ δὲ γε λευκά καὶ οἶον ὕδατώδη, μικροῦ δεῖν μηδ' ἐγχειρῆσαι δηλοῖ τὴν φύσιν τῆς πέψης τῶν χυμῶν. καὶ ταῦτα μὲν ἐπικρατούσης γίνεται ψύξεως ἥτοι διὰ κράσιν ἢ διαίταν ἢ ἡλικίαν ἢ ἐπὶ ψυχρὸν ἀρρώστημα· ἐσθ' ὅτε γε μὴν ἐπὶ φρενίτισιν ὀλκθριαῖς, καὶ λοιμώδεσι τισιν ἀρρωστίμασι, καὶ ἀξιολόγοις τισὶν ἐμφράξεσι, λευκά τισιν ἐπιφαίνεται οὖρα, καὶ τὰ μὲν ὡς ἄνω τρέχοντος τοῦ χρωσθέντος χυμοῦ, τὰ δ' ὡς διῦλιζόμενα. ἐκεῖνα δ' ὡς ἐπ' ὠμοτέροις λέγομεν συνιστασθαι χυμοῖς, συσσωπεῖσι καὶ μηκέτι διακριθεῖσι συναφαινόμενα· οἷς δεῖ σε πάρηκολουθηκότα μὴ κατὰ τοὺς πολλοὺς ἀπατάσθαι. καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τὸ λευκὸν ἀπὸ τοῦ συμμέτρου ἀποχωροῦντα οὖρα, τοιαῦτα ἂν εἴη, καὶ διὰ τοιαύτης γένοιτ' ἂν αἰτίας. ἃ δ' ἐπὶ τὸ πλέον τῆς βαφῆς χωρεῖ, πρῶτα μὲν ἂν εἴη πυρρὰ τε καὶ ξανθὰ, ἐφεξῆς δὲ ὑπέρουθρά τε καὶ ἐρουθρά, εἶτα οἰνωπά τε καὶ κυανὰ, χλωρὰ τε ἐπὶ τούτοις καὶ πελιδνά, εἶθ' οὕτως μέλανα. καὶ τὰ μὲν πυρρὰ τε καὶ ξανθὰ, γένοιτ' ἂν καὶ διὰ τινὰ μέτριον πυρετόν, καὶ οἶοι οἱ ἐφήμεροι, καὶ διὰ κόπον τε καὶ ἀγρυπνίαν καὶ θερμότεραν διαίταν, καὶ ὅ,τι ἂν τοιοῦτον λογίσαιο, μετρίως τὴν θέρμην ἐπιτείνειν δυνάμενον· ὑπέρουθρα δὲ καὶ ἐρουθρά τί ἂν ἕτερον ὑποδείξαιεν, ἢ θέρμην ἥτοι οὖσαν ἢ ὅσον οὖπω ἐσομένην, ἐπὶ πλήθει μήπω κα-

λῶς κατεργασθέντος αἷματος. ἐντεῦθεν δὲ ἄρα τοὺς συν-
 ὄχους φασὶ τῶν πυρετῶν τὰς ἀφορμὰς λαμβάνειν. τὰ γε
 μὴν οἰνωπά τε καὶ κυανὰ καὶ χλωρὰ, ἤδη μὲν ἐπὶ ἄλλο
 εἶδος μοχθηρίας χυμῶν τὸ αἷμα διασημαίνει τετραφθαι,
 5 οὐχ ἦντον δὲ τοὺς χολώδεις συσπαπέντας χυμοὺς ἀκμά-
 ζειν, πολυειδεῖς καὶ αὐτοὺς τυγχάνοντας, ὠχροὺς καὶ ξαν-
 θοὺς, λατώδεις δὲ τινὰς, καὶ ἰώδεις, πρασοειδεῖς τε καὶ
 ἐρυθροὺς καὶ μέλανας. τὰ γε μὴν μέλανα τῶν χρωμάτων
 ἐπι χεῖρονα καὶ τούτων τυγχάνει. σημαίνει δὲ ψύξιν μὲν
 10 ἐπιτεταμένην, πελιδνῶν δηλαδὴ προηγησαμένων οὖρων·
 οὐχ ἦντον δὲ ἀπὸ μεγίστης θερμῆς τῶν χυμῶν δι' ὑπερ-
 ὀπτησιν, τοιαῦτα γίνεται. διακρίνεται δὲ τῶν προρηθέν-
 των ταῦτα, τῷ οἰνωπά τε καὶ κυανὰ καὶ χλωρὰ τῶν τοι-
 ούτων προηγήσασθαι οὖρων, ὥστε καὶ ὡς εἰς ἄκρον κακίας
 15 ἦκοντα, θάνατον τὸ πλεον προσημαίνει. τοὺς γὰρ τοι
 χρονοῖς τεταρταίοις καὶ μελαγχολίαις ἀλόντας, μόνους
 οἶδα σωζομένους ἐπὶ τοιούτοις οὖροις, ἅτε δὴ τοῦ ἐνο-
 χλοῦντος λόγῳ κρίσεως, ἐνθένδε ἀποκρινομένου χυμοῦ, καὶ
 χλωρὰ μὲν, μοχθηρᾶς τινος καὶ διεφθορίας χολῆς σημαί-
 20 νει ἐξόπτησιν. τὰ δὲ ἐλαιόχροα καὶ ἐλαιοφανῆ καὶ ἐλαιώδη,
 τὸ πλεον ἐπὶ ταῖς ἀρχαῖς τῶν ἐκτικῶν συνίστασθαι πέ-
 φυκε πυρετῶν, συντηχομένης ἤδη τῆς πιμελῆς, ὧν τὰ μὲν
 ἐλαιόχροα καὶ ἐλαιοφανῆ, ἀρχομένης ἤδη τήκεσθαι τῆς
 πιμελῆς τεκμήρια, τὰ ἐλαιώδη, καὶ κατατηχομένης· καὶ ὁ
 25 μὲν περὶ χρωμάτων λόγος τοιούτος ἂν εἴη, ὡς ἐν βρα-
 χεὶ γοῦν φάναι. ἐξῆς δὲ περὶ συστάσεως ἑητέον τοῦ χύ-
 ματος.

λα. Περὶ τῆς ἐκ τῶν συστάσεων τῶν οὖρων διαγνώσεως.

Ὡσπερ οὖν ἐν ἄλλοις ἢ τῶν ἀροτήτων μεσότης προ-
 30 τέτακται, οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα ἢ σύμμετρος τῶν συστά-
 σεων. τάτε γὰρ πάνυ λεπτὰ φεύγειν χροί, ὡς ἀπεψίαν
 ἐσχάτην σημαίνοντα, καὶ τὰ πάνυ παχέα οὐχ ἦντον φαῦλα
 λογίζεσθαι· τὰ μὲν γὰρ πρῶτα, μὴ ἐπιχειρεῖν τῇ πέψει
 δηλοῖ τὴν φύσιν διὰ ποιότητά τινα μᾶλλον ἐπιταθείσαν
 35 ἀπλήν, ἢ τινῶν χυμῶν ποσότητα. τὰ δεύτερα δὲ γε, διὰ
 ποσότητα μᾶλλον ἢ ποιότητα· ταῦτά τοι καὶ στίλβοντα

μὲν ἐκεῖνα καὶ πᾶν διαφανῆ, ταῦτα δ' ἀνατεταραγμένα
 καὶ θολερά. διδάξουσι δὲ τοὺς χυμοὺς καὶ τὰς κατὰ πο-
 σὸν κακίας αὐτῶν τὰ συναναφαινόμενα ταῖς συστάσεσι
 χρώματα. ἀμείνους δὲ τῶν λεπτῶν συστάσεων αἱ μετὰ
 τῶν ἔγγυς τοῦ ὑποπύρρου τε καὶ ὑπόξανθου συνιστάμε- 5
 ναι χρωμάτων· τῶν παχυτέρων δὲ αἱ τὰς λεπτὰς διαδεξά-
 μεναι, καὶ τούτων αἱ τάχιον διακρινόμεναι τε καὶ καθι-
 στάμεναι. αἱ γὰρ ἐξ ἀρχῆς παχέαι τε καὶ μὴ διακρινόμε-
 ναι, χεῖρους, πλήθους τε καὶ ἀδυναμίαν τῆς πεπτικῆς
 δυνάμεως ὑπεμφαίνουσαι, καὶ αἱ μὲν πᾶν λεπταί, συ- 10
 στάσεις μετὰ τῶν καταλλήλων χρωμάτων, ψύξεως ἀμε-
 τρίας καὶ ξηρότητος, καὶ τινὰς ἀμέτρους ἐμφράξεις καὶ
 ἀτονίας σπλάγγων, διὰ τινὰς δυσκρασίας τὸ πλεόν ση-
 μαίνουσαι, οὐχ ἦττον δὲ καὶ θερμότητα μετὰ ξηρότητος,
 συνεπιμαρτυρουσῶν εἰς τοῦτο καὶ τῶν συμπαραμιγνυμέ- 15
 νων ταῖς συστάσεσι χροῖων. ταῦτά τοι καὶ ἀγρυπνία μᾶλ-
 λον καὶ σκοτόδινοι, σιτίων τε ἀποστροφαί καὶ δίψαι, καὶ
 τινα τοιαῦτα ἐπιτετακέναι συναντήματα, τὰ δ' ἔνωμα καὶ θο-
 λερά καὶ παχέα τῶν οὖρων, ἀκμάζειν μὲν σημαίνει τοὺς
 χυμοὺς, οὓς ὑπεμφαίνει τὰ χρώματα· ἀδίψους τε τοὺς 20
 πάσχοντας ὧδε τὸ πλεόν ἐστὶν ἰδεῖν, ὥστε ἀτμῶν πλειό-
 νων ὧδε ἐπὶ πλήθεσιν ἀναγομένων χυμῶν, βάρη τε καὶ
 κεφαλῆς ὀδύνη ἐπονται, οὐχ ἦττον δὲ καὶ οἶδε τῶν πρῶ-
 των ἀποστρέφονται τὰ σιτία, κἂν μὴ ἐπὶ ταῖς αὐταῖς αἰ-
 τίαις συμβέβηκεν. ἐκεῖ μὲν γὰρ, ξηρότητος ἐπικρατούσης, 25
 ἀλογεῖν ξηρᾶς τροφῆς τὴν φύσιν γίνεται, μᾶλλον δεομέ-
 νην τέγγοντος. ὧδε δ' ἔξεστιν αὐτῇ πλειόνων, ὡς παρα-
 κειμένων ἐπαπολαύειν χυμῶν, ὥστε μὴ τῶν θύραθεν εἰσ-
 αγομένων δεῖσθαι. ἀλλ' ὁ μὲν περὶ συστάσεως τοῦ χύμα-
 τος λόγος, ἱκανῶς ὧδε ἔχει ῥηθεῖς βραχυλογεῖν σπουδά- 30
 ζουσιν. λείποιο δ' ἂν ἦδη καὶ περὶ παρυφισταμένων ἐρεῖν.

λβ. Περὶ τῆς ἐκ τῶν παρυφισταμένων διαγνώσεως.

Ἐπεὶ τοίνυν ὑγιᾶ καὶ κατὰ φύσιν ἔφαμεν τελεῖν τὴν
 λευκὴν καὶ λεῖαν καὶ ὁμαλὴν ὑπόστασιν, εἰκότως ἂν λογί-
 σαιο, τὰς μὴ τοιαύτας οὐκ ἀγαθὰς· τοσοῦτο δ' ἐπὶ τὸ πο- 35
 νηρότερον προηγμένης, ὅποσον δηλαδὴ καὶ τὴν κατὰ φύ-

σιν τε καὶ σύμμετρον ἐκπεφύγασιν, ἧτις ἐν τε χρώμασι
 καὶ συστάσει, θέσει τε καὶ ὁμαλότητι καὶ λειότητι φαί-
 νεσθαι πέφυκεν. ἀλλ' ὁ μὲν περὶ χρωμάτων λόγος, τῶν
 παρυφισταμένων τοιαῦτ' ἂν ὑπεμφήνειεν, ὅποια δηλονότι
 5 ἔφαμεν καὶ ἐν τοῖς χύμασι δείκνυσθαι. παρὰ τοσοῦτον δ'
 οἶον ταῦτα μοχθηρότερα τῶν ἐπὶ τῶν χυμάτων, παρ' ὅσον
 καὶ λευκὰ τὰ κατὰ φύσιν φαίνεται τῶν ὑποστάσεων χρώ-
 ματα, εἰ δ' ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν βαθυτέρων ἔρχεται μερῶν
 τοῦ σώματος σκοποῖς, ἱκανὸν μοχθηρίας γνοίης ἂν ἔχιν
 10 ἀπόδειξιν. ταῦτα ἂν εἰκότως λογίσαιο. οὐ δεῖ δὲ πάντως
 λανθάνειν, ὡς ὁμοί τινες καὶ δύστημοι καὶ γλίσχροί, τοῖς
 οὔροις παρυφιστάμενοι χυμοί, ψευδῆ τινα φαντασίαν δι-
 δόασι χρηστῆς τινος ὑποστάσεως. ἀλλ' οἷδε καὶ ἄλλως μὲν
 ἐλέγχονται, οὐχ ἥμισυ δὲ καὶ τῷ κατὰ βραχὺ πέπτεσθαι
 15 τε καὶ διαλύεσθαι. καὶ ὄχραι μὲν οὖν καὶ πυρραὶ ὑπο-
 στάσεις, συναναμιγνύμενόν τινα χολώδη σημαίνουσι χυ-
 μὸν τῷ αἵματι. ὑπέρυθροι δὲ καὶ ἐρυθραί, τὸν αἱματικὸν
 αὐτὸν ἀκμάζειν χυμὸν, ὥσπερ δὴ καὶ πελιδναὶ καὶ μέλαι-
 ναι, ὅποια καὶ τὰ τῶν χυμάτων ἔφασκον χρώματα. αἱ γε
 20 μὴν ὀροβοειδεῖς καὶ πιτυρώδεις, πεταλώδεις τε καὶ κριμνώ-
 δεις τῶν ὑποστάσεων, σαρκῶν τε καὶ τῶν στερεῶν αὐτῶν
 σημαίνουσιν ἔκτῃξιν, καὶ μετὰ τῶν καθόλου μὲν τοῦ σώ-
 ματος πυρετῶν, τοῦ παντὸς σημαίνουσι σώματος ἔκτῃξιν.
 μὴ ὄντος δὲ τινος τῶν ἐκτικῶν πυρετῶν, αὐτῶν δὴ μό-
 25 νων τῶν νεφρῶν σημαίνουσι καὶ τῆς κύστεως πάθη. καὶ
 ἀρχόμενα μὲν τὰ πάθη, τὰς ὀροβοειδεῖς ὑπεμφαίνει
 τῶν ὑποστάσεων, προβαίνοντα δὲ, τὰς πιτυρώδεις, προ-
 ιόντα δὲ ἐπὶ τὸ χεῖρον καὶ αὐτῶν τῶν στερεῶν καταψά-
 μενα, τὰς πεταλώδεις τε καὶ κριμνώδεις ἐφ' ἀδροτέροις δη-
 30 λαδῆ τεμμαχίοις συνισταμένας, αἱ δὴ καὶ τὰ χεῖριστα τοῖς
 κάμνουσιν αἰὲν προσημαίνουσι. καθόλου τοίνυν ἐπίστασθαι
 χρὴ, ὡς αἱ μὲν παχέαι τῶν ὑποστάσεων μήπω κεκρατη-
 κέναι τὴν πεπτικὴν δύναμιν προσημαίνουσι, ἧτοι δι' οἰ-
 κείαν αὐτῆς ἀρρωστίαν ἢ πάχος ἢ πλήθος χυμῶν, αἱ δὲ
 35 λεπταὶ κεκρατηκίας ἤδη δυνάμεως. ἀκείνο δὲ μὴ διαφεύ-
 γειν σε δεῖ, ὡς τοῦ πνυθμένος τῆς ἀτμίδος οἰκείας οὔσης
 ἔδρας τῆ κατὰ φύσιν ὑποστάσει, ἂν ἐπὶ τὰ μέσα τε καὶ

ἄνω αὐτῆ χωρῆ, ἐναίωρήματά τινα καὶ τὰς καλουμένας
 νεφέλας ἀπεργάζεται, πνεύματος τινος ἐνθέρμου ταύτας
 ἀναρριπίζοντος, ὅσ' εἰκὸς καὶ βεβαρεῖσθαι ἐντεῦθεν οἴ-
 εσθαι, καὶ πεπληῆχθαι, οἷται τὴν κεφαλὴν, ἀνακυμῶντος
 τοὺς περὶ τὰ σπλάγγνα χυμοὺς καὶ ἀναρριπίζοντος κατὰ
 τὴν ἀναλογίαν τῆς τοῦ παρυφισταμένου θέσεως. ἀλλ' ἐπει-
 δὴν τύχοιεν τὰ ἐνοχλοῦντα αἷτια διαφορηθῆναι, καὶ αὐταὶ
 ἐπανήκουσιν ἐπὶ τοὺς κατὰ φύσιν σφίσι τόπους. ἀντέ-
 στραπται δὲ τῷ τόπῳ πρὸς τὰς κατὰ φύσιν ἢ ἐγγὺς τοῦ
 κατὰ φύσιν ὑποστάσεις, ἢ ἐξ ὠμῶν καὶ ἀλλοκότων συ-
 σταμένη χυμῶν ὑπόστασις. λεγέσθω γὰρ καὶ ἡ τοιαύτη
 κοινῶ ὀνόματι ὑπόστασις. τοὺς μὲν γὰρ πυθμένας κατὰ
 τὰς προτέρας καὶ κατὰ φύσιν ἔχουσα, μακρὰν τινα τῆς
 πεπτικῆς καὶ ἀλλοιωτικῆς δυνάμεως ἐπισημαίνει ἀτονίαν·
 ἐπὶ τὰ μέσα δὲ καὶ ὑψηλότερα χωροῦσα τῆς ἀμίδος, ἐπι-
 κειρηκέναι δεῖ νομίζεσθαι τὴν φύσιν τῆ πέψεως, καὶ μᾶλλον
 ὅσον ἐπινέφελος γίνεται. ἐσόψει γὰρ μετὰ μικρὸν τὸν νοῦν
 ἐπιστήσας, λευκὴν καὶ λεπτὴν ὑπόστασιν ἐπὶ τὸν πυ-
 θμένα χωροῦσαν. διὰ πάντων τοίνυν προσήκει σε, τὰ μέ-
 τρα καὶ τὰς διαφορὰς λογίζεσθαι τῶν πέψεων, ὅσαι τε ἐν
 χρώματι τοῦ χύματος δηλαδὴ, καὶ ὅσαι ἐν ταῖς συστάσε-
 σιν· οὐχ ἦττον δὲ καὶ ὅσαι ἀπ' αὐτῶν τῶν παρυφισταμέ-
 νων φαίνονται. ἦν οὖν ἀκριβῶς ἀσκήσεις σπαντόν, ἀπὸ
 τῶν τοιούτων τὰς διαφορὰς τῶν πέψεων καὶ τῶν χυμῶν
 ἐξευρίσκειν, τὰ μέγιστα σοὶ προξενῆσαι ἔχει ἦτοι αὐτῆ μέθ-
 οδος, κρῖναι τὰ παρόντα καὶ μέλλοντα ταῖς καθ' ἐκάστην
 δηλαδὴ τούτων ὑφέσεσί τε καὶ ἐπιδόσεσιν, αὐτῆς ἐξακρι-
 βούμενον τῆς πεπτικῆς δυνάμεως τὴν ἐνέργειαν. ἀλλ' ὁ
 μὲν περὶ οὕρων λόγος, καὶ ὥδε ἰκανῶς ἂν ἔχοι ῥηθεῖς,
 καὶ εἴ σοι μέλλοι καὶ πλείονος καὶ ἐξεταστικωτέρας περὶ
 ταῦτα ἐπιστάσις, ἔξεστί σοι ἀναλαβομένῳ, ὃ δῆτα ἡμεῖς
 ἰδίᾳ συντετάχαμεν ἐν ἑπτὰ λόγοις βιβλίον, περὶ θεωρίας
 οὕρων, ἐκεῖθεν διδάσκεσθαί σε, τὰ μάλιστα σοὶ συνοί-
 στοντα εἰς τὴν τῶν νοσημάτων ἐπίσκεψιν. ἐκεῖ μὲν γὰρ
 διαφορὰς καὶ διαγνώσεις οὕρων ἀκριβῶς ἐσόψει ἐκτεθειμέ-
 νας ἰδίᾳ, οὐχ ἦττον δὲ αὐτὴ προσγεγραμμένης τὰς αἰτίας
 τε καὶ τὰς προγνώσεις. οἶδὲ καὶ διὰ βραχυλογίας ὑπο-

τεμνομένης τὸν λόγον, μόναι αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ κεφάλαια τῆς ὑποθέσεως λέλεκται. συνεπιτάτω δ' ἀνδρὶ καὶ οἶος σύ, καὶ ταῦτα μόναι ἱκανὰ ἂν εἶη ἐς εἰδῆσιν.

λγ'. Περὶ τῶν κατὰ τὸν ἐγκέφαλον καὶ νωτιαῖον παθῶν.

- 5 Ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς αὐτὸν κατέστημεν τὸν ἐγκέφαλον, φέρε τι καὶ περὶ τῶν κατ' αὐτὸν ἐνεργειῶν καὶ παθῶν, τὰ δέοντα ἐξαγγείλωμεν, ὡς διὰ πάντων ὁ λόγος ἔχει τὸ ἄρτιόν τε καὶ ἀσφαλές, εἰ καὶ ἄλλως ἢ συντομία ἀφαιρεῖται τὸ εὐκρινές.
- 10 Ὁ τοίνυν ἐγκέφαλος ἀρχὴ τις ὧν καὶ πηγὴ αἰσθήσεως καὶ κινήσεως, οὐκ ὀλίγας ἀποφύσεις καὶ κινήσεις νεύρων ποιεῖται, νῦν μὲν ὀφθαλμοῖν κινήσεων, ἢ αἰσθησῶν αὐτοῖν χαρισάμενος, νῦν δ' αὖ, αἰσθησῶν ἢ κινήσᶜων παντὶ τε τῷ προσώπῳ καὶ τῇ γλώττῃ παρέχων φαίνεται.
- 15 ἐπεὶ δὲ μηκέτι οἷόν τε ἦν εὐπαθῆ οὕτω νεῦρα καὶ ἀπιτάτω χωρεῖν μέλλοντα, χωρὶς τινος ἀσφαλείας παραπέμπειν τὸν ἐγκέφαλον, αἰσθησῶν ἢ κινήσᶜων τινα παρέξοντα, τὸν νωτιαῖον ἐξέφυσε, τῆς αὐτῆς αὐτῷ τυγχάνοντα φύσεως, διὰ τῶν σπονδύλων τοῦ τραχήλου, ῥαχέως τε καὶ
- 20 τῶν ἐφ' ἑξῆς ἰόντα. ἀμέλει καὶ κατὰ διαστήματά τινα νεύρων ἀποφύει τινὰς συζυγίας, αἰσθησῶν ἢ κινήσᶜων τοῖς καθεξῆς κώλοισι παρέξοντα. ἐπειδὴ δὲ τὰ νεῦρα δέδωκε πᾶσι κινήσεως τε καὶ αἰσθήσεως ὄργανα, ὡς δι' αὐτῶν τοῦ ψυχικοῦ προῖεμένου πνεύματος, ὃ δὴ τὴν ἀρχὴν καὶ
- 25 γένεσιν ἀπ' ἐγκεφάλου ἔσχηκε, μηδενὸς μὲν τινος προσισταμένου, ἀπλανῶς αἱ κατὰ φύσιν γίνονται κινήσεις τε καὶ αἰσθήσεις τῶν μελῶν· ἦτοι δὲ τῶν νεύρων πεπονθῶτων καθ' ὁποιοῦν δυσκρασίαν, ἢ διακοπὴν τινα τῆς ἑαυτῶν οὐσίας, ἢ διὰ χυμῶν τινῶν ἐμφραξιν, τὰ μετὰ
- 30 ταῦτα ὀργανικὰ τελούντα μόρια τὴν τε κινήσᶜων καὶ τὴν αἰσθησῶν ἀφαιροῦνται, ἢ πάντως γε δυοῖν θάτερον· ἐπειδὴ τὰ μὲν τῶν νεύρων αἰσθήσεως, τὰ δ' αὖ κινήσεως χορηγὰ, οὐχ ἦττον δὲ σπασμοὶ καὶ τρόμοι δι' αὐτὰ τοῖς μέλεσιν ἐπιγίνονται, ἐκεῖ μὲν εἰς τὰς αὐτῶν ἀρχὰς σπώμενων τῶν
- 35 νεύρων διὰ τινὰς πληρώσεις ἢ πληγὰς ἢ ξηρότητας, ὧν δὴ πολλῷ χεῖρῳ τὰ διὰ ξηρότητα τινα ἢ πληγὴν σπώμενα.

ὧδε δ' οὐκ ἐξικνουμένων τὸ τυχὸν κατέχειν κῶλον δι' ἀτο-
 νίαν τῆς δυνάμεως, ἥτοι βραχυτέρου ἐπιρρέοντος διὰ τοῦ
 νεύρου πνεύματος, ἢ αὐτοῦ τοῦ νεύρου πεπονθότος, ὡς
 μηκέτ' ἰσχύος ἔχειν, ἀκραιφνῶς διαπορθμεύειν τὴν ἀπ'
 ἐγκεφάλου εἰς ταῦτα ἰούσαν δύναμιν. ταῦτά τοι κάπειδάν⁵
 τινος χεῖρα ἢ σκέλος ἢ τινα τῶν μικροτέρων μερῶν, πα-
 θόντας ἤδη εἰς κίνησιν καὶ αἰσθησιν, ἐκεῖνα τῶν νεύρων
 οἷον τότε ἀτυχεῖν, ἃ δὴ τοῖς πεπονθόσι μέρεσι τὴν αἰσθη-
 σίν τε καὶ τὴν κίνησιν ἐχορήγει. ὥσπερ καὶ εἰ τινὰ γε
 σπώμενα καὶ τρέμοντα, νικώσης τε καὶ νικωμένης ἐκ μέ-
 ρους ταῦτα τίθεσο τῆς δυνάμεως ταῦτα. τῶν μὲν βαρέων
 φυσικῶ τῷ λόγῳ ἐπὶ τὰ κάτω χωρούντων, ἀντιβαινούσης
 δὲ τούτοις τῆς μετεωριζούσης ταῦτα δυνάμεως, ἰσοπαλῶν
 δ' οἷον οὐσῶν τῶν ἀπομαχομένων τε καὶ ἀντιβαινουσῶν
 δυνάμεων, ὁ τρόμος ἐνδειξις τοῦ πάθους γίνεται. ἐκεῖνο¹⁵
 δὲ εἰδέναι θέμις, ὡς ὁποῖόν τι τοῖς κατὰ μέρος νεύροις
 ἔπεται παθοῦσι, τοιαῦτά τινα καὶ ὁ νοσητὸς πεπονθὼς
 ἐπάγει συμπτώματα, δευτέρᾳ τις μετὰ τὸν ἐγκέφαλον
 ἀρχὴ τυγχάνων νεύρων, ἀμέλει τέτανοι σπωμένων τούτων
 γίνονται. κἂν μὲν ἰσόρροπός τις ὁ σπασμὸς δοκεῖ τυγγά-²⁰
 νειν, ἰθυτενεῖς τε καὶ ἀπαρέγκλιτοι οἱ κάμνοντες διατε-
 λοῦσιν, ἀνδριάντων δίκην, καὶ τέτανος ἰδίως τουτὶ τὸ
 εἶδος λέγεται τοῦ πάθους, ἐμπροσθέντος γε μὴν εἰς τὸ
 ἐμπροσθεν τὴν ῥοπὴν λαβόντος τοῦ σπασμοῦ, ὥσπερ
 ὀπισθότονος ῥηθεῖη ἂν, εἰς τοῦπισθεν τοῦ σπασμοῦ ῥέ-²⁵
 ποντος. πληγαὶ δὲ τούτων κατὰ τοῦ νοσητῆρος τὰ αἴτια,
 καὶ ψύξεις καὶ τινες τοιοῦτοι συρρύντες ἐκεῖ γυμοί. οἷδε
 δὲ πάντες κακῶς ἔχοντες, κατὰ τε τὸ σχῆμα διατελοῦσι τὸ
 αὐτὸ σπασθέντες, καὶ ἀνοιγνύναι τὸ στόμα οὐ δύνανται
 ἢ ἄλλως πως κινηθῆναι, ἢ ἐπὶ πάντων μὲν τούτων, εἰκό-³⁰
 τως ἂν τῶν νεύρων εἶναι πάθη στοχάσαις. αὐτοῦ δὲ τοῦ
 ἐγκεφάλου πρωτοπαθοῦντος, καὶ ταῦτα μὲν καὶ τὰ τοι-
 αῦτα τεκμήρια λογίσαιτο ἂν, εἰ καθόλου εἴη τοῦ σώματος,
 οὐχ ἦντον δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ὁμιλιῶν πάσχων ὁ ἐγκέφαλος
 καταλαμβάνεται, ἦν μὴ τὰ αὐτὰ δηλαδὴ τοῖς ὑγαιίνουσι³⁵
 τὰς φρένας οἱ πάσχοντες φθέγγωνται, καὶ ἦν ἢ γλῶσσα
 ἐπέχεται, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν αἰσθητηρίων μαραινῆται, καὶ

II.

25

εἶτι δὲ μᾶλλον ἢν παραληρῆ καὶ μαινῆται ὁ ἄνθρωπος,
 εἴτ' οὖν καὶ μάλιστα πρὸς τὰς ἐρωτήσεις καὶ βραδείως ἀπαντᾷ,
 καὶ εἰ κωματώδης τε καὶ μύων, εἴτ' οὖν ἄγρυπνος καὶ
 πλέον ἐπερηγορῶν τοῦ δέοντος, ἐξαίφνης τε ὡς ἐπιστάν-
 5 τος τινὸς φοβεροῦ σπώμενος, ἀμνημονῶν τε καὶ ἀλλό-
 κота φανταζόμενος. ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα ἐπιφαινό-
 μενα, τοῦ ἐγκεφάλου πάθη οἷου ἐπισημαίνεω. εἰ δὲ τινα
 αὐτῶν ἀφ' ἐτέρων μερῶν τὴν τῆς τάσεως ἀρχὴν εἴληχεν,
 ἀλλ' οὖν ὡς ἐκ κακωθέντος που τῆ συμπαθεία τοῦ ἐγκε-
 10 γάλου, ταῦτα διαφαίνεται· καὶ μωρώσεις μὲν καὶ κάρους
 καὶ ληθάργους ὑπνους τε τοὺς κωματώδεις καὶ νωθροτά-
 τους, ψυχροὶ ἂν ἢ ὑγροὶ χυμοὶ ἢ ἀτμοὶ ποιήσαιεν ἂν
 αὐτὰ, ἢ τινες τοιαῦται δυσκρασίαι ἀπλαῖ, ἢ καὶ ἀμφοτέρα.
 καὶν συσταπῶσι δὲ οἱ τοιοῦτοι χυμοὶ, μετ' ἀβληχρῶν καὶ
 15 ταῦτ' ἂν πυρετῶν συστήσαιεν. ἀγρυπνίαι δὲ ἄμετροι καὶ
 φρενίτιδες, θερμότητος ἂν ἢ ξηρότητος εἶεν ἔγγονα, ἢ καὶ
 τοῖν ἀμφοῖν ποιότητοιν, ἦτοι κατὰ ψιλὴν τινα δυσκρασίαν
 συνισταμέναι, ἢ μετὰ τοιούτων χυμῶν ἢ ἀτμῶν. τὰ μὲν
 γὰρ ἐξικμάζει τε τὸ μόριον, καὶ διὰ τοῦτο ποιεῖ τὸ πνεῦμα
 20 εὐκίνητον τῶν ῥηθέντων, τὰ δ' αὖ τέγγει τε καὶ διαβρέ-
 χει, πλέον τοῦ δέοντος, καὶ διὰ τοῦτο καὶ βραδυκινήτοτε-
 ρον ἀπεργάζεται.

18. Περὶ μανίας καὶ μελαγχολίας.

Μανίαι δὲ γε καὶ μελαγχολίαι, χωρὶς μὲν ὡς ἐπίπαν
 25 πυρετοῦ συνίστασθαι πεφύκασιν, αἷμα δὲ τὸ πρῶτον τῶν
 παθῶν τούτων ὑπέκκαυμα ὀπτηθέν, τὸ μετ' αὐτὸ δέ,
 χολὴ μέλαινα. εἰ δὲ γε τὴν ἀρχὴν καὶ σύστασιν ἀπὸ ξαν-
 θῆς χολῆς ἢ μέλαινα εὐληφνία ἢ, τὰς θηριώδεις τε καὶ
 φοβεράς ποιεῖ μανίας, αἰ μὴδὲ σαρκῶν οἰκείων φείδεσθαι
 30 τοὺς πάσχοντας παραθήγουσιν· ἐπιληψία δ' ἦτοι διὰ φλε-
 γματικὸν ἐκεῖ που χυμὸν περὶ τὰς τοῦ πνεύματος ἐξόδους
 ἐπισκῆψαντα ἢ μελαγχολικὸν γινόμεναι, σπασμούς τοῦ
 ὅλου σώματος καὶ ἀναισθησίας ἐπάγουσι κατὰ τοὺς παρ-
 οξυσμούς. ἰληγόντων δὲ μετ' οὐ πολὺ τῶν συμπτωμά-
 35 των, μὴδὲν ἀναισθῶν τοῖς κάμνουσι συμβῆναι νομίζεται.
 καὶ αἶδε γίνονται, καὶ αὐτοῦ μὲν τοῦ ἐγκεφάλου πρῶτο-

παθοῦντος, χυμῶν τινῶν ἀήθων δηλονότι καὶ παχυτέρων
 ἀτμῶν τὰς τοῦ πνεύματος ἐξόδους ἐπιφρατιόντων· κἀν-
 τεύθειν τῆς μὲν αἰσθητικῆς δυνάμεως μὴ ἐξοχτενομένης
 τῷ προσίστασθαι τοὺς τυχόντας χυμοὺς, τῇ διαμάχῃ τε
 καὶ πάλῃ τῶν χυμῶν τε καὶ τοῦ πνεύματος, ἀκολουθού-
 των τῶν σπασμῶν, οἷς ἐπονται καὶ ἀφροὶ ἐκρέοντες τοῦ
 στόματος, μίγμα χυμῶν καὶ πνεύματος πεφνύσιν, ἐπὶ
 καιρίοις μέρεσιν ἐγγινομένης δηλαδὴ τῆς ἐμφράξεως, οὐχ
 ἦτον δὲ καὶ τῷ τῆς συμπαθείας λόγῳ, αὐτοῦ δὲ τοῦ
 στομάχου μοχθηροῦς τε καὶ διεφθοροῦς ἀναπέμποντος
 χυμοὺς τε καὶ ἀτμούς, ἐπιληψία τις γίνεται ἕτερα. ἕτερόν
 γε μὴν τούτων εἶδος ἐπιληψίας συνίστασθαι πέφυκε, κώ-
 λου τινὸς αὐρᾶν τινα ἐκείθεν ψυχρᾶν τε καὶ διεφθορῆσαν
 κατὰ τοὺς τῶν ἰοβόλων ἰοὺς εἰς αὐτὴν τὴν κεφαλὴν ἀνα-
 πέμποντος, ἣδη ἐκεῖ συστάντος ὀλεθρίου χυμοῦ. τοσοῦτο
 δὲ τῶν ἄλλων οἶδε διεκνηνόχασιν, ὡς αἰσθήσιν ἤδη τινα
 κινουμένης καὶ ἀναγομένης τῆς φθαρτικῆς ἐκείνης αὐρας
 λαμβάνειν τοὺς πάσχοντας, πρὸ αἰσθήσεως τοιαύτης δη-
 λονότι, τοῦ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον αὐτὸν πρωτοπαθοῦντα
 γινομένου τοῦ πάθους· ὥσπερ δ' ἐν μεταίχμιῳ οἱ ἀπὸ
 τοῦ στομάχου πάσχοντες πεφύκασιν, μήτε πάννυ ἀναισθη-
 τως ἔχοντες τὴν ἀρχὴν, μήτε κατὰ τοὺς ὑστάτους τού-
 τος αἰσθανόμενοι ῥαδίως οὕτω κινουμένου τοῦ πάθους.
 καὶ ταῦτα μὲν ἐπιληψίας εἶδη.

λέ. Περὶ μελαγχολικῶν παθῶν.

Τὸ δὲ τῶν ἐνθεαστικῶν, μελαγχολίας ἂν τις θεῖη
 εἶδος. οἶδε γὰρ δοκοῦσιν ὑπὸ μείζονός τινος ἐφορᾶσθαι
 δυνάμεως, καὶ προλέγειν οἷον πειρῶνται τὰ ἐσόμενα, κα-
 θαπερεὶ τινες ἐνθεάζοντες, ὥσπερ ἕτεροι φοβοῦνται τὰ
 μὴ φόβου ἄξια, καὶ οπιῶνται παραλόγως, ἀθυμοῦσί τε καὶ
 ὀμιλίας φεύγουσιν ἀνθρώπων, καὶ ἦτοι γέλωτες, ἢ ἀγριό-
 τητες αὐτοῖς, τὸ τέλος τοῦ ἀρρωστήματος, ὧν τὸ μὲν μα-
 νία λέγεται τὸ δ' αὖ μελαγχολία.

Ταύτης δὲ γε εἶδος καὶ ἡ λυκανθρωπία καλουμένη,
 ἀναπειθουσα τοὺς ἀλόντας μέσον νυκτῶν ὧδε κἀκείσε πε-
 ριέναι, ἐν τε μνήμασι καὶ ἐρημίαις κατὰ τοὺς λύκους,

μεθ' ἡμέραν δὲ ἐπιστρέφειν τε καὶ πρὸς ἑαυτοὺς γίνεσθαι, καὶ οἴκοι διατρίβειν. ἀλλ' οἷδε μὲν, τοὺς τε πόδας καὶ τὰς κνήμας ἔχουσιν ἡμαγμένους τῷ προσπταίειν τοῖς λίθοις καὶ ταῖς ἀκάνθαις, καὶ ξηροὶ τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὴν
 5 γλῶτταν καὶ διψώδεις, καὶ ἀδρανὲς βλέπουσιν. ἐὼ δὲ λέγειν ὅσα πάσχουσιν ἕτεροι, ὧν οἱ μὲν ἀεὶ τὸν θάνατον φοβούμενοι διατελοῦσιν, οἱ δ' αὖ τούτου ἐπιθυμοῦντες, ὥσπερ ἕτεροι τὰς τῶν πολλῶν ὀμίλιας φεύγουσι, καὶ ἄκραν σιωπὴν ἀσκοῦσιν, αὐθις δὲ ἕτεροι, ἣν μὴ ὀμιλῶσιν ἄλλοις καὶ
 10 διαχεόμενοι ὡς, θορυβούμενοί τε καὶ ἐκθαμβούμενοι. καὶ ταῦτα γίνεται παρὰ τὸ ποιὸν τοῦ ἐνοχλοῦντος χυμοῦ, ἔτι τε τὸν τόπον, ὃν ἐγγίσας ἐρεθίζει καὶ διανοιστὰ τὴν κατ' ἐκείνον τῆς ψυχῆς ἐνέργειαν.

Ὁ δὲ ἐφιάλτης οὕτω καλούμενος, πάθος ὧν κατὰ
 15 τοὺς ὕπνους συμβαίνων, οὐ πάνυ μὲν καθ' αὐτὸν κακός, μεγάλα δὲ τινα προσημαίνει κακά. ἐπιληψιῶν γὰρ καὶ μελαγχολιῶν εἶδη, ἔτι τε ἀποπληξία καὶ ὅ,τι σύνεγγυς, αὐτοῦ θαμίζοντος τοῦ ἐφιάλτου, προσημαίνεται. λέγεται δὲ ἀπὸ τοῦ δοκεῖν ἐφάλλεσθαι τινα τοῖς πάσχουσιν· ὡς τινος
 20 γὰρ αὐτοῖς ἐπικειμένου καὶ οἷον πνίγοντος αἰσθάνονται οἱ τῷ τοιοῦτῳ κάτοχοι πάθει, μὴδ' ὅτιοῦν μέλος αὐτῶν κινήσαι δυνάμενοι. φεύγειν δὲ φασιν αὐτούς, τῶν δακτύλων σωρευθέντων. καὶ τοῦτο μὲν συνεχέσιν ἀπεψίας ἐπιτεταται, καὶ ἐφθααρμένοις τισὶ καὶ ἀλλοκότοις χυμοῖς περὶ τὸν στόμαχον ἠθροισμένοις. δεῖ οὖν κἀνταῦθα προφυλάττεσθαι
 25 μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἀπεψίας τοὺς πάσχοντας.

Τὸ σκοτωματικὸν δὲ πάθος, καὶ αὐτὸ τῆς κεφαλῆς ὄν, οὔτε δίνας οὔτε τροχούς ἐξ τούτων πάσχοντας καθορᾶν, ὡς συγκινουμένης αὐτῶν τῆς ὄψεως, κἀντεῦθεν σκοτου-
 30 μίνης. καὶ ὅταν ἀθροώτερον κινήθῳσιν οἷδε, τὰ παραπλήσια πάσχουσιν. ἀτμοὶ δὲ ἄρα ἢ χυμοὶ τὰ αἷτια, ἀναδοθέντες περὶ τὰς ἐμπροσθίους κοιλίας τοῦ ἐγκεφάλου, οἱ ταραττουσί τε καὶ κλονοῦσι τὸ ἐκείθεν προῖόν ψυχικὸν πνεῦμα. ὅτι δὲ ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν τεσσάρων χυμῶν
 35 διάφορα καὶ τὰ ψυχικὰ πάθη γίνονται, δῆλον ἐκ τῶν κατὰ μέρος αὐτῶν ἐπικρατούντων χυμῶν. ὥσπερ γὰρ ἰδίως τὸ μὲν αἷμα τὴν μανίαν συνίστησι κατὰ τὴν ποιὰν αὐτοῦ

τροπήν καὶ θέσιν περὶ τὸν ἐγκέφαλον, ἢ δὲ μέλαινα χολή
 τὰς μελαγχολίας, τὰς δὲ φρενίτιδας ἢ ξανθὴν χολήν, οὕτω
 δὴ καὶ τὰ κώματα καὶ τὰς μωρώσεις, ἔτι τε ληθάργους
 καὶ δυσαισθησίας, ποιαὶ τινες συστάσεις καὶ ἀναδρομαί
 τῆς φλεγματώδους οὐσίας. συνεπιμίγνυνται γὰρ μὴν τὸ
 πλέον οἱ χυμοὶ καὶ συνεπιδείκνυνται τοῖς ἐξ αὐτῶν συμ-
 πτώμασι τὰς ἐν ταῖς μίξεσι πλεονεξίας. οὐ δεῖ δὲ σε διὰ
 ταύτας ἀγνοεῖν τοὺς μᾶλλον τῶν χυμῶν ἐπικρατοῦντας,
 ἀπαξ ἐγνωσμένης σοι τῆς κατ' αὐτοὺς ιδιότητος, καὶ ὅσα
 ἐκάστου τούτων γνωρίσματα· κἀκεῖνο δὲ σε εἶδέναι θέμις,¹⁰
 ὡς μνήμης μὲν ἀπώλεια, τῆς ὀπισθίου κοιλίας πεπον-
 θυίας τοῦ ἐγκεφάλου ἔπεται, ἢτοι ποιῶς τινος δυσκρασίας,
 ἢ τινος χυμοῦ ἐκεῖ που συρρυσθέντος, αὐτὴν τε καὶ τὴν
 ἀμφ' αὐτὸν λωβησαμένων ἐνέργειαν. φαντασίας δὲ, τῆς
 ἐμπροσθεν τοῦ ἐγκεφάλου κοιλίας, ὥσπερ καὶ τῆς μεταξὺ¹⁵
 αὐτοῦ κοιλίας πεπονθυίας, τὸ λογιστικὸν μάλιστα σφάλλε-
 ται. καὶ τούτου μὲν τοῖς πάθεσι κἀκεῖνα συνεπάγεται τὸ
 πλέον, οὐκ ἐξ ἀνάγκης δὲ θατέρου τούτων πεπονθότος,
 τὸ λογικὸν συμφύρεται. ἐν πᾶσι γὰρ εἶδέναι δεῖ, ὡς τῶν
 καιριωτέρων μὲν πασχόντων, συμπάσχει καὶ μετ' αὐτά,²⁰
 καὶ μάλιστα ἢν τοπικὴν τινα ἔχη ἐγγύτητα. οὐκ ἐξ ἀναγκ-
 ης καὶ τοῖς ἀκρωτέροις τὰ καιριώτατα συννπάγεται. ἐκεῖ
 μὲν γὰρ καὶ μετρίως τοῦ πάθους ἐνοχλήσαντος, συννπά-
 γεται καὶ τὰ ἐγγύτητά τινα ἔχοντα. ὡδὲ δὲ, πολλῶν ἂν ἐπὶ
 τὸ φαινόμενον ἐπιταθείη τὰ πάσχοντα τῶν μορίων, εἰ συνν-²⁵
 παχθείη, τὰ κριωτέρα τοῖς συνεγγίζουσι σφίσι πεπονθό-
 σιν· ἀλλ' ὁ μὲν περὶ τῶν κατὰ τὸν ἐγκέφαλον καὶ νο-
 τιαίων παθῶν λόγος, ὡδέ πη καὶ ληγέτω· ἐξῆς δ' ἵτιον
 τῶ λόγῳ.

λζ'. Περὶ τῶν κατὰ τὸν πνεῦμονα καὶ θώρακα παθῶν. 30

Ἐπεὶ δὲ μετὰ τὰς ἀρχὰς τὰς πρώτας αὐθις γεγόνα-
 σιν ἕτεραι, ἀξιωματι μὲν δεύτεραι, οὐχ ἦντον δὲ ἐκείνων
 συνιστᾶν πεφυκυῖαι τὴν ζωὴν, πνεύμων δὲ καὶ θώραξ
 ταῦτα, καὶ προσέτι γαστήρ καὶ τὰ ὑπὸ γαστέρα, δίκαιον
 ἂν εἶη φάναι καὶ περὶ τούτων τὰ δέοντα. 35

Καὶ δὴ τοῦ θώρακος τὰ μεταξὺ τοῦ φάρυγγός τε καὶ

διαφράγματος, στήθους τε καὶ τῶν μεταφρένων, καὶ τῶν
 παρ' ἑκάτερα τὰ μέρη πλευρῶν τοῦ σώματος διειληφότος,
 καὶ διὰ τῶν ἀπὸ τοῦ τραχήλου καθιεμένων εἰς αὐτὸν νεύ-
 ρων τὴν οἰκίαν εἰληφότος κίνησιν, συγκινεῖται μὲν αὐτῷ
 5 καὶ ὁ πνεύμων, καὶ ὁ ὑπεζωκῶς χιτών, μύες τε οἱ μεσο-
 πλευρικοί καὶ πᾶν ὅτι ἄλλο τῷ τοῦ θώρακος ὄρω συμπερι-
 εἴληπται· εἰσεῖσι δ' ἐν μὲν ταῖς ἐμπνοαῖς διὰ τοῦ λάρυγγος
 καὶ τῆς τραχείας ἀρτηρίας ὁ ἀήρ, ἐμψύξων τε καὶ
 θρέψων καὶ ἀναζωπυρῆσιν τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ πῦρ· ταῖς δ'
 10 ἐκπνοαῖς ἐκκρίνεται πᾶν ὅτι πέφυκε μαργώδες τε καὶ λι-
 γνυῶδες. ταῦτά τοι ὑγιῶς μὲν αὐτοῦ ἔχοντος, καὶ ἡ ἀνα-
 πνοὴ σύμμετρος τὰ πάντα πέφυκεν· ἀξιολόγως δ' ἀλλοιω-
 θέντος, τάχιστα καὶ αὐτὴ συμμετατίθεται, καὶ θέρμης
 μὲν ἐπαυξηθείσης, μέγισται καὶ τάχιστα ἀναπνοαὶ τε-
 15 λουσι. τούναντίον δέ, πολλῆς ἠγησαμένης ψύξεως· ὥσπερ
 οὖν μικρὰς τε καὶ πυκνὰς ἀναπνοάς, τῶν ὀτιοῦν σφοδρό-
 τερον ὀδυνωμένων τῶν μερῶν τοῦ σώματος, εἰκὸς συμ-
 βαίνειν. μεγάλας δὲ καὶ ἀραιάς, παραφρονούντων ἐσθ' ὅτε,
 καὶ αὐταὶ μὲν αἱ ἀλλοιώσεις τῷ κοινῷ δὴ λόγῳ γίνονται,
 20 τοῦ πάντος ἀλλοιωθέντος σώματος, αὐτοῦ δὲ τοῦ θώρα-
 κος πολλά τε καὶ διάφορα πάθη πάσχοντος, καὶ ἄλλοις
 μὲν τρόποις, ἀπάντων δὲ πάιστα ταῖς ἀναπνοαῖς, καὶ
 ἄμεινον τὰ κατ' αὐτὸν δοκιμάζεται πάθη, καὶ ἀπνοιαὶ μὲν
 καὶ κακόπνοιαὶ τῶν προτέρων νεύρων, ἃ δὴ πέφυκε κινεῖν
 25 τὸν θώρακα, πάθη τυγχάνουσιν· ὅποια καὶ ταῖς ἀποπλη-
 ξίαις τε καὶ ἡμιπληξίαις συμβαίνειν εἰώθασιν, καὶ ταῖς
 ὑστερικαῖς πνιγίσι.

Δύσπνοιαὶ δὲ διὰ τινὰ κακῶς διατεθέντα τῶν περὶ
 τὸν θώρακα μερῶν προσγίνονται· ἦτοι γὰρ χυμῶν τινῶν
 30 ἐπίρροια τὰς ὁδοὺς τοῦ πνεύματος ἐπιφράττουσα τὴν δύσ-
 πνοιαν ἐπάγει, ἢ τινὰ τῶν περὶ τὸν θώρακα μερῶν φλε-
 γμαίνοντα ἢ σκίρρωθέντα, συνεχεῖς τε καὶ πυκνὰς τὰς
 ἀναπνοάς παρασκευάζει γίνεσθαι, ὅποια ἐν τε ταῖς κατὰ
 τὸ μεσαίτατον, καὶ ταῖς κατὰ τὸ διάφραγμα καὶ τὸν ὑπε-
 35 ζωκότα ὑμένα φλεγμοναῖς καὶ σκίρροις, καὶ ὁποιαισδήποτεῖσιν
 ὀδύναῖς, διὰ τινὰ συμβαίνοντα ἄνωθεν. καὶ γὰρ ἐπεὶ μὴ
 ἔχει ἰκανῶς ὁ θώραξ ὡς διαστελλεσθαι, ἐμποδῶν προσ-

ισταμένοι τινός πάθους, ἢ χρεία δ' ἐπείγει, ταῖς συνεχεῖσι
καὶ μικραῖς διαστολαῖς ἀναπληροῦται τὸ λείπον, ὁποῖόν τι
κάν τοῖς μικροῖς σφυγμοῖς συμβαίνειν ἔφαμεν· προσαν-
ξομένης τῆς πυκνότητος, ἐπὶ ἢ χρεία ἐπείγη. ἀλλὰ μὴν
καὶ ἃ μὲν κατ' αὐτὸν ὁ πνεύμων ὑφίστασθαι πέφυκε
πάθη, ῥήξεις τέ εἰσι τῶν κατ' αὐτὸν φλεβῶν, καὶ ἀρτη-
ριῶν ἐμπυήματα, καὶ φθόαι, ἃ δὴ τῶ μὲν βιάζεσθαι τὴν
ἐξοδὸν τῶν κατ' αὐτὸν ὑγρῶν, βῆχας ἐρεθιζούσας ἐπεγεί-
ρει, τῶ δὲ τὰς ὁδοὺς ἔσθ' ὅτε ἐπιφράττεσθαι τοῦ πνεύ-
ματος, δύσπνοιαί τινες ἐπιγίνονται, καὶ ὧδε μὲν ὡς κατ'
αὐτὸν νοσήσαντος ἀεικινήτου μέρους, βραχεῖαι πάνυ τῆς
σωτηρίας ἐλπίδες φαίνονται. ἀντίκειται γὰρ παντὸς μορίου
φλεγμονῇ μεθ' ἔλκους κινήσεις, καὶ ἄλλως δὲ δυσκάθαρτον
τὸ μέρος τοῦτο πέφυκε, καὶ φθάνει πρὶν ἢ ἀκριβῶς ἐκ-
καθαρθῆναι τὸ λυποῦν, τῇ νομῇ τοῦ ἔλκους ἐπιλυμαί-
νεσθαι ῥαδίως τὰ συνεχῆ, τῆς πλείονός τε καὶ νοσώδους
θερμότητος οἰκειότητά τινα ἐχούσης τοῦ σίπειν τὰ σύν-
εγγυς. εἰ δ' ἀφ' ἐτέρων εἰς αὐτὸν μερῶν παραρρυσίς χυ-
μὸς τις τὰς ὁδοὺς ἐμφράξει τοῦ πνεύματος, δύσπνοιαί
μὲν ἔπονται ὧδε, ἀναλογοῦσαι τοῖς μεγέθεσι τῶν ἐμφρά-
ξεων· οὐκ αἰεὶ δ' ὁ πνεύμων ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν αὐτοῦ οὐ-
σίαν πάσχειν πέφυκε.

Ἐὰν μὲν οὖν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὸ ῥεῦμα ἴσχη τὴν
ἀρχὴν, ἀθρόον δὲ καὶ φλεγματώδες ἦ, τὰς οὕτω πως ἰδίως
καλουμένας δυσπνοίας ἀπεργάζεται, αἷς ἐπιταθείσαις, εἰς
ὀρθόπνοϊαν τὸ πάθος ἀποτελεῦται, ἀπὸ τοῦ σχήματος τοῦ
πάσχοντος τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ πάθους ἀπειληφότος, καὶ
ὧδε μὲν ἀξιολόγως δυσπνοεῖν ὁ ἄνθρωπος, ἀθρόου τε καὶ
γλίσχρου φλέγματος εἰς τὰ τοῦ πνεύμονος ἀγγεῖα ἐμπί-
πτοντος, οὐχ ἦντον δὲ δυσπνοήσειεν ὁ ἄνθρωπος, κἂν
τῶν θερμότερων ῥευμάτων τὸ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἰὸν τύχη,
ὁποῖόν κἂν τοῖς περιπνευμονικοῖς συμβαίνειν εἴωθεν· ἐπὶ
φάρυγγα μὲν ἔσθ' ὅτε καὶ γαργαρεῶνα, καὶ τὰς ἀντιάδας,
ἐνστηριζομένου πρότερον τοῦ χυμοῦ, ὅτε καὶ τὰ κυναγ-
χικὰ πάθη συνίστανται, αὐθις δ' ἐπιφερομένου τῶ πνεύ-
μονι, καὶ οἷδε μὲν σπανίως ἀπαλλάττουσι, φθάνοντες τὸν
χρόνον τῆς πέψεως, τῆς ἐπὶ τῇ νόσῳ ὀξύτητος. οὐχ ἦντον

δέ γε τούτου εἰς κακίαν περιπνευμονίας εἶδος ἕτερον, ὅπο-
 ταν τῶν μεσοπλευρίων μυῶν τοῦ τε διαφράγματος καὶ τοῦ
 ὑπεζωκότος φλεγμονήν τινα καὶ ἀπόστασιν ἐσχηκότων,
 αἴφνης ἐπιστῆ τὸ πᾶν τοῦ ῥεύματος ἐπὶ τὸν πνεύμονα.
 5 προκεκμηκνίας γὰρ ἤδη τῆς δυνάμεως, ὡς ἀπ' ἀρχῆς ἐτέ-
 ρας ὁ πνεύμων τὸ πάθος δεξάμενος, οὐκέτι ἰσχύει ἀπώ-
 σασθαι τὸ λυποῦν. φθάνει γὰρ ἤδη προαποκαμῶν ὁ κά-
 μνων τῆς πτώσεως, ὥστε καὶ ὀλίγους πᾶν ἐσόψει ῥαδίως
 οὕτω δύο χαλεπὰ διαφυγόντας πάθη. ἐπεὶ δὲ καὶ φλεγμο-
 10 ναὶ καὶ σκίρροι καὶ ὁποιαιδῆτινες ὀδύνη διὰ τε ἠγησαμέ-
 νας αἰτίας τῶν κατὰ τὸν θώρακα μερῶν, ἦττον αὐτὸν
 ἐῶσι διαστέλλεσθαι τῆς χρείας, λείπεται ταῖς πυκνότησι τὸ
 ἐνδύον ἀνασώσασθαι, ὡς δυσπνοεῖν ἐντεῦθεν κινδυνεύειν τὸν
 ἄνθρωπον. τὸ πλέον γὰρ τοῖς τῆς διαστολῆς τοῦ θώρακος,
 κωλύει ἢ τε τῆς ὀδύνης αἰσθησίς, καὶ εἴ τις ὄγκος τε καὶ
 σκίρρος εἴη προσιστάμενος. ταῦτ' ἄρα τοὺς τοιούτους ἀπαν-
 τας κατὰ τὸ μᾶλλον τε καὶ ἦττον δυσπνοοῦντας ἐσόψει,
 κατὰ τὸ τοῦ πάθους μέγεθος, καὶ τὴν τῶν κινούντων
 μυῶν ἐγγύτητα, εἰ μὴ που γε τὸ πεπονθὸς τῶν πορρω-
 20 τέρων μερῶν ὄν, ταῖς μείζοσι ἀπελέγχεται τῶν εἰσπνοῶν,
 ἄλλως δ' οὐκ ἐνοχλοῦν τὸν ἄνθρωπον ἢ. ἐπὶ πάντων δὲ
 τῶν δυσπνοοῦντων, ἢ κατὰ μικρὰς καὶ συνεχεῖς εἰσπνοάς,
 ἢ κατὰ τὰς μεγίστας μόνον εἰσπνοάς, καὶ ὀδυνομένων
 καὶ βιαζομένων, ὡς μηκέτι οἴων τε ὄντων μετὰ ῥαστώνης
 25 τοῦ θύραθεν ἀπολαύειν αἴρος· κοινῶ γὰρ δὴ ὀνόματι,
 πάντα ταῦτα δυσπνοίας εἶδη ῥητέον· ἐν τὸ μέγιστον βοή-
 θημα, τὸ τῶν συνεχόντων αἰτίων ῥαδίως αὐτοὺς ἀπαλ-
 λάττεσθαι. ἄλλως δὲ ἀδύνατόν τινα τὸν κίνδυνον διαφυ-
 γεῖν. οὐ γὰρ ἐπὶ πολὺ τὸ δυσπνοεῖν ἢ φύσις στέγει, εἰ
 30 τινος ἑτέρου καὶ τοῦ πνεύμονος χρήζουσα διὰ τὴν καρ-
 διάν. τῷ συνεγγίζειν αὐτήν, ῥαδίως τῶν ἀπ' αὐτοῦ καὶ
 αὐτὴ μεταλαμβάνει παθῶν, καὶ δῆτα ἀπαλλάσσεται μὲν
 ὁ πάσχων, πεπαινομένων ταχέως τῶν φλεγμονῶν, ἀνα-
 βηττομένων δὲ ῥαδίως τῶν ὑγρῶν· καὶ αὐτῶν δὲ τούτων
 35 ταῖς χροιαῖς καὶ ταῖς συστάσεσιν ἐπισημαινομένων τὴν εἰς
 ὑγίειαν ῥοπήν τῆς φύσεως, ὧν οὐ δεῖ πάμπαν ἀλογεῖν, τὰ
 μέγιστα λυσιτελούντων εἰς τὴν τῶν κατεχόντων παθῶν

τὸν θώρακα διάγνωσιν. καὶ τῶν μὲν ἰδίως δυσπνοιῶν καὶ ἀναφορικῶν οὕτω καλουμένων, ἀφρώδη τε καὶ δίυγρα καὶ γλίσχα καὶ παχέα ἐσύτερον τὰ ἀναπτύσμενα, ἃ δὴ τὸ τάχος τῆς ἀπαλλαγῆς τῷ τῆς βηχός τε καὶ τῆς πτύσεως, ῥαδίως ἐπισημαίνεται. βραδέως δὲ καὶ διὰ συνεχῶν βηχῶν μόλις πτύσμενα, ἥτοι πάχος ἢ γλίσχρότητα, ἢ πλήθος ὑγρῶν ἢ ἀπεψίαν ἢ τινὰ ἀδυναμίαν τῆς φύσεως ἐπισημαίνει. καὶ τοῦτο κοινὸν ἐπὶ παντὸς βηχός ἀναγομένον ὑγροῦ οἴου.

Οὐ δεῖ δὲ σε λανθάνειν, ὡς ἐπὶ μόνων τούτων τῶν ἀναφορικῶν τε καὶ δυσπνοιῶν, ἥτοι ἢ γαστήρ ἐκμαλαχθεῖσα ἢ ἀθρόα διακριθέντα οὔρα, τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς νόσου πεποίηκεν ἐξαίφνης, δηλονότι τῶν ὑγρῶν ἐκεῖ που καταρρύντων.

Ἐπί τοι γε ἐπὶ πλευριτίδος καὶ περιπνευμονίας, φθίσεως τε καὶ τῶν λοιπῶν τῶν κατὰ τὸν θώρακα μερῶν ἀποστημάτων, τὸ μὲν διὰ βηχός ῥαδίως τὰ ὑγρά ἀνάγεσθαι, σωτήριόν πως καὶ ἀσφαλές. τὸ δ' ἐφ' οὕτως ἐπικρατοῦσι πάθει τὴν γαστέρα ἐκταράττεσθαι, τῶν οὐκ ἀκινδύνων τὸ πλεόν πέφυκε. ταῖς γάρ τοι συνεχέσι τῆς γαστρὸς ἐκκρίσειν ἐκλυομένης τῆς δυνάμεως, σχολαίτερον διὰ βηχός ἀνάγεται τὰ ὑγρά. φθάνει μὲν γὰρ συρρεῖν ἐπὶ τὴν ἄνω ἐξοδὸν τὰ τοιαῦτα ὑγρά, εἰς τὰς κοιλίας ῥέοντα τοῦ πνεύμονος. οὐκέτι δ' ἰσχύει διὰ βηχός ἀνάγεσθαι, ἀδυναμίᾳ νικωμένου τοῦ κάμνοντος, ὡς κινδυνεύειν ἤδη τῶν εἰσπνοῶν τὰς ὁδοὺς συγκλείεσθαι ἐντεῦθεν, καὶ τὸ τῆς καρδίας πῦρ συμπνίγεσθαι, τὰ δὲ πτύσματα μὴ ῥαδίως ἀνάγεσθαι, μὴδὲ πέψιν ἤδη ἴσχειν. ἐπὶ δὲ πλευριτίδος τε καὶ περιπνευμονίας σύστασιν τινὰ ἐκ πέψεως εἰληφότα, φαίνεται τε καὶ ὑπόλευκα ὑφαίμα. τάναντία δὲ γε τούτων, πρᾶσώδη καὶ μέλανα καὶ γλίσχα ὄντα, καὶ μὴ ῥαδίως ἀναγόμενα, καὶ ὁπὲ ποτε τῆς νόσου ἐπιφαινόμενα. σὺν μὲν γὰρ ἰσχυρᾷ δυνάμει, μῆκος νόσου σημαίνει, σὺν ἀσθενεῖ δὲ, τὸ πλείστον θάνατον. χειρόν δὲ καὶ τὸ μὴ πρὸς βῆχα διερεθίζεσθαι τὸν πάσχοντα, κἄν που τύχη, μὴδὲν ἄξιον λόγου πτύη· ταῦτα γὰρ δὴ πάντα, κακοήθειαν μὲν τῆς νόσου, ἀτονίαν δὲ ἐπισημαίνει δυνάμεως.

Ἐπὶ δὲ τῶν αἵμα μόνον ἀναγόντων, δύσπνοια μὲν οὐδεμία τις ἔπεται, εἰ μὴ ὁπόταν περὶ τὰς ὁδοὺς τοῦ πνεύματος τὸ αἷμα ῥέῃ, φλεβός τινος ἢ ἀρτηρίας δι' ὁποιαδήποτε ἡραγείσης αἰτίαν. ἤτοι γὰρ διὰ πτώμα ἢ πληγὴν, ἢ βιαίαν τε καὶ ἰσχυρὰν φωνήν, ἢ διάβρωσιν τινα καὶ ἀναστόμωσιν, αὐταὶ πάσχουσι, καὶ τὰ μὲν ἄλλα, δι' ἐπιδήλους αἰτίας γίνονται· διάβρωσις δέ, διὰ τινος ἐκεῖ που συρρύντας δριμύεις καὶ διαβρωτικούς χυμούς, οἱ χρονίσαντες ἐν ἀπαλοῖς μορίοις τῆς κατ' αὐτοὺς κακίας τοῖς σύν-
 10 *εγγυς μεταδίδουσι· τὴν δ' ἀναστόμωσιν, καὶ δι' ἀτονίαν μὲν εἰκὸς τῆς καθεκτικῆς δυνάμεως γίνεσθαι· οὐχ ἦπτον δὲ καὶ διὰ τινα λεπτὰ καὶ δριμύα ῥεύματα, τὴν ἀναστόμωσιν ἐρεθίζοντα· ἔτι δὲ καὶ διὰ πλήθος βιασάμενον. καὶ τὰ μὲν λεπτὰ τε καὶ ξανθὰ καὶ ὑπαφρα ὄντα, τῆς ἀρτη-
 15 ρίας μᾶλλον τίθεσο ῥαγείσης σύμβολα. τὰ δὲ πορφύρεά τε καὶ παχύτερα τῶν φλεβῶν. τὸ δὲ ποσὸν τοῦ αἵματος, τὸ τοῦ ἀγγείου μέγεθος καταγγέλλει, καὶ τὰ μὲν πάνυ εὐχρῶα καὶ διευδῆ, τοὺς ὑψηλοτέρους τόπους τοῦ θώρακος· τὰ δ' ἤδη μελανίζοντα καὶ πελιδνά, τὴν ἀπὸ βάθους
 20 ἀναγωγὴν σημαίνει. ὥσπερ καὶ τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ πνεύματος, ἀφρώδη τὸ πλέον φαίνεται, τὰ δ' ἀφ' ἐτέρων μερῶν, οὐχ οὕτω. κοινὸν δὲ πάντων τῶν ἀπὸ τοῦ θώρακος ἀναγομένων, τὸ μετὰ βηχὸς τὴν ἀναγωγὴν αὐτῶν γίνεσθαι, ὥσπερ ἔμετος σύμπτωμα τῶν ἀναγομένων διὰ οἰσοφάγου.
 25 διάγνωσις δὲ τοῦ πεπονθότος τόπου, τὸ κατὰ τὸν θώρακα βάρος, ἢ ὀδύνης που αἰσθάνεσθαι, ἤτοι ἐν ταῖς μείοσι ἢ ἐν ταῖς μείζουσι τῶν ἀναπνοῶν κατὰ τὸ πεπονθὸς μόριον. ἴδιον δὲ καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν μήπω ῥαγέντων ἀποστημάτων, ἐπὶ ἐκείνου μᾶλλον τοῦ μέρους ὃ ἐμπέφυκε τὸ ἀπο-
 30 στήμα, ῥᾶν κατακλίνεσθαι τοὺς πάσχοντας ἢ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου. ὥσπερ τινὸς ἐκκερμαμένου καὶ βαρύνοντος, καὶ τὴν ἀναπνοὴν συγχέοντος ταῖς ἀντικειμέναις ἀνακλίσεσι. ταῦτά γε μὴν καὶ τὰ τοιαῦτα, ἢ ἄνω γε ῥαγέντα χωρεῖ ἢ κάτω, ἢ ἅμα τοῖς περιέχουσι ταῦτα χιτῶσιν, ὃ δὴ
 35 καὶ εἰς ἀσφάλειαν ἄμεινον. οὐ γὰρ δὴ αὐθις ἐκεῖ που τὰ αὐτὰ συνίσταται, ἢ μετὰ τὴν τοῦ ὑγροῦ ἐξαγωγὴν, ὕστατοι καὶ οἱ ὑμένες διαλυθέντες ἐξίσαισι. οὐ γὰρ μικρὸν τι*

δέος μὴ τῶν ὑμένων ἐξιόντων, αὐτίς ἐπισυστῆναι τὴν ἀπόστασιν, ὥσπερ ὁποῦ τινος τοῦ λείποντος, τῆς ὅσον οὕτω ἰσομένης ἀποστάσεως γεγονότος. δεῖ δὲ καὶ τούτων τὰ ὑγρά συρρηγνυμένων, λεῖα φαίνεσθαι τὴν ἀρχὴν, καὶ μεθ' αἵματος, καὶ τὴν ἐπὶ τῇ πέψει σύστασιν ἐμφαίνειν, 5 καὶ τὸ πλέον, ὁμοιοειδῆ τυγχάνειν καὶ μὴ βαρέως ὄξειν, ῥαδίως τε ἀνάγεσθαι, καὶ εὐφορίαν ἔχειν ὡς τὸν πάσχοντα. τὰ γὰρ μὴ τοιαῦτα μῆκος τε καὶ κακοήθειαν ἐπισημαίνει τῆς νόσου.

λζ. Περὶ τῶν κατὰ τὴν γαστέρα παθῶν διάγνωσις.

10

Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν τοῦ πνεύματος ὀργάνων τὰ εἰκότα εἴρηται, νυνὶ καὶ περὶ τῶν τῆς τροφῆς λεπτιῶν ὀργάνων, ὅπως τε καὶ ὑφ' οἷων αἰτίων πάσχει καὶ ἅτινα τὰ ἐξ αὐτῶν ἐπιόντα ἢ ἀναγόμενα ἐπισημαίνεται. οὕτω γὰρ ἀποδοθέντος τοῦ λόγου καὶ ἡ κατὰ τῆς τροφῆς τὰ ἀγγεῖα 15 ὑπόθεσις, τὸν ἄρτιον ἀπειληφνῖα ἔσται λόγον. καὶ δὴ καὶ μῆτε τῷ ποσῷ τῆς τροφῆς τὸν στόμαχον βαρυνούσης, μῆτε τινὶ ποιότητι θαννούσης καὶ ἀλλοιούσης αὐτόν, ὑγιῶς δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ στομάχου καὶ τῆς γαστρὸς κατὰ τὴν ἑαυτῶν οὐσίαν τε καὶ δύναμιν ἐχόντων, εὐφορία μὲν ἐπὶ 20 τῇ πέψει ἐπιτεταί, οὐδαμῶς δὲ ἢ βραχεῖα καὶ ἄπονοι γίνονται ἐργαί. τὰ τε ἔντερα μετὰ τὴν πέψιν τῆς γαστρὸς, αὐτὴν διαδεξάμενα τὴν τροφήν καὶ κατ' οὐδὲν βαρυνθέντα, ὅσον τε χυμῶδες ἐν αὐτῇ προσειληφότα, μεθ' ἰκανὸν τὸν χρόνον, ῥαδίως τε καὶ ἀλύπως τὸ περιττὸν ἐκκρίνει. λεῖον 25 τε καὶ μαλθακὸν καὶ ἰκανῶς ὄχρον, ἥτοι οὖν ὑπόξανθον φαινόμενον, εἰ μὴ τις ἀποκαταβαφῆς τινος τροφῆς ἑτέρα χροιά ἐπιγένηται. ἀναλογίαν μέντοι δεῖ τινα πρὸς τὴν τῆς τροφῆς ἀποσώζειν ποσότητα τὰ κενούμενα· ἂν δ' ἥτοι 30 τῷ ποσῷ ἢ τῷ ποιῷ τὰ προσφερόμενα τοῦ συμμέτρου ἐξήλακται, ἢ τις δυσκρασία ἢ, ἢ χυμοὶ τινες ἀλλόκοτοι ἐμπεπλεγμένοι τὰ τῆς τροφῆς λυμαίνονται ὄργανα, πολλὰ τε καὶ ποικίλα ἀναφαίνεται πάθη.

Καὶ τῷ μὲν ποσῷ βαρύνουσα ἢ τε τροφή καὶ ἢ πόσις ἥτοι ἐμέτους τε καὶ διαρροίας εἰώθασιν ἐπάγειν, ἢ μὴ 35 ἐμεθέντα ἢ διαρροῖσαντα βραδυπεψίας τε καὶ ἀπεψίας. εἰ

δὲ κατὰ ποιότητα πολλῶ γε τοῦ συμμετροῦ ἐξαλλάττοντο, θερμῆς μὲν τῆς επικρατούσης οὔσης ποιότητος, δηγμοὶ κατὰ τε τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα νύσσοντες, κεφαλαλγίαί τε καὶ ἐρυγαί, κνισσώδεις τε καὶ ἀηδεῖς. ψυχρᾶς δὲ φύσαι σύνεισι καὶ ἐρυγαὶ ὀξώδεις, ἧ καὶ ἕτεραι αὐτὴν δὴ ταύτην ἐμφαίνουσαι τὴν τῆς τροφῆς ποιότητα, στρόφοι τε καὶ κλύδωνες. καὶ ταῦτα μὲν ἐμέτοις ἢ ὑπεξαγωγαῖς σκνυβάλων, βραχείαις ἅμα καὶ καθαραῖς τροφαῖς ἀποκαθίστανται· αἱ δυσκρασίαι δὲ ταῖς ὁμοίαις μὲν εἰκότως παροξύνονται τροφαῖς, ταῖς δ' ἐναντίαις ῥαίζουσι, καὶ οὐδὲν γε ἴσως ἄτοπον, εἰ τὰ μὲν ὁμοία αὐξητικά ἀλλήλων ἦ, ἐξ ἐναντιωτάτων δὲ κινῶνται σύμμετρον· ὅπου γε τὸν λόγον φθάνουσα ἡμᾶς διδάσκει ἢ αἰσθησις. ἀμέλει τὸν μὲν ξηραῖς ἠλλοιωμένον ἢ θερμαῖς ποιότησιν, ὄρεξις τῶν ὑγρῶν ἢ τῶν ψυχρῶν ὀχλοῖη ἂν μάλιστα· τῶν δ' ἐναντίων ἢ ψυχρὰ τε καὶ ὑγρὰ ἐφίεται δυσκρασία, καὶ ὧδε μὲν ποιότητος τινὸς επικρατούσης, ταῦτα γίνεται. εἰ δὲ τις εἶη καὶ χυμῶν διεφθορότων επικράτησις, ὅσα δεινὰ συμβαίνειν εἰκός. ψυχρῶν μὲν γὰρ καὶ γλίσχρων καὶ ὠμῶν χυμῶν ἐμπεπλασμένων τῇ γαστρὶ, βραδυπεψία μὲν καὶ δυσπεψία ἐπονται, οὐχ ἦττον δὲ καὶ ἰλιγγοί, ὄξυρεγμίαί τε καὶ ἀλογοὶ ὄρεξις, καὶ ἀδιψοὶ τὸ πλεον οἶδε μένουσιν, εἰ μὴ τις αὐτοῦς νικρώδης τε καὶ ἀλυκὸς χυμὸς λυποίη. τότε γὰρ καὶ δίψος αὐτοῖς ἀξιόλογον ἐπιεται, εἰ δὲ χολώδεις τε καὶ σεσηπότες ἕτεροι διανοχλοῦντες ὡς χυμοὶ, ὅσης ἀηδίας ἐμπίπλασθαι τοὺς πεπονθότας εἰκός; οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν πικρότητος μόνης ἔχουσιν αἰσθησιν, οἱ δ' αὖ ἀροήτου τινὸς ἀηδίας, ὥσπερ ἔνιοι βρωμώδους τε καὶ ἰχθυώδους αἰσθάνονται ποιότητος, καὶ ἄλλος ἄλλης. πάντες δ' ἀηδοῦς καὶ πεφυκνίας ἐκταράττειν τοὺς πάσχοντας. ἅπαντες δ' οὗτοι ἐπὶ διαφθοραῖς τε καὶ σήψεσι πολυειδῶν χυμῶν, οὕτως ἀηδῶς διάκεινται. οὐ θαῦμα δ' εἰ ἀπόσιτοι καὶ δίψους μᾶλλον ἦττους ὅσοις ἀηδεῖς καὶ σεσηπότες οὕτω χυμοὶ πρὸς τῇ γαστρὶ τε καὶ αὐτῆς τῷ στόματι ἐγκάθηνται, τὴν μὲν τῶν καθηκόντων ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου νεύρων ἐπὶ τὸ τῆς γαστροῦ στόμα ἐπὶ τῇ πείνῃ αἰσθησιν τῆς τῶν ἀηδῶν χυμῶν ἀπαμβλυνάσης ἐπικλύσεως. τῆς δὲ ξηρότητος αὐτῶν

συνδιατιθείσης τὸ τῆς γαστρὸς στόμα καὶ διερεθιζούσης τὴν ἐπὶ τὸ πάθος αἴσθησιν. καὶ οἶδε μὲν οὖν ἅπαντες οἱ ἐνοχλούμενοι τοιούτοις πάθεσι, ῥυπτικοῖς τε καὶ τμητικοῖς φαρμάκοις τισίν, ἐμέτοις τε χρησάμενοι καὶ ταῖς συμπερούσαις καθάρσεσιν, ἐπὶ τὸ ὑγιὲς αὐθις καθίστανται. 5 ἐπεὶ δ' εἰκὸς ἐπίουσι ἀλίσκεσθαι ἐμέτοις τε καὶ διαρροαῖς καὶ χολέραις, τεινεσμοῖς τε καὶ δυσεντερίαῖς, ἔτι τε λιεντερίαῖς, στρόφοις τε καὶ κλύδωσι γαστρὸς, ἀλγήμασι τε κώλου καὶ τισι τοιούτοις, φέρε τι καὶ περὶ τούτων τὰ εἰκότα λέξωμεν ὡς ἂν μηδὲ τούτων εἴης ἄπειρος, καὶ πρῶ- 10 τον μὲν περὶ τῶν ἐμουμένων λέξωμεν, εἶθ' οὕτως δὲ καὶ περὶ τῶν διὰ γαστρὸς χωρούτων.

λη'. Περὶ διαγνώσεως ἐμουμένων.

Ἐν πᾶσιν οὖν τοῦτό σε δεῖ προεπίστασθαι, ὡς συνηθείας μὲν τὰ πρῶτα δεῖ χαρίζεσθαι, εἶθ' οὕτως ἐπὶ 15 πᾶσι τοῖς ἐκκρινόμενοις τὰς ἀποφάσεις ποιῆσθαι. ἐπίουσι γὰρ τοσούτῳ φαίνεται χεῖρω τὰ ἐμούμενα, καὶ διὰ γαστρὸς χωρούντα, συνήθειά τε τῆς φύσεως ἐκκρίσειν, ὡς ἀγνοῶν μὲν διαμάρτοις ἂν πολλῶ τοῦ δέοντος. καταμαθῶν δὲ ἀμείνων ἔση διαγνώμων. καὶ δῆτα τῆς τροφῆς καὶ πόσεως 20 τὴν συμμετρίαν τηρούσης, εἰ γέ τινες ἐποινοῦντο ἐπ' αὐταῖς ἐμετοι, ἥτοι ἐψύχθαι δι' ἀήθη προουβολὴν ψυχροῦ, ἀπὸ γε τῶν ἐκτὸς ἢ τῶν ἐντὸς λυπήσαντος, ἢ τεθερμάνθαι καὶ διερεθίσθαι φαίνεται τὴν γαστέρα, διὰ τινὰ δριμυιάν τε καὶ δάκνουσαν προσισχυμένην τῇ γαστρὶ χολήν. καὶ ἤδε 25 μὲν ἥτοι συνεξεμεθείη ἂν πᾶσα τοῖς βρώμασιν, ἢ τό γε δεύτερον, ψιλὴν τινὰ τῆς κατ' αὐτὴν αἴσθησιν δοίη ἂν ποιότητος, πικρότητός τινος τοῦ κάμνοντος ἡσθημένου. εἰ δὲ δὴ ἐπισυμβάσης τινὸς ψύξεως, ἀκολουθοίη ἐμετος, αὐτὴ ἂν μόνη ἢ τροφή ἐξεμεθείη, ἢ καὶ μετὰ τινος βρα- 30 χέος φλέγματος, οὐδὲν τι δ' ἄξιον ἀκολουθήσει λόγου βλάβος, εἰ μὴ που συνδιαδοθείσης τῇ γαστρὶ καὶ τοῖς ἐντέροις τῆς βλάβης, διάρροιά τις ἐπιγένοιτο, ἢ δὴ τῷ ποσῷ ἂν μόνῳ ἐνοχλήσεις· καὶ ἴσως ἂν γε περὶ τούτου προϊόν- 35 τες φαίημεν. νυνὶ δὲ περὶ τῶν ἐξῆς, ὡς δι' ἐμέτου φερομένων, εἰπομεν. εἰ μὲν οὖν οὐδεμιᾶς αἰτίας ἐξωθεν βια-

σαμένης ἐξεμοῦντες ἤτοι φλεγματώδεις τινὰς χυμοὺς ἐξά-
 γουσιν ἀποίους ἢ ὀξώδεις ἢ γλυκάζοντας ἢ ἀλυκοὺς ἢ καὶ
 μετὰ τινος ἀναμειγμένης ποιότητος πικρᾶς, ἤτοι αὐτῶ
 τῶ πλήθει βαρύνοντας καὶ ἐμουμένους διὰ τοῦτο, ἢ τινος
 5 ἐμφωλευούσης καὶ διερεθιζούσης χολῆς τούτους, ἢ δὴ καὶ
 ὑστάτη μετὰ τούτους ἐνίοτε συνεξάγεται. ταῦτά τοι καὶ
 πυνθάνεσθαι ὡδε χρή, εἴ τινος ἐπὶ τοῖς ἐμουμένοις αἰ-
 σθοῖντο πικρότητος. οἱ δὲ δὴ μόνας χολὰς ἀνάγοντες ἤτοι
 ὠχρᾶς ἢ ξανθᾶς ἢ πρασοειδεῖς τε καὶ ἰώδεις ἀνάγουσιν, ἢ
 10 ἀκραιφνεῖς καὶ καθαρᾶς, ἢ μετ' ἀλλήλων μειγμένας, ἢ
 καὶ μετὰ τινος φλέγματος, καὶ ἢ παχείας καὶ θρομβώδεις,
 ἢ λεπτᾶς καὶ λείας, καὶ ἢ τις εὐφορία ἐπιτεταί, προηγησα-
 μένης δυσφορίας, ἢ μᾶλλον δυσφορίαὶ καὶ ἀθυμία καὶ
 λεπτοψυχία ἐπονται. καὶ εὐφορίαὶ μὲν ἐπὶ δεούσαις ἐπον-
 15 ται ἐκκρίσεις. ἀνάπαλιν δὲ ἐπὶ ἐνδεούσαις, δι' οἰασθήτι-
 νας προφάσεις, ἃς ἐν ἰδίῳ τόποις λέξομεν. τὰ χρώματα
 δὲ τῶν χολῶν, ὅπόσον ἂν τοῦ κατὰ φύσιν, τοῦ ὠχροῦ
 φημι καὶ τοῦ ξανθοῦ ἐκβαίη, τοσούτῳ χεῖρω φαίνεται, καὶ
 δυσφορίαὶ ὡδε πλείους ἐπονται. ἀμείνους δὲ τῶν ἐμουμέ-
 20 νων χολῶν, αἱ μετὰ φλέγματος. δευτέραι δὲ αἱ ὑγρότεραι,
 ἤκιστα δὲ αἱ θρομβώδεις. πᾶσαι δὲ ἠγησαμένων πέψεων
 καὶ τῆς φυσικῆς συνδραμούσης ῥώμης, κἂν διαφέρωσιν
 ἀλλήλων ἐπὶ μοχθηρία, ἀλλ' οὐκ εἰς ἀγαθὸν τείνουσι τέ-
 λος. τᾶναντία δὲ ἐπιτεταί, μὴ προφανείσης πέψεως, καὶ μᾶ-
 25 λιστα ἦν μὴ ὁ ζωτικὸς συνεξακολουθοῖη τόπος. τοῦτο δὲ
 κοινὸν καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν οἶεσθαι δεῖν ἐκκρίσεων. οὐ δεῖ
 δὲ τῶ ποσῶ τεκμαιροῦσθαι, ἀλλ' ἦν οἷα δεῖ καθαιροῦσθαι,
 καθαιρῶνται καὶ ὅπως. ἐντεῦθεν γὰρ σοι τὸ διαγιγνώσκειν
 ἔσται ἄμεινον. περὶ δὲ χολῆς μελαίνης ἐμουμένης, οὐκ
 30 οἶδα ὅτι ἂν καὶ φῶ, ἀεὶ τὰ χεῖριστα προσημαινούσης τοῖς
 ἐμέεσσι. διαγνωσθεῖη ἂν σοι αὕτη, εἰ κατὰ σποδοῦ χε-
 θεῖσα ὑπερξέσει, οἷον τι κἂν τοῖς δριμέσιν ὀξέσι συμβαί-
 νειν εἴωθε· κἂν που ἔροιο τὸν κάμνοντα, ὀξέος πάνυ ἐρεῖ
 σοι αἰσθάνεσθαι καὶ στρυφνοῦ τοῦ ἐμουμένου χυμοῦ. εἴ-
 35 ρηται δὲ ὡς διὰ τούτων εἴη σοι διαγιγνώσκειν τοῦτον, καὶ
 μὴ ῥαδίως ὑφ' ὁμοίων ἐξαπατᾶσθαι χυμῶν. ἢ γὰρ ἰώδης
 τε καὶ ἰσατώδης ἐπὶ μᾶλλον χρονίσασαι καὶ συσσαιπίσαι,

τοιαῦται μὲν φαίνονται ἐνίοτε τῷ χρώματι. πικρὰν δὲ αἰεὶ παρέχουσι τὴν αἰσθησιν· αἷμα δὲ ποθεν εἰς τὴν γαστέρα ὄνεν καὶ παραμείναν, μέλαν γίνεται, οὐχὶ τοιαύτης δὲ τελοῦν ποιότητος ἐξελέγχεται.

λθ. Περὶ ἰμωμένου αἵματος.

5

Ἐπεὶ δὲ εἰς τὸν περὶ αἵματος λόγον κατέστημεν, προσεπιθῶμεν καὶ τὸν περὶ τούτου λόγον. ἐνίοις γὰρ αἷμα ἀναφέρεται ἰμωμένον, ἢ καθαρὸν ἢ μελαινώμενον ἤδη, καὶ ἢ ἐπὶ προηγησαμένοις πτώμασιν, ἢ πληγαῖς, ἢ τισιν ἑτέροις ἔξωθεν αἰτίαις, ἢ τὸ δοκεῖν, ἐξ αὐτομάτου. καὶ 10 ἐπὶ μὲν ταῖς ἔξωθεν δόλαις οὖσαις, οὐ πολυπραγμονεῖν θέμις. ταῖς δὲ ἐντὸς ἀγνοουμέναις, διαφύγοι ἂν καὶ εἴ τις ἐπὶ αὐταῖς βοήθεια νομίζοιτο. ἢ τοίνυν πλήθους προηγησαμένου καὶ βαρύνοντος, καὶ τὴν ἔξοδον σπεύδοντος, ἢ τῆς καθεκτικῆς δυνάμεως τῶν φλεβῶν καὶ τοῦ ἥπατος 15 ἀπονούσης, σφοδρότερον δὲ διὰ τυχοῦσαν ἔνδειαν τῆς γαστρὸς ἐλαττικῆς δυνάμεως ἐνεργησάσης τῇ ἀνθολῇ, μειτήχθη τὸ αἷμα ἐπὶ γαστέρα. ἅπαξ δὲ ῥοπήν τοιαύτην εἰληφὸς δυνάμει, διαφόρων μορίων ἀρρωστίᾳ τε καὶ ἰσχυρῇ, ἤδη εἰς συνήθειαν τῷ χρόνῳ τὸ πάθος περιέστη, ὑφ' ἣ 20 καὶ ὁ τοῦ αἵματος ἔμετος ἐνίοις ἔπεται, καὶ μάλιστα ἐπὶ πλέον νηστεύουσι. τισὶ δὲ ῥῆξις τε καὶ ἀναστόμωσις ἀγρείων γίνεται διὰ τινὰ διάβρωσιν, ἢ πλήθος ἠγρησάμενον, ἢ πληγὴν, ἢ πτώμα· καὶ ἄχροα μὲν τὰ ἐξ ἐπιπολῆς, μελαινώμενα δ' ἤδη τὰ ἀπὸ βάθους ἀναγόμενα. καὶ ὧδε μὲν 25 ὁ περὶ ἐμέτων ἀποληγέτω λόγος. ἐξῆς δ' ἂν εἴη φάναι περὶ τῶν διὰ γαστρὸς χωρούντων.

μ. Περὶ διαγνώσεως ἐκκρινομένων.

Καὶ τοίνυν τῆς τροφῆς πλεονεκτούσης τῷ ποσῷ, καὶ μὴ κρατουμένης τῇ πέψει, ὑπόλευκά τε καὶ ὑγρά διαχωρεῖ 30 ἀθρόα, καὶ ποτε καὶ διαρροίας εἶδη τούτοις ἔπεται. καὶ τὰ μὲν ἀντῶν, οἷα τὴν ἀρχὴν ἐφάνη, παραμένει. τὰ δ' αὖ εἰς ἕτερα μεθίσταται χρώματι, καὶ ἢ εἰς ἀμείνω τε καὶ πεπεμμένα, ἢ εἰς ξανθὰ τε καὶ ὑγρά, καὶ οἷα τὰ ἀπὸ χολῆς ἐκκρίνεται. καὶ οὐπω ἀπεικός. καὶ γὰρ ἐνίοτε ὀργώ- 35

σης τῆς ἐκκριτικῆς δυνάμεως, ἐπὶ τῷ τοὺς λυποῦντας τῶν
 χυμῶν ἀπώσασθαι, πρόφασις ἢ διάρροια εὐρεθεῖσα, συν-
 ἐξήγαγε τοῖς ἀπεπτηθεῖσι τὰ δεόντα. ἀμέλει προσέχειν
 ἀκριβῶς δεῖ ἐνταῦθα, μήπως ἀπροόπτως ἀποπειρώμενος
 5 τὴν ἐπὶ διάρροίαις ἐπισχεῖν φορᾶν, λάθῃς ἐπισχὼν τὴν
 ὀρμὴν τοῦ δέοντος ἐκκρίνεσθαι χυμοῦ. οὐκ ἀγνοεῖν δὲ δεῖ,
 ὡς ἔσθ' ὅτε καὶ εἰς χολέρας εἶδη ταῦτα μεθίσταται, καὶ
 ὅτε μὲν ἄνω τε καὶ κάτω, ὅτε δὲ κάτω μόνον φέρεται,
 καὶ ὕδατόχολα μὲν λέγεται καὶ φαίνεται τὰ ἐκκρινόμενα·
 10 ἀτονίας δὲ καὶ ἀθυμίας, ἔτι τε συγκοπᾶς καὶ καταψύξεις
 ἐπιφέρει ὑστερον πλεονάσαντα, καὶ μὴ βοηθούμενα. καὶ
 τὰ μὲν ὑπόλευκα καὶ γαλακτώδη, καὶ ἀσύστατα τῶν ἐκ-
 κρινόμενων, οὐχὶ μικρὰν τινα κατηγορεῖ τὴν ἀτονίαν τῆς
 πεπτικῆς καὶ ἀλλοιωτικῆς δυνάμεως διὰ τινα ἐπικρατήσα-
 15 σαν ψύξιν. ὥσπερ δὴ τὰ πυρρὰ τε καὶ ξανθὰ, χολώδους
 πλεονάζοντος χυμοῦ διατελεῖ ἔγωνα, διὰ τινα πλεονεκτή-
 σασαν θερμότητα, ἔσθ' ὅτε δὲ ἐνίοις λευκὰ καὶ μᾶλλον
 συνιστάμενα, καὶ οἷον τῶν κυνῶν αἱ κόπροι φέρονται, καὶ
 οὐκ ἀθρόα, οὐδὲ συχνάκεις, ὅποια καὶ ἐπὶ διάρροίαις. καὶ
 20 διασημαίνει ταῦτα, μᾶλλον τὸν ἐξοχετεύοντα ἐπὶ γαστέρα
 τῆς χολῆς πόρον ἐμπεφράχθαι. ταῦτά τοι καὶ χολώδη τὰ
 οὖρα τὸ πλεόν αὐτοῖς φαίνονται, ὡδὲ τῆς πλείονος μετο-
 χετευομένης χολῆς, ἢ καὶ ἄνω συνήθως ἐμονυμένης. τὸ
 πλεόν δὲ ἰκτέροις ταῦτα ἐπιγίνεται, τοῦ χρωμνῆντος ἐπὶ
 25 τὸ δέρμα συνεξορμῶντος χυμοῦ. καὶ τὰ μὲν ξανθὰ τε καὶ
 πυρρὰ, ὡς εἴρηται, καὶ οἷον ἐρυθρὰ ὑποχωρήματα, ἀπὸ τε
 τῆς ξανθῆς καὶ ἐρυθρᾶς χολῆς χρώνννται. ὥσπερ δὴ τὰ
 πρασώδη καὶ ἰώδη καὶ κραιμβίζοντα, τοιούτων ἔγωνα χυ-
 μῶν. τὰ δὲ γε μέλανα, ὅτε μὲν ἐξοπτηθέντος τε καὶ ἐκ-
 30 κριθέντος αἵματος, τοιαύτη φαντασία γέγονεν, ὅτε δὲ αὐ-
 τῆς ἐστὶ τῆς ἀναιρούσης χολῆς ἐκκρίσις, ἔσθ' ὅτε μὴν,
 ποικίλα τε καὶ ἀναμεμιγμένα φαίνεται χρώματα, τῶν προ-
 τέρων χείρονα, ὅτε καὶ τοὺς ἀκμάζοντας πλεόν διασημαί-
 νει χυμούς· καὶ οἷδε μὲν ἅπαντες οἱ χυμοί, οὗς ἐξεθέμην
 35 τῷ λόγῳ, ἑαδίως τε καὶ ἀλύπως, καὶ ἐπὶ κρισίμοις ἐκκρι-
 νόμενοι ἡμέραις, καὶ πέψεως ἡγησαμένης, καὶ τινα εὐφο-
 ρίαν συνεπάγοντες ταῖς ἐκκρίσεσιν, πάντως ἂν εἶεν ἀγα-

θολοὶ φαινόμενοι. τὰναντία δὲ αὐτῆς πέφικεν ἐπὶ τοῖς ἐναν-
 τίως γινομένοις συμβαίνειν. λειποψυχία γὰρ καὶ ἀθυμία,
 ἔτι τε ἀναισθησία καὶ παραφροσύνη, ῥιπτασμοὶ καὶ θά-
 νατοι ἔσθ' ὅτε ἐξαπινάιοι ἐπονται. προσκείσθω δὲ τῷ
 λόγῳ καὶ τὰ ἀπὸ τῶν δυσκρασιῶν τῆς γαστροῦ κοιλιακά 5
 πάθη καλούμενα. καὶ γὰρ ψυχθείσης καὶ θερμοανθείσης
 σφοδρότερον, ξηρανθείσης τε καὶ ὑγρανθείσης, καὶ εἰς
 ἕξιν ἤδη καταδεξαμένης τὴν δυσκρασίαν, αἱ ἀπ' αὐτῆς
 κοιλιακά καλούμενα γίνονται διαθέσεις. καὶ τούτων τοὺς
 μὲν διψώδεις τε ἐσόψει καὶ ἀβληχρῶς πυρέσσοντας, ξανθά 10
 τε καὶ πυρρὰ διαχωροῦντας, καὶ προσαγωγῇ ψυχρῶν ὠφε-
 λουμένους, τοὺς δ' αὖ βραδυπεπτοῦντας καὶ ἀδίψους τὸ
 πλέον καὶ ἔνωμα διαχωροῦντας, ὥσπερ τοὺς δι' ὑγρότητα,
 ἀσώδεις τε καὶ ὑγρότερα καὶ ὑπωχρα ἀποπατοῦντας· τοῖς
 δὲ τῆς ξηρότητος τῷ πάθει εἰλημμένοις ὀλίγα μὲν προΐε- 15
 ται μετὰ συντηγμάτων. διψῶσι δὲ πλέον οὗτοι, καὶ δυσ-
 ιατώτεροι καὶ μᾶλλον ἐκτετηγμένοι, ἐκδαπανηθείσης αὐ-
 τῶν ἤδη τῆς φυσικῆς ἰκμάδος τοῦ σώματος. καὶ ἔμετοι
 μὲν καὶ γαστροῦροιαὶ ἀδικοῖεν ἂν τῇ τῶν φερομένων κα-
 κία, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τῷ τῶν ἐκκρινομένων ποσῷ, ἐπει- 20
 δὴν καὶ πλείω εἶη τοῦ δέοντος τὰ κενούμενα, συνεξατμι-
 ζομένου μὲν ταῖς ἐκκρίσεσι τοῦ θερμοῦ, ξηραιομένου
 δὲ καὶ ἀτροφοῦντος ἤδη τῇ πλείονι κενώσει τοῦ σώματος.

μα'. Περὶ διαγνώσεων τεινεσμών.

Τεινεσμοὶ δὲ καὶ δυσεντερίαι, καὶ ἥπατίτιδες οὕτω 25
 τοῖς πολλοῖς δυσεντερίαι λεγόμεναι καὶ λειεντερίαι, οὐ
 μᾶλλον τῷ ποσῷ ἢ τῇ κακίᾳ φθείρουσι. καὶ γὰρ ὅποταν
 αἱ χολαὶ πάνυ τοι δριμύται καὶ καυσώδεις ὦσιν, εὐπαθῆ
 δὲ τὰ ἔντερα ἢ, φθάνουσι τῷ ἐξιέναι ἀμύσσειν τε καὶ
 ξύειν τὰ ἔντερα. κἂν μὲν οὖν ἐν τῷ ἀπηνδυσμένῳ γένη- 30
 ται, τεινεσμός τὸ πάθος λέγεται, τῷ τὸ μόριον ὃ πέπον-
 δεν, ἐκτείνεσθαι τε καὶ πρὸς ἐκκρίσιν βιάζεσθαι. καὶ οὐ-
 δὲν οὖν ὅτι καὶ ἄξιον λόγου ὧδε φέρεται ἐπὶ ταῖς συνέχεσι
 τε καὶ μετὰ βίας ἐκκρίσειν, εἰ μὴ μυξώδη τε καὶ ὑφαιμά
 τινα ὑγρά, γλίσχρα τε καὶ δυσσπόσπαστα, ὥστε μᾶλλον ἂν 35
 καταλυθεῖν ὧδε τῷ συνεχεῖ τῶν ἐξαναστάσεων ἢ δύναιμι,

καὶ τῷ διατείνεσθαι τε καὶ ἐρεθίζεσθαι σφοδρότερον τὸν κάμνοντα, ἔτι τε, ἢ τῷ τῶν ἐκκρινόμενων ποσῷ· εἰ δὲ προσίσχεται πού τῶν ἐντέρων ὁ δακνώδης χυμὸς οὗτος, ζέει τε καὶ ἐρεθίζει πρὸς ἐκκρίσιν, καὶ δυσεντερία μὲν τὸ πάθος καλεῖται. ἐπισημαίνει δὲ τὸν πεπονθότα τόπον ἢ συνδρεύουσα αἰὲ τῷ κάμνοντι ὀδύνη, καὶ τὰ μὲν κάτωθεν τοῦ ὀμφαλοῦ ὀδυνωμένου τοῦ κάμνοντος, τὰ παχέα τῶν ἐντέρων νομίζεται καταδέχεσθαι τὸ πάθος. τὰ δὲ ὑψηλότερα, τοῖς λεπτοῖς τῶν ἐντέρων ἐπαπειλεῖται τὸ πάθος. κἂν μὲν οὖν μὴ πάνυ πονηραὶ αἱ ἐκκρινόμεναι χολαὶ εἴσιν, ὅποιαί αἱ πρῶται καὶ αἱ ἰώδεις (αἱ γὰρ ἀπὸ μελαίνης ἀρχόμεναι δυσεντερίαι, θανατώδεις), μηδὲ ὁ πυρετός σφοδρός, μήτε πλήρης σεσημμένων χυμῶν τὸ σῶμα ἦ, οὐ πάνυ τοι φοβεῖσθαι δεῖ. καὶ μάλιστα ἦν εἰς τὰ κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ τὸ πάθος ἐνστηριχθεῖη, ἦν δὲ τὰ χεῖρω ἐπικρατοῦντα ἦ, οὐχὶ μικρὸν τὸ δέος πέφυκεν, ἀπολέσθαι τὸν ἄνθρωπον. καὶ οἱ μὲν πρὸς τῷ ἀπηνθυσμένῳ τὸ πάθος ἔχοντες, ἰδίᾳ μὲν ἐκκρίνουσι τὰ ἀπὸ τροφῆς περιτώματα. ἰδίᾳ δέ, τὰ ἀπὸ τοῦ πεπονθότου τόπου ζυόμενα. ἐπὶ δὲ τοῖς ὑψηλοτέροις πεπονθόταις μέρεσιν, ἠνώσθαι φθάνει τοῖς ἀπὸ τῆς τροφῆς τὰ αὐτοῦ τοῦ πάθους ζύσματα, καὶ μάλιστα ὅσον ἀφ' ὑψηλοτέρων μερῶν ταῦτα ἐρχεται. κἂν μὲν οὖν τὰ τῶν σκυβάλων χρώματα, καὶ αἱ συστάσεις, πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἦδη χωρῆ, φορητότεραι καὶ αἱ ὀδύνη γίνονται, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς πληγῆς φερόμενα ἀμείνω τε καὶ μείω διὰ πλείονος φερόμενα τοῦ χρόνου. καὶ χρεὶ τὸν θεραπεύοντα τὰ μείνω προσδοκᾶν περὶ τοῦ κάμνοντος, ὡς ἐκφευξομένου τὸν κίνδυνον. τάναντία δέ, ἐπὶ τὰ χεῖρω δηλοῖ τετράφθαι τὰρρώστημα, καὶ μετρίως μὲν τοῦ πάθους ἔχοντος, ὀλίγα τε τὰ ζύσματα καὶ ὕφαιμα καὶ μυξώδη, καὶ ἀνιάσιν αἱ ὀδύνη, καὶ διὰ μειζόνων διαλειμμάτων αἱ ἐξαναστάσεις. ἐπιτεινομένου δέ, καὶ αἱματώδη πλέον ἔνεστι τὰ ἐκκρινόμενα, εἰ δ' ἐπὶ πλέον αὐξοῖτο τὸ κακόν, καὶ εἰς νομῆν τὸ ἔλκος χωροῖη, τὰ πρῶτα μὲν ἀθρόον αἷμα φέρεται· εἰδ' οὕτως δὲ καὶ κρεώδη ζύσματα· τοσοῦτῳ δὲ μείζω ὅσῳ καὶ χεῖρω, δυσώδη τε, καὶ ὅσον αὐτῷ μελαινώμενα. φαῦλον δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ τὸ

ἀπόσιτον τελείν τὸν ἄνθρωπον. καὶ ταύτη μὲν εἰ μὴ κα-
κότητες, ἢ μὴ, τὸ νόσημα διασημαίνεται.

μβ. Περὶ διαγνώσεως λειεντερίας.

Λειεντερία δ' ἐκ μεταπτώσεως τὸ πλέον γινομένη,
χρονιολόγησεν διαρροίας ἢ δυσεντερίας, τοσοῦτω χαλεπωτέρα, 5
ὅσω καὶ ἐπὶ προητονηκυία τῇ δυνάμει γίνεται. ἐπισημαί-
νεται δὲ τὸ πάθος, ἀπ' αὐτοῦ δὴ τοῦ ὀνόματος, λείων τε
καὶ οἷον ὀλισθηρῶν γεγονότων τῶν ἐντέρων, καὶ μὴδ' ἐπὶ
βραχὺ τι χρόνου παρακατέχειν τὴν τροφήν δυναμένων·
ὁμοίου τοῦ συμβαινόντος ὄντος τοῖς ὑπτιασμὸν παθοῦσι 10
τοῦ στομάχου, οἳ μὴδὲν τι διακαρτερήσαντες, αὐθις τὰ
καταποθέντα ἀνάγουσιν. ὀξύρρητοι δὲ τινες ἐτι γεγενημέ-
ναι ἐλπίδας τινὰς ὑγείας ὑποτρέφουσιν, ἤδη πρὸς ἑαυ-
τὴν τῆς καθεκτικῆς καὶ πεπτικῆς δυνάμεως ἐπανερχομέ-
νης, καὶ οἷον ἀποπειρωμένης ἐπιτιθέναι πέψιν τοῖς προσ- 15
ληφθεῖσιν.

μγ. Περὶ διαγνώσεως αἵματος διαχωρούμενου.

Περὶ δὲ αἵματος φερομένου δεῖ ἐκεῖνο νοεῖν· ἄνω μὲν
λίον, αἰεὶ κακόν, κάτω δ' οὐκ αἰεὶ· τοῖς μὲν γὰρ καὶ ἀπ' αὐ-
τομάτου πλεονάζει, διὰ τῶν ἐντέρων κάτω ῥεῖ, τοῖς δὲ 20
καὶ διὰ τῶν αἰμορροϊδῶν. ἀλλὰ τὸ μὲν αὐτῶν μελαινώμε-
νον ἦδη, ὡς ἀπ' ὑψηλοτέρου τόπου ἐξίον, καὶ χρόνον τινὰ
ἐγκατατρίψαν. τὸ δ' ἀκραιφνὲς καὶ καθαρὸν καὶ οἷον τὸ
τῶν νεοσφαγῶν ζώων, τὸ γὰρ ἀπ' ἥπατος λίον, ἄλλο ὄν
παρὰ ταῦτα, πλύμασι κρεῶν νεοσφαγῶν μᾶλλον ἔοικε, καὶ 25
τὸ μὲν ὡς περιττὸν καὶ πλεονάζει, ἐκρῦεν ἀθρόον τε,
καὶ δι' ὀλίγων ἐφανέν ἐξαναστάσεων, βάρους τε καὶ πυ-
ρετοῦ ἐσθ' ὅτε τὸν νοσήσαντα ἀπήλλαξε. τὸ δὲ δι' ἀτο-
νίαν τε καὶ θέρμην τοῦ ἥπατος ἐκκρινόμενον, δίδωσι τοῖς
ἀπλουστέροις οἰεσθαι δυσεντερία ἔχουσαν τὸν κάμνοντα· 30
τὸ δ' οὐχ οὕτως ἔχει. οὔτε γὰρ ἄλγος ἐντέρων ὡδε, οὔτε
συνεχεῖς ἐξαναστάσεις τε καὶ τεινεσμοί· ἀλλ' οὐδὲ κατὰ
βραχὺ ἐκκρίνεται. εἰ γὰρ τι ἄλγος τε καὶ βάρους εἴη, πρὸς
τὸ ἥπαρ μᾶλλον ἢ εὖροις ζητήσας, ὥστε ἐν ἐκείνῳ δεῖ
προσάγειν τὰ βοηθήματα. ῥαδίως δὲ καὶ οὗτοι ἀπαλλάτ- 35

τονται, τῆς προσηκούσης ἐπιουρίας τυχόντες. τὸ γε μὴν
 ἀφ' αἱμορροϊδῶν ἐξίόν, πολλῶν παθῶν ὑποπιεζομένων,
 ἀπαλλάσσει τοὺς ἔχοντας. μανίαις γάρ τοι καὶ μελαγχολί-
 αῖς, περιπνευμονίαις τε καὶ πλευρίτισι, καὶ φθόαις καὶ
 ἀναστομώσεσιν αἵματος οὐκ ἂν ἀλοίη ὁ συμμέτρως δι-
 αὐτῶν ἐκκαθαιρόμενος. ἀλλ' ἐπειδὴν συνήθεις ἤδη γεγο-
 νῆται τῷ χρόνῳ, αὐθις τύχοιεν ἐπισχεθεῖσαι, πρὸς τῷ μὴ
 ῥύεσθαι παθῶν ὡς ἔφην, βάρη τε καὶ ὄκνους πρῶτον
 ἐπιφέρουσιν, εἶτα σκοτοδυνίας τε καὶ ἀμβλυωπίας, καὶ
 10 ἀποστοφὰς σιτίων, ἅπειθ' οὕτως ἐπάρσεις τε καὶ βάρη
 σπλάγγων, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ φλεγμονὰς ἢ σκίρρους, καὶ
 ὑδερικὰς τινὰς παρεγχύσεις καὶ σκοτώματα. εἰ δὲ γε τύχοι
 ἐπὶ τὰ κάτω ἐξορμήσαν, τὸ δι' αὐτῶν συνήθως πάλαι ἐκ-
 κρινόμενον αἷμα, καὶ ποδαλγίας τὰς ἀφ' αἵματος ποιεῖ,
 15 ὥσπερ ἐπὶ τὸ δέρμα, ἐξανθήματα πολλά τε καὶ διάφορα.
 ἦν δ' ἀμέτρως τύχοι κινήθην διὰ τῶν συνήθων πόρων,
 ἀπεψίας τε καὶ καχεξίας καὶ ὑδερικὰς οὐχ ἦττον παρεγχύ-
 σεις ἐπάγει, ὑποπυχομένου ἤδη τοῦ ἥπατος, καὶ τοῦ παν-
 τὸς ὁμοῦ σώματος. τὴν ἀρχὴν δ' αἱμορροΐδες συμβαίνουσι
 20 τοῖς τε καταλύσασιν ἀπὸ συνήθων γυμνασίων, καὶ τοῖς ἐπὶ
 τὸ ἀδρότερον τὴν διαίταν ἐξαλλάξασι, καὶ τοῖς ἐπισχεθεῖσι
 συνήθεις ἐκκρίσεις ἀπὸ ῥινὸς ἢ μήτρας, ὡς ἐπὶ γυναι-
 κῶν, ἢ ἔθος φλέβα τέμνειν, ἢ ἄλλως πως αἷμα κενῶν,
 καὶ μηκέτι κεκρημένοις τῇ συνήθειᾳ, ὡς διὰ πάντων ἦκειν,
 25 πλήθός τε καὶ ἀτονίαν εἶναι τὸ αἴτιον.

μδ. Περὶ βουλίμου.

Ἀντιπεπόνθασιν δὲ πᾶσι τούτοις τοῖς προσηθεῖσιν
 οἷ τε κωλικαῖς ὀδύναῖς καὶ εἰλεοῖς ἀλόντες, στρόφοις τε
 καὶ τῷ βουλίμῳ πάθει. καὶ βούλιμος μὲν στομάχου πά-
 30 θος, πάντῃ ἀποστραφέντος τὴν προσαγωγὴν τῶν σιτίων,
 μέγαν λιμὸν τοῦ πάθους σημαίνοντος. κακοήθων δὲ τινῶν
 χυμῶν τὴν αἰσθητικὴν τῆς πείνης κακωσάντων δύναμιν,
 ἢ τινας ἀπλῆς ἐπιταθείσης δυσκρασίας, καθάπερ ὀξωδῶν
 τε καὶ στρυφνῶν ἐρεθίζόντων τὴν τοῦ στομάχου δύναμιν,
 35 αἱ ἄλογοί τε καὶ δακνώδεις ὀρέξεις γίνονται, ὥσπερ ἄλλο-
 κότων δὴ τινῶν χυμῶν, ἐν ἄλλοις ἐπιωρεύσεις κατὰ τὸ

τῆς γαστρὸς στόμα, διαφόρων δὴ τινων εἰδῶν καὶ ἀλλο-
 κότων ὀρέξεις ἐπάγουσι, ὡς μὴδὲ πηλοῦ τε καὶ ἀνθρά-
 κων καὶ ὄστράκων φεῖδασθαι τοὺς οὕτως ἀθλίως ἔχοντας.
 καὶ τοῦτο δῆλόν σοι καὶ ἀπὸ τοῦ τῶν κυουσῶν γυναικῶν
 πάθους, ὃ δὴ κίσσαν φάσκουσι. καὶ τὰς μὲν ἀλλοκότους τε 5
 καὶ παραλόγους ταύτας τῶν τροφῶν ὀρέξεις, τάχ' ἂν τις
 καὶ λάσαιτο προσαγωγαῖς φαρμάκων ἀρμαζόντων. τὰς δ'
 ἀποστροφὰς πάντων ὡς εἰπεῖν τῶν σιτίων, τῶν συνιστῶν
 τὸ ζῶον πεφυκότων, σχολῇ γ' ἂν τις ἐξιῶτο, νεκρουμένης
 ἤδη τῆς αἰσθητικῆς δυνάμεως, καὶ οἷς μὲν δεῖον ἐπὶ τῶν 10
 τοιούτων κεχρησθαι, τάχ' ἂν καὶ ἐξῆς προσγράψαιμεν. νῦν
 δὲ περὶ ὧν προυθέμεθα εἰπωμεν.

μέ. Περὶ διαγνώσεως ἐπισχέσεως γαστρὸς.

Αἱ τοίνυν ἐπισχέσεις τῆς γαστρὸς ἢ δι' ὀλιγότητα σι-
 τίων ἢ διὰ τινὰ αὐτῶν ποιότητα γίνονται, ἢ διὰ μετοχέ- 15
 τευσιν ἐπ' ἄλλα τῶν περιττῶν. οὐρα δὲ ταῦτα πλείω καὶ
 ἰδρωῶτες, καὶ ἀθλοὶ διαφορήσεις πλείους. καὶ οἷδε μὲν οὐ-
 δὲν δεινὸν πάσχουσι, δι' ἄλλων πόρων ἐξοχετευομένων τῶν
 περιττῶν, οἷ καὶ αὐθις ἐπιανέρονται ἐπὶ τὴν συνήθη ἔκ-
 κρισιν. οἷς δ' ἐπίσχεσις μὲν γίνεται γαστρὸς, καὶ μὴ ἀφ' 20
 ἐτέρων πόρων τὰ περιττὰ ἐκκρίνεται τούτοις ἄλγη τε καὶ
 δυσφορίαὶ διάφοροι. ἢ γὰρ τοι τῶν προηγουμένων ἐξικμα-
 σθέντων τε καὶ σκληρυνθέντων σκυβάλων, καὶ μετὰ γλί-
 σχων τε καὶ κολλωδῶν φλεγμάτων προσπλάσθέντων τοῖς
 ἐντέροις, ἢ φυσικὴ ἐπίσχεται ἔξοδος, ἢ καὶ φλεγμηνάντων 25
 τῶν ἐντέρων, ἢ διὰ πληγῆν, ἢ χυμῶν τινων ἐπιρροήν,
 ὡς ἀτονεῖν κατὰ μικρὸν ἐντεῦθεν τὴν ἐκκριτικὴν τῶν ἐντέρων
 δύναμιν. ἐντεῦθεν οὖν ἀποσιταί τε καὶ ἄλγη τῶν ἐντέρων
 γίνονται, καὶ ἐρυγαὶ μέτρια μετρίως τὴν ἀρχὴν κουφίζου-
 σαι. προβαίνοντος δὲ τοῦ δεινοῦ, τὰ κάτω μὲν ἄρχονται ψύ- 30
 χεσθαι, τὰ δ' ἄνω μᾶλλον θερμότερα γίνεσθαι, πρὸς ἑαυτὸ
 συστελλομένου τοῦ θερμοῦ. εἶθ' οὕτως καὶ βρομιώδεις
 τε καὶ ἀήδεις ἐρυγαὶ γίνονται, μηκέτ' οὕτω κουφίζουσαι.

μέ. Περὶ διαγνώσεως εἰλεῶδ.

Καὶ πρῶτα μὲν χυμῶν τε καὶ τροφῶν ἀκολουθοῦσιν 35
 ἔμετοι, μὴδὲ βραχέος πνεύματος κάτω που διαφορουμέ-

νον, εἰδ' οὕτως ὡσπερ κολοφῶν τῶν κακῶν ἐστὶ, κόπρος
διὰ στόματος ἐμεθεῖσα, ὅτε καὶ ἄφικτος λοιπὸν τὸ πλεόν
ὁ θάνατος νομίζεται. καὶ τὸ μὲν πάθος εἰλεὸς ὠνόμασται,
διὰ τὸ τὰς τῶν ἐντέρων ἐλικας εἰλεῖσθαι ὑφ' ὧν αἰτίων
εἶπομεν.

μζ. Περὶ κωλικῆς ὀδύνης.

Κώλον δὲ ἀλλήματα, ἐμπνευματώσεις τε καὶ στρόφοι
ἐπὶ προηγουμέναις μὲν ἐμφράξεις γίνονται, οὐχ ἥτιον δὲ
καὶ ἐπὶ καταχρήσει ψυχρῶν τε καὶ ὑγρῶν ἐδεσμάτων, τῆς
10 γὰρ ψυχρᾶς διαίτης ἐπισωρευσάσης πολλὰ φλεγμάτια καὶ
καταδεγμένων ταῦτα τῶν ἐντέρων, καὶ μάλιστα τοῦ κώ-
λου, οὕτως ἐπιτηδείως ἔχοντος αὐτοῦ τῆ φυσικῆ διαθέσει,
ἢ διαπλάσει, καὶ πλήθει μὲν βαρύνοντα, λυποῦντα δὲ
ποιότητι, καὶ μὴ συγχωρούμενα ῥαδίως τὴν ἐξοδὸν τῶ
15 προσίσχασθαι τῆ γλισχρότητι, διατείνει μὲν τὸ κώλον, πε-
ριζωννύει δὲ ταῖς ὀδύναϊς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἄνω μὲν
ἐμέτους ἐρεθίζει χυμῶν, καὶ τῆς τροφῆς ἐσθ' ὅτε, κάτω δ'
οὐδὲν ῥαδίως ὑπέξεισι. κἄν τύχη κλύσμασιν ὁ ἄνθρωπος
βοηθούμενος, ἢ τισιν ἄλλοις φαρμάκοις φλέγμα ἐκκρίναι
20 ἀθρόον, τῆς ὀδύνης ἀνίεται. ἂν δὲ μὴ τύχη ἐξιὸν τὸ λυ-
ποῦν ἐκεῖνο φλέγμα, ἦτοι δὲ πρὸς ἰσχία ἢ τὴν κύστιν αὐ-
τὴν χωρήσῃ, τοὺς ἰσχυαδικοὺς καὶ δυσουροῦντας ὡδε γινω-
μένους ὀρωμεν. ἦν δὲ πρὸς τὰ σκέλη τε καὶ τοὺς πόδας
χωρήσαιεν οἱ λυποῦντες χυμοί, τοὺς ἐξ αὐτῶν πόδας ἐρ-
25 γάζονται. κἀπειδὴν τύχοιεν οὕτως ῥαδίαν ἑαυτοῖς ποιησά-
μενοι τὴν ὀδόν, εἰς συνήθειαν ἤδη τὸ πάθος καθίσταται,
καὶ ῥαδίως ἐπὶ ταῖς τυχούσαις αἰτίαις οἱ κάμνοντες ἀλί-
σκονται. ὅτι μὲν οὖν διὰ τοὺς λοιποὺς χυμοὺς ἀκμάσαν-
τας, καὶ μήτε τέχνη μήτε τύχη ἀγαθῆ διαφορηθέντας, ἢ
30 ἐκκριθέντας, ἐπὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας χωροῦντας,
τὰς ἐξ αὐτῶν χειράγρας καὶ ποδάγρας οἱ κάμνοντες ὑφί-
στανται, ἰδεῖν ἐστὶ γινόμενον ἀπὸ τε ἀπλῶν καὶ συμπε-
πλεγμένων αὐτῶν τῶν χυμῶν. τὸ πλεονάζον δὲ καὶ μάλ-
ιστα καὶ ἐπισυνιστῶν ποδάγρας τε καὶ ἀρθρίτιδας, ἢ ἐκ
35 συνεχῶν ἀπεψιῶν συνισταμένη ὁμοχυμία πέφυκε. ταῖς γὰρ
ἐκαστοτε πλημμελείαις ἐφ' ὧμοῖς δηλονότι ἔτι τοῖς σιτίαις

ἑτέρων σιτίων προσφοραῖς, ὁ ὤμος ἐπισυναγόμενος χυμὸς
 καὶ μήτε δι' ἐμέτων τύχη τινὶ καὶ τέχνῃ ἀναγόμενος, μήτ'
 αὐτὸν διὰ γαστρὸς χωρῶν, ὅτε μὲν ἐπὶ κώλου στηριχθεὶς,
 τὰς ἐκείθεν καλουμένας ἐπεγείρει κωλικὰς ὀδύνας, ὅτε δ'
 αὐτὸν εἰς ἰσχίον καὶ τοὺς ἰσχυαδικούς οὕτω πως καλουμένους
 ἀπὸ τοῦ πάθους συνίστησιν, ἐνίοτε δ' εἰς κύστιν ἐξορμή-
 σασ, τὰς ἐξ αὐτῶν συνίστησι δυσουρίας, μηδενὶ δὲ τού-
 των ἐνοστηριχθεὶς, ἀλλ' ἢ ἐπὶ χεῖρας τε καὶ πόδας σκεδα-
 σθεὶς, τὰς ἐξ αὐτῶν χειρᾶν τε καὶ ποδᾶν, ἔτι τε
 καὶ ἀρθροῖδας συνίστησι· καὶ οἶδε μὲν, καὶ οἱ λοιποὶ χυ-
 μοὶ ἀπὸ τῆς προσηγομένης διαίτης καὶ τῆς κράσεως
 καὶ ἡλικίας τοῦ κάμνοντος διαγιγνώσκονται, οὐχ ἤτιον δὲ
 καὶ ἀπὸ τῶν ξανθούτων τοῖς κώλοις χρωμάτων· ὑπέρυ-
 θρα μὲν γὰρ τὰ ἀφ' αἵματος ἐνσκήψαντος ὀδυνώμενα
 κῶλα. ὠχρὰ δὲ μᾶλλον τὰ ἀπὸ ξανθῆς χολῆς, καὶ ὑπό-
 πέλιθνα μᾶλλον τὰ ἀπὸ μελαίνης, ὥσπερ καὶ ὑπόλευκα
 τὰ ἀπὸ φλέγματος. συμπλέκεται δὲ καὶ τὰ χρώματα ἐπὶ
 τοῖς συμπεπλεγμένοις χυμοῖς, καὶ ἀναλόγως φαίνεται.
 ὄψον δ' οἱ θερμότεροί τε καὶ λεπτότεροι διαφοροῦνται χυ-
 μοί, ὥσπερ καὶ σκολιότερον αἱ παχύτεροι· πάντες δὲ
 βοηθούμενοι, ἄμεινον ἀπαλλάττουσιν. ἐκεῖνο δὲ πρὸς τού-
 τοις θέμις εἰδέναι, ὡς ἐπειδὴν τύχῃ ἀθρόον φλέγμα περὶ
 τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἐντερα ἀθροισθῆν, εἶθ' οὕτως με-
 τρίως κατὰ τὴν ὁποιανδήποτε θερμὴν, παχέα τε καὶ ὀμι-
 χλώδη καὶ δυσδιέξοδα ἐγείρει πνεύματα, ἃ δὴ στενοχω-
 ρούμενα ταῖς τῶν ἐντέρων ἕλιξι, τοὺς στρόφους τε καὶ
 τὰς ἐμπνευματώσεις ἀπεργάζεται μὴ βοηθούμενα· τῷ
 χρόνῳ δὲ καὶ τὸν μεταξὺ τοῦ περιτοναίου τε καὶ τῶν ἐν-
 τέρων διεκλήφρα τόπον, τοὺς τυμπανίας διατείνει ὑδρο-
 πας, τυμπάνου δίκην δηλαδὴ συνεξογκοῦντος ἐν ταῖς
 κρούσεσι τοῦ ἐπιγαστρίου τοῦ κάμνοντος. καὶ ὥδε μὲν
 τὰ ἐξ ἐπισχέσεως γαστρὸς τε καὶ ἐντέρων διαγιγνώσκει-
 ται πάθη.

μή. Περὶ διαγνώσεως ἐλμινθων.

Ἐπεὶ δὲ καὶ ἐλμινθες καὶ ἀσκαρίδες καὶ πλατεῖαι
 οὕτω καλούμεναι ἐλμινθες ἐν τοῖς ἐντέροις τε καὶ τῇ γα-

στρὶ φέρονται, βραχίαια καὶ περὶ τούτων εἰπόντες, ἐπὶ
 τὰ ἐξῆς τὸν λόγον προάξομεν. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τῶν ἐκτὸς
 τούτων, ὑγρότητός τινος συσσαιπίσης ὑπὸ μετρίας τῆς
 θερμῆς, μυϊαί τε καὶ σκώληκες, καὶ πολλά γε τῶν ἐντό-
 5 μων φαίνεται ζωογονούμενα, οὕτω καὶ ἐπὶ γαστροῦ καὶ
 τῶν ἐντέρων νόει. καὶ τὰς μὲν πρὸς τῷ ἀπηνθυσμένῳ
 γινόμενας, καὶ μηδέποτε ἐπὶ τὰ ἄνω χωρούσας, μικρὰς
 ἐσόψει καὶ λεπτάς, αἰεὶ δ' ἐρεθιζούσας καὶ γαργαλιζούσας
 τὸν κάμνοντα. ἀσκαρίδες δ' αὐταῖς τοῦνομα. αἱ δὲ λοιπαί,
 10 ἄς ἔλμινθας οὕτω φασὶν ἀπλῶ ὀνόματι, οὐχ ἓνα καὶ τὸν
 αὐτὸν τόπον ἔχουσιν, ἀλλ' ἐντερὰ τε καὶ γαστέρα διέρ-
 χονται, καὶ ἐς αὐτὸ τὸ στόμα ἀποτελευτῶσιν ἀνιούσαι. αἱ
 μὲν οὖν αὐτῶν μείζους, αἱ δὲ μείους, καὶ αἱ μὲν ὑπό-
 λευκοί, αἱ δὲ ὑπέρουθροι. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ πρὶν ἢ φθάσαι
 15 ζωογονηθῆναι ἀκριβῶς, καὶ ἀπ' ἀλλήλων διακριθῆναι,
 φθάνουσιν ὡς σφαῖραι δὴ τινες λεπτῶν σχοινίων ἐκκρινό-
 μεναι. ὅτι μὲν οὖν αἰεὶ σήψει τῶν ἐν τοῖς ἐντέροις τε
 καὶ τῇ γαστρὶ χυμῶν, τὸ πλεόν δὲ καὶ μετὰ πυρετῶν εἰώ-
 20 θασιν ἀναφαίνεσθαι, τοῖς πᾶσιν οἴμαι δῆλον. ὅτι δὲ καὶ
 χαλεπὰ καὶ φοβερὰ εἰώθασιν ἀπογεννᾶν συμπτώματα, κἄν
 μὴ ἀκόλουθα τὸ πλεόν τὰ ἀποβήματα τοῖς συμπτώμασιν
 ᾗ, καὶ τοῦτο δῆλον. σπασμοὶ γὰρ καὶ λυγμοί, λειποψυχίαι
 τε καὶ ῥιπτασμοί, ἀναισθησίαι τε καὶ ἔμετοι, καὶ ὀφθαλ-
 μῶν κοιλότητες, καὶ μετρίως κεχρηγὸς στόμα καὶ ἄλλα τοι-
 25 αῦτα, ἢ πάντα ἤγουν ἓνα συμβαίνουσι τοῖς ὑποτρέφουσιν
 ἔλμινθας· χείρους δὲ τούτων αἱ τε ὑπέρουθροι καὶ αἱ ἐν
 ἀρχαῖς τῶν νόσων ἐπιφαινόμεναι· ἐκότεροι δὲ αὐτῶν τὴν
 ὕλην τῆς σήψεως ὅθεν ὑπέστησαν ὑποσημαίνουσιν. αἱ μὲν
 γὰρ ὑπόλευκοί, ἐξ ἀπεψιῶν συνεχῶν σιτίων σιτωδῶν τὸ
 30 πλεόν φαίνονται γινόμεναι· αἱ δὲ λοιπαὶ ἀπὸ τε μὴ δια-
 κριθείσης ἀκριβῶς τροφῆς εἰς αἷμα καὶ συσσαιπίσης ἤδη,
 καὶ τινῶν λοιπῶν τροφῶν ἐνδέρμων. ἔοικε δὲ ἰσχυρότερα
 τελεῖν τὰ ἀπὸ ἰσχυροτέρας ὕλης συσσαιπίσης συνιστά-
 35 μενα. ὅτι δὲ αἰεὶ τὰ προεξορμῶντα τῆς νενομισμένης κρι-
 σεως, ἢ πλήθει φαίνονται βαρύνοντα, ἢ ἀτονίαν τῆς καθ-
 εκτικῆς δυνάμεως δηλοῖ, καὶ ἐφεξῆς ἂν εἴποιμεν σαφέ-
 στερον. ἔλμινθ δὲ πλατεῖα μία ἐν τοῖς ἐντέροις γίνεται,

γλίσχρον δὴ τινος καὶ ὑποθέρου χυμοῦ τῶν ἐντέρων τὴν ἐντὸς ὑπαλείφοντος ἐπιφάνειαν, ζωογονηθέντος δ' ὑφ' οἰασθήτινος θέρμης, καὶ ὅτε μὲν εἰς τὰ πλείω τῶν ἐντέρων αὕτη ἐπεκτείνεται, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ διὰ τῶν ὄλων ἦκει, βάρος μὲν καὶ ὄγκον δὴ τινα κατὰ τὴν γαστέρα ποιοῦσα, ῥαδίως δ' ἀναπίνουσα τὴν ἐδηδεσμένην τοῦ στομάχου τροφήν. ταῦτά τοι, καὶ οὐδὲ ῥαδίως φέρουσι νηστείαν, οἱ ταύτην ὑποτρέφοντες. συνεκκρίνονται δὲ σφισι διὰ γαστρός, οἷα τὰ κολοκύνθης σπέρματα. καὶ τοῦτ' ἀχώριστος διὰ γαστρός πλατείας ἔλμινθος ἐνδειξις. ἐκκρί-
νεται δὲ αὕτη, ποτὲ μὲν ἐπισωρευθεῖσα ὡς σφαῖρα, καὶ μίαν ἔχει τὴν συνέχειαν, ποτὲ δ' εἰς πηχυαῖα καὶ μεῖζω
τε καὶ μείω διαιρεθεῖσα τμήματα. καὶ ἦδε μὲν οὕτω χαλεπὸν θηρίον. σπανίως δὲ καὶ οὐκ εἰσαῦθις ἂν τινι γέ-
νοιο, ὀλοκλήρως ἐξαιρεθεῖσα. αἱ δὲ λοιπαὶ καὶ πλείους
γινόμεναι ἔλμινθες, μικροῦ καὶ πᾶσι καὶ πάντοτε γίνον-
ται, τοσοῦτον ἦτοις εἰς κακίαν οὔσαι πλατείας ἔλμινθος, ὅσον ἀσκαρίδες τούτων περὶ κασιν· ἀλλ' ὁ μὲν περὶ τού-
των λόγος οὐδέ πη ληγέτω.λείπεται δ' ἐφεξῆς καὶ περὶ
τῶν γεννητικῶν εἰπεῖν μορίων, καὶ ὅσα ἐν αὐτοῖς παθή-
ματα συνίστασθαι πίφυκε. ῥητέον οὖν πρότερον περὶ
τῶν κοινῶν ἀνδράσι τε καὶ γυναιξίν, ἐπειθ' οὕτως καὶ
περὶ τῶν ἰδίων ἐκάστου.

μδ'. Περὶ διαγνώσεως τῶν κατὰ τὰ γεννητικὰ μέρη παθῶν.

Αἵματα οὖν καὶ πύα, ψήγματα τε καὶ λίθοι, διὰ τῶν
οὐρητικῶν ἀγγείων φέρονται, ἰσχυροῖαι τε καὶ δυσουροῖαι
καὶ αἱ εἰς ἀμίδα διάρροιαὶ συμβαίνουσι. καὶ αἵματα μὲν
φέρεται, ῥήξεως ἢ διαβρώσεως, ἀναστομώσεώς τε καὶ δι-
ιδρώσεως τῶν περὶ τοὺς νεφροὺς φλεβῶν γινομένης. ἔσθ'
ὅτε δὲ καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς κύστεως καὶ τοῦ τραχήλου αὐ-
τῆς τὸ αἷμα φέρεται. καὶ ταῦτα μὲν ὅθεν φέρεται διαση-
μάνοιεν ἂν ἢ τε ὀδύνη τοῦ πεπονθότος μορίου, καὶ τὸ
βάρος, οὐχ ἦκιστα δὲ καὶ τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν τοῦ
αἵματος, καθὼς κὰν τοῖς περὶ τοῦ θώρακος λέγοντες,
φθάσαντες διειλήφαμεν. Πύα δὲ φέρεται, ἀποστημάτων
καὶ φυματίων καὶ πληγῶν ἐκ διαφόρων αἰτιῶν γεγονότων

περὶ τὰ αὐτὰ μόρια. τὴν γὰρ ἐτέρωθεν συστάσαν ἀπόστα-
 σιν δι' οὐρῶν ἐκκριθῆναι τῶν γινομένων μὲν, σπανίως
 δέ. καὶ οἶδε νεφρὰ μὲν ἢ κύστιν οὐκ ὀδυνῶνται, εἰ μὴ
 5 οὐκ ἐπὶ πολὺ, εἴ που γε μὴν ἤλθουν μόριον πρότερον,
 τοῦτ' οὐκέτ' ἀλγοῦσιν, ἐκκριθέντος ἤδη τοῦ τὴν ὀδύνην
 ἐπάγοντος. οἱ λίθοι δ' ἦτοι περὶ τοὺς νεφροὺς συνέστησαν
 τὴν ἀρχὴν, ἢ κύστιν, ἐπισωρευθέντων ἰκανῶν ψηγμάτων.
 καὶ γὰρ δὴ πόρων ἐξ ὁποιοῦν χυμῶν συστάτων τε
 10 καὶ ὀπτηθέντων ὑπὸ θερμῆς, καὶ αἰεὶ προσισχομένων τῶν
 ἐπιρρεόντων ψαμμίων, καὶ συγκολλημένων γλίσχροις τισὶ
 χυμοῖς, εἰς λίθου σύστασιν τὰ συναγόμενα γίνονται.

γ'. Περὶ διαγνώσεως λιθιάσεως πρὸς καλικὴν ὀδύνην.

Καὶ ἀπὸ νεφρῶν μὲν ἐπὶ ἔξοδον χωρῶν ὁ λίθος, κα-
 15 λικῆς ὀδύνης φαντασίαν δίδωσιν. ἐκείνης μέντοι αὕτη
 διαστελλεται τῷ μὴ κατ' ἐκείνην ταύτην διαζωννύειν τὸ
 ἐπιγαστήριον, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ἐφήβαιόν τε καὶ πρὸς τὴν κύστιν
 αὐτήν, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ τοὺς διδύμους ἀποτείνειν μᾶλλον
 20 τὸ ἄλγος. ψήγματά τε τούτοις ἐπιφέρεται ἐν ταῖς ἀμίσιν.
 καὶ οὐχὶ ῥαδίως ἔσθ' ὅτε χωρεῖ τὰ οὖρα, ἀλλ' οὐδὲ ἡ γασ-
 τήρ ἐπίχεται καὶ ὑπιούσα οὐχ ὑφίησι τῆς ὀδύνης. ἐού-
 στερον δὲ διαδοθεὶς ὁ λίθος εἰς κύστιν, πάντων ἀνίησι
 τῶν δεινῶν· κἂν μὲν εὐδυνπορήσαν τύχη πᾶν τὸ ἐξιόν,
 πολλῶν ἀπήλλαξε τὸν κάμνοντα ὀδυνῶν· εἰ δ' αὐτοῦ που
 25 παραμένει, ἔτι τε προσαύξεται τῷ χρόνῳ, καὶ τὸν τῆς
 κύστεως ἐπιτωματίζων τράχηλον, ἰσχυρίαν τε καὶ δυσου-
 ρίαν ἀπεργάζεται. ἔσθ' ὅτε δὲ τῷ φέρεσθαι ὠδὲ τε κά-
 κείσε τῆς κύστεως, ἀμύσσει τε τοὺς τοποὺς καὶ πληγὰς
 ἐντίθησιν, ἣν γωνιώδης ἢ, ὥστ' ἤδη αἰμά τε καὶ πύον
 30 συνεξάγεσθαι τοῖς οὔροις. καὶ οὕτω μὲν νεφρίτιδας καὶ
 τὰς ἀπὸ τῶν λίθων δυσουρίας διαγνοίης ἂν. ἔσθ' ὅτε δὲ
 παχέων καὶ γλίσχρων ἐνσκηψάντων χυμῶν τῇ κύστει, καὶ
 πῶς ἐπιφραγνύντων τὸν ἐξοχετεύοντα τὰ οὖρα τῆς κύ-
 35 στεως τράχηλον, παρόμοιοι δυσουρίαι γίνονται. διακρίνον-
 ται δὲ πρὸς τῷ μὴ τὰ τῶν λίθων σημεῖα φαίνεσθαι, καὶ
 τῷ τεμάχῳ τινὰ τοῦ ἐνοχλοῦντος χυμοῦ ἐν ταῖς ἀμίσιν

ἐπιζάνοντα φαίνεσθαι πύοις εἰκότα, τῇ ὁσμῇ δὲ διαλλάττοντα· καὶ ταῦτα μὲν κοινὰ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν πάθη.

να'. Περὶ διαβήτου.

Ὡσπερ καὶ ἡ εἰς ἀμίδα διάρροια, θέρμης τῶν νεφρῶν ἠγησαμένης καὶ τοῦ ἥπατος οἱ μὲν γὰρ ἔλκοντες ἀπὸ τῶν φλεβῶν καὶ τοῦ ἥπατος εἰς κύστιν τὸν ὄρρον πέμπονσι. τὸ δ' αὖ, ἀπὸ γαστρούς, ἢ δὲ γε τὴν πόσιν θύραθεν. ταῦτά τοι καὶ δίψαι τούτοις γίνονται. λεπτὰ δὲ τούτοις πάνυ καὶ λευκὰ τὰ οὖρα ὥδε καὶ πολλά. τὸ γὰρ δὴ συχνάκις τε καὶ κατ' ὀλίγον ἐξουρούμενον, ἄλλης διαθέσεως. καὶ ἀτονίαν δὴ τινα μᾶλλον τῆς τῶν νεφρῶν καθεκτικῆς δυνάμεως σημαίνει.

νβ'. Περὶ γονόρροιας.

Γονόρροια δὲ καὶ πριαπισμὸς καὶ καυλοῦ πάρεσις ἀνδρῶν ἴδια πάθη. καὶ γονόρροια μὲν οὔτε μετ' ἐντάσεως τοῦ καυλοῦ γίνεται οὔτε μετ' αὐτῆς τῆς ἐπὶ τοῖς ὑγιαίνουσιν ἠδονῆς, ἀλλ' ὡς τινος ἐκκρινομένου περιαιτού, ὁ κάμνων ἀναισθητῶς ἔχει. εἰ δὲ χρονίαν τύχοι τὸ πάθος, εἰς ἔκτηξιν ἀνάγκη προχωρεῖν τὸν κάμνοντα, καὶ ὄλλυσθαι, τοῦ πιωτέρου τῶν χυμῶν ἐκκρινομένου, οὐκ ὀλίγου δὲ τοῦ ζωτικῆς συνεκρέοντος πνεύματος. αἰτίαι δὲ ἦτοι εὐροια τῶν σπερματικῶν ἀγγείων ἢ ἀκράτεια, ἢ διὰ τινα συμβῆσαν δυσκρασίαν, ἢ τις χυμὸς δακνώδης ἐρεθίζει, ἐκεῖ που πλεονάσας.

νγ'. Περὶ πριαπισμοῦ.

25

Πριαπισμὸς δὲ ἐστὶν ἐπίμονος τοῦ καυλοῦ ἔντασις. εἴληφε δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τινος Πριάπου, σεβομένου θεοῦ τοῖς Ἕλλησιν, ὃς τῷ ἀκρατέστατος εἶναι, ἐντεταμένος τοῖς πῖναξι τὸ αἰδοῖον ἐγράφετο. συμβαίνει δὲ τὸ πάθος, ἐνθέρμου τε καὶ παχέος ἐν τῷ καυλῷ ἐνσκήψαντος πνεύματος, ὃ δὴ μὴ ῥαδίως συγχωρούμενον τὴν ἔξοδον, τὴν τοῦ αἰδοῖου ἔντασιν βιάζεται. καὶ οἷδε μὲν βραχὺ τι ἢ οὐδὲν γονῆς προΐασιν. αἰσθονται δὲ συνεκκρινομένου μᾶλλον τοῦ πνεύματος. καὶ πως δοξάσαντες ῥαῖσαι, αὐθις

τοῖς αὐτοῖς ἐνέχονται, μέχρις ἂν ἀγαιρεθεῖσα τύχη ἢ αἰτία τῆς ἐντάσεως.

νδ'. Περὶ πάρεσως κανλοῦ.

Πάρεσις δὲ τοῦ κανλοῦ ἢ τῶν κατ' αὐτὸν ἡτονηκότων νέρων γίνεται διὰ τινὰ δυσκρασίαν, ἢ τοῦ εἰς αὐτὸν ἐπιλείποντος πνεύματος, ὡσπερ καὶ ἐμφράξει τε καὶ διακοπαῖς τῶν πόρων γίνεται.

νε'. Περὶ ἐντεροκῆλῶν, ὑδροκῆλῶν καὶ τῶν λοιπῶν.

Οὐχ ἥττον δὲ ἀνδρῶν πάθος ἐντεροκῆλαι τε καὶ ἐπιπλοκῆλαι καὶ ὑδροκῆλαι, ὧν χεῖρον μὲν αἱ ἐντεροκῆλαι, μείον δὲ αἱ ἐπιπλοκῆλαι. αἱ ὑδροκῆλαι, ἕξους. καὶ ἐντεροκῆλαι μὲν συμβαίνουσι, διαρραγέντος τοῦ περιτοναίου, καὶ προπεπτοκότων τῶν ἐντέρων. εἴθ' οὕτω δὲ καὶ εἰς ὄσχεον καταρρυσθέντων, ἐκ κρημονοῦ καὶ ἄλματος σφοδροῦ, καὶ γεγονοτέρως φωνῆς, ἔτι τε ἀπὸ γῆς ἀρθέντος φορτίου, καὶ τινῶν τοιούτων προηγησαμένων σημείων, καὶ προσέτι συντονωτέρου δρόμου. ἐπὶ τῆς αὐτῆς δ' αἰτίας καὶ τὸ ἐπίπλοον προσπίπτει, διασχὸν καὶ τὸ περιτόναιον, καὶ εἰς τὸ κάτω χωρῆσαν. αἱ δ' ὑδροκῆλαι οὐδὲν ἕτερον ἢ χυμοὶ τινες γλισχροὶ τε καὶ παχεῖς ἐπὶ τὸν ἐλυτροειδῆ χιτῶνα κατασκήψαντες, ἢ καὶ αὐτὸ τὸ ὄσχεον, φαντασίαν κήλης ἀπεργάζονται, καὶ ὥδε μὲν ἀνδρῶν ἴδια πάθη.

νε'. Περὶ τῶν κατὰ τὴν μήτραν παθῶν.

Γυναῖκες δὲ πλεονεκτοῦσι τοῖς ἀπὸ τῆς μήτρας πάθεσι. καὶ δυσκρασίαι μὲν κοινὸν πάθος πᾶσι μορίοις τοῦ σώματος. θερμαίνονται γὰρ καὶ ψύχονται, ξηραίνονται τε καὶ ὑγραίνονται ὑφ' οἰασθήτινος αἰτίας. αἱ μείζους δὲ ταῖς μήτραις βλάβαι ἐπονται, τῷ τε ἐπίσχεσθαι καὶ ἀμέτρως τὰς καθάρσεις φέρεσθαι. καὶ ἐπίσχεσις μὲν ἐμφράξει ἀκολουθεῖ δῆλον μύσει τῶν πόρων, ἔτι τε πλαγιασμοῖς αὐτῆς, καὶ καταχρήσει φαρμάκων ἐπεχόντων, καὶ τοῦ αἵματος ἐπ' ἄλλα μέρη μετοχετεύσει, καὶ προσέτι μακροῖς νόσοις καὶ ἀσπίαις καὶ γυμνασίαις πλείοσιν, οὐχ ἥττον δὲ καὶ διὰ φλεγμονῆς γλισχρότητα, μύσει δέ, διὰ

ξηρότητα. αἱ πλείους δὲ φοραὶ καὶ διὰ πλῆθος μὲν εἰώ-
 θασιν αἵματος γίνεσθαι, οὐχ ἦντον δὲ καὶ διὰ φάρμακα
 ἀναστομάσαντα, καὶ δι' ἐπισχέσεις ἄλλων ἐκκρίσεων συν-
 ἤθων, ἢ καὶ διὰ δακνωδεῖς ἐρεθίζοντας χυμούς, καὶ δια-
 λήξαντα γυμνάσια συνήθη. φθάνουσι δὲ ἢ ὑστεροῦσι τὸν
 καιρὸν νοσοῦσαι μήτραι, καὶ οὐχὶ τὸν αὐτὸν τῶν ἡμερῶν
 ἀριθμὸν φυλάττουσιν ἐν ταῖς περιόδοις τῶν καθάρσεων.
 καὶ αἷς μὲν πλείους αἱ καθάρσεις γίνονται, τὸ πλεόν αἶδε
 προσλαμβάνουσιν. ὑστεροῦσι δὲ, αἷς ἐλάττους. ἦτοι δ'
 ἀκραιφνὲς ἐμφέρεται τὸ ἐπιμήνιον αἷμα, ἢ χυμοῖς τισὶν
 ἀναμεμιγμένον, χολώδεσσι τε καὶ φλεγματώδεσι. τοίνυν ἐπὶ
 ταῖς ἐπισχέσειν αὐτῶν, δυοῖν μὲν ἤδη παρωγήκωτων μη-
 τῶν, βάρος τε εἰς ὅλον τὸ σῶμα, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς
 νεφρούς καὶ τὰς λαγόνας καὶ εἰς τοὺς μηρούς ἐγγίνεται,
 καὶ κεφαλὴν· ἢ καὶ τετάρων παρεκμετρηθέντων μηνῶν,¹⁵
 καὶ ταῦτα μὲν ἐπιτείνεται, οὐχ ἦκιστα δὲ καὶ ὁ τῆς γασ-
 τρὸς ὄγκος αἰρεται, καὶ ὑδροπός τις φαγτασίαν δίδω-
 σιν. καὶ ἐπὶ μᾶλλον αὖξει τὸ κακόν μηνὶ τῷ πέμπτῳ καὶ
 ἕκτῳ. κἂν μὲν τύχοιεν τὰ ἐπισχεθέντα καταρραγέντα, πάντη
 ἄνεσις τῶν δυσχερῶν συμβαίνει· εἰ δ' οὐ, χρονίσαντα μετ'²⁰
 ἄλλοτρίως θερμότητος διαπνύσκει. καὶ πού τῆς λαγόνος
 ἀποκορυφουμένης τῆς μήτρας, ἐκρηξις ἐκείθεν τῶν λυ-
 πούντων γίνεται ἐνίαις. συνεκρήγνυται δὲ τὸ πλεόν καὶ ἡ
 ψυχὴ τῷ πάθει. οὐ γὰρ δὴ οἶά τε ῥαδίως προαποκαμουσα
 ἢ δύναμις ὑπενεργεῖν ἀθρόαν κένωσιν, καὶ καιρίου τε καὶ²⁵
 εὐαισθήτου μορίου διαπύησιν. ταύταις ἀποσιταί μὲν καὶ
 πυρετοὶ πλάνητες καὶ ἀβληχροὶ γίνονται, καὶ ἀηδῆς τῆς
 ἐκπνοῆς αἴσθησις, καὶ τὰ ἄνω μᾶλλον ἰσχνά, καὶ χρώ-
 ματα οἶον ἰκτερώδη, οὖρα ταύταις ἐρυθρά, καὶ μᾶλλον τὰ
 παρυφιστάμενα, ἅτε δῦνλιζομένου ἐν ταῖς κύστεσι τοῦ³⁰
 πλεονάζοντος ἐν ταῖς μήτραις. ταῖς δ' ἀμετροτέρον ἐκκα-
 θαιρομέναις, τὰ πρῶτα μὲν ἔκλυσις στομάχου γίνεται,
 συνεξιώντος τοῦ θερμοῦ τῷ αἵματι. εἰθ' οὕτως δὲ καὶ κα-
 χεξίαι ἐπονται, διάφορα δ' αὐταῖς ἐστι χροιά τε καὶ συ-
 στάσει τὰ ἐκκρινόμενα. ὥδε δὲ ὁ ἐρυθρὸς καὶ ὁ λευκὸς³⁵
 χυμὸς λεγόμενος γίνεται, τὸν ἐπικρατοῦντα ἕκαστος τῶν
 χυμῶν σημαίνων. καὶ χολώδη δ' ἔσθ' ὅτε ἐκκρίνεται καὶ

ποικίλα. εἰ δ' ἐπὶ πλέον πρόεισι τὸ κακόν, ἰσχναὶ μὲν τὸ
 πρῶτον καὶ ἄχροοι· οἰδίσκονται δ' ἐπειθ' οὕτως, κατα-
 ψυχθέντος τοῦ ἥπατος, καὶ ὁ ἐπὶ ταῖς ἀμέτροις ἐπιτα-
 κενώσσει καὶ ὠδε ὕδρος, τῶν παραπλησίων κατὰ τὰ φαι-
 5 νόμωνα σφίσι συμβαινόντων ἐν τε ταῖς ἐποχαῖς τῶν συν-
 ἤθων καὶ ταῖς ἀμέτροις κενώσσει. κἂν διάφοροι καὶ αἱ
 ποιήσασαι αἰτίαι, τὰ παρακολουθοῦντα σφίσι συμπτώ-
 ματα. φλεγμοναὶ δὲ καὶ σκίρροι καὶ ἐρυσσιπέλατα, πληγαὶ
 τε καὶ ἀποστήματα, ὡσαύτως τοῖς ἄλλοις μέλει καὶ τὴν
 10 μήτραν ἐνοχλεῖ, τοσοῦτω διαφέροντα ἀλλήλων, ὅσον ἡ
 αἴσθησίς τε καὶ ἡ καιριότης διαφέρει τῶν μορίων. καὶ
 ταῦτα μὲν ὀδύνας τε καὶ ἐπαφαῖς δακτύλων καὶ τοῖς
 ἐκείθεν φερομένοις διαγιγνώσκεται.

Ἡ δὲ μύλη, ἕτερόν τι παρὰ ταῦτα οὔσα, ἄλλοίως δει-
 15 ται διαγνώσεως. ὄγκος γάρ τις αὕτη πέφυκε σαρκώδης ἐμ-
 πλέων ταῖς μήτραις, τὴν μὲν ἀρχὴν καὶ τὴν σύστασιν τὸ
 πλέον ἀπὸ ἀγόνου εἰληφνῖα σπέρματος. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ
 κατ' αὐτὴν ἡ μήτρα τοιαῦτα συνίστησι πάθη, ἐπαύξει δὲ
 κατὰ τὰ ἔμβρυα, καὶ τοῦ μὲν συνήθους αἵματος ἐκείσε
 20 ἀναλισκομένου, οὐδέν τι ἐπιφαίνεται. τοῦ δὲ χρόνου προσ-
 θήκην τε αὐτῇ καὶ ὄγκον τῇ γαστρὶ ἐπάγοντος, πλάνη τις
 ταῖς ἀφελεστεραῖς γίνεται κινήσεως. τῷ γὰρ ἐμπλέειν τῇ
 μήτρᾳ καὶ τινα ψευδῆ φαντασίαν δίδωσι κινήσεως. κἂν
 μὲν οὖν τύχη βαρύνουσα ῥῆξαι τὴν μήτραν καὶ ἐξίεναι,
 25 πλάνης ἤδη καὶ πάθους ἀπήλλαξε τὰς ἐχούσας. ἂν δ'
 ὑπερβῆ τὸν ἐννεάμηνον χρόνον, πλάνης μὲν ὠδε ἀπήλ-
 λαξεν, οὐκέτι δὲ πάθους τὴν πάσχουσαν. καὶ αὕτη μὲν
 διαγιγνώσκεται τῇ ἐπαφῇ τῶν δακτύλων. οὐ γὰρ ἂν εὖρησ
 κατὰ τὰς κνούσας ἔχον τὸ τῆς μήτρας στόμα, ἀλλ' ἡ
 30 φλεγμαῖνον ἢ σκιροῦμενον ἢ πλαγιάζον. καὶ ἡ δοκοῦσα
 δὲ κίνησις, οὐδέποτε ἡσυχάζουσαις γινομένη φαίνεται,
 ἀλλ' ἐφ' ὅποια ἂν μέρη ἔχουσα τὸ πάθος κατακλιθῆ, ἐπὶ
 ἐκεῖνο καὶ τὸ ἐμπλέον φέρεται, μὴ τούτου συμβαίον-
 τος ἐπὶ ταῖς ἀληθῶς κνούσαις· καὶ ἡ γαστήρ δ' οὐκ εὐα-
 35 φής, καὶ ἄσαι τε καὶ ἀηθῖαι πολλαὶ περὶ τὴν πάσχουσαν.

Πρόπτωσις δὲ μήτρας γίνεται πληγαῖς τε κατὰ τῶν
 νεφρῶν καὶ κρημνοῖς καὶ ἀμέτροις ἐξωθήσεσιν ἐπὶ τῷ

κίειν τε καὶ τῶν μυῶν τῶν ἐξαρτώντων ταύτην ῥαγέν-
των, ἢ χαλασθέντων νεύρων. καὶ τοῦτο μὲν ταῖς μήτρας
ἴοικε τῶν γυναικῶν.

Ἰθροκῆλαι δὲ τινες ἐγγίνονται τοῖς προφανέσι τοῦ
αἰδοίου μέρεσι, παχέων τε καὶ γλίσχρων ἐνσηψάντων χυ-
μῶν. Ἰσχυρὴ δὲ πνίξις τὸ πλεόν ἐπιτεταταῖς στειρευού-
σαις τῶν γυναικῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ταῖς χηρευούσαις.
αἰτία δὲ τοῦ πάθους ἢ γυναικεία γονὴ ἢ τὸ μεμυκέναι
τὸν σπερματικὸν αὐτῆς πόρον. αὕτη τοίνυν ἢ γονὴ τῶ
τε πλήθει βαρύνουσα καὶ τῶ χρόνῳ διαφορομένης ἦν
ἔχῃ θερμὴν, μικροῦ δὲ εἰς δηλητηρίου κράσιν ἐνίαις μεθ-
ίσταται. ἐπειδὴν οὖν εἰς ἔκκρισιν κινήθεισα μὴ τύχη,
παλινδρομὸς τε γίνεται καὶ ἐπὶ τὰ ἄνω χωρεῖ. συναντι-
σπᾶται δὲ καὶ ἡ μήτρα ὡς, καὶ τοῖς σπλάγγνοις αὐτοῖς
προσπίπτει. κἄν μὲν οὖν εὐθὺς τῆς καρδίας τύχη ἐξορμή-
15 σασα, καὶ τοὺς φθαρτικὸς ἀτμοὺς ἐκεῖ που παραπέμ-
ψασα, ψύξειν τε καὶ ἀπνοίαν ἐφ' ἱκαναῖς ταῖς ὥραις καὶ
ἀσφυξίαν ἢ κακοσφυξίαν ἐπάγει, καὶ δυσαισθησίαν ἢ ἀναι-
σθησίαν τελείαν· εἰ δ' ἐφ' ἥπαρ ἢ γαστέρα ἢ σπλήνα,
μετριώτερα μὲν πολλῶ τῶν πρώτων τὰ συμβαίοντα κατὰ
20 τὴν ἀναλογίαν τῆς καιριότητος τῶν δεδεγμένων ταύτη
μορίων καὶ τῆς πρὸς τὴν καρδίαν ἐγγύτητος, ἐπειδὴ καὶ
ἐκ τῆς τῶν ιδιωμάτων συμπαθείας ἐκάστου ἐφ' οἷσιν
τόποις ἢ ὁρμῇ τῆς μήτρας καταλαμβάνεται. ἐπαίρεται τε
γὰρ καὶ βαρύνεται ἐκεῖνα τῶν σπλάγγνων καὶ δυσπνοεῖ ἢ
25 ἀνδρωπος, καθίσταται δὲ αὐθις ταῦτα, τῶ εἰς τὴν οἰ-
κίαν ἔδραν ἐπανήκειν κατασπωμένην τὴν μήτραν, βορ-
βορυγμοῦ τινος ἠγγησαμένου. οὐχ ἥτιον δὲ κἄν τοῖς ἰσχύ-
οις ἢ ταῖς λαγόσιν ἐμπίπτει, ἔτι τε τῶ ἀρχῶ καὶ τῆ κί-
σται, ἃ δὴ βαρυνόμενα, καὶ τὰ οἰκεία ποιεῖν ἐμποδιζό-
30 μενα, τὸν ὄν κατέχει τόπον ἢ μήτρα, ἤδη διδάσκουσι.
χολότητες γὰρ ἐντεῦθεν καὶ ἐπισχέσεις γαστρὸς καὶ δυσ-
ουρίαι ἢ στραγγουρίαι ἐπονται, κατὰ τὰς ἐπιθέσεις δηλαδὴ
τῆς μήτρας· ἀνίεται δὲ τούτων ἕκαστον, παλινδρομούσης
ἤδη τῆς μήτρας ἐπὶ τοὺς οἰκείους αὐτῆς τόπους. ἔχεις
35 καὶ τὸν περὶ τῶν γεννητικῶν μορίων λόγον ἱκανῶς ἐκτε-
θειμένον βραχυλογεῖν σπουδάζουσιν.

τε κνησημοναὶ καὶ αἱ ψωρώδεις διαθήσεις καὶ τὰ πολλά τε καὶ διάφορα ἔξανθήματα. τοῖς μὲν γὰρ οἷον ὑπὸ κνίδης ἢ κωνώπων δηχθεῖσι κατὰ τὸ δέρμα φαίνεται τινα ἔξανθήματα, ἃ δὴ ποτε μὲν παραμένει, ποτὲ δ' αὖ ὑποστρέφει, ἢ πάχος ἢ πλήθος ἢ ἀδυναμίαν τῆς ἀπωστικῆς δυνάμεως ὑποφαίνεται. ἐνίοις δὲ ἐρυθρὰ τινα ἢ πορφύρεα καὶ ἐτι μέλανα ὑποφαίνεται, ὅποια καὶ κατὰ τὰ δῆγματα τῶν φυλλῶν τε καὶ κόρυων ἐκάστοτε ἡμῖν ἐπιφαίνεται. ταῦτα δ' οὐχὶ ἑαδίως ὑποστρέφει, λεπιοτέρως τε καὶ μειονος ὕλης πεφυκότα. καὶ τῶν μὲν ἐρυθρῶν χεῖρω τὰ πορφύρεα πάντων δὲ χεῖριστα τὰ μέλανα, τὸ πλέον θάνατον ὑποφαίνοντα. ἦν δ' ἀναμειγμένα ἢ ἀπὸ τε τῶν πλεοναζόντων καὶ τῆς ἄλλης δεῖ τεκμαίρεσθαι τῶν φυσικῶν δυνάμεων καταστάσεως· ἐνίοις δὲ καὶ ὡσπερ ἴδρωα ἐπιφαίνεται, καὶ οὐδέν τι χεῖρον διασημαίνει. ὀργώσης δὲ ὕλης ἐπὶ τὸ δέρμα, καὶ ταῦτα φορᾶ ἄλμῶδους ἢ σακνώδους μετέχοντα ποιότητος, ἤδη τυχόντα ὕλης, καὶ νύσσει τε καὶ διερεθίζει τὴν αἴσθησιν, τὴν διαφόρησιν ἐπισπεύδοντα· κνησημονὰς δὲ ὡδε διαφόρους ποιεῖ. τούτων δὲ τὰ μὲν κνηθόμενα αἶμα χωρεῖ, τὰ δ' αὖ ὑπόλευκον ἢ ὑπωχρον ὑγρόν, ὡς ἐντεῦθεν τὸν ἀκμάζοντα χυμὸν ὑποφαίνεσθαι, ἐπεὶ τὸ μὲν ἄλμυροῦ τινος δοκεῖ φλέγματος ἀναμειγμένα ἢ ἀπὸ τε τὸ δ' αὖ ξανθῆς χολῆς. τὸ πρῶτον δὲ μᾶλλον αἵματος δριμυτέρον. ἐνια δὲ εἰς ψωρώδεις μεθίσταται διαθήσεις, καὶ ἐλκώσεις ἐπάγει τοῖς ἔξανθήμασιν. ἀμέλει καὶ μείζους τε καὶ ἐρεθιστικώτεροι ὡδε αἱ κνησημοναὶ γίνονται, παχυτέρας τε καὶ δυσδιεξιτήτου πεφυκίας τῆς ὕλης. ἀλλ' ὁ μὲν περὶ τῶν ἰδρώτων τε καὶ ἔξανθημάτων λόγος ὡδὲ πη καὶ ληγέτω. Ἐπεὶ δὲ νότος τε ἤδη πνεῖ καὶ καιρὸς σοι ἀπιέναι, σὲ μὲν εἴη καλῶς κατὰ θάλασσαν καὶ ἠπειρον διελθεῖν, καὶ μὴ τινος ἀνιαροῦ πειραθῆναι, καὶ ἀγαθῶν πρέσβιν ἡμῖν ἐπανήξαι. ἡμῖν δὲ ἰκανὸν ἤδη μέτρον ἐπιτεθεικόσι τῷ λόγῳ, ὡδε λῆξαι εἰκόσ. ἐπανήξαντι δὲ σοι, ἦν γε καὶ ἡμῖν τῷ περιέειναι ἔσται τοῦ Θεοῦ εὐδοκοῦντος, καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ὑποθέσεως ἐκπερανθὲν ἀποφληθήσεται, ἄθλον πρεσβείας καὶ ἡδείας ἀφίξεως τὴν βίβλον ἀποτινύσει. τὸ δὲ νῦν ἔχον, ἐπὶ ἄλλα τὴν σπουδὴν τρέψωμεν.

II.

27

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΕΡΙ ΔΙΑΓΝΩΣΕΩΣ ΠΑΘΩΝ

ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Οὐ κατ' ἐκείνους τῶν φίλων ἡμεῖς, οἱ παρόντας μὲν,
 οἷς ἂν φιλίαν σοστήσαιεν, στέργουσί τε καὶ πάνθ' ἀπαι-
 5 ισχεῖσθαι πρόχειροι, ἐπειδὴν δέ τις ἀνάγκη τὰς συνεχεῖς
 σφῶν αὐτῶν διαστήσαιεν ὁμιλίας, ἤδη φθάνουσι ὑποκλε-
 πτόμενοι τὰς ἐπὶ φιλίᾳ συνθήκας ὑπεκρονομένου τῆς
 μνήμης τοῦ τῆς φιλίας καλοῦ, ἀλλ' οἱ ἄ κινός ὑπόσχεω
 φίλοι, ἤδη σοὶ ἡμεῖς, καὶ τὸ λοιπὸν ὡδὶ τῆς ὑποσχέσεως
 10 ἐπιεραίνοντες. ἐπειδὴ καὶ γὰρ ἀγαθὴ τινὶ τύχῃ νότου
 πνεύσαντος, εἰς ἣν ἐστέλλου προεβείαν ἄρας ἰστία ἐπλεες,
 οὐπω δ' ἔτυχε πείρας λαβεῖν ἢ ὑπόσχεαις, ἡμεῖς μὲν τοῦ
 πρόσω βαίνειν ἐλήγομεν, σοὶ τὴν χάριν ἀποταμιευόμενοι,
 καὶ ἦρος ἤδη ἀροχόμενου, τὴν σὴν προσεδουῶμεν ἐπίδη-
 15 μίαν. ἰδεδίειν γὰρ ἵνα ἀληθῆς ἐγὼ σοὶ τὴν χάριν τοῦ
 βιβλίου προμνηστευσάμενος, μήπω πείρας εἰληφὸς τὸ βι-
 βλίον λάθῃ χροσὶν ἐτέρων προεμπεισόν, καὶ δεύτερος τῶν
 ἄλλων, τῶν τοῦ βιβλίου καλῶν ἐπολαύοις. ἀμέλει τῷ θειο-
 τάτῳ φίλῳ καὶ πατρὶ ἡμῶν καὶ σοφωτάτῳ καὶ ἀλήπῳ ἐν
 20 τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν πράγμασι, τῷ τὸ τῆς φιλοσοφίας
 ἀξίωμα μετὰ λόγου καὶ ἀρετῆς ὑποδείξαντι, ὅσον τῷ ἐπὶ
 τὸν νοητὸν διάκοσμον ἀνατρέχοντι, τῇ τιμίᾳ μοι κεφαλῇ,
 τὸν κάλλιστον οἶδ' ὅτι οἶει Ἰωσήφ, ἀξιώσαντί με ἐκδοῦναί
 οἱ βιβλίον περὶ τῆς κατὰ τὸ ψυχικὸν πνεῦμα διαίτης, τὸ
 25 μὲν ὑπέξει καὶ παρασχεῖν ἐκείνῳ τὰ ὑπεσχημένα, ἔτοιμος
 αὐτὸς ἐγεγόνειν· εἰ μὴ τι ἕτερον, τὸ γε μὴν εἶκειν φιλίαις
 πρόχειρος ὢν. δεῆσαν δ' ἐπιμνησθῆναι ἐν τῷ πρὸς ἐκεῖ-
 νον βιβλίῳ καὶ τοῦ πρὸς σὲ τουτουῖ βιβλίου, γραφῆναι εἰσ-

πρατιόμενοι, οὐκέτι πρόχειρος ἐγγόνειν ἐκείνῳ, σοὶ τὴν
 πρώτην χάριν ἀποταμιεύομενος. εἴθην γε μὴν ὑποσχέ-
 σθαι ἐπανήξαντί σοι καὶ τέλειον τὸ βιβλίον ἀπειληφότι,
 ἐκείνῳ πρώτως παρασχέειν τὰ ἀντίγραφα. χαρίζεται καὶ γὰρ
 ἡμῖν οὐκ οἶδ' ὅπως εἴτε φίλιε εἰκὼν, εἴτε τι κὰν ἡμῖν
 ἄξιον ἐκείνου εὐρήσειν οἰόμενος. καὶ ἐθέλει μὴδὲ τουτὶ τὸ
 βιβλίον λελείφθαι τῆς κατ' αὐτὸν προθυμίας, ἀλλ' ἔχειν
 ἅμα τῷ προεικδοθέντι οἱ βιβλίῳ, ὡς αὐτὸς φίλιαν τε καὶ
 ἰατρικὴν τιμῶν διόσχυρίζεται, τῆς εἰς ἡμᾶς αὐτοῦ ἀκραι-
 φνοῦς φιλίας ταῦθ' ὑπόμνημα εἶναι διατεινόμενος. Ἐπεὶ
 τοίνυν ὁ κάλλιστος ἡμῶν ἐπανήκεις φίλος, ἤδη σοὶ καὶ
 ἡμεῖς κατὰ τὰ ὑπεσχημένα, καὶ τὸ λείπον τοῦ βιβλίου
 προστίθεμεν τῷ προτέρῳ, καὶ ἐκείνῳ παρασχέειν ἔτοιμοι τὰ
 ὑπεσχημένα, οὐκ ἔλαττον καὶ τῆς ἐπ' ἐκείνῳ χάριτος ἀνα-
 παιθούσης, τάχιον εἴ τις δύναμις ἐκδοθῆναι τὸ βιβλίον.
 καὶ μὴ τις ἔστω κὰν ταῖς ἀκραιφνεσί φιλίαις φθόγος, σοῦ
 γε πυθομένου, ὡς καὶ ἐκείνῳ χάριν τινὰ ἐντεύθεν ἀποτι-
 νύντες ἐσόμεθα, τάχιον τὸ βιβλίον προσαποδόντες. ἀλλ'
 ὃ δὴ καὶ αὐτὸς περὶ σπαντοῦ οἴομαι τοῖς ἀμείνοσιν εἰκον-
 τος, τοῦτ' αὐτὸς ἀποφαίνου τοῖς ἔργοις. μᾶλλον δὲ αὐτὸς
 πρὸ τῶν ἄλλων οἶδά σε ἀμείνοσιν εἰκοντα, καὶ διαφερόν-
 τως τὴν ἀρετὴν τε καὶ φιλοσοφίαν τιμῶντα. καὶ οὐ τί μοι
 θέος, ἄλλως διατεθῆναι σε ἢ ὡς αὐτὸς οἶμαι, πάλα ἀκρι-
 βῶς σε εἰδῶς. ἀλλὰ ταῦτα μὲν παιζόντες μᾶλλον ἢ σπον-
 δάζοντες, ὡς καὶ αὐτὸς οἶσθα, τῷ λόγῳ προσενείραμεν.
 νυνὶ δ' ἐντεύθεν ποθεν χρεῶν, τῆς προκειμένης ἐφάρα-
 σθαι ὑποθέσεως. ἐπεὶ δ' ἐν τῷ πρὸ τούτου λόγῳ περὶ τε
 κρίσεων καὶ φυσικῶν διείληπται δυνάμεων, ἔτι τε παθῶν
 τῶν ὀργανικῶν καὶ καιρίων μορίων τὰ προσήκοντα, καὶ
 προσέει σφυγμῶν καὶ οὔρων καὶ τῶν ἄλλων, ἃ δι' ἐκκρί-
 σεως φαίνεται, λείπεται ἐν τῷ παρόντι φάναι περὶ τε πυ-
 ρετῶν καὶ τῶν κατὰ τὴν ἐκτὸς τοῦ σώματος ἐπιφάνειαν
 συνισταμένων παθῶν, εἰθ' οὕτως περὶ τῆς κατ' αὐτὰ θε-
 ραπευτικῆς μεθόδου διεξιέναι. οὕτω γὰρ ἂν καθ' εἰρημὸν
 προβαίη τὸ γχείρημα, καὶ τῶν μὲν ἀπὸ φλεγμονῆς τῶν
 προρορηθέντων καιρίων μορίων ἢ τινος ἐπιταθείσης σφίσι
 δυσκρασίας ἀναπτομένων πυρετῶν, τὴν αἰτίαν ἐκείνοις

ἀποδοτίον, ἃ φθάσαντα θερμῶς οὕτω διατεθῆναι, μέχρις αὐτῆς καρδίας τὸ πάθος παρέπεμψαν καὶ πυρετὸν ἐντεῦθεν ἐπήγαγον. Νυνὶ δὲ περὶ τῶν καθόλου μᾶλλον πυρετῶν ῥητέον, ὡς ἂν ἀπάντων ἔχοις τὰς αἰτίας καὶ τὰς διαγνώσεις εἰδέναι.

α'. Περὶ διαγνώσεως πυρετῶν. Ὅρος πυρετοῦ.

Οὐδὲν οὖν ἕτερον ὁ πυρετός πεφικώς ἢ ἐπίδοσις θέρμης ἀλλοτρίας διὰ τινος προηγησαμένης αἰτίας, πολλά τε καὶ διάφορα τῶν κατὰ μέρος πυρετῶν ἐπάγει εἶδη. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τῶν πυρετῶν ἐφήμεροι λέγονται, οἱ δὲ συνεχεῖς τε καὶ σύνοχοι, οἱ δὲ διαλείποντες, ἕτεροι δὲ ἐκτικοί. καὶ οἱ μὲν ἐφήμεροι ἐπὶ μόνῳ τῷ πνεύματι διαθερμανθέντι συνίστανται. οἱ δὲ συνεχεῖς τε καὶ διαλείποντες, ἐπὶ χυμοῖς τισι συσσωρεύουσιν, ὥσπερ οἱ ἐκτικοί, εἰς ἕξιν ἤδη τῆς καρδίας δεξαμένης τὸ πάθος τῶν πυρετῶν. τούτων ἀπάντων μετριώτατοι οἱ ἐφήμεροι καλούμενοι, ἅτε ἀπὸ μετρίας γεγενημένοι προφάσεως. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν διὰ τινος τοῦ περιέχοντος ψύξιν ἢ θέρμην συνίστανται· οἱ δὲ αὖθις διὰ θυμὸν ἢ λύπην ἢ φροντίδα, ὥσπερ ἕτεροι δι' ἀπεψίαν ἢ κόπον ἢ τι τοιοῦτον ἕτερον· καὶ οἷδε μὲν ἐφήμεροι λέγονται, αἱ ἐπὶ μιᾷ τὸ πλεον ἡμέρα λυόμενοι. εἰσὶ δ' αὐτῶν, οἱ καὶ μέχρις αὐτῆς ἐνίοτε τῆς τετάρτης ἐκτείνονται. καὶ ταῦτα γίνονται, καθαρῶς τελοῦντος τοῦ ὁύματος. εἰ δὲ τις εἴη κακοχυμία ἐμφολεύουσα καὶ τις εὐπερητος ὕλη, ὡς ἀρχῆς τινος δεξαμένη τῆς ἐπὶ τῷ ἐφημέρῳ θέρμης, εἰς τὸν ἐπὶ σήψει συνιστάμενον πυρετὸν μετήγαγε τὴν διάθεσιν, καὶ οὐκέτι κατ' ἐφήμερον, ἀλλὰ τὸν ἐπὶ σήψει πυρετὸν ἢ διάθεσις. καὶ οὕτω θαναμαστόν, ὅπου γε καὶ εἰς ἐκτικὰ ἔνιοι τῶν ἐφημέρων μετέπεσον, καθὼς ἕξιν προϊόντες ἐροῦμεν. καὶ τοὺς μὲν ἐφημέρους τῶν πυρετῶν ῥᾶθι τε διαγνώσῃ, καὶ ῥᾶθι ἂν θεραπεύσῃ· τοὺς δ' ἐπὶ σήψει, οὐχ οὕτω ῥᾶθιον. μαθήσῃ δὲ καὶ τούτων τὰς διαγνώσεις, προϊόντος τοῦ λόγου. τῶν οὖν ἐφημέρων οἱ πλείους, προδήλους ἔχουσι καὶ τὰς αἰτίας, ψύχους ἢ θέρμης ἠγνησαμένων θύραθεν, ἢ λύπης ἢ θυμοῦ ἢ κόπου καὶ ὅσα τοιαῦτα εἴρηται. τὰ τε οὕρα ὡδὶ τὸ

πλέον πέψεως ὑποφαίνει σημεῖα, καὶ οἱ σφυγμοὶ δέ, τα-
 χεῖς διαστελλόμενοι, καὶ οὐχὶ τὴν ἔσω σπεύδοντες κίνη-
 σιν, ἀλλήλων μέντοι διαφέροντες κατὰ τὰ προηγησάμενα
 αἷτια, ὧν τὰς ἀρχὰς εἰδώς, καὶ καθ' ὅσους τρόπους ἀλ-
 λουοῦσθαι σφυγμοὶ εἰώθασιν, ἔχοις ἂν ἀπτόμενος ἐπικρι-
 νειν τὰ δέοντα. καὶ ἡ λοιπὴ δ' εὐφορία τοῦ κάμνοντος
 παραστήσει σοι τῆς λύσεως τὸ τάχος τῶν ἐφημέρων. τῶν
 δ' ἐπὶ σήψει συνισταμένων πυρετῶν, οἱ μὲν συνεχεῖς τε
 καὶ σύννοχοι λεγόμενοι, οἱ δὲ διαλείποντες. καὶ τῶν μὲν
 προτέρων, οἱ μὲν ἰσότονοί τε καὶ ἀκμαστικοὶ καλοῦνται, 10
 αὐτ' ἐπὶ μιᾷς καὶ τῆς αὐτῆς τελοῦντες τοῦ πυρετοῦ δυνά-
 μεως, οἱ δ' ἐπακμαστικοί, ὡς ἔτι προβαίνοντες τῇ τοῦ
 πυρετοῦ δυνάμει μέχρι λύσεως· οἱ δὲ παρακμαστικοί, ὡς
 τῆς κατ' αὐτοὺς δυνάμεως προβαίνοντες, ὑφιέντες κατ'
 ὀλίγον μέχρι λήξεως. καὶ συνόχους μὲν ἰδίως καλοῦμεν 15
 τοὺς ἐπὶ ὑπερξείσει τοῦ αἵματος ἀναπτομένους πυρετούς,
 συνεχεῖς δὲ τοὺς μᾶλλον ἐπὶ σήψει διαφόρων συνισταμέ-
 νους χυμῶν. τῶν δὲ διαλειπόντων οἱ μὲν ἐκάστοτε παρ-
 οξύνουσι, οἱ δὲ διὰ τρίτης, οἱ δὲ διὰ τετάρτης, ὥσπερ
 ἕτεροι διὰ πέμπτης ἢ ἐβδόμης λέγονται παροξύνειν· ἔνιοι 20
 δὲ ἀτάκτως, οὓς καὶ πλείητιός φασι. καὶ οἱ μὲν ἐκάστοτε
 παροξύνοντες ἀμφημερινοὶ καλοῦνται, ἐπὶ φλέγματι συνι-
 στάμενοι ἔξω φλεβῶν σαπένι· ἐπὶ τούτων τὰ οὖρα κατὰ
 τὰς ἀρχὰς ὠμά, ὑπόλευκα ἢ ἀνατεταραγμένα τυχάνοντα,
 καὶ οἱ σφυγμοὶ τῷ τάχει τῆς συστολῆς τὴν ὑποτυφομέ- 25
 νην ὕλην ὑποσημαίνοντες. ὄλιγος οὖν τούτους πρώτως
 ὑποφαίνει, καὶ σφυγμῶν ἀνωμαλία καὶ λεπτότης· εἴθ' οὐ-
 τως ὑπανάπτεται πυρετός, καὶ μέχρις ἂν τὸ πρὸς ταῖς
 δέκα ὥραις ἢ βραχὺ τι πλέον ἢ ἔλαττον πρόεισιν, ἐπ' οὐ-
 δεμιᾷ τὸ πλέον αἰσθητῇ λήγων κρίσει. οἱ δὲ διὰ τρίτης 30
 παροξύνοντες, ἀπὸ χολῆς μὲν καὶ αὐτοὶ ξανθῆς ἔξω τῶν
 φλεβῶν πλανωμένης συνίστανται. μειᾶ γρίκης δὲ τούτοις
 ἢ εἰσβολὴ τὸ πλέον. καὶ πυρετός μετὰ τούτο μέχρις ὥρῶν
 δύο πρὸς ταῖς δέκα παρατείνων. ἐνίοτε δὲ καὶ πλέον
 ἢ ἔλαττον τῶν ἠθρῶν ὥρῶν, κατὰ τὸ πάχος δηλαδὴ 35
 καὶ τὸ πλῆθος καὶ τὴν ῥώμην τοῦ κάμνοντος, καὶ προσ-
 εἶι τοῦ δέριματος τὸ εἰδιωφόρητον. οὕτως δὲ ἐν τοῖς οὐ-

ροις πέψεις ὡδε κατὰ τὰς ἀρχὰς φαίνονται, καὶ τὰ χρώ-
 ματα αὐτῶν ξανθὰ τε καὶ πυρρά, καὶ ἔτι τοῦτων θερμό-
 τερα φαίνονται τῇ πλείονι καταβαφῇ. καὶ τινες δὲ ἰδρωτὲς
 λήγοντος τοῦ πυρετοῦ ἐφέπονται, ἐνίοις δὲ καὶ ἔμετοι
 5 ξανθῆς χολῆς, καὶ διὰ γαστρὸς αὐτῆς ὑποχωρήσεις, καὶ
 τινες ἀπὸ ῥινόσ αιμορραγίαι. οὐχ οὕτω δὲ ἐν ταῖς εἰσβο-
 λαῖς μικροὶ τε καὶ ἀνόμαλοι, ὡς ἐν τοῖς ἀφημερινοῖς
 ἐφαίνοντο οἱ σφυγμοί. οἱ γὰρ μὴν διὰ τετάρτης παροξύ-
 νοντες, τεταρταῖοι μὲν καλοῦνται, ἐπὶ μελαγχολικῶν δὲ οὐδε
 10 γυμῶν συνίστανται. καὶ τοῦτοις περιψύξεις μὲν τῶν ἄκρων
 γίνεται πρῶτον, καὶ πυρετὸς δὴθ' οὕτως μέχρις ὥρων εἰ-
 κοςιν ἐπεκτεινόμενος, ὡμὰ δὲ καὶ λεπτὰ τὰ οὖρα ὡδε
 φαίνεται καὶ λευκά, ὑστερον δὲ ἀναθολούμενα, καὶ οἱ
 σφυγμοὶ τοῖς ἐπὶ τῶν ἐφημέρων παραπλήσιοι. ἐπιγινώ-
 15 σκεται δὲ τούτων ἕκαστος ἀπὸ τε τῆς ὥρας, καὶ τοῦ τό-
 που, ἔτι τε τῆς κρᾶσεως καὶ τῆς διαίτης καὶ τῆς ἡλικίας,
 κάκεινων ὅσα αὐξέειν ἕκαστον τῶν γυμῶν εἴωθεν. ἀπὸ τε
 γὰρ τούτων καὶ τῶν συνεδρευόντων καταστοχεζόμενον
 συμπτωμάτων, βραχέατα ἢ οὐδὲν οἶμαι τῆς ἀκριβοῦς σε
 20 διαφυγεῖν διαγνώσεως. καὶ ταῦτα μὲν ἀπλῶς διαλειπόν-
 των πυρετῶν τεκμήρια. οὐκ ἀγνοεῖν δὲ δεῖ, ὡς ἐνίοι αὐ-
 τῶν, ἢ μεθ' ἑαυτῶν ἢ μεθ' ἑτέρων συμπλεκόμενοι, πολ-
 λὰς διαφορὰς διαλειπόντων πυρετῶν ποιούσιν. οἱ μὲν γὰρ
 διὰ τρίτης παροξύνοντες διπλασιασθέντες ψευδῆ τινα φαν-
 25 τασίαν ἀφημερινοῦ παρέχουσιν, ἕκαστοτε παροξύνοντες.
 διαγνώσκονται δὲ τοῖς εὖ εἰδόσι κρίνειν ἀπὸ τε τοῦ εἶδους
 τῶν παροξυσμῶν καὶ τῶν συνεδρευόντων συμπτωμάτων.
 ὁ γὰρ τοὶ ἀκριβῶς εἰδὼς κρίνειν ἀπλοῦν τριταῖον, ῥαδίως
 ἂν καὶ τὸν διπλοῦν κρίνοι. οἱ δὲ διὰ τετάρτης παροξύ-
 30 νοντες διπλασιασθέντες μὲν, δυοῖν ἐφεξῆς ἡμέραις ἐπά-
 γουσι τὸν παροξυσμόν, μία δ' αὐτῶν ἢ διαλείπουσα.
 ὡπερ αὐθις εἰ τύχοι τινὶ προσαυξηθεὶς ὁ τεταρταῖος καὶ
 τριπλοῦς ἀνθ' ἀπλοῦ γενόμενος, κατὰ τοὺς ἀφημερινοῦς
 ἕκαστοτε τοὺς παροξυσμοὺς ἐπάγει. καὶ τούτων μὲν ἕκα-
 35 στος ἀκριβῶς εἰδόμενος τὸν ἀπλοῦν κρίνειν, οὐκ ἂν σε λάθῃ
 καὶ διπλοῦς ἢ τριπλοῦς γενόμενος. εἰ τινὰς δ' ἀκούεις
 πεμπταίους καὶ ἑκταίους καὶ ἑβδομαίους καὶ τινὰς τοιούτους,

καὶ προσέτι πλάνητας, μηδὲ τούτους οἶον οὐχ οἶους τε οἶτας
 συστήναι. τέτταρες μὲν γὰρ ἐν ἡμῖν χυμοί, ἀλλ' ἕκαστος
 αὐτῶν τραπεῖς, πολλά τε καὶ ποικίλα εἶδη χυμῶν διεφθο-
 ρότων συνίστησιν. ἀμείλει καὶ κατὰ τὴν τοῦ διεφθορότος
 χυμοῦ τυχοῦσαν ἐπικρατίαν καὶ οἱ παροξυσμοὶ συνίσταν-
 ται· οἱ δὲ γε πλάνητες, ὀργώσης μὲν ὕλης ἐργοί, κολα-
 ζομένης δὲ καὶ αὐξομένης, ἀλλ' ἐπ' ἀλλήλοις καὶ ἀτάκτοις
 διαίταις. ὥσπερ δὲ πρὸς ἑαυτοὺς διπλούμενοι διαφορὰς
 ἐποιοῦν πυρετῶν, οὕτω δὲ καὶ μετ' ἀλλήλων μιγνύμενοι,
 ἕτερα εἶδη πυρετῶν ἐπάγουσιν. καὶ νῦν μὲν μετὰ τοῦ τρι-
 10 ταίου μίγνυται ὁ ἀφημερινός, αὐθις δὲ μετὰ τοῦ τεταρ-
 ταίου, ὡς ἀρεῖς εἶναι τὰς συνισταμένας συζυγίας, ἐκάστου
 δηλαδὴ τῶν πλεονασάντων ἐν τῷ σώματι χυμῶν τὸν ἴδιον
 αὐτοῦ ἀπογεννώντος παροξυσμόν. καὶ ταῦτα μὲν ἐν δια-
 λείπουσι συνίσταται πυρετοῖς. ἕτερα δ' αὐθις συμπλοκῆ
 15 συνεχῶν τε καὶ διαλείποντων ὡς φαίνεται πυρετῶν·
 ἔνιοι γὰρ τοιῶν συνεχῶς ἐπιπαροξυνομένων πυρετῶν ἦτοι
 ἐκάστοτε, ὁπόταν δηλαδὴ ἐντὸς ἢ τῶν φλεβῶν διεφθορός
 καὶ σεσημμένον φλέγμα, ἢ διὰ τρίτης, ὅτι πλουτοῦσι τὸν
 χολώδη χυμὸν αἱ φλέβες, ὥσπερ καὶ διὰ τετάρτης ἐντὸς
 20 ἐπακμάσαντος τῶν φλεβῶν τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ, τοῖς
 προσηρηθεῖσι διαλείπουσι συμπλεκόμενον, διαφορὰς ἕτερας
 πυρετῶν ποιοῦσι. νῦν μὲν τοῦ καθ' ἐκάστην παροξύνον-
 τος συνεχῶς τῷ διαλείποντι ἀφημερινῷ συμπλεκόμενον,
 αὐθις δὲ τῷ διὰ τρίτης διαλείποντι, ὃν καὶ ἡμεριταῖον
 25 φασιν ἰδίως, ἔτι τε τῷ διὰ τετάρτης διαλείποντι, ὥσπερ
 καὶ τῷ διὰ τρίτης παροξυνομένῳ συνεχεῖ, ὅτε μὲν ὁ ἀφη-
 μερινός, ὅτε δ' αὖ ὁ τριταῖος. ἔστι δ' ὅτε ὁ τεταρταῖος
 καὶ οἱ διαλείποντες ἐπιμίγνυται, οὐχ ἧττον δὲ καὶ ὁ διὰ
 τετάρτης παροξύνων συνεχῆς, τοῖς τρισὶ τούτοις διαλεί-
 30 πουσιν ἐπιμίγνυται, ὃν τοὺς κατὰ μέρος καὶ ἀπλοῦς εἰ-
 δώς, οὐδὲ τις τῶν συμπελεγμένων διαμάρτοισ ἄν. εἴ
 τις δὲ ἀκούεις καύσους πυρετοῦς καὶ ἠπιάλους καὶ λει-
 πυρίας, καὶ τούτων τὰς αἰτίας καὶ τὰς διαφορὰς οὕτω
 μάθανε. Καὶ καῦσος μὲν ἐπὶ χολῇ ὑπερξείσασθαι, ἔστι δ'
 35 ὅτε καὶ αἵματι συνίσταται ζέσαντι, καὶ σφοδροτάτην μὲν
 ἐπεγείρει τὴν θέρμην. τάχιστα δὲ πρὸς ὃ ἂν τύχη νεύει,

οὐχὶ στεγούσης τόσων ἔγκανσιν τῆς φύσεως. ἢ γὰρ κρίσει
 τισιν ἀποδιοπομπεῖται τὰ λυποῦντα αἷτια ἢ ἀπαγορεύει
 πρὸς τοσαύτην ἔνστασιν ἢ φύσιν ἀλλοτρίας θερμότητος.
 ἠπίαλοι δὲ ἀπὸ τοῦ ἠπίως καὶ πρῶως ἀλεινέειν εἴρηται.
 οὐδὲ γὰρ σφοδρὸν οἷδ' ἀνάπτουσι πυρετόν· ῥίγος μὲν γὰρ
 ἐπίδηλον αὐτοῖς γίνεται. οὐκ ἀναλόγως δὲ τῷ ῥίγῳ ἔπεται
 ὁ πυρετός. ἐνίοτε δὲ καὶ ἀμφοτέρων ἅμα γίνεται αἴσθη-
 σις, ῥίγους δηλονότι καὶ θερμότητος. ψυχροὶ δὲ ἄρα καὶ
 γλίσχροι χυμοὶ τοῦ πάθους αἷτιοι, μετρίως ουσσαπέντες·
 10 ὁ λεπυρίας δὲ ἱκανὸν ἐπάγων ῥίγος, οὐκ ἐκδηλον ἐπάγει
 καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ θέρμην, ὡς ἔστι καὶ ἐξ αὐτοῦ εἶδέναι
 τοῦ ὀνόματος. λείπεται γὰρ πυρὸς ἤτοι θέρμης. πάνυ γὰρ
 ψυχρὸς χυμὸς ἐπιπολάσας, τῇ μὲν ἐκκριτικῇ δυνάμει διω-
 θεῖται κατὰ τὰς παροξυσμῶν ἐπισημασίας. ἀμίλει καὶ
 15 ῥίγος ἐπισυμβαίνει ὧδε, θέρμη δ' οὐδεμίᾳ ἔπεται, ὅτι
 μηδὲ σῆψις τις αὐτῷ προσέγρονεν, ἱκανῶς δυσφθάρτω
 πεφυκότι. καὶ ταῦτα μὲν διαλειπόντων τε καὶ μὴ, πεφυ-
 κασι πυρετῶν εἶδη.

Ἔτερον δὲ παρὰ ταῦτα πυρετῶν γένος οἱ ἐκτικοὶ πε-
 20 φύκασιν πυρετοί, χεῖρους μὲν πάντων, μικροῦ δὲ πάντες
 ἀνίατοι. ἐκτικοὶ δὲ εἴρηται, τῷ εἰς ἕξιν ἤδη τούτους τὴν
 καρδίαν καταδεδέχθαι. ἐπειδὴ γὰρ διάθεσις μὲν, ποιά τις
 συνοικείωσις τοῦ διατιθεμένου πρὸς τὸ διατεθὲν λέγεται,
 ῥαδίως ἔχουσα μεταβάλλεσθαι, ἕξις δ' ἔμμονός τις καὶ
 25 δυσσπόνητος διάθεσις, εἰκότως ὅσοι μὲν τῶν πυρετῶν
 ἑαυτοῖς συνδιατιθέασιν τὴν καρδίαν κατὰ διάθεσιν, ῥή-
 θεῖεν ἂν τὴν τῆς καρδίας μεταβεβληκέναι θέρμην. ὅσοι
 δ' αὖ εἰς ἕξιν ταύτην καταδεδέχθαι πεφυκασιν, ἐκτικοὶ
 καλοῖντ' ἂν τοῖς εὖ εἰδόσι. γίνονται δ' οὗτοι ὅτε μὲν ἐκ
 30 διαδοχῆς τῶν ἐφημέρων, σφοδρότερον δηλονότι ἡμῶν θυ-
 μουμένων, ἢ ἐμμόνως λυπουμένων ἢ φροντισάντων. καὶ
 τούσδε μὲν ἐξ ἀρχῆς προσγών, ῥᾶσ' ἂν καὶ θεραπεύσασιν.
 ὅσοι δ' ἐπὶ καιρίων μορίων φλεγμοναῖς καὶ σκίρροις γί-
 νονται, φθόαις τε καὶ λοιποῖς ἀξιολόγοις πάθεισιν, οὗτοι
 35 δὴ πάντων χεῖριστοι, οὐκ ἐξικνουμένης ἀπομάχεσθαι τῆς
 φύσεως πρὸς δύο πάθη χαλεπώτατα. οὐχ ἥττον δὲ καὶ
 ἐπὶ χρονίασι καὶ κακοθευθεῖσι πυρετοῖς συνίστανται,

ἤδη καταδεξαμένης τῆς καρδίας τὸ πάθος ἐπὶ προηγησα-
 μένη τῆς δυνάμεως καταλύσει. χείρους δ' αὐ τούτων, ὅσοι
 ἐκτικοὶ καλοῦνται καὶ μαρασμώδεις, εἰς μαρασμὸν ἤδη
 μεθισταμένης τῆς ζωτικῆς δυνάμεως, ὅτε δηλαδὴ καὶ
 ἄφικτον τὸ πάθος νομίζεται. πᾶσιν οὖν ἐκτικοῖς πυρε-
 τοῖς, δι' ὅλου ἔνεστιν ὑποτυφομένη θερμότης τοῦ σώμα-
 τος. ἀνεπαίσθητός γε μὴν τὸ πλεόν τοῖς κάμνουσι καὶ
 οὐδέποτε διαλείπουσα. ἐπειδὴν γε μὴν τροφῆς μετασχόν-
 τες ἢ ἄλλως διεγερθέντες οἱ κάμνοντες, περὶ τι σπουδά-
 ζοντες τύχῳσιν, αἰσθάνονται μὲν θερμότερον ἑαυτῶν, 10
 βραχύ τι δὲ προσεπιδυσοφρήσαντες αὐθις καθίστανται.
 μικροὺς δ' αἰεὶ καὶ πυκνοὺς καὶ σκληροὺς τὸ πλεόν τοὺς
 σφυγμοὺς ἔχουσι. οὖρα δὲ σφίσιν ὅποια καὶ εἴρηται ἐπὶ
 τῶν ἐκτικῶν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ εἴδους τε καὶ τὴν
 ἐπικράτειαν τοῦ πάθους. τοῦ δὲ δεινοῦ προβαίνοντος, κοι-
 λαίνονται μὲν σφίσιν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ οἱ κρόταφοι συμ- 15
 πεπτικότες, καὶ τὸ μέτωπον καρφαλέον καὶ βραδέως αἴ-
 ρουσι τὰ βλέφαρα, καὶ λημμῶσι, φθίνουσι δὲ καὶ ὑπορ-
 ρέουσι. καὶ τέλος ἐν αὐταῖς ταῖς ὁμίλιας ἢ ἄλλαις τισὶ
 μετρίαις ταῖς κατὰ τὸν βίον ἐνεργείαις, ὥσπερ λειποψυ-
 χήσαντες ἀποθνήσκουσιν. εἰδέναι δ' ἐπὶ πᾶσι κακεῖνο δέον, 20
 ὡς ἐκτικῶς πυρέσσουσιν ἀνθρώποις, διαφόρως ἐνίστε, καὶ
 οἱ ἐπὶ σῆψει συμπλέκονται πυρετοί. ἐκάστου δὲ τὰ γνω-
 ρίσματα, διακρίνει τῶν πυρετῶν τὰ εἶδη. ἕκαστα δὲ προ-
 εκτεθειμένα σοι, περιττὸν ἂν εἴη αὐθις ἐπισυμπλέκειν τῷ
 λόγῳ, ἄλλως τε μηδὲ τῆς ἐπὶ τῷ λόγῳ βραχυλογίας τοῦτο 25
 ἀναπειθούσης· ἀμέλει τοίνυν τὸν περὶ πυρετῶν λόγον ὡδ'
 ἂν ἔγῃς ἱκανῶς ἐκτεθειμένον· ἐφεξῆς δὲ προσῆκον ἀπο-
 δοῦναι τῷ λόγῳ τὰ δέοντα.

Ἐπεὶ τοίνυν κρίσει τὰ πλείω τῶν παθῶν ἀπολύεται,
 ἐπόμενον ἂν εἴη μετὰ τὸν περὶ τῶν ἀξιολόγων παθῶν 30
 κατάλογον, καὶ ἔτι τῶν πυρετῶν, διεξιέναι περὶ τε ἀσφα-
 λῶν καὶ μὴ κρίσεων, καὶ τῶν ἐπ' αὐταῖς δυνάμεων τῶν
 κρινουσῶν ἡμερῶν.

β. Περὶ διαγνώσεως κρίσεων.

Οὐδενὸς οὖν ἑτέρου τῆς κρίσεως πεφυκνίας, ἢ διεγέρσεως τῆς ἐκκριτικῆς δυνάμεως ἐπὶ τὰ λυπούντα ἀπώσασθαι, ὅσαι μὲν τῶν κρίσεων ἐπὶ προηγησαμέναις πέψει γίνονται καὶ ἐν ἐπιδήλοις ἡμέραις, ἄνεσιν δυσχερῶν προξενούσι τοῖς κρινομένοις, ὅσαι δ' οὐχ οὕτως, ὑποτροπιασμοὺς ἢ δυσφορίας ἢ μακρονοσίας ἢ τὸ πάντων χειριστὸν, θανάτους ἐπάγουσι. κρίνονται τοίνυν οἱ κάμνοντες ἢ ἐμέτοις ἢ γαστρὸς ὑποχωρήσειν ἢ οὖροις ἢ ὑπέξαγωγαῖς ἐλμίνθων ἢ ἰδρωσιν ἢ αἰμορροαίαις διὰ μυκτῆρων καὶ ταῖς διὰ γαστρὸς ἢ αἰμορροϊδων, ὥσπερ καὶ ταῖς διὰ μήτρας, ὡς ἐπὶ γυναικῶν. ἐπ' ἐνίων δὲ καὶ παρωτίδες καὶ λοιπὰ ἀποσκήματα, κρίσεως ἐσχῆκασιν δύναντες, καὶ πτύσματα διὰ βηχός· καὶ ὕπνοι δ' ἔσθ' ὅτε τὸ μετριώτατον, μὴ πρότερον ὄντες, ἄνεσιν τῶν δυσχερῶν ἐπιγεγονότες ἐπήνεγκαν. οὐ πᾶσι δὲ πάντα οἰκεῖα, ἀλλὰ κατὰ τὸ τοῦ ἀρρωστήματος εἶδος, καὶ τὴν τοῦ κάμνοντος ἔξιν, ἔτι τε τὴν ὥραν καὶ τὸ ἔθος καὶ τὴν ἡλικίαν, ταῦτ' ἐπισημβαίνει. ἐνίοις μὲν γὰρ ἐν πονῆ ἢ δύο ἐν ταῖς κρίσει γίνεται, 20 τισὶ δὲ καὶ πλείω. πάντα δὲ οἰκείως ἐπὶ τῶν μετ' ἀσφαλείας σοζομένων γινόμενα. ἴν' οὖν μὴ ὥσπερ ἐν σκοτομήνῃ διάγοντες ἄλλην ἄλλως δοκῶμεν ταῦτα λέγειν, φέρε τῷ τῆς εὐκρινείας φωτὶ τὸν λόγον διασκευάσαντες, περὶ τῶν κατὰ μέρος εἰπωμεν κρίσεων, ὡς ἂν τὰ ἴδια ἐκάστης 25 εἰδῶς κρίσεως καὶ αἰτίαι μᾶλλον αὐτῶν ἐκάστη ἐπιταί διάθεσις, οὕτω καὶ τοῖς συμπεπλεγμένοις κρίνης, καὶ ῥαδίῳ σοι τὸ πᾶν τῆς κρίσεως γένηται. καὶ δῆτα τῶν δι' ἐμέτου ἢ γαστρὸς φορᾶς κρινομένων, πρώτη μὲν ἐνδειξίς τὸ μὴ μέχρις αὐτῶν φλεβῶν διαβεβηκέναι τὴν τὸν πυρετὸν ἀνάψασαν ὕλην, ἀλλ' αὐτοῦ που πρὸς τῆ γαστρί τε καὶ τοῖς ἐντέροις σαπείσάν τε καὶ ἀναφθεῖσαν, μέχρι μὲν αὐτῆς καρδίας τὴν ἄλλοτριαν ἀναπέμπειν θέρμην, ἢ δὴ τῷ χρόνῳ μετεωριζομένη δι' ὄγλου μὲν τὰνθρώπῳ γίνεται, κολοῖει δὲ τῆ δυναστεία τὴν τοῦ φυσικοῦ καὶ ζωτικῆ 35 κού θερμοῦ δύναμιν.

Λευτέρα δέ, τὸ μᾶλλον ὥδε τὰ βάρη καὶ τοὺς νυγμοὺς καὶ τοὺς βορβορυγμοὺς διαφαίνεσθαι, καὶ μὴ ἀξιο-

λόγως τοὺς τε σφυγμοὺς καὶ τὰ οὖρα ἀλλοιοῦσθαι, ἀλλ' ἐπειδὴν γε πρὸς ἑαυτὴν ἢ ἐν ἡμῖν σωστικὴ δύναμις γένηται, καὶ πέψιν μὲν ἐπιθῆ τοῖς ἀπέτοις, προσλάβηται δὲ τῶν πεφθέντων ἤδη τὰ δέοντα, πᾶν ὅσον ἤδη περιττὸν καὶ ἀχρεῖον ὥσπερ διαναστάσα, ἄνω τε καὶ κάτω 5 κατὰ τὴν ἐγγύτητα καὶ τὴν ῥοπὴν τῆς ὕλης, ἐξάγει τὰ περιττά, μὴ γὰρ δὴ προφανείσης πέψεως, μᾶλλον ἂν μὴ κενρατημένα νομισθεῖη τὴν δύναμιν τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐν αὐτῷ ὀργώσης ὕλης. καὶ τοῦτο πᾶν χειριστον, ἀπειρηκῆσαν οἷον διασημαίνον, εἰ μὴ τις δάνουσα ποιότης 10 προδιερεθίσασα, πρὸ τῆς προσηκούσης πέψεως ἀπολύσαι τοὺς διανοχλοῦντας χυμοὺς παροσκενάσει. προγνώσῃ δὲ εἰ ὡδε κριθῆσεται, ἦν τε τὸ εἶδος αὐτοῦ τοῦ νοσήματος καταγγέλοι ὡδί, μᾶλλον τοὺς λυποῦντας ἀκμάζειν χυμοὺς, καὶ ἦν ῥέδιος ἢ ἐμείν ἢ τὴν γαστέρα λύεσθαι ὁ κάμων, 15 καὶ ἦν μὴ ἄλλων κρίσεων σημεῖα φαίνηται, καθὼς ἐξῆς ἐροῦμεν. ἴδια δ' αὐτῶν τῶν δι' ἐμέτου κρινομένων, τὸ ὥσπερ ἀνεσπασμένα φαίνεσθαι σφίσι τὰ σπλάγγνα καὶ αὐτὸ, τὸ κάτω χεῖλος κινεῖν καὶ ἰλιγγίαν, ὀφθαλμῶν τε τινα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν βλέπειν, καὶ ξανθὰ καὶ ὠχρὰ καὶ ποι- 20 κίλα. ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα προφαινόμενα, τὰς δι' ἐμέτων κρίσεις ἐπισημαίνει, ὥσπερ τὰ διὰ γαστρός, τὰ βάρη τῆς γαστρός καὶ τῶν ἐντέρων, ἔτι τε οἱ βορβορογμοὶ καὶ οἱ πηγμοὶ τῶν ἐντέρων διαίττοντες.

Αἱ δὲ δι' αἰμορραγιῶν κρίσεις πρῶτον μὲν καταλαμ- 25 βάνονται, τῷ τὸν τοιοῦτον χυμὸν ἀκμάζοντα φαίνεσθαι ἀπὸ τε τῆς ὥρας καὶ διαίτης, ἔτι τε ἡλικίας καὶ τοῦ ἔθους τοῦ κάμωντος, ἀπ' αὐτῶν τε τῶν σφυγμῶν καὶ τῶν οὖρων· καὶ ἐπὶ μὲν ταῖς διὰ μυκτῆρων, ἀνεσπασμένα δοκεῖ τὰ σπλάγγνα, ὥσπερ κατὰ τῶν ἐμέτων εἶρηται. μαρμαρυ- 30 γαί δὲ τινες πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν φαίνονται. καὶ τοῦ δεξιῦ μὲν ἐπαιρομένου σπλάγγνου, διὰ τοῦ δεξιῦ μᾶλλον μυκτῆρος τὸ αἷμα ῥεῖ, διὰ τοῦ ἀντικειμένου δὲ, τοῦ εὐωνύμου σπλάγγνου ἐπαιρομένου· ἐπὶ δὲ ταῖς δι' αἰμορροΐδων ἦν οἷ τε οἱ νεφροὶ βάρως ἔχωσι, καὶ αὐταὶ αἱ αἰμορροΐδες 35 ὑποφλεγμαίνονται ἢ δάνονται, οἷον γαργαλιζόμεναι καὶ μάλιστα εἰ συνήθης ὁ κάμων· καὶ ἦν μὴ ἄλλα σημεῖα

προφαίνηται, ὄργᾳ δὲ ἢ ὕλη. ἐπὶ δὲ τῶν ἐμμήνων καθάρ-
 σεων, ἀπὸ τε τῶν παραπλησίων, καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς τῶν
 ἡμερῶν περιόδου, διαγνοίης ἂν τὰ ἐσόμενα. ὑπέρυθρα δὲ
 καὶ ἐρυθρὰ καὶ οἶον αἱματώδη τούτοις, τὸ πλεόν τὰ οὖρα,
 5 ἐκείσε τοῦ αἵματος συρρυνέντος καὶ σύμμετρα διδόντος τοῦ
 κατ' αὐτὸ χρώματος. Ἰδρωῶτες δ' ἐπιγίνονται ἐπὶ πλεο-
 νασμοῖς τῶν περιττῶν τῆς τρίτης πέψεως. ταῦτά τοι καὶ
 τοῖς οὖροις ὥδε προεπιφαίνονται ἀθρόοι τε καὶ πεπεμμί-
 ναι ὑποστάσεις ἐναιωρούμεναι, καὶ κυματώδης τούτοις ὁ
 10 σφυγμός, καὶ ἀτμώδης τις προσβάλλει αἰσθησις, εἰ καθ-
 εῖς ἐν κόλπῳ τὴν χεῖρα κατασκοποίης, τοῦ λεπτοτέρου
 δηλαδὴ προδιαφορομένου. εὐχρῶια προσώπου μᾶλλον μὲν
 ταῖς διὰ μυκτῆρων αἱμορραγίαις, δεύτερον δέ, ἐπὶ ταῖς δι'
 ἰδρωῶτων φαίνεται κρίσει. τοῦ γε μὴν ὀρρώδους χυμοῦ
 15 κατὰ τὰς φλέβας πλεονάσαντος, καὶ συσπαέντος καὶ τὸν
 κατ' αὐτὸν πυρετὸν ἐγείραντος, παχέα μὲν καὶ ἀνατε-
 ταραγμένα τὸ πλεόν ὥδε τὰ οὖρα. ἤδη δ' ἐπὶ κρίσειν
 ἐξορμώσης τῆς φύσεως, λεπτά τε καὶ πολλὰ καὶ ταῦτα
 φέρεται, πολλῶ μὴν ὑπερβάλλοντα τὸ τοῦ πινομένου μέ-
 20 τρον· καὶ δι' οὖρων τοῦτο λέγεται κρίσις. ὁπότεν δὲ ὠμός
 τυγχάνῃ ὁ χυμός, ἀπειργη δὲ ἡ ὥρα, ἢ δὲ προσωτικῆ ἀπο-
 διομοπιεῖ δύναμις τὸ περιττόν, εἰς κεφαλὴν μὲν τοῦ λυ-
 ποῦντος χυμοῦ τυγχάνοντος καὶ ἐξω ῥέποντος, αἱ καὶ
 αὐτὴν γίνονται παρωτίδες, ὥσπερ καὶ τὰ ἐρυσιπέλατα καὶ
 25 τὰ ὑπὸ τὸν τράχηλον ἐπαναστήματα ἐπὶ γολωδῶν ἢ ἄλ-
 λων διεφθορότων χυμῶν γίνεται, ἐπὶ τὰ κάτω δέ, τὰ ἀπο-
 σκήματα λεγόμενα, ὥσπερ ταύτης ἐντὸς θεραπείης τῆς
 ἐνοχλοῦσης ὕλης, τὰ ἀποστήματα συνίστανται, ἃ δὴ πάντα
 αὐθις ἐτίρας ἐπὶ τῷ πεπανθῆναι τε καὶ ἐκκριθῆναι δεῖται
 30 κρίσεως. καὶ τὰ μὲν ἐκτὸς τρέχοντα, ἀμείνω τε καὶ ῥᾶω
 βοηθούμενα· τὰ δ' εἴσω χεῖρω τε καὶ πλείονος τῆς σπου-
 δῆς δεῖται καὶ ἀγαθῆς τύχης. μὴ γὰρ συρρηγνύμενα ἢ
 κάτω ὑπιόντα ἤτοι δι' οὖρων ἢ γαστρὸς ἢ διὰ βηχὸς ἀνα-
 γόμενα, ὡς τὰ κατὰ τὸν θώρακα, δεύτερα μὲν τῷ χρόνῳ
 35 πέφυκε, χεῖρω δ' ἔσθ' ὅτε τῶν πρότερον ἠγγεσαμένων πα-
 θῶν νομίζεται. κρίσις δὲ καὶ τούτοις τὸ συρραγῆναι τε
 καὶ ῥᾶδιον ἐξέναι τὰ πύα. Ἴπνοι δ' ἐν φρενίτισι καὶ

παρομοίους πάθειν, ἤρκεσαν ἐνίοτε ἐπιφανέντες, οὐχ ἢ
 τυχοῦσα κρίσις νομισθῆναι. ἀμέλει ἐφ' ἐκάστῳ τῶν πα-
 θῶν προσήκει σκέπτεσθαι, ὑφ' οἴου τε χυμοῦ συνίσταται
 καὶ ὅπῃ οὗτος ῥέπει, καὶ ποῖα δὲ τῶν κρίσεων ἐκάστῳ οἰ-
 κειότερα, καὶ οὕτω δὴ καταστοχάζεσθαι τῶν κρίσεων. ἄλλοι
 μὲν γὰρ ἰδροῦν ἐπιηδειότεροι, ἕτεροι δὲ λαπάττεσθαι τὴν
 γαστέρα· οἱ δ' αἰμορραγίαις ἀλίσκεσθαι, κατὰ τε τὰς ἡλι-
 κίας καὶ τὰς ὥρας καὶ τὰς διαίτας, ἔτι τε τὰ ἔθνη καὶ
 τὰ διαίτηματα, ὡς εἴρηται. συμπεπλεγμένων δὲ ὄντων τῶν
 χυμῶν καὶ ὡδὲ τε κάκεισε ἐνορμώντων, οὐκ ἀπεικός ποι- 10
 κίλας καὶ τὰς κρίσεις γίνεσθαι, ἄς ἀπὸ τῶν ἀπλῶν ῥαδίως
 ἂν εὐρίσκους, ὡς ἀγχίνους, καταστοχάζόμενος τοῦ εἶδους
 τε καὶ τοῦ κινήματος τὰρρωσθήματος. ἐν πᾶσιν οὖν τοῖς
 κρινομένοις τρία ταῦτα δεῖ σε προσεξετάζοντα ἐξευρίσκειν,
 τὴν ῥώμην τοῦ κάμνοντος, τὴν πέψιν τῶν ὀργώντων χυ- 15
 μῶν, καὶ εἰ ἀναλογίαν ἀποσώζει τὰ ἀπὸ τῶν κρίσεων φαι-
 νόμενα κατὰ τε τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν πρὸς τοὺς ἀκμά-
 ζειν δοκοῦντας χυμούς. τῆς τε γὰρ δυνάμεως ἀπαγορευ-
 ούσης, τὰ πάντα χεῖρω λογιστέον, καὶ πέψεως μὴ προη-
 γησαμένης ἐν ταῖς φαινομέναις κρίσεσιν, ἀκράτειά τις ἢ 20
 πληθῆθος χυμῶν, ἢ διὰ ταυτὰ τε καὶ τὰ παραπλήσια, κα-
 κοήθειά τις τοῦ νοσήματος νομίζεται, ὥστε ἦτοι ἄλγη, ἢ
 λειποψυχίας καὶ ἀναισθησίας καὶ παραφροσύνας, καὶ αὐ-
 θις αὐτῶν ὑποστροφάς, καὶ ὅ,τι χεῖριστον συντεκμαίρεσθαι.
 ἔτι γε μὴν χεῖριστον, καὶ εἰ ἄλλα φέρεται ἀντ' ἄλλων, καὶ 25
 μείονα τῷ ποσῷ. ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα ἀεὶ προση-
 μαίνεται χεῖρονα. ἀμέλει δεῖ σε καὶ ἐπὶ τὸν κάμνοντα
 εἰσιόντα καὶ πρὶν ἢ ψαῦσαι αὐτοῦ, τότε εἶδος αὐτοῦ καὶ
 τὴν κατάκλισιν ὄραν, ἔτι τὴν εὐπνοίαν, καὶ ἦν μὴ ῥέγγη 20
 ἢ μὴ ἀλύη ἢ παραληρῆ ἢ ἄλλα φθέγγηται ἀντ' ἄλλων, ἢ 30
 βήτη καὶ οὐδέν τι ἄξιον λόγου ἀνάγη, ἢ ὅτι ἕτερον,
 πρὶν ἢ αὐτοῦ καὶ τῶν ἐτέρων πυθέσθαι, φαίνεται. εἰδ'
 οὕτως ἐπανερόμενον, ὅτι εἴη ὁ πάσχων, ταῦτα παραβάλ-
 λειν, οἷς δῆτα καὶ πρὶν ἢ ἐκείνον φάναι, κατεστοχάσω,
 εἰδ' οὕτως καὶ ἐφανψάμενον τοῦ σφυγμοῦ, τὸν τε ζωτικὸν 35
 τόνον ὡδε κατανοεῖν, καὶ ἦν τὸ εἶδος τῶν σφυγμῶν σύμ-
 φωνον τοῖς λεγομένοις καὶ φαινομένοις ἢ, εἰδ' οὕτως, καὶ

εἴ τινα οὖρα εἴη ἢ διαχωρήματα ἢ πύσματα, προσήκει
 κατασκοπεῖν, καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς πέψιν ἢ ἀπεψίαν, ἢ ἄλ-
 λην ὅποιανδήποτε εὐστάθειαν ἢ μοχθηρίαν ὑφορώμενον,
 ἐπὶ τε τοῦ ποσοῦ τῶν ἡμερῶν, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς κατα-
 5 κλίσεως πυνθάνεσθαι, καὶ εἴ αιτες προσφάνησαν κρίσεις,
 καπειθ' οὕτω διὰ πάντων συνάγοντα ἀποφαίνεσθαι, ὅσα
 τε εἰς δίαιταν καὶ ὅσα εἰς διάγνωσιν τε καὶ πρόγνωσιν τοῦ
 ἀρρωστήματος ἀναφαίνονται. διὰ τοιαύτης γὰρ ἀναγόμε-
 νος τῆς μεθόδου βραχὺ τι ἢ οὐδὲν ἂν διαμάρτοισ τοῦ
 10 ἀσφαλοῦς. ἵνα δ' ἀκραιφνεστέραν τε καὶ διαυγεστέραν τὴν
 ἐπὶ τοῖς τυχοῦσι νοσήμασι διάγνωσιν ἔχοις, παραθήσομαι
 σοι, ὅσα τε ἀγαθὰ καὶ ὅσα φαντα σημεῖα, καὶ τὰς κατ'
 αὐτὰ διαφορὰς κατὰ τὸ μᾶλλον τε καὶ ἥττον. οὕτω γὰρ
 διευκρινηθέντος τοῦ λόγου, πᾶντι εὐχερῆ καὶ ῥαδίᾳ σοι
 15 φανήσεται.

Ἀμείνων οὖν πασῶν κατάκλισις, ἢ ἐπὶ δεξιᾷ ἢ ἐπὶ
 ἀριστερᾷ· αἱ δὲ ἄλλαι, ἢ μὴ συνήθεις ὦσι, χεῖρους. τὴν
 μὲν γὰρ τῶν ὑπτιῶν διὰ τινὰ ἀδυναμίαν μᾶλλον λογι-
 20 στέον· αἴν δὲ τῶν προηνῶν, δι' ὀδύνην τῶν περὶ τὴν γασ-
 τρῆν καὶ τὰ ἔντερα καὶ διὰ τινὰ παραπροσόνην. ἰσπτά-
 ζεσθαι δὲ καὶ ἀλύειν, ἢ μὴ διὰ τινὰ προσδοκωμένην εἴη
 ταῦτα κρίσιν, χεῖρω τῶν προτέρων. τὸ δ' ἐπὶ πόδας φέ-
 ρεσθαι, καὶ τούτους δὲ ἔξω τῶν ἱματίων προβάλλειν, καὶ
 ταῦτα μὴ πᾶν τοι θερμοῦς φαινομένους, χεῖρόν τ' ἂν
 25 εἴη καὶ ἐκλύσιν τε καὶ ἀδυναμίαν αὐτοῦ κάμνοντος σημαί-
 νει. σκοπεῖν δ' ἐπειθ' οὕτω προσήκει καὶ τὰ κατὰ τὸ πρόσ-
 ωπον. ὀφθαλμοὶ γὰρ κοῖλοι, κρόταφοὶ συμπεπιτωκότες,
 ῥίσι ὀξεία, καρφαλέον μέτωπον, ἢ μὴ καλῶς ἀκούη ἢ
 ἐνορώη, καὶ ἢ οἱ λωβοὶ τῶν ὠτων ὡσι συνεσταλμένοι,
 30 καὶ ἢ οἱ ὀφθαλμοὶ δακρύωσιν ἀκουσίως, καὶ ἢ γλώττα
 δὲ βραδέως σιρέφεται καὶ προσπιταίη, καὶ ἢ ἀλλοφρονεῖ
 ὁ κάμνων, καὶ ἢ κωματώδης ἢ ἀγροντικός ἢ, καὶ ἢ αι-
 μωποὶ οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἢ ἀστατώσι καὶ κραδαίνονται,
 ἢ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἴστανται, καὶ ἢ μύοντες μὴ πάντη
 35 συμφύονται, φαίνονται δὲ σφίσι τὰ λευκά, μὴ διὰ πλείω
 τῆς γαστρὸς φορᾶν, καὶ ἢ στένωσι, καὶ ταῦτα μηδεμιᾶς
 οὔσης ἐγνωσμένης ὀδύνης, καὶ ἢ ὀξύτερον φθίγγονται

καὶ κλαγγῶδες, καὶ ἢν ἢ ὄφρυς ἀνέσπασται ἢ κεχάλασται, καὶ ἢν κεχηνότες καθεύδωσιν, ἢ πρίζωσι τοὺς ὀδόντας, καὶ ἢν ἐπιρμένα ἔχωσι καὶ σκληρὰ τὰ ὑποχόνδρια καὶ οὐχὶ τὴν ἐπιρῆν ῥαδίως φέροντα τῶν δακτύλων. ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα, χεῖριστα τοῖς νοσοῦσιν ἐπιφαινόμενα, 5 καὶ μάλιστα ἢν μὴ διὰ προσδοκωμένην κρίσιν τοιαῦτά τινα γένηται, ἢ διὰ τινὰ ἐπισυμβῶσαν ὑπόγνον πλημμέλειαν, ἢ τις μεθ' ἡμέραν πάντων τῶν τοιούτων πονηρῶν σημείων ἀνίσχιν, ἢ μὴ μεγίστη εἴη πλημμέλεια· καὶ ἀλλήλων μὲν ταῦτα διαλλατῆ ἐπὶ πονηρία· πάντα δὲ φαῦλα. 10 εἰκὸς μὲν γὰρ ἐν χεῖριστον πολλῶν ἤετον φαύλων, πλέον δύνασθαι, ὥσπερ καὶ ἐν πονηρῶν ἢ δύο ἀγαθὰ ἐπιφαινόμενα πολλῶν κακῶν, εἰ καὶ παραλίην τὴν δύναμιν. οἷσθα δὲ πάντως τῆ παραθέσει τῶν φαύλων, οἷα ἀγαθὰ νομίζεται κρίνειν. ὕπνοι γὰρ σύμμετροι καὶ κατακλίσεις συνήθεις, 15 καὶ σφυγμοὶ σύμμετροι ἢ τούτων ἐγγύς, μηδεμίαν τινὰ ἀνωμαλίαν ἢ σκληρότητα ἢ διαλείμματα τινα ἔχοντες, εἴτε τι τῶν λοιπῶν φαύλων· κἂν τι δὲ γε ἢ, τοῖς πλείοσι πᾶν ἀγαθῶν ἐκνικώμενον, εἴτε τε οὖρα πέψεως σημεῖα ἔχοντα, καὶ παραπλήσια διαχωρήματα, εὐπνοιᾶ τε καὶ 20 μάλιστα ἐν τοῖς περὶ τὸν θώρακα πάθει, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον μὴ παρακεκνημένα. ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα, πολλὰ γε δύνασθαι ἐν τοῖς κάμνονοι πέφυκεν, ὥσθ' ὁπίσταν ὡς πέψεις τινὲς ἠγγυάμενοι, καὶ λοιπὴ τις εὐφορία περὶ τὸν κάμνοντα, αἴφνης δ' ἐπιστῆ ὄϊγος καὶ πυρρετός ἐξαίσιος, καὶ παραφροσύνη δ' ἔσθ' ὅτε καὶ λεπτοφυχίαι καὶ ῥιπτασμοὶ καὶ δυσφορίαι ποικίλαι, οὐδὲ πᾶν τοι δεῖ φοβείσθαι. οὐ γὰρ τῆς κακοηθείας τοσοῦτον ταῦτα, ὅσον τῆς ὅσον οὐπω ἔσομένης κρίσεως τοῦ νοσήματος. 25 ἤδη γὰρ τῶν λυπούντων χυμῶν ἢ δύναμις κατωχύσασα, καὶ τούτοις ἐπιθεῖσα πέψιν προσήκουσαν, φθάσει πᾶν ὅτι ἀχρηστον αὐτῶν ἀποκρίνουσα. ἀμέλει ἰδρωσὶ τε καὶ ἀιμορραγίαις, ἐμέτοις τε καὶ γαστρὸς κενώσεσι, καὶ τοῖς τοιούτοις ἐπιφανέσει, μετ' οὐ πολὺ τὴν ὑγίαν τῷ ἀνθρώπῳ ἢ φύσις ἀποκαθίστησι, καὶ ταῦτα μὲν ἐν ταῖς τελείαις γίνε- 35 νεται κρίσει. προσσημαίνεται δὲ ἐν ταῖς ἐπιδήλοισι, ὅτι προῦργον τῆ φύσει δράσαι ἐν ταῖς ἄρῃαις κρίσει, τοῦτο

τῆ πρὸ ταύτης ἐπιδήλω προανακρούεται. ἀμέλει, ἢ βρα-
 χεῖς ἰδρωτῆς ἢ στάξεις ἀπὸ ἕνὸς αἵματος, ἢ βραχέα πε-
 πεμμένα πτύσματα ἀνάγονται, καὶ ἢ μικρὸν ἢ μείζον τι
 προεπιφαίνεται, εἰ μὴ πού γε τῆς μὲν ὕλης ὀργώσης, τοῦ
 5 κάμνοντος δ' ἰσχύοντος φθάσῃ τὰς προεπισημασίας ἢ κρί-
 σεις, ὡσπερ ἐν ἄλλοις διὰ τὰναντία κατὰ βραχὺ πέτεται
 τε καὶ ἀποκρίνεται τὸ λυποῦν, ἐν συχναῖς περιόδοις κρί-
 σεων. οἷς δ' οὐθ' ἢ φύσις διεγείρεται πρὸς ἔκκρισιν τῶν
 λυπούντων, πολλαὶ δὲ ἀπεψίαι τῶν βαρυνόντων χυμῶν,
 10 καὶ ὁ ζωτικὸς τόνος ἀνίσταται, τί χροὴ προσδοκᾶν ἢ τὰ χει-
 ριστα; τὰ πλείω γὰρ ὡδε παρακολουθεῖ τῶν φαύλων
 σημείων, κἄν τι τύχῃ ἀποκριθὲν ἐν οὕτω καταστάσεως
 ἔχοντι νοσήματι, τὸ πλεον ἀκράτειά τε καὶ ἀδυναμία τῆς
 καθεκτικῆς δυνάμεως γίνεται, καὶ ἔνωμα καὶ πονηρὰ τὰ
 15 ἔκκρινόμενα ὡδε φαίνεται. ἐπεὶ τοίνυν ἔγνωσ, ποῖα μὲν
 σημεία πέψεως, ποῖα δ' ἀπεψίας, καὶ πῶς ἔστι τὴν φυσι-
 κὴν ἡμῶν εἰδέναι δύναμιν, ἔγνωσ δὲ ποῖα φαυλά τε καὶ
 μὴ σημεία, προσήκει τὰ κατὰ μέρος σκοπιόμενόν σε, εἰθ'
 οὕτως τὰς ἀποφάσεις ποιῆσθαι. καὶ ἐπὶ στομάχου μὲν καὶ
 20 γαστρὸς καὶ τῶν μετ' αὐτὴν ἐντέρων, τὰ τ' ἐμούμενα καὶ
 τὰ διαχωρούμενα σκοπεῖν δεῖ πρῶτον, εἰθ' οὕτως καὶ ἀφ'
 ἑτέρων ἐπισημειοῦσθαι. ἐπὶ δὲ τῶν τοῦ θώρακος τε καὶ
 πνεύμονος παθῶν, τὴν ἀναπνοὴν καὶ τὰ διὰ βηχὸς ἀνα-
 γόμενα ὄρα προσήκει, καὶ τὰς κατ' αὐτὰ πέψεις, εἰθ'
 25 οὕτως καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων συντεκμαιῆσθαι, ὡσπερ καὶ τὰ
 κατὰ τὸν ἐγκέφαλον, αἷθ' ὁμιλίαι καὶ ὕπνοι καὶ αἱ ἐγρη-
 γόσεις, ἄμετρα γινόμενα, ἀναισθησίαι τε καὶ δυσαισθη-
 σίαι καὶ ὅ,τι ἕτερον διασημαίνει τὴν κατὰ τὸν ἐγκέφαλον
 διάθεσιν. τῶν δ' ἐν ταῖς φλεψὶν ἀκμαζόντων χυμῶν, τὰ
 30 οὖρα πρῶτα γνωρίσματα. εἰ γὰρ πρῶτως μὲν ἀπὸ τῶν
 οἰκείων κρίνοις γνωρισμάτων ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πεπονθότων
 μερῶν, εἰθ' οὕτως καὶ τὰς ἀπὸ τῶν λοιπῶν μορίων συμ-
 παθείας ἐξετάξοις, πρὸ πάντων δὲ καὶ τὰ τοῦ ζωτικῆς
 35 τόνου σκοποῦν μέτρα, ὡς πάντων τῶν παθῶν ἐκεῖ συν-
 ἀπαρτιζομένων, κἀκεῖθεν τὰς σωτηρίας καὶ ἀπαγορείας
 λαμβανόντων, ὡς ἀπὸ τινος ἀποφαινομένου κριτοῦ, ὡς
 νικώσης ἢ νικωμένης δηλαδὴ τῆς ζωτικῆς δυνάμεως βραχὺ τι

ἢ οὐδέν σε διαφεύξεται τῶν εἰς διάγνωσίν τε καὶ πρόγνωσιν ἠκόντων τῶν συνεχόντων παθημάτων, ὅπου δῆτα καὶ λήξουσιν.

γ. Περὶ διαγνώσεως κρισίμων ἡμερῶν.

Ἐπεὶ δὲ τῷ περὶ κρίσεως λόγῳ καὶ ὁ περὶ κρισίμων ἡμερῶν ἐπιτεταί, φέρε καὶ περὶ τούτων εἰπωμεν διὰ βραχείων τὰ δέοντα, ὡς ἂν μηδὲ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος λείπηται ἢ ὑπόθεσις. Ὅτι μὲν γὰρ ἐν ἡμέταις τισιν ἡμέραις αἱ κρίσεις πεφύκασι γίνεσθαι, οὐχὶ ταῖς αὐταῖς δ' ἅπασαι, οὐδὲ τὰ αὐτὰ αἱ πᾶσαι τῶν κρισίμων ἡμερῶν δύνανται, παντί που δῆλον, αὐταῖς αἰσθήσεσιν ἐκάστοτε γνωριζόμεναι. δι' ὁποίας δὲ ταυτ' αἰτίας οὕτω γινόμενα φαίνεται, νυνὶ ἔροῦμεν, καὶ μάλα γε πεπεισμένοι τοῖς τῶν συμπαθειῶν λόγοις τῶν οὐρανίων τούτων σωμάτων, καὶ ταῖς φυσικαῖς αὐτῶν καὶ αἰκινήτοις φοραῖς, καὶ τοῖς πρὸς ἄλληλα αὐτῶν σχηματισμοῖς, καὶ ταῖς ἐκάστων αὐτῶν ιδιότησι, τὰ μέγιστα τὸν περίγειον τοῦτον αἴρα καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἀλλοιούντων σώματα, καθ' οὓς λόγους ἐκ πρώτης καταβολῆς ὁ δημιουργὸς λόγος ταυτ' ἐνηρόμοσατο.

Ἄλλο μὲν γὰρ ἄλλου μᾶλλον καὶ κατ' ἄλλοίας μεταβολὰς ἀλλοιοῦν πέφυκε· πάντα δὲ κατὰ τὴν ἐνοῦσαν αὐτοῖς δύναμιν, ἀλλοιοῖ καὶ μετασκευάζει, ὅργανα θείας προνοίας τυγχάνοντα· καὶ κατὰ τοὺς ἅπαξ αὐτοῖς δοθέντας λόγους, πάντα τὰ καθ' ἡμᾶς σώματα μετακεραυνῶν τε καὶ μεταβάλλει, ἐκδηλοτέρως δὲ εἰς αἰσθησιν τὰς σφῶν αὐτῶν ἐνεργείας εἰς ἡμᾶς δείκνυσιν ὅ,τε ἥλιος καὶ ἡ σελήνη· ὁ μὲν γὰρ τᾶσθ' ὥρας καὶ τὰ ἐν ταῖς ὥραις διαπλάττει, νῦν μὲν ψύχος ποιῶν, καὶ πυκνότητος ἐντεῦθεν τῶν καθ' ἡμᾶς σωμάτων, ὥστ' ἐν μὲν αἴρι ὄμβρους καὶ νιφετούς καὶ ὅσα περὶ τὸν αἴρα τελεσιουργεῖται, φαίνεται ποιῶν· ἐν μὲν ζῳοῖς καὶ φυτοῖς παλινόρμητον τὸ φυσικὸν καὶ ζωογόνον θερμόν, ὡς στομωθεῖν τε καὶ καταργάσαιτο τοὺς ἐντὸς χυμούς, καὶ εἰς θρέψιν μετ' οὐ πολὺ παρασκευάσει ἐπιτηδείους. νῦν δὲ πρὸς ἡμᾶς ἀναβαίνων καὶ τὸ συνεστῶς κατὰ τὸν αἴρα ἀγίεις κρυμῶδες, ἀναπειαννύς δὲ καὶ τοὺς φθάσαντας τῷ ψύχει καταπν-

II.

28

κνωθῆναι τῶν πόρων, τὰς τῶν φυτῶν μὲν βλάστις πα-
 ρασκευάζει, πρὸς ἑαυτὸν ἐφελκόμενος τὴν παρῆσαν ἱκμάδα,
 ἣς μὴ συνεχῶρει πρότερον τὴν βλάστην τῇ ἀπωθήσει ἐπὶ
 τὰ βάθη τοῦ ζωογόνου θερμοῦ. ἡμῶν δὲ πᾶν τὸ περὶ τὸ
 5 βάθος αὐτῷ οὐκ εἶον καὶ συγγενὲς θερμὸν εἰς τὴν ἐπιφά-
 νειαν. πολλὰ δὲ καὶ ποικίλα διὰ τὴν τοιαύτην τοῦ θερ-
 μοῦ ῥοπὴν τῆς ἐγκαθημένης εἰ ὕλης, ὧδ' ἀναφαίνεσθαι
 παρασκευάζει εἶδη, κατὰ τὴν τοῦ παντός ἐπιφάνειαν σώ-
 ματος. Ἐξανθήματα δὲ ἄρα ταῦτα παντοῖα καὶ ἰδρωα, καὶ
 10 αὐτοὶ δὲ οἱ συνήθως γινόμενοι ἰδρωῶτες· ἤδη δὲ σφοδρου-
 νομένου τοῦ ἡλιακοῦ θερμοῦ, ζέσις μὲν ἐν τοῖς ἐν ἡμῖν
 γυμῖσι, καὶ τῶν ἤδη ῥηθέντων ἐπιτάσις γίνεται. αὐχμὸς
 δὲ τὸν ἐπιλιμνάζοντα τοῦτον ἀέρα ἐξικμάζει, πέπανσις δὲ
 τοῖς ὥραιοις ὥραιοι, πῆ μὲν πεπαινομένης, πῆ δ' ἐκβοσκο-
 15 μένης τῆς περιετῆς ὑγρότητος· φθάνοντος δ' ὑποστρέφειν
 ἤδη ἀπὸ τῆς καθ' ἡμᾶς οὐκῆσις τοῦ ἡλίου, καὶ βορρᾶν
 καταβαίνοντος, αὐχμηρὰ πῶς καὶ διατεθερμασμένα εἰ
 λείπεται ἡμῶν τὰ σώματα. τῆς ὥρας δ' ὑποτρεχούσης, καὶ
 νότου ἀναβαίνοντος, καὶ ἀξαναμένου τοῦ ψύχους, ἤδη
 20 φθάνουσιν οἱ πόροι συμμύοντες, καὶ τὸ λείπον τοῦ θερ-
 μοῦ ἐναπολαμβάνοντες, ῥοπὴν λαβὸν τὴν ἐπὶ τὸ θύρα-
 σεν, τὰ τε φυτὰ παραπλήσια πάσχει καὶ φυλλορροεῖ ἐν-
 τεῦθεν, ὡσπερ αὐτὸ γεγονότα τῷ ἐκικμασθῆναι τὸ πολὺ τῆς
 ἐν αὐτοῖς ὑγρότητος, καὶ πρὸς ἑαυτὰ λοιπὸν συνεχεται,
 25 καὶ τὸ λειπόμενον τῆς φυσικῆς δυνάμεως αὐθις ἀνάλαμ-
 βάνει καὶ ἀνάξωπυρει, καὶ ἑτέραν αὐθις ἀποθησαυρίζει
 τῆς γῆς ἱκμάδα καὶ τὴν ἐς νέωτα ἀναμένει ἀλέαν. πάσαι
 δ' ἂν ἀπειμαραίνετο ἢ, τε τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν οὐσία,
 εἰ μὴ τὰς θαυμασίας ταύτας τῶν ὥρων μεταβολὰς ὁ
 30 ἥλιος ἐπεποίητο· νῦν δὲ ἄλλα ἄλλοις προκατασκευάζων
 καὶ διοικῶν, ὄργανον οἶον τῷ δημιουργῷ γενέσεως τε καὶ
 φθορᾶς ἐτελέσθη. ἐῷ δὲ τὰς κατὰ μέρος αὐτοῦ λέγειν
 ἐνεργείας, ἐπεὶ μηδὲ τοῦθ' ἡμῖν πρόθεσις. πλέα μὲν γὰρ
 γῆ, πλέα δὲ θάλασσα τῶν ἐξ αὐτοῦ δυνάμεων· τοιοῦτο
 35 θαυμαστόν ὁ ἥλιος ὄργανον ἐπὶ τοῖς μεταβαλλομένοις
 τοῦτοις σώμασι τῷ δημιουργῷ κατεσκευάσθη.

Καὶ ταῖς αὐξομειώσειςι δὲ ἡ σελήνη, τὰς τῶν ὥρων ἀπομιμείται μεταβολάς, καὶ μέχρι μὲν διχοτόμου ἀπὸ συνόδου, τὴν ἐαρινὴν ἀποδεικνύει ὥραν. ἀπὸ δὲ ταύτης ἐπὶ πανσέληνον ἰούσα, τὴν τῆς θερινῆς ὑποσημαίνει ὥρας κατάστασιν· τῇ δ' αὖ μετ' αὐτὴν δευτέρα διχοτόμῳ, τὴν φθινοπωρινὴν ἀπομιμείται ὥραν, ὡσπερ κατὰ τὴν ὑστάτην αὐτῆς ἐβδομάδα, χειμῶνος ὥρα παρεΐκασται. κἄν γὰρ ταῖς πάντων ταῦτα αἰσθήσεσιν ἀριθῆλως οὐ καταλαμβάνονται, οὐκ ἀναιρεῖ τοῦτον τὸν λόγον. τίς γὰρ ἂν εἴη ἰσχυρὸς σελήνης, ἀπαμβλῦναι τὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου ῥοπήν, ὡς ἤδη δῆλον εἶναι πάσαις αἰσθήσεσι καὶ μάλιστα ἦν τὰς ἀντικειμέναις ὥρας κατασκευάζωσι τὰ φῶτα. ἐπὶ γε μὴν τῶν εὐπαθεστέρων, καὶ οἷς μικρὰ τις ἐπιτεθείσα ῥοπή μεγάλα δύναται, ὡδε καὶ αἱ ἀπ' αὐτῶν αἰσθήσει καταλαμβάνονται ἀλλοιώσεις· καὶ οὕτω μὲν διὰ βραχείου αὐτῆ τὸν ζῶδιακὸν διερχομένη κύκλον, — ἐγγύς γὰρ τέτταρες ἐβδομάδες ἡμερῶν μέρους τινὸς λείποντος ἀναμετροῦνται τῇ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ταύτης ἀποκαταστάσει τάσθ' ὥρας ὑπογράφει καὶ πολλὰ τινα θαύματος ἄξια ταῖς περιόδουσι αὐτῆς, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς τούτοις καὶ τρεπτοῖς συνδιατιθήσει σώμασι. τῷ τε γὰρ προσγειωτέραν τῶν ἄλλων εἶναι καὶ τῷ μεγάλας κατ' αὐτὴν ὑφίστασθαι μεταβολάς, ἐν ταῖς αὐξομειώσειςι καὶ ῥαδίως τὰ καθ' ἡμᾶς συμμεταβάλλεται σώματα, ἀλλ' ὅπως μὲν αὐτῇ τε καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀπλανῶν τε καὶ πλανητῶν· κατὰ τὰς σφῶν αὐτῶν δυνάμεις καὶ περιόδους, φάσεις τε καὶ κρύψεις, φυσικοῖς τισι λόγοις, οὓς ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ εἰλήχασιν, ἐν τοῖς ἀτάτοις τούτοις καὶ μεταρρέουσιν ἐνεργοῦσι σώμασιν, ἀλλῆς τοῦτο ἀκέψως, καὶ ἡμῖν οὐ πρόθεσις ταῦτα διεξιέναι τῷ λόγῳ. νυνὶ δὲ περὶ κρίσιμων ἡμερῶν εἰπεῖν προτεθῆναι μνημένοις, περὶ τούτου δὴ καὶ ῥητέον, ἀπ' αὐτῶν δὴ τῶν τῆς σελήνης περιόδων εἰληφόσι τὰς ἀφορμάς. τετάρων οὖν ὡς εἴρηται τῶν μεγίστων μεταβολῶν ἐν τῷ τῆς σελήνης γινομένων σώματι, ὡς καθ' ἐβδομάδα ἐκάστης αὐτῶν μετρομένης, βραχείου τινὸς μορίου λείποντος, τετραγωνικῆν δ' ἐκάστης ἐβδομάδος περιεχοῦσης πλευρᾶν, εἰκόσ τὸν τε τοιοῦτον σχηματισμὸν ἔχειν τινὰ δύναμιν, καὶ τὸν

ἐπ' αὐτῶ δὲ οὐχ ἥμισθα μετρούμενον ἑβδοματικὸν ἀριθμὸν.
 κατὰ τοῦτον γὰρ τὸν σχηματισμὸν ὁρῶμεν καὶ τὸν ἥλιον
 τὰς μεταβολὰς τῶν ὥρῶν ποιούμενον. εἰ τοίνυν τοσοῦτο
 τετραγωνισμὸς ἀστέρων δύναται, ἑβδομὰς δ' ἡμερῶν βρα-
 5 χέος τινὸς λείποντος ἀριθμοῦ, τῇ μιᾷ τῶν πλευρῶν ἀνα-
 μετρεῖται, εἰκὸς ἂν εἶη ἔχειν τὸν ἑβδοματικὸν τοῦτον
 ἀριθμὸν μεγίστην τινὰ δύναμιν ἐν τοῖς μεταβαλλομένοις
 σώμασι τούτοις, καὶ μάλιστα ἦν ταλαντευόμενα καὶ ζυ-
 γοστατούμενα τύχη μεγίσταις τισὶ κινήσεσι. τότε γὰρ καὶ
 10 αἱ ἐκείθεν ῥοπαὶ τὰ μέγιστα πεφύκασι συμμεταβάλλεσθαι.
 ἐπεὶ δὲ τὰς ἐκάστων ἐν τοῖς γινομένοις ἀποβάσεις κινου-
 μένων, ὅποια ἂν καὶ ἀποβαίεν, ἀγνοοῦμεν κατὰ τὰς ἐρ-
 χὰς τὸ πλεόν, μεσοῦντος δ' ἤδη τοῦ καὶ αὐτὰς χρόνου,
 οὐκ ὀλίγα προεξορμᾷ τῆς ἀποβάσεως τεκμήρια, ξεευρίσκο-
 15 μεν δὲ ἀντίκα συμπαθοῦσαν τὴν μεσότητα ταῖς αἰτίαις
 τοῦ ἀποβάματος, ὡς ἐντεῦθεν δηλονότι προαναφωνεῖσθαι
 οἶόν τε, καὶ προεξάλλεσθαι ὅπως δήποτε τὰς ἀποβάσεις τῶν
 κινουμένων, εἶεν καὶ αἱ μεσότητες τῶν ἑβδομάδων, τὰ
 δεύτερα μεθ' ἑβδομάδας δυνάμεναι, ποτὲ μὲν τελείως καὶ
 20 καθ' αὐτὰς κρίνουσαι, ποτὲ δ' αὖ προδηλοῦσαι τῶν μετ'
 αὐτὰς ἑβδομάδων τὰς κρίσεις, οὐχ οὕτω δηλαδὴ καὶ τῶν
 καθ' ἑβδομάδας ἀπαντοσῶν κρίσεων, αἰεὶ δὲ τελείων γι-
 νομένων, εἰ μὴ τι βραχὺ τι λείψανον περιλειφθὲν δι'
 ὁποίας δήτινος αἰτίας τῆς τελείας κρίσεως, τῇ μετ' αὐτὴν
 25 κρισίμῳ ἀποδοθῆι. ταῦτ' ἄρα, τετάρτην μὲν πρώτην, ἢ
 κρίνειν ἢ ἐπίδηλον τῆς μετ' αὐτὴν ἑβδόμης εἶναι φαιμεν,
 εἶτα μετ' αὐτὴν, τελείως τὴν ἑβδόμην εἶναι κρίνειν. εἰδ'
 οὕτως ἑνδεκάτην, τεσσαρεσκαίδεκάτην δὲ μετ' αὐτὴν, εἰδ'
 ἑπτακαίδεκάτην, κἄπειθ' οὕτως εἰκοστὴν, καὶ εἰκοστὴν τε-
 30 τάρτην μετ' αὐτὴν, ὑσιάτην δὲ τὴν εἰκοστὴν ἑβδόμην,
 τετάρτης αἰεὶ διαδέχομένης τὴν ἑβδόμην· ἐπεὶ δὲ οὐ τε
 καὶ τινες τῶν μετὰ σὲ ἐπαπορήσασιν, πῶς ποτε τὰς μὲν
 προτέρας ἑβδομάδας καὶ τετράδας ἐν τελείαις ἀπέδομεν
 ἡμέραις, τὰς δὲ μετ' αὐτὰς ἐν ἀτελείοις, καὶ τοῦτ' ἂν εἰ-
 35 κότεως ἐπιλλύσασιν, ὡς μὴ δοκῶμεν ἀπροόπτως τὰς κρισί-
 μους καταριθμοῦντες ἡμέρας.

"Ὅτι μὲν οὖν ἐβδόμη καὶ τεσσαρεσκαίδεκάτη, εἰκοστή
 τε καὶ εἰκοστοεβδόμη ὁσημέραι φαίνονται κρίνουσαι, ἐναρ-
 γῶς ἐστὶ καὶ ἀπὸ τῶν καμνόντων μαθεῖν· ὅτι δ' ἐνίοτε
 καὶ ἡ εἰκοστή πρώτη κρίνει, οὐδὲ τοῦτο λέληθε τοὺς ἀκρι-
 βῶς προσέχοντας. ἡ δ' αἰτία ἐκ τοῦ προσεχοῦς ἀναφαίνε-
 ται. ἐπεὶ γὰρ ὡς εἴρηται ἐν ἐπτὰ καὶ εἰκοσὶν ἡμέραις καὶ
 τινὶ μορίῳ ἡμέρας, ὁ ἀποκαταστατικὸς τῆς σελήνης χρό-
 νος ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ φαίνεται, βραχίος δὲ τι-
 νος δεῖ ἐς ἀπαρίθμησιν ἐκάστης τελείας ἐβδομάδος, τέσ-
 σαρσιν ἐβδομάσιν μεριζομένου τοῦ ἀριθμοῦ ἐν μὲν τῇ 10
 πρώτῃ ἐβδομάδι, βραχίος τινὸς ὄντος τοῦ λείποντος, οὐδ'
 ἡ τετάρτη, οὐδ' ἡ ἐβδομὰς κωλύεται. ἐν δὲ γε τῇ δευτέρῃ
 ἐβδομάδι, πλείονος μὲν ἢ κατὰ τὴν πρώτην ἐβδομάδα
 ὄντος τοῦ λείποντος, οὐκέτι δ' οἴου τε ὄντος ὁλόκληρον
 ἀφελῆσθαι ἡμέραν, κατὰ τὴν πρώτην καὶ αὐτὴ μετρία κατ-
 15 ἐρῆθη· ἤδη δ' ἐκδήλου ὄντος τοῦ λείποντος, κολούεται
 ἡ τρίτη ἐβδομὰς εἰς τὴν εἰκοστὴν ἀποπεραιουμένης, οὐ-
 κέτι δ' ἡ ὀκτωκαιδεκάτη, ἀλλ' ἡ πρὸ αὐτῆς τῆς τρίτης
 ἐβδομάδος τετάρτη ἐπιλογίζεται, αὐτὴν δὲ τὴν τεσσαρεσ-
 καιδεκάτην ἀρχὴν ἔχουσα, ὅτι κακείνη ἐδόκει ἀριθμώτερον 20
 τῆς πρὸ αὐτῆς ἐβδομάδος λείπεσθαι. ὅτι δ' ἡ τρίτη ἐβδο-
 μὰς καὶ τι μόριον ἐπιλαμβάνει τῆς εἰκοστῆς πρώτης, διὰ
 τοῦτο καὶ αὐτὴ ἐνίοτε τὸ κρίνειν πιστῶς πιστεύεται.
 ἐφεξῆς δὲ μετ' αὐτὰς κρίνειν πιστεύονται τριακοστὴ πρώτη,
 εἴτα λδ', καὶ μετ' αὐτὰς ἡ τεσσαρακοστή, δευτέρα οὐσα 25
 εἰκοῖτα. αἱ αὐταὶ γὰρ τῶν περιοδικῶν κρίσεων ἀπὸ εἰκο-
 στῆς μέχρι τῶν μ', οἷαί περ καὶ αἱ ἀπὸ πρώτης μέχρι
 εἰκοστῆς. καὶ δῆτα μέχρι μὲν τεσσαράκοντα τὸ μακρότα-
 τον, τῶν ὀξείων νοσημάτων αἱ κρίσεις γίνονται. τὰ μετ'
 αὐτὴν δὲ ἤδη χρόνια ἄρχονται λέγεσθαι, καὶ οὐκέτι καθ' 30
 ἐβδομάδας, ἀλλὰ κατὰ εἰκάδας, καὶ τεσσαρακοντάδας αἱ
 κρίσεις γίνονται. μετὰ γὰρ τὴν τεσσαρακοστὴν, ἡ ἑξηκο-
 στή, εἴτα ἡ ὀγδοηκοστή, εἴτα ἑκατοστὴ εἰκοστή, καὶ μετ'
 αὐτὰς ἑκατοστὴ ὀγδοηκοστή. ἡ γὰρ ἐν ταῖς μεταβολαῖς
 ἐκάστης τῶν ὥρων ταῦτα λύεται, ἢ ἐν ταῖς μεταθέσεσιν, 35
 ἢ τὸ γε ὕστατον, ἐν ταῖς εἰς τὰς ἀντιζιμιμένας μεταπτώ-
 σεσιν, ἢ κατὰ τὴν εἰς τὸ αὐτὸ τοῦ χρόνου περίοδον. τὰ

μετὰ τοῦτο δέ, καὶ κατὰ τὰς μεθηλικιώσεις κρίνονται, ἀνάστα δ' ὅσα καὶ ταύτας διαπέφουγεν, ἀπειρηκνίας ἤδη τῆς ἀπὸ τῶν καιρῶν καὶ χρόνων μεταβολῆς προσδοκωμένης βοήθειας τὰνθρώπων. ἐπεὶ δ' ἐφθήμεν τινες ἐκόντας καταλιπεῖν τῶν ἐνίοτε κρινουσῶν ἡμερῶν, ἀποδοτέον κακείναις τὸν λόγον, ὡς κατὰ μηδὲν ἐλλείποντες ὤμεν.

Τρίτη τοίνυν καὶ πέμπτη, ἔτι τε ἕκτη καὶ ἐνάτη φαίνονται πρὸς ταῖς ἀνωτέρω ῥηθείσαις κρινουσαι, τρίτη μὲν καὶ πέμπτη, μὴ συνεγγίζουσαι τῇ κατὰ τὴν τετραγωνικὴν πλευρὰν ἀριθμουμένη ἑβδομάδι, τὰς τῆς ἤτιονός τε τῆς δυνάμει καὶ πρώτως συμπαθούσης τῆς τελείας κρινούσης τετραδὸς ἀποκαταστατικῆς ἐνεργείας ἐν τοῖς χυμοῖς, ἢ μὲν προεξορμῶσα, ἢ δὲ διαδεχομένη κρινούσιν, ὥσπερ παραλαβοῦσαι τῇ ἐγγύτητι τὸ δύνασθαι. ταῦτά τοι, οὐδὲ φάυλας τὰς τοιαύτας φάμεν κρίσεις, τὸ πλέον ἀγαθὰ τέλη ἐπιφερούσας. εἰ δ' ὅτι καὶ κατὰ μὲν τὴν τρίτην ἤδη τὸ σεληναῖον καταναγάζει φῶς, ἐντὸς δὲ τῆς πέμπτης ἢ ἐξαγωνικῆς πλευρᾶς θεωρεῖται, δίδεικται δὲ καὶ ταῦτα δύναμιν ἀξιόλογον ἔχοντα, μᾶλλον ἂν ἔχοιεν τὸ ἀξιόπιστον κρινεῖν, τῶν ἡμερῶν αἱ ῥηθείσαι. ἢ δὲ μετ' αὐτὰς ἕκτη πάντων ὧν ἴσμεν ἢ χειρίστη κρινουσα, ἄτε προεξορμῶσα τῆς πασῶν δυναμικωτάτης ἡμέρας. εἰ γὰρ δὴ τὰς τετραδὰς διὰ τὴν πρὸς τὰς ἑβδομάδας συμπαθείαν ἰσχὺν ἔχειν κρινεῖν φάμεν, ἢ πον δυναμικώταται ἂν εἶεν αἱ ἑβδόμας. προεξορμώσης δὲ τῆς ὕλης, τῆς κατὰ τὴν ἑβδόμην συμπαθητικῆς πρὸς τὸ πᾶν κρίσεως, εἰκότως ἂν φαῦλαι τε καὶ κακοήθεις καὶ μὴ τελείως κρινουσαι ἀπαντήσωσιν αἱ κατὰ τὴν ἕκτην κρίσεις. ἀμέλει αἰεὶ κατὰ τὴν ἕκτην ἢ θάνατοι ἢ μακρονοσῖαι ἢ τῶν αὐτῶν ὑποστροφαι γίνονται. ἐν αὐταῖς δὲ ταῖς κρίσεσιν, ἀναισθητοῖαι τε καὶ παραφροσύναι καὶ λειποψυχίαι καὶ πᾶν ὅ,τι χειρίστον ἐν συμπτώμασι. ταῦτα δ' ἐνίοτε πονηρὰ οὕτως ἐσόμενα, οὐχ ἤτιον τῶν ἐπὶ τῆς ἑβδόμης ἢ τετάρτης διασαφεῖ. ἢ γε μὴν ἐνάτη μετ' αὐτὰς κρινουσα, καὶ τριγωνικὴν πλευρὰν ἀποσώζουσα, διὰ τοιαύτην ἂν μᾶλλον ῥηθείη δύναμιν τὰς κρίσεις πιστεύεσθαι, ἰκανοῦ καὶ τοῦ τοιούτου ὄντος σχήματος μεταβολὴν ἐνθεῖναι τοῖς κἀκρινουσαι καὶ γε ἴσσοι περὶ σχη-

ματισμῶν δυνάμειος, οἷς μίτεσι μαθηματικῆς ἐπιστή-
 μης. ὅπως δ' ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ἐβδομάδι πλείους αἱ κρί-
 νουσαι, οὐχ οὕτω δ' ἐν ταῖς ἐφεξῆς, οὐ δεῖ θαυμάζειν. οἷ
 τε γὰρ ἐντὸς ταύτης κρινόμενοι, πλείον ὄργωντας τοὺς
 χυμοὺς ἔχουσι, καὶ ἡ δύναμις ὡδε ἔρρωται. αἱ μετ' αὐτὴν
 δὲ καθόλου ἂν καὶ προβαῖεν, ἀνίενται τῆς σφοδροτήρας
 ὄρμης, καὶ τὰ μὲν ὄξυτατα πᾶνυ τῶν νοσημάτων μέχρι
 τετάρτης, ἢ τὸ γε δεύτερον, μέχρι ἐβδόμης κρίνεται. τὰ
 δ' ἀπλῶς ὄξεια μέχρι ἰδ' ἢ εἰκοστῆς, ἃ δὲ μέχρι μ' προ-
 βαίνει, τοῖς μετ' αὐτὴν κρινόμενοις ἀντεξεταζόμενα, λέ- 10
 γεται ὄξεια. πάντα γε μὴν ταῦτα ἐπιδήλοισ ἐν κρίσει
 κρίνεται. μὴ γὰρ οὕτω λυόμενα, αὐθις ὑποσιρῖφει. κἂν
 μὴ ἐν ταῖς κρινούσαις τὰ κρίσιμα γένωνται, οὐδὲν ἥτιον
 ὑποσιρῖφουσι τάρρωσθήματα. ταῦτά τοι, μηδὲ προπετιῶς
 τρέφειν, μὴ κατὰ λόγον γινόμενων τῶν κρινόμενων, ἀλλὰ 15
 τῶν τελείων κρίσεων καταστοχαζόμενον, τοὺς καιροὺς, εἶθ'
 οὕτως καὶ τὴν διαίταν ἐξαλλάττειν· μὴ κρίνουςαι δὲ νο-
 μίζονται ἐντὸς τῆς κ' α', β', γ', δ', ε', στ', ζ', η', θ',
 ιθ'. αὐταὶ γὰρ ἢ οὐδ' ὅλως κρίνουσιν ἢ τι δοκοῦσιν κρί-
 νειν, οὐ καθ' αὐτάς, ἀλλ' ἀπὸ τῶν πρὸ αὐτῶν ἢ μετ' αὐ- 20
 τὰς κρινουσῶν. καὶ αὐταὶ ῥοπήν δεξάμεναι ἀπὸ τῶν γινο-
 μένων κρίσεων, δοκοῦσί τι τοῖς ἀφελεστέροις κρίνειν, αὐ-
 τῶν καθ' αὐτάς μήποτε κρινουσῶν. ἀλλ' ὁ μὲν περὶ
 κρινουσῶν ἡμερῶν λόγος, ὡς ἐν βραχεὶ φάναι, τοιοῦτος.
 προσήκει δὲ σκεπτόμενον τὰς τῶν ἡμερῶν δυνάμεις καὶ 25
 τὰς τῶν χυμῶν πέψεις, εἴτε τε τὴν ῥωμὴν τοῦ κάμνοντος,
 καὶ τὰ συνεδρεύοντα συμπτώματα, εἴτε τε τὰς κινήσεις
 τάρρωσθήματος καὶ τὰς ἐπὶ ταῖς κινήσειν αὐτοῦ προ-
 γνώσεις ἐπάγειν. ἦν μὲν γὰρ ἐν τῇ πρώτῃ ἢ δευτέρῃ ση-
 μεῖα πέψεως φαίνηται, ὄξείως μὲν κινουμένου τάρρωσθή- 30
 ματος, ἰσχύοντος δὲ τοῦ κάμνοντος, κατὰ τὴν τετάρτην
 προσδοκῆτιον τάρρωσθημα κρίνεσθαι, μήτε δὲ ὄξείως πᾶνυ
 τάρρωσθήματος κινουμένου, μήθ' ὑπεικούσης τῆς δυνά-
 μειος μέχρις ἐβδόμης ἀφίξεσθαι. τῆς τρίτης δὲ ἢ τετάρτης
 τὰ τῆς πέψεως ὑποδειξάσης, σὺν μὲν ἰσχυρᾷ δυνάμει μέ- 35
 χρις ἐβδόμης, σὺν δὲ μειωτιέρε μίχρις ἐνδεκάτης καὶ
 τεσσαρεσκαιδέκῃς ἀφίξεσθαι. οὕτω δὲ προδιανοοῦμενος

τά τε μέτρα τῆς διαίτης ἐξευρήσεις, καὶ εἴτε ἰσχύσει, εἴτε καὶ προαπανθήσει τῆς νόσου ὁ κάρνων, εἴση. εἰ γὰρ ἕκαστον αὐτῶν ἀκριβῶς μιάθῃς διαγιγνώσκεις, καὶ τὴν διὰ πάντων αὐτῶν συναγομένην σοι πρόγνωσιν ἐκμαθήσῃ. 5 καὶ ταῦτα μὲν ὥδε πη καὶ ληγέτω, ἱκανῶς ῥηθέντα τοῖς τε βραχυλογεῖν ἐθέλουσι καὶ τοῖς ἀπὸ μετρίων πλείω καταλαμβάνουσιν.

Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν πρότερον ἔφθημεν εἰρηκότες, ὅσα δηλαδὴ κατὰ τε τὰ ὀργανικὰ καὶ ὁμοιο- 10 μερῇ γίνεται, καὶ μέχρις αὐτῆς ἐπιφανείας ἔληξεν, ἰδρώτων τε καὶ τινῶν ἐξανθημάτων ἐπιμνησθεῖς ὁ λόγος, λέπεται ὡσπερ ἄλλην ὁδὸν ἀναλαμβάνοντας ἡμᾶς, ὥδε περὶ τῶν ἐφεξῆς ἐρεῖν, ὅσα δηλαδὴ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος γινόμενα φαίνεται, εἴθ' οὕτως τῶν θεραπευτι- 15 κῶν μεθόδων ἐφάψασθαι.

δ. Περὶ διαγνώσεως τῶν κατὰ τὸ δέγμα παθῶν.

Ἐπεὶ δὲ τοῖς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος γι- νομένοις, καὶ ὁ περὶ τῶν κατὰ τὰ αἰσθητήρια παθῶν λό- γος συνεισάγεται, οὐδὲ γὰρ ἔφθημεν πρότερον περὶ τού- 20 των διαλαβόντες, ἐνταῦθα καὶ τὰ κατ' αὐτὰ πάθη ἀπο- ταμιεύομενοι, μηδὲ τὸν περὶ τούτων λόγον λελεῖσθαι δίκαιον, ἀλλ' ὡσπερ ἡ κεφαλὴ πάντων τῶν τοῦ σώματος μερῶν ὑπέρεκείται, οὕτω δὴ καὶ τῶν κατ' αὐτὴν γινομέ- νων πρῶτον ἐπιμνησθῆναι παθῶν, ὅσα εἰς ὄψιν ἦκει. 25 περὶ γὰρ τῶν ἐντὸς εἴρηται, εἴτα καὶ περὶ τῶν κατὰ τὰ λοιπὰ μέρη, ὑστάτως δὲ περὶ τῶν ἐπικοινωνῶν γινομένων παθῶν τοῖς μέλεσι.

ε. Περὶ πιτυρίαις.

Πιτυρίασις οὖν καὶ φαλάκρωσις, ὀφίασις τε καὶ ἀλω- 30 πεικία, πάθη μὲν κεφαλῆς, διάφορα δὲ ἐν διαφόρων αἰτιῶν γινόμενα. καὶ ἡ μὲν πιτυρίασις κακοχυμίας τινὸς ἀνενε- χθείσης καὶ διαφορηθείσης διὰ τοῦ τῆς κεφαλῆς δέρμα- τος. ἴσασι δ' ἄρα πάντες αὐτήν. κνηθομένων γὰρ τὴν κεφαλὴν ἀποπίπτει ὡσπερ τινὰ λεπτὰ πίτυρα, ἀφ' ὧν δὴ 35 καὶ τούνομα εἴληφεν. ἄμεινον γὰρ ταύτην φέρεσθαι ἢ

ἐπέχεσθαι. τὸ μὲν γὰρ ἀνακόπτει τὴν ἐπ' ἄλλα ῥοπὴν τῆς
 ὕλης· τὸ δ' αὖ, ῥαδίαν ἐπάγει τοῖς ὀφθαλμοῖς ἢ τοῖς
 ὀδοῦσιν ἢ τοῖς ὠσίν ἢ τοῖς αὐτῶν οὖσιν ἔγγιστα βλάβην.
 Φαλάκρωσις δὲ γένοιτ' ἂν μὲν ποτε καὶ δι' ὑγρότητα πλή-
 θουσαν, οὐχ ἥμισυ δὲ καὶ διὰ σφοδρὰν ξηρότητα, καὶ γε 5
 αὐτὸς ὁσθα, ὡς οὐτ' ἐν τοῖς τέλμασι βοτάναι φύονται,
 οὐτ' ἐν ἀμμώδεσι τε καὶ ἀποξήροις χωρίοις. ἦν οὖν ἐκεί-
 νους αἰτίαν οἶει, κἀνταῦθα μετὰγαγε. μᾶλλον δὲ ἐπὶ μᾶ-
 λύσει καὶ ἀμφοτέρων τὰς ἀπορίας μάνθανε. οὐτε τοίνυν
 ὑγρὰ οὐσία πάνυ ἐπικρατήσασα δυνηθεῖη ἂν φύσαι καὶ 10
 θρεῖναι τὰ μετ' οὐ πολὺ αὐ γεινησόμενα, οὐτ' αὖ ξηρότης
 ἐπιταθεῖσα, γῆς τὰ ἐπαυξηθησόμενα, ἀλλ' ἡ ἐξ ἀμφοῖν
 συμμετρία. ὑγρότητι μὲν γὰρ πρόσφυσις καὶ πρόσθεσις
 τοῖς τρεφομένοις ἐγγίνεται. ξηρότης δὲ σύστασιν τε καὶ
 στεγανότητα, καὶ τὸ μὴ ῥαδίως διαρρεῖν ποιεῖ τὰ τρεφό- 15
 μενα. ἀμέλει κἀνταῦθα τῆς μὲν ὑγρότητος διαβρεχούσης
 τὰς τῶν τριχῶν ῥίζας, αἱ τ' οὖσαι ῥέουσι, μὴ τὸ συνιστῆν
 ἐχούσης ἀπὸ τῆς ξηρότητος, τῆς πολλῆς ὑγρότητος, καὶ
 ἕτεραι οὐκ ἀναφύονται, ὑπὸ συμμετρίας ἀτμῶν τῶν τρι-
 χῶν γινομένων· τῆς δὲ γε ξηρότητος αὐθις ἐπικρατούσης, 20
 οὐδ' ὅθεν ἔχουσι τραφήσονται καὶ ἐπαυξήσουσιν ἰοῦσαι,
 οὐτ' αὖ τῶν ῥεουσῶν ἔστιν ἑτέρας φυῆναι, ἐπιλειπούσης
 τῆς ἐνταῦθα ἀτμώδους ὑγρότητος, καὶ ἄλλως ὑπὸ ξηρό-
 τητος οἱ πόροι συμμύουσι. ἑτέρα δὲ ὑγρότης ποικίλη τε
 καὶ διεφθορῦτα, τὴν τε ὀφίαισιν καὶ τὴν ἀλωπεκίαν ἐναπ- 25
 εργάζεται, τὰς ῥίζας διαβιβρώσκουσα τῶν τριχῶν, καὶ
 ταύτας ἐκβοσκομένη οὐχ ὁμαλῶς. καὶ ἡ μὲν ὀφίαισις καὶ
 ἀπὸ τοῦ γινομένου πάθους καλοῖτ' ἂν εἰκότως, κατὰ τὰς
 σπείρας ἐπεκτεινομένη τοῦ ὄφρεως κατὰ τοῦ τῆς κεφαλῆς
 δέρματος. Ἀλωπεκία δ' εἴρηται διὰ τὸ συνεχῶς αὐτὴν ἐν 30
 ταῖς ἀλώπηξι γίνεσθαι. γνοίης δ' ἂν τοὺς ἐνοχλοῦντας χυ-
 μούς καὶ ἀπὸ τῶν καθολικῶν καὶ συνεκτικῶν αἰτίων, οὐχ
 ἥττιον δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ εἶδους τοῦ χρώματος τοῦ τριχορ-
 ρυήσαντος τόπου. ἐνίοτε δὲ τούτοις ἀναφυόμεναι τρίχες
 οὐχ ὅμοιαι, ἀλλὰ διάφοροι κατὰ τὰ χρώματα, ἅτε καὶ τῶν 35
 χυμῶν συμπεφυκότων καὶ συμπεπλεγμένων. καὶ ταῦτα
 μὲν οὕτω.

Γίνεται δ' ἐν τῇ κεφαλῇ ἐλκύδρια μικρά τε καὶ πυκνά
καὶ ἐρυθρά, μικραῖς θηλαῖς παραπλήσια, ἀφ' ὧν ἰχώρες
ἀπορρέουσι. καὶ ὁ καλούμενος δὲ ἰχώρ λεπτοῖς πᾶνυ τρή-
μασι τὸ δέρμα κατατιτρά, ὅθεν ἰχώρ ἀποδίδεται γλίσχρος.
καὶ ὁ δὲ καλοῦσι κηρίον, φαίνεται καὶ ἐν ἄλλοις τόποις
παραπλήσιον. μείζους δ' ἔχει τὰς κατατρήσεις, ὑγρότητος
μελιτώδους περιεκτικῆς. ὠνόμασται δ' ἀπὸ τοῦ κηρίου ἰο-
κίνα τῶν μελισσῶν. Σύντα δὲ ὀνομάζουσι βλαστήματα
τινα στρογγύλα ἐλκώδη, ὑπόσκληρα, ἐνερευθῆ, οἷς ἀκο-
λουθεῖ ὀδύνη. φέρονται δ' ἐν ἄλλοις τόποις τοιαῦτα. ταῦτα
δ' ἄρα καὶ τὰ τοιαῦτα, παχέων, γλίσχρων, διεφθορότων
χυμῶν ἐγγονα· φαίνεται δὲ γινόμενα ἢ κατὰ τὸ πᾶν σῶμα
ἢ κατὰ μόνην τὴν κεφαλὴν ἀμαζόντων τῶν χυμῶν, καὶ
ταῦτα μὲν οὕτω.

15 Νυνὶ δὲ περὶ τῶν αἰσθητηρίων ῥητέον. ὥσπερ οὖν
ἀκοῇ γίνεται διὰ τε τὸ αἰσθητικὸν εἰς τὸ οὖς ἰὸν νεῦρον
καὶ διὰ τὴν ἐν αὐτῷ κοιλότητα, καὶ τὸν ἐγκαταφοδομημέ-
νον ἀέρα, οὕτω δὴ διὰ τινος μετρίως ἢ καὶ μείζους βλά-
βας τῶν τοιούτων, κωφώσεις καὶ δυσηκοῖαι, ἤχοι τε καὶ
20 τὰ λοιπὰ πάθη γίνεται. ὧ τοίνυν ἐξεγένετο τὰς πρώτας
τῶν παθῶν ἐξευρίσκειν αἰτίας, τούτῳ καὶ τὰ μετὰ τὰς
πρώτας, ῥᾶδιον. κοινὰ μὲν οὖν καὶ πρώτα πάθη, δυσκρα-
σίαι δῆτινες, καὶ ὀποιωνδήτινων χυμῶν ἐπιρροῖαι, ἔτι τε
συνεχίως διαιρέσεις καὶ τῶν αἰσθητικῶν διακοπαὶ πνευ-
25 μάτων, διὰ τινος ἐμφράξεις ἢ μύσεις ἢ τομὰς τῶν ἐξο-
χτευόντων ταῦτα νεύρων. δευτέρα δὲ μετ' αὐτὰ καὶ οὐχ
ἤτις τῶν προτέρων, καὶ τοῖς ἄλλοις κοινὰ, φλεγμοναὶ τε
καὶ ἀποστήματα καὶ ἐμφράξεις. ἴδια δ' ὡς εἴρηται, κωφώ-
σεις καὶ δυσηκοῖαι καὶ ἤχοι. καὶ περὶ μὲν τῶν κοινῶν ἰδίως
30 ῥηθήσεται.

ς. Περὶ κωφώσεως.

Κωφώσις δὲ γίνεται ἢ διὰ πρωτοπάθειαν τοῦ κατ'
ἐκείνο τὸ μέρος ἐγκεφάλου, ὅθεν τὰ ἀκουστικὰ ἐκφύεται
νεῦρα, ἢ διὰ τὸ ἐξ αὐτοῦ νεῦρον. καὶ ταῦτα δὲ ἤτοι διὰ
35 τινος δυσκρασίαν, ἢ διὰ χυμῶν ἐπιρροήν, ἤχοι δὲ ἢ διὰ
τινας αὐτοῦ που συστάνας χυμούς, ὧν λυομένων εἰς

πνεύματα οἷδ' ἐπονται, ἢ κάτωθεν ἀνηνεγμένων πνευ-
μάτων διὰ παραπλησίους χυμούς· ἐνίοτε δὲ καὶ πάνυ
λεπτὰ καὶ βραχέα πνεύματα δι' ἀκρίβειαν αἰσθήσεως, δι-
όγλου γίνεται τῇ ἀκοῇ. καὶ τὰ μὲν κάτωθεν ἀνιόντα,
μᾶλλον καὶ ἥτιον γινόμενα, οὐχ ὡσαύτως αἰεὶ ἀνιῶ. δα-
5 κνώδη μὲν γὰρ ὄντα συναποκαθίσταται πον ταῖς τροφαῖς.
παχέα δὲ γε καὶ ὀμιχλώδη, ἣν μὴ διαίταις ἢ βοηθούμενα,
κατὰ τὰς ἀναδόσεις καὶ αὐτὰ τῶν τροφῶν μᾶλλον ἐνο-
χλεῖ. τὰ δ' αὐτοῦ πον περὶ τὴν ἀκοὴν συνιστάμενα, τὸ
πλέον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραμένει, ῥαίξει δὲ πως καὶ ἐπιδί-
10 θωσι καὶ αὐτὰ, κατὰ τὰς τῶν τροφῶν οἰκειότητος· καὶ τὰ
μὲν παχύτερα καὶ ὀμιχλώδη, βομβώδεις μᾶλλον δοκεῖ τοὺς
ἤλους ποιεῖν, τὰ δὲ λεπτότερα καὶ ὀξύτερα, νυγματώδεις
καὶ ὀξύτεροις. πάντα δὲ ταῖς τε καθ' ὅλον τὸ σῶμα καὶ
ταῖς κατὰ μέρος κρᾶσεσι καὶ διαίταις καὶ ἡλικίαις κατα-
15 λαμβάνεται, καθὼς ἔχεις ἀνωτέρω καὶ περὶ τούτων μα-
θῶν. αἱ γε μὴν ὀδύνηι, κοινὰ τοῖς ἄλλοις οὖσαι μορίοις,
οὐ δίκαιαι τῶν περὶ τῶν παθῶν τῆς ἀκοῆς προσενείρεσθαι
λόγω. ἐκεῖνο δὲ μόνον εἰπεῖν ἀρκέσει, ὡς τοσοῦτον ὧδε
σφοδρότερά τε καὶ ἀνιαρώτερά ὀδύνηι γίνονται, ὅσον καὶ 20
ἐγγύτερα τοῦ ἐγκεφάλου συνίστανται, καὶ ἐπὶ γυμνοῖς
καὶ εὐαισθητοῖς νεύροις. δηλοῖ δὲ τό, τε ἀκάθεκτον τῶν
πασχόντων, ἣν τὰ τῆς ὀδύνης ἐπιπαθῆ, καὶ αἱ ἐφεπό-
μεναι τούτοις ἐνίοτε παραφροσύνηι διὰ τὴν τοῦ ἐγκεφά-
25 λου συμπάθειαν.

Καὶ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν δὲ τὰ αὐτὰ τοῖς ὡσὶν οἶον
πρῶτα αἷτια. τό, τε γὰρ ἀπ' ἐγκεφάλου προϊόντων νεῦρα
καὶ τὸ δι' αὐτῶν φερόμενον αἰγοειδὲς πνεῦμα, πρῶτα
τοῦ ὀρᾶν αἷτια. ταῦτα δὲ καὶ πεπονητότα διὰ τινα δυσ-
κρᾶσίαν ἢ ἐμφραξιν ἢ συνεχίαις λύσειν, τοῦ μὴ ὀρᾶν ἢ 30
κακῶς ἡμᾶς ὀρᾶν αἷτια γίνεται. οὐχ ἥμισυ δὲ καὶ τοῦ
κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐγκεφάλου πρωτοπαθήσαντος. ἃ
δὲ ἐν αὐτοῖς συνίσταται τοῖς τῆς ὄψεως ὀργάνοις, ἤδη
ἐροῦμεν.

ζ. Περὶ διαγνώσεως ὀφθαλμίας.

Τῶν ὀφθαλμῶν οὖν πάθη τάραις καὶ ὀφθαλμία,
 καὶ φλεγμονή καὶ ῥεύματος ἐπιφορά. καὶ ταῦτα μὲν με-
 τριώτερα τῶν ἄλλων δοκεῖ. τὰλλα δὲ καὶ χεῖρω, καὶ πλεί-
 5 νος τοῦ χρόνου δεόμενα εἰς ὑγίειαν. καὶ τάραις μὲν ἐστίν,
 ὅταν ἐκθλίψεως ἢ τρίψεως ἢ ὀμίλιας καπνοῦ καὶ τινος
 λυποῦντος τοιοῦτου, ἀνατεθλωμένα φαίνεται. ὀφθαλμία
 δὲ πλεόν τούτου πέφυκε· ἦτοι δὲ ὡς ἐπιδήμιον ἀρρώ-
 στημα αὕτη κρίνεται, ἢ διὰ τὴν τοῦ αἰσθητηρίου ἀδυνα-
 10 μίαν καὶ τὴν ὕλης ἐπιφοράν. ἀμέλει καὶ δοκεῖ τὸ πάθος
 διαδίδοσθαι τοῖς εὐπαθεστέροις. λεπτόν δὲ πᾶν καὶ δριμύ
 ῥεῦμα, τοῦ πάθους αἴτιον. τὸ πλεόν δὲ οἱ τοιοῦτοι τεθο-
 λωμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσι καὶ ὑφαίμους. φλεγμονή
 δὲ γίνεται μὲν καὶ διὰ πληγὴν τινα ἔξωθεν, οὐχ ἦτιον
 15 δὲ καὶ διὰ ῥεῦμα δριμύ· διενήνοχε δὲ τοῦ ἰδίως καλου-
 μένου ῥεύματος τῷ τὸ μὲν ῥεῦμα ἐκ διαφορῶν χυμῶν γί-
 νεσθαι, τὴν δὲ φλεγμονήν, ἐκ μόνων θερμότερων ὑλῶν.
 αἱματώδεις δὲ αἰεὶ οἱ φλεγμονώδεις ὀφθαλμοί. οὗτοι δὲ
 τὴν μὲν ἀρχὴν, λεπτόν τι δάκρυον προχέουσι καὶ δάκνον.
 20 εἰς πέψιν δ' ἰόντος τοῦ πάθους, καὶ αὐτὸ συνίσταται καὶ
 παχύνεται. καὶ λῆμαι ὧδε πλείους. Τοῦ ῥεύματος τὰ
 εἶδη τόσα, ὅσα καὶ οἱ ῥευματίζοντες χυμοὶ καὶ αἱ ἐξ αὐ-
 τῶν συμπλοκαὶ ποιοῦσιν. ἢ γὰρ μόνου αἵματος ἢ μόνης
 χολῆς ἢ φλέγματος, καὶ τούτων ἢ ὀξέος ἢ ἀλυκοῦ ἢ ὀποι-
 25 ουδήτινος ἄλλου, ἢ ἐκ διαφορῶν καὶ συμπεπλεγμένων,
 τὸ ῥεῦμα γίνεται, ἔνθεν τοι οἱ μὲν αἰμωπούς, οἱ δ'
 ὀχρούς, ἄλλοι δ' ἀλλοίους ἔχουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ οἱ
 μὲν πλείω, οἱ δὲ μείω προχέουσι δάκρυα, καὶ οἱ μὲν δα-
 κνωδῶν, οἱ δὲ ψυχρῶν αὐτῶν αἰσθάνονται, καὶ τοῖς μὲν
 30 παχύτερα, τοῖς δὲ λεπτότερα τὰ προχέομενα. πάντα δὲ
 ταῦτα ἢ συμπασχούσης τῆς κεφαλῆς ἀκολουθεῖ, ἢ μόνοις
 αὐτοῖς τὰ πάθη ταῦτα καταδεγεμένοις φαίνεται. τεκμή-
 ρια δὲ τῶν ὀργῶντων χυμῶν ὅσα μὲν καὶ ἀπὸ τῆς καθό-
 λου ἔξωθεν καὶ ὥρας καὶ διαίτης καὶ ἡλικίας συνάγεται.
 35 οὐχ ἦτιον δὲ καὶ ὅσα ἀπὸ τῶν συνεδρευόντων συμπτω-
 μάτων ἀναφαίνεται, καὶ παραπλησίω αἰτίων· διὰ πάν-
 των οὖν ἰουσά σοι ἢ διαγνωστικὴ μέθοδος, ἐπικρινέτω

καθ' ἕκαστα, καὶ ἢ διὰ μειζόνων καὶ πλειόνων, εἴθ' οὐ-
 τως συναγομένη διάγνωσις ἀποφαινέσθω. καὶ ταῦτα μὲν,
 ἀρχαὶ καὶ πρῶτα πάθη τῶν ὀφθαλμῶν. Χύμωσιν δέ φα-
 σιν, ὅταν ὑπὸ φλεγμονῆς ἰσχυρᾶς καὶ ἀμφοτέρωθεν τὰ βλέ-
 φαρα ἐκτραπῆ, ὡς μόλις ὑπὲρ αὐτῶν καλύπτεσθαι τοὺς
 ὀφθαλμούς, καὶ τὸ λευκὸν δὲ τοῦ ὀφθαλμοῦ μετεωρότε-
 ρον τοῦ μέλανος γένηται καὶ ἐρυθρόν, καὶ πολὺ μέρος
 ἐπιλάβῃ τοῦ μέλανος. — Τὸ δὲ καλούμενον ὑπόσφαγμα
 ἐκ πληγῆς μὲν τὴν ἀρχὴν ἔχει· ἤξει δὲ ὅδε γίνεται τῶν
 φλεβιδίων, ὅσα περὶ τὸν ἐπιπεφυκότα διατέτανται, καὶ αἰ-
 ματώδης καὶ ὑποφλεγμαίνων ὁ ὀφθαλμὸς φαίνεται. Τὰ
 δὲ οἰδήματα τῶν ἐμφυσημάτων διενήνοχε τῷ τὰ μὲν ἀπὸ
 πληγῆς μᾶλλον καὶ περὶ τὰ βλέφαρα γίνεσθαι, τὰ δ' ἐμ-
 φυσημάτα ὑπὸ παχέος πνεύματος κατ' αὐτὰ τὰ βλέφαρα
 συνίστασθαι, ὄγκοι τε ὄντες οἰδηματώδεις, ὡσπερ καὶ ἡ
 ψωροφθαλμία τῆς ξηροφθαλμίας διαφέρει. ἡ μὲν γὰρ ψω-
 ρίασις κνησμώδης τοῦ βλεφάρου αἰσθησις δι' ἄλμυρον γι-
 νομένη φλέγμα, δάκνουσά τε καὶ κνησμὸν ἐρεθίζουσα. ἡ
 δὲ ξηροφθαλμία δυσκινήσια τῶν ὀφθαλμῶν μετὰ πόνου
 χωρὶς τινος ὑγρότητος ἐκρεούσης. Τὸ δὲ ἐκτρόπιον δι'
 ὑπερσάρκωσιν ἢ οὐλὴν τοῦ βλεφάρου γίνεται, μὴ καλῶς
 θεραπευθέντος. πρὸς ἑαυτὸ γὰρ τὸ πειπονθὸς τὰ πέρατα
 τῶν βλεφάρων ἐπισπώμενον, ἑλλειπῆ τὴν σύμφυσιν παρα-
 σκευάζει. Αἰγίλωψ δὲ ἀπόσχημά τι μεταξὺ τοῦ μεγάλου
 κανθοῦ καὶ τῆς ῥινὸς ἠγνύμενον· τοῦτο δὲ πρὶν ἢ ἕα-
 γῆναι, αἰγίλωψ λέγεται. ἀμεληθὲν μέντοι μετὰ τὸ ἡγῆ-
 ναι, συριγγούται καὶ μέχρις αὐτοῦ ὀστέου διαβαίνει, καὶ
 δυσχερέστερον θεραπεύεται. Τὸ δὲ τραχώμα τραχύτης
 τῶν ἐνδον τοῦ βλεφάρου μερῶν. ἐπιταθὲν δέ, ὡς καὶ ἐν-
 τομὰς δοκεῖν ἔχειν, σύκωσις καλεῖται. ἐγχρονίσασα δὲ καὶ
 αὐτή, ὥστε καὶ τυλωθῆναι, τύλος ὀνομάζεται. τούτων δὲ
 διαφέρει τὸ χαλάσιον, ὑγροῦ τινος σύστασις ὃν κατὰ τὸ
 βλέφαρον. τὴν δὲ οὕτω καλουμένην κριθὴν πάντως οὐκ
 ἄγνοεῖς ἀπόσχημά τι οὖσαν ἐπίμηκες κατὰ τὸν τοῦ βλε-
 φάρου τασσὸν γινόμενον. Ὅτι δὲ φθειριῶσι τὰ βλέφαρα,
 καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν πάθος διασημαίνει, φθειρίασις λεγόμε-
 νον. καὶ αὐταὶ δὲ τοῖς ἀκριβῶς ὀρῶσι ζῶσαι τε καὶ κινού-

μιναι φαίνονται. Μαδάρωσις δ' ἢ μίλφωσις ἐστὶν αὐτῶν
 τῶν τοῦ βλεφάρου τριγῶν ἀπόπτωσις, διὰ τινὰ διαβρωτι-
 κὸν χυμὸν ἢ καθ' ὅλον τὸ σῶμα συνιστάμενον, ἢ κατὰ
 μόνην τὴν κεφαλὴν, ἢ τὸ γε ὕστατον, κατ' αὐτοὺς μόνους
 5 τοὺς ὀφθαλμούς. ἕκαστον δ' ἂν διαγνοίης αὐτῶν
 ἀπὸ τῶν οἰκείων αὐτοῦ παρακολουθημάτων. ἢ γε μὴν
 πτίλωσις, παχύτης οὕσα βλεφάρων, τυλώδης ἐνερευθής,
 ἀπὸ παχυτέρων καὶ πλέον διεφθορότων χυμῶν γινομένη,
 ἐνίοτε καὶ τὰς βλεφαρίδας τρίχας διαφθείρει. τοῦ πάθους
 10 δὲ θεραπευομένου, καὶ αὐταὶ αὐθις ἀναφύονται. ὀχληρὸν
 δὲ πάθος ἢ τρίχωσις. ἐνιαὶ γὰρ τῶν βλεφαρίδων τριγῶν,
 οὐκ ἐκτὸς κατὰ τὰς λοιπὰς, ἀλλ' ἐντὸς ἀποκλίνουσαι, δι'
 ὄχλου γίνονται τῷ ὀφθαλμῷ, αἰεὶ τοῦτον πλήττουσαι καὶ
 διὰ τοῦτο καὶ ταράττουσαι. ἀρθεῖσαι δὲ καὶ τοῦ διανο-
 15 γλιῖν λήγουσι. Ἐγκανθίς δὲ καὶ ροιάς, δυὸ πάθη ἀντι-
 κείμενα, κατὰ τὸν αὐτὸν καὶ ἓνα τρόπον γινόμενα. ὁπό-
 ταν μὲν γὰρ τύχη ὑπερσαρκούμενος ὁ πρὸς τῇ ῥινὶ τοῦ
 ὀφθαλμοῦ κανθός, ἐγκανθίς τὸ πάθος λέγεται. φθίνων
 δὲ καὶ ἀπομαραινόμενος, ροιάς. βοηθεῖται δὲ ἕκαστον οἰ-
 20 κείαις ἐπιμελείαις. Τῶν δ' ἐν ὀφθαλμοῖς ἐλκῶν, τὸ μὲν
 ἐν τῷ κερatoειδεῖ κοῖλον καὶ στενὸν καὶ καθαρὸν ἐλκος,
 βόθριον ἐπονομάζεται. τὸ δὲ πλατύτερον τοῦ βορίου,
 ἡσσον δὲ βαθύ, κοίλωμα. ἄργεμον δ' ἔραμεν τὸ ἐπὶ τὸν
 τῆς ἴρεως κύκλον γινόμενον, ἐπιλαμβάνον τι καὶ τοῦ πέ-
 25 ριξ, ὥστε κατὰ μὲν τὸ ἔξω τῆς ἴρεως, ἐνερευθὲς φαίνε-
 σθαι, κατὰ δὲ τὸ ἐνδον λευκόν. τὸ δ' ἐπίμαυμα ἐλκος ἑν-
 παρόν ἐστὶ καὶ ἀκάθαρτον καὶ ἐσχαρῶδες, οὐπερ ἀνακα-
 θαιρομένου, πολλάκις ἐκρεῖ τὰ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ὑγρά. οἷς
 δὲ καὶ ταῦτα βοηθητέον, ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα λόγοις ῥη-
 30 θήσεται. Πρόπτωσις δ' ἐστὶ προπέτεια τοῦ ῥαγοειδοῦς
 χιτῶνος, ἐκ διαβρώσεως ἢ ῥήξεως τοῦ κερatoειδοῦς γινο-
 μένη, ἣτις ἐν διαφόροις μεγέθεσι θεωρουμένη, διάφορα
 καὶ τὰ ὀνόματα κατασκευάζει, ἐξ ὧν αὐτῶν εἰκάζεται πα-
 ρωνομασμένον τιθεῖσα. μικρὰ μὲν οὕσα, μυιοκέφαλον
 35 ὀνομάζεται, ἀπὸ τοῦ εἰοικέναι μυίας κεφαλῇ. ἐπαυξηθεῖσα
 δὲ πλέον, ὡς εἰοικέναι ῥαγὶ σταφυλῆς, σταφύλωμα λέγεται.
 ὥσπερ εἰ ἐπὶ πλείστον ἐκπίπτει, ὡς τῶν βλεφάρων προ-

πεπτοκινία φαίνεσθαι, μῆλον παρονομάζεται. ἔτι δὲ τού-
 των φθάσει τυφλωθῆναι, ἥλος προσαγορεύεται. ὑπόπνος
 δὲ ὁ κερατοειδῆς ἐνίοτε γίνεται, ποτὲ μὲν διὰ βάρους,
 ποτὲ δ' ἐπιπολῆς, ὄνυχι προσεικότες τοῦ πύου κατὰ τὸ
 σχῆμα, ὅθεν καὶ ὄνυχα τὸ πάθος προσαγορεύουσιν ἐνιοί. 5
 τὰς δ' ἐπιπολῆς ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς οὐλὰς, οἱ μὲν αὐτὸ
 δὴ τοῦτο μόνον οὐλὰς φασιν, οἱ δὲ νεφέλιον, τὰ δὲ διὰ
 βάρους, λευκώματα. ἕκαστον δ' οἰκείοις βοηθήμασι θερα-
 πεύεται. τοῖς τῶν ὀφθαλμῶν δὲ πάθεσι καὶ τὸ πτερύγιον
 συγκαταλεγόμενον, τοῦ ἐπιπεφυκίτου ὑμέρος ὑπεροχὴ νε- 10
 ρώδης ἐστίν, ἢ ἀπὸ τοῦ κανθοῦ ἰούσα μέχρις αὐτῆς στε-
 φάνης χωρεῖ, ἂν γε μὴ ὑπερανξηθῆν τὸ πτερύγιον τύχη,
 καὶ τὴν κόρην αὐτὴν ἐπικαλύπτει καὶ τοῦ ὄραν κωλύει.
 Ἀνθρακώσεις δὲ καὶ καρκινώματα, χεῖριστα τῶν ἐν ὀφθαλ-
 μοῖς παθῶν. πάθος οὖν τὸ καρκίνωμα τοῦ κερατοειδοῦς 15
 χιτῶνος, ὀδύνην καὶ διάτασιν μέχρις αὐτῶν κροτάφων
 ἐπεγγείρον τοῖς ἀλοῦσι, καὶ μᾶλλον ἐὰν σεισθῶσιν, ἀνο-
 ρεκτοῦσιν οἱ τοιοῦτοι, καὶ πρὸς τῶν τυχόντων δριμύων
 παροξύνονται. δοκεῖ δὲ τῶν ἀνιάτων διὰ σφοδρότητα. βοη-
 θητέον μέντοι καὶ τούτοις κατὰ τὴν παρηγορητικὴν δύνα- 20
 μιν. ὅταν δ' ἡ μὲν κόρη τῷ χρώματι μηδὲν ἄλλοτρία
 φαίνηται, πλατυτέρα δὲ πολλῶ τοῦ κατὰ φύσιν, ποτὲ μὲν
 ὀλοσχερῶς ὄραν ἐμποδίζεται, ποτὲ δὲ ἐπὶ πολὺ, καὶ τὰ
 ὀρώμενα δὲ πάντα αὐτῷ δοκεῖ μείζω, μικρότερα ὄντα. καὶ
 τὸ μὲν πάθος μυδρίασις λέγεται. αἰτία δ' αὐτοῦ ὑγρότης 25
 περιτωματικῆ συρρέουσα. φθίσις δὲ πάθος ἐστὶ τῆς κό-
 ρης, στενουμένης μὲν καὶ ἀμαυροτέρας καὶ ὑπωτέρας
 γινομένης. τὰ δὲ ὀρώμενα ταύτῃ μείζω φαίνεται. αἰτία
 δὲ, πύκνωσις ὑπὸ ξηρότητος μᾶλλον γινομένη. διαφέρει δ'
 ἢ φθίσις τῆς ἀτροφίας, τῷ τὴν μὲν φθίσιν στενοτέραν 30
 ποιεῖν, τὴν κόρην, τὴν δ' ἀτροφίαν ὅλον τὸν ὀφθαλμὸν
 μικρότερον καὶ ταπεινότερον. Νυκτάλωπας δ' ἐαρινούς
 φασιν, οἱ ὑπὲρ γῆν μὲν ὄντος τοῦ φωτὸς βλέπουσι· δυο-
 μένου δέ, ἀμβλυώττονσι· νυκτὸς δ' ἤδη καταλαβούσης,
 οὐδὲν ὄρωσι. λεπτῶν δ' ἄρα τοῦτο ὑγρῶν σύστημα, ὃ τὴν 35
 μὲν ἡμέραν τῆ τοῦ φωτὸς περιουσίᾳ δυναστεύεται, νυκτὸς
 δὲ συνεπισκοτεῖ τὴν ὄψιν. Γλαύκωμα δὲ καὶ ὑπόχυμα,

οἱ μὲν τὸ αὐτὸ καὶ ἐν πάθος ἔφρασαν, οἱ δ' ἀκριβέστεροι
 ἄμεινον ποιοῦντες, ταῦτα διαστελλουσιν ἀλλήλων. καὶ
 γλαυκῶμα μὲν φασὶ τοῦ κρυσταλλοειδοῦς ὑγροῦ πάθημα
 εἶναι ὑφ' ὅποιασοῦν ὑγρότητος μεταβαλλομένου ἐπὶ τὸ
 5 γλαυκόν. τὰ δ' ὑποχύματα, ὑγρῶν τινῶν παράχυσιν πη-
 γνυμένων μεταξὺ τοῦ κερατοειδοῦς χιτῶνος καὶ τοῦ κρυσ-
 σταλλοειδοῦς. διάφορα δὲ τὰ τε ὑγρά καὶ πῆξεις αὐτῶν
 φαίνονται. εἰσὶ δὲ τὰ πλείω αὐτῶν ἴασιμα, ὡσπερ δῆτα
 τὰ γλαυκῶματα, πάντα ἀνίατα, ἅτε κατὰ τὴν ἑαυτοῦ οὐ-
 10 σίαν ὑπ' ἀλλοτρίας ὑγρότητος, ἀλλοιωθέντος τοῦ κρυσταλ-
 λοειδοῦς. ἢ γε μὴν ἀμαύρωσις, παντελής ἐστι τοῦ ὄραν
 ἐμποδισμὸς χωρὶς τινος πάθους φανεροῦ περὶ τὸν ὀφθαλ-
 μόν, ὡσπερ καὶ ἡ ἀμβλυωπία, ἀμαυρότης περὶ τὸ ὄραν.
 οὐχ ὑπὲρ ἀδήλου δὲ αὕτη αἰτίας γινομένη, οὐ μὴν ὄψει
 15 καταλαμβανομένης. εἰ γὰρ δὴ μὴθ' οἱ χιτῶνες ἀλλοιοὶ τῶν
 ὀφθαλμῶν φαίνονται, μήτε τὰ ἐν αὐτῇ ὑγρά, δῆλον ὡς
 διὰ τὸ ὀπτικὸν ταύτης πνεῦμα γίνεται, βραχὺ τι ἢ οὐδὲν
 ἐξοχετευόμενον, διὰ τινος προηγησαμένης μύσεις ἢ ἐμφρά-
 ξεις τοῦ φωταγωγοῦ νεύρου, ἢ μὴν καὶ διὰ τινος τοῦ
 20 ἐγκεφάλου κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος βλάβας. πάντα δ' ἰκανὰ
 τὴν τοῦ πνεύματος φορὰν ἐπισχεῖν, ὡς λοικέσαι τὸ λοιπὸν
 τοὺς ὀφθαλμοὺς λύχνους, οἱ πάντα μὲν πληρέστατοι καὶ
 ἐπιτήδειοι τελοῦσι, φωτὸς δὲ τοῦ περιλάμποντες στερισκό-
 μενοι.

25 Ὁ δὲ στραβισμὸς γένοιτ' ἂν καὶ τοῖς προήκουσι μὲν
 τῷ χρόνῳ, διὰ τινος σπασμώδη ἀνθολκὴν τῶν κινούντων
 μυῶν τοὺς βολβούς. οὐχ ἥκιστα δὲ νηπίοις συμβαίνει. ἔτι
 γὰρ πάντα ἀπαλοῖς οὖσιν, ἢν ἐκ πλαγίου τις αὐτοῖς αἰωρῇ
 λίχρον ἀνημμένον, ἢ ἄλλως αὐγὴ φωτὸς προσβάλλει, ἀν-
 30 θέλκοντος τοῦ φωτὸς τὴν ὄψιν. καὶ τούτου ἐπὶ πολὺ γι-
 νομένου, ἔτι τῶν κινούντων μυῶν ἀπαλῶν τελούντων, τῷ
 χρόνῳ εἰς πάθος στραβισμού ἢ τῆς ὄψεως διάθεσις με-
 θίσταται, τοῦ μὲν τῶν κινούντων μυῶν συνιζήκωτος, τοῦ
 δ' ἀντισπασθέντος κατὰ τὴν διάθεσιν δηλονότι τῶν πε-
 35 πονθότων μυῶν, ἐπεὶ μὴ πᾶσιν ὡσαύτως ὁ στραβισμὸς
 γίνεται. ὅσαι δὲ ἐκ γενετῆς στραβώσεις γίνονται, τῆς δια-
 πλατυούσης ταῦτα διαμαρτία φύσεως. καὶ ὁ ἐκπιεσμὸς δέ,

πάθος ὦν τοῖς ὀφθαλμοῖς σύνηθες, δι' ἀθρόον αἷς καὶ παχὺ ῥεῦμα γίνεται, καὶ ἐξίστησι τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς οἰκίας ἕδρας, ὥστε τοιοῦτους διαμένειν ἐξελθόντας. βοηθητέον δὲ αὐτοῖς καθὼς ἂν ἰδίᾳ περὶ ἐκάστων παθῶν εἴπωμεν. Περὶ δὲ μυωπίας ταῦτ' ἐνεστὶν εἰπεῖν, ὡς ὄραν ἔκεινοι λέγονται μυωπίαι, οἷς τὰ μὲν ἐγγὺς ῥάδιον, τοιοῦτοις οὖσιν ἐκ γενετῆς, τὰ πόρρω δ' οὐκ ἀνίατος δὲ ἢ τοιαύτη διάθεσις, διὰ τὴν τοῦ πνεύματος γινομένην ἀσθενεῖαν. βραχὺ γὰρ ὄν καὶ ἀσθενὲς τὸ ἐπιρροεῖον ὡδε πνεῦμα, οὐκ ἐξικνεῖται μέχρις ἱκανοῦ φέρεσθαι διαστήματος. ἔχεις καὶ τὸν κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς παθῶν λόγον ἐκτεθειμένον ἱκανῶς βραχυλογεῖν ἐθέλουσι. κἄν τι καὶ λείπεται, ἐνεστὶ κάκεινο ἀπὸ τῶν ἤδη ῥηθέντων συνιέναι, τῶν τε διαγνώσεων καὶ τῶν κατ' αὐτοὺς παθῶν ἱκανῶς ἐκτεθειμένων.

η'. Περὶ ὀσφρήσεως.

15

Ὁσφρήσεως δὲ κοινὰ τοῖς ἄλλοις αἰσθητηρίοις πάθη, ὅσα διὰ τε τὸ μέρος τοῦ ἐγκεφάλου καθ' ὃ τὸ αἰσθητικὸν νεῦρον ἀποφύεται, καὶ ὅσα δι' αὐτὸ τὸ νεῦρον καὶ τὸ δι' αὐτοῦ ἰὸν πνεῦμα. διὰ δέ, πολύπους τε καὶ ὄζαινα.

θ. Περὶ πολύποδος.

20

Καὶ πολύπους μὲν ἐστὶ ἢ τῶν ἡθμοειδῶν πόρων ἔμφραξις διὰ τε ὑπερσάρκωμα δύσαποσπίστως ἐχόμενον. ἀποφύεται γὰρ συχνὰ βλαστήματα, τῶν περὶ πόρων τῆς ῥινός ἐχόμενα κατὰ τοὺς πολύποδας. τούτοις ἢτε εἰσπνοὴ καὶ ἐκπνοὴ προσέχεται, κἄν τι ἄνωθεν ἰὸν βλενωδὲς ἢ μυξῶδες τύχη, οὐκ ῥαδίως πέμπεται, προσισχομένου τοῦ πολύποδος.

ι. Περὶ ὄζαινης.

Ἡ δ' ὄζαινα καὶ ἀπ' αὐτοῦ δὴ τοῦ ὀνόματος μαρτυρεῖται, σεσημμένων δηλονότι καὶ διεσθροτότων χυμῶν, περὶ τοὺς ἡθμοειδεῖς ἐπακμασάντων πόρους, καὶ μεταδότην μὲν τῆς σφῶν κακίας τοῖς σύνεγγυς μορίοις, οὐχ ἕττον δὲ τῶν ἐπιρροεόντων, τῶν καταδεδεγμένων τούτους ὀδωδότην. ἀμέλει καὶ κατὰ πᾶσαν μὲν ὥραν, μάλιστα δὲ

II.

29

κατὰ τὰς μερίστας ἐκπινοῦς ὄζουιν, ἐπιχρῶννυμένου τοῦ
 πνεύματος ἀπὸ τῶν ἐκείθεν ὁδμῶν, ἔτι δὲ καὶ παρὰ ταῦτα
 βλεννώδων χυμῶν ἐνταῦθ' ἐπισκηψάντων καὶ μὴ ῥαδίως
 ἐξιόντων, ἢ τ' εἰσπνοῇ ῥαδίως ἐνίοτε παραβλάπτεται, καὶ
 5 οὐδὲν τι ἄξιον λόγου ἐξεῖσιν, ὃ ὁσημέραι μὲν ἐστὶν ἰδεῖν
 γινόμενον, ἑξαπατᾷ δὲ τοὺς πολλοὺς ὡς περ πολύπους ὄν
 τουτί, ἢ ὄζαινα, καὶ μάλιστα ἦν ἐκ μετρίας σήψεως προσ-
 οὔξέουσιν οἱ χυμοί. σὺ δ' ἄλλ' ἀπὸ τῆς τῶν συμπτωμάτων
 διαφορᾶς ῥαδίως ἂν ἔχοις γινῶναι τὸ διάφορον, ἄλλως τε
 20 καὶ διὰ χρόνου μὲν ἐκείνων συνισταμένων καὶ μὴ ῥαδίως
 ἀπολυομένων, τῶνδε δὲ καὶ ταῖς τυχούσαις εἰκόντων βοη-
 θείαις, καὶ πάντη φαινομένων μετρίων.

ια. Περὶ τῆς ἀπὸ ῥινῶν αἰμορραγίας.

Οἷς δὲ καὶ αἷμα ὥδε φαίνεται διὰ τὴν τῶν ἀγγείων
 15 ἀναστόμωσιν, κοινὸν τοῖς ἄλλοις μορίοις τοῦτο πάθημα,
 καὶν ὥδε μάλιστα οὐ συμβαίνει. κοινῇ δὲ περὶ παντὸς ἀμέ-
 τρου αἵματος διαληψόμεθα ἐν ταῖς θεραπευτικαῖς μεθό-
 δοις. ἐξ ἐκείνων οὖν δεῖ καταλαμβάνειν ἕκαστον, οἷς ἐφε-
 κίον ῥύσιν ἀμέτρον αἵματος. νυνὶ δ' ἐπ' ἄλλα τοῦ λόγου
 20 ἰτέον. πρῶτον δ' ἀγαμνητέον, τῶν κατὰ τὸ πρόσωπον
 γινομένων παθῶν.

ιβ. Περὶ διαγνώσεως τῶν κατὰ τὸ πρόσωπον γινομένων παθῶν.

Ἐπιπλοῖα οὖν καὶ πελιώματα ἐγγύς τῶν ὀφθαλμῶν γι-
 νόμενα, διὰ τινος πληγῆς τὰ μὲν ἐξεπιπολήεις, ῥαδίως δια-
 25 φορούμενα ἴαται. τὰ δὲ δι' ἰκανοῦ βάθους διαβαίοντα,
 πλείονος τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἐπιμελείας δεῖται. αἵματος
 δὲ ἄρα παρεγχύματα ταῦτα, τῇ βίᾳ τῆς πληγῆς ὑπεκχυ-
 θέντος τῶν ἀγγείων. ἐφηλῖς δὲ καὶ φακὸς οἷά τινα χρώ-
 ματα περὶ τὸ πρόσωπον φαίνεται, ἀλλοχρῶντα πρὸς τὸ λοι-
 30 πὸν τοῦ προσώπου χρῶμα· διὰ τινος δὲ χυμὸν ἐπιπολάσαντα
 φαίνεται καὶ τὸ μὲν εἶδος τοῦ χυμοῦ καὶ αὐτὰ τὰ χρώματα
 δείκνυσιν. οὐ μέντοι γε ἀνάγκη καθεῖνον τὸν χυμὸν ἀεὶ
 ἀκμάζειν, μέχρις ὅπου καὶ ταῦτα φαίνεται. ἐνίοτε μὲν γὰρ
 ὁ γεννήσας χυμὸς ἀπέσβη, αὐτὰ δ' ὡς περ τινὰ λείψανα,
 μὴ τυχόντα τῆς ἀκριβοῦς διαφορήσεως ἔτι προφαίνεται.

ιγ'. Περὶ ἰόνθων.

Ἰονθοὶ γε μὴν, ἕτεροι παρὰ ταῦτα ὄντες, ὄγκοι μικροὶ τινες καὶ σκληροὶ τυγχάνουσιν, οἳ διαπυήσαντες παύουσι. τὸ πλεόν δὲ τοῖς γενειῶσι γίνονται, καὶ τοῖς συνήθως ἔχουσι διὰ ῥινὸς αἷμα προχεῖν, εἴτ' ἀλόγως τοῦτ' ἐπισηθίσαι. γίνονται δὲ καὶ γυναιξὶ τὸ πλεόν, ἢ κρούσασιν ἢ μὴ καλῶς καθαιρομέναις. ῥυτίδες δὲ καὶ μελανία περὶ τὸ πρόσωπον γινόμεναι εἰς μὲν εὐπρέπειαν, καὶ μάλιστα ἐπὶ νεαζουσῶν γυναικῶν αἰσχρὸς τι πεφύκασι προσώπειν, ἄλλο δ' οὐδέν τι παραβλάπτουσι. ῥηθήσεται δ' ἐν τοῖς περὶ 10 θεραπείας λόγοις βραχὺ τι καὶ περὶ τούτου. ὅσον τοῦ μὴ λυπηῖσθαι χάριν, τὰς σπουδὴν καὶ τὴν τοῦ κάλλους ἐπιμέλειαν ποιουμένης.

ιδ'. Περὶ διαγνώσεως τῶν κατὰ τὸ στόμα παθῶν.

Ἐπεὶ δὲ τὰ κατὰ τὸ στόμα φαίνεται καὶ εἰς ὄψιν 15 ἔκει, καὶ τῶν κατ' αὐτὸ παθῶν ἐπιμνηστέον ὡς εἰκός. παρ-ουλίς οὖν καὶ ἐπουλίς, πάθη τῶν οὐλῶν, ὧν ἡ μὲν παρ-ουλίς ἀπόστημα τι κατὰ τὰ οὐλα γινόμενον, ἡ δὲ ἐπουλίς φλεγμονὴ τις κατὰ τὰ πλησίον τῶν γομφίων ὀδόντων οὐλα, ὑπερανεστηκνία ὡς ὑπερσάρκωμα. αὕτη ἔσθ' ὅτε καὶ 20 πυρετοὺς μικροὺς ἐπάγει. καθίστανται δὲ ῥαδίως καὶ αὐ-ται, βοηθούμεναι ἄμφω. οὐδὲ γὰρ ἐπ' ἀξιολόγοις αἰτίαις τὰ τοιαῦτα συνίστανται.

ιε'. Περὶ παθῶν τῶν ὀδόντων.

Ὀδόντων δὲ πάθη διὰ τε ψιλὴν δυσκρασίαν συνίσταν- 25 ται διὰ τινος ἐκεῖ που χυμοὺς ἐνοκῆψαντας. οὐ μετρίως δ' ἔχουσι τὰς ὀδύνας οἱ ὀδόντες, ἅτε νεύρων ἀξιολόγων ἐμπεφυκῶτων τοῖς φαινόμασιν αὐτῶν· καὶ ψυχρᾶς μὲν οὐσης τῆς ἐνοχλοῦσης δυσκρασίας, μετριώτερα τὰ ἄλγη. ὥσπερ δ' αἰμωδία τις συνεδρεῖται, καὶ ὑπὸ τῶν τυχόντων 30 ψυχρῶν ἐνοχλοῦνται. συντεκμαίροιο δ' ἂν καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν τεκμηρίων, ὅσα κατὰ τε κρᾶσιν δηλαδὴ καὶ ἡλικίαν, ἔτι τε ὥρων καὶ διαίταν, ἀναφαίνεται. θερμῆς δὲ δυσκρασίας ἐνοχλοῦσης, μείζους τε καὶ ὀξύτεροι αἱ ὀδύνηαι καὶ ἡ ἀπὸ τῶν κατὰ μέρος δὲ αἰτίων διάγνωσις παρίσθησι 35

τὴν ἐνοχλοῦσαν δυσκρασίαν. ὑγρότης δὲ ἢ ξηρότης κατ' αὐτάς, βραχὺ τι ἢ οὐδέν. μετὰ δὲ τῶν δραστικῶν ποιητικῶν μάλιστα ἂν ἐνοχλήσαιεν. χυμῶν δὲ τινῶν ἐνοσηπτότων περὶ τοὺς ὀδόντας, κατὰ τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν αὐτῶν
 5 καὶ τὰ συμπτώματα ἐπεγείρεται. καὶ οἱ μὲν θερμότεροι, δραστικώτεροι ἂν ῥηθῆιεν. οἱ δὲ τῷ ποσῷ διαφθείροντες, ἀναλόγως καὶ τὸν τῆς παραιτήσεως χρόνον ἐπὶ τῇ νόσῳ μαρτυροῦσι. κἄν μὲν οὖν ἐς αὐτάς τὰς ῥίζας τῶν ὀδόντων οἱ χυμοὶ στηρίζονται, τὰς τε ὀδύνας σφοδροτέρας ἐπά-
 10 γουσι καὶ αὐτοὺς δὴ τοὺς ὀδόντας τῆς οἰκείας παρασαλεύουσιν ἔδρας, ἐνίοτε μὴν ὑψηλοτέρους τῶν ἄλλων δοκοῦντας, ἐνίοτε δὲ καὶ κατασειομένους. καὶ ταῦτα μὲν καθίσταται, τῶν ἐνοχλούντων διαφορομένων χυμῶν. εἰ δὲ καὶ φθάσαιεν οἱ ἐνοχλοῦντες χυμοὶ εἰς τὰς παρειάς καὶ τὸ
 15 λοιπὸν μεταχυθέντες πρόσωπον, αἱ τε ὀδύνας ῥαϊζοῦσι καὶ οἱ ἐπαναστάντες ὄγκοι, καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς χρώματα, τὸ, τε ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν διασημαίνουσι τῶν ἐνοχλούντων χυμῶν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἂν διαγνοίης. οὐ μὴν δὲ κἀκεῖνο ἀγνοεῖν προσήκει, ὡς διαβρωτικοὶ τινες χυμοὶ καὶ σεσηπότες κατὰ τὴν οὐσίαν τῶν ὀδόντων ἐπισκῆψαντες,
 20 τοῦτους θρύπτουσι καὶ διαβιβρώσκουσι. καὶ περὶ μὲν τούτων ἱκανὰ καὶ ταῦτα.

ιζ'. Περὶ διαγνώσεως τῶν κατὰ τὴν γλῶτταν παθῶν.

Περὶ δὲ τὴν γλῶτταν γίνεται πάθη, ὧν τὸ μὲν ὑπὸ τὸ κάτω μέρος αὐτῆς γίνεται, καὶ μάλιστα παιδίοις. βά-
 25 τραχος δὲ λέγεται. τὸ δ' εἰς τὴν οὐσίαν αὐτῆς, ὃ μὴ οἰκείον λαχὼν ὄνομα, τῷ μεγέθει ταύτης διασημαίνεται. ἐνίοις γὰρ διὰ τινος χυμὸν ἐνοσηπτόντα ὑπεραύξει αἴφνης, καὶ δυσκόλως στρέφεται, καὶ τὰ αὐτῆς οὐχὶ ῥαδίως ἐκπληροῖ. καθίσταται δ' αὐθις βοηθουμένη. ὅσα δὲ διὰ προ-
 30 γούμενον πάσχει πυρετόν, ἀλλόχρουσά τε καὶ ῥηγνυμένη καὶ ξηραινομένη, καὶ οὐ ῥαδίως κινουμένη, τῶν συνεχόντων νοσημάτων ταῦτα συμπτώματα.

ιζ. Περὶ τῶν κατὰ τὴν ὑπερώαν παθῶν.

Κατὰ δὲ τὴν ὑπερώαν πολλὰ μὲν καὶ διάφορα γίνεται ἔξανθήματα, κατὰ διαφόρους χυμούς ἐνοπήπτοντας. ἄμοι-
ρει δὲ πάντα ὀνομάτων οἰκείων. ἄφθαι γὰρ μὴν περὶ τὸν
τόπον συνιστάμεναι, οἰκείου ἔτυχον ὀνόματος, μάλιστα
τοῖς βρέφειν ἐπιγινόμεναι. τούτων αἱ μὲν ὑπόλευκοι, με-
τριώτεροι τῶν ἄλλων, χείρους δὲ αἱ ὑπέρουθροι· αἱ δὲ μέλαι-
ναι, πασῶν χείρισται. καὶ ταῦτα μὲν τῶν παθῶν εἰς προῦ-
πτον γινόμενα, ῥαδίως τε φαίνεται καὶ ἄμεινον βοηθεῖται.
τὰ μετ' αὐτὰ δέ, δυσχερέστερον καὶ φαίνεται καὶ βοηθεῖται.
περὶ δὲ τῶν κατὰ γαργαρεῶνα παθῶν ὧδε ῥητέον.

ιη. Περὶ τῶν κατὰ γαργαρεῶνα παθῶν.

Οὗτος τοίνυν ἐκ διαφόρων πάσχων ῥευμάτων, διαφό-
ρους μὲν καὶ τὰς ιδέας ἔχει. διαφόρων δὲ καὶ ὀνομάτων
κατὰ τὰς τῶν παθῶν ιδέας τετύχηκε. καὶ κιονίς μὲν λέ-
γεται, ὅταν ἐκ ῥευματικῆς τινος διαθέσεως ἀποφλεγμαι-
νων, ἰσοπαχῆς τῇ ὕψει φαίνηται.

ιβ. Περὶ σταφυλῆς.

Σταφυλὴ δ' ὅταν τῷ πλείονι ῥευματισμῷ καὶ τῷ με-
γέθει τῆς φλεγμονῆς, ῥαγὶ σταφυλῆς ἑοικῶς φαίνεται,
ὡς περὶ δῆτα καὶ ἰμάντωσις λέγεται, ὅπότεν ἰσχνὸς μὲν
ἄλλως, ἐπιμήκης δὲ καὶ τοῦ συνήθους πλέον, ὡς ἐπιψαύ-
ειν τῆς γλώττης, ἐκ τοῦ τοῖς ἰμάσιν ἑοικέναι τὴν προσηγο-
ρίαν προσειληφώς. καὶ ταῦτα μὲν διαφόρων ὀνομάτων τε-
τύχηκε, τῷ διαφόρους ἐπιδείκνυσθαι ιδέας.

ιγ. Περὶ τῶν κατὰ φάρυγγα παθῶν.

Ἐπεὶ δὲ τῷ τε φάρυγγι καὶ τῷ λάρυγγι μύες ὑπηρε-
τοῦντες προσπεφύκασι, καὶ τούτοις πάθη προσεδρεύει ποι-
κίλα, ἐνοστηριζομένων αὐτοῖς χυμῶν, καὶ μάλιστα θερμοτέ-
ρων, οἷ δὲ τὸ πλέον καὶ φλεγμονὰς ἐργάζονται.

ιδ. Περὶ συνάγχης καὶ παρασυνάγχης καὶ κυνάγχης.

Τῶν μὲν ἐντὸς τοῦ φάρυγγος μυῶν φλεγμαινόντων,
συνάγχη λέγεται τὸ πάθος, τῶν δὲ ἐκτὸς, παρασυνάγχη.

ὡσπερ δῆτα καὶ κυνάγη μὲν τῶν ἐντὸς τοῦ λάρυγγος
 φλεγμαινόντων μυῶν, παρακυνάγη δὲ τῶν ἐκτός, ἀπὸ
 τῶν κυνῶν τοῦ πάθους τὴν ἐπωνυμίαν ἀπειληφότος, αὐ-
 ἐκείνοις τούτου μᾶλλον συμβαίνοντος. παρέπεται δὲ τοῖς
 5 ἀλοῦσιν ὀρθόπνοια καὶ δύσπνοια καὶ πόνος, ἔτι τε ἐρευ-
 θος προσώπου, καὶ τὸ στόμα τούτων διανεωγὸς τὸ πλέον
 φαίνεται, καὶ καταπίνειν οὐ δύνανται. κἂν βιάσαιντο, διὰ
 τῶν μυκτῆρων ἀναφερόμενον ἐκρεῖ τὸ πινόμενον, καὶ ἦτοι
 ὡδὲ παραμείνασα ἢ φλεγμονὴ ἀνείλε τὸν ἄνθρωπον, ἢ
 10 ἐπὶ τὸν πνεύμονα μεταστάντος τοῦ ρεύματος, περιπνευ-
 μονία τὸν κάμνοντα ἀπέκτανε. τὰ γὰρ δύο μέγιστα καὶ
 χειρίστα διαφυγεῖν τὸν ἄνθρωπον νοσήματα, τῶν δυσχε-
 ρεστάτων δοκεῖ καὶ τύχης ὡδὲ ἀγαθῆς δεῖ. καὶ πού τις
 ὥπται ἡμῖν τοιοῦτος, διαφυγὼν τὸν ὄλεθρον, τῶν ἄλλων
 15 ἀπάντων ἀπολωλότων. μάλιστα δὲ τῶν ἄλλων σώζονται,
 οἷς περὶ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ τραχήλου ὄγκοι τινὲς καὶ ἐξ-
 ανθήματα ἐπανίστανται. ἀλλὰ γὰρ ἡ συνέχεια τῶν κατὰ
 τὸ στόμα παθῶν, κἀπὶ τὰ βαθυτέρα τὸν λόγον μετήγα-
 γεν. ἡμῖν δ' ἰκανῶς περὶ αὐτῶν ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ δι-
 20 ἐξιούσιν, ἤδη καιρὸς ἐπὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐξωθεν παθῶν τῷ
 λόγῳ ἵναί, καὶ περὶ αὐτῶν διεξιέναι τὰ δεόντα. ῥητέον
 οὖν πρῶτον περὶ τοῦ μεγίστου καὶ χειρίστου νοσήματος
 τῶν κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος φαινομένων, εἰδ'
 οὕτως καὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος φαινομένων παθῶν. οὕτω
 25 γὰρ ἂν μετ' εὐταξίας τινὸς ἐκβαίῃ ὁ λόγος, καὶ τοῖς δι-
 ἐξιούσι πρόχειρον εἰδέναι τὰ κατὰ μέρος ἔσται.

κβ. Περὶ ἐλέφαντος.

Ὁ τοίνυν ἐλέφας, καρκίνος ὢν ὀλοσώματος, τὴν πᾶ-
 σαν ἐπινέμεται σάρκα, καὶ ἐς τὸ ἀνίατον καθίστησι τὸν
 30 νοσήσαντα. οὗτος ἀπὸ μελαίνης χολῆς ἀρχὴν τῆς συστά-
 σεως ἔσχε. κἂν μὲν οὖν αὕτη ὑφ' αἵματος διαφθαρέντος
 καὶ εἰς τὸ μελαγχολικὸν τραπέντος συστάσῃ τύχη, ὑπερύ-
 θρους τε καὶ ἦττον κακοήθεις ποιῇ. εἰ δ' ἀπὸ ξανθῆς
 35 τραπίσεως χολῆς ἢ γένεσις τῷ μελαγχολικῷ χυμῷ, τοὺς
 χειρίστους καὶ διαβρωτικούς ὡδὲ ἐσώφει ἐλέφαντας, πάντα
 δίκην πυρὸς νεμομένους. προηγούνται δὲ τοῦ πάθους

ὄφρυών τε καὶ τῶν κατὰ τὴν γένυν τριχῶν ἐκπτώσεις, ὀχθῶ-
δεις τε ἐπαναστάσεις κατὰ τὸ πρόσωπον, καὶ οἱ ὀφθαλ-
μοὶ τούτοις ἄλλοχροοῦσι, καὶ ἡ φωνὴ δασύνεται, αἰθ' ὑπὸ
τὴν γλῶτταν φλέβες πλήρεις τε καὶ μέλαιναι, μήπω πρό-
τερον τοιαῦται οὔσαι. τοῦ χρόνου δὲ προβαίνοντος, ταῦτά 5
τε ἐπιδίδωσι καὶ ἐξανθήματά τινα ἀναφαίνεται, δυσχερῶς
ἐπουλούμενα. εἰθ' οὕτως ἐκρήγνυται ὁ χυμὸς, καὶ πάσαν
μηχανὴν φορμάνων, ὡς οὐκ ὠφελήσουσαν ἀποστρέφεται.

κγ. Περὶ λέπρας, ψώρας καὶ λειχήνων.

Ἦτιον δ' εἰς κακίαν μετὰ τὸν ἐλέφαντα, λέπρα, μεθ' 10
ἦν ἡ ψώρα, εἴτα λειχήνες· ἀλλ' ἡ μὲν λέπρα, διὰ τε βά-
θους χωρεῖ, καὶ κυκλοτεροῦ τὰ ἐξανθήματα ποιεῖ, καὶ τινες
συντήξεις σαρκὸς λεπίδας τε ἀφίησιν, ἀφ' ὧν δὴ καὶ τοῦ-
νομα εἴληγε, μήθ' οὕτως διὰ βάθους τῆς ψώρας χωρού-
σης, καὶ διαφόρως σχηματιζομένης, καὶ μηδὲ πιτυρώδη 15
τινὰ ἀφείσης σώματα. καὶ εἰ μὲν τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ
ἔργον ἡ λέπρα· ὡδὲ δὲ διάφοροι καὶ διαφόρων χυμῶν μίξεις
ψώρας ἀπεργάζονται. κοινὸν δ' ἀμφοῖν ὅ, τε τραχιμὸς
καὶ ὁ κνησμὸς τοῦ δέρματος, μιχθέντων δὲ λεπτῶν καὶ
δριμύτων ἰχώρων ἑτέροις παχυμῶσι οἱ λειχήνες ἐπιγίνονται, 20
καὶ ῥαδίως εἰς ψώραν τε καὶ λέπραν μὴ βοηθούμενοι μεθ-
ίστανται. τοὺς γε μὴν λοιποὺς κνησμούς, ὅσοι διὰ δρι-
μύτερον χυμὸν εἰς τὸ δέσμα ἐξώρησαν, ἢ διὰ τινα ἄλλ-
κὸν χυμὸν γίνονται, διαγνώσῃ μὲν ἀπὸ τε τῆς ἡλικίας καὶ
κράσεως καὶ διαίτης. ἰάση δὲ μᾶλλον τοὺς ἐν τοῖς νέοις τε 25
καὶ ἀκμάζουσι συνισταμένους. οἱ γὰρ δὲ τοῖς γέρονσι
ἐπιγινόμενοι δυσίατοι πεφύκασιν, μήτ' ἰσχυρῶν φαρμάκων
ᾧδε βοηθούτων, τῷ μὴ τοιούτων δεῖσθαι τοὺς γέροντας,
παρηγμακνίας ἤδη τῆς δυνάμεως, μήτε τοῦ ῥεύματος ῥα-
δίως διαφοροῦμένου, σκληροῦ ἤδη γεγονότος καὶ συμμυ- 30
σάντων τῶν πόρων. ἐπὶ πάντων δὲ ἦτοι οὐδὲν κνηθομέ-
νων προῖεται, ἢ τις ὑγρότης διάφορος τῷ τε χρωματι καὶ
τῇ συστάσει, ἀφ' ὧν οὐχ ἦτιον ἢ ἐπὶ τῶν προρρηθέντων,
τὸν ἐπικρατοῦντα διαγνώσῃ χυμῶν.

κδ. Περὶ λεύκης.

Λεύκαι δὲ πρὸς τοὺς ἀφλοὺς τὸν αὐτὸν ἔχουσι λόγον, ὃν αἱ λέπραι πρὸς τὰς ψώρας. αἱ μὲν γὰρ λεύκαι τὸ πλεόν διὰ βάθους χωροῦσι, καὶ τὰς ἐκείθεν τρίχας τοιαύτας προβάλλονται.

5 κε. Περὶ ἀλφῶν.

Οἱ δ' ἀλφοὶ ἐξεπιπολῆς εἰσιν. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ οὗτοι προβαίνοντες διὰ βάθους χωροῦσιν, ὡς καὶ τὰς κατ' αὐτοὺς τρίχας ὁμοειδείς φαίνεσθαι. δοκιμάζεται δέ, εἰ μὴ διὰ βάθους χωρεῖ, ἢ λεύκη, μετριῶς κεντουμένη βελόνῃ, ὥστε
10 δηλονότι μὴ πλεόν ταύτην τοῦ δέρματος χωρῆσαι. κὰν μὲν οὖν αἷμα ῥεύσῃ, ἰάσιμον τὸ πάθος· εἰ δ' ὑγρότης γαλακτώδης, οὐκ ἰάσιμον, ἤδη τῆς κατ' αὐτὴν μεταβληθείσης σαρκὸς εἰς εἶδος ἕτερον. ἔνιοι δὲ καὶ τραχέσι ῥά-
15 κεισι τρίψαντες, εἰ μὲν ἐρυθραίνόμενον τὸν τόπον ἴδωσι, χρυστὰς ἔχουσι τὰς ἐλπίδας· εἰ δ' ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μένοντα, ἀπαγορεύουσι βοηθεῖν· χεῖρους δὲ καὶ ὀπίσταν πλείονας καταλάβωσι τόπους τοῦ σώματος, ὥσπερ καὶ αἱ πολυχρο-
νιώτεροι τῶν μὴ τοιούτων. οἱ δὲ ἀλφοὶ τὸ πλεόν μετριώ-
20 τεροι τῶν λευκῶν πεφυσότες, καὶ μετριωτέροις φαρμάκοις εἴκουσι. χρονίσαντες δὲ τοῖς αὐτοῖς τοῖς ἐπὶ ταῖς λύκαις ἄγονται, εἰς τὴν ἐκείνων διάθεσιν μεθιστάμενοι. πεφύκασι δ' αὐτῶν οἱ μὲν λευκοί, οἱ δὲ μέλανες, τὸν ἐπικρατοῦντα χυμὸν τοῖς χρώμασιν ἐπισημαίνοντες. τὰ γε μὴν στίγματα τῷ εἶδει ἕοικότα τοῖς μέλασιν ἀλφοῖς, ἄλλη ἄγεται θερα-
25 πεία, ὑπὸ πληγῶν καὶ θλάσεων τινῶν τὴν ἀρχὴν τῆς σφῶν αὐτῶν συστάσεως εἰληχότα.

κε. Περὶ ἐξανθημάτων.

Τὰ δὲ ἰδίως καλούμενα ἐξανθήματα ἀπὸ παχέων χυμῶν ἐν τῷ δέρματι τὸ πλεόν σφηνωθέντων, τῆς ἐπιδερ-
30 ματίδος πυκνῆς οὐσῆς συνίστανται. ἤτοι δὲ τὸ ἅπαν σῶμα τοιούτου πλήθει χυμοῦ, ἢ μόνον αὐτὸ τὸ δέσμα. κρίνεται δ' ἕκαστον τῆ τε τοῦ πάθους σφοδρότητι καὶ τοῖς ἐκκρινομένοις καὶ ταῖς προηγησαμέναις διαίταις, ἐπάγεται δ' ἀναλόγως ταῖς διαγνώσεσι καὶ ἡ προσήκουσα θεραπεία.

κζ. Περὶ ἐπινυκτίδων.

Ἐπινυκτίδες εἰσὶν ἐλκύνθηα ἀπὸ ταίτοματου ἐξαν-
θαῦντα, φλυκταινοειδῆ, ὑπέρουθρα, ὧν ἐκορηγνυμένων, ἰχθὺς
ὑφαίματος ἀπορροεῖ. αὐταὶ δὲ μᾶλλον κατὰ τὰς νύκτας ἢ μεθ'
ἡμέραν ἐνοχλοῦσιν, ὅθεν καὶ τὸννομα εἰλήφασιν.

κη. Περὶ μυρμηγκίας.

Μυρμηγκία δὲ καὶ ἀκροχορδῶν, ἐπανάστασις ἐστὶ τοῦ
δέρματος, μικρὰ τε καὶ τυλώδης, περιφερῆς τὸ πλεόν, ἀλλ'
ἢ μὲν μυρμηγκία πλατεῖαν ἔχει τὴν βᾶσιν, καὶ πρὸς τὰς
ἀποσφιγξεις ὁμοίαν ποιεῖται τὴν αἰσθησιν τοῖς τῶν μυρ-
μήκων δῆγμασιν. ὁ δὲ ἀκροχορδῶν στενὴν ἔχει τὴν βᾶσιν,
ὡς δοκεῖν ἐκκρίεσθαι ἀκρῶ χορδῆς ὁμοιουμένη.

κθ. Περὶ γαγγλίου.

Γαγγλίον δὲ ἐστὶ συστροφὴ τις νεύρου ἐκ πληγῆς ἢ
κόπου γινόμενον. πέφυκε δὲ τοῦτο μάλιστα συνίστασθαι
κατὰ τε τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἄτε πλειόνων τε καὶ
προφανῶν ἂν τε τῶν νεύρων πεφυκότεων, καὶ τούτων μᾶλλον
τῶν ἄλλων μορίων γυμναζομένων. καὶ ταῦτα μὲν μέτρια
καὶ ἐπὶ μετρίαις αἰτίαις γινόμενα βραχὺ τι ἢ οὐδὲν λυ-
μαίνεται ἢ ὀδυνᾷ. ὅσα δὲ διὰ τινα χυμὸν ἐπιρρέοντα συν-
ίστανται, καὶ στενοχωρεῖ τοὺς τόπους, ταῦτα μᾶλλον τε
λυπεῖ καὶ τὴν τυχοῦσαν τοῦ μορίου ἀπείργει ἐνέργειαν.

λ. Περὶ διαγνώσεως φλεγμονῆς.

Ἐπεὶ δὲ πολλοὶ τινες οἱ ἔνυματιζοντες χυμοί, καὶ πῶς
συμπλεκόμενοι ἐνίοτε φαίνονται, φέρε καὶ τὰς κατὰ μέρος
τούτων βλάβας ἐξείπωμεν, ὡς ἂν ἔχοις διαγινώσκειν ἕκαστα.

Αἵματος τοίνυν χρηστοῦ καὶ συμμέτρου τῷ πάχει
ὑνέντος εἰς τι μόριον ἀθρόως, καὶ διὰ πλῆθος σφηνωθέν-
τος, ἢ ἰδίως προσαγορευομένη γίνεται φλεγμονή, ἐρυθθη-
μάτε καὶ ζέσειν μετὰ τινος ἐπαναστήματος τῷ κάμνοντι
μορίῳ ἐπάγουσα. γολῆς γε μὴν ξανθῆς οὕτω τυχόν διατι-
θείσης μόριον, τὸ οὕτω πῶς λεγόμενον ἐρυσίπελας
γίνεται, οὐχ οὕτω μὲν ἂν ἐρυθρόν, ὡς τὸ πρότερον,
οὐχ ἥκιστα δὲ φλέγον, ὑπόχρον ὄν. καὶ τύχοιεν οἱ

ῥηθέντες συμπλακέντες χυμοί, καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν πάθος
 ἐπιουμπεπλεγμένῳ ἀγχοῦσιν ὀνόματι. καὶ πλεονάζοντος
 μὲν τοῦ αἵματος, φλεγμονὴ γίνεται ἐρυσσιπλαιώδης, τῆς
 δὲ χολῆς, ἐρυσσιπelas φλεγμονῶδες. οἰδήμα δὲ ἐστὶν ὄγκος
 5 λευκός, ἀνώδυνος, ἐπὶ φλέγματι συνιστάμενος, ὡπερ καὶ
 τὸ ἐμφύσημα ἐπὶ ψυχρῷ καὶ παχύτερῳ συνίσταται πνεύ-
 ματι. ῥάδιον γνωρίζειν τοῦτο τῆ ἀφῆ. ῥάδιως γὰρ ὑπέκει
 τὰ οἰδήματα, μῆτε ζέοντα, μῆτ' ὀδονῶντα, μῆτ' ἠλλοιω-
 μένα ὄντα τῷ χρώματι. τὰ δὲ ἐμφυσῆματα, ἀντίτυπα, τὸ
 10 δέρμα τοῦ πνεύματος διατεινόντος. γνωριμώτερον δὲ τοῦτο
 ἐπὶ τῶν τυμπανίων ὑδίων. ὡδε δὲ καὶ ὑπῆχει κρουόμε-
 νον τὸ ἐπιγαστήριον, τυμπάνου δίκην, ἀκριβῶς διατεινομέ-
 νου τοῦ δέρματος ὑπὸ παχέος πνεύματος· ἐνίαις γε μὴν
 τῶν φλεγμονῶν, καὶ μάλιστα ὅσαις μὴ ῥάδιον ἐς πύον
 15 μεταβληθῆναι, καὶ ἄλλως πως διαφορηθῆναι, πρόχειρον
 τὸ μεταπεσεῖν εἰς γάγγραιναν ἢ σφάκελον.

λα. Περὶ γάγγραινης.

Καὶ γάγγραιναν μὲν φασιν τὴν διὰ μέγεθος φλε-
 γμονῆς τοῦ τυγόντος μορίου νέκρωσιν, οὐκ ἤδη δηλονότι
 20 γεγενημένην, ἀλλ' ἐπιγινομένην. τὴν γὰρ ἤδη καταστα-
 σαν, σφάκελον ὀνομάζομεν. οὗτος γὰρ πέρας γάγγραινης.
 συμβαίνει δὲ τοῦτο τὸ πάθος καὶ τοῖς ὀστέοις, ὅταν δη-
 λονότι ἢ ὑπερκειμένη σὰρξ αὐτοῖς μοχθηροῦς ἰχῶρας γεν-
 τῶσα, διαβρέχῃ τούτοις ταῦτα καὶ διασιήῃ. καὶ ταῦτα μὲν
 25 οὕτω χαλεπὰ πάθη τυγχάνοντα διαφθεῖρει, οἷς ἂν μορίοις
 ἐνοκῆψιεν. ἢ δὲ παχέα τὴν σύστασιν χολή καὶ μᾶλλον
 δριμύτια μέχρι τῆς ὑποκειμένης σαρκὸς τὸ δέρμα ἔλκοι καὶ
 καλεῖται τὸ πάθος ἔρπης.

ιβ. Περὶ ἔρπης.

30 Ἡ δὲ λεπτή καὶ ἥτιον δριμύτια καὶ θερμὴ φλυκταίνας
 μικρὰς ἐξεπιπολῆς τοῦ δέρματος ἐγείρει, κέγχρους εἰκνίας,
 καὶ κευχρίτης ἔρπης ἐκ τῆς ὁμοιότητος τὸ πάθος ὀνομά-
 ζεται. ἐνιοὶ δὲ φασὶ τοῦτον μετ' ἐπιμιξίας συνιστάσθαι
 φλέγματος. εἴρηται δὲ ἔρπης τῷ δοκεῖν ἔρπειν κατὰ τῆς
 35 ἐπιφανείας τοῦ δέρματος, νῦν μὲν τόδε τὸ μέρος ἐπέχων,

αὐθις δὲ τὸ μετ' αὐτό, αἰεὶ τοῦ σύνεγγυς ἀναδεχομένου τὸ πάθος, ἐξιωμένου δὲ τοῦ πρώτου πάσχοντος, ὡσπερ τινὸς φλογὸς αἰεὶ μὲν τὰ σύνεγγυς νεμομένης, αἰεὶ δὲ τῶν προαηγημένων καὶ προαπεσβεννυμένων, τῆς ἐπιτηδείας ὕλης ἤδη ἀπολειπούσης.

λγ'. Περὶ βουβῶνος.

Βουβῶν δὲ καὶ φῦμα καὶ φύγεθλον, ἀδίνων εἰσὶ πάθη καὶ φῦμα μὲν ἢ φλεγμονή. βουβῶν δὲ ἢ πρὸς ἐκπύησιν ἐπειγομένη φλεγμονή τοῦ ἀδένος, ὡσπερ δῆτα τοῦ αὐτοῦ ἀδένος τὸ φλεγμονῶδες, φύγεθλον λέγεται.

λδ'. Περὶ δοθιῆνος.

Περὶ δὲ δοθιῆνος ταῦτ' εἰπεῖν ἐνεστί, ὡς οὗτος ὄγκος ἐστὶν ἀποστηματώδης ἐν παχέων χυμῶν, ἐν τοῖς σαρκώδεσι τόποις συνιστάμενος, ἐπεικῆς μὲν ἰπάρχων, ὅτε ἐν αὐτῷ μόνῳ συνίσταται τῷ δέρματι, κακοήθης δέ, ὅταν ἐν πλείονος ἀνίσχη βιάθους. διαγνώσῃ δὲ τούτους τῇ τε ὄψει καὶ τῇ ἀρῇ, τοῦ πικρῆς τόπου τοῦ δοθιῆνος ἐπαφώμενος.

λε'. Περὶ τερμίνθου.

Τὴν τερμίνθον δὲ φασὶν εἶδος φύματος εἶναι, ἐπι-
κεῖσθαι δὲ αὐτῷ ἄνω καὶ κάτω φλυκταῖναν μέλαιναν, ἧς ἐκφυγείσης τὰ ὑποκάτω ἀποσεισθημένα φαίνεται. τούτου δὲ διαίρεθέντος, πύον εἰρίσκεισθαι. ἕτεροι δὲ φασὶν, ὡς τέρμινθοὶ εἶσιν ὑπεροχαὶ ἐπὶ τοῦ χρωτὸς συνιστάμεναι, στρογγύλαι, μελαγχολικαί, τερεβίνθου καρποῖς.

λε'. Περὶ ἀνθράκων.

Τοῦ γε μὴν αἵματος μελαγχολικωτέρου γενομένου καὶ ζέσαντος, ἐνσκήψαντος μορίῳ τινί, συμβαίνει τοὺς ὀνομαζομένους ἀνθράκας γίνεσθαι, οἵπερ εἰσὶ χαρακώδη ἔλκη, τὸ πλεόν μὲν ἀπὸ φλυκταίνης ἀρχόμενα, τοῖς πυρμαύστοις ἐμφερῶς. ἐνίοτε δὲ καὶ χωρὶς ταύτης, καὶ κνῶνται γε παν-
τελῶς ἐν ἀρχῇ τὸ μόριον. εἰτὰ ποτε μὲν μείους φλυκταῖ-
ται, ποτὲ δὲ πλείους ἐπανίστανται, λεπταὶ καθάπερ κίγχοι τινές, ὧν ἐκρηγνυμένων, ἐσαρκῶδες ἔλκος γίνεται.

παραπλήσιον τοῖς ὑπὸ καυσίμων γινομένοις, ποτὲ μὲν
 τεφρώδους τῆς ἐσχάρου φαινομένης, ποτὲ δὲ μελαίνης, σὺν
 τῷ προσέχεσθαι τῇ βύσει, καὶ τρόπον τινὰ προσηλωσθαι
 μετὰ νομῆς, ἢ δὲ πύριξ σόρξ φλεγμονώδης ἰσχυρῶς καὶ
 5 μέλαινα τῇ χροιά γίνεται, καὶ στίλβουσα παραπλησίως
 ἀσφάλτω καὶ πίσση. τοιαύτη δὲ ἐστὶν ἡ ἀκριβῶς μέλαινα
 χολή, καὶ μέλας ἀνθρακας τοὺς ἀπὸ ταύτης γινομένους
 φασί. ἀλλ' οἱ μὲν παρὰ τῇ σαρκὶ συνιστάμενοι ἀνθρακες,
 συντόμως περιγράφονται. οἱ δὲ κατὰ τῶν ὑμένων ἢ τῶν
 10 ἄκρων γινόμενοι μέχρι πολλοῦ παραμένοντι καὶ τῆς συμ-
 παθείας τοῖς ὑποκειμένοις μεταδιδόασιν τόποις, ὥστε καὶ
 φλεγμονὴν ἐρυσιπελατώδη αὐτοῖς γίνεσθαι, οὐκ ὀλίγοις
 δὲ καὶ εἰς διαπύησιν ἐτρέπη. τοῖς δὲ πλείστοις καὶ πυρετοὶ
 συνεδρεύουσι. γίνονται δὲ καὶ κατὰ τινὰς ἐπιδημίους αἰ-
 15 τίας οἱ ἀνθρακες. καὶ τούτοις μὲν οὕτω διαγνούς, καθὼς
 ἐξῆς ἐροῦμεν, οὕτω καὶ θεραπεύσεις.

λζ. Περὶ καρκίνου.

Ὁ καρκίνος δὲ ἐν τοῖς πλείοσι τοῦ σώματος μέρει
 πέφυκε γίνεσθαι. ἐν τε γὰρ ὀφθαλμοῖς καὶ ὑστέροις καὶ
 20 ἄλλοις πλείοσι μέρεισιν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ κατὰ τοὺς τι-
 θοὺς τῶν γυναικῶν, ἅτε χαίνους ὄντας καὶ ἐτοιμῶς ἔχον-
 τας δέχεσθαι τὴν παχυτάτην ὕλην. ἐκ γὰρ μελαίνης χολῆς
 ζεύσεως οἱ καρκίνοι πεφύκασιν συνίστασθαι, καὶ εἰ δριμύ-
 τερόν τι τύχη, καὶ διαφορητικὸν τῇ μελαίνῃ συνὸν χολῆ,
 25 μεθ' ἐλκώσεως καρκίνους ἐπεγείρει. καὶ κατὰ μὲν τὴν
 χροίαν μελάντεροι τῶν λοιπῶν φλεγμονῶν οἷδε εἰσὶ, καὶ
 ἥτιον θερμοί. αἱ φλέβες δὲ πληροῦνται καὶ τείνονται
 πύριξ, παραπλησίως τοῖς τοῦ καρκίνου ζώου ποσίν, ὅθεν
 καὶ τῆς ὀνομασίας τοῦτο τὸ πάθος τετύχηκε. τινὲς δὲ φασί
 30 διὰ τὸ δυσαιπολύτως ἔχεσθαι τῶν μορίων, ὧν ἂν λάβη-
 ται, καρκίνου δίκην· διὰ γε μὴν τὸ πάχος τοῦ τοιοῦτου
 χυμοῦ, καὶ ἀνίατος ὁ καρκίνος ἐστί, μῆτε ἀποκρουσθῆναι
 δυνάμενος, μῆτε διαφορηθῆναι, μῆτε ταῖς τοῦ ὅλου σώ-
 35 κων τῶν ἐπιτιθεμένων καταφρονοῦντος τοῦ πάθους, ὑπὸ
 δὲ τῶν σφοδροτέρων παροξυνομένου. τοὺς γε μὴν ἀρχο-

μένους δυνατόν καθαιρόντας ἀπείργειν τοῦ πρόσω βαίνειν, καὶ μάλιστα ἢν μὴ τῷ πεπονθότι μορίῳ τύχη, ἐνστηρικθῆις ὁ χυμός. ἔτι γὰρ πλανώμενον, δυνατόν αὐτὸν μετοχτενθῆναι· τῆς δὲ σαρκὸς θλασθείσης ὑπὸ τινος ἐμπεσόντος βαρέος, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ μικρῶν φλεβίων διαιρεθέντων, αἷμα προχέεται κατὰ διαπήδησιν, ὅθεν καὶ ἀθροισμένου ὑπὸ τὸ δέρμα τὸ καλούμενον ποιεῖ ἐκχύμωμα, ὃ διαιρεθέντος τοῦ δέρματος, ὡσπερ ὄγκος εὐαφῆς εἰκὼν φαίνεται, ἀνώδυνος τὰ πολλά. εἶδη δὲ τοῦ ἐκχυμώματος εἰσι καὶ τὰ καλούμενα ὑπόπια καὶ ὑποσφάγματα, καὶ προσέει ἢ κατὰ τοὺς ὄνυχας ἀποδρομὴ τοῦ αἵματος ἐκ πληγῆς γινόμενη. τὰ ῥήγματα δὲ σὺν ἐκχυμώσει μὲν γίνονται πάντως, ἥτοι δὲ ἐπιπολῆς ἢ διὰ βάθους ταῦτα γίνεται. κὰν μὲν οὖν ῥαδίως ὡδε διαφορηθῆι τὸ ὅλον ἐκχύμωμα, συμφύεται ῥαδίως ἢ διαστῦσα σὰρξ. ἐὰν δὲ χρονίσῃ καὶ ῥύπος ὑποτραφῆις συμφύηται τῷ ζήγματι, τὸ λοιπὸν ἀδύνατον. κὰν γὰρ παρατεθῶσι μόνον ἀλλήλοις τὰ χεῖλη, ἀλλ' οὖν μικρὰ τις παρεμπεσοῦσα πρόφασις, ῥαδίως αὐτὰ διίσταῖ, ὡς ἐμπίπλασθαι τῆν μεταξὺ χώραν αὐτῶν ὑγρότητός τινος ἀλλοτριίας, καὶ τρόπον τινὰ συνεχὲς ἐκχύμωμα γίνεσθαι, παραπλήσιον τῷ κατ' ἀρχὰς συνισταμένῳ ἐξ αἵματος. τὸ γε μὴν σπᾶσμα γίνεται, διασπωμένων τινῶν ἰνῶν. ταύτας δ' ἅπαξ διασπασθείσας, κολληθῆναι οὐ δυνατόν, μόνης δὲ παραμυθίας τῆς ἀπὸ τῶν βοηθημάτων δεῖσθαι μέχρις ἀνωδυνίας.

λη'. Περὶ σκίρρου.

25

Ὁ δὲ ἀκριβῆς σκίρρος ὄγκος ἐστὶ παρά φύσιν σκληρός τε καὶ ἀναίσθητος. ἐκπέφυγε δὲ τὸν ἀκριβῆ ὁ μετρίως αἰσθανόμενος· ἀλλ' ὁ μὲν ἀναίσθητος, ἤδη καὶ ἀνίατος. ὃ γὰρ μὴ ἐπαίειν τῶν ἐπιτιθεμένων φαρμάκων πέφυκε, τίς ἂν ἐκεῖθεν βοήθειας προσδοκῆθῆι ἐλπίς; κατὰ τοσοῦτον δὲ ἐλπιστέοι οἱ αἰσθανόμενοι, καθ' ὅσον μειτελήφασι καὶ αἰσθήσεως. γίνονται δ' ἅπαντες ὑπὸ γλίσχρου καὶ παχέος χυμοῦ, δυσκαπσοπάστως ἐμπλαττομένου τοῖς σκίρρουμένοις μορίοις. συνίστανται δὲ τῆν ἀρχὴν, ἐνίοτε μὲν ἐξ αὐτομάτου τοιοῦτου τινὸς χυμοῦ τῷ τυχόντι προσερισθέντος μορίῳ· πολλάκις δὲ καὶ ὑπ' ἀμαθίας ἰατρῶν

κατασκευάζεται, ψυξάντων καὶ στυψάντων φλεγμονάς τε καὶ ἐρυσσιπέλατα τοῦ προσήκοντος πέρα.

λδ. Περὶ χοιράδων.

Αἱ δὲ δὴ χοιράδες ἀδένες εἰσὶν ἐσκιρωμένοι, κατὰ τε
 6 τράχηλον καὶ μασχάλας καὶ βουβῶνας μάλιστα συνιστά-
 μεναι. κοινῶς δὲ τῇ τῶν σκίρρων ἐπάγονται θεραπεία·
 εἴρηται δὲ χοιράδες τῷ τοῖς χοίροις τοιοῦτον πάθος συμ-
 βαίνειν, ὡς φασὶ καὶ τὸ πολυγόνους δοκεῖν, ἀφ' ἑνὸς ὄγκου
 προφανέντος ἐνίοτε καὶ ἐτέρων συναναφαινομένων· τινὲς
 10 δὲ χειρουργία τούτους ἰώνται, καθὼς ἐξῆς ἐροῦμεν. νυνὶ
 δὲ οὐ πρόκειται θεραπευτικὰς μεθόδους ἐγγράφειν ταῖς
 διαγνωστικαῖς ὑποθήκαις.

μ. Περὶ σιατομάτων καὶ μελικηρίδων.

Στεάτωμα δὲ καὶ ἀθήρωμα καὶ μελικηρίς, ἰδίας προ-
 15 ηγορίας αὐτῶν τετύχηκεν ἕκαστον ἀπὸ τῆς ὁμοιότητος τῶν
 περιεχομένων οὐσιῶν κατὰ τοὺς ὄγκους. ἡ μὲν γὰρ αὐτῶν
 στέατι ἔοικε, μέλιτι δ' ἡ ἔτερα, ὡς περὶ οὖν γε ἡ τρίτη
 ἀθήρωμα παραπλησίως ἔχει. ἕκαστον δ' αὐτῶν ἀπὸ τῆς περι-
 20 εχομένης οὐσίας τῇ ἀφῆ δοκιμάζεται. αἱ γὰρ παχύτεραι
 τῶν οὐσιῶν, καὶ πλείονος ἀντιτυπίας μετέχουσιν. ἕτερον
 δὲ παρὰ ταῦτα τὸ κηρίον οὕτω καλούμενον πέφυκεν, ὄγκος
 τις ὢν περὶ τὸ δέσμα κατατρήσεις ἔχων, δι' ὧν μελιτώδες
 ὑγρὸν ἐκκρίνεται. ἔσχε δ' ἀπὸ τῆς ὁμοιότητος τοῦνομα.

μα. Περὶ ἐλκῶν.

25 Τῶν δ' ἐλκῶν, — ῥητέον γὰρ ὑστάτως καὶ περὶ τού-
 των, — τὰ μὲν ἰσόπεδα, τὰ δ' αὖ κοίλα πέφυκεν, ἕτερα
 δ' ὑπερσαρκούντα. καὶ τὰ μὲν λεπτὸν ἰχώρα ἐκρεῖ· τὰ δ'
 αὖ σύμμετρον τῇ συστάσει τὸ πύον ἔχει, καὶ τὰ μὲν πέ-
 30 ριξ ὑπέροτρα καὶ ὑποφλεγμαίνοντα, τὰ δ' αὖ οἰδηματώδη.
 καὶ τὰ μὲν πλαδαρὰν τὴν σάρκα ἀναφύει, τὰ δ' αὖ τρα-
 χυτέραν, καὶ μάλιστα κατὰ τὰ χεῖλη. καὶ τὰ μὲν αὐτοῦ
 που σθηριχθέντα μελαίνεται καὶ νεκροῦται. τὰ δ' αὖ ἐπι-
 νέμεται καὶ τὰ σύνεγγυς. καὶ τὰ μὲν ἰσόπεδα καὶ ἐρυθρὰ
 ἢ ἐγγὺς τοῦ ἐρυθροῦ εἶναι τυγχάνοντα, συνεξομοιονμένης

τῆς τρεφομένης τῆ λοιπῆ σαρκί, τὴν ὅσον οὕτω ἰσομένην
 ὑγίαιαν ὑποσημαίνει· ἔνταρᾶς δὲ ἢ πλαδαρᾶς τελούσης,
 οὐ δεῖ πιστεύειν, ἀλλὰ ταύτην μὲν ἀναιρεῖν καθὼς ἐροῦ-
 μεν, ἀγαθὴν δὲ πειρᾶσθαι τρέφειν σάρκα, καθὼς ἰδίᾳ περὶ
 τῶν τοιούτων ἐροῦμεν, ὥσπερ δῆτα καὶ κοίλους πεφυκότος
 τοῦ ἔλκουσ. καθαιρετέον δὲ τοῖς ἰσχυροτέροις τὰ ὑπερσαρ-
 κοῦντα, καὶ τὰ μὲν λεπτὸν ἰγῶρα ἀφιέντα, τὴν κατ' ἐκεῖνα
 ἀπεψίαν σημαίνει. καὶ μήκους ὥδε δεῖ χρόνου εἰς ὑγίαιαν.
 τὰ σύμμετρα δὲ καὶ παχέα πύα, ἀμείνω καὶ μάλιστα ἦν
 μὴ βαρέως ὄξῃ· ὅσα δὲ περίξ ὑπέρουθρα, ἣν κεκοπῶσθαι
 δηλοῖ τὸ μέλος, ἢ θερμότεροις χρῆσασθαι τὸν ἄνθρωπον,
 ἢ τό γε ὕστατον, φαρμάκοις ἠρεθίσθαι θερμότεροις, ὥσπερ
 δῆτα καὶ οἰδηματώδη διὰ καχεκτικὴν τινα συνίστανται
 διάθεσιν. μελαίνεται δὲ καὶ νεκροῦται καὶ νέμεται ἢ διὰ
 μέγεθος ἢ διὰ πλήθουσαν ὕλην ἐκεῖ που ἐνοκῆψασαν, μὴ
 κρατουμένην, ἢ δι' ἀτονίαν τῆς ὅλης δυνάμεως ἐπιουμ-
 βῶσαν δι' ἕτερόν τι ἀρρώστημα. ἀμέλει καὶ τοὺς ὅσον
 οὕτω τεθνηξομένους ὀρῶμεν, εἴπου βραχὺ τι ἔλκουσ ἔχουσι,
 καὶ τοῦτο πρῶτον νεκρουμένους, ἅτε τοῦτο μᾶλλον τῶν
 ἄλλων νεροσηκίότας μερῶν. καὶ γε ἰκανὴν καὶ τὰ τοιαῦτα
 ἐνδειξιν εἰς πρόγνωσιν παρέχεται. ἀλλ' ὁ μὲν περὶ τῶν
 ἔλκων λόγος ὥδε πῆ καὶ ληγέτω.

Ἐπεὶ δὲ ἰκανὸν τῷ λόγῳ μέτρον περιεθῆκαμεν, τοῦτο
 μὲν οὖν ὥδε καταπαύειν ἀμεινον, τῇ συνήθει κεχημένους
 βραχυλογία, ἐξῆς δὲ περὶ θεραπευτικῶν διεξιέναι μεθόδων.
 οὕτω γὰρ ἐσόμεθα τὸ πᾶν ἀποτινύντες τῆς ὑποσχέσεως.
 εἴπου δὲ τι τῶν δεόντων ῥηθῆναι ἐξετάζων εὐροῖς λείπον
 τοῦ γράμματος, ἦτοι τὴν βραχυλογίαν οἷου ταῦτ' ἀφηρη-
 κέναι ἢ πως κακίνο τοῖς ῥηθείσι συνεξακούεσθαι πολλά
 γε μὴν ἐνίοτε τῶν δεόντων ὑπὸ λήθης βυθῶ κρύπτεται.
 καὶ τοῦθ' ἐκάστοτε πάσχομεν, ὥστ' οὐ δεῖ θαυμάζειν, εἴ τι
 καὶ λείπεται τῶν δεόντων, ἀλλ' ὅπως ἐν οὕτω κομιδῇ
 βραχέσι ῥήμασι τὰς τε διαγνώσεις καὶ αἰτίας μικροῦ δεῖν
 παντὸς ἀρρωστήματος ἐξεθέμεθα. εἴη δέ, σὲ μὲν ἀπόνα-
 σθαι τοῦ γράμματος, ἡμᾶς δὲ λέγειν τὰ δέοντα.

XX.

ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ

νόμος περί τῶν ἰατρῶν.

Τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην σωτηριώδη τοῖς ἀνθρώποις
 τυγχάνειν τὸ ἐναργὲς τῆς χρείας μαρτυρεῖ. διὸ καὶ ταύτην
 ἐξ οὐρανοῦ πεφοιτηκέναι δικαίως φιλοσόφων παῖδες κηρύτ-
 τουσιν. τὸ γὰρ ἀόθεν τῆς ἡμετέρας φύσεως, καὶ τὰ τῶν
 ἐπιουμβανόντων ἀρρωστημάτων ἐπανορθοῦνται διὰ ταύ-
 της. καὶ γὰρ κατὰ τὸν τοῦ δικαίου λογισμὸν συνωδὰ τοῖς
 ἀνωθεν βασιλεῦσι θεσπιζόντες, ἡμετέρα φιλανθρωπία κε-
 λεύομεν τῶν βουλευτικῶν λειτουργημάτων ἀνενοχλήτους
 ὑμᾶς τοῖς λοιποῖς χρόνοις διάγειν*).

*) Haec lex, quae vocatur praefixa est editioni Hippocratis Aldinae, quae olim fuit Marcantonii Salvinii. Hodie exemplar adser-
 vatur in bibliotheca Riccardiana Florentiae. Diiudicari nequit,
 num sit genuina. Dietzius iusiurandum esse censuit. Atqui
 neque lex est, neque iusiurandum, sed quasi confessio quae-
 dam ineuntis medici, fortassis, ex lege quadam Iulianea, publice
 ac solenniter pronuntianda.